

Dr. İrfan NEZİROĞLU

TBMM
Genel Sekreter Yardımcısı

TBMM GENEL KURULU'NDA USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

II. CİLT

- 17. Dönem
- 18. Dönem
- 19. Dönem
- 20. Dönem
- 21. Dönem

ANKARA 2011

ISBN: 978-975-8805-14-3 (Tk.)
ISBN: 978-975-8805-15-0 (I. Cilt)

TBMM BASIMEVİ - ANKARA

17. DÖNEM
24.11.1983-16.10.1987

İÇİNDEKİLER

Meclis çalışmalarında İçtüzük hükümlerine sadık kalınmasına ilişkin...	841
Dağıtım tarihinden itibaren 48 saat geçmeden veya Genel Kurul kararı olmadan bir kanunun gündeme alınamayacağı hakkında.....	842
Genel Kurulda ilavesi kabul edilen bir maddenin Komisyonca geri alınarak, «İlavesine lüzum ve mahal bulunmadığı» şeklinde bir rapor hazırlanıp hazırlanamayacağı; Komisyonun kabul edilen değiştirgeye uyma zorunda olup olmadığı hakkında.....	846
Danışma Kurulu önerisi olmadan çalışma süresinin uzatılıp uzatılamayacağı hakkında.....	851
17.1.1985 günlü 55 inci Birleşimde oturumu yöneten Başkan Ledin Barlas'ın İçtüzüğün 68 inci maddesini uygulama şekli hakkında.....	857
T. C. Ziraat Bankasının tasvibe sunulan 1982 Yılı Bilânço ve Netice Hesaplarına Ait, 468 Numaralı Kanunun Değişik 3 üncü Maddesi Uyarınca Hazırlanan Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu Raporunun geri verilmesine dair Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu tezkeresi hakkında.....	861
Sözlü soruların cevaplandırılmaları hakkında.....	865
Başkanlığın ve tutanakların tarafsızlığı hakkında.....	873
Başkanlığın yoklama istemleri karşısındaki tutumu hakkında.....	875
TBMM Başkanının, Cumhurbaşkanlığına vekâlet ettiği dönemde Genel Kurul toplantılarına riyaset edip edemeyeceği hakkında.....	886
İçtüzüğün 88 inci maddesinin, «Her fıkra için dörtten fazla önerge verilemez» hükmü hakkında.....	906
Meydana gelen olaylarda Başkanlığın tutumu ve İçtüzüğün 88 inci maddesi hakkında.....	924
Birleşimlerde yapılan yoklamalarla Anayasanın 84 üncü maddesi hakkında.....	933
Başkanlığın 24.10.1985 tarihli 21 inci Birleşimdeki tutum ve davranışları hakkında.....	935
Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayıştay üyelikleri için yapılan seçim hakkında.....	940
Bakanlar Kurulu üyelerinin katılmadıkları oturumlarda oy kullanmak üzere bir bakana yetki vermelerine dair.....	951
Meclis soruşturmasının açılma şekli ve Başkanlık sunuşu hakkında.....	961
Başkanlığın Anayasanın 162 ve 163 üncü maddeleriyle ilgili tutumu hakkında.....	967
Tasarı ve tekliflerin Başkanlıkça ilgili komisyonlara havalesi hakkında.....	976
	839

Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında, Anayasanın 100 üncü maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önerenin Genel Kurulda görüşülüp görüşülemeyeceğine dair.....	980
Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında verilmiş olan Meclis soruşturması önergesinin, Meclis Genel Kurulunda görüşülüp görüşülmeyeceği konusunda gerekli mütalaa alınmak üzere, Anayasa Komisyonuna havalesine dair.....	995
Anayasanın 84 üncü maddesi gereğince TBMM üyeliğinin düşmesi hususunda yapılacak oylama hakkında.....	1004
Oylamanın, İçtüzüğün 117 nci maddesinin son fıkrası hükmüne göre tekrar edilip edilmeyeceği hakkında.....	1013
Karar yetersayısı hakkında.....	1017
Meclis çalışmalarında usule uyulup uyulmadığı hakkında.....	1033
ANAP Grubu önerisinin 1 inci maddesinin, İçtüzüğün 37 nci maddesi 2 nci fıkrası muvacehesinde oylanıp oylanamayacağı hakkında	1045
Anayasaya aykırı olduğu iddia edilen bir önerenin incelenmeden işleme konulup konulamayacağı hakkında.....	1060
Birden fazla fıkrayı havi bir önerenin oylanmasında, İçtüzüğün 84 üncü maddesine uyulup uyulmayacağı hakkında.....	1065
İsim belirtilmeden vaki sataşmalarda, İçtüzüğün 70 inci maddesi hükmü uyarınca söz verilip verilemeyeceği hakkında.....	1073
Kabul edilen bir önerenin komisyona istenmesi halinde, komisyonun ekseriyetinin aranıp aranmayacağı; komisyona geri istenmesi hakkındaki talebin, önerenin oylanmasından önce yapılmasının gerekip gerekmediği hakkında.....	1079
TBMM Başkanı ile bir komisyon başkanı arasında görevsel bir ihtilafın olup olamayacağı ve meydana geldiği öne sürülen görevsel ihtilafın çözümü konusunda Genel Kurulda görüşme açılıp açılmayacağı hakkında.....	1085
Anayasa değişikliklerinin görüşülmesi sırasında değişiklik önergelerinin verilebilmesi için gerekli imza sayısına ilişkin.....	1110

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Meclis çalışmalarında İçtüzük hükümlerine sadık kalınmasına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	1	17	4.1.1984	203-204	İskender Cenap Ege	Saffet Sakarya	M. Murat Sökmenoğlu

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, usulle ilgili bir ricam var.

BAŞKAN — Buyurun efendim, usul hakkında neden dolayı söz istiyorsunuz?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Efendim, Meclis çalışmalarının yönetiminde İçtüzük hükümlerine sadık kalınması konusunda bir uyarıda bulunmak istiyorum. Beş dakikalık bir konuşma ile kürsüden arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Saygıdeğer Başkanım, çok değerli milletvekilleri;

Şu anda huzurunuzu işgal etmekteki kaştım, Sayın Başkanlık Divanının hatalı bir uygulamasını sergilemek değildir. Ancak, İçtüzük hükümlerinin yalnız biçimsel değil, Meclis faaliyetlerinin yürütülmesinde uyulması gereken temel, bağlayıcı kurallar olarak değerlendirilmesi gerektiğine olan inancımı belirtmek için huzurunuzdayım.

Anayasamızın 95 inci maddesine göre, «Meclis, İçtüzük hükümlerine göre yönetilir.»

Bugün Meclisimiz açıldığında Hükümetin hazır olmadığını gördük. Yapılacak iş, İçtüzüğün 63 üncü maddesini uygulamak idi. İçtüzüğün 63 üncü maddesini aynen okuyorum: «Her görüşmenin başından sonuna kadar. Hükümet adına görüş bildirmek üzere Başbakan veya ilgili bakan veya zorunlu hallerde yetkilendirilmiş birinci derecede sorumlu daire amirlerinden bir kamu görevlisi hazır bulunur. Bu kimseler görüşmenin başında hazır değilse, (tekrarlıyorum) bu kimseler görüşmenin başında hazır değilse, o konudaki görüşme bir defalık gelecek birleşime bırakılır.»

Saygıdeğer Başkan, çok değerli üyeler; eğer İçtüzük hükümlerini her defasında takdiri bazı hatalarla ihlal etme yolunu benimser ve bunu bir gelenek haline getirirsek, Meclis faaliyetlerini sağlıklı yürütmek mümkün olamaz. Bu bakımdan endişelerimi dile getirmek istedim.

Yüksek Başkanlığın ve Yüce Meclisin takdirine sunuyorum. Yapılacak iş, İçtüzüğün 63 üncü maddesini aynen uygulamaktır; oturum ertelenemez. Bir defaya mahsus olmak üzere, kanun tasarısı gelecek birleşime bırakılabilir.

Saygıdeğer Hükümetimize şunu da hatırlatmak isterim ki, Meclis çalışmalarında bizzat Başbakanın veya bakanın bulunması gerekmeyebilir, bir kamu görevlisi de hazır bulundurulabilirdi. Bunun da takdiri Yüce Meclise aittir.

Saygıdeğer Başkanım, bu konuda eğer sizlerin hatasını sadece sergilemek gibi bir amacım olmadığını takdir buyursanız, görevimi yapmanın huzuru ile huzurunuzdan ayrılıyorum.

Saygılar sunarım Sayın Başkanım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Çok değerli arkadaşlarım, Meclisler elbette Anayasa ve İçtüzük hükümlerine göre yönetilir. Ancak, Meclisler, aynı zamanda bazı gelenekleriyle de birlikte yürütülür.

Affınıza sığınarak ifade ediyorum, ben bu Meclisin yenisi değilim. Bu Mecliste bu gibi tutumlarda bazı istisnaî davranışların olduğunu ve uygulandığını bilen insanım.

Meclisimizin daha ilk kanun tasarısı müzakeresinde böyle bir yola gitmek, İçtüzüğün 63 üncü maddesini uygulamak gibi bir meselenin yerinde olmayacağı düşüncesiyle ve Meclis zabıtları tetkik edildiğinde geçmişte buna benzer çok istisna davranışların bulunduğunu bilmem dolayısıyla ve Hükümetin çok fevkalade bir toplantı içerisinde olduğunu da bilmek hasebiyle bir defaya mahsus olmak üzere, böyle bir davranışa girdim.

Sayın arkadaşım Tutum aslında haklıdır; fakat benim davranışım da herhangi bir şekilde keyfi, İçtüzük maddelerini çiğnemek yoluna gidiş değil, nihayet bir uzlaşmayı ve çalışmaların başında meseleyi çok daha katı ve rijit tutmaktan ileri gelmiştir.

Cümlemenizden özür dilerim. (Alkışlar)

Dağıtım tarihinden itibaren 48 saat geçmeden veya Genel Kurul kararı olmadan bir kanunun gündeme alınamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	1	38	28.2.1984	167-169	Yıldırım Akbulut	Cemal Özbilen	Cüneyt Canver

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Sayın Bayezit ve arkadaşlarının Başkanlığımıza vermiş oldukları bir önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

14 S. Sayılı Tasarrufların Teşviki ve Kamu Yatırımlarının Hızlandırılması Hakkındaki Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun 28.2.1984 Salı günü Birleşimde görüşülmesi İçtüzük hükümlerine uygun olmadığından, 64 üncü madde gereğince işlem yapılmak üzere gündemden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Turan Bayezit ve arkadaşları.

BAŞKAN — Bu teklif belki usulî bir tartışmaya yol açar. Bu nedenle, söz almak isteyenler varsa, kendilerine söz vereceğim efendim.

MEHMET TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Önergem hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

Bu hususta lehte ve aleyhte ikişer kişiye söz vermek Tüzük gereğidir.

Siz hangi bakımdan konuşacaksınız efendim?

MEHMET TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Eşyanın tabiatı neyi gerektiriyorsa sayın Başkan. Önerge sahibiyim. (Alkışlar)

Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; bugün Yüksek Heyetin huzurunda Türkiye'nin geleceğini tayin edecek, Türk siyasi yaşamının geleceğine yön verecek, çocuklarımıza, torunlarımıza konulacak ipoteği yönlendirecek bir kanun görüşülüyor. Bu kanun bugün de görüşülür, yarın da görüşülür. Bizim için hiçbir önemi yoktur. Milletimize vereceğiniz fenalıklar bakımından da bir gün gecikmesinin hiçbir olumlu etkisi olmaz. Ancak, Yüksek Meclisin İçtüzük hükümlerine uyması, Yüksek Meclisin kendi benliğine sahip çıkması, Yüksek Meclisin bir parti grubunun şevki idaresinde, bir parti grubuna hakim olan bir kişinin veya çok dar bir kadronun şevki idaresinde olmayan bir topluluk bulunduğunu ispat etmesi gerekir; önerge bunun için verilmiştir.

İki vakıayı bilgilerinize sunmak istiyorum. Gündem, cuma günü öğleden önce basılmış ve ilan tahtasına asılmıştır. Gündeme bakarsanız; -en son

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

parantez içindeki satırında- bu kanun tasarısının o gün dağıtıldığını göstermektedir. O gün, o saatte bu dağıtılmamıştır arkadaşlar. Kanun tasarısı, bizim zaptımıza göre, -saatlerimiz birkaç dakika hata yapabilir- saat 18.00'de; ancak bugün Sayın Meclis Reisinin huzurunda yetkililerin ifade ettiğine göre, cuma günü saat 18.00'e 5 kala dolaplarımıza konulmuştur.

Şimdi, sizin takdirlerinize sunuyorum; daha tasarı dağıtılmadan, gündeme, «dağıtılmıştır» meşruhatı hangi makamın, hangi yetkisine dayanılarak konulmuştur? (HP sıralarından alkışlar) Tasarı dağıtılamayabilir, bir maddî engel çıkabilir; biz bu harekette vazife duygusunun, vazifeşinaslığın işaretini görmeyi çok isteriz peşinen de bunu kabul etmek isteriz; ancak, bizim açımızdan sabit olmuştur ki, bir görev duygusu değil, bu kanun tasarısını bugün burada görüştürmek endişesi hâkim olmuştur arkadaşlar. Hatırlayacaksınız; cuma günü itiraz etmemiz üzerine, oturumu idare etmekte olan Sayın Başkan, «kendilerinin önüne bunun saat 17.40'da geldiğini» söylemişlerdi.

O halde, en erken 17.40'da, bugünkü resmî teyide göre de saat 18.00'e 5 kala dağıtılan bir tasarının üzerinden 48 saat geçmiş midir? Eğer Siz İçtüzük hükümlerini şekli tefsir ederseniz, eğer siz maddenin amacını düşünmeden bunu tefsire kalkarsanız, «48 saat geçmiştir» dersiniz arkadaşlar. Arada cumartesi, pazar vardır; pek çok arkadaşlarımız gibi, sanırım ANAP'lı arkadaşlarımız da bu dediğim kategorinin içindedir; ben pazar günü Meclise çalışmak için geldim, kütüphane kapalıydı. Kütüphanesi kapalı olan bir Meclisin pazar günü işlevde bulunduğunu nasıl iddia edersiniz?

Bu itibarla, 48 saatlik süre geçmediğinden, İçtüzüğün 53 üncü maddesindeki prosedür uygulanmadan, bunun gündeme getirilip konuşulması, İçtüzüğün ihlalidir. «Şekli ihlali değildir» diyebilirsiniz belki; ama İçtüzüğün amaçsal ihlalidir, İçtüzüğün, yönlendireceği noktayı göz ardı tutarak ihlalidir.

Yüksek Heyetiniz ağır bir sorumluluk altındadır. Bu kanunun bugün görüşülmesi sizin, iyi niyetle yapıldığını kabul etmek istediğiniz bu ihlal olgusuna şuurunuzla katılmanız neticesini doğuracaktır.

Bu itibarla, önergemiz doğrultusunda bunun görüşülmesinin yarına ertelenmesini istirham ediyoruz. Bütün milletvekillerinden, parti gözetmeksizin bütün milletvekillerinden istirham ediyoruz; bu kanunun görüşülmesi sırasında lütfen oy verirken parmaklarınızı kafanızın bir karış üstüne değil, beyninizin hizasına getirerek kaldırınız. Belki bir elektrik alkımı sizi etkiler ve memleketi ipotekten kurtarırsınız. Karar sizindir.

Saygılar sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Bu hususta başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Önergenin aleyhinde söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Sungurlu, buyurunuz efendim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Muhterem Başkan, muhterem milletvekilleri; müzakeresi yapılacak olan bu kanun tasarısı 6 Kasım seçimlerinden önce müzakere edilmiştir, kamuoyunda müzakere edilmiştir, televizyonda müzakere edilmiştir ve Anavatan Partisinin bütün muhalefeti üzerine çeken köprü satışı kanunudur ve Anavatan Partisi bütün bu şiddetli muhalefetinize rağmen, bütün yüklenmenize rağmen, bu kanunla seçim kazanmıştır ve iktidara gelmiştir. (ANAP sıralarından alkışlar) Millet bu kanuna 6 Kasım seçimlerinde oy vermiştir. Millet iradesine saygı gösteriyorsak, muhalefette de olsak, bu kanunun Millet iradesine uygun olarak çıkmasına yardımcı olmanız gerekir. Anavatan Partisi bu kanunu çıkaracağına söz vererek iktidara gelmiştir ve bu kanunu bir vecibe, bir borç, Millete verdiği sözün icâbı huzurlarınıza getirmiştir. Anavatan Partisi milletvekilleri, Sayın Bayezit'in dediği gibi, eğer akıl ve vicdanlarını kullanacaklarsa, Millete verdikleri sözü tutacaklardır.

Saygılarımla. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

BAŞKAN — Lehte ve aleyhte olmak üzere birer sayın milletvekili konuşular.

Başka konuşmak isteyen sayın üye var mı efendim?

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) — Konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Kazancıoğlu.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) — Efendim, buraya çıkışımın sebebi kanunların çok acele Meclisten çıkıp gitmesidir.

Söz almayacaktım, bendeniz bunun ilmi izahını hazırladım; 10 dakikada bitirebilirdim, arkadaşlarımdan, «Hangi zamanda 10 dakika alabiliriz?» diye sordum; «Bu mümkün değil» dediler, vazgeçmiştim; ancak son çıkan hatibin sözleri üzerinde 5 dakikaya razı oldum.

«Bu meseleler partiler arasında görüşülmüştür» dediler. Şimdi derim ki, çeşitli demokrasiler vardır. Bunlar plebisiter demokrasi, otoriter demokrasi, reprezentatif demokrasi şeklindedir. Bunların içinde bir de despotik demokrasi vardır. Bu despotik demokrasi, bir şahsın veya bir grubun meclise ekseriyetle girmesi halinde olur. Bendeniz, Anavatan Partisine despotik demokrasinin başını çekiyor demiyorum, ona dilim varmıyor; henüz böyle bir şey demek erkendir diyorum, sureti katiyede bu aklımdan geçmiyor; ancak, biz şunu da görüyoruz: Kısa söylüyorum, demokrasiler umumiyetle devamlı oturmuş veya oturmamış olarak ikiye ayrılır. Oturmuşlar; İngiltere, Amerika, vesaire oturmamışlar; Orta Amerika, Cenubi Amerika, Afrika, Ortadoğu ülkeleri...

Bu oturmamışlarda esas iki unsur vardır; biri askerler, biri siviller. Siviller beceremezler, askerler araya girer, nizamı kurarlar, «buyurun» deyip teslim ederler. 3-4 senede bir bu olur ve bu sivillerle askerler arasında su topu gibi döner gider. Bizim memleketimizde, Milletimiz bu halin devamını arzu etmi-

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

yor; olamaz da; çünkü İngiltere demokrasisinden bir hayli uzağız, ama o tip demokrasilerden de daha çok uzaktayız. Hamdolsun, müesseselerimiz vardır, ilmî olarak bunlar işler, bunlar altyapı unsurlarıdır. Memleketimizde de maalesef 20 senede iki defa Silâhlı Kuvvetler müdahale etmiş, bozulan nizamı yerine getirmiş, hamdolsun, yine sivillere işi teslim etmiş bulunmaktadır. Şimdi biz bunu teslim almış bulunuyoruz.

Size şunu söylerim: Demokrasilerin altyapıları vardır. Onlar esasında şunlardır: Mesela kurulmuş kurullar: Danıştay, Sayıştay, üniversite, baro, sendikalar vesaire. Ancak en mühim unsuru unutuyoruz. O da partiler arasındaki diyalogun kurulmuş olmasıdır. Bugün şahsî kanaatim olarak partiler arasında diyalog kopuktur. Şimdi bu partiler arasındaki diyalogu kurar da iyi işletirsek ki, mesela her kanun, geliyor, 24 saatte çıkıyor, varsın bir haftada çıksın, ne kaybederiz? Ama eğer bunu yapmazsak, biz o demincek dediğim despotik şeklin damgasını yeriz. Yemeyelim bu damgayı diye çıktım buraya, o bakımdan söylüyorum; çünkü onu yersek yine bozulur, yine altüst oluruz. Arkadaşımız «Yarın konuşalım» dedi. Ne fark eder? Rica ediyorum. Ama bakın sizin lehinize konuşacağım şimdi. Bakın, rica ediyorum bakın: Biz bu diyalogu kuramazsak memleketin dışındakiler bekliyor bahane. İçeridekiler, bilhassa sizin halefleriniz dışarıda ne diyorlar: «Bizi tanıyorsunuz, bizi biliyorsunuz.» İşte onlar sizler, sizin halefleriniz. (Gülüşmeler ve alkışlar)

Ben şimdi onlara cevap veriyorum sizin namınıza: Evet, sizi tanıyoruz, biliyoruz. Sekiz aydır bir reisicumhur intihabını yapamadınız. Bu yüzden ve bazı sebeplerden bu memleketin başına ne badireler getirdiniz, biliyor musunuz?

İşte kapıda bekliyor sizinkiler. Yapmayın bunu, konuşalım; konuşalım ve bunu yaptırmayalım, bu fırsatı onlara vermeyelim. (ANAP sıralarından «Sanyenizde vermeyiz» sesleri)

Efendim, bendeniz burada konuşurken nasihat yapmış mevkide olmuyorum; çünkü kendimde o vasfı ve haddi görmem ben. Ben terbiyeli bir adamım. Umumî olarak daha genişti bu, size 10 dakika içinde anlatacaktım; fakat imkân bulamadım, bunu söylüyorum. Onun için önerenin lehinde karar vermenizi istirham ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN —Başka söz almak isteyen sayın milletvekili var mı? Yok.

Sayın milletvekilleri, biraz evvel müzakeresini yapmış olduğumuz önerge Başkanlığımızın tutumuyla ilgilidir ve tutumumuzun İçtüzük hükümlerine aykırı olduğu noktasından hareketle verilmiş ve müzakere edilmiş bir önerge. Oysaki biz yapmış olduğumuz hareketin İçtüzük hükümlerine uygun olduğunu ve bunda bir endişe taşımadığımızı Yüksek Heyetinize belirtiyoruz ve bu nedenle de önergeyi oylarınıza sunmuyorum. Ancak, önerge görüşülmüştür ve bu husustaki görüşler, iddialar zabıtlara geçmiştir.

Genel Kurulda ilavesi kabul edilen bir maddenin Komisyonca geri alınarak, «İlavesine lüzum ve mahal bulunmadığı» şeklinde bir rapor hazırlanıp hazırlanamayacağı; Komisyonun kabul edilen değişikliğe uyma zorunda olup olmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	21	6.11.1984	111-114	Abdulhalim Aras	Süleyman Yağcıoğlu	D. Fikri Sağlar

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şu duruma göre bir usul müzakeresi açılmış bulunmaktadır; Sayın Turan Bayezit ve Sayın Ali Bozer Komisyon raporunun oylanmaması gerektiğini ve daha önce Yüksek Heyetin kabul ettiği önerenin aleyhine bir rapor tanzim etmemesi gerektiği yolunda söz almışlardır.

Şimdi, lehte konuşmak üzere iki üyeye daha söz vereceğim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, bir sual sorabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Usul mü?

BAŞKAN - 64 üncü madde efendim. Lütfen bir bakarsanız bize de zahmet vermemiş olursunuz.

Buyurun Sayın Tombuş.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizin bildiği gibi, hukuk kaideleri arasında bir hiyerarşi vardır; Anayasa bunların başındadır, kanunlar, tüzükler de bunların devamıdır, Bütün bunların arkasında da teamüller gelir. Anayasada, kanunlarda, tüzüklerde sarahat bulunmayan hallerde bazı teamüller vardır, bunlara riayet edilir. Hiçbir zaman da, «Bu teamüller değişmez» diye bir kaide yoktur. Zamanına göre hukuk anlayışı ve içtihatlar değiştiği gibi, teamüller de değişebilir.

Ben uzun müddet Millet Meclisinde bulunduğum için bu şekildeki tatbikatlara rasladım ve şimdiye kadar olan bu gibi durumlarda uygulama şöyle olurdu: Komisyon kabul edilmiş bir metin alır ya aynen getirir ya değiştirir veyahut da reddini ister, tekrar buraya gelir oylanırdı; bu bir teamüldü. Bugün İçtüzüğümüzde sarahat yoksa, bu teamüllere uyma durumu vardır. Eğer «Bu teamül eskimiştir, bugünkü icaplara uymuyor» dersek, biz her an yeni bir teamülü de getirebiliriz.

Bu hususu belirttikten sonra, Komisyonun, kabul edilen önerge ile birlikte maddeyi geri almasının esprisini de bir defa anlamamız lazımdır. Niçin önerge ve maddeyi geri alıyor? Eğer önergeye uyacak idiyse geri almasına lüzum yoktu ve madde bu şekilde kabul edilirdi ve biterdi. Geri aldığına göre,

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Komisyondun o halde bir tereddüdü var demektir. Kabul etmek, etmemek ve değıştirmek hususunda bir tereddüdü var ve bu yetkisi var ki geri alıyor. Yoksa, geri almasının hiçbir manası yok. Genel Kurula maddeyi aynen getirecekse, bu kadar vakit kaybetmeye de gerek yok. O sırada «Benim kabul etmememe rağmen Genel Kurulca kabul edilmiştir» der ve Başkanlık Divanı da maddeyi kabul edilen önerge istikametinde oylatır ve konu biterdi. Geri aldığına göre, demek ki bunun üzerinde Komisyondun tasarruf hakkı vardır; çünkü Komisyon, bir ihtisas Komisyondur. Bir İhtisas Komisyondun vakıf olduğu kadar, bütün bu meselelerin detayına hiçbirimiz vakıf olamayız. Bir güzel konuşma, bir heyecan bizi iyi düşündürmeden bir yanlış oylamaya götürür, bir hata yapmamız ihtimali mevcuttur. İşte bu gibi hataların önlenebilmesi için, bu teamül bugüne kadar sürmüştür, bir defa değil müteaddit defa bu tatbikat yapılmıştır. Komisyon geri almıştır, gelmiştir, tekrar oylanmıştır, kabul edilmiştir veya edilmemiştir, o konu ayrı.

Bu Komisyon raporu oylanır, aksi takdirde eski önerge kabul edilmiş olur. Bunu oylamamız gerekir; ama mademki bir usul meselesi açıldı, o halde, bu teamüle de bazı arkadaşlarımız «Artık eskimiştir, itibar göstermioruz» diyorlarsa, yeni teamül de koyarız. Bana göre önce bunun oylanıp oylanamayacağı oya sunulur, ondan sonra teamülümüz yeniden tespit edilmiş olur.

Benim kanaatimce ve bugüne kadar ki müteaddit tatbikatlarını gördüğüm hususlar, Komisyondun bunu geri almasındaki espri, buna uymaması ve yeni bir hatanın tashihini derpiş etmesinden ileri gelmektedir. Aksi takdirde bu metnin Komisyona geri verilmesinin hiçbir manası kalmaz, geri aldığına göre, üzerinde tasarruf yapma imkânı, hakkı doğmuştur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Çelikbaş söz almak mı istiyorsunuz?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun; lehinde Sayın Çelikbaş.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Daha evvel size söz verdim efendim, usul hakkında konuştunuz Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Özellikle kürsüye çıkarken «rapor hakkında» dedim efendim.

BAŞKAN - Usul hakkında konuştunuz. Buyurun Sayın Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarımız; görünüşte önemsiz, fakat aslında fevkalade önemli bir konuyu müzakere ediyoruz. Niçin acaba komisyona havale edilen önergeler Umumi Heyette kabul edilse dahi, komisyon onun üzerinde bir tasarruf yetkisine sahiptir? Elbette bunun bir sebebi var. Bütün parlamentolarda (yalnız Türkiye'de değil) komisyondarda bir meselenin kanunun heyeti umumiyesi üzerinde insicamı

muhafaza etmek bakımından, birbirini nakseden veya birbirine ters düşen hükümleri ihtiva etmemesi bakımından ihtisas komisyonları daha etraflı, daha şümüllü tetkik etmek imkânına sahiptir. 20 Kişilik bir heyette mi müzakereler daha isabetli yürür, yoksa 350 kişilik büyük bir salonda mı arkadaşlar? Bunun gereği budur.

Bakın tatbikatta ne olmuştur: Memurların maaşları konuşulurken bir takrir gelmiş, kıdem esasını esas alan, fakat tahsili dikkate almayan bir takrir ve derhal kanunun metnine girmiş, kıdemli odacı müsteşardan daha fazla maaş alır hale gelmiştir. Neden? Çünkü komisyona gitmemiştir. Eğer bu komisyona gitseydi daha şümüllü, daha etraflı; takrir ne getiriyor, ne götürüyor bunların müzakeresini komisyon yapacak, ondan sonra yine hakem Umumi Heyet olacak. Yani Umumi Heyet için komisyonun dediğini kabul etmek mecburiyeti yok ki, pekâlâ reddedebilir. Şahsen ben bu mevzuda memurlarda küsur aranması lehinde rey kullanacağım. Benim görüşüm o.

Bu itibarla, son derece mühim bir konudur. Kabul edilen bütün takrirler, Heyetli Umumiyede dikkate alınmak maksadıyla kabul edilmiş addolunur; öteden beri Meclisteki tatbikat bu idi, fakat 1961 yılından sonra bazı inhıraflar olmuş, onun neticesinde mevzuatın bazı hükümleri memlekette fevkalade kötü durumlar ihdas etmiştir. Bu, yalnız bizim parlamentomuzda böyle değil arkadaşlar, yabancı parlamentolarda heyeti umumiyede kabul edilen bütün takrirler, dikkate alınmak üzere ilgili komisyona havale edilir, komisyon tetkikini yapar, teklifini getirir, yine muhterem heyetiniz hakem olur, ona göre reyini kullanır. Bu, fevkalade mühim bir prensiptir; aksi takdirde kanunların insicamını muhafaza etmek imkanı kalmaz.

Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Başkanımız dikkatli bir öğretmen edasıyla 64 üncü maddeyi okumamı bana ihtar ettiği zaman, hakikaten İchtüzükte okumadığım, bilmediğim bir madde var zannetmiştim.

Arkadaşlar, 64 üncü maddeyi çok okuduk, ezberledik; ben hakikaten başka bir madde var zannettim. Şimdi lütfen 64 üncü maddeyi, Sayın Başkanın açtığı müzakere nedeniyle bir kere gözden geçirelim.

Açılan müzakerenin konusu nedir arkadaşlar? Oylama yapılıp yapılamayacağıdır; Sayın Başkan aynen böyle söylemiştir. Bendeniz ve MDP adına konuşan sayın üye, oylama yapılamayacağını iddia ettiğimiz, ısrar ettiğimiz için, bunun bir karara bağlanmasını öngörmüş ve bu usul müzakeresini açmıştır. Ben yerimden bunun İchtüzüğe aykırı olduğunu iddia ettiğim zaman da, 64 üncü maddeyi okumam ihtarıyla karşılaştım; müsaade ederseniz arkadaşlar şimdi hep birlikte okuyalım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

64 üncü maddede «Usul hakkında konuşma» başlığı vardır. Bu maddenin işleyebilmesi için bir talebin olması gerekir. Böyle bir talep yoktur. Sayın Başkanın kendiliğinden buna lüzum görmüş olmasını ben, 64 üncü madde içerisinde mütalaa edemiyorum.

Yine, 64 üncü madde içinde yapılması mümkün bir müzakere olarak kabul etsek dahi, acaba İttüzük hangi konulara inhisar ettirmiştir? Yalnız dikkat buyurunuz, Sayın Başkan usul müzakeresinde oylama konusunu gündeme getirmiştir; ama Sayın Başkanla birlikte 64 üncü maddeyi okuyoruz; «Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usûllerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma» diyor.

Şimdi, görüşmeye yer olup olmaması konusu eğer Sayın Başkanca dile getirilmiş olsaydı mesele yoktu. Oylama yapılıp yapılmaması mevzuu 64 üncü madde içerisinde hiçbir suretle usulî bir müzakere haline getirilemez, özellikle Sayın Başkan tarafından getirilemez.

Demin, ilk konuşmamda söylediğim noktaya yine dönüyorum arkadaşlar. Karar ne şekilde verilirse verilsin, bütün çabamız, Yüce Meclisi İttüzüğün sarıh hükümlerine, İttüzüğün esprisine ve Yüce Meclisin kararına rağmen, bir karara zorlanmasını önlemektir. Önergeyi kabul ettik arkadaşlar, önerge kabul edildi; Komisyonun geri almasındaki hikmet, o maddeye kabul edilen önerge paralelinde bir kodifikasyon tekniğiyle bir üslup getirmektir. Yoksa Meclisin takdirinin üstüne çıkmak, hatta hatta burada yapıldığı gibi, Meclisin takdirini çiğnemek değildir. Bütün çabamız bu noktadadır; lütfen bu iyi değerlendirilsin.

Sözlerimi toparlayarak diyorum ki; Sayın Başkan oylama konusunda usulî müzakere açamaz ve yine diyorum ki, Yüce Heyet bu konuyu oylayamaz. 64 üncü maddenin son fıkrasında -tekrar bir «oku» ihtarıyla karşılaşmamak için söylüyorum- oylanması gereken bir husus ise, «oylanacağı» şeklinde sarahat olmasına rağmen, raporun oylanıp oylanamayacağı mevzuundaki bir usulî konuşma Yüce Heyetin oyuna sunulamaz ve İttüzük açıktır, İttüzükte bizim anlayışımıza göre bir boşluk yoktur, Meclisin iradesi her şeyin üstündedir. Bu nedenledir ki, bu rapor oylanamaz. Raporu oylamaya sunduğu an Sayın Başkan, Meclisin iradesini çiğnemiş olacaktır; bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Saygılar sunarım. (HP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bayezit, usul müzakeresini Başkanlığımız başlatmış değildir. Sayın Ali Bozer bir usul müzakeresini açmamızı arzu etmişler, o sebeple bir usul müzakeresine gitmişizdir. Konu, Başkanlığın takip ettiği usulün isabeti veya isabetsizliği üzerinedir. Sayın Ali Bozer, Başkanlığımızın takip ettiği usulün isabetsizliğini beyan etmişler, bu itibarla da Başkanlığımız bir usul müzakeresi yoluna gitmiştir.

Bu itibarla, daha evvelki tatbikatları da nazarı itibare alarak ve biraz evvel verdiğim misalin tek bir misal olmadığını, teamülün aşağı yukarı 50 ile 60'ı bulduğunu ifade ile aleyhte konuşan, tutumumuzu tenkit eden sayın arkadaşların beyanına şu zabıttaki ifadeyle cevap vermek isterim :

«Komisyonun ek raporunda belirtildiği üzere, Komisyon bu iki geçici maddenin tasarı metnine alınmasını uygun görmemiştir. Bu durumda önergeleri ayrı ayrı tekrar okutmak suretiyle oyunuza sunacağım. Önergeler, Komisyonun uygun görmemesine rağmen, Genel Kurulca tekrar kabul edildiği takdirde, gayet tabii tasarı metninde aynen yer alacaktır.»

Burada da, Komisyon raporu reddedildiği takdirde, daha önce verilen 4 üncü ek madde eklenmesi teklifi Meclisin kabul ettiği şekilde yerini alacaktır. Bu bahsettiğim önerge de Sayın Reşit Ülker tarafından verilmiştir.

Deminden beri, bu önerenin Sayın Reşit Ülker tarafından verildiğini özellikle işaret etmemin sebebi, bugün Meclisimizde İçtüzüğü, Kanunlar Dairesi ve Başkanlık makamında bulunan başkanvekilleri de dahil, en iyi bilen arkadaşımız olan Sayın Reşit Ülker'in önergesi üzerinde yapılan bir tatbikat olması sebebiyle Yüksek Heyetinizi aydınlatmak bakımından arz ediyorum.

Şimdi, Başkanlığın tutumunun isabetli veya isabetsiz olduğu konusu Yüksek Heyetinizin oylarıyla tebellür edecektir. Görüştüğümüz konu hakkında Başkanlığımızın şimdiye kadarki tatbikata uygun olarak takip ettiği usul hakkında görüşme tamamlanmıştır. Her ne kadar tatbikat arz ettiğim şekildeyse de, Yüce Heyetinizin hakemliğine başvurmak suretiyle usul meselesini açıklığa kavuşturacağım.

Şimdi, Başkanlığımızın takip ettiği usulün uygun olup olmadığını belirlemek için oylamaya geçeceğim.

Başkanlığımızın takip ettiği usulü uygun bulanlar...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - «Usul» nedir, açıklayınız efendim, Başkanlığın takip ettiği usulden murat nedir? Biz oylamaya itiraz ediyoruz. Lütfen açıklayınız; çünkü çok toplu bir konu. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Bayezit, sabahtan beri müzakere ettiğimiz konuyu açıklayayım efendim; Komisyon raporunun müzakere edilip, oylanması konusudur.

Başkanlığın takip ettiği usulün uygun bulunduğunu kabul edenler... Etmeyenler... Başkanlığın takip ettiği usul uygun bulunmuştur. (ANAP sıralarından alkışlar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Danışma Kurulu önerisi olmadan çalışma süresinin uzatılıp uzatılamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	30	27.11.1984	529-531	Halil İbrahim Karal	Fikri Sağlar	Saffet Sakarya

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bir usul konusunu dikkatlerinize sunup oylarınızı alacağım.

Çalışma süremizin dolmasına pek az kalmıştır. Ancak, çalışma süresinin değiştirilmesi Genel Kurulun yetkisi dahilinde değildir. Ancak, Danışma Kurulunun teklifiyle yetkisi dahilindedir. Dün olan bir uygulamadan sonra -uyarılmaya rağmen- ilgili diğer Meclis organları bu çalışmayı yapmayarak, Danışma Kurulunun bu tasarılar bitinceye kadar çalışma teklifini getirmemişlerdir.

Bu nedenle, 56 ncı maddedeki bir hükmü zorlayarak uygulamak da yüce takdirlerinize bağlıdır. Şöyle bir zorlamadır o, onu arz etmek istiyorum: Zorunlu hallerde, o birleşim için geçerli olmak kaydıyla ve sona ermek üzere olan işlerin tamamlanması amacıyla oturumun uzatılmasına Genel Kurul karar verebilir. İster önerge verilmiş olsun, ister Başkan sunmuş olsun, o fark etmez. Ancak, bitmek üzere olan konularda bu uygulama çok açık seçik; ancak 5 dakika, 10 dakika, iki madde, üç madde, beş madde.

Bir tasarının daha 5 inci maddesindeyken, 30 maddelik bir tasarı veya teklifin bitmek üzere telakki edilmesi İttüzüğe uygun değil. (HP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Onun için ben yine takdirlerinize sunacağım; ama işin her iki yönünü bu suretle belirtmek istiyorum.

H. SABRİ KESKİN (Kastamonu) - Yanlış uygulama emsal olmaz Sayın Başkan.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan «hatalı» diye ikaz ettik, bir daha yapmayın.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, burada dün bir uygulama yapıldı. O uygulamadan sonra ilgili organlar uyarılmış olduğu halde Danışma Kurulu çalıştırılmamıştır. Danışma Kurulundan gelmeyen bir teklifin çalışma süresini uzatması aslında mümkün değildir. (HP sıralarından gürültüler)

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Çalıştırılmıyor; öyle ise, öyle bir kayıt da yok.

BAŞKAN - Efendim Yüce Kurulu ikna edeceğim; onun için konuşuyorum. Yüce Kurul karar verecek çalışma süresinin bitip bitmediğine. Çünkü Genel Kurul kararıyla Danışma Kurulunu feshederseniz, bunun

sonuçları önce Anayasaya aykırıdır. Çünkü biz bu İçtüzüğü Anayasa emriyle uyguluyoruz. Anayasa emriyle uyguladığımız bu İçtüzüğün bir müessesesini, bir anlamda ve belli bir konuda feshetmiş oluyoruz. O açıdan bu tüzük aykırılığını yapmayalım. Çünkü bir organın yetkisi gasp edilmektedir. Onun için, şimdi çalışma süresinin uzatılıp uzatılmaması hususunu oylarınıza sunacağım.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Olur mu Sayın Başkan?

BAŞKAN - Yüce Kurulun İçtüzüğe uygun olarak hareket edeceğine inanıyorum. (HP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan usul hakkında söz istiyorum; oylayamazsınız efendim.

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Sayın Başkan, yanlış, emsal olmaz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Tefsirinize ters düşüyorsunuz.

BAŞKAN - Bir dakika efendim. Anayasanın bitirilmesini emrettiği bir kanun olduğu ileri sürülerek bu yapılmaktadır.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Usul hakkında söz vereceğim.

Şimdi Yüce Heyetinizin bu son derece ağır tüzük ihlalini dikkatle nazarı itibare almasını rica ediyorum.

Usul hakkında buyurun Sayın Bayezit. (HP sıralarından «Saat 19.00 Sayın Başkan» sesleri, gürültüler)

Usul hakkındaki tartışmalar bitinceye kadar sürenin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri; Sayın Başkanı, İçtüzüğe sahip çıkmasından ve İçtüzüğün ilgili maddelerini kendi içinde ve mantığa uygun bir şekilde yorumlamasından dolayı tebrik etmek istiyorum; ama geçeceği uygulamada büyük hata yapılmaktadır.

Siz inanıyorsanız ki, Danışma Kurulunun karar alması gerekirdi (ikaza rağmen, çok önemlidir arkadaşlar, çizin altını, ikaza rağmen Danışma Kurulu toplanmamıştır) o halde, Danışma Kurulunun Anayasaya rağmen yetkisinin gasp edildiğine de inanıyorsunuz; niye oylatmaya geçiyorsunuz?

İkinci konu; bir noktada Danışma Kurulu bahis konusu değil diyelim. 56 ncı maddedeki hüküm zorlanarak, bundan önceki günde bizim ikazımıza rağmen

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

men, açıklamamıza rağmen zorlanarak eğer yine tefsir edilmek isteniyor kanısındaysanız, (ki, doğrusu budur; çünkü «sona ermek üzere olan işlerin» demektir) o halde niye tatbik etmiyorsunuz, niçin uyguluyorsunuz?

Sayın Başkan, çoğunluk her zaman haklı değildir. Çoğunluğun etkisinde lütfen kalmayınız. Sizin vicdanî inancınız ne ise onu uygulayınız, karar sizindir.

Saygılar sunuyorum. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Ener.

MUSTAFA UĞUR ENER (Kütahya) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; gerçekten İttüzüğün bu hükmüne göre usul hakkında söz verme fevkalade önemlidir.

Bütün arkadaşlarımın şu inançta olduğuna kaniim: Seçim propagandalarında koştururken biz bu millete, sonuna kadar hizmet etmeye söz verdik ve bu sözümüzü bu çatı altında yerine getirmeye çalışıyoruz.

Yine geçen birleşimde aynı şeyleri tekrarladınız; ama maalesef vücut vermediğiniz için, 10 dakikada o kanun tasarısı da bu Meclisten geçti. Bunu da bütün millet sizlerin huzurunda gördü.

Değerli arkadaşlarını, konuyu, çalışmamak veya menfilik yönünde değil, müspet yönde dile getirelim Sayın Başkandan da bu anlayışı bekliyoruz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Usul hakkında aleyhte buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; üzerinde aslında çok tartışılması gereken bir konu. Başkanlık Divanına evvela, geçenlerde işlenmiş olan bir hatanın tekerrür etmemesi için gösterdiği hassasiyetten dolayı teşekkür etmek istiyorum ve hepinizin adına ediyorum bu teşekkürü değerli arkadaşlarım.

Diğer taraftan, genç arkadaşım size bir şey hatırlatmak istiyorum; özellikle sizin lafınız üzerine söz aldım ben. Hiç zannetmeyiniz ki, bu Millete sizden daha az hizmet aşkıyla doluyuz. En az sizin kadar istiyoruz biz de bu şekilde çalışmayı. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

Müsaade ediniz lütfen sayın milletvekilleri; müsaade ediniz lütfen. Dinlemesini biliniz. Söyleyecek lafınız varsa buraya teşrif ediniz. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, konuyu konuşun lütfen; usulü konuşun lütfen efendim.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın Başkan, özellikle üzerinde durmak istediğimiz bir konu var. Biz de bu Millete hizmet etmekle yükümlü olduğ-

muzun idraki içerisindeyiz. Burada yemin ederken, o idrakin içerisinde olarak yeminimizi ettik; ama millete hizmet etmek istiyoruz diye, Anayasayı ihlal etmek pahasına değil... Usuller vardır, yolları vardır, Başkanlık Divanı izah etmiştir. Danışma Kurulu eğer bu meseleyi hafife almamış olsaydı, parmak sayım nasıl olsa yetiyor, bu meseleyi ben yine orada hallederim, düşüncesinde olmamış olsaydı; Başkanlık Divanının ikazı üzerine aynı konuyu getirir ve bugün bu şekilde bir tartışmaya meydan vermezdi sayın milletvekilleri. Lütfen meseleye bu açıdan yaklaşınız. Meseleyi o şekilde halletmemiz gerekiyor ve yapılacak olan Anayasa ihlalinin hesabını vermek bir gün hepimize zor gelecektir.

O bakımdan söz aldım. Teşekkürler ediyorum. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Başka usul hakkında söz isteyen? Buyurun efendim.

Lehte söz istiyorsunuz, değil mi efendim?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bir Anayasa ihlali veya bir İçtüzük ihlali söz konusu değildir kanaatindeyim. Nitekim bir Anayasa ihlalinin söz konusu olduğu kanaatinde olmuş olsaydı Sayın Başkan, burada oylamaya gitmesi bahis konusu olmazdı.

İçtüzük diyor ki : «Sona ermek üzere olan işlerin...» Ben, Sayın Başkan gibi meseleyi tefsir etmiyorum. Kanun tasarısının tümü üzerindeki müzakereler yapılmıştır, zamanın çoğu bu mevzuda gitmiştir.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Kaç madde kaldı?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, maddeleri sayı olarak saymayınız. Bu maddelerin bir kısmı yürürlük, bir kısmı ise, bunları kimin yürütmeye yetkili olduğunu belirleyen maddelerdir.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Görüşülmeyecek mi o maddeler?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Görülecek efendim.

Meselenin esası görüşülmüştür. Maksat, üzüm mü yemektir, bağcıyı mı dövmektir? Kanun tasarısının tümü görüşülmüştür, maddelerin ağırlıklı kısımları görüşülmüştür. Zaten Sayın Başkanın da bu hususta şüphesi olmasaydı, oylamaya gitmezdi. Bu meselenin takdirini Yüce Meclise bırakmak arzusunadadır; biz de o görüşüyoruz.

Saygılarımla efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Çalışma süresiyle, ilgili olarak, bu şimdi konuştuğumuz konuda daha önce bir uygulama olduğu için, oylarınıza başvurmak üzere...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Oylayamazsınız Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hayır efendim; uygulama yapıldı, o zaman itiraz edilmedi. (HP sıralarından gürültüler, ayağa kalkmalar)

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Sayın Başkan, üstüste İktüzük hükümlerinin tersine hareket edemezsiniz. (Gürültüler)

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim; izah edeyim, müsaade buyurun.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, bir defa hata yapılmış olabilir. Zatiâliniz Başkanlık Divanı olarak ikaz ettiniz bizleri; siz de aynı şeyi tekrar ettiniz. Şimdi hatayı tekrar etmek kesinlikle uygun değildir. Binaenaleyh, Başkanlık Divanı yetkisini kullanacak.

BAŞKAN - Kararı Yüce Heyete bırakıyorum ben. (HP sıralarından gürültüler)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Hatayı tekrar etmek kesinlikle söz konusu Olamaz. (Gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, konu bitmek üzere midir, değil midir? Yüce Meclisin takdirine bırakılacak mesele budur.

BAŞKAN - Evet efendim, evet.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, söz rica ediyorum.

BAŞKAN - Yerinizden buyurun efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, burada zannediyorum bir çelişki yatmaktadır. Şayet Genel Kurul, müzakerenin devamı şeklinde bir oy izharında bulunursa, o takdirde İktüzük zımnen ilga edilmiş olacaktır. Oysa İktüzüğün ne suretle değiştirileceği Anayasada ve İktüzükte ifade edilmektedir. Siz, İktüzüğü zımnen ilga etmek gibi bir durumu ortaya çıkaracak olan böyle bir oylamayı yapmaya yetkili değilsiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim; benim neyi oylayacağımı biliyor musunuz? Ben, bu kanun tasarısı hakkında size bilgiler vereceğim.

Şimdi 6 ncı maddedeyiz: 13 madde, 2 geçici madde, 10 değişiklik önergesi var. Bu bilgileri size verdikten sonra, bu kanun tasarısının, sona ermek üzere olan bir iş olup olmadığını takdirlerinize sunacağım.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Olur mu efendim, olur mu?

BAŞKAN - Evet efendim, olur.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Aynı yolu tekrar ediyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Çalışma süresinin uzatılmamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... (ANAP sıralarından «uzatılmasını» sesleri) Uzatılmasını kabul edenler...

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Nasıl oyluyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN - Dün sesinizi çıkarmadınız ama...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Çıkardım, orada konuştum, yoktunuz. (HP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Kabul etmeyenler...

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan, 7'yi 10 geçiyor efendim, karar almanız gerekirdi.

BAŞKAN - Çalışma süresinin uzatılması kabul edilmiştir efendim. Devam ediyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar)

H. SABRİ KESKİN (Kastamonu) - 19.00'dan sonra bu kararı alamazsınız efendim.

BAŞKAN - Onun kararını aldık efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

17.1.1985 günlü 55 inci Birleşimde oturumu yöneten Başkan Ledin Barlas'ın İktüzüğün 68 inci maddesini uygulama şekli hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	56	22.1.1985	365-367	İ. İbrahim Karal	Süleyman Yağcıoğlu	M. Murat Sökmenoğlu

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Sayın Yüzbaşıoğlu, gündeme geçtik, usul hakkında bir söz isteğiniz vardı, buyurun efendim.

Sayın Yüzbaşıoğlu, usulün nesi hakkında söz istiyorsunuz efendim; onu usulen soruyoruz.

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Afyonkarahisar) - Geçen perşembe günkü birleşimde yüce Meclisin oturumunu yöneten Başkanvekili Sayın Ledin Barlas'ın, İktüzük hükümlerine aykırı bir uygulamasını dile getirmek üzere söz istiyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yüzbaşıoğlu, buyurun.

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; geçen haftaki son birleşimi yöneten Başkanvekili Sayın Ledin Barlas'ın İktüzük hükümlerine aykırı tutumunu dile getirmek üzere yüksek huzurlarınızdayım.

Şunu samimiyetle arz ve ifade edeyim ki, amacım değerli başkanvekilimi özellikle çok kısa bir zaman başkanlık kürsüsünde görev yaptığı için eleştirmek değildir. Amacım, çok yanlış bir uygulamanın ileride büyük hatalara, büyük olaylara neden olacağını dile getirmek ve bu yönde uyarmaktır.

Değerli arkadaşlarım, İktüzüğümüz milletin bu kürsüsünden konuşma tarzını ve bunun yönetimini, başkanvekillerinin görevlerini, yetkilerini, hatibin üslup ve dilini 64, 65, 66, 67, 68, 69 ve 70 inci maddelerinde hudutlandırmış ve yasalaştırmıştır.

Sayın İktidar partisi grubu adına konuşma yapan arkadaşımız, burada iki büyük siyasî kuruluşun, iki muhalefet partisi grubunun tutumlarıyla ilgili, bu kürsüden yapılmaması lazım gelen, özellikle bir iktidar partisi grubu adına yapılması lazım gelen konuşmasında üzüntü teşkil eden bir beyanda bulundular ve iki grubu üzücü...

DEVLET BAKANİ KAZIM OKSAY (Bolu) - Grup adına nereden konuştu?

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Devamla) - Grup adına konuştular efendim, grup adına konuştu o gün.

BAŞKAN - Sayın Bakan, lütfen efendim, lütfen.

DEVLET BAKANİ KAZIM OKSAY (Bolu) - Nasıl konuşur efendim? Anayasaya göre mümkün değil.

BAŞKAN - O zamanki şeye atıfta bulunarak konuşuyorlar.

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Devamla) - İki muhalefet partisine çok ağır bir dille ifadede bulundular. İçtüzüğümüzün 68 inci maddesi açık ve sarıh olarak, «Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhal, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse kürsüden ayrılmaya davet eder. Başkan, gerekli görürse, o kimseyi o birleşimde salondan çıkartabilir.» demektedir.

Değerli arkadaşlarım, o gün iki muhalefet partisinin görev yapmaması gibi ve onların görevini de kendi üzerlerine almış gibi bir eda içerisinde, iki grubu küçültücü bir dille buradan konuşma yaptılar. Sayın başkanvekilinin yapacağı iş, 68 inci maddede belirtildiği gibi; hatibin derhal sözünü kesmek, sözünü geri almaya davet etmek, o uygunsuz cümlelerin zabıtlardan çıkarılmasını sağlamak, bunda direniyor ise onun sözünü kesmek, hatta o oturuma mahsus dışarı çıkarmaktı. Kendilerine bu uyarıda not gönderildiği halde, böyle bir uygulamayı yapmamış, tarafsızlığını ihlal etmiş ve Meclisde bildiğiniz gibi neredeyse yumruklaşacak bir duruma gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım, durum bu noktada iken, Halkçı Parti Grup Başkanvekili Sayın Şeref Bozkurt arkadaşım sataşmaya cevap vermek üzere söz istemiş, konuyu öğrendikten sonra kendisine söz vereceğini vaat etmiş olmasına rağmen, uygulamada bunda da tarafsızlığını yitirmiştir. Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına konuşacak olan arkadaşımızdan sonra söz vereceğini vaat ettiği halde, sonradan söz vermemekte direnmiş ve nihayet karşılıklı direniş karşısında söz vermiştir.

Değerli arkadaşlarım, bundan sonra ANAP'tan bir arkadaşım, Sayın Taşar, «Grubum adına söz istiyorum» diyerek kürsüye yürümüştür.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - İşgal etmiştir, işgal.

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, kürsünün masuniyeti vardır...

İSMET OKTAY (Eskişehir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Devamla) - Bu kürsü millî iradenin dile getirildiği kürsüdür. (HP sıralarından alkışlar) Heyecanına, hislerine mağlup olan milletvekili kürsünün önüne kadar gelebilir, geçmiş dönemlerde bunu gördük; ama kürsünün merdiveninden itibaren kürsü masuniyeti vardır. Bu kürsüye Başkanın müsaadesi olmadan çıkan, elini kolunu sallayarak fişek gibi buraya gelen bir arkadaş kürsüyü işgal etmiş demektir. Bu kürsünün işgali, geniş anlamda millî iradenin işgalidir, parlamentonun işgalidir, buna Başkanın müsaade etmemesi lazım gelirdi. (HP sıralarından alkışlar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

MEHMET TİMUR ÇINAR (Manisa) - Zabıtlara bak, zabıtlara.

BAŞKAN - Lütfen efendim, konuşmasını bitirsin, söz istiyorsanız vereceğim.

M. ŞÜKRÜ YÜZBAŞIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, geçmiş dönemlerde dahi uygulanmayan böyle bir usule fırsat veren Sayın Başkanımın bu tutumunu tecrübesizliğine ve kürsüde yeni olmasına bağlayarak, kendilerinin bir daha böyle bir uygulamaya fırsat vermemesini, şayet bunu yol haline getirir isek bu Mecliste çok olaylar olur, bunları geçmişte yaşadık, rica edip bu yönden uyarmak üzere zamanınızı işgal ettim.

Yüce heyete saygılar sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yüzbaşıoğlu.

LEDİN BARLAS (Adana) - Sayın Başkan, söz istiyorum, sataşma var.

İSMET OKTAY (Eskişehir) - Sayın Başkan, geçen oturumda...

BAŞKAN - Lütfen efendim, söz mü istiyorsunuz?

İSMET OKTAY (Eskişehir) - Söz istiyorum.

BAŞKAN - Şimdi efendim, söz istiyorsanız, bu usul hakkındaki konuşmada bir lehte, bir aleyhte söz verebilirim. Söz isteyen buraya teşrif eder, söz istiyorsanız vereceğim; ama sözü kim istiyor onu anlayayım.

LEDİN BARLAS (Adana) - Sataşma var, ben söz istiyorum efendim. Sataşma hakkında lütfen söz veriniz.

BAŞKAN - Buyurun Ledin Bey.

Sayın Barlas'a İçtüzüğümüzün 64 üncü maddesi gereğince söz vermiş bulunuyorum.

LEDİN BARLAS (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Şükrü Yüzbaşıoğlu geçen perşembe günkü birleşimde cereyan eden olaylar karşısında görev yapacak yerde, Başkanlığa sataşmış ve hakaretimiz kelimeler kullanmıştır. Bununla da yetinmeyerek, bugün hem suçlu, hem güçlü vasfını üzerine alarak tekrar bir konuşma yapmıştır.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Yavuzluğa lüzum yok, o gün siz hata yaptınız, ikaz etti sizi.

BAŞKAN - Sayın Barlas, lütfen usul hakkında konuşun efendim.

LEDİN BARLAS (Devamla) - Usul hakkında konuşuyorum efendim.

BAŞKAN - Sataşma değil bu, sataşma için söz vermedim.

LEDİN BARLAS (Devamla) - 17 Ocak Perşembe günkü zabıtlar okunduğu zaman gayet açık görünmektedir. Sayın Mustafa Taşar, 50 nci sayfanın sondan bir önceki satırında, Başkandan söz istemektedir. Son satır

Sayın Onural Şeref Bozkurt'undur, Onural Şeref Bozkurt kürsüye davet edilmiştir. Konuşmasını bitirdikten sonra, Sayın Mustafa Taşar kürsüye ne hakkında konuşacağı için davet edilmiş; fakat Başkanın...

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Herkesin gözü önünde olan bir şey, neden bahsediyorsun?

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen,

LEDİN BARLAS (Devamla) - Zabıtların 54 ve 55 inci sayfalarını lütfen okuyun. Ben böyle bir konuşma yapılacağını bilmediğim için zabıtları buraya getirmedim. Lütfen 50-54-55 inci sayfaları okursanız, Sayın Mustafa Taşar'ın söz istediği, Başkanın da niçin konuşmak istediğini sorduğu ve Sayın Mustafa Taşar'ın da usul hakkında konuşmak istediğini söylediği, onun üzerine sözün verildiği açık seçik görülecektir.

KÂZİM İPEK (Amasya) - Ama kürsüye geldikten sonra; kürsüden istiyor,

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen.

LEDİN BARLAS (Devamla) - Başkan da söz vermiştir.

KÂZİM İPEK (Amasya) - Kürsüden istenmez.

BAŞKAN-Lütfen efendim.

LEDİN BARLAS (Devamla) - Zaptın 54 üncü sayfasında açıkça görülür. Lütfen Sayın Başkan zaptın 50 ilâ 55 inci sayfalarını getirtip burada okuyun ve bu şekilde yanlış ithamlara maruz bırakmayın Başkanlığı.

Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Barlas.

Geçen birleşimdeki bir usule ait usul tartışması sona ermiştir efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

T. C. Ziraat Bankasının tasvibe sunulan 1982 Yılı Bilânço ve Netice Hesaplarına Ait, 468 Numaralı Kanunun Değişik 3 üncü Maddesi Uyarınca Hazırlanan Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu Raporunun geri verilmesine dair Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu tezkeresi hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	66	27.2.1985	195-197	Halil İbrahim Karal	Saffet Sakarya	Süleyman Yağcıoğlu

BAŞKAN - Şimdi usul görüşmesini açıyorum. Lehte ve aleyhte söz isteyenler lütfen beyan etsinler efendim.

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU BAŞKANI ŞÜKRÜ YÜRÜR (Ordu) - Komisyon olarak söz istiyorum.

BAŞKAN - Sizin konuşma isteğinizi lehte bir konuşma olarak değerlendiriyorum. Buyurun Sayın Yürür.

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU BAŞKANI ŞÜKRÜ YÜRÜR (Ordu) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; «Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının Tasvibinize Sunulan 1982 Yılı Bilanço ve Netice Hesaplarına Ait, 468 Numaralı Kanunun Değişik 3 üncü Maddesi Uyarınca Hazırlanan, Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu Raporu ve Bu Rapora Yapılan İtiraz ile Komisyonumuzun Görüşü»nü havi 176 sıra sayılı rapor 13.2.1985 tarihinde siz muhterem üyelere dağıtılmış ve Danışma Kurulunun önerisi üzerine Genel Kurulun 14.2.1985 tarihli 61 inci Birleşiminde alınan karar gereğince de gündemimizin, «Özel Gündemde Yer Alacak İşler» kısmına alınarak 27.2.1985 tarihli 66'ncı Birleşiminde görüşülmesi kararlaştırılmış olduğu malumlarıdır. Ancak, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının 1983 yılı bilanço ve netice hesaplarına ait Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunca hazırlanmış bulunan raporun KİT Komisyonunca teşekkül ettirilen alt komisyonda değerlendirilmesi esnasında şu husus ortaya çıkmıştır: Ziraat Bankasının 1982 yılı hesaplarının ibra edilmemesine neden olan temennilerin birçoğunun 1983 yılı raporlarında da yer aldığı görülmüştür.

Ayrıca, söz konusu kurumun 1982 yılı hesapları komisyonumuzda incelenirken ilgili bakanlık müfettişleri ve bankalar yeminli murakipları tarafından 1982 yılı raporlarında istemiş olduğumuz soruşturma ve araştırmalar da ilgili bakanlık müfettişleriyle bankalar yeminli murakiplarınca teftiş ve tahkike tabi tutulmuş, şu anda sonuçlandırılma safhasında olduğu hususu da vardır.

Sayın milletvekilleri, bu cümleden olmak üzere 1982 bilanço ve netice hesaplarıyla ilgili olarak komisyonumuzca soruşturulması istenen hususlara ait kesin raporların ve Yüksek Denetleme Kurulunca hazırlanıp alt

komisyonumuzca da - yukarıda zikrettiğim gibi - incelenmiş bulunan 1983 yılı raporlarının üst komisyonda incelenip, karara bağlanıncaya kadar Ziraat Bankasının 1982 yılı bilanço ve netice hesaplarını havi komisyon raporumuzun komisyonumuza geri verilmesini teklif ediyoruz.

Takdir buyuracağınız üzere komisyonumuz, bu kararını iktidar ve muhalefet farkı gözetmeksizin, iktidara mensup ve muhalefete mensup sayın komisyonumuz üyesi milletvekillerinin tasvibiyle almış bulunmaktadır. Bu hususu da bilgilerinize arz ediyorum efendim.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yürür.

Sayın Şükrü Yürür önerenin lehinde konuşmuştur. Şimdi de önerenin aleyhinde konuşmak üzere bir sayın üyeye söz vereceğim.

Önerenin aleyhinde konuşmak üzere Sayın Ali İhsan Elgin; buyurun.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; komisyonda bu konu etraflıca görüşülmüştür. Ziraat Bankası 1982 yılı hesaplarının ibra edilmemesine ilişkin olarak yer alan gerekçeler arasında Müdüroğlu Firmasının Ziraat Bankasına olan 2 milyar 930 milyon liralık borcu da bulunmaktadır. Bu borcun doğuşuna ilişkin olarak 36 milyon dolarlık teminat mektubunun nakte çevrilmesinin o zaman Başbakan Yardımcısı olan Sayın Özal'ın emriyle gerçekleştiği basında da çıkmıştır. Geçen yılki KİT Komisyonu tutanaklarında Ziraat Bankası eski Genel Müdürü Rahmi Önen'in de bu konuda ifadeleri bulunmaktadır. Bu durum karşısında bu konunun görüşülmemesi Meclisimizi de komisyonumuzu da ve hatta Sayın Başbakanımızı da şaibe altında bırakacaktır.

Saygılarımı sunarım efendim. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Elgin.

Şimdi de önerenin lehinde konuşmak üzere Sayın Batumlu, buyurun.

SABİT BATUMLU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası devletin en güçlü bir kuruluşudur. Devletin bütün kredi olanaklarıyla uğraşan bir bankanın 1982 yılı hesaplarının böylesine ortalıkta, sürüncemede kalması efkârıumumiye önünde büyük yankılar yapmaktadır.

Ziraat Bankasını yönetenler eğer Ziraat Bankasını kötüye kullandırlarsa bu kötü görev yapanlar ve bankayı istismar edenler hakkında gerekli kovuşturma yapılır ve adliyeyle teslim edilir, suçlu varsa cezasını çeker.

Ancak, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının 36 bin mensubu vardır. 1982 yılı hesapları buradan onaylanarak geçmezse bu 36 bin personelin 1982 yılında almış olduğu 2 ikramiyenin, bugünkü şartlarda geriye iade edilmesi gerekmektedir. Bu durumda bankanın bu kadar personelinin çok güç şartlar içine düşeceği de düşünülmelidir.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

O halde komisyondan gelen bu raporun içerisinde tekrar ayıklamalar yapılsın, komisyon geriye çekeceği bu raporunu yeniden tanzim etmek suretiyle bankayı kötüye kullananlar hakkında gerekli işlem yapılsın ve bankanın hesapları lütfen burada onaylansın. Bankanın kredilerini kimler kötüye kullandıysa, hangi dönemde, hangi iktidar bunu yaptırdıysa, onlar hakkında da gerekli soruşturma elbette yapılacaktır. Ancak, hiçbir iktidarın, hiçbir şekilde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasını kendi politikasına alet ederek, buradan birtakım çıkarlar beklemesine kesinlikle gönlümüz razı değil.

O itibarla, devletin en büyük bankası olan Ziraat Bankası üzerinde herhangi bir politik oyuna gelmeyelim arkadaşlar.

O nedenledir ki, bankayı mutlaka ibra etmek zorundayız, ama bankanın hesaplarında ortaya çıkan birtakım yolsuzlukları da sonuna kadar takip etmek mecburiyetindeyiz.

Onun için, bu konunun tekrar incelenerek bu kürsüye, bu şekilde getirilmesini şahsen, komisyondan talep ediyorum.

Hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Batumlu.

Sayın Batumlu, komisyon önergesinin lehinde konuştular.

Şimdi de, önergenin aleyhinde konuşmak üzere Sayın Fırat söz istemişti, kendisine söz veriyorum. Buyurun Sayın Fırat.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlarım; Ziraat Bankasının KİT Komisyonunda incelenen 1982 raporu üzerine yapılan oylamada iktidar milletvekilleri Ziraat Bankası 1982 raporunun ademî ibrasını talep ettiler ve komisyonda bulunan muhalefet milletvekilleri de şartlı ibrayı önerdiler. Şartlı ibra şudur: Yüce Meclis adına görev yapan Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun tespit etmiş olduğu konular gündemde kalmak şartıyla, yani bunların tahkikatı icabında mahkemeye de gitmek kaydıyla, diğer görevleri itibariyle ibra edilmesi demektir.

İbra edilmediği takdirde ne olur? 440 sayılı Yasaya göre bu kuruluşlar ikramiye alırlar. Gene 468 sayılı Yasanın 2102 sayılı Yasayla değişik 3 üncü maddesine göre ibra edilmeyen bir kamu iktisadî teşebbüsü personeli ibra edilmediği yıla ait aldığı bütün ikramiyeleri geri verir, iade eder. Bütün konular o gün konuşuldu. 35 bin personelin gecesini gündüzüne katarak yaptıkları çalışmalar dile getirildi, dendi ki; bunları perişan etmeyelim, burada hatalı tatbikat varsa zaten gündemde kalmaktadır, müfettişler el koymuştur, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu el koymuştur, o halde yapılacak şey şartlı ibradır. Bu millî müesseseyi lütfen lekelemeyelim dedik; ama ısrar ettiler, bu kararı çıkarttılar. Onun üzerine itiraz ettik, bir ay sonra tekrar toplandı, iktidar milletvekilleri yine ısrar etti ve bu raporu buraya getirdiler. O sırada da Meclise bir yasa tasarısı geldi. O tasarıda, «İbra edilmeyen bir kuruluşun bütün sorumluları, genel müdür, genel müdür muavinleri, yönetim kurulu üyeleri görevden alınır.» hükmü var.

Muhterem arkadaşlarım, o zaman biz bu tehlikeyi de işaret ettik ve «Eğer siz bu müesseselerin genel müdür ve genel müdür muavinlerini görevden alacaksınız bunun yolları vardır, lütfen bunu böyle yapmayın» dedik. Israr ettiler, yaptılar. Şimdi o görevliler, o insanlar görevden alınmıştır. Ancak, deniyor ki bunu geri çekelim. Bu artık geri çekilmez. Ademî ibra ile yüce Meclise getirmişsiniz, yüce Meclis bunu reddeder, yani şartlı ibra eder. Geri çekerseniz, komisyona darbe vurmuş olursunuz. Niye geri çekiyorsunuz? «Efendim gündemde bazı tahkik edilecek mevzular varmış» O mevzular 4 senedir var ve 4 sene daha devam eder. Eğer siz ona bağlı kalırsanız bu raporu hiç getiremezsiniz.

Muhterem arkadaşlarım, Yüce Meclisten rica ediyorum; burada yapılacak şey şudur : Yüce Meclis bu konuyu tetkik eder ve bu büyük kuruluşumuza, bu millî kuruluşumuza sürülmüş olan lekeyi Yüce Meclis siler ve bu raporu şartlı ibra ile yukarıya gönderir. Bunun başka çözüm yolu yoktur. Bu lekenin silinmesi başka türlü olmaz.

Hepinize saygılar sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Fırat.

Komisyunun, raporun geri verilmesi hakkındaki önergesi üzerinde açtığımız usul görüşmeleri bitmiştir.

Bu önergeyi oylarınıza sunacağım. Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Bu önerge kabul edildiğinden rapor Komisyona gönderilmiş ve konu gündemden çıkarılmıştır.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sözlü soruların cevaplandırılmaları hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	103	23.5.1985	8-12	H. İbrahim Karal	Muzaffer Yıldırım	Saffet Sakarya

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sayın Başkan, sözlü soruların cevaplandırılmasına dair usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Şimdi efendim, usul hakkında söz istemelerde, şu...

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Mesnet gösteriyorum efendim.

BAŞKAN - Açıklayacağım efendim, bir dakika.

Tüzüğün hangi maddesine göre yanlış uygulama yapılmıştır; bunun belirtilmesi şarttır. Bu belirtilmedikçe bunun bir usul meselesi olması kabul edilemiyor. Bu açıdan, sizden ricam tüzüğün hangi maddesine göre yanlış uygulama yapılmıştır, onu belirtin ondan sonra söz vereyim.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Arz edeyim Sayın Başkan.

Sözlü soruların buradaki sıralanmasına dair tüzük hükmü ne ise ve ona göre cevaplandırılmasını gerektiren tüzük hükmü ne ise, o tüzük hükmüne göre usul hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Tüzük maddesini bildirmiş olmuyorsunuz. Ancak, sıranın yanlış mı olduğunu...

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Şu anda maddeyi bildirecek vaziyette değilim; ama hâdiseyi arz ediyorum.

BAŞKAN - Herhangi bir yanlış uygulama mı oldu? Hiç olmazsa onu söyleyin.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Noksan uygulama var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Peki buyurun o noksan uygulamayı belirtin.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sayın Başkanı, değerli milletvekili arkadaşlarım; buraya memleket meselelerini hükümetin cevaplandırması için çeşitli sözlü sorular getirtmekteyiz. Bu sözlü soruların şahsî tarafları yoktur, tamamıyla memleket ve millet meselelerine ait, hükümetin ve ilgili bakanları cevap vermesi lazım gelen meselelerdir, fakat saat 15.00'te gong vurup toplanmaya başladığımız vakit, bu sözlü soruları cevaplandıracak olan bakanları burada sırayla görüyoruz; fakat sözlü soruyu cevaplandırma sırası geldiği vakit bakan buradan çekip gidiyor. Bir teşekkürle ve teessüfle bu sözlerimi yürütmek istiyorum. Şimdi Turizm ve Tanıtma Bakanına burada alenen teşekkür ediyorum. Çünkü, kendisine ait bir meseleyi burada şu şekilde veya bu şekilde cevaplamıştır. Cevap tatmin etmiştir veya etmemiştir; bu Meclisin dışlanmamasını göstermektedir. (ANAP sıralarından gürültüler)

Bir Başbakana tevcih edilmiş bir suali ki Başbakan dışarıda olduğu için yetkili temsilcisi Başbakan Vekili buradadır, kendisinin cevap vermesi lazım gelen bir soru da sorulmaktadır, «Hayır» deniyor. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Üzel, bir dakika, konu anlaşılmıştır.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Bir dakika Sayın Başkanım, lütfen.

BAŞKAN - Usulün nesine temas ettiğiniz anlaşılmıştır.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Temas ediyorum efendin.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Aynı konuda söz istiyorum Sayın Başkan.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Şu anda 28 sözlü, sorudan 2 tanesi geri çekilmiş, 1 tanesi cevaplandırılmıştır. Geri kalan soruları cevaplandıracak olan bakanlar şu anda dışarıdadır. (ANAP sıralarından gürültüler) Şu halde neden kaçıyorlar?

Şimdi başka bir konuyu getirmek istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim toparlayın, mesele anlaşıldı.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Her gün devamlı, aynı arkadaşlar soru soruyorlar.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Sayın Başkan, söylenilen laflara cevap vermek istemiyorum.

BAŞKAN - Tabii vermeyeceksiniz.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - “Meclis işgal edilmesin deniliyor.” Ya siz ne yapıyorsunuz? (ANAP sıralarından gürültüler)

Şu anda arz etmek istediğim şudur Sayın Başkan. Eğer hükümet üyesi bir bakan, hakikaten burada olmasına nağmen, cevap vermek durumunda değilse, hiç olmazsa buraya çıkar «Hazırlanamadım» der. (ANAP sıralarından gürültüler)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - İbretle seyredin.

BAŞKAN - Sayın Üzel cevap vermeyin, siz sözünüzü tamamlayın efendim.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Muhterem arkadaşlarım, şu attığınız lafların manası var mı? İbretle seyretmekteymiş, artistik şeymiş gibi lafların bir manası var mı? Şunu yapmanın bir manası var mı arkadaşlarım? Yani niye bunu böyle yapıyorsunuz, niye söylüyorsunuz ki, niye tahrik ediyorsunuz ki? Yapılacak bir konu yok. Burada çıkmışız, bir fikri ifade etmek işitiyoruz. Burada söyledığımız sözler, bugünkü iktidarınızın daha iyi vazife görmesini sağlamak içindir, Meclisi dışlatmamak içindir; başka bir şey değil muhterem arkadaşlarım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sayın Üzel, lütfen tamamlayın efendim.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - İbretle seyrediyoruz sizi.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Ben de söz istiyorum Sayın Başkan, bu nasıl sual sormak?

BAŞKAN - Sayın Üzel, lütfen tamamlayın efendim.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Bir milletvekili, millet namına burada her zaman sual sormak hakkına haizdir ve sorulan suale de hükümetin cevap vermesi Anayasa hükmü gereğidir. Bunu bilmiyor musunuz?

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Ne biçim konuşuyorsun sen?

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Efendim, konuşma tarzım, bu. Sizin çıkardığınız laflardan; sizin kulağınıza sesimi duyurabilmek için, hoparlör kâfi gelmediği için yüksek sesle konuşuyorum.

BAŞKAN - Sayın Üzel, bu usul konuşması değil, lütfen efendim.

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Usul konuşması değil, usulün konuşulmasını bırakmıyorlar Sayın Başkan, lütfen Genel Kurula hâkim olunuz.

BAŞKAN - Tamamlayın, siz tamamlayın efendim.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Beyefendi gayeniz ne onu söyleyin?

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Gayemi çok iyi anladınız ki bunun için infial gösteriyorsunuz.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - İbretle seyrediyoruz sizi Sayın Üzel.

BAŞKAN - Sayın Üzel, usul hakkındaki...

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - «İbret» lafı herhalde sizlere aittir sayın arkadaşım.

BAŞKAN - Sayın Üzel, bir dakika efendim...

M. NURİ ÜZEL (Devamla) - Şu anda söylemek istediğim şu; bir bakanım pek tabiidir ki bir sözlü soruya cevap vermek için vakti olmayabilir, gerekli tetkikatı yaptırmamış olabilir; herhangi bir şekliyle bugünkü politik durumda, bugünün havasıyla cevap vermek istemeyebilir; bu gayret tabiidir. Ancak, bakanın burada olduğu biline biline, «Burada yoktur, cevap vermiyor» diye çıkmış gitmiş olması hepimizi dışlamak değil midir sayın arkadaşlarım; Meclisi dışlamak değil midir? Ama şöyle getirilebilir: Bakan burada oturur, «Efendim sualiniz geldi, şu anda cevaplayacak durumda değilim» denir, bu her zaman kendisinin hakkıdır ve kendisine verilir.

İşte bu Meclise karşı gösterilecek en basit bir politik nezakettir. Bunu hatırlatmak istiyorum, bu politik nezaketi dahi göstermeyip burada bulunduğu halde dışarı çıkacak kimse varsa, politik nezaketi yerine getirtmek lazım gelen bir iktidarın partililerisiniz, milletvekilleri arkadaşlarımızınız. Bunu lütfen siz sağlayınız.

Çok teşekkür ederim. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Üzel.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Sayın Başkan, ayını konuda söz rica ediyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim,

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Sözlü soruların mahiyeti hakkında söz rica ediyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Bakan, lehte yapılan bu usul konuşmasına aleyhte cevap vereceklerdir.

Buyurun Sayın Bakan.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; şimdi bu kadar, arkadaşımın heyecanlanmasına ve sinirlenmesine yer yok zannediyorum.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Sinirlenmedi, heyecanlanmadı.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Biz öyle gördük.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Yanlış görmüşsünüz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Hayır biz görürüz efendim. Biz yakından tetkik ediyoruz, görürüz.

Şimdi İçtüzüğün belirttiği birtakım usullere uymak mecburiyetindeyiz. Hangi sual, kaç defa tehir edilir, nasıl izin alınır; bunlar belirlidir. Biz, Tüzüğe uymayan hiçbir hareket yapmıyoruz; ama şunu belirteyim: Allah'ın günü tabîî bir hakkınızı kullanıyorsunuz, 25'in altına düşmeyen sözlü sorularla. Kimse alınmasın; ama çoğu «Seçmene selam» kabilinden sorularla... (HP sıralarından gürültüler)

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Hiçbiri değil, görevinizi hatırlattık.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Biraz evvel benim cevap verdiğim husus da «Seçmene selam» idi beyefendi. Müsaade buyurun, çıkın konuşun buraya. Ben de fikrimi ifade edeceğim. Çoğu «Seçmene selam» olan sorularla bu Meclisi işgal etmektesiniz. Sabırla buna tahammül gösteriyoruz, vazifemiz bu; ama kanunlar sizin sözlü sorularınızdan çok daha mühim. Biz tercih hakkımızı,

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Tüzüğün bize verdiği haklardan bilistifade kullanabiliriz. Sizin de bundan şikâyet hakkımız yok. Kaldı ki bakınız, burada 8 No. bir soru var. 15 günden beri ilgili bakan burada bekliyor, 15 günden beri soru sahibi arkadaş yok.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Görevli efendim o arkadaş.

BAŞKAN - Lütfen efendim lütfen.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Bakan, o arkadaş görevli.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Yani madalyonun ters tarafına da bakınız.

Bunları mesele olarak buraya getirmeyin. Daha muhtevalı, bu topluma, bu millete fayda sağlayacak sorularınızı biz ayıklıyoruz, hemen cevaplıyoruz; ama dediğim gibi, selam nevinden olanları, kanunu ön planda tuttuğumuz için, bile bile belki de cevaplamamak cihetine gidiyoruz.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Efendim, bu usul konusundaki bir lehte, bir aleyhte görüşme tamamlanmıştır. Usul meselesi kapanmıştır.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Hayır efendim, usul meselesi burada bitmiştir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Efendim, bir lehinde, bir de aleyhinde konuşuldu. Ben üzerinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Yok efendim, öyle bir şey yok.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın bakana, milletvekillerine yönelttiği o sıfatı izah etmek istiyorum.

BAŞKAN - Lehte mi konuşmak istiyorsunuz?

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Üzerinde konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN - Ya lehte ya aleyhte?...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Lehte konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Lehte mi, aleyhte mi?

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Üzerinde konuşacağım efendim.

BAŞKAN - Hayır efendim, üzerinde değil; lehte veya aleyhte konuşabilirsiniz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Lehte, lehte.

BAŞKAN - Buyurun o zaman, üzerinde demeyin o zaman. Bir daha üzerinde dersin, söz alamazsın; doğrusunu söylersen alırsın.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Elbetteki parlamento, üyeleriyle, Başkanıyla, Başkanlık Divanıyla her an bütünleşmek durumunda olan, iştirak halinde çalışması gereken bir kuruluş. Dolayısıyla birbirimizin noksanlarını elbette tamamlamalıyız.

Değerli milletvekilleri, bir defa şunu çok güzel ortaya koyalım ve bunda ittifak edelim. Hiç kimsenin, hiç kimsenin çalışmasını, «Seçmene selam» diye cevaplandırmak veya o şekilde değerlendirmek yetkisi dahilinde değildir. Hele bunu yapan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin bir bakanı ise, o zaman çok daha fazla üzerinde durulması iktiza eder. (ANAP sıralarından gürültüler)

Müsaade ediniz sayın milletvekilleri, müsaade ediniz. Dinlemesini bilmek faziletin en büyüğüdür. Daha evvel de söylemiş idim, eğer bir kimse müdahale etmek mecburiyetinde kalıyor ise, demek ki gocunduğu bir taraf vardır, rahatsız oluyor, sizin müdahaleleriniz, rahatsızlığınızın ifadesidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma sistemi meydandadır. Hangi müesseselerin, hangi boyutlarda, ne zaman, niçin çalıştırılacağını müsaade ederseniz, Anayasanın ve yasaların verdiği yetki dahilinde milletvekilleri kendileri tayin etsinler. Hiç kimsenin, kimsenin çalışma sistemi veya yasal halkları veya teşriî görevden doğan hakları üzerine ambargo koymaya hakkı yoktur. Özellikle böylesine önemli günlerde bir sayın bakanın çıkıp da milletvekillerinin vermiş olduğu sözlü sorular için «Seçmene selamdır» diye konuşması büyük bir talihsizlikten başka bir şey değildir. (H.P. sıralarından «Sözünü geri alsın» sesleri)

Müsaadenizle yine aynı noktaya geliyoruz değerli arkadaşlarım; eğer gerçekten bu Meclise, eğer gerçekten teşriî göreve bir parçacık saygı söz konusu ise, sayın bakanı bu mukaddes kürsüden sözünü geri almaya davet ediyorum.

Hepimize saygılar sunarım. (H.P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Efendim, 2 lehte, 1 aleyhte söz vereceğim.

Buyurun Sayın Devlet Bakanı Oksay.

SALİM EREL (Konya) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hayır efendim 2 konuşma verildi, 2 konuşma da bu tarafa verildi. Tamam efendim.

SALİM EREL (Konya) - Son söz olarak söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Hayır efendim, son söz diye bir şey yok bu konuda.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

SALİM EREL (Konya) - Ben seçmene selam göndermedim. Seçmen millî iradenin kendisidir Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Devlet Bakanı Oksay, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI KÂZİM OKSAY (Bolu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; denetim yolları, İçtüzüğümüzün 94 ve müteakip maddelerinde açık olarak ifade edilmiştir. Bu denetim yollarının bugüne kadar şu veya bu şekilde tam olarak uygulanmadığını iddia etmek güçtür. Zira, bugüne kadar 367 sözlü soru önergesi verilmiştir. Bugünkü gündemin «Sözlü Sorular» kısmının 28 inci sırasına bakarsanız (6/367) olduğunu görürsünüz. Bu sözlü sorulardan şu anda sadece 28 tanesi gündemde mevcut olduğuna göre, demek ki bunların 300'den fazlası cevaplandırılmış.

Bu bakımdan, sözlü sorulardan kaçma, Meclis araştırmasından, Meclis soruşturmasından kaçma diye bir husus yoktur. Ayrıca bu konuda grup olarak bir rahatsızlığımız da mevcut değildir. İçtüzüğün 94 üncü maddesine uymamasına rağmen pek çok sözlü ve yazılı soruların da cevaplarını hazırlamaktayız.

Şimdi buradan iki tane örnek vermek istiyorum: Bir tanesi, 9 uncu sıradaki, Sayın Seyfi Oktay'ın, sıkıyönetimce işlerine son verilen kamu personeline ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi. Bu sözlü soru önergesi bana geldikten sonra yaptığım iş, bu sözlü soru önergesini bütün bakanlara göndermek ve bağlı kuruluşlarıyla beraber, bu konuda alınan tedbirler ne ise, kaç kişinin görevine son verilmiştir, kaç kişi başlamıştır, kaç kişi başlamamışsa neden başlamamıştır, bunun detaylı bilgisini toplamak olmuştur. Bu detaylı bilgileri toplamak takdir edersiniz ki, bir zaman alır.

Aynı şekilde, Sayın Salim Erel'in üst düzey yöneticilerinin ek görevlerine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi de bendedir. Bunu da alınca, biraz evvel izah ettiğim şekilde bütün bakanlıklara gönderdim; onlardan - KİT'ler dahil- cevabı gelecek, derleyip toparlayıp sizlere cevabımı arz edeceğim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Efendim, o zaman süre isteyin.

DEVLET BAKANI KÂZİM OKSAY (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; süreleri içerisinde geldiği zaman hazırlıyoruz.

Sayın Seyfi Oktay'ın sualine dün cevap verecektik, kendileri izinli olduklarında burada bulunmadılar.

Keza 8 inci sırada bulunan Sayın Ali İhsan Elgin'in sualine Sayın Başbakan Vekilimiz cevap vereceklerdi; fakat kendileri burada bulunamadılar.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Ali İhsan Bey görevli Sayın Bakan.

DEVLET BAKANİ KAZIM OKSAY (Devamla) - Hiç kimsenin yasal haklarına ilişmek diye bir düşüncemizin mevcut olmadığını da sarahaten ifade ediyorum ve sözlü sorularda, zaman zaman birtakım gelişmeler ve gecikmeler oluyorsa, bunun da biraz 94 üncü maddeye uyulmamadan kaynaklandığını ve çok geniş hususları kapsadığını ifade etmek istiyorum.

Aynı şekilde, 1 inci sıradaki sözlü sorunun cevabı verildiğinde göreceksiniz, bir klasör hazırlanmıştır Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin dış teşkilatı ile ilgili. Yani sözlü sorular bu kadar kapsamlı olursa, takdir edersiniz ki cevabı da zaman alacaktır. Arz ediyorum efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

SALİM EREL (Konya) - Sayın Başkan, söz istiyorum efendim, şahsıma sataşma olmuştur.

BAŞKAN - Sayın Erel, 2 lehte, 2 aleyhte konuşma yapılmıştır, bu konu kapanmıştır; sataşma da yoktur, lütfen yerinize oturunuz efendim, lütfen.

SALİM EREL (Konya) - Efendim, Sayın Bakanın tavzih etmesini bekliyorum.

BAŞKAN – Lütfen, tavzih ettiler efendim onu, tavzih ettiler onu.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Başkanlığın ve tutanakların tarafsızlığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	105	30.05.1985	138-139	Ledin Barlas	Cemal Özbilen	Yavuz Köymen

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Sayın İskender Cenap Ege'nin usul hakkında bir söz isteği vardır, gündeme geçmeden önce usul hakkında Sayın Ege'yi dinleyeceğiz.

Sayın Ege, usulün nesi hakkında görüşmek istiyorsunuz?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Cereyan eden müzakerelerde, Başkanlık Divanının tutumu hakkında.

BAŞKAN - Buyurunuz efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, çok üzüntü duyduğum bir müzakere tarzına şahit olduk. Başkanlık Divanının Mecliste her şeyin üzerinde olması lazım, Başkanlık Divanının gerekli saygıya layık harekette bulunması ve üyelerin de Başkanlık Divanına karşı büyük saygı beslemeleri lazım.

Başkanlık Divanı, Meclisin tümünü temsil eder, müzakereleri dikkatle takip ettim, gündem dışı söz alınıyor; gündem dışı söz, acil olan durumlarda herhangi bir meselenin kürsüye getirilmesi için kullanılır. Burada ise gündem dışı değil de -söz alarak. Başkanlıktan, daha doğrusu Divandan bazı sorular soruluyor. Onun için 60 ncı maddeye istinat ettirilerek gündem dışı alınan bir sözün, yapılan müzakere ile intibak ettirilecek yanını görmediğimi ifade etmek isterim.

Şimdi, burada şu noktayı ifade etmek isterim: Başkanlık Divanı ne kadar tarafsız, ne kadar objektif olursa, Meclisi o kadar iyi temsil eder ve Mecliste o kadar büyük bir saygı görür. O bakımdan Divanı yöneten başkanların çok dikkatli olmaları, çok hassas olmaları gerekir. Burada yapılan 3 gündem dışı konuşmada da Başkanlık Divanına tevcih edilen bazı sıfatlar var ki, Başkanlık Divanının bu konuşmaları derhal alıp, üzerinde derin derin düşünmesi gerekir. Bu şekilde hitaplara muhatap olan bir başkan veya Başkanlık Divanı zede alır muhterem arkadaşlarım, burada da zedelenmiştir.

Şimdi benim üzerinde durmak istediğim asıl mesele şu: Burada Sayın Sunalp; «Meclis zabıtları gerçekleri aksettirmiyor» şeklinde bir beyanda bulundu. Bu çok vahim bir şeydir muhterem arkadaşlar. Eğer, Meclis zabıtları mecliste yapılan müzakereleri objektif olarak, zabtetmiyor ve tarafsız olarak aksettirmiyorsa, o Mecliste herhangi bir şekilde müspet bir şey beklemeye imkân yoktur.

Atatürk tarafından kurulan, kurulduğu günden itibaren en gürültülü, en heyecanlı müzakerelere sahne olmuş olan Meclisin bütün müzakereleri kelime değil, harf dahi eksik olmadan zabıtlara geçmiştir.

Burada zabıt müessesesine, zabıtlara gölge düşürülmektedir; lütfen bunun tetkiki yapılsın. Hakikaten zabıtlarda bu şekilde tahrifat varsa; yani ifade edilenlerden başka şeyler zabıtlara geçiyorsa, bu çok hazin, hatta çok korkunç bir netice olur.

Sayın Meclis Başkanını bu meselede hassasiyetle göreve davet ederim. Bu çok mühim bir meseledir ve dışarıda yankıları hakikaten bizim için üzücü olur. O bakımdan benim üzerinde durmak için bilhassa söz aldığım nokta budur. Bunu lütfen dikkatle ve hassasiyetle takip edelim ve zabıtlarda -var veya yok- böyle bir durum varsa bunun Divan tarafından bu kürsüye getirilip ifade edilmesinde büyük yarar görüyorum.

Teşekkür ederim. (ANAP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ege.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Lütfen, müzakere başlamadan söz rica ediyorum Sayın Başkan, lütfen.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, siz geçen birleşimle ilgili söz istiyorsunuz. Ancak İçtüzüğün 134 üncü maddesinin ikinci fıkrasını okuyorum : «Uyarma cezası alan milletvekili kendisini savunmak için söz isterse, bu üyeye oturumun veya birleşimin sonunda söz verilir. Başkan, gerekirse, daha önce söz verebilir.» Hüküm bu. Oturum ve birleşim o gün bitti. O gün söz istemediniz, bugün de söz verme durumumuz yok. Lütfen efendim, rica edeyim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, o gün söz isteyecek durum yoktu. Lütfedin savunmamı yapayım. Bu adil bir karar olacaktır.

BAŞKAN - Geçti efendim. İçtüzüğe uysa, samimi söylüyorum söz vereceğim, fakat geçti.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - İçtüzüğün dar kalıpları içinde kalmayın, takdir sizindir. Ben savunmamı yapmak istemiştim. (ANAP sıralarından gürültüler)

MEHMET ÖZDEMİR (Elazığ) - Arkadaşlarını çağır.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Başkanlığın yoklama istemleri karşısındaki tutumu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	111	11.06.1985	202-208	Turgut Halit Kunter	Cemal Özbilen	Süleyman Yağcıoğlu

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) Sayın Başkanım, usul hakkında söz vermiştiniz efendim. (HP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, bu şekilde müzakerelere devam imkânı olmadığı için saat 21.30'da toplanmak üzere oturumu kapatmışım.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Sayın Başkanım, usul hakkında söz hakkım baki.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

Sayın Yılmaz, şimdi 64 üncü maddeyi okuyorum, çünkü usul hakkında bazı unsurlar vardır, onların hangisi hakkında konuşacaksınız onu söyleyiniz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize)- Hemen ilk paragraf Sayın Başkanım.

BAŞKAN - 64 üncü madde şöyle diyor; «Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konulur, diğer işlerden önce konuşulur.»

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Sayın Başkan, bu konuda konuşacağım.

BAŞKAN - Evet, yani bu paragraf üzerinde konuşacaksınız?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Sayın Başkanım, baştan aşağı engellemelerle geçen bu kanun tasarısı üzerindeki görüşmede ağır bir usul hatasını engellemek için söz almış bulunuyorum. Müsaade ederseniz İçtüzüğün yoklamayı ilgili 58 inci maddesini okuyorum, bu madde aynen şöyle demektedir; «Başkan Birleşimi açtıktan sonra tereddüte düşerse yoklama yapar.

Görüşmeler sırasında işaretle oylamaya geçilirken, 10 milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir.

Yoklama, elektronik oy düğmelerine basmak veya Başkan lüzum gördüğü zaman ad okumak suretiyle yapılır.

Yoklama sonucunda, üye tamsayısının salt çoğunluğunun mevcut olmadığı anlaşılırsa, oturum en geç bir saat sonrasına ertelenebilir. Bu oturumda da toplantı yeter sayısı yoksa, birleşim kapatılır.»

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usule aykırı ne var?

BAŞKAN - Efendim, lütfen konuşmayalım, gecenin bu saatinde sayın bakan konuşuyorlar, kendilerini dinleyelim; tabii ona ben lazım gelen cevabı vereceğim efendim. (HP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) - Sayın Başkanım, bu oturumun başından beri cereyan eden bütün olaylara ve hatta şu son ifadenize rağmen, gerek grubumuz, gerekse hükümetimiz size olan güvenini muhafaza etmektedir. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) - Sayın Başkanım, burada fevkalade kötü sonuçlar doğuracak yeni bir usul ittihaz etmek üzeresiniz. Henüz yarım saat önce aynı maddenin görüşmesi sırasında yoklama yapılmış ve bu yoklama sonucunda Meclis çoğunluğunun, hem de büyük bir farkla mevcut bulunduğu anlaşılmıştır. Daha aradan yarım saat geçmeden yeni bir yoklama istemini, yoklama talebini hem de aynı maddenin müzakeresi sırasında eğer işleme tabi tutarsanız, bu Meclisin bundan sonra kanun çıkarma ihtimali mevcut değildir, böyle bir engelleme karşısında. Fevkalade tehlikeli bir çığıra meydan vermek üzeresiniz. Hiçbir kanun hükmü, hiçbir İltüzük hükmü suiniyeti himaye edemez.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Diyalogtan kaçmayınız, diyalog ile kanun çıkar.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) - Sayın Başkanım, birtakım muhalefet milletvekillerinin bu kanun tasarısını engellemek suretiyle girişmiş oldukları suiniyete aracı olmamanızı tekrar tensiplerinize arz ediyorum.

Saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar; HP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, sataşma vardır söz istiyorum.

BAŞKAN - Evvela Sayın Onural Şeref Bozkurt'a söz vereceğim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

AYHAN UYSAL (Çanakkale) - Sayın Başkan, usulün nesi hakkında söz istediğini sormadınız. Ayrım yapmayınız, ayrım yapıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hayır efendim, onu ben yapmam. Onu kim yaparsa ona hitap edersiniz, söylersiniz.

AYHAN UYSAL (Çanakkale) - Sayın Bakana «Usulün nesi hakkında konuşacaksınız?» diye sordunuz.

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, 64 üncü maddede birtakım tadadî hususlar var.

AYHAN UYSAL (Çanakkale) - Ayrım yapmayın.

BAŞKAN - Arkadaşımız hemen ithama başlıyor daha bitmeden.

DEVLET BAKANI MUSTAFA TINAZ TİTİZ (İstanbul) - O söz vermeden önce olacaktı.

BAŞKAN - Efendim?..

DEVLET BAKANI MUSTAFA TINAZ TİTİZ (İstanbul) - Söz vermeden önce soracaktınız Sayın Başkan.

BAŞKAN - Ben soruyorum efendim şimdi. Evet, bu usullerden hangisi üzerinde konuşacaksınız?

AYHAN UYSAL (Çanakkale) - Geç kaldınız Sayın Başkan.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Efendim, yoklama konusunda ve hükümetin tavrı konusunda maruzatta bulunacağım usule ilişkin. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Rica ederim, gürültü etmeyelim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Efendim, Meclisin çalışma usullerine davet etmek, usule ilişkin olarak sayın bakanın burada biraz evvel yoklamaya mütedair Sayın Genel Kurula beyan buyurdıkları hususu, bizim açımızdan sataşma da teşkil etmesi nedeniyle, usule mütedair olmak üzere cevaplandırmak arzusundayım; o maksatla huzura geldim.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sataşma ile ne alakası var? Böyle bir madde var mı Sayın Başkan?

BAŞKAN - Bu biraz da sataşma.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Evet efendim.

BAŞKAN - Yani sataşmaya cevap veriyorsunuz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Hem sataşma, hem usule ilişkin olarak arz edeceğim efendim.

BAŞKAN - Evet efendim, buyurun.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Savın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin organlarının başında kuşkusuz Sayın Genel Kurul gelir. Sayın Genel Kurul gibi, anayasal ve içtüzükle çalışması, oluşturulması belirlenen komisyonlar da, Anayasamıza ve İçtüzüğümüze göre, Genel Kurula niyabeten vazife gören organlardır. Binaenaleyh, Genel Kurula niyabeten görev ifa eden bir organın, hükümetin veya iktidar partisinin grup başkanvekillerinin talimatları doğrultusunda vazife ifa etmesi hiçbir zaman kabul edilemeyecek bir davranıştır. Biraz evvel bizim yoklama talebinde bulunmamıza takaddüm eden dakikalarda, Sayın ANAP Grup Başkanvekili Pertev Aşçıoğlu tarafından komisyona bir telkinde bulunulmuştur. Hepimizin gözü önünde cereyan eden bu telkin dolayısıyla, komisyon adına görüş bildirmek durumunda olan komisyon sözcüsü, kendince geliştirdiği fazla... (HP sıralarından «Kurnaz» sesi)

Doğrusu kabul etmek gerekirse, o tabiri kullanmak istemedim; ama fazlaca objektif kurallarla bağdaşması mümkün olmayan bir tavır içerisinde, aslında kabul etmedikleri önergeyi kabul ettiklerine dair beyanda bulunmuşlar; fakat komisyonun diğer üyeleri tarafından bu doğrultuda oy kullanılmamıştır. Komisyon sözcüsünün bu tavır, önergeler üzerinde konuşmak arzusunu izhar edecek önerge sahiplerinin konuşmasını engellemeye yönelik bir davranıştır. Burada önerge vermek, verilen önerge üzerinde İçtüzük hükümlerine göre, görüşlerini Genel Kurula arz etmek, her milletvekili için bir haktır, hak olduğu kadar da gerektir.

Bu itibarla, Sayın Bakanın biraz evvel kürsüden beyan buyurdıkları sözlerle aynen iştirak ederek diyorum ki, elbette kanun hükümleri suiniyete esas teşkil etmez. Lütfen sayın bakanım bu kürsüden ifade buyurdıkları bu cümleyi, mensup oldukları partinin grup başkanvekiline de aynen ifade buyursunlar. (HP sıralarından alkışlar)

Yoklama talebi, 58 inci maddeye göre, herhangi bir inisiyatif öngörmeksizin 10 üyenin istemesi üzerine behemehal yapılması gereken müessese olarak düzenlenmiştir. Her ne kadar sayın bakanım aksine bir görüş beyan buyurdular ise de, cümlelerin, metnin gayesi ve sözleri dikkatli bir yoruma tabi tutulacak olursa, bu savımızın doğru olduğu da anlaşılacaktır. Esasen şimdiye kadar Mecliste yapılan uygulamalar da bu doğrultuda cereyan etmiş ve bu konu bir gelenek haline de gelmiş bulunmaktadır. O nedenle yoklama hususu Sayın Başkanlık Divanının itti haz buyurduğu karar doğrultusunda yapılması gereken bir davranış olacaktır.

Saygıyla arz ederim. (HP sıralarından alkışlar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ATILLA SIN (Muş) - Sayın Başkan, komisyona ağır ithamda bulunuldu, müsaade ederseniz cevap vereceğim efendim.

BAŞKAN - Neye cevap vermek için efendim?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ATILLA SIN (Muş) - Komisyona güdümlü dendi, komisyonun tarafkâr olduğu söylendi. Onun için, müsaade ederseniz cevap vereceğim.

BAŞKAN - Sataşma var yani?

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ATILLA SIN (Muş) - Evet efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Cevap vermeden yemin et, samimi misin değil misin?

BAŞKAN - Buyurun, o sataşmaya cevap verin efendim; yalnız lütfen genişletmeden.

İÇİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ATILLA SIN (Muş) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri Komisyonu Sözcüsü olarak komisyonumuza ağır ithamda bulunan arkadaşım, şahsına duyduğum saygıyı bir nebze zedeledi mi diyeyim, artık o sıfatı kendileri yakıştırsın.

Bugüne kadar İçişleri Komisyonu Meclisimizin en düzgün, en realist çalışan komisyonlarından biridir. Kaldıki, bu kanun tasarısı komisyonumuzda görüşülürken alt komisyon teşekkül ettirdik ve 2 tane ANAP milletvekiline karşılık muhalefet partilerinden 4 milletvekilini alt komisyon olarak teşekkül ettirdik. Maalesef buna Halkçı Parti katılmadı, MDP'nin değerli komisyon üyeleri katıldı ve Meclise niyabeten çalışarak Meclise bu kanun tasarısını getirdiler.

Kanun tasarısı veya teklifleri Mecliste görüşülürken komisyon katılır veya katılmaz; fakat son kararı Genel Kurul verir. Komisyon hiçbir zaman için iktidarın uydusu değildir, bir kişinin talimatıyla hareket etmez. Bunu böylece bilmenizi rica ederim.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Yüce huzurda açıkça böyle bir talimat almadığınızı ifade eder misin? Samimi misiniz, şerefin üzerine yemin et.

BAŞKAN - Bitirelim artık efendim.

NABİ SABUNCU (Aydın) - Aramızda konuşmayacak mıyız? İzin mi alacağız? Rica mı edeceğiz? Adam gibi taktik verdik, golü de attık; tak, tak, tak.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Duydunuz değil mi?

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayalım.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, yoklama talebimizi isaf buyuracak mısınız efendim?

BAŞKAN - Efendim, arkadaşların konuşması bitince tabîi onu lazım gelen şekilde işleme koyacağım, arkadaşların konuşması bitmedi.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sağolun efendim.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Sayın Başkan, 58 inci madde üzerinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Sayın Başkan, Meclisimizin değerli üyeleri; günün böylesine geç saatlerinde usulü tartışmaların başlamasıyla sanıyorum ki kanunları tamamlamak herhalde zor olacaktır. Ancak İçtüzüğümüzün 58 inci maddesinde «Başkan birleşimi açtıktan sonra tereddüde düşerse yoklama yapar» ibaresi sanıyorum ki maddenin özünü oluşturmaktadır.

SALİM EREL (Konya) - O sabahleyin 10.00' daydı.

İLHAN AŞKIN (Devamla) - «Görüşmeler sırasında işaretle oylamaya geçilirken, on milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir» denmektedir ki, bu da bir tereddütten kaynaklanmaktadır. Tereddüt varsa, bir defaya mahsus bu usul ittihaz edilebilir.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Maddede tereddüt yazıyor mu?

İLHAN AŞKIN (Devamla) - Ama görüyoruz ki Sayın Başkanımız yeni bir çığır, yeni bir yol açmak üzeredir. Usulü tartışmalara bundan sonra Meclisimizde böylesine kargaşalar da yaratacak şekilde bir usulün ittihaz edilmemesi için Sayın Başkanın bu konuda dikkatli olmasını, Sayın bakanımızın da az önceki konuşmaları sırasında bu hususu bilhassa belirtmiş olmasını bir daha Sayın Başkanın dikkatlerine sunmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim sayın milletvekili.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, usul konusunda lehte konuşmak mümkün mü efendim? Uygulamanızın içtüzüğe uygunluğu konusunda lehte konuşmak mümkün mü?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) Yağcılık yok, yağcılık yok.

BAŞKAN - Mümkündür efendim, buyurun. (HP sıralarından alkışlar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önce üzülerek sayın bakana, bir cevap vereceğim. 60 yaşındayım, 30 senelik memuriyet mazim var, sicillerime bakın, hayatımda kimseye yağ çekmedim ve kimseye de çekmeyeceğim. (ANAP sıralarından gürültüler) Kimseye çekmedim ve kimseye de çekmeyeceğim; «Yağcılık yok» diyorsunuz.

Muhterem arkadaşlarım, bu saatlere kadar niçin geldik? Biz hiçbir zaman çalışmaktan kaçmadık; ama her zaman yaptığınız gibi çok önemli kanunları 10 dakikaya sığdırma taktiğini güderseniz bunda başarılı olamazsınız. Biz Halkçı Parti olarak, sizin oy çokluğunuzu siyasî bir tevekkül olarak kabul etmiyoruz artık arkadaşlar. Bunun cevabını alacaksınız. (HP sıralarından alkışlar) Biz yasal hakkımızı kullanıyoruz, bize İttüç bu hakkı veriyor. 58 inci maddeyi -ki hepinizi tenzili ediyorum- ilkokul 5 inci sınıf talebesi böyle tefsir etmez. 58 inci madde sarihtir. Yoklama istendiği takdirde 10 kişinin ayağa kalkması şarttır, onun dışında hiçbir şart aranmaz.

Bugün çok büyük bir psikolojik hata yaptınız Sayın ANAP milletvekilleri. Sayın grup başkanınız, çok zarif, çok kibar Sayın Konukman çok büyük hata yaptı. Sayın Başbakanın bu akşam milletvekillerine yemeği vardı. Sayın Başbakan bu yemeğe tahmin ediyoruz ki büyük bir önem vermekteydi; ama bu hareketinizle, bu konuşmaların, bu görüşmelerin bu kadar uzun süreceğini bile bile bunu uzattırmanız, Sayın Başbakanın da bunu engellememesi ve katılması, bizlerde Sayın Başbakanın jestleri konusunda bazı değer yargılarını istemeyerek doğurdu arkadaşlar, büyük hata yaptınız. (HP sıralarından alkışlar)

HAZIM KUTAY (Ankara) - Usulle ne alakası var?

BAŞKAN - Efendim, lütfen müdahale etmeyin.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Sayın Başkanın uygulaması içtüzüğe uygundur. Siz alıştınız arkadaşlar; kendi partinizin başkanları yukarıda içtüzüğü çiğnesin, kendi partinizin başkanları ulufe dağıtır gibi ceza dağıtsın, siz buna alıştınız. (HP sıralarından alkışlar)

Bugünkü Başkan eğer tarafsız bir başkan olmasaydı, eğer bugünkü Başkan büyük tecrübesine dayanarak şu Meclisi selametle yürütmeyi düşünmeseydi, sizin içinizde önce bakanlar olmak üzere, en az 10 kişiye ceza verirdi, 10 kişiye. (ANAP sıralarından gürültüler, HP sıralarından alkışlar)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Taşçıoğlu, buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, muhterem milletvekili arkadaşlarım; şimdi arz edeyim efendim.

Biz bunca Meclis müzakeresine hem kendi dönemimizde, hem evvelki dönemlerde misafireten katıldık; ben hiç duymadım ki, Başkanın hareketinin uygunluğu hakkında usul sözü alınsın. Bunun adı nedir efendim? Bunun adı yağcılık değil de, nedir bunun adı?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Yağcılık değil efendim.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - İkincisi: Niye kıskanıyorsunuz bir liderin etrafında sınıksıkı birleşmeyi? Siz neden birleşmiyorsunuz liderinizin etrafında? (ANAP sıralarından alkışlar, HP sıralarından gürültüler) Parti demek, liderinin simgeleştiği bir fikir beraberliği demektir. (HP sıralarından, gürültüler) Daha demokraside çok şeyler öğreneceksiniz. (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

Efendim, siz konuştunuz, ben de konuşacağım. Hak ettiğiniz şekilde cevabı vermek için her zaman bu kürsüye çıkacağız.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Boyunuzdan büyük işlere kalkışmayın.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sizden demokrasi dersi alacak değiliz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Siz bizim liderimize dil uzatırsanız, bakınız tekrar söylüyorum liderimize dil uzatırsanız, bizim birlik ve beraberliğimizi kıskanır da böyle konuşursanız, ben de icap eden cevabı veririm.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Ne biçim konuşuyor Sayın Başkan?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Bakınız iş çığırından nasıl çıktı: Ben hatırlarım...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Yerin sağlamlaştı, yerini pekiştirdin.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Müsaade buyurun efendim.

Ben hatırlarım, (sizin için söylemiyorum, tenzih ederim) çok küçük yaramaz çocuklar vardır, kabahat işlerler; bir dokunursunuz avaz avaz bağırırlar. Şimdi bir hakkı suiistimal ederek her maddede 20, 30 tane önerge vermekle bu işi obstrüksiyona, engellemeye götürmek şeklinde tefsir etmemeye imkân var mı? Siz bu hakkı böyle kullanırsanız, müsaade edin de biz de tüzüklerden...

ARİF TOPRAK (Niğde) - Hakkımız değil mi sayın bakan, hakkımız değil mi? (HP ve ANAP sıralarından gürültüler)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Bağırarakla susmam ben; arkadaş, senin bağırmanla susmam.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ARİF TOPRAK (Niğde) - Siz de bağırmayın, siz de.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Bağırın, bağırın, devam edin. Biz azimliyiz. Sabaha kadar otururuz, demokrasinin nimetini kullanırız. Bugüne kadar çıkan 200 kanun gibi bu da çıkacaktır. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, mensubu olduğum ve grubunun başkanvekilliğini ifa ettiğim partiye sayın bakanın sözleriyle sataşmada bulunuldu. O nedenle söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (ANAP sıralarından gürültüler, HP sıralarından alkışlar)

KADİR DEMİR (Konya) - Sizin yaptığınız idare değil, idare değil.

BAŞKAN - Sayın Onural Bozkurt, siz sataşmayı tebarüz ettirin ve ondan sonra da tekrar bir sataşma ortaya çıkmış olmasın efendim, istirham ediyorum.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Emredersiniz.

Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; biraz önce parlamento geleneğinde eşi görülmemiş bir biçimde...

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - Saygıdeğer diyorsunuz, sıkışınca saygıya sığınıyorsunuz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Siz hak etmemişseniz şahsen, ben desem de boş. (ANAP sıralarından gürültüler)

SALİM EREL (Konya) - Dalkavuklar kimler belli oluyor.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Konuşmama müsaade edilmiyor efendim.

BAŞKAN - Efendim, hatibin konuşmasına müsaade edelim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; biraz evvel Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Taşçıoğlu'nun ağzından, şimdiye kadar Meclis çalışmaları içerisinde kesinlikle emsali görülmemiş bir tavır ve eda ile bir başka parti hakkında suizana sebebiyet verecek biçimde sözler duymak talihsizliği ile karşı karşıya kaldık.

Biz Halkçı Parti olarak sosyal demokrat nitelikli bir partiyiz. Sosyal demokrat nitelikli olmamız, bize demokrat olmayı telkin eder. Eğer bir partinin içerisinde bir genel başkan tabu addedilmiyor; (HP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) eğer bir siyasî partinin içerisinde genel başkana karşı adaylık koymak durumuna gelen mensuplar, üyeler ortaya çıkabiliyor ise, bu sadece o parti için bir şeref teşkil eder ve demokrasiye ne denli bağlı olduğunun en güzel kanıtını ortaya koyar. (HP sıralarından alkışlar) Ama dileriz ki, demokratik sisteme bağlı olduğu iddiasında bulunan her parti, kendi içerisinde demokrasiye bağlılığın örneklerini her zaman ortaya koyabilsin. Muhalefet partisi

milletvekilleriyle şahsen yapmış olduğu görüşmelerde onlar gibi düşündüğünü ifade edip de; bir zatın kaşı öyle kalkmadı diye, o zatın istediği doğrultuda oy kullanmak zorunda kalmasın.

Hepinize saygılar sunarım. (HP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Sayın milletvekilleri, karşılıklı olarak yapılan konuşmalar bitmiştir. (ANAP sıralarından «Devam edelim, hoş oluyor» sesleri) Hayır, karşılıklı konuşmalar bitmiştir; ancak bundan sonra çalışmaya imkân bulabileceğiz.

Evvela Sayın Devlet Bakanı Mesut Yılmaz konuştular ve tabîi usul hakkında birtakım uyarılarda bulunarak, bendeniz hakkında ve belki şahsımın hiç de müstahak olmadığı şekilde bazı ifadeler kullandılar; ve aynı zamanda hem gruplarımın, hem de, hükümetlerinin güvenlerini bildirdiler. Bu itibarla, yani bu kısım için kendilerine bilhassa arzı şükran ediyorum.

Yalnız, bir şey kaçtı ağızlarından, zannediyorum. Dünden itibaren girmiş olduğumuz hafta tamamen istisnâî bir haftadır. Çünkü başkanvekillерinden geçen hafta vazife almış olan Sayın Abdülhalim Aras olmak üzere diğer başkanvekilleri, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızca bazı mazeretleri dolayısıyla herhangi bir şekilde kürsü vazifesi almadılar ve bu işin en zor kısmı, bundan evvel görüştüğümüz İmar Kanunu Tasarısı gibi, Sayın İsmail Özdağlar hakkındaki soruşturma gibi, bana tahmil edilmiş oldu. Tabîi bunları da tam manasıyla ve tarafsızlıkla yürüttüm ve bundan sonra da, bu vazifede kaldığım müddetçe, gene bu şekildeki hüviyetim devam edecektir. (HP ve MDP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Ancak, Sayın Devlet Bakanına ve bu arada ki, 40 ıncı Cumhuriyet Hükümetinden de bahsettiler, tabîi o da ilzam ediliyor beyanlarında) 40 ıncı Cumhuriyet Hükümetine de şükranlarımı arz ediyorum.

Yalnız, burada benim düşüncem şu idi: Vazifemiz yalnız bu çatının altında değil, aynı zamanda bu çatının dışında da cereyan ediyor. Nitekim biraz evvel bir arkadaşımız bundan bahsetmiş oldu; Sayın Başbakanın bu akşam Devlet Konukevinde saat 20.22'de iftar yemekleri vardı ve buna bendeniz de davetliydim ve hiç şüphesiz ki, tabîi bunu da bir vazife olarak yerine getirmek üzere hareket edecektim. Nitekim, dün akşamki Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımızın iftar daveti gibi bu davate de katılacak ve katılmakla da şereflenecektim. Herhalde Sayın Başbakanımız da bu daveti yaparken, buradaki çalışmaların saat 19.30'da biteceğini, 20.20'de de Devlet Konukevinde davetlilerin isbatı vücut edeceğini düşünmüşler ve ona göre hareket etmişlerdir.

Ben yapmış olduğum yönetime göre, saat 19.20'de sözlü soruları bitirmiş oldum. Elimizde 20 civarında önerge olduğunu ve bu önergeleri de okutmak durumunda bulunduğumu arz ettim. Bunları okutacaktım ve saat 19.30'da yahut 19.29'da da yüce Meclisten izin almak suretiyle, eğer alabilirsem, hepsini okutmak suretiyle, belki de 5 - 10 dakikada o okunmuş olacaktı ve bu şekilde

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

bu birleşimi kapatacaktım; yarın için de, bu önergelerin aykırı olanlarını ayırmak ve sırasıyla işleme koymak üzere, tertibat almış bulunuyordum. Fakat tam bu sırada önüme bir önerge geldi. Önerge, çok saydığım ve aynı zamanda da, pek o kadar belki de sıkı münasebetimiz yok ama, sevdiğim bir arkadaş olan Sayın Anavatan Partisi Grup Başkanvekili tarafından verilmişti. Arkadaşımız önergesiyle, «Bu 2 nci madde bitinceye kadar oturumun uzatılmasını arz ve teklif ediyoruz» diyordu. Bu, neticesi itibariyle bir önerge olduğundan haliyle oya koydum, hürmetkar, riayetkar olduğum için oyladım. Önerge oylanınca, bir kere elimizde 20 civarında önerge vardı ve bu önergelerden belki de 1 veya 2 tanesi okunmuş, diğerleri de okunacaktı. Ondan sonra aynı mahiyette olan önergeler varsa bunlar gruplama yapılabilirse yapılacak, ve ondan sonra komisyona ve hükümete katılıp katılmadıkları sorulduktan sonra yüce kurula arz edilecekti. Alınacak neticeye göre madde ile birlikte bütün bu önergeler için işlem yapılacak ve ondan sonra da 2 nci madde bitmiş olacaktı. Tabii bunun bir hesabım yapacak olursak; bir kere bütün önergeler üzerinde önerge sahiplerinden birer kişi (Önergelerin birbirine uyanları pek yok) 5'er dakika konuşacaklar; 150 dakika eder. Haydi 150 dakika etmesin de 120 dakika etsin; bakınız işler ne kadar uzuyor. Ondan sonra bu önergelerin yerlerine monte edilip edilmemesi hususunu tekrar tasarlayacağız ve ondan sonra da bu maddeyi kabul edilen önergeler istikametinde değişik şekliyle oylarınıza arz edeceğiz. Bu sırada belki de açık oylama da istenilebilecek; nitekim ki, tam bu sırada da 58 inci maddeye göre de bir yoklama isteği geldi. O yoklamayı yaptıktan sonra tekrar çalışmaya devam ederken, yine 58 inci maddeye göre bir yoklama isteği daha geldi.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, bir an evvel görüşmeye geçsek. (MDP ve HP sıralarından gürültüler, «Otur yerine» sesleri)

TBMM Başkanının, Cumhurbaşkanlığına vekâlet ettiği dönemde Genel Kurul toplantılarına riyaset edip edemeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	112	12.06.1985	247-257	Necmettin Karaduman	Süleyman Yağcıoğlu	Cemal Özbilen

ALİ BOZER (Ankara) - Sayın Başkanım, bir hususun açığa kavuşması için müsaadelerinizi istirham ediyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum efendim,

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bozer.

Sayın Bayezit, Sayın Bozer sizden evvel söz istediler, size de sıra geldiği zaman söz vereceğim efendim.

ALİ BOZER (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; zannediyorum yasama dönemimizde ilk defa, bir ilke kararı almak zaruretiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Bu itibarla bundan sonraki uygulamalarımıza da örnek teşkil etmesi bakımından, bu hususun yüce Meclis tarafından tezekkür edilip, bir ilke kararına raptedilmesinde fayda mülâhaza ettiğim için huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum, bu vesile ile saygılarımı sunarak konuşmalarına başlıyorum. (MDP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Başkanlık Divanının tespit ettiği bir usul vardır. Bu usule göre, her sayın başkanvekili 1 hafta süre ile Riyaset makamını işgal eder. Bugün bu usulün değişmiş olduğunu görüyoruz. Bu usulün değişmesi, Başkanlık Divanının takdirine mevdu bir keyfiyettir. Ancak, olayın özelliği şuradadır: Sayın Meclis Başkanımız, Sayın Cumhurbaşkanımıza vekâlet etmektedir. Soru şuradan kaynaklanır: Acaba, bu vekâlet süresince Sayın Meclis Başkanımız, Meclise riyaset etmek imkânına sahip midir? Çünkü...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Aslı görevini yapıyor.

ALİ BOZER (Devamla) - Tereddüt vardır efendim.

İçtüzükte bu konuda bizi aydınlatıcı bir hüküm yoktur. İçtüzükte bir hüküm olmadığı zaman teamüle müracaat etmek gerekir. Bundan da önce, hukukun genel ilklerine müracaat etmek gerektir. Teamüle göz attığımız zaman, çift meclis sisteminde; Senato Başkanının Sayın Cumhurbaşkanına vekâlet ettiği zaman, Meclise riyaset etmediği bir teamül haline gelmiştir. Biz, biliyorsunuz eski içtüzüğü bugünkü yapımıza aykırı düşmediği sürece uyguluyoruz. Bunun dışında, Anayasanın temel bir ilkesi daha da önem kazanmaktadır. Biliyorsunuz kuvvetler ayrılığı prensibi Anayasamızda

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

benimsenmiştir. Yine Anayasamızı incelediğimiz zaman, Sayın Cumhurbaşkanının Bakanlar Kuruluna riyaset ettiğini görüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı, icranın başıdır. Şimdi, vekâlet müessesesi dolayısıyla icranın başı durumunda bulunan Sayın Meclis Başkanımızın aynı zamanda yasama organının başı olarak Meclise riyaset etmesi, zannediyorum yüce Meclisin, üzerinde hassasiyette durması gereken bir husustur. Bundan sonraki uygulamalara bu kararımız ışık tutacaktır. Herhalde Sayın Meclis Başkanımız bu konuyu dikkate almışlardır. Ancak, yüce Meclisin de bu konuda aydınlanması, hatta bir ilke kararına varması gerekir görüşündeyiz.

Bu itibarla huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum. Mesele bence, kuvvetler ayrılığı ilkesi açısından, teamül açısından, Anayasa açısından üzerinde durulmaya değer niteliktedir. Keyfiyeti yüce Meclisin takdirlerine sunmayı görev saydım, bu itibarla geldim huzurlarınıza.

Saygılar sunarım efendim. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Bozer. Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu konuyu kürsüden dile getirmeden önce, Sayın Başkana, Başkanlık Divanında yer alıp almamalarının doğru olup olmadığını sual olarak sormuştum. Kendileri de; “Durumu değerlendirdiklerini ve uygulamayı doğru bulduklarını” beyan etmişlerdi. Bunun bir teamül halinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde yerleşmesini anayasal açıdan büyük bir tehlike olarak gördüğüm için, gündem dışı söz atmak mecburiyetinde kaldım. (ANAP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun arkadaşlarım.

BAŞKAN - Müdahale etmeyiniz efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Siyasî nezakete, özellikle Sayın Başkanın, Sayın Cumhurbaşkanı vekili olduğunu da göz önüne alarak, azamî riayet ediyorum.

DEVLET BAKANI KAZIM OKSAY (Bolu) - O zaman siz de cümleleri seçerek kullanın.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bu bir takdir meselesi değildir arkadaşlar. Sayın Meclis Başkanımızın takdirine saygı duymakla beraber, takdirin hatalı olduğunu vurgulamak istiyorum.

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - Hem takdir, hem de hatalı!..

BAŞKAN - Müdahale etmeyiniz efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Olaya iki noktadan yaklaşacağım: Birisi, anayasa hukuku ve anayasal düşüncenin temel prensipleri, ikincisi Meclisin teamülü.

1982 Anayasamızda, 1961 Anayasamızda Meclis Başkanı Meclisin Başkanıdır; ancak Cumhurbaşkanı Meclisin başkanı değildir. Eğer hafızam beni yanıltmıyorsa, şöyle bir tablo ile karşılaşacağımı tahmin etseydim akşam incelerdim; ama hafızam beni yanıltmıyorsa diyorum, ilk anayasalarımızın birinde, zannederim Cumhurbaşkanının Meclise başkanlık yapabilmesine muayyen şartlarla imkân veren bir hüküm vardı.

Anayasayı okuyoruz arkadaşlarım; Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri, (Madde 104) Yasama ile ilgili olanlar arasında, gerekli gördüğü takdirde Türkiye Büyük Millet Meclisinde ilk açış konuşmasını yapmak var, gerektiğinde Meclisi toplantıya çağırma var, diğer bildiğimiz konular var ve hiçbir suretle Cumhurbaşkanının Meclise vekâlet etmesine uzaktan ve yakından cevaz veren bir hüküm yok.

Anayasamız kuvvetler ayrılığı prensibine sadakatle bağlı kalan bir anayasalıdır. Cumhurbaşkanını «Devletin başıdır» diye tanımlayan maddesi, hiçbir zaman Sayın Cumhurbaşkanının Meclise başkanlık etmesi anlamında tefsir edilemez arkadaşlar, O sembolik bir temsildir. Cumhurbaşkanı aslında ve fiilen icranın başıdır. Sayın Meclis Başkanımız şu an icranın başı sıfatıyla yasama meclisinin başkanı sıfatını tev'em şekilde telakki etmekte, birleştirmekte ve kanımızca bir Anayasa buhranı yaratmış olmaktadır.

TALAT SARGIN (Tokat) - Allah Allah!..

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Buhran kelimesi çok geniş anlamlıdır sayın üye.

Bizim endişemiz şudur ki, Sayın Başkanın başkanlığında bu kanun geçer ve kanunlaşır, Anayasa Mahkemesinde şekli açıdan bir iptal imkânı da doğabilir. O zaman Sayın Başkanımızın takdirlerinin ve o zaman her iki makamın aslı yerlerinin, gölge altına girmesinden en az sizler kadar üzülürüz.

Meclis teamülü açısından yaklaşmak istiyorum: Sayın Meclis Başkanı kürsünün yegâne ve asıl sahibidir. İsteddiği an o kürsüye çıkıp - Cumhurbaşkanı vekili olmadığı sürece - burada riyaset edebilir. Ancak 2 gündür bu Meclise sayın bir başkanvekili başkanlık etmektedir. Ne şekilde telakki ederseniz ediniz, isterseniz dünkü tabirle «yağcılık» deyiniz, tekrarlamayı ve vurgulamayı vicdanî bir görev sayıyorum; dünkü tutumuyla şu Mecliste müessif olayların meydana gelmesini önleyen sayın başkanvekili bugün aramızdadır, hasta değil, mazeretli değil; niçin acaba riyasete çıkmamıştır? Önce kendilerine soruyorum. (HP ve MDP sıralarından alkışlar) Eğer kendileri iktidar ve ihtiyarlarıyla oturuma çıkmamışlarsa, mazur görsünler; kendileri büyük hata işlemişlerdir.

Muhterem arkadaşlarım bu itibarla Meclisin teessüs etmiş temayüllerine de aykırı bir davranışta bulunulmuştur. Biz Sayın Meclis Başkanımızı muhalefet partileriyle iktidar arasında büyük bir mücadele konusu olan bu Kanunun müzakeresinde bu kürsüde görmek istemezdik. Biz Meclis Başkanımızı hiçbir zaman bir lise müdürü gibi görmek istemiyoruz arkadaşlar, Meclis Başkanı mubassır değildir.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BERATİ ERDOĞAN (Samsun) -Ne demek?

ENGİN CANSIZOĞLU (Zonguldak) - O lafını geri al.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Eğer Sayın Meclis Başkanı bugünkü oturuma Meclisteki müzakerelerin...

BAŞKAN - Sayın Bayezit, Sayın Bayezit..

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - ... Sizin ölçünüzle seyrini sağlamak amacıyla çıkarılmışsa (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler) İçtüzük hükümleri her zaman yürüyecektir.

Arz ediyor, saygılar sunuyorum. (HP sıralarından alkışlar; ANAP sıralarından «Sözünü geri alsın» sesleri)

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - Dünkü olayı mı yaratmak istiyorsunuz?

BAŞKAN- Bir dakika efendim.

Sayın Bayezit, size hitap ediyorum, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı bu yüce heyetin başıdır. Mubassır kelimesini bir hata eseri olarak söylediğinizi kabul ediyorum, buyurun geri alın sözünüzü. (HP sıralarından gürültüler) Sözünüzü geri alın...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Görmek istemiyoruz dedim Sayın Başkan,

BAŞKAN - Buyurun, sözünüzü lütfen geri alın. (HP sıralarından gürültüler)

Müdahale etmeyiniz efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Açıklama yapacağım efendim.

BAŞKAN - Sözünüzü geri alın... (HP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Arkadaşlar, bir dakika rica ediyorum, lütfen. (HP sıralarından «Meclise baskıdır bu» sesleri)

Halkçı Partililer lütfen...

Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; şu kürsüye tekrar Sayın Meclis Başkanının sert bir ifadeyle; «Buyurun geri alın» demesi üzerine çıkmadım, Meclis Başkanlığına saygı duyduğum için çıktım. Sözümde Meclis Başkanına ve Meclis Başkanlığına hakaret yoktur, Sözümü bilinçle kullandım. Meclis Başkanını bir lise müdürü, bir mubassır olarak görmek istemiyoruz dedim, bilinçle kullandım. Şu Meclisin şu an cezalı tek milletvekiliyim. Sözümün geri alınacak bir yönü yoktur, geri almıyorum arkadaşlarım. (HP sıralarından alkışlar)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Söz vereceğim efendim, buyurun oturun.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Söz istiyorum,

BAŞKAN - Size söz vermedim Sayın Tutum, sonra vereceğim size, buyurun oturun.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, önce ben itiraz ettim. Yani, zati âlinizden başka oraya çıkanlar lise müdürü mü oluyor, mubassır mı oluyor?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sataşırsa söz isterim efendim.

BAŞKAN - Arkadaşımızın hitabı size değil, yüce Meclisidir.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Bendeniz de söz istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Çok muhterem arkadaşlarım, burada hakikaten hukukî bir meselenin müzakeresi yapılıyor idi ve bu müzakerede konuşan Sayın Bozer'in konuşmasında bir büyük ağırlık var idi. Bu mesele konuşulur iken meseleyi döndürüp de, sanki burada Sayın Başkandan gayri, Başkanı temsilen bulunan kişiler lise müdürüymüş, mubassırmış gibi bir ifadede bulunmak hakikaten çok acıdır. (ANAP sıralarından alkışlar, HP sıralarından gürültüler)

Bir dakika...

Lütfen bu söz geri alınmalıdır. Alınmadığı takdirde Başkanlık Divanı hakarete maruz kalmış olur.

Teşekkürlerimle. (ANAP sıralarından alkışlar)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Söz istiyorum.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, söz vereceğim.

Buyurun Sayın Soğancıoğlu.

Sayın Soğancıoğlu, lehte mi konuşacaksınız, aleyhte mi?

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Üzerinde konuşacağım Sayın Başkan.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Söz istiyorum.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) - Sayın Başkan, söz istemiştim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sizden evvel Soğancıoğlu istemişti efendim.

Lehte mi, aleyhte mi konuşacaksınız Sayın Soğancıoğlu?

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Üzerinde konuşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Lehte ya da aleyhte konuşacaksınız,.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Lehte.

BAŞKAN - Buyurun konuşun,

ARİF TOPRAK (Niğde) - Sayın Başkan, kanun değil ki, neyin lehinde, aleyhte? Lehte ve aleyhte konuşma olmaz.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; dünden beri büyük Türk Milleti bizi ibretle temaşa ediyor.

ÖZER GÜRBÜZ (Sinop) - Takdirle temaşa ediyor.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Müsaade buyurun beyler.

İktidarıyla, muhalefetiyle biz bu büyük milletin temsilcileri ve onun ümit bağladığı kimseleriz. Ne iktidar, ne muhalefet birbirinin hasmı veyahut da birbirine karşı olan kimseler değildir. Ancak, kanunlar görüşülürken, memleket meseleleri görüşülürken, fikir ayrılıklarından dolayı, herkes fikrini bu kürsüden savunurken karşı bir görünüm arz edebilir. Yoksa, düşmanca, birbirine hiç yakışmayan sözler sarf ederek, ki geçmiş dönemlerde bu gibi çalışmalar olmuş ve bunun sonucu hep ibretle görülmüştür. Bunlar millete hiçbir şey sağlamadı.

Çok değerli arkadaşlarım, biraz evvel Sayın Bozer burada bir meseleyi dile getirdi. Sayın Ege'nin de temas ettiği konuyu büyük bir ağırlık içerisinde, bir olgunluk içerisinde heyeti umumiyenize arz etti. Ben de bu konuda görüşümü arz etmek için huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

SALİM EREL (Konya) - Endişelerini dile getirdiler.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, değerli Büyük Millet Meclisi Başkanımız bu Meclisin başkanıdır. Aslî görevi Büyük Millet Meclisi Başkanlığıdır.

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Şu anda Cumhurbaşkanıdır.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşım, sabırlı olunuz. Biliyorum, kabul ediyorum; şu anda Sayın Cumhurbaşkanı'na da vekâlet etmektedir. Bu demek değildir ki, aslî görevi olan Büyük Millet Meclisi Başkanlığı görevini yapmasına engeldir.

Değerli arkadaşlarım, hukukta vekâlet müessesesi, vekâlet ettiği kimsenin o andaki görevini yapmasıdır ama aslî görevini yapmasına katiyen mani değildir. Hukuk kuralları bunu emreder.

SALİM EREL (Konya) - Devletin değer yargıları zedeleniyor.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Hangi maddeye göre, söyler misin?

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, birbuçuk seneyi geçen zamandan beri bu Mecliste çalışıyoruz. Sayın Başkanımızın, Büyük Millet Meclisi Başkanının tutum ve davranışlarında şimdiye kadar taraf tuttuğuna dair en ufak emsal gösteremezsiniz.

Niye endişe ediyorsunuz, neden endişe ediyorsunuz?

ARİF TOPRAK (Niğde) - Bizim endişemiz yok, saptırıyorsun.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, müsaade buyurun.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Hiç merak etmeyin, ne Anayasamızda, ne içtüzüğümüzde...

ARİF TOPRAK (Niğde) - Biz burada bir konuyu dile getiriyoruz. O konu da Sayın Başkanımızın Cumhurbaşkanımıza vekâlet ettiğiidir.

BAŞKAN - Müsaade edin, müsaade edin efendim. Hatip sözünü bitirsin.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, tansiyonu yükseltmekte, tam müzakereye başlarken, hiçbir fayda yok.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Sen in kürsüden, tansiyonumuz hemen düşecektir.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok istirahat ediyorum, çok iyi bir diyalog içinde şimdiye kadar çalıştık. Kardeşçe, memleketin en hayatî kanunlarını burada elbirliği ile çıkardık. Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanunu görüşülürken bir inatlaşma, bir zıtlaşma içine girdik. Bugün Sayın Büyük Millet Meclisi Başkanlığını işgal eden değerli Başkanımıza karşı yaptığınız şu tepki dahi aslında Necmettin Karaduman'a, Sayın Büyük Millet Meclisi Başkanına değil, görüşmek için toplandığımız bu kanunadır tepkiniz. Yanılıyorsunuz...

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Tepki değil, hukuk arayışı.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Müesseseleri tahrip etmeyelim arkadaşlar.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun oturun arkadaşlar, bir açıklama yapacağım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BERATİ ERDOĞAN (Samsun) - Otur yerine, otur yerine. (HP sıralarından gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Konuşamazsın sen orada öyle. (ANAP ve HP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, muhterem arkadaşlar, hepinize hitap ediyorum; gürültü ile bir yere varmamızın mümkün olmayacağını takdir buyurursunuz. Şu halde, ortada bir hukukî konu tartışılmaktadır. Bunun üzerinde serinkanlılıkla görüşlerimizi ifade ettikten sonra elbetteki...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Bendeniz de başka bir noktayı nazardan...

BAŞKAN - Ben konuşayım da ondan sonra efendim; müsaade buyurun. Yani Başkana kürsüde konuşma hakkını tanıyın.

Buyurun oturun.

MÜNİR F. YAZICI (Manisa) - Konuşma adabını öğren.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, müdahale etmeyin.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Senden öğrenecek değilim, sen kendin öğren.

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, Sayın Bozkurt...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, bu tarafa dönüp, «Konuşma adabını öğren» diye bana sataşmada bulunuyor.

BAŞKAN - Efendim, siz mukabele etmeyin lütfen, siz mukabele etmeyin, o zaman siz daha değer kazanırsınız.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - O zaman bendenizin müdahale etmesine imkân tanımayın, zatı âliniz müdahale buyurun.

BAŞKAN - Siz susarsanız ben de bu müdahaleyi yapacağım tabî.

Arkadaşlar, lütfen müzakereleri sükûnetle sürdürülim, hepinizin müzakerelerin sağlıklı bir şekilde yürütüleceğini arzu ettiğinizi biliyorum. Şu halde bu konuda hepinizin yardımcı olmasını da beklediğimi arz etmek isterim.

Muhterem arkadaşlar, bu konu üzerinde daha söz almak isteyen arkadaşlarım olduğunu gördüm. Yalnız, mesele İçtüzüğün 64 üncü maddesine temas eden bir usul meselesidir. 2 arkadaşımız lehte konuştu, 2 arkadaşımız aleyhte konuştu. Bu nedenle, İçtüzüğe göre bu konu üzerindeki görüşmeler tamamlanmış olmaktadır. Yeni bir arkadaşımıza...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Söz vereceğim diye vaat buyurdunuz, istediğiniz kimselere söz verdiniz, muhalefetten söz isteyenlere söz vermediniz.

BAŞKAN - Bir dakika, bir dakika. Saydım, söz talep edenlerin arkasından saydım, 4 kişiye söz verildiğini arkadaşlarımız tespit ettiler. Bu nedenle 5 inci kişiye veremiyorum; ama söz verirken arkadaşlarımızın sırasına buradan dikkat edilmiştir.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - İlk defa Kamran Bey söz istedi, rica etmişti.

BAŞKAN - Sayın milletvekili, bakınız siz oradan bütün Meclise hâkim değilsiniz, ama ben hâkim bir noktadayım, lütfen benim müşahademe itimat buyurunuz.

Teşekkür ederim.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Efendim, bu tarafı görmediniz de, onun için.

BAŞKAN - Her tarafı gördüm, her tarafı gördüm.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Bir soru sorabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN - Daha sözlerimi bitirmedim.

Efendim, şimdi meselenin esasına gelince, sizleri tenvir babında küçük bir açıklama yapmak istiyorum.

Bu hafta Meclisteki müzakerelerin bitebileceği dikkate alınarak...

SALİM EREL (Konya) - Nereden biliyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN - «Bitebileceğiniz» diyorum, sözlere dikkat etseydiniz bu itirazı serdetmezsiniz. Bitebileceğini dikkate alarak...

Bu hafta Sayın Turgut Kunter'in sırası idi. Bize Sayın Kunter bir teklif getirdi. Tekliflerinde, «Bütçe müzakerelerinde olduğu gibi bu hafta ağır bir haftadır, yoğun bir mesai sarf edilecektir, onun için bu haftayı münavebeyle yürütelim. Bu nedenle bu öneriyi size getiriyorum» demişlerdi. Ben de, bu haftaki ağır mesaiyi dikkate alarak bu teklifi, 'başkanvekili arkadaşlarımla bir toplantı yapıp kendilerine sundum ve bu hafta münavebeyle kürsüye çıkılması yolunda müşterek bir karar verildi.

Bilâhare arkadaşlarımızdan sıra gelecek olan Halil İbrahim Karal Bey arkadaşımız, kendilerinin mazur görülmekliğini benden rica etti; ben de bunu kabul ettim. Ondan sonra, kendilerine de söylemiştim, son oturma kendim çıkmayı arzu ediyorum demiştim, son oturumu ben yönetim şeklinde muka-bele ederek, 2 oturumun Sayın Kunter tarafından, ondan sonraki oturumun da tarafımdan yönetilmesini arkadaşlarıma ifade ettim. Sayın Kunter de bunu uygun gördüler. Hatta Sayın Kunter ile bugün sabah da konuştum. Elbetteki, teyiden rızalarını almam lazımdı, en azından bir nezaket kuralı bunu

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

gerektiriyordu. Sayın Kunter de «Hay hay» dediler. Ben de onun üzerine bugün, varılan bu mutabakata dayalı olarak kürsüye çıktım.

Takdir buyurursunuz ki, Meclis başkanları sık sık kürsüye çıkmazlar, ama meclislerin önemli günlerinde, açılış günlerinde, kapanış günlerinde, önemli konuların zuhur ettiği günlerde Meclise başkanlık edebilirler, özellikle ben, bu hafta toplantıların sona erebileceği ihtimalini dikkate alarak, bu toplantıya başkanlık etmekte mahzur görmedim. Yoksa bir Meclis Başkanının sık sık toplantılara riyaset etmesi gibi bir teamülümüz yoktur ve olmaması da lazımdır; ben de bu kanaati paylaşıyorum. Bunun altında, Sayın Bayezit'in söyledikleri gibi, bir mubassırlık düşüncesinin yatmadığını açık seçik bir şekilde belirtmek isterim. Zira, ben bu kelimenin kullanılmasını dahi arkadaşlarıma karşı büyük bir nezaketsizlik addederim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Tenzih ederim, mubassırlığı size izafe etmedim, olaya izafe ettim,

BAŞKAN - Efendim, bir dakika müsaade buyurun. Arkadaşlarıma, başkanvekili arkadaşlarıma karşı böyle bir kelimeyi, değil kullanabilmek...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Haşa, başkanvekillerine de değil Sayın Başkanım, sadece bir olaya izafe ettim. Meclise de, başkanvekiline de değil. Yanlış değil, bilinçle kullandım.

BAŞKAN - Bu kelime talihsiz bir şekilde kullanılmıştır. Yalnız, yeri gelmişken söylüyorum, sizin bir kasta makrun olarak bunu ifade etmediğinizi dikkate alarak, zatı âlinize sadece teessürlerimi beyan ediyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Şahsınıza değil Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Şimdi efendim, demek oluyorki, başkanvekilleriyle müşterek bir kararımızın sonucunda bugün ben Başkanlık makamını işgal etmekteyim ve bugün bu toplantıya riyaset ediyorum.

Cumhurbaşkanına vekâlet ettiğim için, acaba bugün Meclis Başkanlığına riyasetim hukukî bakımdan endişeyi mucip bir durum tevhit eder mi?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Siyasî bakımdan Sayın Başkanım, yalnız hukukî değil,

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun.

Ben Meclis Başkanıyım. Şahsi kanaatim oldur ki; Sayın Bayezit'in de ifade ettiği gibi, daha evvel meseleyi ben de inceledim, kendi içimde tartıştım. Bir arkadaşımızın da ifade buyurdıkları gibi, benim vazife-i aslim Meclis Başkanlığıdır. Cumhurbaşkanlığı vekilliği, takdir buyuracağınız gibi, arızî bir sıfattır, haricî bir sıfattır.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Ama tali değildir.

BAŞKAN - Arızî bir sıfattır.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Doğrudur, ama tali değildir.

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

O nedenle bu arızî sıfatın, bu geçici sıfatın, benim daimî görevimi engellemeye mani olmadığı, ona mani bulunmadığı düşüncesini taşımaktayım.

Muhterem arkadaşlar, bununla beraber meseleyi, ki bir teamül bugünden itibaren başlayacaktır, başlamış olacaktır; o bakımdan yüksek Genel Kurulun oylarına sunarak bir neticeye bağlayacağım. (HP sıralarından gürültüler «Oylayamazsınız» sesleri) Bir neticeye bağlayacağım (HP sıralarımdan gürültüler)

SALİM EREL (Konya) - Sayın Başkanım, şu anda hangi görevin yetki ve sorumluluğunu taşımaktasınız?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Soru sormak istiyorum.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) -Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun efendim,

Bir dakika efendim. (Gürültüler)

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Sayın Başkanım, söylediklerinizi büyük bir saygı ile dinledim. Cumhurbaşkanlığına vekâlet ettiğiniz süre içinde Meclis Başkanlığı görevini yürütmeniz, riyaset etmeniz konusunda «Şahsen böyle düşündüm» dediniz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yüce Başkanlığını, Cumhuriyetimizin Başkanının makamını bu şahsî takdirinizle, hangi gerekçe ile bugün bu Meclisin önlünde bu kadar tartışmalı hale getirtiyorsunuz? Bana lütfen açıklayınız, bugün kürsüye çıkmanızın altında yatan vazgeçilemez gerekçe nedir; niçin bizi size karşı itiraz eder duruma getiriyorsunuz? Cumhurbaşkanlığında yarın bu yasayı belki siz imzalayacaksınız; hem riyaset edeceksiniz, hem de yarın Cumhurbaşkanı adına imza atacaksınız... Ne idi bu vazgeçemediğimiz büyük gerekçe? Meclisi, Sayın Başkanı ile niçin karşı karşıya getirdiniz? (Gürültüler)

BAŞKAN - Meclis Başkanının Meclisle karşı karşıya geldiği kanaatini paylaşıyorum Sayın Gürkan. (HP ve MDP sıralarından gürültüler; HP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Sayın Başkanım, neden vize veriyorsunuz?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkanım müsaade ediniz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Buyurun efendim, bir dakika efendim... Bir dakika... Olduğunuz yerden sorun. Bir dakika efendim... (Gürültüler)

Buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım. (Gürültüler)

BAŞKAN - Yerinizden size de söz vereceğim; buyurun oturun. (HP sıralarından gürültüler)

Bir dakika efendim,

Evet Sayın Ege

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, daha önce Cumhurbaşkanlığı makamına Meclis Başkanı vekâlet etmezdi.

BAŞKAN - Evet...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Cumhuriyet Senatosu Başkanı vekâlet ederdi. Cumhuriyet Senatosu Başkanının vekâlet ettiği dönemde Cumhuriyet Senatosu Başkanı, Cumhurbaşkanına vekâlet ettiğinde yerine bir vekil bırakırdı ve Cumhuriyet Senatosunun işlerini o vekili yürütür idi.

Şimdi zatı âliniz, tabî yeni bir dönemde, yeni bir teamül getiriyorsunuz. Ancak, zatı âlinizin ileriye sürdüğü bu yeni statü içerisinde zatı âliniz ileride de Cumhurbaşkanına vekalet ettiğinizde, sizin şu anda Başkanlık yaptığınız dönemde bu Kanun tasarısı kanunlaşır, size imzaya geldiği zaman bunu nasıl bağdaştıracaksınız? (HP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

KAMRAN İNAN (Bitlis) - Sayın Başkanım, bir şey söylemek istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN - Yerinizden lütfen. (HP sıralarından «kürsüden» sesleri)

KAMRAN İNAN (Bitlis)- Ön tarafa gelebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN - Peki, şöyle buyurun efendim. (Gürültüler)

Bir dakika efendim.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) - Pek Sayın Cumhurbaşkanı Vekili... (HP sıralarından «Duyulmuyor, kürsüye çık» sesleri)

BAŞKAN - Bir dakika efendim, oradan konuşun Sayın İnan,

Buyurunuz efendim.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) - Pek Sayın Cumhurbaşkanı Vekili... (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Ben Meclis Başkanımı şu anda. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Ben karşınızda Meclis Başkanı olarak size hitap ediyorum..

Evet efendim... (Gürültüler)

KÂMRAN İNAN (Bitlis) - Türkiye Cumhuriyeti içinde iki tane büyük makam ve koltuk vardır; Devlet Başkanlığı, Cumhurbaşkanlığı ve hemen arkasından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı. İki büyük sıfatın birleşmesinde en büyüğü hâkim olur. Zatı Devletleri Cumhurbaşkanı vekilidir; büyük sıfatı arızî olarak telakki etmek mümkün değildir efendim. (HP sıralarından «Bravo» sesleri) Devlet, devamlılık esası üzerine kurulur ve icraat görür. Türkiye Cumhuriyeti şu anda Çankaya'yı boş telakki edemez; mümkün değildir. Devlet Başkanımızın yurt dışında bulunduğu zamanlarda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının Vekâlet etmesinin Anayasada öngörülmesi, devletin ve icranın devamlılığı bakımındandır. Zatı Devletiniz şu anda Anayasanın Cumhurbaşkanımıza tanıdığı bütün yetkileri ve görevlileri üstlenmektedir. Binaenaleyh, zatı âliniz iki tane tarihî hata istemiş bulunuyor efendim. Affınıza sığınarak arz ediyorum; birincisi, bu iki büyük makam ve sıfatı böyle bir münakaşa mevzuu yapmaktır; ikinci büyük tarihî hatayı işlemeyin, bunu oya koymayın, tarihî hatayı oyla tescil ettirmeyin, Sayın Cumhurbaşkanı Vekilim. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun efendim, teşekkür ederim.

Muhterem arkadaşlar, tekrar belirtmek ihtiyacını duyuyorum ve bu Sayın İnan'ın da görüşlerine bir anlamda cevap olacaktır. Tekrarlıyorum; asli sıfatımız Meclis Başkanlığıdır, Cumhurbaşkanlığı vekilliği sıfatımız arızî sıfatımızdır. (HP sıralarından gürültüler)

Bu nedenle... (HP sıralarından gürültüler)

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurunuz efendim.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Efendim, şu anda Sayın Cumhurbaşkanımızın yurt dışında bulunduğu ve ülkemizi şerefle temsil ettiği şu gün sanıyorum ki, Türkiye Cumhuriyetinin siyasî tarihinde ne Cumhurbaşkanının ne Meclis Başkanının; ama Türkiye'de sadece bir Başbakanın emri altında idarenin, devletin ve hükümetin olduğu... (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika.

Hanımefendi, siz...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Hatadan dönmek fazilettir Sayın Başkan. (ANAP sıralarından gürültüler).

BAŞKAN - Sayın Oktay, ben hata yaparsam dönmesini bilirim.

Buyurun Sayın Özkaya.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, Cumhurbaşkanlığı makamını Başbakanın emrine alıyorsunuz efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

AYHAN UYSAL (Çanakkale) - Otur yerine... (Gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika efendim. (Gürültüler)

Hanımefendi buyurun oturun. (Gürültüler)

AYHAN UYSAL (Çanakkale) - Otur be.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sen ne biçim hitap ediyorsun? (Gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Meclise hakarete uğramak için mi geliyoruz beyefendi? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, oturun efendim, oturun.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Biz Meclise hakarete uğramak için mi geliyoruz?

BAŞKAN - Oturun, bir dakika hanımefendi. (Gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Benden sonra isteyenlere söz verdiniz. (Gürültüler)

BAŞKAN - Efendim söz vereceğim, bir dakika. Olduğunuz yerde size söz vereceğim.

Sayın Özkaya size hitap ediyorum; bir Meclis Başkanını en az kendiniz kadar korumak durumunda olduğunuzu, Meclis Başkanlığının saygınlığını kendi saygınlığınız kadar korumak zorunda olduğunuzu size hatırlatmak istiyorum.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - O saygının gereği olarak söyledim efendim.

BAŞKAN - Hayır; ama kullandığınız kelimeler inciticidir. Sizin nezaket kuralları içinde meseleye bakmanızı beklerdim.

Buyurun efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkanım, Anayasamızın 104 üncü maddesi Sayın Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini öngörmektedir. Yasama ile ilgili olarak Sayın Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri; «Kanunları yayınlamak (devam ediyor), kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri göndermek..» Binaenaleyh, bu Anayasa hükmü karşısında Sayın Cumhurbaşkanlığı makamı, Türkiye Büyük Millet Meclisinden kabul edilip gelen kanunları yayınlamak veya yayımlamayıp tekrar Türkiye Büyük Millet Meclisine, bir daha görüşülmek üzere, geri göndermek yetkisini kullanmak konumunda ve mevkiinde bulunmaktadırlar.

Zatı âlinizin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak fiilen riyaset buyurdukları bir Genel Kurul toplantısında kabul edilen bir yasanın, yine zâtı

âlinizin Sayın Cumhurbaşkanlığına vekâlet buyurduğunuz esnada, o makamın biraz evvel arz etmeye çalıştığım yetkilerini istimal etmesiyle ne denli bağdaştığını, sizin riyasetinizle kabul edilen bir yasanın Sayın Cumhurbaşkanlığı tarafından alternatifli olarak değerlendirilmesi öngörüldüğüne göre, sizin riyasetiniz suretiyle o alternatifleri kullanma durumu selb edilmiş olmamakta mıdır? Bu soruma tarafınızdan cevap buyurulmasını arz ediyorum efendim. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, bir dakika efendim.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Soru soracağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Bir dakika efendim. Konuşmaları tamamlıyorum, size söz vereceğim, bir dakika efendim.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Soru sormak istiyorum, söz almak istiyorum, vermiyorsunuz.

BAŞKAN - Hayır efendim, artık sorular sorulmuş mesele kâfi derecede vuzuha kavuşmuştur.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Ben yarım saattir parmak kaldırıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika.

Sayın Bozkurt, buyurduğunuz gibi, bu görev benim üzerimde devamlı sürdürülecek bir görev olsa idi, elbetteki haklı endişelerinize derhal katılmak lazım gelirdi; ama unutmayınız ki bu görev, kısa bir süre sonra sahibi aslisi tarafından sürdürülecektir. Dolayısıyla benim kanunun onaylanması ve buna dayalı diğer tasarruflarla ilgili herhangi bir yetki kullanmam söz konusu olmayacaktır. Bu bakımdan endişenizi paylaşamıyorum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan söz istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim; buyurun efendim. Bir arkadaş da daha son söz veriyorum; buyurun siz yerinizden. (Gürültüler)

Oturun efendim, oturun.

Buyurun efendim.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Sayın Başkanım, bir; siz şu anda...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, ara verin efendim.

BAŞKAN - Müdahale etmeyin efendim. Buyurun.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Şu anda yüce Meclisin Başkanlığını ve aslî görevinizi yürütmektesiniz. Ancak, Türkiye Cumhuriyetinin Reisicumhuruna vekâleten o makamın sahibisiniz; işte, Türkiye genelinde büyük bir olay olur ise, sizi burada mı arayacaklar? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Ararlar icap ederse, tabîi, ararlar.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ARİF TOPRAK (Niğde) - İki; biraz önce 2 başkan vekilinden bahsettiniz, diğer 2 başkan vekilinden niçin bahsetmediniz? O başkanvekillerinin böyle bir konuşmadan haberleri yok mu idi ki, müsaadeleri alınmadı?

BAŞKAN - Onlar da vardı konuşmada, vardı 4 başkanvekili. Vardı, hepsi vardı.

ARİF TOPRAK (Niğde) - Niçin isimleri geçmedi; onlar niçin çıkartılmadı?

BAŞKAN - Onlardan birisini...

Buyurun oturun cevap veriyorum şimdi size. 1 inci sualinize cevap verdim sayın milletvekili.

2 nci sualinizi cevaplıyorum.

Onlardan birisinin, yüce Mecliste bir arkadaşımızın tasarrufuna ilişkin bazı görüşler ileri sürüldüğü için, Meclis Başkanvekilliğini şu sırada yürütmesinin uygun olmayacağını düşündüm, bundan dolayı ben bu görevi üstlendim.

Diğer arkadaşımıza gelince; o da bir evvelki hafta büyük bir efor sarf ederek, büyük bir enerji sarf ederek, bütün bir haftayı görev ifasıyla geçirmişti; o nedenle o arkadaşımızı da düşünmedim; o nedenle bugün ben huzurunuzdayım. (HP sıralarından gürültüler)

ABDULLAH ÇAKİREFE (Manisa) - Bugün devamlı yönetecek misiniz burayı?

BAŞKAN - Bugün yapacağım tabî, gayet tabî.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Kanaatimce tarihî bir hata işlemektesiniz.

BAŞKAN - Hayır efendim, sizin kanaatinizde değilim. Buyurun oturun.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Usul hakkında konuşacağım.

BAŞKAN - Usul hakkında konuşamazsınız Sabahattin Bey.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Söz vereceğim diye vaat ettiniz.

BAŞKAN - Hayır efendim, konuşamazsınız.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Cumhurbaşkanı, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin başıdır. Bu sebeple Türkiye Cumhuriyetinin Devleti ve Milleti ile birliğini temsil eder; bu bir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır. Zatı âliniz şimdi vekillik ediyorsunuz, Cumhurbaşkanının yetkilerini kullanmak mecburiyetindesiniz Cumhurbaşkanlığı makamında şimdi bir boşluk olmadı mı zatı âliniz buradayken? (Gürültüler)

BAŞKAN - Hayır efendim, oturun, oturun efendim. (Gürültüler)

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Gerekli gördüğü hallerde, Cumhurbaşkanlığı Bakanlar Kuruluna başkanlık eder. Şimdi Bakanlar Kuruluna başkanlık edeceksiniz, Cumhurbaşkanlığına vekâlet edeceksiniz, buraya gelip Meclis Reisliği yapacaksınız! 3 boyutlu idarî yetki olmaz Sayın Başkan. Tarihî hata yapmayın, oylamaya geçmeyin Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tamam efendim, tamam.

Arkadaşlar... (HP, MDP ve Bağımsızlar sıralarından «Ara verelim» sesleri) Hayır, ara vermiyoruz. (Gürültüler)

ALİ RIDVAN YILDIRIM (Tunceli) - Fiilen Cumhurbaşkanısınız Sayın Başkan.

BAŞKAN - Arkadaşlar, müzakerelerin düzenini lütfen selbetmeyiniz. (Gürültüler)

Arkadaşlar, mesele üzerinde görüşme yapılmıştır. Görüşler söylenmiştir; ancak yeni bir teamülün başlangıcı olması itibarıyla, yüce Meclisin görüşünü almak istiyorum. O bakımdan... (HP ve MDP sıralarından gürültüler, «Oylayamazsınız» sesleri, sıra kapaklarına vurmalar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Yalvarırım başlatmayın Sayın Başkan, çok tehlikeli bir teamülü oylamayın lütfen.

BAŞKAN - Arkadaşlar (Gürültüler)

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Bir dakika izin verin Sayın Başkan.

BAŞKAN - Nedir efendim?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, şu anda arizî dediğiniz; fakat son derece aslî olan bir yüce makama vekâlet ediyorsunuz. (ANAP sıralarından gürültüler)

ABDÜLHALİM ARAS (Kocaeli) - Üst üste aynı şeyleri konuşuyorsunuz, müzakere bitti.

BAŞKAN - Ben söz verdim, lütfen Sayın Aras.

Evet, Sayın Tutum, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Şimdi bu sıfatınızla Sayın Başkan, silahlı kuvvetlerin başını temsil ediyorsunuz. Anayasaya göre Başkomutanlığı temsil ediyorsunuz.

BAŞKAN - Bunların hepsi bilinen hadiseler... (Gürültüler)

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - İki; Millî Güvenlik Kurulunun Başkanısınız.

BAŞKAN - Hepsi biliniyor bunların.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Bakanlar Kurulunun da Başkanısınız. Şu anda icraî yetkiler ağır basmaktadır; şu anda yüce Mecliste zaruret hali olmadığı halde Riyasete çıkmanız, siyasî basiret açısından çok farklı yorumlanır,

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

tarihe yanlış geçersiniz. Lütfen buna imkân vermeyin. Saygıyla sizi Divanı terke davet ediyorum Sayın Başkanım. (HP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tutum, size cevap verdim; daha evvel bu konudaki mütalaaları cevaplandırmış oldum, siz de aynı konulara temas ettiğiniz için, size yeni bir cevap vermek lüzumunu duymuyorum.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun oturun efendim, size söz vermiyorum.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Ben söz istemiyorum, sadece bir soru sormak istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN - Oturun efendim, oturun lütfen, idare amirleri arkadaşımızı lütfen yerine davet etsinler.

Buyurun oturun efendim, söz vermiyorum size.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Söz istemiyorum, soru soracağım diyorum.

BAŞKAN - Soru soramazsınız, arkadaşlar sordular, konu kâfi derecede vuzuha kavuştu.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Neden soramıyormuşum? Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; benim hakkım yok mu?

BAŞKAN - Buyurun efendim, buyurun oturun lütfen. (Gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, bakınız, şimdi.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) - Bütün bunlar Başbakanın kaynaklanıyor Başbakanın başının altından çıkıyor bütün bunlar. (ANAP sıralarından gürültüler)

ARİF TOPRAK (Niğde) - Sayın Başbakan, ne yazdınız oraya, ne gönderdiniz Divana, pusulaya ne yazdınız? Reisicumhuru emriniz altına mı aldınız?

BAŞKAN - Oturun efendim, lütfen oturun.

Arkadaşlar, bakınız... (Gürültüler)

H. SABRİ KESKİN (Kastamonu) - Hatalı yolda ısrar ediyorsunuz, yanlış bir teamül tesis etmek üzeresiniz Sayın Başkan. (Gürültüler)

BAŞKAN - Bu, zatı âlinize ait bir fikirdir; karşı fikre de saygı göstermeniz lazımdır. Buyurun oturun efendim, buyurun oturun.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Başbakanın gelen pusulalar neden geliyor?

BAŞKAN - Arkadaşlar, buraya sizden de, başkasından da yazı, önerge gelir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde böyle bir takyidat var mıdır?

ARİF TOPRAK (Niğde) - Sayın Başkan, kanun görüşmüyoruz ki..

BAŞKAN - Arkadaşlar, birleşimi saat 13.00'e kadar tatil ediyorum. Saat 13.00'te tekrar konu üzerinde görüşülecektir.

(İKİNCİ OTURUM)

BAŞKAN : Necmettin Karaduman

**KÂTİP ÜYELER : Süleyman Yağcıoğlu (Samsun),
Cemal Özbilen (Kırklareli)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 112 nci Birleşimin İkinci oturumunu açıyorum

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının Cumhurbaşkanlığına vekâlet ettiği dönemde Genel Kurul toplantılarına riyaset edip edemeyeceği konusunda sabahki oturumda çeşitli fikirler serd edilmiştir. Biz aksi kanaatte bulunduğumuzu, bu nedenle vekâlet görevinin aslı bir görev olmaması sebebiyle Meclis Başkanlığı görevinin ve dolayısıyla toplantılara riyaset etme görevinin devam edebileceği görüşünde olduğumuzu ifade etmiştik ve sabahki oturumu kapatırken bu konuda yüce heyetinizin hakemliğine başvuracağımı da ilaveten ifade etmiştim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 64 üncü maddesi 3 fıkrayı ihtiva etmektedir. Sabahki oturumda yapılan görüşmeleri, bildiğiniz gibi, usule taalluk eden bir konu olarak ele almış ve çeşitli görüşlerin belirtilmesine imkân hazırlamıştık.

64 üncü maddenin son fıkrası : «Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse oylama işaretle yapılır» hükmünü taşımaktadır. Ben bu hükme dayalı olarak siz sayın milletvekillerinin bu konuda verecekleri karara müracaat edeceğimi, hakemliğinize müracaat edeceğimi bildirmiştim. Bu nedenle biraz sonra konuyu oylarınıza arz edeceğim.

Ancak, sabahki oturumda bana göre haklı olmayan nedenlerle doğan fartı hassasiyeti yine de dikkate alarak kararınızın belirmesinden sonra toplantının yönetimini bir başkanvekili arkadaşımıza bırakacağımı da şimdiden sizlere arz etmek isterim. (Alkışlar)

Efendim, konu ıttılınıza sunulmuştur.

Meclis Başkanının Cumhurbaşkanlığına vekâlet ettiği dönemde Meclis toplantılarına riyaset edebilir mi, edemez mi konusu oylarınıza sunulacaktır. Ben bunu şu anda oylarınıza sunmak istiyorum.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Konu tümüyle Anayasaya ilişkin bir konudur. Meclisin bu şekilde oylamaya alet edilmemesi gerekir kanısındayım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sayın Oktay, biraz önce görüşümü açıkladığımda zatı âliniz burada yoktunuz galiba. Mesele bir usul meselesidir ve 64 üncü maddenin son fıkrası da bu konuda oya başvurulabileceğini hükme bağlamaktadır. Ben buna dayanarak konuyu yüce heyetin, yüce Meclisin oylarına arz edeceğim. (HP sıralarından «olmaz, olmaz» sesleri)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Anayasaya aykırı.

NECDET CALP (Ankara) - Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika... Usul hakkında söz vermiyorum; çünkü sabahleyin bu konuda ariz amik görüşmeler yapılmış, mesele yeteri kadar vuzuha kavuşmuştur.

Şimdi meseleyi oylarınıza sunuyorum (HP sıralarından «Oylayamazsınız» sesleri), oylarınıza sunuyorum... (HP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Bu, Anayasanın oylaması demektir Sayın Başkan. Anayasayı oyluyorsunuz. Anayasa oylanamaz efendim.

BAŞKAN - Meclis Başkanının Cumhurbaşkanlığına vekâlet ettiği dönemde Meclis toplantılarına... (HP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Bu konu Anayasaya ilişkindir, oylayamazsınız.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Ana muhalefet partisi genel başkanı usul hakkında söz istiyor, nasıl vermezsiniz?

BAŞKAN - Usul hakkındaki görüşmeler sabahleyin yapılmış, bitirilmiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Bu basit bir usul konusu değildir.

BAŞKAN - Meclis Başkanının, Cumhurbaşkanına vekâlet ettiği dönemde Meclis toplantılarına riyaset edebileceğini oylarınıza sunuyorum... (HP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) - Anayasayı çığniyorsunuz, oylayamazsınız.

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (ANAP sıralarından alkışlar, HP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, toplantıyı saat 14.00'e kadar erteliyorum. (HP sıralarından gürültüler)

Saat 14.00'te toplantı yapılacaktır. (Gürültüler)

İçtüzüğün 88 inci maddesinin, «Her fıkra için dörtten fazla önerge verilemez» hükmü hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	113	13.6.1985	474-484	Abdulhalim Aras	Cemal Özbilen	Yavuz Köymen

BAŞKAN - Yalnız, benmeniz bunu bir usul tartışması yapıp konuyu halletmek istiyorum.

Sayın Soğancıoğlu, siz buyurun efendim, buyurun.

Şimdi 4 arkadaşına söz vereceğim. (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

SALİM EREL (Konya) - Sayın Başkan, bu usul tartışması açılmasını nereden çıkarıyorsunuz?

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, bu bir mizansendir. (Gürültüler)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım...

BAŞKAN - Sayın Soğancıoğlu, Başkanlığın bu görüşünün lehinde mi konuşuyorsunuz, aleyhinde mi konuşuyorsunuz?

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Lehinde.

BAŞKAN - Buyurun.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Başkanım, bu bir mizansendir; oynuyorsunuz o mizansen. Senaryo yazıyorsunuz... (Gürültüler)

BAŞKAN - Devam edin, devam edin efendim, devam edin. (HP sıralarından gürültüler)

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sordunuz mu, böyle açık bir tartışma olur mu?

BAŞKAN - Soğancıoğlu, siz konuşmanıza devam edin efendim, siz konuşmanıza devam edin. Müzakereleri... (HP sıralarından gürültüler)

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Tartışma açtınız mı? Nereden biliyorsunuz açılacağını? Açmadınız ki. Usule uygun mu?

BAŞKAN - Buyurun, buyurun.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım... (Gürültüler) Muhterem arkadaşlar... (Gürültüler) Değerli arkadaşlarım, değerli arkadaşlarım, beni dinleyin, lütfen... (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Buyurun efendim, buyurun... (Gürültüler)

Oturun, oturun efendim, oturun.

Sayın Soğancıoğlu, devam edin, devam edin efendim... (HP sıralarından gürültüler)

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Sayın Başkan, siz münakaşa açamazsınız.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, çok rica ediyorum, beni dinleyin. Ben buraya... (HP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Bu usule uygun mu? Usulü hata yapıyorsunuz, böyle müzakere yapılmaz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, vereceğim efendim, size de söz vereceğim: Arkadaşınız söz alacak, konuşacak; onu da dinleyeceğiz efendim. (Gürültüler)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Senaryo bu, senaryo.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, izin verin, görüşlerimi açıklayayım... (Gürültüler)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Senaryo bu. Sen oraya görevli çıktın.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, bizim aslî görevimiz yasa yapmaktır... (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Görevli çıktın sen oraya, sen görevlisin.

BAŞKAN - Lütfen oturun efendim, lütfen oturun.

Devam edin efendim. (Gürültüler)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - İktidarıyla muhalefetiyle biz burada büyük Türk milletinin temsilcileri olarak bulunuyoruz. Aslî görevimiz yasa yapmak olduğuna göre... (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

Çok değerli muhalefete mensup milletvekili arkadaşlarım, lütfen beni dinleyin... (HP sıralarından gürültüler) Size son derece saygılı bir arkadaşınız olarak, hayatının büyük kısmını hâkim olarak geçirmiş, adaletten ayrılmamış bir kimse olarak bana lütfen itimat buyurun.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Bize söylemeyin, oraya söyleyin, mensup olduğunuz partiye söyleyin. Bu hale biz değil, siz getirdiniz; oraya söyleyin.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, beni daha konuşmaya başlamadan protesto eden iktidar milletvekilleri değil, sizlersiniz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Hayır efendim, bizim protestomuz size değil, Sayın Başkanlık Divanına.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Lütfen, lütfen beni dinleyin... (HP sıralarından «Sizi protesto etmiyoruz» sesleri) Beni dinleyin... (Gürültüler)

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Oyun yapıyorsunuz, oyun.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, Anayasamızın 88 inci maddesi «Kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları İçtüzükle düzenlenir» diye emrediyor... (Gürültüler) Müsaade buyurun...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Beyefendi, biz bunu biliyoruz, bize hatırlatmayın.

BAŞKAN - Oturun efendim, oturun efendim, oturun. (Gürültüler)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Sayın Kuşhan, her gün siz şu kürsüyü defalarca işgal etmiş çok güzel hitabetinizle bizleri zaman zaman da irşat etmiş bir arkadaşımızsınız, ilk defa kürsüye çıkıyorum; lütfedin, beni dinleyin.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Size saygı duyuyoruz, bizim itirazımız Başkanlık Divanındır.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Efendim, sizlere hitap eden şu anda benim; lütfen sükûnetle beni dinleyin.

Çok değerli milletvekilleri, Anayasamızın bu amir hükmü, Meclis çalışmalarının İçtüzük hükümlerine göre yapılmasını emretmektedir. Yine İçtüzüğümüzün 64 üncü maddesinin birinci fıkrası, Başkanlık Divanının İçtüzük hükümlerine göre çalışma yapmasını emretmektedir. (HP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım...

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Sayın Başkan, çok açık bir şekilde taraf tutuyorsunuz.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan, İçtüzüğü çiğniyorsunuz. Kim aldı, usul hakkında görüşme kararını, kim aldı? Buna hakkınız yok.

BAŞKAN - Ben İçtüzüğü çiğnemiyorum, İçtüzüğü tatbik ediyorum.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Senaryo yazdınız, böyle bir senaryo yazdınız, fakat önergeler aleyhine karar alamazsınız.

BAŞKAN - İçtüzük, kanunların engellenmesine manidir, kanunların müzakeresine engel olmak mümkün değildir. Bu Meclis kanunları müzakere edecektir. Meclis kanunları müzakere edecektir ve buna da muktedirdir. (Gürültüler)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Senaryo yazdınız.

BAŞKAN - Onun takdirini tarih verecektir efendim.

Lütfen efendim, lütfen, lütfen oturun efendim.

İdare amirleri, sükûneti muhafaza için vazife başına geçiniz. Lütfen efendim, lütfen. (HP sıralarından ayağa kalkmalar)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, birbuçuk seneden beri şurada kardeşçe çalışıyor, memleketimizin en zarurî ihtiyacı olan yasaları burada birlik ve beraberlik içerisinde kardeşçe çıkarıyorduk. Ne oldu bize, nazar mı değdi arkadaşlar? Bütün dünya bizi ibretle temaşa ediyor. (ANAP sıralarından alkışlar)

Çok rica ediyorum, çok saygı duyduğum muhalefete mensup kardeşlerim, lütfen beni dinleyin. Bu memleket hepimizin, yalnız iktidarın değil; sizler de bu memleketin güzide evlatlarınsınız. (HP sıralarından gürültüler)

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Sayın hatip, davranışımız size karşı değil.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkanım, tutanaklarda görüşünüz var, önerge hakkımızı elimizden almayın.

BAŞKAN - Devam edin, devam edin efendim. Devam edin, devam edin efendim. (HP sıralarından gürültüler)

SALİM EREL (Konya) - Bu milleti kandıran sizlersiniz.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, bir dakikanızı rica edeceğim. Bir mizansen yoktur arkadaşlarım, açıklayacağım hususlara birazcık tahammül gösterin, sabredin göreceksiniz yanlış bir yoldadır. Başkanlık yanlış uygulama yapıyor; ben bunu bir hukukçu arkadaşınız olarak... (Gürültüler)

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Yaptığınız haksızlıklara tahammül edemiyoruz, yeter artık.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Önerge hakkımızı elimizden alamazsınız, bu konuda görüşünüz var.

BAŞKAN - (Tokmağı vurarak) Sayın Canver, Sayın Canver, müsaade buyurur musunuz, müsaade buyurur musunuz efendim, dinler misiniz efendim, dinler misiniz efendim?

Sayın Canver, size, hatibin sözünü kestiğiniz için uyarma cezası veriyorum.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, İçtüzüğün 88 inci maddesinin ilk fıkrasında...

BAŞKAN - Lütfen efendim, uyarma cezası veriyorum, lütfen oturun. O söylediklerinizi oturduğunuz yerden de buyurabilirsiniz, lütfen oturun efendim, lütfen oturun efendim, lütfen.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Fıkrayı aynen okuyorum arkadaşlar, lütfen beni dinleyin.

BAŞKAN - Lütfen oturun efendim, lütfen. Efendim ayakta durularak müzakere yapılmaz, oturun. Oturun efendim. (HP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - «Kanunlarda veya İçtüzükte aksine hüküm yoksa...

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Bu olaylar size karşı değil Sayın Soğancıoğlu. Başkan Divanı terketmelidir.

BAŞKAN - Oturun efendim, oturun, oturun. (HP sıralarından gürültüler)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - ... Kanun tasarısı veya teklifinde bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon veya hükümet değişiklik önergeleri verebilir. Bu esaslar dairesinde milletvekilleri tarafından tasarı veya teklif maddelerinin her fıkrası için dörtten fazla önerge verilemez» diye İçtüzüğün amir bir hükmü vardır.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) - Sizinle değil işimiz, Başkanla.

BAŞKAN - Bunu dinle, dinle bunu. (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) - Siz susun, Başkanla konuşalım.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli arkadaşlarım, İçtüzük Büyük Millet Meclisinin çalışmasını tanzim eden, diğer bir ifadeyle, Büyük Millet Meclisinin anayasasıdır. Halbuki 3 günden beri bu esaslar yanlış uygulanmakta ve şu kargaşa, şu münakaşa bundan dolayı doğmaktadır. (HP sıralarından gürültüler ve sıra kapaklarına vurmalar)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan «teamül» dediniz ve 2 defa açıklama yaptınız.

BAŞKAN - Oturun, oturun, İçtüzüğü tatbik ediyorum efendim, ben İçtüzüğü tatbik ediyorum, İçtüzüğü tatbik ediyorum. (HP sıralarından gürültüler)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Çok değerli milletvekilleri, akliselimi hâkim kılalım. Büyük Türk milleti bizi buraya kavga etsinler diye göndermedi, bizden hizmet bekliyor. Yapmayın arkadaşlarım, gelin...

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkanım, iki defa açıklama yaptınız, «teamül» dediniz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - ... Aklıselimde, doğru yolda, kanun yolunda, hukuk yolunda birleşelim; biz kardeşiz.

Çok değerli arkadaşlarım, ben Başkanlık Divanının... (HP sıralarından gürültüler)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Oylatmaya hakkınız yok. Muhalefet yapma hakkımızı elimizden alamazsınız. (HP sıralarından «Oylayamazsınız» sesleri)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Bunu niçin konuşturuyorsunuz Sayın Başkan? Müzakere açtınız mı bu hususta?

CÜNEYT CANVER (Adana) - Oylatacaksınız, kazanacaksınız, alacaksınız ama, böyle şey olmaz. Tebrik ederiz sizi.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sayın milletvekilleri, (Başkanın çana vurması) Ben de sizi tebrik ediyorum, oturun, oturun yerinize.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, sabah aynı konuda ters bir uygulama yaptınız. Lütfen zabıtları getirtelim.

ŞÜKRÜ BABACAN (Kırklareli) - Bunun konuşmasına müsaade ediyorsunuz, olur mu böyle şey? Zabıtları getirtelim, incelensin, uygulamanız terstir. (HP sıralarından gürültüler; Kırklareli Milletvekili Şükrü Babacan'ın elindeki basılı kâğıtları Başbakanın oturduğu sıranın önüne fırlatması ve ANAP ve HP milletvekillerinin kürsünün önünde toplanarak karşılıklı yumruklaşmaları; Adana Milletvekili Metin Üstünel'in elindeki kitabı kürsüye fırlatması)

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Söyledim ben hadise çıkacağını... (ANAP ve HP milletvekilleri arasında kürsünün önünde karşılıklı yumruklaşmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sayın milletvekilleri... (Başkanın devamlı çana vurması)

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Meclisi tatil edelim.

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - İn aşağıya niye duruyorsun.

BAŞKAN - Ben İçtüzüğü tatbik ediyorum, kanunları tatbik ediyorum; bu Meclise hizmet ediyorum, o kadar... (Gürültüler)

Birleşime 15 dakika ara veriyorum.

BEŞİNCİ OTURUM

BAŞKAN : Başkan vekili Abdulhalim Aras

**KÂTİP ÜYELER : Yavuz Köymen (Giresun),
Saffet Sakarya (Çankırı)**

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 113 üncü Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum

Bir konuda usul tartışması açmıştık; Sayın Soğancıoğlu lehte söz istemişlerdi, sözleri de yarıda kalmıştı; tamamlamaları için kendilerine söz vereceğim.

Ondan sonra Sayın Seyfi Oktay aleyhte söz istemişlerdir, Sayın Seyfi Oktay'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Soğancıoğlu, sözlerinizi tamamladıysanız...

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Tamamlayamadım, devam edeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurunuz efendim.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; sözlerimi bıraktığım yerden devam ettirmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Şair; «Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür» demiş. Biraz evvel 12 Eylül öncesi Parlamentoda dışarıdan seyrettiğimiz çok üzücü...

BAŞKAN - Sayın Soğancıoğlu, sadece İçtüzüğün 88 inci maddesinin ikinci fıkrasında temas edilen konular üzerinde konuşun; çünkü, o vesile ile size söz verdik efendim. Bahsettiğiniz konu, Başkanlık Divanının bir konusudur. Sadece, İçtüzüğün 88 inci maddesinin ikinci fıkrasının neden dolayı lehinde konuştuğunuzu izah ediniz.

AHMET TURAN SOĞANCIOĞLU (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarını düzenleyen İçtüzüğümüz vardır. İçtüzük hükümlerine tam anlamıyla bağlı kalarak ne kadar isabetli uygulama yaparsak, o kadar müspet sonuçlara varırız, aksi halde birtakım fikir ve kavram kargaşası içerisinde, salim bir neticeye varamayız.

Anayasamızın 88 inci maddesinin ilk fıkrası, İçtüzüğümüzün 64 üncü maddesinin ilk fıkrası ve yine İçtüzüğümüzün 88 inci maddesinin ilk fıkrası bu konuya açıklık getirmektedir.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Değerli milletvekilleri, İçtüzüğümüzün 88 inci maddesinde aynen şöyle denilmektedir : «Kanunlarda veya İçtüzükte aksine hüküm yoksa, kanun tasarısı veya teklifinde bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon veya hükümet değişiklik önermeleri verebilir. Bu esaslar dairesinde milletvekilleri tarafından tasarı veya teklif maddelerinin her fıkrası için dörtten fazla önerge verilemez.»

Değerli arkadaşlarım, İçtüzüğün bu hükmüne göre, görüştüğümüz bir kanun metni üzerinde bir maddenin eğer birden fazla fıkrası varsa, her fıkra için yalnız 4 önerge verilebilir hususu emredilmektedir. Halbuki, Sayın Başkan tarafından açıklandığı veçhile 5 inci madde görüşülürken 200'ü mütecaviz önerge verilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, büyük milletimiz bizden hizmet bekliyor, bizi hizmet için buraya gönderdi; gelin, kanunları lafzıyla ve ruhuyla tatbik edelim. (HP sıralarından «Kanunu geri çekin o halde» sesleri)

Yanlış anlaşılmasın sözlerim, Medenî Kanunun bir hükmü vardır; «Bir hakkın sırf gayri izar eden suiistimalini kanun himaye etmez» der.

Değerli arkadaşlarım, şimdiye kadar iktidar tarafından da, muhalefet tarafından da bu madde, benim müşahade ettiğime göre yanlış uygulandı, lüzumsuz önergeler verildi ve çok faydalı zamanlarımız da israf edildi. Gelin, gecenin şu saatinde aklıselimi hâkim kılalım, doğru ne ise, kanun, Anayasa, İçtüzük neyi emrediyorsa bunda birleşelim, bunu tatbik edelim, memleketimiz için, milletimiz için en güzel, en doğru kanunu şu Meclisten bugüne kadar çıkardığımız gibi çıkaralım; kavga ile hiçbir yere varamayız arkadaşlar.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Sayın Başkan, bir de yazılı önergem var. Eğer arzu ederseniz verelim veyahut bu şifahî beyanımızı bir önerge olarak kabul buyurun.

BAŞKAN - Başkanlığa gönderin efendim, eğer oylamaya değer bulursam, usulüne uygunsa ve İçtüzük uygulamayı emrediyorsa gereğini yaparım.

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Başkan yine harp ettireceksin.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Oktay.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; birkaç günden beri gerek iktidarın, gerekse muhalefetin üzerinde önemle durduğu bir yasanın müzakeresi yapılıyor. İktidar bu yasanın mutlaka çıkarılmasını ve yasalaşmasını istiyor. Muhalefet ise, bu yasanın antidemokratik hükümler taşıması, hak ve özgürlüklerin güvencesini ortadan kaldırması ve gerçekten demokrasimiz açısından son derece sakıncalı olan hükümler taşıması nedeniyle inançla ve dirençle bu yasaya karşı çıkmaktadır.

MEHMET ALİ DOĞUŞLU (Bingöl) - Muhalefet hepsine karşı çıkıyor.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Onu diğer muhalefet partili arkadaşlarım söylese daha iyi olurdu, siz avukatlık yapmasanız ve şu huzuru bozmasanız çok daha iyi olur sanıyorum.

Şimdi iktidar en kısa sürede bu yasanın çıkarılmasını istiyor, uzatılmadan çıkartılıp yasalaşmasını istiyor. Ancak, muhalefet de demokratik kurallar içerisinde, Anayasanın ve İçtüzüğün verdiği imkânlar ve olanaklar içerisinde inançlı bir direniş gösteriyor. Bu, demokrasinin tezahüründen başka bir anlam taşımaz arkadaşlarım, ama Başkanlık Divanı ne yapıyor; muhterem Başkanlık Divanı, Başkanlık Divanında halen görev yapan arkadaşımız, Başkanımız uzun süre Meclise Başkanlık yapmış ve bundan önce de deneyimi olan ve bundan önce de bu tarz durumlarda hizmet vermiş ve uygulama yapmış bir başkanvekilimiz.

İktidarın devamlı surette ve süratte yasalaştırmak istediği, ancak muhalefetin de direnç gösterdiği bu durum karşısında Başkanlık Divanı nasıl bir tavır alıyor? İktidarın doğrultusunda, onun isteği ve özlemi doğrultusunda bir uygulama yöntemi oluşturmaya çalışıyor arkadaşlar. Bu bir realitedir.

Önce verilen önergelerimizin gerekçelerini okutmama ve iktidarın isteği doğrultusunda zaman kazanma bakımından önergelerimizin gerekçelerini okutmama kararı aldı. Şimdi de yeni bir zaman kazanma sistemi olarak iktidarın isteği doğrultusunda, önergelerimizi oylamaya koyarken yeniden okunmasını engelleme davranışı içerisine giriyor. Bu Yüce Meclise, Yüce Meclisin onuruna, haysiyetine ve ciddiyetine yakışmayan, taraf tutan, sanki bir partinin militanı gibi bir davranış içerisine giren bir zihniyetin meyvesinden başka bir şey değil arkadaşlarım.

HAKKI ARTUKARSLAN (Bingöl) - Şimdi sen bozmuyor musun yani? Şu konuşmana bak da utan.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Şimdi şu uygulamada, şu andaki uygulamalarda İçtüzüğümüzün düzenlemediği, nizamlamadığı bir konu yoktur, açıktır; önergeler nasıl verilir, önergeler nasıl işleme konur, önergeler nasıl oylanır ve milletvekilleri kaçır önerge verir, sınır yoktur; bunların hepsi belli. Uygulama ile belli ve İçtüzük hükümleriyle açık ve sarıh, besbelli.

Değerli arkadaşlarım, bir milletvekilinin milletvekili görevini yapabilmesi için iki unsur var; birisi konuşması, mutlaka konuşması. Öbürüsü de düşündüğü, inandığı doğrultuda önerge sunabilmesi ve o önergenin karar şekline dönüşmesini sağlama konusunda yapacağı hizmetler. Bu ikisinden milletvekilini, onun hizmet görevini, soyutlamaya imkân yoktur arkadaşlarım. Ne oluyor? Şimdi şu anda Başkanlık Divanı tarafından milletvekilinin her iki hakkına da maalesef ve maalesef sınır getiriliyor, sınır konuyor.

Değerli arkadaşlarım, şimdi Başkanlık Divanı kendi uygulamasına bir kılıf bulmak için hiçbir usul meselesi söz konusu değil iken, usul ve uygulamada herhangi bir kapalı durum söz konusu değil iken, ANAP oylarına, arzu ettiği doğrultuda bir karar çıkması için imkân veren bir davranış sergilemeye çalışıyor.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Arkadaşlarım, bunlar bu Meclisin saygınlığına gölge düşürür. Bunlar çıkar yol değildir arkadaşlarım. Bu yasayı çıkarabiliniz, bu yasa yasalaşabilir, ama demokratik hak ve özgürlükleri çiğneyen ve yok etme durumunda olan, devleti, demokrasimizi bir polis devleti haline dönüştürme durumuna getirebilecek sistemi getiren bu yasa çıksa bile kurtulamayacaksınız bundan. Kamuoyu karşısında kurtulamayacaksınız, halkımız karşısında kurulamayacaksınız. Bu sanıyorum ki demokrasiye inananlar böylesine bir yasanın peşini bırakmayacaklar ve herhalde size de iyi gözle bakmayacaklardır. Lütfen, lütfen hiç olmazsa Yüce Meclisin Başkanlık Divanı tarafsız davranmalıdır. Biliyorsunuz geçenlerde, daha dün Anamuhalefet Partisinin temsilcilerinin Divanda görev almalarını Anavatan oylarıyla reddettiniz. Bu gerçekten bir Anayasa ihlalidir. Bugün bizim temsilcilerimizin Divanda bulunmayışından da yararlanarak, onun verdiği rahatlıktan da yararlanarak, gerçekten tam anlamıyla yanlış davranmaktadır Başkanlık Divanı.

O bakımdan teessürlerimizi bildiriyor, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Muhterem arkadaşlarım, bugün 88 inci maddenin bahis konusu bu fıkrası hakkında Sayın Oltan Sungurlu, keza Sayın Bülent Akarcalı söz istediler. Ben bu maddenin toleranslı tatbiki zaruretiye inandığım için bugüne kadar aşağı yukarı 200'e yakın önerge geldi ve bu önergelerin hepsini işleme koydum.

ENVER ÖZCAN (Tokat) - Mecburdun.

BAŞKAN - Ancak, 88 inci maddenin (bu madde herhalde boşuna sevk edilmemiş), yani «Her fıkra için en fazla 4 önerge verilir» hükmü bir esasa, bir hâdiseye göre sevk edilmiş. Bu hangisi olabilir, nereye tatbik edeceğiz ve ne zaman tatbik edeceğiz? Benim samimi inancım ve samimi görüşüm; arkadaşım ne kadar bizi itham ederse etsin, ben bu ithamın sahibi değilim kendi vicdanımda çok müsterihim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İtham etmiyorum, gerçeği söylüyorum.

BAŞKAN - Bunu samimiyetle ifade ediyorum. Çünkü...

CÜNEYT CANVER (Adana) - Söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim yazdık buraya, müracaatınız da geldi. Çünkü bugün sabahleyin ifade ettiğim gibi, bu makamların geçici olacağını ve 39 senelik politika hayatımda politik mevkilerin geçici olduğuna ve bu tutanakların yarın hepimizi yargılayacağım bilerek hareket ediyorum, önemli olan bu tutanakların ileride bizi yargılamasıdır. Geçmiş tutanakları zaman zaman tetkik ediyorum; ben yargılıyorum, sizler de zannederim yargılıyorsunuz.

Bu itibarla Sayın Seyfi Oktay'ın sözlerini şahsıma söylenmemiş ve tarafsızlığım konusunda bir beyanda bulunulmamış telakki ederek, vicdanımın sesine göre hareket ettiğimi samimiyete ifade ederim. Ben bu maddenin tatbik

yerinin, getirilen 250 önerge ile ilişkili olduğu kanaatindeyim. Neden: Şimdi 250 önerge verilmiş, nasıl verilmiş; birer saat ara ile. Bu önergeler birer dakika ara ile verilse idi ne olurdu, 5 000 ya da 10000 olabilirdi. Şu itibarla tutum tarzını, Meclis müzakerelerini engelleyici ve İttüzüğün bu maddelerini ihlal edici mahiyette görüyorum. Meclis, müzakerelerini yapmak mevkiindedir. Meclis, müzakerelerini devam ettirmek mevkiindedir. İttüzük, bu müzakereleri devam ettirmek için gerekli bütün tedbirleri almış; işte bu madde ile. İnancım bu. O itibarla, bendeniz samimiyetle ve inanarak, bilerek bu tartışmayı açıyorum.

Kaldı ki, benim usul hakkında tartışma açmam bu değildir. En azından Başkanlık mevkiine geldiğim günden bu yana 5 ila 6 defa, sarıh hükümlere rağmen ve sırf Meclise, özellikle Meclis müzakerelerinin yeni başladığı yeni dönemlere açıklık getirebilme, İttüzüğe birlikle vâkıf olabilme imkânlarını sağlamak için bu yola gitmiştim, şimdi de bu yola gidiyorum ve bunu samimiyetle ifade ediyorum.

Lehte konuşacak başka milletvekili var mı?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) - Söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Çelikbaş, buyurunuz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; bundan evvelki konuşmamda Anayasa ve İttüzüğün Meclisin gerek komisyonlarda, gerek heyeti umumiyede sürekli çalışmasını temin edecek yeni hükümler ihdas ettiğini, eski Anayasaya göre, tebarüz ettirmiştim ve bunu söylerken hiçbir suretle Anayasa ile alakalı olup olmadığını müzakere etmeyeceğiz manasında bir ifadede bulunmadım; ama Anayasa Mahkemesinin mevcudiyeti sırasında, artık böyle bir mahkemenin olmadığı devre nazaran, daha kısa bu müzakerelerin cereyan ederek, neticeye vasıl olması maksadına matuf hükümler sevk edildiğini ifade etmiştim. Aynı kanaati yine taşıyorum.

1950 - 1960 yılları arasında, bugünkü gibi 3 günden beri cereyan ettiği kadar hiçbir kanun teklifi veya tasarısı Anayasaya muhalefet mevzuunda müzakere edilmedi, ki Anayasa Mahkemesi yoktu.

Sayın Öney'in konuşmasından sonra baktım, daha evvelce de tetkik etmiştim, ama konuşmak istememişim, 2 komisyonda da hiçbir arkadaşın, kanun tasarısının hiçbir hükmünün Anayasaya aykırı olduğuna dair muhalefet şerhine rastlamadım; bu bir.

İkincisi, yine İttüzüğün bir maddesi daha var; 85 inci madde diyor ki, «Bir kanun tasarısı veya teklifinin Genel Kuruldaki görüşülmesi sırasında tasarısı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler, diğer önergelerden önce oylanır.»

Şimdi öğrendim ki, 100 küsur önerge verilmiş, hiç böyle bir önerge yok. Muhterem arkadaşlar, insaf ediniz...

ÖZER GÜRBÜZ (Sinop) - Önerge var, Anayasaya aykırılık önergesi var.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Yani, soğukkanlı olarak konularımızı ele alıp tetkik etmezsek, bunun neticesini istihsal etmek imkânı olmaz. Bu bakımdan, şu anda konuştuğumuz meseleyi de bu soğukkanlılık içerisinde müzakere etmekte yarar görürüm.

Şimdi soruyorum: Mevzubahis ettiğimiz her fıkra üzerinde 4'ten fazla tadil teklifi yapılamaz hükmü, burada tatbik edilmeyecek de nerede edilecek? Niçin böyle bir hüküm sevk edilmişti? Bunun bir gerekçesi var. Yoktan olmamış bu. Yalnız bizim İttüzüğümüzün kusuru şurda: Elimde Fransız Senatosunun ve Fransız Millet Meclisinin İttüzükleri var. 8 - 10 madde arasında bunları ifade etmiş; nasıl tevzi edilecek, nereye edilecek, kimler edecek, nasıl müzakere edilecek, bunun geniş tafsilatını koymuş.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Bizdeki uygulamadan bahsetseniz Sayın Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Bizde şu tespit edilmiş: Engellemeye karşı ve müzakerelerin yürümesini temin için denmiş ki, «Her fıkra hakkında 4'ten başka tadil teklifi yapılamaz.»

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Beher milletvekili için.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Muhterem arkadaşlarım, her milletvekilinin 4 önerge vereceğini nasıl izah ediyorsunuz, benim havsalam almıyor? Bunu Batı demokrasilerinden, bizden çok uzun ömürlü olanlardan bir kere sorun lütfen; eğer buna ait bir şey getirirseniz ben size yerden göğe kadar hak vereceğim. Bu mümkün değildir arkadaşlar.

Bu itibarla lütfen inat etmeyelim. Parlamenter demokratik rejimin alfabeti (elifbesi); milletten, devlet ve millet meselelerinin yürütülmesi sorumluluğunu alan iktidar memleketi idare etmek için istediği kanunları sevk eder, çıkartmaya çalışır. E, muhalefet ne yapar? Muhalefet de kürsüye çıkar, fikirlerini istediği gibi söylemek hakkına sahiptir. Muhalefetin, iktidarın çıkartmak istediği kanunu bloke etme emsaline hiçbir demokratik parlamentoda rastlanmamıştır. Yazmaz çünkü; kitap yazmaz. (HP sıralarından gürültüler, ANAP sıralarından alkışlar)

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Nereden çıkarıyorsunuz o blokeyi? (Gürültüler)

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Muhalefet fikrini söyler. Kâfi gelmez, nerede söyler? Seçim zamanı beyannamesini alır vatandaşın karşısına gider, biz şunu yapmak istedik ki... (Gürültüler)

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Anayasa Mahkemesi bloke ediyor, biz değil.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Anayasa Mahkemesini söyledim arkadaşlar. Yani benim kullandığım silahı bana karşı kuşanmayın, gülünç hale gelirsiniz. Anayasa Mahkemesi istediği kararı verir; Anayasaya uygunluk bakımından. Bakın o da yanlış karar vermişti, onu da söyleyeyim:

Anayasada esastan değişiklikler yapıldı; Anayasa Mahkemesi, «Bu esastan değişiklikler yapılamaz» diye iptal etti. Nihayet Anayasayı Türkiye Büyük Millet Meclisi tadil etti; şekilden başka esasa giremez, dedi, onu da muayyen bir kayıt altına aldı. Arkadaşlar millet iradesi burada tecelli eder, başka, bir yerde değil.

Bu itibarla insaf ediniz, serinkanlılıkla düşününüz; eğer bir azınlık, bir ekalliyet parlamenter rejimde, ekseriyete dayanan bir hükümetin getirdiği kanunları çıkartmamak kudretine sahip olursa, orada demokratik parlamenter rejimden eser kalmaz, mümkün değildir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Bu itibarla hiç ısrar etmeyiniz. Ne mantık, ne hukuk, ne demokratik rejimin felsefesi sizin sözünüze hak vermez arkadaşlar; hiçbir surette.

Bu itibarla bu maddenin bu hükmü tatbik edilmelidir. Buna itirazınız olduğu takdirde Anayasa Mahkemesine müracaat edin. Bu esası da koyarsınız; şekil bakımından da tetkik eder, Mecliste müzakere edilen kanun teklif ve tasarılarında şekle riayetsizlik sebebiyle Anayasa Mahkemesine müracaat imkânı vardır, o yol da açıktır. Bu kadar imkânlar varken, kanunun çıkmasını engellemek; bir - iki kere olur; onu da söyleyeyim. Kamuoyunu alarme etmek için bir-iki kere obstrüksiyon olur, ama sürekli olarak kanunun çıkmasına mani olmak hiçbir surette tecviz edilemez arkadaşlar.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Biz Anayasa Mahkemesinden dönecek yasa değil, dönmeyecek yasa çıkarmak istiyoruz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Bu hattı hareketinizden vazgeçmediğiniz takdirde, bunun da yolu var: Eğer parlamentonun çalışması imkânları sağlanmazsa, hamdolsun Anayasada bunun için hüküm var, Cumhurbaşkanının yetkisi var arkadaşlar; Meclisi çalıştıracak bir rejime memleketi kavuşturur. Onu da arz edeyim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Geçen parlamentolarda bu yetki olmadığı için parlamento kilitlenmişti.

KÂZIM İPEK (Amasya) - Muhalefetin de yetkileri var.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Meclis kendi kendini feshetmiyor, hiçbir surette önseçim de olmuyor; o zaman kilitleniyor. Şimdi hamdolsun ki bu kilit yok arkadaşlar.

Maruzatım bu kadar, teşekkür ederim arkadaşlar. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Cahit Tutum, sizden evvel Sayın Cüneyt Canver söz istemiştir. Bu itibarla aleyhte Sayın Cüneyt Canver'e söz vereceğim; ama zatı âlinize veyahut başka bir arkadaş devretmesi takdiri kendilerindir efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, grup adına bendenizin söz isteği var, söz istiyorum.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Efendim, mümkün değildir. İki tane lehte, iki tane aleyhte söz verdik; usul hakkında müzakere açtık efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Üzerinde şahsım adına arz edemez miyim efendim?

BAŞKAN - Mümkün değil efendim. Buyurun Sayın Canver.

CÜNYET CANVER (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle açıklamak istediğim bir husus var : Sayın Çelikbaş... (ANAP ve HP sıralarından karşılıklı gürültüler)

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, lütfen... Asabına hâkim olamayanlar dışarı çıksın efendim.

Devam edimiz Sayın Canver.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Fethi Çelikbaş'ın Fransız Senatosunda verdiği örnekle sözüme girmek istiyorum.

Öyle garip uygulamalar, öyle garip konuşmalar var ki, işimize gelince Fransız Senatosundan örnek veririz; biz söylersek, «Onlar kim oluyor?» diye bağırırız. İşimize gelince «Batı» deriz, gelmeyince «Gâvur» deriz.

Sayın Çelikbaş, ifade buyurdular. İfadelerinden anlaşılıyor ki... (ANAP ve HP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, dinlemiyorlar efendim.

BAŞKAN - Bir şey yok efendim; bir şey yok.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Dinlemiyorlar beni efendim, sözlerimi baştan alacağım.

BAŞKAN - Efendim, bir şey yok, şaka yapıyorlar, bir şey yok efendim. (Gülüşmeler)

Sayın milletvekilleri, lehte konuşmaları arkadaşlarımız dinlediler. Seyfi Oktay arkadaşımızın Başkanlık Divanının görüşlerine aykırı beyanlarını da aleyhte olarak dinlediler.

Şimdi Sayın Canver bu konuda yüksek Meclise izahat vermektedirler. Lütfen sükûnetle dinleyelim efendim.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Konuşmamı baştan almak istiyorum.

Amacım, eğer yapabilirsem, Mecliste gereken etkiyi bırakabilmek.

ÖZDEMİR PEHLİVANOĞLU (İzmir) - O kadar tahammülümüz yok.

BAŞKAN - Sayın Pehlivanoğlu, siz de lütfen arka tarafa oturun, lütfen efendim. (ANAP sıralarından gülüşmeler)

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Sayın üyeler, garip bir uygulamamız var. Sayın Çelikbaş'ın Fransız Senatosundan verdiği örnekle konuşmama girmek istedim ve dedim ki, işimize gelince veya o örnek işimize yarıyorsa Fransız Senatosundan örnekler sunuyoruz, biz Batıdan bir örnek verdiğimizde «Onlar kim oluyor?» diye çıkıyoruz. Kısacası işimize gelince «Batı» diyor, işimize gelmeyince «Gâvur» deyip çıkıyoruz işin içerisinden.

Sayın Çelikbaş, eğer yanlış anlamadıysam parlamenter demokrasiyi çoğunluğun tahakkümü olarak yorumladı. (ANAP sıralarından «önerge üzerinde konuş» sesleri)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen. Onu Başkanlık takdir edecek; önerge üzerinde konuşuyor mu, konuşmuyor mu ben takdir edeceğim, zatı âliniz takdir etmeyeceksiniz efendim.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Sayın üyeler, bir konuya açıklık getirelim. Ben burada konuşurken benim fikirlerim, sizinkilerden farklı olabilir; ama sizinkilerle aynı haklara sahip olduğunu unutmayın. Ona göre sakın bir biçimde beni dinleyin.

Sayın Çelikbaş, muhalefet, karşısında olduğu bir yasa için, anayasal ve İktüzük gereği bütün haklarını kullanırsa, bu, iktidarı bloke anlamına gelir, diyor. Bence eğer muhalefet anayasal ve İktüzük gereği bütün haklarını kullanıp da sizi bloke ediyor ise, zaaf içindesinizdir demektir. Bunun başka bir izah tarzı olamaz. Bunu o şekilde yorumlamanız gerekir.

Şimdi, olayları hep birlikte baştan hatırlayalım: Önerge verdik. Bu yasa tasarısı hakkında hepimizin görüşleri, partimizin yetkili organlarının görüşleri belli. Bu amaçla birtakım değişiklik önergeleri verdik. Konuşmacılarımız bu önergeler hakkında konuştular. Bakıldı ki önergeler var ve konuşmacılar konuşuyorlar; bunu önlemek için bir taktik buldunuz. Yine İktüzük gereği komisyon «Katılıyorum» dedi; komisyon katılınca konuşmacılara gerek kalmadı. Bunun üzerine biz muhalefetimizi sürdürmek için önergeleri gerekçeli olarak verdik ve bir önceki başkanvekili zamanında hatırlayacaksınız önergeler gerekçeleriyle birlikte okundu.

Bu kez de Sayın Başkanvekili Abdulhalim Aras gerekçeleri kendi takdirine binaen okutmaktan vazgeçtiler. Buna karşı biz bir önlem bulduk ve önerge sayısını artırdık.

Şimdi, önerge sayısının artırılmayacağına dair burada usul tartışması iki kez oldu ve sayın başkan her ne kadar «İktüzük» dedi ise de; teamül böyledir, önceki uygulamalar böyledir ve bu, bu şekilde devam edecektir diye Sayın Oltan Sungurlu'nun ilk itirazı üzerine Genel Kurulumuza açık ve net cevap verdi.

Çeşitli zamanlarda muhalefet partileri usul tartışmaları açmak istediler. Sayın Başkan bu usul tartışmalarını reddetti; hepiniz hatırlayacaksınız. Bir anda yemekten sonra Sayın Başkan birden bire bir usul tartışması açma gereğini duydu. Çünkü yemek arasında, sabahtan beri yaptığınız gibi muhalefetle uz-

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

laşma çarelerini arayacağınıza, işin kolayına kaçmayı yeğlediniz; biz bunların çok fazla sayıda olan önergelerini nasıl etkisiz hale getiririz, diye düşündünüz ve yol aradınız, öyle ilginç hatalar da yaptınız ki, Sayın Soğancıoğlu, Sayın Başkan bu tartışmayı başlatmadan önce usul hakkında söz istedi; zamanlama hatası yaptı. Daha sonra da Sayın Başkan bu tartışmayı açtı.

En sonunda, «İki lehte, iki aleyhte konuşuldu, oylayalım» diyeceksiniz ve önerge kabul edilecek. Sonra belirli sayıda önerge okunacak, komisyon katılacak, kimse konuşmayacak ve yasa geçip gidecek ve ertesi gün basın, radyo ve televizyonda, «Polis Vazife ve Selahiyetler Yasası Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edildi» denilecek. Üzerinde konuşulamamış, önergeleri okunmamış, gerekçeleri okunmaya (Sayın Başkanın takdirleriyle) değer bulunmamış, önerge sayısı oyla sınırlanmış bir yasa ve bu yasa millî iradenin temsilcisi olan bizlerce tartışılmadan kabul edilmiş bir yasa...

Olay çok açık ve net; biz muhalefet yapma hakkımızı sonuna kadar kullanmak istiyoruz. Siz de bize kullandırtmak istemiyorsunuz. Çünkü, Sayın Çelikbaş çok iyi izah ettiler, «Burası benimdir» diyorsunuz, «Çünkü ben çoğunluğum» diyorsunuz; bu kadar ilkel bir gerekçeye dayanıyorsunuz. Buna dayanmamanız gerek. Kuşkusuz çoğunluk sizdedir, sabırlı olun, bütün önergeler gerekçeleriyle okunsun veya bizlere söz hakkı verin, komisyon katılmasın tartışalım, siz nasıl olsa çoğunluksunuz, kabul edersiniz. Kabul edersiniz ama, sizin yasanızdır, Allah selamet versin, o yasanızı hep birlikte uygular mutlu bir hayat sürersiniz.

Hepinize saygılar sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Üzerinde konuşulmuyor mu Sayın Başkan?

BAŞKAN - Efendim, İktüzük 2 aleyhte, 2 lehte demektedir. Bu itibarla 2 lehte konuşuldu, 2 aleyhte konuşuldu. Şimdi müzakereler tamamlandı.

Yalnız Canver'e bir iki hususu hatırlatmak isterim, Sayın Canver'le 2 yıldan beri beraber çalıştık, zannediyorum beni taraflılık gibi bir hareketin içerisinde bulamayacağını kendi vicdanında tartacağına gönülden inanıyorum.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Siz kendimiz de kani misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN - Evet, Sayın Canver'in beni 2 yıldır tanıması karşısında karakterimi ve üslubumu çok iyi bileceği kanaatindeyim. Yalnız kendilerine bir yanılgısını hatırlatmaktan da vazgeçemiyorum. Şöyle ki: Bendeniz, çelişkiye düşmedim. Daha önce 2 milletvekili arkadaşınız İktüzüğün 88 inci maddesinin bu fıkrasını hatırlatılar. Ben şu sebeple şu ana kadar okunan önergelere bu maddenin uymayacağı beyanında bulundum. Neden bulundum? Bir milletvekili bir maddenin değiştirilmesini başka bir önergede; başka bir önergede o maddenin bir harfini ya da bir «ve» sini, başka bir önergede yine başka bir fıkranın başka bir bendini değiştirme imkânına sahiptir, buna tatbikatımız ve İktüzüğümüz mani değildir, dedim ve ben bu ana kadar okunan 60'a yakın

önergeyi de bu felsefe ile okuttum ve oylayacağım. Ancak, İçtüzüğün 88 inci maddesinin tatbik yeri nere olabilir, bu madde niçin konmuş, hangi anlarda uygulanabilir? Ben şahsen sayın milletvekili arkadaşlarımızdan bunun açıklıkla ifade edilmesini isterdim. Bu madde nerede tatbik edilecek? Bunu herkes kendi kafasında yoğurmak ve kendi kendine sormak mecburiyetindedir. O halde nerede tatbik edilecek?

İBRAHİM URAL (İstanbul) - Fransa'da...

BAŞKAN- Ben Türküm, Türk Parlamentosunun milletvekiliyim, Türk Parlamentosunun Başkanvekiliyim, Türk Parlamentosunun İçtüzüğünü tatbik ediyorum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, dilediğiniz zaman mı uygulayacaksınız?

BAŞKAN - «En çok 15 gün süreyle tutukevlerinden alınabilir» fıkrasına 250 adet, aynı mahiyette ve fakat saatleri ayrı ayrı önergeler verildiğinde, bu maddenin bu fıkrasının tatbik zarureti inandım ve bundan dolayı da usul tartışması açmak mecburiyetinde kaldım.

Daha önce İçtüzüğün 88 inci maddesi üzerinde birçok arkadaşlar (Belki görmediniz) önde defaatle söz istediler ve ben söz vermedim. Bu arada ben konuşmaya başladığımda ve bu konuyu kendi görüşüme, kendi felsefeme göre açıkladığım sırada da Sayın Soğancıoğlu «Söz istiyorum» dedi; ben, «Usul tartışması açacağım» dedikten sonra; zabıtlar buradadır.

Bu itibarla, Sayın Canver, 2 yıldır beraber çalıştığınız arkadaşınızın karakterinde bir değişiklik bulunmadığını ve tarafsız olarak hareket ettiğini samimiyetle ifade ederim. Zatı âliniz ve arkadaşlar benim tarafsız olmadığımı beyan edebilirler; ama önemli olan benim kendi şahsî vicdanım ve şahsî görüşümdür.

Şimdi.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - Sayın Başkanım, yüce makamınızdan bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Öney.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - Sayın Başkanım, sizin buraya kadarki açıklamalarınızı dikkatle dinledik. Arkadaşlarımızın konuşmasını da saygıyla dinledik. Yalnız karanlık kalan bir nokta vardır; Başkanlık Divanınca açığa; çıkarılmasında özel bir zaruret olduğu inancındayım:

Biz de sabahtan beri bir konuyu açıkça dile getiriyoruz. Eğer, İçtüzükteki bu «Her bir fıkra için 4 önergeden fazla verilemez» hükmü böyle bir ortamda uygulanmak zarureti hissediliyorsa, aynen böyle bir ortamda komisyonla hükümetin saatlerdir yaptıkları taktik konusunda da bir açıklık getirecek misiniz; her önergeye komisyonun katılması, hükümetin katılmaması konusunda?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sayın Öney, benim şahsî fikrimi, şahsî görüşümü bu konuda açıklamama İçtüzük maddesi imkân vermiyor. (HP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun efendim, müsaade buyurun.

Komisyonlardan çıkan İçtüzüğü son şekliyle tetkik etme fırsatını bulamadım. Şayet buraya bir açıklık getirmediyse, bu açıklık getirme konusunda sayın milletvekilleri çalışma yapıp, bu beşinci fıkranın düzeltilmesi yolunda bir gayret sarf etmedilerse, bendenizin ve makamımızın bir kusuru olamaz.

Biz İçtüzüğün o hükmünü tatbik etmek mevkiindeyiz. Nasıl ki, 84 üncü maddenin şimdi münakaşasını yapmak mevkiinde olduğumuz hükmünü tatbik için müzakere açıyoruz, burada da açık seçik tatbikat böyledir.

Daha evvel, iki yıldan beri tatbikat böyle cereyan etti. İki yıldan beri komisyon «İştirak ediyorum» dediği takdirde müzakere açmadık. Buna şimdiye kadar hiçbir milletvekili arkadaşımız itiraz etmedi.

Şimdi, burada bir boşluk var mı, yok mu? O ayrı bir tartışma konusu. Sayın Karal, yanlış hatırlamıyorsam, zannediyorum, burada bu konuda bir beyanda bulundu diye işittim; ama kesin olarak bilmiyorum.

HALİL İBRAHİM KARAL (Ankara) - Olmaz öyle şey.

BAŞKAN - Bu itibarla konu aydınlanmıştır.

Başkanlığın bu görüşünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... (HP sıralarından gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Oylatamazsınız, İçtüzüğü ihlal ediyorsunuz.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum, konuşacağım efendim.

BAŞKAN - Kabul etmeyenler... (Gürültüler) Başkanlığın bu görüşü Genel Kurulca kabul edilmiştir. (ANAP sıralarından alkışlar)

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Sayın Başkan, usul hakkında konuşacağım efendim... Efendim usul hakkında konuşacağım.

BAŞKAN - Şimdi zaman ilerlemiş, hayli yorulmuş bulunduğumuzdan, 14 Haziran 1985 Cuma günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Meydana gelen olaylarda Başkanlığın tutumu ve İçtüzüğü'nün 88 inci maddesi hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	114	14.6.1985	510-514	Abdülhalim Aras	Saffet Sakarya	Cemal Özbilen

BAŞKAN - Sayın Ege, Sayın Ege, Sayın Ege, zatı âliniz söz istemişsiniz. Hangi konuda söz istiyorsunuz efendin?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Tutumunuz hakkında.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Tutumunuz hakkında efendim.

VECİHİ ATAĞLI (Şanlıurfa) - Ben de istiyorum Sayın Başkan, ben de istiyorum.

BAŞKAN- Sayın Oktay, ben zatı âlinize söz vermedim, Sayın Ege'ye söz verdim efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk sözü ben istemiştim Sayın Başkan, İlk defa sözü ben istemiştim.

BAŞKAN - Sayın Ege'ye verdim efendim, Sayın Ege... (HP sıralarından gürültüler.)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk sözü ben istedim Sayın Başkan, ilk defa ben istedim...

BAŞKAN - Buyurun efendim, buyurun efendim... (HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk defa sözü ben istemiştim, ilk defa ben istedim...

BAŞKAN - Buyurun efendim, buyurun efendim... (Gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk defa sözü ben istedim. Bu kadar keyfi davranma olmaz ki. İlk sözü ben istedim efendim.

BAŞKAN - Siz bağırmadan başka hiçbir şey yapmadınız.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk sözü ben istedim efendim..

BAŞKAN - Siz bağırmadan başka hiçbir şey yapmadınız...!

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk sözü ben istedim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Efendim, oturun, kürsü...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - İlk defa ben istedim, en önce ben istedim, ondan sonra... (Gürültüler; Ankara Milletvekili M. Seyfi Oktay'ın kürsüye çıkması)

BAŞKAN - Kürsü, kürsü... (Gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri... (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Efendim... (ANAP ve HP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar) Buyurun Sayın Ege, buyurun Sayın Ege.

VECİHİ ATAĞLI (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, ben de söz istemiştım

BAŞKAN - Efendim, o bizim takdirimize bağlı bir konu.

Buyurun. (HP sıralarından gürültüler.)

RUŞAN İŞİN (Sivas) - Belli oluyor, takdiriniz belli oluyor. Polis Yasasını şimdiden Parlamentoda uygulamaya başladınız.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

BAŞKAN - Sayını Ege, konuşmadan evvel bir hususu söyleyeyim.

Kürsü tecavüzü Mecliste ilk defa vaki olmaktadır. (HP sıralarından «Senin sayende senin!» sesleri, gürültüler) Başkan söz vermeden hiçbir milletvekili bu kürsüye çıkamaz ve konuşamaz..

Buyurun Sayın Ege

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu hareketlerle bir yere varmamıza imkân yok...

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, söz istiyorum, müsaade eder misiniz?..

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Lütfen sınırlarımıza hâkim olalım; lütfen neyi nasıl, ne yapacağımızı düşünelim. Görülen manzara hiç de iç açıcı değil. Burada karşılıklı vatan, memleket, millet nutku atmakla bir yere varamayız. Ne yapacağımızı Anayasa, İçtüzük tatat etmiş. Eğer burada gücümüzü, fizik gücü haline çevirerek bir şey yapmaya kalkarsak, bu Meclisi kendi elimizle yıkmış oluruz. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Yıkalım.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Kendi elimizle yıkmış oluruz. Lütfediniz, lütfediniz, lütfediniz ki, bu Meclis ne sizinle bitecektir, ne de bitmiştir, sizden sonra gelecekler de vardır. Bir gün gelir, siz iktidar olursunuz, aynı şekli karşı tarafta gördüğünüz an şaşırırsınız. Lütfen bunu yapmayalım, lütfen. Yani şimdi biz maalesef bir hissin içine kapıldık muhterem arkadaşlar. O his şu: Efendim, Türkiye Büyük Millet Meclisinde muhalefet yok, Sayın

Özal ne isterse o oluyor, «Muhalefet de kendimizden» dedi filan, değil mi? Biz zaten millet olarak maalesef ifratla tefrit arasında olan insanlarız. Bütün şahsî hayatımızda da, toplum hayatımızda da, hatta Parlamento hayatımızda da, bunu böyle kullanmış gelmiş bir milletiz. Çok hazindir, çok yanlış tarafımızdır bu. Lütfen neyi, nasıl, nereye kadar yaparız; insafli olalım. Şimdi konuşuyoruz, konuştuğumuz zaman eğer konuştuklarımız soldakilerin işine gelirse oradan alkış geliyor; sağdakilerin hoşuna gitmezse oradan «yuh» geliyor; o tarafın hoşuma giderse alkış...

Lütfediniz muhterem arkadaşlar, ben şahsen hiçbir arkadaşına, hiçbir partiye, hiçbir gruba karşı en ufak saygının dışında bir şey beslemeyen adamım. Hepinizle de teker teker dostluğum var, arkadaşlığım var, saygım var; lütfediniz, hem de diyorsunuz ki, zaman zaman geliyorsunuz, sizler tecrübe gördünüz, acı günler yaşadınız, yani bunun olmaması için nasıl hareket etmemiz lazım... Lütfediniz, şu hareket tarzı, doğru bir hareket tarzı değil. Sabahleyin Sayın Onural Bozkurt buraya çıktı, konuştu ve o konuşma baştan aşağı iktidarın yanlışını, iktidarın hatasını ortaya koydu ve kusura bakmayın, iktidardan çıt çıkmadı, çıt çıkmadı dinlediler, sonuna kadar dinlediler.

Muhalefetin vazifesi nedir arkadaşlar? Muhalefetin vazifesi, Anayasa ve İçtüzük içinde hareket etmektir. Kürsüye hücum etmenin, kürsüye hakaret etmenin veyahut da birbiriyle kavga eder hale gelmenin ne Anayasada, ne de İçtüzükte yeri yoktur.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Söz vermiyor.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Burada, yavaş yavaş başlayan bu durum, daha sonra dışarıya çıkar ve yine yavaş yavaş memleketi anarşiye götürür. Peki ben bu kanuna müspet oy mu vereceğim? Ben de vicdanî kanaatime göre oyumu kullanacağım. Muhalefet şu kanun tasarısına, hiçbir dönemde görmediğim kadar şiddetle karşı koymuştur, görevini bihakkın fazlasıyla yapmıştır, diyorum.

Şimdi, «Başkanın tutumu» deniliyor. Diyelim ki Başkanın tutumu, Anayasaya da, İçtüzüğe de aykırıdır; ama ne yapacağız? Döverek mi, yoksa birbirimizle boğuşarak mı halledeceğiz bu işi?

Bunların da yolları vardır muhterem arkadaşlarım; Cumhurbaşkanlığı müessesesi vardır, Anayasa Mahkemesi vardır; Yani bu memlekette kimseyi başıboş bırakmazlar, kimse keyfî hareket edemez. Elbette iktidardır, parmak çoğunluğu vardır, buradan haklı haksız kanun çıkarabilir. O zaman siz de, biz de vazifemizi - aşağı yukarı bu taraftakiler tamamen muhalefet sayılıyor - yaparız. Ne yaparsınız? Çıkan diğer kanunlarda yaptığınız gibi, Anayasa Mahkemesine giderisiniz, basına giderdiniz ve nihayet yapılacak hiçbir şey olmazsa, seçimlerde prestijini kırmak suretiyle onların oylarını kendi tarafınıza aktarabilirsiniz. Başka ne yapabilirsiniz? Dövüşelim mi burada? Şu hareket tarzıyla nereye varırız? İşte şurada da muhterem arkadaşlar var, onlar da bir parti, kendileriyle görüşüyorum; arkadaşlar ıstırap içerisinde. Lütfen yapmayalım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Ben bu yasanın geri alınmasını başından beri teklif ettim, iktidar almadı. (HP sıralarından alkışlar) Özel olarak söyledim, almadı, ısrar etti.

ÖZER GÜRBÜZ (Sinop) - Hâlâ alabilir.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) - Hâlâ alabilir.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Ama dikkat buyurunuz arkadaşlar, iktidar bu meselede muhalefetin sayesinde ve onun tutarlı politikasıyla büyük yara almıştır; ama şimdi yaptığınız muhalefete kendiniz gölge düşürmeye başlıyorsunuz.

Bir milletvekili buraya çıkıyor, «Bu yönetimden, falan yönetim daha iyi olabilir» diyebiliyor arkadaşlar. Çok rica ederim, nerede konuşuyorsunuz? Sonra başka arkadaş çıkıyor, «Ben demokrasi için canımı dahi vermeye hazırım» diyor. Bu tezatlar ne? Bu tezatlarla nereye varabiliriz? Siz vazifenizi fazlasıyla yaptınız, sabahlara kadar mücadele ettiniz, ama gücünüz bir noktaya kadar; o noktadan sonra dövecek misiniz, sövecek misiniz, nereye varacaksınız? Kendi arkadaşlarınızın içinde, (konuşuyorum kusura bakmayın arkadaşlar) bundan şikâyetçi olan arkadaşlar var, yapmayalım efendim, tutturamadık.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - İçtüzük böyle mi uygulanır?

İSKENDER CENAP EGE (Davamla) Muhterem arkadaşlar müsaade ediniz, burada hata şudur; kendi İçtüzüğümüzü bir an önce getirtmemenin sıkıntısını çekiyoruz biz, hâlâ komisyondadır tüzük tadilatı.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - İçtüzük böyle uygulanmaz.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Tamam, tamam. Bir dakika, o 88 inci...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Siz nasıl uyguladınız?

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, 88 inci maddenin o fıkrası tefsire muhtaçtır.

Siz onu bana sormayın lütfen.

Muhterem arkadaşlar, farz edelim ben de o makamdayım ve ben de kabul ettim. Lütfediniz efendim, nihayet bunların da yolu vardır. Yani mutlaka Başkanlık Divanını yıpratmakla bir yere varamayız.

Bakınız biraz önce bir seçim yapıldı. Şimdiye kadar İçtüzükte görülmemiş bir şey oldu, toptan seçim yapıldı. Şimdi bu bir örnek oldu, bundan sonra yapılacak Başkanlık Divanı seçimlerimde başka türlü davranıldığında, «Bir zamanlar böyle yapılmıştı» diyeceklerdir. Peki, bu niye yapıldı? Taviz vermek için yapıldı. İktidar bunu, muhalefete taviz vermek için yaptı; bu açık, bunu herkes görüyor.

Burada İktidara şu son celselerde en ağır, en hakaretamiz şeyler söylenmiştir. Daha ne yapacaksınız arkadaşlar, yani ne yapacağız, Meclisi birbirimizin başına mı yıkacağız? Başkan böyle kabul etmiş, o 88 inci maddeyi böyle uyguluyor. Zaten flu bir madde, karışık bir madde.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Orada da, komisyonda da bir uygulama var, orası da başka türlü uyguluyor.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Böyle kabul etmiş ve bu karar dün alınmış.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Orada da bir uygulama var efendim, orada da bir uygulama var. Bu tür uygulama Tüzükte yazılı değil. Birisi «Evet» diyor, birisi «Hayır» diyor. Ona da bir yorum getirin o zaman.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, ben iktidara, iktidarın tutumuna, Başkanın tutumuna, onun savunmasına gitmiyorum, lütfediniz. Ben diyorum ki, mücadele bu şekilde girerse, bunun içinden çıkamayız diyorum. Muhterem arkadaşlar, bunun içinden çıkamazsınız.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Akşam tüzük değişikliği yapıldı. Meclis İçtüzüğü değişti, böyle zorlamaya da bir yorum getirin.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Yani bu inatlaşmayla, bugün söylemiyorum, bir iki gün önce de söyledim ve bunun için antipatik oluyoruz. Sizin hoşunuza gitmezse ötenin, ötenin hoşuna gitmezse sizin diye bir şey konuşmuyorum. Size misallerini veriyorum.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Zorlama ile yorum getirilmesine karşı çıkıyoruz. Çünkü bu açık değil. Ben misal vermek istedim.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Şimdi muhterem arkadaşlarım, çok istirham ederim, dün bunun müzakeresi yapılmış; bugün yine defaten söz verildi.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Sayın arkadaşım biliyorsunuz, tüzük yoruma muhtaç ise, getirir burada konuşursunuz. O zaman her başkan kendisine göre yorum yapar.

BAŞKAN - Efendim, usul müzakeresi yapıldı, zatı âliniz burada yoktur. Usul müzakeresi yapıldı.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, çok rica ediyorum; zaten bu kanun sakat çıkacaktır, sakat çıkıyor. Usule, Anayasaya, Tüzüğe aykırı yönleri var; yönetiminde de müzakerelerin tarzında da var; ama bu, bizim burada birbirimize küfür etmemize, hatta birbirimizle dövüşmemizi icap ettirmez. Onu ifade etmek istiyorum, lütfen. Eğer bu böyle devam ederse, bu Meclisçe bir noktaya varamazsınız ve böyle müzakerelerin sonunda - düşünülduğünde - hatalı olduğu anlaşılır. Ne yapacaksınız başka türlü? Hem hukuk, hem Anayasa, hem tüzük diyorsunuz; Tüzüğün, Anayasanın ve hukukun size verdiği hakkı, yani bir fizik gücü ile götüremezsiniz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Fizik gücü yok.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - İktidar yapıyor.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - İktidar da yapıyorsa, iktidarı da fazlasıyla, hiçbirimizin değil, yalnız muhalefetin değil...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Sayın Ege, siz hiç 88 inci maddenin böyle uygulandığını hayatınızda gördünüz mü?

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Şimdi muhterem arkadaşlarım, bu 88 inci maddenin uygulanması uygun değildir, öyle değil mi? Tamam. Ne yapacağız? Şimdi ben onu söylüyorum. Bunu siz söylüyorsunuz, burada anlatıyorsunuz, zabıtlara geçiriyorsunuz; ondan sonra iktidar ve Başkan 88 inci maddeyi böyle kabul ediyor ve böyle uyguluyor. Ondan sonra sizin başvuracağınız yerler var.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Öbür taraftaki uygulamayı söyleyin.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Hangi uygulama?

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - «Evet, Hayır» ifadeleri nerede görülmüştür?

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Bakınız ben şuraya gelmek istiyorum, müsaade eder misiniz? Eğer sükûnet içinde olsak oranın ne dediğini duyarız, duyulmuyor ki...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Her zaman söylüyorum, nasıl duyulmuyor.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Müsaade ediniz sükûnetle takip edelim; hatası, sevabı, ortaya çıksın. Ben bunu istirham ediyorum, bunu arz ediyorum. Yoksa burada falanın padişahlığı, filanın sultanlığı meselesi yok. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisidir, her şeye bu yüksek heyet sahiptir, onun üstünde hiçbir güç, hiçbir kuvvet yoktur. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Onun için başka siyanete lüzum yok. Efendim, bu böyle gitmezse falana sığınalım, filana sığınalım diye kendi kendimize, kendi gücümüzü kendimiz küçültmeyelim.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, ben söz istemiştim.

BAŞKAN - Müsaade buyurun.

Sayın Mustafa Çelebi, buyurunuz efendim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Önce ben söz istemiştim.

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Sayın Başkan, önergelerin oylanması konusunda bir açıklamada bulunmak istiyorum.

BAŞKAN - Bu konu aydınlanmıştır efendim.

Sayın Çelebi, yerinizden bir konuyu açıklamak istiyorum.

Zatı âliniz «Komisyon muhalefetin önergesine katılmıyor» diye beyanda bulunmuşsunuz. Ben bu gürültü içerisinde herhangi bir önergeyi o şekilde anlamış olabilirim. Hangi önerge ise, zabıtları getirteyim, tetkik edeyim bu önergeyi yeniden oylatayım.

MUSTAFA ÇELEBİ (Hatay) - Lütfen hem bugün, hem dünkü için parmak kaldırıp, komisyon katılmıyorum dedi, söz verilmeden önerge oylandı.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, bana söz vermeyecek misiniz, tutumunuz hakkında yarım saat önce söz istemiştiniz?

BAŞKAN - Sayın Bayezit, tutumum hakkında bir şey söyleyeceğim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Kullanmamanız gereken iki kelime kullandınız; müsaade buyurun sizin beklediğiniz üslup içerisinde arz edeceğim.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, takdir buyurursunuz ki, usul hakkında, yani benim tutumum hakkında 6 -7 kişi söz istiyor. Bunların hepsine, 20, 30, 40 olursa söz verme imkânı olur mu efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Ege'yi 20 dakika konuşturdunuz, usul değildi.

BAŞKAN - Buyurun efendim, zatı âlinize söz veriyorum..

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Ben, başından beri söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, sadece Bayezit'e söz veriyorum. Sizin söz istediğiniz konu halledilmiştir efendim. Halledilen konuları yeniden müzakere konusu yapmam.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Söz vermemekle bir şey kazanamazsınız.

BAŞKAN - Sayın Bayezit'e söz vermemin sebebi, benim kullandığım kelimelerin bazılarını yanlış tefsir etmektedirler ve bunu tenkit etmektedirler, Başkanlığın tutumu ve davranışıyla bağdaştırmamaktadırlar, o vesile ile Sayın Bayezit'e söz veriyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; olaylar, «olay» derken fiili olayı kastetmiyorum, münakaşalarda başlangıç tamamen, ya oturumu yöneten sayın başkanların veya komisyondaki iktidar temsilcilerinin tutumundan kaynaklanıyor ve sonu da arzu etmediğimiz noktalara geliyor.

Burada bir noktada, maksada dayanmasa bile, gizli bir tahrik var. Bir inatlaşmanın, bir zıtlaşmanın burada tezahürünü görüyoruz. Bu zıtlaşma, bu inatlaşma iktidardadır.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) - Muhalefette bir şey yok.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bir inat tatbikatı, Sayın Başkanın, zaman zaman istemeyerek, ama genelde bilerek ve isteyerek, İçtüzüğü ihlal etmesine yol açıyor.

İktidardan rica ediyorum; Sayın Başkan sizlerden önce hepimizin başkanıdır, Meclisin Başkanıdır, onu lütfen İçtüzüğü ihlal edecek durumlara düşürmeyiniz arkadaşlar.

Sayın Başkan konuşmalarında ısrarla iki deyim üzerinde duruyor; hakkın suiistimali ve engelleme. «Hakkın suiistimali» deyimini, bilmiyorum iktidar partisi milletvekilleri arkadaşlarımızı rahatsız ediyor mu, ama bizi rahatsız ediyor arkadaşlar.

Lütfen, Başkandan rica ediyorum bu deyim bir daha kullanmasın; ama «engelleme» deyimini kullansın. Engelleme muhalefetin hakkıdır. Biz, engellemeyi bilerek yapıyoruz. Demokrasinin bize tanıdığı bir hak olarak değerlendiriyoruz. Demokrasiyi sindirebilen kafalar bu hakkı da sindirmelidirler. Eğer bu hakkı kabul etmiyorsanız demokrasiyi içinize, ruhunuza ve kafanıza sindirmemişsiniz demektir.

Sayın Başkanın kullandığı iki kelime için söz aldım, birincisini lütfen kullanmasın, rahatsız oluyoruz. İkincisini kullansın, ama kabul etsin ki, engelleme bizim hakkımızdır; sonuna kadar yapacağız. Hepimize ceza da verse, hepimizi şu salondan çıkaracak cezayı da verse biz, engellemeyi siyasî ahlak içerisinde, yüklediğimiz sorumluluk içerisinde yapacağız. Bunu böyle kabul edin. (ANAP sıralarından alkışlar)

BERATİ ERDOĞAN (Samsun) - Kavgayla mı?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Sayın Başkan, usul hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Bahadır, lütfen hangi usul hakkında söz istiyorsunuz?

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Oylamayı gürültü içinde yaptınız. Kimse önerge metninin ne olduğunu duymadan derhal oyladınız, önergenin mahiyeti milletvekilleri tarafından duyulmadan oyladınız.

BAŞKAN - Sayın Bahadır, Sayın Bahadır...

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Evvela sükûnete davet edin, önergelerin sükûnet içinde okunması, işitilmesi, dikkatlerine arz edilmesi ve ondan sonra oylama yapmanız lazımdı. Bunun için söz istedim vermediniz.

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun.

Ben, Sayın Mustafa Çelebi'ye beyanda bulundum. Şimdi zabıtları tetkik edip, gereğini yapacağım.

Yalnız, Sayın Bayezit'e bir hususu hatırlatmak isterim: Bendeniz dünden beri İctüzüğün 88 inci maddesinin birinci fıkrasının son bendindeki hükmün esbabı mucibesini, neden getirildiğini; Meclisteki müzakerelerin usulüne uygun olarak yapılması zarureti istinaden getirildiğim beyan ettim ve bütün konuşmalarında, beyanlarımda, «Bu tür engellemeleri önlemek için getirtmiş bir fıkradır; bunu böyle anlıyorum ve müzâkere konusu yapıyorum ve vereceğiniz karara göre de hareket edeceğim» dedim.

Burada benim hiçbir iktidardan, hiçbir bakandan, hiçbir Başvekilden talimat alma ihtiyacım yoktur.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Ben öyle bir kelimele kullanmadım, öyle bir şey söylemedim.

BAŞKAN - Ben, Sayın Başbakanla büyük kongrede sadece karşı karşıya gelmek suretiyle birbirimizi selamladık ve Sayın Başbakanla bu tür selamlaşmadan başka da hiçbir temasım, aşağı yukarı 7 - 8 aydan beri yoktur. Keza, hiçbir grup başkanvekili ile temasta değilim. Ben, vicdanımın sesini ve tüzük anlayışımı tatbik ediyorum. Bunu tatbik ederken de boşuna, ezbere yapmıyorum.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Uygulamalar var Sayın Başkan.

BAŞKAN - İctüzüğün esbabı mucilbelerini tetkik ettim bu madde ile ilgili, tatbikatlarını tetkik ettim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Biz de başka misaller, örnekler vermek istiyoruz size.

BAŞKAN - Özellikle, bu İctüzüğü yapan, değerli hizmetler vermiş Meclis başkanlarından sordum, Meclis başkanvekillerinden sordum, nasıl tatbik edildiğini, neler yapılması lazım geldiğini ve özellikle bu son tatbikat hakkında da yine bu Tüzüğü hazırlayan ve bu Tüzüğün banisi olan zata sordum ve görüşlerimin isabetli olduğu konusunda da kanaat edindim. Bu itibarla, bunları söylemekteki sebep şu: Ben, hiçbir yerden, hiçbir şekilde bir emrivaki ile bir telkinle karşılaşmıyorum, aslında yapılacak telkinlere de pabuç bırakacak seviyede değilim. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, ben zatı âlinize, Sayın Başbakandan talimat alıyorsunuz demedim, ima dahi etmedim; bu müdafaayı niçin yapıyorsunuz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Birleşimlerde yapılan yoklamalarla Anayasanın 84 üncü maddesi hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	2	114	14.6.1985	521-522	Abdülhalim Aras	Muzaffer Yıldırım	-

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz? Yoklama üzeninde iki çift sözüm olacak.

BAŞKAN - Sayın Ege, sizin söylemek istediğiniz konu üzerinde Başkanlık durmaktadır. Sık sık her önergede...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Hayır, bu değil. Müsaade edin de izah edeyim efendim.

BAŞKAN - Bilmiyorum ne konuda konuşmak istediğinizi?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sık sık Başkanlığı takviye ettiğiniz için, biliyor efendim,

BAŞKAN - Yanlış anlamış olabilirim, ne konusunda konuşmak istiyorsunuz Sayın Ege?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Efendim, birleşimle oturum meselesi var. Bu meselenin halledilmesi lazım. Çünkü sık sık yoklama yapılıyor.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; peşin hükümlü arkadaşlar belli oluyor, beni de peşin hükümlü sayıyorlar, sayınlr. Zamanla birbirimizi öğreniriz.

BAŞKAN - Efendim, bendeniz sık sık yoklama yapıldığı konusunda itirazınız var zannıyla, bu konuda mı konuşuyorsunuz demek istedim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sağolunuz efendim. Yok, zatı âlinize değil sözüm zaten.

Şimdi efendim, biliyorsunuz Anayasamızın 84 üncü maddesinde yoklamayla ilgili bir husus var. Fevkalade toplantılar için alınan kararla toplantıya sabah saat 10.00'da başlıyoruz, bazan ertesi güne de sarkıyor ve bu arada sık sık yoklama yapılıyor. 84 üncü maddede «Beş birleşim» diye bir ifade vardır. Şimdi, buradaki yoklamaların her birinin birleşimin başında yapılan yoklama gibi kabulüne imkan yok, birleşim olarak ne kabul edilmesi lazım? Benim anlayışıma göre sabahleyin yapılan ilk yoklama birleşim yoklamasıdır. Ondan sonra yapılan yoklamalar arızî yoklamalardır. Yani, esas var veya yok meselesine benim anlayışıma göre ilk yoklamanın esas alınması lazım, birleşim olduğu için.

O bakımdan bazı arkadaşlar tereddüt içinde birbirlerine soruyorlar, Sayın Başkanlığın bu hususu lütfen aydınlığa çıkarmasını rica edeceğim. Yani, dört - beş gündür toplanıyoruz ve sık sık yoklama yapılıyor. Bu yoklamalarda varolmak, olmamak meselesinin 84 üncü maddeye inikâs edeni hangisidir? Benim anlayışıma göre sabah yapılan ilk yoklamadır.

Bu hususu rica edeceğim Başkanlıktan.

BAŞKAN - Efendim, biz de öyle telakki ediyoruz; ama oturum yeni açıldığı için, bu tereddüdü gidermek kastıyla yoklama, talebine iştirak ettim. Sık sık yapılan, gözle görülür mahiyetteki yoklama taleplerini, tabiatıyla yeri gelir böyle bir talepte bulunulursa ona göre takdir ederiz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Başkanlığın 24.10.1985 tarihli 21 inci Birleşimdeki tutum ve davranışları hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	22	30.10.1985	12-14	Arif Ş. Bilgin	Cemal Özbilen	D. Fikri Sağlar

DEVLET BAKANI KÂZİM OKSAY (Bolu) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Neyin usulü Sayın Bakan?

DEVLET BAKANI KAZIM OKSAY (Bolu) - Başkanlık Divanının tutum ve davranışı ile ilgili.

BAŞKAN - Ne hususta Sayın Bakan?

DEVLET BAKANI KÂZİM OKSAY (Bolu) - Müsaade edin, arz edeyim.

BAŞKAN - Buyurun,

DEVLET BAKANI KÂZİM OKSAY (Bolu) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Başkanlık Divanının tutum ve davranışlarıyla ilgili olarak İçtüzüğün 64 üncü maddesi gereğince söz almış bulunuyorum.

Yüce Meclislin 24.10.1985 tarihinde yaptığı toplantıda, petrol ürünlerine zam yapılması nedeniyle, Denizli Milletvekili Sayın Halil İbrahim Şahin, konuşmasında hükümetimiz ile ilgili bazı ithamlarda bulunmuştur; Konuşmanın bitiminde bu husus Sayın Başkana hatırlatılmış ise de, kendileri, zabıtları tetkik edeceğini ifade etmişlerdir. Zabıtların tetkiki neticesi, her nedense oturumun sonunda açıklanmış ve gürültüler anasında alelacele toplantı sona erdirilmiştir.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarının içtüzüğe uygun olarak ve tarafsız bir şekilde yürütülmesi Meclis Başkanının görevleri arasındadır. Başkan bu görevini yaparken, şüphesiz, temsil ettiği partiye ve görüşe göre değil, bu yüce heyete yaraşır şekilde müzakereleri idare etmeye ve gerektiğinde müdahale etmeye mecburdur.

Bu oturum sırasında, Sayın Şahin'in zabıtlardan aldığımız sözleri aynen şöyledir: «işbirlikçi bu hükümetin uygulamaları, kamuoyunda yolsuzluk ve yalan, devlet hazinesini talandan başka bir şey değildir.» (CHP sıralarından «Yalan mı? Doğru» sesleri)

Muhterem milletvekilleri, Sayın Şahin'in bu sözlerinin, içtüzüğün 68 inci maddesinde bahsi geçen «kaba ve yaralayıcı» sözlerden olduğu ve hükümetin manevî şahsiyetine bir sataşma teşkil ettiği açık iken, Sayın Başkan, ceza gerektiren bu davranışı görmemezlikten gelmiş ve «hatibin, kendi görüşünü değil, kamuoyunun düşüncesini aktardığını» ifade etmiştir. (CHP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, eğer bu beyanlar da kaba ve yaralayıcı sözler değilse, hangi sözler bu tanıma girer acaba? Sayın Başkan, hatibin müdafaasını üsteleneceği yere, bu çatıya yakışmayan sözlerin geri alınmasını istemeliydi. Yüce Mecliste yapılan müzakerelerin idaresinde, Başkanlık Divanında bulunan arkadaşlarımız, özellikle yeni bir görüş ortaya atarken, çok daha dikkatli olmaya ve Meclisin havasını bozmamaya ve bozdurmamaya azamî derecede hassas olmaya mecburdurlar. Bu kürsüde yapılan konuşmalarda kamuoyunun şu veya bu konudaki görüşü ifade edilecek ve buna Başkanlık Divanı sessiz kalacak ise, endişemiz odur ki, Meclis müzakereleri çığırından çıkabilir. Buna kimsenin hakkı yoktur.

Bu bakımdan, 24.10.1985 tarihinde yukarıda ifade edilen sözleri söyleyen arkadaşımızı ve Başkanlık yapan arkadaşımızın tutumunu yüksek takdirlerinize arz ediyor ve Başkanlık Divanında bulunan arkadaşımız hakkımda Meclis Başkanlığıma gerekli müracaatta bulunacağımızı yüce heyetinize saygı ile arz ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Talan örneği verelim mi?

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sabahattin Bey, lehte mi aleyhte mi efendim?

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Aleyhte efendim.

BAŞKAN - Aleyhte buyurun efendim. (CHP sıralarından gürültüler)
Lütfen müdahale etmeyin efendim.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Meclis Başkanvekilliğine, parlamentonun oylarıyla ve elbirliği ile seçmiş olduğunuz, itimada şayan gördüğünüz bir arkadaşınız sıfatıyla... (ANAP sıralarından «Kerhen» sesi)

«Kerhen» idiyse vermeseydin, mecbur değildin. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen müdahale etmeyin.

SABAHATTİN ERYURT (Devamla) - Ben de müdahale etmenizi kerhen kabul ediyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen müdahale etmeyin.

SABAHATTİN ERYURT (Devamla) - Sayın Başkanım, daha sözlerime başlarken eski deyimiyle oradan harfendazlık etmeye, söz atmaya başladılar. Bunlar çok çirkin hareketlerdir.

Sayın Bakanın sözlerini... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekili, lütfen...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

SABAHAATTİN ERYURT (Devamla) - ...Şimdi, menfi şekilde kendilerine iade ediyorum, kendilerine aksediyor. (MDP ve HP sıralarından alkışlar) Müdahale eden Anavatan Partili arkadaşlarım lütfen müdahale etmesinler. Sabırlı olmaya alışınız, söz dinlemeye alışınız.

Tarafsız hareket eden kimselerin tarafsızlığından şüphe etmeyiniz. Ben kendim bakımından, ilk gün de beyan ettiğim gibi, tarafsız hareket etmeye meslek hayatında alışmış bir kimseyim, Meclis kürsüsünde de öyle hareket edeceğim; beni bu yoldan çeviremezsiniz. Siz, kendi arzunuza ram olmayan kimseleri, taraflı görmek istiyorsunuz. Bu sakat düşüncenizi terk ediniz. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

NUH MEHMET KAŞIKÇI (Kayseri) - Yalan söylediğimiz efkârı umumiyyede rivayet olunuyor. (HP ve MDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen müdahale etmeyin.

SABAHAATTİN ERYURT (Devamla) - Dinleyiniz lütfen sevgili arkadaşım, izah edeceğim.

Burada Halkçı Parti mensubu bir arkadaşım konuşma yaptı ve demin sayın bakanın burada ifade ettikleri sözleri tekrarladı. Ben bu zabıtları getirttim, tetkik ettim. Bana, ANAP Partili bakanlardan birisi içtüzüğün 70 inci... (ANAP sıralarından, «ANAP Partili değil, Anavatan Partili» sesleri) Anavatan Partisi, ANAP diye ifade edilir. Böyle çocukça hareketleri bırakın diye daha şimdi söyledim...

BAŞKAN - Lütfen efendim, müdahale etmeyin.

SABAHAATTİN ERYURT (Devamla) - Aman efendim, siz söz de dinlemiyorsunuz, konuşmayı da dinlemiyorsunuz. Çok rica ederim...

BAŞKAN - Sayın hatip, Meclise hitap edin efendim.

SABAHAATTİN ERYURT (Devamla) - Şimdi, 70 inci maddedeki hükme göre, «Sataşma vardır» diye bir bakan arkadaşım söz alabilirdi ve sataşmayı da izah edebilirdi. Ben de kendilerimi kürsüye davet eder, söz hakkı verirdim; fakat bakanlardan hiçbirisi sataşmadan bahsetmedi; «Hatip, sözünü geri alsın» dedi.

Bu, bir hukukî nosyon farkıdır; onun farkında değilseniz, ben size öğretemem. (MDP ve HP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Şimdi, değerli arkadaşlarım, hükümetin, böyle 70 inci maddeden bahseden bir sözü yok. Buradan bir arkadaşım ayağa kalktılar, «Efendim, biz söz istiyoruz; sözünü geri alsın» dediler. Senin müdahale etme hakkın yok, sevgili arkadaşım; milletvekilli olarak sana söz hakkı doğmuyor bir defa... İçtüzüğü okuyunuz öğreniniz; ezbere konuşmakla olmaz. Biz içtüzüğü uygulamaya, kanunî vazifemizi yapmaya mecburuz, size güzel şeyler söylediğimiz zaman kabul etmiyorsunuz; sert konuştuğumuz zaman gürültü yapıyorsunuz, müdahale ediyorsunuz.

Şimdi size evvele ait bir hâtıramı nakledeceğim. Benim bir hocam var idi, Erzurumlu hemşehrilerim bilirler...

HAKKI ARTUKARSLAN (Bingöl) - İnsaf et yahu, biz mi yapıyoruz, öbür taraf mı yapıyor?

BAŞKAN - Sayın milletvekili, lütfen müdahale etmeyin efendim.

SABAHATTİN ERYURT (Devamla) - Onlara çok müdahale ettim ve bilirsiniz, kendilerini susturdum. Eğer tarafsız olarak düşünebilecek bir kapasitede iseniz, bunu öyle kabul etmeniz lazımdır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, benim bir değerli hocam vardı; bu hocamız coğrafya hocamızdı. Rahmetle anıyorum, bu hoca her sınıfa girdiğinde dersini verir, 10 dakika da müzakere yapardı; siyah ciltli defterini çıkarır, gözlüğünün üzerinden bakar ve hepimiz - çocuktuk tabîi ortamektep çağında - biraz korkardık. Niye korkardık?... Çünkü hoca, dersini bilmediğiniz zaman, kocaman sıfırı böyle göstere göstere verirdi ve talebe ağıladığı zaman, «Derse kaldırıyorum bilmiyorsunuz, sıfır veriyorum ağılıyorsunuz; siz devekuşuna benziyorsunuz» derdi. (ANAP sıralarından gürültüler) Devekuşuna, «uç» demişler, «Uçamam, ben deveyim» demiş; «öyle ise yük taşı» demişler, «Yok taşıyamam, ben kuşum» demiş. Siz aynen devekuşuna benziyorsunuz. (ANAP ve Bakanlar Kurulu sıralarından gürültüler; MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Eryurt. Lütfen susalım efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, 64 üncü maddenin Başkanlıkça yanlış uygulandığı konusunda, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehte mi, aleyhte mi efendim?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Aleyhte, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (HP sıralarımdan alkışlar)

2 kişiye aleyhte, 2 kişiye lehte söz vereceğim efendim. (ANAP sıralarından, «önce, söz geri alınsın» sesleri)

Efendim, usul hakkında konuşuyoruz ve aleyhte 2 kişiye, lehte de 2 kişiye söz vereceğim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; Sayın Devlet Bakanımız 64 üncü maddedeki bir hakkı kullanarak 70 inci maddeyi ihlal etmiştir.

Değerli üyeler, 64 üncü madde usul hakkında konuşma ile ilgilidir. Bu, her üyeye tanınmış olan hür haktır. Başkanı, gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet etme, her üyenin hakkıdır. Ancak, sayın bakan kürsüye gelerek İçtüzüğün 70 inci maddesindeki hakkı kullanmışlardır. Bakınız 70 inci madde ne diyor: «Açıklama hakkı: Şahsına sataşılana veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan hükümet, komisyon, siyasi parti grubu veya milletvekili, açıklama yapabilir veya cevap verebilir.»

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sayın Bakan bugün, 64 üncü maddeye dayanarak, 70 inci maddedeki bu usulden yararlanmak istediler ve bir açıklama getirdiler; Sayın Halil İbrahim Şahin'in yapmış olduğu bir konuşmaya açıklık getirmeye çalıştılar.

Buna 70 inci madde cevaz vermez; çünkü şimdi okuduğum fıkrayı unutmuş veya görmemiş olsalar gerek, diye düşünüyorum. Başkan, açıklama ve cevaplar için, aynı oturum içinde olmak üzere söz verme zamanını takdir eder. Sayın Bakan, Başkanlık Divanını, Sayın Başkanvekilini Meclis İçtüzüğüne uymaya davet ederken, kendileri niye İçtüzüğe uymuyorlar?

Sayın Başkan, tarafsız bir Meclis Başkan vekili olarak, sizin, şu sözü söylemeniz gerekirdi: «Sayın Başkan, şu anda siz açıklama hakkını kullanıyorsunuz. Madde 70'te söylediğimiz sözler apaçık açıklama hakkını içermektedir. Bu nedenle, bu maddeye dayanarak size söz veremem.»

Usul hakkında elbetteki konuşabilir; ama aynı oturum içerisinde bu hakkı kullanması gerekirken, Başkanlık takdiri, kullandırılmamıştır ve usul hakkındaki 64 üncü maddeden yararlanarak, sanırım bir polemik yolunu açmıştır. Buna Sayın Başkan müsaade etmemelidir, Meclis olarak da etmemeliyiz. Saygılar sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Tutum.

Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayıştay üyelikleri için yapılan seçim hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	27	12.11.1985	328-324	Sabahattin Eryurt	Yavuz Köymen	Mehmet Üner

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, rapor üzerinde görüşme mümkün değildir. Ancak, içtüzüğün 64 üncü maddesine göre, 2 lehte, 2 aleyhte olmak üzere, söz hakkı milletvekillerine aittir.

Şimdi, söz isteyen arkadaşım Kahramanmaraş Milletvekili Sayın M. Turan Bayezit «12.11.1985 tarihli Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin, Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları, bölümünde yer alan, Sayıştay'da açık bulunan üyeliklere seçim yapılmasına dair Plan ve Bütçe Komisyonu raporuna ve yapılan seçime ilişkin usulî itirazım olduğundan, oylamaya geçilmeden önce, içtüzüğün 64 üncü maddesi gereğince usul hakkında söz istiyorum» diyorlar.

Sayın Bayezit, lehte mi, aleyhte mi efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Muhakkak ki, raporun aleyhinde efendim.

BAŞKAN - Aleyhinde, buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar).

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Lehte söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet efendim, bir de lehte...

Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; oylamaya sunulan raporun Plan ve Bütçe Komisyonundaki muameleleri, işlevi sırasında işlenilen ağır usulî hataları ve yüksek heyete, o seçimin bir devamı ve tamamlayıcı tasarrufu olan onay müessesesi de oylarınıza sunulurken işletilmek istenilen bir hatayı, usulî bir hatayı yüksek heyetin takdirine arz etmek için söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, herkesin bildiği gibi, bundan 8 ayı aşkın bir süre önce yüce heyetin kabul ettiği ve 8 ay 1 gün önce de yürürlüğe girmiş bulunan bir yasayla, Sayıştay'da mevcut üyeliklere, Sayıştay Kanunundaki esas prosedür dışında, bir defaya mahsus olmak üzere, Plan ve Bütçe Komisyonunun seçeceği kişilerin yüksek Meclisçe onaylanması suretiyle seçim yapılması esası getirilmiş idi; ancak, yüksek heyetin kabul ettiği bu yasa, Sayıştay Kanununun amir hükümlerini hiçbir surette ortadan kaldırmış değildi. Getirdiği yenilik: Sadece, Sayıştay Genel Kurulunda ihtiyaç hissedilen boş üye adedinin 2 misli

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

seçim yapılarak, Plan ve Bütçe Komisyonunun tasvibine arz edilmesi şeklini ortadan kaldırmıştı. Bu seçim için uygulanmayacaktı; ama onun dışında, Sayıştay Kanununda yer alan bütün amir hükümlere Plan ve Bütçe Komisyonunun riayet etmesi gerekirdi.

Biz, Plan ve Bütçe Komisyonundaki müzakereler sırasında bu amir hükümleri bir bir, arkadaşlarımızın gözlerinin önüne sermeye ve kafalarının içine sokmaya gayret gösterdik. Gözlerinin önüne serdik; ama bu karar yüksek heyete indiğine göre, kafalarının içine bunu sokamamışız; burada arz etmek istiyorum.

Sayın Başkan, Sayıştay Kanununun geçici 3 üncü maddesinde öngörülen seçimi yapabilmek için, önce, Sayıştayda mevcut boş kadronun saptanması gerekir. Sayıştayda, kanunda numarası ve tarihi zikredilen kararname ile verilmiş bulunan kadrolardan 16 kadro, tutulu kadrodur. Tutulu kadro boşaltılmadan, geçici 3 üncü maddede, «Bu kararnamedeki kadrolara atama yapılıır» şeklindeki hükme göre, bu kadroların boşaltılmış olduğunu kabul etmek mümkün değildir; iki noktadan mümkün değildir: Hem, madde lafzı, kaleme alınış tarzı ve ruhu itibariyle bunu amir değildir; hem de, kadro boşaltılması teşriî bir tasarruf olmayıp, icraî bir tasarruftur, Sayıştayın yetkili kurulunun tasarrufudur. Yüksek Meclisin bu madde ile bu tasarrufu o yetkili kuruld an aldığını teyit eden bir hüküm madde metninde yoktur.

İkinci konu: Yine Sayıştay Kanununun bir ek maddesi ile, başkanlık boşaldığı takdirde, bir atama, bir seçim yapılmadan bunların boş üyeliklere derhal, otomatik olarak geçeceği hükmü vardır. Yüksek komisyonun seçim yaptığı tarihte 6 başkanlık boşalmış durumdaydı. Biz, «Bu 6 kadroya seçim yapamazsınız; boşalmış başkanlara vermek gerekir» diye iddia ettik; bu da arkadaşlarca kaale alınmadı. Bakın, ek maddenin ilgili fıkrasını okuyorum: «Daire başkanları, başkanlıktan ayrılmaları halinde, boş üye kadrosu şartı aranmaksızın üyeliğe dönerler. Bunlara ilk boşalacak üye kadrosu tahsis edilir.»

Kanun, boş kadro olmadığı halde üyeliğe döndürdüğü başkana ilk boşalacak kadroyu tahsis ederken, boşalmış, boş olan kadrolardan bu 6 kişiye kadro verilmemek, bu 6 kişilik kadroya yeni seçim yapmak suretiyle komisyon, kanuna aykırı hareket etmiştir.

Sayın Başkan, yine yasanın bir amir hükmü, adayların 21 boş üyeliğe seçiminin yapılacağını kabul etsek dahi, bunun 2/3'ünün Sayıştay mensupları, 1/3'ünün Maliye Bakanlığı mensupları arasında tevzi edilmesidir; bu, Sayıştay Kanununun amir hükmüdür. Yine komisyon bu hükmü de nazarı itibara almamış - bilmiyoruz bu sayın arkadaşlarımızın hangisi Sayıştay mensubudur, hangisi Maliye Bakanlığı mensubudur? - bu arkadaşları seçmiştir; böylece kanunun amir hükmü çiğnenmiştir.

En önemli bir konuya temas etmek istiyorum. Bu, özellikle üyelerin vicdanlarıyla başbaşa kalabilmelerini sağlamaya yönelik bir kanun hükmüdür; bunu da komisyon kaale almamıştır.

Arkadaşlar, Sayıştay Kanununun 6 ncı maddesi, sondan bir evvelki fıkrasında, «Bütçe Karma Komisyonu, sicillerini inceledikten sonra, her boş yer için adaydan birini seçer» diyor. Sicillerin incelenmesi, bırakın kanunun amir hükmünü, 100 küsur, 200 küsur aday arasında vicdanî bir karar verebilmesi için komisyondaki milletvekillerinin, görevinden önce, sorumluluğudur. Komisyon, oylama ile (çoğunluğun oyu ile) gizli sicillerin incelenmesi talebimizi reddetmiştir. Buradaki sicillerden maksat, gizli sicillerdir. Komisyon tutanakları incelendiğinde görülecektir ki, alt komisyona verilen görev, sicil incelemesi değildir; o kararda özellikle vurgulanmıştır. Alt komisyona verilen görev, sadece ve sadece, özel niteliklere uygun olup olunmadığının sicillerden çıkarılmasıdır. Biz, çoğunluğun kararı ile, bu inceleme yetkisinin, inceleme sorumluluğunun kaldırılması karşısında başkanlığı bir görevle karşı karşıya bıraktık; «Kişi olarak bu sicilleri inceleme ihtiyacını hissediyoruz; bunu temin ediniz. Takdir yüce divanıdır» dedik; bu da nazarı itibara alınmadı ve sayın komisyon üyeleri, sicilleri incelemeden bu arkadaşlarımız hakkında oy kullandılar. Sicillerin incelenmemiş olması dolayısıyla da, yine kanunun amir hükmü çiğnenmiştir.

Sayın Başkan, Sayıştay seçimleri birbirine eklenmiş iki merhalededir, içiçedir: Komisyonda yapılan seçim zait yüce heyetin bunu onaylaması; tıpkı, bizim, gruplarda Meclis Başkanvekili ve kâtip üyeleri seçtiğimiz gibi; orada seçeriz, Genel Kurulda onaylanır. Komisyon, Sayıştay üyelerini seçmiştir ancak, seçim tamamlanmamıştır; yüce heyetin onaylaması ile tamamlanacaktır.

Kanunun geçici 2 nci maddesi, boş üyeliklerin tamamlanmasının 8 ay içinde yerine getirilmesi hükmünü amirdir. Kanun, dün bu 8 aylık süreyi doldurmuştur. Bu 8 aylık süre içerisine, yüce Meclisin, tasvip yetkisini kullanabileceği 2 aylık süre dahildir; tıpkı, Borçlar Kanunundaki haksız fiildeki, haksız iktisaptaki 1 ve 10 yıllık süreler gibi; bunlar içiçe olan sürelerdir. Bu seçim, komisyondaki ilk aşaması ve Genel Kuruldaki son aşamasıyla 8 aylık süre içinde tamamlanacaktır; ana şart budur. Yani, yüksek Meclisin tasvip hakkını tanıyan 2 aylık süre, bu 8 aylık sürenin içinde geçecektir. Bu itibarla, bugünkü 12 Kasım 1985 tarihi, 8 aylık sürenin dışında olan bir tarihtir - 2 ayın içinde kalsa dahi - ve yüce Heyetinizin bu seçimi onaylama hakkı yoktur. Onaylamadığı takdirde de, 2 aylık süre geçmiş diye düşünülemez; onaylamadığı takdirde de seçim kesinleşmemiştir. Bu, en önemli husustur arkadaşlarım.

MEHMET BUDAK (Kırşehir) - Onaylamasa da kesinleşir.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - 2 aylık süre için onaylamazsa kesinleşir.

Muhterem arkadaşlarım, bunu onaylayacaksınız... Bizim amacımız, yaptığımız vahim bir hatayı zabıtlara işletmektir. Bu hatanın siyasi bazını, sayın genel başkanımız yaptığı basın toplantısıyla, anlayanlara çok çok şeyler söyleyerek dile getirdiler.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Burada, Anavatan İktidarının, anayasal kurumlara da el atarak, - Sayıştay bir hesap mahkemesidir -bir yargı kurumuna da el atarak, kadrolaşma hedefi yatmaktadır.

KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - İhtiyacımız yok.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bu kadrolaşmayı da başardınız. Çok ihtiyacınız var... Bunu da başardınız, siz kazandınız; ama, Sayıştaya kaybettirdiniz arkadaşlar. Temenni ediyorum, sizin kazancınız, Türk halkına, Sayıştayın kaybından daha çok şeyler getirsin.

Saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bayezit. Komisyon raporu lehinde konuşmak üzere Sayın Mahmut Oltan Sungurlu, buyurun efendim (ANAP sıralarından alkışlar)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; 9.11.1985 tarihinde Sayıştay seçimleri Plan ve Bütçe Komisyonunda yapıldı. Bu Sayıştay üyelikleri seçimleri, gerek seçimlerden önce ve gerekse seçimlerden sonra münakaşa konusu edilmiştir ve edilmektedir. Komisyonunda, basında ve burada münakaşa konusu edilen hususlar nelerdir; bunları biz nasıl değerlendiriyoruz; Plan ve Bütçe Komisyonu nasıl değerlendirmiştir? Bütün bunları usulî bir mesele olarak arz edeceğim.

190 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye ek olarak çıkarılan, 18.7.1984 tarih ve 8360 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, Sayıştayda üyelik sayısı 33'ten 49'a çıkarılmıştır, yani, Sayıştaya 49 üyelik verilmiştir.

Daha sonra, 11 Mart 1985 tarihinde yüce heyetinizin kabul ettiği, 832 sayılı Sayıştay Kanununu değiştiren ve 3 madde ekleyen 3162 sayılı Kanun ile, Sayıştay üyeliklerinin sayısı yine 49 olarak tespit edilmiştir; yani 190 sayılı Kararnameye ek kararnamedeki hükme paralel bir hüküm getirilmiştir. Müsaadenizle, bu kanunun geçidi 3 üncü maddesini okuyorum : «Geçici Madde 3. - Bu Kanunun yürürlüğünü takiben halen Sayıştayda boş bulunan üyeliklerle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ek olarak çıkarılan Bakanlar Kurulunun 18.7.1984 tarih ve 8/8360 sayılı kararı gereğince verilen kadrolara yapılacak üye seçimleri, bir defaya mahsus olmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunca doğrudan yapılarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun onayına sunulur.

Genel Kurul bu onay işlemini, Plan ve Bütçe Komisyonunca seçimin sonuçlanmasından başlayarak iki ay içinde tamamlamadığı takdirde, Plan ve Bütçe Komisyonu kararı kesindir» demektedir.

Şimdi, bu okuduğum madde ile, 49'a çıkarılmış olan üyelerin 12 Mart 1985'e boş olan üyeliklerine ve ilave edilen 16 üyeliğe seçim hakkı, gördüğünüz gibi açıkça Plan ve Bütçe Komisyonuna verilmiş; bunun üzerine Sayıştaya Meclis Başkanlığınca yazılan yazıya verilen cevapta, 12.5.1985 tarihinde 5 tane boş üyelik bulunduğu bildirilmiş.

O halde ihtilaflı meseleler nelerdir? 12.5.1985 tarihinde ataması yapılabilecek üyeler kaç tanedir? Birisi, Sayıştayın bildirdiği 5 üyelik; bunların atamasının yapılması gerekir. Ancak, başlangıçta hiçbir münakaşa konusu olmamasına rağmen, Sayıştay Komisyonunda, 3,5 saatlik, Sayın Bayezit'in yaptığı maratonda, bu da ihtilaf konusu olmuştur. Şöyle ki: O tarihten sonra başkanlıktan ayrılan daire başkanlarının bu boş kadrolara atanmaları lazım geldiği görüşünü Sayın Bayezit ileri sürmüş ve usulî münakaşa konusu yapılmıştır. Şöyle ki: Ek 1 inci maddeye göre, seçilemeyen Sayıştay daire başkanı, yani, yeniden seçilemeyen veya seçime iştirak etmeyen Sayıştay daire başkanı boş olsun, olmasın kadrosuyla birlikte üyeliğine devam eder ve ilk boşalacak kadroya da atanır.

Şimdi, Sayın Bayezit ve bir kısım arkadaşlar derler ki : «Mademki Meclis şu ana kadar tayin etmemiştir, biz bu yetkiyi alacağız. Meclis namına, bu boş kadrolara Sayıştay atama yapacak.» Halbuki kanuna göre, bu kadro artık boş değildir, atama yetkisi Meclise verilmiş ve Meclis tarafından kapatılmış bulunan, 5 tane boş kadrodur.

Şimdi, diyelim ki, bu 8 aylık zamanın sonuna gelmeden, 4 üncü ayın sonunda seçim yapılmış olsaydı bilfarz, bu 5 kadro boş mu olacaktı? Belki boş değildi...

Her gün gelişen olaylara göre yeni durum yaratmak söz konusu değildir. Bu değerlendirme, 12.3.1985 tarihi itibariyledir ve bu 5 kadro, Plan ve Bütçe Komisyonuna tayin yapılma yetkisi ile verilen kadrolardır. Sizin adınıza yetki alan, buna göre hareket eden Plan ve Bütçe Komisyonunun bunu tekrar Sayıştaya vermesi gibi bir durum söz konusu idi. Yüce Meclisin hâkimiyeti prensibiyle bağdaşamayacak bir düşünce olduğu için Komisyonca reddedilmiştir ve 12.3.1985 tarihinde, boş olan bu 5 kadroya Plan ve Bütçe Komisyonunca atama yapılması kararlaştırılmıştır.

Şimdi efendim, 16 tane yeni kadro ihdas edilmiştir. Bu kadrolar tutulu kadrodur; yani Bakanlar Kurulu kararına göre tutulu kadrodur. Denirki, «Tutulu kadrolar, açılmadığına göre, nasıl tayin yapılacak?» Ama, mevzuatın sadece bir tarafına bakmamak lazım, her tarafına bakmak lazım. Sayıştay Kanununun 89 uncu maddesinin son fıkrası diyor ki, «İdarî işlem mahiyetindeki eylemlerde, fiillerde, Sayıştay Genel Kurulunun aldığı karar, Bakanlar Kurulu kararı yerine kaimdir.» Yani bu tutulu kadroları Bakanlar Kurulu değil de, Sayıştay Genel Kurulu da boş bırakabilir görüşüyle, bunların boş bırakılması işi Sayıştay Genel Kuruluna gitmiş, orada münakaşa konusu olmuş; «Biz bu tutulu kadroları boş bırakabilir miyiz, serbest bırakabilir miyiz? » hususunda bir karara varılamamış; bu yönde de Plan ve Bütçe Komisyonuna bir yazı yazılmış ve «Hayır, bu bizim yetkimizde değil» denmiş. Onu da izah edeyim efendim.

Şimdi, yüce Meclisin kabul ettiği kanunun geçici 3 üncü maddesi şöyle diyor : «Şu sayılı karar gereğince verilen kadrolara yapılacak üye seçimleri bir defaya mahsus olmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Komisyondan doğru yapıldı» Yani, daha kanun, çıkarken, eski kanundaki «Tutulu kadro» tabirini kaldırmış, boş bırakmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna direkt atama yetkisi vermiş. Yani, yüce heyetiniz bu kadrolardan tutulu olma vasfını kaldırmış; Bakanlar Kurulundan veya Sayıştay Genel Kurulundan atama yetkisini almış, yüce Meclise vermiş.

Bu itibarla Sayıştay, Plan ve Bütçe Komisyonunun bu yetkisine karışmamak için, «Bizim artık bu hususta görevimiz yok, Plan ve Bütçe Komisyonu atayacaktır, kanundaki hüküm budur» diye tefsir etmiş; bizim tefsirimiz de bu yolda olmuştur.

Şimdi, yüce Meclisin atama yetkisi verdiği bir hususta, «Bizim atama yetkimiz yok, bekleyelim; Sayıştay Genel Kurulu iki sene sonra karar versin» diyemeyiz; çünkü ne zaman karar vereceği belli değil. Yüce Meclisin iradesine Sayıştay Genel Kurulunun ipotek koyma hakkı yoktur; bizim, onların iradelerini bekleme diye bir durumumuz söz konusu değil. Bu iradelerin üstünlüğü prensibine aykırı bir kaide. Bu itibarla da, bunun olamayacağı, daha evvel Sayıştay Genel Kurulunca veya Sayıştay sekreterliğince kabul edildiği gibi, Plan ve Bütçe Komisyonunca da, müzakereler sonucu kabul edilmiştir ve zannediyorum ki, yüce Meclisinizin iradesini, Sayıştayın iradesinin daha dununda tutmak gibi «bir durum ile karşılaşmak söz konusu değil idi. Bu meselede de komisyonun usulî kararı bu olmuştur. Bu suretle, 5 tane boş kadro, 16 tane tahsisli kadro olmak üzere, 21 tane kadronun tayin edilme yetkisinin Plan ve Bütçe Komisyonunda olduğu karar altına alınmıştır.

Şimdi, bir başka usulî münakaşa konusu olan husus Sayın Bayezit'in de ifade ettikleri gibi Sayıştay Kanununun 6 ncı maddesi : «Sayıştaydaki boş olan üyeliklere yapılacak atamaların 1/3'ü Maliyeden, 2/3'ü Sayıştaydan yapılır. Eğer, bölünen rakamlar sonucu artan sayı 1 ise Sayıştaydan; 2 si, 1'i Maliyeden, 1' Sayıştaydan yapılır» diyor. Yani bu suretle de, 3 taksim esasıyla Sayıştayda 1 ve 2 oranını muhafaza etmek mümkün değildir. Yani, Sayıştay Kanundaki bu maddeyi tatbik edersek; 2 kişi olursa 1'i Maliyeden, 1'i Sayıştay'dan, dengesiz; 1 tane olursa Sayıştay'dan, dengesiz..., Yani, 3 taksim itibarıyla 2 ve 1 oranını muhafaza etmek mümkün değil ve zaten Sayıştayın şu andaki yapısı itibarıyla de muhafaza edilememiş. Ancak, biz buna bağlı mıyız? Şimdi, bu 6 ncı maddenin getirdiği hüküm şöyle diyor: «Sayıştay Genel Kurulu her boş kadro için 2 aday tespit eder -Evvela onlar bir ön seçim yapacak- ve kuvvetler oranına göre tespit ettiği bu adayları Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderir, Plan ve Bütçe Komisyonu da, her boş yer için tespit edilen 2 adaydan 1'ini tespit eder.» Bu, 6 ncı maddedeki usuldür; ama biz bu usulü tatbik etmiyoruz. Geçici 3 üncü maddeyle -birçok defa ısrarla okudum- doğrudan atama yetkisi verilmiş. Yani bizim sekreteryanızı yapacak bir Sayıştay genel kurulu yoktur; mesele doğrudan doğruya Plan ve Bütçe Komisyonundadır. Şuradan şu, şuradan şu diye bir kaideye bağlı olmaksızın, şu kanunun şu maddesindeki hükümlerinin dışında, doğrudan atama yapma, yetkisini haiz olan Plan ve Bütçe Komisyonuna müracaatlar direkt yapılmış; Plan ve Bütçe Komisyonu, bu müracaatlar üzerinden atama yapmıştır.

Bununla paralel bir başka husus var, onu da arz edeyim efendim; Sayın Bayezit dile getirmişlerdi, hepsi usulî meselelerdir.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, 10 dakikalık süreniz doldu; toparlayınız lütfen.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, müsaade ediniz; çünkü bahsettikleri her konuyu dile getirmek zorundayız,

BAŞKAN - Lütfen toparlayınız efendim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Şimdi, emekli olanlar ve başka yere atananlar meselesi söz konusudur. Kısa keserek söylüyorum, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre emekli olanların yeniden göreve atanmaları mümkündür Sayıştay Kanununun 4 üncü maddesinin (A), (B) (C) ve (D) fıkralarında görevleri sayar ve sonlarında hep, «şu şu şu görevlerde bulunmuş olmak» der; yanî, «Halen o görevlerde olmak» demiyor; «fi tarihinde Maliye Bakanlığında genel müdürlük yapmış olmak, Sayıştayda savcılık, raportörlük, uzman denetçilik, baş denetçilik, denetçilik yapmış olmak, bu görevlerde bulunmuş olmak» diyor.

Bu itibarla, emekli olup olmaması veya başka bir göreve atanmış olup olmaması söz konusu olmaksızın atama bahis konusudur. Bu husus karara bağlanmış ve böylece seçim yapılmıştır.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Öyleyse niçin bütün bunları yaptınız?

BAŞKAN - Lütfen, lütfen...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, Sayın Bayezit yukarıda maraton açmıştır ve 3,5 saat bu usulî müzakereler devam etmiştir.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Niye ihtiyaç duydunuz?

BAŞKAN - Lütfen efendim, karşılıklı tartışmayalım.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Usulî münakaşa değil.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, usulî bir münakaşadır; burada da açıldı efendim.

Size de cevap vereceğim efendim.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, süreniz doldu; lütfen...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, süre söz konusu değil.

BAŞKAN - Görüşünüz, görüşünüz lütfen.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Şimdi arz edeyim efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sicil tetkiki..,

CÜNEYT CANVER (Adana) - Süresi doldu, oturtun efendim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Müsaade buyurun efendim.

Kanun diyor ki, aynen...

CÜNEYT CANVER (Adana) - Süresi doldu efendim; beni oturtmuştunuz, onu da oturtun.

BAŞKAN - Efendim, söz süreniz doldu Sayın Sungurlu,

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Arkadaşlar, ne oldu yani, hakikati dinlemekten aciz misiniz? Sayın Genel Başkanınız, Cüneyt Canver'i terbiye etseydi de, bu meseleyi politika konusu yapmasaydı.

Arz ederim efendim. (ANAP sıralarından alkışlar, SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sağolun.

Teşekkür ederim Sayın Mahmut Oltan Sungurlu.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sen kendine bak; biz alışmadık sizin gibi, genel başkanın kulu olmaya.

BAŞKAN - Lütfen, lütfen efendim; cevap vermeyin.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Cahit Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sayın iktidar sözcüsü, varmak istediği amaca, hukuku inanılmaz bir biçimde eğerek, bükerek, sulandırarak varmak istemektedir. Bu onun üslûbudur; ama biz hukuka gönül verenler, böyle bir üslubu paylaşamayız. 30 yıllık kamu hukuku hayatımda, böylesine yeni teoriler icat eden bir hukukçuya rastlamadım. (SHP sıralarından alkışlar)

Değerli üyeler, Türk hukukunda, boş kadrolara atama yapılır, dolu kadroya yapılmaz. Bir kimsenin hakkını mahfuz tutmak için, kadro dolu olsa bile, istisnâî hallerde, maaşını bazen ödeyebilirsiniz; ama atama yapamazsınız. Nereye giderseniz gidin; 50 - 60 yıllık personel hukuku uygulamasında boş kadro yoktur, tutulu kadro vardır ve tutulu kadroların behemehal boş hale getirilmesi gerekir. Eğer, kanun koyucu başka bir amacı gütseydi, geçici 3 üncü maddede onu da tasrih eder; «Boş olup olmadığına bakılmaksızın veya tutulu olup olmadığına bakılmaksızın» şeklinde diyemez miydi? Dememiş.

Sayın üyeler, şimdi Sayın arkadaşımızın, Sayıştay mensuplarıyla ilgili olarak getirdiği teze bakın : «Efendim, her tarafa bakmak lazım. Dikkat ederse-niz, 4 üncü maddede, hep filan yerlerde bulunmuş olma şartından söz etmektedir» diyor.

Arkadaşlar, o yerlerde bulunmuş olma şartından bahseden kısmı, 1/3 oranındaki kontenjan içindir. 2/3 oranında, Sayıştay mensubu olması gerekir. Sayıştay mensubu ne demektir, nereye bakacağız biz? Sayıştay mensubunun ne olduğunu anlayabilmek için, Sayıştay Kanununa bakmamız gerekir. O kanunda, Sayıştay mensupları 3 üncü maddede tasrih edilmiştir ve bunun 1 numaralı bendi de, meslek mensuplarına aittir; geçici 3 üncü maddenin göz önünde tutmak zorunda olduğu meslek mensupları sayılmıştır. Bunlar; Başkan, daire başkanları, üyeler, raportörler, uzman denetçi, başdenetçi, denetçi ve denetçi yardımcılardır.

«Peki, Sayıştay meslek mensupları bunlar ise; acaba, bir zamanlar Sayıştayda meslek mensubu sıfatını ihraz edip çalışmış; ama şimdi emekli olmuş veya bir başka kurumda çalışmakta olanları da Sayıştay meslek mensubu saysak kıyamet mi kopar?» demek istiyor,

Kanunların öngörmediği bir şeyi ileri sürerseniz, kıyamet kopar tabii. Türkiye'de, kazanılmış, ihraz edilmiş unvanların saklılığı ilkesi ancak çok istisnâî halde, örneğin akademik personelde uygulanır; yani, profesör ve doçent unvanları özel güvence altındadır, emekli olsalar dahi kullanabilirler; ama kurumda bulunduğu sürece geçerli olan ve iktisap edilmiş olan unvanları kurum dışında da taşımaya cevap olur mu, mümkün müdür bu? Bugün orman teşkilatında veya herhangi bir şirkette çalışan, evvelce Sayıştayda çalışmış diyerek, Sayıştay meslek mensupları kontenjanından seçilebilir mi, mümkün müdür bu? O zaman kanunu tamamen altüst etmiş olursunuz.

Siciller için zaten sayın sözcü bir şey söyleyemediler. Sicilleri tetkik etmeden Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılmış olan bir seçim mualleldir. Nereden bakarsanız bakınız bu seçime gölge düşürülmüştür. Elinizi vicdanınıza koyunuz ve bu konuda bu gölgeyi lütfen kaldırınız.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Milletvekili olmayan bir arkadaşımız salondadır, memur arkadaşımız. Rica ederim, idareci arkadaşlarım meşgul olsunlar. Parlamento salonuna memur giremez.

Size söylüyorum, size; buyurun; milletvekili değilsiniz, çıkın dışarıya.

Sayın HAZIM KUTAY, buyurun efendim; lehte söz istemiştiniz,

HAZIM KUTAY (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayıştayda açık bulunan 21 üyeliğin seçimine dair Plan ve Bütçe Komisyonundan gelen rapor aleyhinde söylenen sözleri anlamak mümkün değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sen anladıysan yeter.

HAZIM KUTAY (Devamla) - Burada laf atmayla kimse kimseye hukuk ve kanun öğretmez. Biz kanunu, müsaade ederseniz, madde madde de biliriz :

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

«Kanun lafzıyla veya ruhuyla temas ettiği bütün meselelerde mer'idir. Hakkında kanunî bir hüküm bulunmayan meselede hâkim örf ve âdete göre, örf ve âdet yok ise kendisi vazı kanun...»

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - «İmiş gibi...»

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - «Olsa idi...»

HAZIM KUTAY (Devamla) - «... imiş gibi hüküm verir.»

Binaenaleyh, hukuku yalnız siz bilmiyorsunuz; hukuku, en az sizin kadar, biz de biliyoruz.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Bu kanundan Cahit Tutum'dan daha iyi bilemezsiniz.

BAŞKAN - Söz kesmeyelim lütfen.

HAZIM KUTAY (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, seçeceğimiz üye adedinde ihtilaf olduğunu söylüyor arkadaşlarımız. 25 Mayıs 1985 tarihli Resmi Gazetede ki ilanı müsaadenizle okuyorum:

«Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığından

Açık bulunan 21 adet Sayıştay Üyeliği için 21.2.1967 tarih ve 832 sayılı Sayıştay Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası ile ikinci fıkrasının (C) bendindeki nitelikleri taşıyan istekliler arasından 832 sayılı Kanunu değiştiren 3162 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesi gereğince seçim yapılacaktır. İsteklilerin, 7 Haziran 1985 Cuma günü saat 18.00'e kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına başvurmaları rica olunur.»

Bu ilana göre, Türkiye Büyük Millet Meclisine, kendisinde Sayıştay üyeliği seçimi için gerekli nitelikleri haiz olduğunu iddia eden 225 aday müracaat etmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu da, kanunda belirtildiği gibi, bu seçimi yapabilmek için sicillerin incelenmesi işlemini yapmıştır. Plan ve Bütçe Komisyonu bir alt komisyon teşkil etmiş ve alt komisyon Sayıştaydan ve Sayıştay dışından müracaat edenlerin sicillerini Plan ve Bütçe Komisyonuna getirtmiş ve incelemiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Gizli sicil gelmedi; açıklayın lütfen. Bütün nokta burada.

HAZIM KUTAY (Devamla) - Sayıştay Kanununda sicilden murat, seçilme niteliğini haiz olan kişileri seçmektir. Binaenaleyh, bizim getirttiğimiz sicilde, seçilme niteliğini haiz olup olmadığı belirtilmiştir ve aslanan budur. Gizi sicilden maksat nedir, siz anlatın lütfen.

Şimdi, sicilleri Plan ve Bütçe Komisyonunun incelediğine dair delil: Plan ve Bütçe Komisyonunun, 8.11.1985 Cuma günü saat 9.30'da 518 numaralı salonda Sayıştay üyeleri seçimi yapılacağına dair bildirisi bütün üye arkadaşlarımıza dağıtılmıştır. Bu listenin altında,

Not: Toplam müracaat eden aday adedi 225.

a) Kendi isteğiyle adaylıktan çekilen 17 no.lu aday, listeden çıkarılmıştır.

b) 832 sayılı Kanuna nitelikleri uymayan 20, 22, 40, 49, 50, 57, 58, 86, 98, 104, 115, 122, 125, 144, 155, 164, 185, 201, 204, 217 no.lu adaylar listeden çıkartılmıştır.» diye yazılmıştır.

Niçin çıkartılmıştır? İlgili kurumdan getirtilen sicillerine bakılarak çıkarılmıştır.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Süresi dolmadı diye... Saptırma, Sayın Kutay.

BAŞKAN - Lütfen müdahale etmeyin.

HAZIM KUTAY (Devamla) - Böylece, seçime katılacak aday adedi de 204 olarak ilan edilmiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Mertçe söyleyin, ama olanı söyleyin.

BAŞKAN - Buyurun devam edin efendim.

HAZIM KUTAY (Devamla) - Arkadaşlarım, mertlik kimseyle menkul değildir; en az biz de sizin kadar mertiz. Orada konuşan zabıtlar var; buyurun görüşelim, mert kimmiş, kim değilmiş anlaşılın. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen... (Devam edin Sayın Kutay).

HAZIM KUTAY (Devamla) - Burada bir izah daha yapıldı ve «Bu seçim 8 ay içinde tamamlanacaktı ve kanunun Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan seçimden sonra 2 aylık bir süresi var. Bu süre içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi eğer bu seçimi görüşmezse -tasdik etmezse değil, görüşmezse- Plan ve Bütçe Komisyonunun seçimi muteber olur» denildi.

Sayın konuşmacı 2 aylık süreyi de bu 8 aylık süre içine dahil ediyor. Velevki, onların dediği gibi olsa bile, Plan ve Bütçe Komisyonu 8 aylık süre içinde, 9.11.1985 tarihinde seçimi yapmış, kendine düşen görevi ifa etmiştir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk toplantı gününün gündemine de bunu mertçe aldırılmıştır.

Şimdi karar yüce heyetinizindir. Saygılarımla. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN -Teşekkür ederim Sayın Kutay.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Kutay, açıklamalarınız noksan kaldı; siyasî görüşlerine göre nasıl seçtiniz?

HAZIM KUTAY (Ankara) - Biz kimseyi siyasî görüşüne göre seçmeyiz. Bu seçilenler, kanundaki niteliklere uygun olarak seçilmiştir.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Bakanlar Kurulu üyelerinin katılmadıkları oturumlarda oy kullanmak üzere bir bakana yetki vermelerine dair

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	31	20.11.1985	528-533	Arif Ş. Bilgin	D. Fikri Sağlar	Süleyman Yağcıoğlu

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Usulsüzlük nerede efendim?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Anayasanın 96 ncı maddesinin ikinci fıkrasını yorumlayış tarzınızla ilgili olarak...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, ben de usul hakkında söz istiyorum.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Ben de usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, Anayasanın 96 ncı maddesinin ikinci fıkrası şöyle: «Bakanlar Kurulu üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin katılmadıkları oturumlarında -burada, «katılmadıkları oturumlarında» diyor- kendileri yerine oy kullanmak üzere bir bakana yetki verebilirler.»

Burada, «katılmadıkları oturum» tabiri olduğuna göre, bu, bugünkü oturumdur, bu bugünkü oturumdur; her birleşim için değildir. Benim düşüncem budur efendim. (SHP ve MDP sıralarından alkışlar)

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Efendim, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, yeni İçtüzük düzenlemesinde de buna çok güzel açıklık getirilmiştir zaten.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Usulsüzlük nerededir efendim? Lütfen yerinizden söyleyin.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Efendim, Sayın Başbakanımızın da dediği gibi, nasıl ki elma ile armut toplanmaz ise, (A) ile (B) nin fikri de tek bir kişide toplanamaz; düşüncelerde fark olur. (Gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, Anayasa maddesi, bana göre, çok açıktır.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Efendim, Anayasada o madde olabilir; ama düşünce bakımından yanlışır. (Gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, yeni düzenlenmiş olan İçtüzük bu maddeye göre düzenlenmiştir; müsaade ederseniz, o maddeyi de okuyayım; dinlerseniz...

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan, yeni düzenlenmiş İçtüzük hangisidir?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Meclise gelmeyen tüzük üzerinde konuşuyorsunuz. Gelmedi daha...

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Niye Başkanlık Divanını tesir altında bırakıyorsunuz?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Yeni içtüzük var mı ki, onu okusun Sayın Başkan?..

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Niye Divana karışyorsunuz? (Gürültüler) Niçin baskı altında tutmak istiyorsunuz?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, müsaade buyurur musunuz efendim? Anayasanın maddesine göre huzuruza gelmesi muhtemel olan. (Gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Gelmesi muhtemel olan şey... Belki de çıkmayacak...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, müsaade eder misiniz? Efendim, Anayasanın maddesine göre huzuruza gelmesi muhtemel olan tüzükte şöyle yorumlanmış. (Gürültüler) Efendim, müsaade eder misiniz?..

«Oylamalarda bir bakan yerine oy kullanacak yetkili bakanın, yerine oy kullandığı bakanın ad ve soyadını belirtmesi ve yetki belgesini oylamadan önce Başkanlığa sunması gerekir. Bu belgede yetkinin kime ve hangi birleşim veya birleşimler için verildiği gösterilir» deniyor. Ben bu 96 ncı maddeden de bunu anlıyorum.

Saygılarımla efendim.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Daha gelmedi ki...

BERATİ ERDOĞAN (Samsun) - Sayın Başkan, tasarıyı kanun yaptın yahu.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Abesle iştigal ediyorsunuz efendim.

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Efendim, kabul edilmemiş içtüzüğe göre işlem yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Efendim, kabul edilmiş demiyorum; kabul edilmediğini söyledim zaten baştan. Benim yorumum budur. Usul hakkında söz istiyorsanız vereyim efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, usul hakkında söz talep ediyorum.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Efendim, usul hakkında lehte mi, aleyhte mi?.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Usulün lehinde, aleyhte olmaz efendim,

BAŞKAN - Var efendim, usul hakkında lehte, aleyhte olur. Ne hususta efendim?..

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Muhalefet milletvekiliyim; lehte konuşacağım. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Lehte, buyurun Sayın Kuşhan.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan, ben de tutumunuz hakkında söz istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kuşhan. (SHP ve MDP sıralarından alkışlar)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleriye ve çok onurlu, çok ağırbaşlı, kendi yerini, kendi ağırlığını, kendi değerini çok iyi bilen bir milleti temsil ediyoruz; onurlu, ağırbaşlı ve kendi içinde fitrî kabiliyeti ile kurmuş olduğu, yazılı olmayan sistemler içerisinde, toplum yapısının gerektirdiği şekilde en ufak sürtüşmeye meydan vermeden, bütün sorunlarını çok rahatlıkla halleden, ihtilafları en az olan bir milleti temsil ediyoruz. Binaenaleyh, bizler milletvekilleri olarak, hareketlerimizi çok güzel kontrol etmek mecburiyetindeyiz. (ANAP sıralarından gürültüler)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Usulle alakalı konuşun. Usulle ne alakası var konuşmanızın?

BAŞKAN- Efendim lütfen dinleyelim, müdahale etmeyin lütfen. Ben dinliyorum efendim, siz de dinleyin lütfen.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; usulle alakasının ne olduğunu, ben, konuşmamın devamında arz edeceğim.

Bugüne kadar vermiş olduğum görüntüde, öyle zannediyorum ki, en büyük boyutlarda savaşı, ben, bu topluluğun, yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin, yani milletin temsilcilerinin üzerine en ufak şekilde gölge düşmemesi için verdim ve bu savaşa devam edeceğim. (SHP sıralarından alkışlar) Hareketleriniz buna uymadığı takdirde babam olsanız, yanınızda değilim.

Değerli milletvekilleri, Başkanlık Divanının biraz önce uygulanmış olduğu usule mütedair söz aldım. Başkanlık Divanı, işlemleri, İçtüzüğe göre yürütmek mecburiyetindedir. Biraz önce uygulamış oldukları usul İçtüzüğe uygun değildir; onun için söz aldım.

Sayın Bakanlar Kurulu üyeleri, kendilerine çok saygı duymak istediğim makamları işgal edenler, çok dikkatli olmak mecburiyetindedirler. Sayın milletvekilleri milletin huzurundadırlar; kimse, bu yüce çatının altında, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve Türk Milletini hafife alamaz. (ANAP sıralarından gürültüler)

Elde yetki belgesi olmadan, yetkiliymiş gibi oy kullanılmasını; arkasından da kalkıp, suçu kapatmak için, tekrar üzerine gitmek suretiyle, iktidar olmanın veya hükümet üyesi olmanın kendilerine sağladığı avantajı, Başkanlık Divanı üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanmak gibi bir eyleme girilmesinin tamamıyla yadırgıyoruz değerli milletvekilleri. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, usul hakkında efendim.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Elbetteki, bu çatı altında bulunan herkes (milletvekillерinden Bakanlar Kurulu üyelerine, Başbakana kadar herkes) ya-salara, İçtüzüğe uymak mecburiyetindedir. Eğer biz bu mecburiyeti kendi iç dünyamızda yeşertmez ve topluma icmal etmezsek, mümkün değildir sonucu istihsal edemeyiz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisine konulmuş bir kürsü vardır. Bu kürsü, millet adına yetkiyi kullanan milletvekillerinin, söylemek istediklerini söylemeleri için kurulmuş ve hiçbir sekide ambargo konmayan bir kürsüdür. Sayın milletvekilleri itiyat haline getirmesinler; söyleyecek sözleri varsa, buyursunlar, milletin kürsüsünden söylesinler; yerlerinden laf atarak değil.

BAŞKAN - Lütfen Sayın Kuşhan..

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Hemen tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Başkanlık Divanına bir önerge takdim ettik; içtüzükte yeri olmamasına rağmen, verdik; bir demarş olması için verdik -ben bunu ayrıca basına da duyuracağımı- yetki belgesi olmadan, yetkisi varmış gibi oy kullanan bakanlar hakkında işlem yaptırılmasını teklif etmek üzere verdik. Onu teyiden de, biraz önceki düşüncellerimi ifade etmek için huzurunuzu işgal ettim.

Hepinize saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Buyurun Sayın Eldem.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan, değerli üyeler.. (SHP sıralarından gürültüler)

Efendim, izin verirseniz bir konuşalım.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Aldığımız gibi satıyoruz sayın bakan; arkadaşlarınızın yaptıklarının aynısını yapıyoruz.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, lütfen müdahale etmeyin.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Biraz evvel, tutum ve davranışları tenkit eden arkadaşımız, aynı hareketin içine giriyor.

Değerli arkadaşlarımı, şimdi konu, Anayasamızın 96 ncı maddesinin ikinci fıkrasının yorumuyla ilgili. İki senedir yapılagelen bir uygulama değiştirilmek istenmektedir.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Evvela şunu belirtmek istiyorum: Dönem başında hepimiz , ayrı ayrı, birer vekaletname veya yetki belgesi -adına ne dersiniz deyiniz- imzalayarak Başkanlık Divanına takdim ettik.

VECİHİ ATAKLI (Şanlıurfa) - Yani, yıllık mı veriyorsunuz?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Bu imzalı belgeler Kanunlar Müdürlüğündedir, Başkanlık Divanı zahmet edip, oradan getirtebilir.

BAŞKAN - Efendim, önümdedir, şimdi arz edeceğim.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Burada bulunmaz, yukarıda Kanunlar Müdürlüğünde bulunur.

Değerli arkadaşlarım, iki yıldır aynı uygulama yapılagelmektedir.

ALİ RIDVAN YILDIRIM (Tunceli) - Her oturum için ayrı ayrı verilmesi gerekir sayın bakan.. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Müsaade edin efendim.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Sene başında veriyoruz. Anayasanın amaçladığı husus da budur. Yetki veriyoruz; bulunmadığımız zaman, bizim yetki verdiğimiz arkadaşlarımızdan herhangi biri, yerimize oy kullanıyor. (SHP sıralarından gürültüler) Müsaade buyurun değerli arkadaşlarım, müsaade buyurun.

Anlaşıyor ki, yetki belgesi konusunda ihtilaf var. Önerim şu: Başkanlık Divanı oturur konuyu tezekkür eder. Her oturum için, ayrı ayrı yetki mi verilmesi lazım, yoksa bir defa dönem başında verilen yetki belgeleri yeterli midir, değil midir? Bu hususta aldığı kararı getirir, Genel Kurulun tasvibine sunar. Bu karar, bir yerde, İçtüzüğün tadili mahiyetindedir.

MEHMET ÜNER (Kayseri) - Çok geç kalınmadı mı sayın bakan?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Müsaade buyurun, sözümü kesmeyin.

Sayın Başkan, henüz yüce Meclise sunulmamış, yüce Mecliste tartışılmamış ve sadece komisyonda bulunan ve ne şekilde yüce Meclise geleceği bilinmeyen bir içtüzüğün muhtemel bir maddesinden bahisle meseleyi kendine göre yorumlamış ve her oturum için, ayrı ayrı yetki belgesi vermemiz gerektiğini söylemiştir.

VECİHİ ATAKLI (Şanlıurfa) - Doğru söylemiş.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Tekrar ediyorum: Yüce Başkanlık Divanı oturur, konuyu tezekkür eder ve umumî heyete getirir; verilecek olan karar neyse, ona uyulur. Burada şahsi görüşlerle, «Benim görüşüm şudur, senin görüşün budur» diye İçtüzük düzenlenmez, ayarlanmaz.

Saygılarımla arz ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Eldem.

Efendim, başka söz almak isteyen var mı?

SABİT BATUMLU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın bakana bir soru sormak istiyorum. Şu anda kime vekâlet ettiklerini lütfen söylesinler veya şu anda hangi bakanın, hangi bakana vekâlet ettiğini belirtsinler efendim.

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun...

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Sayın Başkan, söz istiyorum,

BAŞKAN - Söz vereceğim efendim.

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Sayın Başkan, iki yıldır vergi kaçırıyorlardı da, yeni yakalandılar.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Erzincan) - Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; Anayasamızın 96 ncı maddesi daha evvel Meclislerimizde tatbikatı olmayan bir usulü ihdas etmiştir. Burada güdülen bir amaç vardır; tüm Bakanlar Kurulu üyelerinin işlerinin yoğunluğu nedeniyle Meclis'te bulunamaması halinde, bulunmayanların, diğer arkadaşlarına vekâlet vermesini ve bu suretle, kendi yerlerine, o arkadaşların oy kullanmasını amaçlamıştır; Bunu da sınırlamıştır. Bir bakan, ancak diğer 1 arkadaşı için oy kullanabilecektir; yani neticede 2 oy kullanıma hakkı getirilmiştir. Amaç budur, maksat budur.

Bunun bir diğer tefsiri de, Bakanlar Kurulu üyelerinin hepsinin Meclis müzakerelerinde bulunamayacağı hallerin kabulüdür.

Şimdi, yapılan şey nedir? Bizler, diğer arkadaşlarımıza vekalet veriyoruz, yetki veriyoruz; bulunamadığımız birleşimlerde bizim yerimize oy kullanabilirsiniz diyoruz.

SALİM EREL (Konya) - Hepsine mi sayın bakan?

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Hepsine veriyoruz efendim.

VECİHİ ATAĞLI (Urfa) - Yanlış anlaşılıyor.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Müsaade buyurun efendim...

Ben, bütün bakan arkadaşlarımla diyorum ki...

MEHMET ÜNER (Kayseri) - 2 oy sahibi olunuyor Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Bunun yazılı olması da şart değildir Anayasaya göre.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Yazılıdır; hepsi Mecliste vardır.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - O zaman 2 oy kullanacaktır sayın bakan.

BAŞKAN - Efendim, müdahale etmeyin lütfen.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Müsaade buyurun, anlatayım, olanları anlatıyorum

Meclis Başkanlığına yazılı olarak da veriyoruz ve biz olmadığımız zaman, isimlerini yazdığımız ve Mecliste olan bütün bakan arkadaşlarımız bizim yerimize oy kullanır diyoruz.

VECİHİ ATAĞLI (Urfa) - Olmaz sayın Bakan.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Efendim, müsaade buyurum... Neden olmaz?

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Ama iki elini kaldırıyor sayın bakan.

BAŞKAN - Efendim, müdahale etmeyelim.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Şimdi bakın, bir dakika efendim... Burada Başkanlığın dikkat edeceği husus şudur: Benim olmadığımı farz edelim ve Başkanlık oy sayacağı zaman, bir bakan 2'den fazla oy kullanırsa, o zaman müdahale edecektir.

SALİM EREL (Konya) - Efendim, iki elini de kaldırıyor.

BAŞKAN - Efendim, müdahale etmeyelim lütfen.

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Açıkça kimin için oy kullanıldığı belli olmuyor.

BAŞKAN - Efendim, müdahale etmeyelim lütfen.

MEHMET ÜNER (Kayseri) - Kime oy kullanıldığı belli olmuyor.

BAŞKAN - Sayın Üner, lütfen müdahale etmeyin konuşmacıya.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Anayasada bir hüküm yok ki...

SALİM EREL (Konya) - Sayın bakan, Anayasada açık bir hüküm olmadığını söylüyorsunuz, zaten.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Efendim, müsaade buyurun, bağırmanın; bağırma ile bir noktaya varamazsınız ki... Burada konuşacağınız değil mi efendim?

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Bakan, arkadaş bağırıyor, yüksek sesle konuşuyor.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Bakın şimdi, burada Anayasanın maksadı tahakkuk ediyor; ben vekâlet veriyorum, yetki veriyorum ve bu yetki Meclis Başkanlığındadır; yazılı olarak vermişiz yetkiyi ve bunu kullanıyoruz.

Burada aksine bir hüküm yoktur ve aksine, «Her birleşim için hangi bakana yetki verileceği bildirilecektir» denmiyor. Bu denmediğine göre, bunun aksini siz iddia ediyorsunuz.

SALİM EREL (Konya) - Sayın bakan, suçüstü yakalandınız şimdi, inkâr etmeye kalkmayınız.

BAŞKAN - Sayın Erel, lütfen...

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Devamla) - Sayın Başkan, o halde, İçtüzüğün 64 üncü maddesinin tatbikini talep ediyorum. Zaten 64 üncü maddeye göre konuşuyoruz; bu konuşmalar yapıldıktan sonra, konunun açıklığa kavuşturulmasını, oya sunulmasını ve bu şekilde bir karara bağlanmasını talep ediyorum.

Hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Sora sormak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, müsaade edemiyoruz; biliyorsunuz, görüşmelerin bu sırasında soru sorulmıyor.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Sayın Başkan, lehte konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Cengiz.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, usul hakkında müzakere açtınız; müsaade ederseniz, ben de söz istiyorum; lütfen...

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bugün sayın bakanlarımızın iki ellerini kaldırması sonucu ortaya çıkan bu çelişkili durumdan bir iki örnek vermek suretiyle, yanlış bir uygulamanın gerçek anlamını açıklamaya çalışacağım.

Efendim, bir defa veya her oturumda yetki belgesinin verilmesi hususunu, şöyle, birkaç örnek ile açıklamak isterim.

Bazı oturumlarda, şahit olduğumuz bakanların sayısı 23-22'den tek bir bakana kadar düşmektedir. Bu esnada yapılacak herhangi bir oylamada, sayın tek bakan, bütün bakanların adına oy kullanabilecek midir? (ANAP sıralarından gültüler)

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - 2 kişinin oyu...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ÖMER NECATİ CENGİZ (Devamla) - O halde, 2 kişinin oyundan sonraki, 22 bakanın yetki belgesinin geçersiz olduğunu sayın bakanlarımız söylemekte.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Erzincan) - 2 kişinin oy hakkı...

ÖMER NECATİ CENGİZ (Devamla) - Evet, bir bakanın 2 oy kullanma hakkı varken, 22 tane bakanın oyu, o zaman kullanılmamış oluyor. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, müsaade edin sayın konuşmacıya.

ÖMER NECATİ CENGİZ (Devamla) - O bakımdan, uygulamanın her ne kadar Anayasada mevcut bir yeri varsa da uygulanması gerekenle arasında bir farklılık mevcuttur. O bakımdan, bu farklılığı da dikkate almak suretiyle, yeni yapılacak tüzükte değişiklik yapılması iktiza eder, birinci şık olarak. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim müdahale etmeyin, karşılıklı konuşmayın,

H. BARIŞ CAN (Sinop) - 22 kişi aynı anda kullandığında, 44 oy olur demek istiyorsunuz; 22 oy 44 oy demektir. Anlamadılar.

BAŞKAN - Sayın Barış Can, sayın konuşmacı kendisi konuşabilir, müdahale etmeyin.

ÖMER NECATİ CENGİZ (Devamla) - İkinci olarak söylemek istediğim husus şu: Bakanlar, baştan aşağı birbirlerine yetki vermektedir. Bugün iki bakanın, tesadüfi olarak (A) ile (B) nin, burada mevcut bulunmadığını varsayalım, o halde bu iki bakanın oyu, diğer üçüncü bir bakan tarafından mı kullanılacak? (ANAP sıralarından alkışlar)

Bu hususta da yanlışlık oluyor; birbirlerine oy kullanma hususunda yetki veren bakanların ikisi de burada olmadığı takdirde, oyların, diğer bir bakan tarafından, sanki yetki onun üzerine verilmişçesine kullanması, tarafımızdan bilinmediği için kontrol da yapılamadığından yine bir yanlışlığa, bir aksaklığa meydan vermektedir.

Onun için, bu hususlar sakattır önerim: Tek bir bakanın oyunu tek bir bakan kullanmalı ve bunun dışında yapılacak her hareket yanlış kabul edilmelidir.

Arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Usul hakkındaki müzakereler bitmiştir; 2 aleyhte 2 lehte konuşma olmuştur.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Usul hakkındaki konuşmalar bitmiştir efendim.

Efendim, Başkanlığın görüşü belki yanlış anlaşıldı; lütfen dinleyin, tekrar edeceğim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, 2 arkadaşımız aleyhte, 2 arkadaşımız lehte konuşular; Sayın Cengiz lehte konuşular.

Efendim, Anayasanın 96 ncı maddesinin ikinci fıkrasında «Bakanlar Kurulu üyeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin katılamadıkları oturumlarında, kendileri yerine oy kullanmak üzere bir bakana yetki verebilirler» denmektedir. (SHP sıralarından, «Bravo» sesleri, alkışlar)

Şimdi ben yetki belgelerini getirttim; bir bakan, bütün bakanlara yetki vermiş. Bu bakımdan, «Oy kullanmak üzere bir bakana yetki verebilirler» hükmü var. Başkanlığın görüşü budur. Usul müzakereleri burada bitmiştir.

Gündemimizdeki tasarıya devam ediyoruz.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Usul müzakeresi açtınız, müzakereyi devam ettirmeye mecbursunuz efendim.

BAŞKAN - Efendim, usul müzakereleri burada bitmiştir; gündeme devam ediyoruz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Çanakkale) - Sayın Başkan, üzerinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN -Efendim, 36 ncı maddeyi okutuyorum. (Gürültüler)

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, sonucu bağlamadan geçemezsiniz; oylayın efendim. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Erzincan) - Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Bakan, müsaade edin, gündeme devam edelim efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Erzincan) - Efendim, bir takibimiz vardı. 64 üncü maddeye göre müzakere açtınız.

BAŞKAN - Biliyorum efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Erzincan) - Bununla ilgili olarak 2 lehte, 2 aleyhte söz verdiniz ve sonuçta İçtüzüğümüz gereğince oylamanız gerekir.

BAŞKAN - Efendim, gerek görülürse oylanır; «Gerek görülürse» diyor efendim.

İÇİŞLERİ BAKANI YILDIRIM AKBULUT (Erzincan) - Efendim, bunu oya sunmanız gerekir, böyle geçemezsiniz.

BAŞKAN - Efendim, «Gerek görülürse» tabiri var; gerek görmüyoruz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Meclis soruşturmasının açılma şekli ve Başkanlık sunuşu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	36	3.12.1985	198-201	Abdülhalim Aras	Arif Ağaoğlu	Mehmet Üner

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, şimdi ne yapacağız?

BAŞKAN - Sunuşta ne söyleniyorsa, o yapılacak. Sayın milletvekilleri dosyayı tetkik edip, gereğini yapacaklar efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Usul hakkında söz istiyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Yaptığınız, İçtüzüğe uygun değil ki...

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, bu, sunuştur. Biz, sunuşu, sayın milletvekillerinin takdirlerine arz edilmek üzere sunuyoruz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, Başkanlık Divanı böylesine bir teamülü geliştirmeye yetki sahibi değildir. O bakımdan, bir Milletvekili olanak Başkanlık Divanından bana usul hakkında söz verilmesini istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, usul hakkında değil de, «Başkanlığın tutumu hakkında» dersiniz söz veririm.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Başkanlığın tutumu hakkında, usul hakkında...

BAŞKAN - Buyurun, o zaman usulüne uydu.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Başkanlığın tutumu, usul hakkında bir nedendir.

BAŞKAN - İçtüzük hükümlerini yerinde kullanırım.

Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; hepinizi, bu vesileyle de olsa, engin saygılarımla selamlıyorum. (ANAP sıralarından «Bu vesileyle ne demek?» sesleri) Ne dernek istediğimi, arife tarif gerekmez manasında bırakıyorum; herkes hissesini alsın efendim.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin, çalışmalarını düzenlemek ve yönlendirmek için hazırlanmış bir İçtüzüğü vardır. Elbette ki, İçtüzük, Anayasa ve yasalara göre Meclisin en güzel şekliyle çalışmasını sağlayabilmek için tanzim edilmiştir. Binaenaleyh, Başkanlık Divanı, yönetiminde, lââyus'el değildir; Başkanlık Divanı, Meclisi, mutlaka ve mutlaka İçtüzüğe göre yönetmek ve yönlendirmek mecburiyetindedir.

Şimdi, böylesine bir teamülün geliştirilmesi karşısındaki tepkimiz, hiçbir şekilde bir kimseyi korumak veya kollamak için değildir ve zinhar böylesine anlaşılmasın. Sayın milletvekilleri, çok samimî olarak, bunu yapmayanları tenzih ederek ifade etmek istiyorum; çünkü, konulara başka şekilde anlamlar verilmek suretiyle çarpıtıldığını, şu iki senelik teşriî dönemimizde yaşadığımız için, bu açıklamayı yapmak mecburiyetini hissettim.

Eğer bir sayın bakan herhangi bir şekilde bir suiistimale vesile olmuş ve bilinçli veya bilinçsiz, bir suiistimali korumuş ya da kollamış ise, yasalarımızda ve Anayasamızda, bunun için yapılması ve uygulanması gereken prosedürü gösteren hükümler vardır; Meclis Başkanlığı da, Başbakanlık da buna uymak mecburiyetindedir.

Binaenaleyh, Sayın Başbakanlık, bir tezkereyle Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilen konuyu, meseleyi oldu bittiye getirmek suretiyle, gündeme aldırabilmek içim, eğer, Türkiye Büyük Millet Meclisini; -hiç kimsenin, hakkı ve de haddi olmayan şekilde - vesile etmek gibi bir eğilim içindelerse, mutlaka ikaz etmek ve bu konuda Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi, mutlaka aynı infialî göstererek, Meclisin saygınlığını kollamak mecburiyetindedir.

Sayın milletvekilleri, ben, bu düşünce ve bu maksatla söz aldım. Bir daha, İçtüzükte olmayan ve yeni teamül geliştirecek olan böylesine şeylere kesinlikle tevessül edilmemelidir. Birleşik İçtüzükte buna benzer bir hüküm vardır» diye, şu anda yürürlükte bulunmayan bir İçtüzük maddesini, biz, «İçtüzüğümüzde sarahat yoktur» diye, tekrar getirip, gündemde tartışma konusu edemeyiz.

Türkiye'de ve Türk vatandaşı olan bir kimse, bakan da olsa, Başbakan da olsa, eğer suç işlemişse, buna verilecek cezaları tayin edecek olan yasalar vardır. Meselenin üzerine, bizim anladığımız manada, samimiyetle ve objektif olarak ve gidilmesi gereken şekilde gidilmek isteniyor idi ise, o yolun kullanılması suretiyle, meselenin, yasalara, kanunî mercilere ve mahkemelere intikal ettirilmesi gerekir idi.

Özellikle bunu vurgulamak ve bundan sonra böyle bir şeyin yapılmasına bir nebze de olsa mani olmak düşüncesiyle söz aldım.

Saygılar sunuyor ve teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bu konu, Sayın Meclis Başkanımız tarafından, Danışma Kurulunda, nasıl bir prosedür takip edileceği hususunda istişare konusu yapılmıştır; fakat Danışma Kurulunda somut bir öneri getirilememiş ve Başkanlık da konuyu bu şekilde Meclisin ıttılaina arz etmeye karar vermiştir. Şu şekilde; Şayet bu dosya Başbakanlığa iade edilerek adlî mahkemelere intikal ettirilse, mutlak surette Memurin Muhakemat Kanununa tabiî olduğu için, yine, sayın bakan hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisinin de karar vermesi gereği noktasından tekrar Meclisimize gelecekti.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Bu itibarla, sayın milletvekillerini böyle bir dosyanın Meclisimizde mevcudiyetine ittila kesbetmek ve dosya hakkında bilgi sahibi kılmak zarureti hissedilmiştir ve Başkanlığın da yaptığı bundan başka bir şey değildir.

Bu itibarla, konuyu bu yönde açıklamak istiyorum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, Başkanlığın tutumuyla ilgili olarak bir açıklamak yapmak istiyorum efendim.

BAŞKAN -Efendim, Başkanlığın tutumu hakkında demin Sayın Kuşhan'a söz vermiştim. Aslında bir sunuş hakkında böyle bir sözü verip vermeme konusunda da şahsen tereddüt sahibiydim; fakat konunun vuzuha kavuşması bakımından Sayın Kuşhan'a söz vermiş bulundum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, «Başkanın tutumu» dediğiniz zaman yeni bir teamül başlatıyorsunuz. Bu konuda Başkanın yanlış tutumu hakkında, yüce Meclisin daha ayrıntılı bilgi sahibi olması bakımından ben bir açıklama yapmak istiyorum efendim.

BAŞKAN - Lehide konuşmak isteyen varsa, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre 2 arkadaşımıza daha söz verebilirim.

Buyurunuz Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkanım, gösterdiğiniz müsamahaya teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Çok değerli üyeler, aslında, konu, anayasal bir konudur ve Meclis teamüllerini yakından ilgilendiren bir konudur; bundan böyle yüce Meclise, bu tür bilgilendirmelerin yapılmasının mutad hale getirilip getirilmeyeceği sorundur.

Neden bir sonun çıkmaktadır? Bunum ana nedeni, 1961 Anayasası ile 1982 Anayasası arasındaki temel düzenleme farkından doğmaktadır.

Yüce Meclis üyelerine şunu hatırlatmak istiyorum: 1961 Anayasası yürürlükte olduğu dönemde hazırlanmış bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantı İçtüzüğünde, Meclis soruşturmasının yüce Meclise nasıl geleceği ayrıntılı bir biçimde saptanmıştır. Yüce Meclise iki yola Meclis Soruşturması gelebilirdi. Birinci yol; bir tek milletvekilinin dahi vereceği bir önerge üzerine idi. Bir veya birkaç, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi tarafından, Başbakan veya bakanların, bakanlar kurulunun genel siyaseti veya görevleriyle ilgili işlerden dolayı, cezaî sorumluluğu gerektiren fiillerin görev sırasında işlendiğinden bahs olunmak suretiyle verilen bir önerge ile Meclise gelebiliyordu.

İkinci yol, yargı mercileri tarafından başvurulması halı idi. Bu da, yine Birleşik Toplantı İçtüzüğünün 13 üncü maddesine göre, mahkemenin görevsizlik kararı verip vermemesi ve Başbakanlık eliyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantı Başkanlığına başvurulması şeklinde oluyordu. Yani, Başbakanlığın bir tezkeresi ile gelebilmesi, yargı mercii tarafından görevsizlik kararı verilmesi sonucunda mümkün oluyordu.

Madde 14'de, «Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı Başkanlığına başvurulduğunda, Başkanlık, durumdan derhal, ilgili Başbakan veya Bakanlar Kurulu üyesine bilgi verir. Konu, bu bilginin verildiği tarihten itibaren 7 gün içinde de gündeme alınır» diyor.

Dikkat ederseniz, 1961 Anayasası sisteminde Meclis soruşturması önermeleri şu saydığım yollarla yüce meclise intikal ediyordu. Şimdi, 1961 Anayasası yerine kaim olan 1982 Anayasasının 100 üncü maddesi gayet açık; iltibasa yer vermeyecek bir biçimde, Meclis soruşturmasının, ancak üye tamsayısının 1/10'unun vereceği bir önerge ile intikal ettirilebileceğini düzenlemiştir.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, elbetteki bilgi almak isteriz; 1982 Anayasasının bu sarıh hükmü karşısında, eğer Başbakanlık tezkeresi ile bu tür soruşturma konularını Meclise intikal ettirme bir usul haline getirilirse, bakınız ne olabilir: Önce, yürütme ile yasama arasında, 1982 Anayasasının çizdiği denge bozulur. Yürütme organı, eski Başbakan veya bakanlardan birinin dosyasını seçip alabilir ve size bilgi diye gönderebilir ve bir tür yönlendirme fonksiyonunu üstlenebilir. Bu, fevkalade vahim bir usuldür. Saygıdeğer üyeler, hemen belirteyim ki, Sayın Özdağlar'ın konusu böyle mi intikal ettirilmişti? Başbakanlık tezkeresiyle mi geldi?

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - 40 imzalı önerge ile geldi.

CAHİT TUTUM (Devamla) - Tamam, 40 imzalı önergeyle gelebilir. Hiçbir zaman, burada «Sayın Özdağlar hakkında böyle bir dosya gelişti; bilgi sahibi olun ey milletvekilleri» diye Başbakanlık tezkeresi okutulmadı; mümkün değil. Mümkün olan nedir: 40 imza; 40 imza toplanır, getirilir.

Hemen şunu söyleyeyim; Anayasanın geçici 15 inci maddesindeki ademi mesuliyet ilkesi, bazı çevrelerin yorumladığı gibi, mutlak ademi mesuliyet ilkesi değildir. Biz SHP Grubu olarak, suiistimal niteliğinde herhangi bir suça cevaz veren, ona peşin olarak af ilan eden bir geçici 15 inci madde yorumlamasına katılmıyoruz. Benden önce konuşan bir arkadaşımın da ifade ettikleri gibi, bunu ben de özellikle belirtmek isterim; fakat biz, bu yolun usul ittihazi halinde ortaya çıkabilecek sakıncalı sonuçlara dikkati çekmek istiyoruz.

Eğer, yürütme organının emrinde olan bürokratik mekanizmaların oluşturduğu birtakım dosyalar, yürütme organının takdiriyle bu şekilde Meclise gelecek olursa örneğin, halen mevcut olup, evvelce yine ademi mesuliyet ilkesinin yürürlük kapsamı içerisinde bulunduğu dönemde görev ifa etmiş bazı bakanlarla ilgili dosyayı kim getirecek? Mümkün müdür bu? O zaman bir tefrik yapıyorsunuz demektir.

Bunu böyle yapmayalım, tezkerelerle, bunu bu şekilde mutata hale getirmeyelim. Gruplara bilgi verilebilirdi ve nitekim bilgi sahibiyiz. Kaldı ki, KİT Komisyonunda bu konu görüşülmüş ve milletvekilleri bilgi sahibi olmuşlardır; açarlar, 40 imza bulunur, getirilir buraya; ama Başbakanlık tezkeresine bağlayarak bunu getirdiğiniz zaman, 1961 Anayasası döneminde yapılmış olan Birleşik Toplantı İltüzüğünün hükümlerine uygun bir işlem yapıyorsunuz demektir, bunu yeni İltüzükte derpiş edelim; fakat

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

1982 Anayasasının açık hükmü karşısında lütfen, Başbakanlığın bir tezkeresine bağlayarak getirmeyelim. Bu tür yolları açtığınız takdirde, bunun Anayasa açısından son derece sakıncalı sonuçlar doğuracağına işaret etmek isteriz. Zaten bu tür, ihbar niteliğindeki birtakım suçların hangi mercilere yapılacağı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda gösterilmiştir, Başkanlık Divanı da bu meseleye en azından kanunda gösterilen yollara başvurarak çözüm getirmeliydi diye düşünüyoruz. Aksi halde, bilgilendirme konusunda da pekâlâ gruplara bilgi verilebilirdi; Başbakanlık tezkeresine bağlanarak burada okutulmasıyla usul yönünden bence hatalı bir tatbikata yeşil ışık yakılmış demektir. Dileriz ki, Başkanlık, bu tür tezkereler geldiğinde, daha sağlıklı, Anayasaya daha uygun bir yol izlesin.

Bu bakımdan, demin okutulan bilgilendirme tezkeresinin muhtevasına bir şey demiyoruz; fakat usulüne ilişkin ciddi rezervlerimiz vardır.

Saygıyla arz ederim. (SHP sıralarından alkışlar.)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, lehinde..

BAŞKAN - Buyurun efendim.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Başkanlığın bir sunuşu üzerine yapılan konuşmalarda, «Başkanlığın yeni bir teamül oluşturduğu» söylendi ve «en azından, gruplara bilgi verilebilirdi» şeklinde eleştiriler yapıldı.

Biz, Başkanlığın yeni bir teamül oluşturduğu görüşünde değiliz. «Gruplara bilgi verilebilirdi» şeklindeki eleştiriyi de şöyle cevaplıyorum: Gruplara, Danışma Kurulu vasıtasıyla gerekli bilgi verilmiş; fakat bir neticeye varılamamıştır.

Sayın milletvekilleri, konu nedir? Maliye eski Bakanı Sayın Adnan Başer Kafaoglu'nun, bakanlık döneminde, bakanlık görevleriyle ilgili ve cezaî sorumluluğu gerektirebilecek bazı fiillerini muhtevi dosyanın, Başbakanlık kanalıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına intikal ettirilmesi üzerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca, konu, muhtelif defalar Danışma Kuruluna götürülmüş; ancak Danışma Kurulunun muhtelif toplantılarında gündeme alındığı halde, az önce okunan Başkanlık sunuş yazısında da ifade edildiği gibi, ne türlü bir işlem yapılması konusunda herhangi bir görüş belirlenmemiştir.

Sayın milletvekilleri, konu, sözü geçen eski bakan hakkında bir Meclis soruşturması açılıp açılmayacağı ve bunun prosedürünün tespitinden ibarettir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Konu o değil, Sayın Aşçıoğlu.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Devamla) - Bu da, Anayasamızın 100 üncü maddesiyle düzenlenmiştir. Anayasamızın 100 üncü maddesine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az onda birinin vereceği önerge ile, Meclis soruşturması açılması istenebilir, yani en az 40 sayın milletvekilinin imzası ile bir önerge verilmesi gerekmektedir.

İşte, Danışma Kurulunda yapılan görüşmelerde, uygulanacak işlem konusunda muayyen bir görüşe varılamaması, bu güçlükten ileri gelmiştir. Çünkü Anayasamız ve İçtüzüğümüz, Meclis soruşturması açılabilmesi için tek yol göstermektedir: En az 40 üyenin imzasıyla verilecek önerge. Halbuki 1982 Anayasasından önceki dönemde TBMM Birleşik Toplantısı İçtüzüğünün 13 üncü maddesine göre, yargı mercileri tarafından, Başbakanlık eliyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantı Başkanlığına başvuru yoluyla da Meclis soruşturması açılabilmesi mümkün olmaktaydı. Bugün böyle bir yol yok. Bu durumda, Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, 40 muhterem üyeyi, bir önerge vermeleri hususunda tahrik edemeyeceğine, gene Anayasamızın 100 üncü maddesinin son fıkrasına göre, «Meclisteki siyasi parti gruplarında, Meclis soruşturması ile ilgili görüşme» yapılamayacağına ve karar alınamayacağına göre, takip edilecek tek yol kalmaktadır; o da, konuyu ve dosyayı, Meclisin, yani milletvekillerinin tek tek ıttılama, tetkikine ve takdirlerine arz etmekten ibarettir. Bizim anladığımıza göre, yapılmış olan da budur ve bundan başka takip edilecek bir yol da bulunmamaktadır. Nitekim Danışma Kurulunun müteaddit toplantılarında bir başka yol da bulunmamıştır. O halde, bundan sonra ne olur? İlgili evrak, milletvekillerinin tetkikine açılmıştır. Başkanlığın sunuşunun ifade ettiği mana budur.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Ne kadar süre ile?

PERTEV AŞÇIOĞLU (Devamla) - Elbetteki takdir, sayın milletvekillerinin ve yüce heyetin olacaktır. Bu itibarla biz, Başkanlık sunuşuyla ifade edilen konunun yeni bir teamül oluşturduğu şeklindeki görüşlere katılamıyoruz ve yapılması gerekenin yapılmış olduğu görüşünü ifade ediyoruz.

Hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN -Teşekkür ederiz.

Konu aydınlanmıştır.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Başkanlığın Anayasanın 162 ve 163 üncü maddeleriyle ilgili tutumu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	52	22.12.1985	682-686	Arif Ş. Bilgin	Arif Ağaoğlu	Yavuz Köymen

BAŞKAN - Efendim, bu konuda bir usulî müzakere açıyorum.

Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Müsaade edin, tutumunuzla ilgili görüşlerimi kürsüden ifade edeyim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kuşhan.

Lehte mi, aleyhte mi konuşacaksınız, Sayın Kuşhan?

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Tutumunuzla ilgili olarak, aleyhte efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Şu tutumunuzun lehinde konuşacak halimiz yok.

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) - Kürsüye, konuşarak gelinmez; bunu öğren.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bana kürsüye gelirken konuşarak gelinmeyeceğini hatırlatan arkadaşşıma, ben de bir şey hatırlatmak istiyorum.

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) - Söylemedin mi?

BAŞKAN - Lütfen, sayın hatibe müdahale etmeyin efendim.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Ben bugüne kadar, bu kürsüye hiçbir şekilde konuşarak gelmedim arkadaşlarım. (ANAP sıralarından gürültüler) Başkanlık Divanının görevi, milletvekillerinin teşriî görevini en güzel şekilde yapması için, müsait ortamı hazırlamaktır. (SHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Başkanlık Divanı milletvekillerinin bu görevini yapması için uygun ortamı hazırlamak yanında, milletvekillerinin vermiş olduğu önergeleri, böylesine açık açık ifade edilecek imkân varken, yalnız Plan ve Bütçe Komisyonundan aldığı görüntüyle Anayasaya aykırı veya Anayasa çerçevesinde böyle bir şey olmadığı gerekçesiyle işleme koymamazlık edemez. Milletvekilinin iradesini yok saymaktır bu.

Değerli milletvekilleri, bir şeyi daha vurgulamak istiyorum. Başkanlık Divanı, milletvekillerinin onurunu, milletvekillerinin şerefini kollamak mecburiyetindedir. Daha iki gün evvel burada yaşamış olduğumuz bir olay,

Başkanlık Divanınca bugüne kadar çözülmedi. Boy boy, milletvekillerine alabildiğine hakaret eden ve dolayısıyla Büyük Millet Meclisinin manevî şahsiyetini öylesine tahkir eden bir kamu görevlisine, bütün uyarılarımıza rağmen, Sayın Başkanımız müdahale etmek cesaretini göstermedi sayın milletvekilleri. Onun üzerine inzımmam eden bu olay nedeniyle, ikisini birleştirip, sizin bir noktaya dikkatinizi çekmek için ben söz istedim ve konuşmak ihtiyacını duydum. Başkanlık Divanı, milletvekillerinin teşriî görevi tam manasıyla katılmasını sağlayıcı, çalışmaları en verimli şekilde devam ettirici ve aynı zamanda buradaki, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisindeki en saygın yeri olan, milletin temsilcilerinin onurunu kollayıcı şekilde davranmak ve o şekilde çalışmak, çalıştırmak mecburiyetindedir. Bunu bugün kabul etmezsek, yarın çok şeyler kaybederiz sayın milletvekilleri. Bu, yalnız benim, yalnız falanın, yalnız filanın sorunu değil, hepimizin sorunudur, Meclisin sorunudur. İktidar veya muhalefet diye bir şey söz konusu olamaz bu işte.

Başkanlık Divanının bu tutumları eğer bundan sonra da devam ederse, ben bu konuyu değişik platformlarda tartışacağımı beyan ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

ENGİN CANSIZOĞLU (Zonguldak) - Cahilliğine bağışladık.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Lütfen karşılıklı konuşmayalım sayın milletvekilleri.

Başkanlığın tutumunun lehinde konuşmak isteyen var mı efendim?

FAHRETTİN KURT (Trabzon) - Lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Aleyhte konuşmak isteyen ?..

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Üzerinde olmaz efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Aleyhte o zaman.

BAŞKAN - İki kişiden fazlaya söz veremiyoruz malum âliniz, aleyhte de olmaz.

Lehinde buyurun Sayın Kurt.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde görüşmekte olduğumuz bütçe yasaının ilgili maddesi üzerinde arkadaşlarımızın vermiş oldukları önergeler, daha önce Plan ve Bütçe Komisyonunda da verilmiş idi. Komisyonumuz o zaman bunları enine boyuna görüşmüş ve reddetmişti. Dolayısıyla şu anda komisyonu temsil eden arkadaşımız da, bu önergelerin daha önce komisyonda görüşüldüğünü dikkate alarak katılmamışlardır, bu doğal bir haktır.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Katılmadı demedi.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Ancak görülüyor ki, Genel Kurulda yasalar görüşülürken, zaman zaman acizlik içine düşen muhalefet sözcüsü arkadaşlarımız, genellikle... (SHP sıralarından gürültüler)

AYHAN FIRAT (Malatya) - Terbiyeli konuş.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Ne demek o; siz acz içerisindesiniz.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

EROL AĞAĞİL (Kırklareli) - Acz ne demek?

BAŞKAN - Lütfen efendim... Sayın Kuşhan lütfen...

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Genellikle demokratik kuralların dışına çıkarak, sıra kapaklarına vurarak, mahalle aralarında...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, neden müdahale etmiyorsunuz?

BAŞKAN - Doğru diyor efendim, lütfen oturun efendim.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - ... oyun oynarken büyükler tarafından dövülerek acz içerisinde taş dala insanlar görünümü vermektedirler.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Niye müdahale etmiyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - «Muhalefet acz içerisinde diyor, neden müdahale etmiyorsunuz?

BAŞKAN - Efendim dinletmiyorsunuz.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Müdahale edin.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, dinletmiyorsunuz efendim, dinletmiyorsunuz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Bu kürsüden böyle konuşulmaz. Geçen gün yaptığınıza inzimam ediyor.

BAŞKAN - Lütfen oturun efendim, dinletmiyorsunuz.

Devam edin efendim.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) - Bana, «O kürsüden öyle konuşulmaz» diyen arkadaşım, az önce bu kürsüden bunun çok daha ağırını konuşmuştur...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Senin anlayamayacağın boyutta konuştum.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Yakışmıyor.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

Devam edin Sayın Kurt.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Muhterem arkadaşlar...

AYHAN FIRAT (Malatya) - Ayıp, çok ayıp oluyor; Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanvekilisiniz.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Ben, Plan ve Bütçe Komisyonu adına konuşmuyorum, şahsım adına konuşuyorum.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - «Aciz» sözünü geri alsın efendim.

BAŞKAN - Efendim, «aciz» konusunda bir tavzih getirir misiniz?

MEHMET ÜNER (Kayseri) - Söyleyecek birşeyi kalmadı.

BAŞKAN - Lütfen efendim, müdahale etmeyin.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Sayın Başkanım, Genel Kurulda, yüce heyetiniz karşısında, memleketimizin geleceğini yakından ilgilendiren bir yasa görüşülürken, muhalefetin sıra kapaklarına vurması ve görüşmelerin geleceğini, akıbetini tehlikeye düşürmesi ve gölge düşürmesi acizlik ifadesi değildir de nedir? (SHP sıralarından gürültüler, ANAP sıralarından alkışlar)

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Bu başkanın yetkisidir.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Anti demokratik davranışına karşı harektettir onlar. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Oktay, lütfen efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Çoğunluğunuza güvenerek yasaları ve kuralları ihlal edişinizin karşılığıdır onlar.

BAŞKAN - Sayın Oktay, lütfen efendim.

Devam edin Sayın Kurt. (Gürültüler)

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Sayın Başkan, sıra kapaklarına vurmak eğer acz ise, zaman zaman iktidar partisi de bunu yapıyor; hepimize hakarettir bu, lafını geri alsın efendim.

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Başbakan da zaman zaman sıra kapaklarına vuruyor efendim. (Gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen...

Sayın Kurt, şunu lütfen tavzih buyurun.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Bu sözünü geri alması lazım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Müdahale etmeyin efendim.

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Sözünü geri alsın. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Sayın Sevinç, lütfen müdahale etmeyin efendim. Evet, Sayın Kurt, buyurun.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Efendim, bu sözü geri alması lazım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Müsaade edin efendim, siz müdahale etmeyin, ben müdahale edeyim; bana fırsat vermiyorsunuz ki, lütfen efendim.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Müdahale etmiyorsunuz ki, Sayın Başkan.

BAŞKAN - Müdahale etmeyin de ben konuşayım efendim.

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Sayın Başkan, bütün Meclise hakaret ediyor; fakat siz müdahale etmiyorsunuz.

BAŞKAN - Evet Sayın Kurt, buyurun.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Sayın Başkan, benim burada sözümü geri alıp almamam hiçbir şeyi değiştirmez, önemli olan sizin acz içerisinde olmadığınızı gösteren hareketlerinizin olumlu olması (SHP sıralarından gürültüler) ve bunu kendi hareketlerinizle ispat etmiş olmanızdır.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Beyninde hiçbir şey olmayan seviyesiz bir insansın. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Kurt, lütfen sözlerinizi tavzih edin efendim.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Bu adam üstelik Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanvekili; nasıl başkanvekili ki, iki kelimeyi bir araya getiremiyor. (Gürültüler)

MEHMET ÜNER (Kayseri) - Başkanlık olarak acz içine düşüyorsunuz Sayın Başkan, sizi de acz içine düşürüyor.

BAŞKAN - Sayın Üner, lütfen, ben müdahale ediyorum efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Biz müdahale etmeyelim, biraz daha hakaretlerine devam etsin.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Sayın Başkan, niye müdahale etmiyorsunuz?

BAŞKAN - Müdahale ediyorum efendim.

Sayın Kurt, «Acz» sözünü lütfen tavzih buyurun efendim.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Sayın Başkan, İçtüzüğün ilgili maddesinde «konuşmacı sözünü geri alır» diye bir şey yok.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kurt.

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Ayrıca, fizik olarak benim ağızımdan çıkan sözün de geri alınması mümkün değildir. Dediğim gibi, arkadaşlarım eğer konuşmalarından alınmışlarsa, bundan sonra görüşmelerde kendi tavır ve hareketlerine dikkat etmelerini öneririm.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar, SHP sıralarından gürültüler)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sözüünü geri aldırmanız gerekir Sayın Başkan.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz? (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Cahit Tutum, buyurun efendim, aleyhte söz istemiştiniz. (ANAP sıralarından «Aleyhte konuşulmuştu» sesleri)

Lehinde ve aleyhinde 2'şer kişiye söz vereceğim efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli üyeler; Sayın Divan Başkanımızın, İçtüzüğün açık hükmünü yanlış bir takdirle, kişisel bir takdirle, usul müzakeresi açmadan önergeleri işleme koymama konusundaki kararının hatalı olduğunu ileri sürerek tepki gösterdik ve Sayın Divan Başkanımız bu tepkimizi haklı bularak usul tartışması açtı.

Değerli üyeler, Anayasanın bu 163 üncü maddesi, açıkça, «Cari yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tasarılarında ve cari ve ileriki yıl bütçelerine mali yük getirecek nitelikteki kanun tasarısı ve tekliflerinde, belirtilen giderleri karşılayabilecek mali kaynak gösterilmesi zorunludur» demektedir. Bu direktif, kanun tekliflerini olduğu kadar, kanun tasarılarını da içerir. Hükümetin bugüne kadar maalesef önümüze getirdiği kanun tasarılarında, cari yıl bütçesinde veya gelecek yıllara sâri mali yük getiren çeşitli kanun tasarılarında kaynak göstermemiştir. Biz Meclis teamüllerinde yeni başlamış olan bu hükmü anlayışla karşılayarak, üzerinde elbette ki tartışma açma hakkımız mahfuz kalarak, bugüne kadar bu yönden meseleyi yüce Meclise getirmedik. Şimdi komisyon, sadece katılıp katılmama konusunda takdir yetkisini kullanmak durumunda ve özellikle yalnız katılmadığını belirtmekle yetinecekken, tutup «Anayasanın ilgili hükmünü okuyun» diyerek, bir tür bizi bilgilendirmek için özel çaba içine girmesi, hem mevcut teamüllere aykırı olmuştur, hem de şimdi söyleyeceğim nedenlerle geçerli değildir.

Sayın üyeler, mesele şudur: Hükümet kamuoyuna bir vaatte bulunmuştur: «Ben 1986 bütçesiyle 56 katsayı ile işe başlıyorum, 62 ile bitireceğim» demiştir; ama, «62'yi tespit yetkisini -demin okudukları 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü maddesinde belirtilen - bakanlar kuruluna devretmek suretiyle kullanacağım» diyor. Ancak, şunu söylemek zorundadır; soruyorum: 62 katsayının karşılığı 1986 bütçesinde var mı, yok mu? Eğer yok ise, sayın üyeler, o zaman biz diyoruz ki, büyük bir tehlikedir, yıl içinde eğer temmuzda bunu artırır da, karşılığını, Banknot Matbaasından sağlamaya kalkarsa, maazallah başımıza gelecekler bellidir. Herhalde 62 katsayının karşılığı vardır diyoruz. Eğer bunun karşılığı, yedek fonlarda, yedek ödeneklerde ise veya personel fonunda ise ve bu doğruysa, bizim söylediğimiz haydi haydi doğrudur ve o fondan 58 katsayıyı karşılayacak miktarı şimdi kullanalım yüce Meclis olarak diyoruz. Bunu nasıl oylatmazsınız? Oylatın ve reddedin, kabul; ama mutlaka oylatacaksınız.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Saygıdeğer Başkanım, usul maruzatım budur, saygıyla arz ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Efendim, Başkanlığın tutumunun doğru olup olmadığı hususunu oylarınıza arz edeceğim... (SHP sıralarından «Oylanır mı?» sesleri)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehinde konuşmak isteyen var mı efendim?

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Lehinde efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

MUHİTTİN YILDIRIM (Edirne) - Sayın Başkan, hata üzerine, hata yapıyorsun.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Lütfen efendim, siz müdahale etmeyin efendim.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, özür dilerim; lehinde konuşuldu, aleyhinde konuşuldu, bu ne efendim?

BAŞKAN - Lehinde efendim. 2 lehinde, 2 aleyhinde ...

VURAL ARIKAN (İzmir) - Üzerinde var mı efendim?

BAŞKAN - Üzerinde yok maalesef efendim.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, saygıdeğer arkadaşlarım; Başkanlığın bir tutumu üzerinde burada müzakere açılmış bulunuyor. 2 arkadaşımız aleyhinde konuştu, 1 arkadaşımız da lehinde konuştu.

Efendim, burada, bu konuşmalar arasında yüce Meclise veya üyelerine ağır sözler söylemeye veyahut burada şiddetli münakaşalara hiç mahal yoktur. Elimizde bir metin var, bu metne göre Başkanlık amel etmiş bulunmaktadır. O metni dikkatle okursak, burada Başkanlığın tutumunda bir hata var mıdır, yok mudur; bunu burada soğukkanlılıkla anlamak ve soğukkanlılıkla işi mütalaa etmek mecburiyetindeyiz.

Anayasanın 162 nci maddesi, bütçenin görüşülmesini nizamlayan bir maddedir. Bütçe hazırlanır, komisyona gelir; önce Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülür ve esas şeklini alır. Ondan sonra Meclise gelir. Nitekim, 162 nci maddenin içinde, «Bütçe Komisyonunun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve mali yıl başına kadar karara bağlanır» hükmü vardır. Bu itibarla, bütçenin gider artırıcı ve gelir azaltıcı şekilde değiştirilmesi Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılır ve tamamlanır. Nitekim, bu her sene olur, bu sene de olmuştur.

Hükümetin teklif ettiği bütçe üzerinde gelir ve gider artırıcı hükümler, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş ve son şekliyle Meclisimize gelmiştir.

Şimdi, burada bahsettiğim 162 nci maddenin son fıkrası vardı; Başkanlık bu maddeyi okumuş ve bu maddeye göre karar vermiştir. Bu maddeyi tekrar okuyalım: «Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bütçe kanun tasarılarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında - şimdi, o safhadayız - gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.»

Bu şekilde önerileri nerede yaparlar? Hükümetin hazırladığı tasarı kesin midir? Değildir. Milletvekilleri, nerede, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunurlar? Komisyonunda bulunurlar; nitekim bulunmuşlardır ve bu hususlar yapılmıştır ve ret edilmiştir.

Şimdi burada yapılacak bir değişiklik, katsayı 56 olarak verilmiş, katsayıyı 58'e çıkarıcı yahut 60'a çıkarıcı bir öneri burada görüşülür ve kabul edilirse, ne oluyor? Gider artırıcı mahiyette bir öneri görüşülmüş ve kabul edilmiş oluyor.

Aktarma mevzuundan bahsedildi: Efendim, 56 katsayıyı 58'e çıkarırsak, ücretlerde bir artış öngörüyor muyuz, görmüyor muyuz? (SHP sıralarından «Evet» sesleri) 56 katsayıyı 58'e çıkarmakla giderlerde bir artış yapıyor muyuz, yapmıyor muyuz? (SHP sıralarından «Hayır» sesleri) Bal gibi yapıyoruz efendim. Bu itibarla, bu 162 nci maddenin son fıkrasına göre yapılmış olan muamele hakikaten gider artırıcı mahiyette olan bir muameleye mani olmaktadır.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - 62'nin karşılığı nerede Sayın Aşçıoğlu?

PERTEV AŞÇIOĞLU (Devamla) - Bu bakımdan Başkanlığın tutumu tamamen yerindedir. Ücret artışı olacak, katsayıyı 56'dan 58'e çıkarmakla bir ücret artışı yapıyoruz. Bu ücret artışı gider artırıcı mahiyette olduğu cihetle...

İSMET TURHANGİL (Manisa) - Karşılığı bütçede var.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Devamla) - Bu şekilde bir önerenin burada görüşülmesi 162 nci maddenin son fıkrasına aykırı bir durum olmaktadır ve Başkanlığın bu istikametteki tutumu yerinde ve maddeye uygun bir tutumdur ve bu itibarla doğru olarak kabul ediyoruz efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Hükümet 62'ye çıkarıyor, bunun cevabını verin Sayın Aşçıoğlu.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Devamla) - Biz bu görüşüyoruz efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - 62'yi kanunla getirmiyorsunuz.

BAŞKAN - Lütfen efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Devamla) - Efendim o ayrıdır. 56 katsayının 58'e çıkarılması şeklindeki önerinin işleme alınmaması, şu elimizdeki maddeye göre uygundur ve Başkanlığın bu istikametteki tutumu yerindedir.

Hepinizi saygı ile selamlıyorum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Aşçıoğlu.

Başkanlığın tutumunun doğru olduğunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. (SHP sıralarından «Böyle oylama olmaz» sesleri)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - İktüzüğün hangi maddesine göre efendim?

BAŞKAN - İktüzüğün 64 üncü maddesine göre efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - İktüzüğün 64 üncü maddesini bu şekilde yorumlayamazsınız efendim.

BAŞKAN - Lütfen bu yorumu Başkanlığa bırakınız.

Tasarı ve tekliflerin Başkanlıkça ilgili komisyonlara havalesi hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	54	24.12.1985	22-24	Sabahattin Eryurt	Mehmet Üner	Arif Ağaoğlu

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sayın Başkan, raporun okunmasından önce, konunun, bu komisyonda görüşülüp görüşülemeyeceğine dair söz istiyorum.

BAŞKAN - Anlayamadım efendim.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Bu raporun, komisyonda ne şekilde ele alınacağına dair usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Usul hakkında, lehte mi, aleyhte mi söz istiyorsunuz efendim?

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Aleyhte Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; daha sonra, 386, 387 ve 388 sıra sayılı yasa tasarılarıyla, yine 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu ilgilendiren ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa tabi çalışanların sosyal sigortalılıklarını ilgilendiren hususları mütalaa edeceğiz; şimdi ise bu 390 sıra sayılı Kanun Tasarısının müzakeresine başlayacağız. Ancak, şu hususu görüyoruz: 390 sıra sayılı bu yasa tasarısı, Başkanlık tarafından sadece Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiş ve bu tasarı Plan ve Bütçe Komisyonundan buraya gelmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu esas komisyonlardan birisidir; elbette ki oraya da gidecektir. Yalnız, şimdiye kadar olduğu gibi, esas komisyon olan Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun asıl görevi, sosyal içerikli kanun tasarılarını mütalaa ve müzakere etmektir. Dolayısıyla, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu ilgilendiren hususların, esas komisyon olarak Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun görevleri arasında olması gerekirken, Başkanlıkça bu tasarının, neden Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmeyip, doğrudan doğruya Plan ve Bütçe Komisyonuna havalesiyle iktifa edildiğini bir türlü anlayamadık.

Değerli arkadaşlarım, şu Meclisin açıldığı günden beri, hepimizin üzerinde herhalde, büyük ihtiyaç duyduğumuz İktisadî düzenlemeleri bir türlü tanzim edememiş olmamızın mütemadiyen üzüntüsünü çekiyoruz ve şimdiye kadar çıkan birçok münakaşalar, zannediyorum ki, bu usulümüzü tam manasıyla tespit edemediğimizden ve şimdiye kadar iki yıl içerisinde bunu yerine getiremediğimizden bu sebepsiz çatışmalara mahal vermektedir. Şimdi, bunun bir örneğini daha bu komisyonun çalışmasında görüyoruz. Esas komisyon olarak Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonunun görevi gerekirken, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu ilgilendiren bu tasarı, neden Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmedi de, diğer bütün tasarılar olduğu gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından getirildi?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Aynı şekilde, 391 sıra sayılı, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile Bu Kanuna Ek 1239, 1425 Sayılı Kanunların Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine, Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı da Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüş ve huzurunza gelecektir. O yasa da, sosyal içerikli olmak itibarıyla, Emekli Sandığına taalluk eden birtakım konularda, tamamıyla kişilerin zatî hukukuna taalluk eden birtakım hükümleri meydana getirmektedir; neden acaba bu yasa tasarısı da, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonundan geçmemiştir? Bu, aynı zamanda, İçtüzüğü de Başkanlık tarafından ihlalidir.

387 sıra sayılı bir tasarı var elimizde; o da geçecek; fakat ona bakıyoruz, sadece Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonundan geçiyor, Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmiyor. Aslına bakarsak, belki bunun aslında Plan ve Bütçe Komisyonundan geçmesi lazım. Çünkü, 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumunun Teşkilatını ve çalışmasını ilgilendiren bir kanun olması itibarıyla, o kanunda, genel müdürlüğe, kurumca 10 milyon liradan fazla olmak üzere aktedilecek sözleşmeler ve yapılacak işler hususunda karar vermek yetkisini ve bunun da Bakanlar Kurulunca 10 misline kadar artırılması yetkisini bir maddeyle veriyoruz. Asıl budur Plan ve Bütçe Komisyonundan geçecek olan madde. Çünkü, sözleşmeler ve yapılacak işlerin mali bünyeleri hakkında, eğer Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşü alınmayacaksa, dolayısıyla Sayıştay'ın da murakabesine tabi olmayan böyle bir kurumda, buna Plan ve Bütçe Komisyonu görüşünü vermeyecekse, o zaman her iki esas komisyon da görevini yapmamış olmaktadır.

Bu itibarla, şimdi müzakeresine başlayacağımız 390 sıra sayılı Kanun Tasarısının, usul noksanlığı sebebiyle, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna havalesini takdirlerinize sunuyor ve bunu teklif ediyorum.

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN - Evet, teşekkür ederim efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) - Komisyon olarak söz istiyoruz.

BAŞKAN - Komisyon söz istiyor; lehte mi efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) - Cevap mahiyetinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Cevap vereceksiniz.

Sayın Tuncer, cevap mahiyetinde olmaz, lehinde veya aleyhinde konuşacaksınız.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER (Kayseri) - Konuşmacının aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Evet, görüşün aleyhinde, yapılan işin lehinde buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI CENGİZ TUNCER
(Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan,

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde komisyonlar çalışırken, İçtüzüğe uymak mecburiyetindedirler, bunlardan Plan ve Bütçe Komisyonu da, aynı şekilde İçtüzüğe uymak durumundadır. Bugün, Meclisimizin gündemine gelen 506 sayılı Yasa ile 5434 sayılı Yasa, 22 Aralık Pazar günü Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür. Bu görüşme ne şekilde olmuştur; izninizle bunu açıklamak istiyorum.

İçtüzüğümüzün 74 üncü maddesini aynen okuyorum:«Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları bütün bakanlarca imzalanmış olarak ve gerekçesi ile birlikte Meclis Başkanlığına sunulur.

Gerekçede tasarının tümü ve maddeleri hakkında bilgiler, kaldırılması veya eklenmesi istenilen hükümlerin neler olduğu ve neden kaldırılması, değiştirilmesi veya eklenmesi gerekli görüldüğü açıkça gösterilmek lazımdır.

Başkan, gelen tasarıları ilgili komisyonlara doğrudan doğruya, havale eder ve bunu tutanak dergisine ve ilan tahtasına yazdırır.

Bu havaleye bir milletvekili itiraz etmek isterse oturumun başında söz alır.»

İçtüzüğün 74 üncü maddesine göre Meclis Başkanlığı bu 2 yasayı da (ki, şu anda söz konusu olan 506 sayılı Yasadır) direkt olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale etmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu, kendisine havale edilen bu yasa tasarısını görüşmüştür. Burada bir usulsüzlük yoktur.

Ayrıca, İçtüzüğün 35 inci maddesi, «Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak tasarı veya teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir.

Bir komisyon, kendisine havale edilen tasarı veya teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, tasarı veya teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir» demektedir ve devam ediyor; o kısmını okumuyorum,

Değerli arkadaşlarım, pazar günü saat 10.00'da açılan görüşmede, Sosyal Demokrat Halkçı Partiyeye mensup bir değerli üye arkadaşımız itirazını yapmıştır, önergesini vermiştir, önerge komisyonda görüşülmüştür, oylanmıştır ve reddedilmiştir.

Ayrıca, aynı gün, genel kurulun ilk oturumunda, yine iki milletvekili arkadaşımız bu konuda müracaatta bulunmuşlar ve öğlenden sonraki oturumda genel kurul bu konudaki mütalaasını açıkça bildirmiştir. Tutanaklardan aldığım şekliyle okuyorum:

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sabahki oturumun basında iki sayın arkadaşımız 20.12.1985 tarihli gelen evraklarda yayınlanan tasarılarından ikisi-

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

nin, Plan ve Bütçe Komisyonuna Başkanlıkça yapılan havalelerine itirazda bulunmuşlardır. Konu, Başkanlıkça tetkik edilmiş ve tasarılar dikkatlice tekrar incelenmiş ve havalelerin isabetli olduğu tespit edilmiştir. Kaldı ki, İçtüzüğün 35 inci maddesine göre, havalesi istenen komisyonca da istemde bulunulabileceği gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu da başka bir komisyondan görüş alma imkânına sahiptir.

Bu nedenle, Başkanlıkça yapılan havalelerde herhangi bir usulsüzlük yoktur.

Bilgilerinize sunulur.”

Değerli arkadaşlarım, bu Pazar günü Plan ve Bütçe Komisyonunun iki tasarısı üzerinde yapmış olduğu görüşmeler usulüne uygundur.

Saygı ile arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tuncer.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Bir sual sorabilir miyim Sayın Başkan?

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sayın Başkan, bir sual sorabilir miyim?

BAŞKAN - Bu arada soru olmaz efendim; usul hakkında konuştunuz ve aleyhinde de cevap verdiler.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Plan ve Bütçe Komisyonunun izahat istediği belki değil efendim.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, şimdi yapılan konuşma ve açıklamalara göre ve Başkanlıkça da bu mevzularda yapılan tetkiklerde, usulsüzlük bulunmadığı daha önce de açıklanmış bulunmaktadır. Kaldı ki, 35 inci maddenin açıklığı karşısında da, Başkanlıkça yapılan muamelelerde bir usulsüzlük yoktur; onun için devam ediyorum.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Bir usulsüzlük değil de, noksanlık var Sayın Başkan.

Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoglu hakkında, Anayasanın 100 üncü maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önerenin Genel Kurulda görüşülüp görüşülemeyeceğine dair

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	61	16.1.1986	415-423	Özer Gürbüz	Yavuz Köymen	Mehmet Üner

NURİ KORKMAZ (Adana) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Korkmaz, yerinizden lütfen; hangi konuda?

NURİ KORKMAZ (Adana) - Efendim, görüşmeye yer olup olmadığı konusunda, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Korkmaz, neyi görüşmeye yer olup olmadığı?

NURİ KORKMAZ (Adana) - Şimdi, burada Anayasanın geçici 15 inci maddesi var, bir de bir devirde suçlanan bir bakan var. Bu çelişkiye açıklık getirmek için söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Korkmaz.

NURİ KORKMAZ (Adana) - Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; yüce Meclis bugün ilginç bir durumla karşı karşıyadır. 1983 yılında görev yapan Maliye eski Bakanı hakkında, Anayasanın 100 üncü maddesine göre soruşturma açılması önerilmektedir. Öbür yanda, Anayasanın geçici 15 inci maddesinde de, o devirde görev yapan, yani 12 Eylül 1980 tarihinden, yüce Meclisin açılışı ve Başkanlık Divanının teşekkülüne kadar geçen süre içinde, o devrin sorumluluğunu üstlenen Konsey Üyeleri, Konsey Üyelerinin atadığı hükümetler ve Danışma Meclisinin karar ve tasarruflarından dolayı hiçbir cezaî ve hukukî sorumluluklarının bulunmadığı belirtilmektedir; ama burada, soruşturma önergesinde görüyoruz ki, o devrin bir bakanının, Ekonomik İşler Yüksek Kurulu ve Bakanlar Kurulu kararlarını da dikkate almaksızın, Anadolu Bankasından 6,9 milyar Türk Lirası parayı, keyfî tasarruf ve emriyle, iflasın eşiğine gelmiş, zor durumda bulunan Başak şirketler grubunu kurtarmak amacıyla kullandığı için cezaî sorumlulukla karşı karşıya bulunduğu iddia edilmektedir.

Ben, yüce Meclisin, bu iki çelişkili durum karşısında sağlıklı karar verebilmesi için, evvela bu Anayasanın geçici 15 inci maddesinin değiştirilmeden böyle bir işin görüşülemeyeceğini iddia ediyorum. Ben, görüşülmesinden yanayım; ama evvela bunun değiştirilmesi lazım; birisi bu.

ABDULLAH ÇAKIREFE (Manisa) - Değiştiremezler, cesareti yok bunların.

NURİ KORKMAZ (Devamla) - İkincisi; o zaman akla şu sual gelmektedir: O devrin görev yapan Konsey üyeleri de böyle suçlanacak ve sorumluluk altına sokulacaklar mıdır? (SHP sıralarından alkışlar) O devrin Başbakanı Sayın Uluşu da aynı soruşturmadan geçecek midir?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Halen Maliye Vekili olan zat...

NURİ KORKMAZ (Devamla) - Halen Başbakan olan sayın zat da bu soruşturmadan geçecekler midir? (SHP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

Bu durumlar dikkate alınarak, bu konunun incelenmesini, derin saygılarla sunuyorum.

Sağolun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Tutanaklara geçmiştir, teşekkür ediyorum Sayın Korkmaz.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığımıza gelen söz sırasına göre kayıtları okuyorum: önerge sahibi Alâeddin Kısakürek, şahısları adına, Sayın Doğan Kasaroğlu, Sayın İsa Vardal ve Maliye eski Bakanı Sayın Adnan Başer Kafaoglu.

Şimdi ilk söz, önerge sahibi olan Sayın Alâeddin Kısakürek'in.

Buyurunuz Sayın Kısakürek. (ANAP sıralarından alkışlar)

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) - Sayın Başkan, bu konuyu açıklığa kavuşturmadan kimse konuşamaz burada.

BAŞKAN - Gündeme geçtik Sayın Nalbantoğlu.

Sayın Nalbantoğlu, konu Başkanlıkça gündeme alınmıştır; Sayın Korkmaz'ın usulî itirazları tutanaklara geçmiştir, teşekkür ederiz. (SHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Sayın milletvekilleri, lütfen efendim, gündeme geçtik, konuşmalar başlamıştır.

Buyurunuz Sayın Kısakürek.

ALÂEDDİN KISAKÜREK (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan... (SHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen efendim...

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Anayasa komisyonunun mütalaası var mıdır?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen... Sıra kapaklarına vurmak... (SHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

ABDULLAH ÇAKİREFE (Manisa) - Anayasa Komisyonunun mütalaası var mıdır?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen... (SHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Anayasa Komisyonunun mütalaası var mı?

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Anayasa Komisyonunun mütalaası var mı?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen... Eğer bir arkadaş söz istiyorsa, buyursun, söz istesin. Sıra kapağına vurma ile topluca bir şeyler söyleme ile sonuca varamayız.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Anayasa Komisyonunun mütalaası var mı?

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Anayasa Komisyonunun mütalaası var mı?

(SHP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Anayasa Komisyonunun mütalaası yoksa konuşamaz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Sayın Korkmaz yeterli gördüler...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Efendim, yalnız tutanaklara geçmesi için söylenmedi bu sözler. Başkanlık Divanının bu konudaki görüşü nedir; ne olmaktadır? Bunun belirlenmesi lazım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, yeterli görmüyorsanız, bir başka arkadaş daha söz ister.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - İstesin, ne yapalım?

BAŞKAN - Sayın Korkmaz, usulî itirazlarını ve görüşlerini açıkladılar ve bu görüşler...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Siz ne diyorsunuz?

BAŞKAN - Bizim ne dediğimiz belli sayın milletvekili; biz, «Bunu görüşebiliriz» dedik, Başkanlık olarak gündeme aldık; Başkanlığın görüşü bellidir.

Sayın Korkmaz usulî itirazlarını belli etmiştir ve biz de «Tutanaklara geçti» dedik; yeterli görmüştür. Bunun dışında, sıra kapaklarına vurarak ya da benzeri şekilde itirazda bulunulmaz. (SHP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, Başkanlığın görüşü nedir efendim?

BAŞKAN - Başkanlık görüşlerini belli etmiştir Sayın Oktay, gündeme almıştır ve...

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Hangi gerekçe ile?

BAŞKAN - Görüşü bellidir, gündeme de başlanmıştır; ancak bu arada başkaca bir usulî itiraz varsa, o da dinlenir. Sıra kapaklarına vurarak ya da topluca bir şey söyleyerek herhangi bir yere varamayız.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Başkaca bir usulî itirazı olan varsa, buyursun. (SHP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Anayasanın açık hükmü karşısında, Başkanlığın görüşünü belirtmesi lazım efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bakın, bir sayın milletvekiline söz verdim ve ona söz verene kadar da hiçbir itiraz gelmedi...

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Yapıldı efendim, arkadaşımız yaptı.

BAŞKAN - Sayın milletvekili, haksızlık yapıyoruz...

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Hayır efendim, lütfen, arkadaşımız itirazını yaptı.

BAŞKAN - Sayın milletvekiline söz verdikten sonra; daha evvel yapmadılar.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Nalbantoğlu yaptı.

BAŞKAN - Sayın milletvekiline söz verdim, kürsüye geldiler, ondan sonra Sayın Nalbantoğlu kalktı.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Efendim, ne çıkar?

BAŞKAN - Sayın Nalbantoğlu, Sayın Nalbantoğlu siz...

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Hayır, olmaz...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bir dakika...

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Sarioğlu, bir dakika...

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Anayasayı değiştirebilir mi? Başkanlık Divanının verdiği karar Anayasaya aykırı ise, burada görüşülemez, önce, Sayın Korkmaz'ın önerisini getirir; görüşülür mü, görüşülmez mi, onu belirleriz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, eğer bir usulî itirazınız varsa, hemen alırlar. (SHP sıralarından «Var, var» sesleri)

Efendim, bir dakikanızı rica ediyorum.

Başkanlığımızın tutumunda hiçbir yanlışlık ya da acelecilik yoktur.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Var efendim, var.

BAŞKAN - Ben bir defa, olanları özetleyeyim. (SHP sıralarından gürültüler) Sayın milletvekilleri, bir dakika...

Sayın Korkmaz, usulî bir itirazda bulunmuşlardır. Eğer tekrar bir usulî itiraz varsa, usul müzakeresi açabilirim. (SHP sıralarından «Var, var» sesleri)

Sayın Kısakürek, kusura bakmayın, ciddî bir itiraz gelmiştir. (ANAP sıralarından gürültüler)

ÖMER FERRUH İLTER (İstanbul) - Olmaz, söz verdiniz, olmaz. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sayın milletvekilleri bir dakikanızı rica ediyorum, bir dakikanızı rica ediyorum... Sayın milletvekilleri, lütfen ayrı ayrı konuşmayınız. Usulî gelişmeleri bir kere daha anlatıyorum.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, söz istiyorum, buraya bakmıyorsunuz. Size usulî bakımdan bir soru soracağım, hep o tarafa, bakıyorsunuz.

BAŞKAN - Hanımefendi, hiçbir tarafa bakmıyorum.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Buram buram kin ve nefret kokan böyle bir soruşturmanın, bir ucu da Sayın Başbakana, sıçramışken, Sayın Başbakan istifa etmeden, bu konuyu bu duygusallıkla nasıl çözeceksiniz? (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun, buyurun hanımefendi.

Sayın milletvekilleri, demin topluca itirazınız oldu, Başkanlığın tutumunu ve uygulamasını bir kere daha kısaca anlatıyorum.

Sayın Korkmaz bir usulî itirazda bulundular; Anayasanın geçici 15 inci maddesi gereğince bunun görüşülemeyeceğini ileriye sürdüler. Bizim Başkanlık olarak görüşümüz belli idi; çünkü, gündeme almış, görüşmeye açmıştık ve Danışma Kurulunda da bütün parti gruplarının anlaşmasıyla bunun görüşüleceğini, hatta konuşmaların nasıl yapılacağını bağlamış...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - O, bu konuya ilişkin değil Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Oktay, lütfen, lütfen...

... kaçır dakika konuşulacağını da, gündemin hangi maddesinde yer alacağını da belirlemiş ve sizin takdirinize sunarak, görüşlerinize karar altına almış, bugün özel gündemde görüşülmesini de kararlaştırmıştık; bugün de görüşmelere başladık, ancak, Sayın Korkmaz usulî itirazda bulundular. Usulî itirazlarının tutanaklara geçtiğini belirttim. Sayın Korkmaz'dan başkaca bir itiraz gelmedi. Konuşmalara başladığımız sırada, söz verip, henüz başlamadan, Sayın Nalbantoğlu usulî itirazını tekrarladı ve sonra sayın milletvekilleri aynı itirazlarını belirttiler; bu haliyle ortaya bir usul meselesi çıktı. Sayın milletvekili belirlediler ve bu usul tartışması çözülmeyen esasa geçildiği takdirde, «Bir usulî hata var mı yok mu?» konusu değerlendirilmeden esasa geçilmiş olacak konusu geldi. Bu, Başkanlığımızca da uygun görüldü, konu üzerinde usul müzakeresi açılması kararlaştırıldı.

Şimdi, 2 lehte, 2 aleyhte, söz isteyen arkadaşla söz vereceğim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sayın Sarioğlu, aleyhte mi söz istiyorsunuz?

Aleyhte. (ANAP sıralarından gürültüler)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Sayın Başkan, bu usulsüzlüktür; anarşîye teslim oldunuz.

BAŞKAN - Usulsüzlük yoktur.

KADİR DEMİR (Konya) - Sayın Başkan, kürsüdeki milletvekilini aşağıya indirdiniz; bu usulsüzlüktür.

BAŞKAN - O, uygulamalarımızda vardır.

Hatırlarsınız, sayın milletvekilleri kürsüye gelir, bekler, daha sonra başkasına söz verilir. Bu, Meclisimizde sıkça olmuş bir şeydir. Yani, bir usulsüzlük söz konusu değildir. Ben de sayın milletvekiline kusura bakmamasını söylemiştim.

Buyurun Sayın Sarioğlu.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bir arkadaşımız, bugün görüşmekte olduğumuz konuyla ilgili olarak bir usuli itirazda bulundu; fakat işin esasına inmek istediğimiz zaman, son derece önemli bir anayasal müessesenin işletilmesinde hepimizin dikkatinden kaçırılmak istenen bir husus var; bunu dile getirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu husus da şudur: Geçen gün verdiğimiz bir önergede, burada sözcü olarak hükümet adına konuşan bir arkadaşımız, çok haklı olduğumuz bir yerde, bize tarizde bulunarak, böyle anayasal müesseseleri bu gibi tutarsız şekilde Mecliste kullanılmasına karşı çıktı. Bu, tamamen şekli bir mesele idi; çünkü ben, o arkadaşın yerinde olsaydım, madem bu kadar inanıyorlardı, o zaman «Hodri meydan, buyurun yapalım» derdim.

Biz, Sosyaldemokrat Halkçı Parti olarak, her türlü haksızlık ve yolsuzluğun karşısındayız; bir defa bunu vurgulamak istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler, SHP sıralarından «Müsaade edin» sesleri)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyin.

PAŞA SARIOĞLU (Devamla) - Yalnız, bu konuda bir tartışmanın açılması için dikkatlerinize sunmak istediğim bir konu var, bu da, Başkanlık Divanının aldığı yanlış bir karardır. Başkanlık Divanının aldığı kararlar, çifte standart uygulanmaktadır. Nedir? Bundan önce, bir milletvekili tarafından Anayasanın 84 üncü maddesi işletilmek suretiyle usule, Siyasî Partiler Kanununa ve Anayasaya göre birleşmiş olan iki partinin birleşmesi sonucu - o yoruma, bir tek kişinin yorumuna göre - bizim milletvekilliklerimizin düşmesini isteyen bir önerge verilmiştir. Ne yapmıştır Başkanlık Divanı? Anayasa Komisyonuna havale etmiştir, Anayasa Komisyonu altkomisyon kurdurmuştur ve oradan mütalaa istemektedir.

Şimdi, bu kadar basit ve aslında Anayasa Komisyonu ile ilgili olmayan, sadece bir ihbardan ibaret olan bir konuyu Başkanlık Divanı Anayasa Komisyonuna havale ediyor, altkomisyon kuruluyor, hükümetten mütalaa istiyor; fakat bu kadar büyük ve önemli bir konuda, böyle bir iddianın varit olduğu bir durumda, Başkanlık Divanı bir karar alıyor ve kararı Meclis gündemine getirmek suretiyle, hepimizi bir emrivaki ile karşı karşıya bırakıyor. Arkadaşımızın söylediği bir iddia vardır; bu kadar önemli bir konuda, eğer Anayasa Komisyonundan mütalaa alınmayacaksa, ne zaman alınacak arkadaşlarım; ne zaman alınacak sormak isterim bunu.

Bizim görüşümüz şudur ki, bir defa, tamamen Anayasa ve İçtüzüğe aykırı olarak alınmış olan bu karar, her şekliyle Meclisi bir emrivaki ile karşı karşıya bırakmaktan ibarettir; buna karşıyız. Diğer konuda, şekli bir konuyu bir Anayasa müessesesi haline getirip, Sayın Başbakan, siyasal bir istismar konusu olarak Türkiye'nin gündeminde tutup, Türkiye çalkalanmak istenirken; bu kadar önemli bir konuda mütalaa istenmemesi, şayanı hayrettir değerli arkadaşlarım.

Değerli arkadaşlarım, hepimiz geçiciyiz; kişilere karşı tutumumuz ne olursa olsun, düşüncelerimiz ne olursa olsun, önemli değil, fakat önemli olan, siyasal müesseselerin yara almamasıdır.

Bugün gerçeğe ve Anayasaya uygunluğu tartışma konusu olan bir konunun burada müzakere edilmesi, bizi her şeyden önce siyasal bir sorumluluk altında tutmaktadır; evvela kişi olarak, sonra da parti ve bütün partiler olarak.

Şimdi arkadaşlarım bu konuda önerge hazırlıyorlar; ben ve arkadaşlarım, bu konunun geriye çekilmek suretiyle, yeniden Başkanlık Divanından Anayasa Komisyonuna havalesi, yani orada görüşülüp 15 inci madde hakkında karar alınması, ondan sonra konu buraya gelirse, partilerin görüşlerini söylemesi yönünde olması gerektiğine inanmaktayız, öbür türlü, tamamen siyasal bir çıkış, bir motivasyonun sonucu olacaktır, bunun vebali de size aittir.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sarıoğlu.

Sayın milletvekilleri, konu, Başkanlığımızca bir önmelele olarak kabul edilmiştir ve Başkanlığın bunu gündeme alıp uygulaması, yani gündemini sürdürmesi konusunda Genel Kurulun oylarına gerek görülmüştür.

Sayın milletvekilleri, konu anlaşıldı sanıyorum.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Önerge var efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, önce gündeme alıp alamama konusu ile ilgili, usul hakkındaki görüşmeye ilişkin 64 üncü maddeyi bir kere daha okuyorum:

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

«Madde 64. - Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir.

Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse, oylama işaretle yapılır.»

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - O konu başka Sayın Başkan.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Önergeyi işleme koyun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Başkanlığımızca gündeme almadan; alıp alamayacağımı anlamadan, önergeyi nasıl işleme koyabilirim sayın milletvekilleri?

Bir kere konuya bakabiliyor muyuz, bakamıyor muyuz? Onu çözmeden...

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Sayın Başkan, izah edelim.

BAŞKAN - Sayın milletvekili, sanıyorum konu anlaşıldı.

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Anlaşılmadı.

BAŞKAN - Sayın Narin, anlaşılmayan noktayı lütfen yerinizden belirtin.

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, esasen konu olan, Anayasamızın geçici 15 inci maddesidir. Bugün burada yapılan hareket, Anayasamızın geçici 15 inci maddesine aykırıdır. Dolayısıyla bu konuyu burada görüşmek mümkün değildir. Ancak, bu konu bir daha Başkanlığa intikal ettirilir, Anayasamızın geçici 15 inci maddesinin değiştirilmesi hususu Meclise getirilir, değiştirilir, ondan sonra bu konu Meclise getirilir. Bu konuda dikkatli olmanızı diliyorum.

BAŞKAN - Anlaşıldı efendim.

Sayın Narin, uygulamamızı bir kere daha kısaca anlatıyorum:

Gündemde görüşmeye başladığımız; daha önceden belirlenen gündemde, özel maddeyi görüşmeye başladığımız konuda usulî itiraz olmuştu. Bu, Başkanlıkça, önmelele olarak kabul edilmiştir, Başkanlık şimdi, bu önmeleleyi çözmek durumdadır. Bunu gündemine alıp sürdürecektir midir, yoksa sürdürmeyecek midir? Sonra, önergelerde, Anayasaya göre aykırılık önergesi, en önce uygulanmak ve çözülmek zorundadır; peşinden önergeniz işleme konulacaktır sayın milletvekilleri. Usulî hiçbir hata yoktur.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Usule ilişkindir efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, konu anlaşılmıştır.

Başkanlığın, özel gündemde belirttiği ve dağıttığı gibi, konunun, bugün özel gündemde görüşülmesini kabul eden sayın milletvekilleri lütfen ellerini kaldırsınlar...

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Oylama olmaz.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Bu oylama yanlış, Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Başkanlık konuyu bugün... (SHP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, konu anlaşılmıştır, lütfen...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, buyurun söz veriyorum; yerinizden konuşabilirsiniz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, yerimden arz etmeye çalışacağım.

Meclis tutanakları tetkik edildiğinde görülecektir ki, şu anda uygulanmakta olduğu şekliyle, Başkanlık Divanı daha evvel prosedürü ikmal etmeden, Genel Kurula herhangi bir konuyu intikal ettirmiş ise, herhangi bir milletvekili geçerli gerekçelerle itiraz ettiği takdirde, Başkanlık Divanı resen yetkisini kullanmış ve celseyi bir müddet tatil etmek suretiyle, Başkanlık Divanını toplantıya çağırmıştır. Yani, Başkanlık Divanının bu konuda açık bir karar alabilmesi için, geçici 15 inci maddenin bu şekilde ihlal edilip, edilmediği hususunun vuzuha kavuşturulabilmesi için, celsenin tatil edilip, Sayın Meclis Başkanlığına niyabeten görev yapan zâtı âlinizin, Başkanlık Divanını toplantıya çağırması ve bu konuda karar ittihaz etmesi gerekir.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Sayın Kuşhan, Başkanlık, daha önce konuyu Danışma Kuruluna getirmiştir. Sayın Oktay'ın da belirttiği gibi - Sayın Oktay, demin bir itirazınız vardı- Danışma Kurulunda bu konu görüşülmemiştir, usulî konular görüşülmüştür; ama bu esas görüşülmemiştir. Niye görüşülmemiştir? «Esasta her zaman Genel Kurul karar verir ve verebilir» diye görüşülmemiştir. Demin dediğimiz doğrudur; usulî yöntem görüşülmüştür; Başkanlığımız gündeme koymuş ve uygulamıştır.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkanım, bu görüşme, Danışma Kurulunun yetkisi dahilinde değildir; o nedenle görüşmemiştir.

BAŞKAN - Değildir; ancak Genel Kurul yetkilidir Sayın Oktay; onun için Danışma Kurulu bu konuyu görüşmemiştir, itirazınız doğru idi.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Başkanlığın tavır koyması lazımdır.

BAŞKAN - Sayın Oktay, deminki itirazınız için bu konuya açıklık getiriyorum :

Başkanlık görüşünü belirlemiş ve bunu gündeme koyarak yayınlamış ve görüşmelere başlanmıştır; ancak, Genel Kurulca itirazlar geldiğinden, itirazları bir önmelele olarak kabul etmiştir, önmelelede de, usul açılmasında da, demin okuduğum İçtüzüğün 64 üncü maddesi, gerek gördüğünde Genel Kurulun oylarına başvururlar der. Başkanlıkça buna gerek görmekteyiz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Bu nedenle Başkanlığın uygulamasını oylarınıza sunuyorum...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Hayır efendim, oylama yapamazsınız, müsaade ederseniz bir hususu açıklamak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, Başkanlık Divanı ve milletvekilleri, yani Genel Kurul bir bütündür. Birbirinden ayrı mütalaa edilmesi mümkün değildir. Gerek Anayasa ve gerek İktisadî bu hususta açıkça ortadadır. Binaenaleyh, Başkanlık Divanı herhangi bir hata yapmış ise; ki mümkündür, kesinlikle olmaz, aksi varit değildir denemez; şu anda da bir milletvekili, zatı âlinizin biraz önce izah ettiği prosedürün dışında olmak kaydıyla, bir itirazda bulunmuştur. Başkanlık Divanının almış olduğu karar, Anayasanın geçici 15 inci maddesini ihlal etmektedir. Binaenaleyh, Başkanlık Divanının almış olduğu bu karar, Türkiye Büyük Millet Meclisini de aynı şekilde kendi sorumluluğuna iştirak ettirmektedir. Gerekliyorsa, elbetteki Başkanlık Divanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu birbirinden ayrılamaz; ama şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunu yöneten Başkanlık Divanı ve Başkanlık Divanını temsilen zatı âliniz, burada celseyi tatil etmek ve Başkanlık Divanını toplantıya davet etmek mecburiyetindedir. Bu mecburiyet, zatı âlinizin izah ettiği noktadan değil, bir sayın milletvekilinin konuya müdahalesinden kaynaklanmaktadır. Bunu yapmadığınız takdirde, hem Başkanlık Divanını ve hem de Genel Kurulu Anayasayı ihlale zorlamış olursunuz.

Arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Kuşhan, görüşünüz çok açık bir şekilde anlaşılmıştır efendim.

KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, lehinde iki cümle ile görüşlerimi belirtmek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; galiba mevzuu biraz dağittık biz. Hadise şu: Bir bakan, eski bakan veya yeni bakan...

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) _ O ne demek?.. Fark var arada fark.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen efendim, lütfen...

KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Devamla) - Müsaade buyurun arz edeyim, ondan sonra görüşlerinizi bildirirsiniz efendim.

Bir balkan hakkında -gerek eski bakan, gerek yeni bakan- soruşturma açılması için, Anayasanın 100 üncü maddesine müsteniden, 40 milletvekilinin talepte bulunma hakkı var mı? Var.

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Anayasanın geçici 15 inci maddesi nerede? Önce onu izah edin, açıklayın efendim.

KAMİL T. COŞKUNOĞLU (Devamla) - Bir dakika efendim, oraya geleceğim sabrediniz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, hatip, fikirlerinin hangisini önce, hangisini sonra açıklayacağını kendisi sıralar; lütfen dinleyin efendim.

Buyurun sayın hatip.

KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Devamla) - Böyle bir talepte bulunmak milletvekillinin hakkıdır. Bu talep, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılır, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, bunun hakkında, Anayasanın geçici 15 inci maddesi hükmüne tevfikan «Efendim, bakan, eski bir bakandır, binaenaleyh, bunun hakkında soruşturma açılabilir veya açılmaz» diye bir karar veremez. Bu kararı kim verir? Türkiye Büyük Millet Meclisi verir. (SHP sıralarından gürültüler)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Hayır, hayır, hayır...

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Olmaz ki efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen müdahale etmeyin. Siz görüşlerinizi belirtiniz; sayın hatip de kendi görüşlerini belirtiyorlar; beğenmeyebilirsiniz, lütfen efendim.

Buyurun sayın hatip.

KAMİL T. COŞKUNOĞLU (Devamla) - Hadise, Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmiştir. Burada vereceğimiz karar, ya soruşturma kuruluna sevkir veyahut da Anayasanın geçici 15 inci maddesini nazarı itibara alarak «Efendim, hadise bir eski bakana taalluk ediyor; binaenaleyh, Anayasanın geçici 15 inci madde hükmüne göre tahkikat açılmaz» deriz. Yani iki şık vardır.

Şimdi arkadaşlarım, «Burada konuşma açılmaz» diyorlar. Açılır; açıldıktan sonra oylamada bu netice ele alınıp, o şekilde hareket edilir.

Benim maruzatım budur. (ANAP sıralarından alkışlar; SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Yanlış, yanlış.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Hayır, o şekilde olamaz.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Aleyhte söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Oktay, bir dakikanızı rica edeyim efendim. Aleyhte söz istiyorsunuz değil mi?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Evet efendim.

BAŞKAN - Sayın Korkmaz, siz «Ben karşı değilim» demiştiniz. Lehte kabul edebilir miyim o konuşmanızı?

NURİ KORKMAZ (Adana) - Sayın Başkan, izin verirsiniz açıklayayım efendim?

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Kasaroğlu, söz vereceğim efendim...

NURİ KORKMAZ (Adana) - Efendim, buradaki konu, sadece Sayın Kafaoğlu'na münhasır bir olay mıdır? Bu çok önemli bir durum arz etmektedir. Sayın Kafaoğlu'na münhasır bir olay mıdır? Sayın Ulusu, sayın konsey üyeleri...

BAŞKAN - Sayın Korkmaz, onu sormadım; o konuda söz isterseniz, söz vereceğim efendim. Sayın Korkmaz, siz deminki konuşmanızın bir yerinde, «Ben buna karşı değilim» dediniz. Aleyhte söz isteyen var da, onun için soruyorum efendim.

NURİ KORKMAZ (Adana) - Sayın Başkan, «Ben karşı değilim» derken, şunu söylemek istiyordum; zabıtlar orada, bakılabilir; «Ben, geçici 15 inci madde kaldırılсын, ondan sonra soruşturma açılsın» diyorum. Yoksa bu olay, yalnız Kafaoğlu'na münhasır değildir, arkasından başkaları da gelebilir.

BAŞKAN - Evet.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Aleyhte söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Oktay, aleyhte konuşma iki tane oldu; çünkü Sayın Korkmaz da, aleyhte konuşacağını belirtmişti efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Kendi talebini açıklamışlardı.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Lehte söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, Sayın Kasaroğlu sizden önce lehte söz istemişlerdi efendim.

Buyurun Sayın Kasaroğlu.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; ortaya konulan bu meseleye çözüm getirebilmek için, izin verirsiniz, Anayasanın söz konusu geçici 15 inci maddesini bir daha okuyalım.

«12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanını oluşturuncaya kadar geçecek süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk Milleti adına kullanan, 2356 sayılı Kanunla kurulu Millî Güvenlik Konseyinin, bu konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin, 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkında Kanunla görev ifa eden Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, mali veya hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz.»

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Buyurun; var mı buna bir diyeceği olan?

DOĞAN KASAROĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, burada, Anayasamızın geçici 15 inci maddesinde söz konusu edilen üç ana kuruluş vardır:

1. Millî Güvenlik Konseyi,
2. Hükümet; yani Bakanlar Kurulu,
3. Danışma Meclisi,

Yoksa, bu madde içerisine, Konsey üyelerinin teker teker yaptıkları faaliyetleri koyamazsınız; zaten sayın Konsey üyelerinin teker teker yaptıkları faaliyetleri söz konusu değildir. Sayın hükümet üyelerinin teker teker yaptıkları faaliyetleri de bu madde içerisine alamazsınız. Eğer bu madde içine alınması gerekiyor idiyse, o zaman, zamanın hükümet üyelerinin idarî tasarrufları aleyhine dava açılmayacağına dair kanunu tedvin etmeye lüzum kalmazdı.

Sayın bakanların hangi tasarruflarının kovuşturma konusu yapılamayacağı kanunda gösterilmiştir. Bunlar tayin, nakil, terfî gibi idarî faaliyetlerdir; ama şimdi, bu önergede olduğu gibi, bir sayın bakanın, Bakanlar Kurulu kararı olmaksızın, Bakanlar Kurulu kararına vabeste olması gereken bir konuyu, Bakanlar Kurulunun kararını almadan, şahsî tasarruf olarak ortaya koymasının getirdiği sonuçların görüşüleceği ve karara bağlanacağı bir konuda, Anayasanın 15 inci maddesini söz konusu etmeye imkân yoktur. (ANAP sıralarından alkışlar)

Görüşmelerin sonucunda varılacak sonuç da, biraz evvel Sayın Anayasa Komisyonu Başkanının ifade buyurdıkları gibi, «Anayasanın 15 inci maddesine giriyorsa reddederiz, girmiyorsa kabul ederiz» şeklinde olamaz. Yüksek heyet, yapılacak müzakere sonunda, şayet bu önergede ileri sürülen iddiaları ciddi görürse bir komisyon kurma kararı alır; ciddi görmez ise komisyon kurma kararı almaz. Bunun Anayasa ile bağlantısı yoktur.

Hepinizi saygı ile selamlarım efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kasaroğlu.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Oktay, söz mü istiyorsunuz efendim?

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, önerge ile ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN - Önerge ayrı konu Sayın Oktay.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Önerge usule ilişkin efendim.

BAŞKAN - Değil Sayın Oktay.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Önerge doğrudan doğruya usule ilişkindir, arz edeyim efendim, müsaade ederseniz.

BAŞKAN - Sayın Oktay, yerinizden söyleyin, hangi konuyu efendim?

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Şunu arz edeyim efendim :

Ben kalkıp bu kürsüde, yargıya intikal etmiş, halen yargı safhasında olan bir konu hakkında beyanda bulunursam, sözümü keser misiniz kesmez misiniz?

BAŞKAN - Evet, Anayasaya aykırı olur.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - O halde? (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Evet.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Bu da aynı konu efendim.

BAŞKAN - Sayın Oktay, yargıya aksedip aksetmemesine karar vereceğiz. (SHP sıralarından gürültüler) Onun için toplandık.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Doğrudan doğruya oya mı sunarsınız, sözümü mü kesersiniz?

BAŞKAN - Değil. (SHP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Tamamıyla usule ilişkin bir önergedir.

BAŞKAN - Sayın Oktay, konular arasında hemen rabıta kurmak mümkün değil. (SHP sıralarından gürültüler) Demin belirttiğim gibi, ön mesele olarak kabul etti. Başkanlık bu itirazınızı; bunu da çözmek gerektiğini ve Genel Kurulun oylarına sunma gereğini kabul etti ve o işleme geçtik. İki aleyhte iki lehte olmak üzere konuşma da yapıldı. Onun dışında, başka bir usul meselesi buluyorsanız, buyurun onu da belirtin; ama yoktur, önerge daha sonraki konudur.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Ne zaman işleme koyacaksınız?

BAŞKAN - Meseleyi çözmeden, konuyu gündeme almadan önergeyi işleme koymak herhalde mümkün değildir.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığın uygulamasını, yani konunun bugün özel gündemde görüşülmesini, Genel Kurul kararı gereği gördük.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

Sayın milletvekilleri, iki sayım arasında fark var ve bu fark kayda değer bir miktarda; ayrıca salona sonradan gelenler olduğu da belirtildi.

Oylarınıza tekrar sunuyorum: Kabul edenler...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Neyi kabul edenler Sayın Başkan? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Demin açıklanmıştı Sayın Kuşhan; Başkanlığın uygulamasını, bugün özel gündemde görüşülmesini... (ANAP sıralarından, «Dinleseydin, otur yerine» sesleri, gürültüler)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Lütfen sözümü kesmeyin, öğrenmek istiyorum; ben sizin gibi bilmeden parmak kaldırmıyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

Sayın Kuşhan, lütfen...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, öğrenmek istiyorum; lütfen izah eder misiniz?

BAŞKAN - Başkanlığın uygulamasını, Meclis Soruşturmasının bugünkü özel gündemde görüşülmesinin sürdürülmesini (SHP sıralarından gürültüler)

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - İtiraz ona dair değil ki, efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, demin usulî görüşmeler bitti; lütfen aynı konuyu tekrar tartışmayalım.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Bu şahsî kinden doğan bir olay.

BAŞKAN - Lütfen, Sayın Elgin...

Teşekkür ederim.

Simdi tekrar belirtiyorum; gündemden çıkartılmasını, bugün görüşülmemesini isteyenler, yani -deminki deyimle- kabul etmeyenler...

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Anayasa Komisyonuna havalesini istiyoruz.

BAŞKAN - Anayasa konusu bir başka konu Sayın Sarioğlu; onu da görüşürüz; o burada.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Çıkartılmasını değil, Anayasa Komisyonuna gitmesini istiyoruz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, zabıtlara geçsin istiyoruz.

BAŞKAN - Başkanlığın görüşü olan, gündemde kalarak bugün görüşülmesi hususu kabul edilmiştir.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Efendim, böylece Anayasayı değiştirmiş oldunuz. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Özgenç, eğer bir usulî itirazınız varsa; hep dinledim, ama bir «Anayasayı değiştiriyorsunuz» dersiniz, bilemeyeceğim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında verilmiş olan Meclis soruşturması önergesinin, Meclis Genel Kurulunda görüşülüp görüşülme-yeceği konusunda gerekli mütalaa alınmak üzere, Anayasa Komisyonuna havalesine dair

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	61	16.1.1986	423-428	Özer Gürbüz	Yavuz Köymen	Mehmet Üner

BAŞKAN - Şimdi, bir önerge vardır...

VEYSEL VAROL (Erzincan) - Önergeye bakalım, çünkü nasıl olsa Anayasa Mahkemesine intikal edecek:

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Tüzüğün Anayasaya aykırılık önergeleriyle ilgili 85 inci maddesini okuyorum:

«Bir kanun tasarısı veya teklifinin Genel Kuruldaki görüşülmesi sırasında tasarı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler, diğer önergelerden önce oylanır.»

Şimdi, Anayasaya aykırılık konusu, demin belirttiğim gibi, kanun tasarı ve teklifi ve diğer konularda idi. Bu konuda, bu, Anayasanın 100 üncü maddesine göre gündeme aldığımız ve görüştüğümüz Meclis soruşturmasıdır.

TEVFİK BİLAL (Hatay) - «Soruşturma açılmaz» der, geçici 15 inci madde; maddeyi değiştirelim önce.

BAŞKAN - Sayın Bilal, önce söz isteyin, söz veririm; Başkanlığımız her türlü usulî tartışmaya açıktır, usulî yanlış yapmaktan yana değildir; ama tüzüğe ve yasalara uygun tartışalım.

Sayın Oktay, önergede birinci imza sizin, 85 inci maddeyi okudum, bu konuda söz almak ister misiniz?

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Evet efendim.

BAŞKAN-Buyurun.

Bu konuda usul müzakeresi açtım.

YUSUF ZİYA KAZANCIOĞLU (Trabzon) - Efendim önergeyi okutunuz da, konuya açıklık gelsin herkes anlasın.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım.

BAŞKAN - Kusura bakmayın Sayın Oktay, bugün sayın hatiplerin sözünü keser duruma geldik; arkadaşlarım bilgi almak istiyorlar, önce önergeyi okutayım, demin açıklandığı için gerek duymamıştık; ama şimdi gerek duyuyoruz; o bakımdan sözünüzü kesiyorum efendim.

Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Anayasanın geçici 15 inci maddesi yürürlükte iken, bu soruşturma önergesinin görüşülüp, görüşülemeyeceği konusunda gerekli mütalaanın alınması için öncelikle önerenin Anayasa Komisyonuna havale edilmesini arz ve talep ederiz.

Saygılarımızla.

Mehmet Seyfi Oktay

Vecihi Ataklı

Ankara

Şanlıurfa

Abdullah Çakırefe

Sabri Irmak

Manisa

Konya

Sayın milletvekilleri, önerge üzerinde usulî müzakere öneriyoruz.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Oktay.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkanım, biraz önce yapılan usul tartışmaları esnasında, önergemizi Başkanlık Divanına sunmuştuk, önergemize muttali oldunuz. Biz o zaman, bu önerenin usule ilişkin olduğunu belirtmiştik; ancak siz, Başkanlık Divanı olarak, oylamadan sonra bu önergeyi işleme koyacağınızı ve tartışmaya açacağınızı belirttiniz. Başkanlık Divanının bu tavrı karşısında, önergemizin daha sonra işleme konacağını düşündüğümüz için, o esnada ısrar etmedik ve söz talebinde de bulunmadık.

Şimdi, başka bir maddeyi ileri sürmek suretiyle, yeniden önerenin görüşülemeyeceği konusunda beyanda bulunuyorsunuz. Bu çelişki değil mi Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Oktay, bir dakikanızı rica edeyim.

Önerge konusunu görüşebilmek için önce, maddeyi gündeme alıp görüşme konusu çözmek lazım, maddeyi gündeme almadan...

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Usule ilişkin bir önerge, esasa ilişkin değil ki Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Oktay, lütfen sözümü kesmeyin, mademki Başkanlıktan açıklama istediniz, o konuyu açıklayayım.

Önce, gündeme alıp görüşmeden, usule ilişkin önergelerin görüşülmesi de mümkün değildir, önce, özel gündem maddesinin görüşülüp görüşülemeyeceğini çözmek ve Genel Kurulun oyuna sunmak gerekir; çünkü önmelele olarak kabul ettik. Daha sonra, o konuda usule ait itirazlar varsa, hepsi tartışılabilir. Bu meydana almıştı Sayın Oktay.

Buyurun, devam edin.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Sayın Başkanım, Anayasamızın Geçici 15 inci Maddesi açıktır. Bunu bir kez daha yüce huzurunuzda hatırlatmak istiyorum: «12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanlık Divanını oluşturuncaya kadar geçecek süre içinde, yasama ve yürütme yetkilerini Türk Milleti adına kullanan, 2356 sayılı Kanunla kurulu Milli Güvenlik Konseyinin, bu Konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin, 2485 sayılı Kurucu Meclis Hakkında Kanunla görev ifa eden Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, mali veya hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı mercine başvurulamaz» denmektedir.

Biz, nerede suiistimal varsa, Yüce Meclisin hassasiyetle mutlaka üzerine varmasından yanayız. Ancak...

MUSTAFA KEMAL TOGAY (Isparta) - O halde?...

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - «Ancak» olmaz...

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Ancak 15 inci maddeyi, buyurun gelin elbirliğiyle değiştirelim ve bu konuda olaya karışan diğer kişileri, yalnızca sayın bakanı değil, geçmiş dönemlerin tüm sorumlularını; Başbakanı, mevcut Başbakan Yardımcısını da aynı eşit ilkeler içerisinde, aynı adalet duyguları içerisinde yargılamaya çekelim efendim. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar.)

Geliniz, 84 üncü maddede olduğu gibi, milletvekilli transferi için kapalı kapılar arkasında mizansenler düzenleyerek değil...

ÖMER FERRUH İLTER (İstanbul) - Siz yapıyorsunuz onu.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - ... Açıkça ortaya çıkalım ve Anayasanın 15 inci maddesini değiştirelim... (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN - Sayın Oktay, Sayın Oktay... (Gürültüler.)

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - ... ve ondan sonra herkese, Sayın Başbakan da dahil, diğer ilgililerin tümüne, eşit olanaklar sağlayarak, aklanmalarını sağlamak konusunda onlara imkan sağlayalım.

Teşekkür ederim. (SHP sıralarından alkışlar.)

BURHAN CAHİT GÜNDÜZ (İzmir) - «Gündeme alınsın» diye, Danışma Kurulu önerisinde sizin de imzanız var.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Oktay.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANİ M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bendeniz meseleye, Anayasanın geçici 115 inci maddesinin değiştirilip değiştirilmemesi açısından değil -ki konumuz o

değildir- Anayasanın geçici 15 inci maddesinin, Sayın Doğan Kasaroğlu'nun çok açık ve seçik bir şekilde ortaya koyduğu üzere, neyi istihdaf ettiğini, İçtüzüğün 85 inci maddesinin amacının ne olduğunu arz etmek için huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Anayasamızın geçici 15 inci maddesinin kıymetli zamanınızı almamak için, sadece muayyen kısımlarını okumakla yetineceğim : «Milî Güvenlik Konseyinin, bu Konseyin yönetimi döneminde kurulmuş hükümetlerin;» vurguluyorum, “hükümetlerin” yani diğer deyişiyle Bakanlar Kurulunun; «Danışma Meclisinin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, mali veya hukuki sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz.»

VEYSEL VAROL (Erzincan) - Mali diyor...

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Anayasamız bununla yetinmemiş, geçici 15 inci maddesinin 2 nci fıkrasında bir hüküm daha koymuştur : «Bu karar ve tasarrufların idarece veya yetkili kılınmış organ, merci ve görevlilerce uygulanmasından dolayı, karar alanlar, tasarrufta bulunanlar ve uygulayanlar hakkında da yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır» demiştir.

KADİR NARİN - Bankerler de dâhil mi Sayın Bakan?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Sayın Başkan, Anayasanın istihdaf ettiği husus, Bakanlar Kurulunun almış olduğu karardır. Hadisemizde Bakanlar Kuruluna yönelik herhangi bir tasarruf, bir karar mevcut değildir. Bir sabık bakan arkadaşımızın almış olduğu kişisel bir karar vardır. Binaenaleyh, elma ile armutları toplama, kabilinden bir işleme girişmeyelim. (SHP sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Bu bir.

İkincisi, biraz evvel konuşan Sayın Oktay arkadaşımız,«Anayasanın geçici 15 inci maddesini değiştirelim ve hesap soralım herkese» dediler.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Eşit olanaklar içinde aklanmasını sağlayalım dedim.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Bir fikirdir, muhteremdir; varsa niyetleri, Anayasanın geçici 15 inci maddesinin değiştirilmesi hususunda bir teklif verirler, Yüce Mecliste görüşülür; değiştirilir veya değiştirilmez. Anayasanın nasıl değiştirileceği kanunda, Anayasada belirlenmiştir; ancak, konuşması esnasında, «Başbakan Turgut Özal'ı ve yardımcısını da yargılayalım veya ona hesap soralım» dediler.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Demokratik bir işlemdir, gocunmayalım.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Ben de diyorum ki, Sayın Başbakanımızın veya Sayın Başbakan Yardımcımızın, Millî Güvenlik Konseyi yönetiminde siyasî sorumluluk yüklendikleri sırada, işlemiş oldukları şahsî bir suçları var ise... (SHP sıralarından «Bankerlik» sesleri.) Getirirsiniz buraya beyler.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Siz de reddedersiniz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Kabul edecek misiniz, söz verin.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri lütfen, böyle bir müzakere usulü yok.

Buyurun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Buraya getirirsiniz, engelleyen bir hüküm yoktur.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Kabul edecekseniz götürelim.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - Meclis İçtüzüğü'nün 85 inci maddesine gelince :

«Bir kanun tasarı ve teklifinin Genel Kurul'daki görüşülmesi sırasında tasarı veya teklifin belli bir maddesinin Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle reddini isteyen önergeler, diğer önergelerden önce oylanır» diyor. Görüşülmekte olan konu, bir kanun teklifi veya tasarısı var mıdır? 'Değildir.' Binaenaleyh Sayın Başkanlık Divanının bu önergeyi oylamaya sunması veya üzerinde konuşma açtırması dahi doğru olmamıştır.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Aksine bir hüküm var mı Sayın Bakan.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Devamla) - 85 inci madde gayet açıktır. Oylanmaması lazım, bunun tartışılmaması lazım.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Efendim bunu yorumlamaya tabi tutamazsınız. Yeni bir askıya alma modeli mi getiriyorlar?

BAŞKAN - Sayın Özgenç, lütfen Başkanlığa hitaben konuşun.

Demin el kaldırmıştınız Sayın Özgenç, buyurun, bir şey mi diyecektiniz?

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Efendim, sayın bakanın bu konuya ilişkin açıklamasını ve Başkanlık Divanının tutumunu, Anayasanın geçici 15 inci maddesinde belirtilmiş olan kesin ve açık kural karşısında, hiçbir yorumlamaya tabi tutulmaksızın ve hatta Anayasanın geçici 15 inci maddesindeki bu hükmü anayasal kurallar dairesinde değiştirilmedikçe yorumlamaya tabi tutulmayacağı

ve Başkanlık Divanınca bu konuda oylama ve görüşme yapmadan, keenlemeyekûn olan bu konunun, geriye alınması icap ettiği yolunda bir ifade tarzı kullanmak istiyorum ve bu hususu tavzih etmek istiyorum. Şimdi burada sayın hükümet mensubu yeni bir askıya alma modeli getiriyor, yeni bir yorumlama getiriyor; bu mümkün değil efendim.

BAŞKAN - Sayın Özgenç, o tip yorumlarda bırakmayın da, usulü itirazınızı belirtiniz. Demin o konuları görüştük biliyorsunuz; o itirazlar yapıldı; yüce Genel Kurul oylarıyla bunu belirledi.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, 85 inci maddenin tefsiri hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, Sayın Kuşhan sizden önce söz istemişti.

Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Bir hususu arz etmeme müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Önce bir konunuzu alayım Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, görüşmekte olduğumuz konunun Mecliste uygulanmakta olan prosedürü ve milletvekillerinin söyledikleriyle Sayın Başkanlık Divanının anlayışı arasında bir çelişki var, bir irtibatsızlık var, bu konuyu açıklamak istiyorum, müsaade ediniz bana.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, Başkanlığın görüşü ve gündemi bellidir, Başkanlık bu konuda tartışmaya girmez. Ancak, konu bellidir, özel gündemde sunulmuştur; daha önce Danışma Kurulu usulünü ve yöntemini de belirlemiştir. Konu Anayasadan gelmektedir. Anayasanın, belli sürelerde görüşülmesi gereken ve süreye bağladığı konuları, İçtüzüğün 51 inci maddesi özel gündeme koyar. Başkanlık bunu uygulamış ve Genel Kurulda Danışma Kurulunun kararını da onaylatmıştır. Bugüne geldik, Anayasaya aykırı diye usulî itirazda bulunuldu; o konuda da tartışma açtık ve esas mesele kabul ettik, yine yüce Genel Kurulun oylarına sunduk. Bu konulardaki görüşmeler bitmiştir.

Şimdi elimde bir önerge vardır; önerge, Anayasaya aykırılık iddiasında bulunmaktadır. Demin arkadaşlarımız, «Bu önergeyi niye öne almadınız?» diye itiraz ettiler. Başkanlığımız, konunun esasını çözmeden, usule ait önergeyi öne de alamazdı. Uygulamamız budur. Şimdi önerge hakkında usulî tartışma açtık, önergeyi konuşuyoruz Sayın Kuşhan; deminki konu bitmiştir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz, geçen gün de bir vesileyle arz etmiştim...

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, bu konudaki görüşme bitmiştir; siz deminki konuyu görüşüyorsunuz. Bu konuya ait hiç bir usulî itirazınızı alamadım; o bakımdan, Sayın Bayezit bu konuda usul hakkında söz istediler, ona söz veriyorum.

Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Buyurun Sayın Bayezit, yerinizden konuyu bir daha alayım.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Efendim, ben 85 inci maddedeki tefsiriniz konusunda ve tutumunuz hakkında konuşacağım.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, 85 inci maddedeki tefsir değil; bu konuda usulî müzakere açtım, önerge lehinde söz veriyorum; buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Müsaade ederseniz kürsüden konuşayım.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önce bir konuyu açıklamak istiyorum. Bu kürsüde fitık oldum, geçen hafta ameliyat atlattım, bu sabah da dikişlerimi aldurdım; ancak, konuşma zorunluluğunu (Sayın Sağlık Bakanı beni bağışlasın) hissettim ve karşınıza çıktım.

Sayın Başkan, sayın Adalet Bakanımız ve zatı âliniz fahiş bir hata yapıyorsunuz, İçtüzüğün 85 inci maddesi tedvin edildiği zaman, Anayasanın 100 üncü maddesi bu prosedürüyle mevcut değildi. Anayasanın 100 üncü maddesi yeni bir prosedür getirmiştir. 85 inci madde yürürlükte iken, yürürlükte olan Meclis soruşturması prosedürü değişti.

Bu itibarla, Meclis soruşturmasının Anayasaya uygun olup olmadığının araştırılması konusunu, halen yürürlükte olan, ama Anayasanın 100 üncü maddesine kıyasen eski olan 88 inci maddeyle yorumlayamazsınız.

İkinci konu; Anayasanın geçici bir maddesi var - numarası aklımda değil - açıktır, İçtüzüğün Anayasaya aykırı olmayan hükümleri yürürlüktedir. Bu itibarla, siz 85 inci maddedeki bu kısıtlamayı bir kıstas alarak, Anayasanın 100 üncü maddesinin bunu öngörmediğini, Meclis soruşturmasının öngörülmediğini ileri sürdüğünüz takdirde, Sayın Adalet Bakanı gibi anayasal tefsirde hataya düşersiniz.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; konu çok ciddi bir konudur. Konu o kadar ciddidir ki, Sayın Başbakanın bugün Mecliste- olmamasıyla bellidir. (ANAP sıralarından «Ne ilgisi var?» sesleri ve gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Bayezit, söz alma nedeniniz, usul hakkındadır...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Sayın Başbakan, biliyorsunuz bütün önemli konularda buradadır; bu konu bu nedenle ciddidir.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, bir dakika efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Onun için, Anayasaya uygunluğun... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Arkadaşlar, beni bağırtpmayın, yalvarıyorum, lütfen...

Onun için, Anayasaya uygunluğun burada ariz amik ortaya konulması gerekir. Yüce heyetiniz bir tasarrufun Anayasaya uygunluğunu burada karara

bağlayamaz. Niçin bağlayamaz? Anayasa Komisyonu vardır. Gariptir ve büyük bir talihsizliktir, Sayın Anayasa Komisyonu Başkanı bu kürsüye çıkmıştır, «önce bunu benim komisyonum görüşmeli» diyememiştir; demesi gerekirdi.

Bu itibarla, bu önerenin kabul edilmesi gerekir. Biz hiçbir zaman şunun veya bunun korunması peşinde değiliz arkadaşlar. Kim suçluysa biz ona parmak kaldırırız; ancak Anayasa her şeyin üstündedir.

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) - Koruyorsunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Eğer Anayasa buna mani ise, suçlu dahi olsa parmak kaldırmamaya mecburuz; çünkü hukuka bağlı, devlete saygı duyan bir partinin müntesipleriyiz. Bu itibarla, bu konunun önce Anayasa Komisyonunda incelenmesi gerekir. Anayasa Komisyonu, o geçici 15 inci madde şümulünde mütalaa eder veya etmez, rapor burada mütalaa edilir, oya sunulur ve yüce Meclis o zaman karar verir. Şu an yüce Meclis bunun Anayasaya uygunluğu konusunda karar veremez. Bu nedenle, ben önerenin kabul edilmesini ve konunun Anayasa Komisyonuna sevk edilmesini arz ve teklif ediyorum.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığın tutumu hakkında da yanlışlık oluyor gibi görüş bildirdiği için, Başkanlık bir açıklama yapma zaruretinin duymuştur.

Sayın Bayezit'in de belirttiği gibi, Başkanlık konuyu çok ciddiye almıştır. Eğer çok ciddiye almasa idik, 85 inci maddedeki açık hükme rağmen bu önergeyi hiç usul müzakeresine açmazdık; ancak Sayın Bayezit'in de belirttiği gibi, konu, bir Anayasa tartışması ve Anayasanın 100 üncü maddesi de İçtüzükten sonra çıkan bir konu olduğu için, bu konuda teamül ya da ön uygulama gibi bir konu yoksa, Genel Kurulun takdirine sunulur, usulî araştırma yapılır; Başkanlığımız bunu yapmıştır. Evet «İçtüzükte aksine bir hüküm yoktur» dendi, Anayasada da bunun aksine başka hüküm yoktur; Anayasa nasıl görüşüleceğini maddeye bağlamıştır.

Bu nedenle, Başkanlığımız, konuyu çok ciddiye alarak bu önerge hakkında da, 85 inci maddedeki açık hükme rağmen, kanundur, tekliftir hükmüne rağmen, 100 üncü madde daha sonra uygulamaya çıktığı, yeni İçtüzük de buna göre henüz yapılamadığı için, Genel Kurulun görüşünü almak gereğini duymuştur. Sayın Bayezit, konuyu olduğu gibi ciddiye almışızdır.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, geçici madde karşısında uygulayamazsınız 85'i, Anayasaya aykırı bu durum.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, biz Başkanlık olarak konuyu getirdik; demin de belirttim, konuyu bir daha açıklayayım; Anayasaya uygundur, değildir tartışmasına, Başkanlık girme durumunda da değildir. Oylanan bir tartışmaya

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Başkan giremez; ancak Başkanlık, daha önce gündemini basmış, konuyu getirmiş, oylamıştır, o konu bitmiştir; şimdi önergeyi konuşuyoruz.

Sayın milletvekilleri, 100 üncü madde İçtüzükten sonra Anayasaya konduğu için, bu konuda da aksine bir hüküm olmadığı için, usulî tartışma açtık; tartışma da bitmiştir.

Bu önergenin gündeme ya da görüşmelere alınıp alınmaması hususunu...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, bir soru sorabilir miyim?

Yüce Meclisin oyu aleyhte olur ise, siz bu konuyu Anayasa Komisyonuna göndermeyecek misiniz? Geçici madde var efendim.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, teşekkür ederim.

Boşluk olan konularda, Yüce Meclisin oyu, hepimizin, sizin de, bizim de saygı duyduğumuz, duyacağımız, duymamız gereken bir oydur; konu bu şekilde anlaşılacaktır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum, önergenin işleme alınarak konunun Anayasa Komisyonuna havale edilmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Anayasanın 84 üncü maddesi gereğince TBMM üyeliğinin düşmesi hususunda yapılacak oylama hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	75	5.3.1986	460-465	Abdülhalim Aras	Mehmet Zeki Uzun	Durmuş Fikri Sağlar

BAŞKAN - Efendim, buyurun, buyurun... Bir dakika, bir dakika... (SHP sıralarından alkışlar)

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - Söz istiyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, özür dilerim; beni kürsüye çağırdınız, arkasından «bir dakika» dediniz, ona riayet etmedim. Bağışlayınız, kürsüye çağırıştınız çünkü.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bir milletvekili arkadaşımız Yüce Divana yüksek Meclisçe sevk edilmiş, mahkûm olmuştur. O milletvekili arkadaşımız, mahkûmiyet kararından sonra istifa etmiştir. İstifa kendisinin kişisel hakkıdır, ama Yüce Divanın kararına uymak yüce Meclisin bir görevidir. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, önce Yüce Divanın mahkûmiyet kararı gelmiştir. Yüce Mecliste, mahkûmiyet kararının gelmesinden çok sonra verilmiş bulunan istifadan da önce, Yüce Divanın kararı gereği milletvekilliğinin düşmesinin oylanması gerekir. Başkanlık Divanı, istifayı önceden oylamak suretiyle, hem Yüce Divan kararına gösterilmesi gereken saygıyı göz ardı etmektedir ve hem de bunda politik çıkarlara alet olmaktadır. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Ben yüce Meclisten istirham ediyorum. Saygınlığımızı elbirliğiyle koruyalım. Arkadaşımız kaderiyle başbaşa kalacaktır, bizim dışımızdadır bunlar; ama Yüce Divan kararı önce uygulanmalıdır. Ben Sayın Başkandan, usul hakkında söz istediğim anda istifa dilekçesini okutmakta ısrar ettiler. Tekerrür etmemesini ve dünkü tefsirlerine uyararak, Başkanlık ciddiyeti içinde Meclisi yönetmelerini kendilerinden rica ediyorum arkadaşlar. Bana söz vermeye mecburdu, okutmaya başlayamazdı, kendisine İttüzüğü hatırlattığım için üzgünüm; ama beni, bunu yapmaya kendisi mecbur etti.

Saygılar sunuyorum. (SHP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İttüzük hükümlerine göre usul tartışması açılmış bulunuyor.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - Usul hakkında aleyhte söz istiyorum Sayın Başkanım.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Usul müzakeresi açıldığına göre, bu hususta lehte söz istiyorum.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, söz vereceğim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) - Sayın Başkan ben de lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Peki efendim.

Buyurun Sayın Şengün.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; gündemin «Oylaması Yapılacak İşler» bölümünde, Manisa Milletvekili İsmail Özdağlar'ın milletvekilliğinden istifa etmesi nedeniyle, Anayasanın 84 üncü maddesi gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinin düşmesinin açık oylaması yer almıştır.

Yüce Meclisçe bilindiği üzere, İsmail Özdağlar'ın istifasından önce, Anayasa Mahkemesince hakkında alınmış bir mahkûmiyet kararı vardır. Gene, yüce Meclisçe bilindiği üzere, bir milletvekilinin istifa etmesi ile Anayasa Mahkemesince mahkûm edilmesinin hukukî ve idarî sonuçları birbirinden farklıdır.

Diğer taraftan, istifaen milletvekilliği düşen bir kimsenin, bu karardan sonra illiyet rabitası kalkması nedeniyle, diğer bir deyimle milletvekilliği sıfatının kalkması nedeniyle, mahkûmiyet kararının oylanması, bize göre hukuken mümkün olamayacaktır. Bu nedenle, istifa dilekçesinden önce mahkûmiyeti sebebiyle milletvekilliğinin düşmesinin oylanması gerekir. İlgili komisyonda, her iki husus birden oylanmıştır ve hukuka göre daha müstacel olan durumun sonraya bırakılması kabul edilemez. Kaldı ki, Anayasamızın 138 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre de; kazaî organ kararı yasama organınca geciktirilemez. Bu nedenlerle Başkanlık Divanından benim ve arkadaşlarımla talebi, her şeyden önce, Anayasa Mahkemesinin mahkûmiyeti sebebiyle milletvekilliğinin düşmesini gerektiren hususun öncelikle oylanmasının gerekeceği şeklindedir.

Yüce Meclise en derin saygılarla arz ederim. (MDP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Lehinde Sayın İhsan Tombuş. (ANAP sıralarından alkışlar)

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şu anda bizi bu şekilde müşkül bir durumda bırakmış olan husus, Anayasanın 84 üncü maddesinin iyi şekilde yazılmamış olmasıdır.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Anayasayı değiştirelim.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Bu da teklif edildi, ama itibar görmedi. Neyse o tarafı bırakalım şimdi, bizim mevzumuz o değil; bugünkü oylamadır, rica ediyorum sözümü kesmeyiniz.

Muhterem arkadaşlarım, Anayasanın 84 üncü maddesinde milletvekilliğinin düşmesi için altı sebep belirtilmiştir. Sırasıyla; birincisi istifa, ikincisi mahkûmiyet, üçüncüsü kısıtlı olmak, dördüncüsü istifa ederek başka bir partiye girmek, beşincisi üyelikle bağdaşmayan bir görev kabul etmek, altıncısı devamsızlık. Maalesef...

SALİM EREL (Konya) - Yedincisi Özal'ın isteği.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Yedincisini de siz tespit edin beyefendi. Şimdi...

SALİM EREL (Konya) - O da Özal'ın isteği.

BAŞKAN - Sayın Salim Erel, lütfen... Başkaları sükûneti ihlal ettiği zaman yerinizde duramıyorsunuz; ama buna zatı âliniz hiç riayet etmiyorsunuz. Lütfen efendim...

Buyurun Sayın Tombuş.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Muhterem arkadaşlarım, 84 üncü madde bu altı hususu tespit ederken, birinci sırada «istifa», ikinci sırada «mahkûmiyet», üçüncü sırada «kısıtlılık» şeklinde olarak sıralamış ve sonunda, maalesef hepsini de «üye tamsayısının salt çoğunluğuyla karar verilir» cümlesine bağlamış.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Sizi bağlamıyor...

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Müsaade edin arkadaşım. Eğer, bir fikriniz varsa, buyurun gelin buraya. Karşılıklı burada konuşursak, ne ben sizi anlayabilirim, ne de siz beni anlayabilirsiniz.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Orada bizi konuşturamıyorsunuz iki...

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Biz sizin arkadaşlarınızın konuşmalarını sükûnetle dinledik, onlardan feyz aldık ve sonra da geldik, kendi fikrimizi söylüyoruz. Yanlış da olabilir, doğru da olabilir; ama lütfen parlamento adabına, konuşma adabına riayet ediniz; bunu bilhassa rica ederim. Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Eğer, Anayasa maddesi, bunu iki kısma ayırıp da, iki fıkra halinde, istifa, mahkûmiyet ve kısıtlılık hususunu oylamaya tabi tutmasa da, diğerlerini tutsaydı, iyi bir kodifikasyon örneği vermiş olurdu. Maalesef bunu yapmadığı için, bugünkü sıkıntılar başımıza geliyor.

Şimdi, deniyor ki, «İstifadan önce mahkûmiyet oylansın». Niçin arkadaşlar, sebep ne? Anayasanın 84 üncü maddesi, birinci derecede istifayı öne almış. Ben size bir şey soracağım... (Gürültüler)

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - Hayır, yok öyle bir şey.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Müsaade edin efendim, kabul etmeyebilirsiniz, fikrim yanlış olabilir; bu ayrı bir mesele; ama sizin orada bağırıma hakkınız olmadığı gibi benim buradaki konuşma insicamımı bozmaya da hakkınız yok. (Gürültüler)

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Doğru söyleyin.

MEHMET YAŞAR (Ağrı) - Yanlış ifade ediyorsunuz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Tombuş.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Doğrudur, yanlıştır; burada her şeyi söylemeye hakkım vardır. Müsaade etmek mecburiyetindeyiz. Aksi takdirde siz de konuşamazsınız; sizi de biz konuşturmayız, olur biter. O zaman parlamento adabı kalmaz.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Konuşturuyorsunuz ki zaten...

SALİM EREL (Konya) - Millet konuşmaya başlarsa görürsünüz.

BAŞKAN - Muhterem arkadaşlarım, söz atıldığı müddetçe müzakereler uzar. Lütfen sükûnetle dinleyelim. Ne yapalım ki, alışkanlıklarınızı devam ettireceksiniz; buna da benim engel olmama imkân yok.

Devam edin efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben size bir örnek vereyim: Anayasanın 84 üncü maddesi bunu iki kısma ayırıyordu; bir arkadaşımızın milletvekilliği, istifa, mahkûmiyet veya kısıtlılık nedenlerinden birisiyle ve doğrudan doğruya -Mecliste bilgiye sunmak suretiyle- düşseydi; bu sırada da bir arkadaşın devamsızlığı yüzünden milletvekilliğinin düşmesi için buraya bir oylama gelseydi; ama bu milletvekili daha önce istifa etmiş olsaydı, istifa eden milletvekilinin milletvekilliği sıfatı kalmadığına göre, siz burada oylamaya gerek görür müydünüz? Mümkün değil; çünkü, istifa hepsinden önce gelir. İstifa etmiş bir kimsenin milletvekilliği, eğer Anayasanın 84 üncü maddesi böyle olmasaydı, bu oylamaya da gerek olmadan düşerdi ve o milletvekilinin şayet mahkûmiyet meselesinde olsaydı -oylama durumu dediğim gibi olsaydı-,onu da oylama imkânı kalmazdı. Hukukî durum budur. (Gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Varsayım.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Ben misal vererek söylüyorum; size göre varsayım öyle olur, böyle olur; ona ben karışmam, siz nasıl isterseniz öyle düşünün. Ben fikrimi söylüyorum.

Müsaade edin...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Yanlış.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Yanlış olabilir, sizinki doğru olabilir. Nereden malum sizinkinin doğru olduğu? (Gürültüler)

BAŞKAN - Devam edin efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Müsaade ediniz, şimdi ikinci bir mesele var...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Mahkûmiyet kamu düzenidir, istifa kişiseldir.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Müsaade edin efendim.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Her şeyi açık seçik ortaya koyacağız.

BAŞKAN - Devam edin efendim, siz devam edin. Çünkü konuşursanız sükûnet temin edilir.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - İstifa öncelikle gelir. İstifa eden bir milletvekilinin, artık şu veya bu sebeple milletvekilliğinin düşürülmesi mevzubahis olamaz, çünkü milletvekilliği sıfatı zaten kalkmış olur.

Önce istifanın oylanması meselesinde ikinci bir sebep vardır. Demin hukukî tarafını anlatmıştım, bir de bunun insanî tarafı vardır. Acaba bu arkadaşımız niye istifa etmiş? (SHP sıralarından «Size sormak lazım» sesleri) Ben bunu tahlil etmek istiyorum: Kendine göre, istifası suretiyle milletvekilliğinin düşmesini daha hafif bulmuş olabilir ve kendi vicdanını biraz daha tatmin etmek ve belki de bu işi tahfif etmek için bu yola gitmiş olabilir.

METİN ÜSTÜNEL (Adana) - Kendisi gelsin konuşsun.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - İkinci bir durum, şu olabilir: Burada, mahkûmiyet sebebiyle milletvekilliğinin düşmesi, bazı merhamet duygularını veya da bazı polemik metotlarını gündeme getirebilecektir. Arkadaşımız bazı vicdanları rahatlatmak sıkıntı vermemek, bazı vicdanları rahatlatıp, onları bu kararın sıkıntısından kurtarmak için istifa etmiş olabilir. (SHP sıralarından gürültüler) O halde bizim, kendisinin bu şekildeki rahatlamasını veya bazı vicdanları bu şekilde rahatlatmasını önlemekteki menfaatimiz nedir?

Muhterem arkadaşlarım, hem insanî bakımdan ve hem de hukukî bakımdan, öncelikle istifanın oylanması gerekir. Hiçbir zaman bu kadar zalim olmayalım.

Hepinize teşekkür ederim. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, Sayın Ülker'den sonra, iki aleyhte ve iki lehte konuşulmuş ve bu itibarla da usul müzakereleri tamamlanmış olacaktır.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Üzerinde konuşacağım efendim.

BAŞKAN - Olmaz efendim, üzerinde konuşma olmaz... İsterseniz 64 üncü maddeyi okuyalım, üzerinde konuşmak mümkün değil efendim.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Var efendim, var, uygulamada çok örnek var.

BAŞKAN - Buyurun oturun efendim.

Sayın Ülker buyurunuz.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanımca Mecliste usul yanlışlığı yapmakta olduğumuzu düşünüyorum. Buna sebep de şu: Anayasamızın 84 üncü maddesinin birinci fıkrası, «İstifa eden...» diye başlayıp, «... üyeliğinin düşmesine üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karar verilir» diye bitiyor.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

1961 Anayasasının 80 inci maddesi, «Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği, bir üyenin üye seçilmeye engel bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymesi, çekilmesi -yani istifa- kısıtlanması..» diye başlıyor ve «... üyeliğinin düşüğünün kendi Meclisince karara bağlanması hallerinde sona erer.» diye bitiyor.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - 1961 Anayasasından değil, 1982 Anayasasından bahsediniz.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - 1961 Anayasasının 80 inci maddesi ile, 1982 Anayasasının 84 üncü maddesi arasında yapı bakımından fark yok. Yalnız, 1984 Anayasasının 84 üncü maddesinde, 201 oy sayısı getirilmiş; ama 1961 Anayasasında ifade edilen «Meclisince karara bağlanması» ifadesinde de belli bir sayıyı gerektirdiği ortadadır.

Şimdi, bunun tatbikatına bakalım: 1961 Anayasasının hazırlanması sırasında, bu konuda da bir tartışma olmuş. Komisyon Sözcüsü Turan Güneş «Arkadaşlar, evvela şunu söyleyeyim ki, bu hallerin hiçbirisi -Yani istifa dahil, çekilme dahil, bütün haller-Meclisin kararına bağlı değildir. İki ay devam etmemiş olanın milletvekilliği kendiliğinden düşer. Yalnız, bu halde, 79 uncu maddede yazılı hallerde, Meclise mevdu bir başka yetki vardır. İki ay devam edip etmeme hakkında karar alınır. Binaenaleyh, burada iki ay devam etmemiş olan bir üyenin üyeliği, İçtüzüğe göre yine kendiliğinden düşer. Bu bakımdan, Meclisler burada tabir caizse, iki ay devamsızlık hakkında bir tespiti delâil yapmaktadır. Diğer hallerde de bu böyledir» diyor.

Şimdi o bölümü tekrar okuyorum : «Arkadaşlar, evvela şunu söyleyeyim ki, bu hallerin hiçbirisi Meclisin kararına bağlı değildir.»Tatbikata gelince, benim elimin altında şunlar var: «Çekilme (istifa) kabule bağlı değildir.» Biz de böyle okuduk, şimdiye kadar istifanın tek taraflı bir hareket, bir hukukî işlem olduğunu biliyoruz, tek taraflı bir irade beyanıdır. Kabule bağlı değildir. Cumhuriyet Senatosu üyeleri Ali Fuat Başgil ve Cemal Madanoğlu'nun istifalarında, kabule bağlı tutulması konusundaki önergeler reddedilmiştir. Anayasa Komisyonu sözcüsü böyle söylüyor. Tatbikat böyle oluyor.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Hangi Anayasa Komisyonu üyesi söylüyor 1961 mi, 1982 mi?

REŞİT ÜLKER (Devamla) - İyi dinlemediniz öyleyse efendim.

BAŞKAN - Efendim, dinlememişsiniz; hangi Anayasa olduğunu arkadaşımız açık seçik söylüyor; dinlemiyorsunuz, tekrar soruyorsunuz; dinleyiniz efendim.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Dinliyoruz, dinliyoruz.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Kitap şöyle devam ediyor: «Çekilme önergeleri daima Türkiye Büyük Millet Meclisinin kabulüne değil, bilgisine sunulmuştur.»

Değerli arkadaşlarım, şimdi öyleyse buradaki oylama nedir? Buradaki oylamayı, bu istifa hadisesine uygulayalım; Sayın Başkanlığa istifa istemi

gelmiş; ama istifa dilekçesi sahibi «İmza benim değil» diyor. Yahut, istifa dilekçesi gelmiş «Bana bu imzayı tehditle attırdılar, ben şimdi istifadan vazgeçtim» diyor. İşte o zaman Meclis bu konuyu alacak, inceleyecek ve oylamaya koyacaktır. Sayın milletvekilleri, böyle olunca, burada çekilme yapılmıştır, çekilme yapıldığı anda hüküm ifade eder, ondan sonra burada yapılacak hiçbir muamele yoktur, hiçbir surette oylama yapılması gerekmez.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Bunda olduğu gibi

BAŞKAN - Muhterem arkadaşlarım, usul üzerindeki tartışmalar tamamlanmıştır.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, bir soruma müsaade eder misiniz?

Sayın Başkan, gazetelerde çıkan bir yazıda, Sayın Başbakan «Eğer kabul oyu vermezseniz çeker giderim» demiş midir dememiş midir? (ANAP sıralarından «O sizi ilgilendirmez» sesleri, gürültüler)

BAŞKAN -Bu soru konuyla ilgili değildir efendim. Sayın Özkaya, bu beyanlarınızı haşiv ve gereksiz kabul edelim.

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, eğer böyle bir şey denmişse, bu Meclis tesir altındadır. (ANAP sıralarından gürültüler) Bunu lütfen açıklayınız. Aksi halde, tesir altında kalıyoruz... Sayın Başbakan gitmesin diye tesir altında kalıyoruz... Lütfen...

BAŞKAN - Arkadaşlarım, lütfen müsaade buyurunuz.

Başkanlığın bu konudaki görüşünü, Başkanlık Divanındaki müzakereleri kısaca anlatmama izin vermenizi rica ediyorum.

Sayın Ülker'in bahsettiği konular, 3 defa yapılan ve uzun müddet devam eden Başkanlık Divanı toplantılarında bütün ayrıntılarıyla incelenmiş ve tetkik edilmiştir. Evet, 1961 Anayasasının yazılış şekliyle ve 1961 Anayasasının...

REŞİT ÜLKER (İstanbul) - Yazılışından niye bahsediyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN - Müsaade buyurunuz efendim, niçin sözümü kesiyorsunuz?

... Yazılış şekliyle ve o zabıtlardaki müzakere usulleriyle doğrudur ve isabetlidir; ama 1982 Anayasasının 84 üncü maddesi, gerek Danışma Meclisindeki metinden, gerek 1961 Anayasasındaki metinden, ve gerekse 1924 Anayasasındaki esaslardan ayrılmak suretiyle, yepyeni bir esas getirmiştir. Lafzından ve yazılış şekline, açık seçik anladığımız manada, maalesef, oylanması gerekiyor.

SALİM EREL (Konya) - Sayın Başkan, niçin «Maalesef» diyorsunuz?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Tatbikatta nelere müncer olduğu, kamuoyunda, basında ve Mecliste nasıl müzakere konuları olduğu sebebiyle, bu yazılış tarzı hakkındaki şahsî düşünce ve görüşümü ifade etmek suretiyle söylüyorum.

SALİM EREL (Konya) - Değiştirelim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Bu husus, yüksek Meclisin iradesidir; o iradeye hepimiz hürmet ederiz.

Bu itibarla, her üç toplantıda da, Başkanlık Divanımız ittifakla karar vermiş, oylama zaruretinin kabul etmiştir. (SHP sıralarından «Çoğunlukla» sesleri)

MEHMET ÜNER (Kayseri) - Sayın Başkan, ittifakla alınmadı bu karar.

SALİM EREL (Konya) - İttifakla mı, çoğunlukla mı Sayın Başkan?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, bu husustaki görüşünüzü lütfen açıklayın.

BAŞKAN - Müsaade edin efendim; çoğunlukla da alınsa, azınlıkla da alınsa, Başkanlık Divanı kararını, başkanvekili olarak müdafaa etmek durumundayım. (Gürültüler)

AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) - İstifa dilekçesi huzurda mı alınmıştır Sayın Başkan?

BAŞKAN - Lütfen oturun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, komisyon kararını da okuyun lütfen.

BAŞKAN - Müsaade edin efendim, onu da okuyacağım.

İstifa keyfiyetinin öncelikle ele alınıp alınmaması da Başkanlık Divanında karara bağlanmış; istifa zaruretinin, Anayasanın 84 üncü maddesinin birinci fıkrasının başında ele alınması, istifa keyfiyetinin tahakkukundan sonra, düşme keyfiyetinin karar altına alınmasına zaruret hasıl olmayacağı ve istifa ile bütün meselelerin halledileceği görüşü hâkim olmuş ve Başkanlık Divanı :

a) Öncelikle istifa konusunun ele alınmasına, istifa konusunun işleme konmasına,

b) Manisa Milletvekili İsmail Özdağlar'ın milletvekilliğinden istifa...

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - İstifada tazyik var mı, yok mu, Sayın Başkan?

BAŞKAN - Okumama niçin izin vermiyorsunuz sayın milletvekili?

b) Manisa Milletvekili İsmail Özdağlar'ın milletvekilliğinden istifa etmesi nedeniyle Anayasanın 84 üncü maddesi gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinin düşmesi hususunun, Başkanlıkça, Genel Kurulun açık oyuna sunulmasına karar vermiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Bu kararda açıklık yok, yani mahkûmiyetin oylanmayacağına dair açıklık yok efendim. Anayasa Komisyonu kararında açıklık yok.

BAŞKAN - Bu itibarla, Başkanlığın takip ettiği usulde bir isabetsizlik yoktur, İçtüzüğe ve Anayasa hükümlerine uygun hareket vardır. Bu sebeple, istifa önergesini okutuyorum :

H. YILMAZ ÖNEN (İzmir) - Sayın Başkan, imza kendisinin mi, tespit ettiniz mi?

AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) - Sayın Başkan, istifa dilekçesindeki imza huzurda mı alınmış?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Oylamanın, İçtüzüğün 117 nci maddesinin son fıkrası hükmüne göre tekrar edilip edilmeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	82	20.3.1986	365-367	Sabahattin Eryurt	Mehmet Üner	Arif Ağaoğlu

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum, lütfen efendim.

BAŞKAN - Usul hakkında, buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Anavatan Partili milletvekili arkadaşlarımız burada mevcut olsalardı, bu önerge doğal olarak kabul edilecekti. Bu önerge niçin reddedildi? Anavatan Partili arkadaşlarımızın burada çoğunlukta bulunmamasından reddedildi.

İçtüzüğü incelediğinizde, «İktidar partisinin çoğunluğu bulunmadığı zaman oylama yapılmaz» diye bir hüküm bulamazsınız.

İkinci konu, önce önergeyi kabul edenler oylanmıştır, Sayın Başkan saymıştır.

AHMET İLHAMİ KÖSEM (Malatya) - Kapıdan girenler sayılmadı ama.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bilahare, kabul etmeyenler sayılmıştır ve Sayın Başkan önergenin reddedildiğini ilan etmiştir.

Bu «Ret» ilanına karşı İçtüzüğe uygun olarak yeniden sayma talebi olmamıştır. (ANAP sıralarından «Oldu efendim» sesleri) Talep, İçtüzüğe uygun değildir. Sayın Başkan, «Önergenin kabul edilmediğini, sayımın tekrarlanmayacağını» zabıtlara geçirmiştir; takdir Sayın Başkanındır.

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Siz demokrasiye inanmıyor musunuz?

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Ancak, Sayın Başkan, bu oylamayı tekrarlar ise, İçtüzüğe uygun bir talep bulunmaması nedeniyle, kendileri İçtüzüğü ihlal etmiş olacaklardır. (ANAP sıralarından gürültüler)

Bendenizin iki gün önceki konuşmasında, 21 dakikalık bir sürenin mevcudiyetini göz önüne alarak, saygı duyduğum bir titizlikle, saygı duyduğum bir İçtüzük yanında bir uygulamayla beni zorla kürsüye çıkartan Sayın Başkanın şu oylamayı geçerli sayması gerekir.

Arz ediyorum efendim. (SHP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kasaroğlu.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Sayın Başkan önergeyi oyladı, önergenin oylanması sırasında, iktidar partisine mensup arkadaşlarımızın bir kısmı içeride olmadığı için, oylama aleyhlerine tecelli etti ve Sayın Başkan oylamanın sonucunu ilan etti. Şimdi, bu oylamanın sonucuna itirazın nasıl yapılacağı İçtüzüğü'nün 117 nci maddesinde açıkça belirtiliyor. «İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, Başkan ile Divan Üyeleri beraberce sayarak tespit ederler. (Sayın Başkan bu muameleyi yaptı). Aralarında anlaşamadıkları - böyle bir husus yoktur - veya oyları tespit edemedikleri hallerde, Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.» ki, böyle bir usul söz konusu değil, gayet net şekilde oylamanın sonucu alınmış...

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Evet... (ANAP sıralarından gürültüler)

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - İtiraz olursa?..

BAŞKAN - Devam edin efendim, devam edin.

DOĞAN KASAROĞLU (Devamla) - ... «Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra bir arada ayağa kalkan beş milletvekili sonucun açıkça anlaşılacağı gerekçesiyle» Dikkat buyurun arkadaşlarım, yani oylar arasında tereddüt olduğu haldir; burada herhangi bir tereddüt söz konusu değil ki. (ANAP sıralarından «Tereddüt var» sesleri).

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Tereddüt var.

DOĞAN KASAROĞLU (Devamla) - Buradaki mesele, oylar arasındaki çıplak ve önerge aleyhinde tecelli eden sonuçtur.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Emsal var.

DOĞAN KASAROĞLU (Devamla) - Burada mesele, arkadaşlarımızın salonda bulunmamasıdır. İçtüzük «Arkadaşlar, herhangi bir grup salonda bulunduğu zaman oylama yeniden yapılır» diye bir hüküm taşımıyor.

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Rica ederim.

DOĞAN KASAROĞLU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bu kapıyı açarsak, o zaman otomobillerle, otobüslerle buraya milletvekili taşımanın yolunu açarız ki, bunu yüce parlamento'ya yapmayın. (MDP ve SHP sıralarından alkışlar)

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Ayağa kalkma sebebi gerekçe.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kasaroğlu.

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, bu tarafa da söz verin.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Usul hakkında söz istiyorum.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Buyurun. (ANAP sıralarından gürültüler)

Usul müzakeresi açtık, lütfen.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Onların baskısında kalmayın Sayın Başkan; başka bir maddeye ekleyip getirsinler.

BAŞKAN - Yok efendim, çok rica ederim, ben ne zatı âlinizin baskısı altında kalırım, ne de başkasının. Biz vicdanımızla hareket etmeye alışmışız. Lütfen dikkatli konuşun. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Özür dilerim Sayın Başkan, kalıyorsunuz demedim, kalmayın dedim.

BAŞKAN - Lehte mi, aleyhte mi Sayın Vardal? İki kişi aleyhte konuştuğuna göre, lehte konuşmanız icap eder.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Usul hakkında konuşacağım.

BAŞKAN - Usul hakkında da öyle...

İSA VARDAL (Zonguldak) - Usul hakkında 117 nci maddeyi açıklamak için konuşma yapacağım.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; İçtüzüğün 117 nci maddesinin dördüncü fıkrasını okuyorum : «işaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, Başkan ile Divan Üyeleri beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde, Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.»

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Nokta; öbür paragrafa geç.

İSA VARDAL (Devamla) - Bir dakika kardeşim; yani oturduğun yerde duramıyor musun, niye müdahale ediyorsun? Elinizde İçtüzük varsa siz de okuyun.

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Özür diliyorum, devam edin.

BAŞKAN - Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

Devam buyurun Sayın Vardal.

İSA VARDAL (Devamla) - Son fıkrayı okuyorum arkadaşlar:

«Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra bir arada ayağa kalkan beş milletvekili sonucun açıkça anlaşılmadığı gerekçesiyle oylamanın tekrarlanmasını isterlerse, oylama salonda ikiye bölünmek suretiyle yeniden yapılır.»

Şimdi burada, Sayın Başkan önergeyi oyladılar. «Kabul edenler» denildi, kabul edenler sayıldı; «Kabul etmeyenler» denildi, kabul etmeyenler sayıldı ve sayım neticesinde gerek Başkan, gerekse kâtip üyeler arasında bir anlaşmazlık

olmadı; olmadığı için de Başkan «Önerge reddedilmiştir» diye neticeyi ilan etti. Bundan sonra artık 117 nci maddenin son fıkrasının tatbikine imkân yoktur, durum açıktır. Bu nedenle, yapılan oylamanın tescil edilmesi gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, Başkan olarak, tarafsız bir kimse olarak bir açıklama yapmak mecburiyetindeyim, takdirlerinize sunarım.

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Tabii demokrasi böyledir.

BAŞKAN - Demokrasi, memokrasi laflarıyla lütfen müdahale etmeyelim efendim.

Değerli arkadaşlarım, görüşmelerde İctüzüğe uygun olarak hareket etmek mecburiyetindeyiz, İctüzüğün amir hükmü şudur: «İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde Başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister.» Bu hepinizin gözü önünde yapılmıştır.

İkinci fıkra, «Başkanlık Divanı Üyeleri, kendi oylarını Genel Kuruldaki oyların sayımı bittikten sonra Başkana bildirirler.» der. Ben, bunu da arkadaşlarıma sordum.

Oylama sonucu, Başkan tarafından Genel Kurula, «Kabul edilmiştir» veya «Kabul edilmemiştir» demek suretiyle ilan olunur. Yani, muamele burada biter; ancak, maddeyi okumaya devam ediyorum, «İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, Başkan ile Divan Üyeleri beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde - Müsaadenizle burada iki hal de yok - Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.» Böyle bir hal olmadığı için, ayağa kalkmak suretiyle oylamanın tekrarlanmasına da lüzum görülmemiştir.

Son fıkra «Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra - Ayağa kalkmak muameleleri falan da olacak da - bir arada ayağa kalkan beş milletvekili...» diye madde devam ediyor. Yani, beş kişinin ayağa kalkması suretiyle prosedür işleyecektir ki, burada böyle bir hal de yoktur, önerge usulüne uygun şekilde oylanmış ve reddedilmiştir. (SHP ve MDP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

Arkadaşlarım, bu gibi hallere meydan vermemek için konuları, lütfen takip ediniz ve salonu terk etmeyiniz efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Karar yetersayısı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	84	26.3.1986	538-547	Özer Gülbüz	Mehmet Zeki Uzun	Süleyman Yağcıoğlu

BAŞKAN - Bu konuda bir usul müzakeresi açıyorum. (SHP sıralarından gürültüler)

İSA VARDAL (Zonguldak) - Açmaya gerek yok, lütfen, Sayın Başkan hüküm sarıh. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın İsa Vardal'a usul hakkında söz veriyorum, buyurun Sayın Vardal.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; yapılan oylama işarî bir oylamadır. Kabul oylarının her halükârda Anayasanın 96 ncı maddesindeki hüküm gereğince 101'den fazla olması iktiza eder. Anayasanın 96 ncı maddesini aynen okuyorum: «Anayasada, başkaca bir hüküm yoksa, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yetersayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz» demektedir.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Karar yetersayısı?..

İSA VARDAL (Devamla) - Karar yetersayısı; 400 milletvekilinin dörtte biri 100, bir fazlası 101 milletvekilidir.

HAKKI ARTUKARSLAN (Bingöl) - Daha fazla, bu sayıya muhalefet - iktidar dahildir.

İSA VARDAL (Devamla) - Yapılan oylamada, karar yetersayısı kadar bir işaret oyu çıkmamıştır, onun için maddenin reddedilmiş olması gerekir; arz ederim.

BAŞKAN - Anlaşılmıştır.

Başka söz isteyen?..

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tutum.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; Anayasanın açık bir hükmü karşısında herhangi bir teamülün himaye görmesi akla gelemiz.

Sayın Meclis başkanvekillerinin, zaman zaman bu geleneği uygulama konusunda bazı görüşleri ileri sürdüklerine tanık olduk; ancak, değerli üyeler, sayın başkanvekillerinin ve başkanvekillerine istişarî mütalaada bulunan teknisyenlerin yanıldıkları nokta şudur:

1961 Anayasasının 86 ncı maddesinde «Her Meclis, üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve Anayasada başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir» denilmektedir; işte, uyguladığınız gelenek doğrudur; buna göre. Tekrar ediyorum, karar nisabı, toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

Altını tekrar çiziyorum; yanlış bir uygulama içindesiniz; çünkü, Anayasanın 96 ncı maddesinde eski Anayasada olmayan yeni hüküm getirilmiştir. Bu yenilik, toplantı nisabı bakımından getirilmiştir; ama daha önemlisi karar nisabı açısından dikkate alınmıştır.

Burada denilmektedir ki, «...toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.»

Sorun şudur: Ortaya çıkacak olan Meclis iradesinin, üye tamsayısının dörtte birinden bir fazla olup olmadığını kim tespit edecektir? Bunu sorduk daha evvel ve o zaman başkanvekili olan bir arkadaşımız bu kürsüden «Canım siz de yoklama istersiniz» dediler. Bakınız hukuk nasıl ifsad edilir? Yani muhalefet olarak bize denilmektedir ki, «Madde oylanırken her seferinde bakacaksınız eğer 101 oy görülmüyorsa yoklama isteyeceksiniz.» Hukuk böyle anlaşılamaz ve işte bunu önlemek için bu yasa maddesi, bu fıkra getirildi; bunu söylüyorum, tersini nasıl söylersiniz? Bu fıkra sırf bunu önlemek için hazırlanmıştır, yani karar nisabını Meclis Başkanı resen dikkate almak zorundadır. Yoksa muhalefet her kuşku duyulduğunda 101 oy olmadığı kanaatine varır da, işaret oylarıyla ortaya çıkacak bu sonucu yoklama yoluyla tescil ettirme yolunu seçerse, Meclis çalışamaz; her seferinde yoklama isteriz biz. Olur mu öyle şey, olur mu?.. Neden olmaz? Daha evvel 1961 Anayasasında öngörülme-yen yeni bir müessese getirilmiştir. Bu yeni müesseseyi amacına uygun yorumlamak zorundayız. Aksi halde, eğer başkanvekili sayma yolu ile 101'in altında olduğunu tespit ederse, neyi oylamışsa onun reddedilmesi gerekir; ama başkanvekilleri bu yola gitmiyorlar; sadece katılanların salt çoğunluğuna bakıyorlar; bu mümkün değildir, Anayasayı ihlal olur. Resen dikkate almak zorundadır. Aksi halde ne olacaktır? 101 oyun olup olmadığına dikkat etmediği için başkanvekiline güvensizlik duyarak, Başkanlık Divanını ikaz sadedinde, hemen her oylamadan önce yoklama isteyeceğiz, olur mu bu? Bunu ister misiniz? Bunu işletelim mi?

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Yapın, işletin.

CAHİT TUTUM (Devamla) - Bir hükmü doğru yorumlamak lazım. Elbette ki maddeler konusunda süratli karar almak isteyebiliriz; yani hızlı müzakere isteyebiliriz, buna hiç kuş-kum yok. Sayın başkanvekilleri diyorlar ki:

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

«İtiraz edin efendim. Biz 101 olup olmadığını tespit etmeyiz, Meclis teamülü gereği - daha evvel tesis edilmiş teamül gereği - eğer katılanların salt çoğunluğunu görmüşsek, bir tane dahi fazla olsa kabul edilmiştir veya reddedilmiştir deriz. Aksi halde siz uyarın.» Yani yoklama isteyin demek istiyorlar. Bu, hukuku ifsat olur, bir hakkın suiistimali olur. Her maddede yoklama istemek doğru bir yol değildir, bu yola gitmeyelim. Lütfen, eski hukuka göre, eski Anayasaya göre tesis edilmiş olan bu teamülü kaldıralım ve daha doğrusu, Anayasanın açık olan hükmü karşısında o teamülün himaye görmeyeceğini tespit edelim. Aksi halde Anayasanın açık hükmünü ihlal etmiş oluruz. Bunun dışında bir yorum, zorlama olur.

Binaenaleyh, Sayın Başkan, resen, karar yetersayısı tespit edilirken, dörtte birden bir fazla oy olup olmadığını tespit zorundasınız. Başkanlık Divanının, başkanvekilinin görevi budur. Bunun dışındaki bir usul sadece ve sadece Anayasa hükmünü gereksiz yere zorlamak ve özellikle Meclisi çalışmaz bir yola sürüklemek olur, çünkü her madde ve her oylamadan evvel - ister istemez-yoklama istemek mecburiyetinde kalırız. Yoklama istediğimizde de Başkanlık, «Hakkınızı kötüye kullanıyorsunuz» dediği zaman, işte orada ikilem ortaya çıkar, çözümsünüz: «Daha demin yoklama istemiştiniz, niye tekrar istiyorsunuz» dediniz mi, Mecliste kıyamet kopar. Binaenaleyh, bu yola gidilmesin, Anayasanın amacına uygun olarak karar nisabı aransın efendim.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan bir sual sorabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun sorun efendim.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Sayın Başkan, Anayasamızın 96 ncı maddesi, «... ancak karar yetersayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz» diyor. Kabul karardır, ret karardır. Rette de 101'i arayacak mıyız, aramayacak mıyız?

KENAN NURİ NEHROZOĞLU (Mardin) - Kabul olunmayan bir şey reddolunmuş oluyor.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Karar var.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - «Karar yetersayısı» diyor, «Kabul, ret sayısı» demiyor. Kabul de karardır, ret de karardır. Binaenaleyh her ikisinde de arayacak mıyız, aramayacak mıyız? Başkanlık Divanından bunu istirham ediyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, usul müzakeresi açtım; iki lehte, iki aleyhte söz verebileceğim efendim.

ALİ BOZER (Ankara) - Sayın Başkan, müsaade ederseniz yerimden kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ BOZER (Ankara) - Ret karar değildir; bu itibarla Sayın Bakanın Anayasanın hükmünü Sayın Tutum'un izah ettiği şekilde anladığı sonucuna varıyorum. Ret karar olamaz; bu itibarla ancak olumlu oyların 101 olması gereklidir.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - O zaman «Kabul edenler» diye değil, «reddedenler» diye sormak lazım efendim.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, demin Sayın Tutum ve Sayın Vardal «101 oy gerekli» diye konuştular. Siz, bizim uygulamamızın aleyhinde mi konuşacaksınız?

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Evet.

BAŞKAN - Aleyhinde iki arkadaşla söz verdim; ama bu konuda aydınlatıcı bir sorunuz varsa, kısaca, yerinizden sorabilirsiniz.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, Başkanlık Divanı, kâtipleri vasıtasıyla oyları saydırdı; bunu lütfen zabıtlara geçirin. Esasen bu, amir hükmüdür, 96 ncı maddede, 101 oyun kabul oyu olması amir hükmüdür.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Hayır efendim karar nisabıdır.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - İktüzüğe doğru gidiyorsanız; Anayasanın amir hükümleri karşısında, İktüzüğün Anayasaya aykırı olmayan kısımları halen yürürlükte, diğer kısımları yürürlükte değildir. O bakımdan, Başkanlık Divanı bu oyları zabıtlara geçirirse memnun oluruz.

Teşekkür ederim.

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) - Sayın Başkan, lehte efendim.

BAŞKAN - Lehinde, buyurun efendim.

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Meclisimizin açılmasından bu yana iki yıl geçtikten sonra böyle bir iddianın ortaya çıkması...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - En az üç defa geçti efendim, Mecliste bulunmadığınız için bilmiyorsunuz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Meclise devam etmedikleri için bilmiyorlar.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, sataşma var; hem Meclise devam edilmiyor, hem de sataşma yapılıyor.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sataşma konularını dikkatle takip etmekteyim, ancak, «Meclise devam etmiyor» demek de bir anlamda sataşmadır. Onun için, lütfen dinleyiniz efendim.

Buyurun efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BÜLENT AKARCAI (Devamla) - Sayın Başkan, ikazınıza teşekkür ederim. Sataşma yapmayın diyenler sataşma yapmaktadırlar, ancak, bizim düşüncemiz burada sataşma yapmak değildir. Eğer, böyle bir ikazı ciddi görmüş olsalardı, Mecliste bunun herhalde incelenebileceği çeşitli komisyonlar bulunmaktaydı.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Bunları da mı komisyonlara gönderelim çıkmasın diye?

BÜLENT AKARCAI (Devamla) - Eğer muhalefetin bir amacı da lehte yapılacak bir konuşmaya bile izin vermemek ise, bunu da anlamak isterim.

Sayın Başkan, daha konuşmama başlayalı iki dakika olmadı; sözüm beş defa kesildi. Ben de bunu, burada vurgulamak isterim, ben de, bu anlayışı zabıtlara geçirtmek isterim. Bu, bir âdet haline gelmiştir.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Siz de söz kesiyorsunuz.

İSA VARDAL (Zonguldak) - ANAP'lılardan öğrendik.

BÜLENT AKARCAI (Devamla) - Anavatan Partisinden, burada konuşmaya kalkan arkadaşların sözleri, sürekli olarak kesilmektedir. Bunun analizi zabıtlarda vardır; yapılan analizi, basına da dağıtmışızdır.

Şimdi, eğer muhalefet sözümü kesmeyecekse ve dinlemeyi kabul edecekse, esasa dönmek istiyorum. Bizimle aynı görüşte olmayabilirsiniz; ancak, sizin görüşlerinizi dinlediğimiz gibi, sizin de bizim görüşlerimizi dinlemeniz gereği vardır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığı, ancak bu şekilde tesis edilir.

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Saygınlığı siz mi öğreteceksiniz?

BAŞKAN - Lütfen...

BÜLENT AKARCAI (Devamla) - Bizim anlayışımız ve dünya parlamentolarındaki uygulamalardan gördüğümüz, okuduğumuz, bildiğimiz kadarıyla, dörtte bir çoğunluğun, dörtte bir mevcudiyetin var olması yeterlidir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Yoruma açık oldu sayın sözcü.

FENNİ İSLİMYELİ (Balıkesir) - Anayasayı okuyun; Anayasada var mı öyle bir şey?

BÜLENT AKARCAI (Devamla) - Sayın Başkan, Anayasaya sığınarak, Mecliste yapılacak en masumane konuşmayı bile dinlemeye tahammül edemeyen arkadaşlar karşısında, ben sözüme devam etme gereğini duymuyorum.

Yaptığınız uygulamanın doğru olduğuna ve bizim de Anavatan Partisi olarak buraya getirdiklerimizin çok doğru olduğuna inanıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Lehinde söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, deminki oylamada saptadığınız kabul oyu âdedi kaçtır, lütfen açıklar mısınız efendim?

BAŞKAN - Sayın Oktay, işarî oylamada oy açıklanmaz biliyorsunuz.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Saydınız efendim.

BAŞKAN - Öyle bir zorunluluk yok; ancak bu konuda itiraz gelmiştir, itiraz değerlendirilecektir.

Buyurun Sayın Aşık.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, muhterem üyeler; Anayasanın 96 ncı maddesi ve biraz evvel yapılan oylamayla ilgili görüşme açılmıştır; lehte görüşlerimi beyan etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Muhterem üyeler, evvela, bugüne kadar mutat olduğu şekilde, kanun teklifinin bu maddesi oylanmış ve Sayın Başkan tarafından «Kabul edildiği» ilan edilmiştir; herhalde tutanaklara da geçmiştir. Evvela, bu maddeden sonrası için ancak bu hususu tartışabiliriz. Tutanaklara itiraz edilir, o ayrı mesele.

KADİR NARİN (Diyarbakır) - Kabul edilmedi efendim.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Efendim, kabul edildiği ilan edildi ve tutanaklara geçmiştir; ama tutanaklara itiraz edecekseniz o ayrı mesele; yalnız o madde geçmiştir; bundan sonraki maddeler için bu mevzuu tartışıyoruz; görüşme açılmıştır.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - 101 oyu bulmamıştır efendim. 101 oyu bulmamışsa, ilan edilmesine rağmen kabul edilmiş sayılmaz.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Şimdi bir de 96 ncı madde için tartışma açılmıştır; görüşlerimizi arz edeceğiz.

96 ncı madde iki rakam veriyor; bir toplanma yetersayısı, bir karar yetersayısı. Toplanma yetersayısı, tariften anlaşıldığına göre 134, karar yetersayısı 101'dir. Zatiâîlerinin bahsettiği karar yetersayısına sadece kabul oyları dahildir, ret oyları dahil değildir. Sayın bakanımızın da biraz evvel söylediği gibi, bizim görüşümüze göre, karar yetersayısına, karara iştirak eden sayının tümü dahildir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Hayır efendim, hayır.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Misal vereceğim, müsaade buyurun.

Bir an işin aksini düşünelim; yani, karar yetersayısına sadece kabul oylarının veya ret oylarının dahil olduğunu düşünelim. Diyelim ki, burada şu anda 90 kişi kabul etti, 80 kişi de reddetti. Ne olacak?.. $90 + 80 = 170$, bu durumda 170 kişilik bir çoğunlukla Meclis toplantıya devam edemez olur.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Edemeyecek tabii. Meclisi çalıştıracaksınız beyefendi.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Kelime oyunları yapmayın.

EYÜP AŞIK (Devamla) - İzin verin.

Efendim, Anayasaya yeni bir hüküm koymuş oluyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Aşık, karşılıklı soru sorulmuş gibi oluyor, onun için lütfen siz konuşmanıza devam ediniz efendim.

EYÜP AŞIK (Devamla) - İzin verilirse devam edeceğim efendim.

BAŞKAN - Devam ediniz.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Muhterem üyeler, Anayasamızın bir paragrafında iki cümlelik bir hüküm vazedilmiş ve «134 kişiyle toplanıp, 101 kişiyle karar alır» denilmiştir. Eğer, zatiâllerinin buyurdıkları gibi, kararda sadece, kabul oylarını ya da ret oylarını dikkate alacak olursanız, hepsi oy kullansa dahi toplantı yetersayısı o zaman otomatikman 203'e çıkar.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - O, sizin hesabınızda çıkar.

TEVFİK BİLAL (Hatay) - Matematik bilmiyorsunuz.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Hukuku belki iyi bilmem; ama matematiği iyi bilirim.

Şimdi, getirdiğiniz bu yorumla Anayasaya yeni bir madde, yeni bir hüküm koymuş oluyorsunuz ve Meclisin toplantıya devam etme yetersayısını 203'e çıkarıyorsunuz.

AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) - Sayın Aşık, siz çıkarıyorsunuz.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Aşık, 101'i açıklayın.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Efendim, kanaatimizce 101 sayısının yorumu, verilen karara iştirak eden milletvekili sayısıdır; ama bu 101 kişinin 60 kişisi «evet» demiştir ve geriye kalan 41 tanesi için «hayır» demiştir o zaman bu kabuldür ve geçerlidir. Aksi halde bir üçüncü cümle daha ilave ediyorsunuz ve «Her halükârda 203 kişiden aşağıya düştüğü zaman çalışmaya devam etmez» diyorsunuz. Böyle bir hüküm mümkün mü?

KENAN NURİ NEHROZOĞLU (Mardin) - 101 kişiyle toplanması kâfi gelir o zaman Sayın Aşık.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Hayır efendim, ancak 134 kişiyle toplantı açılır, çünkü oyunu kullanmayanlar, çekimsenler olabilir veyahut da oyunu hiç belli etmeyenler olabilir.

Onun için, kanaatimiz odur ki, 101 rakamı karara iştirak eden milletvekili sayısıdır. Aksi halde Anayasaya yeni bir hüküm girmiş olur. Konunun bu şekilde yorumlanmasını ve bu görüşmenin, bundan sonraki maddelerle ilgili olduğunun kabul edilmesini arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Aşık.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, sayın konuşmacı, ifadesinde açık açık bizim konuşmalarımızı tevîl etti; yani sataşma manasında açık ifadesi vardır, söz istiyorum; çünkü biz Anayasayı tefsir etmedik efendim.

BAŞKAN - Anlaşılmıştır Sayın Kuşhan.

Sayın milletvekilleri, saat 17.20'de toplanmak üzere, birleşime 20 dakika ara veriyorum.

BAŞKAN - 84 üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, bu konu birçok oturumlarda da ele alınmış, yer yer üzerinde durularak kararlar verilmiştir.

Bir de, elimde Danışma Kurulunda görüşülme ve alınan kararlara ait, Milliyetçi Demokrasi Partisi Grup Başkanlığına yazılan bir yazı örneği vardır; onu bilgilerinize sunuyorum :

Milliyetçi Demokrasi Partisi Grup Başkanlığına İlgi : 6.5.1985 tarihli ve 238 sayılı yazınız. Genel Kurulda yapılan oylamalarda, karar yetersayısının tespiti usulüne dair ilgili yazınız, Başkanlığımızca incelenmiş ve konu hakkında Danışma Kurulunun da istişarî görüşü alınmıştır. Danışma Kurulunda oluşan görüşleri şöylece özetleyebiliriz :

1. Anayasanın 96 ncı maddesine göre, Anayasanın başkaca bir yetersayı aradığı haller dışında, her türlü oylamada kararın oluşması için üye tamsayısının en az dörtte birinden bir fazla oy şarttır.

2. İçtüzüğümüzün tespit ettiği oylama şekillerinden, işaretle yapılan oylamalarda oylar Başkan ve Divan Üyeleri tarafından sayılır. Bu sayım sonucunda, olumlu veya olumsuz oylardan hangisi fazla ise, Başkan «Kabul edilmiştir» veya «Kabul edilmemiştir» demek suretiyle Genel Kurulun kararını ilan eder.

İşaretle yapılan oylamalarda sonucun kesin sayı olarak ilanı mümkün değildir. İçtüzüğümüz, işaretli oylama sonucuna göre karar yetersayısı bakımından, Başkana resen yoklama veya açık oylama yapma yetkisi vermemiştir. Bunu isteme yetkisi, milletvekillerine verilmiştir.

İşaretle oylamada, karar yetersayısında doğacak tereddütlerin giderilmesi ve kesin sayıların tespiti için, milletvekilleri yoklama veya açık oylama isteyebilirler.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Bu konular, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni İçtüzüğünü görüşmekte olan Anayasa Komisyonunda da etraflıca görüşülmüş, işaretle oylamanın hukukî yapısı ve özelliği gereği olan mevcut İçtüzük hükümlerinin aynen muhafazası uygun görülmüştür.

Ayrıca, yabancı parlamento İçtüzüklerinde de, işaretle oylamanın aynı şekilde düzenlendiği ve uygulamasının aynı şekilde yapıldığı tespit edilmiştir.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, usul tartışması açmadım. Hangi konuda söz istediğinizi belirtin.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Başkanlık Divanının yazısı ve oylama konusunda efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, zatı âliniz tezekkür babında bir ara vererek çekildiniz, Başkanlık Divanı tezekkür etti. Neticede Başkanlık Divanının düşüncesi nedir, sarih olarak öğrenelim efendim?

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, siz hangi konuda söz istiyorsunuz?

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Başkanlık Divanının yazısı ve oylama konusunda.

BAŞKAN - Yani bu yazı konusunda mı?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, bu yazı hangi tarihte yazılmış? O zaman itiraz edilmemiş de, şimdi mi bunun üzerinde müzakere açıyoruz?

BAŞKAN - Müzakere açmıyoruz Sayın Ege. Sayın kurula bu konuda bilgi veriyoruz, daha önceki uygulama konusunda bilgi veriyoruz. Yüce kurula bu konuda bilgi verdim. Verilen bilgide mi bir yanlışlık var?

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Bu bilgi konusunda maruzatta bulunacağım. İçtüzük konusunu...

BAŞKAN- Ama yeni bir müzakere konusu olacaktır; öyle değil mi?

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Anayasanın geçici 6 ncı maddesi muvacehesinde, bugünkü İçtüzüğün durumunu izah etmek gerekir.

BAŞKAN - Anlaşılmıştır, ancak yeni Anayasadan sonraydı bu cevap.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) - Ben de onun için arz ediyorum. Başkanlık Divanı ve Danışma Kurulunun hatasını ortaya koymak gerekir.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, usul müzakeresi bitmiştir. Bu konuda yeni bir müzakere açmanın faydası yok.

Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Söylemediğimiz sözlerin söylenmiş gibi gösterilmesi gerekçesiyle, sataşma nedeniyle söz istemiştım. Zatı âliniz ara verdiniz ve dolayısıyla şimdi bu hakkı kullanmak istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, onu düşünürüm.

Sayın Tutum, siz söz istemiştiniz; bir şey mi diyeceksiniz?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, zabıtları incelediniz mi?

BAŞKAN - Hangi konudaki zabıtları?..

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Bu konuda efendim; yani 96 ncı maddenin Danışma Meclisindeki müzakere zabıtlarını incelediniz mi?

Sayın Başkanım, bu sorunun nedeni şu : Bu madde görüşülürken - açıklama yapmıyorum Sayın Başkanım; sadece soru tevcih ediyorum - bu madde açıklanırken, halen aramızda olan Sayın Haznedar'ın bir önergesi oldu : «Karar yetersayısı, hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinden az olamaz ibaresi» tahakkuku çok güç bir şarttır, «bu ibareyi maddeden lütfen kaldırın» diyen önergesi, reddedildi ve niçin reddedildiği de o müzakerelerde uzun uzun anlatılmaktadır.

Siz bu konuyu tetkik buyurursanız bu konuda, Başkanvekili olarak herhalde bir karara varmış olursunuz.

Bu nedenle, müzakereler de devam edemez.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Başkanlık Divanının kararı var efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Son oylamada, 75 kabul oyu kullanıldığını belirttiniz; doğru mudur Sayın Başkan?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Kim belirtti?

Efendim, böyle bir sual sorulabilir mi? Lütfen biraz ciddî olalım.

BAŞKAN - Sayın Oktay, açıklama için...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, çıkan oyları lütfen söyleyin.

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - Efendim, «tüzük, tüzük» diyorsunuz ve ondan sonra da tüzüğe aykırı talepleriniz oluyor. (Gürültüler)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan söz verecek misiniz?

BAŞKAN - Söz vereceğim.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, hangi usule istinat ediliyor.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, 75 kabul oyu doğru mudur?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ŞABAN KÜÇÜKOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, size söz vereceğim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Başkanlık Divanı neden tereddüt ediyor, bilemiyoruz?

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Daha önce tatbikatı yapılmıştır.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sayın Başkan, müzakere tamamlanmış mıdır? Maddenin gerekçesi üzerinde bir açıklama getirebilir miyiz acaba?

BAŞKAN - Müzakere tamamlanmıştır Sayın Üzel.

Sayın milletvekilleri, daha önceki oturum ve birleşimlerde de aynı konu gündeme gelmiş ve tartışılmıştır. Anayasanın 96 ncı maddesi bir yenilik getirmiştir; toplantı için üçte bir çoğunluk ve karar için de bir nisap getirerek «dörtte birinin bir fazlasından az olamaz» diyerek 101 rakamını getirmiştir. Bu hususun işaret oylanmasında saptanması güç olacağı ve müzakerelerin sürüp gidebileceği; ancak açık oylamalarda saptanabileceği cihetle, konu Başkanlık Divanı ve Danışma Kuruluna da gelmiş ve bu konuda sayın milletvekillerinin itirazları ya da açık oylama istemleri dışında, Başkanlığın resen oylamaları yenileme hakkı bulunmamaktadır. İçtüzüğümüze göre. «Ben bunu gördüm, bunu göremedim» biçiminde...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Anayasada açık.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan bunu yenilemeyin. Bundan sonraki oylamalarda kararınız nedir?

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Bu konuda 101 oyun gerekli olup olmadığı aranacak mıdır Sayın Başkan?

BAŞKAN - Başkanlıkça aranacaktır Sayın Oktay. Peşin itiraz geldiğine göre ve sayımda da itiraz geldiği takdirde Başkanlıkça 101 oy aranacaktır.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Yani 101 oy aranacaktır.

Sayın Başkan, biraz önce sayım yapıldı, işarî oyları saydınız ve bu sizce malum; 101 oy var mıydı, yok muydu?

ADALET BAKANİ M. NECAT ELDEM (Mardin) - Efendim, açıklanmasını nasıl isteyebilirsiniz?

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Siz biliyorsunuz sayının kaç olduğunu.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Askerî sır mı efendim, niçin söylenmiyor?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) - İçtüzük açık; Başkan zorlayamazsınız ki efendim.

BAŞKAN - Sayın Oktay, işaret oylamalarında oy miktarlarını açıklamak diye bir kural yoktur. Başkanlıkça - daha önceki uygulamalarda da belirtildiği gibi - ve iki üye tarafından sayılarak...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayının açıklanmasını talep ediyoruz. Çünkü Genel Kuruldan gizli bir şey olamaz. (Gürültüler)

BAŞKAN - ... hangi oyların fazla, hangilerinin ise, daha az olduğu, «Kabul edilmiştir» «Kabul edilmemiştir» biçiminde açıklanmıştır. Ancak, bundan böyle yapacağımız sayımlar esnasında sayın milletvekillerince itiraz edildiği takdirde, bu husus işaret oylamasında da - mutabakat temin edebildiğimiz takdirde - aranacaktır. Bunun güçlüğü...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Eğer, Anayasanın 96 ncı maddesinin son cümlesini böyle anlıyorsanız, o zaman itiraz beklemelisiniz. İtiraz beklemeden 101 oy var mı yok mu, tespit etmeniz gerekir.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - O zaman siz resen 101 oy aramıyorsunuz, «Bunu milletvekilleri arasın» diyorsunuz.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, bütçe müzakerelerinde mevcut 50 kişiyle netice alınmıştır; itiraz edilmediği sürece oylama geçerlidir.

BAŞKAN - Mümkündür. Sayın Ege, itiraz edilmediği için ve de - daha önce Danışma Kurulunda kabul edilip, diğer parti gruplarına da verildiği cihetle - pratik usullerle çalışma sağlanabilmesi yönünden, bazen daha az sayılarla da bunun yürütülebildiği olmuştur.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Yani şu anda 101 oyu resen aramayacaksınız değil mi?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - İki senedir tatbikatı yapılıyor; niye arasın?

BAŞKAN - Ancak, açık oylama istendiğinde, verilen oyların saptanmasıyla durum açıklığa kavuşacağı cihetle, burada 101 oy aranacaktır; ama diğer sayımlarda, sayım esnasında 101 mevcut bulunmadığı biçiminde sizlerden de bir itiraz geldiğinde...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, biz 101 kişi olup olmadığını nasıl biliriz, onu siz bilirsiniz.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Arayacak mısınız Sayın Başkan?

BAŞKAN - Başkanlıkça aranacaktır Sayın Oktay.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Açıkça 101 resen arayacak mısınız Sayın Başkan?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Aranacaktır.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Sayın Başkan, ret oylarını dikkate alırken, kabul oylarını dikkate almamış oluyorsunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - «Kabul» oylarını mı dikkate alacaksınız sadece? (SHP sıralarından gürültüler)

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, bizim oylamaya itiraz edebilmemiz için, sonucunu bilmemiz lazımdır. Nasıl bileceğiz bunu? (SHP sıralarından gürültüler)

Sayın Oktay, bütün bunlar pratik güçlükleri doğurduğu için, demin okuduğum yazıdan, yani Sayın Meclis Başkanımız tarafından Danışma Kurulunun görüşleri toplayan yazıdan anlaşıldığı gibi, bir açık oylama istemi veya bir itiraz aranmıştır. Bugüne kadar da bütün uygulamalar böyle olup gelmiştir.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, 96 ncı maddede açık oylama veya işaret oylaması diye bir şey söz konusu mu?

BAŞKAN - Değil; ancak işaret oylamalarında oy ilanı diye bir yetki yoktur; Başkanlık Divanlarınca böyle bir uygulama da yoktur Sayın Oktay. Sıkıntı buradan doğmaktadır.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Nasıl itiraz edeceğiz Sayın Başkanım; nasıl saptayıp itiraz edeceğiz?

BAŞKAN - Açık oylama istenebilir, yazıda belirtildiği gibi. (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan siz resen 101 oyu arayacak mısınız efendim? (Gürültüler)

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, karşılıklı konuşmayı İktüzüğün hangi maddesine sığdırıyorsunuz? Parlamentoda şimdiye kadar böyle bir usul takip edildiği görülmüş müdür? Devamlı karşılıklı mahalle kahvesinde konuşur gibi konuşmak İktüzüğe uygun mudur?

BAŞKAN - Sayın Tombuş... (ANAP sıralarından gürültüler)

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Müzakere açıldı, herkes söyleyeceğini söyledi, siz de kararınızı verdiniz. Karşılıklı konuşma yaparak bir yere varamayız. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Tombuş, anlaşılmıştır. Sizinle de karşılıklı konuştuk şimdi.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Mecbur oldum efendim.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Biz de mecbur olduk.

BAŞKAN - Maksat doğruyu bulabilme ve teamülleri oturturabilmedir. (ANAP ve SHP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri... (Gürültüler)

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Nedir sayın bakan?

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Efendim, sayın grup başkanvekilinin sorduğu sorunun mukabilini sormak istiyorum. Diyorlar ki «Kabul oylarının 101 olduğunu sayacak mısınız?» Ben de diyorum ki, ret oylarının 101 olduğunu sayacak mısınız?

BAŞKAN - Şimdi, ben de belirtiyorum; karar saptamada Başkanlıkça 101 aranacaktır.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Sayın Başkanım, eğer Anayasanın açık hükmü, kabul oylarının 101 olması şeklinde olsaydı, şu anda müzakere olabilirdi; ama eğer 101 arayacaksanız, ret oylarını da arayıp aramayacağınızı belirtmeniz lazım.

BAŞKAN - Sayın Bakan, değerli arkadaşlarım; 101 oy, bütün açık oylamalarda aranmaktadır. Açık oylama yaptığımızda 101 oy yoksa karar çıkmamış sayılmaktadır.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) - Öyle olur, tamam.

BAŞKAN - Şimdi, bu niye açık oylamada aranıyor da işaret oylamasında aranmıyor? İşaret oylamasında, «saptaması güçtür» diye aranmıyor, «101 aranmayacak» diye değil. Açık oylamada saptaması kolay, tutanaklarda var; ama işaret oylamasında, «Acaba 99 mu 100 mü?» diye, saptaması mümkün değil; bu nedenle aranmıyor, yoksa, «101 aranmayacak» diye, değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, İçtüzükte bu şekilde itiraz mekanizması yok efendim. «İçtüzükte 101 bulunmadı» diye itiraz hakkı doğmaz. Sayıma müessir bir nedenle itiraz var. Siz resen 101'i işaret oylamada arayacak mısınız, aramayacak mısınız?

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - İtiraz olursa...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sayın milletvekillerince yapılan itiraz Anayasanın 96 ncı maddesindeki 101'in açık oylamada değil, işaret oylamasında da aranması biçimindedir ve Başkanlığımız arayacaktır. Başkanlığımızın vereceği rakama güveniliyorsa, Başkanlığımız 101'i arayacaktır; değilse, açık oylama, isteyebilirsiniz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Resen arayacak mısınız;?

BAŞKAN - Resen aranacaktır.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, bu kararınız Başkanlığın usul ve kararına aykırı; açıklamanız o karara aykırıdır.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sayın, Komisyon Başkanı, aykırı değil, demin de belirttiğim gibi, açık oylamalarda 101 oyun kullanılıp kullanılmadığı resen araştırılmaktadır.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Oyların kullanılıp kullanılmadığı; lehte olur, aleyhte olur, çekimser olur...

BAŞKAN - Karar oluşması için...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Bunun toplamı uygun olur.

BAŞKAN - Değil, toplam değil. Karar için 101.

MAHMUT OLTAN SUGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, kendi felsefenize göre meseleyi değerlendiriyorsunuz. Şimdi açık oylamada 101 aranır, işarî oylamada saptamak mümkün olmadığı için aranmaz; ama...

BAŞKAN - Aranmaz değil Sayın Sungurlu.

MAHMUT OLTAN SUGURLU (Gümüşhane) - Bugüne kadar aranmıyor, bu sebeple saptamak zor oluyor; ama ben arayacağım diyorsunuz. O zaman açık oylamada aranan bir şeyi işarî oylamada arayacaksınız ve siz her defasında açık oylama yapacaksınız; bu işarî oylamayı dolaylı surette ortadan kaldıracaksınız demektir. Kendi felsefenize göre, bunun neticesi budur Sayın Başkan.

BAŞKAN - Değil Sayın Sungurlu, değil.

MAHMUT OLTAN SUGURLU (Gümüşhane) - Hayır, başka türlü tefsiri mümkün değil. Bakın kendi sözlerinizle yanlış bir uygulamaya giderseniz, işarî oylamayı kaldırmış olursunuz.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan Danışma Meclisi zabıtlarında var, çok açık; işarî oylamada arayacaksınız diyor komisyon başkanı.

SABAHAATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Eryurt.

SABAHAATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; şimdi mevzubahis olan ve ihtilaf konusu olan konu üzerinde şahsî görüşümü açıklamak istiyorum.

Anayasanın 96 ncı maddesinin esprisi şöyle: Bu Anayasa hazırlanırken, Danışma Meclisinde bahis konusu olmuş bu ihtilaf, hatta bir arkadaşımız «Buradaki nisap ne olacaktır» diye sormuş ve demişler ki; illâ 101 olacaktır; ama bu bir görüşten ibarettir, bizi bağlayıcı nitelikte değildir. Anayasaya da geçmemiştir.

Anayasanın kabul ettiği iki husus var. Bir tanesi, toplanma nisabıyla alakalıdır. Başkanlık vazifesini gören bütün arkadaşlarımın da uyguladığı gibi,

Meclisi açtığımız zaman, Meclis Heyeti Umumiyesine bakıyoruz, eğer Anayasanın 96 ncı maddesinde gösterilen üçte bir nisabı görürsek, zaten yoklamaya lüzum görmeden toplanma nisabımız vardır deyip açıyoruz. Toplanma nisabı teşekkül ettikten sonra, artık ikide bir toplanma nisabı aranmaz ve bu devam eder. Parlamentonun çalışma süresi içerisinde bu devam eder.

Gelelim ikinci şıkka, karar mevzuuna. Karar alınacağı zaman 101 oyun, yani dörtte bir oyun çıkması zaruretini yine kabul etmek mecburiyetindeyiz. Anayasa hükmü karşısında.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Lehte ve aleyhte olmak üzere.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Bir dakika, rica edeyim müdahale etmeyin, izah edeceğim, telaş etmeyelim lütfen, rahat olalım.

101 oyun çıkması iktiza eder; ister işarî oylamada olsun, isterse açık oylamada olsun. Açık oylama olduğu zaman zaten kâğıtlar sunulacaktır, tespit edeceğiz Başkanlık Divanında, onu tespit ettiğimiz zaman, nisap hâsıl olmamışsa, zaten ara vereceğiz, bekleyeceğiz, bir kere daha davet edeceğiz, olmazsa kapatacağız. Bu, içtüzük hükmü.

İkinci husus, işaret oyuna gelinde: Zaten parlamentonun mevcudunu devamlı surette arkadaşlarım murakabe etmekteyiz; hatta arkadaşlarım dikkat buyururlar, ben ikide bir hem muhalefetteki arkadaşlarımı sayarım, hem iktidar partisindeki arkadaşlarımı sayarım ve adetlerini oraya not ederim. Geçen gün bir espri yaptım ve ANAP'lı arkadaşlarıma «seyyar oylardan vazgeçin» dedim. Tabii seyyar oylar da inzımam ediyor ve 101 oyu zaten müşahede ettiğimiz zaman biz bunu kâfi görüyoruz.

Çok istirham ederim, kendi oylarınızla Meclis Başkanlığına, Başkanvekilliğine getirdiğiniz ve kendilerine itimat ettiğiniz arkadaşlara lütfen güveniniz. Meclis Başkanlık Divanında görev yapan başkanvekili arkadaşlarım da, Divanda görev alan arkadaşlarım da her zaman dikkatlidirler, tarafsızdırlar; itimat buyurursanız mesele kalmaz.

Arkadaşımın beyanı üzerinde tekrar, illâ 100 taneyi sayın demeyi ben üzücü buluyorum. Mesele bundan ibarettir.

Saygılarımı sunanım. (ANAP sıralarından alkışlar)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, benim istirhamımı kabul edecek misiniz efendim?

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, oturumun sonuna kadar mümkündür.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Meclis çalışmalarında usule uyulup uyulmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	85	27.3.1986	54-60	Özer Gürbüz	Süleyman Yağcıoğlu	Mehmet Zeki Uzun

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu hakkında ve Sayın Tombuş'un da belirttiği konularda usul müzakeresi açıyorum.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Açtığınız usul müzakeresinde lehte söz istiyorum Sayın Başkan.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Ben de söz istiyorum Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, komisyon adına ben de söz rica ediyorum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usul hakkında komisyon söz isteyemez, Anayasa Komisyonu Başkanı İktüzüğü okusun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Usul hakkında değil.

BAŞKAN - Sayın Ege, Sayın Kuşhan sizden önce söz istediler.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Her zaman konuşuyorlar, müsaade etsinler biz de konuşalım.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, Başkanlığın tutumu ve Sayın Tombuş'un ileriye sürdüğü konularda lehte mi, aleyhte mi konuşacaksınız?

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Lehte konuşacağım Sayın Başkan.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Sayın Başkan, ben de lehte konuşacağım.

BAŞKAN - Sayın Ege, siz lehte mi, aleyhte mi konuşacaksınız? İkişer üyeye söz veriyorum.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Neyin lehinde konuşacağım Sayın Başkan; bunun lehinde konuşacak bir şey yok.

BAŞKAN - Aleyhte konuşacaksınız.

Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; ellbetteki uzun süre çalışmak mecburiyetinde bırakılmış olan parlamentoda, toplantılara devam etmeyi görev kabul eden ve dolayısıyla bu görev idraki içerisinde olan milletvekilleri - biraz önce çok ciddi tartışılması gereken konu üzerinde çok üzülerken müşahade ettiğimiz gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun bir kesim milletvekillerinin

verdiği görüntü gibi - uzun süre çalışmak mecburiyetinde kaldıklarında, gerek yorgunluk, gerek sinirsel stresler nedeniyle bir kesim milletvekilleri zaman zaman uygun olmayan davranış görüntüleri verirler. (ANAP sıralarından «Sayenizde» sesleri)

Sayın milletvekilleri, iki seneyi aşkın bir süredir devamlı surette Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu mukaddes kürsüsü altında milletimizin bize verdiği görevi, yapılması mümkün olan, yapılması gereken en güzel şekliyle yapalım diye alabildiğine gayret sarf eden, alabildiğine mücadele eden milletvekilleri-nin mevcudiyetini inkâr etmek mümkün değildir.

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - İçtüzükte, Başkanın tutumu hakkında bunlar mı yazıyor?...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen lütfen...

Siz devam edin efendim.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, özellikle bir meselenin üzerinde dururken, zaman zaman bir milletvekilinin bir başka milletvekilinin yaklaşım tarzına, bakış açısına uygun olmayan şekilde muaheze edildiği misaller oldu; ama teşriî görevin yüklemiş olduğu o mukaddes, o büyük hizmetin gereği, elbetteki bunlara da katlanmayı gerektirir düşüncesiyle, biz, ısrarla Türkiye Büyük Millet Meclisinde İçtüzüğün alabildiğine güzel uygulanmasını, alabildiğine doğru uygulanmasını ve buradaki içtimalarda, bugün yaşanmasını hiç arzu etmediğimiz görüntülerin - ki, daha evvel de yaşadık biz bunları sayın milletvekilleri - tecelli etmemesini istedik, bizim istediğimiz bu idi.

Şimdi, ekseriyeti elinde bulunduran iktidar partisine mensup hassas milletvekili arkadaşlarıma bir soru sormak istiyorum. Bundan evvelki oturumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisinde hiç de taraflı görüntü vermeyen, şu anda Meclisi yöneten değerli Meclis Başkanvekili arkadaşımızın, hiç de taraflı görüntü vermeyen tutumu karşısında isyan eden Anavatan Partili milletvekilli arkadaşlarım...

NEVZAT BIYIKLI (Artvin) - Siz isyan ettiriyorsunuz.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Anavatan Partisi mensubu Meclis Başkanvekilinin... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, şahsiyat ya da başka örnekleme değil; Başkanın tutumu hakkında...

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - İsim vermeden konuşuyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Değil efendim, Başkanın tutumu hakkında konuşun.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Teşekkür ederim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sayın Başkanın hassasiyeti karşısında; haklıdır, ben o sözümü söylenmemiş kabul ediyorum.

Bugüne kadar Türkiye Büyük Millet Meclisini yöneten Meclis Başkanvekillerinden belirli bir kanada mensup olan Meclis Başkanvekillerinin tutumu karşısında, o laubali davranışları karşısında, hiç de istenmeyen ciddiyetsiz görüntüleri özellikle teşvik edici mahiyetteki davranışları karşısında, hassasiyetiniz neredeydi değerli arkadaşlarım? (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

SÜHA TANIK (İzmir) - Sayın Başkan, Başkanlığa hakaret ediyor.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Mecliste laubali başkan yoktur.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, demin de belirttiğim gibi, Başkanlığın tutumu ve Sayın Tomuş'un belirttiği konuda söz aldınız. Onun için, diğer Başkanvekilleri konusundaki sözlerinizi de lütfen açıkla mısınız? (ANAP sıralarından «Sözünü geri alsın» sesleri)

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın milletvekilleri, her zaman, her vesileyle söyledik, yine de söyleyeceğiz; Türkiye Büyük Millet Meclisi bir bütündür; Başkanlık Divanıyla, milletvekilleriyle, komisyonlarıyla bu bütünü parçalamaya kimsenin hakkı ve yettiği yoktur. Binaenaleyh, hepimiz milletvekili olarak, bu bütünlük penceresinden bakmak mecburiyetindeyiz. Bir başkanı yıpratmaya çalışmak veya müşkül vaziyette bırakmakla bir yere varmak mümkün değildir. (ANAP sıralarından «Bize değil, oraya söyle» sesleri) Hele ki, Meclisin saygınlığına gölge düşürmemek için alabildiğine canhıraş çalışan başkanvekillerine, milletvekili olarak hepimiz mutlaka yardımcı olmak mecburiyetindeyiz. (SHP sıralarından alkışlar)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Siz de yardımcı olun.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, diğer taraftan, Genel Kurulun affına sığınarak söylemek istiyorum, bugüne kadar yaşanmış olan parlamento tarihinde hiç de duyulmaması gereken ve öyle zannediyorum ki, tiratları hâlâ bu çatının altında inleyerek titreyen çok çirkin kelâmlar vardır, sözler vardır, ifadeler vardır; biraz önce bir sayın milletvekilinin konuşması esnasında kullanılan - milletvekiliyiz, birimiz veya bir kanadımız da kullansa hepimizi ilzam ediyor - o çirkin kelime gibi...

MEHMET TİMUR ÇİNAR (Manisa) - «Laubali» kelimesi?...

MEHMET DELİCEOĞLU (Adıyaman) - Demin siz söylediniz...

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - ... o kelime, bir daha bu çatı altında tekrar edilmemesi gereken ifadelerden bir tanesidir sayın milletvekilleri. (ANAP sıralarından gürültüler)

ATILLA SIN (Muş) - Söylenmemiş olduğunu, Sayın Başkan söyledi; daha ne istiyorsunuz?

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, bu Meclisi saygın hale biz getiririz...

ATILLA SIN (Muş) - O zaman saygı gösterin, saygıyı bilin.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - ... bu Millet Meclisinin saygınlığını da biz yıkarız.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, bir noktanın düzeltilmesini istiyorum. Demin «Diğer başkanvekilleri örneklemeyelim» dediniz; ama örnekler arasında bir başkanvekilinin hareketleri hakkında, şimdi tam olarak aklımda değil, ama «Laubalilik» şeklinde bir deyiminiz vardı, onu tavzih edin lütfen.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın Başkanım, «Laubali» tabirini hiçbir başkanvekiline kullanmadım; gerektiği şekilde hassas olmaması ifadesini kullandım efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Tamam, kapandı.

ÜNAL YAŞAR (Gaziantep) - Nutuk atmaya çıkmadın oraya.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Geri al sözünü.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Şunu açıklıkla ifade etmek istiyorum Sayın Başkanım: Söz kantarım, mantık ölçüsünde çok güzel tartar kelimelerimi, ters kelimeler kesinlikle itiyadım değildir; ama bazı şeyler, isteyen kimseler tarafından istendiği şekilde anlaşılabilir ki, herkesin anlaması gereken şekilde ifade etmek de, takdir edersiniz, beşere henüz nasip olmuş şey değildir.

Sayın milletvekilleri, parlamentoyu işletmek mecburiyetindeyiz. Siz bana, ben size eğer olumlu bakamazsak, siz bana ben size eğer güvenemezsek yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütünlüğünü sağlayamazsak bir yere varmamız mümkün değildir.

Biraz önce maddeler üzerinde görüşmelerimizi yaparken bu kürsüden o kadar önemli şeyler söylendi ki, bunları söyleyen milletvekillerini özellikle alkışlayalım ve takdir edelim diye bekledim.

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, lütfen toparlayın.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın Başkan hemen toparlıyorum ve son sözümü söylüyorum.

Görüyorum ki, politize olmanın ötesinde hiçbir görüntü veremiyoruz. Bu şeklin devam etmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanına da, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna da fayda getirmez. Tarih açıktır, yazılmıştır, okunması gerekir: Bu hallerin zararı özellikle iktidar partisine olur ve o bunun hesabını vermek mecburiyetinde kalır diyor, hepimize saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - Lehte söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Öney, bir dakika efendim.

Sayın Pehlivanlı, lehte mi konuşacaksınız?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Evet efendim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, komisyon olarak ben de söz rica etmiştim; bir mevzu hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Başkan, daha sonraki bir konuda görüşürüz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Komisyon usul tartışmasına giremez; İçtüzüğü açın okuyun.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; müzakereler şirazesinden çıkmıştır. Arkadaşlar âdeta, bir kıvılcımla bir yangının meydana gelmesine sebebiyet vermişlerdir.

Sayın Başkan beni bağışlasın, kendisine, şahsına büyük saygım, sevgim vardır; ama tutumunun çok yumuşak olmasından cesaret alan arkadaşlarımız, kürsüyü işgal edecek kadar işi ileriye götürmüşlerdir. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Halim Aras gibi mi olsun yani?

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Zatı âliniz gibi olsun; atraksiyon yapsın orada. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Başkanın tebliğ etmesi lazım gelen neticeleri, kendisi tebliğ etmek suretiyle Divanı karıştırsın.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, ben de yaşlı arkadaşlarınızdan biriyim; bu çatının altında yıllarca bulundum. Ben devamlı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin her şeyin üstünde olduğuna inanan ve buna saygı duyan bir insanım. Benim için başkan; nereden, hangi partiden, kim olursa olsun; daima saygıyla önümü ilikleyerek karşıladığım kişidir. O bakımdan, Sayın Başkanı, dost olarak birçok arkadaşlarımdan üstün tutarım; fakat bu davranışlar, görüyorsunuz, neticeyi nerelere getiriyor ve karşılıklı kırıngınlıklara sebebiyet veriyor. Buna dikkat etmek lazım. Bilhassa, sayın arkadaşlarımdan birinin ifade ettiği gibi, Sayın Başkan meseleyi suhuletle götürmek için, arkadaşlarımızın zaman zaman bulundukları yerden, oturdukları sıralardan konuşmak için kalkmalarını çok mülayim karşılıyor ve dikkat ediyorum; devamlı olarak Başkan ile üyeler arasında konuşmalar oluyor.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sen, seçilemedin diye hasedinden çatlıyorsun.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Aslanım, ben senin gibi, yatırım yapmak amacıyla şunu bunu yapmaya ihtiyacı olan adam değilim. Anladın mı? (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Sen benimle.

BAŞKAN - Sayın Ege, lütfen siz devam ediniz.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Sen kendi davranışlarına bak, ilk önce kılığını kıyafetini, şu çatının altına yakıştır şekilde düzelt. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, bu haller bizi ileriye götürmez. Çok rica ediyorum, yani zaman oldu burada yönetimde bulunduğum zaman affedersiniz, ifade etmek mecburiyetindeyim. Başbakanı dahi ikaz etmişimdir, gerektiği zaman.

Burada Başbakan da bir üyedir, bakan da bir üyedir; bütün arkadaşlar burada eşittir. O bakımdan bu kürsüden, görüşmeleri herkese karşı aynı şekilde, Anayasanın, tüzüğün maddelerine uygun olarak yönetmek durumundayız.

Şimdi, muhterem arkadaşlarım burada suhuleti bulmak, orta yolu bulmak için konuşurken, geçmiş başkanların veya başka başkanların şöyle veya böyle olduğunu söylemek suretiyle, bu sefer o arkadaşlarımızın yönetimini eleştirmiş oluyorlar. Eğer, eleştirilecekse, o arkadaş kürsüdeyken bu yapılsın. «Şu başkan ondan daha iyi, bu başkan bundan daha iyi» şeklindeki ifadeler çok yanlış.

Ben bu kürsünün işgali meselesini...

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Başkanın tutumu hakkında konuşun efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Müsaade edin kardeşim, müsaade edin, hep siz söylüyorsunuz.

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Külhan ağzıyla konuşmayınız o kürsüde.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Efendim?..

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Ne ağzıyla konuşmayayım?

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Tophane ağzıyla.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Tophane mi?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Ben bulunmadım, Tophane neresi, bilmiyorum; siz oradan geldiniz galiba. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Müsaadenizle muhterem arkadaşlar, biz burada, bu kürsüyü iktidar grubuna ait bir milletvekili arkadaşımız da - ki, şu anda burada yoklar - işgal ettiği zaman da aynı hassasiyeti gösterdik; anlatabildim mi? Onun için ben, ne iktidar grubunun, ne muhalefet grubunun, ne de bağımsız olan arkadaşların şahıslarıyla veyahut da tutumlarıyla, zihniyetleriyle ilgili konuşmuyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinde hadise çıkabileceğini, kürsüye çıkan arkadaşlar ifade ediyor, ben de onlara katkıda bulunmak için söylüyorum. Bu sadece iktidardan, sadece muhalefetten gelmiyor; her zaman görülmüştür. İktidardan ya da muhalefetten, bazı arkadaşlar kendilerini tutamıyorlar; asaplarına hâkim olamıyorlar. Bu arkadaşlar, böyle durumlarda lütfedip salonu terk ederlerse, sükûnetle, suhuletle meseleler yürütülür. Bana biraz da sunî geliyor bu; dışarıya çıkıyoruz, hepimiz beraber oturuyoruz; ben görüyorum bunu. Burada birbirine en çok laf atan, sataşan arkadaşlar, beraber kahve içiyor, çay içiyor...

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Eskiden sizin yaptığınız gibi kanlı bıçaklı mı olalım, tabanca mı çekelim birbirimize; ne istiyorsunuz?

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Öyleyse, demek ki, bunlar lüzumlu şeyler değil. Bunlardan kaçınmak lazım ve bunlardan kaçınılması için de, başkanlar meselede biraz daha zecrî hareket eder, Tüzüğü olduğu gibi uygular, Tüzüğün gerektirmediği yerde, kimseye, ama kimseye, ne bakana, ne milletvekili arkadaşına, ne komisyona söz vermez; mesele yürür; ama müsamaha gösterdiniz mi, bu müsamaha suiistimale götürülür, bugün olduğu gibi yersiz münakaşalara sebebiyet verir ve beni dahi kürsüye çıkmaya zorlar.

Hepinizden özür diler, saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ege.

Sayın Alpaslan Pehlivanlı...

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, sataşma var.

BAŞKAN - İsteminizi dikkate alacağım Sayın Canver.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Çıkacağım efendim, o kürsüye çıkacağım.

BAŞKAN - Sayın Canver, onun zamanının takdiri Başkana aittir.

Buyurun Sayın Pehlivanlı. (SHP sıralarından «Lehte mi konuşuyor?» sesleri)

Lehte konuşuyor efendim.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Sayın Başkanım, sayın milletvekili arkadaşlarım; Başkanlığın tutumu hakkında bir usul tartışması açıldı; «Görüşmeler çığırından çıktı» denildi ve bütün suç, getirildi Başkana dayatıldı.

Peki, yerinizden devamlı müdahale edeceksiniz...

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - En çok siz ediyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - ... aşağıdaki mikrofonu alacaksınız, Sayın Başkanın bütün ikazlarına rağmen bırakmayacaksınız; kürsüye yürüyeceksiniz, kürsüyü işgal edeceksiniz; suç Sayın Başkanın olacak.

Sayın Başkan son derece iyi niyetli, son derece muti, yumuşak; insanı kırmaktan sureti katiyede çekinen bir yapıya sahip; son derece saygı duyduğumuz bir Başkan.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Ne güzel tanımışsınız.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - Teşekkür ederim, sağolun.

Başkanımızın bu iyi taraflarını istismar edeceksiniz, ondan sonra, suçu, getirip, Başkanlık Divanının tutumuna bağlayacaksınız. (SHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başkanım bence tarafsız idare ediyor. Mesela, bir sayın milletvekilinin konuşmasından sonra, başka bir milletvekili usul tartışması açılmasını kendisinden notla rica etti - öyle hissettim yerimden - ona söz verdi, bana notsuz, parmağımı kaldırmam üzerine söz verdi; tarafsız davranıyor. Mesela, bir sayın milletvekili hepimizi korkaklıkla itham etti. Başkan ne yapsaydı yani? Çünkü bizim şerden korktuğumuzu elbetteki biliyor. Niye kalsın da ikaz etsin? Çünkü biz şerden korkarız, bu doğrudur. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Dolayısıyla Sayın Başkanın ikaz etmesine lüzum yoktu.

Şimdi, Sayın Başkanın bu iyi tutumunu, Sayın Başkanın bu müsamahasını...

GÜNSELİ ÖZKAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, müdahale edin, hakaret ediyor, «şer» diyor.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - Sayın Başkanın bu iyi niyetini istismar etmemek lazım sayın arkadaşlar. Yani istismar edenin hiçbir kabahati yok da, bu efendilikle, bu iyi niyetle ve bu müsamahayla davranan Başkanın mı kabahati var? Biraz da kabahati kendimizde bulalım.

Teşekkür eder, saygılar sunarım. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Canver, lütfen efendim...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, ben de söz istemiştim.

BAŞKAN - Konuyu toparlayayım, söz vereceğim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Efendim, benim söz isteğim Başkanın tutumu hakkında değil.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sayın Başkan, onu bir sonraki vesileyle alırım, önce şunu bir toplamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, Başkanlığımızı, başından beri ve şu ana kadar bir tek arkadaşım yanlış tutumla itham etmedi veya ona benzer bir şey söylemedi.

İkinci olarak, dikkat ettim, usul hatası yaptığımıza dair de bir arkadaşım bir şey söylemedi.

Bu mikrofon buraya arkadaşlarımızın arzusu üzerine, konu ve benim Başkanlığım zamanında da değil; ama tabii bizim de arzumuzla ve isteyerek buraya konu ki, soru sormada...

HALİL İBRAHİM KARAL (Ankara) - Yalnız soru sormada.

BAŞKAN - ... ya da, usul hükümlerini biliyorsunuz, örnek olarak 70 inci maddeyi gösterecek olursak, «Söz almak isteyen, ne sebepten dolayı konuşmak istediğini Başkana bildirir» demektedir. Soru da yerinden sorulur; ancak, bazı arkadaşlar «duyamıyoruz» dediler. Yani, ihtiyaçtan dolayı o mikrofon oraya geldi ve yer yer kullanıldı.

DEVLET BAKANİ M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Sayın Başkan buraya da konulsun.

MEHMET DELİCEOĞLU (Adıyaman) - Bir tane de buraya konulsun Sayın Başkan.

BAŞKAN - Şayet istenirse, elbetteki bir tane de diğer tarafa konulabilir; bunlar eksiklik değil.

MEHMET DELİCEOĞLU (Adıyaman)- Sayın Başkan, o zaman bir tane de buraya konulsun.

BAŞKAN - Lütfen sayın milletvekilleri...

Diğer olaya, müsamaha olayına gelince; hepimiz milletvekilleriyiz, Başkanlık da yüce kurulun, hepinizin Başkanlığıdır. Hepinizin kişiliğini, sataşmalardan korumak, önce bu makamın görevi. Makam, büyük bir titizlikle buna dikkat etmiştir ve etmektedir. Şunu da belirteyim ki, Başkanlığım süresince, arkadaşlarım birbirlerini en az rencide etmişlerdir ve bugünden yarına kalan tek bir üzücü ya da arkadaşların birbirlerini kırıcı bir olayına tanık olunmamıştır. Ben bunu biraz da, hepimizin yapısı gereği, milletvekili yeminimiz gereği, gönüllerindeki isteklerini ve düşündüklerini, halkı adına, İçtüzüğün verdiği yetki ve imkânlarla göre kullanmalarına bağlıyorum.

Bütün arkadaşlarımın, özellikle sataşma konusunda, özellikle söylediğinin yanlış anlaşıldığı ve açıklama yapmak istediği konusundaki taleplerine, bütün dikkatimle söz hakkı verdim. Bunda, ne iktidar, ne muhalefet, ne bağımsızlar, ne grubu olmayan partiler ayırımı yapmadan hepsine söz verdim.

Dün arkadaşlarım rahatsız oldular; Sayın Kadir Narin «Lehte konuşacağım» dedi; acaba milletvekili doğru mu yapacak, ne edecek dendi; nitekim oyunu da öyle kullandı. Bugün bir değerli arkadaşım da, (Sayın Pehlivanlı) lehte konuştu; o da merak edilmişti. Demek ki, bu söz verişlerimde de tamamen yansız, tamamen arkadaşlarımın milletvekili sıfatlarına saygı duyulan bir eğilim var. Bunun dışında ne kalıyor?

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - İşin bitmesi kalıyor.

BAŞKAN - İşin bitmesi konusuna gelince; yasalar ve tüzükler de, hepinizin fark ettiği gibi, en hızlı biçimiyle yürüyor.

Konuşmalarda süre taşma olayları yeriliyorsa, bütün arkadaşlarım anlatımlarının son yerine geldiklerinde, anlatacakları bir iki satırları kaldıysa, eşit olarak bütün arkadaşlarıma yine tolerans gösterilmektedir.

Değerli milletvekilleri, Başkanlık hepinizin yeridir, Yüce Meclisi temsil etmektedir. Başkanlığın tutumu da her zaman açıktır. Bu usul müzakeresi açıldığında lehte, aleyhte konuşan bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum ve bütün muamelemizin açık olduğunu, Başkan olarak anlatamayacağımız tek bir satırımızın olmadığını - zaten hepiniz söylediniz - bir kere daha vurguluyor, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Sayın Canver, buyurun, bir şey söyleyecektiniz?

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, Sayın Ege bana dört defa sataştılar; sataşmayla sınırlı kalmak üzere söz istiyorum efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Canver, «sataşma» deyince; hangi konularda size sataşıldı?

CÜNEYT CANVER (Adana) - Efendim, «Atraksiyon yapma, benimle uğraşma, aslanım, sen kılık kıyafetini düzelt» şeklinde sözler söyledi. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Sayın Canver'in belirttiği konular Başkanlığımızca da konuşmalar esnasında saptanmıştı, kendisine hangi konularda sataşıldığını belirtmesi usul gereğidir.

Sayın Canver, yalnız bu konularda ve yeni bir sataşmaya yer vermeyecek bir biçimde, buyurun efendim.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Adana) - Sayın Başkan, laf atan mükâfatlandırılıyor. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, laf atma olayı değil.

Sayın Canver, yalnız bu konularda ve yeni sataşmaya yer vermeyecek biçimde.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; sadece sataşılın konularda yanıt vermeye çalışacağım. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, demin bir konudan yakınıyorduk, «Oturdüğümüz yerden konuşuluyor» diyorduk, ama şimdi aynı şeyleri hep beraber yapıyoruz. Lütfen, lütfen, sayın üyeler...

BURHAN KARA (Giresun) - Sayın Başkan, kendisi laf atıyor.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - «önce kıyafetini düzelt» dediler ki, arkadaşlar, yeni aldım elbise mi, gayet güzel olduğu kanaatindeyim. Kravat takıyorum, pırıl pırıl gömleğim var; sadece sakalım var. Sakal bırakmamdaki nedeni biliyorsunuz, Bingöl'ün Genç ilçesi Suveren Karakolu yanında gömülü bir öğretmenin cesedi ailesine teslim edilinceye kadar sakalımı kesmeyeceğimi söylemiştim. (ANAP sıralarından gürültüler) Neden sakal bıraktığımı anlatıyorum, kendilerine cevap veriyorum; sakal bırakmamın tek nedeni budur.

Sayın Ege bana «aslanım» dedi. Anladığım kadarıyla burada kimse kimse aslanı değil. Sanıyorum, Meclis teamülünde, sinkaflar dışında, ilk defa bir milletvekili diğer bir milletvekiline «aslanım» dedi; yarın belki «kaplanım» denilecek, sonra giderek daha başka noktalara doğru sürüklenilecektir.

Beyler, burası Türkiye Büyük Millet Meclisidir, lütfen başka yerlerle karıştırmayalım burasını.

«Zatı âliniz başkan olsun da burada atraksiyon yapın» dedi.

Şimdi, buna şu yanıtı vermek isterim: Ben Sayın Ege ile Başkanlık Divanında iki yıl çalıştım. Sayın Ege orada da kimseyi beğenmezdi. Aslında Sayın Ege, böyle günlerin atraksiyonlarını en iyi yapan bir milletvekilidir. Hiç ağzını açmaz açmaz, böyle günleri kollar...

BAŞKAN - Sayın Canver, yeni bir sataşmaya meydan vermeminiz.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan.

Hele hele kendisinin tek meziyeti, övündüğü tek şey, bizden önce parlamenter olmasıdır. Ne yapalım, biz ondan önce doğamadık; 1952 yılında doğduk, 32 yaşında parlamenter olduk. Bizden önce parlamenter olduğu için, Meclis teamülünü çok iyi bilen bu ehli-vukuf kişi buraya her çıktığında ahkâm keser ve herkese öğütler verir. Yani, «Ele verir talkını, kendi yutar salkımı.»

Sayın Başkanın tutumu ile ilgili eleştirilere kuşkusuz katılmıyoruz; çünkü Sayın Başkanın yumuşak olması suç sayılıyor ise, bunu anlamak mümkün değildir. Sayın Alpaslan Pehlivanlı'ya katılıyoruz; kusuru kendimizde arayalım, çünkü biz ne başkanlar gördük...

RÜŞTÜ KÂZİM YÜCELEN (İçel) - Sayın Başkan, oraya cevap vermeye mi çıktı?

BAŞKAN - Sayın Canver...

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Bitiriyorum efendim.

Sayın Başbakanın talimatıyla kararını değiştiren başkanlar gördük, İçtüzüğü, aldığı talimatlara göre yorumlayan başkanlar gördük... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Canver...

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Bu Başkanımız bulunmaz bir başkandır.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) - Sayın Başkan, nasıl suiistimal ettiğini gördünüz.

BAŞKAN - Sayın Canver, «Başka ne başkanlar» biçiminde konuşarak, sataşma konusunu aşan beyanda bulundunuz, lütfen ona açıklık getiriniz.

CÜNEYT CANVER (Devamla) - Sayın Başkan «Başka ne başkanlar gördük» sözümü geri almamı istiyorlar. Ben, okuduğumuz tutanaklarda, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ve Türk parlamento tarihinde ne başkanlar gördük demek istedim. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Tamam efendim, şahsa bağlı olmadığı anlaşılmıştır. (ANAP sıralarından «Sayın Başkan, nasıl şahsa bağlı değilmiş?» sesleri, gürültüler)

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, bir noktayı tavzih edeceğim. (Gürültüler)

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, Sayın Ege tavzih ederse, ben de ederim.

BAŞKAN - Sayın Canver, bir dakika, lütfen yerinize oturun.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Ege oturursa, ben de otururum efendim.

BAŞKAN - Sayın Ege, lütfen, hangi konuyu tavzih edeceğinizi açıklayın.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Efendim, ben «aslanım» diye bir kelime kullandığımı hatırlamıyorum. (SHP sıralarından gürültüler, «kullandın» sesleri.) Eğer kullandımsa, bunu bir sürçü lisan olarak kabul ederim ve geri alırım. Müsaadenizle, hiçbir milletvekili arkadaşımı küçük düşürücü hitapta bulunmam, küçük görmem. Bir arkadaşımız daha yerinden laf atmıştı; demek ki, o da haklıydı. Ben bu sözü ağzımdan kaçırmışsam -ki arkadaşlarım da «söyledin» diyorlar- özür dilerim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Anlaşıldı efendim, teşekkür ederim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ANAP Grubu önerisinin 1 inci maddesinin, İttüzüğün 37 nci maddesi 2 nci fıkrası muvacehesinde oylanıp oylanamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	117	10.7.1986	449-475	Arif Ş. Bilgin	Süleyman Yağcıoğlu	Mehmet Üner

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önce iki hususu yüce kurulun bilgisine -  arttırılmasını  onlemek bakımından - arz etmek istiyorum.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti, 1 Hazirandan bu yana, ara seçimin yanındadır, ara seçimi istemektedir, ara seçimin geciktirilmesini, ara seçimin «Buzdolabına alındı» tabirleriyle hafife alınmasını protesto etmektedir. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler)

Usule aykırı olarak gelen řu kanun teklifi, Sosyaldemokrat Halkçı Partinin ve diğer muhalefet partilerinin zorlamasıyla, Türk halkının istemiyle g r   lmektedir. İktidarın ve Sayın  zal'ın bunu böyle bilmesi gerekir. (SHP, DYP ve HDP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Buradaki tenkitlerimizi  arttırmamanız gerekir;  arttırdığınız zaman demokrasinin şamarını her zaman yediğiniz gibi yine suratınıza yersiniz. (SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri, ikinci husus; Sayın Divan Başkanından, oturum Başkanından ricamızdır. Bir sürü lisan yapmışlardır, belki bilinçaltından gelen bir sürü lisan yapmışlardır, «Başbakanlığımıza gelen tezkere» diye.

İstirham ediyorum Sayın Başkanvekili; yüce Meclis, Türk demokrasisinde altın harflerle geçmesi gereken, böyle geçmesini temenni ettiğimiz ve bunun için çalışacağımız; ama bizi mecbur ederseniz her türlü mücadeleyi vereceğimiz bir oturum yapmaktadır. (ANAP sıralarından gürültüler)

Rica ediyorum Sayın Başkan, lütfen tarafsızlığınızı muhafaza ediniz. Bu toplantıda ufak hatalarınız dahi affedilmeyecektir. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler)

Bu iki hususu vurguladıktan sonra, önerinin 1 inci maddesinin usule aykırılığını arz etmek istiyorum. Yüce kurul alışmıştır İttüzüğün ayaklar altına alınmasına. Yüce kurul, «Anayasanın 84 üncü maddesini buzdolabına alıyorum, 84 üncü maddeyi bir süre işletmeyeceğim» şekliyle, Anayasanın dahi ayaklar altına alınmasına alışmıştır; ama biz her seferinde yaptığımız gibi, şimdi de işlenilen bir usul hatasını yüksek heyetin bilgisine sunmak istiyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, önerinin 1 inci maddesi, komisyonda bekleme süresinin kısaltılmasını içermektedir. Komisyonda bekleme süresinin kısaltılmasına cevaz veren madde İttüzükte vardır; buna bir itirazımız yok. (ANAP sıralarından gürültüler)

Yine, Danışma Kurulunun... (ANAP sıralarından gürültüler)

MUHTEŞEM VASİF YÜCEL (Zonguldak) - Sayın Başkan ikaz edin, müdahale ediyorlar.

BAŞKAN - Lütfen müdahale etmeyelim efendim.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Laf atıyorlar Sayın Başkan; burası Kırkpınar değil, ikaz edin.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

METİN ÜSTÜNEL (Adana) - Burası Meclis.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Muhterem arkadaşlarım, sinirlenmeyin, konuşmama devam ediyorum; onlar istediklerini söylesinler.

İçtüzükte, komisyonlardaki 48 saatlik bekleme süresini nazarı itibare almamaya imkân veren 37 nci madde vardır, buna itiraz etmiyoruz; bu maddenin ikinci fıkrasında «Danışma Kurulunun tavsiyesi veya bir kanun tasarı veya teklifinin tümünün veya belli hükümlerinin komisyona geri alınması veya geri verilmesi hallerinde, yukarıdaki fıkrada yazılı süre kaydına uyulmayabilir» denilmektedir. Bu fıkranın son cümleleri, zaten Genel Kurula mal olmuş bir konudur. Bu itibarla, süreye uyulmama diye bir mahzur ortada yok. Ayrıca, dikkat eder ve anımsarsanız, komisyon her seferinde maddeyi kendisi çeker.

O halde, usulen ne yapmak lazımdır?..

BAŞKAN - Sayın Bayezit, bir dakika efendim.

BAŞKAN - Sayın Bayezit devam edin. (ANAP sıralarından «Bağırmaya devam et» sesleri)

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Muhterem arkadaşım, bağırmaya devam etmiyorum; eğer anlarsan, eğer kafana girerse, bazı şeyler söylüyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Sayın Başkan, «Bağırmaya devam et» diyene, «Kafana girerse» demek en hafif bir cevaptır. Lütfen...

Muhterem arkadaşlarım, Danışma Kurulunun tavsiyesi üzerine komisyon konuya karar verir. Her ne kadar komisyonlar Genel Kurula niyabeten iş görürlerse de, komisyon Genel Kurulun vesayetinde değildir. Bu nedenle önerinin 1 inci maddesinin Genel Kurulda oylanması içtüzüğe aykırıdır. Genel Kurul, komisyonun çalışması hususunda bir karar alacak ve komisyon da Danışma Kurulunun önerisini oylayarak karara bağlayacaktır. Bunu belki basit bir

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

İçtüzük meselesi şeklinde değerlendirenler olabilir; fakat biz, demokrasinin ve Anayasanın özüne temas eden çok önemli konuları hafife alan bir zihniyetin karşısında böyle bir değerlendirmeyi de normal karşılarız; ama bizim görevimiz - Anayasada ve ettiğimiz yeminin içinde İçtüzük de mündemiç bulunduğu için -İçtüzüğün muhafazası ve müdafaasıdır. O nedenle, Başkanlığın 1 inci maddeyi oylamaması gerekir.

2 nci maddeye gelince: Rapor herhangi bir şekilde yüce heyete gelmeden, yüce heyetin çalışma süresi tayin edilemez. Bu itibarla, Başkanlığın, raporun yüce heyete gelmediğinden bahisle oturumu tatil etmesi gerekir; yarın toplanılır ve görüşülür.

Benim bu konuda - İçtüzüğü muhafaza amacıyla - Sosyaldemokrat Halkçı Partinin «Ara seçimlerin 1 Hazirandan bu yana yapılması gerektiği» şeklindeki anayasal zorunluğu sureti katiyede göz ardı etmeksizin yüce heyete arz edeceğim hususlar bunlardır. Karar yüce heyetindir, karar sizindir; ama tarih hepimizindir.

Saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Turan Bayezit.

Aleyhte Sayın Arif Atalay, buyurun efendim. (HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET ARİF ATALAY (Adıyaman) - Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; karşı karşıya bulunduğumuz önerge hem usul bakımından, hem de esas yönünden tartışılmaya değer bir önerge dir.

Yüksek malumlarınız olduğu üzere, bir defa parlamento tatil deydi. Danışma Kurulu faaliyetleri parlamento faaliyetlerindendir. Parlamentonun çalışmaya başlaması, ancak bugün saat 15.00'te Sayın Başkan tarafından «Yeterli çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz» ifadesi ile mümkün olmuştur ve o ana kadar parlamento tatildedir.

O itibarla, Danışma Kurulu daha önce toplanarak bir tavsiye kararı alamaz. Danışma Kurulundan geçmeyen bir karar da doğrudan yüce Meclise indirilemez; İçtüzüğün 19 uncu maddesi sarihtir.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - O halde Danışma Kurulu toplantısına neden iştirak ettiniz?

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Danışma Kuruluna iştirak ettik ve neden iştirak ettiğimizi de arz edeyim:

Burada söylediklerimi orada da ifade etmek için iştirak ettik. Danışma Kuruluna Hür Demokrat Parti Grubu adına katılan Sayın Kadri Altay, bu görüşümüzü orada da ifade etti.

İkinci husus, Sayın Bayezit'in de dokundukları gibi, yüce Meclis ihtimallere göre çalışma saati tespit edemez. Henüz toplanan komisyonun çalışmalarını ne zaman bitireceği malum değildir. «Şayet komisyon

çalışmalarını 19.00'a kadar, bitirdiği takdirde, Umumî Heyet saat 21.00'de toplanacaktır» gibi yüce Meclisin bir taliki düşünülemez; bu husus da usule tamamen aykırıdır.

Şimdi işin esas yönüne geliyorum:

Çok değerli milletvekilleri, ara seçimlerin yapılması bir Anayasa hükmüdür, Sayın Başbakanın lütfü değildir. Günlerce Türk kamuoyunda polemikler yaratarak, sansasyon yaratarak bir sokak kabadayısı gibi... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, ayağa kalkmalar, «Yok, olamaz» sesleri)

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Olmaz, olmaz böyle şey.

BAŞKAN - Sayın Atalay, Sayın Atalay...

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - ... «Hodri meydan» diyerek, «Buyursunlar» diyerek, meydan okuyarak, «Lütufta bulunuyoruz, ihsanda bulunuyoruz» beyanlarında bulunması mümkün değildir.

BAŞKAN - Sayın Atalay, lütfen efendim... (Gürültüler)

Sayın milletvekilleri, lütfen susunuz efendim. (ANAP sıralarından «Sözünü geri alsın» sesleri, gürültüler)

Sözümü iştiremiyorum.

Sayın Atalay, lütfen temiz bir dille konuşun efendim. (ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

Sayın Atalay, lütfen sözünüzü tavzih edin efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Efendim, müsaade buyurun. (ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sözünü geri alsın Sayın Başkan. (ANAP sıralarından gürültüler)

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Sözünü geri alsın Sayın Başkan. Sözünü geri almadan konuşturmayın. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Atalay, lütfen efendim... (ANAP sıralarından gürültüler)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başkan...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, sözünü geri alsın. (ANAP sıralarından gürültüler)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başkan, ben sözümü geri almam. (ANAP sıralarından gürültüler, ayağa kalkmalar) Bilerek bugüne kadar devlet hayatını zaafa uğratan... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler) Bütçe anlayışını yok eden...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sayın Atalay... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - ... bir zihniyete, ben başka türlü hitap etmek imkânını bulamıyorum. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler, ayağa kalkmalar)

BAŞKAN - Sayın Atalay...

Oturun efendim, oturun.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sözüünü geri alsın. (ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Sayın Atalay, lütfen efendim...

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Efendim, Sayın Başbakan «Hodri meydan» Sayın Başbakan «Cesaretleri varsa buyursunlar» sözlerini geri alsın. Ben «Sokak kabadayısı gibi» dedim, «Sokak kabadayısı» demedim. (ANAP sıralarından gürültüler)

«Sokak kabadayısı gibi» dedim. Bu türlü hitap, ancak sokak kabadayısına yaraşır; ne Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına yakışır, ne de bu kürsüye yakışır. (Muhalefet partileri sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

Ben, bunu ifade etmek için söylüyorum. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Atalay...

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başkan, müsaade ederseniz konuşmama devam edeyim. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

DEVLET BAKANI AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Sözüünü geri alsın Sayın Başkan. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Atalay... (ANAP sıralarından sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Tekrar ediyorum...

BAŞKAN - Sayın Atalay, lütfen sözünüzü tavzih edin efendim. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar) Hakaret mahiyetinde konuşuyorsunuz, temiz bir dille konuşun lütfen; ihtar ediyorum efendim. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Sayın milletvekilleri, müsaade edin. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Benim hiçbir hakaret kastım yok. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına yakışmayan bir lisanla... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

... Türk kamuoyunda bu ifadelerde bulunduğu için ... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

O bu sözünü geri alsın, ben geri alırım diyorum. (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, «Sözünü geri al» sesleri)

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Sözünü geri almadan konuşamazsın.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Almıyorum. İfade ettiğim şekilde...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen oturun, ben müdahale ederim efendim, siz oturun.

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Sözünü geri alacaksın, Başbakana hakaret edemezsin. (ANAP sıralarından, «Sözünü geri al» sesleri, gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen oturunuz...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sözünü geri almadan konuşamazsın.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Efendim, ben sözümü tavzih ettim.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - «Tavzih» değil, geri alacaksın.

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Sözünü geri alacaksın, ondan sonra konuşacaksın.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başbakan, Başbakana yakışmayan şekildeki hitabını geri alırsa, ben de sözümü geri alıyorum. Gayet açıktır, ben «Bir sokak kabadayısı gibi» dedim, «Sokak kabadayısı» demedim. Yani, bu türlü hitap ancak sokak kabadayısına yakışır, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına yaraşmaz diyorum. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı, bu devletin başbakanıdır. Günlerce siz sansasyon yaratacaksınız, meydanı boş bulup «Hodri meydan» diye çağıracaksınız... Olmaz böyle şey... (ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim oturunuz.

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Zabıtlara geçecek, sözünü geri alsın.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Türkiye Cumhuriyeti Başbakanına hakaret edemezsin.

BAŞKAN - Sayın Taşar, lütfen efendim...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sözünü geri alması gerekiyor.

BAŞKAN - Sayın Atalay...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başkan, ben yapacağım tavzihi yaptım, bundan ileri bir tavzih yapmam mümkün değil; o itibarla takdir sizindir; müsaade ederseniz konuşmama devam edeyim. (ANAP sıralarından, «Hayır» sesleri, bir kısım ANAP milletvekillerinin kürsü önünde toplanması)

BAŞKAN - Sayın Atalay, tavzihiniz tatmin edici değil, lütfen efendim... (Gürültüler)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sözüünü geri almadan devam edemez.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, Sayın Başbakan'dan özür dilemesi lazım.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Anlayamadım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tavzihiniz tatmin edici değil; hakaret mahiyeti taşıyor, sözünüzü kesmeye mecbur kalacağım.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Efendim, tekrar ediyorum, hiçbir hakaret kastım yok; ancak, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının daha dikkatli davranmasını, daha dikkatli hitap etmesini bu millet kürsüsünden ifade ediyorum.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Hiçbir kasıt yoksa, sözünü geri al.

BAŞKAN - Lütfen Sayın Atalay...

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Sözüünü geri alacaksın. (Kürsü önünde biriken ANAP milletvekillerinin, «Sözüünü geri al» sesleri)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Almıyorum. (ANAP sıralarından, «Alacaksın» sesleri, gürültüler)

Almıyorum yapacağım tavzihi yaptım.

MUSTAFA KEMAL TOĞAY (Isparta) - Nasıl almıyorsun? (Isparta Milletvekili Mustafa Kemal Toğay'ın kürsüye yürümesi)

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Gel, buyur; gel.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen... (ANAP sıralarından «Terbiyesiz» sesleri; SHP sıralarından «Yuh» sesleri, gürültüler)

Lütfen oturun efendim, lütfen oturun.

Sayın milletvekilleri lütfen oturun efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, hakaret vardır sözünü geri alsın. Hatip hasta mı yoksa? Sözüünü geri alsın.

BAŞKAN - Lütfen efendim... (ANAP sıralarından gürültüler)

(Isparta milletvekili Mustafa Kemal Toğay'ın kürsüye yürümesi)

FAİK TARIMCIOĞLU (Bitlis) - Sayın Başkan, kürsüye tecavüz var.

BAŞKAN - Sayın Atalay, Sayın Atalay, sözünüzü kesiyorum efendim.
(Gürültüler)

Sayın Atalay, lütfen sözünüzü geri alın, lütfen sözünüzü geri alın, lütfen.

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Sayın Başkan, sözünü kesemezsiniz.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başkan, ben gerekeni söyledim. Tatbik edebileceğiniz bir unsur varsa lütfen tatbik edin.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

Sözünüzü kestim, buyurun oturun.

(Başkan hatibin mikrofonunu kapattı) (Gürültüler)

Sayın Atalay, sözünüzü kestim.

MEHMET ARİF ATALAY (Devamla) - Sayın Başkan, ben kürsüye çıktım, konuştum; fakat hakaret etmedim; ama Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı, Başbakan olarak Türkiye Cumhuriyeti Devletinin... (Gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - İn aşağı!..

BAŞKAN - Efendim, birleşime 10 dakika ara veriyorum.

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 117 nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Aleyhte konuşmalar bitmiştir.

Lehte konuşmak isteyen var mı efendim?

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Hatibin konuşması bitmedi efendim.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - Sözümüz bitmedi Sayın Başkan.

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) - Sözümüz var efendim.
(HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lehte Sayın Fahrettin Kurt, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Biraz evvel kürsüye tecavüze yeltenme olmuştur. Bu konuda Başkanlık herhangi bir işlem yapmış mıdır? Genel Kurul bunu öğrenmek ister.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Yaptım efendim, herhalde sesim işitilmedi, çünkü çok gürültü vardı. Sayın konuşmacının konuşmasını kestim ve kendisini kürsüden inmeye davet ettim; kendileri devam ettiler, mecbur oldum oturumu kapattım ve tekrar söz vermiyorum. (HDP, DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Müdahaleye ne yaptınız?

BAŞKAN - Sayın Şahin, buyurun. (SHP, HDP ve DYP sıralarından gürültüler)

Lehte Sayın Mustafa Şahin, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, yanlış anladınız. Bu önemlidir efendim. Lütfen bir saniye dinleyin beni, yanlış anladınız beni.

MUSTAFA ŞAHİN (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

BAŞKAN - Sayın Şahin, bir dakika efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Kürsüde konuşmakta olan hatibe tecavüze yeltenilmiş mi, ben bunu sordum. Kürsüde konuşan hatibe tecavüze yeltenilmiş midir ben bunu sordum.

BAŞKAN - Efendim, ben hatibin sözünü kestim, inmesini tavsiye ettim inmediler. O bakımdan da... (SHP, HDP sıralarından gürültüler)

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Efendim, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

Başkanlık hadiselerine mani olamadığı için oturuma ara vermiştir biliyorsunuz.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Efendim, tecavüze yelteneni kınadınız mı?

BAŞKAN - Efendim, sebep sayın hatibin beni dinlememesidir. Lütfen efendim...

Devam edin Sayın Şahin.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Efendim, bu sebep olmaz.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, ne alakası var?

Tutumunuz hakkında konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Lütfen oturun efendim.

Devam edin efendim.

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (SHP, HDP ve DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Anadolu da bir tabir vardır; oynamak istemeyen gelin, «yerim dar» dermiş. (Gürültüler)

Evet, oynamak istemeyen gelin, «yerim dar» dermiş... (SHP, HYP ve DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Sayın Şahin...

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - «Seçim, seçim» diyen muhalefet, bugün bakıyoruz seçimden kaçıyor. (SHP, HDP ve DYP sıralarından gürültüler)

Oysa ki 24 Mart Mahallî Seçimlerinde, yine hafızalarımızı canlandırdığımız takdirde hatırlayacağız; Sayın Turan Bayezit, o zaman «48 saat beklemenin gereği yoktur, seçimler erken yapılabilir» şeklinde burada müdafaa ediyordu. Bugün bakıyoruz, 48 saati çok görmektedir.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Aynı lafı söyledi.

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Evet 17.1.1984 tarihli Meclis konuşmasını, zabıtlardan inceleyebilirsiniz.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Bugün de aynı lafı söyledi.

SALİM EREL (Konya) - Kırkpınar'a, Kırkpınar'a...

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, yüce Meclisimiz bugün olağanüstü toplantıya çağırılmıştır. Olağanüstü toplantılarda zaman, her zamankinden daha da önemlidir; bu bakımdan 48 saat beklemesinin gereği olmadığı kanısındayız ve verilen önergeyi tamamen desteklemekteyiz.

Muhterem arkadaşlarım, bizim, özellikle Anavatan Partisi mensupları olarak, kavgadan yana olmadığımızı, Sayın Başbakanımız her zaman dile getirmektedirler. (Gürültüler, SHP sıralarından «belli belli» sesleri)

Millet takdir edecektir, ne olursa olsun millet bunu takdir edecektir, yorulmayın; kervan yürür. (Gürültüler)

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Sözünü tavzih etsin.

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Evet, kervan yürür.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Sayın Başkan ne demek bu? Lütfen sözünü tavzih etsin.

BAŞKAN - Lütfen, lütfen...

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Hayır!

Efendim, Anavatan iktidarı ve özellikle mensupları olarak zaman faktörünün ne denli önemli olduğunun idraki içindeyiz.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, sözünü tashih etsinler lütfen. Kervan, kendisine karşı yürür.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Bugün gelişmiş olan ülkeler, kazanılan zamanın...

BAŞKAN - Sayın Şahin, «Kervan yürür» sözünü lütfen tavzih ediniz.

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Hayır, hayır efendim. (SHP sıralarından gürültüler)

Zaman yürür, zaman yürür.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Tavzih etsinler sözlerini.

BAŞKAN - Tavzih ettiler efendim, tavzih ettiler.

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, gelişmiş ülkelerin ana faktörlerinden birisi de zamanı iyi kullanmaktır. Anavatan iktidarı ve hükümeti, daima zamanı iyi kullanmasını bilmiştir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sözünü tavzih etsin Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tavzih ettiler efendim; «Zaman yürür» dediler.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Tavzih etmediler Sayın Başkan.

MUSTAFA ŞAHİN (Devamla) - Zaman geçirmeye gerek yoktur.

Hepinizi saygıyla selamlarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Buyurun Sayın Kurt.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum; benim maksadımın dışında bir kasıt izafe edilmiştir.

BAŞKAN - Düzeltildi efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Maksadımın dışında bir kasıt izafe edilmiştir.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, tavzih ettirdim efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Maksadımın dışında bir kasıt izafe edilmiştir. İçtüzük açıktır, söz istiyorum.

BAŞKAN - Size mi efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Bana isim vererek «Turan Bayezit, filan tarihte şunları söyledi, bugün tersini söylüyor» demişlerdir.

BAŞKAN - Yani size atfedilen şey, yanlış ifade edilmiştir; onun için söz istiyorsunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Evet.

BAŞKAN - Sayın Kurt'tan sonra size söz vereyim efendim.

Buyurun Sayın Kurt.

FAHRETTİN KURT (Trabzon) - Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; bugün burada Anayasa gereği olan ara seçim tarihini görüşmek üzere olağanüstü toplanmış bulunuyoruz.

Bu olağanüstü toplantıda, bütün milletimizin gözleri üzerimizdeyken, Meclisimize ve milletimize yakışmayacak şekilde hırçın davranmanın ve birbirini kırmanın hiç manası yoktur. (ANAP sıralarından alkışlar)

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Kürsüye yürüyen kim Fahrettin Bey?

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Daha önce söz alan Sayın Bayezit, son derece ateşli ve de telaşlı bir konuşma yapmıştır. Zaten, telaşlı oluşunun sebebini çok iyi anlıyoruz; ateşi de, seçimler yapıldığında mutlaka düşecektir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Ancak, daha sonra söz alan bir arkadaşımız, hepimizi yürekten yaralayan o kötü sözlerini maalesef konuşması boyunca sürdürmüş ve de sözlerini geri almamıştır.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Gazeteler yazıyor kardeşim.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) - Televizyon ekranından Başbakan ifade etti.

BAŞKAN - Sayın Kurt, lütfen önerge üzerinde konuşun efendim.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Şahsı adına konuşuyor, grup adına değil.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Nasihat dinlemiyoruz Sayın Başkan, konu üzerinde konuşsun.

BAŞKAN - Sayın Kurt, lütfen efendim...

FAHRETTİN KURT (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, bu denli konuşmaların bundan böyle bu kürsüde olmamasını hepinizden rica eder, yüce Meclise saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kurt.

Buyurun Sayın Bayezit.

Sayın Bayezit, lütfen size atfedilen konu üzerinde konuşunuz efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) Tabii Sayın Başkanım. İtimat buyurun, İçtüzüğü zorlamam Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; iki konuyu açıklamaya mecburum.

Önce birincisi: Anavatan Partisi milletvekili arkadaşlarımın tutanaklardan benim konuşmalarımı çıkarmış olmalarını lehime mi yorumlayayım, aleyhime mi yorumlayayım; bunda biraz tereddütüm var.

(ANAP sıralarından, «lehe, lehe» sesleri) Böyle bir zahmete girdikleri için de arkadaşlarım açısından üzgünüm.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Arkadaşlar, ben hayatımda çizgisinden sapmamış bir kişiyim, inançlarımdan sapmamış bir kişiyim. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen müdahale etmeyin efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) Ben bu kürsüde devamlı olarak demokrasiyi müdafaa ettim; ben bu kürsüde devamlı olarak demokrasinin temelini teşkil eden kuralları müdafaa ettim.

BERATİ ERDOĞAN (Samsun) - Halkçı Partiden niye istifa ettin?

BAŞKAN - Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Dikkat ederseniz, çıkarılan kanunları demiyorum, üzülerək diyemiyorum; ama demokrasinin evrensel kurallarını savundum. Benim o zamanki konuşmamla bugünkü konuşmam arasında, içerik bakımından bir fark bulamazsınız.

«Niyeti olmayan gelin oynamakta nazlanır» denildi. Biz gelini düşün evinde oynatmak istiyoruz arkadaşlar, biz gelini teli ile duvağıyla varyete yaptırmak için dağlara götürmek istemiyoruz; seçimi meşru ortamda yapmak istiyoruz, bunu söylüyorum. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Bu düşüncemizden de hiçbir zaman saptıramazsınız, yıldırılmazsınız. Biz ara seçimin sizden çok yanındayız; çünkü şamarı yiyecek sizsiniz. (SHP sıralarından alkışlar)

Demin konuşan arkadaşım ara seçimden bahsederken «Ateşli, telaşlı» konuştu dedi ve sonunda da, yanlış anlamadıysam «Turan Bayezit düşecek» dedi. (ANAP sıralarından «Öyle söylemedi» sesleri)

Evet, «Sonunda düşecek» dedi. (ANAP sıralarından «Ateşi düşecek dedi» sesleri)

Tamam, «Ateşi düşecek» dedi.

Muhterem arkadaşlarım, biz halkın takdirine saygı duyan partiyiz, saygı duyan kişileriz. Halk, kimi düşürecektir onu göreceksiniz. Benim demokrasi anlayışım devede kuşu değildir; bazılarının demokrasi anlayışı devede kuşu gibidir. Bazen devedir, bazen kuştur; ama hiçbir zaman demokrasi değildir. Biz, demokrasinin kurallarını şu Meclisin son gününe kadar müdafaa edeceğiz ve vicdan huzuru içerisinde bu Meclisin çatısı altında ayrılacağız. Bu böyle biline.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 17 nci seçim döneminde bugün devam eden müzakerelerin bizden sonraki nesillerin üzülerək okumayacağı bir sayfayı teşkil etmesini istiyorsanız önce Başkanlık Divanının -gene vurgulayarak söylüyorum- tarafsız olmasını temin edelim ve demokrasinin gereği neyse onu yapalım. İstedığınız an seçime varız, nerede isterseniz varız, hangi çayırda isterseniz görüşmeye hazırız; isterseniz başpehlivanlarla da güreşmeye hazırız. (SHP sıralarından alkışlar)

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, meselenin Anayasaya aykırılığını belirten bir önerge verdik... (Gürültüler)

VURAL ARIKAN (İzmir) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN - İşitemiyoruz efendim, lütfen...

VURAL ARIKAN (İzmir) - Usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Zaten usul hakkında lehte ve aleyhte söz verdik efendim, başka söz veremiyorum.

VURAL ARIKAN (İzmir) - Hayır efendim, yanlış anladınız, önerge hakkında değil, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, önerge üzerinde ve usul hakkında müzakere açtık, o nedenle söz veremiyorum Sayın Arıkan.

VURAL ARIKAN (İzmir) - Önerge üzerinde söz istemiyorum efendim, müsaade buyurun.

BAŞKAN - Sayın Arıkan, lütfen efendim, size söz veremiyorum.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Evet efendim, buyurun.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Önerge münderecatının Anayasaya aykırı olduğuna dair bir teklifimiz var. İçtüzüğe göre, bu teklifimiz görüşülmeden başka bir müzakereye geçemezsiniz, öncelikle bu teklifimizin görüşülmesi lazım.

BAŞKAN - Efendim, usuli müzakere açtık, iki lehte iki de aleyhte söz verdik.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Efendim, usulü müzakereden evvel Anayasaya aykırılığı karara vardırmaq zorundasınız.

BAŞKAN - Kanun teklifi üzerindeki görüşmelerde, bu konudaki görüşlerinize ve önerilerinize cevap veriniz efendim.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Anayasaya aykırılığı konusunda Anayasa Mahkemesine gitsinler. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen sayın milletvekilleri.

Efendim, öneri üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Öneriyi tekrar okutup onayınıza sunacağım. Buyurun, okuyun efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, şu anda görüşülmekte olan mesele Anayasaya aykırıdır. Anayasaya aykırılığı halledilmeden de oylayamazsınız.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

VURAL ARIKAN (İzmir) - Sayın Başkan, Meclis çalışmaları hakkında, usul üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Mümkün değil efendim, usul hakkında söz verdim; öneri üzerinde de konuşmalar bitmiştir.

VURAL ARIKAN (İzmir) - Önerge üzerinde değil efendim.

DOĞAN KASAROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Anayasaya aykırılık önergesi var, İçtüzüğe göre önce bunu almak zorundasınız.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, davranışınız hakkımda söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun, okuyun efendim.

Anayasaya aykırı olduğu iddia edilen bir önerenin incelenmeden işleme konulup konulamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	117	10.7.1986	511-514	Arif Ş. Bilgin	Süleyman Yağcıoğlu	Mehmet Üner

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; altı saatten beri fevkalade gerilimli bir müzakereyi yürütmek için özel bir çaba sarfetmekteyiz. Esefle müşahade ettim ki, Meclisin bugünkü oturumu, gerçekten birçok yönüyle, üç seneden beri görev yaptığımız bu çatının altında cereyan etmiş olan en vahim oturumlardan biri olmuştur.

Sayın Başkanım, Anavatan Partili milletvekili arkadaşlarımız bir süreden beri, bu meseleyi fevkalade rahatlıkla bir âdet haline getirdiler. Hoşlarına gitmeyen ve kendilerinin beğenmediği bir söz bu kürsüden söylendiğinde, sözü söyleyen milletvekilini rahatlıkla susturup, kürsüye kadar yürüyerek, merdivenlere çıkıp, kürsüde oturan Başkanın da iradesiyle söz kestirerek, oturuma ara verdirerek Meclisteki konuşmaları engelleyebilmektedirler.

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Başbakana laf söyleyeceksiniz, biz de dinleyeceğiz...

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Ona da geliyorum sayın arkadaşlarım.

BAŞKAN - Lütfen müdahale etmeyin.

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - «Biz kavgayı sevmiyoruz, bir barışçıyız» diye diye, kürsüye yürüyerek, insanların sözünü kesip aşağıya indiren bir milletvekili grubunun samimiyetine inanmak mümkün değildir.

İkincisi, «Biz kavgayı sevmiyoruz, kavgadan hoşlanmıyoruz» diyen bir Başbakanın, bütün muhalefet partilerinin liderleri için küçük düşürücü ibareler kullanmasına karşılık, burada Başbakanın üslubunu eleştiren bir milletvekiline tahammül gösteremeyen ve en büyük kavgayı çıkaran bir grubun da «kavga sevmiyoruz» sözünü samimiyetle karşılamamız mümkün değildir. Lütfen bunların muhasebesini önce kendi vicdanınızda yapınız.

Meclis Başkanlık Divanı... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim.

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Efendim müsaade ediniz söyleyeyim. Konuşma sürem devam ediyor arkadaşlar; kesemezsiniz, sürem devam ediyor.

BAŞKAN - Hatibe lütfen müdahale etmeyin efendim.

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Başkanlık Divanının tutumu hakkında söz almamın nedeni şudur: Netice itibarıyla, bu Meclislin çatısı atanda bu tip hareketlerin yapılmasına Başkanlık Divanı istemeyerek de olsa, dolaylı da olsa, dolaysız da olsa müsaade etmektedir; vahim tarafı budur.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Şimdi bir başka meseleye geliyorum. Bakınız ne kadar vahim olaylar cereyan ediyor. Demin 2 nci maddeyle ilgili olarak, oy verme tarihinde 18 yaşını doldurmuş olan gençlerin seçime katılmalarına ilişkin bir önerge verildi. Bu önerge Anayasanın ilgili maddesini değiştiren bir önerge dir. Meclisin Anayasa Komisyonu Başkanı bu önergeye katılmıştır. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Meclis Başkanı, herhangi bir kanunun bir maddesinde bir değişiklik yapmak üzere verilmiş bir önergeyi, Anayasanın ilgili maddesine aykırı olduğu halde...

ŞABAN KÜÇÜKOĞLU (Kastamonu) - Niye veriyorsunuz öyleyse?

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Sayın Küçükoğlu istirahat ederim.

BAŞKAN - Müdahale etmeyin hatibe efendim.

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Ne demek niye veriyorsunuz? Önerge yanlışlıkla verilmiş olabilir, önergede bir maddi hata yapılmış olabilir. Meclis Başkanının bunu... (ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, susturun da konuşayım efendim.

BAŞKAN - Lütfen devam edin Sayın Öney. Müdahale etmeyin efendim.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Konuş konuş.

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Efendim, susup dinledikleri zaman konuşacağım; bağırıma ya hiçbir mecburiyetim yoktur.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - O hiç bir zaman mümkün olamaz.

BAŞKAN - Lütfen efendim... Devam edin Sayın Öney.

TÜLAY ÖNEY (Devamla) - Önerge yanlışlıkla yazılmış olabilir, önergede bir tapaj hatası, daktilo hatası olmuş olabilir veya, bilerek isteyerek verilmiş olabilir. Her ne hal ile olursa olsun, Meclisin Başkanlık kürsüsünde oturan bir Divan Başkanının Anayasa değişikliğini öngören bir önergeyi, 5 imzayla verilmiş bir önergeyi işleme koyması, Meclis Başkanlık Divanı açısından nasıl yorumlanabilecek bir husustur; takdirlerinize arz ediyorum.

Daha da vahimi, Anayasanın baş koruyucusu olması gereken Anayasa Komisyonu Başkanı, bu önergeye katılmıştır; bu hususun açık seçik burada tartışmaya açılmasını istiyorum.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Öney.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Komisyon Başkanı sehven katılmıştır Sayın Öney.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş)- Sayın Başkan, usul tartışması açılmıştır; bu bakımdan söz istiyorum.

BAŞKAN - 3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum:

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Komisyon Başkanı cevap versin Sayın Başkan.

BAŞKAN - Lütfen efendim.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Sayın Başkan, Meclise niyabeten görev yapan Komisyonun başkanı cevap versin.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, komisyon başkanı ciddiyetle cevap versin.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usul hakkında tartışma açtınız; bu bakımdan söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, lütfen yerinizden söyleyiniz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Hayır efendim, usul konuşmaları kürsüden yapılır.

BAŞKAN - Ne hususta konuşacaksınız? (Gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Efendim, usul müzakeresi açtınız bu bakımdan söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehte mi, aleyhte mi konuşacaksınız?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Hayır efendim, müzakere açtınız, kürsüden konuşmak istiyorum ve aleyhte konuşacağım.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar) (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Niye söz veriyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN - Usulî müzakere açtık ya Sayın Pertev Aşçıoğlu. Usul hakkında ve aleyhte konuşuyor Sayın Bayezit.

Aleyhte konuşacaksınız değil mi Sayın Bayezit?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, 6 maddelik, hacim itibarıyla çok küçük ve ancak içerik bakımından son derece önemli bir kanun, altı saati geçen bir süre içerisinde ve yüksek bir tansiyon altında müzakere edilirse sonuç bu olur, bazı beyinler durur.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Usul ile ne ilgisi var bunun?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Anlarsın sen onu.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

17 nci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde, iktidar partisine arız olan bir hastalıkla... (Tekirdağ Milletvekili Ali Rıfkı Atasever'in elini sıraya vurma)

Vurma da ben hastalığı sana söyleyeyim de öğren kardeşim.

BAŞKAN - Lütfen müdahale etmeyin.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Ne «evet» diyorum ne reddediyorum. Bekle de hastalığın adını öğren.

İktidar partisine hâkim olan bir hastalıkla, demokratik yönünün demokratiktrakvarimsi bir hastalıkla demokratiktrak da diyemiyorum; o kadar sulandırdınız ki bunu; demokratiktrakvarimsi bir demokrasi anlayışınız var - 17 nci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisine en büyük gölgeyi düşürüyorsunuz. (SHP sıralarından alkışlar) Hiçbir zaman bu Mecliste, Anayasa Komisyonu Başkanı ve üyeleri, Anayasanın 67 nci maddesine, Anayasaya açıkça aykırı - kasıtlı verilmesini temenni ediyorum ben bu önergenin bilinçli verilmiş olmasını temenni ediyorum. Test için verilmiştir; bazı beyinler durdu mu durmadı mı, bunu anlamak için verilmiştir. Gördük ki durdu.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Onun için verilmiştir; bundan kuşkunuz olmasın.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bu şekilde bir önergeye Anayasa Komisyonu Başkanı ve komisyonu «katılıyorum» diyorsa, benim bu komisyona güvenim kalmamıştır. (SHP sıralarından «bravo» sesleri, alkışlar)

Bir diğer konu: Anayasa Komisyonu Raporunun sondan 2 nci paragrafını okuyorum: «Konunun önemini göz önüne alan Komisyonumuz, Teklifin İçtüzüğün 53 üncü maddesinin 2 nci fıkrasına göre kırksekiz saat beklemeden Genel Kurul gündemine alınarak görüşülmesini kararlaştırmıştır.»

İnsaf buyurun arkadaşlar; Genel Kurul karar aldı; «Alamazsınız bu kararı» dedik; buna rağmen, karar aldı. Kararı ne şekilde aldı; bu teklif 48 saat beklemeden görüşülecek şeklinde. Bunun üzerine komisyon ne yapıyor? Alınan karar var ortada; biliyorlar, malumları, oy verdiler. Bu karar üzerine komisyon tekrar raporuna «Bunun 48 saat beklemeden görüşülmesini Meclise teklif edelim» diye bir madde dercediyor.

Ayıptır arkadaşlar bunlar. Kelimeyi bilerek kullanıyorum; siyasî bakımdan ayıptır, Türk Milletine karşı görevimizi yerine getirmenin üslubu bakımından ayıptır; ama bu ayıp bizlere değildir; kimin üzerindeyse, kendileri bilmektedir ve onlar hisselerini almaktadır.

Arkadaşlar, görülmüştür ki, bu saatten sonra biz aynı tempoyla müzakereye devam edeceğiz; ama siz, bazılarınız şuraya, burada açıklamakta teeddüp ettiğim bazı önergeler de vermiş olsak, onu anlamadan parmak kaldıracaksınız.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Sayın Başkanım, komisyona bakınız.

BAŞKAN - Lütfen efendim, dinleyelim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Kendinizi bu duruma düşürmeyiniz ve yüce Meclisin saygınlığını ayaklar altına almayınız.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, süreniz doldu.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Yüce Meclisin saygınlığına hem gölge düşürdünüz, hem ayaklar altına aldınız. Bunu vurgulamak istiyorum.

Yüce heyete saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) - Komisyon başkanı cevap versinler.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KAMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Sayın Komisyon, bir dakika efendim, cevap olmaz. Usul görüşmesidir, size söz veremeyeceğim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Peki.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - En büyük hatayı işledi, bırakın savunsun.

BAŞKAN - Sayın Başkan, lehte konuşmak istiyorsanız buyurun kürsüye?

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Görevinizi ciddiyetle yapmıyorsunuz. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Gürkan, lütfen müdahale etmeyin.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Anayasa Komisyonu Başkanı görevini ciddiyetle yapmıyor, gayri ciddidir.

BAŞKAN - Sayın Gürkan, lütfen efendim.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, Anayasaya aykırı bir önergeyi siz nasıl oylarsınız?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Siz nasıl veriyorsunuz?

BAŞKAN - Usuli müzakere açtık, konuştu arkadaşlar efendim, mesele kapanmıştır.

ŞABAN KÜÇÜKOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz? (SHP sıralarından, «Bravo Şaban» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Küçüköğlu, lütfen oturun.

ŞABAN KÜÇÜKOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, seçim sistemimiz nispî temsil sistemidir.

BAŞKAN - Sayın Küçüköğlu, lütfen oturun efendim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Birden fazla fıkrayı havi bir önerenin oylanmasında, İçtüzüğü'nün 84 üncü maddesine uyulup uyulmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	3	117	10.7.1986	524-528	Arif Ş. Bilgin	Süleyman Yağcıoğlu	Mehmet Üner

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - O zaman, usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Usulsüzlük yok efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, usul hakkında söz verin; görüşmeye yer olup olmadığını açıklasınlar.

VURAL ARIKAN (İzmir) - 64 üncü maddeye göre söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, hepiniz aynı anda konuşuyorsunuz, bir şey anlamıyorum. Lütfen tek tek konuşun efendim.

VURAL ARIKAN (İzmir) - Sayın Başkan, 64 üncü maddeye göre söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Tutum, buyurun.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, usul tartışması mı açtınız efendim?

BAŞKAN - Evet, usul tartışması açıldı efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Büyük Millet Meclisi her şeyden evvel bir müzakere ve karar organıdır. Eğer kararlar, Meclis dışından empoze edilerek böyle otomatige bağlanır ise, o Meclis bir karar organı olma niteliğini yitirir.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) - Yani locadan empoze edilmesi gibi mi?

CAHİT TUTUM (Devamla) - Sayın Başbakan'dan veya hükümetten alınan birtakım iş'arlarla ya da direktiflerle, Tütün Tekelinde olduğu gibi, «Biz gol attık, muhalefet farkına varmadı» tarzında hafif birtakım yargılarla yasama organının ifsat edilmesine müsaade etmeyiz. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

İkincisi, Büyük Millet Meclisi bir müzakere organıdır. Eğer bir Mecliste sağlıklı bir müzakere ortamı ve usulü izlenmez ise, o yasama organı da, organ olma niteliğini büyük ölçüde yitirir. Bu iki noktadan, bu Meclisin yozlaşmasına sizler sebep oluyorsunuz.

Madde nedir? Madde, kendi içinde tutarlı olan bir hükümdür. Birbiriyle ilgili olmayan bir dizi hükümleri bir araya getirecek ve melez bir madde yaratacaksınız; ne olacak bunun sonucunda onu arz ediyorum :

Teklifin 5 inci maddesi eğer bu önergede yer almışsa «Hayır» diyeceğiz; çünkü demokratik ilkelere, kamuoyunun serbestçe oluşmasını öngören Anayasanın 31 inci maddesine ve TRT maddesine aykırıdır diyerek «Hayır» diyeceğiz; buna mukabil, teşkilatını tamamlamamış partilerin seçimlere girmesine «Evet» diyeceğiz. Siz maddeyi oylatacaksınız öyle mi? (ANAP sıralarından «Evet» sesleri) Bu nerede görülmüştür? Tabii burada görülmüştür!.. Otomatiğe bağlanıp, birtakım yasaları çıkartmaya teşebbüs ederseniz, burada görülür; bu usul, Türkiye Cumhuriyeti Meclislerinin hiçbirisinde görülmemiştir ve bunun vebalini de sizler taşıyorsunuz. Buna biz müsaade etmeyiz.

İçtüzüğün 84 üncü maddesine göre, bir madde görüşülürken, verilen bir önerge ile yeni bir madde yaratılmıştır. Getirilen bu korsan önerge ile yaratılan madde, birden çok meseleyi ihtiva etmektedir. Birden fazla meseleyi ihtiva ettiği için, her meseleyi ayrı ayrı müzakere edip oylamak durumundayız. Usul hükmü bunu amirdir; bunun dışına çıkamazsınız. Bu aynı zamanda son oylama niteliğindedir. Bunun sonunda elbette bizim de gideceğimiz merciler vardır, yani Anayasa Mahkemesi vardır.

Bu Meclisin onurunun daha fazla zedelenmesine lütfen imkân vermeyin. Biz buraya, sabaha kadar çalışmak üzere geldik. Siz de samimi iseniz - hep beraber buradayız - müzakereleri sonuna kadar izleyelim; böyle yollara tenezzül etmeyelim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tutum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) - Başkanın görevidir bu; sizi göreve davet ediyorum. Bu önergeyi işleme koymayınız.

BAŞKAN - Lütfen efendim, usul müzakeresi açtık; lehte ve aleyhte söz veriyorum.

Sayın Bayezit, siz de aleyhte mi efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Aleyhte efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İçtüzük, bir madde görüşülürken önerge verilerek değişiklik yapılmasını veya yeni bir madde ilave edilmesini milletvekillerine bir hak olarak tanımıştır. Ancak, şu hususların açıklığa çıkmasında yarar vardır: Şu maddenin anlamı nedir? Bu madde, İçtüzük hükümleri karşısında işleme konulabilir mi? Bu önerge niçin verilmiştir?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sondan başlıyorum: Bu önerge niçin verilmiştir; çünkü, ANAP Grubu zaman bakımından havlu atmak üzeredir; yorulmuşlardır, bir an evvel gitmek istemektedirler. Bundan sonra gelmekte olan 5 ve 6 ncı maddeyi de içine alarak, tek madde halinde bunu geçirmek istemektedirler.

Yine bununla amaçladıkları bir hedef; bunun üzerinde muhalefete görüşme imkânı vermemektir. Bu iki amaçları vardır.

Sayın Başkandan şunu rica ediyorum ve özellikle toplantının başından bu yana, ısrarla bütün ikazımıza rağmen, ihlal ettiği İçtüzük uygulamalarına, İçtüzük ihlallerine en son bir yenisini ilave etmesin. Eğer, bizim talebimiz kabul edilmez de bunu işleme koyarsa; ki işleme konulmaması gerekir; çünkü, önergede bahsedilen konular, müstakil bir madde halinde teklif metninde vardır. Eğer metinde olmasaydı haklılardı; metinde olduğu için, bu önerge bu şekliyle işleme konamaz. Birinci ricamız, önergeyi işleme koymamasıdır.

İkinci ricamız; işleme koyduğu takdirde yeni bir madde muamelesi yapmaya Başkan mecburdur ve müzakere açmalıdır.

Bu itibarla, «Önergeye komisyon katılıyor mu, katılmıyor mu, katıldım» şeyleriyle, - bu «şeylerin» çok anlamı var tabîî anlayana - bu geçirilemez.

Sayın Başkan, ya müzakere açınız; ama, daha doğrusu işleme koymayınız, metinde bunun ilgili maddesi vardır. Sizin takdirlerinize sunuyorum.

Anayasa Komisyonu Başkanımızın Anayasaya aykırı bir önergeye katılmasını, güvensizlik olarak gündeme getireceğiz. Zatı âliniz hakkında da böyle bir işlem yapmaya mecbur kalmamamızı diliyorum ve saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Lehte, buyurun Sayın Aşık.

ERTUĞRUL GÖKGÜN (Aydın) - Sayın Aşık, yazık, kendine kıyma, yazık.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, muhterem üyeler; İçtüzüğün 88 inci maddesi, «Kanun tasarısı veya teklifinde bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi» hususunda, milletvekillerine bir hak tanımıştır.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - «Bir madde» diyor.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) - Ekleme hakkında bir hüküm yok.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Evet efendim, söyledim; «Bir maddenin reddi, komisyona iadesi veya değiştirilmesi hususunda» diyor.

Şimdi önümüze teklifin 4 üncü maddesi gelmiştir. Belki doğru diyorsunuz, 5 ve 6 ncı maddelerdeki var olan hükümler gerçi biraz değiştirilmiş; ama, biz teklifin 4 üncü maddesini değiştirmek istiyoruz. Sebebi ne olursa olsun, biz 4 üncü...

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Var olanı nasıl değiştireceksin?

BAŞKAN - Lütfen dinleyelim efendim, lütfen dinleyelim.

M. NURİ ÜZEL (Eskişehir) - Sebebini söyleyiniz.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Onu da ayrıca söyleyeceğim.

Biz 4 üncü maddeyi, İçtüzüğün 88 inci maddesinin verdiği hakka dayanarak değiştirmek istiyoruz ve bir önerge verdik.

Şimdi Sayın Cahit Tutum, «Biz sizin önergenizin üzerine bir önerge verdik» diyor. Olmaz, yani önergeye önerge verilmez. Daha evvel vermiş olabildiniz; fakat, biz şimdi önergemizi verdik; dolayısıyla, aykırılık sırasına göre bizim önergemize sıra geldiği zaman, normal olarak görüşülür, yüce heyetiniz kabul eder veya reddeder.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Balkan'ın yeni madde işlemi yapması lazım...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Sayın Başkan, lütfen sussunlar da, konuşayım.

BAŞKAN - Devam edin efendim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Efendim olan şeyleri değil, değişik şeyleri getirmesi lazım.

BAŞKAN - Sayın Sarioğlu, hatip lütfen konuşsun; siz niye müdahale ediyorsunuz? Lütfen efendim...

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Efendim maddelerde var.

BAŞKAN - Hatip konuşmayacak mı? Lütfen...

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Maddeleri şey edebilir.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen.

Efendim niye müdahale ediyorsunuz hatibe?

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Yanlış yerden bahsediyor.

BAŞKAN - Size ne efendim, konuşmayacak mı hatip? Herkes doğru mu konuşacak? Yanlış da konuşur. Size göre doğru, ona göre eğri. Lütfen efendim.

PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) - Efendim yanlış yerden başladı.

BAŞKAN - Efendim siz doğrusunu biliyorsanız, siz de konuşun. Arkadaşlarınız zaten konuştu.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Aleyhte 2 kişi konuştu...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Hayır, bir kişi konuştu. Aleyhinde bir kişi konuştu; o usul hakkında müzakereyi başlattı.

BAŞKAN - Hayır, efendim; aleyhte iki kişi konuştu. Lütfen efendim...

Devam edin Sayın Aşık.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

EYÜP AŞIK (Devamla) - Sayın üyeler, usulü müzakere açtınız ve aleyhinde 2 kişi konuştu, ben lehinde konuşuyorum, İktüzüğün 88 inci maddesinde verilen hakka dayanarak, 4 üncü maddeyi verdiğimiz önerge doğrultusunda değiştirmek istiyoruz. Sayın Tutum'un söylediği şekilde, önerge üzerine önerge verilmesi İktüzüğe göre mümkün değildir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Teklifin 5 ve 6 ncı maddesine sıra geldiğinde ne olacak?

EYÜP AŞIK (Devamla) - 5 ve 6 ncı maddelere sıra geldiğinde, eğer bu önergemiz kabul edilirse, otomatikman onlar düşecek veya önerge ile düşecek; önemli değil. (SHP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Tabii, biz de bunu yutacağız!..

BAŞKAN - Sayın Bayezit, siz konuşurken müdahale ettiriyor musunuz? Hatibe siz niye müdahale ediyorsunuz?

Buyurun Sayın Aşık, devam edin efendim.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Birbirimizi dinlemeyeceksek mesele yok. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim dinlemesini bilelim, lütfen dinleyelim efendim.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehte konuşmak üzere buyurun Sayın Fırat.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) - Sayın Başkan, şayet önergeyi işleme koyarsanız Meclisi terk edeceğiz. Bu önergeyi işleme koyamazsınız.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Lehinde mi konuşuyor Sayın Başkan?

BAŞKAN - Sayın Ayhan Fırat, açılmış olan usul müzakeresinin lehinde konuşacaklar efendim.

Buyurun Sayın Fırat.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, biz bu filmi daha önce görmüştük.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Lehinde konuşma mı bu Sayın Başkan?

AYHAN FIRAT (Devamla) - Lehinde konuşacağım, sabret.

Muhterem arkadaşlarım, burada 5 ve 6 ncı maddeler vardır; bu maddeler üzerinde söz isteyen arkadaşlarımız vardır, önergeler vardır. Eğer bu yüce Meclise saygı duyuyorsak, yapılacak tek şey, eğer bu önergeyi Sayın Başkan oylatacaksa, yapılacak tek şey, bunu yeni bir madde saymasıdır. Yeni bir madde saymadıkça...

H. SABRİ KESKİN (Kastamonu) - Lehte konuşmuyor Sayın Başkan.

AYHAN FIRAT (Devamla) - Dinle arkadaşım.

Yeni bir madde saymadıkça, Sayın Başkan bunu muameleye koyamaz; ancak yeni bir madde sayarlar...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, aleyhte konuşuyor.

AYHAN FIRAT (Devamla) - Aleyhte değil, lehinde konuşuyorum.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Nasıl lehinde?

LEYLA YENİAY KÖSEOĞLU (İstanbul) - Biraz yanlış konuşuyor.

AYHAN FIRAT (Devamla) - Yeni bir madde sayarsınız ve söz isteyenlerin de hakkı zail olmaz. Yüce Meclise saygınız varsa bundan başka yolu yoktur.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Fırat. (ANAP sıralarından gürültüler)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Lehinde mi konuştu?

BAŞKAN - Usul müzakereleri bitmiştir.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, Başkanlık Divanının davranışı hakkında söz istiyorum, İçtüzüğü'nün 64 üncü maddesine göre.

BAŞKAN - Neyle ilgili efendim?

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Başkanlık Divanının davranışı hakkında, İçtüzüğü'nün 64 üncü maddesine göre söz istiyorum.

BAŞKAN - Başkanlık Divanının davranışında bir şey yok efendim. Usul hakkında müzakere açtık, o bitti efendim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, İçtüzüğü'nün 64 üncü maddesine göre, davranışınız hakkında söz istiyorum ve hakkımdır.

BAŞKAN - Davranışımın neresinde kusur? Lütfen oradan kısaca izah buyurun.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Kürsüye çıkıp söyleyeyim, hakkımı kullanacağım. Buradan anlaşılmaz.

BAŞKAN - Lütfen oradan buyurun efendim, ben dinlerim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkanım, böyle elinizdeki şarteli lütfen kullanmayın.

64 üncü madde, bir milletvekilinin Başkanlık Divanının davranışı hakkında... (Gürültüler)

BAŞKAN - Kısaca izah etmeye mecbursunuz efendim. Lütfen izah edin, usulsüzlüğün ne olduğunu lütfen izah edin, ben size söz vereceğim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Zaten 64 üncü maddeye göre görüşüyoruz.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - İçtüzüğün 64 üncü maddesi, Başkanlık Divanının...

BAŞKAN - Usulsüzlüğümüz nedir, kısaca izah eder misiniz?

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Oradan izah edeyim.

BAŞKAN - Hayır efendim, yerinizden izah edin.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre, bir milletvekilinin...

BAŞKAN - Usulsüzlüğün ne olduğunu, kısaca izah etmeye mecbursunuz beyefendi, izah ederseniz söz veririm, lüzum görürsem söz veririm efendim. Usulsüzlüğün ne olduğunu kısaca izah edin.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Madde uygulamasını yanlış işleme koyuyorsunuz, yanlış tatbik ediyorsunuz.

BAŞKAN - Daha işleme koymadık, bir şey yapmadık efendim.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, 64 üncü maddeye göre 2 lehinde, 2 aleyhinde konuşma yapıldı.

BAŞKAN - Daha bir şey yaptığımız yok efendim. Lütfen oturun. Dinleyin, ne yapacağımızı görün, ondan sonra söz istersiniz.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Yanlış teamülünüz var. Davranışınız hakkında söz istiyorum. Usulünüz yanlış.

BAŞKAN - Lütfen Sayın Can, lütfen oturur musunuz efendim?

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, 64 üncü maddeye göre izin verin konuşayım efendim.

BAŞKAN - Efendim usul hakkında müzakere açtık, iki arkadaşımız Başkanlığın tutumu hakkında konuştu.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Usul değil efendim.

BAŞKAN - Lütfen efendim oturalım, devam ediyoruz müzakerelere.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, davranışınız hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Davranışımız hakkında konuşuldu efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Görüşmeye mahal olup olmadığı hakkında konuşuldu.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Hukuk devleti, aşiret devleti değil.

BAŞKAN - Konuşmadınız mı Sayın Bayezit?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Hayır, görüşmeye yer olup olmadığı hakkında konuştuk, tutumunuz hakkında konuşmadık.

BAŞKAN - Şimdi efendim, bu önerge...

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Sayın Başkan, bir şeyi arz edeceğim.

BAŞKAN - Sayın Bahadır, lütfen oturur musunuz? Söz veremiyorum efendim, lütfen oturur musunuz?

Efendim, verilmiş olan bu önergenin teknik bakımdan işleme konulmasında bir mahzur yoktur. (SHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

Bu önerge diğer maddeleri müzakereden kaldırmaz...

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, lütfen yapmayın!

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) İnsaf be insaf!..

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Sayın Başkan, şimdi tavrınızı belli ettiniz, davranışınız hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, arkadaşlara onun için söz verdim zaten, usulü müzakere için... (SHP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, raporu okumadınız mı, 5 ve 6 ncı madde var.

BAŞKAN - Efendim, diğer maddeleri müzakereden kaldırmıyoruz, onları da müzakere edeceğiz efendim.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Şimdi dediniz ki...

BAŞKAN - Efendim, önergeleri işleme koyuyoruz.

H. BARIŞ CAN (Sinop) - Buyurdunuz ki, davranışım belli değildir niçin söz istiyorsunuz?

BAŞKAN - Davranışım hakkında iki kişiye lehte, iki kişiye aleyhte söz verdik efendim, usulü müzakere bitmiştir.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

İsim belirtilmeden vaki sataşmalarda, İçtüzüğün 70 inci maddesi hükmü uyarınca söz verilip verilemeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	4	49	22.12.1986	185-187	Arif Ş. Bilgin	Arif Ağaoğlu	İsmail Ügdül

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bayezit.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sayın Başkan, tarihe geçiyorsunuz.

BAŞKAN - Tarihe geçiyoruz efendim; çok şükür.

Başkanlığın tutumu hakkında Sayın Bayezit; buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz bu Mecliste anayasal hakların, İçtüzük gereklerinin, demokrasinin ve siyâsî faziletin mücadelesini veriyoruz. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bundan iki gün önce - daha unutulmadı - bir Sayın Başkan, kürsüdeki tarafgirane hareketiyle, kasıtlı tarafgirane hareketiyle şu kürsüye kan damlamasına, bu Meclisin kulislerinin taşlarına kan damlamasına neden oldu. Bundan hepimiz üzüldük; ama ANAP iktidarına mensup başkanlar bundan ders alamamışlar arkadaşlarım.

KENAN NURİ NEHROZOĞLU (Mardin) - Alamazlar.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Şimdi, sayın milletvekili açıklama yapmak için, kendisine sataşma yapıldığı iddiasıyla kürsüye davet edildi; 70 inci madde de sebep gösterildi. Sayın Başkana, «okuyun» dedim; okusunlar Genel Kurula. O maddeye göre, açıkça bir milletvekilinin belirtilmiş olması, muhatap alınan bir milletvekilinin zikredilmiş olması şarttır.

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Zikredildi zaten, zabıtlara bak.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Arkadaşımız, bir milletvekilinin söylediği söze temas etti, onu açıkladı. Eğer Anavatan Grubu bu açıklamayı yaptırmak ihtiyacını hissediyor idiyse, bu milletvekili arkadaşımıza grup adına söz verilir.

Soruyorum: Anlamlıdır sizin bu davranışınız; niçin o milletvekiline grubunuz adına söz vermediniz? (SHP sıralarından alkışlar)

AYHAN FIRAT (Malatya) - Cesaretiniz varsa onu yapsaydınız.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - İkinci konu: Sayın Başkanın bu tutumuyla, arkadaşımıza açıklama hakkı verme kastı yanında ve bunun da üstünde, Anavatan Grubunun konuşma süresini uzatma uygulaması vardır.

Bu, İçtüzüğe aykırıdır; Sayın Başkan bu tavrıyla da İçtüzüğü çiğnemıştır.

BAŞKAN - Hiç alakası yok efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Arkadaşlarım, temenni ediyorum, rica ediyorum sayın başkanlardan, iktidar grubuna bağlı sayın başkanlardan özellikle rica ediyorum: Şu Meclisteki müzakereleri mecranın dışına çekecek davranışlardan kaçınınız. Bunun sorumlusu sizlersiniz. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen dinleyin.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Oturun, bizim gibi, bizim grubumuzun milletvekilleri gibi aynı çizgide, aynı fazilet çizgisinde, aynı halkın menfaatini düşünen, halkın menfaati için çırpınan fazilet çizgisinde görevinizi yapın arkadaşlarım. (ANAP sıralarından gürültüler)

B. DOĞANCAN AKYÜREK (İstanbul) - Propaganda yapıyor.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Sual sormak istiyorum; konuşma ile ilgili bir sual soracağım.

NABİ POYRAZ (Ordu) - Ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, sual sorulmaz.

Sayın Karakaş, Başkanın tutumunun aleyhinde mi konuşacaksınız?

CAHİT KARAKAŞ (Zonguldak) - Evet.

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu hakkında, iki aleyhte, iki lehte söz vereceğim efendim.

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Neyin aleyhinde?

BAŞKAN - Başkanlık tutumu hakkında konuşuluyor, usul müzakeresi.

Buyurun Sayın Karakaş.

CAHİT KARAKAŞ (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; Meclisin saygınlığına en çok dikkat etmesi gereken makam, Meclis Başkanlık Divanıdır. Meclisin haysiyeti hepimizin haysiyetidir;

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Meclisin sağlıklı çalışması, hiç şüphesiz milletvekillerinin kurallara riayet etmesiyle mümkündür ama, bunların başında en hassas olması lazım gelen organ, Meclis Başkanlığıdır, Meclis Başkanlık Divanıdır.

Son zamanlarda, özellikle son zamanlarda sık sık rastlıyoruz, maalesef, Meclis Başkanlığını yürüten arkadaşlarımız bir uyum içinde Meclisi yönetme yerine, kendi şahsî değerlendirmelerine göre, zaman zaman İçtüzükleri bir kenara bırakarak, Meclis teamülünü de göz ardı ederek ve her şeyin ötesinde, bütün milletin televizyonlardan bizi seyrettiği bir anda, «Meclisi nasıl saygın yapabilirim» diye bir gayret sarf etmeksizin, bazen de - üzülererek ifade etmek mecburiyetindeyim -

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) - Kürsüye siz yürüdünüz.

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Kürsünün önüne kadar şahsınız geldi.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen Sayın Doğu, dinleyelim efendim.

CAHİT KARAKAŞ (Devamla) - ... bilakis, aksini yapar tavra girerek, Meclisi halk gözünde küçültmek istiyorlar.

Şimdi, burada başkanlık yapan sayın başkanların, parti amblemini her zaman bir tarafa bırakması lazım, şahısları ayırmadan, gayet objektif hareket etmesi lazım ve «Meclis oturumlarını nasıl, salimen, yararlı şekilde yönetebilirim» diye onu düşünmesi lazım.

Burada gündem dışı verilen, burada sataşma bahanesiyle söz verme usulü, bir defa, tamamıyla kurallara ve onun da ötesinde geleneklere aykırıdır. Kaldığı, sataşma...

HÜSEYİN BARLAS DOĞU (Ankara) - Kürsüye yönelme âdetten mi beyefendi?

BAŞKAN - Sayın Doğu, lütfen...

CAHİT KARAKAŞ (Devamla) - ... bahanesiyle buraya çıkan kişi, daha önceden hazırladığı yazıyı okumuştur.

SELİM KOÇAKER (Tokat) - Bahane değil.

BAŞKAN - Lütfen efendim, Sayın Koçaker, lütfen...

CAHİT KARAKAŞ (Devamla) - O sebeple ben, tutumunuzu tenkit ediyorum ve bundan sonra bu tutumunuzu yapmamanızı rica ediyorum.

Teşekkür ederim. (SHP ve bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Karakaş.

Lehinde, buyurun Sayın Çelikbaş.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Bir daha kürsüye yürümesin.

ALİ RIFKI ATASEVER (Tekirdağ) - Su atın, su...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çelikbaş. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usulî müzakere mi başladı?

BAŞKAN - Usulî müzakere açtık efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Usulî müzakere mi açıldı?

BAŞKAN - Evet efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Efendim, tutumunuz hakkında söz...

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu hakkında söz istediniz, size verdim, Sayın Karakaş'a verdim; şimdi de iki tane lehinde söz isteyen olursa vereceğim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Ama usulî müzakere açılmadıki...

BAŞKAN - Açtık efendim, siz dinlemediniz; bu usul zaten efendim, söyledim de. Buyurun Sayın Çelikbaş.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Olmazki.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) - Sayın Başkan, değerli üyeler; konuyu yaymamakta büyük yarar var. Şu anda, müzakere ve münakaşa konusu olan Başkanın tutumudur. Bu itibarla, şimdi 70 inci maddeyi okuyorum. (SHP sıralarından «Okuduk, okuduk» sesleri) Okumadınız. «Açıklama hakkı.

Şahsına sataşılana...» Açıkça şahsına değil; «Şahsına sataşılana veya...»

AYHAN FIRAT (Malatya) - Nasıl anlayacağız onun olduğunu? Bir hata, bir suç var demekki; nasıl anladınız onun olduğunu?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - «... ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasi parti grubu veya milletvekilleri, açıklama yapabilir ve cevap verebilir.»

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Orada ne şahıs unsuru gerçekleşmiştir, ne satışa unsuru?

AYHAN FIRAT (Malatya) - Nasıl bildiniz o olduğunu, nasıl bildiniz?...

KÂZİM İPEK (Amasya) - Öyle sübjektif değerlendirsek bir yere varamayız.

BAŞKAN - Lütfen efendim dinleyin, lütfen dinleyin efendim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Bu çeşit konular yalnız Türkiye Büyük Millet Meclisinde cereyan etmiyor. Üyesi bulunduğumuz enternasyonal kuruluşlarda da bunlar cereyan ediyor, yeni bir şey değil.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Nasıl bildiniz o olduğunu?

BAŞKAN - Lütfen efendim, Sayın Fırat...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Bakın beyefendiler, ne kadar sabırsızsınız...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - O kürsü günah çıkarma yeri değil.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, lütfen efendim... Devam edin Sayın Çelikbaş.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Yani, şu hareketinizi dinleyiciler hakikaten dikkatle takip ediyor.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Siz kendi hareketinize bakın, şu kürsüye çıkıyorsunuz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Doğrudur; ben maddeyi okudum, şahsına satışılan bir milletvekili cevap vermek hakkına sahiptir.

AYHAN FIRAT (Malatya) - 20 tane hariciyeciyi takdirname veriyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Fırat, lütfen Sayın Fırat...

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Başkanın...

MÜNİR SEVİNÇ (Eskişehir) - Görevden alacağınıza onu koruyorsunuz be.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Başkanın bugünkü tutumu yerindedir, bunu tenkit etmek haksızlıktır, nizamnameye aykırıdır.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Allah Allah; işinize geldi mi öyledir. Daha ikinci konuşmacımız var.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Bakınız, hâlâ konuşmaya devam ediyorsunuz, sayanı esefdir. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çelikbaş.

AYHAN FIRAT (Malatya) - Senelerdir sizi biliyoruz. Teessüf sana senelerin Çelikbaş'ı.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

EROL AĞAGİL (Kırklareli) - Sayın Başkan, «Bana ithamda bulundu» diye, bana satışmada bulunuldu. Lütfen açıklama getireyim.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bitti artık usulî müzakere. Lütfen oturun Sayın Ağagil; size satışmada bulunan yok. (SHP sıralarından gürültüler)

Efendim, konuyu bitirelim lütfen.

Efendim, İçtüzüğümüzün 70 inci maddesine göre - Sayın Çelikbaş da beyan ettiler - şahsına satışmada açıkça isim belirtilmesine gerek olmadan, şahsının kastedildiği açıkça belli olursa, bu maddeye göre milletvekiline söz hakkı doğar. (SHP sıralarından «Olmaz böyle şey» sesleri)

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Nereden çıkarıyorsun?

BAŞKAN - Bu hadisede de, konuşmada Sayın Barlas'ın kastedildiği herkesçe açık bir şekilde bilinmektedir. Hadise geniş bir şekilde basında da yayınlanmıştır. Bu maddenin, daha önceki uygulamalarına uygun olarak söz verilmiştir.

Başkanın tutumunun doğru olup olmadığını oylarınıza sunacağım: Doğru olduğunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim. (SHP sıralarından gürültüler).

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Bu zihniyetle Anayasayı da oylayacaksınız.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, demokrasiye tüy dikiyorsunuz, tüy...

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) - Tarafsızlık böyle mi?

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Kabul edilen bir önerenin komisyona istenmesi halinde, komisyonun ekseriyetinin aranıp aranmayacağı; komisyona geri istenmesi hakkındaki talebin, önerenin oylanmasından önce yapılmasının gerekip gerekmediği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	4	57	21.1.1987	111-114	Arif Ş. Bilgin	Mehmet Üner	İsmail Üğdül

BAŞKAN - Peki efendim, usulî müzakere açıyorum.

Başkanlığın tutumunun lehinde mi, aleyhinde mi söz istiyorsunuz Sayın Kuşhan?

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Tutumunuzun aleyhinde efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; her zaman söyledik, bundan sonra da her zaman söyleyeceğiz. Çok iyi hatırlarsınız, daha iki gün evvel, partiler arasında bir konsensüs sağlayalım, İçtüzük görüşmeleri esnasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde nahoş hadiseler cereyan etmesin istedik. İstedik ki, bugüne kadar, iktidar partisinin parmak çoğunluğundan aldığı güçle parlamentoda...

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Millî iradeden aldığı güçle.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Parlamentoda, muhalefeti yok kabul etmek kadar ileriye giden davranışlarına, bir noktada son verelim; parlamentoda temsil edilen partilerin bir noktada fikir birliğine varmak suretiyle çok tatlı bir biçimde çalışmalarını sağlayalım; bundan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarını tanzim edecek bu tüzükte en ufak bir yanlışlık olmasın, en ufak bir boşluk kalmasın, üzerine en ufak bir gölge düşmesin diye günlerce uğraştık ve öyle zannediyorum ki, iktidar partisini temsil eden, o toplantılara katılan çok muhterem üyeler de, bizim gibi düşündüklerini ifade ettiler.

Nedir bu çoğunluk psikolojisinden kurtulunmayışın anlamı? Başkanlık Divanı burada tarafsızlığını nasıl yitirebilir ve nasıl kabul edebiliyorsunuz iktidar partisinin sayın milletvekilleri? Bir dakika evvel oylama yapılıyor, bir dakika evvel önerge kabul ediliyor, bir dakika sonra komisyon başkanlığı, İçtüzükteki ilgili maddeler gereğince önergeyi ve maddeyi geri istiyor ve aynı sayı ile oylama yapılıyor ve tam tersine bir karar çıkıyor. Bu, hangi mantıkla izah edilebilir?

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Senin mantığınla!

BAŞKAN - Lütfen Sayın Topçuoğlu...

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, her zaman söyledim, bundan sonra da her zaman söyleyeceğim; milletvekilleri elbette ki fikirlerini söylerler; ama oturdıkları yerden birbirlerine mahalle çocuğu gibi laf atarak değil.

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Laf atan sizsiniz.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen...

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Fikri varsa, söyleyecek sözü varsa, buraya çıkar, o milletvekili söyler sayın milletvekilleri. (ANAP sıralarından «Bağırma, bağırma» sesleri)

BAŞKAN - Lütfen efendim...

Sayın Kuşhan, sakın olun.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Milletvekiline sükûnet tavsiye etmek için Başkanlık Divanının tarafsızlığını muhafaza etmesi gerekir. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, Başkanlık Divanı tarafsızdır; bundan hiç şüpheniz olmasın.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Diğer taraftan, sayın milletvekilleri, bir milletvekili eğer bir şeyde sinirlenmişse, eğer heyecanlanmışsa, orada bir yanlışlık vardır. Bunun üzerinde durup düşünmek mecburiyeti vardır bu parlamentoda. Artık bu gelenekleri getirmek, oturtmak mecburiyetindeyiz. Günümüz bitiyor, şurada iki sene kaldı, tarih bizden güzel bahsetmeyecek, güzel şeyler söylemeyecek, bunu sağlamaya çalışıyoruz...

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Ne alakası var?

BAŞKAN - Sayın Kuşhan, Başkanlığın tutumu hakkında konuşacaksınız; lütfen...

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında konuşuyorum.

BAŞKAN - Lütfen efendim, onun hakkında konuşun.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Parlamentonun tarafsızlığını, grupların arasındaki konsensüsü, tutumunuz bozmaktadır. Böylesine bir tutumla bu kadar işbirliği yapılmış, bu kadar fikir birliğine varılmış bir İttüzüğün görüşmesinde dahi olay çıkaracak davranışlardan kendinizi salim tutmanız gereklidir Sayın Başkan.

BAŞKAN - Kesinlikle hayır efendim, İttüzüğün emrini yapıyoruz Sayın Kuşhan. Lütfen efendim...

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Sayın Başkan, bir dakika önce oylanan bir madde kabul ediliyor, bir dakika sonra aynı şekilde oylanan şey komisyona iade ediliyor. Bu mümkün değildir, bir anda iki şey birden olmaz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

İSMET TURHANGİL (Manisa) - Oylar sayılmıyor.

ÖMER KUŞHAN (Devamla) - Ya birisi yanlışdır ya öbürkü yanlışdır. O yüzden Başkanlık Divanını tarafsızlığa davet ediyorum, göreve davet ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Buyurun Sayın Tombuş.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Sayın Başkan, aleyhte söz istiyorum.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Aleyhinde efendim.

BAŞKAN - Aleyhte söz vereceğim efendim. Yalnız, daha önce Sayın Tombuş lehinde söz istemişlerdi.

Buyurun Sayın Tombuş.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; bu İçtüzük meselesinin bu kadar elektrikleştirilmesinin manasını anlayamıyorum. Heyecanımız maddeleri de iyi okumaya biraz mani oluyor.

Bir İçtüzük hazırlarken, İçtüzüğe riayetsizlik etmememiz de gerekir zannediyorum.

Şimdi, Başkanın tutumu ortada; hangi maddelere istinat ediyor? Biri 88 inci maddeye...

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - Tamam, oyları saymadan onu söylüyor.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Tamam.

Şimdi, bir; «Bunu geri alabilir» diyor. İki, 46 ncı madde ne diyor: «Komisyon sıralarında toplantı yetersayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa, ekseriyet yoksa...»

NERİMAN ELGİN (Ankara) - Almamış.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Almamış, arkasından, ne yapılacak, onu söylüyor. Müsaade edin, almadığı halde ne yapacak onu söylüyor. «Komisyon temsilcisi - ki buradaki - komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir» İki hususu yapabilir. Komisyon Başkanı, «Ben, buna katılıyorum» diyemiyor.

OSMAN BAHADIR (Trabzon) - Oylamadan sonra olmaz.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Hayır, daha önce de, oylama yapıldıktan sonra da isteyebilir. Hatta yanılıyor muyum bilemiyorum, ben göremedim, Sayın Başkanın, oylamaya da gerek görmeden iade etmesi lazım gelirdi.

BAŞKAN - Efendim, öyle usul olmuş Sayın Tombuş.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Evet, oylamaya da gerek görmeden şu madde muvacehesinde, oylanıp da kabul edilen bir metni, komisyon iştirak etmiyorsa geri isteyebilir. Burada usulsüzlük yok. Lütfen bunu daha iyi tetkik ederek bu heyecanlarımızı yatıştırmaya çalışalım.

Çok teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çorapçioğlu.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sizden önce Sayın Çorapçioğlu söz istedi; iki aleyhte oluyor efendim.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi hepinizi Sayın İhsan Tombuş'un üzerinde durduğu İçtüzüğün 46 ncı maddesinin ikinci fıkrasını okumaya ve üzerinde düşünmeye davet ediyorum.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Estağfurullah.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - «Komisyon sıralarında toplantı yetersayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa, komisyon temsilcisi, komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.»

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Tamam.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Bunlar, oylanmadan evvel yapılacak işlerdir, istirham ederim.

BAŞKAN - Hayır efendim.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Çünkü, bakınız, komisyon, metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - 88'i okuyun.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Bu görevini yapması için, Başkan tarafından sayın komisyon başkanı uyarılmış ve komisyon başkanı, reddini talep etmiştir.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - 88'i okuyun.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Ondan sonra vaki oylamada önergemiz kabul edilmiştir.

Geçelim 88'e...

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayfanın en sonundaki fıkra.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Teşekkür ederim.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Sondan önceki fıkra.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Efendim, 88 inci maddeyi okuyalım.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Müsaade ederseniz, sayfanın en sonundaki fıkrayı okuyorum : «Daha sonra önergeler işaret oyu ile ayrı ayrı oylanır. Komisyonun katılmadığı ve fakat Genel Kurulun kabul ettiği önerge ve ilgili maddeyi komisyon geri isteyebilir.»

Birincisi, komisyon temsilcileri geri isteyemezler. Bulun komisyonda yetersayıyı, teklifinizi geri alın.

İkincisi: Bu maddenin komisyona iadesi hakkında bizim takririmiz müzakere edilip kabul edilmeden evvel bir teklif vaki olmuş ve bu teklif de reddedilmişti. Binaenaleyh, komisyona iadesi istenilmemiştir.

İstenilmediğine ve baştan da reddedildiğine göre, bu üç sebepten dolayı - komisyon da şu halde ekseriyeti haiz bulunmadığına göre - 88 inci maddenin sondan bir evvelki fıkrasının açık hükmü muvacehesinde, Sayın Başkanlığın uyguladığı bu usul tamamen hatalıdır; eğer bunda ısrar edilirse, millet ve tarih önünde mesuliyet bunu kabul edenlere ait olacaktır.

Saygılar sunarım arkadaşlar. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çorapçioğlu.

Efendim, iki aleyhinde, bir lehinde konuşma oldu.

Lehte konuşmak isteyen?..

Sayın Eryurt buyurun.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; şimdi, bundan evvelki konuşmamda, İçtüzük müzakerelerinin, parlamentonun bir görevi olduğunu, parlamentoya ait bir husus olduğunu ifade etmiştim ve burada elbirliği ile sükûnet içerisinde, beraberce, yanlışlarımız varsa düzelterek, noksanlar varsa ikmal ederek, birlikte, hepimizi ilgilendiren bir konuyu hüküm haline getirerek, İçtüzüğü Mecliste bulunan parlamenter arkadaşlarımla hakikaten güzel bir abidesi, eseri haline getirmek üzerinde hassasiyet göstermemiz gerektiğini arz etmiştim.

Şimdi arkadaşlarım biraz elektrikli havaya soktular; ama bu kadara da lüzum yok gibi geliyor bendenize.

Değerli arkadaşlarım, size, İçtüzüğün maddelerinden bahsetmek suretiyle açıklamada bulunacağım.

İçtüzüğün 88 inci maddesinin dördüncü fıkrası şöyle diyor : «Daha sonra önergeler işaret oyuyla ayrı ayrı oylanır. Komisyonun katılmadığı -nitekim burada aynı şey oldu; komisyon katılmadı - ve fakat Genel Kurulun kabul ettiği - Genel Kurul da kabul etti hakikaten - önerge ve ilgili maddeyi komisyon geri isteyebilir.»

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Ama «Komisyon» diyor sayın konuşmacı.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen dinleyelim.

SABAHATTİN ERYURT (Devamla) - Bir dakika efendim. Sayın Bayezit telaş etmezseniz, heyecanlanmazsanız, o ciheti de izah edeceğim, lütfen sabırlı olun efendim. Bir hatip konuşurken sonuna kadar dinlemek iktiza eder; bir kimse konuşurken cümleinin yarısında kesmek olmaz, sonuna kadar dinlenir. Zatiâliniz konuşurken biz sözlerinizi kesmiyoruz. Lütfen...

Şimdi komisyon mevzuuna, 46 ncı maddeye geleceğim. «Komisyon sıralarında, toplantı yetersayısını temin edecek sayıda komisyon üyesi yer almamışsa - almamış - komisyon temsilcisi - var temsilcisi - komisyon metninin değiştirilmesini isteyen önergelerin reddini veya komisyona iadesini isteyebilir.»

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Oyalamadan önce...

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Oylamadan evvel...

SABAHATTİN ERYURT (Devamla) - Hayır, öyle bir hüküm yok İçtüzükte.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Oylamadan evvel efendim.

SABAHATTİN ERYURT (Devamla) - Müsaade ediniz ben fikrimi söyleyeyim, siz de fikrinizi söylersiniz.

Onun için, yapılan işlerde usulsüzlük yoktur. Başkan, İçtüzük hükümlerine uygun şekilde hareket etmiştir. Bence de, tabîî teamül böyle deniyor; ama tekrar bunun oylanmasına da gerek yok gibi gelmektedir bendenize. Tabîî, İçtüzüğü değiştirirken bunun da göz önünde tutulması arkadaşlarımca isabetli olur. Başkaca yapılacak bir konu yoktur. Yapılan muamele yerindedir.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Efendim usulî müzakerelerimiz bitmiştir.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Evet..

İSA VARDAL (Zonguldak) - Benim 5 arkadaşım ile birlikte 13 ve 117 nci maddelere istinaden, usul müzakeresi açılması hususunda bir talebim vardı. O konuda bir karar verilmedi. 5 inci maddedeki önergeyle ilgili efendim.

BAŞKAN - Efendim konuyu tezekkür edelim, cevap vereceğiz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

TBMM Başkanı ile bir komisyon başkanı arasında görevsel bir ihtilafın olup olmayacağı ve meydana geldiği öne sürülen görevsel ihtilafın çözümü konusunda Genel Kurulda görüşme açılıp açılmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	4	68	24.2.1987	24-36	Arif. Ş. Bilgin	Mehmet Üner	Arif Ağaoğlu

BAŞKAN - Başkanlığın Genel Kurula bir sunuşu vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna 7.11.1982 tarihli ve 2709 Numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Geçici 4 üncü Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 139 üyesinin imzası ile Başkanlığımıza verilmiştir. Teklifin Anayasa Komisyonuna havalesinden önce (5) üye imzalarını geri aldıklarını birer tezkere ile bildirmişler ve 1.12.1986 tarihli Gelen Kâğıtlarda yayımlanmak suretiyle aynı gün teklif Komisyona havale edilmiştir.

Kanun Teklifinin Komisyona intikalinden sonra bir üyenin daha imzasını geri alması ve imza sahibi bir üyenin de vefat etmesi üzerine Anayasanın 175 inci maddesinin istediği sayıda imza kalmadığından bahisle sahiplerine iade edilmek üzere teklif Komisyon Başkanlığınca resen Başkanlığımıza geri gönderilmiştir.

Bunun üzerine, İçtüzüğün 75 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan «şartlarına uymayan kanun tekliflerini komisyonlar, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidir» mealindeki hüküm dikkate alınarak, kanunun resen komisyon başkanlığınca değil, bir usul meselesi olarak komisyonca tespit edilmesi gerektiği mütalaasıyla teklif, Başkanlığımızca tekrar komisyona gönderilmiştir.

Başkanlığımızın bu isteğine rağmen, Komisyon Başkanı konuyu Komisyonun tespit ve takdirine sunmadan, eski görüşünde ısrar ederek dosyayı geri göndermiştir. Komisyon başkanlarının hangi hallerde komisyonu temsile yetkili olduğunu ve resen hareket edebileceğini İçtüzük açık hükümlerle belirtilmiştir. Bahis konusu işlemde ise İçtüzük, komisyonu görevlendirmiş bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, Başkanlığımızca gözetilen husus, şekil bakımından da olsa hukukî bir durumun tespitinin, İçtüzüğe göre yetkili organ olan Komisyon tarafından yapılmasını teminden ibarettir. Kaldı ki, bu konuda değişik hukukî görüş ve iddialar da, ileri sürülmüştür. Bütün bu tereddütlerin kesin hukukî sonuca ulaştırılması, konunun, yetkili organ olan komisyonda görüşülüp karara bağlanmasıyla mümkün olabileceği düşüncesindeyiz.

Sonuç olarak; bu durum karşısında Başkanlığımızca yürütülecek işleme esas olmak üzere, konu hakkında İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre Genel Kurulda bir usul görüşmesi açılması ve görüşme sonucunda Başkanlığımız görüşünün Yüce Heyetinizin takdir ve tensiplerine sunulması uygun görülmüştür.

Genel Kurula saygıyla arz olunur.

Necmettin Karaduman

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

BAŞKAN - Bilgilerinize sunulmuştur.

Okunmuş bulunan Başkanlık sunuşunda belirtildiği gibi, konu hakkında İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre usul görüşmesi açacağım; iki lehte, iki aleyhte, arkadaşlara söz vereceğim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Aleyhte söz isteyen: Sayın Çerçi ve Sayın Coşkunoğlu.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Lehte var mı efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Niye bakmıyorsunuz Sayın Başkan?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, usulle ilgili...

BAŞKAN - Zaten usul müzâkeresi açıyoruz efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Yani bu konunun görüşülüp görüşülmeyeceğine dair usul hakkında söz istiyorum.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, lehte Sayın Çorapçıoğlu ve Sayın İhsan Tombuş söz istemişlerdir; aleyhte de, Sayın Ahmet Remzi Çerçi ve Kâmil Coşkunoğlu.

Sayın Tutum, bu konunun görüşülüp görüşülemeyeceği hakkında ayrıca usul hakkında söz istiyorsunuz?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Lehte mi, aleyhte mi?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Aleyhte efendim.

BAŞKAN - Aleyhte, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer üyeler; nihayet, 83 gündür bu Meclisin çatısı altında savsaklanan ve oyalanan kanun teklifimizin akıbeti ile ilgili bir şekil tartışmasını huzurunuzda Başkanlık getirmiş bulunmaktadır.

Başkanlık, güya komisyon başkanı ile kendisi arasında bir ihtilaf varmış, bu ihtilafı 83 günde bir türlü çözememiş; şimdi bu ihtilafın çözümünü Büyük

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Millet Meclisinden istemektedir. Biz, ortada görüşülecek bir konu olmadığını düşünüyoruz. 64 üncü madde, «Görüşmeye yer olup olmaması; Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur» demektedir. Dikkat ederseniz, Sayın Meclis Başkanına verilmiş bir yetki yoktur burada. Burada, Meclis gündemine girmiş olan bir konu bu Mecliste - Genel Kurulda- görüşülürken, o konunun görüşülmesine mahal olmadığı gerekçesiyle veya 64 üncü maddede belirtilen öbür nedenlere dayanarak, bir usul müzakeresi açılabilir; ama Sayın Meclis Başkanı, «Ben, bir komisyon başkanıyla ihtilafa düştüm, bu ihtilafı ben çözemiyorum ve bunu olsa olsa yüce Meclis çözer, bu böyle devam edemez» demektedir.

Meclis istişarî bir organ değildir; bir karar organıdır ve ortada da geçerli bir ihtilaf yoktur. Çünkü, komisyon başkanıyla, Meclis Başkanı arasında görevsel bir ihtilaf olmaz; ama, yapay olarak ihdas ederseniz olur. Yani, fonksiyonel olarak bu iki makamın birbiriyle görevsel açıdan herhangi bir ihtilafı olamaz.

Bakınız; biz, kanun teklifimizi 25 Kasım 1986 tarihinde yeter imzayla yüce Meclis Başkanlığına sunduk ve Meclis Başkanlığına geliş tarihi - basılı kâğıtlarda gösterildiği gibi - aynı gündür. Salı günü, yüce Meclis Başkanlığına biz, bu önergemizi, teklifimizi sunduk. Sonra ne oldu? Tam bir hafta oyalandı - Meclis Başkanının tutmaya yetkisi yoktur ki oyalayabilsin - 1 Aralık 1986'da komisyona havale edildi.

Şimdi sormak lazım; bu arada, kim bekletti bunu; neden bekletti; neyi tetkik edecektir? Biz, İttüzüğün 75 inci maddesine uygun bir kanun teklifi verdik ve 75 inci maddede de, bir kanun teklifinin veya tasarısının hangi şekilde sunulacağı gösterilmiştir; o halde, o şekilde, 75 inci maddenin öngördüğü usullere uygun olarak verilmiş bir kanun teklifini, Sayın Başkan altı gün nasıl bekletmiş? Bir defa bunun hesabı verilmelidir.

Ondan sonra komisyona havale edildi. Komisyon başkanı, hiçbir yetkisi olmadığı halde - çünkü, sayın komisyon başkanının kendi yetkilerini ve görevlerini bildiği kanısında değilim; ama bir şeyi çok iyi biliyor - istemediği veya aldığı bir direktifle, bir konuyu sürüncemede bırakmayı çok iyi beceriyor. (SHP sıralarından, «Bravo» sesleri, alkışlar)

İşte burada da, gayet açık olan bir durum, komisyon başkanı yetkisi olmadığı halde, «Efendim, imza eksiklikleri oldu; ölenler oldu» demektedir. Sanki, ölüm halinde kanun teklifi yürümezmiş gibi. Biz burada, rahmetli milletvekili Mahmut Akkılıç arkadaşımızın kanun teklifini yürüttük. Biz, yasama işlevini yüce Başkanlığa sunduğumuz anda başlattık; artık onun sonu burada alınır. Hiç kimsenin keyfi tasarruflarıyla, 83 gün, bu, savsaklamada bırakılamaz. Bu şekildeki bir hareketi asla tasvip edemeyiz. (SHP sıralarından alkışlar) Teklifin, tenis topu gibi oradan oraya atılması ve bu şekilde - sanki arada bir şekli ihtilaf varmış gibi - 83 gün beklenmesinin hesabını bu Meclis sormalıdır. Bu denli önemli bir kanun teklifi 83 gündür oyalanmaktadır.

Sayın Meclis Başkanı bu konuda bir istişare ihtiyacı duymuş olsaydı, yine İçtüzüğün kendisine verdiği yetkiye dayanarak, Başkanlık Divanından istişarî görüş olabilirdi, ama beklemiştir; «Hayır, sen bunu bana gönderemezsin; imza eksikliği varsa, sizin, ancak teklif sahiplerine tamamlamak üzere iade etmeniz lazım. Bana gönderemezsiniz» diyor; ikisi de öyle diyor. Bu tamamen yapay bir ihtilaftır, hakikî bir ihtilaf değil; böyle bir şey olamaz.

Üstelik burada, komisyona çok önemli bir görev düşmektedir; o da, komisyon, gündemine her zaman hâkimdir; Anayasa Komisyonu üyeleri neden bu görevi üstlenmemişler, bunu anlamak mümkün değildir. Çünkü, mademki komisyon gündemine hâkim, bu konuyu çözerdi. Kaldı ki bu şekilde, birtakım imza eksiklikleri bahane edilerek hiçbir şekilde, teklifin yürümesine engel olmayan bahanelerle bu kadar geciktirilmesi, aslında siyasî bir tavidir. Bu tavrın ne olduğunu da hem yüce Meclis, hem de kamuoyu çok iyi bilmektedir. (SHP sıralarından, «Bravo» sesleri)

Değerli üyeler, her kafası karışan, kafası kızan her komisyon başkanı, Meclis Başkanıyla ihtilaf yaratacak, her ihtilafta buraya gelip, buranın hakemliğine başvuracaksa, böyle bir yasama fonksiyonu olamaz; buna izin veremeyiz. Böyle bir konu burada tartışılmaz; bunun yeri bellidir. İhtilaf da yoktur. İhtilaf olmadığı halde, ihtilaf varmış gibi yüce Meclisi işgal etmek mümkün değildir. Bu yolu açmayalım.

Geçmişte bir tek emsal olarak gösterilen; bu Meclis yeni açıldığında, 12 Eylül'den önceki Meclisten bu Meclise intikal eden çeşitli soruşturma önergelerinin ne yapılacağı konusunda tereddüde düşüldüğünü hatırlarsınız. Bir istisnâî yol olarak, Anayasanın Meclis soruşturması konusunda yeni bir usul benimsemesi nedeniyle - elbette ki bu konuyu bir kişi çözemedi; yüce Meclis çözerdi - bu gibi istisnâî bir durumu emsal telakki ederek böyle her ihtilafta, - hiçbir ihtilaf olmadığı halde - bir komisyon başkanı, dilediğinde, bir kanun tasarı veya teklifini, kafası kızdığı zaman, «ihtilaf çıkardım» diyerek bu şekilde bu Meclise indirmeye kalkar ve bir teklif veya tasarımı 83 gün sürüncemede bırakırsa, bu nasıl bir yasama organı olacaktır arkadaşlar?

İBRAHİM URAL (İstanbul) - İdarî bir karar olur aynı zamanda.

CAHİT TUTUM (Devamla) - Bu nedenle, ortada görüşülecek bir konu yoktur. Yapılacak iş, komisyonun vaziyete hâkim olması, gündemine hâkim olması; işin esasına girerek kanun teklifini incelemesi, bir rapora bağlaması ve yüce Meclise indirmesidir. Eğer imzasını çekmiş olanlar varsa, gelirler burada tersini söylerler ve de oylarını da o şekilde kullanırlar veyahut başka birtakım şekli kusurlar izafe ediliyorsa, muhtevada kusurlar izafe ediliyorsa, gelirler burada, tartışılır.

Sayın arkadaşlarım, burada, yüce Meclisin karara bağlayacağı bir konu yoktur. Her şeyden evvel, Meclis Başkanının sunuşuna esas olan görüşünün oylanarak, kimin haklı, kimin haksız olduğunun belirlemesi yönündeki isteğinin - bir müzakere ve bir karar konusu olmadığından, 64 üncü maddeye göre böyle bir hususun gündeme alınıp müzakere açılması mümkün olmadığından,- reddini talep ediyorum.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Saygıyla arz ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Bu konuda başka söz isteyen var mı efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Ben sonunda, aleyhinde konuşacağım efendim.

BAŞKAN - Bu konunun mu efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yani, bu sunuşun gündeme getirilip getirilemeyeceği konusunun aleyhinde mi efendim?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş)- Usul hakkında aleyhte.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Konuşsunlar ondan sonra.

BAŞKAN - Lehinde konuşmak isteyen?..

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Getirilemeyeceği hususunda söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aleyhinde konuşacaksınız; buyurun.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Getirilemeyeceği hususunda efendim.

BAŞKAN - O ayrı, Sayın Tombuş; onu daha getirmedik gündeme.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Hayır, şimdiki konuşulan mevzu hususunda; bugün görüşülemeyeceği hakkında.

BAŞKAN - Yani bu sunuşun Meclise getirilip getirilemeyeceği hususunda.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Bunun önce görüşülüp görülmeyeceğinin oylanması lazım geldiği hususunda Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yani bu usul hakkında istiyorsunuz?

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Evet, usul hakkında efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Muhterem arkadaşlar, esasında kendimizi politikadan tecrit edersek, önümüze gelen mesele gerçekten bir İçtüzük meselesi ve bir İçtüzük ihtilafıdır. Bunu burada değil, biz kendi aramızda da uzun uzun tartıştık ve her arkadaş kendine göre bazı fikirler ileri sürdü.

Gerçekten bir kanun teklifi şartlara uygun olmadığı takdirde, bunu tamamlamak üzere iade etme görevi kimindir, kim yetkilidir meselesi ortaya geliyor. 75 inci maddenin bir fıkrasına göre, bu sadece komisyona tanınmış bir

haktır. Bu mesele bugünün münakaşası da değildir. İçtüzük teklifi komisyonda müzakere edilirken, gelen teklifte bu fıkradaki «komisyon» kelimesinin önüne bir de «başkan» kelimesi ilave edilmiş. Yani yalnız komisyona değil, başkana da, eksiklikleri tamamlamak için ilgiliye bunu iade edebilmesi yetkisinin verilmesi istenmiş. Ben o zaman, bu tamamen Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevidir, komisyonlar ona niyabeten vazife görür. Bu, komisyonun ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin vazifesidir, bu yetkiyi başkana veremeyiz diye itiraz ettim; fakat orada oy çoğunluğu ile bu metin böyle geçti, şimdi elinizdeki teklifte, «Başkan veya komisyonlar» olarak geçmektedir; mevcut İçtüzüğümüzde sadece «komisyon» olduğu halde.

Şimdi, demek ki, şartlara uymayan teklifi kimin iade edeceği hususunda öteden beri bir fikir ihtilafı ve münakaşa var. Bir bakıma da bunun böyle gündeme gelmesi iyi oldu; çünkü, İçtüzük müzakeresi yapılırken, bu madde önümüze geldiği zaman, bunu enikonu tartışarak, en salim yolu bulma imkânını da bize bugünkü şu durum vermiş bulunuyor. Bu bakımdan da memnuniyeti şayandır; ancak, biraz evvel Sayın Tutum'un da dediği gibi, 64 üncü madde muvacehesinde, bu konuyu görüşebilir miyiz, sunuş olarak gelen bir konu hakkında münakaşa açabilir miyiz, açamaz mıyız konusu, elbette tartışılacak bir konudur.

Benim kanaatime göre de, böyle bir münakaşanın açılmasına pek imkân görülemeyecek. Bu konuda, yapılacak işin, önce bu müzakerenin açılıp açılmayacağı hususunun oylanması; açılacağı hususunda oy çoğunluğu hâsıl olursa, o zaman açılıp, müzakerenin yapılması olduğu kanaatindeyim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Komisyon Başkanı benden önce söz istediler Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Hayır efendim, hayır; buyurun başka söz isteyen yok efendim.

Sayın Bayezit, bu konu, sunuşun gündeme alınıp alınamayacağı konusudur, yani Başkanlığın sunuşu üzerinde müzakere yapıp yapılamayacağı konusunda usul müzakeresi açtık; yoksa, Başkanlığın sunuşu konusunda değil efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Evet Sayın Başkanım, uyguladığınız usulün usulsüzlüğü hakkında konuşacağım müsaade ederseniz.

BAŞKAN - Tamam efendim, buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sanıyorum ki, Türkiye Büyük Millet Meclisi ilk defa Meclis Başkanı -komisyon başkanı- ihtilafını halletmekle karşı karşıya kalıyor. Acı bir tablo; ama «ilahî adalet» diye altını çiziyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Komisyon Başkanı benim maiyetimde bir memur olsa, şu davranışı karşısında Türk Ceza Kanununun ne 230 uncu ve ne de 240 ıncı maddelerinden muamele yapar; derhal sicillen emekliye sevk ederim?.. (SHP sıralarından «Zaten emekli» sesleri, alkışlar, gülüşmeler)

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Şahsına çok saygı duyduğum ve mazisine saygı duyduğum arkadaşımı neden emekliye sevk ederim:

Zabıtlara bakınız; hatırlayacaksınız: Bir seçim kanunu değişikliği görüşülürken Anayasaya aykırı olarak verilen bir önergeye Sayın Komisyon Başkanı iştirak etmişlerdir ve sicili zaten o zaman kırılmıştı.

İkincisi: Soruyorum Sayın Komisyon Başkanına; İçtüzüğün hangi maddesinin zatı âlinize verdiği yetkiye dayanarak, bu teklifi komisyonda görüştürmemek yetkisini kendinizde buldunuz? İçtüzüğün hiçbir maddesinde böyle bir yetki yoktur arkadaşlar.

İçtüzüğün 75 inci maddesinin üçüncü fıkrasını Sayın Komisyon Başkanımızla birlikte okuyup, izin verirlerse birlikte düşünelim: «Komisyonlar, şartlarına uymayan kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler.» Ne zaman? Teklif komisyona geldiği zaman. Eğer şartlarına uymuyorsa - ki komisyona gelme tarihini de, esas, Meclis Başkanlığına verildiği tarih olarak kabul etmek lazım - o an şartlarına uymuyorsa, komisyon başkanı bunu tamamlamak yetkisindedir; mecburiyetinde de değil, yetkisindedir; böyle bir mecburiyeti, İçtüzük, komisyon başkanına vermemiştir. Kaldı ki, komisyon başkanına hiçbir yetki vermemiştir, komisyona vermiştir. (ANAP sıralarından «Olur mu?» sesleri) Komisyon Başkanının komisyonun yerine geçerek bir tasarrufta bulunması, bir muktaza tayin etmesi; 75 inci maddenin üçüncü fıkrasına aykırıdır.

Muhterem arkadaşlarım, bence, meselenin siyasal açıdan en ağır, en vahim yönü, Sayın Komisyon Başkanının, teklife önce imzasını koyup sonradan imzasını çeken sayın arkadaşlarımızın bu davranışlarını, Anayasaya, milletvekilliği sorumluluğuna uygun görmüş olmasıdır. Çok önemlidir bence bu. Bir milletvekilinin imzası bonoya atılan, senede atılan bir imza değildir. Bir milletvekilinin bir kanun teklifinin altına attığı imza, o gün o bilinciyle atılan imzadır, inancıyla atılan imzadır ve kendisini bağlar. Milletvekili komisyona, Başkanlığa sunduğu tekliften imzasını çekemez arkadaşlar. (ANAP ve DSP sıralarından «çeker» sesleri) Çekemez arkadaşlar. (ANAP ve DSP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen... Lütfen efendim, dinleyelim.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Bunun, siyasî davranışlar dışında bir nedenini aramamak lazımdır. Sadece o milletvekili, imzasını çekmeye bilahara karar veren o sayın milletvekili, Genel Kurulda veya komisyonda oylanırken, haklı gerekçesiyle oyunu değiştirebilir; ama imza çekilemez.

İşte, sayın komisyon başkanı, bu mukteza tayini ile buna da yol açan ve yol açmanın üstünde tescil eden bir tavıra girmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, İçtüzüğümüz, bir konunun görüşülüp görüşülmemesine yer olup olmadığı müessesesini, yüce Meclisin gündemine giren konularla sınırlı olarak kabul etmiştir. Yüce Meclisin gündemine girmeyen bir konuda, Meclisin, mukteza tayin etmesi, Meclisin görüş bildirmesi, bence İçtüzükle Meclise verilmiş olan bir yetki değildir.

Bu nedenle, görüşülmesine yer olup olmadığını görüştüğümüz bu Başkanlık teklifinin, görüşülmemesi gerektiği kanaatinde olduğumu arz eder, saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Ege, lehinde mi efendim?

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Lehinde efendim. (ANAP sıralarından «Sataşma var» sesleri)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KAMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, sataşma var, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Ege, bir sataşma var, onu alalım, zatı âlinize sonra söz vereyim.

Buyurun Sayın Coşkunoğlu. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Bayezit'in konuşmasını zevkle dinledik, benim hakkımda verdiği nottan dolayı da, kendisine teşekkür ederim.

Şimdi arkadaşlar, hadisenin özelliğini nazarı itibara alalım...

BAŞKAN - Sayın Coşkunoğlu, yalnız sataşma konusunda efendim; diğer konuda size söz vereceğim efendim, şimdi yalnız sataşma konusunda...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KAMİL T. COŞKUNOĞLU (Devamla) - Sataşma konusunda efendim.

Şimdi, Sayın Bayezit «İmza geri alınmaz» diyorlar. İmza her zaman geri alınıyor ve tüzükte de yeri var, imzasını geri alanın yerine başka birisi tekabbül edebilir, ben katılıyorum diyebilir. Demek ki, imza geri alınıyor.

Kaldı ki, bu hadise - Ben esasta konuşacaktım -Anayasa değişikliği mevzuudur. Diğer mevzularla kıyas edilemez. Noksan imza ile komisyona gelmiştir. (DYP sıralarından gürültüler) Başkanlığa tam imza...

BAŞKAN - Sayın Coşkunoğlu, o konuda size söz vereceğim, şimdi yalnız sataşma konusunda söz verdim; Sayın Bayezit size bir laf attılar, onun cevabını verin, inin efendim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Devamla) - Cevabı gayet açık efendim. Ben, Anayasanın 175 inci maddesi hükmünü nazarı itibara aldım. Tüzükten evvel gelir, Anayasa hükmü evvela tatbik edilir. Anayasanın geçici 6 ncı maddesi de bunu gayet açık olarak söylüyor; «yeni tüzük hazırlanıncaya kadar Anayasaya aykırı olmayan tüzük hükümleri uygulanır» diyor. Binaenaleyh, ben, Anayasanın 175 inci maddesi

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

hükmüne göre, imzayı noksan gördüm. 30 imza ile Cumhuriyetin lağvını isteyen bir önerge gelseydi, gündeme mi alacaktım arkadaşlar? (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

Saygılar sunarım arkadaşlar. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Coşkunoglu.

Buyurun Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım...

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, Başkanvekili, Anayasaya göre, konuşamaz.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Aman efendim, aman efendim!.. Müsaadenizle...

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - Şu anda Meclis Başkanvekilisiniz.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Bir dakika efendim...

BAŞKAN - Konuşabilir efendim; hiç alakası yok.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Usul hakkında konuşur. Bu, Cumhuriyet Senatosunda itti haz edilmiştir. Anayasa Mahkemesine gidilmiştir, hatta diğer konularda dahi - başkanlık yapmadıkları zaman - başkanvekilleri kürsüde, kendi en tabî hakkı olan, milletvekilliği hakkı olan konuşmayı yapabilirler.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - 1961 Anayasasına göre de konuşamazsınız.

BAŞKAN - Lütfen efendim, Sayın Tombuş...

Devam buyurun efendim.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Sayın arkadaşlarım, meselenin Genel Kurulca halledilmesi gerektiğini, üç arkadaşın konuşması sonrasında herhalde daha çok idrak etmiş oluyoruz.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Adana) - Şu anda sıfatınız Meclis Başkanvekili değil mi Sayın Ege?

BAŞKAN - Efendim, şahsı adına konuşuyor.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Adana) - Konuşamaz efendim.

BAŞKAN - Konuşabilir efendim.

Buyurun devam edin Sayın Ege.

DEVLET BAKANİ M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Tarafsınız; Başkan taraf olur mu?

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Muhterem arkadaşlarım, bunun taraflıkla ilgisi yok.

Getirilen usul hakkındaki tartışmaya lüzum var mı, yok mu? Konuşan arkadaşlarımız, dikkat buyurdunuzsa, usul hakkında görüşüp görüşme meselesini bir kenara bırakıp, bizatihi mevzua girdiler; o mevzuyla ilgisi yok...

MUSTAFA KEMAL TOGAY (Isparta) - Temsilcisi orada.

DEVLET BAKANI M. VEHBİ DİNÇERLER (İstanbul) - Siz tarafsınız, tarafsınız.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Efendim, bu meselenin usul hakkında müzakereye gelmesinin sebebi, İçtüzükte bu konuyla ilgili bir açık maddenin bulunmamasıdır; bu sevk etmiştir. Bir komisyon müzakere edemiyor, daha doğrusu komisyona müzakere ettirilemiyor; devamlı olarak, Komisyon Başkanıyla Meclis Başkanı arasında bir gel - git oluyor. Bu gel - gitin halledilmesi, komisyon tarafından acaba müspet veya menfi bir neticeye götürülebilir miydi, oraya girmiyorum; ama Meclis Başkanının kendisine intikal eden ve bir türlü yürümeyen bir meselede, kendisine niyabeten görev yapan bir komisyon hakkında karar verme imkânına sahip olan Genel Kurula başvurusu kadar normal bir şey yoktur. Sayın Başkan bu meseleyi buraya getirirken bunu düşünmüştür ve komisyonlar bu yüksek kurulun oylarıyla teşekkül etmektedir; yüksek kurulun yetkisi her şeyin üzerindedir. Bugün, Meclis Başkanı bu konuyu usul bakımından buraya getirmeyip de ne yapacaktı? Onu ifade eden bir arkadaş çıkıyor mu içinizden? Hayır. Yani, hem sürüncemeden bahsediyorsunuz hem de Genel Kurulun bu meselede...

BAYINDIRLIK VE İSKÂN BAKANI İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) - Anayasada var.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - İçtüzükte bir sarahat olmayan konuda...

AYCAN ÇAKIROĞULLARI (Denizli) - Anayasada mevcut.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) - Benden evvel konuşan arkadaşlardan birisi ifade etti ve «Yeni tüzüğe bu meselenin girmesi lazım» dedi. Bu meselenin hal tarzının Genel Kurula ait olduğu kararını veren Sayın Başkan, usul müzakeresinin burada açılmasını; bu müzakereden sonra, neticeyi Genel Kurulun vermesini haklı olarak uygun görmüş ve bu meseleyi huzurunuzda getirmiş bulunuyor.

Efendim savsaklandı mı, savsaklanmadı mı; isteniyor mu, istenmiyor mu meseleleri, bunun dışında olan bir konudur. Meclis Başkanı buna girmiyor. Meclis Başkanı, komisyonun çalışmasını gerçekleştirmek ve komisyona bir hareket verme meselesini ele alıyor. Komisyon Başkanı, komisyonu toplamıyor, komisyonun toplantısı olmuyor. Ne olacaktır, nasıl halledilecektir, muallakta mı kalacaktır? Bunun halli yüksek kurula aittir. İşte şimdi yapılacak olan, usulî müzakere sonunda alacağınız karar muvacehesinde, hiç kimsenin itirazı olmadan o kararı uygulamak mecburiyeti vardır.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Saygılarımla. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ege.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Usul hakkında söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim bir dakika, niye söz verdiğimi açıklayayım.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Anayasanın 94 üncü maddesinin son fıkrasını okuyunuz.

BAŞKAN - Efendim çok açık işte, 94 üncü maddenin son fıkrasına göre söz verdik zaten efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Veremezsiniz!..

BAŞKAN - «Görevlerinin gereği olan haller dışında» diyor. Bu, görevi içinde olan bir hadisedir, onun için söz verdim. (Gürültüler)

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Hayır; «Görevlerinin gereği olan...»

BAŞKAN - Bir dakika, Sayın Tombuş, «Görevlerinin gereği olan haller dışında» diyor efendim. Bu, görevin içinde olan bir hadisedir. Lütfen efendim...

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Müsaade ederseniz olmadığımı izah edeceğim.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Eski Anayasada bu hüküm yok. 1961 Anayasası değişik; burada bilhassa bu konulmuş.

BAŞKAN - Lütfen, Sayın Tombuş, Anayasa hükmü çok açık ve seçik efendim.

Efendim, bu konuda eski uygulamalar, emsaller vardır.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Eski uygulamalar 1961 Anayasasına göre.

BAŞKAN - Lütfen dinleyin efendim, arz edeceğim.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Komisyon başkanını görevden alın.

BAŞKAN - Geçmiş dönemlere ait bu uygulamalara misaller vereceğim; 14 üncü Birleşim (28.12.1983); 81 inci Birleşim (20.6.1984); kadın haklarıyla ilgili özel gündem, Birleşim 32 (29.11.1984); 17 nci dönem yasama dönemine dair, Birleşim 41 (2.3.1984); Soruşturma komisyonlarının yetkileri hakkında, Birleşim 53 (15.1.1985); 23 Nisan için özel gündem, Birleşim 87 (17.4.1985); Maliye eski Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu hakkında soruşturma istemine dair usul görüşmesi, Birleşim 36 (3.12.1985)...

HAZIM KUTAY (Ankara) - Tamam Sayın Başkan.

BAŞKAN - 1980'den önce; Cumhuriyet Senatosuna gönderilen ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlığınca alınmayan kanun dosyaları hakkında, Birleşim 40 (25.1.1979).

Efendim, usul görüşmelerine başlıyoruz.

Sayın Tombuş, lehte buyurun efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Hayır efendim.

BAŞKAN - Okunmuş olan Başkanlık sunuşunda belirtildiği gibi, konu... (ANAP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, usul konuşması yapıldı efendim.

BAŞKAN - Efendim, 64 üncü maddeye göre usul görüşmesine başlıyoruz; buyurun Sayın Tombuş. (ANAP sıralarından gürültüler)

BEHİÇ SADİ ABBASOĞLU (İstanbul) - Oylanması lazım.

BAŞKAN - Öbür konuyu oylatmaya gerek görmüyorum.

Buyurun efendim.

BEHİÇ SADİ ABBASOĞLU (İstanbul) - Senin takdirine bağlı değil o; oylatman lazım.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

İHSAN TOMBUŞ (Çorum) - Sayın Başkan, bu sunuşun önünde, bu işin görüşülüp görüşülemeyeceğine dair ayrıca bir usul meselesi açıldı. Lehte aleyhte konuştuk ve ben burada konuşurken de, 'bunu oylarız, eğer görüşülmesi icap ediyorsa görüşürüz; görüşülmesi icap etmiyorsa ona göre biter'dedim.

Şimdi, burada yine bence, 64 üncü madde gereğince bunun oylanması ve bu meselenin görüşülüp görüşülmeyeceğinin bir karara bağlanması gerekir. Bunu tespit etmeden...

BAŞKAN - Sayın Tombuş, buna gerek görmedi Başkanlık.

HAYDAR KOYUNCU (Konya) - Olmaz efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Siz, usul görüşmesi hakkında lehte konuşmak istemiştiniz. Konuşuyor musunuz efendim?

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Konuşuyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

SABAHAATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Devam edin Sayın Tombuş.

İHSAN TOMBUŞ (Devamla) - Sayın Başkan, şu andaki iki tutumunuz karşısında, bir başkanvekiline, 1961 Anayasasının gereği olarak; ama, 1982 Anayasasındaki değişik hükümler muvacehesinde söz vermeniz ve bunu da bundan evvel zühulen yapılan tatbikatlara istinat ettirmiş olmanız, hiçbir zaman bâtılın emsal olmayacağı prensibini nazarı itibara almamış olmanız; arkasından, bir usulî muamele açılmışken, bunu neticelendirmeden ikinci usulî muameleye geçmeniz; acaba o zaman, bu ikinci usulî tartışmayı siz oya sunacak mısınız, sunmayacak mısınız; bu da meçhul. Belki de sunmayacaksınız; şimdiki yaptığınız tatbikatı yapacaksınız.

Bu tutumunuz karşısında, ben, istemiş olduğum sözden feragat ediyorum, konuşmuyorum.

Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte, Sayın Çerçi, buyurun.

HAYDAR KOYUNCU (Konya) - Oylamalısınız Sayın Başkan. (ANAP sıralarından gürültüler)

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, usul müzakeresi açılıp açılmaması hususunu oylamalısınız.

BAŞKAN - Başkanlık sunuşu hakkında, Sayın Çerçi aleyhte konuşuyorlar.

Buyurun Sayın Çerçi.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, bir usulî muameleyi halletmeden ikincisine geçemezsiniz.

BAŞKAN - Sayın Eryurt, lütfen oturun efendim. (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Usul hakkında söz istiyorum; lütfen... İzah edeceğim, söz istiyorum...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Efendim, usul hakkında söz vermeniz lazım.

OSMAN IŞIK (Ankara) - Oylamanız lazım efendim.

BAŞKAN - Efendim, oylama, takdirime kalmış; lütfen efendim...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, lütfen sükûneti sağlayın efendim.

BAŞKAN - Lütfen Sayın Çerçi, devam edin efendim...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Usul hakkında söz istiyoruz efendim.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Devam edin Sayın Çerçi...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, yaptığınız usulsüzlük hakkında söz istiyorum efendim lütfen.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Adana) - Sayın Başkan, muhterem milletvekili arkadaşlarım...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyoruz...

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Bu usulî muameleyi bitirmeniz lazım efendim... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Çerçi, lütfen devam ediniz.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Sayın Başkan, önce, konuşabilmem için arkadaşlarımın itirazları hususunda Başkanlık Divanının sarih kararı gerekiyor. Eğer iddia edilen keyfiyette bir oylamaya başvurulacaksa, bendenizin konuşmasına hiç gerek kalmayacaktır. Lütfedin... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Çerçi, lütfen efendim, siz aleyhinde konuşun...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, üst üste usulsüzlük yapıyorsunuz efendim.

BAŞKAN - Sayın Çerçi, lütfen efendim...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Mecbursunuz söz vermeye, bunu yapmadan ikinci muameleye geçemezsiniz efendim.

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen efendim...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Söz verin efendim...

BAŞKAN - Efendim, yeni bir usul müzakeresi açmıyoruz ki söz verelim; o iş bitmiştir efendim...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Başkanlığın yaptığı usulsüzlük hakkında söz istiyorum Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, Başkanlığın yaptığı usulsüzlük hakkında burada usul müzakeresi açtık...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Açmadınız...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Açtık efendim; iki lehte ve iki aleyhte arkadaş konuştu ve ben oylamaya lüzum görmedim efendim.

Şimdi usul müzakerelerine başlıyoruz. Buyurun efendim...

OSMAN IŞIK (Ankara) - Oylayacaktınız, ondan sonra efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Hata yapıyorsunuz efendim, lütfen.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Başkanlığın tutumu hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu hakkında usul müzakeresi açtık efendim.

Buyurun Sayın Çerçi, devam edin efendim.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Üst üste usulsüzlük yapıyorsunuz Sayın Başkan, konuyu izah edeceğiz; mecbursunuz söz vermeye, geçemezsiniz ikinci muameleye...

BAŞKAN - Lütfen, Sayın Eryurt, lütfen efendim...

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Geçemezsiniz efendim...

BAŞKAN - Lütfen efendim... Takdir bize ait.

Buyurun efendim devam edin...

NİHAT AKPAK (Sakarya) - Takdir hakkı yüce Meclisin.

BAŞKAN - Lütfen efendim, Sayın Çerçi...

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Efendim, sükûnet temin edilmeden konuşmanın ne manası var?

NİHAT AKPAK (Sakarya) - Sayın Başkan, takdir hakkı sizindi de niye getirdiniz buraya bunu?

BAŞKAN - Bu, o konuda değil efendim.

NİHAT AKPAK (Sakarya) - Olmaz efendim, uygulamanız yanlış.

BAŞKAN - Efendim, yanlış anlıyorsunuz, yanlış anlaşılıyor. Benim hakkımda, Başkanlığın tutumu hakkında usulî müzakere açılmış. Bunu oylayıp oylamamak bana aittir; benim hakkımda açılmıştır. «Başkanlık yanlış tutum içindedir, konuyu getiremez» denmişti; onun için oylamadım...

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, birleşime ara verin, Houston'la görüşsünler.

BAŞKAN - ...yoksa, bu konuyu elbette ki konuşacağız ve oylamaya açacağız efendim.

Devam buyurun Sayın Çerçi.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) - Sayın Başkan, 64 üncü maddeden haberiniz yok mu? Açın, okuyun, bilmiyorsanız öğrenin.

BAŞKAN - Benim tutumum hakkında usulî müzakere açılmıştır, bunu oylayıp oylamamak bana aittir efendim.

Devam buyurun Sayın Çerçi.

NEVZAT YAĞCI (Elazığ) - Yanlış anladınız Sayın Başkan, sizin tutumunuz hakkında değil, işlenen usul hakkındadır.

BAŞKAN - Sayın Yağcı, değil efendim, yanlış anlıyorsunuz, lütfen...

Devam edin Sayın Çerçi.

NEVZAT YAĞCI (Elazığ) - Konu siz değilsiniz.

BAŞKAN - Efendim, lütfen...

PERTEV AŞÇIOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Lütfen, Sayın Aşçıoğlu...

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - Sonunda oylayacaktınız, oylatmalıydınız.

BAŞKAN - Efendim, o benim tutumum işte.

İSMAİL SARUHAN (Ankara) - Sonunda oylamalıydınız.

BAŞKAN - Sayın Saruhan, lütfen efendim...

Devam edin Sayın Çerçi.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekili arkadaşlarım; Sayın Başkan oylama yapmayacağını, bundan önceki usulî görüşmede... (ANAP sıralarından gürültüler)

O zaman Meclisi tatil etsin efendim, Meclisi tatil edelim; «Oylamıyorum» diyor, karar veriyor. Başkanlık Divanı kararına saygılı değilsek, o ayrı mesele, çıkalım gidelim o zaman.

BAŞKAN - Lütfen karşılıklı konuşmayalım efendim. Sayın Çerçi, devam edin efendim; usulî müzakereyi açtık, siz aleyhinde söz istediniz, buyurun efendim.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, Sayın Cahit Tutum Beyefendinin de ifade ettiği gibi, gerçekten Genel Kurulumuz şimdiye kadar belki de karşılaşmadığı bir keyfiyeti müzakere ile karşı karşıya gelmiştir.

Biz, önerenin aleyhinde konuşmak üzere söz aldık. Önerenin, bize göre, 64 üncü maddeye bağlı bir problem neticesi imiş gibi gösterilip buraya indirilmesi yanlış. Sayın Tutum'a iştirak ediyorum, çünkü 64 üncü madde, Genel Kurul görüşmeleri esnasındaki, Başkanlık tasarruflarıyla ilgilidir ve nitekim son fıkrasında da, «İstem halinde» tabiri ve ifadesi derc edilmiştir.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Meclis Başkanının, kendiliğinden, bu maddeyi kullanmasının mümkün olduğu kanaatinde değiliz; binaenaleyh, 64 üncü maddeye bağlı olarak böyle bir usulî görüşme açılma isteğinin Meclis Başkanından gelişini de yadırgıyoruz. Ne hikmetle getirilmiştir, Başkanlık Divanı da nasıl gündeme almıştır? Bunun da sebebini anlamamız mümkün olmamıştır.

Mesele, Sayın Bayezit'in dediği gibi, iki başkan arasındaki (Anayasa Komisyonu Başkanı ile Meclis Başkanının arasındaki) bir ihtilaf olarak da buraya gelemez. Zira ikisinin arasında bir ihtilaf olamaz. Bizim anlayışımız da budur. Ancak olan olmuş. Şimdi, «Niçin o onu yapmış, niçin bu da bunu yapmış?» meselesinden ziyade, «Şu usulî görüşmenin neticesini nasıl alacağız?» keyfiyeti üzerinde durmak isterim.

Anayasa Komisyonu Başkanı, evvela her milletvekili gibi - ben kendisini komisyon başkanı olarak değil, milletvekili olarak ifade ediyorum - Anayasaya aykırılık durumunda derhal vaziyet etmek mecburiyetinde olan bir kişidir, bu parlamentonun bir üyesidir. Her milletvekili de, - komisyon başkanı olsun veya olmasın - Anayasaya aykırı bir keyfiyet halinde, tavrını almak mecburiyetindedir. Binaenaleyh, Anayasa Komisyonuna sevk edilen teklif, Anayasanın 175 inci maddesinde tadat edilen şartı cami olmadığından bir aykırılık hali taşımakta olduğu mütalaa edilmiş ve...

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Komisyon verir bu kararı.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Arz edeceğim efendim.

Komisyon Başkanı da, buna muttali olduğu andan itibaren, Meclis Başkanına durumu bizzat intikal ettirmiştir.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Komisyon üyeleri neci oluyor?

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Şimdi arz edeceğim efendim, müsaade buyurun efendim.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - O zaman, bir tek başkanla bir komisyon tamam...

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Onu da arz edeceğim efendim.

Şimdi, bu gibi hallerde komisyon ne yapar?

SALİM EREL (Konya) - Baştan bekçiliği yapar.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Arkadaşların bazısının istinat ettiği İçtüzüğün 75 inci maddesinin üçüncü fıkrası var. Bir sayın milletvekili arkadaşım - ismini hatırlayamayacağım, bağışlasınlar - «İçtüzüğün 75 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre şu, şu, şu işleri komisyonun yapması lazım» dedi. Lütfen madde metnini çok iyi, dikkatle takip edelim ve okuyalım. Madde metninde, Anayasa Komisyonu veya herhangi bir komisyonun başkanı, evrakı eksik görürse iade eder; şunu yapar, bunu yapar denilmez; sadece, «Eksik gördüğü kanun teklifi veya tasarısının eksikliğini tamamlattırır» tabiri kullanılır.

Şimdiki teklifte ise, teklifteki imza sahiplerinin tamamlaması gereken yahut da onlarca doğrudan doğruya tamamlaması gereken bir keyfiyet yoktur; 140 tane kişi imza atmıştır ve meselesini bitirmiştir. Eğer o teklifte bir eksiklik var ise, bunu, o imza sahiplerinin her birisinin, zatî olarak (şahsî olarak) tamamlaması keyfiyeti bahis mevzuu değildir. O halde, Anayasa Komisyonu Başkanı, o maddede dayanılan (üçüncü fıkradaki) yetkiye binaen böyle bir tamamlamaya gidemez; hiçbir imza sahibi üyeye de, «İki tane imza eksik, git bunu tamamlatıp getir» diyemez. Komisyon başkanının yapacağı tek şey vardır; onu da komisyon başkanı yapmıştır.

Aksine bir mütalaa var, onda da deniliyor ki, «Komisyon kararıyla gönderilsin, komisyon alsın.» Efendim, elimdeki teklif, Anayasaya aykırı bir teklif, eksik bir teklif; bunu komisyon gündemine aldığı zaman, kim görüşecek, neyi görüşecek? Ben de bir komisyon üyesiydim ve komisyon başkanını, şimdi Sayın Bayezit'in muaheze ettiğinden çok daha beter muaheze ederdim o zaman; «Sen bir komisyon başkanı olarak Anayasaya aykırı bir keyfiyeti nasıl gündeme getirdin; neyi müzakere edeceğiz?» derdim ve gündeme aldırılmazdım. Gündeme alınmayan, yani komisyonca görüşülüp, komisyon üyelerinin imzasını taşımayan bir rapor, Başkanlık Divanına nasıl gelir?

Buyurun, meseleyi görüşelim o zaman. Ne yapacaktı? Yine komisyon başkanının tek imzasıyla bir fezleke haline gelecekti ve iade keyfiyetini de, yine, eksiklikten dolayı Meclis Başkanlığı yapacaktı. Nitekim komisyon başkanı da, iade edilmek kaydıyla göndermiştir; reddetmemiştir, müspet veya menfî karar vermemiştir; ama, «Anayasaya aykırı; eksik imza vardır, lütfen iade edin» demiştir. Zira komisyon başkanının iade yetkisi yoktur, komisyonun da iade yetkisi yoktur. Buyurun Tüzüğü iyice okuyalım. Sadece komisyonun eksikliği tamamlattırma, imza sayma, isteme hakkı vardır, yetkisi vardır. O da, bilfarz (diyelim ki) bir teklifte gerekçe noksanıdır, milletvekiline, imza sahibine der ki, «Senin teklifinde gerekçe yoktur, git bunu tamamla getir arkadaş» diyebilir, onu getirtebilir; aksi takdirde, iade edemez. İadeyi başkanlık yapacaktır. Nitekim Anayasa Komisyonu....

TURGUT SÖZER (Sakarya) - Sildirme olayları da var.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Bir saniye efendim.

Anayasa Komisyonu Başkanı da bunu bildirmiştir. Meclis Başkanlığı buna rağmen ısrar etmiş, «Hayır, sen komisyonu topla, ön mesele olarak görüş» insaf sahiplerine soruyorum: Açsınlar Tüzüğü, Tüzüğün hangi maddesinde, komisyonların ön mesele I olarak görüşmesi diye bir keyfiyet var? O da yok, ön mesele olarak görüşme yok Tüzükte. 35 inci maddede yok, 64 üncü maddede yok, 109 uncu maddede yok; hiçbirisinde yok. O halde ne yapacak Meclis Başkanı? İsraren iade edecektir; etmesi de normaldir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Rapora bağlasın komisyon.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Rapora da bağlayamaz. Benden niye rapor istiyorsunuz beyefendi? Anayasaya aykırı bir şekilde, Anayasaya aykırı bir teklifi nasıl gündeme getireceksiniz?

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen... Sayın Çerçi

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Gayet tabii, her bakımdan inceleyebilirsiniz.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Getiremezsiniz efendim, getiremezsiniz; keyfi değildir bu, getiremezsiniz.

BAŞKAN - Sayın Çerçi, Sayın Çerçi, lütfen efendim....

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Anayasaya aykırıdır desin.

BAŞKAN - Lütfen, Sayın Tutum...

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Anayasaya aykırı... Gündeme alamaz.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Ben imza atmam o rapora beyefendi Anayasa Komisyonu üyesi olarak.

BAŞKAN - Sayın Çerçi, lütfen efendim...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Komisyon Başkanı organ değildir. Organ olan komisyondur.

BAŞKAN - Sayın Tutum....

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Şimdi efendim, aslında, bütün meselemiz, Anayasa Komisyonu Başkanının tutumu değil, Meclis Başkanının buraya sevk işlemidir. Meclis Başkanı kendisine, tahmini, melhuz bazı keyfiyeti bertaraf etmek için, Tüzüğün 50 nci maddesine dayanarak, sunuş olarak getirmiştir.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Ne demek? Açıklayın bunu.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Ne efendim?

BAŞKAN - Lütfen efendim, lütfen..

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - «Melhuz»'dan bir şey anlamadık.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Sayın Bayezit...

BAŞKAN - Sayın Bayezit, Sayın Çerçi, lütfen karşılıklı konuşmayalım efendim.

Siz devam edin Sayın Çerçi.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - İnan ki «Melhuz»'dan bir şey anlamadık.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, lütfen efendim...

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Sayın Bayezit, teeddüp ederim bunu size karşı açıklamaktan; ama madem razı oluyorsunuz...

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Bir şey anlamadık «Melhuz»'dan.

BAŞKAN - Lütfen, Sayın Bayezit...

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Peki efendim. Melhuz, mülhaza edilen, düşünülen demektir efendim, arz ederim.

BAŞKAN - Sayın Bayezit, lütfen efendim.

Sayın Çerçi, devam edin efendim; bitirelim.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Şimdi, 50 nci maddede sunuş olarak getirmiştir ve sunuşuna da tabî 64 üncü maddeyi dayanak yapmıştır. Bize göre bu da yanlıştır. Eğer bu yolu biz açarsak, Sayın Meclis Başkanının bu görüşmesini kabul eder burada ve bu yolu açmaya başlarsak, bu kere - bir arkadaşımın espri olarak söylediği gibi - Konya Ovasının sulanması keyfiyetini de sunuş olarak getirecek, onu da oylattıracaktır Sayın Meclis Başkanı. Bu da bize göre abesle iştigalden başka hiçbir şey değildir.

BAŞKAN - Sayın Çerçi, lütfen toparlayın.

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Biz, böyle bir görüşme açılmasa isteğinin yüce kurulca reddini arz ediyoruz. Böyle bir yolun açılmasını sakıncalı buluruz. Ret keyfiyetindeyim.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Demirel'den korkuyorsunuz; hepsi bu.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) - Peki, ne olacak? Ne olacağını...

AHMET REMZİ ÇERÇİ (Devamla) - Efendim. Biz burada vereceğimiz oyların akıbetini tartışıyoruz; ne olacağı fiilini de Meclis Başkanı kendisi düşünsün, sizler karar verin efendim. Meclis Başkanının vekili olarak Meclis Başkanı gibi burada konuşabiliyorsunuz, orada da bazı şeyler yaparsınız.

Müsaadenizle efendim.

Hürmetlerimle arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çerçi.

VURAL ARIKAN (İzmir) - Sayın Başkan, söz isteğimiz vardı.

BAŞKAN - Sayın Vural Arıkan, daha önce söz isteyenler var, eğer onlar konuşmazlarsa, zatı âlinize söz vereceğim efendim.

KÂMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan!...

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

BAŞKAN - Zatı âlinize aleyhte söz vereceğim efendim, merak buyurmayın, söz hakkınız baki efendim.

Sayın Mustafa Çorapçioğlu lehinde konuşacaklar.

Buyurun efendim.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benim de imzamin bulunduğu ve pek çok değerli milletvekili arkadaşımın imzasını ihtiva eden Anayasanın Geçici 4 üncü Maddesinin Kaldırılması Hakkındaki Kanun Teklifimizin, şekli bir mesele olarak dahi olsa, yüce huzurlarınıza gelmiş olmasından bendeniz şahsen memnuniyet duymaktayım. Hiç olmazsa, biraz evvel dinlediğimiz fikirlerinizden istifade etme imkânını bulduk.

Burada bir noktayı hemen belirtmek isterim: Anayasa Komisyonu Sayın Başkanının tutumu, bu tutumun - biraz evvel de bir arkadaşımızca ifade edildiği veçhile - sadece hukukî esaslardan kaynaklanmadığını; ancak bazı siyasî mülahazalara istinat ettiğini nasıl bize tedaî ettiriyorsa. Bu tutum, ayrıca başka şeyleri de tedaî ettiriyor. Düşününüz ki, zaman zaman, partilerimiz hakkında, hatta Meclisimiz hakkında, hatta hatta Cumhurbaşkanımız hakkında, bu Anayasanın geçici 4 üncü maddesinin kalkıp kalkmaması bakımından, sorumsuz kişiler tarafından, basınımıza kadar akseden bazı beyanlar verilmektedir. Biz, bildiğiniz gibi, Doğru Yol Partisinin mensupları ve milletvekilleri olarak, işin ta başından beri geçici 4 üncü maddenin cezasız bir Yasak hüviyetinde olduğunu, sadece muayyen kişileri cezalandırmakla kalmayıp....

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, usul hakkında konuşuyor.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Ayını zamanda milletin de tercih etme hakkını bir yerde kısıtladığını ifade etmiş ve samimiyetle, bu maddenin kaldırılması için kendi çapımızda çaba göstermiş ve bu çabalarımızı devam ettirmiş idik. Ancak adedimiz müsait olmadığı cihetle ve parti grupları arasında yapılan....

BAŞKAN - Sayın Çorapçioğlu, lehte konuşacaktınız, lütfen usul hakkında konuşun efendim.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Usule geliyorum efendim; sayın Başkanın tutumunun neleri çağrışım yaptırdığını ifade etmek bakımından....

Bir başka teklif. SHP tarafından hazırlanmış ve partimizin milletvekilleri de bunu imza etmişlerdir. Esasen partimizin ara seçimlerde millete taahhüt ettiği hususlar arasında, vaat ettiği hususlar arasında, - bu seçim beyannamesinin 96 ve 97 nci sayfalarında belli edildiği üzere - bu maddenin de kaldırılması hususu vardır. Başka partiler de...

KÂMRAN KARAMAN (Hatay) - Sayın Başkan, ne ilgisi var, olur mu böyle şey?

BAŞKAN - Sayın Çorapçıoğlu, Başkanlığın görüşü hakkında usul müzakeresi açtık; zatı âliniz de Başkanlığın görüşünün lehinde söz istediniz; lütfen, o konuda.... istirahat ediyorum.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Oraya gelmek için arz ediyorum zaten.

Şimdi, efendim, Anayasa Komisyonu Sayın Başkanının Komisyonu toplamadan, imzaların geriye alınmasının hukuken muteber olup olmadığı hususunu, ölen bir arkadaşımızın imzasının geçerli olup olmayacağı hususunu, heyet halinde, o Anayasa Komisyonuna müzakere ettirmeden, tek başına, resen, «Bunlar geçerli değildir» diyerek, imza adedinin azlığından bahisle, iki defa bunu riyasete iade etmiş olması, evvela şahıs olarak kendilerinin önfikirle hareket ettiği ve bilhara, belki hiç münasabeti olmadığı halde, halk efkârında, - Anavatan Partisi dahil -Anayasa değişikliğinin, bu geçici 4 üncü maddesinin kaldırılması hususunun Büyük Millet Meclisinde görüşülmesinin istenmediği gibi bir zehap uyandırabilir. Halbuki, daha on gün evvel Anavatan Partisi sayın grup başkanvekilinin, Sosyaldemokrat Halkçı Parti sayın grup başkanvekilinin ve bendenizin iştirak ettiği - bir gazetenin ön ayak olduğu - yuvarlak masa toplantısında, hepimiz de bu yasakların kalkması hususunda müttefik kalmış idik. Ancak Sayın Anavatan Partisinin...

KÂMRAN KARAMAN (Hatay) - Sayın Başkan, neler söylüyor, dikkat etsenize!

BAŞKAN - Sayın Çorapçıoğlu, ben sizi ikaz etmekten hicap duyuyorum. Lütfen efendim, usul hakkında konuşuyoruz. Siz Başkanlığın görüşü lehinde konuşacaksınız. Lütfen efendim...

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - Biz burada Sayın Rüştü Şardağ'ın, çok daha evvelden yapmış olduğu bir konuşmayı da hatırlatmadan geçemeyeceğiz. Demek istediğim şu ki, biz usulî meselelerle uğraşırken, meselenin esasını gözden geçiriyoruz. Milletın tabanından devletin piramidine doğru oluşmuş bir konsensüs, bir mutabakat varken ve bu şeref, bu görev belki bu Meclis tarafından istimal edilmek suretiyle, bihakkın görevimizi yerine getirmek imkânını bulduğumuz bir sırada, biz komisyon başkanının tutumunu, Meclis Başkanının tutumunu, çok şiddetli eleştirmek suretiyle, zannediyorum ki, konunun esasını kaybediyor ve bunda da hata ediyoruz. Biz dileriz ki, isteriz ki, samimiyetle temenni ederiz ki, Anavatan Partisi, bizim de temenni ettiğimiz bir yolda teklifi hazırlasın; bizler kendilerine iştirakten şeref duyarız. Bu vaziyette Sayın Komisyon Başkanının....

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, önerge üzerinde konuşuyor; usul hakkında konuşsun.

BAŞKAN - Sayın Çorapçıoğlu, lütfen bitirin efendim.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Devamla) - İzah etmek için gelmişim, daha 10 dakikam da dolmadı.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Sayın komisyon başkanının yetkileri Tüzüğün 75 inci maddesiyle tayin edilmiştir. Sayın komisyon başkanına şahsen verilmiş bir iade yetkisi yoktur. Komisyon başkanı, imzaların, biraz evvel bahsettiğim gibi, eksik, noksan, geçerli, geçersiz olup olmadığını sayın komisyonun sayın üyeleriyle yapacağı müzakere sonunda, komisyonun ekseriyetiyle vereceği kararla tespit eder. Nitekim, burada da bir kararın alınması hususunda böyle bir yola gidilmiştir ve şimdiye kadarki tatbikat da bu merkezidedir.

Komisyonların görevlerini tayin eden İçtüzüğün 20 ila 49 uncu maddeleri arasındaki hükümleri - ve bilhassa 28 inci maddesi - komisyon başkanlarının komisyonlarda münhasıran yönetici olarak vazife görmeleri icap ettiği açık hükmünü koymuştur. Bu hükme rağmen ve Riyaset Divanının evvelce vaki ikazına rağmen, Anayasa Komisyonu Sayın Başkanının bunu bizzat kendi komisyonu üyelerine tetkik ettirmeden, doğrudan ve resen iade etmiş olması, kanaatimizce İçtüzüğe aykırıdır.

Riyasetin - sunuşlarda bahsi geçen - görüşleri istikametinde kanaat taşımaktayız ve bu istikamette oy kullanacağız.

Şahsım adına hepinizi saygılarımla selamlarım efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Sayın Coşkunoglu, buyurun efendim.

Efendim, 2 lehte, 2 aleyhte söz vermiştik; buyurun efendim.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Sayın Başkan, Sayın Tombuş konuşmaktan vazgeçtiler; onun için lehte bir konuşma hakiki doğdu.

BAŞKAN - Lehte mi konuşacaktı Sayın Tombuş?

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) - Evet.

İSA VARDAL (Zonguldak) - Lehte konuşacağım.

BAŞKAN - Tamam efendim, vereceğim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI KAMİL T. COŞKUNOĞLU (Ankara) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hadisenin nasıl başladığını, ne şekil aldığını, Anayasaya uygun olarak muamele yaptığımı açıklamak isterdim; fakat Sayın Başkanın, önerge kabul etmemesi ve usul hakkında yapılan konuşma sonunda bu mevzuun konuşulup konuşulmayacağını oya koymaması karşısında, söz söylemekten vazgeçiyor ve bu sözlerimin zapta geçmesini rica ediyorum.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından gürültüler)

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Tarihe geçtiniz, tarihe.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Komisyon Başkanısınız, bırakamazsınız.

ALİ İHSAN ELGİN (İçel) - Seni kullanıyorlar.

BAŞKAN - Lehte konuşmak üzere, Sayın Vural Arıkan, buyurunuz efendim. (SHP sıralarından «Lehte konuşuldu Sayın Başkan» sesleri)

Efendim Sayın Tomuş vazgeçti, onun yerine konuşacaklar...

VURAL ARIKAN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ortaya çıkmış bir olaya hukuk açısından bakmaya çalışırken, biraz sakin olmamamız gerekiyor zannediyorum. Ben, bu teklife imza atmış bir arkadaşınızım ve kişilerin dışında, kendime has bir gerekçem de var, ama şimdi, olay nedir, ona bir bakalım:

İçtüzüğün 75 inci maddesinin üçüncü fıkrası «Komisyonlar, şartlarına uymayan kanun tekliflerini, sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler» diyor. Şimdi ise lafzen, «Komisyon başkanının böyle bir yetkisi yok, bu yetki komisyona verilmiştir» deniyor. Yetki verildiği zaman, o, komisyonu temsil eden kişi tarafından kullanılır. Maliye Bakanlığına yetki verilir; ama o yetkiyi Maliye Bakanı veya tevkil edeceği kişiler kullanır ve bu, herhangi bir kurumda da böyledir. Bu, Yargıda da böyledir; yetkiyi mahkeme başkanı kullanır, meğer ki tevkil edilsin.

Binaenaleyh, İçtüzüğün 75 inci maddesini Sayın Başkanın anladığı tavırda anlamak normaldir; ama olay çıkmıştır. Üçüncü fıkra, «Sahiplerine tamamlatmaya yetkilidirler» diyor. Komisyon başkanı istemiş ve arkadaşlar tamamlamayabilmiş olabilir. O zaman ne yapacaktır? Bunu bir rapora bağlayıp, Genel Kurula indirecektir. Böyle yapmamış ve bunu Başkanlık makamına sunmuştur. Başkanlık makamı Yüce Meclisten mütalaa istemiştir, yeni bir olaydır, Büyük Millet Meclisi de bu konuda yetkili olabilir.

Kaldı ki, - bir de 76 ncı maddeye geliyorum -olayın enteresan bir yanı var: Şimdi, Sayın Cahit Tutum bahsetti, dedi ki, «İzmir Milletvekili arkadaşımız vefat ettiği zaman, biz onun teklifini yürüttük.» Tabii; ama 76 ncı madde - dikkat ederseniz -İçtüzükte, ölüm haline temas etmez; çünkü ölünceye kadar izhar, edilen irade geri alınmadığı müddetçe, onun devamı var sayılır. Şimdi, hukukta hiyerarşik düzeni bilirsiniz; eğer - 76 ncı maddede - kanunu teklif eden bir milletvekilinin geri almaya hakkı varsa, Anayasada değişiklik isteyen her kanun teklifini de geri almaya hakkı vardır. Binaenaleyh...

CAHİT TUTUM (Balıkesir) - Teklifi ama.

VURAL ARIKAN (Devamla) - Farketmez, bu da Anayasayı değiştirici bir kanun teklifinden ibarettir.

BAŞKAN - Lütfen efendim, karşılıklı konuşmayalım.

VURAL ARIKAN (Devamla) - Onun için, meseleye psikolojik açıdan bakmayalım; şu partinin, bu partinin görüşü açısından da bakmayalım; olayı, hukuka uygunluk içinde tamamlatmaya çalışalım. Yoksa, milletvekili attığı zaman imza vardır; ama -Allah etmesin - arkadaşlarımızın birkaçı kazaya

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

uğrasaydı, devam ederdi; ama arkadaşlarımız irade izhar edip geri almışlarsa, artık o şartın tamamlanması lazım gelir. Teklifi imzalayan bir arkadaşınız olarak ifade ediyorum; benim hukukî anlayışım bu.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

Efendim, Başkanlığın görüşü hakkındaki usulî müzakereler tamamlanmıştır.

Başkanlığın görüşünü kabul edenler... Kabul etmeyenler... Başkanlığın görüşü kabul edilmemiştir.

Bu durumda, alınan karara göre, teklif, sahiplerine iade edilecektir.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) - Korku dağları bekliyor, korku dağları bekliyor.

Anayasa değişikliklerinin görüşülmesi sırasında değişiklik önergelerinin verilebilmesi için gerekli imza sayısına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
17	4	102	13.5.1987	322-325	Özer Gürbüz	Arif Ağaoğlu	Süleyman Yağcıoğlu

BAŞKAN - Usul tartışması açmakta bir engel yok. Usul tartışması açıyorum. (Gürültüler)

Talepleri kaydediyorum. Sayın Arıkan, lehte mi, aleyhte mi?

VURAL ARIKAN (İzmir) - Lehinde efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, önergemiz üzerinde konuşacağım.

BAŞKAN - Usul tartışması açtık Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sizin önerinizin lehinde konuşacağım.

BAŞKAN - Sayın Alpaslan Pehlivanlı aleyhte.

AHMET SIRRI ÖZBEK (Adıyaman) - Anayasa Komisyonu bilirkişi durumundadır. Anayasa Komisyonu Başkanı görüş açıklasın.

CÜNEYT CANVER (Adana) - O sakat görüşlerinizi açıklayın Başkan... Milletvekili düşmanı...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, söz sıralarını okuyorum: Lehte Sayın Vural Arıkan, aleyhte Sayın Alpaslan Pehlivanlı.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, beni de önerinizin lehinde yazın efendim.

BAŞKAN - Lehte, Sayın Bayezit.

Buyurun Sayın Arıkan.

VURAL ARIKAN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1982 Anayasasının 175 inci maddesi, anayasa değişikliğinin nasıl yapılacağının usulünü tespit etmiştir, burada ayrıcalıkları da getirmiştir. Ayrıcalıklar, daima mevridine mahsur olarak yorumlanırlar, onu teşmil edemezsiniz. Bu, hukukun kuralıdır. Ne ayrıcalık getirmiş? Birinci olarak, teklifteki imza sayısı ayrıcalığını getirmiş; ikinci olarak da, kabul için oy ayrıcalığını getirmiş; bir de ivedilikle görüşülemeyeceğini getirmiştir. Bunun üstünde müzakere usullerini, tamamen kanunların müzakeresi esasına bağlamıştır. Bu, sadece Anayasada böyle değildir; bütün hukuk kurallarında böyledir; açın vergi hukukunu, açın özel hukuku, istisnaî hükümler daima o istisnalar içinde kalırlar, onlara teşmil edilemezler. Bu, hukukun birinci kuralı.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

Şimdi ikinci kurala geliyorum: Elimizde bir 1961 Anayasası var, bir de 1982 Anayasası var; 1961 Anayasası da...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Komisyon Başkanına anlatın.

VURAL ARIKAN (Devamla) - Komisyon Başkanına anlatmanın faydası yok. (SHP ve DYP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Her anayasada, anayasa hükümlerinin nasıl değiştirileceği tespit edilmiştir. Bu, 1961 Anayasasında da vardır, 1982 Anayasasında da vardır. 1961 Anayasası da aynı istisnaları getirir; ivedilikle görüşülemeyeceğini, teklif için üçte bir imza istediğini, kabulü için de üçte iki oy istediğini ifade eder ve ilave eder, müzakereler kanunların müzakeresi gibi cereyan eder der.

Şimdi bakalım Meclisin teamülü nedir : 1961 Anayasası, Sayın İnönü'nün belirttiği, Sayın Başbakanımızın belirttiği gibi, sadece 1969 yılında tadil edilmiş değildir. Tam yedi kez tadil edilmiştir. Hem de biliyorsunuz, o zaman iki meclis var; birisi Millet Meclisi, diğeri Cumhuriyet Senatosu ve değişiklik hükümlerinde aynı esas her iki mecliste aranmıştır ve tadiller - yüzlerce madde değiştirilirken - aynı usulle cereyan etmiştir. Kaldı ki, Anayasa Komisyonunda Sayın Başkan müzakereleri bu yönde idare etmiştir. Binaenaleyh, hukukta kişilerin keyfine göre hareket edilirse, o hareket edenlerin, o hukuk çarkları içerisinde erimesine sebep olur. Lütfen çok dikkatli olun Sayın Anayasa Komisyonu Başkanı; hukukla oynamayın.

Saygılar sunarım. (DYP, SHP, DSP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, konuşmacı imkânsız istiyor.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen yerinizden konuşmayın.

Aleyhte, Sayın Alpaslan Pehlivanlı, buyurun efendim.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; usul tartışmasına konu olan ihtilaf, anayasa değişiklik teklifinin görüşülmesi sırasında, değişiklik önergesinin taşıyacağı imza sayısı ile ilgili. Bir görüşe göre, değişiklik önergelerindeki imza sayısının 134'ü geçmesi lazım, bir diğer görüşe göre de, İçtüzüğü'nün 88 inci maddesindeki beş imza yeterlidir.

Değerli milletvekilleri, hepimiz Anayasanın 175 inci maddesinden hareket ediyoruz. Biz bu maddenin ikinci fıkrasını - okuduğumuzda - Sayın Başkanın söylediği gibi anlamıyoruz. Bu fıkrayı tekrar okuyorum efendim.

«Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, birinci fıkradaki kayıtlar dışında, (yani Anayasayı değiştirmeye matuf tekliflerin dışında) kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.»

Eğer, verilen önerge veya verilen önergeler, Anayasa hükmünü değiştirmeye matuf önergeler ise, bunda 134 imza aramak gerekir.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Antalya) - Başka bir önerge söyle. Başka bir önerge olur mu? Anayasa değişikliği...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - Dinleyin.

Anayasayı değiştiren bu teklif, farz edelim ki, yürürlük maddesini kapsıyor; bu anayasa hükmü değildir. Böyle bir değişiklik önergesi verebilirsiniz; 134 imza da gerekmez, ama anayasanın aslı maddelerini değiştirmeye yönelik önergeler, anayasayı değiştirmeye yönelik önergelerdir ki, bunun için 134 imza gerekir.

Şimdi, Sayın Başkanlık Divanının uygulamaya çalıştığı usuldeki mantıkla hareket edecek olursak: Buraya beş imzalı bir önerge geldi - benim sayabildiğim kadarıyla da- önergenin bir tanesinde sekiz imza vardı. İçtüzüğün 88 inci maddesine göre, beş imzalı önergenin kabulü nasıl olacaktır Sayın Başkan?

Siz şimdi kanunların görüşülmesi usulüne göre hareket edeceğinize göre, 201 oy, hatta 101 oy kâfi. (ANAP sıralarından alkışlar) Eğer, siz Anayasayı değişiklik önergesi vererek 101 oyla değiştirecekseniz, ona bir diyeceğimiz yok. Hem diyorsunuz ki, «Anayasayı çok kolay değiştiriyorsunuz» ve hem de Anayasayı 101 oyla değiştirmeye kalkıyorsunuz.

Sayın Başkan, bir diğer mantık; diyorsunuz ki, «Eğer teklifte olmayan bir maddenin eklenmesi teklif edilirse, yani yeni bir madde koyulacak olursa, o zaman 134 imza lazım» Niye? Kanunların görüşülmesi sırasında öyle bir usul yok ki, herhangi bir kanun teklifinin görüşülmesi sırasında bir ek madde ilavesi için beş imza kâfidir. Niye usule uymuyorsunuz? Demek ki, Anayasanın hükümlerinden bir tanesini değiştiren önergelerde üye tamsayısının üçte biri imza olması gerekir.

ÖMER NECATİ CENGİZ (İstanbul) - O zaman önerge vermememiz lazım.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - 134 imza ile her zaman verebilirsiniz; vermeyin diyen bir kimse yok efendim. (ANAP sıralarından alkışlar) Eğer, Anayasa değişikliği için, İçtüzüğün 88 inci maddesine, 91 inci maddesine ve Anayasanın 175 inci maddesine göre 134 imza gerekiyorsa; bulursunuz bu 134 imzayı, her zaman değişiklik önergesi verebilirsiniz. Bunun başka bir yolu yoktur. Sizin 134 imzanız yoksa; gelin her bir teklif verildikçe ve 134 imza oldukça ve 101 oyla kabul edildikçe, isterseniz Anayasayı tamamen değiştirelim, biz Anayasa değişikliğine varız. Haydi buyurun.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - O zaman, komisyonda niye yapmadınız?

YILMAZ DEMİR (Bilecik) - Komisyonda niye böyle yapmadınız?

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (İstanbul) - Komisyonda niye yapmadınız?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, Komisyon, Meclise niyabeten çalışan, ihtisas komisyonudur, yani size hazırlayıp getirendir ve neticede gene Genel Kurul kabul edecektir. Komisyonda 134 imza mı arayacaksınız?

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) - Harika bir fikir (!) öyle mantık olmaz.

17. Dönem Usul Tartışmaları (24.11.1983-16.10.1987)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Devamla) - Komisyonun 134 kişisi yok ki. İhtisas komisyonudur, gelen teklifi görüşür, karara bağlar; ama sizin oylarınıza sunulmak üzere karara bağlar.

Sayın Başkanım, bu cümleden olmak üzere, Anayasanın herhangi bir maddesini değiştirmeye matuf önergelerin mutlaka 134 imzayı taşıması gerektiği ve kabulünün de 267 oyu gerektirdiği konusundaki görüşlerimizi arz ediyorum; bu konudaki usul tartışmasının sonucunda, oylamanın da yapılmasını arz ederek saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Pehlivanlı. Lehte konuşmak üzere, buyurun Sayın Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; önce iki hususu vurgulamak istiyorum. Sayın Anayasa Komisyonu Başkanına, hiç tarizde bulunmayın. Sayın Komisyon Başkanı bu konunun, iddia ettiği gibi olmadığını gayet güzel biliyor; ama bu hükümete arız bir hastalık var: Aczini kapatmak için, iktidarın engelleme yapmasına dünya parlamentolarında bilmiyorum rastlanmış mıdır; ama mantıken rastlanmaması gerekir, engelleme yapma itiyat ve hastalığının bir tezahürüdür. Onun için, Sayın Komisyon Başkanına hiçbir zaman sitemde bulunmayın.

Sayın milletvekilleri, ikinci önemli bir konu şudur: Anavatan iktidarının mühendis kadrosuna, mimar başı da dahil olmak üzere, şu İçtüzüğü hâlâ öğretmedik; ama şimdi üzülüm; sayın hukukçu arkadaşımıza da İçtüzüğü öğretmek mecburiyetinde kalıyoruz. (ANAP sıralarından gürültüler)

Arkadaşlarım, arz edeceğim, ANAP Grubu, arkadaşın bir sözünü alkışladı, onu söyleyeceğim. Muhterem arkadaşlarım, İçtüzük gayet açık. Ne diyor Anayasanın 175 inci maddesi : - Teklif ve kabul nisabı dışında - Birinci fıkradaki esaslar, teklif nisabıdır ve kabul nisabıdır. Onun dışında, kanunların görüşülmesi hakkındaki usul uygulanır diyor ve İçtüzüğün 91 ve 92 nci maddesi özel bir sistem getiriyor; bunu, özellikle alkışlayan Anavatan Partisi Grubundaki arkadaşlarıma ve demin konuşan sözcüye ithaf ediyorum: 92 nci madde, «önergelerin kabulü için üçte iki oy aranır» diyor.

Muhterem arkadaşlarım, İçtüzüğe göre, beş imzalı önerge 201 oyla kabul edilmiyor; beş imzalı önerge verilir, ancak üçte iki oy almazsa önerge kabul edilmemiş olur.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - O zaman sen engelleme yapıyorsun.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Sayın Bakan, tahmin ederim Türkçe biliyorsunuz, 92 nci maddeyi okuyun. (SHP sıralarından «Bilmiyor, bilmiyor» sesleri)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sen engelliyorsun o zaman.

M. TURAN BAYEZİT (Devamla) - Sayın Başkanım, usul müzakeresi açtığınız konu, sadece değişiklik önergeleri hakkındadır, ikinci konu hakkında usul müzakeresi açmadınız kabul ediyorum; çünkü zatı âliniz dediniz ki, «eğer yeni bir madde eklenirse bu kabul edilemez.» Bu hatalıdır Sayın Başkan, bunu uyguladığınız zaman usul müzakeresi isteyeceğiz.

Niçin hatalıdır? İçtüzüğün 88 inci maddesi, değişiklik önergelerini kapsar ve değişiklik önergeleri içinde metne madde ilavesi de vardır. O halde, siz, sarıh bir yetkiyi, sarıh bir hüküm olmadan nasıl uygulamaktan alıkoyabilirsiniz? Böyle bir uygulamanız hatalı olacaktır; bunu zatı âlinize, uygulamayı yaptığınız zaman usul müzakeresi hakkımız mahfuz kalmak şartıyla arz ediyorum.

İkinci konu: Muhterem arkadaşlarım, lütfen geçici 4 üncü maddenin macerasına bakın, daha doğrusu, macerasının son bölümüne, istasyona yaklaştığı noktaya bakın. Nedir? Komisyon müzakere edilen metinde geçici 4 üncü madde yoktur.

Komisyon ne yapmıştır? Komisyon üyesi arkadaşlarımızın - beş veya altı ne olursa olsun, isterse komisyon üyesinin tümü olsun, ama 134'ün altında imzalarıyla metne yeni bir madde ilave etmiştir. Buna biz karşı çıktık mı? Çıkmadık; doğrudur bu. Burada da 134 imzayı, ne hukuken temin etmek ve ne de bu önergeyi verenler için fiilen temin etmek mümkündür. Anayasa ve İçtüzük sarıh bir kısıtlama getirmediği sürece; bilakis İçtüzüğün - Anavatanın yeni ağır toplarından çok değerli bir arkadaşım beni orada tasvip ediyor, kendilerine çok teşekkür ederim - 92 nci maddesi hükmü açıkça, «önergenin kabulü için üçte iki oy aranır» dediğine göre ve 88 inci madde - Kusura bakmayın bunları öğrenmeye muhtaçsınız, onun için anlatacağım - hem metindeki değişiklikleri, hem de metne yeni madde ilavesini öngördüğüne göre, bizim beş imza ile verdiğimiz önergeleri muameleye koymaya mecbursunuz. Değişiklik önergesi de olsa, yeni madde de olsa bunu muameleye koymaya mecbursunuz; ama kabul etmeye gelince boynumuz kıldan incedir. Biz üçte iki oyu bulursak kabul edilir, üçte iki oyu bulmazsak kabul edilmez.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bayezit. Sayın milletvekilleri, Sayın Pehlivanlı demin, «Nasıl kabul edilecek» diye Başkanlığa bir soru sordu.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Anlamadım efendim?

BAŞKAN - Sayın Pehlivanlı, demin «önerge beş imzayla verilecekse nasıl kabul edilecek, bu 101 oyla mı veya ne kadarla olacak?» dedi. O çok açık hükümdür; bir kere daha okuyorum : «İçtüzük Madde 92. - Anayasa değişiklik tekliflerinin görüşülmesinde, önergeler işaret oyuyla, maddelerin kabulü açık oylama ile olur. Ancak, verilmiş olan bir önerge kabul edilmişse, kabul için gerekli üçte iki çoğunluk bulunup, bulunmadığını tespit için, önergenin oylanması açık oylama suretiyle tekrarlanır.» Yani üçte iki çoğunluğu aramaktadır. (ANAP sıralarından «Oylama yapın» sesleri)

Sayın milletvekilleri, konu açıktır. Daha önceki uygulamalar da Başkanlığımızın uygulaması biçiminde yapılmıştır. Başkanlığımız yönetime çıkmadan önce konuyu ayrıntısıyla incelemiştir. Bu yönüyle usulî bir eksiklik yoktur.

18. DÖNEM
14.12.1987-1.9.1991

İÇİNDEKİLER

Bakanların, milletvekili olarak, şahısları adına, bir hususu açıklamak üzere gündem dışı konuşma yapıp yapamayacaklarına ve bunun siyasî parti gruplarına aynı konuda açıklama yapma imkânını verip veremeyeceği hakkında.....	1119
İstanbul Milletvekili M. Ali Eren'in yaptığı gündem dışı konuşmaya Oturum Başkanının müdahale etmesinin gerekip gerekmediği hakkında.....	1132
Oturum Başkanlık Divanı tarafından Anayasanın 83 üncü maddesi muvacehesinde Genel Kurula getirilen teklifin, üzerinde görüşme açılmadan oylanmasının doğru olup olmadığı hakkında.....	1138
Gündeme giren bir sözlü soru önergesinin TBMM Başkanlığınca gündemden çıkarılarak soru sahibine iade edilmesinde izlenen usul ve tutumun doğru olup olmadığına ilişkin.....	1148
Hakkında gensoru açılması istenilen bakan yerine, Başbakan veya görevlendireceği bir diğer bakanın konuşma yapıp yapamayacağına ilişkin.....	1158
Genel Kurulda Salı günü denetim konularının, Çarşamba ve Perşembe günleri kanun tasarısı ve teklifleriyle komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşülmesi hakkındaki ANAP Grubu önerisinin usule uygun olup olmadığına ilişkin.....	1168
Bir kanun tasarısı üzerindeki müzakerelerin haftalık çalışma günlerinde bitirilememesi halinde çalışmalara saat 24.00'e kadar, gerektiğinde bu saatten sonra da devam edilmesi ile cuma ve cumartesi günlerinin de haftalık çalışma günlerine ilavesi hakkında bir siyasî parti grubu önerisi üzerine alınan kararın, cuma ve cumartesi günleri de saat 24.00'e kadar ve gerektiğinde bu saatten sonra da çalışılması hususunu kapsayıp kapsamadığı hakkında.....	1180
Yoklama yapılması talep edildiğinde, Başkanın gözle görünür çoğunluk bulunduğu gerekçesiyle, bu talebi reddedip reddedemeyeceği hakkında.....	1189
TRT'nin, Genel Kurul çalışmalarını radyo ve TV'den yansıtma şekli ve başkanlığın bu husustaki tutumuna ilişkin usul görüşmesi.....	1194
Başbakanlık makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, makama vekâlet edilip edilemeyeceğine ilişkin usul görüşmesi.....	1202
Danışma Kurulu önerisi ve Genel Kurul kararı olmadan, TBMM'nin, normal çalışma günleri dışında toplanıp toplanamayacağına ilişkin usul görüşmesi.....	1211
Başkanın tutumunun İçtüzük kurallarına uygun olup olmadığı hakkında.....	1227
Başkanlık tezkeresinin Anayasanın 6, 7 ve 92 nci maddelerine aykırı olup olmadığı ve Anayasaya aykırılık iddiasının, İçtüzüğün 85 inci maddesine kıyasen karara bağlanmasının gerekip gerekmediğine ilişkin.....	1244
10/89 Esas Numaralı Meclis araştırması önergesinin öngörüşmelerinin, Anayasa hükümleri muvacehesinde yapılmasına mahal ve imkân bulunup bulunmadığına ilişkin usul görüşmeleri.....	1255
	1117

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Bakanların, milletvekili olarak, şahısları adına, bir hususu açıklamak üzere gündem dışı konuşma yapıp yapamayacaklarına ve bunun siyasî parti gruplarına aynı konuda açıklama yapma imkânını verip veremeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	9	14.1.1988	424-435	Abdulhalim Aras	Mustafa Ertuğrul Ünlü	Nurhan Tekinel

BAŞKAN - Gündeme geçiyoruz.

İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre, Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet konusunda, Başkanın tutumu hakkında, Sayın Hikmet Çetin söz talebinde bulunmuşlardır. Keza, Sayın Yaşar Topçu, yine aynı maddeye istinaden talepte bulunmuşlardır. Genelde, usul tartışmasına vesile olan tatbikatın cereyan ettiği birleşimde söz alınması teamüldür; ancak, istisnâî bir durum meydana geldiğinden, sayın muhalefet gruplarının salonu terk etmesi vesilesiyle ve dün de Sayın Hikmet Çetin'e bu yönde söz vereceğimi beyan etmiş olmam ve yeni bir teamül teşkil etmemesi kaydıyla, Sayın Hikmet Çetin'e ve Sayın Yaşar Topçu'ya, aleyhte söz veriyorum ve şayet lehte söz isteyen arkadaşımız varsa, iki arkadaşımıza da lehte söz vereceğim. Buyursunlar Sayın Çetin. (SHP sıralarından alkışlar)

Yalnız, Sayın Çetin, zatiâlinize hatırlatmama hiç gerek yok, tecrübeli bir parlamenter arkadaşımızsınız; bu çerçevede konuşmanızı ve özellikle yeni konuşmaları davet edecek bir davranış içerisine girilmemesini ve benim çalışma usullerine ve Meclisi idare usulüme ait konularda konuşmanızı yapmanızı rica ediyorum.

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, biz, parlamentonun yüceliğine inanan ve her konunun bu Parlamentoda konuşulması ve tartışılması gerektiğini düşünen bir partiyiz. Burada her şey konuşulacak, her şey tartışılacak. Parlamento olmadığı zaman, Parlamento çalışmadığı zaman Türkiye'de, ülkemizde ne tip acılı olaylar yaşandığını, hep birlikte, geçmişte gördük, yaşadık. Onun için hep birlikte, (muhalefet - iktidar) Parlamentonun, görevini yapmasına olanak sağlamakla yükümlüyüz ve bu hepimizin görevidir.

Değerli arkadaşlarım, böyle olmakla birlikte, Sayın Başbakan, dünkü tutumuyla, dün izlediği yolla, Parlamentoyu çalıştırmama yolunu seçmiştir ve buna yol açtığı için de, bu konuda hangi gerekçelerle ve nasıl bunu yaptığını da huzurunuzda belirtmek istiyorum.

Parlamentoyu çalıştırmak, yalnızca muhalefetin görevi değildir, iktidar partisinin, herkesten fazla ve hepimizden fazla sorumluluğu vardır. Eğer «Bu Parlamentoda benim 292 tane parmağım var, ben her şeyi parmakla çözerim; İçtüzük dinlemem, yasa dinlemem, gelenek dinlemem» derseniz, bu Parlamentoyu çalıştırmama yolunu siz açmış olursunuz ve bu yolu siz seçmiş olursunuz. Şimdi, Sayın Başkanın dünkü tutumu hakkında bazı örnekler vermek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, dün, «Sayın Vuralhan'a Ankara Milletvekili olarak söz verdiğini ve Ankara Milletvekili olarak konuştuğunu» söyledi. Sayın Başkan. Sayın Vuralhan'ın milletvekili sıralarından kalkarak buraya gelmesi, acaba, bakanlığını engelleyen bir olay mı idi? Şimdi ben, Sayın Başkanın tutumuna dayanarak soruyorum: Dün, Sayın Vuralhan kürsüde iken, Türkiye'de Millî Savunma Bakanı kimdi? (SHP sıralarından alkışlar) Ciddi bir anayasal suç işlenmiştir; çünkü, kürsüde olduğu süre, Sayın Başkanın tutumuna bakılırsa, Türkiye'de Millî Savunma Bakanı yoktu.

Yine, bir şey daha hatırlatmak istiyorum. Anayasamızın 109 uncu maddesine göre, parlamento dışından da bakan olunabilirdi. O zaman, yine, Sayın Başkana soruyorum: Sayın Vuralhan, dün, parlamento dışından da bir bakan olabilirdi; o zaman, Sayın Başkan, Sayın Vuralhan'a, eski Dışişleri memuru olarak mı söz verecekti; yoksa, eski emekli büyükelçi olarak mı söz verecekti? Onu da Sayın Başkana soruyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

Bütün bunlar niçin yapıldı?.. Çünkü, önceden karar verilmişti muhalefeti konuşturmamaya. İthamlar yapılacaktı; bu kürsüden, hiçbir üyeye yakışmayacak; hele, bakan olarak bir arkadaşımızın asla bu kürsüden söylememesi gereken sözler söylenecek; muhalefet suçlanacak; ama buna karşılık muhalefete söz verilmeyecekti. Bu önceden kararlaştırıldığı için, Sayın Başkan «Ankara Milletvekili Sayın Ercan Vuralhan» diye Sayın Vuralhan'ı çağırıyor; ama Sayın Vuralhan, konuşmasında, «Bakan olduğumu» kendisi söyledi. Şimdi, tutanaklardan örnek vermek istiyorum; tutanaklardan aynen okuyorum: «İlk konuşmamı daha faydalı ve Hükümetimizin savunma alanındaki çalışmalarına ilişkin bir konuda yapmayı arzu ederdim» diyor. Yani, Sayın Vuralhan Bakan olarak kürsüye çıkmıştır. Bununla da yetinmiyor, «Yüce Meclisin güveni ile göreve getirilmiş bulunan Bakanlar Kurulunun bir üyesi olarak, bahse konu yayınlar hakkında, öncelikle bu kürsüden, değerli milletvekillerine bilgi vermenin en doğru bir davranış olduğuna inanıyorum» diye ilave ediyor. Bunlar, Sayın Vuralhan'ın tutanaklardaki sözleridir; ama, Sayın Başkana göre, Sayın Vuralhan Bakan değil, Ankara Milletvekilidir. (SHP sıralarından alkışlar)

O zaman, ben oturduğum yerden, Sayın Vuralhan, bu kadar ciddi iddialar karşısında kürsüden acaba istifasını mı sunacak diye düşündüm ve bekledim. (SHP sıralarından alkışlar)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Bu konuşmayı, Sayın Başkanın tutumu yüzünden yapıyorum; çünkü, değerli arkadaşlarım, İçtüzüğün 60 ıncı maddesine göre, bakan bir konuşma yaptığı zaman, gruplara 10'ar dakikalık söz hakkı doğar. Onun için, ben bu yüce kürsüden, Sayın Başkanı uyarmayı görev biliyorum. (SHP sıralarından alkışlar) Böyle bir yolu açmasınlar.

Dün burada Bakan olarak konuşan Sayın Vuralhan'ın, bakan olduğunun tespiti ile, kendi ifadesinde belli, bu konuda Anayasa açık, İçtüzük açık Sayın Başkanın bu tutumunun düzeltilmesine olanak sağlamak için huzurunuzdayım; Sayın Başkanım, Sayın Vuralhan'ın bakan olduğunu, bakan olarak konuştuğunu tescil ettirip, tutanakları bu yönde düzelterek, Anamuhalefet Partisi grubuna ve Doğru Yol Partisi grubuna 10'ar dakikalık süreyle söz hakkı vermesinin gerekli ve zorunlu olduğuna inanıyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Sayın Başkanım bu konuda takdir hakkı olduğuna inanmıyorum; fakat, Sayın Başkan, dün bu konuda son derece yanlış ve tutanaklarda ibretle yer bir davranış ve tutum içinde olmuştur.

Sayın Başkanın tutumu bununla da bitmemiştir. Şimdi, İçtüzüğün 68 inci maddesini aynen okuyorum: «Madde 68. - Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen kimseyi Başkan derhal, temiz bir dille konuşmaya, buna rağmen temiz bir dil kullanmamakta ısrar ederse, kürsüden ayrılmaya davet eder.» Şimdi, Yüce Mecliste huzurunuzda soruyorum: Eğer dün, Sayın Vuralhan'ın konuşması kaba değil idiyse, Sayın Başkandan «kaba» tanımını yapmasını bekliyorum. (SHP sıralarından alkışlar) Eğer dün, Sayın Bakanın konuşması temiz bir dille söylenmişse, yine, Sayın Başkanın, temiz olmayan dilinin nasıl olduğunu yüce kurula izah etmesini bekliyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Sayın Başkan, çünkü konuşmada, Sayın Bakan, tüm muhalefeti hedef alarak, son derece talihsiz, son derece mesnetsiz, son derece tutarsız, kaba bir dille itham yapmıştır, suçlamıştır ve Sayın Başkan İçtüzüğün 68 inci maddesini hatırlatma gereğini de duymamıştır ve sonunda da, muhalefet partilerinin bu konudaki tüm isteklerine rağmen, bunları yerine getirmemiştir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başkanın çünkü tutumuyla, insanları, makamları, gerektiğinde bakan, gerektiğinde milletvekilli diye bir ayırımı gidersek; günün birinde, Sayın Başkana, oturduğu kürsüde yapacakları müdahalede bazı arkadaşlarımızın, «Ben bunu sizin Başkanlık sıfatınıza değil, Kocaeli Milletvekilliği sıfatınıza söylüyorum» ya da Sayın Başbakana veya başka bir bakanımıza, «Bunu sizin Başbakanlık sıfatınıza göre değil, İstanbul Milletvekilliği sıfatınıza göre söylüyorum» demeleri gibi, Anayasamıza da, yasalarımıza da son derece aykırı, son derece yanlış bir tutuma yol açmış oluruz. Ben, bütün bunların düzeltilmesine olanak sağlamak için huzurunuzdayım.

Değerli arkadaşlarım, olay ne idi?.. Bir sayın bakan hakkında iddialar vardı; bu iddialar hakkında her parlamenterin yapması gereken doğal bir yol vardı; bu doğal yol da, sayın bakana şans tanımak, sayın bakana, o iddialar hakkında «Doğru mu, yanlış mı?» diye soru sormaktı; grubumuzun değerli bir üyesinin de yaptığı bu. Hiçbir itham yok, hiçbir suçlama yok; yalnızca, «Sayın

Bakanım, sizin hakkınızda böyle iddialar var, böyle söylentiler var; size olanak tanıyorum, bunları açıklayın.» diyor; ama, Sayın Başkan dün bütün bunlara göz yumdu ve Sayın Bakan da dün burada son derece tehlikeli, son derece yanlış bir yol seçti. Sayın Bakan bu iddialar hakkında tek bir söz söylemeden - tutanaklar önünde- şunları söylüyor: «Muhalefet böyle söylemekle, Ermeni teröristlere yol açmış oluyor, yol göstermiş oluyor.»

Peki, bu iddiaları Meclise getiren ve «Bu iddiaları açıklasın» diye Sayın Bakana olanak sağlayan arkadaşlarımız buna yol açıyorlarsa; bu iddialar gerçekse, bu araçları alan, bundan sorumlu olan bugünkü Sayın Bakanın durumu ne olur; takdirlerinize sunuyorum! (SHP sıralarından alkışlar)

Yine, iddialar var; soru bunlar, biz bir şey söylemiyoruz. Sayın Cumhurbaşkanının ve Cumhurbaşkanlığının, aynı firmadan alınan böyle bir aracı iade ettiği söyleniyor. Soruyoruz «Neden?» diye Sayın Bakan buna da cevap vermiyor ve bunlara göz yumuldu dün; başka ithamlara girişti. O zaman, aynı mantıkla hareket edilirse; peki, eğer, Sayın Cumhurbaşkanı veya Cumhurbaşkanlığı bu araçları, «Yeterli derecede güvence sağlamıyor, bunlar yetersizdir» diye iade ettiyse, o zaman, Sayın Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanlığı da mı, Ermeni teröristlere -bunları iletmekle veya bunları söylemekle- yol açmış oluyor?! Çünkü, bu mantık bizi buraya kadar götürür. (SHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, dün burada bütün bunlar yanıt beklerken, Sayın Bakan iki konunun arkasına sığınarak bu konuşmaları yapmış ve Başkanlık hiçbir ikazda bulunmamıştır. Sayın Bakanın arkasına sığındığı konulardan bir tanesi Ermeni terörizmi; ikincisi, hayatlarını yitiren hariciye mensubu değerli arkadaşlarımız.

Böyle ucuz sığınmalarla bir yere gidemeyiz.

Düne kadar, benim ve arkadaşlarımızın, bu iddialar hakkında, bu söylentiler hakkında soru olarak, iddia olarak birtakım düşüncelerim vardı; ama, dün, Sayın Bakanı burada, suçluların telaşı içinde gördüm. Kuşkuларım artmıştır. (SHP sıralarından alkışlar) Çünkü, dün bunların hiçbirine değinmemiştir ve dünkü konuşmadan sonra da, benim bu konudaki kuşkuларım son derece artmıştır.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başkan şuna da olanak sağlamıştır: Sayın Bakan kişi olarak, firmalardan, kişilerden destek sağlamış olabilir; bu da soru olarak soruluyor. «Hayır» diyebilirdi, «evet» diyebilirdi. Onlara teşekkür ediyor. O, onun bileceği iş, bizi ilgilendirmez; ama, bunu vesile yaparak, burada iki muhalefet partisini de hedef alarak, seçimlerde harcanan milyarların hesabını sormaya kalktı. Hükümet olarak, devlet elinizde, arşiv elinizde; bu konuda bildiklerimizi bileceklerinizi bulduklarını burada ispat etmezseniz, söylemezseniz, sizi, Yüce Meclisin huzurunda ve millet huzurunda, müfteri ilan ediyorum; bunu da huzurunuzda belirtmek istiyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, bunlara karşın, dün, Meclisi en iyi niyetiyle ve sorumluluğunun bilinci içinde çalıştırmak isteyen muhalefetin konuşmalarına olanak sağlamayarak geleneği bozdunuz. Şimdi ben, bu konuda, Anayasamızın...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Sayın Çetin, bu konudaki konuşma süresi 10 dakikadır; 15 dakika oldu; toparlayınız efendim.

HİKMET ÇETİN (Devamla) - Bağlıyorum Sayın Başkanım.

Bu konuda, biraz önce anlattığım nedenlerle, son derece yanlış ve ileride üzerinde ibretle durulacak bir uygulamaya yol açılmıştır. Bunun düzeltilerek, dün, Sayın Vuralhan'ın «bakan» sıfatıyla konuştuğu, sizin tarafınızdan da, tutanaklarda düzeltilerek, gruplara 10'ar dakikalık konuşma hakkı tanınmasının gerekli olduğuna inanıyorum. Değerli arkadaşlarım, bu sağlanmadığı takdirde, son derece yanlış bir yol seçmiş oluruz.

Biz, Sayın Vuralhan'ı da, dünkü tutumuyla ve davranışıyla, başında «Millî» kelimesi olan bir bakanlığın sorumluluğunu taşıyamayacağına inanıyoruz. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Biz, Sayın Bakanın, o yüce Bakanlığın koridorlarında yürüdüğü zaman, kendisine kuşkuyla bakılan bir kişi olmasını istemiyoruz, kendisine kuşkuyla bakılması gereken bir kişi olmasını istemiyoruz. Bunlara olanak sağlamak için, dün ve ondan önceki günlerde bu girişimlerde bulunduk.

Sayın Başkanım, bu nedenle, çok önemli Tüzük hataları yapıldığı, hatta bundan öte, Anayasanın 109 uncu maddesine atıfta bulunarak, Anayasaya varan, Anayasanın konularına varan yanlışlıklar yapıldığı inancındayız ve bunun düzeltilmesine olanak sağlamak için huzurunuzdayım.

Sayın Başkan, bana söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum ve hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyorum, sağolun değerli arkadaşlar. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz efendim.

Sinop Milletvekili Sayın Yaşar Topçu; buyurun efendim.

Lütfen müdahale etmeyelim efendim; herkes akıllıdır bu Mecliste.

VEFA TANIR (Konya) - Sayın Başkan ne oldu?

BAŞKAN - Herkes akıllıdır efendim. Zatı âliniz ne kadar akıllıysanız, bütün milletvekilleri de sizin kadar akıllıdır. (DYP sıralarından «Sayın Başkan ne oldu, kim ne söyledi?» sesleri)

Efendim, ben o sözü söyleyen arkadaş kimse, ona söylüyorum; çünkü, yeni gelen milletvekillerinin hepsini ismen bilme imkânına şu anda sahip değilim. Bu itibarla, bu sözü söyleyen hangi milletvekili ise, ona söyledim.

Buyurun efendim, devam edin. (DYP sıralarından «Kim ne söyledi?» sesleri)

VEFA TANIR (Konya) - Sayın Başkan, sözünüz bana ise, ben size karşı hiçbir kelime kullanmadım.

BAŞKAN - Devam edin Sayın Topçu.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; dünkü oturum sırasında, Millî Savunma Bakanı Ankara Milletvekili Sayın Ercan Vuralhan'ın, Ankara Milletvekili sıfatıyla gündem dışı konuşma yapmak istemesinden dolayı, İçtüzüğü'nün 60, 64, 68 ve 70 inci maddelerini, birleşimi idare eden Sayın Başkan çiğnemiştir, hem de açıkça çiğnemiştir.

Demin, Sayın Başkanımız, benim ifade etmek istediğim bir sözü ifade ettiler ve dediler iki: «Bazıları kendilerini akıllı sanıyor; bu Mecliste herkes akıllı.» Evet, bu sözü ben ifade edecektim. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanımız, benim bildiğim kadarıyla hukukçudur. Kanunlarımıza kadar geçmiş bir hukuk kuralı vardır; der ki: «Bir hakkın sırf gayri ızzare eden suiistimalini kanun himaye etmez.» Yani demek ister ki, bir hükümetin üyesi, üyelik sıfatını bırakıp, sadece milletvekili sıfatını kullanarak, kanunun arkasına dolaşp puan almaya kalkarsa, başkan bunu engeller... (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Bu konuda, arkadaşımız Hikmet Çetin'in beyanlarına ilave olarak şunu arz etmeye çalışıyorum. Şimdi, Sayın Vuralhan Ankara Milletvekili olarak söz alıyor ve konuşmasının başında, niçin bugüne kadar beklediğini ve şimdi söz aldığını izah ederken, «Yüce Meclisin güveni ile göreve getirilmiş bulunan Bakanlar Kurulunun bir üyesi olarak...» diyor. İçtüzüğü'nün 60 ıncı maddesinin ikinci fıkrası da «Hükümet adına söz istenirse, siyasî parti grupları onar dakikalık konuşma hakkına sahiptir» der. Bir kişi söz isterse, onun için de hükümet üyesi cevap vermek hakkını haizdir, çıkar cevaplar.

Şimdi, Sayın Vuralhan'ın bu konuşmadan iki gün önce Bulvar Gazetesinde manşet olarak çıkmış; «Konuşmamı Cumhurbaşkanı Evren ve Başbakan Özal istemiyor» şeklinde beyanı var.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) - Gazeteyi görebilir miyiz?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Gazetede manşet beyanı var efendim, ben okuyorum.

Sonradan, anlaşılıyor ki, Sayın Vuralhan'a «Git kendini savun» denmiş. Sayın Vuralhan savunacak; savunduğu zaman muhalefet partilerine söz hakkı doğacak; bu nasıl engellenir? Milletvekilli olarak söz iste; ama bakan olarak kendini savun...

ARİF SAĞ (Ankara) - Hülle, hülle! (SHP ve DYP sıralarından alkışlar, «Hülle, hülle» sesleri)

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Şimdi, dün, Sayın Başkanımız ısrarla, olayı hep sataşma yönünden ele aldı. Buradan biz sesleniyoruz, diyoruz ki, «Olayda 60 ıncı madde var» Sayın Başkan diyor ki, «Ankara Milletvekili olarak söz istedi, eğer bakan olarak söz isteseydi söz vermeyecektim.»

Sayın Başkanın böyle bir yetkisi de yok; maddeyi okuyalım: «Hükümet, olağanüstü acele hallerde gündem dışı söz isterse, Başkan, bu istemi yerine getirir.»

MUSA GÖKBEL (Muğla) - Söz vermez...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - «Getirir» diyor, «Takdirine bağlıdır» diye bir şey yok. Sayın Vuralhan, hükümet üyesi olarak da söz istemiş olsaydı, Başkan, söz vermek zorundaydı; yani, «Hükümet üyesi olarak söz istemedi, isteseydi ben bunu vermezdim» şeklindeki beyanı bir defa İttüzüğe aykırı.

TUFAN DOĞU (Muğla) - Başkandan iyi mi bileceksin?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - İkinci husus...

BAŞKAN - Öğreneceksiniz, yeni geldiniz daha. (SHP ve DYP sıralarından gülüşmeler)

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Sayın Başkan, biz, İttüzüğü buraya gelmeden önce de biliyorduk.

BAŞKAN - Zatı âlinize söylemiyorum, aşağıdan cevap verdi bir arkadaş... (SHP ve DYP sıralarından gülüşmeler)

Devam edin efendim.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Şimdi, ben ve biz, Sayın Başbakan'dan bekledik ki, Sayın Ercan Vuralhan, kendisinin hükümet üyesi olduğunu hatırlatınca, kendisine, «Sayın Vuralhan, siz buradan Ankara Milletvekili olarak benden söz istediniz; ama şu anda hükümet üyeliğine sığındığınıza göre, sözünüzü, Hükümete verilmiş söz olarak kabul ediyorum ve sizden sonra da gruplara 10'ar dakika söz hakkı tanıyacağım» ihtarını yapsın, sonunda da gruplara 10'ar dakika söz hakkını versin ve burada itham edilmiş olan muhalefet partileri ve milletvekilleri de cevap versin.

ADİL AYDIN (Antalya) - Jeton küflenmiş!

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Arkadaşlar, İttüzüğü, birtakım dolambaçlı yollarla, ille istediğimiz gibi uygulamaya kalkarsak, bu, Meclisi kaosa, kargaşaya götürür. Ben şimdi burada usul hakkında söz almışken, demin konuşması protestolara da sebep olan Sayın Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanına cevap versem, konuşmamın şeklini değiştirsem, Sayın Başkan buradan beni ikaz edip de, «Sayın Topçu, siz usul hakkında söz aldınız, niçin Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanına cevap veriyorsunuz?» demez mi? Başka bir sebep için söz al, çık başka konu konuş... Bu yanlış, zaten, biz yaptığımız zaman Sayın Başkan ikaz ediyor. Geçen gün ben yetki tasarısı üzerinde konuşurken Sayın Başkan ikaz etti, «Hayır, orada konuşamazsınız» dedi.

Biz, Başkanlık Divanının tarafsız olduğuna ve tarafsız kalacağına inanmak istiyoruz. Eğer, bu Başkanlık Divanı, dünkü gibi müdahalelere maruz kalırsa, o divan, o kürsü yıpranır; yazık olur. Böyle küçük hesaplar uğruna, Başkanlık Divanını, milletvekillerinin, tarafsızlığından şüphe ettiği bir yer haline getirmek, hiç kimsenin hakkı değildir, bu bir.

İkincisi: Benden önce konuşan arkadaşımın beyanına aynen katılarak, İçtüzüğün 68 inci maddesini tekrar okumak istiyorum. Madde diyor ki: «Genel Kurulda kaba ve yaralayıcı sözler söyleyen...»

Şimdi, buradan Sayın Bakanın iki beyanını okumak istiyorum: Birincisi, «Esefle kaydediyorum ki, bazı muhalefet milletvekillerimizin konuya ilişkin sorumsuz beyanlarda bulunarak Ermeni teröristlere, kasten olmasa bile, âdeta yol gösterircesine...» diyor.

Sayın arkadaşlar, özellikle iktidar grubundaki arkadaşlara söylüyorum, sizlerin de tasvip etmediğinize inanarak söylüyorum; bu sözleri birimiz çıkıp size söyleseydik, ne derdiniz?

İkincisi: Sözünün başında, başında hakkında çıkan yayınlar için Genel Kurul aydınlatmak üzere söz aldığını söyleyen Sayın Bakan, bakınız konuşmasını nasıl bitiriyor...

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Usul hakkında konuşunuz.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Usul hakkında konuşuyorum.

BAŞKAN - Müsaade buyurun, ben takdir ederim efendim.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - «Ben, devletimizin hiçbir kurumundan menfaat beklemeden ve temin etmeden kampanyamıza yardımcı olan bu saygıdeğer gönüldaşlarımızı memnuniyetle açıklıyorum. Acaba, beni bu konuda eleştiren muhalefet çevreleri, kendilerinin, seçim kampanyaları sırasında harcadıkları milyarların tek tek kaynaklarını açıklamaya hazırlar mı?»

Bunun, söz isteme gerekçesiyle bir alakası var mı? Ben şimdi, Sayın Bakana dönüp, «Siz de devletin fonlarını kullanmak suretiyle seçimi kazandınız» desem, olur mu? Olur. (DYP ve SHP sıralarından «Olur olur» sesleri, alkışlar) Olur ya; böyle diyene böyle cevap olur. Bunu, Sayın Başkanımızın buradan söyletmemesi lazımdı, Sayın Başkanın, konuşmacının sözünü kesip, «Siz burada böyle konuşamazsınız; şu sebeple söz aldınız, aldığınız sebebe uygun konuşunuz» demesi gerekirdi, yani...

BAHRİ KARAKEÇİLİ (Şanlıurfa) - Burası mahkeme salonu değil.

BAŞKAN - Lütfen efendim... Yapmayın; rica ediyorum efendim.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Biz de onu anlatmaya çalışıyoruz; burası yüce Meclis, bu kürsü de Yüce Meclisin kürsüsü. Siz burada, Meclisi kendinizden ibaret sanıyorsunuz herhalde.

BAŞKAN - Sayın Topçu, konuşmanıza devam edin ve toparlayın efendim.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Yine, Sayın Başkanın tutumuyla ilgili bir hususa daha dokunmak istiyorum. Dün biz burada bağırдық; Grup Başkanvekilimiz Sayın Koksall Toptan, SHP grup başkanvekili arkadaşlarımız, «Sayın Başkan, usul hakkında, tutumunuz hakkında söz istiyoruz» dediler. Sayın Başkan, «Gündeme geçilmemiştir, onun için usul hakkında söz vermem» dedi.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

64 üncü maddeyi kendisine tekrar hatırlatmak istiyorum: «Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya -altını çizerek okuyorum- Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet...» şeklindedir; gündemle ne alakası var?

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Sayın Başkan, ne kadar oldu?

BAŞKAN - Lütfen efendim... Lütfen...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Gündemle hiç alakası olmayan bir hususu, Sayın Başkan gündeme bağlamak suretiyle, burada, muhalefet partilerinin çaresiz kalıp, oturumu terk etmelerine vesile oldu.

Bu şekilde bir âdet yaratırsanız, sizler de bunu tasvip ederseniz, Meclisi çalıştıramayız; anlatmak istediğimiz budur. Biz, bu Meclisin çalışmasını istiyoruz. Bu Meclisi çalıştırmak üzere geldik, bizi bunun için seçip gönderdiler.

Adet her şeyi halletmez. Bakara Suresinin 249 uncu Ayetini okuyunuz: «Nice azlar vardır ki, nice çokları yenmiştir» der. (SHP ve DYP sıralarından «Bravo» sesleri alkışlar) Her şey adetle olmuyor.

BAŞKAN - Sayın Topçu, aşağıdan vaki söz atmalara cevaba kalkarsanız, süreniz tamamlanır; lütfen, konuşmanıza devam edin ve bitirin.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - En sonunda şunu söylüyorum: Sayın Başkan, demin laf atan arkadaşımızın düşüncesiyle, olayı, tamamen yanlış olarak; 70 inci maddedeki «sataşma»ya sokmuştur ve ondan dolayı da, bize gayet garip gelen bir ifadeyle «Efendim, şimdi burada birçok milletvekili söz istese, hepinize söz mü vereceğim?» demiştir. Şimdi, Sayın Başkana İçtüzüğün 70 inci maddesini de okumak istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

İLHAN AKÜZÜM (Kars) - Sonra okursun.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Hayır efendim.

İçtüzüğün 70 inci maddesi diyor ki: «Şahsına sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasî parti grubu veya milletvekilleri....» Yani kendisinin ileri sürmüş olduğu görüşten farklı görüş atfedilen, eğer 100 milletvekili varsa, 100'ünün de söz isteme hakkı vardır. Binaenaleyh, Başkanımızın o konudaki tutum ve beyanı da yanlıştır. Kaldı ki Sayın Millî Savunma Bakanı hakkında, bir SHP Grubundan, bir de DYP Grubundan iki arkadaş, İçtüzüğün ve Anayasanın kendilerine tanıdığı olduğu murakabe hakkını kullanarak iki soru önergesi vermiştir. Bunlardan, bizim grubumuz üyesi bulunan arkadaşımızın verdiği sözlü soru önergesinin, Sayın Bakanın ileri sürdüğü hususlarla da alakası yoktur; burada, Sovyetler Birliğindeki elçilik binasının ihalesini alan firmanın niçin sonradan ihale bedelinin artırıldığı sorulmaktadır.

BAŞKAN - Sayın Topçu, toparlayınız efendim, rica ediyorum.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bitiriyorum efendim.

Binaenaleyh, iki kişi, hakkında soru önergesi verdi diye, kalkıp da bütün bir Meclisin muhalefet bölümü, Ermeni teröristlere yardımcı olmak, yani gaflet içerisinde olup, Ermeni teröristlere yardımcı olmak veya seçimlerde harcadıkları paraların kaynağını açıklamaya davet gibi bir beyana sapmaya Sayın Başkanın yol açmış olmasını, müsaade etmiş olmasını esefle karşılıyorum; bu beyanın sahibini de esefle karşılıyorum. İlaveten diyorum ki: İsterseniz, eğer sayın iktidar grubu da bu işe razıysa, seçimlerde harcanan paralar için bir genel görüşme açalım. (ANAP sıralarından «Açalım, açalım» sesleri; DYP ve SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Razıysanız bir genel görüşme açalım; değil ise, bu tür beyanlara Başkanlığın müsaade etmemesini, hele hele Bakanlar Kurulu üyelerinin, İçtüzüğü'nün tanıdığı birtakım imkânlardan kurtulmak için, kanunlar karşısında hile kullanmasına müsaade etmemesini ve bu durumun, bunu yapana bir ders olmak üzere; aynı zamanda İçtüzüğü'nün bu Mecliste harfiyen uygulandığının ispatı için Millî Savunma Bakanı Ercan Vuralhan'ın dünkü konuşmasına karşı, her iki muhalefet grubuna da 10'ar dakikalık söz hakkı tanınmasını ve sözcülerin konuşmasına müsaade edilmesini, ben, İçtüzük gereği sayıyorum ve Sayın Başkana bunu hatırlatıyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Topçu.

MUSA GÖKBEL (Muğla) - Sayın Başkan, bu ara, İçtüzüğü de öğrenin.

BAŞKAN - Efendim?.. Sözlerinizi tekrarlar mısınız; çok ihtiyacım var ikazınıza!

MUSA GÖKBEL (Muğla) - Bir ara, İçtüzüğü de öğreniverin Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Olur efendim; bir onaltı sene daha milletvekilliği yaparsak belki öğreniriz! Hele sen bir dört sene milletvekilliği yap, biraz benim kadar öğren, ondan sonra bunu söyle. (ANAP sıralarından alkışlar)

Usul tartışmasında başkaca söz isteyen arkadaşımız?.. Yok.

Muhterem arkadaşlar, konuyu, değerli arkadaşlarımızın çok samimî tenkit ifadeleri ışığında aydınlatmak isterim.

Bendenize, Meclis Başkanı, pazartesi günü, -zannediyorum öğleden sonra-Sayın Ercan Vuralhan'ın, salı günü için gündem dışı söz istediğini beyan ettiler.

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - Ne olarak?..

BAŞKAN - Lütfen efendim... Niçin, dinlemek zahmetinde bulunmuyorsunuz? Bir dinleyin bakalım, ne söyleyeceğim...

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - Kim beyan etti, kimden talimat aldınız?

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Ta başından beri geçen hadiseleri, samimî olarak aynen anlatacağım, takdir sizin.

Ben de, daha önce söz isteyen arkadaşların üç adet olduğunu, bu itibarla kendisine söz veremeyeceğimi ifade ettim. Sayın Başkanımız, söz isteyenin hükümet üyesi olduğunu beyan ettiler. Ben, «Ne konuda konuşacağını bilmiyorum, bana müracaat etsin» dedim. Bendenizi Sayın Vuralhan telefonla aradılar ve «Basında çıkan, şahsına vaki beyanlar sebebiyle söz istediğini» ifade ettiler; Hükümet olarak söz istemediğini, Hükümeti ilzam eden bir konuşma yapmak istemediğini ve şahsıyla ilgili neşriyat için söz istediğini beyan ettiler. Ben de kendisine, «Hükümet adına, Hükümeti ilzam edecek bir konuşma yapacaksanız hay hay, veririm» dedim; ama, Hükümeti ilzam edecek bir konuşma yapmayacağını ve şahsıyla ilgili bir neşriyat sebebiyle konuşma yapmak istediğini beyan ettiler. Ne şahsıyla ilgili konuşma, ne hükümet üyesi olarak bulunduğu sıradaki bir vazifeyle ilgili, ne de Hükümeti ilzam edecek (topyekün Hükümeti veyahut da bir bakanlığı ilzam edecek) bir konuda söz istemiyor. Diyor ki: «Benim, milletvekili olmadan evvel, Dışişleri Bakanlığında vazife yaparken bazı alımlarda vazifemi kötüye kullandığım, suiistimal ettiğim noktasındaki neşriyata cevap vermek istiyorum.»

Bunun Hükümetle ve Hükümet beyanıyla ne alakası var? (SHP sıralarından gürültüler) Bu itibarla...

EROL AĞAGİL (Ankara) - Bakan olması bakımından...

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Bakan olması...

BAŞKAN - Efendim, Bakan olmasaydı, Sayın Ercan Vuralhan hakkında bu isnatlar yapılsaydı... (SHP ve DYP sıralarından gürültüler, gülüşmeler) Sayın Ercan Vuralhan hakkında bu isnatlar...

Efendim, herkes yenidir, isimleri yeni telaffuz ediyoruz, siz de aynı şeyleri yapacaksınız, merak buyurmayın.

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - 16 sene yetmemiş demek ki...

BAŞKAN - Bu itibarla, bana verdiği dilekçede, «Şahsıma yönelik neşriyat sebebiyle» diyor; evet, «Neşriyat sebebiyle» diyor.

Bendeniz, hiçbir hatibin konuşma üslubuna bu kürsüde müdahale etmemişimdir, geniş imkânlar tanımışım. Değerli iki arkadaşımın beyan ettiği çerçevede, devamlı müdahaleler yaptığım takdirde, kürsü hürriyetini ortadan kaldırırm. Oradaki konuşma üslubu yakışıklı olur, yakışıksız olur; isabetli olur, isabetsiz olur, hatta daha güzel ifade edilmesi lazım gelen kelimeler olabilir; bunlar, tamamen, konuşan hatibin şahsına ait bir meseledir. İyi konuşuyorsa Genel Kurul tasvip eder, konuşmuyorsa tasvip etmez; Türk efkârı umumiyesi uygun bulur veya bulmaz.

EROL AĞAGİL- (Ankara) - Ama, söz aldığı konuda konuşur.

BAŞKAN - Bu itibarla hatibin konuşma üslubuna sureti katiyede müdahaleye bendenizin hakkı yoktur. (SHP sıralarından gürültüler)

EROL AĞAGİL (Ankara) - Konusuna bakın.

BAŞKAN - Ta ki, arkadaşlarımızın söyledikleri, konuşma üslubunu aştığı takdirde; bu üslubu aşar da hakaret mahiyetini alırsa, tenkidini hakarete dönüştürürse, elbette müdahale ederim.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Hakaret ediyor Başkan, hakaret ediyor.

BAŞKAN - Arkadaşımız, bu neşriyat sebebiyle konuyu tenkit konusu haline getiriyor ve «Bu konunun böyle yapılması şu, şu sebeple isabetsiz ve tutarsız» diyor.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, hakaret etmiştir.

BAŞKAN - Bu itibarla, benim üslubuna müdahale hakkım yok. Birincisi, hükümet üyesi olarak istemediğine göre, Hükümeti ilgilendiren bir konuda da söz istemediğine göre, şahsı ile ilgili neşriyat sebebiyle söz istediğine göre, ben kendisine Ankara Milletvekili olarak söz veririm. Şayet bu konuda Bakan olarak söz istese idi, kendisine Bakan olarak söz vermezdim. Bunu da samimiyetle ifade ediyorum ve kendisine de bunu söyledim.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Bakan olarak konuştuğunu söylüyor.

BAŞKAN - Kanaatim budur. Çünkü aynen okuyorum; «Son haftalarda basınımızın bir bölümünde şahsıma yönelik neşriyat sebebiyle» diyor. Bu itibarla, bu neşriyatın şahsı ile ilgili olması sebebiyle, Hükümetle ilgisini belirtmemesi sebebiyle, hükümet üyesi olarak kendisine söz vermemekle isabetli hareket ettiğime kaniim. (ANAP sıralarından alkışlar)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Ama, «Bakan olarak konuştuğunu» söylüyor.

EROL AĞAGİL (Ankara) - Sayın Başkan, biraz evvel bana verdiğiniz cevapta tersini söylediniz.

BAŞKAN - Sataşma vesilesine gelince...

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - Sayın Başkan, Sayın Ağagil'i dinleyin.

BAŞKAN - Müsaade buyurun, bitireyim efendim, ben bitirmedim ki efendim.

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) Sayın Başkan, dinleyin efendim, lütfen dinleyin.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Vuralhan Bakan olarak konuştuğuna göre, grubumuzun söz hakkını kesemezsiniz, söz hakkını tanımak durumundasınız.

BAŞKAN - Efendim, milletvekilliği asıl sıfattır, bakanlık ise gelip geçici bir sıfattır. Bir bakan şalisi adına söz isterse, ona şahsı adına da söz verilir. Bakan diye illa kendisine «bakan» sıfatıyla mı söz vereceğim?

RIZA YILMAZ (Ankara) - Ama, Bakan olarak konuştu.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Zabıtları inceleyin Sayın Başkan, zabıtları.

BAŞKAN - Efendim, o beyanı da, arkadaşlarımız tutanağın muayyen bir ifadesinden aldılar. Bendeniz müzakereyi dikkatle takip ettim; tutanakları da, Sayın Vuralhan'ın basına dağıttığı bildiriye de okudum; «Keşke ben buraya hükümet üyesi olarak çıksaydım da huzurunuzda beyanda bulunsaydım; şahsım adına çıktığım için üzülüyorum» diyor. Bu itibarla, bakan olarak kürsüye çıktığına dair en ufak bir işaret yoktur.

Muhterem arkadaşlar, sataşma vesilesine gelince: Son hadiseler de bendenizin haklılığını ispat eder neticelere varmıştır. Doğru Yol Partisi Grubunun dünkü basın toplantısında, sayın sözcü, «Partilerin seçim sırasındaki harcamaları ile ilgili konuyu, üzerimize söylenmiş söz olarak aldık, bundan dolayı sataşma vesilesi kabul ettik. Yoksa biz, terörist hareketlerle ilgili sözümüzümüze almadık; çünkü, bizi ilzam edecek bir konu yok» dedi. Muhalefet, sadece Meclisteki muhalefet grupları değildir; dışarıda, seçime girmiş 4 parti daha var. «Muhalefet partileri» dediğine göre, genelleme çerçevesindeki bir söz bütün partiler için söylenmiş söz olarak kabul edip, söz vermem imkânsız. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Başkanlık mı yapıyorsun, avukatlık mı?

RIZA YILMAZ (Ankara) - Tarafsız davranmanız lazım Sayın Başkan, muhalefetin söz hakkını kesemezsiniz.

BAŞKAN - Efendim, tarafsızlığı daha öğreneceksiniz; tarafsızlığı öğreneceksiniz efendim. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Muhterem arkadaşlar, Başkanlığın, kastî olan veya içtüzüğü kasten yanlış tatbik eden bir tutumu olmamıştır, olamaz da, kimse de bendenize böyle bir hususu izafe edemez. (SHP sıralarından «Çok gördük» sesleri)

Bu itibarla, Başkanlığın isabetli hareket ettiği kanaatindeyiz ve arkadaşlarımızın konuşmalarından dolayı kendilerine teşekkür ediyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar)

EROL AĞAGİL (Ankara) - Bana niye söz vermiyorsunuz?

BAŞKAN - Sayın Ağagil, dün Sayın Ercan Vuralhan, şahsınızla ilgili burada bir beyanda bulunmadı.

EROL AĞAGİL (Ankara) - Sayın Başkan, basın yoluyla hakareten dolayı söz verdiniz.

BAŞKAN - Efendim, «Basın yoluyla» diyorsunuz; ben basının takipçisi miyim efendim? Basında senden nerede söz edildi nerede söz edilmedi nasıl bileceğim? Mecliste şahsınıza vaki bir sataşma olursa, o celsede de söz isterseniz, veririm.

EROL AĞAGİL (Ankara) - Bana da basın yoluyla hakaret edildi; niye söz vermediniz?

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Vuralhan'a niye verdiniz?!

**İstanbul Milletvekili M. Ali Eren'in yaptığı gündem dışı konuşmaya
Oturum Başkanının müdahale etmesinin gerekip gerekmediği hakkında**

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	10	19.1.1988	457-461	A. Hüdai Oral	Mümtaz Özkök	Mehmet Akarca

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, tutumunuzla ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN - Hangi tutumumla ilgili söz istiyorsunuz, lütfen söyleyiniz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Biraz evvel gündem dışı konuşma yapan arkadaşın konuşması cereyan ederken, Anayasa gereği, zatı âlinize terettüp eden bazı görevler yetine getirilmemiştir. Bu konuda usule taalluk eder bir biçimde, tutumunuzu değerlendirmek üzere söz istiyorum.

BAŞKAN - Değerli arkadaşım, siz usul hakkında söz istemiş bulunuyorsunuz, tutumla ilgili değil; usul hakkında söz istiyorsunuz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Usul hakkında efendim.

BAŞKAN - İhtüzüğümüzün 64 üncü maddesinde «Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur» denmektedir. (Gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Meclisin çalışma usullerine uymaya davet...

BAŞKAN - Müsaade edin efendim.

Meclisin çalışması konusu ile hatibin konuşmasında size bir sataşma var ise...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sataşma değil efendim. Zatı âliniz, Başkanlık görevinizi, usule uygun olarak ifa buyurmadınız. Bu konuyu arz etmek üzere usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Şimdi, usulle ilgili söz istemiş bulunmaktasınız?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Evet efendim.

BAŞKAN - Usulle ilgili söz isteğiniz, benim tutum ve davranışım ile ilgili olduğunu söylüyorsunuz; ancak sözü, hatibin sözleriyle ilişkili olarak istiyorsunuz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - İşin tabiatı gereği.

BAŞKAN - Hatibin sözleriyle ilişkili bir söz istemi ise, hatibin konuşmalarına Bakan cevap verdi...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Değil efendim.

BAŞKAN - Başka arkadaşımıza sataşma varsa, o gelir cevap verir. Ancak...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sataşma değil efendim. Sataşma gerekçesiyle söz istemiyorum. Zatı âlinizin üzerinize düşen görevi ifa buyurmadığınız gerekçesiyle söz istiyorum.

BAŞKAN - Müsaade ediniz. Uhdeme düşen görevi yerine getirdiğim kanaatindeyim; bir.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - İfa buyurmadınız. Ben onu arz edeceğim.

BAŞKAN - Ancak, bunda ısrar ettiğiniz için, iki lehte, iki aleyhte usul hakkında söz vereceğim.

Buyurun beyefendi. (ANAP sıralarından alkışlar, SHP sıralarından sıra kapklarına vurmalar)

Lehte mi, aleyhte mi Sayın Bozkurt?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Aleyhte tabî efendim; niye leh-te olacak?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Süreniz 10 dakikadır.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 1920'den günümüze kadar geçen safahatı incelendiğimde, herhalde, yapılan konuşmalar içerisinde, biraz evvel bir değerli milletvekilinin yaptığı konuşma kadar talihsiz bir konuşmayı tespit etmek mümkün değildir. (SHP sıralarından gürültüler, ANAP sıralarından alkışlar)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Başkanın tutumu hakkında söz aldım.

M. ALİ EREN (İstanbul) - Usul hakkında konuşacaktı...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sükûneti sağlar mısınız Sayın Başkan? Hitapta güçlük çekiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu mümtaz kürsüsünde Türk Milletinin birlik ve beraberliğini sarsma amacına matuf bir biçimde, maalesef, talihsiz bir konuşma yapılmıştır. (SHP sıralarından gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Usul dışı konuşuyor.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Öylesine talihsiz bir konuşma ki, Bulgaristan'da ve Yunanistan'da varlıkları ikili ve çok taraflı antlaşmalarla kabul ve tescil edilmiş Türk unsuru ile onlara yapılan mezalim ile âdeta kendi-

lerince muhayyel ve mutasavver bir unsur ortaya konulmak istenmiş ve onlar üzerinde öylesine bir işlemin yapıldığı iddia edilmek mevkiinde kalınmıştır. (SHP sıralarından gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Başkanın tutumuyla ne ilgisi var söylediklerinin?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Türkiye'de, uluslararası anlaşmalarla veya ikili anlaşmalarla tespit edilmiş ve «Kürt» olarak tesmiye edilen herhangi bir azınlık veya etnik grup yoktur... (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Türkiye'de, Yüce Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı çerçevesinde Türk Ulusunun birlik, beraberlik ve selametini savunan Türk Ulusu, Türk Milleti vardır; bunu herkes böylece bile. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan...

MAHMUT ALINAK (Kars) - Sayın Başkan, bunların usulle ne ilgisi var?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, bir dakika efendim.

Değerli arkadaşlarım, Başkanlığın tutumuyla ilgili usul hakkındaki bir müzakerede başka bir hatiple ilgili veya ona atfedilen konuşma burada tartışma konusu olursa sözü keserim.

Lütfen, benimle ilgili konuşun, lütfen benim tutumumla ilgili konuşun efendim. (ANAP ve SHP sıralarından gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Müsaade ediniz, arz edeceğim.

BAŞKAN - Buyurun.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkan, şu anda zatı-aliniz Türkiye Büyük Millet Meclisine Başkanlık ediyorsunuz; yani, anayasal bir görevi ifa buyuruyorsunuz. Anayasamızın 11 inci maddesi, «Anayasa hükümleri, yasama... (SHP sıralarından «10 uncu maddeyi de oku» sesleri, gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - 84 üncü maddeyi de oku.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sükûneti sağlar mısınız Sayın Başkan?

BAŞKAN - Değerli arkadaşım Sayın Bozkurt, şimdi mesele şu...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Görevinizi nasıl ifa etmediğinizi arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Eğer, doğrudan doğruya Başkanlığın tutumuyla ilgili konuşursanız, müzakereler sükûnetle devam eder. Lütfen...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkan, siz şu anda, bendenize ve biraz evvel konuşan arkadaşımı dinleyen Yüce Meclise başkanlık ediyorsunuz. Yasama görevinin bir parçasını ifa etmek mevkiindesiniz ve Anayasanın 11 inci maddesi, Anayasa hükümlerinin, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğunu ifade etmektedir. (SHP sıralarından «84 üncü maddeyi oku» sesleri, gürültüler) ve siz, Anayasanın, «Atatürk milliyetçiliğine bağlı» ifadesine; Anayasanın, «Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir» hükmüne (SHP sıralarından «84 üncü maddeyi de oku» sesleri, gürültüler) ve buna benzer diğer hükümlerine aykırı bir biçimde, maksatlı bir şova ses çıkarmamakla, âdeta aynı cürmü işlemiş, aynı hareketi ortaklaşa kabul etmiş oluyorsunuz. Size teessüf ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar, SHP sıralarından «84 üncü maddeyi oku» sesleri, gürültüler)

Sizin vazifeniz, yelkovanla akrep kovalamak değil; ama milleti bölmek isteyen gerçek akrepleri kovalamak olmalıydı.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar, SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, konuşma, benim tutumumla ilgili bir konuşma değil. (ANAP sıralarından gürültüler.) Deminki konuşmalarda, "bir aralık, bazı arkadaşlarımız alkışlıyor, bazı arkadaşlarınız bağırıyor." Şimdi size bir şey söyleyeyim: Konuşmada, benim usule aykırı bir hareketim söz konusu olmalıydı. Bu kürsü özgürlüğü içinde, başka bir şahsa hitap etmek için Başkanın tutumundan söz edilmez; edilirse, o zaman, bu Parlamentoda rahat, usule uygun çalışma düzenini sağlamamız mümkün olmaz.

Değerli arkadaşlarım, usul hakkında lehte ve aleyhte ikiye kişiye söz vereceğimi söyledim. Lehte bir kişi konuştu, aleyhte de bir kişi konuştu. Aleyhte başka bir kişi var mı efendim?

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, lehte konuşacağım.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Sayın Cüneyt Canver, konuşma süreniz 10 dakikadır efendim.

CÜNEYT CANVER (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uzun konuşmayacağım, kısa bazı cümleler söyleyeceğim ve müsaade ederseniz oturacağım.

Batıda, soytarılık müessesesi vardır değerli milletvekilleri; ama, soytarılar kralları bile eleştirirler. Oysa dalkavuklar «evet efendimci, sepet efendimci»dirler; Doğu'ya özgüdürler.

Sayın Bozkurt, siz bir dalkavuksunuz; soytarılık sizin için rütbedir. (ANAP sıralarından «Yuh» sesleri, gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

AHMET AKGÜN ALBAYRAK (Adana) - Sayın Başkan, nasıl söz ediyor? Sözüğü geri alsın.

MEHMET SAĞDIÇ (Ankara) - Sayın Başkan, nasıl müsaade ediyorsunuz? Oldu mu şimdi?

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, usul tartışmasının hangi safhaya geldiğini size göstermek için, arkadaşımı kırmadım, usul hakkında konuşun dedim, konuştu; hangi usul hakkında konuştu? (ANAP sıralarından gürültüler) Hangi usul? Benim tutumum hakkında konuşmak için, benim Atatürk milliyetçisi olmadığımı iddia etmeniz lazım. (ANAP sıralarından gürültüler)

Onu iddia edebilecek burada tek kimsenin olduğunu sanmıyorum. Evvela, herkes şu kürsüdeki konuşmasıyla ilzam edilir; o konuşma dolayısıyla söz alırsınız. Başkanınız olarak ben kendimi müdafaa etmek için inerim, kürsüden konuşurum; size sataşırsam, o zaman konuşursunuz.

Şimdi, Sayın Bozkurt arkadaşımın diğer bir arkadaşına; yine, Canver arkadaşımın da Bozkurt arkadaşına dokunmak ve bazı sözler sarf etmek suretiyle, netice itibariyle usul hakkında değil, usulün dışında konuştuklarını hep beraber kabul edelim.

AHMET AKGÜN ALBAYRAK (Adana) - Niye mani olmadın? Mani ol-
saydın.

BAŞKAN - Bunu burada kapatıyorum ve ... (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

KÂMRAN KARAMAN (Hatay) - Sen iyi bir Başkan olamazsın.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, sataşma nedeniyle söz istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

KÂMRAN KARAMAN (Hatay) - Senden Başkan olmaz. Acemi!

BAŞKAN - Sayın arkadaşım, neye göre söz istiyorsunuz, onu lütfen söyleyin. (ANAP sıralarından gürültüler)

İBRAHİM ÖZDEMİR (İstanbul) - Hakaret etti; neye göresi var mı?

ERKAN KEMALOĞLU (Muş) - Sözüğü geri alsın.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, demin, bir arkadaşım, «çok tecrübeli değilsiniz, yeni çıkmışsınız» dedi.

ERKAN KEMALOĞLU (Muş) - Doğru demiş.

BAŞKAN - Beş dönemdir parlamentoda bulunuyorum; ama beş dönem parlamentoda bulunurken, Türkiye'de demokratik rejimin tüm kuralları ile

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

yerleşmesi için uğraş veren bir arkadaşınızm. Sataşmayı böyle yapıyorsanız, cevabınızı, buradan inirim, şu kürsüden veririm. (ANAP sıralarından «İn» sesleri, gürültüler.) Lütfediniz... Tarafsız yanımı tüm gücümle size, Türk Parlamentosuna göstermek istediğimi bir kere daha ifade etmek istiyorum. Burası Türk Milletinin temsil edildiği yerdir, millî hâkimiyetin temsil edildiği yerdir; kürsü özgürlüğü vardır, konuşma özgürlüğü vardır, cevap verme özgürlüğü vardır; bunu ilan ediyorum.

Buyurun Sayın Bozkurt, sataşma için söz veriyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Bozkurt, «sataşma» dediniz, o noktayı bana izah ederseniz memnun olurum. (ANAP sıralarından gürültüler) İçtüzüğün 70 inci maddesi öyle; zapta geçirmek için söylüyorum. Lütfen....

HAZIM KUTAY (Ankara) - İzahtan varestes Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın üyeler, lütfen...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Ben sataşma gerekçesi ile söz isterken, bana, biraz evvel konuşan hatibin hangi sözlerinin sataşma teşkil ettiğini sormakla, adeta, benim biraz evvel vurgulamaya çalıştığım başkan modelinin yeni bir örneğini daha sergiliyorsunuz Sayın Başkan. (ANAP sıralarından («Bravo» sesleri, alkışlar)

Sayın Başkanım, endişe buyurmayınız; herkes seviyesi ile mütenasip hareket eder, seviyesi ile mütenasip konuşur. (ANAP sıralarından alkışlar, SHP sıralarından gürültüler)

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - Çok doğru; senin seviyen belli.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Endişe buyurmayınız Sayın Başkan, o seviyeye incek bir insan olmadığımı bu Meclis ve bu Meclislin geçen dört yılki tutanakları gayet güzel ifade etmeye hazırdır. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - Biliyoruz; parti değiştirdin.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Yalnız, ben kendi kendime üzıldüm. Ben, biraz evvel konuşan arkadaşına bir yılı aşkın süreyle başkanlık ettim. Kabahat bende, ben ona Meclis kürsüsünden hangi seviyede konuşulacağını öğretmediğim için, kendi kendime hayıflanıyorum. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Bir şairin şiiri vardır; «Çekildik izzeti ikbal ile babı hükümetten» demiş. Hamd olsun, çekildim izzeti ikbal ile bunların arasından. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar. SHP sıralarından gürültüler)

Oturum Başkanlık Divanı tarafından Anayasanın 83 üncü maddesi muvacehesinde Genel Kurula getirilen teklifin, üzerinde görüşme açılmadan oylanmasının doğru olup olmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	12	21.1.1988	525-533	A. Hüdaî Oral	Mümtaz Özkök	Mehmet Akarca

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; iki gün evvel bu kürsüden, dün, açık şekilde, net şekilde ifade ettiğimiz gibi, bizim de kesinlikle tasvip etmediğimiz, şiddetle kınadığımız birtakım beyanlar olmuştur. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Bize göre, Sayın Başkan birinci hatasını o gün bu konuşmaya müdahale etmemek suretiyle işlemiştir. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan bugün, Anayasanın 83 üncü maddesine göre, o günkü oturum Başkanlık Divanı sıfatıyla bir teklif getirmiştir. Bu tekliften sonra, aynı mahiyetteki başka bir teklifi burada okutmuştur; buna hakkı yoktur, hiç kimsenin buna hakkı yoktur. (DYP sıralarından alkışlar)

Başkanlık Divanı, hoşuna gidiyor diye; Başkanlık Divanı, Anayasaya, İçtüzüğe, kanunlara aykırı her teklifi, karar aldı diye burada okuma hakkına, burada okutma hakkına sahip değildir. Onun için, Sayın Başkan ikinci defa hata işlemiştir. (DYP ve SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Üçüncü hata da bize göre şudur: Değerli arkadaşlarım, Anayasanın çok ender müracaat edilen, hatta temenni ederiz ki, bundan sonra hiç müracaat edilmemesi lâzım gelen bir maddesi hakkında Genel Kurul bir karar verdi. Biz, bu maddenin işletilmemesi, bundan sonra işlememesi gerektiği kanaatindeyiz.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Anayasa ihlal edildiğinde her sefer geliriz oraya.

KOKSAL TOPTAN (Devamla) - Bunu söylerken, bütün milletvekili arkadaşlarımın, bu kürsüyü kullandığı zaman, Anayasanın taşıdığı hükümlere, cumhuriyetin temel niteliklerine riayet etmesi lazım geldiğini de söylüyorum; ama Sayın Başkanın bugün yaptığı gibi, burada güçlü olan bir siyasî partinin getirdiği her teklifle bu hükmü işletmeye kalkarsanız, o zaman, bu Meclisin, Türkiye Büyük Millet Meclisi olma gibi büyük ve üstün vasfı zedelenir. Bundan endişe ediyoruz.

ABDÜLBAKİ ALBAYRAK (İstanbul) - Devletin, milletin bütünlüğü önemli.

KÖKSAL TOPTAN (Devamla) - Tabii, devletin bütünlüğü önemli; buna itiraz eden yok; onun için, ne yapmak lazım geldiğini söylüyorum. 83 üncü madde hakkında bir temennimizi söylüyoruz; buna neden itiraz ediyorsunuz,

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

onu da anlamıyorum. Diyorum ki, inşallah bir daha bu maddeyi, bu Meclis işletmek zorunda kalmaz. Milletvekillerinin en büyük teminatıdır bu kürsünün özgürlüğü, bu kürsünün rahatça kullanılması. Onun için, «Bir daha inşallah bu maddeyi (kullanmak zorunda kalmaz Yüce Meclis» diyorum.

Sayın Başkan, Başbakanlık Divanının bu önerisini Genel Kurula sunduğu zaman, bu konuda müzakere açmalıydı. Bize göre, yaptığı üçüncü hata budur.

Bu çerçeve içerisinde, bu üç büyük yanlışın bir daha tekrarlanmaması dileği ile saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

K. KEMAL ANADOL (İzmir) Sayın Başkan, aynı gerekçelerle söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Anadol, Başkanlığın tutumuyla ilgili olarak ve aleyhte konuşmak istiyorsunuz?..

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Aleyhte konuşacağım efendim.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Ona söz vererseniz, usul hakkında ben de söz işitiyorum Sayın Başkan.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Tutumunuz hakkında, aleyhte konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim, buyurun.

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, konuşmacıyı kürsüye çıkardıktan sonra talebinin nedenini soruyorsunuz; öyle bir usul yoktur efendim.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) - Acz içindesiniz Sayın Başkan, acz içinde.

BAŞKAN - Usul hakkında müzakere açıldı; bendeniz, usul tartışmasıyla ilgili olarak tutumum hakkında cevabımı vereceğim.

Buyurun Sayın Anadol.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Konuşamıyorum Sayın Başkan.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Sayın Başkan, bütün bunları söz vermeden evvel neden söylemiyorsunuz?

BAŞKAN - Lütfen efendim... Lütfen...

Buyurun Sayın Anadol.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Sayın Başkan, değeri milletvekilleri; İç-tüzüğün amir maddesi hükmü gereğince söz aldım, maruzatımı çok kısa olarak arz edeceğim ve vaktinizi fazla almayacağım.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Keşke çıkmasaydın.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Lütfen sabredin.

Değerli arkadaşlarım, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi; burası Türkiye'de ulusal iradenin tecelli ettiği en kutsal mekândır. Egemenlik kayıtsız şartsız ulusundur ve bizler temsil ediyoruz.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Ankara) - Milletindir. (ANAP sıralarından «Milletindir» sesleri)

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Milletindir, ulusundur; aynı şey. Değerli arkadaşlarım, lütfen sabırlı olun.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - O arkadaşın konuşmasını tasvip ediyor musun, etmiyor musun? Onu soralım.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Bugün, bu meseleye, o konuşmanın dışında, çok yukarılardan bakmaya çalışıyorum ve üçüncü dönem parlamenterlik yaşamını sürdüren bir arkadaşınız olarak söylüyorum, lütfen sabırla dinleyin; vaktinizi almayacağım. Konuşmamın, o konuşma ile ilgisi yok, Meclisin sürekliliğiyle ilgisi var. (SHP sıralarından «Devam Anadol» sesleri)

Değerli arkadaşlarım, bugün biz varız, yarın başkaları gelecek; bugün siz iktidarsınız, biz muhalefetiz, yarın bu durum tersine dönebilir. Dün olduğu gibi, yarın da parlamento aritmetiği değişecek; (ANAP sıralarından «O olmaz işte» sesleri) ama bir şey değişmeyecek; milî iradenin üstünlüğü değişmeyecek. Bizler gideceğiz, yerimize başkaları gelecek; ama, milî irade hep bu Meclise yansıyacak.

Onun için, millî iradenin temsilcileri, milleti temsil eden sizler, bizden sonra...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Devletin bütünlüğünü savunacağız.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Elbette devletin bütünlüğünü koruyacağız, elbette devletin bütünlüğünü savunacağız.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Arkadaşınız da aynı şekilde düşünüyor mu?

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Devletin bütünlüğünü savunacağız; benimsesek de, benimsemesek de, ettiğimiz Anayasa yeminine sadık kalmaya çalışacağız; onu da söylüyorum, lütfen sabırla dinleyin. Lütfen... (ANAP sıralarından gürültüler)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Sayın Başkan, bu şekilde konuşmasına niye müdahale etmiyorsunuz? Orada niçin oturuyorsunuz? (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın...

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Sayın Başkan, beni uyarmayın, onları uyarın lütfen.

BAŞKAN - Devam edin efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Lütfen efendim... Lütfen...

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - «Benimsememek» var mı Sayın Başkan?

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Ankara) - Yemin yemindir. Orada neden oturuyorsunuz, neden müdahale etmiyorsunuz?

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Başkanlık Divanının, Anayasanın 83 üncü maddesine göre yaptığı işlemin yanlış olduğunu arz etmeye çalışıyorum.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Konuşmayı tasvip ediyor musunuz, etmiyor musunuz?

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Konuşmayı tasvip edip etmemek için çıkmadım buraya değerli arkadaşım, Anayasanın 83 üncü maddesiyle ilgili olarak çıktım. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen, siz maddeyi okuyun; tahlilinizi yapınız efendim.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Anayasanın 83 üncü maddesi, «Türkiye Büyük Milet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisçe başka bir karar alınmadıkça...» demektedir. (ANAP sıralarından «Doğru» sesleri)

Yani, o oturumdaki Başkanlık Divanı; aynı Başkanlık Divanı değil, o oturumdaki Başkanlık Divanı. (ANAP sıralarından gürültüler) Aynı Başkanlık Divanı demiyor; Anayasanın lafzına dikkat edin. Hem tecrübeli politikacı, hem de hukukçu olarak söylüyorum; «aynı Başkanlık Divanı» demiyor, «o oturumdaki Başkanlık Divanı» diyor; bu bir.

«Meclisçe başka bir karar alınmadıkça...» diyor. Yani, o Başkanlık Divanının kararı, Meclisin kararına vabestedir; Meclisin kararı olmadıkça, tek başına hüküm ifade etmez, 83 üncü maddeye göre. Dolayısıyla, Başkanlık Divanının, kendi arasında toplanarak, - hem de o oturumda toplanması gereken Başkanlık Divanının, o oturumda karar alması gereken Başkanlık Divanının - bir başka oturumda, aynı Başkanlık Divanı olduğu için, bu kararı alıp, «Meclisçe aksine karar alınmadıkça» hükmüne rağmen, Meclisin müzakeresine sunmadan, lehte aleyhte kimseye söz vermeden oylaması, Anayasaya aykırıdır, İçtüzüğe aykırıdır, usule aykırıdır; iki. (ANAP sıralarından «Doğru» sesleri)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Biz de aynı şeyi söylüyoruz.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Üç, bugün ben bu kürsüden konuşuyorum, sizler beğenmiyorsunuz; doğal. Sizlerden birisi konuşunca, benim parti programına uymayan düşüncelleri dile getirirse ben de beğenmeyeceğim, bu da doğal bir şey, demokrasinin gereği; ama, Sayın Köksal Toptan'a yüreктen katılıyorum - buradaki Başkanlık Divanı, konuşan bazı hatiplerin beğenmediği konuşmaları için, bu tür kararlar almaya başlarsa,

bırakınız çünkü olayı, yarınki olaylara bakınız... Yani, o zaman, milletvekilinin dokunulmazlığının anlamı kalıyor mu? O zaman, milletvekilinin kürsü masuniyetinin, milletvekilinin en büyük zırhı olan dokunulmazlığın bir anlamı kalıyor mu? (ANAP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Ankara) - Devletin bütünlüğünden önemli değil dokunulmazlık.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Tamam.

Bana deminden beri soruyorsunuz, «Mehmet Ali Eren'in konuşmasını tasvip ediyor musunuz?» diye.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Ankara) -Evet.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Mukabil soru: Eyüp Aşık'ın, «Ben Nakşibendiyim» sözünü tasvip ediyor musunuz? Söyleyin. Cevap istiyorum... Cevap istiyorum... (SHP sıralarından alkışlar; ANAP sıralarından gürültüler) Cevap istiyorum; tasvip ediyor musunuz?

Tasvip ediyor musunuz?

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Ankara) - Bununla ne alakası var?

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Önce biz soru sorduk, önce siz cevaplayın, ondan sonra biz çıkıp cevap verimiz.

BAŞKAN - Sayın Anadol, lütfen daha sakın olunuz...

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Sayın Başkan, beni uyaracağınıza, sözümü kesenleri uyarın. Beni uyarmayın, sözümü kesenleri uyarın. Burada özgürce konuşmamı sağlamak sizin görevinizdir. (ANAP ve SHP sıralarından karşılıklı müdahaleler, ayağa kalkmalar)

BAŞKAN - İdare Amirlerini göreve davet ediyorum; lütfen...

Değeri arkadaşlarım, yerinize oturun lütfen. (ANAP ve SHP sıralarından karşılıklı gürültülüler)

Değerli arkadaşlarım, lütfen yerinize oturun...

Birleşime 10 dakika ara veriyorum efendim.

BAŞKAN – Sayın üyeler, 12 nci Birleşimin üçüncü oturumunu açıyorum.

Sayın Anadol, konuşmanız bitmiş miydi efendim?

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Hayır efendim.

BAŞKAN - Konuşma süresi 10 dakika idi ve sizin 2 dakikanız kalmıştı.

Buyurun efendim.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi, kaldığım yerden devam edip, bitirmek istiyorum. (ANAP sıralarından “özetle, bitir” sesleri) Özetleyeceğim efendim.

«Anayasa suçu» diye, ne ceza hukukumuzda ne anayasa hukukumuzda tarif edilen bir suç yoktur. «Anayasayı ihlal, Anayasayı ihlale teşebbüs» gibi çeşitli suçlar tanımlanmıştır; ama anayasa suçu diye, mevzuatımızda bir suç yoktur.

Kaldı ki, Anayasayla veya bir başka eylemle ilgili araştırma yapmaya - hem 1924, hem 1961, hem de 1982 anayasalarına göre- tek yetkili organ vardır; o da Türk Milleti adına karar vermeye yetkili olan mahkemelerdir; Anayasa Mahkemesi, ceza mahkemeleri, hukuk mahkemeleri ve bunların dışında da idarî mahkemeler gibi.

Şimdi burada, Millet Meclisinin o oturumdaki Başkanlık Divanının -yargı organının da yerine geçerek - anayasa suçu gibi, hukukumuzda olmayan bir suç ihdas edip, ona göre karar alıp, burada oylatması, milletvekilinin milletvekilliği hakkını ortadan kaldıran bir tasarruftur ve telafi edilemeyecek, dönülmeyecek bir hatadır.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Anayasa Mahkemesine gideceğiz, kararı iptal ettireceğiz.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Sayın Genç, bir dakika...

Eğer, bir milletvekili, bu kürsüde kendi özgür iradesiyle, milletin bir temsilcisi olarak söylediklerini, seçim bölgesinde veya Türkiye'nin herhangi bir ilinde söyleyemezse, milletvekilliğinin anlamı kalmaz. (ANAP sıralarından gürültüler) Yarın bir başkasına yaparlar. Bu, milletvekili üzerindeki terördür; milletvekilliği faaliyetini yapmasını engelleyen baskıdır. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Anadol, tamamlayın efendim.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Bitiyor. (ANAP sıralarından gürültüler)

Değerli Anavatan Partisine mensup değerli milletvekilleri, lütfen beni dinleyiniz.

AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) - Siz de biraz sakın konuşun.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) Bugün bir başka milletvekiline, yarın size, öbür gün başkasına olabilir, önemli olan, bu kutsal çatının, Cumhuriyet devam ettiği sürece devam etmesidir, millî iradenin buraya yansmasıdır.

GÜRBÜZ ŞAKRANLI (Manisa) - Hangi millî?..

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Bizler, millî irade inkıtaa uğradığı vakit, şu Yüce Meclis görevini yapmadığı vakit, en büyük ıstırapı duyan insanlarız.

HAYDAR ÖZALP (Niğde) - Bunun idraki içinde olalım.

BAŞKAN - Müddetiniz tamamlandı Sayın Anadol, lütfen tamamlayınız.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Bitiriyorum efendim.

Tabî, sizin bir demokrasi sorunuz yok: Meclis kapatılır, Turgut Özal askerî yönetimin Başbakan Yardımcısı olur.

Hepinize saygılar sunarım. (ANAP sıralarından gürültüler; SHP sıralarından alkışlar)

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Niye tahrik ediyorsun?

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Sayın Taşcıoğlu, buyurun efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, aynı konuda ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, bu konuda iki lehte, iki aleyhte söz vermek mümkündür. İki arkadaşımız aleyhte konuşmuştur, şimdi lehte söz veriyorum.

Buyurun Sayın Taşcıoğlu.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben de lehte konuşacağım.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dilim varmıyor söylemeye; ama birisi bir kuyuya taş attı, üç gündür uğraşıyoruz. Havayı daha fazla sertleştirmek istemiyorum. Anayasa ihlali, daima, Anavatanı karşınızda göreceksiniz; pazarlığı yok bu işin. (ANAP sıralarından alkışlar; SHP sıralarından gürültüler)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Evvela siz Anayasaya sahip çıkın.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Muhterem milletvekilleri, bakınız, evvelki günden beri sabırla bekliyoruz grup olarak. Evvela, Doğru Yol Partisine teşekkür ediyorum. Dünkü basın toplantılarında açıkladıkları hususlar çok net, çok sarih; bu konuşmayı tasvip etmediklerini açıkladılar millet önünde.

AHMET UNCÜ (Kahramanmaraş) - Sizden daha milliyetçiyiz.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Yine işittiğimize göre, bizzat bu arkadaşımızın mensup olduğu partinin de büyükçe bir kısmı, bu konuşmayı tasvip etmemiştir; onlara da teşekkür ediyorum. (SHP sıralarından gürültüler)

YUSUF KENAN SÖNMEZ (İstanbul) - Sen kendi grubun adına konuş, bizi karıştırma!

RIZA YILMAZ (Ankara) - Anayasaya herkes sahip.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - Ben düşüncelerimi bildirebilme hürriyetine sahibim. Siz, kabul edersiniz, etmezsiniz, o sizin iç meseleniz, bizi ilgilendirmez.

Bakınız, bekledik ki Anayasanın 83 üncü maddesi işlesin. Çok önemliydi; çok talihsiz ve tehlikeli bir konuşma yapıldı bu kürsüden. Eğer bugün, biraz evvel, o değerli oylarınızla kabul ettiğiniz karar alınmamış olsaydı, bundan sonra, bu memlekette bölücülük meşru hale gelecekti. Buradaki konuşmayı, o oturdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine bir karar haline getirmediğiniz zaman - Anayasanın 83 üncü maddesi sarıh- hiçbir merci, bir daha, o kabil sözler hakkında kovuşturma yapamıyor. Bizim bugün üstünde titizlikle durmamızın sebebi budur. Meseleyi tekrar tekrar buraya getirmeye gayret edişimizin esas sebebi budur.

Şunu açıklamak için çıktım huzuruza: Ben 14.55'e kadar bekledim; acaba o oturdaki Millet Meclisi Başkanlık Divanı 83 üncü maddeyi işletecek mi işletmeyecek mi, bu konuda bir faaliyeti var mı, yok mu diye. Baktım, yok; telefon açtım o oturumun ve bugünkü oturumun Başkanı ve dedim ki...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Anayasa 84'ü niye işletmediniz, üç buçuk yıl deldirdiniz?

KÂMİL ATEŞOĞULLARI (Ankara) - Hırsızlık için, hırsızlık için...

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Devamla) - ...Böyle bir tehlike melhuzdur. Bugün için değil, bundan sonraki günler için, memleketin geleceği için, memleketin rejimi için son derece tehlikeli bir yol açılıyor. Bunu önlemenin yolu 83 üncü maddeyi çalıştırmanızdır.

Eksik olmasınlar, arkadaşlarımız, bizim Anavatan Partisi Grubunun ikazı, tazyiki, çabası neticesi bu teklifi hazırladılar; kendilerine teşekkür ederim.

Saygılar sunarım efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, bir kişiye daha lehte söz verebilirim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben lehte söz istedim.

BAŞKAN - Sayın Kamer Genç, demin, «aleyhte» dediniz; sonra sözü değiştirdiniz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Hayır, aleyhte demedim.

BAŞKAN - Ben buradan duyuyorum. Şimdi ise lehte dediniz. Aleyhte mi, lehte mi?..

KAMER GENÇ (Tunceli) - Lehte.

BAŞKAN - Sayın Çelikbaş yazı ile lehte istemiş buyurun efendim. (Gürültüler; Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in kürsüye gelmesi)

Sayın Kamer Genç, size değil, Sayın Fethi Çelikbaş lehte istemiş ona söz veriyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ben daha evvel istemiştim.

BAŞKAN - Hayır efendim, siz aleyhte istediniz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Lehte istemiştim.

BAŞKAN - Lütfen efendim... Ben sırayı bozamam efendim, lütfen...

Sayın Fethi Çelikbaş, buyurun efendim. (Gürültüler)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, bu konuşmadan sonra usul hakkında söz istiyorum.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; konu üzerinde, esasen gündem dışı olarak Lozan Sulh Müzakerelerken cereyanı sırasındaki olaylarla ilgili bir söz talebinde bulundum, daha sıra gelmedi. Merhum İsmet İnönü, Heyeti Murahhas Başkan'dır; şahsıma, vasiyet makamında söylediği şeyleri, burada o gündem dışı konuşmada aktaracağım.

Bugünkü mevzuda, maddeleri iyi okursak göreceğiz ki, her şey açıkça belirtilmiş bulunuyor. Bakınız, ilgili madde ne diyor.

BAŞKAN - Sayın Çelikbaş, lütfen, tutumumuzla ilgili konuşunuz; işin esasına girmeyiniz lütfen. Başkanlık Divanının önerisi üzerine Meclisçe karar alındı, lütfen bizim tutumumuz hakkında konuşunuz.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - 83 üncü madde bakınız ne diyor:

«Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisçe başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.»

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, «Ağır cezayı gerektiren suçüstü hali ve seçimden önce soruşturmasına başlanılmış olmak kaydıyla Anayasanın 14 üncü maddesindeki durumlar bu hükmün dışındadır» denilmektedir. Yani, Anayasanın 14 üncü maddesindeki hükümlerle ilgili -farzımuhal, arkadaşımız gibi- burada bir konuşma yapılmış olsa dahi, o konuşmayı dışarıda tekrar eden kişiyi savcılar resen takip etmeye mecburdurlar.

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Ne ilgisi var, kitapsız profesör?

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Senden hukuk öğrenmeye ihtiyacımız yok.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Madde sarihtir. «Ancak, bu halde yetkili makam, durumu hemen ve doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirmek zorundadır.»

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Muhterem arkadaşlar, Anavatan Grubundaki arkadaşlarımızın verdiği takdir, işi perçinlemiştir. Bu itibarla, ceza hukukunun basit prensibidir; kanunu bilmemek mazeret sayılmaz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - O senin fikrin.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Bir milletvekili, farzımuhal, bu hükmü bilmeden, geçen gün burada yapılmış olan konuşmaları dışarıda yaparsa, bu, cumhuriyet savcılığınca resen takip edilmek lazım gelen bir suç teşkil eder ve bu, gerekli cezayı behemehal görür.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Tutumunuz hakkında söz aldı Sayın Başkan; onun dersine ihtiyacımız yok.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - İhtiyacınız var, çok ihtiyacınız var. (SHP sıralarından gürültüler)

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Yok, yok!..

FETHİ ÇELİKBAŞ (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, sabırlı olun.

Anayasanın ruhu ve çeşitli maddeleri, Türk Devletinin ve milletin bütünlüğünü muhafaza etmek maksadına matuf son derece sağlam hükümler koymuştur; bu da onlardan biridir. Bu bakımdan uluorta, «kürsü hürriyeti» diye burada konuşup, bunu seçim bölgesinde, çevrede söylemenin suç teşkil edeceğini o arkadaşlarımla bilmesi lazım gelir. Eğer bu tekerrür ederse, savcılar bunu bildireceklerdir, göreceksiniz.

Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Ona yargı karar verir.

BAŞKAN - İki lehte, iki aleyhte konuşma yapılmıştır.

Başkanlık Divanının tutumunda ve Başkanlık Divanı önerisinin oylanmasında bir usulsüzlük olmadığını bilgilerinize sunarım efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Benim yazılı bir talebim vardı Sayın Başkan.

RIZA YILMAZ (Ankara) - 84 üncü madde konuşuyor Sayın Başkan (!)

BAŞKAN - Efendim, yazılı talebiniz üzerine zabıtlar getirilecek, tetkik edilecek ve bu tetkikten sonra da o konuda Mecliste gerekli işlem yapılacaktır.

Gündeme giren bir sözlü soru önergesinin TBMM Başkanlığınca gündemden çıkarılarak soru sahibine iade edilmesinde izlenen usul ve tutumun doğru olup olmadığına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	17	3.2.1988	123-132	Yıldırım Avcı	Mümtaz Özkök	Cemal Özbilen

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri şimdi usul görüşmeleri açıyorum. İki lehte, iki de aleyhte söz vereceğim.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Sayın Başkan, niçin efendim?.. Müsaade buyurur musunuz?

BAŞKAN - Müsaade buyurun, müzakereyi açtık.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Başkanlık sunuşudur; salt hukuk; artık bunun üzerinde konuşmaya gerek yok.

BAŞKAN - Efendim bir dilek vardır, tatmin olmamışlardır.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Farz edin ki zatı âliniz müzakereyi açtı, sonuç değişecek mi?

BAŞKAN - Efendim, lütfen sabrediniz.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Biz tatmin olduk.

BAŞKAN - Efendim siz tatmin oldunuz; ama, bazı sayın milletvekilleri tatmin olmamış.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - O zaman, oylayın beyefendi.

BAŞKAN - Oylayacağız efendim; ama, evvela söz vereceğiz. İhtüze göre 2 lehte, 2 aleyhte konuşma olacak.

METİN BALIBEY (Afyon) - Başkan, böyle olmaz!..

BAŞKAN - Aleyhte başka konuşmak isteyen var mı efendim?

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Aleyhte konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Lehte konuşmak isteyen var mı efendim?.. Yok.

Sayın Kırılı, aleyhte, buyurun. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Kırılı, süreniz 10 dakikadır.

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 11.1.1988 tarihinde Millî Savunma Bakanı Sayın Ercan Vuralhan tarafından yanıtlanması dileğiyle, 14 soruyu içeren sözlü soru önergemini Meclis Başkanlığına vermiştim. 19.1.1988 tarihli Gelen Kâğıtlarda bu önergenin Sayın Vuralhan tarafından yanıtlanması istemiyle verildiği de Başkanlıkça ilan

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

edilmişti. Daha sonra, hakkındaki iddialara karşı Sayın Vuralhan'ı bu kürsüde dinlemek mümkün olmadı.

Bu kadar ağır ve suçlayıcı beyanların Sayın Bakan tarafından cevaplandırılmasını beklerken, önce, önerge muhatabı değiştirildi, buna vaki itirazımız üzerine de, geçen hafta Meclisimizi yöneten Sayın Başkanvekili İlyas Aktaş, «önergemizin gündemdeki yerini alacağını» bu kürsüden beyan etti.

Değerli arkadaşlarım, üzerinde durmak istediğim birinci nokta, gündeme alınan bir konunun Başkanlık Divanınca gündemden çıkarılmasının mümkün olmadığı inancıdır. Ağır ve tehlikeli bir uygulama bu suretle başlatılmıştır. Bütün dileğim, bunun bir teamül haline dönüşmemesidir.

Biraz önce, Sayın Meclis Başkanımızın görüşlerini içeren tezkereyi dinledik. Bana da, önerge reddedildiğini Sayın Başkan dün bir yazıyla bildirdiler.

2.2.1988 tarihli bu yazıyla Sayın Meclis Başkanımız iki gerekçe ileri sürerek, önerge işleme konmayacağını beyan etmiş bulunuyorlar.

Bu uygulama, gerek olayın niteliği ve gerekse dayanılmak istenen İçtüzük hükümlerinin açık ifadesi açısından dayanaksız, keyfi ve indî bir mütalaadır, hukuk anlayışı ile de bağdaştırmak mümkün değildir.

Sayın Meclis Başkanımız şöyle diyorlar:«Hiç kuşkusuz, bir sorunun ait olduğu bakanlık, istenen bilgilerin bulunduğu bakanlıktır. Ait olduğu bakanlık açıkça belli olan bir soruyu, Başkanlığımızın başka bir bakanlığa göndermesi İçtüzük hükümlerine aykırı olur.» Yani, soru önergemizin bakanlığa yöneltileceği, Sayın Vuralhan'a yöneltilen soruların kendisinin Dışişlerinde görev yaptığı döneme ait olması nedeniyle cevaplayacak bakanlığın da Dışişleri Bakanlığı olduğu, birinci gerekçe olarak ileri sürülmektedir.

İkinci gerekçe de, Başkanlığımızın Sayın Vuralhan hakkında gensoru önergesi verildiğinden, İçtüzüğün 95 inci maddesinin (c) bendi gereğince soru sorulamayacağına ilişkin görüşüdür.

Değerli arkadaşlarım, bu iki gerekçenin de, İçtüzük hükümleri ile ilgisi olmadığını, açık bir zorlama ve yorum gerektirmeyecek nitelikte hukukilikten yoksun olduğunu beyan ediyorum.

İçtüzüğümüzün soruyu düzenleyen 94 üncü maddesinde, sorunun, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bakanlardan açık ve belli konular hakkında bilgi istemek olduğu belirtiliyor. Görülüyor ki, soru, bir tüzelkişilik olan bakanlıktan değil, gerçek kişi olan bakandan bilgi istemektir.

Önergemi reddederken, Meclis Başkanlığımızın İçtüzükteki «bakan» sözcüğünü «bakanlık» şekline çevirmeye ne hakkı, ne de yetkisi vardır. Madde bu açıdan yorum gerektirmeyecek kadar açıktır. İçtüzüğümüzün 95 inci maddesinin (c) bendi ise, konusu, evvelce Başkanlığa verilmiş gensoru önergesiyle aynı olan sorulara ilişkindir. Yani, önceden bir gensoru önergesi verilmişse, artık aynı konuda soru önergesi verilemeyecektir.

Yüce Başkanlığımıza bu konuda mütalaa verenlerin, anılan madde metnini iyice incelemedikleri, eğer iyice incelemişlerse ve kasıtlı hareket etmiyorlarsa, hukuk bilgilerinden kuşku duymak gerektiği inancını taşıyorum.

Bu maddeyi anlamak için hukukçu olmaya da gerek yok; sadece, gensoru önergesiyle, soru önergesinin tarihlerine bakmak ve hangisinin önce, hangisinin sonra verildiğini saptamak yetiyor. Eğer, soru önergesinden önce gensoru önergesi verilmişse, soru işleme konmayacak. Mesele bu kadar basit. Gensoru önergesi 30.1.1988, soru önergesi ise, 11.1.1988 tarihini taşıyor. Demek ki, soru önergesi verildiği ve gelen kâğıtlar arasında Başkanlığımızca ilan edildiği tarihte de ortada bir gensoru önergesi yoktur.

O halde, soru önergeinin reddi için İçtüzüğün 95 inci maddesinin (c) bendine dayanmak bir gerekçe olamaz. Meclis Başkanlığımızın, Yüce Meclisimizin manevî kişiliğini temsil etmesi nedeniyle, her türlü tarafgir davranıştan uzak olması gerektiğine yürekten inanıyorum. Sayın Vuralhan'ın, birtakım zorlamalarla Meclis Başkanlığımızın koruyucu kanatları altına alınmak istendiğini sanmıyorum; çünkü, kendileri zaten Sayın Başbakanın koruyucu kanatları altındadır. Millî Savunma Bakanlığı gibi, fevkalade duyarlı bir makamı işgal eden Sayın Bakanın, hakkındaki söylenti ve suçlamalara karşı kendisinden beyanlarını, dinlemek kadar doğal ne olabilir? Niçin ve ısrarla bu kürsüden kaçırıldığını anlamak mümkün değildir. Bu Meclisin üyeleri, hakkında bu kadar suçlama yapılan bir bakan hakkında soru yöneltemeyecek ve bu Meclis kendisini dinleyemeyecek midir? Ebedî bir kaçış hiçbir zaman mümkün değildir. Konuya, bir iktidar - muhalefet sürtüşmesi olarak bakmak da yanlıştır. Öyle sanıyorum ki, bu Meclisin her üyesi, bir sayın bakana yöneltilen suçlamaların, yolsuzluk söylentilerinin üzerine gitmek zorundadır. Bu, milletvekili olmanın sorumluluğudur, bu, ettiğimiz yeminin sorumluluğudur.

Bütün bunlara ek olarak, bir de, Meclis Başkanlığının haksız ve hukuka aykırı gördüğümüz yol ve yöntemlerle soru önergelerimizi reddederek alet olması, bir anlamda Meclis denetimini engellemesidir; çoğunluğa güvenerek yapılan bir keyfiliktir.

Bütün bu nedenlerle, değerli milletvekilleri, kamuoyunun fevkalade ilgisini çekmiş olan bu konuda ve bütün dikkatlerin üzerimize yöneltildiği bu konuda yapılan usulî hatanın düzeltilmesini, soru önergemizin Sayın Vuralhan tarafından yanıtlanması yolunda yeniden gündeme alınması gerektiğini ve bu yolda Başkanlık Divanının gerekli girişimini arz ve talep ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte konuşmak üzere Sayın Yaşar Topçu, buyurun.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Beyefendi, affedersiniz, ikaz etmek mecburiyetindeyim. Zatı âliniz «önerge hakkında aleyhte ve lehte konuşmak isteyenler?» diye sordunuz, kimse yoktu. Önerge sahibi kalktı, konuştu; doğru; ama, aleyhinde söz isteyen yoktu.

BAŞKAN - Efendim, aleyhte ve lehte diye soruldu, aleyhte konuşmak isteyenler isimlerini yazdırdılar. «Lehte konuşmak isteyen var mı?» diye ayrıca sordum, hiç kimse isim bildirmedi.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Biz buradan duymadık efendim.

BAŞKAN - Rica ederim efendim... Herhalde konuşuyordunuz beyefendi.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Hayır efendim; takip ediyoruz.

BAŞKAN - İstirham ederim... Ben sordum; zabıtlara da geçmiştir.

Buyurun Sayın Topçu.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; usul tartışması açılan olayda, bendeniz ve grubumuzun herhangi bir üyesi doğrudan muhatap değildir; ancak, aleyhte söz alışımızın sebebi, yasama yılının başından beri, ısrarla Başkanlık Divanının içtüzük uygulamalarının Anayasaya ve içtüzüğe tamamen mutabık olması, doğru olması ve o tüzüğün emrine uygun olmasında titizlik gösterilmesine olan inancımız ve bu doğrultudaki muhtelif zamanlarda yapmış olduğumuz ikazlar, tenkitler cümlesindendir.

Bir sayın milletvekili, bir sayın bakanın cevaplandırması isteği ile soru sormuştur. Soru, İçtüzüğün belirttiği sürenin geçmesiyle gündeme alınmıştır. Gündeme alındıktan sonra, demin burada okunan Başkanlık sunuşunda belirtildiği şekilde, kendisi çağırılmıştır, bu sorunun muhatabının o bakan olmayacağı söylenmiştir, söylenmemiştir... Buna dair kendisinin muvafakati alınmıştır, alınmamıştır... Alınmışsa, imzası lazım evvela. Yani, hukukta belirli usuller vardır, belli şekiller vardır; resmî şekil vardır, yazılı şekil vardır, şekilsizlik vardır; bunlar, ispatla ilgili hususlardır. Eğer alınmışsa, Başkanlığa çevrilmiş idiye, o zaman imzasının alınması lazımdı.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - İnkâr etmiyor zaten.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Efendim bir saniye... Lütfen dinleyiniz.

Şimdi, bizim karşı olduğumuz nokta şurasıdır, yanlışlık şuradadır: Böyle bir soru önergesi bu gerekçeyle gündemden çıkarılmaz, «Soru önergesinin gündemden çıkarılması Başkanlıkça...» diye bir yetkisi yok Başkanlığın.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - İade, iade...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - İade de olmaz; Başkanlığın böyle bir yetkisi de yok. Soru, (Sözlü soru, yazılı soru) denetim yollarından bir tanesidir. Anayasa ve içtüzük, bunun kimlerden sorulacağını açıkça göstermiştir. Der ki, Başbakan'dan veya bakanlardan sorulur, memurlardan soru sorulmaz; siyasi denetim yoludur.

Şimdi, arkadaşımızın sorduğu sorunun muhatabı Millî Savunma Bakan'dır; «Millî Savunma Bakanının cevaplandırması isteğiyle» diyor. Eğer Sayın Millî Savunma Bakanı, bu sorunun muhatabı olarak kendisini görmüyor idiye, Başkanlığın müdahalesi gerekmez. Başkanlık, Millî Savunma Bakanlığına gönderir; Millî Savunma Bakanı okur, bakar, buraya gelir, kürsüye çıkar cevap olarak der ki, «Kardeşim, sizin sorduğunuz sorunun muhatabı ben değilim; sizin sorduğunuz sorunun muhatabı Dışişleri Bakan'dır. Benim Dışişleri Bakanlığındaki memuriyetim sırasında meydana gelmiş bir olaydır, bunu açıklama yetkisi ona aittir.» Bunu cevap olarak söyler. Bu cevabı alan

muhatap, bu cevapla tatmin olur, mesele kalmaz; (DYP ve SHP sıralarından alkışlar) bu cevapla tatmin olmazsa, çıkar buradan cevaba karşı konuşma hakkını kullanır. Burada, Başkanlığın devreye girmesi tamamen usulsüzdür. Zaten, birtakım işler -gayet açık söylüyorum - çoğunluğa dayanılarak usulüz yapılmaya çalışılıyor.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Göstereceğiz şimdi; burada var.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Tüzükte böyle bir şey yok; bu bir.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Burada var.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Söz alın konuşun efendim.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Konuşacağız şimdi.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Gayet tabî.

Ben bir soru sorsaydım, Sayın Bakana deseydim ki, Sayın Bakan, sizin falanca şirketle şöyle bir ilişkiniz olduğu, ortak olduğunuz ve bu ortaklığınızla bu şirkete menfaat sağladığınız söyleniyor... Yani soruyu Sanayi ve Ticaret Bakanından mı soracaktım? (DYP ve SHP sıralarından alkışlar) Soruyu Sanayi ve Ticaret Bakanından mı soracağım? Ne münasebet efendim, Bakanın kendisine soruyorum, diyorum ki...

ABDULKADİR AKSU (Diyarbakır) - Bakanın icraatı...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Sizin yaptığınız iş. Sizin şu ilişkiniz var mı, yok mu? Ben siyâsî denetim hakkımı kullanıyorum.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Hükümetin icraatı.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Efendim, tabî, hükümet icraatına karşı soru önergesi, hükümet icraatına karşı siyâsî denetim yoludur; hukukî denetim yolu değildir, cezaî denetim yolu da değildir; siyâsî denetim yoludur, bilgi almaktır; açın okuyun İçtüzüğü. İçtüzük, «iki bakandan sormuşsa, Başbakan cevap verir» der. Ben o sayın bakandan bilgi istiyorum.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - İcraat bilgisi...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Hayır efendim, icraat bilgisi değil, şahsı ile ilgili de bilgi isterim; çünkü, şahsının, ona verilmiş olan güvenoyunu şüpheye düşürücü veya geri almayı gerektirici bir e'ali olabilir. Öğrenmeyecek miyiz yani? (DYP sıralarından alkışlar) O zaman, soru niye sorulmuş? Sözlü soru müessesesi niye konmuş? «İcraat...» İcraatsa, iki satır yazı yazarsınız. Zaten biz milletvekiliyiz, bakanlıklardan bilgi alma hakkımız var...

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Şahsı ile ilgili efendim.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Gayet tabî, gayet tabî.

Sorunun mahiyetini değiştirmeyelim, soru müessesesinin mahiyetini değiştirmeye kalkmayalım.

Arkadaşlar, bir konuya lütfen karar veriniz ve bir konuda lütfen mutabık olalım. Bakınız, bugün siz iktidardasınız, arkadaşlarımız da Hükümet üyesi,

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

iktidarlar baki değil, bunu burada yüz kere söyledik, yarın başkası gelir buraya, siz o hakkınızı kullanırsınız...

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Onlar «2000 yılına kadar iktidardayız» diyorlar Sayın Topçu.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Kimsenin hakkına engel olmak gibi bir durum yok efendim. (ANAP sıralarından «Siz zaten gelemezsiniz» sesleri, gürültüler)

MUSTAFA ŞAHİN (Kayseri) - Konu, bakanlığı öncesine ait.

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayı bırakalım; Yaşar Bey siz de devam edin, vaktiniz azalmıştır.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Efendim, biz buraya geliriz, biz buraya geliriz... Bakınız, burada tekrar beni seçim tartışmasına çekmeyiniz; seçim tartışmasına çekerseniz siz zararlı çıkarsınız. (ANAP sıralarından gülüşmeler) Siz zararlı çıkarsınız...

MUSTAFA ŞAHİN (Kayseri) - Nasıl geleceğinizi de söyleyin.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Mümkün mü efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Beni çekerseniz zararlı çıkarsınız... (ANAP sıralarından «Allah, Allah?!» sesleri, gülüşmeler) Tabii zararlı çıkarsınız, çok zararlı çıkarsınız. Eğer siz kendinize o kadar güveniyorsanız, iktidarı bize verin...

BAŞKAN - Yaşar Bey, usul hakkında konuşacaksınız...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir saniye, Sayın Başkanım.

İktidarı bize verin, siz şöyle geçin, seçimi biz yapalım...

BAŞKAN - Yaşar Bey, lütfen efendim...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir saniye...

Seçimi biz yapalım; siz, bizim yaptığımız seçimde 19 milletvekiliyle gelerseniz hükümeti size teslim ederiz.

BAŞKAN - Yaşar Bey, usul hakkında efendim... (ANAP sıralarından gülüşmeler)

İBRAHİM ÖZDEMİR (İstanbul) - Millet karar verir ona, sen değil.

BAŞKAN - Yaşar Bey, usul hakkında lütfen efendim...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Oraya girmeyin, seçim işine girmeyin; çünkü yüzde 36 meselesi sizi müşkül durumda bırakır; oraya girmeyin...

BAŞKAN - Yaşar Bey, lütfen, usul hakkında konuşalım...

MUSTAFA ŞAHİN (Kayseri) - Millet size üçüncü parti demiş.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Şimdi, bir meseleyi burada...

ALİ ÇİFTÇİ (Çankırı) - Çatlama derecesinde konuşuyorsunuz, biraz yavaş olun beyefendi; öyle de anlarız.

BAŞKAN - Efendim, hatibin sözünü kesmeyelim.

Yaşar Bey siz de lütfen usul hakkındaki sözlerinizi tamamlayınız.

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Kendinizi harap etmeyin beyefendi.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Parmak çoğunluğuna dayanan iktidar bunlar. (ANAP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bakınız, buraya geldiğiniz gibi gitmeyiniz, dinleyiniz, öğreniniz...

BAŞKAN - Yaşar Bey, karşılıklı konuşmayı bırakalım efendim lütfen... (ANAP sıralarından gülüşmeler)

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Sen kendini harap etme Yaşarcığım; biz gereken dersi sizden aldık zaten.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Geldiğiniz gibi gitmeyiniz, beş sene çabuk geçer.

Şimdi, arkadaşlar, sonuç olarak size şunu söyleyeyim...

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Sen üzülme Yaşarcığım, sen üzülme.

MUSTAFA ŞAHİN (Kayseri) - Gereken ders alınmış beyefendi.

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayı bırakalım, karşılıklı konuşmalar vakti kısaltıyor efendim.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Başkanlığın, bir soru önergesinin muhatabını tayin etme yetkisi yoktur. Soru bakana tevdi edilir; sayın bakan soruyu cevaplamak istemiyorsa veya Başkanlığın sunuşundaki gibi, sorunun muhatabını Dışişleri Bakanlığı olarak görüyorsa, bunu soruya cevap olarak verir. Arkadaşımız bu konuda tatmin olur, razı olur veya tatmin olmaz, gelir burada cevap burada cevap, verir. Binaenaleyh, yapılan işlem yanlıştır; bu bir.

İkincisi, orada gösterilen gerekçeye soru sahibinin yapmış olduğu itiraz da doğrudur. Gensoru önergesi sorudan çok öncedir. Diyor ki İçtüzük, evvelce gensoru konusu yapılmış olan sorular sorulmaz. Şimdi, onun sorduğu sorunun gündemle alınışı gensorudan çok öncedir. Gensoru cumartesi günü vermiştir, halbuki geçen hafta bu gündeme alınmıştı ve burada oturumu yöneten Sayın Başkan dedi ki, «Bu soru gündeme alınmıştır; ama, bir kargaşalık var; bunu çözelim, ne olduğunu bildirelim ondan sonra devam edelim.»

Binaenaleyh, bir hususu daha burada uygulama açısından tenkit etmek istiyorum.

BAŞKAN - Yaşar Bey, lütfen toparlayınız.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, diyelim ki sayın üye yanlış soru sormuştur. Buna Meclis Başkanlığının neden dolayı müdahale ettiğini anlamak mümkün değil. Yanlış soru sor-

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

muş olan, sorusunun yanlışlığının sonucuna katlanır, bir dahaki sefere doğru soru sorar. Meclis Başkanlığının araya girip de, «Efendim, siz bu soruyu yanlış kişiye soruyorsunuz; şöyledir, böyledir» gibi mülahazalarla sorunun yönünü değiştirmeye hakkı yoktur. Oylama yaparsınız, sizin sayınız çok, -her zaman söylüyorum- parmağı kaldırırsınız, işi bitirirsiniz. (ANAP sıralarından «Ne yapalım?» sesleri)

Efendim, «Ne yapalım?..» Siz İctüzüğü çiğnemeyi kafaya koyduktan sonra, tabii yapılacak bir şey kalmaz. (DYP sıralarından alkışlar)

ALİ TOPÇUOĞLU (Kahramanmaraş) - Millî irade, Yaşar Bey...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Mesele bu; ama, işin doğrusunu yapmaya çalışıyorsak, doğrusu budur.

Doğrusu, bu bir oylama konusu olmaz; soru yürürlüktedir, yürür; sayın bakan alır, buna tezkerede yazılı cevabı verir; o verir cevabı.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Verdi.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bakan verir cevabı, Başkanlık değil. Verir, o burada okunur, gelir kendisi burada söyler, arkadaşımız da cevap verir. O cevaptan tatmin olur olmaz... İstiyorsa Dışişleri Bakanından sorar. Binaenaleyh, yapılan işlem tamamen yanlıştır; soru, muhatabı tarafından cevaplandırılmalıdır. «Sorunun konusu icraattır» diye İctüzükte bir hüküm yoktur, böyle bir uygulama da yoktur. Onun için, çoğunluğa dayanarak yanlış sonuçlar çıkarmayalım, yanlış işler yapmayalım; sonra döner dolaşır, ayağımıza dolaşır.

Saygı sunuyorum. (DYP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, aleyhte konuşmalar bitmiştir.

Lehte söz almak isteyen var mı?

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Evet efendim.

BAŞKAN - Sayın Orhan Ergüder, buyurun.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yeni teşrif eden muhalefet milletvekilleri arkadaşlarımla hukuk anlayışına saygı duyuyorum.

RIZA YILMAZ (Ankara) - O ne demek; o ne dernek?

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - Eski milletvekili arkadaşlar, yeni hukukçu arkadaşlara maalesef yanlış yol gösteriyorlar.

Şöyle arz edeyim: Muhalefetin niyeti, Sayın Ercan Vuralhan'ı yargılamak, kürsüden yargılamak. Bunun için de bir yol var: Soru müessesesi. Şimdi, biraz evvel konuşan üstadımın, sorudan anlayışı yanlıştır.

Şimdi, size pratik bir misal arz edeyim: (X) bakana bir sual soruyorsunuz, «Dün akşam, İstanbul'da büyük bir gazinoda sizi yiyip içerken gördük, yanınızda bir sürü arkadaşlarınız vardı; nasıl gittiniz; bunun parasını kim verdi?»

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) - Ne alakası var?

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla)- Sizin anladığımız soru bu! Halbuki, İçtüzükteki soru (eski tabiriyle istizah) bakan olarak kendi e'falinden ve fiilinden; yani Hükümetin bir adamı olarak, bir Parlamenter olarak yaptığı hizmetlerin, ancak sorusunu sorabilirsiniz. Yoksa...

EŞREF ERDEM (Ankara) - Hırsızlık yaparsa, soramaz mıyız?

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - Müsaade buyurun.

Yoksa, «Kravatı Bijon'dan, elbisesi Saint Pierre'den» diyemezsiniz. Eğer... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ALİ ÇİFTÇİ (Çankırı) - Bizim, kravatla ilgimiz yok.

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - Bunları öğrenin.

Eğer, bakanın eyleminde, Türk Ceza Kanununa göre (madde 239, 240) zimmet, ihmal, irtikâp görürseniz -İçtüzük size diyor ki- hemen gensoruyu verirsiniz.

Değerli arkadaşlarım, sizin, bilhassa Sayın Kırılı'nın hedefi şuydu: Sayın Vuralhan'ı buraya çıkarmak, çıkardıktan sonra da yargılamak... (SHP ve DYP sıralarından «Niye çıkmıyor? Neden kaçıyor?» sesleri)

Halbuki daha evvel bir gensoru verildi. Haftaya perşembe günü, gensoru görüşmelerinde, bu konudaki görüşümüzü açıkça söyleyeceğiz.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Niye kaçıyor?

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - Asla kaçmıyor, asla.

RIZA YILMAZ (Ankara) - O zaman niye çıkmıyor kürsüye?

BAŞKAN - Efendim, laf atmayalım, hatibin sözünü kesmeyelim ve lütfen dinleyelim.

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - Arkadaşlar, muhalefetin – bilhassa Anavatan Partisinin Parlamento üyelerine arz ediyorum- hedefi, kısa kısa füzelerle Sayın Bakanı rahatsız etmek; ama, biz bunun cevabını perşembe günü vereceğiz ve hem hukuk, hem de belge bakımından sizi doyuracağız. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

KAMİL ATEŞOĞULLARI (Ankara) - Sen Bakanın avukatı mısın?

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - Siz yakaladınız, Türkiye'de başka mesele yokmuş gibi, aldı da verdi...

Beyler, bir defa husumet hatası yapıyorsunuz. Vuralhan bir memurdur, buna kani olun. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler) Dışişleri Bakanlığında bir memurdur. Eğer, Bakan olarak bu icraatı yapmış olsaydı, o zaman haklı olurdu-nuz. (ANAP sıralarından alkışlar)

Ben size bir şey söyleyeyim, gazetelere de infial ediyorsunuz, Sayın Reisi-cumhurun bir şikâyeti ile...

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Cumhurbaşkanı...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - ... Devlet Denetleme Kurulunun vazifeye başlaması için, kurum ve kuruluşlarda yolsuzluklar, hukuka aykırı hareketler olması lazım. Sayın Reisicumhurumuz (Cumhurbaşkanımız) neden vermedi evrakları? Çünkü, Devlet Denetleme Kurulunun vazifelerini Anayasa tadat etmiş. Siz mütemadiyen belirli kurulları unutuyorsunuz. Türkiye'de savcılar var. Yazılan yazılardan alsınlar, açsınlar davayı. Niçin açmıyorlar? Siz istiyorsunuz ki, konuyu devamlı gündemde turalım... Hedef?.. Anavatanın icraatını gölgelemek. Kışkırtıyorsunuz bizi, bütün mesele o. (ANAP sıralarından alkışlar; SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan, bir sözüm daha var: O kadar hazindir ki, şurada, Meclis Kanunlar Müdürü oturuyor. Allah insanı iftiradan saklasın; Sayın Meclis Başkanım, Sayın Kırılı'ya, bir Parlamento terbiyesi almış Müdür Beyle evrakı gönderiyor, Müdür Bey evrakı verirken, «Bunun tashihi gerekir» diyor. Sayın Kırılı, mert bir Anadolu çocuğu olarak, «Ne isterseniz yapın» diyor, o sırada olaya şahit, değerli grup başkanvekilleri. Müdür Bey o kadar terbiyeli bir adam ki...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Teferruatla uğraşmayın, cevap verecek mi onu söyleyin.

HALİL ORHAN ERGÜDER (Devamla) - ... sizden bir imza almak istemiyor. İmza almadığından, maalesef, ertesi gün, manevî şahsiyeti dünyanın en büyüğü olan Meclis Başkanımız «Tahrifat yapıldı» diye gazetelere geçiriyor.

Arkadaşlar, mabudeleri kırmayın, bir gün siz zarara uğrarsınız. Bizler, daima, büyük kurumları korumak mecburiyetindeyiz. Bugün sizin karşınızda şikâyetli gibi görünen bu zat, bana şunu hatırlatıyor: Yüzbaşı Dreyfüs'ün kitabını okuyunuz. Yüzbaşı Dreyfüs, Fransa ile Almanya arasındaki kavgada üniformaları söküldü ve hapishaneye girdi; ama beş sene sonra ufacak bir vesika ile Alfred Dreyfüs beraat etti.

İnsanları, kolay kolay itham etmeyin, yarın siz de itham edilebilirsiniz.

Teşekkür ederim efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, usul görüşmeleri tamamlanmıştır, konu önemli bir konudur. İçtüzüğün 64 üncü maddesinin son fıkrasına göre, Genel Kurulun hakemliğine başvuracağım.

Başkanlığın izlediği usul ve tutumu oylarınıza sunacağım.

Başkanlığın izlediği usul ve tutumun doğru olduğunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Başkanlığın izlediği usul ve tutumun doğru olduğu kabul edilmiştir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Gündemin «Sorular» kısmına geçiyoruz.

Hakkında gensoru açılması istenilen bakan yerine, Başbakan veya görevlendireceği bir diğer bakanın konuşma yapip yapamayacağına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	21	11.2.1988	349-358	Abdulhalim Aras	Nurhan Tekinel	Mehmet Akarca

BAŞKAN - Başkanlığımızın bu görüşünün aleyhinde iki, lehinde iki arkadaş söz vereceğim.

Aleyhinde, Sayın Baykal; buyurunuz. (SHP sıralarından alkışlar)

Sayın Baykal, süreniz 10 dakikadır.

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anayasamızın 99 uncu maddesinde, İçtüzüğün 107 nci maddesinde düzenlenen gensoru kurumuyla ilgili bir önemli uygulamayı başlatmak üzere olduğumuz anlaşılıyor. Gensoru konusunda bugüne kadar izlenmiş olan yöntem ile - öyle anlaşılıyor ki, Sayın Başkanın önerisi istikametinde bir karar çıkacak olur ise - bundan sonra işletilecek olan yöntem birbirinden çok ciddi temel farklılıklar taşır biçimde ortaya çıkacaktır.

Gensoru, parlamentonun, hükümeti ya da bakanlardan birini ya da birkaçını denetleme konusunda sahip olduğu nadir etkili imkânlardan birisi. Sorudan farklı tarafı şu: Gensoru ile bir bakanı ya da hükümeti toptan düşürmek imkânı vardır. O nedenle, gensoru, bakana da tevcih edilebilir, hükümete ya da başbakana da tevcih edilebilir.

Önümüzde duran hadisede, gensorunun hedefi olarak bir bakan seçilmiştir. Bakanın düşmesini talep etmek imkânı vardır; gensorunun muhatabı Millî Savunma Bakanlarıdır, doğrudan doğruya, Sayın Bakandır. Bugüne kadar, Parlamentomuzda bakanlar hakkında da gensoru verilmiştir, Hükümet hakkında da; ama, hiçbir olay yoktur ki, bugüne kadar, bir bakan hakkında verilmiş olan...

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) - Var, var; Sayın Yılmaz konuştu.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Bir bakan hakkında verilmiş olan gensoru...

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Cemal Büyükbaş hakkında ben konuştum.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - ... bir bakan hakkında verilmiş olan gensoru, o bakan tarafından değil, bir başka bakan tarafından cevaplandırılсын ve gensoru o şekilde ele alınsın, işleme tabi tutulsun...

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Yanılıyorsun.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Memnuniyetle dinlerim. Anlayışımı ifade etmeye çalışıyorum. Normal usulün ne olması gerektiğiyle ilgili düşüncemi arz ediyorum. Farklı olayları memnuniyetle dinlerim.

Gensorunun hedefinin Başbakan olarak seçilmesi halinde, yani Hükümet olarak seçilmesi halin de, Başbakanın kendisinin ya da uygun gördüğü bir bakanın gerekli cevabı vermesi mümkündür ya da bir bakan hakkında verilmiş olan gensoruyu, Başbakanın, Hükümet hakkında bir güvenoylaması olarak kabul edip, kendisinin bizzat çıkıp cevaplaması ya da Hükümet hakkında bir güvenoyu saydığından dolayı bir başka bakanı görevlendirip cevaplandırması da mümkündür; ama, sadece bir bakana yöneltilen gensoruyu, o bakanın kendisinin değil de bir başka bakanın cevaplamasını anlamak, kabul etmek, öyle sanıyorum ki, Anayasa teamülümüze de, hukukumuza da, mantığımız da uygun düşmemektedir.

Olayın hukukî yönü, üzerinde durulması gereken bir yön. Olayın fiili yönü, üzerinde durulması gereken bir başka yön. Olayın hukukî yönünde; Anayasamızın 99 uncu maddesinde ifade edilen formül, Hükümet adına Başbakan ya da bir bakan biçiminde ifade edilir, yani Hükümet adına ya Başbakan konuşur ya da bir bakanını görevlendirebilir. Önümüzdeki gensoruda, Hükümet adına cevap verilmesi gereği yoktur. Gensorunun muhatabı Hükümet değildir. Eğer, gensorunun muhatabı Hükümet olsaydı, Anayasamızın 99 uncu maddesindeki formülle, Hükümet adına, Başbakanın ya da uygun gördüğü bir bakanın cevap vermesini istemesi mümkün idi; ama, burada Hükümet adına cevap verilmesi gereği yoktur. Hangi şartla? Eğer, Sayın Başbakan, bu konuyu Hükümet hakkında bir güvenoyu saydığını ifade ediyor ise, açıp, bu meseleyi müzakere ettirip, bu konuda bir güvenoyu talep edecek ise, elbette o zaman gensorunun, muhatabı bakan olmaktan çıkar, Başbakan haline gelir; Başbakan da uygun gördüğü bakanın cevaplamasını temin edebilir; ama, burada, bu aşamaya kadar böyle bir durum yoktur. Sayın Başbakandan, bunu, bu Hükümet hakkında güvenoyu sayacağına dair hiçbir açıklama duymadık. Biz Hükümeti hedef almadık, Sayın Millî Savunma Bakanını hedef aldık. Sayın Millî Savunma Bakanı da herhalde kendisi hakkındaki suçlamalara burada cevap verebilecek durumdadır.

Olayın içeriğine baktığımızda, Dışişleri Bakanlığı bu gensorunun muhatabı değildir; gensorunun muhatabı Millî Savunma Bakanıdır. Dışişleri Bakanlığındaki uygulamalarından dolayı da değildir. Düşünelim ki, Sayın Vuralhan, Dışişleri Bakanlığında memur olarak görev yapmadı, kendisi özel sektörde bir işadamıydı, bir esnaftı, bir kooperatifçiydi, sade bir yurttaşı ve o uygulamalarıyla birtakım kuşkuvarı davet edici, birtakım...

HALİL ŞIVGIN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan hakkında böyle konuşamaz.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Böyle konuşabilir miyiz?.. Böyle konuşabilir miyiz?.. Benim cümlemi tamamlamaya daha izin vermediniz, ne söylemek istediğimin farkında değilsiniz...

BAŞKAN - Sayın Şıvgın, lütfen efendim...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Müsaâde ediniz, daha süremin içindeyim, zamanımı nasıl kullanacağıma, müsaade ediniz ben karar vereyim.

BAŞKAN - Sayın Baykal...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Lütfen susturun efendim.

BAŞKAN - Ben sustururum efendim; rica ederim, siz devam ediniz efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Sayın Vuralhan Dışişleri Bakanlığı memuru olmasaydı, bir işadami olsaydı ve kredi yolsuzluğuna adı karışmış olsaydı ya da kooperatifçi olsaydı da, kooperatif suiistimaline adı karışmış olsaydı. (ANAP sıralarından gürültüler)

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - O sizin içinizde; İlhami Binici...

BAŞKAN - Lütfen efendim...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Şimdi, bunu Sayın Vuralhan için söylemiyorum, bir imada da bulunmuyorum. Farazi olarak düşününüz; bugünkü bir bakan, bakan olmadan önce özel yaşamında çeşitli şaibeleri, kuşkuları davet edici uygulamaları ortaya koysa, sonra bakan olduğu zaman, onun hakkında da pekala bir gensoru verilebilir, daha önceki uygulamalarıyla, bugün işgal ettiği makamın gerektirdiği nitelikleri taşımadığı iddia edilebilir ve bakanlıktan düşürülmesi için bir mekanizma harekete geçirilebilir. Daha önce Dışişleri Bakanlığında görev yapmış olması, Dışişleri Bakanlığını ilgilendirmez.

Şimdi, Sayın Bakan buraya gelecek ve cevap verecek. Sayın Bakan, Sayın Vuralhan'ın Titaş'a ortak olup olmadığı konusunda ne açıklama yapabilecek? Hangi bilgi ile yapacak? Nereden biliyor? Dışişleri Bakanı olarak bunu bilme durumunda mı? Sayın Millî Savunma Bakanının eşinin Titaş'ta çalışıp çalışmadığı konusunda doyurucu bir açıklama yapmak imkânına sahip mi? Dışişleri Bakanlığının arşivlerinde bu konuda bilgi mi var? Ne sıfatla cevap verecek. (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Gensorunun muhatabı Vuralhan'dır; gensorunun muhatabı odur. Geçmiş uygulamalarıyla ve bugünkü tutumuyla, işgal ettiği mevkie biz onu uygun görmediğimiz için verdik, bugünkü yeri için verdik, Millî Savunma Bakanı olduğu için verdik. Çıksın kendisini savunsun.

BAŞKAN - Sayın Baykal, toparlayınız efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Kendini savunamayan bir bakan, Türk Silahlı Kuvvetlerini, hangi merciler nezdinde nasıl savunacak? Niye korkuyorsunuz? Niye kaçıyorsunuz? (SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Baykal, toparlayınız efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Sayın Bakan kürsüye çıkmaktan kaçınmalıdır. Krizin altında yatan budur; çıkınız, söyleyiniz.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Çıkacak efendim, o da çıkacak.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Muhatabı O'dur, çıkmalıdır, söylemelidir.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Sayın Baykal...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Sayın Başkan, ben düşüncelerimi ifade ettim. Böyle önemli bir konuyu yanlış bir istikamete sokmayalım, bugüne kadarki uygulamayı değiştirici adımlar atmayalım, atmaktan kaçınalım. Bir küçük yanlışlık, Sayın Vuralhan'ı kürsüye çıkmaktan alıkoyma hesabı, bizi pek çok yanlışla sürükler.

Başkanlığın yanlış bir uygulamasıyla, bir süre önce, soru sorma imkânı ortadan kaldırıldı. «Soru sorulamaz» diye, soru önlendi; şimdi gensoruda böylesine bir değişikliği yapmayalım. Bu konudaki düşüncelerimi takdirinize saygıyla arz ediyorum.

Teşekkür ederim. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Baykal, Sayın Vuralhan konuşsa bile, soru müessesesi burada işlemez ki.

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - Siz gezideydiniz, konuyu bilmiyorsunuz.

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Siz yoktunuz o zaman. Sordurulmayan benim sözlü sorumdur.

BAŞKAN - Lehte, Sayın Reşit Ülker, aleyhte Sayın Vefa Tanır söz istemiştir.

Buyurun Sayın Ülker; lehte.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) - Sayın, Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri...

VELİ AKSOY (İzmir) - Siz Anayasayı ihlal ettiniz, nasıl konuşacaksınız?

BAŞKAN - Biz Anayasayı 1961'de ihlal ettik, onun cezasını da çektik; onun için bu konuda şerbetliyiz, rica edeyim.

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - O söz size değil efendim, Sayın Ülker'e.

BAŞKAN - Devam edin Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Dinlemesini öğrenin; bilmediklerinizi de öğrenin. (SHP sıralarından gürültüler)

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Senin kaç tezgâhtan geçtiğini biliyoruz; döneği mi öğreneceğiz?..

BAŞKAN - Efendim, hoşlanmadığınız bir arkadaş kürsüye çıkabilir; önemli olan ona tahammül etmektir.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Konuşmaya karar verdiğim zaman, söyleyeceğim sözlerin altından kalkamazsınız; otuz kırk sene unutulmaz o sözler, sonra.

AHMET ERSİN (İzmir) - Seni kırk sene sırtımızda taşıdık, dönek herif.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Sensin!

BAŞKAN - Sayın Ülker, bir dakikanızı rica ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, sizlere bir hususu hatırlatmak istiyorum. Ben 35 yaşında milletvekili oldum. O tarihteki zabıtları tetkik ediyorum ve kendi kendimden utanıyorum. Bu itibarla, her söylediğiniz söz zapta geçiyor; bunları yarın çocuklarınız okuyacak, gelecek kuşaklar okuyacak, lütfen dikkatli konuşalım. (SHP sıralarından gürültüler)

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Ben şerefle okurum; ama, çoğunuz öyle okuyamazsınız..

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sayın Ülker, siz sakın olun.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Efendim, gerektiği kadar cevap vermek lazım.

BAŞKAN - Sayın Ülker, buyurun, devam edin.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Sayın Başkan, Meclisimizin sayın üyeleri; buradaki konu bir usul konusu; yani, bu Mecliste belli bir noktaya, belli bir gerçeğe varmak için, nasıl bir usulün izleneceği konusudur.

Şimdi, bu konuda ilk bakacağımız şey, güzel sözlerden ziyade, Anayasanın bu konuda ne yazdığıdır. Anayasamız, 99 uncu maddesinin ikinci fıkrasında şöyle diyor: «Gensoru önergesi, verilişinden sonraki üç gün içinde bastırılarak üyelere dağıtılır; dağıtılmasından itibaren on gün içinde gündeme alınıp alınmayacağı görüşülür. Bu görüşmede, ancak önerge sahiplerinden biri, siyasî parti grupları adına birer milletvekili, Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir bakan konuşabilir.» Bunun dışında, ne önünde, ne arkasında herhangi bir ibare yok.

Aslında bu hüküm, daha evvelki gensoru uygulamalarına gösterilen tepkiler neticesinde konmuştur. Evvelce (1960'a kadar) gensoru açılıp açılmaması hususundaki görüşmeler işaret oyuyla yapılıyordu. Daha sonra, bunun sadece işaret oyuyla yapılması doğru bulunmadığı için, bir konuşma, bir öngörüşme ile yapılması uygun görüldü. Dolayısıyla, bu, gensorunun kendisi değil, onun bir öngörüşmesidir; yani bir öngörüşme yapılacaktır. Bu öngörüşmelerde kimlerin konuşacağı belli edilmiştir.

Aslında, bana sorarsanız ben bunu bir hukukçu olarak, bir gensoru konusu olarak da görmüyorum. Çünkü, burada bir şahıs bakımından, yani bir bakanın şahsı bakımından gensoru önergesi verilebilmesi için, ileri sürülen iddianın o bakanın görevde bulunduğu sırada ve göreviyle ilgili konuda olması lazım gelir. Gerçi, bu benim konum değil, ben, usul üzerinde konuşuyorum. Yani, aslında bunun esası hatalı, yani bunun burada konuşulması kökten hatalıdır. Nitekim, buraya çıkan hatipleri de dikkatle dinledim; o hatiplerden bir sayın arkadaşımız, «Meclis soruşturması açılsın» dedi, yani 1982'de Dışişleri Bakanlığında memur olan bir kişi hakkında, 1988'de Meclis soruşturması açılması gerektiğini söyledi. Bu, tamamen Anayasaya aykırı bir şeydir. Bir başka değerli hatip arkadaşım, «Devlet Denetleme Kurulu bunu incelesin» dedi; bir diğer sayın hatip de, «istifa etsin» diye ifade etti.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Şimdi, biz bunların hepsini bir tarafa bırakalım; çünkü, bunların hiçbirisinin aslı ve esası yoktur. Gensoru, bakan istifa etsin diye verilmez. Gensoru, evvela, şartları Anayasaya uygun, belli bir konuda verilebilir. O yok. Buraya gelip, «Bakanlar Kurulu hakkında gensoru istenirse, Başbakan veya bir başka bakan konuşabilir, ama, bu, şahsım ilgilendiriyor» deniyor.

Hayır arkadaşlar. Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak birtakım yüce müesseseleri, bu Yüce Mecliste, hiçbir hukukçunun tanıyamayacağı hale sokmak hakkına sahip değiliz. (ANAP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Geçmişte de, yani 1960 yılından sonra da verilen gensoruların sayısını şöyle bir topladım, tam 196 adet. Niye? Maksat, gensoru önergesi verilerek, siyasî yatırım yapmak... Nadir kullanılacak, ender kullanılacak bir müessesede...

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Usul konusu bu mu?

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Usulün ta kendisi.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - ... tutar da 190 küsur gensoru getirilirse, o müessese tahrip olur ve o tahrip olduğu zaman, hepimiz bunun altında kalırız. Nitekim, geçmişte hep birlikte altında kalınmıştır. Bırakalım, doğrusu neyse o yapılsın.

RÜŞTÜ KURT (Giresun) - Sen başka partiye geçersin, kurtulursun.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Şimdi, metne gelince: Ortada iddialarınız var. Bütün iddialarınız, Dışişleri Bakanlığının bir memuru hakkında. Bir komisyon var, o komisyonun başında elçi var, onun üstünde bakan var, vesaire; ama, onların hepsi bir tarafa, yalnız Dışişleri Bakanlığının bir tek memuru hakkında!... Bunun evrakı kimin elinde, bu evrak kimin elinde? Bunun ayrıntıları kimin elinde? Bunları yetkiyle en iyi kim söyleyecek? Ben maddeyi bırakıyorum şimdi, maddesiz kısmını söylüyorum. Bir defa, bunun esası, hakikate uygun olmayan bir şeydir.

Şimdi, «Cevap verilecek» diyor. Eğer, burada Sayın Vuralhan Dışişleri Bakanlığının cevap vermesini öngörüyor ve o noktada cevap vermiyorsa -siz söylüyorsunuz, yani hem suçluyorsunuz, hem «Sen savunmanı niye yapmıyorsun?» diyorsunuz - arkadaşları veriyorsa, yani müşterek, ortak sorumluluk taşıdığı bir bakan arkadaşı buraya geliyor bunu anlatıyorsa, ne oluyor? Niye siz bundan telaşa düşünüyorsunuz?

RÜŞTÜ KURT (Giresun) - Kendisi yapsın.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Demek ki, o, kendi hakkında söylenecek şeylere razıdır; düşünmüştür, taşınmıştır, ona karar vermiştir. Lütfen onun da avukatlığını siz yapmayın.

Şimdi, işin esasına gelince: Anayasadan okuduğum maddede, «Bakanlar Kurulu adına Başbakan veya bir bakan konuşabilir» sözleri için, gerek 1961 Anayasasında, gerekse 1982 Anayasasının gerekçesinde, bu hükümlerin normal olarak bir anayasada yer almaması gerektiği, bunların birer içtüzük hükmü olduğu, fakat ülkemizin gerçekleri bakımından buraya konduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir, üstü örtülü bir şekilde değil.

Şimdi burada, sizlerin dediği gibi, müşterek mesuliyet taşıyan bütün bakanlar, Sayın Başbakan tarafından seçilmiştir.

BEYTULLAH MEHMET GAZİOĞLU (Bursa) - Başbakan cevap versin.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Bütün bakanlar, Başbakan tarafından seçilmiştir. Başbakandan soru sorduğunuz zaman veya gensoru önergesi verdiğiniz zaman, - tutanakları açın bakın - çoğuna hep bakanlar cevap vermiştir; açın şöyle bakın.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - İşte madde onun için konmuş, başbakanları korumak için konmuş.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Demek ki, Başbakan, istediği zaman cevap veriyor; Başbakanı, «Niye kaçıyorsunuz?» diye hiç kimse kınamıyor. Eğer, Anayasa koyucu bunu isteseydi, «Bakanlar Kurulu için gensoru önergesi verildiği zaman, Başbakan veya bakanlardan biri; bakanların şahsı hakkında gensoru verildiği takdirde, ilgili bakan cevap verir» diye yazılırdı. Böyle mi yazılmış değerli arkadaşlarım? Anayasa hukuku bakımından, bir kabinenin...

MUSA GÖKBEL (Muğla) - 84 üncü madde, 84 üncü madde?..

REŞİT ÜLKER (Devamla) - 84 ile hiçbir alakası olmadığı... Ben, o siyasî partiler birleşirken bir gün evvel istifa ettim; ben, 84 üncü maddenin içinde değilim; Yüksek Seçim Kurulu da iki defa karar verdi, sizin ihbarınız üzerine. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Siyasetin içindesin.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Sizin konumunuz kanunsuzdur, siz onu düşünün; bana göre kanunsuzdur. En iyi bilen de benim, Türkiye'de, hepsini söylerim ben. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen efendim...

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Değeri arkadaşlarım, ben sözlerimi burada bağlıyorum.

Anayasanın hükmü açıktır; ortak siyasî hukuk prensiplerine, Bakanlar Kurulunun ortak sorumluluğu vardır. Nasıl, Sayın Başkan cesaretle, bir arkadaşının tahkikatını tamamlamadıkça kimseye teslim etmemek suretiyle demokrasiye örnek, vermişse, bu Anayasanın bu hükmü de işte bunları sağlamak için getirilmiştir ve doğrudur.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Aleyhte, Sayın Vefa Tanır; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

VEFA TANIR (Konya) - Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım; önümüzdeki gündeme bakar isek, bir hayli sözlü sorular var. Bu sözlü soruların bir kısmı haftalardır bu gündemde. Neden bu gündemde? Sayın Başkanlar, sözlü soru sahibini soruyor, burada; ilgili bakan?.. Yok. «Tehir edilmiştir» diyor. Yani, bu gensoru, sözlü sorudan daha hafife alınacak bir şey mi ki,

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

şurada iddia edilen konulara bakan değil, Hariciye Bakanı cevap vermek istiyor? (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, ben, bu gensoruyu veren kişilerden biriyim. Sayın Vuralhan, dışarıda, bu Meclise gelmeden evvel üç kişinin içinde olsa tanımam, bilmem ve ben, 450'mizin burada bir kader birliği ettiğine inanan insanım. Gensoruyu hafife almamalıyız; 3 Eylül'den beri buraya gensoru gelmemiştir; bu gensorunun üzerinde bu itibarla duracaksınız.

Hukukçu arkadaşlarımın, Anayasanın bu maddesini burada yorumlarken söylediklerimin tersi de yazılmamış; ilgili bakan cevap vermez, «Başbakan verir» diye yazılmış mı?

3 Eylül 1980'de buraya getirilen gensoruyu bir hatırlayın; bir siyasî parti ne diyordu: «Türkiye'yi Batı kulübü haline getiren Hariciye Vekili» diyordu. Yine altında ne diyordu: «Türkiye'yi AET'ye sokmak isteyen Hariciye Vekili» diyordu. Türkiye'nin dış politikası Hariciye Bakanının emrinde mi? AET'ye girmek Hariciye Bakanının işi mi, Türkiye'nin politikası mı?

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Ne alakası var?

VEFA TANIR (Devamla) - İşte onun alakası yoksa bunun da yok.

O zaman da Başbakan çıkmadı, gensoru Hariciye Vekili için verildiğinden Dışişleri Bakanı çıktı burada cevaplandırdı.

Eğer biz bu önergeyi getirirken, ANAP'ı, Sayın Hükümeti hedef almış olsa idik, Dışişleri Bakanlığının içinde olan olaydan dolayı Dışişleri Bakanı hakkında getirirdik. Öyle demedik. Mademki hükümeti hedef alma, niçin Vuralhan?..

Şimdi, arkadaşlarım, samimiyetime inanın. Sözcümüzü de dinlediniz. Biz büyük belgeler getirdik. Ne dedik? Biz dedik ki, Milî Savunma Bakanlığı gibi önemli mevkide oturan bir arkadaşımız, gerek basın, gerek bir siyasî parti grubu tarafından, teker teker üyeleri tarafından, sözlü soru olarak, beyanat olarak iki aydan beri bir çirkefe batırılıp batırılıp çıkarılıyor. Bu, çirkef mi, yoksa bir iftira mı?

Şimdi, bunu burada bağlarsanız, Sayın Vuralhan buraya gelmezse, iki aydır yazılanları, çizilenleri, konuşulanları bırakın, şu gün, şurada SHP'nin sözcüsünü dinledikten sonra bunun üstünü nasıl örteceksiniz? Bu iddiaların muhatabı gelsin «Temizim» desin. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, işte, gensoruyu verirken, önerge sahibi, olarak, bu konuda gensoru olur mu, olmaz mı derken, bir iddianın burada temizlenmesi için geldik. İddia sahibi değiliz; ama, iddia, Türkiye'nin hayatiyetini koruyan bir güçlü bakanlığın başında bulunan kişi hakkında verildiği için, temizlensin diye getirdik.

Eğer, bu konuşmalarımızdan sonra hâlâ Sayın Vuralhan gelip de burada kendini savunmazsa, bir başka bakanın savunmasında salonu terk edeceğimizi bildiririm.

Saygılar sunanım. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından «Tehdit var» sesleri)

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) -Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Lehte mi konuşacaksınız?

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Lehte konuşacağım.

BAŞKAN - Buyurun.

Lehte, Sayın Bakan; buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aslında, usul müzakeresinde söz almış olmakla birlikte, biraz önce konuşmasının son bölümünde, benim Hükümet adına konuşmam halinde müzakereleri terk edeceklerini beyan eden sayın grup başkanvekillerinin ifadesi üzerine, sayın muhalefete şöyle bir teklif yapmak için söz aldım.

Burada, zannediyorum bütün milletvekillerinin, iktidar muhalefet ayrımı gözetmeksizin, bu konuda aydınlanmaya ihtiyacımız vardır. (SHP ve DYP sıralarından «Doğru» sesleri)

Müsaade ederseniz, Dışişleri Bakanı olarak, şu gazetelerde bölük pörçük, çoğu zaman da yalan yanlış aksettirilen bütün bu işler nasıl yürütülür, bunun yasal çerçevesi nedir, şu ana kadar nasıl yürütüle gelmiştir, Hükümet adına sizlere bunları izah edeyim. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

Müsaade edin efendim, müsaade edin değerli arkadaşlarım.

Herhalde kabul edersiniz ki, burada yapılan konuşmalar sırasında Ercan Vuralhan'a yönelik çok sayıda sataşma olmuştur; aslında, bir bakanın mutlaka cevaplandırması gereken sataşmalar olmuştur. Lütfedin, kabul edin, benim konuşmamdan sonra Sayın Vuralhan'a sataşma gerekçesiyle söz verin. Kendisi Başkanlık Divanına müracaat etmiştir. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler, «Pazarlık yok» sesleri)

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Pazarlık yok.

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) - Sayın Deniz Baykal'ın burada söylediği, burada dile getirdiği, Bakanlığımı ilgilendirmeyen, Dışişleri Bakanlığı memuru sıfatını ilgilendirmeyen kişisel iddialar konusunda size açıklayıcı bilgi versin.

AHMET KÜÇÜKEL (Elazığ) - Kendi Bakanlığının memurunu daha sonra savunursun.

DIŞİŞLERİ BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) - Eğer meselenin açıklığa kavuşmasını istemiyorsanız, eğer gensoru müessesesini dejenere edip, bundan sadece siyasi sonuç çıkarmak istiyorsanız, bu teklifim geçerli değildir.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Muhterem arkadaşlar, Başkanlığınız, hadiseye, sırf Anayasa hukuku ve Anayasa çerçevesi içerisinde bakmaktadır; müşahhas hadise üzerine eğilmemektedir.

Bakanlar Kurulunun sorumluluğu anonimdir. Bir Bakanlar Kurulu, bir bakanın düşürülmesini, bu sorumluluğun hedefi içerisinde mütalaa edip, bir bakanını konuşturabilir ve buna hiçbir engel yok.

Sayın Vefa Tanır bir örnek veriyor. Ben bu hadisenin detayına girip, münakaşalara da sebebiyet vermem. O zamanın Sayın Başbakanı Sayın Demirel, Dışişleri Bakanının sorumluluğunu müdafaa etmemiş ve sorumlu olarak görülmüş ve düşürülmüş. Burada başka bir başbakan olur, bunun sorumluluğunu kendi üzerine alır, hatta istifa eder veyahut da takdir tamamen ona aittir. Sayın Demirel, o zamanın icapları gereği, hadiselerin öyle getirilişi sebebiyle istifa etmemiş olabilir; ama, başka bir başbakan bunu bir hükümet meselesi, bir anonim sorumluluk meselesi olarak mütalaa edebilir.

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Öyle bir durum var mı?

BAŞKAN - Onun için, müşahhas misaller ve münferit misaller vermek suretiyle işin içinden çıkmak imkânı yoktur. Burada, Anayasanın hükümete verdiği anonim sorumluluk vardır.

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Var mı öyle bir durum?

BAŞKAN - Bir hükümet bu anonim sorumluluğu idrak eder, o bakanının düşürülmesini belki de kendisine mesele yapar, istifa eder.

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Yok ki öyle bir şey.

BAŞKAN - O itibarla, bunu göze almamak için... (SHP sıralarından gürültüler) Bunu göze almamak için hatta Başbakan çıkabilir veyahut da başka bir bakanın...

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Bizim muhatabımız Bakan, Başbakan değil (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, şunu ifade edeyim. Burada takdir tamamen Başbakanın; Başbakanın takdiridir. Başbakan bunu Vuralhan'ın şahsında bir mesele de telakki edebilir, Vuralhan'ın şahsında bir Hükümet meselesi de telakki edebilir. O takdirde, kendisi çıkar veyahut başka bir bakana müdafaa ettirebilir. (SHP sıralarından gürültüler)

Bu itibarla, burada Bakanlar Kurulu adına Başbakan cevap verebilir. Vuralhan'ın gensoruyla düşürülmesinin ileride Hükümete müessiriyetini düşünebilir; kendisi konuşabilir veyahut da başka birisini konuşturabilir.

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Duymadık, daha duymadık; bunu duymak istiyoruz. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Gensoru görüşmelerine devam edeceğiz.

Genel Kurulda Salı günü denetim konularının, Çarşamba ve Perşembe günleri kanun tasarısı ve teklifleriyle komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşülmesi hakkındaki ANAP Grubu önerisinin usule uygun olup olmadığına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	23	17.2.1988	488-498	A. Hüdai Oral	Mustafa Ertuğrul Ünlü	Cemal Özbilen

BAŞKAN - Aleyhte, Sayın Deniz Baykal ve Sayın Vefa Tanır; lehte Sayın Onural Şeref Bozkurt ve Sayın Reşit Ülker söz istemişlerdir.

Buyurun Sayın Baykal.

DENİZ BAYKAL (Antalya) Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önümüze getirilen öneri, Parlamentonun çalışma düzenini yakından ilgilendiren önemli bir öneridir.

Parlamentomuz, Anayasamızın temel siyasal organıdır. Parlamentonun, Anayasaca kendisine verilen görevleri etkili bir biçimde yerine getirebilmesi, İçtüzük ve daha da sonra, bu karar gibi kararların alınarak oluşturacağı çerçeveye belirlenecektir.

Bir anayasa içinde, bir organa, örneğin Parlamente'ye çok önemli görevler verilebilir, çok büyük sorumluluklar yüklenebilir; ama, bu önemli görevlerin, ağır sorumlulukların yerine getirilebilmesi için, hangi şartlar altında, nasıl çalışılacağıyla ilgili usulî kararlar, anayasanın parlamente'ye yüklediği temel görevi yerine getirmesini güçleştirebilir, engelleyebilir. Önümüzdeki kararın böyle bir anlamı olabileceğini düşünerek, Parlamentomuzun konuya geniş bir açıdan bakacağını umarak, bu konudaki düşüncelerimi takdirinize sunmak istiyorum.

Demin burada konuşan Sayın Bakan, Parlamentonun gündeminde yasalar açısından ortaya çıkan tikanıklığa dikkatimizi çekti, öyle anlaşıyor ki, öneri, bu anlayıştan kaynaklanmaktadır. Yani, Parlamento gündemimizde 3 tane kanun tasarısı vardır, bu 3 kanun tasarısını etkili bir biçimde hızla görüşebilmek için, Parlamentonun çalışma düzenini değiştirme ihtiyacı hissedilmiştir.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Bekleyin, daha gelecek çok kanun tasarısı var.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Bakın, şimdi saat 16.30 Parlamento saat 15.00'te çalışmaya başladı. Alınan genel karar ışığında, saat 19.00'da çalışmamıza son vereceğiz.

Parlamento gündeminde 10 tane sözlü soru var. Bu sözlü soruların bir kısmı iki ay önce verilmiş. 10 adet sözlü soru... Bu 10 adet sözlü soruya 3 tane kanun tasarısını görüşmeye, eğer Parlamentonun zamanı, çalışma düzeni elverişli değilse, öncelikle düşünülmesi gereken, bu çalışma düzenini kendi içinde

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

rasyonlamak, kendi içinde kontenjanlara ayırmak olmamalı; tam tersine, Parlamentoyu temel görevini daha etkili şekilde yerine getirebilecek bir çalışma esnekliğine ve zamanına sahip kılacak yönde düşünme arayışı içine girmeliyiz. Eğer, 10 tane sözlü soruyu cevaplayamıyorsak, 3 tane kanun tasarısını konuşamıyorsak, düşünülmesi gereken ilk şey, bunları gerçekleştirmemize imkân verecek daha geniş bir zamanı kendimize ayırmaktır.

Parlamentoda 10 tane sözlü soru sorulmuş olması, sözlü soru kurumunun suiistimali sayılamaz.

Elbette, üç tane tasarımı da görüşmemiz lazımdır. Bunun da yolunu ve yöntemini bulmalıyız. Bunun için çeşitli yollar ve yöntemler vardır, örneğin, saat 15.00 ila 17.00 arasında denetim mekanizmasını işletiriz, saat 17.00 ila 19.00 arasında da kanun tasarı ve tekliflerini görüşürüz. Yani, Parlamentonun şu gününü kanun tasarı ve tekliflerini görüşmeye, bugününü de sözlü soruları görüşmeye diye ayırırsak, Parlamento işlevinin bütünlüğünü ortadan kaldıracak diye kaygı duyuyorum.

Parlamento, parça başı çalışan, fason iş tutan, işlevleri birbirinden su geçirmez kompartımanlara ayrılmış bir düzen içine sokulmamalıdır, öyle bir konu olabilir ki, o konunun o gün içinde müzakere edilmesi lazımdır. O gün, aynı zamanda sözlü soru sorulabilmelidir ve yine o gün sözlü soru cevaplandırılabilirdir.

Değerli arkadaşlar, haftada üç gün çalışıyoruz ve her çalışma gününde de 4 saat çalışmayı öngörüyoruz. Yani, haftada 12 saat çalışmayı kendimize planlamışız. Önemli siyasal, ekonomik ve sosyal sorunları olan 55 milyonluk bir ülkenin Parlamentosunun çalışma düzenini bu kadar kısıtlı tutmanın yanlış olacağı peşin olarak bellidir. Bu tikanıklıklar şurada veya burada ortaya çıkınca, zaten sınırlı olan çalışma günlerimizin bir kısmını münhasıran, yasa tasarı ve tekliflerine, öbürlerini de münhasıran sözlü ve yazılı sorulara ayırmak, zannediyorum doğru bir çözüm değildir.

Parlamento işlevinin bir bütün olduğunu unutmamalıyız. Parlamentoyu, günübirlik çalışan, parça başı çalışan, fason çalışan bir müessese olarak görmeliyiz; çünkü Parlamento, ülkenin en önemli sorunlarına her an müdahaleye hazır bir durumda olmalıdır. Yani, soru varsa soruyu konuşmalıdır, yasa var ise yasayı görüşmelidir; zamanı yeterli değilse zamanını genişletebilmelidir. Eğer, aynı gün içinde her ikisini de yapmak gerekiyor ise, rasyonlamayı, zaman ayırmasını, o zaman, o gün içinde düşünmeliyiz.

Şimdi, üç tane kanun bekliyor diye, bir karar alacağız ve bütün yasama dönemi boyunca, haftanın iki gününü yasa tasarı ve tekliflerine ayıracağız, bir gününü de sözlü sorulara ayırmış olacağız. Korkarım ve kondurmak istemiyorum; ama, dışarıdan bakan birtakım gözlemcilerce, Parlamentonun denetim işlevini askıya almak, Parlamentonun denetim işlevinden kaçırmak olarak değerlendirilebilir ve haklı olarak öyle değerlendirilebilir.

ABDULKADİR AKSU (Diyarbakır) - Yanlış!

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Parlamentoyu, Anayasanın kendisine verdiği yüksek noktada tutmak için özen göstermek, hepimizin sorumluluğudur.

Parlamentonun, fonlarla, bütçe yapma yetkisi askıya alınmış durumda; kanun hükmünde kararnamelerle kanun çıkarma işlevi askıya alınmış durumda. Elimizde tek mekanizma var: Denetim mekanizması. Şimdi de o denetim mekanizmasını, zaten çok olmayan çalışma günlerimizin bir tanesine inhisar ettirmek, haftada sadece bir gün hükümete soru sorulmasına izin vermek, öyle zannediyorum ki, hakla, insafla bağdaşan bir durum değildir.

ABDULKADİR AKSU (Diyarbakır) - Üçte bir.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Konunun esası bakımından da, usulü bakımından da böyle bir çözüme mecbur olduğumuzu düşünmüyorum. Parlamentonun bütünlüğünü bozmamak gerektiğine inanıyorum. Şu anda, yasa tekliflerinin görüşülmesini imkânsız kılan bir denetim tıkanıklığının söz konusu olmadığına inanıyorum. Çalışmamızı bir saat, iki saat daha uzatsak, o üç yasanın üçünü de iki gün, üç gün içinde halletmek imkânımız vardır. Eğer, o üç yasa, ANAP Grubunu ve hükümetin öncelikle ele almak ihtiyacı varsa, Danışma Kurulunda, biz Anamuhalefet partisi olarak, bu ihtiyacın gerektirdiği düzenlemeyi, o kanunlarla ilgili olarak, yerine getirmeye hazırız; öncelikle o kanunları konuşmak için her türlü öneriyi kabul etmeye hazırız; ama, üç kanunla ilgili durumdan yola çıkarak, Parlamentonun bütün bir yasama dönemine dönük etkinliğini kısıtlama girişimini anlayışla karşılamamız, hele buna katkı yapmamız, sanıyorum mümkün değildir.

Parlamento, siyasal hayatımızın temel unsurudur. Bu anlayışa layık davranmalıyız, bu anlayışın gerektirdiği dikkati hep birlikte gözetmeliyiz. Pratik birtakım ihtiyaçlardan çıkarak, temel siyasal kurumları, elini kolunu bağlamış, toplanamaz, konuşamaz, soru soramaz, tartışamaz hale düşürürsek, öyle sanıyorum ki, siyasal rejimimizi kendi elimizle, çok yanlış bir istikamette, tehlikeli bir yönde geliştirmiş oluruz. Müzakere etmekten korkmayalım, tartışmaktan korkmayalım, soru sorulmasından korkmayalım. Asıl, bunların yapılamaması tehlikeli olur, sakıncalı olur.

Şimdi, sözlü soru sorulmasını imkânsız kılan böyle bir kısıtlama getirilecek olursa ne olacaktır pratikte, düşünelim. İnsanlar soru sorma ihtiyacını hissediyorlarsa, bu sorularını belli bir anda görüştürmek ihtiyacını hissediyorlarsa, doğal olarak, bunu gensoru halinde sorma eğilimi içine gireceklerdir ve alacağımız bu kararla, gensoru müessesesini suiistimal etmenin zorunluluğunu kendi elimizle getirmiş olacağız; buna da gerek yoktur. Görüşülmeyi bekleyen ve birbiri ardına verilmiş 30 - 40 tane gensoru ile Parlamentoda daha etkili, daha verimli çalışma durumuna giremeyiz.

Var olan iyi niyeti kullanalım, biz yardımcı olmaya hazırız. Eğer, hükümetin görüştürmek istediği, çıkarmak istediği yasalar var ise, o yasalar için daha çok çalışmaya, hazırız; saat 19.00'dan sonra da çalışmaya hazırız, çalışma gü-

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

nümüzün belli saatlerinde o konuyu konuşmaya hazırız, o konuda Danışma Kuruluna getirilecek her öneriyi sonuna kadar desteklemeye hazırız; ama, bir tek şey istiyoruz: Lütfen, haftada üç kez toplanabilen ve dörder saat çalışabilen Parlamento'yu, ancak haftanın bir gününde soru sorabilen bir Parlamento haline dönüştürmeyelim, bu konuda ısrarlı olmayalım; hele bunu, «çoğunluk bizdedir» anlayışıyla kesinlikle yapmayalım. Bunların sağlıklı gelişmelere yol açmayacağını düşünüyorum, bunlara ihtiyaç olmadığına inanıyorum. Çıkarmak istediğiniz kanunu getirin, birlikte çıkaralım, zamanı birlikte bulalım, hep beraber bunu yapalım; ama, Parlamento'yu, konuşamaz, soru soramaz bir Parlamento haline dönüştürmeye lütfen zorlamayalım.

Bu düşüncelerimi, özellikle ANAP Grubunun anlayışla karşılayacağı umuduyla, Türkiye Büyük Millet Meclisinin takdirine sunuyorum.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Baykal.

Lehte, Sayın Onural Şeref Bozkurt; buyurun efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer üyeleri; bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi Danışma Kurulunda üzerinde mutabakat temin edilemeyen öneri, sözlü soru, Meclis araştırması, Meclis soruşturması, genel görüşme gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir fonksiyonuna ilişkin işlemlerin, haftanın bir gününde; kanun tasarısı ve tekliflerinin ve komisyondan gelen diğer işlerin görüşülmesinin de, Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantı günleri olan çarşamba ve perşembe günleri müzakere edilmesine dairdir.

Yapılan Danışma Kurulu toplantısında, kurula katılan siyasî partiler arasında bir mutabakat temin edilememesi üzerine, Anavatan Partisi Grubunca, biraz evvel arz etmeye çalıştığım çerçevede bir önerge, yine içtüzüğün ilgili hükmü uyarınca huzuruza getirilmiş bulunmaktadır.

Biraz evvel, Sosyaldemokrat Halkçı Parti adına konuşan Sayın Baykal'ın ifadesinde yer aldığı üzere, sözlü soruların önünün tıkanması gibi bir düşünce, esasen, bu önergeyi getirenlerin akıllarından geçmeyen bir düşüncedir. Bu amaçladır ki, sözlü soru gibi diğer denetim müesseseleri için Meclisin haftada üç gün olan çalışma gününden bir günü bu işe ayrılmak istenmiş ve önergeye de böylece dercedilmiştir.

Değerli milletvekilleri, kuşkusuz, parlamentoların temel işlevi yalnızca denetim ameliyesi değildir; belki ondan daha da önemlisi ve önceliği olanı, yasama görevi, yasa yapma görevi, kanun yapma görevidir. Eğer, denetim görevi yerine getirilecek diye, parlamentonun aslî görevi olan kanun yapma yetki ve görevini kullanılamaz hale getirirsek, sanıyorum, parlamentonun, yeterli, arzu edilen, talep olunan bir çalışmayı ortaya koyduğunu iddia etmek mümkün değildir.

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) - Kanunlar birikti mi ki?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Evet, aslında konuşmamın mantığını bozacak olmasına, teselsülünü bozacak olmasına rağmen...

«Yasa var mı?» buyurdunuz, ben size arz edeyim.

1. 3392 Sayılı 103 İlçe Kurulması Hakkındaki Kanunun Geçici 1 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname, elan, görüşülmeye intizaren gündemdedir.

2. 6.1.1982 Tarihli ve 2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı, elan, görüşmeye intizaren gündemde bulunmaktadır.

3. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yine gündemdedir.

4. 2253 Sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı, görüşmeye intizaren, elan gündemdedir.

Diğerlerini arz edeyim, önümüzdeki hafta huzurunuzda gelecek olan gündemde yer alacak olanlar:

1. Çalışanların Tasarruflarının Teşvikine Dair Kanun Tasarısı.

2. 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Teklif.

3. Bağ - Kur Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname.

4. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa Üç Madde Eklenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname.

5. Ödünç Para Verme İşlemi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve devam ediyor... Sayayım: 775 Sayılı Gecekondu Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname; 743 Sayılı Türk Kanunu Medenîsinin Bazı Maddelerinin ve 818 Sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı; İşkencenin Önlenmesine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı; Çevre Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun (Sayın Cumhurbaşkanlığınca geri gönderilmiştir) komisyonların gündeminde bulunan diğer kanun hükmündeki karamameler... Bunlar, önümüzdeki hafta gündeme girecek konulardır.

Şimdi, izin verirseniz, kendi tayin ettiğim çerçeve içerisinde maruzatımı arza devam edeyim.

Sayın milletvekilleri...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - Haftada 4 gün çalışalım, gerekirse 5 gün çalışalım.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Doğrudur, şu anda Meclis gündeminde 10 adet soru bulunmaktadır; ancak, ben dikkat ettim, biraz evvel Sayın Baykal konuşurlarken, halihazırda, şu ana kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun huzuruna getirilmiş 24 tane soru bulunmaktadır. Son soru, 6/24 sıra sayısını ihtiva etmektedir.

VEFA TANIR (Konya) - Meclis açılalı üç ay oldu.

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - Kaçmasaydınız cevap verirdiniz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın milletvekilleri, elbette, sözlü soru, yazılı soru, Meclis araştırması, Meclis soruşturması, genel görüşme, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, muhalefete olsun, iktidara olsun, nereye mensup olursak olalım, hepimizin saygı duyması, özen göstermesi gereken müesseselerdir; ancak, bunlara gösterilen saygı ve özenin - hiç değilse o oranda - kanun tasarı ve teklifleri için de gösterilmesi gerektiğini herhalde inkâr edemeyiz. O itibarla, Anavatan Partisi Grubunun bu yoldaki düşüncesinin gerçekten doğru ve yerinde bir düşünce olduğunu ifade etmek istiyorum.

Öte yandan, bir noktayı daha vurgulamadan sözlerimi bitirmek istemiyorum. Meclis araştırmasına, Meclis soruşturmasına, sözlü soruya gösterilmesi gereken ihtimam ve özenin, o soruyu soranlar, o gensoru, soruşturma, araştırma önergesini verenler için de söz konusu olduğunu burada hatırlatmak isterim. Zırt pırt, ikide birde, yerli yersiz, gerekli gereksiz, arzu edilen ve kamuoyunu... (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - ... kamuoyunu hükümetin aleyhine provoke etmeye yönelik birtakım davranışların da...

BAŞKAN - Sayın Bozkurt...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - ... bu saygı ve özen çerçevesinde değerlendirilemeyeceğini, özellikle ifade etmek isterim.

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, bir dakika efendim.

M. TURAN BAYEZİT (İzmir) - Ne demek «zırt pırt?» Ayıp ayıp!

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Ayıp ayıp!

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Bir dakika...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, biz burada... (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (İzmir) - Sözünü geri aldırın.

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, Sayın Bozkurt, lütfen, bir kelimenizi tavzih buyurunuz; bu «zırt pırt» kelimesi çok ağır. Lütfen, lisanı münasiple ve hakimane görüşünüz efendim.

Buyurun efendim. (SHP ve DYP sıralarından «Sözünü geri alsın» sesleri, gürültüler)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkanım, neden zatıâliniz ve sıraların bu tarafındaki arkadaşlarım alınganlık gösteriyorlar ki? Ben «öyle yapıldı» demedim; «öyle yapılmasın» dedim. Neden alınganlık gösteriyorsunuz? Neden alınıyorsunuz? Alındığınıza göre, acaba öyle bir vehminiz, öyle bir korkunuz mu var? (SHP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYEZİT (İzmir) - Başbakan sana bakanlık vermez.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan müzakerelerin safahatını tetkik ettiğimiz zaman, sadece ve sadece, seçim bölgesine selam göndermek için burada gündem dışı konuşmalar yapıldığını, sözlü ve yazılı sorular sorulduğunu da hatırlayanlardan ve bilenlerdeniz. (SHP sıralarından gürültüler)

GÜNEŞ GÜRSELER (Tekirdağ) - Sözünü geri almadı Sayın Başkan; sözünü geri alsın.

M. ERDOĞAN YETENÇ (Manisa) - Sayın konuşmacı, zırt pırt parti değiştirenlerden...

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Lütfen müdahale etmeyiniz.

Sayın Bozkurt, bir dakikanız var efendim, lütfen tamamlayınız.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bu vesileden istifade ederek, gündem dışı konuşmalar hakkında da bir maruzatta bulunmak istiyorum.

Önce «sorular» hakkında ifadede bulunmak lüzumunu hissediyorum: Bakınız, İçtüzüğümüzün 95 inci maddesinde, «Sorulamayacak konular» başlığı altında şöyle denmektedir: «Aşağıdaki sorular Başkanlıkça kabul edilmez:

a) Başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular...» İnanınız saygıdeğer milletvekilleri, ufacık bir ansiklopedik araştırma ile dahi temin edilebilecek bilgilerin, burada yazılı ve sözlü soru konusu edildiğini biliriz.

Devam ediyorum: «... b) Tek amacı istişare sağlamaktan ibaret konular...» Lütfen, verdiğiniz soruları bu açıdan bir değerlendiriniz muhterem milletvekilleri.

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, tamamlayınız lütfen; müddetiniz bitti efendim.

M. TURAN BAYEZİT (İzmir) - Sayın Başbakan, ANAP Grubunun ahlakını bozacak; dikkat edin hatibe.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla)- Saygıdeğer milletvekilleri, gündem dışı konuşmalarda da, İçtüzüğün ifade ettiği bir temel kalıp ve çerçeve vardır. Gündem dışı konuşmalar, Meclis Genel Kuruluna duyurulmasında zaruret görülen olağanüstü acele hallerde yapılması gereken konuşmalardır. İzin veriniz, gündem dışı konuşmaların aşağı yukarı yüzde 99'unu yapan değerli muhalefet milletvekillerine sorayım: Sizler bir de bu açıdan değerlendirir misiniz gündem dışı konuşmalarınızı?

O itibarla, Meclisin, denetim görevi kadar ve belki ondan da önemlisi, yasama görevi, yasa yapma görevi olduğunu hatırlatır; bu açıdan, Anavatan Partisi Grubunun teklifinin son derece yerinde ve isabetli olduğunu yüce huzura saygı ile arz ederim.

Saygılarımla. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Bozkurt.

Aleyhte konuşmak üzere, Sayın Vefa Tanır; buyurun efendim.

VEFA TANIR (Konya) - Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım, inşallah, Reşit Ülker arkadaşım burada bir düzeltme yapar; çünkü biraz evvel konuşan arkadaşım, meclislerde konuların konuşulmasından kaçtı. Yoksa, biraz önce, benden evvel yapılan konuşma, Adliye Bakanının «kanunlar bekliyor» noktası üzerinde değildi.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) - «Adalet Bakanının» olacak.

VEFA TANIR (Devamla) - Evet, Sayın Başbakan.

Dikkat ettiniz mi, Adalet Bakanının konuşmasındaki, «kanunlar bekliyor» noktasından değil, Mecliste gündem dışı olarak, sözlü soru olarak Türkiye'nin meselelerinin konuşulmasından kaçınmak istiyor. Kim istiyor? İktidar partisine mensup bir milletvekili istiyor.

Meclisi çalıştırmak ve Meclis gündemini dolu tutmak, iktidarların vazifesidir. İktidarların yüzdesi olur; onu her zaman tartışıyoruz; ama millî iradenin yüzdesi olmaz. Eğer, millî irade bakımından tartışacaksak, hiçbirimizin birbirinden bir üstünlüğü yoktur, hatta millî irade olarak arkamıza aldığımız oylara bakarsak... (ANAP sıralarından «Bakalım» sesleri). Evet, evet, bu sırada oturan 292 kişinin her birinin arkasına 30 bin oy düşer, bu sırada oturanların arkasına da 80'er bin oy düşer. (DYP ve SHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) İşte, ben buna rağmen, millî iradenin yüzdesi yok diyorum, 80 bin kişiyi arkamıza aldığımız halde burada üstünlük taslamıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, ne demiş Anayasamız Meclisin görevlerini sayarken? Anayasa, denetimle kanun koymayı birbirinden ayırmış mı? Yüce Meclise iki vazife vermiş; işte, 87 nci madde: Yasa koymak ve denetlemek... Şimdi siz, iktidar olarak, millî iradede övünürsünüz de, biz muhalefet olarak, muhalefet vazifesini, denetimi de elimizden alırsanız, ne yapacağız? Biz tasdik mebusları mı olacağız? Getireceksiniz buraya, el kaldıracacağız, onaylayacağız!.. (ANAP sıralarından gürültüler) Bunun imkânı yoktur.

Ne yapmışız ikibuçuk, üç ayda? Sayın Başkanların, konuşulacak hiçbir konu olmadığı için Meclisi tatil etmemeleri için canla başla çalışmışız, Meclis gündemini doldurmuşuz. (DYP sıralarından alkışlar)

Bir "GAP araştırması getirmişiz; ağırlığını, burada bakan arkadaşımız da kabul etmiştir. Bir gensoru getirmişiz; basındaki durumunu ve Meclisin dinleyici locasındaki durumunu görüyordunuz. (ANAP sıralarından gürültüler) Ama bugün sizin buradaki iddianız şu: «Meclisten kanun çıkmıyor» diyorsunuz. Üç ayda Meclise 6 tane kanun tasarı veya teklifi geldi, bunlardan üç tanesi çıktı. Bugün, gündemde üç tane var; çünkü gündemde üç tane yoktu, iki tane idi; bugün gündemde üç oldu, 103 ilçeyi ilgilendiren kararnameyle. Bu 103 ilçeye kaymakam mı göndereceksiniz, 103 ilçeye hâkim mi göndereceksiniz?.. Hayır. İstanbul'daki üç belediyenin (ilçe oldu) o belediyeye mi bağlı olsun, bu belediyeye mi diye... Bu kadar önemli olan bir şeyin de dağıtımına bir bakın, gündem elimizde. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Dağıtımına bir bakın; 10.2.1988. Bugün ayın 17'si, kaç gün beklemiş?

İşte, hareket noktanız kanun çıkarmak değildir; hareket noktanız Meclis denetiminden kaçmaktır. Sayın bakanları üç gün burada bağlıyoruz. «Ne lüzumu var» dersiniz... Eğer buraya gelmenin lüzumu yoksa, orada oturmanın da lüzumu yok... (SHP ve DYP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar) Onun için, sabahın 8'inde bakanlar kalkar; buradaki vazife saat 15.00'tedir.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Geliyorlar.

VEFA TANIR (Devamla) - Gelmeye de devam edecekler.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) - Kanun yapılırken gelmeyecek miyiz?

VEFA TANIR (Devamla) - Yalnız ilgilisi gelecek Sayın Başbakanım.

Muhterem arkadaşlarım, bir konuya daha dikkatinizi çekmek isterim. Üç aydan beri ne yapmışız? Türlü müdahalelerle itibarı sarsılmış müesseseyi, rejimin müessesesi yapmak için çalışmışızdır.

MEHMET TOPAÇ (Uşak) - Sizin zamanınızda sarsıldı.

VEFA TANIR (Devamla) - Dinlemiyor musunuz?.. Dışarıda bu Meclisi, geçmiş meclislerle karşılaştırırken, gerek basında olsun, gerek kamuoyunda olsun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bugünkü üyelerini, kamuoyu başka türlü görmeye başladı. Biz denetim görevimize devam edeceğiz.

ALİ BABAOĞLU (Nevşehir) - Utanmadan konuşuyorsun. Sizin zamanınızda Meclis Başkanını seçemediniz, Genel Kurul çalışmıyordu, komisyonlar çalışmıyordu.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, lütfen müdahale etmeyelim, hatip konuşsun.

Buyurun efendim.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

VEFA TANIR (Devamla) - Eğer, ben utanılacak bir konuşma yapsaydım... Beyefendi, benim beşinci gelişim; 17 senedir buradayım. Onun için, utanacak varsa, sizsiniz, çünkü denetimden kaçan utanır. (DYP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler) Mücadelesini sürdüren, bir daha gelir, mücadelesine devam eder.

Muhterem arkadaşlarım, eğer maksudınız üzüm yemekse... (ANAP sıralarından gürültüler) Terbiye hududunu neresinde aştım?

BAŞKAN - Lütfen müdahale etmeyelim efendim.

Buyurun efendim.

VEFA TANIR (Devamla) - Eğer maksudımız üzüm yemekse, cuma günleri de toplanırız; çıkardığımız o üç kanunu nasıl ivedilikle, öncelikle getirmişseniz, onları da çıkarırız.

Bugün, benden önce konuşan arkadaşın okuduğu şeylere bakın: «Komisyonda» diyor. «Getirdik» dediğiniz kanun tasarısı ve tekliflerinin çoğunun karşısında «Komisyonda» deniyor. Yani, siz komisyonun hakkına da tecavüz ediyorsunuz, ne gün gelip gelmeyeceğine müdahale ediyorsunuz. Var mısınız Cuma günü toplanmaya? Var mısınız saat 10.00'da toplanmaya? (DYP sıralarından alkışlar) İştirak ederiz.

Saygılar sunarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tanır.

Lehte, Sayın Reşit Ülker; buyurun efendim.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri; getirilen öneri, her parlamento için, ölçülü, makul bir öneridir; çünkü, bir parlamentonun esas vazifesi yasama görevini yapmak, bunun yanında da denetim yapmaktır; ama, şimdiye kadar bütün Batı ülkelerinde ve bu arada da Türkiye'de, bunun bir oranı olmuştur. Bunun bir ağırlık oranı vardır; o ağırlık oranı, yasa yapmada gözüktür.

Nitekim, İngiliz Parlamentosunda sözlü sorular 45 dakikadır ve bizdeki gibi, 10 dakika yerine 20 dakika konuşma ve bir sorunun içerisinde bin soru sormak şeklinde değildir. Gayet kısadır, meclis başladığı zaman 45 dakika süre alır ve zannedersen, haftada ya bir gündür ya iki gündür.

Türkiye'ye gelince: Değerli hatip arkadaşlarım gayet iyi bilecekler, meclislerin ilk başlangıcında tıpkı bu sene burada olduğu gibi- kanunlar komisyonlardan çıkıp gelinceye kadar sözlü sorular yoğunluk gösterir, devam eder, sonra, bir ay sonra, iki ay sonra - benim hatırladığım - haftanın bir gününe (geçmiş dönemlerde çarşamba günlerine) bırakılıyordu, çarşamba günlerinde bu işler yapılırdı.

Binaenaleyh, değerli arkadaşlarımızın, sözlü soruların kısıtlandığı, denetlenmenin kısıtlandığı yolundaki iddiaları, bizim Meclisimizin uygulamasına ve başka ülkelerin uygulamalarına göre, doğru değildir; ama muhalefet olarak onların bu şekilde ifade etmeleri, kendi açılarından doğru kabul edilebilir.

Değeri arkadaşlarım, bunun yanında, «Kanun hükmünde kararnameler çık-mıyor» diye, büyük şikâyetler vardı. Niye çıkmıyor kanun hükmünde kararna-meler? Çünkü, ona vakit kalmıyor. Geçen dönemde 400'e yakın kanun çıkardı bu Parlamento. Hem de, Türk siyasal ve sosyal hayatını, ekonomik hayatını değiştirecek, yenilik getirecek 400'e yakın temel kanun çıkardı. İktidarların va-zifesi, kanun çıkararak, o kanunlara göre icraat yapmaktır.

MEHMET MÜKERREM TAŞÇIOĞLU (Sivas) - Sabahlara kadar çalıştık, tatilleri kaldırdık.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Değeri arkadaşlarımızın söyledikleri gibi, «Günü uzatalım» tezine de katılamaz; çünkü, bir parlamenterin hayatını, yani hepimizin sabahtan akşama kadar yaşadığı hayatı biliyoruz. Vatandaşlarla te-mas olacak, seçim bölgeleriyle temas olacak, komisyon toplantıları olacak, Ge-nel Kurul toplantıları olacak... Bütün bunların teferruatını, Türk vatandaşı henüz bilmez. Hakikaten, parlamenterlik meşakkatli bir iştir. Onun için, «Bütün bir hafta çalışalım» tezi güzeldir; ama, tatbikatta parlamenterleri perişan eden bir tezdur ve bunun neticesinde bir kısım arkadaşlarımız hasta olabilirler, olmuşlardır, ölenler olmuştur bu ağır yükün altında. (DYP ve SHP sıralarından gülüşmeler)

Değerli arkadaşlarım, şunu da kabul buyurun ki, iş gerektirdiği zaman, sabaha kadar bu parlamento çalışmıştır; cuma günü de, cumartesi günü de, pazar günü de çalışmıştır.

Bir başka noktayı da kıymetli nazarlarınıza sunmak isterim: Birkaç gün sonra bütçe müzakereleri başlıyor. Bütçe müzakereleri, hem gensorudan, hem sorudan, hem araştırmadan, hepsinden daha etkilidir ve en etkilidir. O müessese işlemeye başladığı zaman, diğer müesseselerin çoğu işlemez hale gelir. Mesela, «soru» müessesesi, artık burada işlemez; çünkü her gün 1 soru değil, 10 soru değil, 100 soru değil, istediğiniz kadar soruyu, bütçe müzakerelerinde sorma imkânı vardır.

Başka bir noktaya daha temas etmek istiyorum. Netice itibarıyla - benden evvel konuşan değerli arkadaşımın da görüşlerine katılıyorum - şu anda, benim tespit edebildiğim kadarıyla 14 kanun teklif veya tasarısı Genel Kurula gelmektedir; ama, değerli arkadaşlarım, yalnızca şu andaki 14 kanun taslağını düşünmeyiniz. Biz burada, yalnızca bir anı, bir kesiti görüyoruz. Bundan sonra yığınla tasarı veya teklif gelecektir; çünkü, komisyonlar yeni kurulmuş, yeni çalışmaya başlamıştır. Bugün, yalnızca 3 kanun var, 14 kanun var diyebilirsiniz; ama, bu, bugünkü durumu gösterir. Bir hafta sonra, bunların sayısı 20, 30, 40 olacaktır. Binaenaleyh, bu noktadaki görüşünüze de katılmak mümkün değildir. Bu arada başka bir hususu daha arz etmek isterim: Gensoru, genel görüşme, Meclis soruşturması ve Meclis araştırması gibi denetleme araçları dikkatli, itinalı, gerçekçi bir şekilde kullanıldığı takdirde netice verir. Eğer, bu müesseseler yersiz bir şekilde, lüzumsuz bir şekilde, fazla bir şekilde ve kalitesi düşük bir şekilde kullanılırsa, hem müesseseler tehlikeye girer, hem Meclis tehlikeye girer ve ciddî meseleler de...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) - Kaliteyi sen mi tayin ediyorsun?

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Ben tayin etmiyorum; ben de sizin gibi bir milletvekiliyim, kendi fikrimi söylüyorum. Siz de, aksi görüşte olursanız, gelir söylersiniz.

Değerli arkadaşlarım, bugüne kadarki geçmiş tatbikatta, -geçen gün ifade ettim bu kürsüde - 196 tane gensoru verilmiş. Acaba, dünya rekoru kırdık mı kırmadık mı? Yani, gensoru vermekte dünya rekoru kırdık mı kırmadık mı diye ciddi olarak düşünüyoruz ve düşünmemiz lazım. Onun için, alınan bu karar bu müesseseleri de parlamentonun itibarını da koruyacaktır.

Bu arada şunu da ifade edeyim: Milli iradenin yüzdesinden bahsedildi. Evvela, bir yanlış görüşü düzeltmek lazım geldiği kanaatindeyim. Sizler herhalde inanıyorsunuz, yahut da başkalarını inandırmak istiyorsunuz; çünkü, bunu söyleyen değerli arkadaşlarımın, benim verdiğim bilgileri benden daha iyi bildiğine inanıyorum. Bugün, sizin görüşünüze göre, İngiltere Başbakanı da bir azınlık iktidarına dayanmaktadır; çünkü, onun aldığı oylar diğer partilerin oylarından azdır.

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - Ne kadar?

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Kaç dönemdir bu şekilde cereyan ediyor. Yani en başarılı başbakan da, sizin ölçünüze göre böyledir. Buna katılmaya imkân yoktur.

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - Başarıyı nerede buluyorsun?

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Burada ifade edildiği gibi, siz alsaydınız o oyu veya ona yakın, sizi iktidar yapacak bir oyu, siz buraya gelecektiniz, biz de başka bir yerde olacaktık; ama, siz gelediniz diye bunu kötölemeye ve millete yanlış bilgi vermeye hakkınız yoktur. Tabii, aslında bu, kendi meşruiyetiniz üzerinde konuşma anlamını da...

BAŞKAN - Sayın Ülker süreniz sona erdi, lütfen toparlayın.

REŞİT ÜLKER (Devamla) - Bitiriyorum efendim.

«Millî iradenin yüzdesi yoktur» diye ifade ettiler, «Şurada şu kadar (80 bin) oyla gelmiştir» diye ifade ettiler. Bu, her seçim bölgesine göre değişen bir orandır; 140 bin olanı da vardır, 20 bin olanı da vardır. Bundan da nasıl bir netice çıkarıldığını anlayamıyorum.

Getirilen öneri, iktidarın çalışmasını, muhalefetin de denetleme yapmasını engelleyecek bir nitelikte değildir. Kanun tasarıları geldiği zaman, bu kürsüde, iktidar da muhalefet de -daha ziyade muhalefet- konuşmak imkânına sahiptir. Öneriyi desteklemenizi istirham ediyorum.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Ülker.

Bir kanun tasarısı üzerindeki müzakerelerin haftalık çalışma günlerinde bitirilememesi halinde çalışmalara saat 24.00'e kadar, gerektiğinde bu saatten sonra da devam edilmesi ile cuma ve cumartesi günlerinin de haftalık çalışma günlerine ilavesi hakkında bir siyasî parti grubu önerisi üzerine alınan kararın, cuma ve cumartesi günleri de saat 24.00'e kadar ve gerektiğinde bu saatten sonra da çalışılması hususunu kapsayıp kapsamadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	37	18.3.1988	370-377	İlyas Aktaş	Mustafa Ertuğrul Ünlü	Mümtaz Özkök

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, usul hakkında...

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın, Başkan, usul hakkında...

BAŞKAN - Sayın Çetin, usulsüzlük nedir, lütfen izah edin, ona göre hareket edelim.

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, çünkü ANAP Grubu önerisinden bizim anladığımız -metin de o anlamda- perşembe günü yetişmediği takdirde, tasarının bitimine kadar toplantının devamı, o da olmazsa cuma ve cumartesi günü toplanılmasıdır. Bunun anlamı, cuma ve cumartesinin yeni çalışma günleri olarak, haftalık normal 3 güne eklenmesidir. Kaldı ki, Sayın Başkanım, bugün sizin öğleden sonraki uygulamanız da bu yönde olmuştur. Çok önemli bir yanlışlığı önlemek bakımından usul hakkında söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Toptan?..

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Aynı konuda.

BAŞKAN - Yine aleyhte olarak düşünüyorsunuz...

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Evet...

BAŞKAN - Efendim, müsaade ederseniz dün alınan kararı okumak istiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulunun 17 Mart 1988 Perşembe günü yaptığı toplantıda, siyasî parti grupları arasında oybirliği sağlanamadığından; grubumuzun aşağıdaki önerilerinin İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesinin son fıkrası gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Abdülkadir Aksu Grup Başkanvekili

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Öneri:

1. Genel Kurulun 17.3.1988 Perşembe günkü birleşiminde görüşmelerine devam edilecek olan 19 sıra sayılı; Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası ile Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının görüşmelerinin bugün çalışma süresi içinde bitirilememesi halinde, çalışma süresinin, görüşmelerin bitimine kadar uzatılması ve gerektiğinde saat 24.00'ten sonra da devam edilmesi; bu amaçla 18.3.1988 Cuma ve 19.3.1988 Cumartesi günlerinde de toplantı yapılması önerilmiştir. Olay bu.

Şimdi, Başkanlığımız bu konuyu tezekkür etmiş; önerinin ruhu, bu kanunun bitirilmesine kadar çalışmayı amaçlamasıdır görüşüne varmıştır. Bu itibarla eğer bitirilemezse... Ki, dün gece bitirememişiz, arkadaşlar bir hayli yorulmuşlardır, ara vermişiz ve bugün saat 15.00'te birleşimi açmışız. Birleşimin açılması demek, normal gündem uygulanması demek değildir. Esasen, İçtüzüğümüze göre, cuma ve cumartesi günleri toplantı yapılması mümkün değildir, Meclis aksine bir karar almadıkça. Bu sebeple, Başkanlığımız, görüşmelere devam etme kararı almıştır. Bir usulsüzlük yapıldığı inancında değildir. Yüce Heyetinize arz ederim.

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Sayın Başkanım, çok önemli bir usulsüzlük olduğu görüşündeyim, bu nedenle, lütfedin, söz verin efendim. (ANAP sıralarından «Oylayın, oylayın» sesleri)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Ne oylaması? Her şey oylama... (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, özellikle şunu bilmenizi istiyorum: Usulün ve yasaların içinde kalmak Başkanlığımızın prensibidir. Yanlış anlaşılmasın; hiçbir art düşüncemiz yoktur. Burayı dikkatlice okuyorum, özellikle «bu amaçla» şeklinde bir tabir kullanılmıştır. Yazılış çok net ve güzel değil, itiraf ediyorum. «Bu amaçla» dendiğine ve bu maksatla bugün (cuma günü) ve eğer görüşmeler tamamlanamaz ise, bu kanun tasarısı konusunda, yarın da devam edeceğimize göre, Başkanlığımızın bir usulsüzlük yapmadığı vicdanî kanaatindeyiz; ama buna rağmen, Sayın Çetin, buyurun düşüncelerinizi izah edin, zapta geçmesi bakımından faydalı olur. Tabiatıyla, aleyhte konuşacaksınız?..

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Aleyhte konuşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Çetin, süreniz 10 dakikadır.

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aslında, Başkanlığın, son derece sağlıklı birleşimlerin sürmesi için elinden geleni gösterdiği görüşündeyim; ancak, görüşüme göre, çok önemli bir usul hatası yapıyoruz, izninizle bunları kısaca belirtmek istiyorum.

Sayın Başkanın da okuduğu gibi, şimdi, bu amaçla cuma ve cumartesi toplanır. Peki, cumartesi bitmezse ne olacaktır? (ANAP sıralarından «Bitinceye kadar» sesleri) Pazar yok, pazar yok...

BAŞKAN - Efendim, lütfen laf atmayalım.

HÜKMET ÇETİN (Devamla) - Müdahale etmeyin...

Değerli arkadaşlarım, cuma veya cumartesi biteceğini nereden bilebiliyoruz ki?.. Bunun lafzen anlamı ruhu önemli değildir biz perşembe günü gece 24.00' ten sonra çalışacağız, bitmezse cuma ve cumartesi günü de ek gün olarak (yani salı, çarşamba, perşembeye ek olarak) toplantı yapacağız, bitmezse, yeni bir karar getirilmediği sürece çarşambaya kalır, yani Danışma Kurulu yeni bir karar getirmedeği sürece çarşambaya kalır. Şimdi, Sayın Başkanın uygulaması da aslında bu yönde olmuştur. Neden bu yönde olmuştur?..

Değerli arkadaşlarım, bu sabah saat 04.00'te Sayın Başkan, toplantıyı kapatırken, bugünkü birleşimin saat 15.00'te açılacağını ifade etmiştir; doğrusu da odur. Sayın Başkan da bugün birleşimi 15.00'te açmıştır, 10'da olabilirdi, 12'de olabilirdi, 14'te olabilirdi; ama yeni bir gün olduğu için, normal bir toplantı günü gibi düşünerek veya ek bir toplantı günü gibi düşünerek, saat 15.00'te açmıştır. Bununla da kalınmamıştır; eğer dünkü toplantının devamı idiye, bu toplantıda gündem dışı konuşma yapılamaz, Başkanlığın sunuşu yapılamaz. Bugün, bütün bunlar yapılmıştır; gündem dışı konuşma yapılmıştır, sunuşlar yapılmıştır ve yeni bir birleşim başlamıştır. (SHP sıralarından alkışlar)

Bu nedenle, değerli arkadaşlarım, birleşim saat 15.00'te başlamış, bu toplantı saat 19.00'a bitmiştir. Şimdi, bir yanlışlık yapmayalım; yani, zaten yasa konusunda bazı yanlışlıklar yapılmıştır, buna ek olarak bir de usul yanlışlığı yapmayalım. Bu toplantı, bugün 19.00'da bitmiştir. Başkanlığın usulî bakımdan yapacağı tek bir şey vardır; yarın 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatmalıdır; bütün uygulamalar da böyle olmuştur; tutanaklarda böyledir ve bugün saat 15.00'te, normal bir ek toplantı günü gibi yoklama yapılmıştır; başlangıçta çoğunluk sağlanamamıştır, ara verilmiştir, sonra çoğunluk sağlanmıştır, gündem dışı konuşmalar yapılmıştır. Herşey, normal bir ek gün toplantısı gibi yapılmıştır.

Yani, sadece ANAP Grubu önerisinin lafzı değil, Sayın Başkanın uygulaması da bu yönde olmuştur.

Bu nedenle, lütfedin, bu kadar önemli bir konuda, bu kadar önemli bir yasa tasarısı görüşülürken, buna bir de usulsüzlük eklemeyelim; bunun içine bir de usulsüzlük katmayalım, Bugün bu birleşimi kapatarak, yarın 15.00'te toplanmak üzere dağılmamız gerekir. Bunun dışında yapacağımız şey, son derece yanlış olur, usul dışı olur, yasa dışı olur, İçtüzük dışı olur.

Ben sözü uzatarak zamanınızı almak istemiyorum; bu nedenle başkanlığımızın iyi niyetinin idraki içindeyim. Başkanlığın bu konuda ek tartışmalara, yeni birtakım anlaşmazlıklara yol açmadan, bu usulsüzlüğü

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

düzelterek, bu hatadan geri dönerek birleşimi kapatması ve yarın saat 15.00'te toplanmak üzere dağılmanız gerektiği görüşündeyim.

Bunu, gerçekten, başka bir partinin üyesi gibi değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesi olarak hepimizin üzerinde durması gereken bu İçtüzüğe aynı titizlikle uymamız gerektiren bir konu olarak görüyorum ve bu nedenle de birleşimin devamına imkân olmadığı görüşündeyim.

Bu hatanın, bu usulsüzlüğün düzeltilmesi dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çetin.

Buyurun Sayın Toptan.

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hiç de siyasî olmayan bir durumla karşı karşıyayız. Sayın Başkanın iyi niyetine, hukuk bilgisine sonsuz güvenimiz olduğunu ifade etmek istiyorum. Belki, önerinin yanlış kaleme alınmasından; belki, güdülen amacın, gerçekten, yazıldığı gibi olmasından; ama her halükârda, üzerinde konuştuğumuz önerinin, bu akşam saat 19.00'dan sonra toplantı yapılmasını bize göre mümkün kılan bir tarafı yok.

Şimdi, amaç, üzerinde tartışma yaptığımız, konuşma yaptığımız bu vergi yasasının çıkarılması. Bu amaçla, Danışma Kurulunda mutabakata varılamaması üzerine, Sayın Aksu tarafından Genel Kurula getirilen önerinin birinci maddesinde, «Bu tasarının yasallaşması için bugün (dün için) çalışma süresi içinde bitirilememesi halinde, çalışma süresinin, görüşmelerin bitimine kadar uzatılması ve gerektiğinde 24.00'ten sonra da devam edilmesi...» denilmektedir. Şimdi önerilen birinci husus bu. Dün, bu yapılmış; ama tasarı bitirilememiş. Önerinin ikinci bölümü şöyle: Bu amaçla (yani, bu tasarının yasalaşması amacıyla) 18.3.1988 Cuma ve 19.3.1988 Cumartesi günleri de toplantı yapılması önerilmiş. Yüce Meclisin kararı da bu iki gün (yani, cuma ve cumartesi günü) toplantı yapılması şeklindedir.

Bir hususa dikkatinizi çekmek istiyorum: Başkanlığa verilen öneride, «çalışmalara devam olunması» kelimeleri çizilmiş ve onun üzerine «toplantı yapılması» kelimeleri yazılmıştır.

Değerli milletvekilleri, bu yasa tasarısı çıkacak; o, anlaşılıyor; ama yarın çıkar, öbür gün çıkar, daha öbür gün çıkar, çıkması da normal; hükümet partisi bunun üzerinde ısrarla durduğuna göre, normal, ona kimsenin itiraz ettiği yok; ama hukukî olmayan yollarla yasa çıkarma gibi bir yanlış yol, bir yanlış yöntem uygulanırsa bu çok yanlış olur. Şimdi, bu kadar açık, bu kadar net bir durum karşısında -Başkanlık Divanının toplanıp toplanmadığını bilmiyorum; ama toplanmışsa bile, böyle bir karar almışsa bile- bunun doğru olmadığını ifade etmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında söz istiyorum?

SANAYİ VE TİCARET BAKANI ŞÜKRÜ YÜRÜR (Ordu) - Siz «hükümet partisi» dediniz, partinin hükümeti var, hükümetin partisi olmaz.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım efendim.

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Tabî efendim, iktidar partisi demek istedim.

BAŞKAN - Tabî, iktidar partisi olur, muhalefet olur.

Teşekkür ederim Sayın Toptan.

Lehte, Sayın Onural Şeref Bozkurt; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin son birkaç gündür gündeminde bazı vergi kanunlarında, eğitim ve sağlık hizmetlerine finans temin etmek amacıyla yapılması öngörülen değişiklikler konusu müzakere edilmektedir.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Müzakere edilen, eğitim ve sağlık değil.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Ben, sanıyorum, müzakere edilenin sağlık ve eğitim olduğunu ifade etmedim, ona bir finans temin etmek amacıyla bazı vergi kanunlarında değişiklik yapılmasına ilişkin, tasarımı arz etmeye çalıştım.

Saygıdeğer milletvekilleri, bilindiği gibi, Danışma Kurulunda siyâsî parti grupları arasında bir mutabakat temin edilememesi üzerine, Anavatan Partisi Grubunca, bu arz etmeye çalıştığım kanun tasarısının görüşme biçimini tespit etmek üzere bir önerge sunulmuş ve önerge Genel Kurulda tartışıldıktan sonra, aynen kabul edilmiştir. Bu önerinin birinci maddesini ağır ağır okumak suretiyle Yüce Genel Kurulun bilgisine tekrar sunmak gereğini hissediyorum: 1. - Genel Kurulun 17.3.1988 Perşembe günlü Birleşiminde görüşmelerine devam edilecek olan 19 sıra sayılı Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası ile Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının görüşmelerinin bugün (yani, önerinin Yüce Başkanlığa sunulduğu tarih olan 17.3.1988 günü) çalışma süresi içinde bitirilememesi halinde, çalışma süresinin görüşmelerin bitimine kadar uzatılması, deniyor. Demek ki, bu öneriyle, evveleminde çalışma süresinin saat olarak tespiti yapılmaktadır. Genel Kurulun alışılacağı mutlak çalışma saati 15.00 ilâ 19.00 arasındır. Binaenaleyh, bu öneriyle getirilen, o bitiş saati olarak İhtüze edilmiş yer alan 19.00'da bitmemesi halinde, çalışma saatinin namütenahi yahut o günün bittiği saate kadar devam etmesi şeklinde bir amaç gözetilerek bu ifade kullanılmıştır.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Bir sonraki cümleyi oku.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Metni arz ediyorum; bu öneriyi arz ediyorum.

MEHMET TAHİR KÖSE (Amasya) - Dün yine 04.00'te kapattınız?

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz?..

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - «Çalışma süresinin, görüşmelerin bitimine kadar uzatılması ve gerektiğinde saat 24.00'ten sonra da devam edilmesi...» Gün hangi saatte sona ermektedir? Gece 24.00'te. Binaenaleyh, evveleminde 19.00'dan 24.00'e kadar uzatılması; bu saat içerisinde dahi bitirilmezse, o takdirde 24.00'ten sonra da devam edilmesi murat edilmektedir. (SHP ve DYP sıralarından «Doğru, doğru» sesleri)

İBRAHİM DEMİR (Antalya) - O, dün içindir.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Bu amaçla, sanıyorum saate ilişkin, saatle ifade edilen süreye ilişkin konuda, arkadaşlarımla, oturdukları yerden, «Doğru» diye tasdik buyurmaları da, benim arz etmeye çalıştığım hususun isabetini teyit etmektedir.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Doğru, o gün için geçerli.

YUSUF KENAN SÖNMEZ (İstanbul) - Sonra?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Devam ediyoruz. Gün itibarıyla ne düzenlemiş öneri?

RIZA YILMAZ (Ankara) - Bu kadar mantıksızlık olmaz.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - İzin buyurursanız arz etmeye çalışıyorum.

«... Bu amaçla 18.3.1988 Cuma ve 19.3.1988 Cumartesi günleri de toplantı yapılması...» Hangi şartlar tahtında?..

MEHMET TAHİR KÖSE (Amasya) - Bitmemesi...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - 24.00'e kadar uzatılmış. 24.00'e kadar bitmemesi halinde, devam etmesi, daha evvel kararlaştırılmış olan mesai saatleri içerisinde ve fakat cuma ve cumartesi günleri de görüşülmesi öneriyle kabul ve ifade edilmiş ve Yüce Meclisin de tasvibine iktiran etmiştir. (SHP ve DYP sıralarından «O yok» sesleri)

O itibarla, toplantımız öneride öngörüldüğü veçhile ve keza Genel Kurulun kabul ve tasdik ettiği veçhile devam etmek durumundadır.

Yüce Meclise saygıyla arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, bu mantık 84 üncü maddeyi yorumlayan mantıktır.

BAŞKAN - Efendim müsaade eder misiniz? Lütfen...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında...

BAŞKAN - Sayın Topçu, nedir tutumum hakkında söylemek istediğiniz?

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, eğer, bu oturum sizin söylediğiniz gibi öneriyle ilgili olsaydı, oturumu kapatırken, zatı âlinizin «Saat 18.50. Dün alınan karar gereğince, oturumun 19.00'dan sonra da devam etmesi gerekmektedir; ancak çalışmaların uzamış olması sebebiyle 1,5 saat ara vermek istiyorum» gibi bir açıklama yapması gerekirdi. Siz, mensubu bulunduğunuz siyasî partinin buraya getirmiş olduğu kanun tasarısının görüşülmesinin devamını sağlamak amacıyla, bu açıklamaları yapmadan ve bize göre, oradaki yetkinizi doğru kullanmadan oturumu kapattınız; şimdi de açtınız. (ANAP sıralarından «Size göre öyle» sesleri)

Bu tutumunuzdan dolayı söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Topçu, şu anda Başkanlık kürsüsünü işgal eden arkadaşınızın birkaç aylık Başkanvekili olduğunu zatı âliniz de biliyorsunuz. Bu kadar şekilci olmanızı ben anlayamıyorum.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - İzin verirsiniz izah edeyim; söz verin.

BAŞKAN - Siz hukukçusunuz... Kaldı ki başlangıçta da ifade ettim...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Söz verin o zaman efendim.

BAŞKAN - Başlangıçta da ifade ettim; dün Yüce Meclisin kabul ettiği öneri doğrultusunda görüşmelere devam ediyoruz. Zatı âlinize de söz vermiyorum. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Söz verin efendim.

HİLMİ ZİYA POSTACI (Aydın) - Yanlış yapıyorsun.

BAŞKAN - Sayın arkadaşlar, lütfen...

HİLMİ ZİYA POSTACI (Aydın) - Yanlış yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Lütfen...

Madde hakkında verilmiş önergeler var; geliş sırasına göre okutuyorum: (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Tutumunuz hakkında söz verin.

BAŞKAN - Olay tartışıldı; lütfen oturun, çok rica ediyorum.

Okuyun:

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Eğitim, Gençlik, Spor ve Sağlık Hizmetleri Vergisinin İhdası ile 3074 sayılı Akaryakıt Tüketim Vergisi... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler, sıralara vurmalar)

BAŞKAN - Bir dakika müsaade eder misiniz?

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Tutumunuz hakkında söz verin lütfen. Bir usul tartışması için değil, tutumunuz hakkında söz istiyorum. Tutumunuz yanlıştır.

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz, Sayın Topçu?

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Konuşma hakkım vardır, sizin takdirinize de bağlı değildir.

BAŞKAN - Sayın Topçu, burada, benim tutumum hakkında ve önerge hakkında arkadaşlar konuştular. Siz de, meseleyi yerinizden ifade ettiniz.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz; lütfen oturur musunuz...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Lütfen efendim... Söz hakkımı engelleyemezsiniz, tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Peki, buyurun; size 5 dakikayı geçmemek üzere söz veriyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın Topçu, lütfen sürenizi tecavüz etmeyin. (ANAP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun arkadaşlar. Burada, bu Yüce Mecliste, her şeyi en demokratik şekilde tartışmak hakkımız. Eğer bir hata yapmışsak, ondan dönmek fazilettir.

Lütfen hatibi dinleyelim efendim.

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Ankara) - Sayın Başkan, milletvekillerine ait camekânlı kuliste çocuklar var; kim onlar?

BAŞKAN - Görevliler; o camekandaki çocuklara bir bakar mısınız, kimmiş onlar?

Devam edin Sayın Topçu. (ANAP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Susarlarsa devam edeceğiz.

BAŞKAN - Devam edin Sayın Topçu, buyurun.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; oylanana öneri sarihtir ve oylanana bu öneriye rağmen, bugün akşamki kapanışta, Sayın Başkan, saat 18.50'de, yani 19.00 olmadan önce, erken kapatmanın sebebini izah ederek, 1,5 saat sonra, yani saat 20.20'de neden açacağını izah ederek oturumu kapatması gerekirdi; çünkü Meclisin normal çalışma saatleri 15.00 - 19.00'dur ve çalışma günleri de bellidir.

Ben burada bir şey belirtmeye çalıştım. O zaman, Onural Şeref Bozkurt Beyin söylediği doğru ise, dün akşam uyuduğu uykuyu geri versin. Eğer devam ediyorsa. Başkanın oturumu saat 04.00'te kapatma hakkı yoktur. (ANAP sıralarından «Ara verdi» sesleri.)

ALTAN KAVAK (İstanbul) - Kapatmadı, ara verdi.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir saniye efendim:

Burada saat 04.00'te kapanır demiyor.

Eğer bu bir devam oturumu ise, Başkanın birleşimi saat 04.00'te kapatmaya hakkı yoktur. (ANAP sıralarından «Ara verdi» sesleri.) Efendim, ara vermedi, sonradan yoklama ile açtı ve arkadaşlarımızın belirttiği gibi, gündem dışı söz verdi, sunuşlarda bulundu. Bunları yaptıktan sonra, bunun adına ara vermek denmez; bunun adına yeni bir birleşim açmak, yeni bir çalışma günü tayin etmek denir. Siz burada çoğunluğunuza dayanarak, bunu oylarınızla halledecekseniz, burada ifade ediyorum; Sayın Başkanı başkanlığından evvel tanır, saygı duyarım ve her zaman da sevdiğim bir arkadaşımızdır; ama, mensubu olduğu siyasî partinin çıkarmak istediği bir kanunu çıkarmak amacıyla Başkanlık yetkilerini – arkadaşlarımın beyanları dışında - taraflı kullandığı kanaatindeyim...

ALTAN KAVAK (İstanbul) - Kanaat zatı âlinize mahsustur.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Efendim, o kanaat benimdir, kanaatimi burada ifade ederken; eğer bu oturuma parmakla devam ediliyorsa, şu açıklığa rağmen, bu yapılan işe rağmen devam ediliyorsa; bendeniz...

ALTAN KAVAK (İstanbul) - Genel Kurul, gündemine hâkimdir.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Dinleyiniz lütfen, siz de söz alırsınız.

Bendeniz, Sayın Başkanım bu, taraflı tutumunu protesto etmek amacıyla bu oturumu tek başıma terk ediyorum.

Saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Topçu.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Yoklama yapılması talep edildiğinde, Başkanın gözle görünür çoğunluk bulunduğu gerekçesiyle, bu talebi reddedip reddedemeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	1	37	18.3.1988	471-475	İlyas Aktaş	Mustafa Ertuğrul Ünlü	Mümtaz Özkök

BAŞKAN - Buyurun Sayın Çetin.

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Parlamentosu gece yarısı yasalarıyla birlikte tüm tüzük ve yasaları çiğneyerek çalıştırma hakkınız yoktur. Ben, Meclisin bu döneminde üç aydır buradayım; bir tek siz Sayın Başkanın zamanında, siz kürsüye çıktığınız zaman usul icat ediyorsunuz. Tüzüğün 58 inci maddesi size böyle bir hak vermiyor.

MÜNİR F. YAZICI (Manisa) - Size göre öyle.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) - Ne demek «size göre öyle?»

HİKMET ÇETİN (Devamla) - Sizden önce kürsüde bulunan Sayın Başkan, her talep edildiğinde bunu yerine getirmiştir. Çok üzülerek söylüyorum - beni tanıyanlar bilir - öyle anlaşıyor ki, sizi yatağınızdan çıkartarak, bu usulleri çiğnemek için ve alelacele gece yarısı yasasıyla Türk halkının cebinden milyarları çıkartmak için size özel görev verilmiştir. Sizin, kürsüde öyle bir hakkınız yok.

Tüzüğün 58 inci maddesini okuyorum...

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Dinle Sayın Başkan.

MEHMET TAHİR KÖSE (Amasya) - Dinle, dinle.

HİKMET ÇETİN (Devamla) - «Başkan birleşimi açtıktan sonra tereddüde düşerse yoklama yapar.

Görüşmeler sırasında işaretle oylamaya geçilirken, on milletvekili ayağa kalkmak veya önerge vermek suretiyle yoklama yapılmasını isteyebilir.

Yoklama, elektronik oy düğmelerine basmak veya Başkan lüzum gördüğü zaman ad okunmak suretiyle yapılır.»

Bu maddede, «Başkan isterse yoklama yaptırır» diye bir fıkra yok. «Lüzum görürse ad okunur.» (ANAP sıralarından gürültüler)

HALİL ŞIVGIN (Ankara) - «Lüzum gördüğü zaman...»

BAŞKAN - Lütfen efendim... Lütfen... Lütfen...

HİKMET ÇETİN (Devamla) - Değerli milletvekilleri, Sayın Başkan, bu kürsüye çıktığından bu yana, bu Meclis müzakereleri içinden çıkılmaz hale

geliyor. Eğer daha büyük olaylar olmadıysa bizim - başta ben olmak üzere - büyük çabamızla olmuştur. Onu özellikle belirtmek istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

MEHMET KAHRAMAN (Diyarbakır) - Ne diyorsunuz?!

HİKMET ÇETİN (Devamla) - Çünkü gerçekten, Başkan, herkes içeri girerken, daha kimse yerine oturmadan bir önergeyi «Kabul edenler... Etmeyenler» diye oylatmıştır ve bu olay gayet açık olarak herkesin gözü önünde cereyan etmiştir.

Şimdi, eğer, Sayın Başkan bu tasarımı, Tüzüğü dikkate almayarak, yasaları dikkate almadan oylatarak bitirmek istiyorsa, daha kolay yolu var. Nasılsa yasa dinlemiyor, İçtüzük dinlemiyor, o zaman şunu yapabilir: «Kanunun tümünü maddeleriyle birlikte oya sundum, kabul edenler, etmeyenler» diye yapın. O zaman belki daha haklı bir şey yapmış olursunuz. Çünkü, böyle, yasaları çiğneyerek, içtüzüğü çiğneyerek bu kadar önemli, halkın cebinden 1 trilyona yakın parayı alacak tasarımı böyle, geceyarısı parmaklarıyla çıkarmaya hakkınız yoktur. En azından usule uyun. Sizi usule uymaya davet ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde çok değerli başkanlar geçmiştir; bunlardan bir tanesi de Ferruh Bozbeyli'dir. Okuyorum: «16.3.1966. Birleşim 66. Bu Mecliste ekseriyetin olduğunu herkes görmektedir. Alenen ekseriyet olduğu halde, ekseriyetin olmadığı iddiası, bir hakkın suiistimalidir.

Muhterem arkadaşlar, bu Mecliste bütün gruplar hazır bulunduğu halde ve herkesin önünde ekseriyetin olmadığını iddia etmek bir hakkı kötüye kullanmaktır, suiistimal etmek için en güzel örneği verebilmekte yarıya çıkmaktır» demiş ve yoklama yapmamıştır.

MAHMUT ALINAK (Kars) - Sayın Başkan, İçtüzük açık.

GÜNEŞ GÜRSELER (Tekirdağ) - Maşallah, önceden hazırlanıp gelmişsiniz.

BAŞKAN - Geçen dönem, biz bunun, ona, yirmiye yakın tatbikatını yaptık ve benim milletvekilliği yaptığım dönemde de gördük. Şu anda, her iki Kâtip Üyeden, müzakerelerin devamı sırasında üç defa yapılan yoklamadaki mevcutların listesini istedim, imzalarıyla bana getirdiler ve bunu da Kanunlar Müdürlüğüne veriyorum, dosyasında bulunacaktır.

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) - Zor bulursun, zor.

BAŞKAN - Her üç seferinde de toplantı ekseriyetimizin üstünde ekseriyet vardır, şu anda da vardır; bu itibarla...

DURMUŞ FİKRİ SAĞLAR (İçel) - Nereden biliyorsun?

BAŞKAN - Siz Başkanlığa itimat etmeyecek misiniz? Siz Kâtip Üyelere itimat etmeyecek misiniz? Siz devletin memurlarına, Kanunlar Müdürlüğü elemanlarına itimat etmeyecek misiniz? (SHP sıralarından «Size itimat etmiyoruz» sesleri)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

17 nci maddeyi okutuyorum: (SHP ve DYP sıralarından sıralara vurmalar)

MAHMUT ALINAK (Kars) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

ALPASLAN PEHLİVANLI (Ankara) - Lehide mi konuşacak Sayın Başkan? Bir kişi aleyhte konuştu; bir aleyhte bir lehte konuşulması icap eder o zaman.

BAŞKAN - Lütfen efendim...

Buyurun Sayın Toptan.

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii, iki gece geç saatlere kadar müzakerelerin devam etmiş olmasının, saygıdeğer milletvekili arkadaşlar üzerinde...

ALİ SAMİ AKKAŞ (Balıkesir) - İyimsersiniz siz.

KÖKSAL TOPTAN (Davamla) - Bir şey söylüyorum, niye oradan müdahale ediyorsunuz, anlamıyorum.

BAŞKAN - Sayın Toptan, devam edin efendim siz. Önemli değil efendim; devam edin.

KÖKSAL TOPTAN (Devamla) - Geç saatlere kadar müzakerelerin devam etmiş olmasının saygıdeğer üye arkadaşlar üzerinde menfi birtakım etkiler yapması kaçınılmazdır. O sebeple, ikinci sabah olan bu sabah, tansiyonun biraz daha yükselmiş olmasını yadırgamamak lazım.

Demin de konuştum, orada da söyledim, haklı olarak Hükümet ve iktidar partisi bu yasanın çıkarılmasını mutlaka arzulamaktadır, Meclis çoğunluğu da elinde olduğu için, bu yasa çıkacaktır. Muhalefet partileri de, bu yasanın çıkmaması lazım geldiği noktai nazarından hareketle, bu yasanın çıkmaması için ellerinden geleni yapacaktır. Bana göre, meseleyi sadece bu zeminde bırakmalıyız, bu zeminde ve bu şablon içerisinde tartışmalıyız.

Şimdi buradan Sayın Başkanın tutumuna geliyorum: Evvelki oturumları idare eden Sayın Başkanın birtakım uygulamalarına itiraz ettik, karşı çıktık; ama ona rağmen Sayın Akkaş Yüce Mecliste hiçbir olaya meydan vermeden, birleşimi bu saatlere kadar getirdi. Sayın Başkan şimdi geldiler; tabii, bu kürsüde kim oturursa otursun...

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Neyi sayıyorsunuz Sayın Başkan?

KÖKSAL TOPTAN (Devamla) - Bu kürsüde kim oturursa otursun, tüm Parlamentonun, tüm milletvekillerinin, bu kürsüde oturan kişiye saygı göstermesi kesin görevidir. Yalnız, beni ziyadesiyle üzen bir şey oldu: Sayın

Başkana, sayın üyeler tarafından şahsına yöneltilen çok ağır ithamlar oldu; sadece Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanında oturan birine değil, sokakta gezerken herhangi bir kişiye söylense, o kimsenin şiddetle tepki göstereceği ağır ithamlar oldu; Sayın Başkan bunların bir kısmını duymadı yahut duymadı yahut duymak istemedi; ama Sayın Başkanın yanlış birtakım uygulamalar içerisinde olduğu kesin.

Şimdi, bir evvelki oturumu idare eden...

BAŞKAN - Sayın Toptan, vicdanınıza sesleniyorum, burada 150 milletvekillinin altında bir milletvekili olduğunu iddia edebiliyor musunuz? Vicdanınıza sesleniyorum...

KÖKSAL TOPTAN (Devamla) - Sayın Başkanım, benim üzerinde durmak istediğim husus o değil. Bundan evvelki oturumları idare eden Sayın Başkanın herhalde tesadüfen, iktidar partisine mensup bir değerli arkadaşımızdı bu yoklama isteklerine karşı - «Dört olmuş» diyorsunuz - Anavatan Partili arkadaşlarımızın yoklama yapılmaması yolundaki ikaz ve itirazlarına cevabı aynen şöyledir: «Bu Tüzüğü ben yapmadım; yoklama yapmak mecburiyetindeyim» ve yoklama yaptırdı. Zatı âliniz, «Kâtipler vasıtasıyla bir sayım yaptırdığınızı ve ekseriyetin olduğunu» söylüyorsunuz. Belki ekseriyet var; ama belli ki, Başkanlık Divanının uygulamaları arasında bir farklılık var.

Şimdi, İçtüzüğün ilgili maddesi, Meclis Başkanlık Divanını işgal eden Sayın Başkana, yoklama yapma zorunluluğu getiriyor mu getirmiyor mu? Bir evvelki Başkana göre getiriyor, zatı âlinize göre getirmiyor. Bu durumda, biz, zatı âlinizin lüzum görmeme şeklindeki kanaatinize nasıl uyalım?

MEHMET ALİ DOĞUŞLU (Bingöl) - Mantık, mantık...

KÖKSAL TOPTAN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bizi tereddüde düşüren ikinci bir husus da şudur: Bizim önergelerimiz okundu; bizim önergelerimizin yarısı atlandı. Kim yaptı bilemiyorum? Ne Divan Kâtibi arkadaşımı, ne de Başkanlık Divanını işgal eden arkadaşımı, hiç kimseyi suçlamıyorum; ama, bizim önergelerimiz özet haline getirildi, öyle okundu. Bu, hiç kimsenin takdirinde olmaması lazım gelen bir keyfiyet; ama Başkanlık Divanı konusunda bizi ciddi şekilde endişeye düşüren bir keyfiyet. O nedenle, bize göre hiçbir problem çıkmamasını temin için, dediğim gibi, yarın da çalışırız, gerekirse öbür gün de, Pazartesi günü de çalışırız, bu yasa çıkar; ama önemli olan, tansiyonu yükseltmeden, hiçbir hadiseye meydan vermeden; ama mutlaka Tüzük ve yasa hükümleri çerçevesinde kalmak suretiyle, teamülleri bozmamak suretiyle bu yasayı çıkarmak olmalıdır.

Yüce Heyetinize saygılar sunarım. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Toptan, bendeniz teamülleri dile getiriyorum. Teamülleri dile getirebilmek için de, geçmiş tutanaklardan örnekler veriyorum. Bu örnekleri, vaktimiz müsait olsa, teker teker sizlere okuma imkanını, fırsatını bulurum. Bu itibarla, hukukumuzun genel kaidesi ve Meclislimizin tatbikatı,

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

İçtüzük, hakkın kötüye kullanılmasına cevaz vermiyor. İçtüzük; müzakerelerin devamını sağlamak için yaratılmıştır ve yapılmıştır. Bu itibarla, müzakereleri, hakkı kötüye kullanmak suretiyle sekteye uğratmak, isabetsizdir, İçtüzüğün genel kaidesi, genel amir hükmünün hedefi budur.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, bu sözünüzle bize hakaret etmiş oluyorsunuz; söz istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Ne hakareti efendim?..

KAMER GENÇ (Tunceli) - «Hakkı suiistimal ediyor» sözünüz üzerine...

BAŞKAN - Efendim, Sayın Köksal Toptan'a bir hususu daha hatırlatmak istiyorum; müsaade buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) - «Siz yoklama isteğinizle hakkı kötüye kullandınız» dediniz. Burada bize sataşma vardır, söz istiyorum.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, Sayın Köksal Toptan'ın bir sözüne daha cevap vermek istiyorum.

Kendi milletvekilliği sıfatının dışına çıkıp, bana ağır söz söyleyenlerin sözlerini kendilerine iade ederim. (SHP sıralarından gürültüler) Yalnız, sarhoşluk iddiasına gelince, ben - 9'dan - buraya gelinceye kadar altı saat uyku uyudum, öyle geldim. Bu vicdansızlık ve milletvekili olmanın dışında, onun vakarını muhafaza edememenin bir ithamıdır; bu itibarla -Sayın Köksal Toptan'ın bunu ima ettiği kanaatindeyim - şayet kendileri böyle bir imada bulunuyorlarsa hiç üzerlerine konduramam; ama...

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Sayın Başkan, 9'dan 12'ye kadar altı saat mi olur?

BAŞKAN - 17 nci maddeyi okutuyorum...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, hakkı suiistimal konusunda konuşmak istiyorum. (ANAP sıralarından «Otur yerine!» sesleri, gürültüler)

BAŞKAN - Hayır efendim.

TRT'nin, Genel Kurul çalışmalarını radyo ve TV'den yansıtma şekli ve başkanlığın bu husustaki tutumuna ilişkin usul görüşmesi

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	2	40	12.12.1988	232-238	A. Hüdaî Oral	Cemal Özbilen	Mustafa Sarıgül

BAŞKAN - Buyurun efendim, size söz veriyorum:

Sayın Postacı, lehte mi aleyhte mi efendim?..

Buyurun efendim... Üzerinde konuşacaklar...

HİLMİ ZİYA POSTACI (Aydın) -Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biraz önce cereyan eden olayların arkasından, oturumu yöneten Sayın Başkanımızın izahları, onun arkasından salonu terk etmemiz ve şu anda tekrar gelip, bu konuda tutumu hakkında söz istememiz, inanın ki yalnızca muhalefet partileriyle değil, doğrudan doğruya Yüce Meclisin kendisiyle çok yakından ilgilidir.

TRT konusunda, bu kürsüden, 18 inci Dönemin ilk gününden bu yana, haklı ve doğru şikâyetlerimizi dile getirdik. Her dile getirdiğimiz haklı şikâyet, belki Hükümetin, belki de TRT'ye çok yakın olan arkadaşlarımızın ısrarlı tutumlarıyla bir türlü yeteri kadar yansımamıştır ve bu tutumların en sonunda, Sayın Bakan, "Haber değeri olmadığı için TRT burada bulunmuyor" diyebilecek kadar da sataşmayı ileriye götürmüştür.

İBRAHİM GÜRDAL (Isparta) - O lafından dolayı utansın Sayın Bakan.

HİLMİ ZİYA POSTACI (Devamla) - Kıymetli arkadaşlarım, bütçenin kendisi bir haberdır. Bütçenin kendisinin bir haber olduğu ve burada, iktidarıyla muhalefetiyle görüşülen bir bütçenin, görüşme safahatı içerisinde, neresinin veya hangi konunun haber olup olmayacağı önceden takdir edilemez, bilinemez. Bu yetki, bu güçlü kaynak, Tanrı tarafından hiçbir kimsenin beyninin içine sokulmamıştır.

Sevgili arkadaşlarım, inanın, iki bütçe... (ANAP sıralarından "Nereden arkadaş oluyoruz?.." sesleri)

Milletvekili olmamız, bu çatı altında bulunmamız, herhalde en önce arkadaşlık duygularının kuvvetli olmasıyla ilgilidir.

XVIII. Dönemin iki bütçesinin buradan yayınlanması, ister şöyle ister böyle, ama Türk kamuoyunun ve Türkiye'nin en ücra köşelerindeki vatandaşımızın, Türkiye Büyük Millet Meclisini izlemesine olanak tanımıştır ve tahmin ediyorum ki, o iki günlük yayın, bu Meclis çalışmalarımız hakkında, basında veyahut da kulaktan kulağa dolaşan birçok düşünceyi de silmiş atmıştır. Aramızdaki bütün

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

tartışmalara, aramızdaki bütün sıkıntılara rağmen, bu Meclisi yaşatmaya kararlı olan iktidar ve muhalefet partileri bu kürsüde rejim konusunda birleşmişlerdir. XVIII. Dönemin de en büyük konusu budur. (SHP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar) Şimdi, katılalım veya katılmayalım ülkenin bütçesini görüşüyoruz. Haklı olduğumuz çok konular var, haklılığımızı belki söylemek istemiyorsunuz; ama üç günden beri devlet görevlisi buraya geliyor, çantasını bırakıyor, çıkıp gidiyor. TRT bültenleri içerisinde kullanır veya kullanmaz; ama burada ülkenin bütçesi görüşülüyor. Bir iktidarın, XVIII. Dönemin başından bugüne kadar geçen bir yıllık icraatı konuşuluyor. Burada kayıtlara alırsınız, belgelerinize alırsınız, "Televizyonda vermenin Anayasa emri olmadığını" söylediniz, "Radyodaki, Anayasa emridir" dediniz. Şimdi radyoları dinleyiniz, radyolarda kişisel konuşmaları da, takdir hakkını kullanarak, TRT vermemektedir. Bu sıralarda bir gün iktidar muhalefet yer değiştirecektir, o şikâyetleri bir başkalı yapacaktır. İşte bu yanlışları kesmek için, bugün bu Meclis ve Başkanıyla yumruk gibi bu yanlışın karşısında durmalıdır.

Sayın Başkan, "bunu daha üst organlara götüreceğini" söylüyorlar. Elbette götürecek; ama yapması gereken şuydu; sabah gelip bu Meclisin boş sıralarını çeken, akşam 17.00 haberlerinde, 21 haberlerinde sanki bu Meclis çalışmıyormuş gibi ekranlarda-bu Meclisi millete jurnal eden televizyonu- bu kapıdan dışarı çıkarması gerekirdi. (SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ben bu Meclisteki bütün milletvekili arkadaşlarımı, iktidarıyla, muhalefetiyle savunma gereğini duymuyorum; bir şeyler yapıyoruz, takdir yüce milletindir, günü geldiğinde kararını verecektir; ama o milletin her ferdini en doğru kaynaktan ve en seri uyarmak, onlara en taze bilgi akışını sağlamak zorundayız. Kulaktan kulağa dedikodulu ve boş sıralar gösterilerek yapılan televizyon jurnali, inanın iktidarı da, muhalefeti de, yani bu Meclisi yaralamaktadır. Buna çare bulmak, bu çareyi elbirliğiyle bulmak hepimizin görevidir.

İlk günden beri zaten söylediklerimizin temel felsefesi budur. Aynı şeyleri düşünmeyebiliriz; ama bu Meclisin çalıştığını göstermek, bir hizmet üretmek sevdasında olduğumuzu ortaya koymak zorundayız. Bütün arkadaşlarımız konuşuyor, boşa mı konuşuyor? Bu arkadaşlarımız bu konuşmalarını hazırlarken, bütün Meclisin geçmişini araştırmadılar mı? İktidarın ne yapmak istediğini, her iktidar milletvekili, muhalefetin buna karşı eleştirilerini hepimiz birlikte koymadık mı, bütün zabıtları araştırmadık mı?

Kıymetli arkadaşlarım, bu bütçe nasılsa iktidarın dediği doğrultuda geçecek; bunu baştan söylüyorsunuz ve sayıyla geçirmezseniz zaten yanlış olur; ama sizlerden tekrar rica ediyorum; gelin şu konuda Meclisin çok titiz davranması gerektiğini ortaya koyalım. Size hiç şikâyet gelmiyor mu? "Konuştuğunu söylüyorsunuz, bir kere seni ekranda görmedik" diyorlar. Burada 8-9 saat televizyon yayın yaptı, 450 milletvekilinden 448'i buradaydı; acaba kaç tanesi özel ilgiye layık oldu?

Sevgili arkadaşlarım, şu andaki atmosferinizde istediğiniz kadar bu meselede geçiştirme gayretini sürdürün, inanın yanlıştır, yanlışın üzerinde ısrarlı olmak hiç birimize fayda getirmeyecektir.

Ben bu konuşmamla yalnız kendimin değil, inanıyorum ki, tüm milletvekili arkadaşlarımın da hissiyatını da dile getiriyorum ve Meclis Başkanlık Divanının en kısa sürede bu konuya çözüm bulmasını istiyorum. Bu çözüm bulunmadığı sürece, TRT'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi içerisinde yapacağı her türlü eyleme karşıyız, haber alma özgürlüğüne karşılık kabul etmesinler; ama bu yanlış tutumdur. Bu yanlış tutuma karşı da, ben ve arkadaşlarım gereken eylemi koyacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz Sayın Postacı.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Sayın Başkan, bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Aleyhte, lehte efendim.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Usul müzakeresi açmadınız ki!

BAŞKAN - Usul hakkında istiyorsunuz.

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, usul müzakeresi açmadınız ki!..

BAŞKAN - Usul hakkında iki lehte, iki...

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Usul değil ki, tutumunuz hakkında söz istendi.

BAŞKAN - Şimdi efendim, benim tutumum hakkındaki usul de, usuldür...

HİKMET ÇETİN (Diyarbakır) - Nereden çıkardınız, Sayın Başkan?..

BAŞKAN - Evet efendim, usul diye girdikten sonra, iki lehte, iki aleyhte söz vermeye mecburum.

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Usul değil, tutum efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Sayın Başkan...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, usul müzakeresi açılmadı ki!

BAŞKAN - İçtüzüğü mü okuyayım yani?

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Okuyun efendim... Usul müzakeresi açılmadı ki!

BAŞKAN - Açtım efendim. Söyledim kendisine, tutumunuz...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - O zaman, bir söz daha vermeniz gerekir.

BAŞKAN - Vereceğim efendim... Kim isterse, ikişer söz daha vereceğim. İki lehte iki aleyhte vereceğim. Mademki, usul hakkında açtınız, benim tutumum hakkında, buyurun.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Açılmadı.

BAŞKAN - Açıldı efendim... Açtık. Arkadaşıma söz verdim. 10 dakika konuşma hakkı var.

YAŞAR YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, televizyonu çağırın gelsin; bakan çıktı.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli üyeler; benim, değerli bir konuşmacı burada konuşmasını sürdürürken, sonunda, "Televizyon neredeydi? Bizi çekmedi" demesine, oradan küçük bir cümleyle sataşmış olmam, onu istiskal etme amacını gütmüyor, bilakis, bizim de şikâyetçi olduğumuz TRT'nin tutumuyla ilgili bir latifeydi...

İBRAHİM GÜRDAL (İsparta) - Yalan!

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Devamla) - ... ve şöyle oluyor maalesef: Geçen defa da burada TRT müzakere edilirken, "Efendim, haber değeri var veya yok" diye, bir tasnif yapıldı, hatırlarsanız. Şunun haber değeri vardır, bunun yoktur... Bunu kim tespit ediyor? Herhalde, TRT'de bir hiyerarşi vardır, tespitini yapan da budur. Ben oradan, onu söylerken, kendi yaşadığım bir olayı hatırladım ve onun için söyledim.

EROL GÜNGÖR (İzmir) - Sayın Bakan, siz de şikâyet etmeyin, çözüm bulun, çözüm.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Devamla) - Efendim, anayasal bir kuruluş var; çözümü, hep beraber bir araya gelebiliyorsak, bulalım yani.

Şimdi, burada söylenilen küçük latifeleri, büyüterek, mesele yaparak, Meclisi terketmek, yanlışır.

Ben, onbeş gün evvel, cumartesi günü, Manisa'da, 4 tane kuruluşa gittim, 2 büyük temel attım, 2 büyük kuruluşu da açtım. Sonunda, tam havaalanından çıkarken, Galatasaray'la ilgili bir şey sordular. Dedim ki, bu Bakanlar Kurulunun işidir, tabii ki, Galatasaray'ın arkasında hep beraber varız, gerekirse, fonu da düşürürüz, gerekirse tenzilat da yaparız. Haber değeri varmış, bu birinci manşettydi, benim öteki dört tane kuruluşla ilgili yaptığım konuşma, büyük büyük yatırımlar hiçbir şekilde ifade edilmedi...

TEVFİK KOÇAK (Ankara) - Demek ki, itibarınız yokmuş.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Devamla) Yani, demek ki, kendilerine göre haber değeri olan buymuş. Halbuki, bana sorsanız, esas haber değeri, temelini attığım 2000 konutluk siteydi, açtığım liseydi... Bana göre haber, bunlardı; ama bunun kararını ben vermiyorum ki, Sayın Başkan da vermiyor. İşte bakın, birisi geldi, burada istediğini çekti, istediğini çekmedi, gitti. Yani, bununla ilgili...

YAŞAR YILMAZ (Ankara) - Sayın Bakan, o sözünüzü geri alın o zaman.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Devamla) - Ben şunu söyledim... Hayır, arkadaşımızı istiskal etmek maksadıyla söylemedim ki. Aynen şöyle söyledim: "Haber değeri yoktur, herhalde" dedim. Nasıl anlarsanız anlayın. Benim anlayışım, o arkadaşın takdirinde. Yani, burada, TRT'nin çekimlerini kim yapıyorsa, hangi hiyerarşidense, onların takdirinde herhalde...

İBRAHİM GÜRDAL (İsparta) - İlgili arkadaş var; ona söyleyin. İlgili arkadaş orada oturuyor, kös dinliyor, kös.

ULAŞTIRMA BAKANI EKREM PAKDEMİRLİ (Devamla) - Benim TRT ile ilgim de yok, bilgim de yok.

Şimdi, bu anayasal müesseseye ilgili, müdahalelerimiz yanlıştır. İkide birde, "TRT şunu yapsın, TRT bunu yapsın" demek yanlıştır. Onu söylerim. Bakın, ben de diyorum, başımdan geçen olayda, benim de şeyim bu; ama anayasal müesseseye, her zaman burada gelip, "Beni çek, onu çek, filancayı çek, bakanı çek, feşme kencayı çek" demek, yanlıştır.

Saygılarımı sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, aleyhte, tutumunuz aleyhinde.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Bugüne kadar, iki yıldır TRT'yi yönlendirememişsiniz, bende usul hakkında konuşuyorsunuz. (ANAP sıralarından alkışlar) Bravo! Hepinizi alkışlamak lazım.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, önce bir noktayı arz edeyim, usul müzakeresi açmak zatı âlinizin lütfudur efendim. Usul müzakeresi, ne talep edilmiştir, ne de İçtüzük buna cevaz vermektedir. Arkadaşımız, tutumunuz hakkında söz istemiştir. Arkadaşımız konuşmasını bitirir ve inerd; ama zatı âliniz büyük bir tarafsızlıkla ve tarafsız yönetiminizin tescili amacıyla usul müzakeresi açtınız. Biz de, bu müzakere nedeniyle hakkımızı istimal ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım, olay ne?.. Bence önemli bir olay. Sayın Pakdemirli'nin kullandığı kelimeler, yerinde kelimeler: " Birileri geldi, burada çekti, gitti."

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Arkadaşlar, Sayın Pakdemirli'yi tenkit için söylemiyorum, bu deyimleri yerinde kullandı. Burası, birilerinin gelip, görüşmeleri görüntüleyeceği yer değildir, hiçbir zaman değildir, işin ciddi tarafı bu. (DYP ve SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İkinci konu, Türkiye Radyo Televizyon Kanunu, benim değerlendirdiğim kadarıyla, bu kuruma, Meclis müzakereleri konusunda diğer basından ayrı bir imtiyaz tanımamıştır.

Bugün, şimdi, bir gazeteci, foto muhabiri arkadaşımız, şuraya girse, resim çekse, bırakır mısınız? Bırakmazsınız, giremez çünkü. O halde, TRT, canı istediği zaman, kendisine verilen talimata uygun olarak nasıl girer çıkar, Başkanlık Divanının bundan nasıl haberi olmaz? Beni bağışlayın, bir tabir kullanacağım; ama bu kürsüde kullanılmaz bu tabir, burası Meclistir, burası falan yer değildir arkadaşlar...

Öyleyse, Başkanlık Divanı tarafsız değildir. "Başkanlık Divanı tarafsız değildir" derken, oturumu yöneten Sayın Başkanı kastetmiyorum; Başkanlık Divanı tarafsız değildir. Niçin değildir?

Bugün, muhalefet gruplarının sözcüleri konuştu. Eğer bu TRT, dört dörtlük tarafsızsa, muhalefet gruplarının sözcülerinin de görüntüsünü tespit eder; bir saniye, iki saniye yansıtır, ama onlarınkini tespit etme, Sayın Bakan kürsüye çıkınca görevi ifaya gel... Bu TRT'nin tarafsızlığıdır.

Oturumu yöneten Sayın Başkana geliyorum. Bundan daha acısı, Sayın Başkan adalet ölçülerini tesis etmemiştir. Sayın Başkanın, TRT kameramanı arkadaş, bu ikazlar üzerine, "Çekimi kesiniz, çıkınız" demesi gerekirdi arkadaşlar. (SHP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bunu demesi gerekirdi, bu icap ederdi. Çünkü, muhalefet...

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Meclis teamülünde var mı bunlar?

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Çünkü, muhalefet, Hükümetin değil, Meclis Başkanlık Divanının teminatına sığınır. Eğer Meclis Başkanlık Divanının teminatı üstümüzden kalkarsa, artık sorular birbiri arkasına gelir.

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) - Başkanın, yerinde sözü var.

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - İkinci konu, Sayın Pakdemirli bir latife yapmak istedi; çok çok iyi biliyorum, bir latife yapmak istedi; ama bence bunu iki açıdan değerlendirmek gerekiyor.

Birincisi, değerli arkadaşlarım; sayın bakanlar bizim gibi sıradan milletvekilleri değildirler. Sayın bakanlar, oturushlarıyla, kalkışlarıyla, hitaplarıyla, tavırlarıyla bakan olduklarını ortaya koymalıdır.

İBRAHİM GÜRDAL (Isparta) - Nerede öyle bakan?..

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Bir bakan, burada, bu latifeyi, içinden gelse dahi yapmamalıdır; ama daha önemlisi, Yüce Heyetinizin önüne bir

kanun tasarısı geliyor, buna dikkat buyurun iktidar partisi; Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun verici bütün istasyonları, verici hatları, linkleri vesaireleri PTT'nin emrine geçiyor, PTT'nin malı oluyor; PTT bunu işletecek ve çalıştıracak...

FAHİR SABUNİŞ (Bursa) - Sayın Bayazıt, olmadı şimdi; telefonu kuruyor; ama TRT'nin görevine karışabilir mi?

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Kimdir bu PTT? Bu PTT, Ulaştırma Bakanlığına bağlı, özerk olmayan, devlet memuru statüsünde kişilerin idare ettiği bir yerdir. Eğer bugün, bir sayın bakan, latife dahi olsa, haber değeri yoktur diye bir girişimi bilinçaltından gelen bir dürtüyle yaparsa, yarın o yetkiyi aldığı zaman televizyon müessesesinin, televizyon verici istasyonlarının, linklerinin yönetimini üzerine aldığı zaman, biz TRT'nin yayınlarında tarafsızlık ilkesinin çiğneneceği endişesine bugünden kapılırız...

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Bugüne kadar telefonunuz kesildi mi Sayın Bayazıt?

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Bu böyledir, iki kere iki dört, bu böyledir. Sorumluluk bugün TRT'nindir, PTT'nin değildir. Bu önemli konudur, ister kabul edin, ister kabul etmeyin.

Sayın Başkan, zatı âlinize tenkidimi ve sitemimi tekrarlıyorum: Zatı âliniz, muhalefet sözcülerini görüntülemeyen TRT'yi -Belki dikkatinizden kaçmış olabilir- ikaz edildiği halde, salondan çıkarmayarak, hükümetin görüntüsünü almasına müsaade etmesi suretiyle adaleti tesis etmediniz.

Arz ediyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, demin, usul hakkında Sayın Postacı arkadaşımız söz istedi. İstenen söz "Usul hakkındadır ve Başkanın tutumu hakkında" diye söylendi ve yanında "Sayın grup başkanvekili de tutumunuzla ilgili görüşmek istiyor" dedi. ...Benim tutumumla ilgili görüşme istendiği zaman, İçtüzüğün 64 üncü maddesi Millet Meclisini çalışma usullerine davet etmek için derhal yürürlüğe girer. Bu, onun hakkıdır söz vermek zorundayım. Ayrıca "Başkan söz veremez, takdir eder" diye de bir şey yoktur, verir.

Şimdi, ben arkadaşşıma söz verdim, hatta kendisine "Lehte mi, aleyhte mi?" diye de sordum; ama kendisi derhal kürsüye geldi ve konuşmaya başladı. Ondan sonra lehte ve aleyhte söz vermek durumunda idim. Bu bakımdan, Sayın Bayazıt'ın maddeler üzerindeki hassasiyetle duruş şekline -ben de mütevazı bir hukukçuyum- herhalde itibar ederim.

Şimdi, efendim, diğer kısma geliyorum. İki yıldan bugüne kadar, hep beraber çalışıyoruz...

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Bir yılı, iki yıl yaptınız Sayın Başkan.

BAŞKAN - TRT geliyor, bir kısım arkadaşlarımızın ekrana çıkması imkânı oluyor, bir kısmının olmuyor, konuşan arkadaşlarımız; hükümete daha fazla

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

önem veriyor, vermiyor. Başkanlık Divanındaki arkadaşlarımıza hiç önem bile vermez, zaten buradan görüntü kesilir. Bunlar falan da önemli değil. Bakınız, bunları şikâyet konusu olarak yapmıyorum; ama bendeniz şöyle düşünüyorum: TRT, Anayasanın şu maddesi gereğince, Parlamentonun bir sorunu, yani Parlamentonun çözmesi gereken bir sorunu olarak huzurunuzda gelmiş olabilir. Bunu ileri sürün; ama bunun yeri ve bunun muhatabı ben değilim.

Bakınız, Anayasanın 133 üncü maddesi açık ve diyor ki "Radyo ve televizyon istasyonları, ancak Devlet eli ile kurulur ve idareleri tarafsız bir kamu tüzelkişiliği halinde düzenlenir." Benim konuşmam sırasında bir arkadaş geldi, bir işçi arkadaş sırtında kamera ile geldi, buraya ne zaman geldi, kim emir verdi de geldi, niçin geç kadı da geldi, niçin o zaman geldi meselesini ben sizin huzurunuzda kendisiyle tartışamazdım... (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Zaten mesele de o Sayın Başkan, mesele de o...

BAŞKAN - Benim tartışacağım şey, onun mesulü olan insanlarla, belirli yerde ve belirli zamanlarda; hatta siz, benden evvel meseleyi devletin bu kürsüsüne getirmek suretiyle, onu Parlamentoda bir sorun halinde ve bu Anayasanın öngörmüş olduğu prensiplerin, ilkelerin ışığı altında çözmek gibi, hep beraber çözeceğimiz bir konuydu.

Şimdi Sayın Bakan burada söz aldı ve konuştu. Söylediği söz şu: Birincisi, "Bu, anayasal bir durum" dedi, iki, biz de şikâyetçiyiz dedi.

Değerli arkadaşlarım, "Şikâyetçiyiz" demek yeterli değildir, buna "Anayasal bir durumdur" demek, benim de dediğim gibi yeterli değildir ve siz de yeterli görmüyorsunuz. Yeterli görülmediği zaman yapılacak şey, bunu Türk Milletinin huzurunda, Türk Milleti adına görev yapmakla yükümlü olan, millî iradeyi temsil eden Parlamentonun bunu ele almasıdır. Yani bunu Hüdaî Oral'ın ele alması söz konusu değildir. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar)

Ben, size yardımcı olmak için buradayım; yoksa, TRT ile bir tartışma yapmak için burada değilim.

Bakınız, size söylüyorum; bana, görevimi hatırlatınız, benim görevimi yapmadığımı söyleyiniz; ama lütfediniz ben burada görevimi yaparım, buradan indikten sonra ise ben de sizin gibi sade bir milletvekiliyim. Burada ise, 5 inci Dönem Parlamentoda çalışmış bir arkadaşınız olarak, içindeki düşünceleri, fikrî yapısını içine atan, fikrî yapısını bir yana bırakıp, tarafsız hareket etmek için çırpınan bir arkadaşınızım. Lütfediniz, bana yardımcı olunuz. Bütün arkadaşlarımla beraber bunu rica ediyorum. Gereğinin yapılacağından da emin olmanızı rica ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

Çalışmalarımıza devam ediyoruz efendim. (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (Hatay) - TRT, Meclisin üstünde bir kurum değildir.

Başbakanlık makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, makama vekâlet ediliş edilemeyeceğine ilişkin usul görüşmesi

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	3	25	1.11.1989	162-169	Abdulhalim Aras	Kadir Demir	Mustafa Ertuğrul Ünlü

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce, Cumhurbaşkanlığı makamının tezkeresini dinledik. Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki...

BAŞKAN - Şimdi, Sayın...

KAMER GENÇ (Devamla) - Efendim, yani, Hükümetin olmadığını vurgulamak için...

BAŞKAN - Tamam; vurgulamak için...

KAMER GENÇ (Devamla) - Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki, "Başbakan Turgut Özal'ın, Cumhurbaşkanı seçilmesi nedeniyle, Anayasanın 101 inci maddesine göre milletvekilliği sıfatı sona ermiştir ve Başbakanlık sıfatı da sona ermiştir. Bunun üzerine, ben Sayın Ali Bozer'e, Başbakanlığa vekâlet yetkisini veriyorum ve mevcut Bakanlar Kurulunun da bu geçici süre için, geçici olarak göreve devam etmesini rica ediyorum."

Şimdi, kanaatimizce, bu bizim Anayasamıza aykırı bir statüdür. Bir defa, bakın, Anayasa, 109 uncu maddesinde, "Bakanlar Kurulunun Kuruluşu" başlığı altında şöyle diyor: "Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlardan kurulur.

Başbakan, Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasından atanır.

Bakanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya milletvekili seçilme yeterliğine sahip olanlar arasından Başbakanca seçilir ve Cumhurbaşkanı atanır; gerektiğinde, Başbakanın önerisi üzerine, Cumhurbaşkanı görevlerine son verilir." Bu, 109 uncu maddedir.

Anayasanın 113 üncü maddesinde de, "Bakanlıkların kurulması ve bakanlar" başlığı altında şöyle denmektedir:

"Herhangi bir sebeple boşalan bakanlığa en geç onbeş gün içinde atama yapılır." Değerli milletvekilleri, Anayasamızda, Başbakana geçici vekâlet edilmesi; özellikle, Başbakanlık sıfatı düşen bir insanın yerine vekâlet edilmesi diye bir müessese yoktur. Kanaatimizce, Anayasanın bu hükmüne göre, evvela, Cumhurbaşkanı, bir Başbakan atamak zorundadır. Geçici atayamaz; Başbakanlık görevini birisine verir, bir milletvekili arkadaşına verir ve o kişi de Bakanlar Kurulunu oluşturur; ondan sonra, bu şekilde Meclis, çalışmalarına

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

devam eder. Aksi takdirde, bu statü içinde Başbakana vekâlet müessesesi olamaz; çünkü Başbakan yok ortada. Olmayan bir müessese için vekâlet verilemez. Çünkü, Sayın Turgut Özal'ın milletvekilliği sıfatı kalkmıştır, Başbakanlık sıfatı da ortadan kalkmıştır ve Başbakan da olamaz.

ÜNAL AKKAYA (Çorum) - Müessese var.

KAMER GENÇ (Devamla) - Bu, önemli bir hukukî sorundur.

Anayasamız, çok açık olarak, "Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlardan kurulur" diyor. Demin de söyledim, biz burada, bu müesseseyle ilgili meseleyi halletmeden, Bakanlar Kurulu üyelerini var sayarak müzakerelere devam edemeyiz. Devam ettiğimiz takdirde, çok önemli bir usul hatası içinde olacağımıza, Anayasaya aykırı bir davranış içinde bulunacağımıza inanıyorum.

Başkanlık divanının bu konuyu tezekkür etmesini diliyorum. Anayasaya aykırı herhangi bir işlem yapılmaması lazım. Olay çok önemlidir.

Saygılar sunarım efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

ADALET BAKANI MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, ne vesileyle söz istiyorsunuz?

ADALET BAKANI MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Efendim, bu hususta görüşümüzü bildirmek üzere söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Olmayan Hükümet nasıl konuşur efendim?

BAŞKAN - Efendim, arkadaşımız usul hakkında söz almıştır ve bir öneri getirmiştir. Ben de usul tartışması açtım.

ABDÜLKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Hükümet adına konuşmuyor değil mi efendim? Çünkü, Hükümet yok.

BAŞKAN - Şahsı adına da konuşur, Hükümet adına da konuşabilir usul müzakeresinde. (SHP sıralarından gürültüler)

ABDÜLKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Hükümet adına konuşamaz, hükümet yok efendim. Arkadaşımız şahsı adına konuşuyor herhalde.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, şahsınız adına mı konuşuyorsunuz?

ADALET BAKANI MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Hükümet adına konuşuyorum efendim. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, bir hususu hatırlatayım, içtüzükte, usul tartışmalarının şahıs adına yapılacağı belirtildiği için, konuşmanızı şahsınız adına yapmanızı rica ediyorum.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri, Sayın Ali Bozer, Başbakanvekili sıfatıyla, Sayın Başbakanın, Cumhurbaşkanlığı seçilmesinden sonra, Başbakanlık görevine devam etmektedir. Bu hususta hukukî ve fiilî dayanak nedir?

KAMER GENÇ (Tunceli) - Anayasada yerini göstereceksiniz.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, ben Anayasada yerini göstereceğim. Sizde, Anayasada bunun aksine bir hüküm gösterin bakalım.

BAŞKAN - Sayın Genç, dur bakalım, hatip ne söyleyecek, bir dinleyelim. En sonunda, bu hususta kararı ben vereceğim; bu hususta Başkanlık bir karara varacak. Zatı âlinizi dinledim, sayın milletvekili arkadaşımızı da dinleyeceğim. Başka söz isteyen olursa, iki kişiye daha söz vereceğim. Ondan sonra bir karar vereceğim. Bu itibarla, arkadaşımızın ne söyleyeceğini bilmeden, bir şey söyleyemeyiz.

Devam edin sayın hatip.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - İdarede devamlılık esastır. Hiçbir hukukî prensip olmasa dahi, idarenin devamlılığı esasına göre, bugün için, Ali Bozer'in Başbakan oluşu hadisesinin hukuka aykırı bir yönü yoktur; yani konu, yalnızca bu ana prensip çerçevesinde alınsa dahi, hukuka aykırı bir yön yoktur. Kaldı ki, bu meselenin hukuk açısından dayanağı vardır.

Sayın Başbakanın durumu hakkında Danıştayın bir görüşü vardır. Danıştayın görüşü -iki üyenin kanaati- Başbakanın, yemin edinceye kadar Başbakanlık görevine devam edebileceği yolundadır. Buna mukabil, ekseriyet görüşü ise, Sayın Başbakanın, Cumhurbaşkanlığı seçildiği andan itibaren Başbakanlık sıfatının düşeceği ve "Seçilmiş Cumhurbaşkanı, olduğu için," bu sebeple de yerine birisinin atanması lazım geldiği yolundadır. Yani, Danıştayın görüşü de, bir Başbakanvekili atanması lazım geldiği, Cumhurbaşkanınca böyle bir görevin yerine getirilmesi gerektiği yolundadır.

Danıştayın bu görüşüne esas olmak üzere, Sayın Başbakan, Cumhurbaşkanı seçildikten sonra, Cumhurbaşkanı seçildiğini ve bu sebeple Başbakanlığa birisinin vekillik etmesi lazım geldiğini Sayın Cumhurbaşkanına iletmış; isim olarak da, Sayın Ali Bozer'i teklif etmiştir. Bunun üzerine, Sayın Cumhurbaşkanı, Ali Bozer'in Başbakanvekili olarak göreve devam etmesine "Olur" vermiş, karar vermiş ve bu husustaki tezkere, Yüce Mecliste okunmuştur. Demek ki, idarenin devamlılığı prensibi bunu gerektiriyor. Hukukun ana prensipleri itibariyle, zaten, Başbakan Yardımcısı pozisyonunda olan Ali Bozer'in fiilî durumu bunu gerektiriyor. Danıştayın görüşü de bu istikamettedir.

Peki, hiçbir hukuk sisteminde buna ait hüküm yok. Başka kaynak aramaya lüzum yok; sizin okuduğunuz madde var. Ama, maddeyi okuyup tefsir ederken, hukuka uygun tefsir etmek var, hukuk dışı tefsir etmek var... Açalım

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Anayasanın 113 üncü maddesini: "Açık olan bakanlıklarla izinli veya özürlü olan bir bakana, diğer bir bakan geçici olarak vekillik eder. Ancak, bir bakan birden fazlasına vekillik edemez" deniliyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) - "Başbakan" demiyor ama.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, bu madde - müzakereleriyle de sabittir ki- Başbakanı da içine alır.

Hukuk tatbikatının bugüne kadar yapılmış olan şekli de çok mühimdir. Bugüne kadar, Başbakan bir yere gittiğinde bu maddeye göre kendisine vekillik veriliyordu.

ABDÜLKADİR ATEŞ (Gaziantep) - O ayrı.

KAMER GENÇ (Tunceli) - O başka.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Hatta hatta, Sayın Başbakan Amerika'ya tedaviye gittiğinde, bu maddeye istinaden, Sayın Kaya Erdem vekaleten üç ay Başbakanlık yapmıştır.

Şimdi, burada münakaşa konusu yapılabilecek olan bir tek husus vardır: Başbakanlık makamı boşalmış mıdır, yoksa...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Boşalmıştır.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) -... Yoksa, bir mazereti mi vardır? Başbakanlık makamı boşalmış ise, işte Anayasanın 113 üncü maddesine göre, asgarî 15 günlük müddetle vekillik etme söz konusudur.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Beyefendi, orada "Bakan" tabiri var.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Kaldı ki, umumî hükümler çerçevesinde mütalaa edersek, yeni Başbakan atanıncaya kadar, 15 günlük süre söz konusu olmaksızın, vekillik etme söz konusudur. Böyle bir hal, ana prensip, düşünülmemiştir; yani bütün bu kanunlar hazırlanırken, böyle bir hal büyük ihtimalle düşünülmemiştir; ama, düşünülmüş olsaydı, bundan daha iyi bir hüküm koymak mümkün değildi. Tamamen, olaya uygun ve olayı içeren bir hukuk maddesidir. Çok daha olumsuz hallerde, Başbakanın üç ay dahi ayrıldığı hallerde, vekillik etmeyi imkân dahiline getiren bu hükmün, geçici bir süre için Başbakanlığa vekil atanmasına mani olduğunu söylemek mümkün değildir.

Başlangıçta da söylediğim gibi, idarenin devamlılığı, hiçbir hukuk kaidesine lüzum göstermez. Türk hukuk tatbikatında bunun örnekleri vardır. Sayın Başbakanın ayrılmasından sonra, Sayın Ali Bozer'in Cumhurbaşkanınca onaylanmış vekâleti süresince, Bakanlar Kurulunun görevi devam etmektedir.

Arz olunur efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, sayın konuşmacı bana göre çok hatalı bilgi verdi. Başbakan, milletvekilliği sıfatını kaybetmiş bir kimsedir. Başbakan yokken, vekâlet söz konusu olamaz. Konuyu Başkanlık Divanının tezekkür etmesi gerekir.

ŞADAN TUZCU (Rize) - Müessese var, müessese.

ABDÜLKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ateş.

ABDÜLKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Sungurlu şahsı adına yaptığı konuşmada, idarenin devamlılığından söz etti; buna katılıyoruz.

DEVLET BAKANİ SAFFET SERT (Konya) - Hayır hayır, Hükümet adına konuştu.

BAŞKAN - Mümkün değil efendim. Onu izah ettik. Usul tartışmaları şahısları adına oluyor. Bunu tavzih ettik efendim.

ABDÜLKADİR ATEŞ (Devamla) - İdarenin devamlılığı, bu konu için ve bugün gündemimizde mevcut olay için geçerli değildir. Olması gerekir... Ne olması gerekir? Sayın Cumhurbaşkanı Evren'in, Sayın Özal'ın statüsü (yani, Başbakanlık ve milletvekilliği statüsü) değiştiği anda, vekil değil, yeni bir Başbakan ataması gerekiyor; o Başbakana, Hükümet kurma yetkisi vermesi gerekiyor. İdarenin devamlılığı bu anlama gelir. Yoksa, mevcut olmayan bir makama vekâleten atama, hele bu, siyasî bir idarî makamı da gerektiriyorsa, bunun devamlılığının bu şekilde sağlanması, Anayasamıza aykırıdır.

Şimdi, yapılması gereken, o idarenin devamlılığını sağlamak istiyorsak, Başbakanlık makamı -Başbakanın milletvekilliğinin de düşmesi nedeniyle-boşaldığı anda, Sayın Evren'in (bugünkü Cumhurbaşkanı'nın) yeni bir Başbakan ataması ve hükümet kurma görevini o şahsa, o milletvekiline tevdi etmesi gerekir. Bugün böyle yapılmadığına göre, Anayasaya aykırı bir hareket söz konusudur.

İdarenin devamlılığını sağlamak için, eğer, Sayın Başbakan veya bakanlardan bir tanesi hasta ise, yurt dışında seyahatte ise veya benzeri nedenlerle kendi mevcudiyeti bu çatı altında devam ediyorsa ve belli engelleri çıkmışsa, vekâlet söz konusu olabilir; ama burada böyle bir durum var mı?.. Hayır. Anayasanın burada açıkça belirttiği hüküm, bu söylediğim türden, seyahat, hastalık vesaire gibi durumları kapsamaktadır. O zaman vekâlet söz konusu olabilir; ama bugün burada vekâlet edilecek kişi mevcut değildir, makam boştur. Bu makamı doldurmak da, bugünkü Cumhurbaşkanı'nın görevidir.

Bu nedenle, biz diyoruz ki, bugün, Başbakan yoktur, Hükümet yoktur. Bu açıklığın, tez elden, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından doldurulmasını temenni ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Güneş, iki lehte, iki aleyhte söz verebiliyorum. Şimdi iki aleyhte söz verildi. Lehte konuşmak istiyorsanız buyurun; Sayın Genç'in teklifinin, görüşünün aksini savunacaksınız buyurun.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Lehte, efendim...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Cumhurbaşkanı ANAP'a yardım etmiştir; bunu da, tutanaklara geçmesi bakımından söylüyorum. Bir Cumhurbaşkanı'nın tarafsız olması gerekirken bir grubu korumuştur.

BAŞKAN -Efendim, onu kürsüde ifade etseydiniz olurdu; ama, yerinizden mümkün değil.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Anayasa bu kadar ayak altına alınmaz.

BAŞKAN - Sayın Genç... Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Anayasanın bu maddesini, ilkokul talebesine bile götürseniz böyle anlar.

BAŞKAN - Şimdi, herkesin, özellikle zatı âlinizin Anayasadan ve İçtüzükten bahsedebilmesi için, bunlara riayet etmeniz gerekir.

İçtüzük, "Milletvekili, Başkan tarafından söz verilmedikçe konuşamaz" diyor. Böyle olduğuna göre, nasıl İçtüzükten bahsedebilirsiniz? Bu sözlerinizi kürsüde bahsetseydiniz olurdu; ama yerinizden, imkânsız...

Buyurun Sayın Güneş.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında hukuk sistemimizde çok sık rastlamadığımız, hatta ilk kez rastladığımız bir uygulamayla karşı karşıya olmanın sıkıntısını çekiyoruz.

Başbakan, dün burada yapılan -maalesef, sadece Anavatan Partisi Grubu milletvekilleriince yapılan- oylama sonucunda, Cumhurbaşkanı seçilmiş sayılmıştır. (ANAP sıralarından gürültüler)

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - "Sayılmıştır" ne demek?

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Öyle, her kelimenin üstünde durursanız, konuşamam ki... (ANAP sıralarından gürültüler)

A. CENGİZ DAĞYAR (Antalya) - Utan, utan! Onu bu Meclis seçmiştir, bu Meclis.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - O anda Başbakan yoktur.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) - Hani lehte konuşacaktınız?

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Aleyhte konuşmuyorum ki... "Başbakan yoktur" demek, aleyhte konuşmak mı? O anda Başbakan yok.

BAŞKAN - Hatibi dinleyelim efendim; nereye gelecek, bir bakalım.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Tahammülleri yok, Sayın Başkan.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Hukukî olacağını sandığımı bir açıklama yapmak istiyorum.

O anda Başbakan yoktur. Çünkü, Anayasamıza göre, Başbakanın, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olması gerekir. Cumhurbaşkanı seçimini tamamlanmış sayıyorsanız, seçilen kişinin milletvekilliğiyle ilişkisi o anda kesilir. Kesildi; milletvekili değil artık. Öyleyse, Başbakan da olamaz; çünkü, Anayasamıza göre, Başbakan olmak için milletvekili olmak gerekir. Çok ağır bulmazsanız, bir başka benzetme yapmak istiyorum: Yani, Başbakanın o an ölmüş olması gibi düşünülebilir. (ANAP sıralarından, "Ülke Başbakansız mı kalsın?" sesleri) Tabii ki, ülke Başbakansız kalmayacak; öyle bir şey yok.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Vekâlet... Vekâlet...

HASAN FEHMÎ GÜNEŞ (Devamla) - Efendim, asile vekâlet edilir, olmayana vekâlet edilmez. Allah korusun, ölse, vekâlet edilir mi? Yerine birisi atanır; çünkü asil yok. (ANAP sıralarından gürültüler)

TURİZM BAKANI İLHAN AKÜZÜM (Kars) - İhsan Sabri Çağlayangil... İhsan Sabri Çağlayangil de...

BAŞKAN - Efendim, lütfen dinleyelim... Dinleyelim efendim. Lütfen...

HASAN FEHMÎ GÜNEŞ (Devamla) - Bir bakan, hatta Başbakan... Tabii ki, ben oradaki "bakan" kelimesini, Başbakan dışında... (ANAP sıralarından gürültüler)

İzin verir misiniz değerli milletvekilleri? Düşüncemi söylemek istiyorum...

BAŞKAN - Efendim, müdahale edilecek ne var?.. (ANAP sıralarından gürültüler) Çok rica ederim efendim... Çok rica ederim...

Sayın hatip, Genel Kurula hitap ediniz efendim.

HASAN FEHMÎ GÜNEŞ (Devamla) - Hay hay efendim. Zaten öyle yapmaya çalışıyorum Sayın Başkanım.

Açık olan bakanlıklarla, izinli veya özürlü olana (Kendisi var; özürlü, izinli, başka görevde) yani asili mevcut olana vekâlet edilebilir...

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI İSMAİL SAFA GİRAY (İstanbul) - "Açık olan" ne demek?..

BAŞKAN - Sayın Bakan...

HASAN FEHMÎ GÜNEŞ (Devamla) - Ama, burada, vekâlet edilmemesi gerekir.

Değerli Sungurlu, açıklamaları sırasında, sanıyorum, "Başbakanlığın boşaldığını, Başbakan yazı ile bildirdi" buyurdular, yanlış anlamadıysam. Böyle yapıldıysa, bu da yine bir yanlışlık ve çok önemli bir yanlışlık. Artık, onu bildirme yetkisi, olsa olsa, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanınıdır; çünkü, bu salondaki bir oylama, olay neticesi vukubulmuş bir durum vardır; onun tedbirinin alınmasını Cumhurbaşkanıya bildirecek olan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Başkanıdır. Başbakanlığı bitmiş olan kişinin, "Ben ayrılıyorum, benim işim bitti; ama yerime falan..." demeye artık hakkı yok, inha yetkisi yok onun.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Bu nedenle, bu uygulamanın, hukukumuz, Anayasamıza uygun biçime getirilmesi gerekir; noksanlıktan vardır.

Arz ederim.

Teşekkür ederim efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Efendim, izin verirseniz bir hususu açıklayayım.

BAŞKAN - Efendim, Sayın Güneş, "Lehinde konuşacağım" dedi ve biz de lehinde telakki ediyoruz.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Efendim, aleyhte bir şey söylemedim. Doğrusunu söylemek, bir şeyin daima lehinedir. Bir noksanlığın olduğunu arz ettim.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Eğer arkadaşlarımızın söyledikleri doğru olsa; Cumhurbaşkanı, Başbakanı atamak için, icabında üç gün, beş gün parlamenterlerle görüşmek zorunda kalsa, beylerin ifadesine göre, memleket yine Başbakansız kalacak.

BAŞKAN - Efendim, onun cevabını Başkanlık verecek.

Sayın milletvekili arkadaşlarım, bu önergeyi İçtüzüğün 79 uncu maddesine göre görüşmeye alıyoruz. İçtüzüğün 79 uncu maddesi, "Bakanlar Kurulunun herhangi bir sebeple çekilmesi halinde yeni Bakanlar Kurulu güven oyu alınca kadar, Anayasa ve İçtüzük değişiklikleri hariç, kanun tasarı ve tekliflerinin komisyonlarda ve Genel Kurulda görüşülmesi ertelenir..." diyor. Ne görüşülmeyecek? Kanun tasarı ve teklifleriyle, Anayasa ve İçtüzükle ilgili konular. Bunun dışında, genel görüşme, Meclis araştırması gibi konular, İçtüzüğün 79 uncu maddesinin şümülüne girmiyor ve 16.4.1974 tarihli 30 uncu Birleşimde de, Türkiye Büyük Millet Meclisi bu yönde karar vermiştir. Biz bu kararı tatbik ediyoruz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Başbakan var mıymış o zaman?

BAŞKAN - Şimdi burada, Başkanlığın konusu olduğu kanaatinde değilim. Başkanlık, 79 uncu maddeyi nazarı itibare alıyor. Ortada da bir Hükümet vardır.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Var mıdır efendim?

BAŞKAN - Hükümet boşluğu mümkün olamaz. "Bugün Başbakan yoktur ve Bakanlar Kurulu ortada yoktur" dersiniz, Türkiye Cumhuriyetini on gün müddetle, Hükümete, Başbakansız bırakma durumuna düşeriz...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Başbakansız Hükümet olmaz Sayın Başkan; o zaman, Reisicumhur, Başbakan atasın...

BAŞKAN - O halde, var olduğuna göre ve yeni Bakanlar Kurulu, Başkanı tayin edilinceye kadar göreve devam edeceğine göre, biz de 79 uncu maddeye göre...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, müsaade ederseniz yerimden bir cümle söylemek istiyorum.

Biz Meclis araştırması ve soruşturma önermelerini görüşürken, siz, "Hükümet var mı?" diye soruyorsunuz. O zaman, Hükümet sırasına kim oturacak?.. Onun için, biz diyoruz ki, Başbakan istifa etmiş, makamı düşmüştür, hukukî statüsü kaybolmuştur. O zaman, Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Ali Bozer'e vekâlet vereceğine, onu asaleten atasın.

BAŞKAN - Efendim, o, Sayın Kenan Evren'in vazifesi...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Başkasını atasın...

BAŞKAN - Başkanlık vazifesini yapan Halim Aras'ın değil efendim...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Herhangi bir milletvekilini atar, makamı doldurur. Anayasayı açıkça ihlal ediyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Anayasayı bu kadar açık seçik ihlal ediyorsunuz Sayın Başkan.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Sayın Başkan, bu hususta yanlış yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Efendim, konu aydınlanmıştır.

Müzakerelere geçiyoruz.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Danışma Kurulu önerisi ve Genel Kurul kararı olmadan, TBMM'nin, normal çalışma günleri dışında toplanıp toplanamayacağına ilişkin usul görüşmesi

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	3	30	10.11.1989	325-327, 328-337	Abdulhalim Aras	Mustafa Ertuğrul Ünlü	Mümin Kahraman

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, dünkü müzakerelerde, Danışma Kurulu önerisi olmadan, Hükümetin gösterdiği bir günde, hükümet programının okunup okunmaması konusunda tartışma açılmış ve Sayın Başkan -dünkü zabıtlarda ifade edildiği gibi- gerekçelerini de göstermek suretiyle, kararının isabetli bulunduğu noktasını Genel Kurulunuza arz etmişti.

Konunun ehemmiyeti ve hadisenin münakaşa konusu oluşu karşısında, Sayın Bayazıt'a bu konuda söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bayazıt. (SHP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; maruzatım, Sayın Başkanın temas ettiği konuyla ilgili değildir; ondan daha önemli, daha vahim bir Anayasa ihlaline taalluk etmektedir. Bu amaçla söz aldım.

YASİN BOZKURT (Kars) - Sayın Başkan, o konuyla ilgili söz almadı. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim... Dinleyelim...

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Sayın Başkanım, arkadaşlarımın İçtüzüğün 64 üncü maddesini okumalarını tavsiye ediyorum. İçtüzüğün 64 üncü maddesi -bana lütfettiniz söz verdiniz- Başkanlık Divanına herhangi bir takdir yetkisi tanımadan, usul üzerinde; bir konunun öne alınıp veya sonraya bırakılması konusunda, milletvekillerine söz hakkı tanımıştır. Ben, bu hakkımı istimal ediyorum ve bu hakkımı kullanırken bazı arkadaşlarımın saygı göstermeye mecbur olduklarını da, üzülerek vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, o konu, bize ait.

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Sayın Başkanım, mecbur oldum efendim.

BAŞKAN - Şayet sizin sözünüzü keserlerse, o konu bize ait; zatı âlinizin beyanı, ifadesi, söz istediğiniz konuda konuşmaktır.

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Sağ olun efendim.

Sayın Başkanım, dün, Hükümet listesi Yüce Kurulda okundu ve bugün zorla ele geçirebildiğim, özel girişimlerle ele geçirebildiğim 9 Kasım tarihli

-mükerrer- Resmî Gazetede de bu yayımlandı. Hükümet listesine baktığımızda, bugün yürürlükte olan mevzuata göre, 15 adet olan devlet bakanlığına 14 atamanın yapıldığı görülmektedir.

Anayasanın 110 uncu maddesi, çok açık bir şekilde, -arz etmek istiyorum müsaade ederseniz-"Bakanlar kurulunun listesi tam olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur" diyor. Anayasanın öngördüğü mecburiyet, listenin "tam olarak" sunulmasıdır. Listenin eksik sunulması, 110 uncu maddeye göre, bakanlar kurulu listesinin sunulmuş olduğunu ortaya koymaz, özellikle, bakanlar kurulu listesinin Yüce Meclise sunulmamış olduğunu ortaya kor.

Listenin tam olarak sunulma mecburiyeti vardır. Şimdi ne yapılmıştır? Şu veya bu şekilde -o bizi ilgilendirmez- listenin eksik olduğu fark edilmiştir ve Sayın Cumhurbaşkanının, Başbakanlıktaki bir itiyadı gündeme getirilerek, - tahmin ediyorum- Anayasanın bu hükmü, henüz, Sayın Cumhurbaşkanının bu çatı altında ettiği, "Anayasaya ve hukuka bağlılık" yemini bu çatının içinden ve o yemini bu salonda dinleyen Anavatanlı milletvekili arkadaşlarımızın kullaklarından silinmeden, Anayasaya karşı bir hile ile, bugün, programın okutulması sağlanmak istenilmiştir.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Hile yok.

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Bu mümkün değildir.

"Okuruz" diyebilirsiniz; okutursunuz da... Ancak, biz bu itirazımızı, yarınki toplantılarda, (bundan sonraki Meclis toplantılarında) yine bu şekilde bir İçtüzük ve Anayasa ihlali gündeme geldiğinde, "Efendim, falan zamanda da, Sayın Akbulut'un Hükümeti zamanında da liste eksik verilmişti ve okunmuştu, itiraz edilmemişti" diye bir defa öne sürülmesin, bunu önleyelim diye yapıyoruz; onun için zabıtlara geçiriyoruz.

Sayın Başkanım, Anayasa emri, Anayasa hükmü, sarihtir. Liste tam olarak sunulmadığı için, Yüce Meclise sunulmuş bakanlar kurulu listesi yoktur. Anayasamız, hükümet programının müzakeresinin, bakanlar kurulu listesinin sunulmasından sonra bir haftalık süre içinde yapılmasını emretmektedir.

Bu itibarla, Bakanlar Kurulu listesinin tam olarak Meclise yeniden sunulması ve sürenin o tarihten başlaması gerekir. Bunu, çok sayın milletvekillerinin hukuk anlayışlarına, çok sayın milletvekillerinin Anayasa anlayışlarına tevdi ediyorum. Ziya Paşa'nın dediği gibi, "Tiz-i ref-târ olanın pâyine dâmen dolaşır." Yapılmış bir eksikliği, aceleye getirilerek, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde hiçbir zaman görülmemiş bir şekilde, "Biz işi çabuk yaparız, hızlı yaparız" edebiyatına sığmayacak bir şekilde eksik bir listeyi hemen Meclise göndererek, işi oldubittiye getiremezsiniz.

Yine, acı bir husus tespit ve teyit edilmiştir ki, karşımıza Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı olarak çıkan Sayın Başbakan ve Sayın Cumhurbaşkanı, önlerine getirilen kâğıtları okumadan imzalamışlardır. (DYP sıralarından,"Başbakanın Meclisten haberi yok ki" sesleri)

AHMET KARAEVLİ (Tekirdağ) - Ne ilgisi var?

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Cevap verecek efendim... Lütfen!..

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Okusalar idi, hiç değilse birisinin dikkatini çeker ve bu eksikliğin, Anayasanın 110 uncu maddesi karşısında vahim bir hata teşkil edeceği bilincine sahip olurlardı.

Sayın Başkanım, maruzatım budur ve Yüksek Heyetinize ve Başkanlık Divanına. Anayasanın 110 uncu maddesi -tekrar okuyacağım, zabıtlara tekrar tekrar geçmesi şarttır- "Bakanlar Kurulunun listesi tam olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur" dediğine göre ve liste de bu anlam içerisinde sunulmadığı cihetle, hükümet programının okunması, Anayasanın 110 uncu maddesi karşısında, mümkün değildir.

Biz görevimizi yaptık, takdir sizlerindir.

Saygılar sunuyorum.

(SHP sıralarından alkışlar)

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Toptan, Danışma Kurulunda görüştüğümüz veçhile, öneri okunduktan sonra zatı âlinize söz versem daha isabetli olmaz mı?

Sayın Bayazıt'ın konusuna bir cevap arz edeyim, ondan sonra öneriyi okutayım, Sayın Güneş'e ve size söz vereyim.

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Usul tartışması açtınız da, ben onun için söz istedim efendim.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt'ın görüşmesi, bahsettiğiniz konuda olmadı. Ben de kendilerinin sözlerini kesmemek ve ondan sonra kendi konuşmalarına imkân vermek için konuşma fırsatı verdim.

Efendim, dün okunan Bakanlar Kurulu Listesi, dünkü okunan şekliyledir ve yanılmıyorsa, Resmî Gazetede o şekilde yayımlanmıştır. Sayın Kâmrân İnan'ın atanması, ek Resmî Gazetede beyan edilmiştir. Cumhurbaşkanı ve Başbakan, 15 inci Devlet Bakanına da lüzum görmüş, ayrıca bildirmiştir.

Bu itibarla, okunan, dünkü Bakanlar Kurulu listesidir, dün okunduğu şekliyledir. Bakanlar Kurulu listesi dün okunmuştur.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) - Esas olan, burada mı okunacak, gazetede mi yayımlanacak?

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim... Dinlemesini bilin... Dinlemesini bilin...

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) - Dinliyorum. Sen de konuşmasını bil. Kimi azarlıyorsun sen!..

BAŞKAN - Dinlemezseniz, ben sizi nasıl yola getirebilirim? İhtüzükte, sizi dışarı çıkarma imkânım yok. Ceza vereceğim, yine aynı şekilde bağıracaksınız, İhtüzük bana, size milletvekili olduğunuzu hatırlatma imkânından başka bir yetki vermemiş.

ERTEKİN DURUTÜRK (Isparta) - Ben gayet iyi biliyorum.

BAŞKAN - Söz veriyorum; buyurun, istediğiniz kadar bağırın; yakışıyorsa, bağırın. (ANAP sıralarından alkışlar, DYP sıralarından gürültüler)

Efendim, okunan, Bakanlar Kurulu listesine Sayın Kâmrân İnan'ın ilave edildiğine dair bir tezkere değildir; Sayın Kâmrân İnan'ın Devlet Bakanlığı görevine atandığını beyan ediyor; dün okunan Bakanlar Kurulu listesine ilave konusunda herhangi bir tezkere değildir.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, ben "ilave" demedim; 15 devlet bakanlığı mevcut olduğuna göre, listede 15 devlet bakanı olması gerekir.

BAŞKAN - Efendim, daha evvel de 10 tane idi devlet bakanlığı.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Bugün 15 devlet bakanlığı vardır.

BAŞKAN - Efendim, çıkardığımız bir kanunla, devlet bakanlıklarının sayısını 15'e kadar yükseltme yetkisini Bakanlar Kuruluna verdik. Bu itibarla, ortada bir usulsüzlük yoktur.

Danışma Kurulu önerisini okutuyorum:

Danışma Kurulu önerisi

Danışma Kurulunun 10.11.1989 Cuma günü yaptığı toplantıda aşağıdaki önerilerin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Abdulhalim Aras

Türkiye Büyük Millet Meclisi Geçici Başkanı

Reşit Daldal

Hasan Fehmi Güneş

ANAP Grubu Başkanvekili

SHP Grubu Başkanvekili

Köksal Toptan

DYP Grubu Başkanvekili

Öneriler:

1. *Hükümet Programının görüşülmesi ve güven oylamasının, gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmında yer alması ve programın okunması dahil, bu günlerde başkaca konuların görüşülmemesi,*

2. *Daha önce, 14.11.1989 Salı günü görüşüleceği Genel Kurula bildirilen ve 9.11.1989 tarihli Gündemin "Sunuşlar" kısmının 2 nci sırasında yer alan 8 ildeki olağanüstü halin 4 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresinin görüşülmesi hariç olmak üzere; programın okunması, görüşülmesi ve güven oylaması için ayrılacak günler dışındaki toplantı günlerinde Genel Kurul çalışmalarının yapılmaması,*

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

3. Hükümet programı üzerindeki görüşmelere saat 13,00'te başlanması; Hükümet ve siyasî parti grupları adına yapılacak konuşmaların birer saat, kişisel konuşmaların 20'ser dakika olması; görüşmelerin devamına karar verildiği takdirde 2 nci defa yapılacak konuşmaların İçtüzükteki süre ile sınırlandırılması; program üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması,

önerilmiştir.

BAŞKAN - Danışma Kurulu önerisinde gün ifade edilmemiştir.

Dünkü toplantıda Başkanlıkta bulunan arkadaşımız, hükümetin teklifi üzerine, programı okumak üzere...

HASAN NAMAL (Antalya) - Ne çabuk hazırlamışlar programı!

BAŞKAN -Müsaade buyurun efendim. Ben sizin kadar konuşma insicamımı muhafaza edemem. Herkesin bir kabiliyeti var. Benim konuşma insicamımı niye sarsıyorsunuz? Konuşayım, ondan sonra cevabını verin. Lütfen...

BAŞKAN - Dünkü kararın isabetsiz bulunduğu konusunda itirazda bulunuyorlar...

Sayın Toptan'a söz veriyorum; ondan sonra da Sayın Güneş'e söz vereceğim.

Buyurun Sayın Toptan. (DYP sıralarından alkışlar)

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; bize göre, açık bir İçtüzük ihlali ile karşı karşıya bulunmaktayız. Genel Kuruldaki, özellikle hukukçu olan arkadaşlarımız İçtüzüğü çantalarından veya önlerindeki sıra gözünden çıkarıp 104 üncü maddesine kısaca bir göz attıkları takdirde, söylediklerimizin, söyleyeceklerimizin ne kadar doğru olduğunu, herkes gibi kabul edeceklerdir.

Dünkü oturumu yöneten Sayın Başkan, itirazımızı (programın bugün okunamayacağı yolundaki itirazımızı) dikkate almamış ve kendince, geçmişten de örnekler vererek, "uygulamanın, bizim itiraz ettiğimiz tersine olduğunu" ifade ederek, yeni kurulan Hükümetin programının, Sayın Başbakanın istekleri doğrultusunda, bugün okunmasına karar vermiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, İçtüzüğümüz, toplantı günlerini, salı, çarşamba ve perşembe günleri olarak açıkça belirtmiştir; Genel Kurulun bugünler dışında toplanması için de, 55 inci maddeye özel bir hüküm koymak suretiyle, -Danışma Kurulundan geçirmek ve Genel Kurulun onayını almak suretiyle- istenilen, arzu edilen günde de toplanmasını mümkün hale getirmiştir.

Şimdi, İçtüzüğümüzün 104 üncü maddesi, Bakanlar Kurulu programının okunması için ayrıca özel bir de hüküm getirmiştir. 104 üncü maddenin birinci

fıkrası aynen şöyledir: "Madde 104- Bakanlar Kurulu programının okunacağı gün için -bugün kastediliyor- Danışma Kurulunca Genel Kurula bir özel gündem teklif olunur" Yani, bugün okunacağı söylenen programın bugün okunabilmesi için, öncelikle bir Danışma Kurulu kararının Genel Kurula götürülmesi öngörülmüştür. 104 üncü maddede. Aksi fikri savunan arkadaşlarımız diyorlar ki, "Anayasanın 110 uncu maddesi, hükümete bir hak vermiştir. Buna göre, 110 uncu maddede, hükümet başkanı, Bakanlar Kurulu listesinin Genel Kurulda okunmasını takip eden bir hafta içinde hükümet programını okuyacağı için, bu emredildiği, öngörüldüğü için, istediği gün, programını Genel Kurulda okuma hakkına sahiptir." İsteddiği gün okuma hakkına sahip oluşuna da itiraz etmiyoruz; ama, Genel Kurulun toplantısının olmadığı bir günde, hükümet arzu ediyor diye Genel Kurulun toplanmasına imkân sağlayan, ne Anayasa hükmü var, ne bir yasa hükmü var, ne de içtüzük hükmü var. Genel Kurulun toplanması, sadece bir Danışma Kurulu kararı ve o Danışma Kurulu kararının Yüce Heyet tarafından kabulüyle ancak mümkün olur.

Geçmişten örnekler var denildi. Değerli milletvekilleri, geçmişten bir tek örnek yok. Elimde, 1974 yılında hükümet programının okunmasıyla ilgili zabıt var. Burada, Danışma Kurulu kararı var; dün "yok" denildi. 1975 yılında hükümet programının okunmasıyla ilgili zabıt var. Burada, Danışma Kurulu kararı yine var. 1983 yılında hükümet programının okunmasıyla ilgili zabıt var ve nihayet 1987 yılındaki hükümet programının müzakeresiyle ilgili zabıt var; hepsinde Danışma Kurulu kararı var. Hangisinde Danışma Kurulu kararı zorunluluğu yok?.. Biraz sonra, Sayın Başkan ondan bahsedebilir; hemen söyleyeyim. Şayet, yeni atanan Sayın Başbakan, "Hükümet programını, Genel Kurulun çalışma günleri olan salı, çarşamba veya perşembe günlerinden birinde okuyacağım" der ise, o zaman bir Danışma Kurulu kararına ihtiyaç yok; ama Genel Kurulun çalışma günlerinin dışında bir günde programını okumak istiyorsa -bu, hükümetin hakkıdır ama- o takdirde, mutlak surette, Danışma Kurulu ve Genel Kurulun kararı gerekir. Genel Kurul bu mutlak zorunluluk yerine getirilmeden, bize göre, bugün hiç de hukukî olmayan bir toplantı yapmaktadır.

Hemen şunu ifade edeyim: Hükümetin, programını okuması yahut programın müzakerelerinin yapılması, oylamanın yapılması için bir takvim geciktirme peşinde değiliz; ama, her şeyin İchtüzüğe ve Anayasaya uygun yapılması için gayret içerisindeyiz.

Danışma Kurulunda, şayet bu yanlışlık, bu eksiklik kabul edilirse, bir an evvel de, Hükümetin istediği çabuklukta programın müzakeresini sağlayabilmek için üzerimize düşen bir görev varsa onu yapmaya hazırız dedik; kendimize göre yol da gösterdik; ama bu kabul edilmedi. Buna rağmen, Danışma Kurulu önerisinin, pazartesi gününden itibaren başlayacak kısmını imzaladık, biraz sonra oyunuza sunulacak. Kesinlikle ifade etmek istiyorum ve bundan sonra da emsal olmamasını diliyorum.

Bu işin -bilmiyorum, Anayasa Mahkemesine gider mi, gitmez mi? İncelemedim- Anayasa Mahkemesine gitmemesini diliyorum. Çünkü, o zaman, yürütme, çok büyük ve ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalabilecektir.

Bu düşüncelerle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Buyursunlar Sayın Güneş. (SHP sıralarından alkışlar)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün Genel Kurulumuzda hükümet programının okunması işlemi sakat bir tasarrufa dayanmaktadır; bunu bilgilerinize sunmak istiyorum. Bu sakat tasarrufun nedeni şudur: Anayasamız, 110 uncu maddesinde, hükümet programının bir haftalık süre içinde okunmasını amirdir. Bu, bir Anayasa hükmüdür. Bu nasıl olacak? Bu nasıl işlem görecektir? Onu, İçtüzüğümüzün 104, 105 ve diğer ilgili maddelerine bırakmıştır.

İçtüzüğümüzün 104 üncü maddesi, çok özel bir maddedir ve bu maddede deniyor ki: "Bakanlar Kurulu programının okunacağı gün için, Danışma Kurulunca, Genel Kurula bir özel gündem teklif olunur."

İki unsuru var: O gün için yapacağız ve bir özel gündem yapacağız. Yani okunacağı gün olan bugün için Danışma Kurulunun bir teklifi var mı? Yok. Genel Kurulunuzun bir kararı var mı? O da yok. Halbuki, İçtüzüğümüzün 50 nci maddesinin son paragrafında, "Danışma Kurulunun görüşü alınıp, Genel Kurulca kararlaştırılmadıkça, hiçbir husus, Genel Kurulda konuşulamaz" deniyor. Şimdi, Danışma Kurulunun teklifi yok, Genel Kurulca kararlaştırmamışız; ama hükümet programı gibi önemli bir husus okunacak!...

Değerli arkadaşlarım, bundan ibaret değil... Danışma Kurulu özel gündem teklif edecek... Ne demek özel gündem? İçtüzüğümüzün 51 inci maddesi, "Danışma Kurulu, Anayasa ve İçtüzüğün emredici hükümleri gereğince belli bir sürede sonuçlanması gereken, muayyen bir veya birkaç konunun yer alacağı özel gündemler ve görüşme günleri tespit edebilir" diyor. Yani özel gündemi, Danışma Kurulu teklif eder, Genel Kurul kabul eder.

Anayasamız, 110 uncu maddesiyle, hükümet programının okunmasını, görüşülmesini, oylanmasını muayyen sürelerle bağlamış. Tam 51 inci maddeye uyan bir durum, öyleyse, onun için özel gündem gerekir.

Sayın milletvekilleri, şimdi önünüzdeki gündem kâğıdına lütfen bakınız: "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" başlığı ve "Bakanlar Kurulu programının okunması" diyor. Onun altında, "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" diyor. İşte, bu "Bakanlar Kurulu programının okunması" İçtüzüğe göre, bu özel gündemde yer alacak işler. Oraya koymuyoruz; özel gündemimiz yok; "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" kısmına koyuyoruz. Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları ne demek? Kâtip Üye arkadaşımız, Cumhurbaşkanlığından gelen yazıları, Başkanlığın diğer kâğıtlarını, belgelerini Sayın Başkanın izniyle okur, Başkanlık sunuşları olur. Bu doğruysa, hükümet programı şimdi buradan okunamaz; Başkanlık Divanı kürsüsünden, Kâtip Üye arkadaşımız okur. Başkanlık sunuşları öyle işlem görür. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bugün bizim toplantı günümüz değil. Anayasanın 110 uncu maddesi, hükümete bir hafta içinde programını okuma ve okuyacağı

günü seçme yetkisini, görevini vermiş. Şimdiye kadar, uygulamalar hep böyle olmuş. Sayın Başbakanlardan hükümet programını hangi gün okuyacakları sorulmuş, ona göre teemmül edilmiş ve ona göre gündem uygulanmış; ama ondan önce, Danışma Kurulu toplanmış, karar almış Genel Kurul toplanmış, o kararı onaylamış.

Biz Yasama Meclisiyiz; yasama erkinin kuruluyuz, organıyız ve bu memleketteki en önemli organlardan biriyiz; devletin yapıtaşlarından biriyiz. Bu Kurul çalışıyorsa, varsa, görevini yapıyorsa, devlet, cumhuriyet ve demokrasi ayakta demektir.

Şimdi, yürütme gelecek, "şu gün toplanın" diyecek, biz toplanacağız... Yok öyle şey!.. Öyle şey yok!.. (SHP sıralarından alkışlar) Kuvvetler ayrılığına inanıyorsak ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin, kendi kararlarını kendisinin alacağına inanıyorsak, bunu savunuyorsak, bu yok, değerli arkadaşlarım.

Önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir üyesi olarak, bu Yüce Kurulun böylesine hafife alınmasına başkaldırıyorum; sonra, Sosyaldemokrat Halkçı Partinin Grup Başkanvekili olarak, bu sakat tasarrufa dikkatinizi çekiyorum. Bu, katıyen kabul edemeyeceğimiz bir tasarruftur.

Şimdi ne olacak değerli arkadaşlarım? Dün burada bunları anlatmaya çalıştık, oturumu yöneten değerli Başkan, bakınız ne dedi: "Muhterem arkadaşlar, biraz önce, sayın grup başkanvekillerinin itirazlarını inceledik. Tespit ettiğimiz hususları arz ediyorum: Biraz önce itiraz edilen husus, tamamıyla hükümetin ihtiyarında olan..."

Yok böyle şey... Bu Meclisin hangi gün toplanacağı, hükümetin ihtiyarında değil, Meclisin ihtiyarında... (SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

"...ve Anayasanın kendisine vermiş olduğu bir hakka dayanarak..." O hak, hükümet programını 7 gün içinde okumaktır. Hangi gün olacağına biz karar vereceğiz. Biziz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri, Danışma Kurulu, Genel Kurulu... "1974 Ecevit Hükümetinde salı günü liste okunmuş, cuma günü program okunmuştur; Danışma Kurulu kararı yoktur" buyurdu Başkan. Danışma Kurulu kararı vardır; isterseniz vereyim.

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Yalan söylüyor... özür dilesin...

ALİ ŞAHİN (Kahramanmaraş) - Başkana yanlış bilgi verilmiş.

BAŞKAN - Lütfen efendim... Lütfen efendim...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - "1975; Sayın Süleyman Demirel Hükümetinde, salı günü liste okunmuş, pazar günü program okunmuştur; Danışma Kurulu kararı yoktur" buyurdular. Danışma Kurulu kararı vardır; okunmadan öncedir ve elimdedir. "1983 yılı Hükümetinde, salı günü liste okunmuş, pazartesi günü program okunmuş; Danışma Kurulu kararı yoktur" buyurdular. Danışma Kurulu kararı vardır ve elimdedir, tutanaklardadır. İrmak Hükümetinde, Danışma Kurulu kararı vardır ve Danışma Kurulu kararı olmayan tek örnek yoktur.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Şimdi, çok vahim bir şey söylemek istiyorum. Bizim oturumlarımızı yöneten Başkanlık Divanı ne söylerse doğrudur, doğru olmalıdır; ne onlar yanılmalı, ne de Yüce Meclis yanıtılmalıdır. Danışma Kurulu Kararı var!.. Nasıl, "yok" dersiniz? Nasıl, "yok" dersiniz? Kim bunun sorumlusu?.. Danışmanınızsa...

BAŞKAN - Sayın Güneş, lütfen...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Buyurun efendim... Buyurun efendim... Sorumlusu kim? Memursa, danışmansa... Onlar idare etmeyecek Meclisi, biz idare edeceğiz. Memurlar idare etmeyecek.. Memurlar etmeyecekler... Bu kadar vahim bir hatayı Yüce Meclisin yanıtılmasını, Başkanlığın yanıtılmasını kabul...

ALİ ŞAHİN (Kahramanmaraş) - Başkana yanlış bilgi verilmiş.

BAŞKAN - Müsaade buyurur musunuz?

Herhalde, siz, zatı âliniz, başkalarının emriyle hareket ettiğiniz için, beni de veyahut da başkalarını da öyle zannediyorsunuz. Niye Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı icat edilmiş? Niçin 30 senedir...

ALİ ŞAHİN (Kahramanmaraş) - Doğru söylesin diye icat edilmiş, yanlış bilgi versin diye değil. Doğru konuşsun o zaman.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Meclisi yanıltmak için değil Sayın Başkanım, Meclisi yanıltmak için değil...

BAŞKAN - Müsaade buyurur musunuz efendim?..

Niçin 30 senelik tecrübeye ehemmiyet vermeyeceğiz?

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Onlar memur, onlara orada siyaset yaptırmayız.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Hiçbir makam, Meclisi yanıltmak için icat edilmemiştir, doğrusu yapılmak için icat edilmiştir; Başkanlığı yanıltmak için de icat edilmemiştir.

BAŞKAN - Sayın Güneş, Kanunlar ve Kararlar Dairesi Müdürü şu anda zatı âlinize cevap vermek mevkiinde midir?

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Tabî ki, olmayacaktır... Olmayacak, gayet tabîi... Gayet tabîi, olmayacak... Haddi mi?..

RIZA YILMAZ (Ankara) - Böyle bir usul var mı?..

BAŞKAN - O halde, konuşmalarınız, Başkanlığın tasarrufu istikametinde olmalıdır.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Haddi mi efendim? Gayet tabîi, olmayacak.

BAŞKAN - Başkanlığın tasarrufu istikametinde olacaktır efendim. Kim fikir verirse versin, onu tasarruf eden, Başkanlıktır; o Başkanlığa hitap edeceksiniz; mesul odur. O itibarla, size cevap veremeyecek bir memur hakkında konuşmanızı isabetsiz buluyorum.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Öyle yapıyorum Sayın Başkanım, öyle yapıyorum, aynen öyle yapıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bunun sebebi ne? Niye bu durumda, hem Başkanlık makamı kaldı, hem yanıldık? Bunun sebebi şu: Bir hükümetin, kuruluşuyla, programının ve listesinin okunmasıyla, böylesine aceleye getirilmesi, cumhuriyet tarihimizde hiç olmamıştır. Hiç olmamıştır... Başbakan atanmış, Başbakan danışmış, görüşmüş günlerce yahut istediği sürece...

BAŞKAN - Sayın Güneş, süreniz dolmuştur, toparlayınız efendim.

MAHMUT KEÇELİ (Adana) - Bırak konuşsun...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Toparlıyorum efendim.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu kadar aceleye gelirse, hem biz, böyle, Mecliste hatalar yaparız, hem bilgisayar hatalar yapar; kimileri içine düşer, kimileri dışına düşer... Bunlardan kurtulmalıyız.

Değerli arkadaşlarım, yasalar -İçtüzük de bir yasadır- uyulmak için yapılmıştır ve bunu Yüce Parlamento yapmıştır. Yüce Parlamento, kendi yaptığı yasalara kendisi -ama, başka bir otoriteye yaranmak için- uymazsa, bu, altından kalkılamayacak bir yük olur. Eğer, bir ülkede bütün otorite tek makamda toplanırsa, o ülke için endişe etmek gerekir.

Gidiş, o gidiştir, herkesi uyarıyorum. Teşekkür ederim. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte iki konuşma yapıldı.

Lehte konuşmak üzere, buyurun Sayın Daldal. (ANAP sıralarından alkışlar)

RAŞİT DALDAL (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümet programının okunmasına dair karar, bu Yüce Meclisin seçtiği Başkanca ve Başkanlık Divanınca, dün, bugüne ertelenmiştir. Burada, Yüce Meclisin Başkan ve Başkanlığını yürütenünkü Divan, sizin seçtiğiniz, birlikte o makama oturttuğumuz ve Türkiye Büyük Millet Meclisini temsille görevli kişinin ve ekibinin verdiği bir karardır... (SHP sıralarından "Kim tayin etti?" sesleri)

Arz edeyim efendim.

Üstelik, İçtüzüğün 7 nci maddesini okuduğumuzda, Başkanın Meclisi olağanüstü toplantıya çağırma yetkisinin olduğunu açık ve seçik görürüz.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Olağan toplantı bu, olağan...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Nesi olağanüstü toplantı bunun?

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

RAŞİT DALDAL (Devamla) - Hukukta, dar kalıplar içerisinde hareket etmenin olmayacağını hepimiz biliyoruz.

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - Ülke böyle batıyor.

RAŞİT DALDAL (Devamla) - Şimdi, arkadaşlarım, ülkenin battığı falan yok. Biraz önce söz alan değerli grup başkanvekilleriyle Danışma Kurulunda da bu meseleyi görüştük. Orada kendi fikirlerini ileri sürdüler; burada da yeniden söz alarak konuştular.

Aslında, tartışmanın dün yapılması mümkündü; fakat bizim Meclis Başkanımız, bizim Meclis Başkanlık Divanımız, bu kararı vermiştir; afakî de vermemiştir; İçtüzüğün 7 nci maddesi, "Olağanüstü toplantı çağrıları" başlığını taşımaktadır. Tabii, buraya yorumla gireceğim... (Gürültüler)

Bir dakika efendim... Bir dakika... Kendiliğinden olmuyor; yani Hükümet tayin etmedi bugünkü toplantımızı; Millet Meclisinin Başkanı tayin etti. (SHP ve DYP sıralarından, "Memurlar tayin ediyor" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, sabırlı olsun.

RAŞİT DALDAL (Devamla) -İçtüzüğümüz "Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olağanüstü toplantıya çağırır" demektedir. (Gürültüler)

Bir dakika efendim... Dar kalıplara girmeyelim; dar kalıplarla hukuk yorumlanmaz... Bir dakika efendim...

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, bugün bizim hükümet programımızın okunmasına mütedair kararını vermiştir; toplantıya böylece gelinmiştir.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Olağan toplantı bu. (Gürültüler)

RAŞİT DALDAL (Devamla) - Olağanüstü toplantıya yetki veren İçtüzük, Anayasa, Meclis Başkanlığının dünkü oturumunda tayin ettiği bugünü niçin kısıtlasın?

İ. ÖNDER KIRLI (Balıkesir) - 104 üncü maddeyi niye yazdı?

VEFA TANIR (Konya) - Bir daha oku.

RAŞİT DALDAL (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, aslolan, Meclisin üstünlüğüdür; aslolan, Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Başkanlık Divanının üstünlüğüdür. Bize bugünü, hükümet programının okunması gününü, Hükümetin bugünü istemesi üzerine, Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı vermiştir.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - "Başkanlık Divanı" diyor, "Başkanvekili" demiyor. (Gürültüler)

RAŞİT DALDAL (Devamla) - Sayın arkadaşım, Divanda oturan Başkanvekilinin, Büyük Millet Meclisi Başkanı olduğunu herhalde takdir edersiniz. Oturum için bütün yetkileri haizdir; Başkanvekilinin, gidip, "Ben asıl Başkana danışacağım" demesini gerektiren bir usul yoktur, getirmemiştir, getiremez de.

Bu bakımdan, Başkanlık Divanınca ve Meclis Başkanlığınca, hükümet programının bugün okunmasına dair alınan karar yerindedir, usulüne uygundur.

Danışma Kurulumuz da hükümet programının görüşülmesindeki sürelerle ilgili usulü imzalamış, takdirlerinize sunacaktır.

Bu vesileyle, Yüce Meclise saygılarımı arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Siz inanıyor musunuz söylediklerinize?

E. YILDIRIM AVCI (Denizli) - Sayın Başkan, sataşma dolayısıyla çok kısa olarak söz istiyorum.

BAŞKAN - Müsaade buyurun, gerekirse söz veririm efendim. (DYP sıralarından gürültüler)

HASAN NAMAL (Antalya) - "Gerekirse..." ne demek?

BAŞKAN - Siz, Sayın Başkanın müdafii misiniz, avukatı mısınız? Aldınız mı vekâletnamesini? (DYP sıralarından "Evet, evet" sesleri, gürültüler) Ama, İçtüzükte vekâletname verme müessesesi yok; avukatlığınız varsa, bilmiyorum.

MUSTAFA ÇORAPÇIOĞLU (Balıkesir) - Siz de, Başkan mısınız? Siz, Başkanvekilisiniz.

BAŞKAN - Sayın Çorapçioğlu, meslektaşız, lütfen... Lütfen efendim... (SHP ve DYP sıralarından gürültüler) Sükûnetle dinleyelim efendim.

Muhterem arkadaşları dinledik...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, bir sorum var.

BAŞKAN - Sayın Topçu...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Bir cümle efendim.

BAŞKAN - Veremem efendim.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan söz verin demiyorum. Bu toplantı, zatı âliniz olağanüstü olarak çağırdı da ondan mı yapıyoruz? Bunu açıklayınız efendim.

BAŞKAN - Lütfen oturun efendim. Bana sual sorma hakkını haiz değilsiniz ki!

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Niye toplandık? Niye sual sormayalım?

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Oturun efendim!.. Ne konuşacağımı biliyor musun sen? Benim, o konuşmaya iştirak edip etmeyeceğimi ne biliyorsun? Ne söyleyeceğimi ne biliyorsun? Ben, "Sayın Daldal'ın konuşmaları isabetlidir, o istikamette karar verdim" mi diyeceğim; öyle mi zannediyorsun?

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, boşuna yorulmayın "Programı okutacağım" deyin, iş bitsin.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, yedi seneden beri beraber çalışıyoruz. Ben, hatalarımdan da dönmesini bilirim; döndüğüm anlar da olmuştur; ama lütfen sükûnetle dinle, verilecek kararı şimdiden ipotek altına alma.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Bu, buna gidiyor Sayın Başkan...

BAŞKAN - Anayasanın 110 uncu maddesini okuyorum: "Bakanlar Kurulunun listesi tam olarak Türkiye Büyük Meclisine sunulur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise toplantıya çağırılır." Yani, bir Danışma Kurulu önerisi olmadan...

ÖMER ÇİFTÇİ (Ankara) - Tatilde değiliz.

BAŞKAN - Efendim, tatilde olduğumuz zamanı söylüyorum ben. Okunanı dinlemek zahmetine katlansanız iyi olur.

"Bakanlar Kurulunun programı, kuruluşundan en geç bir hafta içinde Başbakan veya bir bakan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunur ve güvenoyuna başvurulur."

Şimdi, Bakanlar Kurulu yedi gün içerisinde, hangi gün hükümet programını okuyacağını bildirir. Bu, Bakanlar Kurulunun yetkisidir, Anayasanın esprisinin gereğidir. Neden?..

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Tamam.

BAŞKAN - Dinle efendim!..

Bakanlar Kurulu kendisini birinci günde hazır hisseder, beşinci günde hazır hisseder, yedinci günde hazır hisseder; kendisinin programı okumaya hazır olduğu anı bildirir.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Onlar çok akıllı olduğu için...

BAŞKAN - Siz, benden daha akıllısınız, onda şüphem yok. Kabul ediyorum, benden akıllısınız.

Şimdi, Anayasanın 110 uncu maddesi, okuyacağı günü Bakanlar Kuruluna vermiş; ne Genel Kurula vermiş, ne de Danışma Kuruluna vermiş. Nitekim, bugüne kadar gelen Danışma Kurulu önerilerinin hiçbirisinde, gün yoktur. Sayın Fehmi Güneş, "Danışma Kurulu önerisinin aksini ispat edin" dediler; ben de kendilerine diyorum ki, Danışma Kurulu önerilerinde gün tayini var mı? Ben rastlayamadım... (DYP sıralarından "Yok" sesleri)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Danışma Kurulu Kararı var ama Başkan.

BAŞKAN - O halde, Danışma Kurulu haşiv bir hadiseyle mi uğraşacak? Kendisinde, hükümete gün tayini konusunda bir yetki olmadığına göre, günü tayin etse ne olacak, etmese ne olacak? Bu itibarla... (SHP sıralarından "Olacak şey mi?" sesleri, gürültüler)

Efendim, Anayasanın 110 uncu maddesi, Danışma Kuruluna, "Sayın Hükümet, sen programını şu günde okuyacaksın" deme yetkisi vermemiş.

MEHMET ÇAKIROĞLU (Trabzon) - Bu İçtüzük neden yazılmış ki?..

BAŞKAN - Onu da okuyacağım efendim, sabırlı olursanız okuyacağım; birbirimizi ikna edeceğiz.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, program basıldı mı efendim? Dağıtılmadı da, onun için soruyorum.

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, o zaman demek ki, sizi, ne söylesem ikna edemeyeceğim; ama bu hususların zabıtlara geçirilmesi benim vazifemdir.

İBRAHİM TEZ (Ankara) - Programı kim okuyacak Sayın Başkan?

BAŞKAN - İşi sulandırmayalım efendim. Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunuyoruz...

ADNAN KESKİN (Denizli) - Sulandıranlar, başkaları.

BAŞKAN - İçtüzüğün 104 üncü maddesi, "Bakanlar Kurulu programının okunacağı gün için özel gündem teklif olunur" diyor. Yani "Okunacağı günü kendisi tayin eder" demiyor. Bu "özel gündem" nedir? O günlerde müzakere yapılsın, yapılmasın, süreler şu kadar olsun veya bugünkü Danışma Kurulu önerisinde getirdiğimiz şekilleri öneriyor. Daha önceki Danışma Kurulu önerileri de hep aynı istikamette, aynen bu şekilde kaleme alınmış.

KÖKSAL TOPTAN (Zonguldak) - Hayır, hiç yok.

BAŞKAN - "Şu gün konuşacaksınız" diye bir madde yok.

Sayın Toptan, herhalde şu konuda ittifak ediyoruz: Danışma Kurulu, bir gün tayin edemez; onda ittifak ediyoruz. O halde, Danışma Kurulu, bir gün tayin edemediğine göre, günün tayinini de Anayasanın 110 uncu maddesi Bakanlar Kuruluna verdiği göre, bunun aksini...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Nereden veriyor, var mı böyle bir hüküm? Var mı Bakanlar Kuruluna böyle bir yetki?

BAŞKAN - Efendim "Yedi gün içinde okur" deniyor.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Ama, var mı?

BAŞKAN - Efendim "Yedi gün içinde okur"un esprisi ne?

ADNAN KESKİN (Denizli) - Azamisi o, azamisi...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Siz, Bakanlar Kuruluna, hemen ikinci gün okuyabilirsiniz, üçüncü gün okuyabilirsiniz, beşinci gün okuyabilirsiniz diye bir emir verebilir misiniz?

VEFA TANIR (Konya) - Ama, nerede okur? Mecliste okur.

BAŞKAN - O, Anayasanın 110 uncu maddesinin, özel bir hüküm olarak Bakanlar Kuruluna verdiği bir yetkidir, özel bir hüküm, genel bir hüküm önüne geçer. Kaldı ki, bu şekilde bir tatbikat, Anayasanın 110 uncu maddesini ihlale kadar gider. Şöyle ki...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Çok zorlanıyorsunuz.

BAŞKAN - Lütfen efendim... İzah edeyim...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Başkan, adil olmak zor.

BAŞKAN - "Yedi gün içerisinde programını okur" diyor. Aksi takdirde, yedi günü geçen müddetlere rastlayabiliriz bu programı tatbik ettiğimiz takdirde.

Şimdi, bu cuma toplanmadığımız takdirde, hangi gün toplanacağız? Salı günü. Salı günü ne olacak? Danışma Kurulu önerisi gelecek, Danışma Kurulu önerisinde gün var mı, gün belirtecek misiniz? Hayır. O halde, sen Bakanlar Kuruluna diyorsun ki, "Bir gün içinde okuma, altı gün içinde oku..." O halde, Bakanlar Kuruluna verilen bir yetkiyi, Danışma Kurulunun kullanmasına imkân yoktur.

Bu itibarla, müzakereler usulüne göre yapılmaktadır.

Öneriyi okutuyorum efendim.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında beş dakika söz verir misiniz?

BAŞKAN - Efendim, benim tutumum...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, yaptığınız açıklamalar külliyen yanlıştır.

BAŞKAN - Efendim, ona Genel Kurul karar verir...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Müsaade buyurun.. Söz istiyorum..

BAŞKAN - Genel Kurul karar verir efendim...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - O zaman, tutumunuz hakkında söz istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN - Öneriyi tekrar okutacağım... (SHP ve DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Şimdi, sıra kapaklarına vurmak gayet kolay; ama usule uygun olup olmadığı konusunda düşünmek gerekir. Ben usul tartışması açtım, usul tartışmasında konuşma yapıldı...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Ondan sonra açıklamada bulundunuz... Tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, ben görüşümü açıklıyorum...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - İyi ya... Tamam, benim de söz hakkım doğdu şimdi.

BAŞKAN - Başkanlığın...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Tutumunuz hakkında söz istiyorum...

BAŞKAN - Efendim, Başkanlığın isabetsiz bir karar verdiği, tutumumda bir hata olduğu kanaatinde değilim. Bu itibarla, zati âlinize söz veremiyorum...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Efendim, ben tutumunuz hakkında söz istiyorum. Siz bir açıklamada bulundunuz ve bana söz hakkı doğdu efendim.

E. YILDIRIM AVCI (Denizli) - Sayın Başkan, izin verir misiniz efendim?

BAŞKAN - Sayın Başkan, zati âlinizin dünkü kararlarının isabeti konusunda, Başkanlık, görüşlerini bildirmiştir. Başkanlık bir küldür ve sizin adınıza beyanlarda bulundum. Bu itibarla, şahsınızı müdafaaya ihtiyaç yok.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Başkanın tutumunun İçtüzük kurallarına uygun olup olmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	3	110	8.5.1990	380-392	Yılmaz Hocaoglu	Mustafa Ertuğrul Ünlü	Ali Sami Akkaş

BAŞKAN - Sayın Atalay, zaptı getirttim, ifade şöyle:

"Ülke bütünlüğü ve demokrasimiz için Meclis gündemini dolduran sayın milletvekilinin, seçim bölgesinde yaptığı ülke bütünlüğünü zedeleyici konuşmalarından dolayı dokunulmazlığının kaldırılması istenmektedir. Dolayısıyla, önergede ifadeyle, hayata yansıyan ifadeler birbirinin tam tersi durumundadır..."

Bundan sonraki bölümlerde sizi ilgilendiren bir durum yok.

Ben sordum, Sayın Grup Sözcüsünün ifade ettiği beyanıyla belirttiği, zati âlinizin dokunulmazlığınızın kaldırılması istemine dair dosya Meclis Başkanlığınca gündeme alınmış bulunmaktadır; yani, böyle bir dosya vardır, böyle bir talep vardır ve bu, Meclisimizin gündeminin 25 inci sırasında bulunmaktadır. Binaenaleyh, Başkanlık, Grup Sözcüsü Sayın Mehmet Kahraman'ın, yukarıda arz ettiğim ifadesini bir sataşma değil, bir suçlama değil, Mecliste yürürlükte bulunan bir işlemin ifadesi olarak görmekte ve bu bakımdan size sataşma sebebiyle söz verme imkânı bulamamaktadır.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Israr ediyor musunuz efendim?

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, evet. Yalnız...

BAŞKAN - Sayın Atalay, bu durumda Genel Kurulun kararına başvurmak mecburiyetindeyim.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, araştırma önergesinde, iddialarla ilgili olarak, "Bu konular açıklığa kavuşmalıdır, ülke bütünlüğü açısından bunlar gereklidir, ülkenin demokrasisi açısından bunlar gereklidir" şeklinde etkili iddialar bulunmaktadır. Şimdi, buna rağmen, Sayın Sözcü, konuşmasında, bunun samimî olmadığını, önergedeki birinci imza sahibinin...

BAŞKAN - Demiyor efendim, sadece, "Ülke bütünlüğünü zedeleyici konuşmalarından dolayı dokunulmazlığının kaldırılması istenmektedir" diyor.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, önergedeki iddialarda, ülke bütünlüğü konusunda samimî olmadığımı iddiasındadır. Beni suçlamaktadır efendim.

BAŞKAN - Efendim, ben burada tutanaklara geçmiş beyanıyla değerlendirme yapmak durumundayım. Bu beyana göre, Meclis Başkanlığınca...

MAHMUT ALINAK (Kars) - Sayın Başkan, söz vermelisiniz.

BAŞKAN - Bir dakika, Sayın Alınak... Kendisi söyleyemiyor mu? Size söz ne münasebetle düşüyor acaba, izah eder misiniz; ne münasebetle size söz düşüyor?

TUFAN DOĞU (Muğla) - O da bir milletvekili, o da söz söyleyebilir efendim.

BAŞKAN - İstirham ederim Sayın Doğu, müsaade buyurun...

MAHMUT ALINAK (Kars) - Taraf olmayın.

TUFAN DOĞU (Muğla) - Ayıp oluyor efendim.

BAŞKAN - Sayın Doğu, bir dakika efendim...

MAHMUT ALINAK (Kars) - Sizi tarafsız olmaya davet ediyorum. Siz, benden daha fazla orada konuşuyorsunuz.

BAŞKAN - Bitti mi efendim? Bu birleşimde, bu şovlara fırsat olmamıştı, biraz daha varsa, devam edin de rahatlayın, ben sonra devam edeyim, buyurun!..

TUFAN DOĞU (Muğla) - Demagoji yapma laf ebeliği ise, biz de yaparız.

BAŞKAN - Sayın Doğu, tabii ki, bu sıralarda oturanlar milletvekilidir ve tabii ki, milletvekilinin söz hakkı vardır; ama, bu, bir sayın milletvekili, kendi hukukunu savunurken, âdeta acizmişçesine ya da milletvekilliği kale alınmazmışçasına, ya da kendisini, başka sayın milletvekillerinden yardım talep etmişçesine, davetsiz misafir gibi, "ben milletvekiliyim" diye ayağa kalkıp, bağıra bağıra konuşulmaz. Eğer, İçtüzükte buna dair bir madde varsa, lütfedin ben de öğreneyim.

TUFAN DOĞU (Muğla) - İçtüzükte böyle bir madde yoktur.

BAŞKAN - Kaldı ki, Sayın Alınak, böyle dayanaksız bir çıkış yaptığı anda, zatı âlinize de hele hiç söz düşmezdi, işte tartışmanın sebebi budur.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, tabii, haklısınız saat 15.00'ten beri sükûnetle cereyan eden çalışmalar, bazı arkadaşlarımızın tansiyonunu değiştirmiş olabilir.

Sayın Atalay, Başkanlık, sataşmayla ilgili müracaatınızı dinlemiş, zaptı getirtmiş, söz konusu beyanı incelemiş ve beyanın, sizi suçlayan, karalayan bir beyan olmadığını; beyanın, Millet Meclisi gündeminde, 25 inci sırada bulunan bir dosyanın, Anayasa ve Adalet Komisyonlarında tamamlanmış bir işlemin ifadesi sadedinde olduğunu ve bunun sataşma sayılamayacağını karara bağlamıştır.

Direniyor musunuz efendim?

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, izin verir misiniz?..

BAŞKAN - Direniyorsunuz.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Hayır efendim, izin verir misiniz?..

TUFAN DOĞU (Muğla) - Siz arkadaşımızı dinlemiyorsunuz.

BAŞKAN - Genel Kurulun oyuna başvurmak zarureti vardır.

Sayın Atalay, Başkanlığın sataşma olmadığı mütalaası karşısında direnmektedir. Sayın Atalay'a, arz ettiğim görüşmeler muvacehesinde, sataşma olduğunu kabul edenler işaret buyursun...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Tutumunuzu protesto ediyorum. Bakınız, iddiaları incelemediniz...

BAŞKAN - Oylamaya geçtik. İçtüzük dışında işlem yapamam efendim... İçtüzük bunu amir.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Belirli yerlere mesajlar verildiğini söyledi... Başkanlık yapmıyorsunuz ki siz burada...

BAŞKAN - Kabul etmeyenler...

Sayın Atalay'a sataşma olduğu kabul edilmemiştir.

VELİ AKSOY (İzmir) - Bu mu demokrasi?..

BAŞKAN - Bu demokrasi, evet.

Sayın Aksoy, zatı âlinizin, gâhi bu sırada, gâhi o sırada, canınızın istediği yerden bağırması değildir demokrasi. Demokrasi, her konuşmada dile getirdiğimiz gibi, kavramlar, kurumlar ve kurallar rejimidir; onun da kitabı vardır; kitapsızlara lafım yok. (SHP sıralarından gürültüler)

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Tutumunuz hakkında söz almak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim?..

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında söz almak istiyorum.

BAŞKAN - Tutumum hakkında?.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Evet.

BAŞKAN - Tutumumun hangi noktadan usule aykırı olduğunu lütfen söyleyin.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - İzin verirseniz, açıklayayım...

BAŞKAN - Efendim, İktüzük... (SHP sıralarından gürültüler) Müsaade buyurun...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Ayıp oluyor.

BAŞKAN - Sayın Türkcan, hangisi ayıp oluyor?! Eşrefpaşa kıraathanesinde oturmuyorsunuz!...

Evvela, Meclise, Başkana hitap ediyorsunuz; sizi ciddiyete davet ediyorum. Halinize bakın!..

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Sayın Başkan, siz cidden konuşmayı bilmiyorsunuz. Böyle ifade ederseniz, öyle otururum tabîi...

BAŞKAN - Şimdi, burada...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - "Kitapsızlar" diyorsunuz. "Kitapsızlar" ne demek yani?

BAŞKAN - Hayır efendim... Ben, şimdi...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Bu, topluma saygısızlıktır.

BAŞKAN - Hayır efendim... Ben, demokrasinin kurallar rejimi olduğunu, onun da kitabı bulunduğunu söyledim. Başka bir şey kastetmediğimi herkes biliyor.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Ayıp oluyor yani.

BAŞKAN - Sayın Atalay, konuda usulsüzlük iddiasındasınız. Başkanlık olarak hangi noktada usulsüzlük yaptığınızı belirtmenizi rica ediyorum.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, izin verirseniz açıklayayım.

BAŞKAN - Buyurunuz.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Grup sözcüsünün... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika...

Buyurunuz Sayın Atalay, siz, Divana hitap ediniz.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, sayın grup sözcüsünün iddiaları bir bütündü; yani, sadece biraz önce okuduğunuz cümlelerden ibaret değildi. Konuşmasında, benim konuşmamı referans göstererek, belirli yerlere mesaj verildiğini söyledi. Bu mesaj anlamında, bunun ülke bütünlüğüyle bağlantısını kurdu ve bu konuda samimi olmadığını söyledi. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin; Anadolu topraklarında yaşayan bütün yurttaşların özgür Parlamentosuna ağır bir suçlamadır.

Eğer siz, İktüzük hükümlerini, Anayasa kurallarını objektif olarak uygulamazsanız, ciddi bir suç işlemiş olursunuz. Bu, yanlış bir tutumdur. Yanlış bir tutum, parlamenter demokraside kabul edilemez. İzin veriniz, tutumunuzun çelişkilerini kürsüden açıklayayım.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Efendim, zaten, "tutumumuzun çelişkileri" iddiası hususunda açıklama yapmak üzere size söz verdim, bunu yaptınız.

Başkanlık davranışının...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - İnsaf, bu kadar yanlı tutum olmaz ki!..

BAŞKAN - Efendim müsaade buyurunuz. Ben sizin sözünüzü kestim mi? Yani, burada her iddia sahibi konuşacak; ama Başkan konuşamayacak! Bunun neresi usul?!

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Hep siz konuşuyorsunuz!..

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Hatipten fazla konuşuyorsunuz, "Daha konuşmadım" diyorsunuz.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, Sayın Atalay, Başkanlık...

Sayın Yılmaz, yaklaş, yaklaş, eksigini tamamla, sonra ben söyleyeceğim çünkü...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, sizi neden ilgilendiriyor?

BAŞKAN - Hayır, sufle aksadı; müşkül durumda, yardım ediyorum.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sizi neden ilgilendiriyor?

BAŞKAN - Efendim, Başkanı ilgilendirir.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, ben, arkadaşşıma burada laf söylüyorum...

BAŞKAN - Sayın Yılmaz, bu görüşmeler esnasındaki her hadise Başkanlığı ilgilendirir. İçtüzük, "Görüşmeleri yönetmekle Başkan yükümlüdür" der ve de yetkili...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, siz oturumu idare ederken bu kadar çok müdahale ederseniz... Her oturumu idare ettiğinizde bir olay oluyor. Sizden başka Başkanvekilleri de Meclisi idare ediyor; ama hiçbir olay olmuyor.

BAŞKAN - Onlara saygım ve takdirim var; ama ben kuralları uyguluyorum Sayın Yılmaz. Diğer Başkanvekili arkadaşlarıma saygım var, takdirim var; ama ben, kuralları uyguluyorum.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Ama Sayın Başkan, bu kadar müdahaleci olmayınız lütfen.

BAŞKAN - Efendim, müdahaleci olmak demek... Arkadaşımızı dinlerken, sizin oradan sufle ettiğiniz sözleri anlayamadığını ve müşkül duruma düştüğünü gördüm; iyi niyetle...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Hiç öyle bir şey yok.

BAŞKAN - Yanaşıyor çünkü.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Hiç öyle bir şey yok.

BAŞKAN - İyi niyetle "Buyurun, tamamlayın" dedim, yani Sayın Atalay'a belki bir yardımcı olabilirim diye düşündüm.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Hiç öyle bir şey yok Sayın Başkan.

BAŞKAN - Peki efendim, peki; yokmuş!

Sayın Atalay, Başkanlık, bu Genel Kurul kararıyla da teyit edilmiş uygulamasında usulsüzlük görmemektedir. Israr ediyorsanız, keza oylamaya başvurmak mecburiyetindeyim.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, bizatihi konuşmalarınızda hep yorum yapıyorsunuz. Bakın, beni müşkül duruma...

BAŞKAN - Efendim, yorum değil. "Başkanlık sataşma görmüyor" dedim. İçtüzük diyor ki, "Başkanlık bunu açıkladıktan sonra, eğer sataşma gerekçesiyle söz isteyen üye, "direniorum" derse, Genel Kurulun oyuna başvurulur."

Burada yorum yok, burada yanlışlık yok ve ben zatı alinize, o beyanı sataşma telakki etmediğimi, bu bakımdan söz verme imkânım olmadığını söyledim; zatı aliniz, "Israr ediyorum" dediniz. Direnişiniz üzerine, İçtüzük gereği Genel Kurulun oyuna müracaat ettim ve Genel Kurul, gördüğünüz gibi, Başkanlığın uygulamasını teyiden, sataşma olmadığını karara bağladı. Bunun dışında yapılabilecek bir şey yoktur efendim.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - İzin verin konuşayım. Tutumunuz hakkında söz istiyorum.

Şimdi bakın, Sayın Başkan, biraz önceki ifadelerinizde, bana atfen, müşkül durumda kaldığımı; parlamenterlere atfen, kitapsız olduklarını; beyan ettiğinizi ve bu beyanlarla, tamamen yanlış bir tutum içerisinde olduğunuzu iddia ediyorum. Bu bir iddiadır. Bu iddianın mesnetlenmesi için, benim orada kürsüde konuşmam gerekiyor. Sayın Başkan, bana, İçtüzüğün ilgili maddesine göre konuşma imkânı vermeniz lazım. İfade bir bunu oylamaya sunarak geçiştiremezsiniz Sayın Başkan.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Bir de karar yetersayısı yokken oyluyorsunuz!..

BAŞKAN - Sayın Türkcan, siz tecrübeli bir parlamenterisiniz. Karar yetersayısının varlığı, yokluğu bu şekilde mi aranır? Hep, "usul" diyoruz değerli arkadaşlarım. Ben de soruyorum; varsa hatam, düzeltirim; ama, karar yetersayısı böyle mi aranır? Ben bunu kale almayınca, "Başkan, yanlış ve kararlısın" diyorsunuz. Yok öyle bir şey.

Gelelim bu konuya: Başkanlığın tutumu hakkındaki bu itirazınızı da yerinde görmüyorum.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Peki, o zaman oylayın.

BAŞKAN - İçtüzük, takdir hakkını Başkana vermiştir ve Başkanın uygulamasını, yaptığı oylamayla da Genel Kurul teyit ettiği cihetle, görüşünün hukukî ve tarafsız olduğunda ısrar etmektedir. Konu bundan ibarettir.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Usulü uygulayın Sayın Başkan, İçtüzüğü uygulayın.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, İçtüzüğün 64 üncü maddesinin uygulanmasını istiyorum ve karar yetersayısının aranmasını istiyorum. Sayın Başkan, müşkül durumdasınız.

BAŞKAN - Sayın Atalay, sizin müracaat ettiğiniz hususlar, İçtüzüğün ilgili maddelerine göre, Başkanlığın takdirindedir. Başkanlık, müracaatınızı - ifade ettiğim gibi- değerlendirmiştir ve oylamayı gerektirir bir durum...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - El insaf Sayın Başkan; nasıl çelişkiye düşersiniz?

BAŞKAN - Müsaade edin efendim...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Biraz önce söylediniz, "Oylayacağım" dediniz.

BAŞKAN - Efendim, niçin görülmemektedir, söyleyeyim: Sayın Atalay, eğer oylama, Başkanlığın değerlendirmesinin aksine tecelli etmiş olsaydı, "Başkanlık kendi takdir hakkını isabetli kullanmamış" diye düşünülebilirdi. Genel Kurul, buradaki en yüksek karar organıdır ve konuyu, sizin ve arkadaşlarımızın iddialarını karara bağlamış, o karar da, Başkanlığın değerlendirmesini teyit etmiştir. Bunun tartışılacak bir tarafı, oylanacak bir tarafı yok ki efendim.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, izin veriniz...

BAŞKAN - Karar yetersayısına gelince: O, ancak oylama esnasında, müracaat olunsaydı, kale alınabilirdi.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, lütfen sükûnetle dinleyin beni.

Ben, biraz önceki iddialarımla ilgili olarak sataşma konusunda söz istemiyorum, o konu karara bağlandı. (ANAP sıralarından gürültüler) Efendim, sükûneti sağlayın lütfen.

BAŞKAN - Dinliyorum efendim, buyurun.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sataşma konusundaki söz talebim Genel Kurulun oylarıyla reddedildi. Arkasından, ben, tutumunuz hakkında, İçtüzüğün 64 üncü maddesi gereği söz istedim; siz de bu konuda söz verme niyetinde olmadığınızı beyan ettiniz: Ama çok ısrar edersem genel kurulun oyuna sunacağınızı söylediniz. Bu, tutanaklara geçti.

Şimdi, ben, bu çerçevede, biraz önce yaptığınız beyanın doğrultusunda karar alınmasını rica ediyorum.

BAŞKAN - Efendim, acele buyurmayın.

Var, Sayın Aksoy, sizin gözlüğünüz var mı?

VELİ AKSOY (İzmir) - Ben bir şey söylemedim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, lütfen... Lütfen...

VELİ AKSOY (İzmir) - Lütfen, bana sataşmayın.

BAŞKAN - "Madde 64. - Görüşmeye yer olup olmaması, -Sayın Atalay size hitap ediyorum- Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya -sizin itiraz nokتانız budur, çalışma usullerine uymaya davet ediyorsunuz beni, usul dışı, yanlış davrandın diyorsunuz- davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur. Konuşuyoruz!

"Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir.

Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse, oylama işaretle yapılır."

RIZA YILMAZ (Ankara) - Evet, bunu uygulayın.

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun da arkadaşlarımız karıştırmaların ifadeleri.

"Zapta geçti" dediğiniz "Oya sunarım" beyanı, birinci müracaatınız için...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Hayır.

BAŞKAN - Efendim, tabii ki "hayır". Çünkü, oya sunulup da karara bağlanan bir konu, geniş zaman ifadesi içinde "oya sunarım", gelecek zaman ifadesi içerisinde "oya sunacağım" denilmez. Biz Türkçeyi böyle kullanırız. Bizde, geçmiş, karara bağlanmış bir konu "oya sunacağım" diye anlatılmaz. O bakımdan, tabii ki ikinci itirazınızla ilgili bir beyandı, o da şu idi: Eğer Başkanlığın tutumu hakkında, 64 üncü maddeye dayanarak söz isteyenler ısrar ederlerse, iki lehte, iki aleyhte olmak üzere onar dakikalık süreyle Başkanlık söz verir ve bu görüşmelerin sonunda da Başkanlık, o görüşmelerden sonra, tutum hakkındaki, itiraz hakkındaki, müracaat hakkındaki kararını açıklar. Buna da eğer bir direniş söz konusu olursa ve Başkanlık isterse -takdiri vardır- o zaman oya sunar.

Karar yetersayısı aramak için oylamaya yaptırma yolunu zorlarken, beni, bunları yanlış uyguluyor zannetmeyin. Yaptığım uygulamanın bilincindeyim.

Siz, tutumumuz hakkında, tutumumuzun görüşme usullerine aykırı olduğu iddiasıyla konuşacağım diyorsanız, buyurun, söz vereyim konuşun, öyle mi efendim?

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Evet.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

BAŞKAN - Bir dakika... Bu kürsüye, sizi, Mehmet Kahraman'a cevap vermek üzere değil; ülke bütünlüğünün yanında, karşısında olduğunuzu açıklamak için değil; hakkınızda dokunulmazlığın kaldırılması kararı istemi dosyasının şevkinin cevabî açıklamalarını yapmak için değil; benim Başkanlığımın bugünkü görüşmeleri, görüşme usullerine aykırı cereyan ettirdiğini söylemeniz için davet ediyorum; aksi takdirde, sözünüzü keserim.

Buyurun.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Daha sonra bana da söz lütfeder misiniz?

BAŞKAN - Tabî, "İki lehte, iki aleyhte" dediğine göre...

Aleyhte, değil mi efendim?

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Aleyhinde.

BAŞKAN - Tabî.

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; oturumu idare eden Meclis Sayın Başkanı, gerek bugünkü oturumda, gerekse Meclis Başkanvekilliğine seçildiği bu dönem boyunca, anlamsız yere, Parlametonun, oturuma katılan milletvekillerinin enerjilerini, dar, kısır tartışmalara çekmekte birebir üstat oldu. Osmanlı dilini konuşmasıyla, kendisine özgün edasıyla, kendisine özgün yorumlarıyla (ANAP sıralarından "Başkanın tutumu hakkında konuş" sesleri, gürültüler) müstehzi tavırlarıyla, alaycı tutumlarıyla, mensubu olduğu siyasal partinin bir kısım siyasî kişiliklerini örnek almaya çalıştı.

ÜLKÜ GÜNEY (Gümüşhane) - Asla, asla!... (ANAP sıralarından "Asla, asla" sesleri)

FUAT ATALAY (Devamla) - Bunlar, parlamento tarihimize kötü örnekleriyle geçiyor.

Konuşmacıların, düşüncelerini Parlamento kürsüsünde özgürce söylemelerine olanak tanımak, Parlametoya getirilen bir konunun ciddi bir platformda tartışılmasına olanak tanımak, Parlamento üyelerinden önce, oturumu idare eden başkanın sorumluluğundadır; ama ne yazık ki, üzümlere göre görüyorum ki, Sayın Başkan, bu sorumluluğunun bilincinde değil.

İSMET TAVGAÇ (Bursa) - Tam bilincinde, tam.

FUAT ATALAY (Devamla) - Böylesine ciddi bir konuda, bu oturumun Başkanlığını yapan Sayın Meclis Başkanının, siyasal parti kimliğini kesinlikle bir kenara bırakarak, o siyasal partinin kimliğinin dışında ve Genel Kurul üyelerinin bağlı oldukları siyasal partileri veya bağımsız iseler, gruplarının hiçbirisini kriter olarak görmemesi gerekirken, biraz önceki tutumundaki İstanbul Milletvekili Sayın Eren'le ilgili olarak, "Bir orada oturuyorsunuz, bir burada oturuyorsunuz; anlayamadık, kitabınız nedir?" şeklindeki yorumları, Parlamento ile tamamen alaycı bir yaklaşımdır Sayın Başkan.

Burada sıkıntı ve dertleri anlatırken, çok ciddî bulduğum ve demokrasi görevi yapmayı düşündüğüm bir konuda temel bir suçlama geliyor ve o suçlama konusunda düşüncelerimi anlatabilmek, kendimi doğru anlatabilmek şansı verilmiyor ve talihsizliğe bakınız, kürsüye gelirken de, "Şu konuda konuşmayacaksınız" diyor bana.

ABDURRAHMAN BOZKIR (Konya) - Her aklına geleni mi söyleyecektin?!

FUAT ATALAY (Devamla) - "Sayın grup sözcüsünün, dokunulmazlıkla ilgili iddiaları konusuna girmeyeceksin, benim o konudaki yorumuma girmeyeceksin" diyor ve arkasından da kürsüye davet ediyor!... Nasıl bir parlamento anlayışıdır bu? Susan bir parlamento anlayışı mı?

Sayın Başkan, burada sizi davet ediyorum; 1920-1923 arasında ilk Türkiye Büyük Millet Meclisinin tutanaklarını lütfen dikkatle izleyiniz.

BAŞKAN - Ben, 1973 yılında milletvekili olduğumda onları inceledim; inceleme fırsatı bulamayanlara da anlatırım.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Müdahale etmeyin hatibe.

FUAT ATALAY (Devamla) - Bu, talihsizliktir. Mustafa Kemal Atatürk'ün birinci parlamentodaki başkanlık yaptığı oturumların tartışmalarını izleyiniz; orada milletvekilleri, hür ve özgür olarak ülke sorunları hakkında düşüncelerini söylediler; hem de Kurtuluş Savaşı mücadelesi verilirken, ordular cephede iken... Hiçbir milletvekili etnik kimliğini saklamadan, özgürce onları söyledi, o sorunları tartıştı. Bu Parlamentodaki gerçekleri, bu Parlamantonun oluşmasıyla ilgili gerçekleri, ne sizin, ne de çoğunluk partisinin gücü, kapatmaya yetmez.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Bölücülük yapma orada.

FUAT ATALAY (Devamla) - Ben, hiçbir şekilde, bölücülük yapmıyorum; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan ve Anadolu topraklarında çok zengin tarihi ve kültürü olan bir etnik yapının unsuru olmaktan da kıvanç duyuyorum.

İSMAİL DAYI (Balıkesir) - Hayır, birinci Meclis öyle yapmadı.

FUAT ATALAY (Devamla) - Ulu önder Atatürk, bu ülkeyi, birliği, cumhuriyeti bu çerçevede kurdu.

Bunu, lütfen, idarenizle, sorumsuzca, müstehzi tavırlarınızla, alaycı tavırlarınızla çarpıtmayınız; Genel Kurulun zenginliğini, üretkenliğini sağlayınız.

Teşekkür ediyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Atalay.

Başkanlığın tutumu aleyhinde, Sayın Hasan Fehmi Güneş; buyurun efendim. (SHP sıralarından alkışlar)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; benim konuşmam, sadece bugünkü olaya münhasır olmayacaktır. Doğrusunu isterseniz, Başkanlığın tutumu konusunda bir milletvekili olarak, uzun süredir rahatsızlık duymaktayım. Biz Türkiye Büyük Millet Meclisinin, bu memleketin demokrasisinin ana müessesesi olduğu bilincindeyiz. Bu bilinci daima diri tutmak, yükseltmek zorundayız. Türkiye Büyük Millet Meclisine saygıyı beslemek, perçinlemek zorundayız. Türkiye Büyük Millet Meclisine saygı, demokrasinin ana kurumuna saygıdır.

Elinden geldiğince -pek çok milletvekili arkadaşımızın da elinden geldiğince- Başkanlığa karşı -hangi arkadaşımız Başkanlık kürsüsünde oturursa otursun- büyük bir saygı göstermektedir. Ben, çok sinirli anlar dışında, Başkanlığa saygısızlık gösteren milletvekiline rastlamadım. Hiç kimse, "Sayın Başkan" demeden hitap etmemektedir. Çünkü, hepimiz biliyoruz ki, Başkanlık, Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil ediyor, demokrasinin bu yüce kurumunu temsil ediyor; ona saygı göstermek, millete saygı göstermektir de, onun için; ona saygı göstermek, Genel Kurula saygı göstermektir de, onun için; ona saygı göstermek, kendimize saygı göstermektir de, onun için bu duyarlılığı gösteriyoruz.

Değerli arkadaşlarım, hepimiz çoluk çocuk sahibi insanlarız. Kendimize göre ciddi insanlarız, işi gücü olan insanlarız, belli görevlerde bulunmuş ve buraya gelmişiz. Sayın Başkanlarımız da, bize bu duyarlılığı göstermelidir. Sayın Başkanlarımız, bize, hiçbirimize "Otur, niye orada duruyorsun; bu tarafa gel, kitapsız, Eşrefpaşa'ya..." dememelidir. Biz bunlara müstahak değiliz.

ALİ SAKİR ERGİN (Yozgat) - Niye alınıyorsun?..

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Biz, ufak tefek kusurlar yapsak bile -şunun için alıyorum, çünkü ben milletvekiliyim- Sayın Başkanlarımız bize -çünkü, onların her sözü tutanaklara geçiyor- daha toleranslı, daha saygılı, daha üst düzeyde hitap etmelidirler. Bizim İktidârımız, konuşmalar için son derece güzel bir tarif kullanmıştır; "Genel Kurulda temiz bir dil kullanılır" demiştir.

Bir milletvekili arkadaşımıza, lafı şöyle ya da böyle getirerek, "kitapsız" demeyi, ben, Başkanlık kürsüsünü işgal eden herhangi bir arkadaşımız için, özellikle bugünkü değerli arkadaşımız için de zait görüyorum.

Milletvekiliyim; bizleri halk seçmiş. Değerli arkadaşlarım, biz birbirimize ne kadar saygı gösterirsek, toplum da bize o kadar saygı gösterir. Birbirimize saygı göstermekte saygı yoksunluğuna düşersek, "toplum niye milletvekillerine saygı göstermiyor?" diye yakınma hakkımızı kaybederiz.

Ben hepinize sonsuz saygı gösteriyorum; hepiniz sonsuz saygıya değersiniz; çünkü, sizi halk seçmiş. Birbirimizin arasındaki ilişkiler bunu zedelememelidir. Birbirimizle konuşurken, daha şık, daha zarif, daha temiz, daha güzel ifadeler kullanabiliriz. Bu, hem size yakışır, hem bu kuruma yakışır.

Ben bugünkü Sayın Başkanımdan değil sadece, diğer sayın başkanvekillerimizden de milletvekillerine bu konuda dikkatli davranmalarını

rica ediyorum. Zaman zaman benim başıma geliyor; oradan bir şey söylemek istiyorum, azarlıyorlar beni, sitem ediyorlar bana, susturuyorlar ve gece uykum kaçıyor. Ben çoluk çocuk sahibi bir insanım, -torun sahibi de oldum şimdi, çok şükür Allah'a, hepinize göstereyim- uykum kaçıyor.

MEHMET YAŞAR (Ağrı) - Ne yapalım yani?..

TUFAN DOĞU (Muğla) - Sen hakarete müstehak olabilirsin müsait olabilirsin, sen içine sindirebilirsin, kabul edebilirsin...

BAŞKAN - Şimdi ben müdahale etmeyeyim, etmeyeyim diyorum Sayın Güneş.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Efendim, çok haklısınız.

BAŞKAN - Sayın Doğu'nun oradan bir sayın milletvekiline, milletvekilliğinin sayınlığı ve saygınlığı üzerine azamî titreme içerisinde bulunduğunuz şu anda, Sayın Doğu'nun, Sayın Mehmet Yaşar'a, "Sen hakarete layık olabilirsin, hakarete müsait olabilirsin" ifadesini de açıklarsanız, sizden daha fazla faydalanma imkânı vermiş olursunuz bana.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Neye karşı Sayın Başkan?

BAŞKAN - İşte buyurun! Anında, cevabını siz veriyorsunuz. "Sayın milletvekili" diyorsunuz; Başkanlığın milletvekilini nasıl görmesi gerektiğini anlatmaya çalışıyorsunuz ve zatı aliniz oradan ayağa kalkıp, hiçbir kitapta, hiçbir kuralda yeri olmadığı halde, arkadaşlara hakaret ediyorsunuz!..

Buyurun Sayın Güneş, ben sözünüzü kesmek istemiyordum; ama buyurun.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Çok değerli milletvekili arkadaşım, ben, sana sonsuz saygı gösterilmesini savunuyorum...

MEHMET YAŞAR (Ağrı) - Terbiyesiz onlar işte...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Ben sana sonsuz saygı gösterilmesini savunuyorum, sen benim konuşmama müsaade etmiyorsun! Nasıl frekansımızı tutturacağız? Niye başka başka frekanslardayız? Nasıl benim dediğim size ulaşmıyor?

MEHMET YAŞAR (Ağrı) - Grup başkanısınız, susturun, grubunuza sahip çıkın.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Neyse...

MEHMET YAŞAR (Ağrı) - Tabii, "neyse" değil. (SHP sıralarından, "sus" sesleri, gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Niye müdahale ediyorsun o zaman?

MEHMET YAŞAR (Ağrı) - Ederim. (SHP sıralarından gürültüler)

VELİ AKSOY (İzmir) - Sus be!...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Sayın Başkanım, bir başka şikâyetim şudur: Bizim İttüzüğümüz, kürsüde konuşan hatibin sözünün sadece Başkan tarafından kesilebileceğini amirdir; sadece Başkan kesecektir; o da, İttüze uymaya, konudan ayrılmamaya davet etmek için. Bizim Başkanvekili arkadaşlarımızın bir bölümü, bu yetkiyi, hatip kadar konuşmak gibi kullanmaktadırlar. Bu, İttüze çok uygun mu, değil mi, tartışılmaya değer.

Bir diğer konu: Bir arkadaşımıza sataşmış... Benim takdirim -yanlış olabilir, doğru düşünmek hiçbirimizin tekelinde değil- bal gibi de sataşmıştır. Yani, ihbar edilir düzeyde... Milletvekili bu kürsüden konuşmalı, konuşabilmeli; bu kürsü, bizim. Buradan konuşturmazsak milletvekilini, başka yerden konuşur. Bu kürsüde sataşmaya cevap verme, konuşma imkânı verme konusunda, Başkanlarımızın daha toleranslı davranmalarını diliyorum. Bu Parlamento yaşayacaktır; bu Parlamentoyu yaşatmak hepimizin andıdır; bu güzellik ve bu saygınlık içinde yaşamalıdır.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum ve sözlerimin, sadece bugün sizin yönetiminizle ilgili olmadığını tekrar belirtmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Güneş.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) - Lehte söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - "Olmazsa, olmaz mı?" diyeceğim; ama, "keyfidir" diyecekler; usul gereği değil mi? Yoksa, zarureti yok.

Başkanlığın tutumunun aleyhinde iki görüşme yapıldı. Lehinde olmak üzere Sayın Tunçsiper ve Sayın Bozkurt söz istediler. Mecbur olduğum için söz veriyorum.

Buyurun.

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, ortam bir hayli gerginleşti. Müsaade ederseniz, İngiltere Parlamentosunda cereyan eden bir olayı anlatacağım.

Genç bir parlamenter, çetin bir seçim mücadelesi vermiş, seçimi kazanmış ve parlamentoya gelmiş; ayağının tozu silinmeden kürsüye çıkmış, çok parlak bir nutuk irad etmiş. El, kol hareketleri; sesini alçaltmış, çoğaltmış; jest, mimik ve konuşmasını tamamlamış. Kendinden emin bir şekilde kürsüden inerken, baba dostu bir parlamentere rastlamış, ona çapkın bir nazar atfetmiş, "Nasıl, beğendiniz mi?" demiş. Yaşlı parlamenter yüzünü buruşturmuş, "Berbat. Keşke kekeleyerek konuşabilseydin. Burası Parlamento kürsüsü. Burada böyle tirad yapmaya, jest yapmaya hiç lüzum yok. Burada fikirler konuşur ve fikirler ifade edilir; berbat" demiş.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, değerli milletvekilleri, bu kürsüye gelerek çok nefis konuşmalar yapan arkadaşlarımız var. Ben pek isim tutamıyorum ama, biraz evvel konuşan Sayın Hasan Fehmi Güneş, her kürsüye geldiği zaman hitabet örneğinin çok güzel örneklerini veriyor, nefis konuşmalar yapıyor.

Geçen gün yine SHP'li bir arkadaşım, -ismini şimdi öğrendim- Giresun Milletvekili arkadaşımız Çakır çok nefis bir konuşma yaptı ve beni etkiledi. Gittim kendisini tebrik ettim; bu kürsüde böyle konuşma olursa bu Parlamento yücelir diye. İçimden geldi. Hakikaten nefis ve güzel bir konuşma yaptı.

Bir İsmail Cem'i dinledim bu kürsüde, hayran kaldım konuşmasına.

Yine bizim siyasi parti liderlerimiz Sayın Demirel, Sayın İnönü buraya geldikleri zaman, meydanlarda yaptıkları konuşmalar farklı konuşmalar yapıyorlar; hakikaten nefis konuşmalar yapıyorlar ve sayın parlamenterlerimiz kürsüde böylesine güzel konuşmalar yaptıkları zaman, bu kürsü yüceliyor. Bu kürsü yüceldiği zaman, öyle zannediyorum ki, o yücelmeden bizler de nasibimizi alıyoruz.

Çok değerli arkadaşlarım, demokrasi bir kavramdır; en güzel bir idare şeklidir. Demokrasiye hepimizin inanması lazımdır. Eğer, demokrasiye siyasî partiler inanmazsa, basın inanmazsa, milletvekilleri inanmazsa, gençlik teşekkülleri inanmazsa, sendikalar inanmazsa, o ülkede zorla demokrasi olmaz. Demokrasinin en önde gelen unsurlarıyız, milletvekili olarak. Tabîî, burada çirkin konuşmalar yapıldığı zaman, hakikaten, ben kendi kendime utanıyorum, sıkılıyorum. Kendi hissiyatımı ifade ediyorum size.

Biraz evvel Sayın Başkanımız hakkında -kulağımda kaldığına göre- şöyle bir şeyler söylendi: "Kürsüye hep çıktığımız zaman bu şekilde dalaşmalar oluyor."

Bir de bunun aksini düşünmek lazım. O doğru mu, yanlış mı, onu bir kenara koyalım; ama muayyen arkadaşlar da bu kürsüye çıktığı zaman, hep ortamı böyle bir mecraya sürüklüyorlar.

Bu, üzücü; ama güzel konuşanlar, hepimizi büyüleyici konuşmalar yapanlar aramızda mevcut.

Geçen gün komisyonda bir arkadaşımız, Sayın Köse (Kocaeli Milletvekili), daha evvel şahsen karar verdiğim bir konuda çok güzel bir konuşma yaptı; daha evvel o konuda kararlı olduğum halde, o güzel konuşma karşısında söz aldım, fikrimi değiştirdim, yeni bir öneri getirdim.

Şunu söylemek istiyorum: Çirkinlikle, kötü sözle, kötü davranışla ve bu Meclisi birbirine katmakla bir yere varmak mümkün değildir değerli arkadaşlarım. Lütfen demokrasiye hep beraber sahip çıkalım.

Sayın Başkanımız da netice itibarıyla bir insandır; onun da bir dayanma gücü vardır. Biz burada 450 kişiyiz; hepimiz ufak tefek bir şeyler yapıyoruz. Bazen laf atıyoruz, bazen yerimizden konuşuyoruz, hatta kürsüye saygısızlık edip, arkamızı kürsüye dönerek bir arkadaşımızla konuşuyoruz... Bunların hepsini görüyor ve mutlaka etkileniyor.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Burada, bu kürsüde, bu Yüce Meclisi yönetmek kolay bir iş değil. O arkadaşımıza da yardımcı olmak lazım. Hatası vardır, yoktur, bunun takdiri bana düşmez. Netice itibarıyla elinde zabıtlar var. Burada toleranslı olmak, acaba bizi neticeye götürür mü, götürmez mi ve toleransın derecesi ne olmalı? Elimizde bir İttüyük var. Burada, bazen bazı Başkanvekilllerimiz, eğer 5 dakika konuşacaksak "süreniz bitti" diyor; bazı arkadaşlar da 15 dakika tolerans gösteriyorlar. Bu İttüyü biz, korkuluk diye yapmadık ki! Bu İttüyük, münasebetlerimizi sağlam esaslara bağlamak için yapılmış bir kurallar dizisidir ve buna mümkün olduğu kadar riayet etmek mecburiyetindeyiz.

Efendim, ben Sayın Başkanlık Divanının tutumu hakkında söz aldım. Benim sözlerim de bu oturuma mahsus değil, ama, Başkana yardımcı olmak hepimizin görevi.

Hepinizi en derin saygılarla selamlıyorum efendim. (ANAP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tunçsiper.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, müsaadenizle ben söz hakkımdan imtina ediyorum. Sayın sözcü benim söyleyeceklerimi de çok güzel ifade ettiler.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, İttüyümüzün 64 üncü maddesi gereğince, lehte ve aleyhte konuşmalar tamamlanmış bulunmaktadır.

Başkanlık olarak bendeniz, bu şerefli görevi tevcih ettiğiniz andan şu ana kadar, bana her itiraz ve müdahale edildiğinde, esasen anında ve usulünce ve tabiatıyla adap dahilinde gerekli cevabı verdiğim için, şimdi aleyhte söz almış olan sayın milletvekillerinin ifadesini dikkate alarak "Ben yalnız bu birleşim için konuşmuyorum. Sayın Hıcaoğlu'nun Başkanlık yaptığı tüm birleşimler için konuşuyorum" sözlerini dikkate alarak, her zaman, her oturumda ne söylemişlerse, kim ne söylemişse, esasen Hıcaoğlu da cevabını usule uygun olarak verdiği için, şimdi değerli arkadaşlarıma yeniden bir cevap vermeye gerek görmüyorum.

O bakımdan, değerli arkadaşlarımdan, "Hıcaoğlu'nun yeni bir edası ve sadası; bize cevap bile vermeye gerek görmedi" falan gibi yanlış bir yoruma kapılmasınlar. Kendilerine sevgim ve saygım vardır. Cevap vermememin sebebi, gerçekten cevap vermeye gerek duymamamdandır. (ANAP sıralarından alkışlar) Ben, usule, hukuka, ahlaka, adaba mutlak saygılı olduğum inancı ile, bu İttüyü değiştirmedikçe, beni ve idaremi değiştiremeyeceğinizi söylemekle yetiniyorum.

Değerli arkadaşlarımdan, bu duygular içerisinde, tabiatıyla bu müzakerelerin sonunda da, meseleyi, Genel Kurulun karara bağlamasını istiyorum:

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Karar yetersayısı Sayın Başkan...

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu hakkındaki müzakerelerden sonra, Başkanlığın tutumunun...

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Karar yetersayısı yok Sayın Başkan.

BAŞKAN - ...usule aykırı olduğunu kabul edenler işaret buyursunlar... (SHP sıralarından gürültüler)

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, karar yetersayısı...

BAŞKAN - Oylamaya geçtik efendim... Oylamaya geçtik... (SHP sıralarından gürültüler) Oylamaya geçtik efendim...

Kabul etmeyenler?...

Başkanlığın tutumu usule aykırı bulunmamıştır.

Değerli arkadaşlarım...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, neden karşı oyu almadınız?..

BAŞKAN - Sayın Yılmaz, nedenini hepiniz benden daha iyi biliyorsunuz...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Neden oylamadınız?..

BAŞKAN - Oylamaya geçildikten sonra sadece sayım yapılır. Oylama başladı mı, sayım vardır...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Neden bizim oylarımızı saymadınız?..

BAŞKAN - "Neden?.." İşte söylüyorum, ondan...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Niye oylamadınız?.. Sadece "Kabul edenler..." dediniz.

BAŞKAN - Onu da söyleyeyim efendim. Heyecanlanmayın. Oy vermeye mecbur değilsiniz ki... Belki de kullanmak istemediniz! Sabaha kadar sizi mi bekleyeceğiz?..

RIZA YILMAZ (Ankara) - Siz sormadınız ki...

BAŞKAN - Efendim usulü var. Başkan sorar. Başkan...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sormadınız Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Yılmaz, nasıl sormadım?.. Zabıtlar orada!..

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sizi dürüstlüğe davet ediyorum.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkanım, sormadınız ki...

BAŞKAN - Efendim, ben, sizi haklı bulmuyorum; ama mazur buluyorum. Çünkü, Yüce Mecliste siz de varlığınızı dile getirmeye mecbursunuz. Muhalefet olarak, muhalefet yapacaksınız, saygı duyuyorum. Saygı duyuyorum, ama usule dair konularda hak vermem mümkün değil.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkanım, bizim oylarımızın rengini niye sormadınız?..

BAŞKAN - Sordum efendim... (SHP sıralarından gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sormadınız... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, bir şey söyleyeyim...

Sayın Yılmaz, bana söylediniz, benden dinleyin...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Zabıtları kontrol edin...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım... (SHP sıralarından gürültüler) Bana söylüyorsunuz, benden dinleyin...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Sormadınız, zabıtları kontrol edin...

BAŞKAN - Bir dakika... Değerli arkadaşlarım, çalışma süremiz müsait.

Sayın Neccar Türkcan ve Sayın Rıza Yılmaz, Başkanlığın, oylamayı başlattığı anda "Kabul etmeyenler" diye Genel Kurula bir soru tevcih etmediğimi iddia ediyorlar; Başkanlık, "Kabul edenler ve kabul etmeyenler" olarak usule uygun şekilde sorduğu iddiasında.

Bu noktada bir hususu açıklamak istiyorum: Sormak demek değerli arkadaşlarım, topluca bir işaret vaki olmadığı zaman, şahıs be şahıs, teker teker her sayın üyeye sormak değildir. Çünkü, oy vermek demek, her "Kabul edenler", "Etmeyenler"e el kaldırmak demek de değildir. Aksini iddia edebilir misiniz?... "Kabul edenler" dediğim halde, bir sayın üye isterse elini kaldırmaz, "Kabul etmeyenler" derim, yine kaldırmaz; çekimser kalır.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkanım, ama sormak zorundasınız.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, ben obstrüksiyona saygı duyarım. İnönü Merhumun bir sözü var: "Muhalefet dahi, bir tetkik ve tettebbu müessesesi olmak itibarıyla muhteremdir" demiştir.

VELİ AKSOY (İzmir) - Türkçe konuşun.

BAŞKAN - Değiştirmiyorum, Merhum İnönü'nün dediği gibi söylüyorum. "Muhalefet dahi bir tetkik ve tettebbu müessesesi olmak itibarıyla muhteremdir." Değiştirmiyorum İnönü'nün dediği gibi diyorum. Ben size bu ihtiramı göstermeye çalışıyorum; ama siz de tetkik ve tettebbu edin de gelin. (SHP sıralarından gürültüler)

FUAT ATALAY (Diyarbakır) - Sayın Başkan, tutanaklarda göreceğiz. Aynanız orada.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, müzakereler tamamlanmıştır. Sözlü soruların görüşülmesine devam ediyoruz.

Başkanlık tezkeresinin Anayasanın 6, 7 ve 92 nci maddelerine aykırı olup olmadığı ve Anayasaya aykırılık iddiasının, İçtüzüğü'nün 85 inci maddesine kıyasen karara bağlanmasının gerekip gerekmediğine ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	5	3	5.9.1990	106-114	Yılmaz Hocaoglu	Kadir Demir	Ali Sami Akkaş

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Usul müzakeresi açmış oluyorsunuz.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim.

Sayın Anadol, aleyhte 10 dakika...

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Evet efendim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, aleyhinde beni de yazın.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri Sayın Başkana uzun tartışmalara rağmen, bana söz verdiği için teşekkür ederek sözlerime başlıyorum ve uzun süre yerimden bağırmak zorunda kaldığım için sesim çok kısık, özür diliyorum, sabrınızı fazla çığnemenen, çok kısa maruzatımı arz etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Yüce Meclisin değerli üyeleri, Başbakanlığın demin okunan tezkeresi bir Anayasa değişikliği niteliği taşımaktadır. Sadece dışarıya silahlı kuvvetleri gönderme ve dışarıdan yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'ye çağrılmasına izin verme mahiyetini taşımadığı, çok daha geniş kapsamlı olduğu için, bu Başbakanlık tezkeresinin Anayasa değişikliği mahiyetinde bir tezkere olduğunu söylüyorum ve onun için, görüşülemez diyorum. Zira, Anayasanın 175 inci maddesi, Anayasanın nasıl değiştirileceğini düzenlemiştir; onun prosedürü ayrıdır; ama bugün mevcut Başbakanlık tezkeresi, biraz sonra yapılacak gizli oturumda kabul edildiği takdirde, Anayasanın en az iki üç maddesi değişmiş olacaktır...

ALİ ŞAHİN (Kahramanmaraş) - Çığnenmiş olacaktır...

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Değişmiş olacaktır, sade çığnenme değil; ortadan kalkacaktır. (ANAP sıralarından, "O senin düşüncen" sesleri) Elbette kendi düşüncelerimi söylüyorum; kimse katılmak zorunda değil.

Anayasanın 6 ncı maddesi, "Hiçbir kimse veya organ, kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz" diyor.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Anayasanın 7 nci maddesi, "Yasama yetkisi, Türk Milleti adına, Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Bu yetki devredilemez" diyor. Kesin hüküm bunlar.

Anayasanın 92 nci maddesi, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, sadece Türkiye Büyük Millet Meclisinin karar verebileceğini söylüyor. Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

MEHMET SAĞDIÇ (Ankara) - İşte, o kararı verecek Meclis.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Açın Anayasanın 92 nci maddesini, orada, "Hükümet" kelimesini bile göremeyeceksiniz; hükümetin öyle bir yetkisi yok.

Anayasanın 92 nci maddesinin tek istisnası vardır; nedir o?... Türkiye'ye, Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ve ara verme esnasında ani bir saldırı olacak; Silahlı Kuvvetlerin derhal kullanılması kaçınılmaz hale gelecek; işte o zaman, tek istisna Cumhurbaşkanı verilmiş ve bu yetki ona tanınmıştır. Genel kural, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkili olması; çok küçük ve tek bir istisna ise, Meclis tatildeyken Cumhurbaşkanı'nın yetkili olmasıdır. Oysa, Hükümet tezkeresi, Anayasanın 7 nci maddesine aykırı olarak, Türk Milleti adına yasama yetkisini kullanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu yetkisini Meclisten alıp, Hükümete verilmesini öngörüyor; dolayısıyla, bu tezkere kabul edildiği takdirde, 92 nci madde fiilen değişmiş olacaktır. Yani biz burada, dışarıya asker gönderme veya dışarıdan yabancı askerleri Türkiye'ye çağırma değil, Anayasanın 92 nci maddesini müzakere ediyoruz. Gerçekte olay bu.

Şimdi, ayrıca -bu, iddiamı kuvvetlendiren bir husus- biraz önce gerekçeyi ve Başbakanlık tezkeresini dinledik; orada, lüzum, hudut ve şümülün Hükümetçe takdir edilmesini öngörüyor. Bu, Anayasanın 7 nci maddesine gerçekten aykırıdır. Nereye asker göndereceğiz, belli değil. Belki Patagonya'ya, belki Sovyetler Birliği'ne, belki Amerika'ya...

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Sayın Anadol, tezkerenin başında "Kuveyt" kelimesi var.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Ne kadar asker gidecek? Kolordu mu gidecek, bölük mü gidecek, bir gemi mi gidecek, ordu mu gidecek, belli değil. Peki, Türkiye'ye nereden asker gelecek? Amerika'dan mı gelecek, Sovyetler'den mi gelecek, İtalya'dan mı gelecek, NATO'dan mı gelecek, belli değil. Buna kim karar verecek? Bunun, lüzum, hudut ve şümülünü Hükümet takdir edecek, işte, Hükümet takdir ettiği takdirde, Anayasanın 92 nci maddesi değişir, Meclisin elinden yasama yetkisi çıkar ve Hükümete verilmiş olur. Dolayısıyla, Hükümet, Anayasa değişikliği isteyebilir. Onun prosedürü ayrıdır; kanun çıkarma prosedürüdür o; teklif verilir, komisyonlardan geçer, sonra Meclise gider vesaire vesaire...

Siz, kanun çıkarma gibi basit bir işlemde daha basit hale getirip, bu tezkereyle Anayasa değiştiriyorsunuz! 1964, 1967 ve 1974 Kıbrıs olaylarıyla ilgili görüşlerimi, geçen gizli oturumda söylemişim. Londra, Zürih antlaşmalarında, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere garantör devletti ve o nedenle karar verilmişti. Ben, o karara oy veren üyelere birisiyim -o zaman da söylemişim- ve o kararda Türkiye'ye dışarıdan asker gönderme yoktu.

12 Ağustos'ta bunları Mecliste tartıştık, uzun uzun tartıştık. Sayın İnönü, Sayın Demirel, diğer milletvekilleri konuştular, Sayın Başbakan konuştu ve ne oldu? Bu iddialarımız Yüce Mecliste itibar gördü ve Sayın Başbakan, bir başka önergeyle, savaş hali istemini geri aldı, bunu saldırı haline çevirdi, durum değişti.

Yüce Meclisin sayın üyeleri, peki 12 Ağustos'tan bu tarafa ne değişti? 1 Eylül'de Sayın Cumhurbaşkanı çıktı, Yüce Meclisin iradesinin üstünde olduğunu söyledi, tavsiyede bulundu. Yani, bir kişinin iradesi Yüce Meclisin üzerine çıktı ve...

BAŞKAN - Sayın Anadol, Sayın Anadol, o konuşma için söz vermedim size. Siz, usule müteallik konuşmamızı tamamlayın.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Tamam, bitiriyorum, bitiyor. Madde 6...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Senin, hatibin sözünü kesmeye hakkın var mı? Bir üye istediği gibi konuşur. Bir daha kürsüde konuşan üyenin sözünü kesersen, kafanı keserim, terbiyesiz herif, biraz terbiyeli ol kürsüde. (ANAP sıralarından gürültüler)

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Arkadaşlar...

BAŞKAN - Devam buyurun.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkan. (ANAP sıralarından "Hakaret etti" sesleri)

BAŞKAN - Mazurdur efendim. (SHP sıralarından gürültüler) Devam buyurun.

K. KEMAL ANADOL (Devamla) - Bitiriyorum.

Yüce Meclisin değerli üyeleri, madde 6... (SHP sıralarından sıralara vurmalar)

Bir dakika arkadaşlar...

Madde 6, "Egemenliğin kullanılması hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye ve sınıfa bırakılamaz" diyor.

Anayasanın 6 ncı maddesini de değiştiriyorsunuz.

12 Ağustos'ta Meclisin verdiği kararı beğenmeyen Sayın Cumhurbaşkanının tavsiyesini burada uygulayarak, kişi egemenliğini sağlayarak, 6 ncı maddeyi bu şekilde ihlal etmiş olacağız, eğer bu kararı verir isek; dolayısıyla, Anayasanın 6,7 ve 92 nci maddeleri fiilen değişmiş olacak.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Anayasayı değiştireceksek, onun yolu başkadır; Başbakanlık tezkeresi değildir, onu arz etmek istiyorum.

O nedenle, 64 üncü maddeye göre söz aldım; bugün bu Başbakanlık tezkeresinin görüşülmesinin hukuka aykırı olduğunu söylüyorum, zabıtlara geçiyor. Yarın Anayasa Mahkemesine gittiğinde, Anayasa Mahkemesi, Anayasa değişikliği mahiyetindeki bu kararı, yanlış hesap Bağdat'a gitmeden, Çankaya'dan geri döndürecektir; ama o, Çankaya'dan geri dönünceye kadar savaşa girer, bir maceraya atılırsak, bu müzekkereyi imzalayan Bakanlar Kurulu ve buna oy veren Yüce Meclisin üyeleri, Yüce Divanda hesap vermekten kurtulamayacaklardır.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, aleyhte ikinci sözü aldınız.

KAMER GENÇ (Tunceli) - O "mazur" sözü ne anlama geliyor, açıklar mısınız? O "mazur" sözünü niye dediniz?

BAŞKAN - "Mazereti var" demektir.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bana hakaret ettin, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Genç, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığını işgal eden kimseye, "Senin kafanı keserim" diyen...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sen o kürsüye layık bir adam değilsin.

BAŞKAN - "Senin kafanı keserim" diyen sizsiniz!..

KAMER GENÇ (Tunceli) - Aç İçtüzüğü, hangi halde milletvekilinin sözü kesilir, oku.

BAŞKAN - Ben, bunu söyleyen sayın üyenin, tabiatıyla, mazereti olduğunu varsayarak, "Arkadaşımızı rahat bırakın" derim. Ben, sizi rahat bıraktım, yani size disiplin uygulamadım. (ANAP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar) Çünkü, bir sayın milletvekili, aralarında sizin de bulunduğunuz Yüce Meclisin manevî şahsiyetini temsil, sevk ve idare etmekte olan bir Başkana, "Senin kafanı keserim" diyebildikten sonra, o arkadaşımıza, mazereti vardır gözüyle bakmak, boynumuzun borcudur. (ANAP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Peki, sana cevap vereyim o zaman.

BAŞKAN - Buyurun yerinize...

(Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in kürsüye çıktığı görüldü)

Sayın Genç, kürsüyü işgale...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bana hakaret ettin, sana cevap vereceğim kürsüden.

BAŞKAN - Kürsüyü işgale hakkınız yok. Lütfen... Lütfen...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Tutumun hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Lütfen...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Tutumun hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Lütfen... Lütfen...

Sayın İdare Amirleri...

İstirham ederim... Kürsüyü işgale hakkınız yok efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Şimdi, hangi halde milletvekilinin... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, konuşacak mısınız? Aleyhte söz aldınız. Aleyhte söz aldınız, konuşacak mısınız? Buyurun efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, beni dinleyin. Hangi halde milletvekilinin sözünün kesileceği İtüzükte belirtilmiştir. Sen ikide bir, kürsüde konuşan milletvekilinin sözünü kesersen, sen başkanlık yapmış olur musun? O zaman alelade, kendini beğenmiş, hukuku tanımayan bir insan durumuna düşersin. Sen, bu İtüzük hükümlerine uymadığın için, evvelce de birkaç defa ikaz etmeme rağmen; her zaman için Meclisteki üyenin sözünü keseceksin, bu ne demektir?

BAŞKAN - Sayın Genç, Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sana bu ihtar demektir. Mazur sensin, bu lafı sana aynen iade ediyorum. Bu kürsüye layık değilsin, bu kürsüye her çıktığında bu Meclisi yönetemeyecek durumdasın, sana teessüflerimi belirtiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, usul görüşmeleri cümlesinden, aleyhte ikinci sözün Sayın Turan Bayazıt'a veriyorum.

Buyurun Sayın Bayazıt. (SHP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kişi olarak ve toplum olarak, sağduyunun, millî mutabakatın ve soğukkanlılığın en çok bizlere hâkim olması gereken bir dönemde, Yüce Meclisin -beni bağışlasınlar- Sayın Başkanın tutumu gereği, tutumu sonucu böyle bir mecraya girmiş olmasını görmekten duyduğum üzüntüyü belirterek söze başlıyorum. (ANAP sıralarından gürültüler) Niçin, "Sayın Başkanın tutumu" diyorum? Eğer, siz, bizim taleplerimizi, İtüzüğe aykırı olarak değerlendirmiş iseniz, sonuna kadar, bu kararınıza, kendinize, kendi kişiliğinize saygılı olmanız gerekirdi. Eğer siz, bizim taleplerimizden İtüzüğe uygun olduğunu bile bile, bilincinizden ve bilinçaltınızdan gelen dürtülerle bize söz vermemek için baskı yapma yolunu seçmiş iseniz, en büyük hatayı işlemiş olursunuz. İşte üzüntülerimiz bundan kaynaklanıyor arkadaşlarım.

Değerli arkadaşlarım, bu millet, savaşa davul zurna çala çala, güle güle, oynaya oynaya bütün milletçe el ele gider.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Ey ANAP Grubunun değerli üyeleri, siz bu önerenin manasını, bu önerenin içeriğini değerlendirmekten yoksun musunuz? (ANAP sıralarından gürültüler) Hâşâ, hiçbir zaman düşünmüyorum. Bu önerge ile, siz vatan evladını harbe sokacaksınız. Bu önerge ile, siz, bu memleketin çocuklarını, emperyalist güçlerin menfaati için, emperyalist güçlerin menfaatinin yanında olmaktan haz duyanların, bunu bir görev bilenlerin kararları için şehit verdireceksiniz....

KEREM GÜNEŞ (Kars) - Sayın Başkan, usul hakkında konuşacaktı, niye müsaade ediyorsunuz?

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Bağırma oradan.

Ben inanıyorum ki, vicdanınızla başbaşa kaldığınız zaman, başta Sayın Başbakan Yıldırım Akbulut olmak üzere, hepiniz bu kararın aleyhindesiniz. Niçin aleyhindesiniz?.. Niçin "Sayın Başbakan" derken adını bilhassa kullandım? Daha 12 Ağustos'tan bu yana ne geçti arkadaşlar?..

FAHİR SABUNİŞ (Bursa) - Biz tezkereyi mi konuşuyoruz, yoksa usul hakkında mı konuşuyoruz?

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) -12 Ağustos'ta gelen hükümet teklifi ilk şekliyle bundan ayrı mıydı? Aynı şekildeydi. Ne oldu? Sonunda, sağduyu bir ölçüde hâkim oldu, teklif değiştirildi ve o zaman Sayın Başbakan Yıldırım Akbulut'un sözü şudur: "Biz tecavüz dışında askerî birlik gönderecek, harekete geçecek hiçbir yetki istemiyoruz." Bunu Sayın Başbakan söylemişlerdir. Ne değişmiştir? Sayın Başbakan buraya çıksın, değişen olguları Genel Kurula izah etsin.

ÜLKÜ GÜNEY (Gümüşhane) - Sayın Başkan, bu, usul hakkında bir görüşme değil. Bunu, normal konuşmalarda konuşacağız. Usul dışında konuşuyor efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Harbe gidiyorsun, harbe. Senin oğlun, benim oğlum değil, vatandaşın oğlu gidecek savaşa.

(Başkan tarafından, hatibin mikrofonu kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bayazıt, bir dakika efendim...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Senin ne hakkın var hatibin mikrofonunu kesmeye, İçtüzüğü okusanıza... Hatibin sözünü nasıl kesersin! Hatibin sözünü kesemezsin... Üyenin sözünü kesemezsiniz. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri...

Sayın Bayazıt, ben, sözünüzü tamamlayıncaya kadar müdahale etmemek için azami çabayı ve toleransı gösteriyorum; ama siz de müşahade buyurdunuz ki, sayın milletvekilleri arasında, sadet dışı beyanlarınızın da bulunması sebebiyle, itirazlara yol açan bir konuya yöneldiniz...

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Milletvekilleri itiraz eder Sayın Başkan; milletvekillerinin itirazı sizi yönlendiremez.

BAŞKAN - Ben, usule müteallik görüşmenizi tamamlamanızı ve sayın milletvekillerinin de, Sayın Bayazıt'ın, nasıl olsa on dakikasının dolacağını ve usul hakkındaki değerli mütalaalarının, tarafımızdan daha iyi anlaşılabilmesine meydan vermelerini, fırsat vermelerini rica ediyorum. (SHP sıralarından gürültüler)

Buyurun efendim.

TURHAN HIRFANOĞLU (Hatay) - Böyle söylemeye utanmıyor musun Sayın Başkan?

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Sayın Başkan, bir kere, milletvekilleri zatı âlinizi yönlendiremez, bir. İkincisi, sınırlı süreler nasıl olsa dolar Sayın Başkan; benim on dakikam da dolar, sizin ve sizlerin iktidarınız da dolar. (SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Mühim olan, bu kubbeye kalan hoş sedadır, onu bırakmaya bakın.

Değerli arkadaşlarım, Hükümetin teklifi niçin Anayasaya aykırıdır? Üç Anayasayı da incelediğinizde (24 Anayasasını, 61 Anayasasını ve 82 Anayasasını incelediğinizde) 24 Anayasasında, dışarıya asker gönderme ve asker kabul etme gibi bir müessesenin olmadığını ancak harp ilanına, savaş hali ilanına Türkiye Büyük Millet Meclisinin karar vereceğini -önemli bir konu- vurguladığını görürsünüz. 61 ve 82 Anayasaları aynı ifadeyi taşımaktadır; ama ifadede büyük bir incelik vardır: "İzin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindir" diyor, "Türkiye Büyük Millet Meclisince izin verilir" demiyor. Belki bana yine itiraz edersiniz, "Ne fark var?" diye!.. Eğer bunu siyasal sosyoloji açısından, eğer bunu tabii hukuk mantığı açısından değerlendirirseniz, bunun arasında büyük fark olduğunu görürsünüz.

Değerli arkadaşlarım, Meclis, yetkisini, gerekçede yazılı hususları kendi tayin ederek bizzat kendi kullanır. Türk askerinin, Türk Silahlı Kuvvetlerinin falan memlekete, (A) memleketine gönderilmesi, falan memleketin, hatta hatta şu miktarda, şu nitelikte kuvvetinin Türkiye topraklarına kabul edilmesi Meclisin yetkisidir.

Meclisin yetkisi, hükümete izin vermek gibi şeklen mütalaa edilebilecek basit bir yetki değildir arkadaşlarım. Bunun değerinin, bunun ağırlığının, bunun tarihi vebalinin bilincinde olmamız gerekir.

Biz, İktüzüğün 85 inci maddesine kıyasen, bu tezkerenin, Anayasaya aykırılığı konusunda ve onun müzakere edilerek karara bağlanması konusunda bir önerge verdik.

Sayın Başkan çok iyi takdir ederler ki, Anayasaya aykırılık önergeleri, diğer önergelerden önce işleme konulur. Bu takdirde, Hükümetin gizlilik tezkeresinden önce, bizim önergemizin işleme alınması, müzakere edilmesi lazımdır. Ancak, Sayın Başkan, "85 inci madde, kanun tasarı ve tekliflerine münhasırdır." diyecekler.

MEHMET SAĞDIÇ (Ankara) - Siz de biliyorsunuz böyle olduğunu...

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

M. TURAN BAYAZIT (Devamla) - Biliyorsunuz, ben kapıları kaparım, açık bırakmam; Sayın Başkan biraz tenvir etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, bizim inanışımıza göre, şu tezkere, yani izin verme işlemi ve işlevi, kanun yoluyla yapılması gereken bir işlemdir ve Hükümet tezkeresine bağlı bir Meclis kararı yoluyla bunun neticeye bağlanması mümkün değildir.

Bu itibarla, İçtüzükte mani bir hüküm olmadığından -altını çizerek söylüyorum- Anayasaya aykırılık iddiası, hele hele memleketi sıcak harbin içine sokacak bir karara yönelik bir konuda Anayasaya aykırılık iddiası, İçtüzüğün 85 inci maddesine kıyasen mutlaka ele alınmalı ve Mecliste karara bağlanmalıdır.

Sayın Başkan, bu gerekçe ve Hükümet tezkeresi mütalaa edildiğinde, belki arkadaşlarımız, "Kıbrıs harekâtı zamanında alınan izinde de aynı gerekçeler, ifadeler, ibareler vardı ve aynı prosedür uygulanmıştı" diyecekler. Tahmin ediyorum ki, bunu diyen arkadaşım, Kıbrıs Barış Harekâtıyla, bugünkü yetkinin şümülündeki bir girişimin farkını idrak edebilecek durumdadır.

Değerli arkadaşlarım, Kıbrıs Barış Harekâtı bütün milletin yekvücut olarak katıldığı, Kıbrıs Barış Harekâtı Türkiye Cumhuriyeti Devletine uluslararası anlaşmaların verdiği bir hak, hakkın üstünde bir görevin yerine getirilmesi için yapılan harekâttir, Tâ bu nedir? Bunda, ne Türkiye Cumhuriyetinin menfaati vardır, ne de Türkiye Cumhuriyetinin bir beklentisi vardır. Ortada, Birleşmiş Milletlerin, barışgücü kurulması yolunda bir kararı yok; ortada, Birleşmiş Milletlerin bir abluka kararı yok; sadece, Amerika Birleşik Devletlerinin fiili ablukadan başka bir girişimi yok. Hangi zorunlulukla siz bu ihtiyacı hissediyorsunuz? Amacınız, bunu yönlendirenin amacı, Birleşmiş Milletlerde barışgücü kurulması kararının çıkmaması, çıkmaması, ağır bir olasılık olduğu için, Türk askerini ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini bu yönde bağlamak ve bu yönde kanallıze etmektir.

Sayın Başkan teşekkür ediyorum; usûl hakkındaki maruzatım budur. Konuşmalarımın diğer kısmını, önergemizi işleme koyduğunuz zaman arz edeceğim.

Zatı âlinize ve Yüce Heyete saygılar sunuyorum. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte konuşmalar tamamlanmıştır.

Lehte söz isteyen sayın üye bulunmadığına göre, usul müzakereleri tamamlanmıştır.

Sayın üyelerin ilk müracaatları anında da olduğu gibi ve beyan ettiğimiz gerekçelerle, Başkanlık, tutumunda bir usulsüzlük olmadığı kanaatindedir; bu müzakerelerden sonra da bunda ısrarlıdır.

Görüşmelere devam ediyoruz.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, lütfen...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Önergemiz var Sayın Başkan. Böyle davranamazsınız...

BAŞKAN - Konunun kapalı oturumda görüşülmesine dair İçtüzüğün 71 inci maddesine göre verilmiş bir Hükümet tezkeresi vardır. (SHP sıralarından gürültüler, ayağa kalkmalar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Böyle davranmanız yanlış, Sayın Başkan; Anayasaya aykırılık konusunda verdiğimiz önergemiz var; önce onu işleme koyun lütfen. (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Kapalı oturumda Genel Kurul salonunda bulunabilecek sayın üyeler dışındaki dinleyicilerin ve görevlilerin... (SHP sıralarından gürültüler)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Anayasaya aykırılık konusunda önergemiz var...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, bu noktada fiilî müdahalelerle...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - "Fiilî" diyorsunuz... Duymuyorsanız, ben nasıl fiilî müdahale etmem.

BAŞKAN - Söylüyorum efendim; Sayın Bayazıt, önergeniz dikkate alınmıştır, usul hakkında aleyhte söz verilmiştir ve önergede ifade buyurduğunuz, İçtüzüğün 85 inci maddesine kıyasen, Başbakanlık tezkeresinin Anayasaya aykırı olduğunu iddia ederek görüşülmesine mahal ve imkân bulunmadığını ifade etmişsinizdir. Bu sebeple zatî âlinize söz verilmiştir. (SHP sıralarından gürültüler) Müsaade buyurun efendim.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, büyük bir hata yapıyorsunuz. Önerge oylamaya tabi...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, bunu ancemaatin idare edemeyiz. Usul var, ifade ediyorum.

Sayın Bayazıt, o konuda da Başkanlığın görüşünü ifade ediyorum.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Önerge oylamaya tabi Sayın Başkan.

BAŞKAN - İçtüzüğün 85 inci maddesi gayet açıktır. İddianız, kanun tasarı ve teklifleri için söz konusudur. Nitekim, şimdi...

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Tamam, tamam...

BAŞKAN - Nitekim, şimdi, "tamam" dediğiniz gibi, biraz önce de kürsüden aynı şeyi ifade ve kabul ettiniz.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Kıyasen uygulanır diye bir hüküm yoktur; önergeyi oya koymaya mecbursunuz.

BAŞKAN - Binaenaleyh, başkaca yapılacak işlem yoktur. Usul müzakereleri tamamlanmıştır.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Bu Meclisi böyle yönetemezsiniz.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, diyorsanız ki, "çalıştırmam" onu ayrı telakki ederim; ama "usul" diyorsanız, müsaade buyurun usule göre müzakerelere devam edelim.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, benim talebim usul hakkında değildi, benim talebim, tutumunuz hakkında idi.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, kapalı oturumda Genel Kurul salonunda bulunabilecek sayın üyeler dışındaki dinleyicilerin ve görevlilerin dışarıya çıkmaları gerekmektedir. (SHP sıralarından gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Siz bu Meclisi böyle yönetemezsiniz, "Ben yaptım oldu" diye Meclisi yönetemezsiniz.

BAŞKAN - Sayın İdare Amirlerinden, salonun boşaltılmasını temin etmelerini rica ediyorum. (SHP sıralarından gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Tutumunuz hakkında söz isteğimi, verip vermeme yönünde oylamanız gerekir. Meclisi keyfî değil, İçtüzüğe göre yönetmelisiniz.

BAŞKAN - Sayın İdare Amirlerinden salonun boşaltılmasını temin etmelerini rica ediyorum; Sayın İdare Amirlerini göreve davet ediyorum. (SHP sıralarından gürültüler)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, benim istemim usul hakkında değil, tutumunuz hakkındadır. Bu Meclisi kendi bildiğiniz gibi yönetemezsiniz. Meclisi İçtüzüğe göre yönetmek mecburiyetindesiniz. (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, yeminli stenograflar ile, yeminli görevlilerin kapalı oturumda salonda bulunmalarını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) - Sayın Yılmaz, Sayın Yılmaz, o dosyada ne var?

RIZA YILMAZ (Ankara) - Gel bak, gel bak...

BAŞKAN - Sayın Üğdül... Sayın Üğdül, öyle bir usulümüz yok efendim, lütfen...

Sayın Yılmaz, lütfen...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Gel bak, gel; cesaret işi, savaş çıkırtkanlığı yapmak değil, barışı savunmaktır.

İSMAİL ÜĞDÜL (Edirne) - Ne var o dosyada?

BAŞKAN - Sayın Üğdül...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Savaş çığırtkanlığı yapmak değıl, barışı savunmaktır cesaret işi; cesaret, barışı savunmaktır, savaş çığırtkanlığı yapmak değıldir.

BAŞKAN - Sayın İdare Amirlerimizden salonun gereğınce boşaltıldığı hakkında bilgi bekliyorum.

Sayın İdare Amirleri, tamam mı efendim?

MUSTAFA UĞUR ENER (Kütahya) - Tamam efendim, salon gerektiğı şekilde boşaltılmıştır.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

10/89 Esas Numaralı Meclis araştırması önergesinin öngörüşmelerinin, Anayasa hükümleri muvacehesinde yapılmasına mahal ve imkân bulunup bulunmadığına ilişkin usul görüşmeleri

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
18	5	29	6.11.1990	478-492	Yılmaz Hocaoglu	M. Ertugrul Ünlü	Ertugrul Özdemir

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Onural Şeref Bozkurt, lehte...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Aleyhte, Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Hasan Fehmi Güneş, aleyhte...

MUSTAFA UĞUR ENER (Kütahya) - Lehte, Sayın Başkan...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Uğur Ener, lehte...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, aleyhte...

BAŞKAN - Sayın Yaşar Topçu, aleyhte...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben de lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika efendim...

Sayın Mustafa Uğur Ener lehinde istediler.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ben ondan önce söyledim. (ANAP sıralarından gürültüler)

Başkanlık Divanındaki insanlar eğer vicdanlarına göre hareket ediyorlarsa, lütfen, doğruyu söylesinler; ben önce söz istedim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, İçtüzüğün 64 üncü maddesine uyarak açacağımız usul müzakeresinde; lehte, Sayın Onural Şeref Bozkurt ve Sayın Mustafa Uğur Mustafa Uğur Ener; aleyhte, Sayın Hasan Fehmi Güneş ve Sayın Yaşar Topçu söz alması bulunmaktadır.

Buyurun Sayın Onural Şeref Bozkurt. (ANAP sıralarından alkışlar)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Gündemdeki bir maddenin görüşülmemesine mahal olduğu iddia edilebilir mi?.. Neye dayanarak usul müzakeresi açıyorsunuz?

BAŞKAN - Efendim, yazılı müracaatı bilginize sundum. İçtüzük, yüksek malumunuzdur; bir usulsüzlük yoktur. Esasen, usul müzakeresi açıyoruz.

Buyurun Sayın Bozkurt.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Açıkça, "görüşmek istemiyoruz" deyin; erkeklik sizde kalsın.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bir haftadır basın-yayın organlarımızda ve aşağı yukarı bir ayı aşkın bir süredir de Mecliste, hepimizin dikkatini çeken bir konu var: Sayın Cumhurbaşkanı ve efradı ailesinden bazı kişilerle ilgili olarak, İzmir Milletvekili Ahmet Ersin ve arkadaşlarının Başkanlığa sunmuş oldukları ve kendilerince "Meclis araştırması önergesi" olarak tanımlanan önerge...

Bu önergenin niçin bir Meclis araştırması önergesi olmadığını ve bu sebeple Mecliste müzakeresinin Anayasaya ve İçtüzüğe aykırı olduğunu izaha geçmeden önce, -Sayın Bayazıt'ın da itirazlarını çektiği üzere- böyle bir usul tartışması açılmasının niçin gerekli olduğuna birkaç cümle ile değinmemeye izin vermenizi rica ediyorum.

Anayasamızın öngördüğü çerçevede, hiç kuşkusuz, Meclis müzakeratının ne şekilde cereyan edeceği İçtüzükle belirlenmiştir, İçtüzüğümüzün 64 üncü maddesini, izninizle, aynen okumak istiyorum: "Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisini çalışma usullerine uymaya davet -devam ediyor- gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte vealeyhte en çok ikişer kişiye söz verilir.

Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse, oylama işaretle yapılır."

Gümüşhane Milletvekili Sayın Dr. Ülkü Güney ve pek çok arkadaşımız, bu önergenin görüşülmesinin, Anayasa ve İçtüzük muvacehesinde uygun bulunmadığı kanaatindedirler ve bu kanaatlerini izah edebilmek, Yüce Meclise arz edebilmek için de -64 üncü madde uyarınca- böyle bir usul tartışmasını talep etmişlerdir ve biraz evvel arz ettiğim çerçeve tahtında da, bu talep, haklı yerinde bir talep olmuştur. Sayın Meclis Başkanlığına, riyaset eden Sayın Başkana da, İçtüzüğe uygun olarak açtığı bu usul tartışması nedeniyle, teşekkürlerimi arz etmek istiyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bundan sonra, biz de, genel görüşme önergelerinin görüşülüp görüşülemeyeceği konusunda usul tartışması isteyeceğiz.

BAŞKAN - Efendim, müsterih olun, mutadım gereği, usule uygun her talebiniz karşılanır.

Devam buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bu Başkanvekili Meclisi çalışmaz duruma sokuyor hep.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Değerli milletvekilleri, evveleminde, Meclis araştırması müessesesi nedir, bunu ortaya koymak gerekir.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Böyle bir şey olmaz, çok yanlış!

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Sayın Genç, zatı âliniz konuşurken bizden herhalde bir hareket, bir söz sadır olmadı; lütfediniz, ben, görüşümü, fikrimi arz etme imkânını bulayım. Unutmayınız ki, bendeniz de, zatı âliniz kadar, bu milleti temsil yetkisini haiz bir kişiyim. Müsaade ediniz...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bu milleti temsil etmenin hakkını verin. Millet sizi, birtakım yalanları burada söylemeye göndermedi.

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, lütfen, Genel Kurula hitap edin.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Anayasamızın 98 inci maddesine göre, Meclis araştırması, Türkiye Büyük Millet Meclisinde uygulanan denetim yollarından birisidir ve bu haliyle de, herhangi bir konu hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun bilgi edinmesi amacını istihdaf eder. Bu, Anayasanın 98 inci maddesindeki tarihtir. İçtüzükte de böyledir, İçtüzüğün de, Meclis araştırmasında aradığı temel nitelik, bilgi edinmedir.

Değerli milletvekilleri, bu haliyle, tıpkı diğer denetim yolları gibi; yani Meclis soruşturması, genel görüşme, soru gibi, Meclis araştırması da, bizim, Anavatan Partisi Grubu olarak, saygı duyduğumuz bir müessesedir. Saygı duyduğumuz bir müessesedir; çünkü, bunu eylemlerimizle de kanıtlamışızdır. İktidarda bulunduğumuz yedi yıl zarfında, pek çok Meclis araştırması önergesi, Anavatan Partili üyelerin, iktidarda bulunan Anavatan Partisi Grubu üyelerinin de desteğini, oyunu almak suretiyle burada görüşülmüştür ve kabul edilmiştir. Hatta şu anda dahi, Türkiye Büyük Millet Meclisinde -verilen Meclis araştırması önergelerinin kabulü suretiyle- ihdas edilmiş pek çok sayıda Meclis araştırması komisyonu, halen görev ifa etmektedir.

MEHMET KORKMAZ (Kütahya) - Görüşülmesinden niye gocunuyorsunuz?

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Ancak, eğer bir müessese kendi çerçevesi, kendi sınırları içerisinde değerlendirilmez, başka amaçlarla sapıtırmak istenirse, herhalde, bu davranışa müspet tavır takınılmasını beklemek de mümkün değildir.

Genel bir hukuk prensibi vardır. "Bir hakkın sırf gayri izrar eden istimali, istimal değil, suiistimaldir" derler. Gerçekten, şimdi huzurda görüşülmek istenilen ve mümzileri tarafından Meclis araştırması önergesi olarak isimlendirilen sözde Meclis araştırması önergesinin de, bilgi edinme amacının ötesinde amaçları vardır ve bu nedenle sırf gayri izrar etmek, sırf Sayın Cumhurbaşkanı yıpratmak amacına yönelik olması nedeniyle de, Meclis araştırması önergesi olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Böyle, daha fazla yıpratıyorsunuz.

AHMET ERSİN (İzmir) - Niye kaçıyor mal varlığını söylemekten?..

BAŞKAN - Sayın Bozkurt, 3 dakikanız var.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Hayhay efendim; tamamlamaya çalışacağım.

Değerli milletvekilleri, bu sözde Meclis araştırması önergesinin görüşülmesi, başka sebeplerle de Anayasa ve İçtüzüğe aykırıdır. Neden aykırıdır?.. Meclis araştırmasında sözü edilen zatı muhterem, bugün, Cumhurbaşkanlığı mevkiindedir. Anayasamızın 105 inci maddesi, Sayın Cumhurbaşkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi karşısında hangi hallerde ve ne suretle bir sorumluluğu olduğunu ya da bir sorumluluğu bulunmadığını açık açık düzenlemiştir. Anayasanın 105 inci maddesinin son bendini izninizle burada arz etmek istiyorum. 105 inci maddenin son fıkrası diyor ki: "Cumhurbaşkanı, vatana ihanetten dolayı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte birinin teklifi üzerine, üye tamsayısının en az dörtte üçünün vereceği kararla suçlandırılır." Yukarıdan beri...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Suistimal de, vatana ihanettir!..

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Efendim; lütfen izin versinler Sayın Başkan.

BAŞKAN - Devam buyurun efendim.

Lütfen, müdahale etmeyelim efendim.

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Cumhurbaşkanlarının, devletin başı olmak, milletin birliğini ve bütünlüğünü temsil etmek hasebiyle haiz oldukları bir hukukî statü vardır. Bu statü, onların, Türkiye Büyük Millet Meclisi huzurunda, bu anlamda sorumsuzluğunu ortaya koyar. Bir halde sorumluluk söz konusu olabilir; o hal, "hıyaneti vataniye" olarak tanımladığımız haldir. Ancak hıyaneti vataniye halinde Sayın Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi huzurunda suçlandırılabilir ve o da ancak, Anayasanın 105 inci maddesinin öngördüğü mevsuf çoğunluk şartıyla mümkündür. Suçlandırılması da mevsuf şartla, suçlu bulunması da mevsuf çoğunluk şartıyla mümkündür. Onun dışında, Sayın Cumhurbaşkanını, bu anlamda bir Meclis araştırması veya sair bir suretle muaheze etmek mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, önergenin mahiyeti incelendiği zaman görülecektir ki, önergenin imzalayıcılarının bir hedefi daha vardır; o hedef, Sayın Cumhurbaşkanının, Başbakanlık yaptığı dönemde emvalinde husule gelen değişikliklerin ortaya konulmasıdır.

TURHAN HIRFANOĞLU (Hatay) - Biraz da Türkçe konuşsan...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bu konuda, geçenlerde Yüce Mecliste kabul buyurduğunuz bir kanun hükümleri

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

geçerlidir. O, basında ve kamuoyunda uzun süre "Nereden buldun?" ismiyle tanımlanan kanun, herhangi bir kişinin -bırakınız Cumhurbaşkanı mevkiinde oturan zatı muhteremi- dahi mal beyanının ne suretle verileceğini, ne suretle muhafaza edileceğini ve ne suretle incelenip deklare edileceğini tayin ve tespit etmiştir. Gerçekten, bu kanunun ilgili maddesi -yanlış anımsamıyorsa 9 uncu maddesi- bildirimlerin gizliliğini öngörmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı için değil, vatandaş Ahmet için de bu durum, kanunen, bu suretle öngörülmüştür. Hatta, 9 uncu maddede öngörülen bu gizlilik hususu hilafına bir hareketi de -11 inci madde ile- suç saymış ve ceza tertip etmiştir.

Binaenaleyh, fiilî sonuçları itibariyle, bu kanuna muhalefet teşkil edecek böyle bir önerenin, bu kanuna muhalefet teşkil etmesi nedeniyle de, huzurda görüşülmesinin uygun olmayacağını, sanırım sizler de kabul buyuracaksınız.

Değerli milletvekilleri, bize göre, Sayın Cumhurbaşkanının, Anayasanın 105 inci maddesiyle ifade edilen sorumluluğu ve sorumsuzluğu müessesesinin ortaya koyduğu çerçeve içerisinde ve keza Mal Beyanına İlişkin Kanunun hükümleri karşısında, bu Meclis araştırması önergesinin görüşülmesi, usule de aykırıdır, Anayasaya da aykırıdır.

Bu düşüncelerle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyor ve bu önerenin, usulen görüşülerek reddedilmesi gerektiğini huzurda arz ediyorum efendim. Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bozkurt.

Aleyhte, Sayın Hasan Fehmi Güneş; buyurun. (SHP sıralarından alkışlar)

HASAN FEHİMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün yapmakta olduğumuz usul tartışmasını herhangi bir usul tartışması niteliğinde almak istemiyorum. Gerçekten, eğer yapılmak istenen gerçekleşirse, bu Meclis, denetleme yetkisini kullanamaz duruma düşecektir. Bu denetleme yetkisi de herkese lazımdır. Ben, hasbelkader, iktidar kanadında da, muhalefet kanadında da görev yapmış bir arkadaşınız olarak, bu denetleme yetkisinin yüce millete lazım olduğunu; yüce milletin temsilcileri hangi kanatta olursa olsun lazım olduğunu içtenlikle söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Olay ne? Sayın Ahmet Ersin bir önerge vermiş; diyor ki: "Sayın Turgut Özal'ın Başbakanlığı döneminde kendisinin ve bazı yakınlarının edindikleri mal varlıklarıyla ilgili iddiaların gerçeklik derecesini tespit etmek amacıyla bir Meclis araştırması açılın."

Cumhurbaşkanlığından söz yok... Cumhurbaşkanlığı döneminden söz yok... Cumhurbaşkanı seçilmek, geçmişini inkâr etmek değildir; geçmişimizin hesabını vermemek demek değildir; geçmişimizin hesabını gizlemek, gizletmek demek değildir; aksine, Cumhurbaşkanı, milletin malıdır, milletin iftiharındır, milletin şerefidir, temsilcisidir; geçmişi aydınlık, açık, herkesin gözünün önündedir; o, artık milletin malıdır. Onun, gizlenecek, saklanacak, örtbas edilecek hiçbir geçmişi olamaz.

KEREM GÜNEŞ (Kars) - Zaten yoktur... Doğru söylüyorsunuz.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Peki, "zaten yoktur"sa, onun tartışılması gerekir. Şimdi, bir başka konu daha...

KEREM GÜNEŞ (Kars) - Geçmiş tertemizdir. Şüphemiz mi var?

BAŞKAN - Sayın hatibe müdahale etmeyelim efendim.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Bir başka konu da şu: Sayın Cumhurbaşkanlığına 105 inci maddenin tanıdığı dokunulmazlık, sizin anladığınız gibi değil. Aslında doğru anladığınıza eminim; ama, burada, zorlama ile, yanlış bir yorum yapıyorsunuz, öyle değil... Öyle bile olsa, tutun ki öyle olsun, peki, yakınlarının da dokunulmazlığı var mı 105 inci maddede? "Arkadaş, bundan sonra cumhurbaşkanı olanın yakınına da dokunamazsın" diye, var mı bir şey?.. Kaçınıcı göbeğe kadar dokunamayacağız?.. Kaçınıcı göbeğe kadar dokunulmaz?.. Bilelim de... Eskaza dokunuyoruz...

ONURAL ŞEREF BOZKURT (Ankara) - Onun yolu, Cumhuriyet Savcılığı...

KEREM GÜNEŞ (Kars) - Meclis o hususta kanun çıkardı.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Arkadaşlar, anayasalar, yasalar bize uymayacak, biz onlara uyacağız. Anayasaları, yasaları sayın bilmem kime uygun hale getirmeye kalkarsanız, onun sonu gelmez; o mümkün değil.

Şimdi, 105 inci madde, "Cumhurbaşkanı hakkında mahkemelere, yargı mercilerine başvurulmaz" diyor; "suçlanmaz, Yüce Divana gönderilmez" diyor; "yakınlarını" demiyor.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - "Yakınlarını" demiyor.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Yakınlarına serbesttir... Siz de serbestsiniz...

BAŞKAN - Müdahale etmeyelim efendim.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Suçlayamazsınız, mahkemeye gönderemezsiniz, Yüce Divana gönderemezsiniz, yargı merciine başvuramazsınız; ama, bilgi edinebilirsiniz. Bu, Meclisin denetleme yetkisini kısıtlayan bir olay değil; ondan ayrı bir şey, onunla alakası yok.

Denetleme yetkisini kullanacağız; bilgi edineceğiz, araştıracağız.... Meclis araştırması, genel görüşme, soru, gensoru gibi haklarımızı kullanacağız... Suçlayamayacağız, Yüce Divana gönderemeyeceğiz... Olay bu, olayı, böyle, çok ağdalı, çok lügatlı kelimelerle de olsa, bu anlamının dışına çıkarmak mümkün değildir. Yaşı benden çok genç olmasına rağmen, benim bile zorlukla anlayabildiğim kelimeleri kullanmaktaki ustalığını söylemek istiyorum. O ustalıkla bile olsa, mümkün değil.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Değerli arkadaşlarım, şimdi ben, İçtüzüğümüze aykırı bir usul tartışması yaptığımızı da ayrıca söylemek istiyorum. Bir konu nasıl gündeme girer, nasıl gündemden çıkar?.. Bir konu; kanun teklifidir, tasarısıdır, komisyonlardan gelir, gündeme girer veya gensorudur, sorudur, önergeci vesairedir, Meclis Başkanlığından gelir, burada okunur, burada okunduktan sonra, buradaki Başkan, gündeme bunun alındığını söyler, gündeme girer. Şimdi, bunu nasıl geri alacaksınız?... Bunun sadece iki yolu var. Birincisi, komisyon ve Hükümet geri çeker; ikincisi, bu önerenin sahibi geri çeker, "vazgeçtim" der. Bunun dışında bir yolu yok, olmamalı da, olmaması da gerekir. Biz, Parlamento olarak, gerçekten, denetleme yetkimizi kullanacaksak, bu yolu açmamalıyız. Gelin, bunun başka yolunu bulalım, bu yolu açmayalım, aksi halde kimseye denetleme yaptıramazsınız, denetleme yapamayız; bu yolu açmayalım, bu olamaz bir yoldur.

Değerli arkadaşlarım, nasıl olacağını İçtüzük söylemiş, İçtüzüğün 76 ncı maddesi "... Teklif sahibi verilen kanun tasarısı veya tekliflerini geri çekerse..." diyor. Bizim şimdiki olayımız, 89 uncu madde de... "Komisyon ya da hükümet çekerse..." diyor. Bundan başka bir yol yok. Usul tartışması yaparız, usul tartışmasının sonunda, gerekli görürse oylama yapılır; 64 üncü maddeye göre. Oylamayı kim gerekli görecek? Tabii ki, oturumu yöneten Sayın Başkan gerekli görecek. O, oylamayı gerekli görürse, o oylamayla bunu gündemden çıkarırız... Son derece tehlikeli bir yol.

Değerli arkadaşlar, eğer Cumhurbaşkanını korumak istiyorsanız, yol bu değil; bu, Cumhurbaşkanını korumamanın yoludur. O'nu daha çok tartıştırmamanın yoludur. Burada bunu reddettiniz... Sanıyor musunuz ki, bu iş gündemden çekilecek?... Her gün bunu konuştururuz; milletin önüne çıkar konuştururuz; o 1 valiz evraka 3 valiz daha ilave ederiz, meydanlarda bunları anlatırız ve her gün böyle bir sıkıntıya uğrarsınız. En iyisi, burada konuşturup, bu işi bitirmektir. Bu, koruma yolu değil, bu, aşındırma yoludur, bu tartışmayı uzatma yoludur. Kim vermişse bu akli, iyi niyetli değil; doğru değil.

TALAT ZENGİN (Malatya) - Sahte evraklarla mı dolduracaksınız valizleri?

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Sahtesini doğrusunu burada konuşuralım, bitirelim.

TALAT ZENGİN (Malatya) - Niye o zaman, canım?

BAŞKAN - Müdahale etmeyelim... Yerimizden müdahale etmeyelim efendim; lütfen... Lütfen...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Efendim, sahtesini, siz oturduğunuz yerde nasıl bileceksiniz ki?

TALAT ZENGİN (Malatya) - Sisteminiz bu.

BAŞKAN - Hatibe müdahale etmeyelim.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Sistemimiz bu değil. (ANAP sıralarından, "Zamana bakın Sayın Başkan" sesleri)

BAŞKAN - Bakıyoruz efendim.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Zamandan rahatsız olanlar var.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Rahatsız oluyorsanız, ben susarım.

TALAT ZENGİN (Malatya) - Rahatsız olan sizsiniz.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - İktidar, muhalefetten rahatsız olduğu zamanlar, onu susturmaya yeltenir, onun konuşma imkânlarını elinden almaya kalkar; bunun için yasalar çıkarır, komisyonlar kurar; tahkikat komisyonları kurar, böyle önergeler verir. Bunların hiçbirisi hayırlı sonuçlar...

YASİN BOZKURT (Kars) - Aman, çağrışım yaptırmayalım Sayın Güneş.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Bir çağrışım yapmak istemiyorum; özür dilerim öyle bir çağrışım yaptıysa. Şunu söylemek istiyorum; yalnız, hiçbirisi hayırlı sonuç verememiştir.

MEHMET PERÇİN (Adana) - Sizin iktidarınızda olmuştur.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Hiçbirisi hayırlı sonuç vermemiştir; ne demokrasimiz açısından, ne ulusumuz açısından, ne de Türkiye Büyük Millet Meclisinin sınavı açısından. Bu, yol değildir, İktidar, muhalefeti susturuyorsa, iktidarın sonu geliyor demektir, iktidar artık sıkıştı demektir. Bu yol, odur.

Değerli arkadaşlarım, bu sıkıntı uzun zamandır hissediliyordu; ne yapalım da bu konuşulmasın?!. Tabii, daha önce çıkacak sayın başkanlara söylendi, bir yol bulunmadı; çünkü, bir yolu yok; bunun yolu görüşmektir. Çok arzu ederdim ki, bugün oturumu yöneten Sayın Başkanımız da, bu usul tartışmasını açmasın. Ama, açınca ben tedirgin oldum. Sonunu görür gibi oldum.

Değerli arkadaşlarım, normal olarak, bugün Başkanlık Divanına çıkması gereken Başkanımız, şu anda oturumu yöneten Sayın Başkanımız değildir, bir başka Sayın Başkanvekilimizdir. Onun yerine, Sayın Başkanımız, Meclis Başkanlığına vekâlet etme yetkisini kullanarak, "Bugün ben çıkacağım" deyip çıkıyorsa, bu önergeyi de kabul ettirip, bu usul tartışmasıyla bu görüşmeyi gündemden çıkaracaksa, bu, önce, Başkanvekilliği müessesesi açısından, hepimizi üzecek bir sonuç verir.

Efendiler, beyefendiler, sıkıntıya düştükleri zaman kendilerini bu sıkıntıdan kurtaracak adam ararlar; "Maşa kullanmak gerekir, ateşi elle tutmamak lazımdır" sözü onlara aittir. Kimsenin bu duruma düşmesine gönlüm razı değildir. Fransız İhtilalinin büyük devrimcilerini, Robespierre'leri, Dalton'ları astıklarında, giyotini kullandıklarında iyi bir şey yapılıyor sanılıyordu; ama Dalton, Robespierre hâlâ biliniyor, giyotini kullananlar unutuldu, kimse onları bilmiyor. (SHP sıralarından alkışlar)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

6.3.1990... Meclis açılmış, Başkanvekili çıkmış, Ahmet Ersin'in önergesini okutmuş, kendisi de dinlemiş ve sonra demiş ki, -bir yanlışlık yapmayayım, ne dediğini aynen okuyacağım- "önerge, gündemdeki yerini alacak, Meclis araştırması açılıp açılmaması konusundaki öngörüşme, sırası geldiğinde yapılacaktır." Meclisin Başkanı demiş bunu. Artık, bunu yapacağız. O gün o lafı söyleyen Başkana, "Sen doğru söylemedin, bunun sırası geldiğinde de yapılmayacaktır" demeye, bugünkü Başkanın yetkisi olmaması gerekir. Bugünkü Başkan, bunu söylediği zaman, o günkü Başkanı yalanlamış olmayacak mı? Gerçekten, bunun cevabını duymak istiyorum; Sayın Başkan beni aydınlatmalıdır. "O günkü Başkan onu söyledi, ama usulen söyledi; işin doğrusu budur" mu diyecektir?

Genel Kurulun böyle bir yetkisi yoktur değerli arkadaşlarım, yok böyle bir yetkisi. Bu yolu açarsanız, bizim bütün denetleme imkânlarımızı elimizden alırsınız; bu da, sizi yüceltmez... Parlamento fonksiyonlarını kısıtlamış olursunuz, parlamento, parlamentoluktan çıkar.

Bunu merak ediyorum; 6.3.1990 günü Ahmet Ersin'in önergesi okutulmuş... (SHP sıralarından "Hangi Başkan" sesleri)

BAŞKAN - Bilmiyor musunuz?... Bendenizim.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - "Önerge, gündemdeki yerini alacak, Meclis araştırması açılıp açılmamasına ilişkin öngörüşme, sırası geldiğinde yapılacaktır" demiş. O Başkanın sözünü tutmasını bekliyorum. O başkanın ismini size söyleyeyim mi?.. Sayın Hocaoglu...

BAŞKAN - Ben söyledim efendim.

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (Devamla) - Evet, Sayın Hocaoglu o gün Başkanlık Kürsüsüne çıkmış, bu önergeyi okutmuş, hiçbir itirazı olmamış; "Bu, 105 inci maddeye aykırıdır, görüştürmem" dememiş, "Sırası geldiğinde görüşülecektir" demiş. Şimdi, sözünde durmalı ve bu görüşmeyi yaptırmalıdır.

Teşekkür ediyorum. (SHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Güneş, 4 dakika sonra da olsa, tamamlamak ve bu suretle Başkanlığa açıklama imkânı vermek lütfunuzdan dolayı teşekkür ederim.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Niye böyle söylemeye gerek duyuyorsunuz efendim?

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Ben, süreye riayet ettim...

BAŞKAN - Sayın Topçu, izin vererseniz, sizi kürsüye davet etmeden önce, Sayın Güneş'in, bendenizle ilgili bir iki iddiasına arzı cevap edeyim.

ONUR KUMBARACIBAŞI (Kocaeli) - Siz arzı cevap edemezsiniz!

BAŞKAN - İktüzüğümüzün 14 üncü maddesi uyarınca, yazılı bir vekâlet üzerine...

ONUR KUMBARACIBAŞI (Kocaeli) - Siz arzı cevap edemezsiniz; çünkü, biraz sonra, oylanıp oylanmamasına karar vereceksiniz. Arzı cevapta bulunamazsınız; ihsası rey olur çünkü.

BAŞKAN - Ama, ne söyleyeceğimi bilmediğiniz için, Sayın Kumbaracıbaşı... (SHP sıralarından gürültüler) Benim neye cevap vereceğimi biliyor musunuz? Benim burada hangi sıfatla bulunduğuma dair bir iddiası oldu; onu açıklıyorum.

ONUR KUMBARACIBAŞI (Kocaeli) - Açıklayamazsınız efendim... Siz devam edin efendim.

BAŞKAN - Peki efendim... Sayın Güneş, lüzum ve ihtiyaç ifade buyurdu, değer verdim, arzı cevap edeyim dedim.

ONUR KUMBARACIBAŞI (Kocaeli) - Etmeyiniz efendim.

BAŞKAN - Zatı âliniz, "etmeyiniz" diyorsunuz... Grup Başkanvekilisiniz, hayhay efendim. Etmiyorum efendim... Teşekkür ederim Sayın Kumbaracıbaşı.

ONUR KUMBARACIBAŞI (Kocaeli) - Lütfen, siz Meclisi usulüne göre yönetmeye devam edin... Gayret edin... Arzı cevap etmeyin.

BAŞKAN - Etmiyorum efendim. Teşekkür ederim.

O halde, üçüncü sırada, Sinop Milletvekili Sayın Yaşar Topçu; aleyhinde...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Niye böyle yapıyorsunuz?

BAŞKAN - Efendim, buradaki tespit sırası öyle. En son... Buyurun Sayın Topçu... Buyurun...

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Olur mu?.. Usule göre, bir lehte, bir aleyhte olur.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Usul öyledir; "Söz alanların isimleri tekrarlanır" der. En son beni okudunuz. Mustafa konuşmuyorsa...

BAŞKAN - Sayın Topçu, en son Sayın Ener'i okudum...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Hayır, hayır!

BAŞKAN -... çünkü, Sayın Genç, son sözün de verildiğini görünce, yerinden ayağa kalktı, itiraz etti efendim; zabıtlarda da vardır.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Tutanaklara bak.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Zaten niçin buraya çıktığın belli.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Topçu.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; yüzde yüz usule, usulden önce, yüzde yüz Anayasaya aykırı bir önerge üzerinde, yani Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Sayın Dr. Güney'in teklifi üzerine, Meclis Başkanı -ki, bizce beklenen bir olaydı- yüzde yüz Anayasaya aykırı, İçtüzüğe aykırı bir görüşme açtı.

Bakınız, neden aykırı? Önce, Anayasanın 98 inci maddesi, Meclisin denetim yollarını sayarken, Sayın Onural Şeref Bozkurt'un söylediği gibi bir kayıt koymuş değildir. Eğer, Anayasanın 98 inci maddesindeki Meclisin denetim yollarını, Sayın Bozkurt gibi anlamak mümkün olsaydı yahut öyle anlaşılması gerekseydi, Anayasa metni içerisine parantez açıp, "Bu denetim hakkını suiistimal etmemek kaydıyla" denirdi.

Şimdi, Sayın Bozkurt, adına araştırma istenen kişi gibi, yani Sayın Özal gibi, kendisini Anayasanın üzerine çıkarıyor ve "Bu, bir hakkın suiistimalidir" diyor. Burada, muhalefet tarafından veya Meclisin İçtüzük hükümleri yerine getirilerek on sayın üye tarafından verilmiş olan önergelerin hangilerinde hakkın suiistimali olup olmadığına çoğunluk grubunun başkan-vekilleri karar verirse, o zaman, siz, Anayasada olmayan o parantez içindeki kuralı kendi takdirinize bağlı olarak koymuş olursunuz; bu bir.

İkincisi, İçtüzüğün bu tür işler için koymuş olduğu prosedüre; yani, öngörüşme, öngörüşmenin arkasından Meclis araştırmasının açılıp açılmamasına karar vermenin önüne, bir de, gündeme alınmış olan böyle bir önergenin suiistimal teşkil edip etmediğine karar vermek... Yani, önce, suiistimal teşkil edip etmediğine Meclis çoğunluğu karar verecek, eğer suiistimal değilse; bunun, lütfen öngörüşmesi yapılacak, öngörüşme de reddedilirse bitecek; yok, eğer kabul edilirse, Meclis araştırması açılacak... Dünyanın hiçbir parlamentosunda böyle bir usul yoktur. (ANAP sıralarından "Yanlış" sesleri)

Ben bilirim, siz de öğrenseniz iyi olacak. Zaten, bütün sıkıntılar, bizim bilip, sizin bilmeyişinizden ileri geliyor. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

Beyler, bu önergenin, bu usul görüşmesinin iki yönü vardır: Birisi hukukî yönü -hukukî yönünün bir kısmı budur- öbür yönü de siyasî yönü. Denildi ki, "Anayasanın 105 inci maddesinde, Cumhurbaşkanları için sorumsuzluk getirilmiştir. Bunu söyleyen arkadaşımız hiç anayasa bilmiyor. Açınız 1924 Anayasasını, açınız 1961 Anayasasını, açınız 1982 Anayasasını...

Anayasanın 105 inci maddesinin son fıkrasındaki ibare şudur: "Cumhurbaşkanları, vatana ihanet suçundan dolayı..." Kanun koyucu, vatana ihaneti bir cumhurbaşkanı için çok ağır bir suç kabul etmiş. "Yalnız vatana ihanet suçundan dolayı, ancak Meclis suçlandırabilir." Yoksa, "Cumhurbaşkanlarının, yaptıkları işlerden veya kişisel suçlardan dolayı sorumlulukları yoktur" yahut "Bunun için ayrı bir organın izin vermesine bağlıdır" gibi bir hükmü yoktur. 1924 Anayasasında vardı. Açın, bir bakın.

1924 Anayasasında vardı; burada, yanımda; isterseniz okurum. Ben vaktimi harcamak istemiyorum. Orada derdi ki, "Cumhurbaşkanının işlediği kişisel suçlardan dolayı, -onun milletvekilliği bitmezdi- 17 nci maddedeki milletvekillerine uygulanan usul uygulanır." Yani, dokunulmazlığını kaldırılıp kaldırılmaması Meclise gelirdi. 1961 Anayasasında, Cumhurbaşkanlarının bu durumu kaldırıldı, "doğrudan doğruya, görev dışında, görevinden dolayı sorumsuzluk ve görevinden doğacak..." Çünkü, vatana ihanet suçu başka şeyden doğmaz; ama, cumhurbaşkanı rüşvet aldı... Tahkikat yapmayacak mısınız?..

KAMER GENÇ (Tunceli) - O, vatana ihanettir işte.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Yapmayacak mısınız tahkikat?.. Yapacaksınız. Öğrenin bunları. Cumhurbaşkanı adam öldürdü... Tahkikat yapmayacak mısınız?... Yapacaksınız. "Cumhurbaşkanı nüfuz suiistimali yaptı -önergede öyle iddia ediliyor-; cumhurbaşkanı iken değil de Başbakanken yaptı" deniyor; bakmayacak mısınız? Bakmazsanız, o zaman, zaten bizim endişemiz tahakkuk ediyor demektir; siz, Türkiye'yi, tek kişi hâkimiyetine ve zümre hâkimiyetine götürüyorsunuz, o kişiyi de Meclisin üzerine çıkarıyorsunuz... Yaptığınız iş budur, o kişiyi Meclisin üzerine çıkarıyorsunuz... İşin yanlışlığı budur. Eğer, Meclisin 98 inci maddedeki yetkileri sınırlı olsaydı, o zaman sizin dediğinize uyardık veya Bozkurt'un dediği gibi, Medenî Yasanın kuralı veya mal bildirimindeki kurallar eğer Anayasadan üstün olsaydı, o zaman sizin dediğiniz gibi olabilirdi. Şimdi siz...

MEHMET TOPAÇ (Uşak) - İnanarak mı konuşuyorsun?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Tabî... Ben, bu yönde, Başsavcılığa müracaat ettim, sizin haberiniz yok.

MEHMET TOPAÇ (Uşak) - İnanarak mı konuşuyorsun?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Tabî... Bak, ne diyorum; Başsavcılığa müracaat ettim.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Siz de öğrenin biraz.

Şimdi siz, Meclisin, Meclis araştırması, soru önergesi, genel görüşme, Meclis soruşturması ve gensoru hakkına bir üçüncü baraj getirdiniz. Bundan sonra gensoru verdiğimizde de, hiç şüpheniz olmasın ki, "siz bu gensoru işini suiistimal ediyorsunuz; durun bakalım, bir usul görüşmesi yapalım..." Nasıl yaparsınız usul görüşmesini? Eğer, muhalefet partisine mensup başkanvekili Divanda oturuyorsa, Hükümet gelmez, öbür haftaya kalır. Öbür hafta da sıra muhalefet mensubu başkanvekilinde ise, Başkanlığı vekâleten idare eden zat, 15 inci maddenin son fıkrasındaki hakkını kullanır, "Hayır, oturuma ben çıkacağım" der.

BAŞKAN - O hakkı kullandım işte. (SHP sıralarından, "Niye?" sesleri)

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

ÖMER ÇİFTÇİ (Ankara) - Utanmıyorsunuz!.. Yazıklar olsun.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Evet, "Oturuma ben çıkacağım" der, oturuma çıkar. Bu oturum, Yıldırım Avcı'nın sırasıydı... Meclisin bir teamülü var. "Ben çıkacağım" der. Ne niyetle çıktığı da belli olduğu için, siz artık gensoruyu da çalıştıramazsınız, hiçbir şeyi çalıştıramazsınız.

Beyler, şimdi, bakınız, Türkiye; yolsuzluk, rüşvet, suiistimal iddialarda çalkalanmaktadır. Bu iddialar, bu önergede belirtildiği gibi, Turgut Özal ve yakınlarına kadar uzanmaktadır. İsterseniz, ben size, hepinizin bildiği bir tanesini söyleyeyim...

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Ayıp, ayıp... Çok ayıp...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Ayıbı falan var mı? Hepiniz biliyorsunuz, bu memlekette Magic Box'ı nasıl çalıştırıyorsunuz? Sayın Ahmet Özal Magic Box'ı bu memlekette nasıl çalıştırıyor Anayasaya rağmen? Nasıl çalıştırıyor? PTT nasıl ona kanal tahsis ediyor, uydu tahsis ediyor? Nüfuzdan dolayı ediyor. Var mı aksini iddia edebilecek olan? Nüfuza dayanarak Anayasayı çiğniyorsunuz, İşte nüfuz ticareti, İşte, oradan para kazanıyor... Niye bunu konuşturuyorsunuz?

MUSTAFA UĞUR ENER (Kütahya) - Verin mahkemeye.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Doğru, mahkemeye... Bakınız, ikide bir buraya çıkıp şunu da söylüyorsunuz "Elinizde bilgi, belge varsa verin efendim." Beyler, suiistimalin, rüşvetin, yolsuzluğun belgesi genellikle olmaz; bu bir. İkincisi, iktidardan düşmeden, bunlar belgeye bağlanmaz; usuldür, kuraldır hukukta.

İLHAN AŞKIN (Bursa) - Yalan söylüyorsunuz!

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir görevli, bir görevi suiistimal ettiği zaman, görevleriyle ilgili ağır bir suç işlediği zaman, önce onu açığa alırlar - belgelemek için-, ondan sonra soruşturma yaparlar. Siyasî bir iktidarın açığa alınması da, onun iktidardan düşürülüp, onun yerine gelecek olan iktidarların bunu belgelemesidir. Onun için, burada, öyle, boş laflara da sığınmaya kalkmayın. Şimdi...

ALİ SAMİ AKKAŞ (Balıkesir) - Belediyeler, belediyeler...

BAŞKAN - Efendim, yerinizden müdahale etmeyin lütfen.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Getireceğim, onu da getiriyorum.

Siz burada, şimdi, Anayasaya ve İçtüzüğe aykırı bir oylama ile yeni bir baraj ihdas etmek ve Meclisin, esasen devredilmiş olan bir sürü yasama yetkilerinin yanı sıra bir de bu şekildeki denetim yetkilerini elinden almak ve onları da Çankaya'ya bu tek zata teslim etmek suretiyle Türkiye Cumhuriyetini, tek kişinin yönettiği bir Anayasa dışı rejim haline dönüştürme sevdasındasınız; biz, sizin bu tür suçlarınıza iştirak etmeyiz. Ben süremi geçirmek istemiyorum,

Sayın Başkan tarafından ikaz da edilmek istemiyorum; onun için, SHP sözcüsü Sayın Güneş'in sözlerine şunu ilave ederek sözümü bitireceğim. Bunu bu şekilde oylarsanız, bu üçüncü engeli buraya koyarsanız, Turgut Özal'ın boynuna asılmış olan yafta orada kalır. Gelin, eğer seviyorsanız, bu, burada konuşulsun, ne var ne yok, herkes eteğindeki döksün; çünkü, hukuken...

ALAATTİN FIRAT (Muş) - Usulsüz...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Hayır... Bu usulsüzse, siz onu öngörüşmede söyleyeceksiniz, şimdi değil, öngörüşmede diyeceksiniz ki, "Meclisin böyle bir araştırma yetkisi yoktur, böyle bir şeyi görüşme yetkisi yoktur, biz o sebeple karşıyız." Onu öngörüşmede söyleyeceksiniz. Siz öngörüşmeyi açmamak için bunu yapıyorsunuz. Biz sizin bu oylamanıza iştirak etmiyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Meclisinin bir kişinin altına düşürülmesine gönlümüz razı değil, buna müsaade etmek istemiyoruz. Meclisin böyle bir oylamayla, böyle bir duruma getirilmesine razı değiliz. Onun için, bunu oyladığınız anda, biz Doğru Yol Partisi Grubu olarak, bu Mecliste bulunmayacağız, bu Meclisi terk edeceğiz.

Saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Son konuşmayı yapmak üzere, Kütahya Milletvekili Sayın Mustafa Uğur Ener.

(DYP Grubu Genel Kurul Salonunu terk etti)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Ener. (ANAP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA UĞUR ENER (Kütahya) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Türkiye'nin politik gündeminden ısrarla düşürülmeyen konuların başında, ta 1961 yılından beri Anayasa hakkındaki çok yönlü yorumlar, çok farklı yorumlar bitmez tükenmez tartışmalar gelir. Bunun en önemli sebeplerinden biri, gerek 1961, gerekse 1982 Anayasalarının, hem gereğinden fazla ayrıntılı hem de farklı yorumlara müsait ifadeler taşıması olabilir. Bunda, sanıyoruz ki, yıllardır ustalıkla bozulan Türkçemizin ve aynı kelime ve kavramların çok değişik anlamlarda kullanılmasının da büyük bir rolü vardır. Mesela, "devrim" kelimesi, hem ihtilal hem de inkılap anlamını taşımaktadır. Oysa, inkılapla ihtilal arasında yapıcılıkla yıkıcılık kadar büyük bir fark vardır; ama, bizim bazı sosyaldemokrat geçinen arkadaşlarımız, uydurukçanın getirdiği bu kavram kargaşasından yararlanmakta, havayı koklamakta ve "devrim" kelimesinin kâh ihtilal, kâh inkılap anlamında kullanıldığını söyleyerek işin içinden kolayca sıyrılmasını bilmektedirler.

RIZA YILMAZ (Ankara) - Senin yaşındakiler hep "devrim" derler Mustafa Bey.

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Şimdi, bugün de, işte bu vesileyle aynı kavram kargaşası içine düşülmüş... Beni en çok üzen de, bu kavram kargaşası içerisine, maalesef, Sayın Yaşar Topçu'nun da girmiş olmasıdır.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Acaba, Türkiye kadar, Anayasa ihlalinin dem vurulan ve Anayasa Mahkemesine iptal davası açılan başka demokratik bir ülke var mıdır? Yürürlükteki Anayasanın hükümleriyle ifadeleri bu kadar muğlak mıdır ki, o Yüce Mahkemenin Başkanı ile üyeleri bile bir iptal davası karşısında çok farklı görüşler taşımakta, zaman zaman da 6'ya 5 çoğunlukla karar almak gibi bir duruma düşmektedirler?

KAMER GENÇ (Tunceli) - Konuya bağlı olarak konuş.

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Son Cumhurbaşkanlığı seçiminde, pek çok Anayasa tartışmaları yapıldı; 1982 Anayasasının belki de en net, en açık maddeleri üzerinde çeşitli hukuk demagojileri sergilendi. Bu önerge de bu serinin devamı niteliğini taşıyor.

Önergenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş tarihi 26 Şubat 1990. Yani, Cumhurbaşkanlığı seçiminden 4 ay sonra. Şimdi, bu önergeyi veren arkadaşlarımızın, -az evvel aleyhte konuşan iki değerli sözcünün de belirttikleri gibi- gayeleri, Sayın Turgut Özal'dır. Oysa, usul tartışması açtığımız konu, Cumhurbaşkanlığı makamı.

NECCAR TÜRKCAN (İzmir) - Yok yahu!.. Ne alakası var?

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Şimdi, Sayın Özal'a olan fanatik kinlerini işte bu önerge ile gündeme getirip, "bu devlette hem iktidarda, hem muhalefette bulunduğunu" söyleyen, benim şahsen özel hayatta çok saygı duyduğum Sayın Hasan Fehmi Güneş de, gene o ince demagojisiyle diyor ki, "Bu yolu kaparsanız, yok olmaya mahkûmsunuz..." Peki, bu yolu açarsak, tarihin derinliklerinde, yarın, belki de iddia ettiğiniz gibi, o makamlara gelecek olan Sayın Genel Başkanınızın hesabını nasıl vereceksiniz? (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; SHP sıralarından "Hesabını veririz" sesleri)

RIZA YILMAZ (Ankara) - Bütün Genel Başkanlar için, şimdi açalım...

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, Anayasamızın 105 inci maddesi son derece açıktır. Biz burada, kişileri değil, makamları korumaya çalışıyoruz. Sadece bizim değil, bu makamları korumak, Yüce Heyetinizin görevidir. (SHP sıralarından gürültüler)

ÖMER ÇİFTÇİ (Ankara) - Sana yakışmıyor.

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Denetim adı altında, Cumhurbaşkanımız Sayın Turgut Özal'ın şahsında, o yüce makamın saygınlığına gölge düşürülmeye çalışılmasına ve yıpratılmasına hiçbir zaman müsaade etmemeliyiz.

Önergede ifade edildiği gibi, birçok kez Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemini işgal eden, birçok defa da denetim konusu olduğu halde hiçbir netice alınmayan -yasal olarak da zaten mümkün olmayan- söylentilerle, dedikodularla Yüce Meclisi işgal etmek, denetim görevi olmamalıdır.

İBRAHİM TEZ (Ankara) - Söylediklerine inanmıyorsun.

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Bu önerge, açıkça görülüyor ki, Sayın Turgut Özal'a olan, gerçekten fanatik düşmanlıktan vazgeçilemediğinin basit bir ifadesidir.

AHMET ERSİN (İzmir) - Niye mal varlığını açıklamıyor?

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, yolsuzluk, rüşvet ve suiistimal olaylarının üzerine gidilmesi, elbette ki, Parlamentonun en başta gelen görevlerindendir. Ancak, hayali iddialarla, bilgi ve belgeden yoksun, dedikodu ve söylentilere dayanılarak, hem de Anayasanın men ettiği bir konuda, kişilerin ve makamların yıpratılmasına mani olmak da başta gelen görevlerimizdendir.

Aleyhte konuşan arkadaşlarımızdan, birisi, gene, "Bu şekilde usul tartışması açmak, ileride bu Meclisin çalışmasını önlemek demektir ve Yüce Meclisin bilgi alma, bilgi edinme, açığa çıkarma fonksiyonunu engellemektir" dedi. Gene aynı sözcü, laf arasında, "Ben bir çağrışım yaptırmak istemiyorum" diye düzeltmeye çalıştı; ama, değerli SHP'li arkadaşlarım, siz bu önergeyle, daha önceki dönemlerde, Demokrat Parti döneminde, bütün yargı keyfiyetini ve yetkilerini üzerinde toplayan Tahkikat Komisyonu mu kurmak istiyorsunuz ve her zaman tenkit ettiğiniz bu konuya mı gelmek istiyorsunuz? (SHP sıralarından "Ne alakası var" sesleri, gürültüler)

AHMET ERSİN (İzmir) - Senelerden beri, niye mal varlığını açıklamıyor?

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - O halde, özünde ve sözünde bir olarak burada konuşalım ve makamları -en azından, sosyal demokrat namınıza yakışır şekilde- yıpratmaya çalışalım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri)

AHMET ERSİN (İzmir) - Mal varlığını açıklasın. Biz onu korumak istiyoruz... Mal varlığını niye açıklamıyor?

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayalım. Sayın Ener, lütfen devam buyurun.

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Sayın Başkan, önerge sahibi Sayın Ersin'le, biz, tabii, aynı okulun mensubuyuz. Aşağı yukarı da aynı dönemin Hukuk Fakültesinden arkadaşız; ama, kamuoyunda aşağı yukarı bir haftadır fevkalade güzel prim yaptı. Bilmiyorum basın mı onu kullanıyor, değerli arkadaşım mı basını kullanıyor...

BAŞKAN - Efendim, usule müteallik, lütfen...

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Bu, iyi bir prim yaptı; ama, bu primle devletin en yüce organlarından olan Cumhurbaşkanlığı makamını yıprattığı, bu zararı nasıl ödeyecek onu bilemem.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bir de tazminat davası açsın bari.

MUSTAFA UĞUR ENER (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, devletimizin en yüce makamının politik mülahazalarla yıpratılmaması, saygınlığının korunması -gene tekrar ediyorum ki- öncelikle bu Yüce Meclisin görevidir.

18. Dönem Usul Tartışmaları (14.12.1987-1.9.1991)

Bu duygu ve düşüncelerle, zaten anayasal engel bulunan bu önerenin usul bakımından görüşülmesine imkân olmadığını tekrarlar, hepinize saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ener.

Efendim Sayın Ersin?..

AHMET ERSİN (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Sözcü...

BAŞKAN - Efendim, yazınızı aldım...

AHMET ERSİN (İzmir) - Hayır... Bir şey daha arz edeceğim.

BAŞKAN - Buyurun.

AHMET ERSİN (İzmir) - Sayın Başkan, sayın sözcü, konuşurken, "Ahmet Ersin bir haftadan beri prim yaptı. Basın mı kendisini kullandı, kendisi mi basını kullandı bilemiyorum; ama o Yüce makamı zedeledi" dedi; şahsıma sataştı; bunun için, söz istiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun, tetkik edeyim, gerekli cevabı veririm.

Sayın milletvekilleri, tamamlanmış bulunan 64 üncü maddeye uygun... (Gürültüler)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, talebim var efendim.

BAŞKAN - Efendim, talebiniz... (Gürültüler)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Oylamaya geçiyorsanız, vahim bir İçtüzük ihlali engellemek için, tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Başkan, bu iddianızı yazılı olarak Başkanlığa sundunuz, okudum ve düşündüm ki, esasen 64 üncü madde kapsamına giren ifadeniz, dört sayın üyemizin konuşmalarıyla da 64 üncü madde uyarınca usul tartışması şeklinde tamamlandığından ve İçtüzük, bana, bu maddeye göre yeni bir müzakere açma yetkisi tanımadığından, size söz vermeme imkân yoktur.

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - Sayın Başkan, oylama yapmamanız gerekir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, tamamlanmış bulunan usul görüşmeleri sonucunda... (Gürültüler)

M. TURAN BAYAZIT (İzmir) - ... oylama yapamazsınız!

BAŞKAN - Başkanlık, konuyu Genel Kurulun hakemliğine başvurarak karara bağlamayı gerekli görmektedir. (SHP sıralarından ayağı kalkmalar, sıra kapaklarına vurmalar)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN - Usul görüşmesine konu olan 10/89 esas numaralı Meclis araştırması önergesinin öngörüşmesinin yapılmasına yer olup olmadığını... (SHP sıralarından gürültüler)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

RIZA YILMAZ (Ankara) - Sayın Başkan, görmüyor musun, duymuyor musun?

BAŞKAN - ...Oylarınıza sunuyorum: Görüşmeye yer olmadığını kabul edenler işaret buyursunlar... (SHP sıralarından gürültüler)

AHMET ERSİN (İzmir) - Özal'ları kaçıramazsınız buradan...

ÖMER ÇİFTÇİ - (Ankara) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN - ... Görüşmeye yer olmadığını kabul etmeyenler işaret buyursunlar... (SHP sıralarından gürültüler)

ÖMER ÇİFTÇİ - (Ankara) - Sayın Başkan, bakmayacak mısınız?

AHMET ERSİN (İzmir) - Burada, Özal'ların peşindeyiz...

BAŞKAN - ... Görüşmeye yer olmadığı kabul edilmiştir.

Söz konusu Meclis araştırması önergesi, Genel Kurulda, Genel Kurulun bu kararı gereğince, görüşülmeyecektir. (SHP sıralarından gürültüler)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan... Sayın Başkan... Sayın Başkan... Sayın Başkan...

ÖMER ÇİFTÇİ (Ankara) - Başkancı!..

AHMET ERSİN (İzmir) - Özal'ları kaçırmaya çalışma, utanmaz adam!

RIZA YILMAZ (Ankara) - Bu kadar olmaz; Özal'ları kurtaramazsınız.

AHMET ERSİN (İzmir) - Nereye gitse peşindeyiz; Özal'ların peşindeyiz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gündemdeki kanun tasarı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için... (SHP sıralarından gürültüler)

AHMET ERSİN (İzmir) - Özal'ları kaçıramazsınız... Hırsızlara kalkan olmayın.

BAŞKAN - ... 7 Kasım 1990 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmak.. (Gürültüler)

HASAN FEHMİ GÜNEŞ (İstanbul) - Sayın Başkan... Sayın Başkan... Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN - ... üzere, birleşimi kapatıyorum.

19. DÖNEM
14.11.1991-4.12.1995

İÇİNDEKİLER

Değişiklik Önergelerinden, okunup oya sunulan önergeye benzer bir diğer önerenin tamamının mı yoksa sadece değişik kısımlarının mı okunması lazım geldiği hakkında.....	1277
DYP ve SHP Gruplarının müşterek önergeleriyle kabul edilen çalışma süresinin uzatılmasına dair kararın, görüşmelerin saat 24.00'ten sonraya ve İttüzükte belirtilen çalışma gününün dışında bir güne sarkması halinde de uygulanıp uygulanmayacağı hakkında.....	1281
Genel Kurul görüşmelerini yönetmekle görevli olan Başkanvekilinin, TBMM Başkanı tarafından işleme konulması istenilen bir tezkereyi gündeme almama ve işleme koymama gibi bir yetkisinin bulunup bulunmadığı hakkında.....	1290
Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın konuşmaları sırasında Hükümeti ve TBMM'yi rencide edici bir cümlesine Başkanın müdahale etmesinin gerekip gerekmediği hakkında.....	1301
Birleşimi yöneten Başkanvekilinin gündem dışı söz alan konuşmacılara ayrılan süreleri takibe ilişkin tutumu konusunda usul görüşmesi.....	1310
Gruplar adına yapılan konuşmalar sırasında Başkanlığın uyarısına rağmen söz isteminde bulunmayan siyasi parti grubunun, kişisel konuşmalardan sonra söz almasının mümkün olup olmayacağı hakkında.....	1320
Görüşmesi yarım kalan kanun hükmünde kararnamenin müzakeresi tamamlanmadan, gündemin diğer maddelerine geçilip, geçilemeyeceği hakkında.....	1322
TBMM Genel Kurul salonunda, görüşmeleri tespit maksadıyla TRT dışında özel bir kameranın bulundurulup, bulundurulmayacağı hakkında.....	1327
Bir hususun oya sunulmasının, bazı üyelerce açıkça işitilmemiş olmasının, o hususun yeniden oylanmasını gerektirip, gerektirmeyeceği hakkında.....	1335
Komisyonu geri verilen bir kanun tasarısı veya teklifinin komisyonda yeniden görüşülmesi sırasında, geri verilmeden önce verilen önergelerin komisyonda görüşülme durumu hakkında.....	1344
Anayasa, kanunlar ve İttüzüğün, açık oylama yapılmasını zarurî kıldığı konular ile istem üzerine açık oylama yapılan bir konu hakkında gizli oylama isteminde bulunup bulunulamayacağı hakkında.....	1374
	1275

Hükümet Programı üzerinde şahısları adına söz almak isteyen milletvekillerinin müracaatlarının değerlendirilmesi ve sıralandırılması hususunda Başkanlığın tutumu hakkında.....	1378
Bir kanun tasarısı veya teklifinin bir maddesi için yapılan açık oylamanın, yoklama yerine geçip geçmeyeceği ve Başkanın, yoklama yapıp yapmamakta takdir hakkının bulunup bulunmadığı hakkında.....	1385
Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen hususlarda da, 15 üyenin yazılı istemde bulunması halinde açık oya başvurmanın mecburi olup olmadığı hakkında.....	1397
Genel Kurulda toplantı yeter sayısı bulunmasına rağmen bir konuda karar yeter sayısı oluşmaması halinde gündemin diğer maddelerinin görüşmelerine devam edilip edilemeyeceği hakkında.....	1408
İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin milletvekilliğinden istifasının Genel Kurulca onaylanmasının gerekip gerekmediği hakkında.....	1414
Bir Meclis soruşturması önergesindeki imza sayısının 45'in altına düşmesi halinde önergenin otomatikman düşmüş sayılıp sayılmayacağı hakkında.....	1421
TBMM Başkanlık Divanının, Ankara Milletvekili İ. Melih Gökçek'in, isminin ad defterinden silinmesinin Genel Kurulun bilgisine sunulmasına ilişkin kararına rağmen, üyeliğinin düşmesi için oylama yapılmasının gerekip gerekmediği hakkında.....	1425
Anayasa maddelerinin gizli oylama yöntemi hakkında.....	1435
Üzerinde görüşmeler tamamlanmış bir maddeyi komisyonun önergelerle birlikte geri alıp, redakte ederek geri getirmesi halinde, metnin yeni bir madde kabul edilerek tekrar görüşmeye tabi tutulup tutulmayacağı hakkında.....	1439
Anayasa değişiklik teklifinin ikinci görüşmelerinde Komisyonca maddelerin ikinci kez geri çekilip çekilmeyeceği hakkında.....	1445
Seçim tarihi ayrı bir kanunla daha evvel belirlenmiş olmasına rağmen, aynı konuda Meclis kararı alınması yönündeki Anayasa Komisyonu Raporunun görüşülüp görüşülemeyeceği hakkında.....	1459

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Değişiklik Önergelerinden, okunup oya sunulan önergeye benzer bir diğer önerenin tamamının mı yoksa sadece değişik kısımlarının mı okunması lazım geldiği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	1	50	14.3.1992	317-320	Yıldırım Avcı	Kadir Ramazan Coşkun	Halil Çulhaoğlu

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu akşamki müzakerelerde, alışık olmadığımız tarzda, Başkanlık Divanının usule aykırı bir tutumuna şahit oluyoruz. Ara verilmeden önceki Sayın Başkan, Başkanlık Divanının, bütünlük ve tarafsızlık içinde görev yapmasını temin edememiştir. Biz, ara verildikten sonra ikinci bir Başkanvekilimizin oturuma Başkanlık etmesi olayını, bunun, ara sırasında değerlendirildiği şeklini anlamıştık ve Başkanlık Divanının taraflı bir tutuma girmeyeceği düşüncesiyle, iyi niyetle meseleye bakmıştık; ama, şimdi, Sayın Başkan, açıkça, bir önerge değişikliğinin İçtüzükteki sarih ifadelere rağmen, okunmadan, sadece değişik kelimeleri okutmak suretiyle, işleme konulacağını ifade ediyorlar. Bu yolda henüz bir işlem yapmadılar; işleme geçmeden önce, ben, Sayın Başkanı uyarmak istiyorum. İçtüzüğün açık hükmü Başkanlık Divanınca dikkate alınmak zorundadır. Ayrıca, şu anda açtıkları usul müzakeresi sonucunda, bir oylama yapmak suretiyle de bu lazımeği ortadan kaldırmak mümkün değildir o türlü bir kararı almaya Genel Kurulun da yetkisi yoktur. Genel Kurul, ancak İçtüzük değişikliği yapmak suretiyle bu uygulamayı değiştirebilir, İçtüzük de, sarih olarak, önergelerin aykırılık sırasına göre, okunarak oya sunulacağını ifade eder. Önerge, bu sebeple iki defa okunur. Birincisinde önerge Genel Kurulun bilgisine sunulur, önerge üzerinde müzakere açılır; müzakere bittikten sonra önerge tekrar okunarak oylamaya sunulur. Bunun dışında bir işlem yapıldığı takdirde bu kanun, şekil yönünden sakat doğmuş olur.

Diyeceksiniz ki, kanunun şekil yönünden sakat doğması önemli değil, nasıl olsa Anayasa Mahkemesi bunu iptal etse dahi, bizim kayırmak isteğimiz çevrelere borcumuzu ödemiş oluruz. (ANAP sıralarından alkışlar, DYP sıralarından gürültüler) Ama, bu, Sayın Başkanın ve Meclis Başkanlık Divanının iştirak etmemesi gereken bir husustur. Belki buradaki iktidar grupları böyle düşünebilirler; ama, Yüce Meclis adına görev yapan ve Yüce Meclisin usul çerçevesinde işlem yapmasından birinci derecede sorumlu olan Başkanlık Divanının böyle bir niyete iştirak etmemesi lazım.

Yani, bu kanun, şekil noksanlıkları dolayısıyla iptal edilirse, bundan Meclis Başkanlık Divanı yara alır. Genel Kurulda şu ana kadar ki müzakerelerde maalesef çok açık usul hataları yapılmıştır ve bu Genel Kurulda, ilk defa, gerekçe okutulmadan önergeler işleme konulmaktadır. Halbuki, yazılı olan gerekçeye hiçbir kayıt ve şart konulmadan, "okutmuyorum" diyebilme hakkı yoktur Başkanlık Divanının. Olsa olsa, önerge komisyona verilir, komisyonun tetkiki sırasında 500 kelimeden fazla bulunur ise, önerge sahiplerine onu 500 kelimelik bir özetle tekrar sunma imkânı tanınır. Sağlıklı kanun böyle yapılır.

Yani, yangından mal kaçırır gibi ve üstelik, kanunun özelliği dolayısıyla, Anayasa Mahkemesinde iptal edilse dahi, Anayasa Mahkemesi kararlarının geriye işlemezliliği gibi bir anayasa hükmüne güvenerek yapılacak bir işlem, Meclisimize ve Başkanlık Divanımıza çok şey kaybettirir.

Sayın Başkanlık Divanının bu görüşleri dikkate alarak hiç olmazsa bundan sonraki uygulamaları daha dikkatli yürüteceği inancımı da ifade eder, Yüce Meclise saygılar sunarım.

Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, biz teşekkür ederiz.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan ben de usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehte mi aleyhte mi?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Aleyhte.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

HİLMİ YÜKSELEN (Kırşehir) - Aleyhte konuşuldu.

BAŞKAN - İki kişiye söz verilir... Başkana müdahale etmeyin.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri; İçtüzüğümüz, değişiklik önergelerinin nasıl ele alınacağını çok açık, yoruma imkân vermeyecek bir şekilde düzenlemiş bulunuyor.

Bu konudaki hükmü aynen okuyorum; "Değişiklik önergeleri önce veriliş, sonra aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur. Başkan her önerge için komisyona, katılıp katılmadığını sorar. Komisyonun katılmaması halinde, önerge sahibi, isterse, 5 dakikayı geçmemek üzere açıklama için söz alabilir"

Değişiklik önergeleri mademki, önce veriliş, sonra aykırılık sırasına göre okutuluyor, bundan anlaşılacak tek mâna, bu önergelerin tamamının okutulacağıdır.

İki önergenin bazı yerleri birbirine benziyor diye, bazı yerlerinde aynılık var diye, o kısımlar çıkartılarak farklı okunduğu takdirde, önerge olmaz; o, başka bir şey olur. Bu kadar açık bir düzenleme varken, Değerli Başkanımızın

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

da bir İktüzük hatası yapmaması gerekir. Eğer, ortaya konan bu gerekçelere dayalı olarak tatbikat yapmayı arzu eder de bunu yaparsa fevkalade faydalı olacağına inanıyorum. Mecliste, İktüzüğün, bir kanun hükmünde olduğunu da hepimiz biliyoruz, İktüzük bir kanundur. Burada bir oylamayla değişmeyeceği de belli olduğuna göre, başka bir davranışın yapılması mümkün değildir. Sayın Başkan, bu önereleri İktüzüğe uygun olarak okumaya davet ediyorum.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, lehinde...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Müftüoğlu.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizin yüksek malumları olduğu üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi, mevcut İktüzük birleşik İktüzük ve cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar oluşan teamüllere göre yönetilmektedir. Tabii, tarafsız Meclis başkanlarının yönetiminde yönetiliyor.

Değerli arkadaşlarım, 1988 yılında bu Mecliste aynı mealde bir vergi tasarısı daha görüşüldü. Yine, kamu alacaklarının tahsilini öngörüyordu. Sayın Pakdemirli'nin çok iyi hatırlaması lazım.

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Af değildi aynı değildi.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Biz de o zaman birçok önerge hazırlamıştık ve oluşan teamüle göre, o gün yapılan uygulamayla, bugün Sayın Başkanın yaptığı uygulamanın arasında en ufak bir fark yoktur. O günle bugünün arasında olan tek fark, o gün ANAP'lılar bu tarafta oturuyordu, biz öbür tarafta oturuyorduk. Onun için, arkadaşlarımızın itiraz etmeye hiç hakları yok. Kaldı ki, sekiz yıldır iktidarda olanlar, birtakım bakanlıklarda bulunan arkadaşlarımız, ne yazık ki, daha bir tek önerge hazırlamasını öğrenememişler ve buraya çıkıyorlar 500 kelimedenden fazla önergenin okunması yolunda iddia da bulunuyorlar ve âdeti, 501'in 499'dan küçük olduğunu iddia etmek durumunda kalıyorlar.

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Siz saydınız mı?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Bundan böyle, önergelerinizi doğru hazırlayınız, önergelerinizi doğru getiriniz...

Bakınız, yaptığınız değişikliklerde, siz ki Maliye Bakanlığı yaptınız, maddenin arasında diyorsunuz ki, "itiraz üzerine, idare 17 haftada yönetmelik çıkarır." Bir diğer önergede "idare 1 hafta içinde yönetmelik çıkarır." Bir diğer önergede "idare 10 haftada yönetmelik çıkarır" diyorsunuz. Bunlar, bir hakkın suiistimali değil midir değerli arkadaşlarım? (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Lütfen, eğri oturalım, doğru konuşalım...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Bir virgül bile yeter.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Yaptıklarınız temelden yanlıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşan teamül budur, Sayın Başkanın yaptığı uygulama doğrudur, tasvip ediyoruz.

Saygılar sunuyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - İçtüzüğün 88 inci maddesi yürürlükten mi kalktı?!..

BAŞKAN - Usul hakkında görüşmeler tamamlanmıştır.

Başkanlık olarak bir şeyi daha bilginize sunmak istiyorum.

Önce, bu önergelerin tamamı okunmuştur, Genel Kurulun bilgisi dahilindedir.

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) - Gerekçeler okunmadı.

BAŞKAN - Veriliş sırasına göre...

BÜLENT AKARCALI (İstanbul) - Birinci seferde gerekçeler okunmadı.

BAŞKAN - Zaten, şimdi gerekçe okumuyoruz, aykırılık sırasına göre işleme koyuyoruz.

RECEP ERCÜMENT KONUKMAN (İstanbul) - Gerekçesiz...

BAŞKAN - Bir saniye efendim... Lütfen...

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Efendim, zaman değişikliği var.

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz... Karşılıklı konuşmuyoruz; ben izah ediyorum. Yani, böyle bir sohbet usulü yok. Sayın Pakdemirli, susacaksınız, beni dinleyeceksiniz şimdi. (DYP ve SHP sıralarından "bravo" sesleri, alkışlar)

Farkı okutacağım tabî, bu farkı oylayacağım; Genel Kurul neyi oyladığınızı bilecek, neye oy verdiğini bilecek; hakkın suiistimali olmayacak, böylece zamanınızı değerlendireceğiz, sizi de fazla yormayacağız. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Usul hakkında görüşmeler tamamlanmıştır.

Başkanlık Divanının uyguladığı usulün doğru olduğunu kabul edenler işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

DYP ve SHP Gruplarının müşterek önergeleriyle kabul edilen çalışma süresinin uzatılmasına dair kararın, görüşmelerin saat 24.00'ten sonraya ve İttüzkte belirtilen çalışma gününün dışında bir güne sarkması halinde de uygulanıp uygulanmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	1	71	30.4.1992	217-218, 220-225	Yılmaz Hocaoğlu	Halil İbrahim Artvinli	M. Cemal Öztaylan

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, 64 üncü maddeye göre usul müzakeresi açıyorum. Lehte Sayın Mustafa Kalemli, aleyhte Sayın Gürkan konuşacaklar. Başka söz isteyen Sayın üye?... Bulunmadığına göre, Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Kalemli, buyurun.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım...

İBRAHİM GÜRDAL (Bursa) - Bu konuşma niye yapılıyor Sayın Başkan? Usul hakkında konuşulmuyor mu?

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Başka bir şeyle ilgili mi konuşmaya başladım acaba?..

İBRAHİM GÜRDAL (Bursa) - Sayın Başkana söyledim. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Pardon; bana söylediniz zannettim, onun için...

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) - Gocunuyor da ondan. (DYP ve SHP sıralarından "Konuş" sesleri)

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Arkadaşlarım müsaade ederse konuşacağım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, birleşime 15 dakika ara veriyorum.

BAŞKAN: Yılmaz Hocaoğlu

KÂTİP ÜYELER: Halil Çulhaoğlu (İzmir),

Mehmet Cemal Öztaylan (Balıkesir)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 71 inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, günün bilinen yoğun çalışmaları içerisinde ve gecenin şu saatinde kamu hizmeti görebilmek amacıyla, hepimizin bir şeyler üretmeye çalıştığımız bir esnada havanın biraz elektriklendiğini görünce ye çalışmaların uyumunu, sükûnetini sağlayabilmek düşüncesiyle 15 dakika ara vermekte fayda mütalaa ederek birleşimi kapatıp içeriye geçtiğimde Divan Üyesi, koruma görevlileri, Meclis müstahdemlerinin de huzurunda, Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç, içkili olduğu metrelerce öteden anlaşılan, kendini kontrol edemez bir halde, şu anda üzerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı sıfatı bulunan naçiz şahsıma, tekme, tokat, yumruk saldırmış ve bu çatı altında kürsü dokunulmazlığından, bu çatı altında demokrasiden, bu çatı altında hür düşünceden, bu çatı altında millî iradeden bahsedenlerin gözü önünde, hiç de yakıştırmadığım bir saldırıyı fiilen gerçekleştirmiştir.

Ben, bunu, ne kendisinden korktuğum için, ne vurduğu yumruk ve tekme bedenimi acıttığı, incittiği için değil, bir demokrat olarak, bir milliyetçi olarak, bir parlamenter olarak barışçı, insan sevgisiyle dolu bir hizmet adamı olarak içim sızladığı için, sadece bilin diye söylüyorum ve görevime devam ediyorum arkadaşlarım.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, sataşma... (ANAP sıralarından "Otur yerine, yeter artık" sesleri, gürültüler)

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) - Yeter be!.. Sen bu Meclisi batırdın yahu. Sen bu grubun yüz karası. Bu grup seni nasıl barındırıyor?.. Yeter be!.. (SHP, ANAP sıralarından gürültüler) Yahu, bırakın Allah aşkına... Tekme, tokat...

ABUZER TANRIVERDİ (Adıyaman) - Kimse takdir etmiyor.

H. FECRİ ALPASLAN (Ağrı) - Teşekkür etseydiniz bari yahu! (Gürültüler) Sayın İnönü, niye bu kadar sessiz kalıyorsunuz?..

BAŞKAN - "Bana mazursun dedin, neyi kastettin?" dediler.

İçkili adam, benim gözümde mazurdur, yani kusuruna bakılmaz. Onun için, değerli arkadaşım şahittir, ben kendisine mukabele etmedim; "Kamer Bey içkilisin, lütfen kendine gel. İstersen bir daha vur, bir daha vur; ama bana vurmayorsun, Meclisin şahsiyetine vuruyorsun" dedim.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Değerli arkadaşım, "Bana söz ver, ben anlatırım" dedi; ama, burada noktalıyorum değerli arkadaşlarım.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Öyle demedim. Ben içkili olmadığımı... (Gürültüler)

BAŞKAN - Ben bir milletvekilini alkol muayenesine davet edemem, etmem; ama Sayın Genç eğer kendisine güveniyorsa, şimdi gitsin, görevlilere resmen alkol muayenesi yaptırın..

KAMER GENÇ (Tunceli) - Yaptıracağım, ama o zaman sen Meclis Başkanvekilliğinden istifa edecek misin?

BAŞKAN - Çevresindeki herkes şu anda nasıl alkol dolu olduğunu, tebahhur eden nefesinden görmekte, duymaktadır. Bu Mecliste sarhoş vaziyette önüne gelene sövülerek, vurularak görev yapılmaz arkadaşlar.

Ben, Yüce Meclise olan saygım, Meclisi çalıştırma anlayışım ve görev sorumluluğum nedeniyle bu meseleyi burada noktalıyorum ve usul müzakeresine dönüyorum.

Usul müzakeresine devam ediyoruz.

Demin, 64 üncü maddenin tanıdığı yetkiyi kullanmak suretiyle, iki türlü de emsallerin bulunduğu ve benim kendi vicdani kanaatimden ziyade, Genel Kurulda değerli arkadaşlarımın da aydınlatıcı konuşmalarından faydalanmayı gerekli ve yararlı gördüğüm için açtığım usul müzakeresine devam ediyoruz.

İlk sözü Anavatan Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Kalemli'ye veriyorum.

Buyurun Sayın Kalemli. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, şu anda görüşmekte olduğumuz 49 sıra sayılı Kanun, bundan önce görüştüğümüz Milli Eğitim Bakanlığının teşkilatıyla ilgili yasa ve bundan sonra görüşmeyi planladığımız konsolidasyonla ilgili yasa tasarılarıyla kapsamlı olmak üzere, bugün saat 13.30'da, Danışma Kurulumuz toplandı ve bir karar aldı. Danışma Kurulumuzun aldığı karar şöyle:

"Öneri: Gündemin 'Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler' kısmının 19 uncu sırasında yer alan 49 Sıra Sayılı 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu, 1992 Sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 2461 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu ile 190 ve 270 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının bu kısmın 2 nci sırasına, 7 nci sırasında yer alan 20 Sıra Sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Birbirlerine Olan Borçlarının Tahkimi Hakkında Kanun Tasarısının 3 üncü sırasına alınması ve 1 inci, 2 nci ve 3 üncü sıradaki tasarıların görüşmelerin tamamlanmasına kadar çalışma süresinin uzatılması önerilmiştir" şeklindedir.

Bu karar uyarınca, saat 24.00'e kadar çalışmalarımızı kesiksiz sürdürdük. Ben bundan birkaç saat önce, Divanda görevli Kanunlar ve Kararlar Dairesinden arkadaşlarımızdan birisine teyiden "Alınan karar gereğince çalışma süresi 24.00'te bitiyor mu, yoksa geçecek mi?" diye sordum; ilgili arkadaşım, "Bize göre saat 24.00'te bitiyor" dedi. Sonra bir ikinci arkadaşımıza tekrar, bir yanlışlık olmasın diye sordum, "Hayır efendim, 24.00'ten sonra devam edecek" dedi. Yani Kanunlar ve Kararlar Dairesinde çalışan iki arkadaşımın dahi bu konuda fikir beraberliği yoktur.

Bunun üzerine bir yanlış uygulamayı önlemek kastına matuf olarak Sayın Başkana bir önerge gönderdim; önerge burada okundu, önerenin arkasına da, şimdiye kadar olan usulle ilgili teamülleri yansıtan örnekler koyduk; sekiz, dokuz tane örnek var. Sanıyorum, Başkan bunların beş, altı tanesini Yüce Meclise arz ettiler; ben onları okumuyorum.

Şimdi, Sayın Başkan ayrıca, bu düşüncemizin aksine, geniş bir toleransla yorumlandığında, sarahat olmamasına rağmen, görüşmelerin devam edebileceğine dair bir örneğin; ama tek bir örneğin de bulunabildiğini ifade etti; dört-beş saatlik aramalara rağmen. Bununla ilgili bir tek örnek bulunmuş; ama ben yedi, sekiz tane aksi örnek verdim.

Muhterem milletvekilleri, İçtüzüğümüzün 55 inci maddesi çok sarih. İçtüzüğün 55 inci maddesi diyor ki, "Resmi tatile rastlamadığı takdirde, Millet Meclisi Genel Kurulu, Salı, Çarşamba, Perşembe günleri saat 15.00'ten 19.00'a kadar toplanır.

Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul toplantı gün ve saatlerini değiştirebileceği gibi, -ki, bugün Genel Kurul toplantı saatini değiştirmiştir, gününü değiştirmemiştir- diğer günlerde de toplantı yapılmasına karar verebilir." Yani, diğer günden maksat, Meclisin normal çalışma günü dışındaki gündür. Biz, bugün aldığımız kararda, diğer günle ilgili, yani cuma günüyle, bitmezse cumartesi günüyle, bitmezse pazar günüyle ilgili bir karar almış değiliz.

Şimdi, bunun üzerine ben, Sayın grup başkanvekillerine biraz önce, gene çok iyi niyetli bir müracaatta bulundum ve "Böyle bir durum var. Eğer yardımcı olursanız, bir iyi niyet ortamı doğdu" dedim. Nasıl?.. Daha önce verilen önergelerle gündem tıkanmıştı, biz bunun yanlış olduğunu muhalefet grupları olarak ifade ettik, siz bir iyi niyet gösterisinde bulundunuz, bu önergelerinizi çektiniz; biz de verdiğimiz söze sadık kalarak aynı iyi niyet çerçevesi içerisinde, engelleyici değil, düzeltici, yardım edici ve sağlıklı yöne götürücü 19 adet önerge verdik; tıkamadık, engellemiyoruz. Bu saatten sonra da, ne yoklama isteme suretiyle, ne de "karar yetersayısı var mı?" diye teklifte bulunmak suretiyle gündemde bir kesintiye sebep olmayacağız. Geliniz, zaten kamuoyunu aylardır yeterince germiş olan bu kanun tasarısını bu gece 24.00'te kaldığı yerde bitirelim, çarşamba günü devam ederiz. Başlamış olan bu karşılıklı bu iki iyi niyet gösterisinin devamında fayda var. Arkadaşlarımız iyi niyetle dışarıya çıktılar, konuştular, danıştılar ve bana dediler ki, "Biz

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

arkadaşlarımızla görüştük, devam etmek istiyoruz." Saygı duyarım, gayet tabii bu da bir karardır, onun üzerine Ben müracaatımı Başkanlığa yaptım, sonra münakaşalar başladı; ama, şimdi üzülererek görüyoruz ki, hiç tasvip etmediğimiz, hiç istemediğimiz, bazı olayların ara verme sırasında da olduğunu, Sayın Başkan, Meclisin Yüce kürsüsünden bize bilgi olarak arz ettiler. Son derece üzüldüğümü ve bu hadiseyi Grubum adına kınadığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, bana şu anda gelen bir bilgi var. Bu bilgiye dayanarak, bu bilgiye güvenerek, sizlerden bir kere daha rica ediyorum, Başkanlık Divanına da arz ediyorum, şu gergin ortamı bu gece devam ettirmekte şahsen ve hiçbir parti grubumuza toptan fayda yoktur. Bu kanun, ne bekleyen hâkim arkadaşlarımıza, ne de milletimize, bu şekliyle çıkarsa, bir yarar sağlamayacaktır. Hakikaten rica ediyorum, hakikaten istirham ediyorum, geliniz şu işi burada keselim, kaldığımız yerde bırakalım, çarşamba günü daha medeni bir atmosferde, daha salim kafayla, birbirimize duyduğumuz saygının gereği olarak, bu kanunun çıkarılması için biz de yapıcı yönde gayret içerisinde olalım.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kalemli.

Usul müzakeresi münasebetiyle aleyhte, Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubu Başkanvekili Sayın Aydın Güven Gürkan. Buyurun Sayın Gürkan.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önce, gerginlik üzerinde birkaç söz söylemek istiyorum.

Gerçekten, Meclisin ortamı, görünebilir ve haklı bir neden olmaksızın gerdirttirilmiştir, bilinçle yapılmıştır, amaçla yapılmıştır, kasıtlı olarak yapılmıştır. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar) Bunu, DYP ve SHP grupları hak etmediler.

NABİ SABUNCU (Denizli) - Adam yumruk vuruyor yahu...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - O ayrı efendim, o konuya da değineceğim, buradaki gerginlikten söz ediyorum. Görmediğim olay hakkında da düşüncelerimi ifade edeceğim.

Bunu DYP ve SHP grupları hak etmemişlerdir çünkü, Türkiye Büyük Millet Meclisi çok yoğun bir gündemi, yaz tatilinden önce çözmek, gündemini boşaltmak mecburiyetindedir. Umutla beklediğimiz Anayasa değişiklikleri gündemdedir, umutla beklediğimiz İçtüzük çalışmaları gündemdedir ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin, alışageldiğimizden daha hızlı bir biçimde çalışması zorunluluğu vardır.

Geçtiğimiz hafta toplandığımız Danışma Kurulunda bu gerçekleri ifade ederek, Meclisin alışılmış temposu, mümkünse, ortak kararımızla değiştirerek, daha hızlı çalışma gerekliliğini arkadaşlarımıza anlatmaya çalıştık. Grup

Başkanvekilleri olarak bugün müzakere ettiğimiz bu yasa tasarısını geçtiğimiz hafta müzakere etme yolunda kararımız vardı bizim, üstelik bunu sağlayabilecek Meclis çoğunluğumuz da vardı, hiçbir zorluğumuz yoktu; ama, arkadaşlarımız: "Biz cuma günü Kıbrıs'a gitmek istiyoruz, lütfen bu yasa tasarısını önümüzdeki haftaya erteleyin" dediler ve hiçbir sorun yapmadan, bu yasa tasarısını bu haftaya erteledik, kendilerine de bu hafta mutlaka görüşeceğimizi ve belki çok uzun süre görüşeceğimizi de o Danışma Kurulunda ifade ettik, çünkü, Anayasayı ve İçtüzüğü Meclis tatile girmeden görüşmek gibi bir yükümlülüğümüz var, dedik. Bunu yaptık; bununla da yetinmedik, bir tek söz üzerine, engelleme yapmayacakları sözü üzerine, hiç tereddüt etmeden, büyük bir güven göstererek, önergelerimizi de çektik.

"Bu önergeleri niye verdiniz?" derseniz, Anavatan Partili arkadaşlarım elbette hak vereceklerdir ki, bundan önceki müzakerelerde bir hakkın kötüye kullanılarak çok aşırı uzatmalara gidilmesi, iradenin bir türlü belirlenmemesini sağlayıcı yöntemler nedeniyle buna gerek görmüştük; ama, bir tek söz üzerine önergelerimizi çektik ve arkadaşlarımız -19 adet, bana söylediklerinde 27, 28 adetti- Yüce Meclisin dikkatini çekiyorum, 28 adet önergeden söz ettiler, "Olur, hayhay, 28 adet önergeyi getirin, görüşmeye hazırız" dedik. Böyle ılımlı ve uyumlu bir ortamda bu geceye geldik.

Bu gece çoğunluk var, Meclis diri ve ilgili, dinleyici locaları dahi, bu diri ve ilgili kamuoyunu gösteriyor ve herkes görev yapmaya hazır, kimsenin bir şikâyeti yok. Üstelik bu Meclis, Anavatan Partisi döneminde 17, 18, 20 saate yakın çalıştırılmaya da alışık bir Meclistir, bu performansa da sahip bir Meclistir. Bundan çok daha önemli yasaları, yaşamsal önemdeki yasaları, kesintisiz 17, 18 saat çalışarak çözmüş bir Meclistir. Onun için, hiç gerginleşmeyi gerektirecek bir şey yok, konuşmalar gayet uygar bir biçimde gidiyor; ama, bir çoğunluğa karşı, bir azınlık iradesini kabul ettirme hevesine kapılındı, bu yasa tasarısını ne pahasına olursa olsun engellemeye, zorlaştırmaya -biz ne kadar kolaylık gösterirsek gösterelim- bu yolu mutlaka açmaya kararlı gibi davrandılar ve gene biz bu fırsatı vermeyeceğiz. Kapatmak istiyorsanız, kapatmaya hazırız; ama, yapay gerginliklere sebep olmayacağız ve bu yasa tasarısını çarşamba günü çıkartacağız, kesin çıkartacağız.

Bu vesileyle şunu ifade etmek istiyorum: Sayın Başkan, açtığınız usul müzakeresini doğru ve haklı saymıyorum. Bize, doğru davrandığınızı düşünmüyorum. 64 üncü maddeye dayanarak usul müzakeresi açmanızın nedeni, oylama konusunda bir yetki kullanma hakkını kendinize ayırabilmek içindir. Biz, şimdi, burada müzakere yaptıktan sonra, bizim üzerimizde öyle bir izlenim veriyorsunuz ki, 64 üncü maddenin oylama yapılıp yapılmayacağı konusunda size tanıyacağı takdir hakkını, bu önergenin lehine kullanarak "oturumu kapatıyorum" diyeceksiniz. Bu, büyük bir usulsüzlüktür. Çünkü, oylanması gerekli olan, Anavatan Partisi Grup Başkanvekili arkadaşımızın önergesidir. Bu önergeyi oylamanız gerekli; eğer bir oylama, yapacaksınız. Bu önergeyi oylamadan, "ben bu önergeyi dikkate alarak Meclisi kapatıyorum" diyemezsiniz, böyle bir amacı 64 üncü maddeyle gerçekleştiremezsiniz. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar) Eğer

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

oylamaya gideceksek, arkadaşımızın önergesi oylanmalıdır. O önergenin oylanmasında, biliyoruz ki, eğer biz oy vermezsek, o önerge reddedilecektir. 64 üncü madde konusundaki uygulamanız, bir Meclis çoğunluğuna karşı, bence -dilim varmıyor ama- saptırma yollarını açık tutmak içindir.

Sayın Başkan, o oturumda zatı âliniz de vardınız ve bütün varlığınıza biliyorsunuz ki, o belirginleşen irade, bu yasaların bitmesine kadar Meclisin kesintisiz çalışması yolunda idi. Bunda hiçbir tereddüt yoktu; siz de bunun tanığı idiniz. Hiçbirimiz, buraya geldiğimizde, gece yarısı saat 12.00'de tatil yapmak, oturumu kapatmak gibi bir durumla karşılaşacağımızı aklımızın köşesinden geçirmiyorduk. Üstelik Meclis oyunu verirken, Meclis oyunu kullanırken, "ben çalışacağım" derken, "saat 24.00'e kadar çalışacağım" demedi, siz de tasrih etmediniz. Eğer böyle düşünüyordunuzsa ve Sayın Kalemli arkadaşım böyle bir izlenime sahip idiyse, Yüce Meclise bunu açık açık söylediniz, Yüce Meclis de saat 24.00'e kadar mı çalışacağı konusunda kendi kararını kendisi verirdi.

Şimdi, Yüce Meclisten karar kaçırılmaya çalışılıyor.

Bu çoğunluk açık ve özgür iradesiyle, bu yasaların bitimine kadar çalışma kararını verdi. Şimdi, birtakım deliller göstererek, birtakım tüzük oyunları, tüzük boşluklarından yararlanmaya çalışarak, bu iradeyi aşmaya çalışıyorsunuz.

Bu iradeyi size aştırmayız. Biz, kendi irademizle Meclisi tatil ederiz, oturumu tatil ederiz, salı günü devam ettiririz; inatlaşacaksak, bu çoğunluğun iradesini aştırtmayız; ama, inatlaşmak istemiyoruz; buna gerek yok. Bu çoğunluk, parmaklarıyla, bu yasaları bitirmeye karar vermiştir. Siz istemiyorsanız, hay hay... Demokratik gelenekleriniz gereği bir azınlık iradesini oluşturduğunuz için, size saygı duyma zorunluluğunda olduğumuz için hay hay, çarşamba devam edelim; ama, hangi kararı verdiğimizizi hepimiz çok iyi biliyoruz.

Siz Sayın Başkanım, Meclisin çoğunluk iradesinin savunucusunuz. Hangi partiden gelerseniz gelin, o makamda olduğunuz sürece savunmak zorunda olduğunuz tek şey, bu çoğunluğun iradesidir. Bu çoğunluk da özgür iradesiyle, devam kararını vermiştir; ama, şimdi arkadaşlarımız arzu ediyorsa, bundan biz vazgeçmeye hazırız.

Şunu da ifade etmek istiyorum: Verdiğiniz öneriler, verdiğiniz örnekler, açık değil. Eğer Danışma Kurulu bir karar vermiş olsaydı; siz, o kararı, zamanı geldiğinde yorumlamak mecburiyetinde kalsaydınız, belki "Ben bu kararı, gece yarısı, 24.00'te bitecek bir biçimde yorumluyorum" diyebilirdiniz ve o sizin hakkınız olabilirdi; ama, burada bir oylama yaptınız, burada Meclis bir irade belirledi. Bunu artık tartışmaya alamazsınız. Eğer sadece Danışma Kurulunun bir kararını siz uyguluyor olsaydınız, Meclisin oyuna başvurmamış olsaydınız, belki böyle bir yolu açık tutmuş olabilirdiniz. Üstelik, siz Sayın Başkan, Danışma Kurulunda aldığımız kararların doğru biçimde formüle edilmesinden de sorumlusunuz.

Özellikle Divandaki bürokrat arkadaşlarımı uyarmak istiyorum: Bizim irademiz açıldı, bizim irademiz kesintisiz bir biçimde bu yasalar bitinceye kadar çalışmaktı; bunu formüle edenler, öyle formüle etmek yükümlülüğüne sahiplerdi. Orada "24.00'e kadar" şeklinde böyle bir gelenek var idiyse ve böyle bir gelenek biliniyordusa, bize yardım etmekle yükümlü kadro ve takım, bizi uyarmak zorundaydı.

Şekli eksikliklere dayanarak, Meclis iradesi ve çoğunluk iradesinin saptırılması yollarına gidilmemelidir; bunun sonu kötüdür. Buna rağmen, Sayın Kalemli arkadaşımın ve onun temsil ettiği Anavatan Grubunun arzuları doğrultusunda, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili arkadaşlarımızla birlikte şu önergeyi size takdim ediyoruz, grupların ortak kararları doğrultusunda, arzu ediyorsanız birleşimi kapatabilirsiniz efendim.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Gürkan.

Şimdi, Refah Partisi Grubu adına Sayın Şevket Kazan'ı davet ediyorum.

Buyurun Sayın Kazan.

RP GRUBU ADINA ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; Sayın Kalemli tarafından verilen bir önerge ve bu önergeye bağlı olan belgeleri hepimiz dinledik. Bu önergede ve bu önergeye bağlı belgelerde, bir husus, bir hakikat ortaya konulmak istendi. Meclisin sürekli veya süreli çalışması hususunda tanzim edilecek bir önergede, eğer o çalışma saat 24.00'ü tecavüz edecekse, mutlaka önergeye bu konuda bir sarahat konulması gerektiği ifade edildi. Sayın Başkan, talebe ekli bu belgeler muvacehesinde resen kararını verebilirdi; ama, Sayın Başkan, bizim kanaatimiz odur ki, bu kadar önemli bir kanunun gerçekten saat 24.00'ten sonra görüşülmesini arzu ettiği için, usul müzakeresi açılmasına belki gerek olmadığı halde, bir usul müzakeresi açtı. Bu usul müzakeresini açtıktan sonra, bir oylama yapmak mukadderdi. Her ne kadar, 64 üncü maddede, bu konuda Başkana bir takdir yetkisi tanınıyorsa da, usul müzakeresi açmış olan bir Başkanın, burada böylesine bir çoğunluk mevcutken, onu oylamadan Meclisten ayrılması mümkün değildir; bunu arkadaşlarımızın takdir edeceğine güvenim vardır, itimadım vardır. Elbette, bu kabil usul müzakerelerinin açılmasında da fayda var; çünkü bunlar birer emsal teşkil edecektir.

Bugünkü önergede talep edilen arzu hilafında uygulamada sadece bir tek örnek oldu; ama aksine yedi, sekiz tane örnek oldu ve burada dile getirildi. Bu akşamki uygulamayla, o bire ilaveten belki ikinci bir uygulama imkânı hâsıl olacak ve böylece hangi yönde irade gelişecek olursa, o yönde karar alınacaktı. Ancak, yapılan münakaşalar buna imkân vermedi ve 15 dakikalık bir ara verildi. Refah Partisi Grubu olarak, arkadaşlarımızla, bu kanunun ikmaline kadar, hatta bu kanunu takiben bir kanun daha var, onun da görüşülmesi söz konusu, bu önerge muhtevası içerisinde, onun dahi görüşülmesinin tamamlanmasına kadar, bu toplantıda bulunmaya kararlıyız.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Değerli milletvekilleri; ancak, bir durum var: Üzülerek müşahade ettiğim husus şudur: SHP Grup Başkanvekili arkadaşımız Sayın Aydın Güven Gürkan, burada, önerge üzerinde aleyhte yapmış olduğu konuşmada, daha önce Sayın Başkan tarafından ifade edilen bir saldırı olayı konusunda en ufak bir üzüntü ifade etmedi. Biz, Refah Partisi olarak, şu Meclisi yöneten Meclis Başkanvekili kim olursa olsun, hangi partiden olursa olsun, eğer, bu Başkana saygınlığımızı muhafaza edemezsek, elbette bir gün bizden bunun hesabını sorarlar.

Değerli kardeşlerim, onun için, bu önerge üzerinde konuşmaktan ziyade, arkadaşlarla almış olduğumuz bir kararı ifade etmek için söz almıştım; ifade edeceğimiz o husus şuydu: Sayın Başkana müteveccih olan bu saldırı karşısında, bunun İçtüzükte mutlaka müeyyidesi vardır ve bu müeyyide uygulanmalıdır. Eğer, bu müeyyide uygulanmazsa, Refah Partisi Grubu olarak, bu oturum için, sırf bu davranışı protesto bakımından bu Meclisten ayrılıyoruz diyecektim. Ancak, grup başkanvekili arkadaşlarımız arasında bir görüşme oldu ve bu görüşme neticesinde, bu müzakerenin selamete yürütülemeyeceği konusunda bir mutabakat oldu. Bu mutabakat muvacehesinde, biraz önce belirtmiş olduğum hususun mutlaka gereği yapılmak üzere, zannediyorum Genel Kurul bu konunun görüşülmesini çarşamba gününe bırakacaktır. Bunu gerçekten arzu ediyorum ve arkadaşlarımdan da kanaati olarak ifade ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kazan.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim?

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Grup Başkanvekillerinin konuşmalarından sonra ortak bir kararla size verdikleri bir müracaat vardır.

BAŞKAN - Evet...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Bu müracaat karşısında, ben, Yüce Başkanlığa takdim ettiğim önergemin işleminden kaldırılmasını arz ediyorum, takdirlerinize.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Genel Kurul görüşmelerini yönetmekle görevli olan Başkanvekilinin, TBMM Başkanı tarafından işleme konulması istenilen bir tezkereyi gündeme almama ve işleme koymama gibi bir yetkisinin bulunup bulunmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	1	74	7.5.1992	455-464	Yıldırım Avcı	Ali Günaydın	M. Cemal Öztaylan

BAŞKAN - Efendim, "Sunuşlar" kısmında Başkanlığın bir talebi daha oldu; fakat -biraz önce Sayın Kalemli tutumum hakkında söz istedi; ona cevaben ifade ediyorum- bana takdim edilen sabahki gündemde böyle bir teklif yoktu; buna sonradan muttali olduk ve biz, Başkanlığa vekalet eden Sayın Hocaoglu'yla bu hususu konuştuk. Ben, bu hususu uygun bulmadığımı kendilerine söyledim ve kararında yine ısrar ediyorum...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre bana söz verecek misiniz?

BAŞKAN - Vereceğim efendim, bir dakika müsaade edin...

Tutumum hakkında, Sayın Meclis üyelerini kısaca aydınlatmak istiyorum.

Pek muhterem arkadaşlar, Sayın Kamer Genç'le Sayın Hocaoglu arasında geçen mesele, Başkanlık Divanımızda enine boyuna konuşulmuştur. Hadise üzücüdür tasvip edilecek bir yönü yoktur, Meclis Genel Kurulunun içerisinde cereyan etmemiştir. Hadise basına intikal etmiştir. Başkanlık Divanımız, kendilerini kınama hususunda ittifakla bir karar almıştır. Belki de bu; karar, kendilerine intikal etmiştir.

Sonra, biz, bundan başka bir cezanın -artık, kendi aralarında olan bir hadiseden dolayı- tamamıyla Sayın Başkana bırakılması kararını verdik. Başkanlık Divanımız, bu kınama yazısını kafi bulmuş ve bu hususta karar vermiştir.

Sabahleyin, kendilerine, 3 birleşim Meclisten çıkarma cezası verilmesi hususunda bir teklif geldi.

Şimdiye kadarki bütün uygulamalarda, hadise, eğer Meclis Genel Kurulunda ve o oturumda cereyan etmişse, çıkarma cezaları da Mecliste daima o gün verilmiştir. Aradan üç beş gün geçtikten sonra, 3 birleşim Meclisten çıkarma cezasının verildiği, Parlamentomuzda görülmemiştir; benim soruşturmalarım bu kanaati getirmiştir ve ben, bu noktadan hareketle, bu öneriyi gündeme almak niyetinde olmadığımı kendilerine söyledim.

Ayrıca, kendilerinin şu hakkı da var: İçtüzüğümüzün 15 inci maddesine göre, Başkanvekilleri, Başkan adına birleşimleri yönetirler. Bana diyebilirlerdi ki, bugün -ben kendilerine de bunu teklif ettim- birleşimi ben yöneteceğim, cezayı ben verdireceğim veyahut bunu Genel Kurula ben teklif edeceğim

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

diyebilirlerdi... Şimdiye kadar böyle bir teklif de gelmedi. Ben, bu bakımdan, Başkanımızın bu teklifini gündeme almama kararını vermiştim.

Sayın Kalemli bu konuda tutumum hakkında söz istiyorlar.

Önerinin gündeme alınıp alınmaması hususunda usul tartışması açıyoruz.

Aleyhinde, Sayın Kalemli; buyurun efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Efendim, ne önergesi bu?

BAŞKAN - Efendim, Başkanlığın "Sunuşlar" kısmında...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Savunmamı yapayım...

BAŞKAN - Hayır, önerinin gündeme alınması kabul edilirse savunma hakkınızı kullanıracaksınız.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Savunma meselesi değil...

İçtüzüğün 13 üncü maddesine göre, Başkanlık Divanının toplanabilmesi için, muhakkak, Başkanın veya ona vekalet eden Başkanvekilinin hazır bulunması lazım. Şimdi, Sayın Başkanımız Cindoruk Cumhurbaşkanıya vekalet ediyor. O, kendi vekaletini, benimle olay yaratan Hocaoglu'na bırakmıştır. Hukukun genel ilkelerine göre, bir kişi, kendisinin suçlandığı veya itham edildiği bir kurula başkanlık yapamaz... Başkanlık yapamayacağı bir Divanı da toplantıya çağıramaz. Dolayısıyla, burada bir tartışma açmanız bence mümkün değil. Başkanlık Divanı kararı keenlemyekündür. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt)- Olur mu öyle şey...

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Ayıp!.. Bir de alkışlıyorlar...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kalemli.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

64 üncü maddeye göre söz almamın nedeni, İktüzük hükümlerine dayanarak, kendilerine çok saygı duyduğum, hürmet ettiğim Sayın Başkanvekilimiz Avcı'nın, Başkanlık kürsüsünde zor durumda kalmasına matuf bir gaye için değildir; bunun hemen altını çizmek istiyorum. Söz almamın iki ana nedeni vardır: Birincisi, Meclisimizde eğer bu uygulama, bu münakaşaların sonunda, bizim korktuğumuz şekilde gerçekleşecek olursa, yeni bir teamül başlayacaktır. Bunu önlemek için, bu konuda Sayın Başkanvekilimizi uyarmak için söz aldım; bu bir.

İkincisi, belki garip gelecek; ama, hiç ihtiyaçları olmadığı halde, ben de hiç istekli olmadığım halde, Sayın Kamer Genç'i burada müdafaa etmek için söz aldım. Evet... Ve çok altını çizerek söylüyorum, hiç ihtiyaçları olmadığı halde, ben de hiç istemediğim halde, olaylar beni bu noktaya getirmiştir.

Bakınız efendim, bugün, Sayın Yılmaz Hocaoglu'nun, biraz önce bize ulaşan, Sayın Başkanvekilimiz Yıldırım Avcı Beyefendiye hitaben yazılmış bir yazısı var. Diyor ki:

"Sayın Yıldırım Avcı

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekili

Edinmiş olduğum bilgiye göre, İçtüzüğün 137 ve 139 uncu maddeleri uyarınca, gündemin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları kısmında işleme konulması için Kürsü Başkanlığına tevdi edilen Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresinin, tarafınızdan işleme konmayacağı anlaşılmıştır. İçtüzüğümüz, Genel Kurul gündeminin düzenlenmesi görev ve yetkisini Meclis Başkanına vermiş ve 15 inci maddesinde, Başkanvekillerinin görevini açıkça belirlemiştir. İçtüzüğün açık hükümlerine göre, Başkan yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmekle görevli olan Başkanvekilinin, Başkan tarafından, Başkanlık sunuşu olarak gündeme alınıp işleme konulması istenen bir tezkereyi gündeme almamak, işleme koymamak gibi bir yetkisi bulunmamaktadır.

İçtüzük hükümleri gereğinin yapılmasını rica eder, saygılar sunarım.

Yılmaz Hocaoğlu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı Vekili"

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Vekili, şu anda oturuma riyaset eden Sayın Avcı'ya bir Başkanlık tezkeresi yazıyor ve Sayın Avcı, bunu -kendi yönünden belki haklı olduğu gerekçelerle- işleme koyamayacağını ifade ediyor. Şimdiye kadar Meclis tarihinde bir eşi, bir örneği yok. Bir teamül başlatmak üzereyiz. Bundan sonra her çıkan Başkanvekili, kendi düşüncesine uygun görmediği, kendi fikrine uymadığı bir olayı, bir kararı, bir tezkereyi, burada, "işleme koymuyorum" diyebilecektir; dayanak da bugünkü uygulama olacaktır. Bunu önlemek istiyorum; bir. (ANAP sıralarından alkışlar)

İkincisi, Sayın Kamer Genç ile ilgili üç tane bildiri var. Bir tanesi, üç grup başkanvekilinin imzasını taşıyan -SHP grup başkanvekillerinin imzalamaktan imtina ettiği- bir basın bildirisi. Bu basın bildirisi şöyle söylüyor: "1.5.1992 günü saat 01.00 sularında, Meclis çalışmalarına 15 dakikalık ara verildiği sırada oturumu yönetim Meclis Başkanvekili Sayın Yılmaz Hocaoğlu'na, Tunceli Milletvekili Kamer Genç tarafından bir saldırıda bulunulmuştur. Bu fiili tecavüz, Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsü arkası Başkanlık odasında yapılmıştır. Bizler, aşağıda imzaları bulunan grup başkanvekilleri, bu hareketi, Sayın Hocaoğlu'nun şahsında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ve dolayısıyla Meclisin manevi şahsiyetine karşı yapılmış addediyoruz. Ülkede teröre karşı topyekûn mücadelenin ve ortak anlayışın hâkim olduğu, ayrıca barış ve kardeşliğin gerçekleştirilmek istendiği bugünlerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında vuku bulan bu müessif hadiseyi knadığımızı; kamuoyuna açıklamayı görev sayıyoruz.

Bekir Sami Daçe

Doğru Yol Partisi

Grup Başkanvekili

Ülkü Güney

Anavatan Partisi

Grup Başkanvekili

Şevket Kazan

Refah Partisi

Grup Başkanvekili"

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Bu, birinci belge.

AHMET SAYIN (Burdur) - Çok yanlış düşünüyorsunuz...

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Efendim, yanlışını veya doğrusunu tartışıyorum.

Sizlere ikinci olarak arz edeceğim belge, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının antetli kâğıdına yazılmış:

"Sayın Yılmaz Hocaoğlu Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekili

Üzücü olayı, tutanakların içeriğiyle öğrendim. Size yapılan saldırı, Başkanlık kürsüsüne yöneliktir. Kürsü dokunulmazlığı kavramının güvencesi, Başkanlık kürsüsüdür. Başkana kaba kuvvet kullanarak saldırmanın mazereti, açıklaması ve gerekçesi olamaz. Böyle bir yol açılırsa, Meclis görüşmelerinin toplantı salonunda başlaması ve bitmesi şartı yürürlükten kalkar. Meclis Başkanına fiilen saldıran milletvekilinin demokrasiden, Meclisin üstün güç oluşundan, milli iradeden söz açması mümkün değildir. Her milletvekili, düşüncelerini, eleştirilerini, itirazlarını, Meclis kürsüsünden yapmak zorundadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında şiddete yol ve imkân verilemez. Böylesine bir tutum, ülkede, Parlamento itibarını da, demokrasinin niteliğini de tartışılır hale getirir; demokrasiye yakışmaz. Bütün varlığımla olayı kınıyor, şahsınızda, Yüce Meclise geçmiş olsun dileklerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Hüsamettin Cindoruk

Cumhurbaşkanı Vekili ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı"

(ANAP, RP ve MÇP sıralarından alkışlar)

Efendim, üçüncü belgeyi arz ediyorum; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının Tunceli Milletvekili Kamer Genç'e gönderdiği kınama bildirisi:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Vekili Yılmaz Hocaoğlu'na karşı Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in yaptığı saldırı olayıyla ilgili olarak, Başkanlık Divanınca alınan karar uyarınca, Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç'e gönderilen kınama, mektubu aşağıdadır.

Sayın Kamer Genç

SHP Tunceli Milletvekili Türkiye Büyük Millet Meclisi Ankara

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 5 Mayıs 1992 tarihli toplantısında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 30 Nisan 1992 Perşembe günü birleşiminin gece oturumunda, görüşmelere verilen ara esnasında, kürsü arkası Başkanlık Makam Odasında bulunan Başkanvekili Sayın Yılmaz Hocaoğlu'na yönelik fiili saldırınız görüşülmüş; birleşimi yönetmekle birlikte, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına vekâlet etmekte bulunan Sayın Yılmaz Hocaoğlu'na vaki, tekmeli, yumruklu saldırınızın, sadece onun şahsına değil, aynı zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Başkanlık Divanına, Yüce Meclisin manevi şahsiyetine ve millet iradesine yönelik olduğu; hür düşünce ve hür ifadenin teminatı, dokunulmazlığı

tartışılmaz Başkanlık kürsüsüne karşı yapılmış sayılan eyleminizin hiçbir sebeple ve mazeretle tecviz edilemeyeceği; sözle sataşma ve fiili müdahale şeklindeki usul ve nezaket dışı tepkilerinizin yalnızca Sayın Yılmaz Hocaoğlu ile sınırlı kalmayıp, diğer Başkanvekillerine, grup sözcülerine ve milletvekillerine karşı da zaman içerisinde sık sık tezahürüne şahit olunduğu; toplantılarda zaman kaybına, tansiyonun yükselmesine, tartışmalara yol açarak Yüce Meclisin çalışmalarını engelleyen tutumunuz karşısında tepkisiz kalmanın, kaba kuvvete ve şiddete razı olmak anlamına geleceği..."

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Bunun usulle ne ilgisi var?..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - "... oysa, insan haklarına..." (SHP sıralarından gürültüler)

Dinleyin efendim... Usul hakkında...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Başkanın tutumuyla ne ilgisi var bunların?..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Dinleyin efendim... Biraz sabırlı olun...

BAŞKAN - Sayın Kalemli, bunların benim tutumumla ne ilgisi var?..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Şimdi söyleyeceğim Sayın Başkanım; lütfen, sabırlı olun, söyleyeceğim... (SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Hayır, benim sabrım var, ama...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Bunun usulle ne ilgisi var Sayın Başkan?

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Sayın Gürkan, lütfen sabırlı olun efendim. Atmadığınız imzanın azabını çekmeyin; sabırlı olun efendim, sabırlı olun...

MEHMET GÜLCEGÜN (Mardin) - Ne sabrı?.. Ne bağıırıyorsunuz?..

İBRAHİM GÜRDAL (Bursa) - Ne bağıırıyorsunuz?..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - "... oysa, insan haklarına dayalı hürriyetçi demokrasimizin tecelligahı olan Türkiye Büyük Millet Meclisine, ne böyle ne başka türlü bir baskıya izin verilemeyeceği; bu düşüncelerle, çirkin saldırının ve olayın faili Sayın Kamer Genç'in kınanması durumunun kamuoyuna bir bildiriyle açıklanması ve size de mektupla bildirilmesi, toplantıya katılan Divan üyelerinin oybirliğiyle karara bağlanmıştır."

Şimdi, bu üç belgeyle ilgili, Sayın Kamer Genç, gelip burada müdafaasını yapabildi mi; bir laf edebildi mi; edemedi...

MEHMET GÜLCEGÜN (Mardin) - Ne bağıırıyorsunuz!

AHMET SAYIN (Burdur) - Sana mı düştü?..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - İşte, şimdi ben, Sayın Genç'in hiç ihtiyacı olmadığı halde diye altını çizdim ve benim de hiç istekli olmadığı halde diye söyledim. Kamer Genç'in, bu laflara karşı, gelip bu Meclis

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

kürsüsünde müdafaasını yapması lazım. Bunu mu engellemek istiyorsunuz Sayın Gürkan?

BAŞKAN - Sayın Kalemli, lütfen!..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Bitiriyorum efendim, bitiriyorum Sayın Başkan.

HİLMİ YÜKSELEN (Kırşehir) - Sayın Başkan, vakti tamam.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Ayrıca, teferruata girmek istemiyorum. Başkanlık Divanının yaptığı toplantıda -Sayın Yıldırım Avcı'nın da katıldığı- söylenen çok güzel sözler var. Başkanlık Divanı demiş ki, "iki olayı birbirine karıştırmayalım. Bir kınama kararı..."

BAŞKAN - Efendim, müsaade ederseniz onu ben anlatayım arkadaşlara.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Müsaade edin efendim; Meclis bilgilensin...

BAŞKAN - Ama, 10 dakikalık süreniz doldu Sayın Kalemli.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Meclisin bilgisi olmadan, burada nasıl karar vereceksiniz Sayın Başkan? Bu vebali nasıl taşıyacaksınız efendim, nasıl taşıyacaksınız?.. Mümkün değildir...

MEHMET GÜLCEGÜN (Mardin) - Ne bağıırıyorsun?..

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Sen avukatı mısın?.. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN- Siz, sesinizi ne kadar...

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Siz, beni susturmaya kalkarsanız, ben bağıırım; siz susturmaya kalkmayın, ben sakın konuşurum...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Borazan al o zaman, borazan...

BAŞKAN - Sayın Kalemli, siz, sesiniz ne kadar yüksek çıkarsa, o kadar haklı olacağınız kanaatinde misiniz?

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Hiç de değil Sayın Başkan. Aşağıdan müdahale olduğu sürece, sesimin yüksek çıkması için gayret içinde olacağım.

Sayın Başkan, bu zabıtlarda da çok açık bir şekilde belirtilmiş, "mektup yazma olayı ayırdır, kınama olayı ayırdır" diye. Sizin de bu görüşte önemli katkılarınız var. Evet, mektup yazılmış; burada, Sayın Kamer Genç'in, bu laflara cevap vermesi lazım, kendini müdafa etmesi lazım.

Biz, ceza verilsin veya verilmesin demiyoruz. Cezanın verilip verilmemesini bu Yüce Kurul kararlaştırır; ama, Yüce Meclisin çalışma usullerini keyfi kararlarla bozamayız; bu bir.

İkincisi, Meclis Başkanının, Meclis İçtüzüğüne göre, Genel Kurula resen müracaat etme hakkı var. Siz bu hakkı nasıl gasp edersiniz; edemezsiniz. İşte, onun için, iki nedenle; birincisi, yanlış bir teamüle meydan vermemek için; ikincisi, Sayın Genç'in burada müdafaasını yapabilmesi için söz aldım...

AHMET SAYIN (Burdur)- Sana mı düştü?..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Kararı Yüce Meclis verecektir. Biz, Yüce Meclisin kararına saygılıyız; ama, Sayın Başkanım, arz ediyorum ve istirham ediyorum, Sayın Yıldırım Avcı olarak, bu vebali taşımayın, bu Mecliste yeni bir teamül başlatmayın.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (ANAP, RP ve MÇP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Aleyhte başka konuşmak isteyen?.. Buyurun Sayın Kazan.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; Sayın Başkanın, şu anda Meclis Başkanlığına vekâlet etmekte olan Sayın Yılmaz Hocaoğlu'nun önerisini gündeme alıp almamak hususunda müzakere açacağını, arkasından bir oylama yapacağını ve buna göre gündeme alıp almama hususunu tespit edeceğini ifade etmeleri üzerine söz almış bulunuyorum.

Elbette, Sayın Başkanın bu ifadelerinin lehinde konuşmak mümkün değil; konuşma, elbette aleyhinde olacak.

HİLMİ YÜKSELEN (Kırşehir) - ANAP'la ortak hareket ediyorsun.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Bu İçtüzüğe göre çalışıyoruz. Meclisin nasıl çalışacağı, bu İçtüzüğe göre tayin edilecek, tespit edilecek. Eğer bu İçtüzüğün dışında, burada Meclisin çoğunluğuna azınlığına bakarak bir uygulamaya girecek olursak, o zaman bu İçtüzüğe bakmaya hiç gerek yok.

Şimdi, yüksek malumları olduğu üzere, bu İçtüzüğün 14 üncü ve 15 inci maddelerinde, Meclis Başkanlarının ve Meclis Başkanvekillerinin görevleri belirtilmiştir.

Bir defa, şu kesin bir durumdur ki, Meclisin toplantı gündemini tespit etmek, tanzim etmek, doğrudan doğruya Meclis Başkanına aittir; ancak, bu gündemde bazı değişiklikler yapmak hususunda, yine İçtüzük hükümlerine göre nasıl bir prosedür takip edileceği de burada belirtilmiştir. Peki, Meclis Başkanının, tanzim ettiği bu gündemde -baskı sırasında veya toplantıya geçilmeden önce- herhangi bir tasarrufu olabilir mi: Evet, Meclis Başkanının, Meclis toplantıya başladığı ana kadar, gündem üzerinde tasarruf yetkisi vardır.

Şimdi, Meclis Başkanlığına Sayın Hocaoğlu vekâlet etmektedir ve Sayın Hocaoğlu, Meclis gündeminde, toplantıya başlamamızdan önce, bu hususun yer almasını uygun görmüştür. O halde, bu hususun Meclis gündeminde yer alması gerekirdi.

Meclis Başkanvekillerinin görevini 15 inci madde tayin etmiştir: Başkanın yerine Genel Kurul görüşmelerini yönetmek ve yönettiği oturumlarla ilgili tutanak dergisi ve tutanak özetinin düzenlenmesini gözetmek; yani, gündem üzerinde tasarruf yetkisi yok; gündemi tanzim etmesi gereken kişi, Meclis Başkanıdır. O halde, Sayın Meclis Başkanı gündemde bu hususun yer almasını istediğine göre, şu anda Başkan adına kürsüde bulunan Başkanvekilinin, bu hususun gündemde yerini alması veya almaması konusunda bir müzakere açması, arkasından da oya başvuracağını ifade etmesi, bu İçtüzük hükümlerine aykırıdır. Önce, Sayın Başkanı, İçtüzük hükümlerine uymaya davet ediyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Peki, kendi karısının boşanma davasını da buraya getirebilir mi?

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Sayın Kamer Genç, müzakere açıldığı zaman, tutumunuz hakkında konuşurum.

Şimdi, burada bir usul tartışması yaptığımıza göre, bu usul tartışmasında hemen ifade etmek istediğimiz husus, bunun gündeme alınıp alınmamasının oylanamayacağı keyfiyetidir. Doğrudan doğruya gündeme alınması lazımdır ve gündeme alındıktan sonra müzakeresi yapılacaktır, o yapılır.

Sayın Başkan bir açıklamada bulundular, "Başkanlık Divanı toplandı ve akşamki olayın faili veya tarafı durumundaki arkadaşımız hakkında kınama kararı aldı" dediler. Kınama cezasını, İçtüzük hükümlerine göre yine Meclis verecektir. Başkanlık Divanının görevleri 13 üncü maddede sayılmış. Başkanlık Divanının 13 üncü maddede sayılan görevleri arasında, disiplin cezası verir diye bir hüküm yoktur. O halde, Başkanlık Divanının vermiş olduğu bu karar da, bizim açımızdan, sadece, nasıl, gruplar adına bu olayı kınadıysak -basına karşı kınadık- uygun görmediğimizi ifade ettiysek, o mahiyette bir karardır; onun ötesinde, disiplin cezası teşkil edecek bir karar değildir ve olamaz; çünkü, İçtüzükte böyle bir yetki verilmemiştir Başkanlık Divanına; bu husustaki yetki doğrudan doğruya Başkanındır. Kınama cezası verilmesi veya Genel Kuruldan muvakkaten ihraç edilmesi hususundaki öneri buraya gelir, müzakeresi yapılır, karar verilir, herkes o karara uyar. O nedenledir ki, Sayın Başkanın, hem usul konusundaki ifadelerine katılmıyoruz hem de bir kınama cezası verildi tarzında, sanki bir disiplin cezası yerine getirilmiş şeklindeki ifadesine katılamıyoruz.

Bu husustaki beyanlarımızı arz ediyor, saygılar sunuyorum. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kazan.

Sayın milletvekili, her şeyden önce şunu tasrih etmek istiyorum: Divanda verilen kınama cezası, hareketin kınandığına dairdir; bir disiplin cezası olmadığı da, oradaki bütün arkadaşlar tarafından bilhassa tasrih edilmiştir. Bunu, bizim İçtüzüğümüzde olan cezaların, Meclisimizin vereceği cezaların dışında, hareketi tasvip etmediğimize dair, hadisenin ayıplandığı, kınandığı o manasında bir kınama cezası olarak söyledim.

Pek muhterem arkadaşlar, biraz önce Sayın Kalemli de söyledi, "belki Meclis tarihinde ilk defa, riyasette bulunan bir Başkanvekilinin böyle bir tutumu oluyor" diye. Yalnız, ilk defa olan başka bir tutumu daha var; Mecliste ilk defa cereyan etmiş olan bir hadise veya Genel Kurulda cereyan etmemiş bir hadise için, aradan dört beş gün geçtikten sonra, bir Büyük Millet Meclisi üyesi hakkında, 3 günlük, Meclisten çıkarma cezası vermeye teşebbüs ediyor; böyle bir şey görülmemiştir. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Buna Genel Kurul karar versin.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Buna Genel Kurul karar versin.

BAŞKAN - Bir dakika... Arz edeceğim... Ben de kendimi burada müdafaa etmeye mecbur bırakıldım.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Kendisine ait değil mi o?

BAŞKAN - Şimdiye kadar sunuşlar -kanaatimce- türlü sebeplerle ya Başkanlık sunuşları oluyor veyahut Cumhurbaşkanlığı tezkereleri oluyor veya komisyonlardan gelen süre uzatma teklifleri oluyor; hiçbir zaman, bir Başkan, kendisine ait bir sunuş getirmedir. Sonra, kendisinin medhaldar olduğu bir meselede, kendisinin...

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) - Sen olayı tasvip ediyorsun herhalde Sayın Başkan.

BAŞKAN- Efendim, ben burada bu durumu anlatmak mecburiyetindeyim. Olayı tasvip etmiyorum, tasvip etmediğimi müteaddit defalar söyledim.

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Tasvip ediyorsun!..

BAŞKAN - Ben, cezanın 3 gün sonra verilmesini tasvip etmiyorum.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Buna Genel Kurul karar versin efendim.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) - Aynı gün verilmeyen cezalar var.

BAŞKAN - Sayın Kalemlî, bakınız, İçtüzüğün 13 üncü maddesi gayet sarîh; hangi Başkanvekilinin hangi oturuma riyaset edeceğine Başkan karar verir. Bana Başkan diyebilirdi ki; bugün riyasete ben çıkıyorum, bu önergeyi ben oylatacağım.

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Niye desin ki?..

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Yakışık almazdı efendim.

BAŞKAN - Niçin efendim?.. Rica ederim... Ben kendisine, bunun mahzurlarını ve bunu...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Bir nezaket göstermişlerdir.

BAŞKAN - Rica ederim... O, nezaket değil. Peki, şu halde ben şimdi oturuma ara verir çıkarsam, gelip kendileri oylayacaklar mı bunu?

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Başkan nezaket göstermiştir.

BAŞKAN - Haber gönderip, beni tekrar buradan dışarı çıkarabilir, kendisi soyunup gelebilir buraya; Başkanın buna hakkı var.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Buna Genel Kurul karar versin.

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - O, sizin görüşünüz.

FETHİ AKKOÇ (Bursa) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehte konuşmak üzere, buyurun Sayın Akkoç.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Talepte zamanaşımı mı var Sayın Başkan?

BAŞKAN - Durumu biraz izah ettim Sayın Kazan.

FETHİ AKKOÇ (Bursa) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Kalemlî 3 tane mektubu okudu. Dikkat edilmesi gereken o kadar önemli bir

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

usulsüzlük var ki; asıl usulsüzlük, Meclis Başkanı Vekilinin yazdığı yazıda. Meclis Başkanı Vekili, Meclisi yönetecek olan Başkanvekiline, daha kararını vermeden mektup yazıyor, "siz bugün Meclisi yöneteceksiniz, Meclisi yöneteceğiniz oturum da tarafımdan tespit edildiğine göre, bu tezkereyi işleme koymayacaksınız" diyor. Münecim mi; nasıl oluyor?.. Toplantı yapılır, işleme konulmazsa, bu, ondan sonra dile getirilebilir Meclis Başkanı Vekili tarafından.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Dinlememişsin konuşmaları... Daha önce konuşmalar var.

FETHİ AKKOÇ (Devamla) - Asıl usulsüzlük, Meclis Başkanı Vekili tarafından yapılıyor.

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Siz, dinlememişsiniz...

FETHİ AKKOÇ (Devamla) - Meclis Başkanı Vekili, nasıl o mektubu yazar?

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Siz, dinlememişsiniz; daha önce aralarında konuşmaları var.

FETHİ AKKOÇ (Devamla) - Münecimbaşı mı kendisi? Daha karar alınmadan, "tarafından tespit edilmiştir" diyor.

Asıl usulsüzlüğün, Meclis Başkanı Vekilliği makamında olan arkadaş tarafından yapıldığını beyan eder, Başkanın tutumunun doğru olduğunu belirtir, saygılarımı sunarım arkadaşlar. [ANAP ve MÇP sıralarından alkışlar (!)]

BAŞKAN - Tutumum hakkında 64 üncü maddeye göre açılan müzakereler bitmiştir. Bu tezkerenin...

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, oylamadan evvel birşey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Lütfen... Müzakereler bitti.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, bu tarzda bir oylama yapamazsınız. (DYP sıralarından "Otur yerine!" sesleri)

BAŞKAN - Bu tezkerenin "Sunuşlar" kısmında gündeme alınıp alınmamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Oylama yapılamaz...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Oylama yapılamaz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yapıyorum efendim. Ben, usul hakkında müzakere açtım mı; usul hakkında 64 üncü maddeye göre ben...

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, oylama yapılamaz.

BAŞKAN - Niçin?..

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - İçtüzüğümüze göre, oylama yapamazsınız.

BAŞKAN - Bir dakika... Meclis karar versin efendim.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Vebal altına giriyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aman efendim; hayır...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Genel Kurul karar versin efendim.

BAŞKAN - İşte Genel Kurul!..

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Efendim, bunu oylamayın; bırakınız, arkadaşımız müdafaasını yapsın. Bunu gündeme alın, Genel Kurul karar versin.

BAŞKAN - Hayır efendim, gündeme almıyorum!

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Vebal altına giriyorsunuz; bu vebalden kurtulamazsınız.

BAŞKAN - Efendim, tezkerenin gündeme alınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, oylama geçersizdir; büyük vebal altındasınız, büyük yanlış yapıyorsunuz; oylayamazsınız.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - İctüzüğe uygun bir oylama değil; Meclis Başkanlığına gölge düşürüyorsunuz.

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Büyük bir yanlış bu.

BAŞKAN - Kabul edilmemiştir efendim. [DYP ve SHP sıralarından alkışlar; ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar (!)]

Teşekkür ederim. Gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak'ın konuşmaları sırasında Hükümeti ve TBMM'yi rencide edici bir cümlesine Başkanın müdahale etmesinin gerekip gerekmediği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	1	95	26.8.1992	243-250	Yıldırım Avcı	Kadir Ramazan Coşkun	Halil Çulhaoğlu

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kalemli.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, Sayın Meclis Başkanımıza vekâlet eden, şu anda Riyasette bulunan Meclis Başkanvekilimiz Sayın Doktor Yıldırım Avcı'nın tutumuyla ilgili söz aldım. Söz alış nedenim, deminki olayın çok daha önünde; önce onu arz etmek istiyorum.

Bakınız, Sayın Alınak, konuşmasını tamamlarken bir cümle sarf ettiler, dediler ki: "Genelkurmay Hükümeti" Zabıtlarda aynen var. Görüşmeleri çok yakından takip etmek mevkiinde, durumunda ve mecburiyetinde olan Başkan, bu cümleyle hiçbir tepki göstermedi...

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) - Aynı kanaatte olabilir!..

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla)- Müsaade buyurun efendim.

BAŞKAN - Hayır, aynı kanaatte değilim. Ben kanaatsizim, burada tarafsızım. (ANAP sıralarından gülüşmeler)

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Sayın Hükümet bir tepki göstermedi.

BAŞKAN - Bu cümleyi duymadım efendim.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Efendim, ben konuşacak mıyım?..

BAŞKAN - Buyurun, buyurun...

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - İktidar gruplarının Sayın temsilcileri bir tepki göstermedi...

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Hiçbirimiz bu sözü duymadık. Bizi suçlamayın lütfen.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Efendim, demek ki dinlemiyorsunuz, Sayın Daçe, bu kadar önemli bir konuda bir Sayın milletvekilinin söylediği sözleri dinlemiyorsunuz demektir.

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Sizden çok daha fazla hassasız bu konuda.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - O zaman, ben duyuyorum da, siz niye duymuyorsunuz efendim? Yani, ses o tarafa az gidiyor da, bu tarafa mı fazla gidiyor? (ANAP sıralarından alkışlar) Lütfen sözümü kesmeyin efendim; Sayın Daçe, size saygım sonsuz, lütfen sözümü kesmeyin. Hiç tevil tarafına da saplanmayın. Tevil edecekseniz, burada; müdafaa edecekseniz, burada; aksini söyleyecekseniz, burada söyleyin.

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Her şeyi istismar etmeyin.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Ben, Anamuhalefet Grubunun Grup Başkanvekili olarak, bu sözün, maksadını aşan bir ifade olduğunu en azından, Sayın Alınak'ın belki söylemek isteyeceğini veya Sayın Başkanın buna karşı çıkıp, "Hayır efendim, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetidir, bu Meclisin bağrından çıkmıştır" demesinin gerekeceği veya bu cümleyi Sayın Hükümetin sarf etmesinin gerekeceği veya İktidar Gruplarına mensup arkadaşlarımızın sarf etmesi gerekeceği düşüncesiyle Sayın Başkanı ikaz etmek istedim.

Sayın Başkan, büyük bir telaş içinde daha beni dinlemeden "Efendim, yemek arası veriyorum" diye yerinden telaşla kalkıyor.

Ne yemek arası veriyorsunuz Sayın Başkan? Ben söz istediğimde saat daha 12.55 idi, 13;00 bile değildi. Veleve ki, yemek arası verecek olsanız beş dakika bekleyemez misiniz? O zaman anladım ki, sizin beni dinlemek bir tarafa, buradaki sayı farkından dolayı, olağanüstü toplantıya çağırılmış bir konuda, İktidar kanaatlarının bir zaafını örtme gayesinden hareket ediyorsunuz, onun telaşı içindediniz (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Eğer tarafsızsanız, böyle bir göreviniz yok sizin. Tarafsızsanız, hakikaten tarafsız olunuz, İktidar kanadının zaafını kapatmak, sizin göreviniz değil; sizin göreviniz, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine, Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisine sahip çıkmak. (ANAP sıralarından alkışlar)

Siz bunu yapmıyorsunuz; bunu yapmadığınız gibi, bir taraftan da tevil tarafına saplanıyorsunuz, yok karnımız acıkmış da, yok şöyle olmuş da, böyle olmuş da... Niye toplandık Sayın milletvekilleri olağanüstü olarak?..

AHMET SAYIN (Burdur) - Niye bağıırıyorsun bu kadar?

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Duymuyorsunuz da, onun için bağıırıyorum Sayın Sayın. O kadar sağırsınız ki, Türkiye Büyük Millet Meclisinin önüne ülkenin en önemli meselesi olarak Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundaki değişiklikleri getiriyorsunuz. Bugün Şırnak'ta olaylar oluyor, bugün güneydoğuda ona benzer pek çok olaylar oluyor, bunlarda hassasiyet göstermiyorsunuz da, saat 12,55'te hassasiyet gösteriyorsunuz! Bağırma benim hakkımdır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar, DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) - Bağırma, saygısız adam.

MUSTAFA KALEMLİ (Devamla) - Sayın Başkan, size saygım sonsuz, sadece sizi zor durumda bırakmak için söz almadım; ama, benim esas vurgulamak istediğim buydu. Siz benim sözümü dinleseydiniz, bana konuşma imkânı verseydiniz, sadece bu yanlışlığı düzeltcektiniz. Bu yanlışlığı düzeltmediğiniz gibi, başka bir münakaşaya zemin açtınız. Yoksa, takdirinizi kullanırdınız, ben ona bir şey demezdim; 12.55'te kapatırdınız, oylamayı yaptırmazdınız, biz itirazımızı yapardık; ama, böylesine yapmazdık. Şimdi, böylesi bir itiraza bizi mecbur ettiniz, inşallah bundan sonraki tutumunuzda bu tür hatalara meydan vermezsiniz.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İBRAHİM GÜRSOY (İstanbul) - Artistlik yapıyorsun; hüsnüniyetsiz adam.

BAŞKAN - Usul tartışması açıldığı için lehte ve aleyhte olarak söz vereceğim.

Lehte Sayın Tuğ, buyurun efendim.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Lehte iki kişiye söz verebiliriz tabii.

Buyurun Sayın Tuğ.

BAKİ TUĞ (Ankara) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Sayın Kalemlî'nin, en az kendileri kadar, bu konuda hassas olduğumuzu çok iyi bilmeleri gerekir. Şunun için gerekir: Bu siyasi İktidar, bu Meclisin bünyesinden çıkmıştır. Bu hükümete, hiç kimsenin "Genelkurmayın Hükümeti" demeye ne hakkı vardır, ne de yetkisi vardır değerli arkadaşlarım. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Kaldı ki, Sayın Alınak da bu siyasi İktidara, bu Hükümete müspet oy kullanmıştır. Bunu da kendilerine hatırlatmak bizim görevimizdir.

Değerli arkadaşlarım, "Genelkurmay" dediğimiz zaman, Genelkurmay Başkanı ve onun emrindeki silahlı kuvvetler de bu ülkenin bağrından çıkmıştır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ne İktidara, ne Meclisin görevlerine talip değildir; Meclisin emrinde ve hizmetindedir. Bunu gayet açık ve net olarak ifade ediyorum. Ne Genelkurmayımızı incitmeye, ne de bu siyasi İktidarın varlığına gölge düşürmeye hiç kimsenin hakkı yoktur.

Ben burada bir şeyi tekrar etmek istiyorum: Gerçekten, bu siyasi İktidarı, Türk Milletinin bölünmezliğinin, birliğinin ve beraberliğinin teminatı olarak görüyorum değerli arkadaşlarım. (Alkışlar) Bugünkü şartların gereği budur. Bunu her arkadaşımın bilmesinde yarar vardır.

Değerli arkadaşlarım, bugün Güneydoğuya baktığınız zaman, ölen de bizim çocuklarımız, öldüren de bizim çocuklarımızdır; kan gölü içerisinde...

Bizim, birbirimizi tenkitten daha çok, bir araya gelmemiz, birleşmemiz, bütünleşmemiz ve milli bir mutabakat sağlamamız gereklidir, şarttır. Değerli arkadaşlarım, zaman geçmemiştir...

CEM KOZLU (İstanbul) - Önce bir politika oluşturun da, ondan sonra...

BAKİ TUĞ (Devamla) - Politikayı bir kenara bırakalım değerli arkadaşlar; politikayı her zaman yapabiliriz; bizden sonrakiler de yapabilir, bizden öncekiler de yaptılar politikayı. Geliniz, politikayı bir kenara bırakalım, milli konularda milli mutabakatımızı sağlayalım; Güneydoğumuzu rahat ettirelim, Türk Milletini rahat ettirelim, tarihin bize yüklemiş olduğu vebalin ve sorumluluğun gereklerini yerine getirelim. Aksi takdirde, tersini yaptığımız takdirde, burada hep çekiştiğimiz takdirde, tarihe karşı sizlerin de sorumluluğu vardır, bizlerin de sorumluluğu vardır. Bu sorumluluğun gereklerini yerine getirmedığımız takdirde, yarın tarih bizi affetmeyecektir. O nedenle...

MÜMİN GENÇOĞLU (Bursa) - Öldüren, bizim çocuklarımız değil; yanlış olmasın? Ölenler bizim çocuklarımız; ama, öldürenler değil.

BAKİ TUĞ (Devamla) - Değerli milletvekilim, teröristlerin dışında ölenler de bizim çocuklarımızdır; tavzih ediyorum. (Alkışlar)

MÜMİN GENÇOĞLU (Bursa) - Doğru, ölenler bizim; ama, öldürenler teröristler.

BAKİ TUĞ (Devamla) - Teröristlerin dışındakiler de bizim çocuklarımızdır. Yani, Güneydoğudaki insanlarımızı bizim dışımızda düşünmemiz mümkün değildir. Bu ülkede benim hakkın neyse, oradaki insanın hakkı da odur. O nedenle, -ben, arkadaşlarımın daha fazla vaktini almak istemiyorum ancak- bu Meclisin çok kısa bir sürede bir araya gelip, milli bir konuda, millimeselemizde bir mutabakata varmasını, ondan sonra da Güneydoğudaki rahatsızlıklarımızı tekrar gündeme getirmesini, oradaki şartları tespit etmesini, hatta gerektiği takdirde, 5 kişilik, 10 kişilik, 20 kişilik milletvekili gruplarının yöreye gönderilmesini, meselelerin yerinde tespit edilmesini diliyorum, istiyorum. Bu, zannediyorum bütün arkadaşlarımın da arzusudur, isteğidir. Güneydoğudaki olayların da gereğidir.

Değerli arkadaşlarım, beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum; sağ olun, var olun. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Sayın Gürkan, buyurun.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önce, ara verilmesiyle ilgili konuda, Sayın Genel Kurulumuzu bilgilendirmek istiyorum. Aslında, Danışma Kurulunda öğle için ara verilmeyeceği yolunda bir karar alınmamıştı, bu nedenle Sayın Başkanın takdirindeydi; ama, benim asıl değinmek istediğim nokta o değil, başka bir noktada Genel Kurulumuzu bilgilendirmek istiyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Ara verilmesine ihtiyaç duyduk, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili arkadaşlarımızla birlikte. Çünkü, önemli bir gelişme oldu. Bilindiği üzere, Anavatan Partisi Grubu, gerekli anayasal sayıyı sağlayarak, Meclisimizi, yarın, Şırnak olayları başta olmak üzere, Güneydoğudaki sorunları görüşmek üzere olağanüstü toplantıya çağırdı. Dün, Danışma Kurulunda da, diğer partiler bu yolda destek verdiler. Yarın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, gerçekten bu önemli ve yakıcı sorun konusunda bir olağanüstü toplantı yapması kararlaştırıldı. Ancak, yaklaşık bir saat önce, aynı zamanda, Sayın Cumhurbaşkanının, Hükümeti ve Milli Güvenlik Kurulunu Diyarbakır'da toplantıya çağırdığını öğrendik, müzakereler sürerken ve saat 13.00'e çok az bir süre kala. Tabii, bu, rejim açısından ve sorunların çözümü açısından aşmamız gereken bazı zorlukları beraberinde getirdi. Bir yandan, Parlamento burada bu önemli sorunun üzerinde görüşürken, Hükümetin burada olamaması ya da Parlamento toplantılarına katılıyorsa, Milli Güvenlik Kurulu toplantısına katılamaması, gibi bir durum ortaya çıktı. Bunu çözmek zorundaydık. Bu nedenle, Meclis Başkanımıza başvurduk ve o sırada rastlantısal olarak, Anavatan Partisi Grup Başkanvekili arkadaşımız Sayın Ülkü Güney ve Refah Partisi Grup Başkanvekili arkadaşımız da orada idiler; onları da davet ettik ve birlikte, Hükümette var olan arkadaşlarımızla, Meclis Başkanımızla, parti grup başkanvekillerimizle bu meseleyi görüşüp, yarın hem Meclisin, hem Hükümetin mesele üzerinde görüşmesini sağlayıcı bir formül arayışı içinde bulunduk. Bu nedenle arada zaruret vardı; bunun, yasanın oylama gücüyle uzaktan yakından bir ilgisi yoktu. Bunu düzeltiyorum.

Asıl önemli nokta: Sayın Kalemli'ye teşekkür ediyorum. Sayın Kalemli'nin duyarlılığına katılıyorum. Söylenmiş sözü, söylenmiş kabul ediyorum. Şu ana kadar ilgili arkadaşımızdan herhangi bir biçimde, bu yolda, bu sözü söylemediğine dair bir bilgi intikal etmedi; söylenmiş kabul ediyorum. Duymadık.

Gerçekten, gösterilen duyarlılığa minnet duyuyorum, teşekkür ediyorum ve böyle bir sözü, bu Parlamentoda hiç kimsenin kabul etmeyeceğini, bu sözü söylemenin ayrıca çok büyük bir yanlışlık olduğunu yürekten ifade etmek istiyorum.

Türkiye Cumhuriyetinin her hükümeti, gücünü halktan ve onun temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinden alır. Onun dışında, Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti ve kendisi, hiçbir gücü kabul etmez. Bunu kabul etmesi, varlığını inkâr anlamına gelir.

Bu Hükümet, bu Yüce Meclise bir koalisyon doğrultusunda hükümet programı sunmuştur ve o Hükümet Programı ve Koalisyon Protokolü doğrultusunda görev yapmaktadır. Kendisini bağlayan tek şey, Yüce Meclisin iradesi, demokrasi ilkeleri, Koalisyon Protokolü ve Hükümet Programıdır. Onun dışında, bu Hükümet ve bu Hükümete destek veren parti gruplarındaki milletvekillerinin hiçbirisi, bir başka gücü tanımamaktadır, bir başka gücün varlığını kabul etmek eğiliminde değildir. Kaldı ki, bu sözleri söyleyen değerli arkadaşım, bu Koalisyon Protokolüne ve bu Hükümet Programına güvenoyu verdi ve ayrıca, bu Hükümeti destekleyen kanatlardan birinin grup

başkanvekilliği görevini de üstlendi. Zaman zaman siyasal görüşlerimiz ayrılabilir. Bu arkadaşımız bu görevi terk etti, partiden ayrıldı. Çok doğaldır; siyasal görüşler arasında her zaman farklılık olabilir; ama, siyasal görüşler arasındaki farklılığı bu ölçüde bir karalamaya götürmek, rejime ve Türkiye sorunlarının çözümüne yararlı olmaz. Onun için, bu sözün geri alınmasını talep ediyor. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Keçeciler.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten de, öğleden evvelki oturumumuz sırasında, bu Mecliste olmaması icap eden, yaşanmaması icap eden bir olaya tanık olduk.

Sayın Başkan, birleşime ara verilmesine 5 dakika kala, oylama yapılması mümkünken ve yeterli vakit varken, kendi ifadesine göre, kendi iradesini kullanarak birleşime ara vermiştir; ama İktidar Grubuna mensup Grup Başkanvekili biraz evvel buradan açıklıyor ve diyor ki, "Biz, grup başkanvekilleri olarak ara verilmesini şu sebepten dolayı istedik."

Aslında, o sebep, önemli bir sebeptir, doğrudur; ama, 5 dakika sonra görüşülmesi de mümkün bir sebeptir, 5 dakika sonraya tehirinde mazarrat olmayan bir sebeptir. Dolayısıyla, Sayın Gürkan'ın buradaki müdafaasına katılmamız mümkün değil.

Her şeyden önemlisi, bu Mecliste belli teamüller var, belli usuller var. Bu usulleri, ihtiyacımıza göre zorlar, değiştirirsek, burada görüşmelerin salabetini ve sükûnetini kaybedebiliriz. Bu itibarla, Başkanlık Divanının, her şeyden önce bu usullere azami dikkati göstermesi gerekmektedir. Kaldı ki, bizim Grup Başkanvekilimiz, oylamayla ilgili olarak değil, hatibin sarf ettiği ve bu yüce kürsüden sarf edilmemesi icap eden, Başkan tarafından behemahal düzeltilmesi icap eden, zabıtlardan çıkarılması icap eden bir cümleyi hatırlatmak ve Meclisin dikkatini çekmek üzere söz istemişti.

Şimdi, Sayın Gürkan'ın burada yaptığı teklife ben de katılıyorum; Sayın Alınak, bu cümleyi geri almalıdır. Yüce Meclisin güvenoyuna mazhar olmuş bir Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine -biz muhalefet de olsak, o Hükûmete güvenoyu vermemiş de olsak- hiç kimse, "Genelkurmay Hükûmeti" demek suretiyle, hem Hükûmeti, hem de Silahlı Kuvvetlerimizi rencide edecek, rejimde birtakım bulanıklıklara ve yanlış anlamalara sebep olabilecek bir cümleyi bu kürsüden ifade edemez. Başkanlığın görevi, bu tür ifadeleri düzeltmektir, bu tür ifadelere mani olmaktır ve bunlara imkân vermemektir. Bu itibarla, Başkanın tutumu aleyhinde söz almış bulunuyorum.

Sayın Avcı'ya saygımız sonsuz, kendisinin siyasi tecrübeleri de var; ama ne hazindir ki, Sayın Avcı'nın yönetiminde hep bu tür karışıklıklar olmaktadır. Ben bu hususu özellikle ifade etmek istiyorum ve kendisini daha dikkatli olmaya davet ediyorum. Sayın Alınak gelsin, sözünü, bu Yüce Meclisin huzurunda, bu kürsüden geri alsın, onu teklif ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Keçeciler.

Efendim, biraz önce de arz ettim, buradan her konuşmayı takip etme, fasih olarak anlama imkânı olmuyor. Bütün grup başkanvekili arkadaşlarım ve hatipler bu hususta müttefik. Biz buradan ayrılırken, derhal zabıtları da istedik. Gayet tabii ki, Hükümetin, bir Genelkurmay Hükümeti olmadığını, Meclisin sinesinden çıktığını kabul etmeyecek hiçbir arkadaşımız yoktur. Milliyetçilik çizgimiz... (ANAP sıralarından "Var, var" sesleri)

Bir dakika efendim, bir yanlışlık olabilir... (ANAP sıralarından "Var, var" sesleri)

Bir dakika efendim, bir dakika...

Şimdi elime zabıtlar gelebildi; bu kısmını okuyorum: "DYP - SHP Hükümeti ki, Genelkurmay Hükümeti de demek mümkün" ifadesi kullanılıyor.

Sayın Alınak, bütün Meclisin ve Divanın bu hususta müştereken talebi vardır; lütfen geliniz, bu sözünüzü tashih ediniz ve geri alınız.

Buyurun.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Uygulamada geri alma diye bir şey yok.

BAŞKAN - Efendim, var.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Ben, bu sözü hangi koşullar altında, hangi gerekçeler altında söylediğimi...

BAŞKAN - Efendim, buyurun lütfen. Bakınız, bütün Meclis, hassasiyetle ifadenizi bekliyor. Siz geri alabilirsiniz sözünüzü ve zaptı geçer, maksat hâsıl olur.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben, Türkiye Büyük Millet Meclisini, tek siyasal otorite, tek karar merkezi ve halkın idaresinin temsilcisi, halkın yüreğinin çarptığı kutsal bir müessese olarak görüyorum ve demokrasi eğer bu ülkede gerçekleştirilecekse, ülkemiz esenliğe çıkacaksa, bu ülkede, sorunların azaldığı, insanların mutlu olduğu, kardeşçe, barış içerisinde, demokrasi koşulları içerisinde yaşayabildikleri bir düzen sağlayabileceksek, bu, sizlerin ve bu Yüce Parlamente'nin işleyişiyle olacaktır, kararıyla olacaktır.

Takdir edersiniz ki, bu yasa çıktı. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu kutsal çatı, kurum, bu yasayı çıkardı. Bu yasa, Sayın Cumhurbaşkanına gitti...

TEMEL GÜNDOĞDU (İstanbul) - Kısa kes, sözünü geri al.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - İzin verirseniz birazdan arz edeceğim. Bu yasa Sayın Cumhurbaşkanına gitti ve veto edildi...

BAŞKAN - Sayın Alınak, mevzumuz daha önceki yasa değil, lütfen... O hususta kâfi derecede konuştunuz.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - İzin verir misiniz Sayın Başkan?..

BAŞKAN - Lütfen, zabıtlara geçmiş olan cümlenizin tashihi ve geri alınmasını istiyoruz.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Ben bu sözü kullanırken, Hükümetin, SHP ve DYP Koalisyon Hükümetinin Yüce Meclisi dışladığını, Yüce Meclisin iradesini yok saydığını, Yüce Meclisin iradesini hiçe sayarak, daha önceden bu Kurul tarafından benimsenen ve oylanan bir kanunu -ki, Sayın Cumhurbaşkanının gerekçesinde de mevcuttur- Milli Güvenlik Kurulu üyeleri istedi diye, birtakım yeni maddeler ekleyerek, daha doğrusu değiştirerek, eskiden koyduğu imzayı inkâr ederek...

TEMEL GÜNDOĞDU (İstanbul) - Söylediği sözü izah etmeye çalışıyor...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - ... yok sayarak buraya getirdiği için, ben, "Genelkurmay Hükümeti" dedim. Elbette ki, bu Hükümet, bu Parlamantonun içinden çıkmıştır ve bu Hükümet, öncelikle bu Parlamento temsil etmelidir ve Parlamantonun saygınlığını korumalıdır, Parlamantonun iradesini öne çıkarmalıdır. Benim vurgulamak istediğim budur.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Bir dakika Sayın Alınak, Sayın Alınak bir dakika... (SHP, DYP ve ANAP sıralarından gürültüler, "sözünü geri alsın" sesleri)

Sayın Alınak, ifadenizde, "Genelkurmay Hükümeti demek mümkündür" diyorsunuz. (ANAP sıralarından "Sözünü geri alsın" sesleri)

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Anlamadım Sayın Başkan?

BAŞKAN - İfadenizde, Genelkurmay...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Sayın Başkan, beni zorlamayınız beni zorlamayınız, beni zorlarsanız çok farklı şeyler olur. (Gürültüler)

AHMET KABİL (Rize) - Ne olur, ne olur?..

BAŞKAN - Hayır, zorlamıyorum.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Burası özgür bir kürsüdür. (DYP, SHP ve ANAP sıralarından gürültüler) Ben, bu kürsüyü kullanacağım. Kullandırmazsanız bu kürsüyü terk ederim, bu Parlamento terk ederim. Yapmayın Sayın Başkan. (DYP ve SHP sıralarından "terk et, terk et" sesleri, ayağa kalkmalar ve sıralara vurmalar)

BAŞKAN - Efendim bir dakika...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - ...Parlamento terk ederim; bu kürsüyü kullanacağım ben. Gerektiğinde dayak yeme özgürlüğümü kullanacağım. Bu kürsü kutsal bir kürsüdür. Bu kürsü halkın iradesini temsil eden bir kürsüdür. Lütfen yapmayın, bu kadar da üstümüze gelmeyin Sayın Başkan...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Sayın Alınak, üstünüze gelmiyoruz.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Lütfen; ama...

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika... (DYP, SHP ve ANAP sıralarından gürültüler; kürsü önünde toplanmalar)

MAHMUT KILINÇ (Adıyaman) - Yani burada Hükümet eleştirilmeyecek mi?..

MAHMUT ALINAK (Devamla) - O zaman biz burada niye bulunuyoruz, halkımız bizleri buraya niye gönderdi değerli arkadaşlarım? Sizler niçin buradasınız, bugün bana olan yarın sizlere de olacaktır. (Gürültüler, sıralara vurmalar)

BAŞKAN - Sayın Alınak, Sayın Alınak...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - ... Beni zorlamayın Sayın Başkanım. Usulde söz aldırma diye bir şey yoktur. Lütfen...

BAŞKAN - Sayın Alınak, bir dakika, bir dakika...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Lütfen... Söz aldırma diye bir şey yoktur usulde. Biz, demokrasiyi kendi içimizde işletmek zorundayız...

BAŞKAN - Sayın Alınak...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - ... özellikle, demokrasiyi kendi içimizde işleteceğiz. (DYP, SHP, ANAP sıralarından gürültüler; kürsü önünde toplanmalar ve itişmeler)

Arkadaşlar, mukabelede bulunmayın, lütfen... Bizim zorla işimiz yok, bizim cebirle işimiz yok. Biz, barış istiyoruz, huzur istiyoruz... (Başkan tarafından hatibin mikrofonu kapatıldı)

BAŞKAN - 93 milletvekilinin olağanüstü toplantı istemi üzerine Başkanlıkça yapılan çağrı uyarınca, Güneydoğu bölgemizde cereyan eden olaylar ve gelişmeler konusundaki genel görüşme önergesini görüşmek için 27 Ağustos 1992 Perşembe günü saat 13.00'te olağanüstü toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Birleşimi yöneten Başkanvekilinin gündem dışı söz alan konuşmacılara ayrılan süreleri takibe ilişkin tutumu konusunda usul görüşmesi

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	13	8.10.1992	414-421	Yılmaz Hocaoglu	Mehmet Cemal Öztaylan	İşıl Saygın

HALİL BAŞOL (Tekirdağ) - Sayın Başkan, tutumunuz hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Tutumum hakkında söz istiyorsunuz; buyurun efendim.

HALİL BAŞOL (Tekirdağ) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; uzun zamandan beri, gündem dışı konuşmalarla ilgili olarak Meclis Başkanvekillerimizin tutumu fevkalade yanlıştır.

Gündem dışı konuşmaların süresi, müstacel vakalara münhasır olmak üzere, 5 dakikadır; ama, hiçbir arkadaşın 5 dakika içinde konuştuğuna rastlamadım. Biraz evvel kürsüden inen Esat Bütün arkadaşımız 6 dakika konuştu; ona teşekkür ediyorum. Sayın Ecevit ise 15 dakikadan fazla konuştu; çok önemli sözler söyledi. Bu doğru, sözü kesilemezdi; ama, eğer Başkanımız, kendisine, gündem dışı söz hakkınız 5 dakikadır; 5 dakika sonra ihtar edeceğim lütfen sözünüzü 6 ncı dakikada bitirin deseydi, büyük söz ustası olarak tanıdığımız Sayın Ecevit konuşmasını 6 dakika içerisine sığdırabilirdi; ama, Başkanlarımız böyle bir ikazı yapmıyor. Sayın Akyol çok sevdiğim bir arkadaşım; ama, kürsüyü tam 30 dakika işgal etti. Sorulanlara cevap vermeyi bir mazaret olarak kabul etmiyorum; nihayet 30 Eylülde öğretmenlere verilmesi lazım gelen ödeneklerin verilmediği konusunda konuşacak; bu konu 5 dakikada rahatlıkla konuşabilirdi ve kendisi de bu konuşma hünerine sahiptir; ama, buna rağmen kürsüyü 30 dakika işgal etti. Peki, işgal edince, geriye kalan dakikalar nereden alındı; değerli arkadaşlarım? Milletten çaldık. Millet, kanun bekliyor yahut genel görüşmeyi bekliyor. Efendim, siz kanunu çıkarın; biz Meclisi meşgul edelim de ne olursa olsun diyemezsiniz. "Meclisi toplatmıyorsunuz" deniyor, "aşağıdan söz atıyorsunuz" deniyor; bu, mazeret değildir. Meclis toplanmışken, Meclisin dakikalarını değerlendirmek, Başkanvekillerimizin görevidir. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bu görev yerine getirilmiyor ve buna fevkalade üzülüyorum. Günlük çalışma süremiz 4 saat; ama, gündem dışı konuşmaları hiçbir zaman 1,5-2 saatten önce bitiremiyoruz.

Muhterem arkadaşlarım, fevkalade üzüntülüym. Başkanvekillerimizin, yani oturumu yöneten Başkanlarımızın zamana dikkat etmelerini istirham ediyorum.

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) - Saat 10.00'da geldik.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

HALİL BAŞOL (Devamla) - Efendim, bu mazeret değil, buraya saat 10.00'da gelinmesi mazeret değil.

MUSTAFA ÜNALDI (Konya) - Nasıl mazeret değil? Siz zamanında gelmiyorsunuz.

HALİL BAŞOL (Devamla) - Meclis toplandığı zaman da, biz çalıştırmayız demek mi istiyorsunuz? Çok rica ederim...

AHMET REMZİ HATİP (Konya) - Bir aydır kanun çıkaramıyorsunuz.

HALİL BAŞOL (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, bunu, polemik yapmak için söylemedim. Ben, polemik yapan bir adam da değilim. Siz zamanında gelmediniz, saat 10.00'da toplanmadınız, yarım saat sonra toplandınız, onun için biz, toplandığınız zamandaki çalışma saatlerini de imha ederiz, yok ederiz mi diyeceksiniz? Bunu demeyelim. (Gürültüler)

AHMET REMZİ HATİP (Konya) - Hazineyle ilgili kanunu bir aydır çıkaramadınız, hâlâ bekliyor.

HALİL BAŞOL (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, fevkalade önemli bir konuda konuşuyorum; ama, görüyorsunuz ki, arkadaşlarım buna bile tahammül edemiyorlar.

Sayın Başkan, ümit ediyorum ki, bundan sonra konuşmacıların zamanını gayet iyi ayarlarsınız, ihtar edersiniz ve konuşmacının sözünü de zamanında kesersiniz ve bu suretle de milletin hakkını yememiş oluruz.

Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

AVNİ AKYOL (Bolu) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim?..

AVNİ AKYOL (Bolu) - Sayın Başkan, İçtüzüğün 70 inci maddesi gereğince, işgal suçlamasından dolayı söz talep ediyorum.

BAŞKAN - Efendim, ondan evvel, Başkanlığın tutumu hakkında müzakere açılmış olması münasebetiyle...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Arkadaşımız, zaman işgali anlamında söyledi.

BAŞKAN - Belki, usulü dikkate alarak -yerinden ezbere konuşarak değil- objektif bir değerlendirme yapmak için mi söz istediniz diye düşündüm; sataşmadan dolayı söz istediniz; sataşma vaki olduğunu kabul etmiyorum.

AHMET SAYIN (Burdur) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Müsaade buyurun...

Başkanlığın tutumu hakkında aleyhte başka söz isteyen var mı?

Buyurun Sayın Ayvaz Gökdemir.

AYVAZ GÖKDEMİR (Gaziantep) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, münhasıran zatı âlinizin tutumu hakkında birkaç söz söylemek istiyorum. Anavatan Partisi milletvekili olarak da, Meclis Başkanvekili olarak da size saygımız ve sevgimiz vardır veya benim sevgim vardır; buna iştirak etmeyecekler olabilir.

Tutumunuzu, Meclis açıldığı günden beri takip ediyorum. Güzel konuşuyorsunuz, tesirli jestleriniz var; yalnız, sık sık, Anavatan Partisi Grubunun bir üyesi Yılmaz Hocaoğlu'nun şahsiyeti ile Meclisi yönetmekle görevli Başkanvekili Yılmaz Hocaoğlu'nun görevleri birbirine karışıyor. Meclisin en uzak bir köşesinden bir fısıltı, bir kımıltı olsun da, ben ona cevap vereyim diye bunun acelesi ve temayülü içindesiniz; ama, bu temayül, oturduğunuz kürsüdeki görevinizle kabili telif değildir, mütenasip değildir. Çok tecrübeli bir parlamentersiniz; belki, orada oturmaktan dolayı yoruluyorsunuz, bıkıyorsunuz; o takdirde, biraz ara vermeniz veya bir arkadaşınızla yerinizi değiştirmeniz çok daha uygun bir tutum olacaktır. Meclisin zaman israf etmesinde, sizin Başkanlık yaptığınız her celsede, birinci derecede amil olduğunuzu görüyorum ve buna çok üzülüyorum. Herkesi sükûnete davet etmek, herkesi usule riayete davet etmek mevkiindesiniz. Diyelim ki, size sataşma var, duyduğunuz ve cevap verebileceğiniz sözler sarf ediliyor; duymazdan geliverin. Neden duymazdan geliverin diyorum; çünkü, duyup da cevap verdiğiniz zaman, hiçbir şeyi halletmiyorsunuz; sadece zaman boşa gidiyor ve süre uzadıkça da sabırlar taşıyor, en sabırlı arkadaşlarımız dahi -ki, size karşı son derece hürmeti ve sevgisi olan ben dahi- tahammül edemez hale geliyor. Mesela, bu sabah, "Arkadaşlar, oturumu açıyorum; yeterli çoğunluğumuz vardır, gündeme geçiyoruz" deyip başlayacakken, bizi sıralara vurduracak kadar, lüzumsuz yere sözü uzattınız.

Sizi, muhalefet milletvekili göreviniz ile Meclis Başkanvekili görevinizi karıştırmamak hususunda, halisane, kardeşane ve samimiyetle uyarmak istedim Sayın Başkan.

Saygılar sunuyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Aleyhte söz verme imkânımız bu kadar olduğu için, istemeyerek, şimdi, lehinde söz isteyen var mı diye soruyorum.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Lehinde söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Güney.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; hepinizin bildiği gibi, Danışma Kurulunun almış olduğu bir karar gereğince, bugünkü Meclis çalışmaları sabah saat 10.00'dan akşam saat 19.00'a kadar

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

sürecek. Anavatan Partisi grubu olarak; çalışmaların bu saatler arasında yapılması konusunda da dün burada lehte oy kullandık; ancak bugün saat 10.00'da açılan toplantının şu ana kadarki seyrini hep birlikte ve samimi olarak bir düşünelim:

Mecliste yoklama yapılması İçtüzüğümüzün amir hükmü mü; evet; yoklama yapıldı. Eğer bu toplantıya arkadaşlarımız şu veya bu nedenle katılmıyorsa, Sayın Başkan ne yapabilir? Evvela biz, milletvekilleri olarak, Başkanlık Divanına ve Başkana yardım etmek mecburiyetindeyiz; ama, biz bunu yapmıyoruz arkadaşlar. 150 kişi bir araya gelemiyoruz, zorluyoruz, başka arkadaşların yerine "burada" diye pusula gönderiyoruz; bunlar yanlıştır arkadaşlar. Evvela, kusuru kendimizde arayacağız. Bugün saat 10.00'da toplanalım diye dünden karar alıyoruz; ama, gelmiyoruz. Bu nedenle, kusuru, evvela kendimizde arayalım, başkasında aramayalım. Kusur aradığımız yer de, Meclisimizi idare eden Başkan ve Başkanlık Divanı ise, herkesten evvel, bizim onlara sahip çıkıp yardımcı olmamız lazımdır.

Bakınız, Sayın Başkan sabah saat 10.00'da toplantıyı açtı, yoklama yaptı, çoğunluk olmadığı için bir süre ara verdi, tekrar açtı, tekrar yoklama yapıldı ve münakaşa çıktı.

Benden evvel konuşan değerli arkadaşım Sayın Gökdemir, "Efendim, siz devamlı böyle yapıyorsunuz, arkadaşların sabrı tükeniyor, bunun üzerine bağırıp çağırıyorlar" dedi.

Muhterem arkadaşlarım, Meclisimizi idare eden Başkanımıza, biz, aşağıdan laf atarsak, onu tezyif edersek, onu küçültücü laflar söylersek; Başkan bunları hep sineye çeksin, hiç cevap vermesin diyebilir miyiz; Meclis bu şekilde yürür mü; biz bunu yürütebilir miyiz? Niçin, suçu kendimizde, kendi nefsimizde aramıyoruz? Yoksa, Başkanı suçlamak kolaydır. Sayın Genç veya başka bir arkadaşım ya da bizden bir arkadaş bağırıp çağırıp laf atabilir, ben de atabilirim; -ki, bugüne kadar hiçbir zaman hiçbir arkadaşıma laf atmadım, atmam da, böyle bir usulüm yoktur- ama, hem laf atacağız hem Meclis Başkanını devamlı irrite edeceğiz, ondan sonra da diyeceğiz ki efendim, sen bu Meclisi nasıl idare ediyorsun, bize bağırıp çağırıyorsun?

Başkanın da bir insan olduğunu düşünmemiz lazım. Meclisi çalıştırmak, milletvekillerinin görevidir; Meclisi çalıştırmak, bizden daha çok, bilhassa, bugünkü iktidar mensubu milletvekillerinin görevidir.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) - Hükümetin görevidir, Hükümetin.

ÜLKÜ GÜNEY (Devamla) - Siz bir araya gelmeyeceksiniz, toplanamayacaksınız; ondan sonra da birbirimizi kıracağız, birbirimizin üzerine yürüyeceğiz, birbirimize kötü laflar edeceğiz. Meclis Başkanına hakaret edeceğiz... Yok arkadaşlar böyle bir şey!

Bugünkü birleşimi idare eden Meclis Başkanımız, İçtüzük hükümlerine göre en doğrusunu, en normalini yapmıştır; bu Meclis Başkanını kınamaya

hakkımız yoktur. Evvela kusuru kendimizde arayalım, kendimize çekidüzen verelim; lütfen buna uyalım; bunu sizden istirham ediyorum ve sizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Güney.

Başka söz isteyen Sayın üye?

ALİ OĞUZ (İstanbul) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Oğuz. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

ALİ OĞUZ (İstanbul) - Muhterem Başkanım, muhterem arkadaşlarım; Sayın Başkanın tutumu hakkında müzakere açılınca, aleyhte yapılan iki konuşmadan sonra Sayın Başkan lütfedip bana da söz verdiği için kendilerine, dinlemek lütfunda bulunduğunuz için de sizlere şükranlarımı arz ederek sözlerime başlıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, dün burada, malum, bugün saat 10.00'da toplanmak üzere karar verdik ve o anda burada çok az arkadaşımız vardı. Toplantıyı tatil ederken, özellikle, Sayın Başkanım "İnşallah toplanırız" dedi. Belliydi ki, "yarın gelemezsiniz" demekti bunun manası ve öyle de oldu. Niye; çünkü çok az kişiydik ve belliydi ki, bu mevcudun yarısı da fire verecekti. Belli bir usule de, burada bulunmayan arkadaşlara, yarın saat 10.00'da toplanacağız duyurusunun iletilmesi mümkün olamadı, olamazdı da; çünkü, özel bir haberleşmeyle, yarın saat 10.00'da toplanacağız mesajı verilemedi. Bundan kimsenin kusuru yok; bir talihsizliktir bu; oldu bir kere.

Sonuçta, sabah saat 10.00'da biz buraya geldiğimiz zaman -ki, ben 10.00'a 2 dakika kala geldim- salonda kimse yoktu ve Başkanın bütün gayretlerine rağmen toplanmak mümkün olmadı; kırkbeş dakika sonra ancak toplanma imkânını bulabildik. Burada Başkanımızın gayreti oldu; ama, sizin bir gayretiniz olmadı. Sizin bir sekreteryanız var, haber verseydiniz ve arkadaşlar, bugün saat 10.00'da toplanılacaktı; bakın, Başkan toplantıyı kırkbeş dakika tehir etti; lojmanlardan buraya kadar da kırkbeş dakikada gelinir, lütfen gelin deseydiniz bu toplantı yapılırdı. Bütün "inşallah" temennilerine rağmen, saat 10.00'da toplanılamadı; 10.45'te yapılan yoklama sonucu çalışmaya ancak başlanılabildi. Meclisi çalıştırmayı muhalefetten beklerseniz, bu olmaz arkadaşlar. Hükümet olarak, Koalisyonu teşkil eden partiler olarak, Meclisi çalıştırmak sizin görevinizdir; gayret edin ve çalıştırın Meclisi; biz de sizinle birlikte çalışalım.

Sayın Başkan bakın ne dedi: "Muhalefetteki arkadaşlar olmasaydı, toplantı yetersayımız olmayacaktı." Bu, bir ikazdır, dikkat çekmedir; buna riayet etmek evvela sizin göreviniz, siz gayret edin.

ALİ ESER (Samsun) - Beş dakika oldu; teşekkür ederiz!

ALİ OĞUZ (Devamla) - Bakın, hâlâ devam ediyorsunuz; laf atmalarla müzakeratı önlüyorsunuz, tehir ediyorsunuz, aksatıyorsunuz ve sonra da diyorsunuz ki, sizin de göreviniz canım. Vazgeçin şu laf atmalardan; bununla bir yere varamazsınız.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

AHMET SAYIN (Burdur) - Siz de kürsüyü işgal ettiniz.

ALİ OĞUZ (Devamla) - Evvela dinlemeyi öğrenin ne olur canım; yeni geldiyseniz, eskilerden öğrenin. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Bu laf atmalar, size bir şey temin etmez; burada eskiler var, size öğretirler. Meclisin bir adabı vardır, bir mehabeti vardır; burası kahvehane değil ki... Buna riayet edin.

AHMET SAYIN (Burdur) - Kürsüyü işgal ediyorsunuz.

ALİ OĞUZ (Devamla) - Aşağıdan, ağzına geleni söylüyor... Yüreğin varsa, çık burada konuş, bir şey söyleyeceksen söyle, istifade edelim. (RP sıralarından alkışlar) Laf atmayla bir şey olmaz.

Tahkir ve tezyif de sizin eseriniz. Burada Başkanı tahkir ettiniz, tezyif ettiniz, hatta tokatladınız, hatta tekme vurdunuz; birçok tazminat davalarının sebebi oldunuz. Bunlar sizin eseriniz... Vazgeçin bundan, Meclise evvela siz saygılı olun; iktidarsınız, çoğunluğu temsil ediyorsunuz. Her şeyden evvel, bu Meclisin mehabetine, bu Meclisin yüceliğine saygı göstermek sizin göreviniz olması lazım; siz hükümete, yapmayın bunu. Tahkirle, tezyifle, tekmeyle tokatla bir yere varacağınızı sanıyorsanız, bunu yürütemezsiniz; sizi küçültür. Oralar size baki değil; mahkeme, kadıya mülk değil; siz de gidersiniz. Bakın, onlar gitti, siz geldiniz; siz de gidersiniz.

Önerge hileleri sizin eseriniz. Bakın, bir kanun geçti, yaptığınız önerge hileleriyle, verilen önergelerin görüşülmesini önlediniz; marifet mi bu yani? Hukuktaki "bir hakkın sırf gayri ızzar eden suiistimalini kanun himaye etmez" prensibi buna karşıdır. Kanun maddesidir bu ve bir hakkın sırf gayri ızzar eden suiistimalini kanun himaye etmez" der. "Ben hile yaptım, başardım, sizin önergelerinizi önledim" diyor arkadaşımız, bir de sırtıyor; ayıp bir şey, ayıp; marifet değil bu. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Oy hileleri sizin icadınız. Bakın gazetelere kadar düştü. Bu Meclisin, her harekâtında, sözünde, davranışında, millete örnek olması lazım. Milletin vekilleri olarak biz burada, büyük bir saygınlıkla o milleti temsil etmek durumundayız. Oy hilesi olmaz, yoklama hilesi olmaz; bunlar da sizin icatlarınız. Bunlardan da vazgeçin, bununla da bir yere varamazsınız; çünkü, bakıyoruz, Meclise asıl saygı göstermeyen sizsiniz; şu anda Hükümet burada yok. Şu anda sayıyorum, muhalefet sizden daha kalabalık. Buna riayet etmiyorsunuz, bununla da bir yere varamazsınız. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Bu Meclisi çalıştırmak, bu Meclisi yüceltmek, kanun çıkarmak, milletin bize olan teveccühüne layık olmak, hepimizin görevidir.

Bunu arz etmek için huzuruza geldim. Hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ali Oğuz.

TUNÇ BİLGET (Aydın) - Sayın Başkan, usul hakkında söz alabilir miyim?

BAŞKAN - Efendim, ben söz vermek isterdim; demin de arz ettiğim gibi, 2 lehte, 2 aleyhte konuşmanın dışında, yazık ki, söz verme imkânım yok; ama, aleyhteyseniz, yerinizden, kısaca ifade etmenizi temin edebilirim.

TUNÇ BİLGET (Aydın) - Sağ olun efendim.

Meclisin vakit kaybıyla ilgili olarak, Başkanlığın tutumu hakkında lehte ve aleyhte yapılan konuşmalara son verilmesini ve Hazine Yasasının görüşülmesine geçilmesini arz ve teklif ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Tabî, bu konuşmalar zaman kaybına sebep oldu; çünkü, usule uyulsaydı, bu konuşmalara yer yoktu.

Değerli arkadaşlarım, şu İçtüzüğü bir okusak, birbirimizi daha iyi anlayacağımızı zannediyorum.

RECEP KIRIŞ (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Kırış, aynı şeye siz de tabisiniz. Yazılı müracaatınızı aldım, hem de tutumunun lehinde söz istediğinizi okudum; ama, arz ettim; İçtüzük "2 aleyhte, 2 lehte konuşmadan sonra bu müzakere tamamlanır" der. Şimdi nasıl yapalım?..

Değerli arkadaşlarım, ben, özellikle faydalanmak için dikkatle izlediğim ve tutumumu düzeltmek amacıyla eleştiri mahiyetinde ve aleyhinde konuşmuş olan arkadaşlarıma teşekkür ederim; bundan sonra da bu şekilde, bilerek söyleyecekleri olanları beklerim; bundan memnun olurum.

Şimdi, Sayın Başol'a, tutumum hakkında bir usulsüzlük olmadığı kanaatime rağmen, kişiliğine duyduğum ve tecrübeli, birikimi olan bir devlet adamı hüviyetine duyduğum saygı dolayısıyla ve ender olarak söz istediğini dikkate alarak, buyurun dedim. Buyurdular ki, "Başkan, süreler, İçtüzüğün öngördüğü şekilde dikkat etmiyor, müdahale etmiyor, kontrol etmiyor."

Şimdi, Sayın Başol'un, süreler uyulmadığı hakkındaki tespitine, tenkidine, şikâyetine gönülden katılıyorum. Aksi mümkün mü; değil. Mektup doğru, dilekçe doğru, adres yanlış; yani, kendisinin, niye konuşuyorsunuz, niye süreyi dikkate almıyorsunuz, niçin tanınan sürenin dışında konuşmalarınızı uzatıyorsunuz demesi gereken, herhalde, dinleyen ya da yöneten Başkan değil, Başkanlık Divanı değil, değerli hatip arkadaşlarımız olmalıdır.

Bir Sayın milletvekili, önemsedığı bir konuyu, hem de hazırlık yaparak çıkıp burada anlatmak için, ısrarla sunuşuna devam ederse; Başkan, bir iki nazikâne uyarının ve bitirmeye davetin dışında ne yapabilir değerli arkadaşlarım?

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sözüünü keser.

BAŞKAN - İki; Sayın Başol'un, sürele uyulması konusundaki uyarısı, şikâyeti doğrudur; bunun sorumluluğunu, yöneten Başkanla araması yanlıştır; hele, Yılmaz Hocaoğlu'nda aramasının hiçbir somut, hiçbir objektif nedeni yoktur; çünkü, lütfeder de tutanakları incelerse, hem Sayın Başol hem diğer bütün milletvekili arkadaşlarımız görecektir ki, gelmiş geçmiş başkanların ve bütün partileri temsilen bu görevi yürütmekte olan diğer Başkanvekili arkadaşlarımızın da uygulamaları, ister istemez aynıdır. Yani, Sayın Cindoruk ve Sayın Erdem başta olmak üzere, Sayın Avcı, Sayın Işıklar, Sayın Hatipoğlu ve -nur içinde yatsın- Sayın Kotil gibi, deruhte etmekten şeref duyduğumuz bu görevde bulunmuş bütün değerli Başkanvekili arkadaşlarımız -başarıyla yürütmüş Sayın İlyas Aktaş dahi- dahil olmak üzere, istisnasız bu çaresizliği yaşamışlardır.

AHMET SAYIN (Burdur) - Hepsi yanlış yapmışlar, yanlış.

BAŞKAN - Demek ki, olayın, şahsi veya şu ya da bu partiye mensup olmak açısından siyasi bir yönü yoktur. Burada, daha önce de bir vesileyle arz ettim, Sayın genel başkanlar, Sayın grup başkanvekilleri, Sayın bakanlar, Sayın sözcüler dahi, zaman zaman, bu süre konusunda yazık ki böyle yakınmalara yol açan uzun konuşmalar yapmışlar ve bu önlenememiştir.

Zabıtları okuyanlar görecektir, önümüzde, bunun otomatik elektronik cihazı var. Cihazı, hatibe "buyurun, başlayın" dediğiniz anda çalıştırıyorsunuz, İçtüzüğü tanıdığı süre sonunda da mikrofon otomatikman kesiliyor. Bendeniz ilk çıktığımda, Sayın milletvekillerine duyduğum saygıyı belirttikten sonra, bu kabil sübjektif tartışmalara yol açılmaması için bunu uygulama kararında olduğumu arz ettim; ama, yine, saygıdeğer meslektaşlarım aşağıdan itiraz ettiler, hatta isyan ettiler, "sen bir milletvekilini nasıl otomatiğe bağlarsın, sen bir parlamenterini nasıl makineye bağlarsın, sen bir milletvekilinin nasıl sözünü kesersin" şeklinde tepki gösterdiler. Zabıtları inceleyenlerin göreceği bu tepkileri alınca, artı, yanında, diğer başkanvekili arkadaşlarımız bu uygulamaya iltifat etmeyip, "bırakın, hatipler istedikleri gibi hazırlıklarını sonuna kadar sunma imkânı bulsunlar, milletvekilinin sözü, küfretmedikçe, isyan etmedikçe kesilmez, kesilmemelidir" deyince, diğer başkanvekilleri bu sürelerde müdahale etmeyince, ben de diğer arkadaşlarıma duyduğum saygı ve güven sonucu aynı uygulamaya yöneldim ve durum bu hale geldi.

Şimdi soruyorum: Söz alıp da, Hocaoğlu'nun yönetiminde bu süre meselesini konuşanlar, geçen hafta Sayın Fehmi Işıklar'ın yönetiminde, Sayın Edibali'nin 16 dakika konuştuğunu -hem de kendisinin ifade etmesiyle- duymadılar mı, görmediler mi?

AHMET SAYIN (Burdur) - Bravo Sayın Başkan, bravo (!)

BAŞKAN - Sayın Demirel'in -daha önce arz ettim- Danışma Kurulu kararıyla tespit edilen 10 dakikalık süre yerine 24 dakika konuştuğunu, Sayın İnönü'nün 22 dakika konuştuğunu arkadaşlarımız burada dinlemediler mi ve sonunda da alkışlamadılar mı?

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Hepsi yanlış.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, şimdi başka bir şey söyleyeceğim: Bakın, şu müzakereleri, yaptığı sohbetle izlemeyen, ama, Başkanlığın tutumu aleyhindeki konuşmaları alkışlayan Sayın Bakan Tansu Çiller'e hitap ediyorum. Bakın, bakın; hâlâ farkında değil; bakın, bakın... İsmen hitap ediyorum, kerrat ile hitap ediyorum, yüksek sesle hitap ediyorum, hâlâ farkında değil. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) İşte, bir an evvel kanununu görüşmeye başlayalım dediğiniz Sayın Bakan, hâlâ da farkında değil; dönün bakın, dönün bakın...

AHMET SAYIN (Burdur) - Sana ne!

YILMAZ OVALI (Bursa) - Ne bağıırıyorsun!

BAŞKAN - Şimdi... Şimdi... (DYP sıralarından gürültüler) Şimdi bakın... Bakın... Bakın, hâlâ farkında değil, şimdi uyarıyorlar. Buyurun... (DYP sıralarından gürültüler)

AHMET SAYIN (Burdur) - Böyle Başkanlık olmaz, kendine gel, kendine!

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, ben, usul ve süre içinde size cevap vermiyorum; doğruluğundan şüphe etmediğimi uygulamam hakkında savunma da yapmıyorum; buna ihtiyaç hissetmem...

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - O zaman, bitirin.

BAŞKAN - Ama, değerli arkadaşlarımın uygulamamı eleştiren temas ettikleri konularda bilgi veriyorum. Nedir bu bilgi: Diyorsunuz ki, şu saat oldu...

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - O zaman, bitirin lütfen.

AHMET SAYIN (Burdur) - Başkan gibi konuş.

BAŞKAN - Efendim, müsaade edin... Ben konuşurum. Neyi konuşurum: Bana deniliyor ki, "bir an evvel Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Kanununun müzakerelerine geçelim" Değil mi?.. Peki... Yoklama defterini açıyorum; bugün Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Kanununun görüşülmesine bir an evvel başlayalım dediğiniz yerde, birinci yoklama yarım saat sürdüğü halde, ilgili, görevli, yetkili bakan yok. (DYP sıralarından "Var" sesleri) Var olduğun-u, sizin grubunuzu temsilen Divanda bulunan arkadaşım zaten söyledi ve dedi ki, "ilgili Sayın Bakan kuliste sohbete devam ediyor" içeride yoklama yapılıyor, çoğunluk bulunamıyor içeri girip de buradayım demiyor. İsmen söylüyorum; Sayın Bakan Tansu Çiller Hanımefendi, dışarıda sohbete devam ediyor, salona girmediği zaman, etrafındaki milletvekillerinin de girmesini engelliyor, çoğunluk böyle oluyor. (DYP sıralarından gürültüler)

AHMET SAYIN (Burdur) - Yeter artık, yeter!

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Bitirin lütfen.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, şimdi istediğiniz kadar çırpın; beni eleştirdiğiniz konuda, ben eleştirinin cevabını vermeye mecburum. Yani, niçin... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, müsaade buyurun... Şimdi, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Kanununun niçin görüşülemediğini soruyorsunuz...

NAZMÎ ÇİLOĞLU (Bolu) - Sormuyoruz; geç.

BAŞKAN - Ben bunu söylüyorum.

Değerli arkadaşlarım, tutanaklara geçmiş olan bu görüşmeler sonucunda, eleştiri konusu yapılan hususlarda, Başkanlığın, İçtüzüğe aykırı, teamüllere aykırı, keyfi ve siyasi bir usulsüzlük işletmediği anlaşılmış ve Başkanlığın tutumu hakkındaki müzakere tamamlanmıştır.

Şimdi, gündem dışı görüşmeler de tamamlandığı için gündeme geçeceğiz...

AVNÎ AKYOL (Bolu) - Sayın Başkan, bu müzakerelerden sonra yeni bir tartışmaya sebep olmak istemem; ama, bana atfen söylenen "işgal" sözüne karşı, şahsıma sataşma olduğunu düşünerek söz istiyorum; takdir sizindir.

BAŞKAN - Şimdi, Sayın Akyol, "İşgal" etti kelimesini gerekçe göstererek, İçtüzüğün 70 inci maddesi gereğince, sataşma sebebiyle söz istediniz. Esasen, Başkanlığın tutumu hakkında müzakere açmış olduğum için, zatı âlinize mütaveccih bu kelimeyi sataşma telakki etmediğimi, o nedenle söz vermeyi düşünmediğimi arz etmiştim ve esasen, hepsini kapsadığı düşüncesiyle Başkanlığın tutumu hakkındaki müzakereyi sürdürmüş ve sonunda da tamamlamıştım. Israrlı iseniz...

AVNÎ AKYOL (Bolu) - Israrlı değilim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, gündeme geçiyoruz.

Gruplar adına yapılan konuşmalar sırasında Başkanlığın uyarısına rağmen söz isteminde bulunmayan siyasi parti grubunun, kişisel konuşmalardan sonra söz almasının mümkün olup olmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	25	11.11.1992	310-311	Yılmaz Hocaoglu	Cengiz Üretmen	Ali Günaydın

BAŞKAN - Ben, tutumumda bir usulsüzlük olmadığı kanaatimi bir kere daha belirtiyorum; ama, bir lehte, bir aleyhte söz vermek üzere, tutumum hakkında müzakere açıyorum.

Buyurun efendim. (DYP sıralarından "Niye veriyorsun?" sesleri, gürültüler) Efendim, daha ne yapayım yani...

ALİ YALÇIN ÖĞÜTCAN (Adana) - Mahsus yapıyorlar; biraz sonra, Meclis Genel Kurulunu terk edecekler.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, lütfen...

Buyurun Sayın Kazan. (DYP sıralarından gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli üyeler; DYP'li milletvekillerinin tepki göstermesini anlamak mümkün değil; çünkü, bizim bu konudaki görüşlerimizin haklılığı ortaya çıkarsa, Yüce Meclis, bu görüşlerin haklılığını kabul ederse, kendilerinin de konuşma imkânı doğacaktır ve kendileri de böylesine hayati bir ülke meselesinde görüşlerini ortaya koymak imkân ve fırsatını bulacaklardır. (DYP sıralarından gürültüler) Onun için, bu usul konusunda, Sayın Başkanın tutumu konusunda, yine İçtüzük hükümleri çerçevesinde, bize göre açık olan bir gerçeği elbette vurgulamak zorunda kaldık.

Sayın Başkan, 62 nci maddeyi uygularken, bu maddenin dördüncü fıkrasında "Hükümete, esas komisyona ve siyasi parti gruplarına, söz almada öncelik tanınır" ifadesini, kişisel konuşma yapıldıktan sonra siyasi parti grupları konuşamaz, Hükümet konuşamaz, Komisyon konuşamaz anlamında yorumlamaktadır. Halbuki, herhangi bir konunun müzakeresi devam ettiği sürece, "Konu üzerinde müzakereler tamamlanmıştır" diye bağlanmadığı sürece, siyasi partilerin, hükümetin, komisyonun konuşma hakları vardır. Bu hakkı, bu madde elden almamaktadır. Sayın Başkan, bu kadar önemli bir meselede, ilk defa gündeme gelen bu usul tartışması konusunda fikirlerini beyan ettiler, fikirlerine saygımız var; ama, ortaya konulan şu haklı itirazın da, zannediyorum bir tutarlılığı var, bir geçerliliği var. "Müzakereler tamamlanmıştır" denilmedikten sonra, siyasi parti gruplarının kişisel konuşmalardan daha önce konuşma yapmadı diye haklarının ortadan kaldırılması, elbette mümkün değildir ve mümkün olmamalıdır. Bu, önemli hususlardan bir tanesidir.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Bir diğer açıklamak mecburiyetinde olduğumuz konu da; bu meseleler müzakere edilirken, tartışılırken, elbette yeni İçtüzüğe de birtakım açık hükümler getirmek zarureti ortaya çıkmaktadır. Bu faydayı sağlayacaktır. Bütün bunların ışığı altında, "Bir emsal yok" dediler. Böyle bir mesele usul tartışması olarak gündeme gelmemiş, tartışması yapılmamış. Bu konuda müzakere yapılmamış ki, böyle bir müzakerede alınan kararı şu yönde veya bu yönde bir emsal olarak gösterelim... Bu konu gündeme ilk defa geliyor. Onun için, biz bu konuda haklı olduğumuzu düşünüyoruz ve bu haklılığımızı ifade etmek bakımından da, şu anda vaki olan söz talebinin Başkan tarafından yerine getirilmesini gerekli görüyoruz.

Saygılarımla arz ediyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Bu uygulamanın lehinde söz isteyen?.. Lehinde bağırان çok da, söz isteyen yok. İşte, bu yönetim böyle yürüyor...

Değerli arkadaşlarım, Başkanlık, İçtüzüğün 62 nci maddesindeki öncelik yorumunu vazıkanunun, bu konuşmalarda düzenlemeyi yaparken, tabiatıyla grup sözcülerine öncelik tanınmasında lüzum ve fayda gördüğünü; ama, şahısları adına görüşmelere geçildikten sonra da, geriye dönüşler yapılarak; bir grup söz istiyorsa, bir kere daha geriye dönerek, iki grup söz istiyorsa, iki kere geriye dönerek, üç grup söz istiyorsa üç kere geriye dönerek ve "Son söz milletvekilinindir" kuralı gereği, her grup konuştuktan sona, bir kere daha bir milletvekiline şahsı adına konuşma imkânı doğurarak; yani önceliği, âdeta sırasızlığa, önceliksizliğe ve sonsuzluğa çevirerek bu sistemi, bu disiplini allak bullak eder.

İşte, Başkanlık, bu maddeyi böyle yorumlayarak, emsal ve bugüne kadar, diğer değerli meslektaşlarım, diğer başkanvekili arkadaşlarım tarafından bugüne kadar aksine bir uygulamaya yer verilmediğini dikkate alarak ve hepsi bir yana, İçtüzükteki bu uygulamanın, bundan böyle çalışmaları ihlal edebilecek bir emsal oluşturmamasına yol açmamak düşüncesiyle, Sayın Kazan'ın değerli mütalaasına rağmen, uygulamasının doğruluğu kanaatini muhafaza etmektedir; ama, Başkanla gruplar arasındaki bu yorum ve yaklaşım farklılığının tarafsız hakem, adil irade olarak Genel Kurulca karara bağlanmasını uygun görmektedir.

Bu itibarla bu usul tartışması sonunda, Başkanlık uygulamasının isabetli olup olmadığı hususunu ve Refah Partisi Grubunun müracaatı üzerine yeniden söz verilip verilmemesi gereğini oylarınıza sunuyorum: Başkanlığın uygulamasını usule uygun bulanlar işaret buyursunlar. Uygun bulmayanlar... Başkanlığın uygulaması usule uygun görülmüştür.

Görüşmesi yarım kalan kanun hükmünde kararnamenin müzakeresi tamamlanmadan, gündemin diğer maddelerine geçilip, geçilemeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	28	18.11.1992	48-52	Yıldırım Avcı	İşıl Saygın	Mehmet Cemal Öztaylan

BAŞKAN - Buyurun. (DYP sıralarından gürültüler)

Efendim, Başkanlık tutumunun aleyhinde konuşuyor.

ALİ YALÇIN ÖĞÜTCAN (Adana) - Olmaz ki, demek itiraz eden herkes burada konuşacak! (DYP sıralarından "Cevap hakkı doğar" sesleri)

BAŞKAN - Hayır, lehte konuşsun veya konuşmasın, hiçbir cevap hakkı doğmaz. Bu takdir tamamiyle üyelerin takdirinedir.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üşütmüş olmama ve bu nedenle sesimin doğru dürüst çıkmamasına rağmen, burada uzun müddettir, dikkat ediyorum, Meclis İçtüzüğüne ve Anayasaya aykırı işlemler yapılmaktadır.

MEHMET CEBİ (Samsun) - Sen evvela devletin lojmanından çık!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Bakınız 64 üncü maddeyi ben okuyorum Sayın Başkan.

"Madde 64. - Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet, bir konuyu öne alma veya geriye bırakma gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur.

Bu yolda bir istemde bulunulursa..."

BAŞKAN - Efendim, Meclise hitap edin, bana değil.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Efendim, Sayın Başkan ve Sayın Meclis dedim; ben Sayın Başkana ve Sayın üyelere hitap ediyorum.

MEHMET CEBİ (Samsun) - Lojman maddesine gel!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - "...Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir. Bu görüşme sonucunda oya başvurmak gerekirse, oylama, işaretle yapılır." Burada Başkanım, takdir yetkisi nerede?.. Şu maddede nerede Başkanın takdir yetkisi var?! "Söz verilir" diyor; şimdi 64 üncü maddeye göre söz istedim.

ADİL AYDIN (Antalya) - Sen ne zamandan beri kanunlara saygılısın!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Konuşuyorum, oylayacağız efendim.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Takdiri bana ait. "Gerekirse" diyor. Lütfen...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Efendim, gerekirse oylama yapılır?

BAŞKAN - Onun takdiri bana ait.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Gerekirse oylama yapılır.

BAŞKAN - Onun takdiri bana ait.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Ama söz vermeye mecbursunuz.

BAŞKAN - Hayır, mecbur değilim.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Bakın ikinci fıkrasını tekrar okuyorum.

BAŞKAN - Kendi tefsirinize göre...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Tefsir yapmıyorum.

"Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir." "Verilebilir" demiyor...

BAŞKAN - Tamam, veriyoruz.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Verilir ve verdiniz, vermeye mecbursunuz. Siz, İçtüzüğe uymaya mecbursunuz.

ADİL AYDIN (Antalya) - Sen ne zamandan beri kanunlara saygılısın!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Ben her zaman saygılıyım.

Gelelim Anayasanın 91 inci maddesine.

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Lojman maddesine gel!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Anayasanın 91 inci maddesi "Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür" diyor.

Bizim gündemimizde ön sıralarda, başta Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının Kanun Hükmünde Kararnamesi ve arkasında diğer kanun hükmünde kararnameler sırada duruyor. Kaldı ki, sadece gündemde durmuyor, bunlardan bir tanesinin de görüşülmesine başlandı, yarısına gelindi.

Şimdi, Danışma Kurulu, İçtüzüğe göre, gündemdeki kanun hükmünde kararnameler hariç, diğer kanun tasarı ve tekliflerin yerlerini değiştirebilir, ön sıralara alabilir; ama kanun hükmünde kararnamelerin önüne getiremez.

BAŞKAN - Yapılmış, uygulanmış bir hadise...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Neden getiremez? Çünkü, Anayasanın 91 inci maddesi buna imkân tanımıyor.

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - Bakan yok, komisyon yok; ne yapacağız?..

BAŞKAN - Sayın Özal, süreniz dolmak üzere, lütfen bitiriniz.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Anayasanın geçici 6 ncı maddesi, bakınız ne deniyor: "GEÇİCİ MADDE 6. - Anayasaya göre kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplantı ve çalışmaları için kendi İçtüzükleri yapılıncaya kadar, Millet Meclisinin 12 Eylül 1980 tarihinden önce yürürlükte olan İçtüzüğünün, Anayasaya aykırı olmayan hükümleri uygulanır."

O halde, bizim burada bu kanun hükmünde kararnameyi öncelikle görüşmemiz gerekir, Anayasanın hükmüdür. (DYP sıralarından gürültüler)

Sayın Başkan der ki ve daha önce de denir ki: "Efendim, benden önceki diğer başkanvekillerinden bir tanesi böyle bir uygulama yaptı, Sayın Işıklar yaptı; dolayısıyla, bu uygundur!"

MEHMET CEBİ (Samsun) - Lojman için de uygun!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Şimdi, daha önce yapılan yanlış uygulamalar eğer emsal teşkil edecekse, biz burada İçtüzükten de vazgeçelim, Anayasadan da vazgeçelim; bütün yanlış uygulamalardan meydana gelen bir teamülle hareket edelim! O zaman, bunun anlamı budur arkadaşlar. Bütün başkanlar burada gelişigüzel otururlar, kendilerine göre karar verirler ve daha sonra da birtakım kararlar manzumesi doğar ve bu kararlar manzumesi yanlış kararlar manzumesidir, bir teamül haline gelir ve bu, İçtüzüğün de, Anayasanın da üstüne çıkar! Olur mu böyle şey? Bu nasıl mantıktır, bu nasıl hukuk devletidir? "Benden öncekiler böyle yaptı -Ama Anayasaya aykırı, İçtüzüğe aykırı- ben de böyle yaparım!" Hukuk Devleti anlayışı böyle olmaz arkadaşlar.

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - O senin hüsnükuruntun.

BAŞKAN - Efendim, lütfen bitirin.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Sayın Başkan, eğer bir yanlışlık yapılmışsa siz düzeltiniz. Siz, burada deyin ki, "benden önceki başkanlar bunu yanlış yapmışlar."

BAŞKAN - Lütfen bitiriniz.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Şimdi sadede gelelim. Burada komisyon bulunmuyor; öyle mi? Niçin bulunmuyor? Burada bulunmaması söylendi komisyona. (SHP sıralarından "süresi doldu" sesleri)

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - O senin hüsnükuruntun; sana ne!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Plan ve Bütçe Komisyonu, zaten bütçeyi görüşüyor. Sayın Başkanı veya Başkan Yardımcısı, istediği anda buraya gelebilir. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler) Hiçbir geçerleri yok.

BAŞKAN - Sayın Özal, bitirin lütfen.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Bitiriyorum efendim. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Ben konuşurken Genel Kurulu da sükunete davet ederseniz, ben de söylediklerimi daha iyi anlatabilirim; zapta geçiriyorum.

BAŞKAN - Geçirin, geçirin.

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Lojmanları da zapta geçirin! (DYP sıralarından "Süresi doldu Sayın Başkan")

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - 10 dakika konuşacağım.

BAŞKAN - Süreniz 5 dakika, lütfen bitirelim.

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Lojmandan da konuşsana!..

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Zamanı gelirse hepsini konuşuruz... (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Lütfen onları konuşmayınız; şimdi lojman sırası değil. Lütfen tutumum hakkında, usul hakkında...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Efendim, arkadaşları sükûnete davet ediniz; sataşma var.

BAŞKAN - Efendim, arkadaşları bu duruma siz getiriyorsunuz; lütfen...

Buyurun.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Şimdi, şunu tespit ediyorum, tekrar tespit ettiriyorum. Burada, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun görüşülmeye başlanmıştır. Daha önce, yine Sayın Başkanvekilinin idaresinde bu kanunun görüşmeleri yarım bırakılmış, bu kanun burada görüşülmeden, diğer üç tane kanun çıkarılmıştır. Bu kanunlar dolayısıyla, bu Mecliste, kanun hükmünde kararnamenin önünde öncelik almışlardır. Bugün de Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ve görüşeceğimiz diğer başka kanunlar da, bu kanun hükmünde kararnamenin, "de facto" önünde, öncelik alacaklardır.

Şu anda oturumu yöneten Başkan, buna imkân tanıyarak Anayasa suçu işlemektedir. Bugün kendisine hesap soramayız; ama yarın biz iktidara geldiğimiz zaman, bu Meclisin çalışmasıyla ilgili olarak bu hesabı soracağız; Meclis zabıtlarına bunun için geçiriyoruz. (DYP sıralarından "Hayal, hayal..." sesleri, gürültüler)

Saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aleyhte konuşacak başka Sayın üye?.. Yok.

Lehte konuşacak Sayın üye?..

Buyurun Fehmi Bey. (SHP sıralarından alkışlar)

FEHMİ IŞIKLAR (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Özal, ismimi de zikrederek, usule aykırı bir durum söz konusu olmadığı halde, sanki daha önceki oturumda usulsüzlük yapılmışcasına bir konuyu yeniden gündeme getirdi.

Geçen dönem burada bulunan milletvekilleri bilirler: Komisyon ve hükümet bulunmadığı takdirde -usul de böyle- bir yasayı görüşmek mümkün değil. Meclis Başkanlığı yapan Başkanvekili, komisyonu ve hükümeti, bir başka yöntem kullanarak, buraya oturtma yetkisine sahip değil. Başkanlık yapan Başkanvekili, komisyonu sorar, hükümeti sorar; komisyon ve hükümet yoksa, o yasa teklifi görüşülmez. Başkanlık yapan Meclis Başkanvekili, komisyonu ve hükümeti zorla nasıl oturtma yetkisine sahip değilse, yoklama isteyen grubun, 10 milletvekilinin dışındaki milletvekilleri kuliste oturduğu belli olduğu halde, gelmezlerse, Başkan onları da getirtme yetkisine sahip değildir. (SHP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Toplantı yeter sayısı yoksa toplantı yapamazsınız, görüşme yapamazsınız.

FEHMİ IŞIKLAR (Devamla) - Hayır, görüşme yaparsınız...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Yapamazsınız...

FEHMİ IŞIKLAR (Devamla) - Bir saniye efendim, siz konuştuğunuzda ben müdahale etmedim.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Ettiniz...

FEHMİ IŞIKLAR (Devamla) - Ben müdahale etmedim. Sizin bu telaşınızı...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Onlar etti.

FEHMİ IŞIKLAR (Devamla) - Ben onların sorumluluğunu taşıyorum Sayın Özal. Biraz daha ciddi olmanızı dilerim.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Ciddiyim.

FEHMİ IŞIKLAR (Devamla) - Bu Meclis çalışacaktır arkadaşlar. Görüşülmek istenen teklif, dünyaya karşı Türkiye'nin yüzünü ak edecek tekliflerden biri; 12 Eylül'ün kalıntılarını, kötü uygulamalarını silecek, yepyeni bir Türkiye'nin müjdesini verecek tekliftir.

BAŞKAN - Sayın Işıklar, lütfen... Lütfen konu üzerine...

FEHMİ IŞIKLAR (Devamla) - Sayın Özal'ı rahatsız eden bu.

Sayın Başkan, usulsüzlük yoktur. Geçen toplantıda da doğru yönetilmiştir, şimdi de siz doğru yönetmektesiniz. Lütfen, bir milletvekili sesini yükseltti diye, Meclisin tüm milletvekillerinin hakkını ve Meclisin hakkını korumamazlık yapmayınız; önce Meclisin hakkını koruyunuz.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Lehte ve aleyhte başka konuşmak isteyen Sayın üye?.. Yok.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

TBMM Genel Kurul salonunda, görüşmeleri tespit maksadıyla TRT dışında özel bir kameranın bulundurulup, bulundurulmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	62	2.2.1993	325-331	Yasin Hatiboğlu	Ali Günaydın	İşıl Saygın

BAŞKAN - Buyurun efendim. Benim tutumumda ne var? Buyurun.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, usul hakkında tutumunuzla ilgili müzakere açmış oluyorsunuz, bize de hak doğdu, söz talebimiz var.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Müftüoğlu.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zoguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Başkandan söz talebimin temelinde, Meclis Başkanlık Divanında bu konuda alınan bir karar olduğu için söz almakta ısrar ettim. Sayın Başkanvekili, nedense bu kararı hatırlamakta güçlük çektiler. Bu kararın amacı şuydu: Bütün parti gruplarının şikâyeti -hepimiz beraber yaşıyorduk- şurada çekim yapan çeşitli özel kuruluşların ve TRT'nin beş, altı kamerası vardı, "Bu kameralar buradan kalksın, isterlerse, şu balkondan, değerli basın mensubu arkadaşlarımla şu anda izledikleri yerden çekim yapabilirler" dendi ve dikkatinizi çekmiştir, burada bir iki aydır sadece Türkiye'nin tek yasal televizyonu olan Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu kameraları çekim yapmaktadır.

Bugün, her ne hikmetse, bu değerli kardeşimiz, şuradan çekim yapıyor.

Bu alınan kararlara karşı oturuma Başkanlık yapan Başkanvekilleri, kendi partilerinin istekleri doğrultusunda hareket eder ve kendilerine has kararlar alırsa, bu Meclisi çalıştıramayız değerli arkadaşlarım. Bu Meclis böyle çalışmaz. (DYP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)

Bu konuda Refah Partisi Grubu müracaat etmiş olabilir; ancak, bir prensip kararı vardır. Sayın Başkanın -kendilerine fevkalade saygı duyduğum Sayın Hatipoğlu'nun- bu kameraya izin vermemesi gerekirdi.

Burada bir hususa daha dikkatinizi çekmek istiyorum. Sayın Şevket Kazan'ın, burada bas bas bağırması, ne Hükümetle ne de Çekiç Güç'le bir zoru olduğundandır; sadece, kendi tabanına mesaj verebilmek, şu kameranın karşısında konuşabilmek için bu şekilde hareket ediyorlar ve kendilerine, siyasi tecrübelerine, milliyetçiliğine yakıştıramadığım o cümleyi de şiddetle kınıyorum, protesto ediyorum. (DYP sıralarından alkışlar, RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Müftüoğlu.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, tutumunuzun lehinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun... (DYP sıralarından gürültüler)

Efendim, müsaade buyurun...

Değerli milletvekilleri, böylece usul müzakeresi açılmış oldu. İki lehte, iki aleyhte, değerli üyelere söz vereceğim.

Tumumum hakkında, aleyhte, Sayın Müftüoğlu konuştular. Arzu edilirse, bir aleyhte, iki lehte Sayın değerli üyeye söz vereceğim.

Söz talebi var mı efendim?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Tutumunuzun lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehte Sayın Asiltürk, buyurun efendim.

HALİL DEMİR (Aksaray) - Humeyni'ninin uşağı!..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok değerli Grup Başkanvekili arkadaşımızı, bu müzakerelerin, TRT dışında bir başka kamera tarafından tespit edilmesine karşı reaksiyon gösterdi ve bunun olmaması gerektiğini ifade etti.

HAYRİ DOĞAN (Antalya) - Menşei ne o televizyonun; İran televizyonu mu yoksa?!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Dolayısıyla, TRT dışında başka bir kameranın bu müzakereleri tespit etmesi temel kurallar açısından değerlendirildiğinde, Meclisin, açık olması, aleni olması; Meclisin, burada değerli dinleyiciler de var, onlar tarafından nasıl izleniyorsa, bu konuşmaların; imkân varsa TRT tarafından eğer, TRT bu kanalı kapatıyorsa, bu yolu engelliyorsa başka kameralar tarafından da tespit edilip, topluma ulaştırılmasında, temel kurallar açısından hiçbir mahzur yoktur; tam tersine, gerek vardır.

Bu ihtiyaç nereden doğuyor? Bu ihtiyaç şundan doğuyor: Şimdi, şu anda TRT'yi yönetenler, şu anda TRT'yi idare edenler, bu İktidarın emri altındalar, bundan evvel de başka iktidarların emri altındalardı, dün muhalefetteyken DYP Grubu, burada TRT'nin Hükümetin borazanı olduğundan bahsederek, bu tabiri kullanarak, "TRT, Hükümetin borazanıdır" diyerek hücum ediyordu. Ne zaman iktidara geldi, TRT idarecileri, başındaki Genel Müdür, bu İktidara bende oldu; şimdi o kadar rahatlar ki, hiçbir şikâyetleri yok! Niye şikâyetleri yok? Çünkü, istemedikleri hiçbir şey halka intikal etmiyor.

Şimdi, bu durum karşısında, bu müzakerelerin topluma intikal etmesini, halka intikal etmesini isteyenler, eğer burada hiçbir kurala aykırı olmadan bu çekimleri yapıyorlarsa, buna, aslında şeffaf olduğunu söyleyen, temel insan haklarına saygılı olduğunu söyleyen her insanın, sadece saygı göstermesi lazımdır.

Bunun dışında, hiçbir kural da yoktur. Bu yetki nereden alınıyor, bilmiyorum, İçtüzüğü, herhalde, ben bu arkadaşlarım kadar, belki de bu

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

arkadaşlarımdan daha iyi bilirim; İttüzükte engelleyici hiçbir madde yok, Danışma Kurulunda alınmış bir karar da yok. Peki, niçin TRT'nin dışında bir kameranın buradaki müzakereleri tespit etmesine karşı çıkıyoruz? Şunun için çıkıyoruz: Burada söylenen sözler, beylerin hoşlarına gitmiyor; ama, hoşlarına gitmese de, kurallar geçerlidir, açıklık geçerlidir, bu Meclisin, milletten saklanmaması kaidesi geçerlidir ve bu cereyan ediyor, işte, şu anda yapılan şey, bunun tespitinden ibarettir ve kimseye de özel muamele yapılmıyor.

HAYRİ DOĞAN (Antalya) - İran televizyonu mu bu?!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Ben Sayın Başkandan, "Başka bir kameranın burada çekim yapması talebi oldu mu?" diye sordum; Sayın Başkan, "Hayır, böyle bir talep olmadı" dedi.

Şayet, burada herhangi bir kameranın daha çekim yapma talebi olsa da, Başkan bunu engelleyip, siyasi tercihini kullanıp, sadece bir kameraya izin verse, ben sizinle beraber sizin hakkınızı korurum. (RP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar, DYP sıralarından gürültüler) Ama, böyle bir şey yok ki, böyle bir talep de yok...

HAYRİ DOĞAN (Antalya) - Sen bizim hakkımızı koruyamazsın!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Tabii siz hak yönünde değilsiniz ki, zorbalık yönündesiniz...

M. ERDAL KOYUNCU (Siirt) - Öyle bir şey yok.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Siz, "bizim ekseriyetimiz var, biz burada hiçbir şeyi yürütmeyeceğiz, bizim dışımızdaki isteklerin hiçbirisine rıza göstermeyeceğiz" diyorsunuz; ama, bu memlekette hakka saygılı başkanlar da var, bu memlekette hakka saygılı milletvekilleri de var... Sizin bu isteğiniz yerine gelmeyecek.

M. ERDAL KOYUNCU (Siirt) - Öyle ise, herkes kendi televizyonunu getirsin.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - İkinci konuya da temas edeyim.

Türkiye, genel bir tanımdır; Türkiye'nin içerisinde siz de varsınız, biz de varız. Türkiye'nin içerisinde başka birçok kurumlar, kuruluşlar da var... Bu bakımdan, Grup Başkanvekilimizin Grup adına yaptığı konuşmada kastı, böylece Türkiye'nin topyekûnu değildir, bunu ifade etti; Türkiye Cumhuriyeti de değildir, işte açıklıyorum, net olarak ifade ediyorum: Burada muhatap, Türkiye'yi Batı'nın uydusu haline getiren, Batı'nın emrettiği her şeyi yapan, bir nevi bendelik halinde olan -ki, buna Sayın Grup Başkanvekilimiz, "uşaklık" tabirini kullandı- bu hale getiren İktidardır; iktidarların yardımcılarıdır, bu yönde hareket edenlerdir, Çekiç Güç'ü başlarına taç edenlerdir! Tavzih ediyorum ve herkesin de bunu böyle bilmesinin gerekli olduğunu ifade ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Asiltürk, teşekkür ediyorum.

Usul hakkında lehte aleyhte başka söz talebi olan var mı?

BAKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Daçe lehte mi, aleyhte mi?

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Aleyhte.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; meseleyi yine İçtüzük çerçevesi içerisinde halletmek mecburiyetimiz vardır.

Şimdi, İçtüzüğün 142 nci maddesini, Sayın Başkanımın ve değerli Genel Kurul üyelerinin dikkatine sunmak istiyorum: "Genel Kurul salonu ile komisyon odalarına, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden, Meclis memur ve hizmetlilerinden, Hükümetin iş için gönderdiği memurlardan ve çağrılan uzmanlardan başka kimselerin girmesi yasaktır.

Girenler Başkanlıkça dışarı çıkartılır.

Ziyaretçilerin ziyaret usulleri, bir yönetmelik ile düzenlenir."

Gayet açık bir hükümle karşı karşıyayız.

İkincisi: Şayet Sayın Meclis Başkanımız bu kanaatte değillerse, 64 üncü maddeyi uygulama ihtiyacını, sanıyorum ki, hissedeceklerdir. Usul hakkındaki konuşmalardan sonra Sayın Başkanın konuyu oylamaya sunması ve Genel Kurulun oyuyla halletmesi gerekmektedir. "Bu görüşme sonunda oya başvurmak gerekirse, oylama, işaretle yapılır" şeklinde, Tüzüğümüzün 64 üncü maddesinde açık bir hüküm vardır.

Bu kamera, bir televizyon kanalının kamerası değildir. Eğer televizyon kanalıysa, Genel Kurula girebiliyorsa, yukarıdaki televizyon kameralarının günahı nedir? Bunu Sayın başkana sormak gerekmez mi? (DYP sıralarından alkışlar)

Onun için, Sayın Başkanın usul hükümlerine harfiyyen -bundan önce olduğu gibi- riayet edeceğini umuyor, teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Ben teşekkür ediyorum Sayın Daçe.

AHMET ŞEREF ERDEM (Burdur) - Sayın Başkan, kameraman, ziyaretçi kartıyla girmiş, onu da mı görmüyorsunuz?!

BAŞKAN-Lehte, Sayın Gökçek buyurunuz.

İ. MELİH GÖKÇEK (Ankara) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; özellikle bu dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk açılışında Sayın Başbakan Süleyman Demirel, Türkiye'de bundan böyle en şeffaf dönemin yaşanacağını ifade etmişlerdi. (DYP sıralarından "doğru" sesleri)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Ayrıca da demişti ki, "Konuşan Türkiye olacak" (DYP sıralarından "ilgisi ne?" sesleri, gürültüler)

İlgisini söyleyeceğim efendim, sabredin. Biz çok "ne ilgisi var?" dedik de cevap vermeden, indiriz aşağıya; ama, müsaade edin, buna rağmen, biz, ilgisini söyleyeceğiz.

"Şeffaflık, şeffaflık" diye ifade edildikten sonra, arkadan ifade edilen bir ikinci husus, bundan sonra, mevcut olan siyasal partilerin görüşmeleri televizyonun bir kanalından devamlı olarak Türkiye'ye yayınlanacağı hususuydu.

Bu, Sayın Süleyman Demirel'in, şu kürsüden bize vermiş olduğu vaatti; bütün arkadaşlarımız biliyor. Aradan birbuçuk sene geçti; ama, birbuçuk sene geçmesine rağmen, daha bir kanal tahsisi filan söz konusu değil.

Gene, Sayın Süleyman Demirel'in ifadesidir; liderler her ay açık oturuma çıkacaktır; ama, maalesef, aşağı yukarı sekiz aydan beri liderleri açikoturumda göremiyoruz.

Televizyonda, günde 15-20 dakika Sayın Süleyman Demirel konuşuyor, Sayın İnönü'ye de 5-10 dakika veriliyor; Sayın Mesut Yılmaz'a 2 dakika, ondan sonra Sayın Necmettin Erbakan'a 45 saniye, Sayın Baykal'a 45 saniye ayrılıyor ve bunun adı "şeffaflık" bunun adı "demokrasi" (!)..

Televizyonu sabahtan akşama kadar kullanıyorsunuz, kimsenin şikâyeti yok; müsaade edin, hiç olmazsa kendi imkânlarımızı kullanarak buradaki görüşmeleri banda alıp, millete kendimizi öyle duyuralım. Bu ne biçim şeffaflık arkadaşlar?! (RP sıralarından alkışlar, DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Daha yeni, bir genelge yayınlattınız; Türkiye'deki bütün televizyonların yayın hayatından çekilmesini, özellikle, kanunlara ve Anayasaya aykırı olduğunu ifade ettiniz.

Birbuçuk seneden beri farkında değildiniz, nedense aniden aklınıza geliverdi! Hani nerede şeffaflık?.. Bu mu şeffaflık?!

HAYRİ DOĞAN (Antalya) - Bırak demogojiyi şimdi. O televizyon senin mi?

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla) - Bakınız, eğer siz gerçekten haklı olduğunuza inansanız, bugün şu TRT'den naklen yayını engellemezsiniz. Haksızsınız. Bugün, şurada mevcut olan gensoru görüşmelerini şu millet dinleseydi, siz mi haklısınız, biz mi haklıyız, karar verseydi, kötü mü olurdu? Niye cesaretiniz yok televizyondan naklen yayına? Ne zaman şeffaflığa başlayacaksınız; soruyoruz! (RP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bu banttan çok korkuyorsanız, bir tane de size hediye ederiz, onu da kendi partililerinize özellikle, dağıtırsanız!.. (RP sıralarından alkışlar)

Yani, bizden böyle bir arzunuz varsa, siyasal parti olarak biz bunu reddetmeyiz; ama, bundan lütfen çekinmeyiniz, şeffaflığın gereği bu.

Siz, televizyonları bize kapattığınız için, biz de hiç olmazsa bu imkânları arıyoruz ve Türkiye'ye dağıtıp, hiç olmazsa, "Meclisteki konuşmalarımız bunlar" diyebiliyoruz.

Bize TRT'de yer vermiyorsunuz. Ne zaman ki, Refah Partili birtakım gönüldaşlar özel televizyonlara el attı -dikkat ediyorsanız- onları da hemen ortadan kaldırmayı tercih ettiniz.

Türkiye'de böyle şeffaflık olmaz beyler. O bakımdan, hiç gocunmayın ve lütfen müsaade edin, şu kürsüden herkes konuşsun, kanaatini açık ve net olarak belirtsin.

Sinop Televizyonuna bir gün çıktım, konuştum -özel televizyona- ertesi günü bir Sayın Bakanın emriyle, Sinop TV derdest edildi, gece yarısı 03'te görevlileri ifadeye götürdüler ve onu da inkâr etmedi Sayın Bakan.

Düşünebiliyor musunuz, Türkiye'de bu kadar mı şeffaflık var?! Ondan sonra "demokrasi, şeffaflık"...

Olmaz arkadaşlar...

O bakımdan, bundan böyle, lütfediniz, arkadaşlarımız istediği zaman çeksinler.

Sayın Başkanın tutumunu da son derece haklı görüyoruz. Şu konuşan Türkiye ve şeffaflık konusunda da lütfen samimi olunuz.

Son olarak şu hususu ifade etmek istiyorum...

MUSTAFA YILMAZ (Gaziantep) - Sen daha, şeffaflığı anlayamamışsın.

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla) - Sayın Daçe 142 nci maddeyi okudu. Ben de 144 üncü maddeyi okuyorum: "Madde 144. -Millet Meclisi Genel Kurul ve komisyonlardaki çalışmaları takip edecek basın ve yayın mensuplarına, Başkanlıkça özel bir giriş kartı verilir. Bu kartı taşımayan basın ve yayın mensupları, Millet Meclisinde..."

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bu basın mensubu değil!

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla) - Müsaade buyurun efendim, bu da bizim basınımız. Basın müşavirimiz, evet...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Basın kartı nerede?

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla) - Partimin basın müşaviri. Benim partimin basın müşavirini sen mi tayin ediyorsun?! (Gürültüler)

Devam ediyor, "basına ayrılan yerlere giremezler. Bu özel kartlarla ilgili esaslar, Başkanlık Divanınca, Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanıyla anlaşmak suretiyle kararlaştırılır..."

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Sahtekâr!..

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla) - Terbiyesizlik etmenin âlemi yok. Sahtekâr, onu söyleyen kişidir.

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Yakasında basın kartı yok... Sayın Başkan, İçtüzüğü uygulayın, çıkarın dışarı.

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla)- "... Türk ve yabancı basın mensuplarına özel dinleme locaları ve çalışma büroları ayrılması, Meclis binasının diğer kısımlarına girebilmeleri ve basın ve yayın mensuplarına ilişkin sair hususlar, Başkanlık Divanınca hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir."

O bakımdan, arkadaşımızın girmesinde de bir engel yoktur. Yalnız, şuradan şunu söyleyeyim: Bu Meclisin içerisinde herkes birbirine laf atar; ama, kimsenin kimseye kalkıp, saygısızlık etmeye hakkı yoktur, "sahtekâr" demeye hakkı yoktur.

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Sen yapmıyor musun sahtekârlığı?

BAŞKAN - Müsaade buyurun... Lütfen...

İ. MELİH GÖKÇEK (Devamla) - Bunun hesabını inşallah mahkemede vereceksin; sahtekârlığın nasıl olduğunun hesabını mahkemede vereceksin.

Hepinize saygılar sunuyorum; sağolun, varolun. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Gökçek. Değerli milletvekilleri..

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Sayın Başkan, önce İçtüzüğü uygulayın. Bu şahıs Meclisin Genel Kuruluna giremez. Eline kamera alan herkes buraya giremez. Nedir bu?!

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim.

MUHTAR MAHRAMLI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, bu, Başkanlığın vermiş olduğu kart. Onun kartı nerede? Onun kartı, misafir kartı...

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, müsaade buyurun.

HAYRİ DOĞAN (Antalya) - Ne basın, ne de tescilli bir televizyon temsilcisi bu... (Gürültüler)

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Meclisi bu hale düşüren sizensin Sayın Başkan.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Öztaylan.

MEHMET CEMAL ÖZTAYLAN (Balıkesir) - Sayın Başkan, zatı âlinizin de bulunduğu Başkanlık Divanı toplantısında, diğer parti mensubu

arkadaşlarımız, partimizi ve bizi rencide edici ifadeler kullanmıştı. Biz bir yıldan beri, bu kanalı, Meclisten yayını oluşturamadık ama, biliyorsunuz ki, zatı âlinizin de bulunduğu toplantıda, Başkanlık Divanı olarak, Meclisin bütçesinden pay ayırarak, Türkiye'mize yayın yapmak için gerekli sistematik çalışmaları yaptığımızı, bunun kolay bir iş olmadığını bunun sistem olarak, yayın olarak ekipman olarak karşılığı paranın da ayrıldığını; arkadaşlarımızın da partimi ve Hükümeti tenkit etmeye hakları olmadığını ve Meclisten yayın hakkındaki gerekli çalışmaları, Genel Kurula ve bilhassa zatı âlilerinin izah etmesini rica edeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öztaylan.

Değerli milletvekilleri, konu vuzuha ermiştir. Bu konuda Başkanlık Divanından Genel Kurula öneri getirme yolu her zaman açıktır; Danışma Kurulundan öneri getirme yolu her zaman açıktır. Geçmişteki uygulamaları, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ana işlevini ve temel espirisini nazarı itibara alarak, usulümde, uygulamamda hata olmadığı kanaatimi ifade ediyorum. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Bir hususun oya sunulmasının, bazı üyelerce açıkça işitilmemiş olmasının, o hususun yeniden oylanmasını gerektirip, gerektirmeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	78	9.3.1993	427-434	Yıldırım Avcı	Ali Günaydın	Kadir Ramazan Coşkun

BAŞKAN - Buyurun Sayın Güney, usul hakkında.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; hepinizin bildiği gibi, bundan önceki oturumda Grubumuz tarafından Sayın Adalet Bakanı hakkında vermiş olduğumuz gensorunun görüşülmesi sırasında, Sayın Başkan, uygulamalarıyla büyük yanlışlar yapmıştır.

KAMER GENÇ (Tunceli) -Allah, Allah...

ÜLKÜ GÜNEY (Devamla) - Şimdi, birkaç tespitten sonra bunun Allah Allah mı, vallah vallah mı olduğunu birlikte göreceğiz. Burada birkaç tespiti birlikte yapalım.

Gerek SHP ve gerek DYP grup sözcüsü arkadaşlarımız, konuşmalarında, gensoru önergesinin karşı müdafaasını yaptıklarında, eski Adalet Bakanlarımızın beyanlarını burada serdettiler, açıkladılar ve bu açıklamalarıyla, müdafaalarını yaptılar; o arkadaşlarımızın muhtelif tarihlerde yapmış oldukları bu açıklamalara yorum getirdiler. Bunun sonucunda, bizim eski bakanlarımız, kendileri hakkında burada beyanlarını şöyle veya böyle ifade eden bu grup sözcülerine karşı, İçtüzüğün 72 nci maddesine göre söz istediler. Sayın Başkan, burada, "Bu arkadaşlara söz vereceğim" diye beyanda bulundular. Tespitin biri budur.

İkinci tespit ise şu: Yine hepimizin oylarıyla, biz, gensoru bitimine kadar bu oturumu uzattık, yani gensorunun bitimine kadar oturumun uzatılmasına karar aldık.

Üçüncü ve önemli tespit ise şudur: Muhterem arkadaşlarım, hepinizin bildiği gibi, kendisine sataşılan veya beyanları yanlış olarak Meclise aksettirilen bir üye, aynı oturum içerisinde söz alır ve konuşur. Üstelik...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Aynı oturum sonunda, İçtüzüğü iyi oku. (ANAP sıralarından gürültüler)

ÜLKÜ GÜNEY (Devamla) - Sayın Genç, bir dakika, lütfen beni dinleyiniz. Ayrıca, burada daha önemli bir şey var; bizim arkadaşlarımıza yapılan sataşma, böyle ufak tefek söz atmalar şeklinde değildi; çünkü, arkadaşlarımız gensorunun içeriği hakkında burada konuşacaklardı. Belki Yüce Mecliste oy kullanacak milletvekillerinin, oylarına tesir edebilecek bir konuşma yapacaklardı; çünkü, SHP ve DYP gruplarına mensup arkadaşlarımız, onların beyanlarına dayanarak müdafa yaptılar. Arkadaşlarımız, burada, bunlara karşıt bir müdafa yapıp doğruyu ortaya koyacaklardı. Belki Yüce Meclisin Sayın üyeleri, bu konuşmaların ışığı altında daha başka türlü oy kullanacaklardı.

Muhterem arkadaşlarım, muhalefet için en önemli denetim yollarından bir tanesi gensoru müessesesidir; bunu hepiniz biliyorsunuz. Bu kadar önemli bir konuda, bizim söz hakkımızı vermemek ve hele oylamayı hepiniz gördünüz; ortada bir karışıklık, bir konuşma vardı. Ben, önergeyi veren partinin grup başkanvekili olarak, oylamaya geçildiğini anlayamadım, en ön sırada oturmama rağmen, sadece, sonunda bazı arkadaşlarımın el kaldırdığını gördük, herhalde oylama var dedim. Ne Refah Partililer ne de diğer gruplara mensup arkadaşlar, oylamaya geçildiğini anlamadılar. Sayın Başkan, kafasını yukarıya kaldırmadan, çabucak, sanki, sel önünden kütüğü kaçırcasına, böyle bir yanlış uygulamanın içerisine girdi. Bunu bir türlü anlayamadım.

Oylarınız çoktu, zaten normal olarak bu gensoru reddedilebilirdi. Sayın Başkanın, böyle bir aceleye ihtiyacı mı vardı, niçin bunu yaptı; bir türlü anlayamadım.

Son derece yanlış bir uygulama yaptılar. Muhalefetin burada sesini kısımaya kalkıştı.

Arkadaşlar, bununla bir şey elde edilemez; bununla bir noktaya varamayız. Bununla ne olur? İşte, burada görüldüğü gibi, karşılıklı sataşmalar olur; daha ileriye giden, sınır sistemimizi bozan bazı olaylar neticesinde biz bu Meclisi bu şartlar altında çalıştıramayız.

Dileğimiz ve isteğimiz şudur: Lütfen Sayın Başkan, bu oylamayı tekrar ettirsin; ama bu oylamayı tekrar ettirmeden evvel, mutlaka bizim arkadaşlarımıza da söz hakkı versin (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) onlar açıklamalarda bulunsunlar ve Yüce Meclis daha sağlıklı, daha güzel, daha ciddi bir kararla gensoru önergesini reddederse reddetsin, reddetmeyecekse, o kararı versin. Gelin, bize yardımcı olun, bunu yapalım. Bu yüzden, bundan önce, oturumu idare eden Sayın Başkanı kınıyorum ve Yüce Mecliste bu tip olayların tekerrür etmemesini diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Urfa) - Karambola getirdiler.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Güney.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Asiltürk, buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN - Efendim tutumumuz hakkında, usul hakkında konuşma yapacak.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Yok efendim böyle bir şey.

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) - Oylama tekrar edilsin.

BAŞKAN - Kim "tekrar edilsin" diyor.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) - Ben diyorum.

YÜKSEL YALOVA (Aydın) - İçtüzük diyor, hukuk diyor Sayın Başkan.

ALİ ER (İçel)- Başka çaren yok, sahtekârlık olur.

BAŞKAN - Ayıp!

ALİ ER (İçel) - Size ayıp!

BAŞKAN - Zabıtları okuyunuz...

ALİ ER (İçel) - Sen oku!

BAŞKAN - Lütfen buyurun Sayın Asiltürk.

ALİ ER (İçel) - Oylama yapmak durumundasın, çaren yok başka.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, usul hakkında bir hata yapıldığı zaman, usul görüşmesi açılır ve değerli arkadaşlarım belki dikkat etmemişler, 64 üncü maddeye göre de, bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir.

BAŞKAN - Tamam. Size de aleyhte söz verdim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Dolayısıyla, Sayın Başkanın bu oturumda, başladığı noktadan bu ana kadar yaptığı şey usulüdür. Usulsüz yapılan nedir? Geçen oturumda bir oylama yapıldı. Bu oylamanın açık oyla yapılması talebi varmış, o geri alınmış, sonra işari oyla oylama yapıldı, işari oyla oylama yapılırken, bütün değerli arkadaşlarım da bilirler ki, bir yanlış anlamaya mahal vermemek için, çoğu zaman, hatta ayağa kalkarak dahi oylama tekrarlanıyor, yaptırılıyor ve sayılıyor. Ancak, hemen şunu peşin olarak söyleyeyim: Sayın Başkanın suinietle hareket ettiğini kesinlikle ifade etmiyorum, böyle bir inancım da yok. Başkan, suinietle hareket etmiş değildir; ancak, yapılan bir usuli hata vardır. Sayın Başkan, çok iyi niyetle, "ben saydırdım, bu taraf çoktu, o taraf azdı; onun için, ne oylama, ne yoklama... Ne uğraşıyorsunuz, bu böyleydi" diyor. Bu böyle olmaz işte, bunu belirtmek istiyorum. Burada oylamanın çok sıhhatli yapılması lazım. Oylama nasıl sıhhatli yapılacaktır? Oylamanın sıhhatli yapılması için de evvela Sayın Başkanı, doğru veya yanlış bir şekilde Mecliste protesto ediyorlar ve bir gürültü çıkıyor.

Samimi olarak ifade ediyorum: Sayın Başkanın dediklerini, bütün bu konuşmalarını, o gürültü arasında ben duymadım; duyan arkadaşlarımızın da olduğunu zannetmiyorum.

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Duyan yok ki!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Bir grup, bir gensoru veriyor, "gensorunun lehinde oy kullananlar" diye oylama yapılıyor, bu gürültüden, bu grup, gensorunun lehinde olanlar için oylama yapıldığını duyamıyor, elini bile kaldıramıyor. Buna, "çok tabiidir, böyle olur" demek mümkün değildir.

Ne yapılması lazımdı? Yapılması lazım gelen şey şuydu: önce sükûnet temin edilirdi, nihayet bir dakikayı, iki dakikayı, beş dakikayı alırdı; beş dakika sonra, ciddi bir şekilde bu oylama yapılırdı, herkes de oyunu kullanırdı, ret de edilebilirdi; burada konu, reddedilişi, kabul edilişi değil, reddetmek üzere hazır bulunan milletvekillerinin hiçbirinin duymamasını tabii kabul etmek mümkün değildir ki.

Ben en önde otuyordum. En önde oturan bir arkadaşınız olarak, ben, bu oylamada verilen gensoru önergesinin gündeme alınması için oy kullanacaktım; ama duymadım değerli arkadaşlarım.

AHMET SAYIN (Burdur) - Biz duyduk.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Siz duyduunuz, doğru; neyi duyduunuz: "Kabul etmeyenler" sözünü duyduunuz. Onu ben de duydum ve içimden -yanımdaki arkadaş'a da- Başkan acaba bir hata mı yaptı, önce kabul etmeyenleri mi söylüyor demek zorunda kaldım. (ANAP sıralarından alkışlar)

Şimdi, benim duyduğum, samimi olarak, sizin de duyduğunuz, "kabul edenler, kabul etmeyenler" sözlerinin, "kabul edenler" kısmı değil, "kabul etmeyenler" kısmı oldu; ben de, demin ifade ettiğim gibi, acaba Başkan ikinci kısmından mı başladı, hata mı yapıyor diye bir düşünceye kapıldım. Meğer ben yanlış düşünmüşüm. Başkan, o gürültüde birinci sözü söylemiş; ama bu gürültü içerisinde birinci sözü kimse duymamış, onu geçmiş...

VELİ ANDAÇ DURAK (Adana) - Sizden başka herkes duydu.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - İkinci söz olarak "kabul etmeyenler" demiş; bunu, siz de, ben de duymuşuz ve bu oylama tamamlanmış. Bu şaibeyi yüklenmeye gerek yok. Bu şaibeyi, Meclisin üzerine de yüklemeye gerek yok. Madem arkadaşlarımız çoğunlukta, bu, gayet dikkatli bir şekilde yapılacak oylama neticesinde tespit edilir ve kimsenin bir şey söylemeye, hem ihtiyacı olmazdı, hem böyle bir hakkı da olmazdı. Meclisin İçtüzük usullerine göre bu oylama yapılmamıştır, yapılmamış sayılır. Çünkü, Başkan, milletvekillerinin duymayacağı bir şekilde, içinden, "kabul edenler" dese, dışından da "kabul etmeyenler" dese, o zaman "ben hafifçe fısıldadım" demekle bu İçtüzük hükümleri yerine getirilmez.

AHMET SEZAL ÖZBEK (Kırklareli) - Siz de elinizi kaldırdınız ve oy verdiniz!..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Şimdi öyle olmadı. Nasıl oldu? Şimdiki durumda, aynen içinden söylemek gibi, fısıldamak gibi, kimsenin duymayacağı bir şekle, Meclisteki mevcut protesto gürültüsü sebep oldu.

AHMET SEZAL ÖZBEK (Kırklareli) - Siz de oy kullandınız!..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Sayın Başkan bunu bekler, bunu susturur; ondan sonra, gayet rahat bir şekilde "kabul edenler" der, ellerini kaldırırlar, kabul etmeyenler daha çok olur.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Değerli arkadaşlarım, ben bile duymadım ve kimse de duymadı...

AHMET SEZAL ÖZBEK (Kırklareli) - Siz de oy kullandınız, siz de...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Bir grup başkanvekili gelmiş, gensoru vermiş ve bekliyor ki, verdiği gensorusunun lehinde el kaldırsın; ama o bile duymuyor!.. Hem de nerede duymuyor? Bakın, şu kürsünün bir adım önünde duymuyor!

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - İşitilmedi mi?!

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Hayır; samimi olarak ifade ediyorum, gürültüden işitilmedi, başka hiçbir değerlendirme de yapmıyorum. Sayın Başkan iyi niyetle de olsa, mademki, bu İçtüzükte olmayan tatbikatı yapmıştır, bu bir hatadır, bunun düzeltilmesi lazımdır. Bu oylama, hukuken olmamıştır. Siz bir insana, onun duymayacağı bir şekilde oyunu sorarsanız, ona hiç sormamış demek olursunuz.

Meclisimizin itibarı açısından, sizin itibarınız açısından, hepimizin itibarı açısından ve hukuk açısından bu oylamanın tekrarlanması gerekir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (RP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Lehte konuşmak isteyen?.. Buyurun Sayın Aydın Güven Gürkan.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ben de söz istiyorum Sayın Başkan.

RASİM ZAİMOĞLU (Giresun) - Siz, nasıl lehinde konuşacaksınız?

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Demokrasi havarileri!

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Adalet Bakanı hakkında verilen gensorunun görüşmeleri sırasında birçok söz söylendi. Bunların bir kesimini "sataşma" diye düşünmek ve söz talebinde bulunmak doğal karşılanabilir; ama tüm Meclis, görüşmeleri yakından izledi. Büyük bir ısrarla ve çok sayıda milletvekilinin protestosu altında, üç Sayın milletvekilimizin söz istediği durumda, Sayın milletvekillerine ve Sayın genel başkana herhangi bir biçimde ağır sataşma sayılabilecek bir şey yoktu. Sözlerinin tahrif edildiği, yanlış anlaşıldığı falan olabilir. O hakkı kalmak kayıt ve koşuluyla...

MELİKE TUGAY HASEFE (İstanbul) - Onu siz değerlendiremezsiniz, onu Genel Başkan değerlendirir.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Geliyorum efendim.

Ama, bu talepten yaklaşık birbuçuk - iki saat önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kürsüsünde, Anamuhalefet Partisinin bir sözcüsü Adalet Bakanı hakkında çok açık ve net bir biçimde "bu Adalet Bakanı vatana ihanet etmektedir" diyebilmiştir ve biz de söz talep etmişizdir ve Sayın Meclis Başkanı, sataşma nedeniyle bize de söz vermek ihtiyacını duymamıştır.

M. RAUF ERTEKİN (Kütahya) - Adalet Bakanı konuştu...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - İzin verin efendim.. Evet, sataşma nedeniyle söz talep eden arkadaşlarımızın hiçbirine bu ölçüde bir sataşma söz konusu olmamıştır; ama biz...

YÜKSEL YALOVA (Aydın) - Sayın Gürkan, oylamadan bahsediyorduk...

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Geliyorum efendim, izin veriniz.

Biz, burada, sayısal olarak çoğunlukta bulunduğumuz halde ve Cumhuriyet Hükümetinin bir Bakanı, belki ilk defa bu kürsüde vatana ihanetle itham edilir ve bu tutanaklara geçerken ve biz bunu...

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Doğrudur.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - "Doğrudur" diyorsanız, dava edilirsiniz ve çok ağır ceza görürsünüz. "Doğrudur" demeyiniz lütfen, demeyiniz.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Sadede gel, usul hakkında konuş.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, sataşmayla ilgili söz alma konusunda takdir, Meclis Başkanına aittir. Bu takdirin her zaman doğru ve herkesi tatmin edici bir biçimde kullanıldığını söylemek mümkün değildir; başkanlar, bazen anlaşılmaz bir biçimde, en ufak konularda dahi sataşma hakkını tanımakta, bazen ise tanımamaktadırlar. Meclis Başkanımız, bugünkü tutumuyla, gensorunun yarattığı gerginliği de dikkate alarak, Hükümet ve Bakanın çok ağır bir itham altında kalmış olmasına rağmen, sataşma nedeniyle söz vermemek suretiyle Meclisin... (Hatibin mikrofonu otomatik olarak kapandı)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Usul hakkında konuş, maval okuma!

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - Usul hakkında konuşsun, Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet, buyurun.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Soğukkanlı ve serinkanlı bir biçimde geçmesi için hiçbir tarafın talebini dikkate almamış ve hiç kimseye sataşma nedeniyle söz vermemiştir; doğru bir tavidir, destekliyoruz.

Sayın milletvekilleri, oylamaya gelince; söylediğinize inanmak mümkün değil. Meclisin yarısı oylama yapıldığını duyacak ve oy verecek, Meclisin bir diğer yarısı ise "biz duymadık" diyecek ve bu inandırıcı olacak! (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Duymadık.

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Buna inanmak mümkün değildir. Yaptığımız protesto hareketleri içinde, yaptığınız gürültü içinde biz duyabiliyorsak, pekâlâ muhalefet kanadındaki arkadaşlarımızın da duymuş olması gerekir.

SABRİ YAVUZ (Kırşehir) - Başkan iki defa tekrarladı.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Kaldı ki, Meclis Başkanı iki kez tutanaklara "kabul oyu verenler" diye tekrarladı; ama o protestonun bir devamı olarak muhalefet partisi arkadaşlarımız oy vermemeyi yeğlediler. Bu, serbest iradelerinin doğal bir sonucuydu ve aynı anda, aynı saniyede "oy verenler" dendiğinde duymak isteyenler ve oya katılmak isteyenler oylarını verdiler.

Değerli arkadaşlarım, kaldı ki, oylaması yapılmış bir gensorunun sonucunda itiraz yolları bellidir. Oylama tekrarlanmaz ve aslında bu usul tartışması da bir anlamda muhalefetin taleplerine demokratik bir yanıt vermek için açılmıştır. Mesele kapanmıştır ve oylama bitmiştir, itiraz hakkınız vardır ve bu, İçtüzükte gösterilmektedir. Verirsiniz dilekçenizi, Meclis Başkanlık Divanı toplanır, dilekçenizi görüşür ve kararı verir.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Onu da vereceğiz.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Çoğunlukla reddedersiniz, değil mi?

AYDIN GÜVEN GÜRKAN (Devamla) - Bunun dışında yapılacak başka bir şey yoktur. Meclis Başkanı, bu tavrıyla doğru davranmıştır.

Yüce Kurulu saygıyla selamlıyorum. (SHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Müftüoğlu, buyurun.

ÖKKEŞ ŞENDİLLER (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, duymadığımız halde yalancı duruma düşürüldüğümüzü zabıtlara geçirmek için söylüyorum. Biz, duymadık ve duymadığımız için oy kullanmadık.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Müftüoğlu.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; sözlerime başlamadan evvel hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Hasan Korkmazcan ve arkadaşlarınca, Adalet Bakanımız Sayın Seyfi Oktay hakkında verilen gensoru önergesi üzerinde görüşmeler tamamlanmış ve oylamaya geçilmesi sırasında Sayın Mesut Yılmaz ve Sayın Oltan Sungurlu, kendilerine sataşma olduğu nedeniyle, Sayın Başkandan söz istemişlerdir. Bu, gayet doğaldır. Ancak, Sayın Başkan, bu söz istemini aynı oturumda yerine getirmemiş, zabıtları tetkik edip sataşma tespit edebildiği takdirde söz vereceğini beyan etmiştir.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Öyle bir şey yok zabıtlarda, İçtüzük açık.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Bu uygulama, yıllardır Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılan bir uygulamadır Sayın Kalemlî.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - İçtüzük açık efendim.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, oturumu yönetirken de izah ettiler. Geçen hafta Orman Bakanımız Sayın Vefa Tanır'a da, saat 20.00'de açılan oturumda, sataşma nedeniyle söz verildi.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Yanlış yapmışlar.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Efendim, yanlış yapma değil Sayın Kalemli.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - İki yanlıştan bir doğru çıkmaz; yanlış yapmışlar.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Yanlış yapma diye bir olay yok. Mecliste yerleşen teamüller gereğince yapılan uygulama doğrudur.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - İçtüzük var. İçtüzük varken teamül çalışmaz.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Oturumun başında Sayın Başkan, Sayın Yılmaz'a ve Sayın Sungurlu'ya da söz vermek istediler.

ABBAS INCEAYAN (Bolu) - Nereden biliyorsun?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Sayın Yılmaz, bu hakkı kullanmayacaklarını beyan ettiler; Sayın Sungurlu da şarta bağladılar, "Sayın Güney'in usul tartışması hakkındaki kararından sonra bu hakkı kullanırım" şeklinde beyanda bulundular.

Anlatmak istediğim şu: Sayın Başkanın satışma nedeniyle söz istemlerine karşı yaptığı uygulama usule uygundur, teamüle uygundur, en ufak bir yanlışlık yoktur. (ANAP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

İkinci husus ise, yapılan oylama, değerli arkadaşlarım. Bakınız, Sayın Güney, mikrofona ve Sayın Başkana benden daha yakın, ben biraz daha uzakta oturuyorum. Sizler, sıra kapaklarına vurmak ve Başkana itirazda bulunmak suretiyle yaptığınız gürültü içinde, Sayın Başkan, hatırlayabildiğim kadarıyla, net olarak hatırladığım kadarıyla iki defa oylamaya geçeceğini bildirdi ve gür bir sesle "Kabul edenler... Etmeyenler..." (ANAP sıralarından "Oooo" sesleri, gürültüler) Evet, evet...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Başkanın gür sesi yok.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Efendim, Sayın Başkan gür bir sesle, aynı bu tonda "Kabul edenler... Etmeyenler..." şeklinde oylamaya geçti. (ANAP sıralarından "Yaaa" sesleri, gürültüler)

Size küçük bir tavsiyede bulunayım; en kısa zamanda lütfen bir kulak burun boğaz mütehassısına gidin, kulaklarınızı bir yıkatın. Lütfen... (DYP ve SHP sıralarından alkışlar, ANAP sıralarından gürültüler)

YÜKSEL YALOVA (Aydın) - Siz de göz doktoruna gidin.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Ve Sayın Başkan ondan sonra oylamaya geçti ve oylamayı usulüne uygun olarak yaptı.

Sevgili arkadaşlarım olay şu: Siz, Anavatan Partisi Grubu, oturumun ortasında Meclis Başkanlığına önerge verdiniz, açık oylama istediniz; ancak, görüşmeler devam ederken...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

YÜKSEL YALOVA (Aydın) - Burası "Baba cumhuriyeti" değil, Türkiye Cumhuriyeti.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Bir dakika beyefendi, yakışmıyor size, lütfen...

YÜKSEL YALOVA (Aydın) - Size yakışıyor mu?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Görüşmeler devam ederken, iktidarın iki değerli kanadı, Doğru Yol Partisi Grubu ve Sosyaldemokrat Halkçı Parti Grubunun milletvekillerinin bakanlarıyla bütünleşmesini, birleşmesini gördünüz ve o nedenle bu talebinizden vazgeçtiniz. [ANAP sıralarından "Bravo(!)" sesleri, alkışlar(!)] Artık oylama sizin için ufak bir protokol işiydi, ufak bir işlemdi ve kendi kendinize neticeyi kabul ettiniz ve önergenizi çektiniz.

Oturumu yöneten Başkanımın yaptığı bütün işlemler İçtüzüğe uygundur, Meclis teamüllerine uygundur. Biz, Doğru Yol Partisi Grubu olarak, Sayın Başkanımın İçtüzüğe ve teamüllere aykırı en ufak bir davranışını görmedik. Yapılan oylamalar ve yapılan uygulama yerindedir.

Hepinize saygılarımı sunuyorum, teşekkür ediyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar, ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Usulsüzdür.

M. RAUF ERTEKİN (Kütahya) - Hangi işi doğru yapıyorsunuz ki?!

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Muhterem arkadaşlar, oylama usulüne uygun yapılmıştır. (ANAP ve RP sıralarından "Hayır, hayır" sesleri, sıra kapaklarına vurmalar) İçimizden konuşulmamıştır. Eğer bizim, Sayın arkadaşımızın söylediği gibi... (ANAP ve RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

ALİ ER (İçel) - Oylama tekrarlanacak...

BAŞKAN - Ama duymuyorsunuz siz!.. Eğer, Sayın arkadaşımızın söylediği gibi, içimizden konuşsaydık bu husus zabıtlara geçmezdi. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar) İçimizden geçen tespit edilemez. Oylama zabıtlara geçmiştir. (ANAP sıralarından "Oylama istiyoruz" sesleri, sıra kapaklarına vurmalar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Oylama usulsüzdür.

BAŞKAN - Ayrıca, son dakikalarda Sayın Korkmazcan'ın bir önergesini huzurunuzda okumak istiyorum: "Sataşma gerekçesiyle söz talebini, tutanak incelemesiyle dikkate alma imkânı olur mu?.." Tutanak incelemesiyle... (ANAP sıralarındaki sıra kapaklarına vurmalar)

Sayın Sungurlu, sataşmadan dolayı söz istiyor musunuz?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın...

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Sayın Sungurlu, sataşmayı bırakın, oylamaya bakın.

ALİ ER (İçel) - Oylamayı tekrarlayın...

Komisyonu geri verilen bir kanun tasarı veya teklifinin komisyonda yeniden görüşülmesi sırasında, geri verilmeden önce verilen önergelerin komisyonda görüşülme durumu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	82	17.3.1993	429-453	Yılmaz Hocaoglu	Kadir Ramazan Coşkun	Feridun Pehlivan

BAŞKAN - Efendim, usul müzakeresine dair bir önerge vardır; okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 221 sıra sayılı ve 1/472 esas numaralı Tasarı ile ilgili olarak, Komisyon raporunun tetkikinden anlaşıldığı şekliyle, tasarının Komisyona geri çekilmesinden önce verilen önergelerin dikkate alınmadığı görülmüştür.

Bu davranışı Meclis çalışma usulleri ile bağdaştıramadığımızı ifade ile, görüşmelere geçilmeden önce bu konuda usul müzakeresi açılmasını arz ve teklif ederiz.

Mustafa Kalemli

Hasan Korkmazcan

Burhan Kara

Kütahya

Denizli

Giresun

Ülkü Güney

Yusuf Pamuk

Bayburt

İstanbul

ANAP Grubu Başkanvekili

BAŞKAN - Bu önerge uyarınca iki lehte, iki aleyhte söz vermek üzere usul müzakeresi açıyorum.

Söz isteyen?..

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Lehte Sayın Hasan Korkmazcan ve Sayın Avni Akyol konuşacaklar Sayın Başkan.

BAŞKAN - Lehte Sayın Hasan Korkmazcan ve Sayın Avni Akyol...

Aleyhte söz isteyen?..

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Yusuf Bozkurt Özal aleyhte.

Efendim, iki lehte, iki aleyhte, malumu âliniz...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Değerli arkadaşlarım, bir hususu açıklığa kavuşturmak istiyorum. Sayın Korkmazcan ve Sayın Akyol, okumuş bulunduğum önerenin lehinde; ama, önergede ifade edildiği gibi, Komisyon raporunun, Komisyon uygulamasının aleyhinde söz istemişler ve almışlardır.

Şimdi, ilk sözü Sayın Hasan Korkmazcan'a veriyorum; buyurun. (ANAP sıralarından alkışlar)

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; görüşmekte olduğumuz kanun tasarısı, bilindiği gibi, 10 Mart günü Anayasa Komisyonu tarafından geri alınmıştı. 10 Mart tarihli Birleşimde, Anayasa Komisyonu Başkanının, "Gündemin 'Kanun Tasarı ve teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer işler' kısmının 8 inci sırasında bulunan 221 sıra sayılı ve 1/472 esas numaralı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporunun 3 üncü ve müteakip maddelerinin, verilen önergelerle birlikte İttüzüğün 89 uncu maddesine göre komisyonumuza verilmesini arz ve teklif ederim" şeklinde bir başvurusu üzerine bu işlem yapılmıştı.

Esasen, İttüzüğün 89 uncu maddesine göre, komisyonun böyle bir talepte bulunması halinde, bir defaya mahsus olmak üzere, istem, görüşülmeksizin yerine getirilir. Meclis başkanlığı da, Anayasa Komisyonu Başkanının bu istemini görüşme olmaksızın yerine getirmiş, tasarı ve 3 üncü maddeyi takip eden maddeler üzerindeki önergeler Anayasa komisyonuna verilmiştir.

İttüzüğün 89 uncu maddesi açık olarak ifade etmektedir ki, sadece komisyon raporunu Anayasa Komisyonuna geri isteyebilmek mümkün değildir; sadece kanun tasarısı veya teklifini alabilmek de mümkün değildir. Bunları, önergelerden ayrı olarak görmek ve değerlendirmek mümkün değildir.

Şimdi Komisyonun yaptığı çalışma ise, sadece kendi raporu üzerinde ve kanun tasarısı üzerinde bir çalışmadan ibaret kalmıştır. Halbuki, Komisyonun konuyla ilgili bütün önergeleri de gözden geçirmesi ve önerge sahiplerini de haberdar ederek önergeleri değerlendirmesi, kabul veya reddetmesi icap ederdi. Bu açık İttüzük emri Komisyonda yerine getirilmemiştir.

Şimdi, bir komisyon metninin geri alınmasından sonra komisyonda neler yapılabilir? 83 üncü maddeye bakalım: "Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş ve madde değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınmışsa, komisyon önergeleri görüştüktan sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir." diyor. Yani komisyonun, bir metni geri aldıktan sonra yapacağı öncelikli iş, önergeler üzerinde işlem yapmaktır, önerge sahiplerini davet etmektir. Çünkü, 83 üncü maddenin ikinci fıkrası, "önerge sahipleri komisyon toplantılarına katıldıkları takdirde beş dakikayı geçmemek üzere konuşabilirler." şeklindedir.

Halbuki, bizim uygulamamızda, önerge sahiplerinin, konuşmalarını bırakın, komisyon üyelerine dahi, kanun tasarısının komisyonda bir gün sonra ele alınacağına dair bilgi geç ulaşmıştır. Anayasa Komisyonu üyesi olarak birçok arkadaşımız toplantıya katılamamış, bazı arkadaşlarımız da geç

gelmişlerdir; kendilerine herhangi bir tebligat yapılmamıştır. Bu hususu, Anayasa Komisyonu müzakereleri sırasında da komisyon tutanaklarına intikal ettirmiştim.

Orada Sayın Başkan, bu konuya açıklık getirici bir beyanda bulunamadı. Yani, 83 üncü maddenin ikinci fıkrası, burada keyfi olarak yazılmadığına göre, en azından, önerge sahiplerine de bir duyuruda bulunulması lazımdı; önerge sahipleri gelip kendi önergeleriyle ilgili işleme katılmalıydılar ve hiçbir şey yapılmazsa -önerge reddedilebilir- 5 dakikalık konuşma haklarını kullanabilmeliydiler. Bugüne kadarki uygulama da hep böyle olagelmıştır.

Şimdi, Anayasa komisyonu alelacele yaptığı toplantıda, tasarıyla ilgili müzakereleri öylesine bir oldu bittiye getirmiştir ki, 12 mart tarihinde hazırlanan Anayasa Komisyonunun raporunda, İçtüzüğün ve Anayasanın "Meclisler kendi İçtüzüklerine uygun olarak çalışırlar" şeklindeki açık hükmüne aykırı olarak şu ibareler yer almıştır:

"İçtüzüğün 89 uncu maddesi gereğince Genel Kurulun 10.3.1993 tarihli 79 uncu Birleşiminde komisyonumuzca geri alınan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve tasarı hakkında Genel Kurulda verilen bütün önergeler, Komisyonumuzun 12.3.1993 tarihli toplantısında, Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın da katılımıyla incelenmiştir."

Komisyon raporunda birinci cümle böyle. Bu inceleme nasıl yapılmış onu bilmiyoruz. Yani, bir gizli cihazla önergeler ait olduğu dosyada beklerken mi yapılmış, yoksa komisyonun önüne getirilip orada okunmuş, hem komisyon üyelerine, hem de önerge sahiplerine söz hakkı tanınmış mıdır? Önergeler üzerinde böyle bir işlem yapılmış olsaydı, bunlar kaç saat sürerdi? Komisyon kaç saat toplanmıştır? Yani, Komisyonun toplantı açılış saatiyle kapanışı arasında kaç dakika geçmiştir? Bunların hesabının Genel Kurul huzurunda açıklanması lazım. Çünkü, Genel Kurulun ele aldığı bir kanun teklifini veya tasarısını komisyonun geri alması demek, "Genel Kurulun eğilimlerine göre bunda düzeltme yapma amacıyla hareket edeceğim" demektir. Yani komisyon, kanun tasarısı veya teklifini geri alırken, Genel Kurul önünde, "verilen önergeler, kanun tasarısının veya teklifinin tümü üzerinde yapılan konuşmalar ve maddeler üzerinde yapılan konuşmalardan biz bazı sonuçlar çıkardık, eski raporumuzun kabul görmediği sonucuna vardık, gerekli düzeltmeleri yapıp tekrar huzuruza geleceğiz" tarzında bir taahhütte bulunulmuş olur, geri almanın anlamı budur. Ama, geri aldıktan sonra bu işlemler yapılmamıştır; gerçek budur. Bunları sadece ben söylemiyorum, Komisyon Raporunun birinci cümlesinde Devlet Bakanı Şerif Ercan'ı da tanık göstererek komisyonun önergeleri incelediği ifade edildikten sonra, son cümlesinde, "Yapılan bu yeni düzenleme sırasında, tasarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında verilen önergeler, Komisyonumuzca işleme konulmamıştır" deniliyor.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Benim biraz önce ifade ettiğim gerçeği, komisyon raporu da açıkça itiraf etmektedir. Raporları okuduysanız, bir taraftan "incelenmiştir" deniliyor, bir taraftan da "işleme konulmamıştır" deniliyor, aynı raporun içinde.

Şimdi bu rapor, açıkça, Anayasaya ve İçtüzüğe meydan okumadır. Hiçbir komisyon, hiçbir komisyon başkanı, verilmiş önermeleri "işleme koymuyorum" gibi bir karara varamaz, ilk yapacağı iş, o işlemi yapmaktır; İçtüzüğün 83 üncü maddesinin emri budur. Milletvekilinin komisyonda, Genel Kurulda veya Meclisin başka organlarında söz hakkını almak, yasa yapmaya katılımını önlemek, hiçbir komisyonun haddi ve hakkı değildir; ama, Anayasa komisyonu, maalesef böyle bir duruma düşürülmüştür. "Düşmüştür" diyemiyorum, düşürülmüştür; çünkü, Anayasa komisyonu -benim muhalefet açıklamamda da ifade ettiğim gibi- maalesef Meclise niyabeten çalışan bir organ gibi hareket edememiş, yürütme organının emrinde bir düzenleme faaliyeti götürmüştür. Bu işin temel aksaklığı burada yatmaktadır.

Meclis, yasa yaparken, hükümetlerden, yürütme organından elbette yararlanır; ama, yürütme organının günlük çıkarlarına göre, hatta yürütme organının başındaki kişinin şahsi politik kavgalarına göre tutum değiştirmez; kalıcı, objektif, genel düzenlemeler yapma gayreti gösterir ve Meclis içinde de bu konuda en itinalı çalışmayı yürütmesi gereken organ, Anayasa Komisyonudur.

Ben, muhalefet açıklamamda, maalesef, arkadaşlarımı da itham edercesine, üzülerek bir gerçeğe işaret ettim, dedim ki: "Böyle bir metni, yasa metnidir diye Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna sunma cesaretini ben kendimde bulamıyorum." Ama, Komisyon bulmuştur maalesef. Yaptıkları yanlışlık, şu anda kendi kaleme aldıkları raporla da açıktır. Bu bakımdan, Sayın başkanım, burada uygulanacak usul şudur: Bu rapor müzakere edilemez. Anayasa Komisyonunda İçtüzüğe uygun bir düzenleme çalışması yapılmadığı için, daha doğrusu, Genel Kurulun 10 Mart tarihinde yapmış olduğu oturumdaki temayüllerine uygun bir tarzda değişiklik çalışması yapılmadığı için, raporun, Anayasa Komisyonuna, Başkanlığınız tarafından iade edilmesi gerekir ve bu iadedden sonra komisyon, Genel Kurul huzurunda ne zaman toplantı yapılacağını duyurur; önerge sahiplerinin de katılımıyla, Anayasa Komisyonunda önergeler değerlendirilir ve ondan sonra Genel Kurulun huzuruna getirilebilir. Aksi halde, Anayasaya ve İçtüzüğe açıkça aykırı bir işlem yapılmış olur ve benim burada biraz önce ifade ettiğim gibi yürütme organının şahsi ve keyfi tutumuna yasama Yasama Organını alet etmiş oluruz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP, RP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Korkmazcan.

Sayın Avni Akyol, buyurun efendim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Arkadaşlarımızı zahmete sokmamak için bir açıklama yapmamıza imkân var mı acaba?

BAŞKAN - Efendim?..

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Yoksa sonradan mı konuşalım efendim?..

BAŞKAN - İzin verirseniz, konuşmalardan sonra.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Tensip ve takdir zatıalınızindir.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Akyol, buyurun efendim.

AVNİ AKYOL (Bolu) - Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; ben de, Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporunun, yani 1/472 numaralı raporun aleyhinde, Grubumuz olarak verdiğimiz önergemizin lehinde konuşmak üzere huzuruza çıkmış bulunuyorum.

221'e 1 inci ek sıra sayılı raporda görüleceği gibi, Anayasa Komisyonu üyesi olarak, bu rapora, karşı oy vermiş, muhalif kalmış bir arkadaşınızım. Karşı oy kullanmamın gerekçesinin, inanınız, içtenlikle arz ediyorum ki, siyasi bir maksatla ya da sadece muhalefette olma hasebiyle muhalif kalmış olmak gibi bir duyguyla hiçbir ilgisi ve ilişkisi yoktur. Bunu, komisyon üyesi arkadaşlarımın ve özellikle Komisyon Başkanı Sayın Saraçlar'ın kabul edeceklerine inanıyorum. Niyet ve amacımızın Anayasa Komisyonuna gelen bütün konularda olduğu gibi, bu konuda da yapıcı, tamamlayıcı ve daha iyi olmaya dönük olduğunu da kabul edeceklerine inanıyorum. Bir delil olarak arz etmek istiyorum: Eğer 12 Mart 1993 tarihindeki toplantıya ben katılmamış olsaydım, bu toplantı yapılmamış olacaktı, ekseriyet yoktu. Ben, kongreler dolayısıyla ayrıldım; benden sonra da Sayın Sungurlu ve Sayın Korkmazcan katılmamış olsaydı, bu toplantının sağlıklı yürütülmesi veya devam etmesi mümkün olamazdı diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlarım, devlet hepimizin. Bu devleti yürütmek ve geliştirmek için hizmete talip olmuş bizlere düşen görev ve sorumluluklarımızın kaynağının ya da dayanağının sadece partilerimizin görüş ve düşünceleri ile sınırlı ya da şahıslarımızın, partilerimizin tüzük, yönetmelik ve beklentileriyle sınırlı olduğu gibi bir yanılgıya düşmeyeceğimize inanıyorum ve düşmememiz gerektiğini vurgulamak istiyorum. Davranışlarımızla ve özellikle bu son aylardaki davranışlarımızla, devlet kavramını, devlet fikrini, devlet terbiyesini zedeleyici noktalara düşmememiz gerektiği hususundaki, hepimizin paylaşacağı görüşümüzü belirtmek istiyorum. Özellikle de, bunların zedelenmesine, bunların yara almasına imkân vermeme konusunda ortak bir hassasiyet içinde bulunduğunuza inanıyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Bu açıdan, inanınız, çok objektif olarak, uzun yıllar devlette, bürokraside ve siyasette görev yapmış bir arkadaşınız olarak arz ediyorum ki, devlet yönetiminin, sadece parmak hesabıyla, sadece benlikle, sadece kişisel egemenlikle, ihtirasla ve özellikle aşırı ihtirasla yürütülmesinin hiç kimseye yarar getirmeyeceğini vurgulamak istiyorum. Kamu yararıyla, kamu zararı; kamu yararıyla, kişisel çıkar ve egemenlik arzusu arasındaki dengeleri, demokrasinin gereklerine uygun olarak kurmamız gerektiğini ifade etmek istiyorum. Hedef saptırmanın, yanıltmanın, şaşırtmanın, kavramları birbirine karıştırmanın hiç kimseye yarar sağlamayacağını ifade etmek istiyorum. Bu açıdan, Sayın Korkmazcan'ın usulle ilgili ve özellikle İktidara dayalı usulle ilgili görüşlerini aynen paylaştığımı, bunlara katıldığımı arz ediyorum.

Değerli arkadaşlarım; ancak, kanun yapmanın da bir tekniği yok mudur?.. Çeşitli kanunlarda imzası olan, bugüne kadar çeşitli idarî, hukuki düzenlemelerde emeği olan arkadaşlarımızı görüyorum; ama, Allah aşkına şu tasarıya bakınız, bir de bundan önceki 221 sıra sayılı tasarıya bakınız... Birinci metin kötü diye, üzerine gittik; bu son metin kötünün de kötüsü!

HÜSEYİN BALLYALI (Balıkesir) - Ne farkı var? Hiçbir farkı yok.

AVNİ AKYOL (Devamla) - "7 nci maddeyi aç, ne aldın diye bak" derim; o kadar karışıyor... Şimdi arz edeceğim, farkını göstereceğim, anlayacaksınız.

Burada 50 kanun var, 50 kanunla ilgili 80 madde var; 7 maddeye sıkıştırılmış... Arayın, bulun bakalım! 1938 yılında çıkan bir kanunda 1986'da değişiklik yapılmış -bunu maddeler üzerinde konuşurken arz edeceğim; döner sermayeyle ilgili- 5 milyarlık mesele 1986'da gerçekleşmiş, 10 katına kadar artırma konusu 1986'da bitmiş. Ben Bakan olduğum zaman 25 milyar yapmışım, Sayın Toptan'ın Bakan olduğu zaman da, geçen sene 50 milyara çıkmış; hâlâ aynı madde var.

"Ne var?" diyorsunuz! Üstelik maliyecisiniz! Lütfen... Onu, maddelere gelindiği zaman arz edeceğim.

Bu görüşümü Sayın Başkana da ifade ettim, Bolu'ya gitmeden önce, "Şunu Allah aşkına düzeltin, düzeltmezseniz konuşurum" dedim. Onun için -teknik kısımlara geldiğimiz zaman arz ederim- amacımın yapıcı olduğunu arz etmek istiyorum; daha iyi düzeltelim, o noktaya gelmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, amaç nedir? Devleti daha iyi işletmektir. Bunun karşısında kimse olabilir mi? Mümkün değil. Amaç nedir? Bu devletin daha iyi işlemesi, daha verimli olması, daha başarılı olması; halkın ihtiyaçlarının zamanında, en rasyonel, en ekonomik şekilde gerçekleştirilmesidir.

Böyle bir amaca karşı olacak bir siyasetçi, bir yönetici bulmak mümkün değil; ama, bu amacın anlaşılır olması; bu amacın, hem buna oy verenler tarafından bilinmesi hem de bunu uygulayacaklar tarafından çok iyi anlaşılması gerekir ki, amaç gerçekleşsin.

Komisyon görüşmeleri sırasında, -Sayın Başkan hatırlayacaklar, Sayın Soysal burada yoklar "Efendim, bu, 1960'larda çıkan 'MEHTAP Projesi' denilen, Merkezi Hükümet Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki bir projede öngörülen ilkeleri benimsiyor ve orada Sayın Demirel de üyeydi, ben de üyeydim" dediler. Sayın Soysal'a, Anayasa Komisyonunda, "Eğer o merkezi idare projesindeki araştırmanın sonuçlarına aynen riayet ediliyorsa, hemen imza atarım Sayın Hoca, lütfen gerçeklere bakın" dedim ve orada kaldı.

Şimdi, sizlere bunu ifade ediyorum. Sayın Soysal burada olmadığı için, yüzüne karşı söyleyemiyorum; ama gerçek şu: Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, milli emniyet hizmetleri, üniversiteler ve iktisadi devlet teşekkülleri, Sayın Soysal'ın bahsettiği araştırma kapsamının içinde değildir, dışındadır; hatta, mahalli idareler de dışındadır. Burada getirilen nedir? Cumhurbaşkanının yetkileri... Oradan gelen yetki kurumlara devredilse, alkış tutmak lazım; eğer kişilere intikal ediyorsa, yer değiştirmiş oluyor, tekrar tek adamlılığa gidiyor.

Şu metinde, inanınız, yüzde 60'ına imza atacağım düzenlemeler var, katılıyorum; ama bunun yanında, az önce bir örnek vererek arz ettiğim gibi, hiç yapılmaması gereken yanlışlar var, hatalar var, tekrarlar var. Bu devran geçiyor -nöbettir, nöbetçiyiz hepimiz- kötü kullanmalara araç olur diye düşünüyorum. Maddelere gelindiğinde, bunları olabildiğince arza çalışacağım.

Sonuç olarak şunları ifade etmek ve sizleri düşündürmek istiyorum: Bana göre bu tasarı, bugünkü havasına göre, politik yozlaşmaya yol açacak bir tasarıdır. Politik yozlaşmayı anlatmaya zamanım müsait değil.

Bu tasarıyla, devletin diğer bütün kesimlerinde, her dönemde az çok görülen yozlaşma, seçim öncesindeki dayanaksız ve kaynaklı vaatlerle hızlanmış durumda. Özellikle, Koalisyon ortaklarının, birbirlerine, eşyanın tabiatına aykırı tutumları, beklentileri, amaçları, çok farklı konumları, durumları dolayısıyla, bu tasarı, bürokraside ve yönetimde çok büyük yozlaşmalara, sıkıntılara, verimsizliklere ve başarısızlıklara yol açacaktır.

Bu noktada arz etmek istediğim şudur: Bizim siyasetler olarak, iktidarlar olarak, hükümetler olarak, hak ve yetkilerimiz sonsuz değildir; hak ve yetkilerimiz sınırlıdır. Bu sınırlar çerçevesi içerisinde, bizim daha sakin, daha sabırlı, daha anlayışlı ve hoşgörülü olarak, hatta hatta uzlaşmacı olarak, hizmetin daha iyi yapılmasının çarelerini hep birlikte bulmamız gerekir. Bunu, devlet gemisini yürütmek için yapmalıyız, hep "ben" dememeliyiz ve nöbette olduğumuzun bilincinde olmalıyız diyorum.

Son olarak da şunu ifade etmek istiyorum: Bu tasarı, Anayasanın 25 ve 26 ncı maddelerine de aykırıdır. Niçin aykırıdır?.. Anayasanın 25 ve 26 ncı maddelerinde, çok iyi bilirsiniz, inanç, düşünce ve ifade hürriyeti vardır. Bu, herkes için geçerlidir. Herkes için geçerli olan inanç, düşünce ve bunları ifade hürriyetini, siz, milletvekillerinden esirgiyorsunuz, 50 kanunu 7 maddeye sıkıştırıyorsunuz... 50 kanun içinde 80 madde var, bunların hepsi ayrı bir uzmanlık alanı. Hiç kimseden esirgemediğiniz, hatta Koalisyon

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Protokolünüzde, devletin, ülkesi ve milletiyle bölünmezliğinin de üstüne birinci ilke olarak koyduğunuz "inanç, düşünce ve anlatım özgürlüğü" ortadayken, siz bunu milletvekillerinden esirgiyorsunuz!

Benim üzerinde duracağım 7 nci madde var. Bu 7 nci maddede 16 tane kanun var; ben bunların ancak 4'ünü biliyorum, diğerleri üzerinde konuşamam ki!.. Demek ki, bu tasarıyla, 7 maddede 7 milletvekili, grup adına konuşacak, 7 kişi de şahsı adına konuşacak... 43 kanun üzerinde kim konuşacak, kim?.. Düşündürmek istediğim budur.

Tasarının aleyhinde olduğumuzu arz ediyorum.

Sayın Batallı, bu kanunu açıp da benimle tartışacak varsa, ifade edeyim; bakıyorum, farklı düşünmüyoruz. "Çok sıkışık, karışık" diyorum. Açın, kanunun tasarının bir maddesinde 3 kanunun adını söyleyin bana; takdirlerimi, saygılarımı arz ederim.

Saygılar sunuyorum Sayın Başkan. (ANAP, RP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Akyol.

Aleyhte Sayın Yusuf Bozkurt Özal, buyurun.

AHMET SAYIN (Burdur) - Aleyhte iki kişi oldu Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, açıklama yaptım, önergenin lehinde, aleyhinde söz istediler. Aynı şekilde, Sayın Müftüoğlu da önergenin aleyhinde söz istedi. Bu arada, Sayın Komisyon Başkanı da söz istedi; ama, bir değerli Grup Başkanvekiline söz vermemeyi...

AHMET SAYIN (Burdur) - Himmetine kalmış bir şey!

BAŞKAN - Estağfurullah, değil de, çalıştırmaya çalışıyoruz.

Buyurun Sayın Özal.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önergenin aleyhinde konuşmam yadırganabilir. Ancak ben meseleye, önergeyi verenler açısından değil de, kanun tasarısını verenler açısından bakıyorum.

Tabî, burada usul hakkında konuşuyoruz. Usul hakkında yapılacak olan konuşmaların, bugünkü parlamento ortamında bizi herhangi bir yere götüreceğine inanmıyorum; ama, zabıtlara geçsin, ileride bu Yüce Mecliste yapılacak olan toplantılarda, o zamanki milletvekilleri tarafından belki ibretle okunur diye bir gayret ortaya koyuyoruz.

Şimdi, tabiatıyla, öyle bir mesele içerisindeyiz ki, bu kanun tasarısını getiren Hükümet, 500 gününü doldurmak üzere... 500 gününü doldurmak üzere olduğu için, elbette, sakın sular içerisinde, bu 500 günün hesabını vermek zor olacaktır. Bu bakımdan, bu kanun tasarısı da, diğer birtakım...

MUHTAR MAHRAMLI (Tekirdağ) - Bu nasıl bir usul?!..

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Evet, usulle ilgili konuşuyorum. Evet efendim, hiç karıştırmayın, ben sözlerimi bağlayacağım, siz sadece müdahale etmeyiniz.

Evet, bu 500 günü bulanık havalara getirmek için, Anayasayı da, İçtüzüğü de ayaklar altına alacak bir muhtevada bir kanun tasarısı getiriliyor ve biz burada usul tartışması yapıyoruz. Aslında, bu kanun tasarısının kendisi, Anayasayı ayaklar altına alıyor, İçtüzüğü ayaklar altına alıyor... Biz burada neyin tartışmasını yapıyoruz?.. Efendim, komisyon geri çekmiş de, komisyon demiş ki, "Ben bu önermeleri dikkate almadım!.."

Tabî, almaz; ne olacak ki!.. Her türlü İçtüzük ihlali burada yapılıyor! Kusura bakmayınız Sayın Başkan, siz burada olmadığınız zaman, burası, başka başkanvekilleri tarafından da idare edildi ve hatta itiraz ettim; şurada Başkanlık Divanını bir tek partinin başkanlık divanı olarak gördüğümüz zaman da vardı...

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - O sizin döneminizdeydi...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Tabî, bunları normal karşılıyoruz. Neden normal karşılıyoruz? Çünkü, İktidar, 500 gününü doldurmuştur, bu 500 günün hesabını vermemek için bunları yapacaktır; haklıdır! Anayasayı da ayaklar altına alacaktır, İçtüzüğü de ayaklar altına alacaktır ve götürecektir...

Şimdi, burada söylenen nedir?.. Anavatan Partili arkadaşlarım, niçin kızılıyorsunuz? Bunun için kızmaya lüzum yok ki!.. Burada, İktidar, kendi açısından doğrusunu yapıyor, açık söyleyeyim...

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - Lojmandan çıktın mı; onu söyle!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Yani, Sayın Demirel'in zihniyetiyle, bugün ortalığı bulandırmamız lazım! Ortalık bulanacak ki, 500 gün konuşulmasın!.. Nedir?..

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - Sen lojmandan bahset, lojmanı boşalttın mı?

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - ... 10 tane bakan Yüce Divana gidecek. Nedir?.. İki tane bakan şu anda Yüce Divanda yargılanıyor. Öyle de ayarlanmış ki; Yüce Divanın görüşme zamanları ise, bu 500 günün bitimine geliyor.

Beyler, bu 500 günün hesabını ne zaman vereceksiniz?.. (DYP sıralarından gürültüler)

SELAHATTİN KARADEMİR (Kahramanmaraş) - Siz vereceksiniz!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Bakın, sizin açınızdan söylüyorum: Hesabınızı nasıl vereceksiniz?.. İşte böylece verecekler. Nasıl verecekler?.. Komisyona baskı yaparak verecekler... (DYP sıralarından gürültüler)

RİFAT SERDAROĞLU (İzmir) - Ağabeyin mi zannettin sen?!

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Şimdi, açık konuşalım. Komisyon burada ne yapabilir? Yani, Komisyon Başkanı burada ne yapabilir?

Biraz sonra buraya çıkıp konuşacaklar; ve "bana Sayın Demirel emir verdi, şurada şu kadar küsur, yani 50 tane maddeyi 7 tane madde haline getiriniz, hiç görülmemiş bir şekilde bir işlem yapınız, aman sakın o önermeleri de görüşmeyin, İçtüzük yazıyor; ama, boşver İçtüzüğü canım, biz Anayasayı çiğniyoruz, İçtüzük de ne oluyor!" diyecekler. Bu şekilde bir emir verilmiştir...

RİFAT SERDAROĞLU (İzmir) - Sen Sayın Demirel'i ağabeyin gibi mi zannettin?! (DYP sıralarından gürültüler)

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Hiç şaşmayınız! Şimdi size söylüyorum; Sayın Komisyon Başkanı, orada önerge mi görüştüreceksin?! Mümkün değil efendim. Ne olacak?: Ondan sonra bu kanun çıkacak, kanun çıktıktan sonra bir daha Yüce Meclise gelecek... Gelsin, önemli değil ki! Biz bunu buradan bir daha geçiririz; ondan sonra da Anayasa Mahkemesi bunu iptal eder... İptal etsin... İptal edene kadar da, ben yapacağımı yaparım...

Haa bakın, bunları zabıtlara geçirmek için söylüyorum; haklısınız, onun için önergenin aleyhinde konuşuyorum. Boşu boşuna uğraşıyorsunuz. Muhalefeti böyle yapmamak lazım; onlara, 500 günün hesabını sormak lazım; doğrusu odur...

SELAHATTİN KARADEMİR (Kahramanmaraş) - Millet bunun hesabını size sordu...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Türkiye'nin döviz rezervleri 16 milyar dolara yaklaşıyor. Beyler, 22 milyar dolar döviz tevdiat hesabımız var; yani bu hesaplar çekildiği zaman, bu rezervler acaba ne olacaktır? 12-13 milyar dolar kısa vadeli borcumuz var. Türkiye bıçak sırtındadır...

SELAHATTİN KARADEMİR (Kahramanmaraş) - Sizin halinizi de gördük...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Yarın, bu arkadaşlar, bu vatandaşlar, Türkiye'de paralarını yatırmış vatandaşlar, "Bu Hükümet bizim dövizlerimizi vermez" diye bir çekmeye başlarsa, ben o zaman sizin halinizi görürüm! Siz ne yapıyorsunuz?.. Türkiye'nin ekonomisi unutturuyor. Neymiş efendim?.. Burada komisyon geliyor ve fevkalade yanlış bir şekilde bu işleri yapmaya zorlanıyor. Elbette zorlanacak; işin tabiatında var. Niçin kızılıyorsunuz? Kızmamamız lazım. Bu işin tabiatı böyle efendim. Ben sizi haklı buluyorum; yani, burada, elinizde mevcut ne kadar hile varsa, bunu yapmak mecburiyetindesiniz. 500 günü başka türlü örtbas etmek mümkün değil ki... (Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

Onun için, şimdi açık konuşalım... Burada parmak gücü de var. Yalnız, beni üzen şudur: Efendim, o komisyonda yalnız Başkanlık Divanı değil, başka üyeler de var, ilim sahibi insanlar da var, yani, Anayasa Komisyonunda çok değerli, ilim sahibi insanlar da var; fakat, acıyarak görüyorum, "Bu iş yanlış; ama, ne yapalım, yukarıdan emir verdiler, imzaladık" diyorlar!

M. RAUF ERTEKİN (Kütahya) - Emireri bunlar!..

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Şimdi bu, yazıktır, günahtır. Bakınız, şurada bir Meclis kurulmuş, bunu İktidara göre götürmemiz lazım. İktidar kanadı olarak siz haklısınız, sizin yaptığınız doğrudur; ama, uzun vadede doğru mudur, onu soruyorum. Onun hesabını siz vereceksiniz; ama benim burada vazifem, sizin haklı olduğunuzu söylemek; ama nasıl haklı?.. Kendi açınızdan haklısınız. Kendi açınızdan bütün bu manevraları yaparsınız. Yalnız, bir eksiklik yapmış Komisyon Başkanı, ona şaşıyorum. Niye 7 madde yaptınız, 1 madde yapacaktınız!.. Hepsini 1 madde yapacaktınız, hiç görüşmeyecektik burada!.. (Bağımsızlar ve RP sıralarından alkışlar) Yani, Mecliste niye görüşüyoruz, biz artık Meclisi kapatalım, görüşmeyelim!.. Hiç bir şey görüşmeyelim; kanun hükmünde kararname yetkisi de alın, götürün her şeyi yapın!.. Yapacaksınız?..

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - Ağabeyin gibi yapacaktık bu işi! Ne gerek var kararnameye?! Ağabeyinin yaptığı gibi yapacaktık.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Bakınız, böyle 30 maddelik kanun tasarılarını yanlışlıkla getirmişsiniz...

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - "Ben yaptım oldu" demek lazım!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - 30 maddeyi 7 maddeye indirmişsiniz; diyorum ki, 1 maddeye indirin! Hatta, 1 maddeye de indirmeyin, "Başbakana yetki verilir, bütün bu kanun maddelerini istediği gibi değiştirir" deyin!..

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - Zamanında böyle mi yaptın?!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Onu da yapabilirsiniz... Anayasaya aykırıymış, önemli değil!.. Anayasa Mahkemesinde dava açılır, dava haklı çıkar, iptal edilir; ama iptal edilene kadar da Sayın Demirel her istediğini yapar, bütün kanunları değiştirir!.. Yapın efendim... Bakın, ben size akıl veriyorum; daha güzel şeyler de yapabilirsiniz! (DYP sıralarından gürültüler) Bu mümkündür. İfade ettiğim şudur: Yani, aleyhine konuşmuyorum, önerenin aleyhine şöyle konuşuyorum: Arkadaşlarımız, "Bu işi usulüne göre yapalım, usul tartışması açalım" diyorlar.

Yanlışsınız arkadaşlar, bu iş böyle usul tartışmasıyla, kibarlıkla, güzellikle olmaz. Yani, biz burada "İş usulüne göre, İktidara göre, Anayasaya göre yapalım" diyor; öbür taraf Anayasayı ayağının altına almış; İktidarı ayağının altına almış!.. Öbür taraf haklı! Niye haklı?.. 500 gün gelmiş dayanmış... Demişler ki, "iki tane anahtar verecektik, enflasyon yüzde 10'a inecekti, Türkiye günlük güneşlik olacaktı; bunların hesaplarını bana sormasınlar..." Yüce Divana gidiyor herkes!.. (DYP sıralarından, "sen de hesap vereceksin" sesleri)

Efendim, ben hesabımı her yerde veririm, her yerde... benim hesabım, bakın tekrar söylüyorum, Yüce Allah'adır sizden hiç korkmuyorum, hiçbirinizden korkmuyorum ve bu arkadaşlarıma da söylüyorum: Şereftir; götürünüz ye ben sizin yakanıza rûz-i mahşerde yapışırım. Çünkü, esas Yüce Mahkeme, öbür taraftadır; bunun hesabını, vicdanı olanlar muhakkak verecektir. (Bağımsızlar, ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Evet efendim... Ben size bunu açık söylüyorum, benim veremeyeceğim hiçbir hesabım yoktur. Şimdiye kadar bir "lojman" diye tutturdunuz, onun da cevabını verdim size.

Şimdi, siz, onu bunu bırakın da; şurada, bakın, ben sizin lehinize (!) konuşuyorum, yaptığınız doğru (!) şeyleri söylüyorum; bu tarafın aleyhine (!) konuşuyorum, "arkadaşlar, böyle usulden, kibarlıkla bu işleri yapmaya kalkmayın, yani hiç olmaz bu iş" diyorum ve daha kolayını (!) söylüyorum: Bu işlerle siz de uğraşmayın, "Bütün bu kanunları, her şeyi Başbakan yapar" deyin, "Kanunları da Başbakan değiştirir" deyin! Niye bizi uğraştırıyorsunuz bu kadar?! Sayın komisyon Başkanı, 7 maddeyi de 1 madde yapsın, o 1 maddeyi de geçirelim gitsin!

Bu maddeleri anlamak mümkün değildir. Bu maddelerin içinde 30 tane mesele var arkadaşlar... (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Efendim, 3 dakika veriyorum.

AHMET SAYIN (Burdur) - Sayın Başkan, buna 5 dakika verin!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - 5 dakika daha konuşayım mı?! Siz istiyorsanız, konuşurum!

AHMET SAYIN (Burdur) - Konuş, konuş, güzel konuşuyorsun!

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Devamla) - Lehinizde konuşunca hoşunuza gidiyor bakıyorum! Tabii, lehinizde konuşunca hoşunuza gidiyor!..

Değerli milletvekilleri, sözlerimi burada bağlarken şunu demek istiyorum: Bir şeyin haklı veya haksız olması, o şeye bakış açısına bağlıdır. Bu arkadaşlarımız, usul ve esas üzerinden giderlerse, onlar kendileri açısından haklıdırlar; ama, bu tarafta, benim söylediğim gibi, başka sebeplerden, siyasi sebeplerden ötürü bu meseleleri bu şekilde değerlendirmeyi doğru buluyorlarsa, onlar da haklıdırlar; fakat, usul açısından kimin haklı olduğuna Cenabı Hak karar verecektir.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Özal.

Önergenin aleyhinde, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Sayın Güneş Müftüoğlu, buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Özal'a birkaç kelime söylemek istiyorum: Hükümetimiz, vakti gelince, 500 günün hesabını alını açık bir şekilde verecektir. Hırçınlaşmanıza ve telaş etmenize hiç gerek yoktur. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Hükümetimizin ve partilerimizin, kimsenin aklına ihtiyacı yoktur. Aklınız varsa, siz o aklınızı parti kurmaya kullanın efendim!..

Değerli arkadaşlarım, usul tartışması açan arkadaşlarımızın iddiaları kısaca; komisyonca geri çekilen yasa tasarısının çeşitli maddeleri hakkında verilen önergelerin, ilgili komisyonda (yani, Anayasa Komisyonunda) ele alınmamış olması ve bunun bir usul hatası olduğu şeklindedir.

Yalnız, sanıyorum burada bir husus dikkatlerinden kaçıyor. Hepinizin bildiği gibi, söz konusu tasarı 80 maddeydi ve 2 maddesi Genel Kurulda görüşüldükten sonra, önergelerle birlikte komisyona çekilmişti.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) - 78 maddeye düşmüştü.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Evet, 2 maddesi görüşülmüş ve 78 maddesi duruyordu.

Tasarı komisyona geri çekildiği anda, tasarının görüşülmeyen bu 78 maddesi hakkında çeşitli önergeler verilmişti ve bu önergeler, ilgili komisyonda öncelikle görüşülerek, tasarının tüm maddeleri 10' a indirilmişti. Zaten komisyonun tasarıyı geri çekmesinin ana gayesi de, bu tasarıyı madde olarak, hacim olarak daraltmaktı. Dolayısıyla, Komisyonda yapılan böyle bir işlemten sonra, daha önce Genel Kurulda ilgili maddeler hakkında verilen önergelerin hitap ettiği maddeler ortadan kalkmış oldu. Diyelim ki, 4 üncü madde hakkında dört tane önerge vardı; ama, komisyon madde sayısında bu daraltmayı yaptıktan sonra, esas tasarıyla ilgili olarak 4 üncü madde diye bir madde kalmamıştır.

Durum böyle olunca, komisyon bu önergeleri nasıl işleme sokabilecekti? Onun için, değerli arkadaşlarımızın, bu hususa özellikle dikkat etmelerini istiyorum. Çünkü, önergelerin hitap edeceği maddeler, tasarı Komisyona çekildikten sonra tamamen ortadan kalkmıştır; bu nedenle önergeler işleme konmamıştır. Ancak, tasarı huzurunuzda geldi, önergeniz varsa verebilirsiniz, o da Genel Kurulda değerlendirilebilir.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Tasarıda yer var mı önerge vermeye?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - İkinci husus: İçtüzüğün 83 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, "komisyon metni Genel Kurulda oylanır" diyor.

Genel Kurul, komisyon metnini kabul ettiği takdirde, daha sizin, "işleme konmadı" şeklinde iddia ettiğiniz önergeler de reddedilmiş olacaktır.

Bir diğer husus: Bu, usul hakkında açılmış bir tartışmadır. Nihayet, bu tartışma hakkında Genel Kurul karar verecektir. Bu nedenle, usul tartışmasının aleyhindeyiz. Şayet, Sayın Başkan bu konuda bir oylamaya gidecekse, reddi yönünde oy kullanacağız.

Sayın Korkmazcan, burada, "önergelerimiz işleme konmadı; bu bir usul hatasıdır" diyorlar; ancak, metne ilişkin olarak kendilerinin açık muhalefet şerhleri vardır ve bu muhalefet şerhleri hayli uzun ve teferruatlıdır. Ancak, bu muhalefet şerhlerinde bir tek, "önerge" kelimesi geçmemektedir; yani, bu komisyonda, arkadaşlarımız tarafından verilen önergeler işleme konmadı, vesaire gibi...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - O, esasla ilgiliydi...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - O, esasa itirazdı; karıştırmayalım.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Devamla) - Orada bir çekince koymuşsunuz; ama, önergeler hususunda en ufak bir itirazınız da yok. Komisyonun yaptığı işlem doğrudur. Bu nedenle, usul tartışmasına da gerek yoktur.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Müftüoğlu.

Değerli arkadaşlarım, uygulanacak usule açıklık ve aydınlık kazandırması düşüncesiyle, önerge üzerindeki konuşmalar tamamlanmış bulunmasına rağmen, Sayın Komisyon Başkanına söz veriyorum.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Müsaade buyurursanız kısaca buradan arz edeyim efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; çok değerli konuşmacı Sayın milletvekili arkadaşlarıma her şeyden önce teşekkür ediyorum, bu konuda bizlere açıklama imkânı verdikleri için. Hiçbir şeyin müphem kalmasını, gölgede kalmasını arzu etmiyoruz. Açık rejim, serbest rejim, şeffaf rejim ilkesine uygun olarak bazı açıklamalarda bulunmak istiyorum.[(RP sıralarından alkışlar) (!)]

Teşekkür ediyorum efendim, çok sağ olunuz.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Korkmazcan, kendilerine toplantının yapılacağı günün bildirilmediğini ifade ettiler; buna üzüldüm. Bununla beraber, bana bu açıklama fırsatını verdikleri için kendilerine teşekkür ediyorum.

Kendilerine davetiyeler gönderilmiştir, kendilerine tasarılar gönderilmiştir; kendi sekreterlerine ayrıca bilgi verilmiştir. Filhakika, Komisyona katılan bütün milletvekili arkadaşlarımız bunları ifade buyurmuşlardır. Ayrıca telefonla sekreterlere bilgi verilerek, defalarca teyit alınmıştır.

Bütün bunlardan ayrı olarak şunu da ifade edeyim: Komisyonumuza, Anavatan Partisi üyesi değerli arkadaşlarımız da katılmışlardır; bizzat Sayın Korkmazcan da katılmıştır. 11 üye Komisyonumuza katılmıştır ve hatta Sayın Korkmazcan o kadar çok katılmış ve o kadar çok Komisyonda bulunmuştur ki, kendileri bir buçuk sayfaya yakın muhalefet şerhi dahi vermişlerdir.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Talebiniz üzerine Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Bunun da ötesinde, üzümler ifade edeyim, Sayın Korkmazcan, toplantı esnasında bir sürçü lisanla bulunmuşlar ve sonradan, hatta bu sürçü lisan dolayısıyla kendileri de üzölmüşlerdir. Burada, huzurlarınızda bunu ifade etmekte istemiyorum.

Bu itibarla, toplantıya davet konusundaki düşöncelerine katılmak mümkün değildir. Toplantıya herkes davet edildi, bütün arkadaşlar davet edildi. Bendeniz, Sayın Soysal, Sayın Keseroğlu, Sayın Gökalp, Sayın Avni Akyol, Sayın Hasan Korkmazcan, Sayın Mahmut Öltan Sungurlu, Sayın Bestami Teke, Sayın Mustafa Yılmaz, Sayın Yahya Uslu ve Sayın Nevzat Ercan katılarak raporu imza etmişlerdir. Bu itibarla, bir kere bunu açıklığı kavuşturmak istedim.

Komisyon raporunda da açıklandığı üzere, önergeler değörlendirilmiş, maddeler kısaltılmış, maddelerin toparlanmasıyla ilgili verilen önergeler konuşularak, müzakere edilerek kabul edilmiş olduğı için, artık adresleri belli olmayan önergeler halinde kalmış bulunan önergelerin tartışılmasına mahal kalmamıştır; çünkü, o önergelerin atıfta bulunduğı maddeler zaten ortada yoktu. Bizzat kendileri de bulundular ve bu konuda kendileriyle konuştuk, esas hakkında, maddeler hakkında düşöncelerini de ifade ettiler. Herhalde bunu hatırlayacaklardır.

Diğer konulara girmek istemiyorum,

BAŞKAN - Sayın Başkan, orada bir hususu sorabilir miyim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Buyurun efendim.

BAŞKAN - Şimdi, iddia; İttüzüğümüzün 83 üncü maddesinde, "Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş ve madde, değışiklik önergeleriyle birlikte Komisyona geri alınmışsa -ki durum böyledir- Komisyon önergeleri görüşttükten sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir." denilmektedir.

Uslu nedeniyle söz alan arkadaşlarımızın iddiası ve itirazı, Komisyonda yapılan görüşmelerde, Genel Kurulda verilmiş olan önergelerin usulünce ele alınmadığı şeklindedir.

Bu konuyu açıklar mısınız?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, komisyonumuza gelen önergelerden bir grup önerge, maddelerin birleştirilmesine mütedair önergeydi. Maddelerin birleştirilmesine dair bu önerge görüşöldü. İttüzüğün ilgili maddesinin son fıkrası "önerge sahipleri, komisyon toplantılarına katıldıkları takdirde, 5 dakikayı geçmemek üzere konuşabilirler" şeklindedir. Yani, önerge sahibi arkadaşlar toplantılara katılmadıkları için konuşamamışlardır; kendilerine komisyonda konuşma imkânı verilmemiş diye bir şey yoktur. Toplantıya bizzat katılanlar konuşmuşlardır, katılmayanlar gayet tabii konuşamamışlardır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Önerge işleme konulmamış... İddiamız o...

BAŞKAN - Sayın Başkanım, benim sorduğum konu; önerge sahiplerinin konuşması, konuşmaması ya da konuşturulmaması değil; yani, komisyon, buradan tasarı geri verildiği zaman, birlikte takdim edilen önergeleri görüştü mü, görüşmedi mi?

ALGAN HACALOĞLU (İstanbul) - Yazıyor, görüşülmemiş zaten...

BAŞKAN - İfadenizden bu açıklık anlaşılmıyor; çünkü iddia, görüşülmediği yönünde.

Ben, zatıalinizin, komisyon Başkanı olarak, bu noktayı aydınlatmanızı rica ediyorum.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Devam ediyorum Sayın Başkan, gayet tabii...

Durum şu... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN- Efendim, müsaade buyurun: ben komisyon Başkanıyla görüşüyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bu önergeler görüşülmüş Sayın Başkan, yeni bir metin gelmiş...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, bakın, burada ciddi bir usul araştırması içindeyiz.

Şimdi, Sayın Komisyon Başkanı, gerekli açıklamaları uygun gördüğü şekilde yapıyor. Lütfen müdahale etmeyelim.

Buyurun Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Efendim, Komisyonumuza yeni bir metin geldi önerge halinde ve bu metin görüşüldü ve kabul edildi. Bu metin üzerinde...

BAŞKAN - Efendim, ben zatıalinize yeni metin gelip gelmediğini sormuyorum. İçtüzüğün 83 üncü maddesi açık. Bu maddeye...

YILMAZ OVALI (Bursa)- Oylamaya koyun...

BAŞKAN- Neyi oylamaya koyacağız arkadaşlar?.. Sayın Ovalı, istirham ederim, 200 küsur önerge, geri alınan tasarı metniyle birlikte Komisyona tevdi edilmiş. Soru da basit, cevap da basit. Soru: Komisyon bu önergeleri görüştü mü?.. Çünkü, "görüşmedi" iddiası var. Ben de bunu kime soracağım? Tabii ki değerli arkadaşlarıma değil, komisyon Başkanına soracağım. Müsaade buyurun sorayım.

AHMET SAYIN (Burdur) - Görüştü.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Görüşmeden böyle bir metin gelir mi?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, daha önceki uygulamalara uygun bir şekilde, verilen bir önerge ile tasarının tümünün yeniden düzenlenmesi kabul edildiği için, Komisyonumuzca diğer önergeler işleme konulmadı.

Arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Önergeler görüşülmemiş!..

BAŞKAN - Yani, İktüzüğün 83 üncü maddesinde açıkça ifade edilen "Komisyon önergeleri görüştüktan sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir." şartı oluşmamış. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler, ANAP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Önergeler görüşülmüş, nazara alınmamış...

BAŞKAN - Sayın Başkan, devam buyurun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, böyle bir şartın gerçekleşmesine gerek yoktur; çünkü, yeni verilen önergeyle söz konusu edilen maddeler birleştirilmiştir. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler) Ben ifade ediyorum efendim, siz kabul etmeyin.

Yeni bir metin ortaya çıkmıştır, bu metni Komisyon kabul etmiştir.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Edemez efendim, edemez...

ANANASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Böylece, komisyonun kabul ettiği bu metin muvacehesinde, artık o söz konusu maddeler ortadan kalkmış, görüşülmesine mahal kalmamıştır. Tatbikat da bu yöndedir. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Hiç görülmemiş bir şey...

Değerli arkadaşlarım, bir usul müzakeresi açtık. Başkanlık, kendi usul anlayışını ve uygulamasının şeklini belirleyebilmek için, bazı noktaları tespit etmek, kavramak ihtiyacındadır.

Nedir?

KAMER GENÇ (Tunceli) - 4 kişi konuştu, kavrayamadınsa, daha neyi kavrayacaksınız?!

BAŞKAN - Onu anlatmaya çalışıyorum Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sen Meclisi çalıştırmamak için buraya geliyorsun!

BAŞKAN - Ben tabii bu gibi provokasyonlara cevap verecek değilim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Provokasyon yapan sensin.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, şimdi, huzurunuzda komisyon Başkanı buyurdu ki, verilen bir önerge üzerine, Genel kurulda verilmiş değişiklik önergelerinin görüşülmesine gerek olmadığı kararına varıldı. Bu nedenle önergeler görüşülmeden yeni metne geçildi.

Öyle mi efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Çünkü, o maddeler, söz konusu 82 madde, 8 maddeye indiği için, artık o 5 inci, 7 nci, 17 nci, 27 nci gibi maddeler ortadan kalkmış bulunuyordu, adresleri yoktu. Tatbikat böyledir efendim, daha önce de onun tatbikatı vardır.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, burada aydınlanmak ihtiyacı duyduğumuz nokta şudur: Sayın Başkan...

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - İşte, anlatıyor...

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun Sayın Sözat. Efendim, eğer sabırla gerçeği bulmaya çalışırsak, zaman da kaybetmeyiz, çalışmalar da tıkanmaz. Şimdi ben...

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - Bütün kavgalar sizin Başkanlığınızda oluyor!

BAŞKAN - Ne kavgası oluyor?!..

HÜSEYİN BALLYALI (Balıkesir) - Sayın Başkan, iki tane önerge var, birini komisyon kabul etmiş...

BAŞKAN - Şimdi arkadaşlar, ne kavgası oluyor, ben onu anlayamadım. Hayır... Benim Başkanlığımda şu anda ne kavgası var?!

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - Rica ederim beyefendi...

BAŞKAN - Efendim, ben de istirham ederim...

Şimdi, yazılı olarak, usulüne uygun bir usul müzakeresi açılması istenmiş. İçtüzük, "usulü ilgili konular diğer konulardan önce görüşülür" diyor. Biz bu görüşmeyi yaptırmışız...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ya oylarsın ya oylamazsın...

BAŞKAN - Bu görüşmede karşılıklı iddialar var. Şimdi, Başkanlık kendi tutumunu tespit edebilmek için ve ona göre bir hususu oyunza sunup kararınızı alabilmek için soru sormamalı mı yani?! (DYP ve SHP sıralarından gürültüler) Bunun kavgayla, bunun benim Başkanlığım ile ilgisi var?

MUSTAFA YILMAZ (Gaziantep) - Dışarda konuşup gelmedin mi?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, izninizle Komisyon Başkanından bir hususa açıklık getirmesini istirham ediyorum. Bu birleştirmeye mütedair olan önergeye, Genel Kurul müzakereleri sırasında verilmiş önergeler içinde midir, yoksa Komisyon toplantısı sırasında verilmiş olan bir önerge midir?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Efendim, Komisyon müzakereleri esnasında bir önerge verilmiş, evleviyetle bunun görüşülmesi kabul edilmiş, bu önerge üzerinde müzakere açılmış ve neticede kabul edilmiş ve söz konusu maddeleri de tevhit edilmiş bulunduğu için, öbür önergelerin görüşülmesine mahal kalmamıştır. (DYP sıralarından alkışlar) Niçin kalmamıştır?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, Genel Kurulda verilmiş olan önergeleri, 8 kişiyle toplanan Komisyonunda, tamamen bertaraf etmek mahiyetinde bir önerge verildiği için, bugün, bu konuyu oylamaya dahi koymadan, kanun tasarısının komisyona iadesi gerekir. (RP sıralarından "Bravo" sesleri alkışlar, DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

BAHATTİN ALÂĞÖZ (Gaziantep) - Zaten danışıklı dövüş geldiniz buraya!

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Oku da konuş, kafadan konuşma!

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Efendim, anlayamıyorum... (Gürültüler) Efendim, Sayın Daçe bir şey söylüyor, müsaade buyurun... (Gürültüler) Ne söylediğini dinleyelim. Efendim, müsaade buyurun...

Buyurun Sayın Daçe. (SHP ve RP sıralarından gürültüler)

İşitemiyorum. Değerli arkadaşlarım, lütfen... Lütfen efendim... Elektriklenecek bir şey yok.

Buyurun efendim.

BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Sayın Başkan, usul hakkında konuşma, iki lehte iki aleyhte konuşmayla tamamlanmıştır. Sayın Şevket Kazan ve diğer arkadaşlarımızın konuşmaları usulsüzdür. Takdirinize sunuyorum.

BAŞKAN - Efendim, haklısınız.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, müsaade buyurun, anlatayım efendim. Bilmediğiniz şeyler var... Nedir?.. İki lehte, iki aleyhte konuşturduk. konuşmalar, bir kanaat oluşturacak ve Genel Kurulun hakemliğine başvuracak şekilde şekillenmedi. Ben sizin...

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - Nasıl şekillenmedi? Bu kadar kişi konuştu...

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun...

Değerli arkadaşlarım, bakın, bilmeden itiraz ediyorsunuz; bilen insanların da baş başa verip, doğruyu bulup, işi yürütmesine, sorunu aşmasına imkân bırakmıyorsunuz. Ben -sizin bu müdahalelerinizi bırakın- sizden önce Kanunlar Müdürüyle, Kanunlar Daire Başkanıyla da 10'ar dakikalık konuşmalar biter bitmez ne yapacağımı bir kere daha istişare ettim, önyargılı değilim; ama bir şeyi tespit etmeli, inanmalı, gereğinde tartışacak, savunacak kadar anlamalıyım da, ondan sonra oya sunmalıyım.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Kanunlar Müdürü, "oya sunma" diyor, "oya sun" diye bağıriyorsunuz;. hangisi doğru?..

(DYP sıralarından gürültüler)

AHMET SAYIN (Burdur) - Kanunlar Müdürü karışamaz!

BAŞKAN - Kanunlar Müdürü, "ilk defa böyle bir durumla karşılaştık" diyor. (ANAP sıralarından alkışlar)

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Doğru, Sayın Başkan.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, aziz arkadaşlarım, Kanunlar Müdürü diyor ki; "ilk defa böyle bir durumla karşılaştık. Oya sundunuz... Alınan karar sonucu ne yapacağız?" Ben de diyorum ki, '10 dakika ara veriniz, grup başkanvekillerini davet ederiz; Komisyon Başkanını davet ederiz, Kanunlar Daire Başkanını alınız, bir karara varınız.'

Ben, sizden bir şey kaçırmak ya da bir şeyi engellemek çabasında değilim. Bunları bilmediğiniz için, istirham ediyorum; lütfen doğruyu bulmaya çalışalım.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Doğru.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, bakın, ben şu anda beliren konuları arz ediyorum:

1. İddia edilmektedir ki, Komisyon, İçtüzüğün 83 üncü maddesinin gerektirdiği biçimde, Genel Kurulda verilmiş ve tasarı Komisyona geri alındığında birlikte komisyona tevdi edilmiş, görüşülmesi gereken önermeleri görüşmedi.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Nasıl görüşülmedi Sayın Başkan?

BAŞKAN - Dönüyorum Sayın Başkana. Sayın Başkan diyor ki: "Bu önermeler görüşülmeden önce bir önerge verildi, denildi ki, 'bu önergelerin mahiyeti itibarıyla görüşülmesi gerekmez, yeni bir metin oluşmaktadır.'" Evvela bu önerge karara bağlanmalı, bu önerge kabul edilirse, Genel Kurulda verilmiş olan diğer önergeler görüşülmemelidir." Değil mi efendim?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Evet.

BAŞKAN - Ve bu önerge görüşülüyor, kabul ediliyor...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Kabul edilmemiş sayılıyor!..

BAŞKAN - Ve buna dayanılarak, Genel Kurulda verilmiş ve Komisyona iade edilmiş önergeler görüşülüyor, öyle mi efendim?..

Şimdi, zapta geçen, Sayın Komisyon Başkanının ifade ve sorum üzerine teyit ettiği durum bu. işte şimdi, sorun, bu noktada ortaya çıkıyor. Nasıl mı?..

Değerli arkadaşlarım, Komisyon, Genel Kurulda verilmemiş, Komisyon toplantısı sırasında verilmiş bir önergeyle, İçtüzüğün yerine getirilmesi gereken, riyeti mecburi hükmü ortadan kaldırılamaz. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) İçtüzüğe, Komisyon da uymaya mecburdur, Genel Kurul da uymaya mecburdur.

Şimdi, İçtüzük, "Komisyon, geri alınan tasarıyla birlikte, verilmiş -Genel Kurulda verilmiş-önergeleri görüşür; ona göre, eski metni kabul eder veya yeni bir metin hazırlar" demekte iken, değerli arkadaşlarımdan komisyon, verdiği önerge ve bu önergeye dayanarak, İçtüzüğün, yerine getirilmesi mecburi olan bu hükmü yok sayılamaz.

Şimdi, bu kadar açık bir aykırılık karşısında...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bu metin nedir?

BAŞKAN - Rica ederim... Şimdi hepinizin elinde İçtüzük var... İçtüzüğün 83 üncü maddesi diyor ki: "Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş -durum öyle- ve madde değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınmışsa -durum öyle-, komisyon, önergeleri görüştüktan sonra..." Komisyon önergeleri görüşmemiş...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Görüşmüş, nazara almamış.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, görüşmemiş.

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - Görüşmüş yahu!

BAŞKAN - Şimdi bakınız değerli arkadaşlarım...

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, bir hususu arz etmeme müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan, şu son konuşmalarla ve buraya kadar söylediklerinizle mutabık haldeyiz. (Gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir dakika... Biz burada, iyi niyetle, yanlış yapmamaya çalışıyoruz. Her arkadaşımıza, toleransla görüşlerini anlatma imkânı tanıyoruz. Şimdi Sayın Müftüoğlu bir şey söylüyor, dinleyelim.

Buyurun.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Ancak, Komisyon Başkanının ifade ettiğine göre, Komisyon, bir önerge verilmiş, "öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi" denmiş ve Komisyon bu önergeyi görüşmüştür. Anlatabiliyor muyum Sayın Başkan?...

BAŞKAN - Tabî... Onu ifade ettim Sayın Müftüoğlu.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Bu önerge kabul edildikten sonra, öbür önergelerin görüşülmesine gerek kalmamıştır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Somut bir örnek vereyim: Bir önergeyle diyelim ki, 5 inci maddenin metinden çıkarılması talep ediliyor. Bu önerge kabul edilirse, tekrar o 5 inci madde üzerinde verilmiş olan diğer önergeler görüşülebilir mi?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Sayın Müftüoğlu, bakınız, burada bir takdim tehir olayı var. Nasıl?.. Genel Kurulda müteaddit önerge verilmiş ve tasarı geri alınmış; İçtüzük -tekrar tekrar okuduğum şekilde- diyor ki: "... geri alınmışsa, komisyon, önergeleri görüştüktan sonra..."

Şimdi, buyurduğunuz, komisyonda verilen önergeyi ve o önergenin öncelikle görüşülmesi istemini ve onun kabul edilmiş olduğunu anladım, ve ifade ettim; ama, burada İçtüzük hükmü, uygulama bakımından, zaman olarak da, hukuki icap olarak da, o önergeden önde geliyor, takdim ediyor, tekaddüm ediyor.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Hayır efendim. öncelik ve ivedilikle görüşülmesi istemiyle verilmiş önerge, diğer önergelerin önüne geçemez diye bir kural yok ki.

BAŞKAN - Şimdi değerli arkadaşlarım, şunu sorabilir miyim: Şimdi, bizim İçtüzüğümüzün uygulamada, yürürlükte bulunan hükümlerini herhangi bir platformda, herhangi bir çalışma esnasında, herhangi bir arkadaşımız, değiştiren ve onu uygulamadan kaldıran bir önerge verse, o önerge, İçtüzük hükmünü ortadan kaldırır mı? Bunu lütfeder misiniz? Zatıaliniz de hukukçusunuz... soruyorum... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Komisyon gündemine hâkimdir. Genel Kurul da gündemine hâkimdir. Komisyonda bir önerge verilmiş; öncelik ve ivedilikle görüşülmüş...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Komisyon ve Genel Kurul gündemini kendisi tayin eder.

BAŞKAN - Ama benim samimi olarak aydınlatamadığım nokta şu: Şimdi İçtüzük herhangi bir yoruma ya da herhangi bir alternatifte yer vermeyecek açıklıkta diyor ki: birden çok önerge varsa ve tasarı geri alınmışsa, Genel Kurulda verilen önergeler komisyonda görüşülür.

Şimdi, bu, riyeti mecburi bir hüküm değil mi?

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Nereden çıkıyor o?

BAŞKAN - Efendim, bakınız, İçtüzük "görüşülür" diyorsa, nereden çıkaracağız başka! İçtüzükten çıkıyor!.. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim bir dakika... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler) Bir dakika efendim...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, lütfeder misiniz?..

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Komisyon, gündemini kendi tayin eder; Genel Kurul da kendi tayin eder. Komisyonda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi için bir önerge verilmiş, müzakere edilmiş, oylanmış, kabul edilmiş...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, bakınız, benim anlayışımı arz edeyim: Ben Komisyon başkanı olsaydım, böyle bir tereddüte ya da tartışmaya ya da riske meydan bırakmamak için -belki biraz zaman harcar ama- bu maddeye uyardım. Şimdi biz, ortada, bir tereddütte kalmıyor muyuz? Nedir tereddüt? Diyor ki: Değişiklik önergelerini komisyon görüşür, ama kabul eder ama reddeder, serbesttir.

Soruyorum, "görüşmedik" diyor.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Bir dakika efendim... Rica ederim... Sayın Başkan... (Gürültüler)

BAŞKAN - "Niye görüşmediniz?" diyorum; "o sırada bir önerge verildi" diyor.

Şimdi ben size soruyorum: Geçen dönemden bu yana, yıllardır uğraştığımız ve nice günlerimizi alan, onca uğraşa rağmen İchtüzüğün bir maddesini değiştirebiliyor muyuz?! Değiştiremiyoruz. Peki, bir önergeyle, komisyonda İchtüzüğün bir maddesini değiştiren durumu nasıl oluştururuz?! (Gürültüler)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz... Sayın Başkanım...

ORMAN BAKANI VEFA TANIR (Konya) - Sayın Başkan, İchtüzüğün 64 üncü maddesi var...

Orada usul müzakeresini tarif etmiş, bunu da uygulamışız. Nasıl usul müzakeresi olacağı 64 üncü maddede tarif edilmiş. Niye bu usule uymuyorsunuz? Oylayın bitsin.

BAŞKAN - Evet efendim, şimdi onu yerine getirmek için...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Başkanım, müsaade eder misiniz?..

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Efendim bir dakika...

Sayın Bakan biraz acil bir ifadeyle, bana görevimi hatırlattı! Şimdi, Başkanın bir şeyi oylaması için, bir kanaat edinmesi ve bu kanaatin lehinde, aleyhinde karar alması gerekir; karar oluşturmak için Genel Kurulun oyuna başvurması gerekir.

Şimdi Başkan, kendisi, kanaatini oluşturamamışsa, neyi önerir?! (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ORMAN BAKANI VEFA TANIR (Konya)-Usul müzakeresi açtınız; 2 lehte, 2 aleyhte konuşuldu. Oylama yapmanız gerekir.

BAŞKAN - 64 üncü madde, ayrıca... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun arkadaşlar, bağlamakla bir şey olmaz. Demin bir konuyu açıkça söyledim. Kanunlar Daire Başkanına sordum; dedi ki, "Efendim, bu önerge bir şey getirmiyor ki, lehinde, aleyhinde karar alabilirsiniz. Siz bir tavır koyacaksınız. Başkanlığın uygulaması..." Başkanlık bir uygulamada bulunmadı. Bulundum mu? Bulunmadım.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Bulunacağım uygulamayı oluşturabilmek ve yanlış yapmamak için, arkadaşlarla istişare ediyorum. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

DEVLET BAKANI ÖMER BARUTÇU (Zonguldak) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Dolayısıyla, bu aşamayı tamamlamadan, bir şeyi oylamam mümkün değildi.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, bir dakika müsaade eder misiniz?

KAMER GENÇ (Tunceli) - Muhalefet şerhinde hiç böyle bir şey var mı?

ORMAN BAKANI VEFA TANIR (Konya) - Usul müzakeresi açmadan evvel kullanabilirdiniz.

BAŞKAN - Efendim...

ORMAN BAKANI VEFA TANIR (Konya) - Usul müzakeresi açtınız, gereğini yapacaksınız.

BAŞKAN - Onu da arz edeyim... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim.

YAHYA USLU (Manisa) - Sayın Komisyon Başkanına söz verin Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, Kime söz vereceğimi bilirim, herkese veriyorum; merak etmeyin. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, bana söz vermeyecek misiniz?

BAŞKAN - Veririm efendim. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Lütfen bana bakın Sayın Başkan.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, müsaade buyurun...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, bir cümle okuyayım, müsaade buyurun.

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim. (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, niçin usul müzakeresi açmadan bu konuda bir görüş belirtmedim? Tereddütte idim. Ne idi tereddüdüm? Gelen yazıda... (DYP ve SHP sıralarından gürültüler)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, raporda başlangıçta var...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz, bir cümle söyleyeceğim...

KAMER GENÇ (Tunceli) - "Genel Kurulda verilen bütün önergeler Komisyonumuzun 12.3.1993 tarihli toplantısında, Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın da katılmasıyla incelenmiştir" demektedir. Arka sayfasında da "Yapılan bu yeni düzenleme sırasında, tasarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında verilen önergeler, Komisyonumuzca işleme konulmamıştır" demektedir. Bundan daha güzel bir ifade olur mu? Sen daha neyi anlatıyorsun?!

BAŞKAN - O söylediğiniz şeyi, daha sabahleyin okudum, altını da kırmızı kalemle çizdim, yanına da yıldız koydum. Bak, burada da var. Onu ayrıca...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bu rapora muhalefet şerhi var mı?

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) - O zaman neyi tartışıyoruz? (ANAP ve RP sıralarından gürültüler, "yerine otur" sesleri) Komisyon raporu burada, Komisyon raporuna muhalefet yok. Sen orada kimi savunuyorsun? Meclisi çalıştırmak istemiyorsun.

BAŞKAN - Sayın Genç, siz çalışalım mı istiyorsunuz, çalıştırmak istemiyor musunuz?! (DYP ve SHP sıralarından gürültüler) Ben size söylüyorum...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

SAMİ SÖZAT (Balıkesir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Sözat, bir dakika efendim.

DEVLET BAKANI ÖMER BARUTÇU (Zonguldak) - Sayın Başkan, 10 dakika ara vereceğinizi söylediniz.

BAŞKAN - Vereceğim.

DEVLET BAKANI ÖMER BARUTÇU (Zonguldak) - Efendim, Meclis meşgul oluyor. Şu 10 dakika arayı veriniz lütfen; grup başkanvekilleriyle bir araya geliniz. Burada yarım saat geçti... Lütfen onu yapalım.

BAŞKAN - Haklısınız; ama, arkadaşlar bir şey sordukça veya bir şey söyledikçe veya Başkanı suçladıkça, ister istemez cevap vermek zorunda kalıyorum.

Şimdi, niçin usul müzakeresini açmak ihtiyacını hissettim. Değerli arkadaşlarım, bakın, Sayın Genç'in itiraz ettiği noktayı tespit etmişim... Burada bir açıklık yok. Burada diyor ki, "Genel Kurulda verilen bütün önergeler, Komisyonumuzun 12.3.1993 tarihli toplantısında Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın katılmasıyla incelenmiştir."

Bunu, Sayın Korkmazcan, konuşmasında söyledi; sonra, bunun bir çelişki ifade ettiğini iddia ederek şunu da söyledi: "komisyon raporunda başlangıçta böyle söylenmekle birlikte, sonunda, yapılan bu yeni düzenleme sırasında, tasarının Genel Kurulda görüşülmesi sırasında verilen önergeler, Komisyonumuzca işleme konulmamıştır denilmektedir."

Bu ikisi, birbirini nakzeden, yani...

ANANASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Nakzetmez Sayın Başkan.

BAŞKAN - Yani, tenakuz arz eden bir ifade olduğu için, Sayın Korkmazcan iddia etti ki, İçtüzüğün 83 üncü maddesinin gerektirdiği işlem yapılmamıştır.

Ben bunu birine sormak mecburiyetindeyim. Kime sorarım?.. Komisyon Başkanına sorarım. Komisyon Başkanına sorduğum zaman da, Komisyon Başkanı, bu işlemin değişik şekilde yapıldığını söyledi; tartışma buradan doğdu.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun Sayın Başkan.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, biraz evvel bir teklifte bulundunuz. Şimdi, anlıyorum ki, bir kavram kargaşası içindeyiz. Oturumu 10 dakika tatil edelim, buyurun, görüşelim; hangimiz haklıysak, o çıksın ortaya. Bu şekilde herkes konuşursa, gerçeği bulamayız Sayın Başkan. Lütfen, burada...

BAŞKAN - Sayın Başkan...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Efendim, ben sizin teklifinize katılıyorum; buyurun görüşelim.

BAŞKAN - Sayın Başkan, itiraz konusu iddialar hususunda zatialinizin Komisyonunda cereyan etmiş işleme dair ilaveten yapacağınız bir açıklama var mı?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Söylüyorum efendim. Burada açıkça yazıyor; "Değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve tasarı hakkında Genel Kurula verilen bütün önergeler, Komisyonumuzun 12 Mart 1993 tarihli toplantısında Devlet Bakanı Şerif Ercan'ın da katılmasıyla incelenmiştir."

Ne olmuştur?..

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Olmaz... Olmaz...

Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Efendim, müsaade buyurun.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım müsaade buyurun, Sayın Başkan açıklamasını tamamlasın, lütfen.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - ... İncelendikten sonra, verilen önergeler müteaddit maddeleri birleştirdiği için, 8-10 madde birleştirilerek yeni bir madde ortaya çıktığı için ve bu önerge de Komisyonca kabul edildiği için, bundan sonra... (Gürültüler)

YUSUF NAMOĞLU (İstanbul) - Anayasa Komisyonu, İctüzüğe de by-pass yapmış!

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun. Arkadaşlar, lütfen...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Bunlar incelenerek komisyonca müzakere açıldıktan ve komisyonumuzca oylanarak kabul edildikten sonra, artık 5, 6, 7, 8, 9 uncu maddelerin bir madde halinde birleştirilmesi kabul edildikten sonra 5 inci madde kalmamıştır ki onu komisyon tekrar değerlendirmeye kalsın. O bakımdan, son fıkra bir çelişki değildir; sadece bir izahtır ve gerçeği ortaya koymaktadır. Çelişki yoktur Sayın Başkan.

Eğer tensip buyurursanız, buyurun 10 dakika ara verin, içeride görüşelim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

HÜSEYİN BALLYALI (Balıkesir) - Sayın Başkan, bunu bastırıp buraya getirmişsiniz. Komisyon kabul etmiş, buna doğru, demiş; daha bundan sonra burada bunun usul müzakeresi olur mu?! (ANAP sıralarından gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

ERCAN KARAKAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Karakaş, size de söz vereceğim efendim.

Buyurun Sayın Kalemli.

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Sayın Başkan, biraz önce zabıtlara geçen bir ifadeniz vardı. Bu olayı bir sonuca bağlayabilmek için Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü yetkilileriyle de konuştuğunuzu söylediniz...

BAŞKAN - Konuştum efendim...

MUSTAFA KALEMLİ (Kütahya) - Onların da mütereddit olduğunu, bu oylamanın yapılmasının doğru olmadığını ifade ettiklerini zabıtlara geçirdiniz; bu ifadelerinizden sonra da, Sayın Hükümet Temsilcisi ve Sayın Komisyon Başkanı da sizin biraz önce bir formül bulmak için yaptığınız öneriye de iştirak ettiler, yani, bir ara verelim, kendi aramızda tartışalım diye...

Buradaki tartışmalarla bir sonuca varamayacağımıza göre, gruplar, sizin önerinize ve Sayın Hükümet Temsilcisinin ve Komisyon Başkanının, sizin önerinize katılmalarına katıldığımızı arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Karakaş.

ERCAN KARAKAŞ (İstanbul) - Sayın Başkan, Komisyon bu konuyu bir karara bağlamış, Başkanlık da bunu kabul etmiş, çalışmış basılı hale getirmiş ve bu, burada gündeme girmiş. Ancak, Kanunlar Müdürünün de mütereddit olduğu konusu... (Gürültüler) Çünkü onlar, bunu basılmadan inceliyorlar, gündeme almadan inceliyorlar. Buna rağmen...

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Olur mu, herkes yalan mı söylüyor?..

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, arkadaşımız görüşlerini ifade etsin.

ERCAN KARAKAŞ (İstanbul) - ... Buna rağmen, usul tartışması açtınız. (Güzel... O da 35 dakika önce bitti; ama, usul tartışması devam ediyor) Diyorsunuz ki; "Benim kanaatim oluşmadı." Olabilir. Burada bir Genel Kurul var; o zaman, bunu Genel Kurula takdim edersiniz. Genel Kurulun kanaati belirir. 45 dakikadır bu usul tartışması devam ediyor... Lütfen bunu bitirelim artık.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Topçu.

ULAŞTIRMA BAKANİ YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, burada açılmış olan usul tartışması ve Komisyonda yapılmış olan muamelelerin tartışılması bir zorlamadır. Farz ediniz ki, böyle bir sebeple değil de, Komisyonda verilen bir önerge, başka bir sebeple verilen bir önerge, Komisyon Başkanı tarafından hiç dikkate alınmamıştır ve bu da Komisyon metnine yazılmıştır. Komisyonda, farz edin ki, -değil ama- bir hata yapılmış olsa bile...

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Genel Kurulu ilgilendiren önergeler var...

BAŞKAN - Efendim, lütfen müdahale etmeyin, herkes istediğini rahatça söylesin.

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Komisyonunda yapılan hatanın tartışma yeri ve neticeye bağlanma yeri burası değildir. (ANAP sıralarından gürültüler)

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - Burası, burası...

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Burada sadece komisyon raporunun kabul edilip edilmeyeceği meselesi oylanır; kabul ediliyorsa üzerinde işlem yapılmaz. Binaenaleyh, Kanunlar ve Kararlar Daire Başkanı veya Kanunlar ve Kararlar Müdürünün yorumu da doğru değildir. Zatiatalinizin, "Efendim komisyonunda usul hatası yapılmış" şeklinde Komisyona burada talimat verir gibi bir karar alınması usulümüze aykırıdır. O bir komisyon işidir. Nitekim başka bir maddede der ki, "Komisyona 45 gün içerisinde kendisine gelen yasalara görüşülmesi lazım" ama görüşmediği zamanda Genel Kurula iner.

Şimdi dönüp de, "Siz İçtüzüğün bu hükmünü çiğnemiştiniz, 45 gün içinde görüşmemişsiniz; biz bu Mecliste görüşürüz" diyebilir misiniz? Diyemezsiniz. (ANAP sıralarından "Ne alakası var?" sesleri, gürültüler) Binaenaleyh eğer varsa, komisyondaki bir hatayı burada düzeltemezsiniz; çünkü burada sizin söylediğiniz husus, belki yorum. Siz diyorsunuz ki, "İçtüzüğün 83 üncü maddesine göre bir işlem yapılması, sonra komisyonun bunu yeniden tanzim edip etmeyeceğine karar vermesi lazım."

BAŞKAN - Tabii, onu ben demiyorum Sayın Topçu, önergeyle diyorlar yani.

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Yani, yorum... öyledir...

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - 10 dakika ara verelim bitirelim bu işi efendim.

BAŞKAN - Vereceğiz efendim.

ULAŞTIRMA BAKANI YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Şimdi, Komisyon Başkanı, "Biz bu önergeleri aldık, bunları inceledik; ama, bu sırada bir önerge geldi, bu önerge kabul gördü" diyor. Şimdi, tüzük gereği, bir önerge kabul gördüyse, öbür önergenin oylanması da söz konusu olmaz. Binaenaleyh, diyelim ki, burada bir hata var; -yok ama, diyelim ki var- onun düzeltileceği yer, Genel Kurul değil. Eğer Komisyon böyle bir hata yaptığını kabul ediyorsa, bunu komisyonunda düzeltir. Eğer, Genel Kurul, "hayır biz bu haliyle kabul ediyoruz" diyorsa, netice itibarıyla Komisyonun Genel Kurula getireceği kararlar istişari mahiyettedir. Esas olan, kanunun burada yapılmasıdır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Binaenaleyh, bu hususlar madem gözden kaçmıştır usul gereğince dışarıda görüşmeye gerek yoktur. Burada Komisyon Raporunun oylanması gerekir. (DYP sıralarından, "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Topçu.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz? İhtüzük hükümlerini Başkanlık tatbikle mükelleftir. Ara vermeye lüzum yok. Bu, açık beyanlarla ortaya çıkmıştır; Komisyon Başkanının beyanlarıyla anlaşılmıştır, İhtüzüğümüzün bu ihlâli karşısında zatıalinizin yapacağı tek şey, önergeleri, tasarıyla birlikte Komisyona iade etmekten ibarettir.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlarım, Sayın grup başkanvekillerini ve Sayın Komisyon Başkanını davet ediyorum ve birleşime 10 dakika ara veriyorum. (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN: Başkanvekili Yılmaz Hocaoglu
KÂTİP ÜYELER: Kadir Ramazan Coşkun (İstanbul),
Feridun Pehlivan (Bursa)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 82 nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Çalışmalarımıza bıraktığımız yerden devam ediyoruz.

Genel Kurulda verilmiş değişiklik önergeleriyle birlikte Komisyona geri gönderilmiş bulunan tasarı üzerindeki ve Komisyon tarafından düzenlenmiş son rapor hakkındaki, lehte, aleyhte usul müzakereleri tamamlanmış bulunmaktadır.

Başkanlık, yapılan bu müzakereler ışığında, tasarının 3 üncü maddesinden itibaren görüşülmesine devamını uygun bulmuştur.

Anayasa, kanunlar ve İttüüzüğü, açık oylama yapılmasını zaruri kıldığı konular ile istem üzerine açık oylama yapılan bir konu hakkında gizli oylama isteminde bulunup bulunulamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	117	24.6.1993	260-263	Yılmaz Hocaoglu	Kadir Ramazan Coşkun	Halil İbrahim Artvinli

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Başkanlığın tutumundaki usulsüzlük iddiaları üzerine konuyu Meclis hakemliğine havale etmek düşüncesiyle bir usul tartışması açıyorum ve ilk sözü de Sayın Asiltürk'e veriyorum.

Buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Sayın Başkan!.. Sayın Başkan!.. Bir konuyu arz edebilir miyim?

BAŞKAN - Efendim, sayın hatibi kürsüye davet ettik ve usul tartışması açtık.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Süre doluyor da, onun için.

BAŞKAN - Evet, süre doluyor, ben de farkındayım.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - İkinci tezkereyi de nazara alarak, çalışmaların bitimine kadar süreyi uzatalım.

BAŞKAN - O da olmaz efendim; isterseniz, usulde onu da tartışalım. Çünkü, bu çalışmaları düzenleyen 55 inci ve 56 ncı maddelerden, 55 inci madde, Millet Meclisi Genel Kurulunun salı, çarşamba, perşembe günleri saat 15.00 - 19.00 arası çalışacağını; bu sürenin uzatılması halini, şartını, değişikliğini ise, 56 ncı maddenin ikinci fıkrası, Danışma Kurulu teklifi üzerine Genel Kurulun kabulü halinde ve zorunluluk olmak şartıyla... (RP sıralarından alkışlar)

Efendim, buna da "rüşveti alkış" derler. Yani, bu, "işine göre tezahüratı" bırakalım da, işimize bakalım.

Değerli arkadaşlarım, 56 ncı maddenin ikinci fıkrası, "zorunlu hallerde" demektedir. Başkanlığa mevdu olağanüstü halle ilgili Başbakanlık tezkeresi, zaman itibarıyla, -yeterli zamana sahip bulunulduğu sebebiyle- zorunluluk arz etmemekte, artı, o çalışmaya başlanması durumunda da benzer usul uygulanacağı için, yani Çekiç Güç görüşmelerindeki prosedür uygulanacağı için ve Çekiç Güç'ün en rasyonel görüşmeleri üç buçuk saatimizi aldığı görüldüğüne nazaran, en azından üç buçuk dört saat daha çalışmaların devam etmesi gerekeceği için, Sayın Müftüoğlu'nun ifade ettiği, bu görüşmelerin içerisine Başbakanlık tezkeresi ve olağanüstü halin uzatılmasını da katarak, tamamı tamamlanıncaya kadar filân değil, yalnız bu usul müzakeresi ve yalnız Başbakanlığın, görüşülmesine başlanmış

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

ve tamamlanmak üzere olan birinci tezkeresi, yani Çekiç Güç konusu tamamlanıncaya kadar çalışma süresinin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Asiltürk.

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, değerli üyeler; değerli Başkanımızın zaman zaman Genel Kurulda meydana gelen münakaşalarda, İçtüzüğün tatbikatı bakımından doğru olduğuna inandığı konularda ısrar ettiğini biliyorum; kendisinin -başkalarına söylediği gibi, "rüşveti kalem" diye kabul etmemesi kaydıyla- inandığı gerçekleri tatbik etmeye çalıştığını da ifade ederek sözlerime başlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, gizli oylama, İçtüzüğümüzün 123 üncü maddesinde düzenlenmiştir. 123 üncü madde, "Anayasa veya kanun gereğince..." diyor. Yani, Anayasada ve kanunlarda belirtilmiş olacak; bu şartlarla, eğer açık oylamanın zorunlu olduğu haller belirtilmişse, burada gizli oylama istenemez. Yani, İçtüzüğümüzde şu konuda açık oylama yapılacak denmişse, o konuda gizli oylama talebi kale alınmaz.

İkincisi, İçtüzüğümüzde işaret oyu ile halli zorunlu olarak belirtilen konular varsa, onlarda da gizli oylama istenemez.

Üçüncü olarak da, İçtüzüğümüz bir başka konuyu ortaya koyuyor; bu da açık oylamanın, İçtüzük uyarınca, istem üzerine yapıldığı hallerde... Yani, İçtüzükte birinci olarak, bu oylama açık oylamanın zorunlu olduğu bir haldir, derse, gizli oylama istemiyoruz; ikinci olarak, işaret oyuyla halli zorunludur derse, isteyemiyoruz; üçüncü olarak da açık oylamanın İçtüzük uyarınca istem üzerine yapıldığı hallerde gizli oylama isteyemiyoruz.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihinde bir kere, bir konuda, eğer siz açık oylama istemişseniz, daha tarih boyunca Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine ipotek koyacak şekilde, gizli oylama istenemez, denilemez.

Değerli Başkanın, çok kıymetli fikirlerini saygıyla karşılıyorum; ama, zannediyorum bir hususu gözden ırak tutuyor, bir hususa dikkat etmiyor. Eğer, siz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin fi tarihinde bir oturumda, gizli oylama yapılması mümkünken, o konuda eğer açık oylama istemişseniz, siz bundan sonra, tarih boyunca hiçbir şekilde gizli oylama isteyemezsiniz diye bir mantikî kural olmaz, hukukî bir kural olmaz. (RP sıralarından alkışlar) Böyle bir kuralın olmayacağı bilindiği için, belki yazımında yeterli açıklık getirilememiştir, belki bu yazılışta bir eksiklik vardır; ama, bunun hukukî sonucunun bu olmaması icap eder. Bir oturumda, bir konuda, eğer, Türkiye Büyük Millet Meclisi açık oylama talep etmişse, biz veya bir başka grup da, o açık oylama talebinin yanında gizli oylama talep etmişsek ya da etmişlerde, "bu açık oylama talebi varsa, gizli oylama talebi yapılamaz" diyor. Bu, bu kadar açıkken, biraz

önce de ifade ettiğim gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir tarihte bir spesifik konuda, bir oturuma mahsus, o oylamayla ilgili açık oylama talebi olduktan sonra, daha, "hiçbir şekilde gizli oylama talebi yapılamaz" demek, benim anladığım hukuk kurallarına, benim anladığım İktüzüğe göre aykırı olur.

Bu konuda, benim ortaya koyduğum gerekçeleri de dikkate alarak, -zaten bir görüşme de açıldı- bu görüşmeden sonra Sayın Başkan bir kanaat sahibi olur diye ümit ediyorum. Bu konuda diğer arkadaşlarımın da, belirli şekilde konuya açıklık getireceğine inanıyorum; çünkü konu, şu anda uygulamayla ilgili değildir. Eğer, böyle bir tatbikat yapacak olursak, bundan sonra, herhangi bir konuda verilecek olan bir açık oylama talep eden önerenin üzerinden yıllar geçse bile, o konuyla ilgili olarak yapılacak görüşmelerin herhangi birinde dahi gizli oylama istemi yerine getirilemeyecek anlamına gelir, oylanamayacak anlamına gelir; bu ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin iradesine ipotek koymak manasına gelir, iradeyi tahdit etmek manasına gelir.

Değerli arkadaşlarım bu oylamayı kabul etmeyebilir, kabul de edebilir; ama, bir yolun açılmaması gerekir.

Sayın Başkana ve değerli üyelere saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Asiltürk. Başkanlığın tutumunun aleyhinde Sayın Asiltürk konuştu. Başkanlığın tutumunun aleyhinde başka söz isteyen?.. Yok.

Lehinde Sayın Ülkü Güney; buyurun.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; şimdi açılan usul tartışmasında değerli Asiltürk'ün ifade ettiği, daha önce açık oylamaya tabi tutulmuş bulunan Çekiç Güç'ün şu anda oylamasının gizli oyla yapılması önerisi, mantık, belki de akıl zoruyla, bir noktada doğru varsayılabilir, böyle düşünülebilir. Üç ay evvel olan bir olayı, altı ay evvel olan bir olayı, altı ay sonraya teşmil edemeyiz, etmemeliyiz noktasından hareket edilebilir. Ancak, Meclisler İktüzükle yönetiliyor. Yani, bu İktüzük, eğer, Meclisi idare eden Başkanın elini kolunu bağlamışsa, bizim bunu zorlamaya hakkımız yok. Burada gayet açık ve seçik olarak yazılı: "Anayasa veya kanun gereğince açık oylamanın zorunlu bulunduğu hallerde veya İktüzüğün işaret oyuyla hallinin zorunlu olduğunu belirttiği konularda yahut açık oylamanın, İktüzük uyarınca, istem üzerine yapıldığı hallerde -biz bunu yapmışız- gizli oylama yapılmaz" deniyor.

Şimdi, burada neyin münakaşasını yapıyoruz?

Muhterem arkadaşlarım, her zaman bu İktüzüğü değiştirmek için bir araya geliyoruz; hatta bugün, hepinizin bildiği gibi, Meclis gündemindedir. Biz, İktüzüğü değiştirelim, bunları daha net, daha açık, daha güzel bir şekle getirelim; ama, bu İktüzük burada olduğu müddetçe, Meclisimizi idare eden Başkanları zorlamaya hakkımız yok. Bu bakımdan, Sayın Başkanın tutumunda herhangi bir yanlışlık yoktur, burada usul hatası yoktur; bu oylama, bu şartlarda ancak açık oylama olarak yapılır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Güney.

Başkanlığın tutumunun lehinde, Sayın Baki Tuğ; buyurun.

BAKİ TUĞ (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; konu gayet açık ve nettir. Konunun tartışmaya dahi tahammülü yoktur; tartışılması dahi gereksizdir. Çünkü, İktüzük bu konuyu gayet açık ve net olarak ortaya koymuştur. Eğer bu konuda tartışma açarsak yanlış olur. O nedenle, Başkanlığın tutumu yerindedir, gizli oylama yapma imkânımız yoktur. Bu konuyu açık oyla kabul etmek mecburiyeti vardır.

Bu düşüncelerle Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tuğ.

Sayın milletvekilleri, aleyhte ve lehte konuşmalarla usul müzakeresi tamamlanmış bulunmaktadır.

Başkanlığın, tutumu hakkındaki kanaati değişmemiştir. Bununla birlikte, Genel Kurulun iradesine olan saygısı ve Genel Kurul hakemliğinin sağlıklı, kalıcı ve bağlayıcı olması özelliğini de dikkate alarak, konuyu oylarınıza sunuyorum: Başkanlığın tutumunu usule uygun bulanlar işaret buyursunlar... Bulmayanlar... Başkanlığın tutumunun usule uygun olduğu Genel Kurulca kabul edilmiştir. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

Hükümet Programı üzerinde şahısları adına söz almak isteyen milletvekillerinin müracaatlarının değerlendirilmesi ve sıralandırılması hususunda Başkanlığın tutumu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	2	118	29.6.1993	291-297	Yılmaz Hocaoğlu	Cengiz Üretmen	Kadir Ramazan Coşkun

BAŞKAN - Tutumum hakkında müzakere açıyorum ve söz veriyorum...

Buyurun. Şimdi siz dinleyin.

RECEP KIRIŞ (Kahramanmaraş) - Tutumunuz hakkında ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, Başkanlığın tutumunun Tüzüğe uygunluğu hakkındaki bütün açıklamaları ortada iken, konuşan arkadaşları susturmayan İdare Amirleri...

ÖKKEŞ ŞENDİLLER (Kahramanmaraş) - Biz hakkımızı arıyoruz: nasıl susturursunuz?!

BAŞKAN - Konuşan arkadaşlarımı ikna etmeyen grup başkanvekilleri, konuşan arkadaşlarımın Başkanı suçlayan tavrı karşısında, "Başkanlık yanlış yapmıyor" demeyen saygıdeğer kurulunuz karşısında size duyduğum saygının gereği, "acaba yanlış mı yaptım?" diyerek tereddüte düştüm.

Şimdi, yaptığının doğru mu yanlış mı olduğunu anlamak üzere usul müzakeresi açıyorum ve ilk sözü Başkanlığın tutumunun aleyhinde Sayın Alınak'a verdim. Buyurun Sayın Alınak.

ÖKKEŞ ŞENDİLLER (Kahramanmaraş) - Söz istiyorum.

RECEP KIRIŞ (Kahramanmaraş) - Ben de söz istedim.

BAŞKAN - Bu bitsin, size de sıra gelir. Süreniz 10 dakikadır Sayın Alınak, buyurun.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; böylesine tatsız ve gerçekten tasvip etmediğim, böylesine demokrasi dışı bir olayla ilgili olarak söz aldığım için, inanın ki üzgünüm. Ayrıca, zamanınızı aldığım için, Genel Kurul çalışmalarını istemeyerek de olsa engellemiş olacağım için gerçekten çok üzgünüm; hepinizden özür dilerim.

AHMET KABİL (Rize) - Mesaj veriyor, mesaj.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Benim mikrofona çıkıp burada konuşma yapmak, seçmenime selam göndermek, mesaj vermek gibi bir kaygım yok; ama, ülkemizin temel birtakım sorunları var, acil birtakım sorunları var. Bakınız, oluk

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

oluk kan akıyor; olaylar, sorunlar alabildiğine ağır. Ağır olmasına rağmen, bu sorunların da çözümü var, çözümsüz değil; bu kanı durdurmak da mümkündür, ülkenin mevcut bütün sorunlarını da aşmak mümkündür.

BAŞKAN - Şimdi, "kanı durdurmanın" Başkanın tutumuyla alakası ne?!

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Hemen bitiriyorum efendim.

BAŞKAN - Usule gelin, lütfen...

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Ancak, söz almaktaki ısrarımın nedeni...

BAŞKAN - Lütfen usule gelin.

MAHMUT ALINAK (Devamla) - Değerli milletvekili arkadaşlarımın ısrarlarının nedeni bu; düşüncelerini ortaya koymak istiyorlar; projelerini, çözümlerini ortaya koymak, Sayın Genel Kurulumuza, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve ülkemize ve ülkemiz insanlarına katkıda bulunmak istiyorlar; bizim sıkıntımız bu. Yoksa buraya çıkıp konuşma yapmak, bunlar çok sıradan ve önemli olmayan olaylardır.

Demokrasiyi burada işletmek zorundayız. Demokrasiyi burada işletmezsek, ne karakolunda işletebiliriz ne ordusunda işletebiliriz ne yargısında ne sendikasında, kısacası, hiçbir kurum ve kuruluşta, toplumun hiçbir alanında demokrasiyi işletemeyiz. Demokrasiyi burada işletecek olan...

TEMEL GÜNDOĞDU (İstanbul) - Demokrasiyle ne ilgisi var?

MAHMUT ALINAK (Devamla)- İzninizle...

Bugün bana yapılan, yarın size yapılır değerli arkadaşlarım. Demokrasiyi hangi kurallarla işleteceğiz; Anayasa var, İçtüzük var. Sayın Başkan ve hepimiz İçtüzüğe uymak zorundayız. İçtüzüğün amir hükmüne göre, Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okunduktan sonra müracaatlar kabul edilir. Görevli arkadaşlar burada; görevli arkadaşlarla 10 gün öncesinden sürekli olarak görüşüyorum ve başvurumu yapmak istedim. Görevli arkadaşların verdiği yanıt şu idi: "Efendim biz başvurunuzu kabul edemeyiz; çünkü tezkere okunduktan sonra ancak başvuruları, müracaatları kabul edebiliriz." Haklılar; İçtüzüğün amir hükmü de bu.

Şimdi ben insafınıza sığınıyorum sevgili arkadaşlarım... Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okunuyor; okundu, nokta. Söyler misiniz bana, aynı anda -bu, ben de olabilirim, yazılı olarak müracaat eden öteki arkadaşlar da olabilir- bu arkadaşların, görevli arkadaş, yani, kavasa bu yazılı kâğıdı verip buraya ulaştırmaları mümkün değil, fizik olarak mümkün değil, zaman olarak mümkün değil, mesafe olarak mümkün değil; bu demektir ki, mevcut durumda kâtip üye arkadaş görevini kötüye kullanmış demiyorum; ama, belki de İçtüzükten yeteri kadar haberdar olmadığı, bilgi sahibi olmadığı için, daha tezkere okunurken müracaatları kabul etmiş; nitekim, Adıyaman Milletvekilimiz Sayın Mahmut Kılınc'ın başvurusu da bu şekilde değerlendir-

dirilmiş. Daha önceden başvuruda bulunmuş, daha tezkere bitmeden kendisine sıra verilmiş. Bu da açıkça gösteriyor ki, tezkere bitmeden müracaatlar kabul edilmiş, dolayısıyla, İctüzük çiğnenmiş.

Tezkere okunur okunmaz ben yerimden kalktım ve sözlü olarak talepte bulundum; İctüzük bu olanağı bana veriyor. Ama, Sayın Başkan, benim söz hakkımı gasp etti; öteki arkadaşların da söz haklarını gasp etmiş oldu. İyi mi oldu?

Bence kötü oldu değerli arkadaşlarım. Biz buraya çıkıp sorunlara ilişkin çözümlerimizi koyacaktık; yazık oldu. En önemlisi, Sayın Başkan demokrasiyi, demokratik işlevliği -affınıza sığınırım- bir paçavra gibi ayaklarının altına aldı demiyorum; ama, askıya aldı ve yazık oldu; bir diktatör gibi davrandı, bir padişah gibi davrandı.

Kendisini protesto ediyorum ve bu nedenle de bu görüşmelere katılmıyorum ve burada yapılan, Sayın Başkanın Başkanlığında yapılan bu görüşmeleri de meşru olarak kabul etmiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Başkan böyle suçlanmalara, hedef gösterilmelere ve fiilen darp ve cebire maruz kalmaya alışkın bir Başkandır ve Sayın Başkan hakkında söylenen "demokrasiyi paçavra gibi ayaklar altına aldı demiyorum, ama askıya aldı" falan...

MAHMUT ALINAK (Sımak) - Yalan mı?

BAŞKAN - Şimdi, ben zatıalinize, yalan söylediniz demeyi ne kendi üslubuma ne sizin taşıdığınız sığara reva göremem; ama, yanlış söylediğinizi, biraz sonra söz sırası bana da geldiğinde izah edeceğim.

Şimdi, Başkanlığın tutumu hakkında aleyhte...

MAHMUT ALINAK (Sımak) - Siz meşru bir Başkan değilsiniz; sizi gayrî meşru Başkan ilan ediyorum!

BAŞKAN - Sayın Alınak, çok teşekkür ederim! Zatıalinizin gayri meşru ilan ettiği bir kişi olarak, ne derece gayri meşru ilan ederseniz, meşruiyetimin o derece kuvvetleneceğine inanıyorum! (ANAP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ve yalnız ben inanmıyorum, buna ve bana inananlar çok, buna ve bana inanan çok insan var. Ben size sağlıklar diliyorum...

RECEP KIRIŞ (Kahramanmaraş) - Aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Başkanlığın tutumunun aleyhinde Büyük Birlik Partisi Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Recep Kırış, buyurun efendim. Süreniz, bildiğiniz gibi, 10 dakikadır.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Ben de lehinde söz istiyorum.

İBRAHİM KUMAŞ (Tokat) - Ben de lehinde söz istiyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kiriş.

RECEP KIRIŞ (Kahramanmaraş) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biraz önce hepimizi üzen bir tartışmaya şahit oldum. İnsan hakikaten böyle bir tartışmanın burada meydana gelmesini ve birbirimizi kırıcı olabilecek sözler sarf edilmesini elbette ki, istemez; Sayın Başkanın da böyle bir şeyi istediği kanaatinde değilim. Ancak, burada hakikaten üzerinde durulması ve tartışılması gereken bir konu var.

Şimdi, İçtüzüğümüze göre, "programla ilgili tezkerenin Mecliste okunmasından sonra müracaatlar yapılabilir ve o andan sonra yapılan müracaatlar geçerlidir" deniyor.

O hale göre, nitekim Sayın Başkan da ifade ediyor, "bana çok yakın olduğu için, hemen sol tarafımda oturduğu için Sayın Kadir Ramazan Coşkun Bey, noktayı koyar koymaz, cümle biter bitmez uzattı" diyor.

Peki, ben size ve Sayın Başkana soruyorum: Kadir Ramazan Coşkun Beyin öyle bir imkânı vardı uzattı, peki Azimet Köylüoğlu Bey nasıl ikinci sırayı ondan sonra aldı? Sayın Kamer Genç nasıl üçüncü sırayı aldı?

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ben müracaat ettim, tutanaklarda var.

RECEP KIRIŞ (Devamla) - Affedersiniz, bu nasıl mümkün olabilir fiilen, değerli arkadaşlar?

Lütfen, Sayın Kamer Genç, söz atmayın. Siz zaten Sayın Başkana söz atmakta mahirsiniz!..

KAMER GENÇ (Tunceli)- Sen kendi adına konuş...

RECEP KIRIŞ (Devamla) - Ama Sayın Başkan, üzülererek burada ifade ediyorum, ben bugüne kadar, burada Meclisi idare etmiş olan hiçbir sayın başkanımıza saygısız bir hareket yapmadım, nezaket dışı bir davranış yapmadım, ama burada nezaketimle gelerek Sayın Başkanım, söz istiyorum demiş olmama rağmen, bir milletvekiline karşı -kim olursa olsun, Sayın Başkan da olsa, Cumhurbaşkanı da olsa- hitabı mümkün olmayan bir üslup içinde bağırılmaz, çağırılmaz, azarlayamaz. Tutumunu protesto ediyorum ve bunu nezaket dışı bir davranış olarak telakki ediyorum. Ben kendisine karşı böyle nezaket dışı bir şey yapmadım; yaptıysam gene de özür diliyoruz.

REFİK ARSLAN (Kastamonu) - Sen de bağıırıyorsun!

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - Sen de bize bağıırıyorsun!

RECEP KIRIŞ (Devamla) - Hayır, ben size bağıırmıyorum değerli arkadaşlarım.

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - Bağıırıyorsun işte!

RECEP KIRIŞ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, ben size bağıırmıyorum...

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - Ne bağıırıyorsun! Sen de konuşmasını öğren! 450 tane milletvekili var burada...

RECEP KIRIŞ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, ben hiçbirinizi muhatap alarak bağırıyorum. Hiçbirinize karşı bir saygısızlık yapmak, muradım yok; ama, burada ben durumu arz etmeye çalışıyorum, uğraşıyorum.

Sayın Başkanım o tutumu da, belki buradaki genel tartışma içinde insan bazen boş bulunur olur, bilemiyorum; ama, benim kendisine karşı, zatiatilerine karşı, önceden veya şu an herhangi bir saygısızlığım yok, bugüne kadar olmadı, bundan sonra da olmaz. Bugüne kadar olduysa, özür dilerim diye ifade ediyorum; ama, Başkanın o şekilde bağırması karşısında üzüldüm, üzüntümü burada ifade ediyorum ve o davranışını da protesto ettiğimi ifade ediyorum..

Değerli arkadaşlar, ben şunu teklif ediyorum: Burada gereksiz tartışmaya lüzum yok. Şimdi mademki, burada tezkere okunduktan sonra, başkanlık, müracaatları kabul edebilir, o hale göre, bir taraftan oraya daha önce gönderilmiş kâğıtlar var, müracaatlar var, bir taraftan da nokta konur konmaz Kadir Ramazan Coşkun Beyin müracaatı var... O hale göre, sözlü müracaatlardan önce, Başkanlığın genel kanaati, bu yazılı müracaatların dikkate alınması ve sıralanmasıysa, bunlar için bir sıralama yapma zorunluluğu vardır. Çünkü, hepsi de aynı anda müracaat etmişler ve hepsinin müracaatı da aynı anda ulaşmış demektir. O hale göre, eğer biz haktan, adaletten yana olacaksak, o zaman aynı anda Başkanlığa ulaşan bu yazılı müracaatlar arasında -en azından- kura çekilmesi gerekir; çünkü, hangisinin birinci sırada, hangisinin ikinci sırada müracaat ettiğini tayin etmek mümkün değildir, hepsinin de müracaatı aynı anda gelmiştir.

O hale göre, Sayın Başkanımızdan rica ediyorum; eğer, bu şekilde hareket edilirse, hakka, adalete daha uygun hareket edilmiş olur. Değilse, o zaman -daha önce olduğu gibi- Sayın Azimet Köylüoğlu veya bir diğer değerli arkadaşımız hep aynı şekilde "ben daha önceden müracaat ettim" diyerek, burada sıraya alınırsa, o zaman diğer arkadaşlarımıza karşı haksızlık olur. Bugün haksızlığa uğrayan ben veya diğer bir arkadaşımız olabilir, önemli olan hiçbir arkadaşımızın haksızlığa uğramamasıdır.

Değerli arkadaşlar bir yerde hak ve adaletle iş görülürse, hukuka uygun iş görülürse, o zaman kimse şikâyetçi olmaz; o zaman hiçbir arkadaşımızı ikna edememe diye bir olay da söz konusu olmaz. Dolayısıyla, biz burada prensipten yana, haktan yana, adaletten yana bir tutum sergilenmesini istiyoruz ve bu şekilde, söylediğim, teklif ettiğim tarzda hareket edilirse, o zaman hiçbir arkadaşın da buna itirazı olmayacağı kanaatindeyim.

Hepinizi ve Başkanlığı tekrar saygıyla selamlıyorum. Teşekkür ederim. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kırış.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Güney ve Sayın Tayan, sırasıyla davet edeceğim. Başkanlığın tutumunun tartışıldığı müzakerede, lehinde, Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Sayın Ülkü Güney, buyurun.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; biz burada, şu anda bir usul müzakeresi yapıyoruz ve burada Meclisimizi idare eden değerli Başkanın tutumunu eleştiriyoruz veyahut da müdafaa ediyoruz. Amacımız, şu anda bu; ama, hepinizin de gördüğü gibi, daha önce kürsü önüne gelen arkadaşlarımız ve Başkanın tutumu aleyhinde konuşan arkadaşlarımız, kan dökülmeden tutun, demokrasinin işleyişine kadar -akıllarına ne geldiyse- bunları ifade ettiler.

Bizim aslında burada tartıştığımız konu bunlar değil, bizim burada tartıştığımız konu, Meclisi şu anda idare eden Başkanımızın tutumudur. Evvela konunun özünü bilmemiz lazım; yoksa, konunun özünü bilmeden, aklımıza ne gelirse, burada, ileri geri konuşursak, biz hiçbir sonuca varamayız.

Muhterem arkadaşlarım, şimdiye kadar bu Mecliste hükümet programlarının okunmasında her zaman süregelen bir usul vardır, ilk müracaatı yapan milletvekili arkadaş şahsı adına konuşur; bunun sayısı da 2'dir. Hepiniz biliyorsunuz, şimdiye kadar bu hep böyle olmuştur. İlk müracaatı yapan arkadaşımız konuşmuştur, muhtelif partilerden olmuştur. Usul budur...

SIRRI SAKIK (Muş) - Öyle yapılmadı.

ÜLKÜ GÜNEY (Devamla) - İçtüzüğün 105 inci maddesi şöyle diyor: "Bu görüşme için söz almak, yeni Bakanlar Kurulu listesine dair Cumhurbaşkanlığı yazısının Genel Kurulda okunmasından sonra mümkündür."

Şimdi burada "efendim ben daha evvel verdim; sen daha sonra verdim" deniliyor. Bunun başka bir usulü var mı? Herkesin birinci sıraya gelmesi usulü var mı? Yok. "Efendim, kâtip üye oradan müracaat edip de nasıl birinci sırayı almış!.."

Muhterem arkadaşlarım, kâtip üye milletvekili değil mi, kâtip üyenin anayasal hakkı yok mu, kâtip üye bu konu üzerinde fikirlerini serd edemez mi? Burada bu yanlış düzeltilim.

Geçen hafta da aynı şey oldu, bazı milletvekilleri bunu alışkanlık haline getirdi. Biraz sıkıştılar mı, konuşamadıkları bir konuyu, zabıtlara geçsin, kamuoyuna duyuralım diye başka bir çare bulmuyorlar; işte Meclisi idare eden Meclis Başkanı için tutumunuz hakkında söz istiyorum, usul hakkında söz istiyorum deniyor.

İnsan söz istediği zaman, bunun bir mantığı, bunun bir gerekçesi olmalı.

Eğer biz, bu İçtüzüğü değiştirmezsek, bu her zaman olacaktır. Meclisi idare eden Meclis Başkanına, herhangi bir şekilde buradan -hatta çok üzülererek söylüyorum- söylenmemesi icap eden -burada söylemekten de haya ettiğim- cümleleri sarf etmeyi o arkadaşlarıma kesinlikle yakıştırmıyorum ve hem Yüce Meclise hem de Sayın Meclis Başkanımıza söylenen bu çirkin lafları da, hepinizin huzurunda reddediyorum ve Grubum olarak bunu kabul etmiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Başkanın şu ana kadarki yönetimi, -her zaman olduğu gibi- İçtüzüğe, Anayasamıza uygun olarak gelmiştir. Bunu, herhangi bir şekilde sunî yollarla, sunî yöntemlerle bozmaya kalkmayalım. Geliniz, yapılacak

işe gidelim, İktüzüğümüzü değiştirelim. Bu, Meclisimizin gündemindedir. Diyelim ki, bu konuda 2 üyeye değil de 40 üyeye söz verelim veya şöyle bir sıralama yapalım. Ama burada yazılan hususlar dışında Sayın Başkanın yapacağı başka hiçbir şey yoktur. Sayın Başkan doğrusunu yapmıştır, İktüzüğü uygulamıştır. Tutumunda herhangi bir yanlışlık yoktur. Kendisini kutluyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar) BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Güney.

Lehinde son konuşmayı yapmak için Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Sayın Turhan Tayan; buyurun.

ÖKKEŞ ŞENDİLLER (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan bir şeyi arz etmek istiyorum.

BAŞKAN - Kürsüye hatip davet ettim; demokrasi ise, nezaketse, haksı buna imkânım yok. Buyurun Sayın Tayan.

ÖKKEŞ ŞENDİLLER (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, Başkanlıkla ilgili kötü bir laf konuşulmuşsa bunu lütfen açıklayın. Başkanlığı inciten, Başkanlığı küçük düşüren bir konuşma yapılmış değildir; ne konuşacağımızı da biliyoruz. Sayın Güney'in söyledikleri doğru değildir.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Tayan.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; şu anda Başkanın tutumu hakkında ortaya atılan iddia üzerine 45 dakikadır müzakere devam ediyor.

Sayın Başkan, başlangıçta kararını ifade etmiştir. Sayın Başkanın tutumu üzerinde tartışılacak, şüphe edilecek bir taraf yoktur. Esasen bugün Genel Kurulda Olağanüstü Hal Tezkeresi okunacak, müzakere edilecek ve oylanacaktır. Ben bunları bu müzakerelerin, bu konudaki çalışmaların âdeta engellenmesi hususundaki gayretler olarak görüyorum. O bakımdan, Sayın Başkanın tutumunu yerinde görüyor, vakit israfına meydan vermemek ve önümüzde duran önemli konuyu görüşebilmek için Sayın Başkandan, lütfen, bir an evvel görüşmelere geçilmesi hususunu ıstırham ediyorum, rica ediyorum ve tutumunu tasvip ediyorum.

Teşekkür ederim. (DYP, SHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tayan.

Sayın milletvekilleri, usul müzakeresi tamamlanmıştır.

Başkanlık olarak Yüce Meclise beslediğimiz mutlak saygının tabii gereği hakemliğinize başvuruyorum ve Başkanlığın tutumunun usule uygun olup olmadığını oylarınıza sunuyorum: Başkanlığın tutumunu usule uygun bulanlar işaret buyursunlar... Bulmayanlar... Başkanlığın tutumunda bir usulsüzlük olmadığı Genel Kurul kararıyla belirlenmiştir. Teşekkür ederim.

Görüşmelere devam ediyoruz.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Bir kanun tasarısı veya teklifinin bir maddesi için yapılan açık oylamanın, yoklama yerine geçip geçmeyeceği ve Başkanın, yoklama yapıp yapmamakta takdir hakkının bulunup bulunmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	3	51	21.12.1993	210-219	Kamer Genç	İlhan Kaya	Kadir Bozkurt

BAŞKAN - Buyurun Sayın Sungurlu. Az konuştunuz bugün... Buyurun.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan... (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, bakınız, gerçekten, iyi niyet duygularımı istismar ediyorsunuz. Buyurun, beş dakika konuşun efendim.

Bir dakika, tutumumun neresini beğenmediniz onu söyler misiniz önce?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, biraz önce söylediniz ki... (DYP sıralarından gürültüler)

Müsaade buyurun efendim.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan, bir dakika efendim...

BAŞKAN - Efendim, söz verdim, beş dakika konuşun.

Buyurun.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Sayın Başkan, biraz önce, "Oylamayı açık oylama suretiyle yapıyorum, bu yoklama yerine geçerlidir" dediniz ve sonra bir arkadaşımız, "Yoklamanın neticesini almadınız, oylamanın neticesini almadınız, ekseriyetin olup olmadığını bilmeden müzakerelere nasıl devam ediyorsunuz?" dedi; siz de "Ben bunu, İçtüzüğün şu hükmü gereğince, şimdi saymak zorunda değilim, icabında 4 tanesini 5 tanesini sonra sayarım" dediniz.

BAŞKAN - Öyle demedim Sayın Sungurlu.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Dediniz efendim, dediniz; zabıtlar orada efendim. (ANAP sıralarından "dediniz" sesleri)

Şimdi bakınız, bu nasıl bir düşünce tarzıdır; yani, "Ben beklerim, üç gün sonra ekseriyeti temin edersem o gün yoklama yaparım" demekle, bunun arasında ne fark var Sayın Başkanım?

Şimdi, bakınız, bu zabıt, resmi zabıt; diyor ki, "Anayasaya aykırılık önergesi kabul edilmiştir." (DYP sıralarından "Ham zabıt" sesleri)

Diyorsunuz ki ham zabıt; peki efendim, yani, biz bu zaptın...

AHMET SAYIN (Burdur) - Sen inanıyor musun?..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Efendim, rica ederim...

Arkadaşlar, bu ham zaptın doğru veya yanlış olduğunu tespit için ne kadar bekleyeceğiz?.. Onu beklemek zorundayız. "Biz, müzakereleri yapar bitiririz, kanunu geçiririz, siz de Anayasa Mahkemesine gider misiniz" diyorsunuz. Efendim, burada Anayasaya aykırılığı açıkça kabul edilmiş Meclis zabıtlarındaki bir husus varken, eğer buna inanmıyorsanız, Meclis zabıtlarına inanmıyorsanız, o zaman bunun doğruluğu tevsik edilinceye veya yanlışlığı tevsik edilinceye kadar bu Meclisi tatil etmek zorundasınız; bu kadar açık bir şey; ama, siz bütün buna rağmen, biz yaptık oldu, diyorsanız, olur, olmaz; o sizin bileceğiniz iş; ama, bu Meclis, meclis olmaktan çıkarsa Sayın Kamer Genç ve resmi zabıtlara rağmen siz bu işe devam ederseniz, bu Meclis meclis olmaktan çıkarsa, bunun hesabını yalnız siz vermeyeceksiniz, şurada size destek olan arkadaşlar da vereceklerdir; Allahın huzurunda verecekler, tarihin huzurunda verecekler; yarın, öbür gün, iktidar değişince verecekler.

Arz ederim. (DYP sıralarından "Ham zabıt" sesleri)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Sungurlu, bakın, ben size "Beş gün sonra oylamaya sayarım" demedim. Benim dediğim 121 inci madde açık.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Öyle dedin, öyle dedin.

BAŞKAN - Bakın arkadaşlar, İçtüzüğün 121 inci maddesini söyledim. Efendim bakın, diyor ki; "Başkanın gerekli görmesi halinde açık oylama oturumun sonuna veya haftanın belli bir gününe bırakılabilir" Bu İçtüzük hükmüdür. Ben böyle söyledim, yalan mı?..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Tamam efendim; nasıl yoklama yerine sayıyorsunuz? (ANAP sıralarından gürültüler) Nasıl yoklama diye kabul ediyorsunuz?

BAŞKAN - Efendim... Ama ben şimdi şey ettim; (SHP ve ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

BAHATTİN ALAGÖZ (Gaziantep) - Hep sen konuşuyorsun (SHP ve ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Gevezelik yapma lan, terbiyesiz herif!

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Otur yerine! (Gürültüler)

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Grup Başkanımıza bağırıyor kardeşim, Grup Başkanımıza bağırıyor. (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler, ayağa kalkmalar)

BAŞKAN - Arkadaşlar lütfen oturur musunuz... Rica ederim... (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler, ayağa kalkmalar)

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Grup Başkanı konuşacak burada... Kim konuşacak? (SHP ve ANAP sıralarından ayağa kalkmalar, gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Lütfen, arkadaşlar, oturur musunuz... Rica ediyorum...

Buyurun Sayın Tayan. (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

ŞÜKRÜ YÜRÜR (Ordu) - Bu adam sarhoş arkadaş. (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Burada sarhoş var, doktor istiyoruz Sayın Başkan. (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Ben de söz istiyorum.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri... (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Burada sarhoş var, doktor istiyorum buraya. (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler) Doktor istiyorum... (SHP ve ANAP sıralarından gürültüler)

TURHAN TAYAN (Devamla) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri... (Gürültüler)

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Ben de söz istiyorum Sayın Başkan.

TURHAN TAYAN (Devamla) - Görüşülmekte olan vergi yasası üzerinde siyasi partilerimizin gruplarının... (ANAP sıralarından gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Usul müzakeresi mi açtınız Sayın Başkan?

BAŞKAN - Tamam, siz konuştunuz, arkadaş da konuşuyor.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Ben sizin tutumunuz hakkında konuştum.

BAŞKAN - Ondan dolayı usul meselesini açtım.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Şimdi usul müzakeresini açtınız, Grubumuz adına Sayın Eyüp Aşık konuşacaktır.

BAŞKAN - Olur mu canım Sayın Sungurlu? Bu Meclisi siz mi işgal edeceksiniz? Lütfen oturun yerinize. (ANAP sıralarından gürültüler)

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Sayın Kamer Genç, Grup Başkanvekilimize hakaret edilmiştir.

BAŞKAN - Siz devam edin, Sayın Tayan.

TURHAN TAYAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, Meclisin bir konuyu enine boyuna tartışması ve tartışılan konuda doğruyu bulma gayretlerini yadırgamak mümkün değildir. Her parti grubu, çıkacak, konuşacaktır ve görüşlerini ifade edecektir, milletvekili arkadaşlarımız kişisel görüşlerini açıklayacaktır ve ülkenin en önemli sorunu, sağlıklı varidata sahip olma, sağlıklı Maliyeye, gelire, Hazineye sahip olma konusunda anayasal hakkını kullanacaktır.

Ortada bir tasarı var. Bu tasarımı, her partinin, her grubun beğenmesini beklemek, esasen haksızlıktır. Pek tabii, değişik görüşler olacaktır. Ancak, bu tartışmaları teknik düzeyde tutmak yerine, peşin hükümle, biz bu yasaı, her ne pahasına olursa olsun, engelleyeceğiz noktasından hareket edersek, ne doğruyu bulabiliriz, ne de bu Meclisin itibarlı bir şekilde çalışmasını sağlayabiliriz. Kamuoyunun gözleri, bu Yüce Parlamentonun üzerindedir.

Değerli arkadaşlarım, 13-14 saat süren Meclis çalışmalarında, gerek Başkanlığın, gerekse burada kürsüde söz alan arkadaşlarımızın yanlış yapması da mümkündür, hata yapması da mümkündür, incitici konuşması da mümkündür.

Değerli arkadaşlarım, bu akşam, beşinci akşam; vergi yasası üzerinde tartışıyoruz. Bir gecede bir maddeyi ancak geçirebiliyoruz. Bir taraftan "Her ne pahasına olursa olsun biz buradan geçirmeyeceğiz" derse...

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) - Hiç vergi kanunu konuşulmuyor, usul konuşuluyor.

BAŞKAN - Beyefendi, usul tartışması açtım... Lütfen... Mecliste oturuyorsunuz, neyin konuşulduğunun farkında değilsiniz.

Buyurun lütfen.

TURHAN TAYAN (Devamla) - Usul tartışması üzerine ben de konuşuyorum.

Sayın Sungurlu, burada bir ham zabıt çıkardılar. O ham zaptın devamı da var. O devamında, tetkik edilirse, kabul edilmediği hususu açıkça mukayyedir. Esasen, azınlığın Anayasaya aykırılık iddiasının şu çoğunluk tarafından kabul edileceğini veya kabul edildiğini düşünmek de, abesle iştigaldir.

Şimdi, Sayın Sungurlu'dan istirham ediyorum; o ham zaptın devamını tetkik buyursunlar, görülecektir ki, bu Anayasaya aykırılık önergesi reddedilmiştir. Reddedildiği, Başkanın ifadesiyle tespit edilmiştir.

Saygılar sunuyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim. Sayın Aşık, buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, Sayın Aşık, sözü daha önce istemişti.

Şimdi, "Başkanın yoklama yapıp yapmamakta takdir hakkı var mıdır, yok mudur" yolundaki tutumum hakkında usul müzakeresi açtım, oylayacağım.

Buyurun Sayın Aşık.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, bakınız... (SHP ve DYP sıralarından gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, lütfen, rica ediyorum... Arkadaşınız konuşuyor; lütfen saygılı olun.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Bizim istediğimiz, Anayasaya aykırılık meselesidir.

BAŞKAN - Benim tutumum hakkında söz istediniz.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Biz sizin tutumunuz hakkında söz almıştık. Siz neyi oylayacaksınız?..

BAŞKAN - Buyurun Sayın Aşık.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Topçu, Sayın Aşık'tan sonra da size lehte söz vereceğim.

Buyurun Sayın Aşık.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, tasarının müzakereleri sırasında, uyguladığınız, tatbik ettiğiniz usulün yanlışlığı hakkında söz almış bulunuyorum.

Sayın milletvekilleri, bakınız, elimizde yeni vergiler getiren bir tasarı var. Hükümet bunu sizin de bildiğiniz, hepimizin de bildiği gibi, kamuoyunda tartışmadan, bu tasarıyla yük altına gireceklerin görüşü alınmadan; yani...

ALİ ESER (Samsun) - Ben biliyorum; bütün odaların görüşü alındı.

BAŞKAN - Lütfen... Sayın Eser, lütfen...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Ben söyleyeyim, siz de aksini söyleyin...

ALİ ESER (Samsun) - Sizden daha fazla haberim var benim; bazı şeyleri dikkatli konuşun...

BAŞKAN - Lütfen arkadaşlar... Lütfen...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Şimdi buradan bir maddeyle alakalı haberiniz olmadığını söyleyeceğim.

ALİ ESER (Samsun) - İlle onların dediğini mi yapacağız?..

BAŞKAN - Sayın Eser, rica ediyorum...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Sayın Başkan, bunları dikkate alıyor musunuz?..

BAŞKAN - Efendim, tamam, ben müdahale ediyorum.

Buyurun.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Bakınız, Türk-İş feryat ediyor, esnaf kefalet birlikleri feryat ediyor, işveren sendikası feryat ediyor, küçük esnaf feryat ediyor, her gün bize geliyorlar, "Allah aşkına bu tasarıyı geçirmeyin" diyorlar.

ORHAN ŞENDAĞ (Adana) - Bunun usulle ne alakası var Sayın Başkan?.. (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen... Konuşsun arkadaşımız bırakın... Zaman geçiyor... Bırakın... (Gürültüler)

KADİR BOZKURT (Sinop) - Usul hakkında söz aldı, ne konuşuyor.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Usulle alakalı konuşacağım...

ORHAN ŞENDAĞ (Adana) - Bu konuşma usul hakkında mı?

BAŞKAN - Usul hakkında konuşuyor... Lütfen...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Sayın milletvekilleri, bakınız, belki de size yalvarıyorlar, Bunu bir an evvel çıkarın diye; ben onu bilmiyorum; ama, bize de "çıkarmayın" diyorlar. Belki de size "çıkarmın" diyorlar; ama bu tasarı tartışılmamış, birtakım yeni hükümler getiriyor, ek yükler getiriyor.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - Başkanın tutumu hakkında konuş.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Tasarının 5 inci maddesi biraz evvel okundu... (Gürültüler)

Bir dakika dur yahu... Usul hakkında konuşacağım (DYP sıralarından gürültüler)

Efendim, usul hakkında konuşacağım; bir dakika...

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen... Tamam canım...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Şimdi, biraz evvel 5 inci madde okundu ve üzerinde konuşuldu. 5 inci madde bir af getiriyor, 5 inci madde bir ceza getiriyor, 5 inci madde eski bir cezanın kaldırılmasını getiriyor; 3 tane hüküm getiriyor ve bize göre, -bakınız Allah aşkına Sayın milletvekilleri- bu 5 inci madde yanlışdır.

SALİH SÜMER (Diyarbakır) - O bizim bileceğimiz iş...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Şimdi, kamuoyunda tartışılmamış, işçiyle tartışılmamış, işverenle tartışılmamış; geriye bir tek şansımız kalıyor. O da, bu maddenin... (Gürültüler)

Bir dakika yahu... Bir dakika kardeşim yahu...

BAŞKAN - Lütfen, siz konuşmanıza devam ediniz Sayın Aşık.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Geriye bir husus kalıyor; bu tasarının, burada Yüce Mecliste tartışılması. Şimdi, muhalefet milletvekilleri olarak veyahut da İktidar milletvekilleri olarak, beklenir ki, birilerinden bunun yanlışını düzeltsin. Nitekim bakınız, hepiniz övünerek söylüyorsunuz, diyorsunuz ki, "Bu tasarı Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülürken, çok iyi bir anlaşma içerisinde, çok güzel bir çalışmayla, birtakım maddeleri değiştirildi, düzeltildi." Komisyon

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Başkanı söylüyor, Sayın Grup Başkanvekili söylüyor; biz de memnun olduk. Hükümetten gelen şeklinin bazı bölümleri Plan ve Bütçe Komisyonunda düzeltildi. Beklenir ki, bazı yerleri de bu salona görüşülürken değişsin, düzeltilsin, ama bakınız, İktidar Grubu, önceden 400 tane önerge vermek suretiyle, her maddenin, her fıkrasına pek de -tabiri caizse- ciddi olmayan; yani birisi bir rakamı 65 yapıyor, biri 70 yapıyor, biri 75 yapıyor; aynı kişilerin imzalarıyla 400 tane önerge vermek suretiyle, bu tasarının bütün maddeleri üzerinde değişiklik yapma imkânını ortadan kaldırıyor. Bravo, tebrik ederim. Peki, bunun yanlışını nasıl düzelterek?..

BİLAL GÜNGÖR (Ankara) - Yanlış yok ki...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Şimdi, 5 inci maddede; yani yanlış yok deyip... (Gürültüler)

ORHAN ŞENDAĞ (Adana) - Hani usul hakkında konuşuyordunuz?

BAŞKAN - Lütfen arkadaşlar, müdahale etmeyin, rica ediyorum... (Mikrofon, otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

Sayın Aşık, lütfen... Cümlemenizi tamamlamak için 1 dakika süre daha veriyorum.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Hayır efendim, 10 dakika efendim, İçtüzüğe bakın...

BAŞKAN - Tamam, 10 dakika işte; buyurun devam edin.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Daha 5 dakika oldu efendim. Bize İçtüzüğü öğretme canım.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - 4 dakika oldu.

BAŞKAN - Ben kaç dakika olduğunu biliyorum.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Sayın milletvekilleri, bakınız, bu kanunu nasıl düzelterek? Yani, burada bir yanlış varsa, bunu bir arkadaşınız iyi niyetle düzeltmek isterse, bir önerge verirse, bunu nasıl düzelterek? Muhalefet grupları için geriye bir tek şans kalıyor; çünkü, kanunun hiçbir maddesini, hiçbir fıkrasını değiştirme, düzeltme imkânı yok; önergeler arkada kalmış. Geriye bir tek şans; bu kanun tasarısını çıkarmamak kalıyor, yani engellemek kalıyor.

MUSTAFA YILMAZ (Gaziantep) - Gelin anlaşalım.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Gelin anlaşalım, çekin önergeleri. (Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - İki dakika daha verdim size.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Gelin düzeltelim... Düzelttirmiyorsunuz, önergelerle bu imkânı ortadan kaldırdınız.

Oylama usulüne, kendinize göre hükümler getiriyorsunuz. Anayasaya aykırılıkla ilgili itirazımızı reddediyorsunuz.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Kabul ediyorlar, kabul.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Hatta, önce kabul edilip, sonra reddediliyor; o da ayrı.

AHMET SAYIN (Burdur) - Çevir kazı yanmasın.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Bu kanun tasarısı istediğiniz şekilde çıksa bile... istediğiniz şekilde çıkaramazsınız bu şartlarda yani, biz ille centilmenliğe aykırı hareket etsek; bugün Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülüyordu, 300 tane oylama vardı, her oylamada burada 10 kişi vardı, engellesek, sabahleyin başlarız engellemeye ve bu saatte siz hâlâ üniversitelerin bütçelerine geçemezsiniz. Birazcık düşünün, iyi niyetle hareket edelim. Gelin, şu gayri ciddi önergeleri bir geri çekin. Burada düzeltmek istediğimiz bir iki paragraf var, bunları düzeltelim; ama, "Hayır, hiçbir yerine dokundurmamız" dersiniz, biz de milletin verdiği görev olarak, bunu çıkarmamak için gayret ederiz ve bunun düzelmesi nereye kalır biliyor musunuz?.. 27 Marta kalır. 27 Marttan sonra bu sıralardan bağırmaya başlarsınız. Geçerseniz bu tarafa, 27 Marttan sonra "Vah yandım" dersiniz, "Yandım anam" dersiniz. (DYP sıralarından gürültüler)

AHMET SAYIN (Burdur) - Vay yavrum vay...

BAŞKAN - Lütfen, arkadaşlar... Lütfen...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Ben ikaz ediyorum, iyi niyetle diyorum ki, gelin bu kanunun... Gazetelere ilan verdiniz: "Ekonomik terör var, teröristleri yakaladık." Bu kanun tasarısı, ekonomik terörün faili olarak sadece, bula bula...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Aşık, süreniz bitti, bağlar mısınız lütfen, son cümlenizi söyleyin.

EYÜP AŞIK (Devamla) - ... götürü vergi veren esnafla, vergi iadesi alan ücretliyi yakalamıştır terör faili olarak. 100 milyara verdiğiniz o ilanlarda "ekonomik terörün failini bulduk" dediniz, bu kanunda arıyorum arıyorum, alacağınız 60 milyarın yarısı götürü vergi veren esnaftan, yarısı da vergi iadesi alan ücretliden... Ama, bundan haberiniz yok, incelememişsiniz. Düzeltme imkânımız da yok. Geriye, bunu çıkarmamak kalıyor. Tabii ki, millete verdiğimiz söz gereği, sonuna kadar çıkarmamak için de direnmek zorundayız.

Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın Topçu, buyurun efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) -Ben daha önce istedim Sayın Başkan.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Efendim, iki lehte, iki aleyhte verdim. (RP sıralarından gürültüler; ayağa kalkmalar)

Arkadaşlar, burada milletvekiliyiz; yani, ne yapalım?.. Hepiniz ayağa kalkıyorsunuz; bu Meclisi nasıl yöneteceğiz. (RP sıralarından gürültüler)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Söz hakkı bizimdi.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Topçu.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; demokratik ülkelerdeki bütün parlamentolarda muhalefetin obstrüksiyon yapma hakkı gibi demokratik bir hakkı vardır. Bunu, şimdiye kadar hiç kimsenin, hiçbir mecliste inkâr etmeye kalktığına kimse şahit olmamıştır.

ABBAS İNCE AYAN (Bolu) - Vatandaş obstrüksiyon yapacak.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Geçmiş dönemde biz de, 55 kişi şu sıralarda otururken, 290 kişi İktidar Partisi buradayken, bu haklarımızı kullandık; ama, bu hakları kullanırken herkesin insaf ölçüleri içerisinde, Anayasa ve İçtüzük ölçüleri içerisinde hareket etmesi esastır. Anayasayı ve İçtüzüğü zorlayarak, sanki sadece kendi yorumu esasmış gibi yorumlayıp... Anamuhalefet Partisinin, diğer muhalefet partilerimizin grup başkanvekillerini ve sözcülerini büyük bir dikkatle ve sabırla iki gündür dinliyorum. Mesele, obstrüksiyon hakkını kullanmaktan öteye, tam manasıyla, Başkanlık Divanına bir nevi tecavüz ve orayı baskı altına almak noktasına gelmiştir. (ANAP sıralarından gürültüler)

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Tecavüz yok...

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - İktidar, dün, Başkanı yuhaladı.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Men dakika dukka...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Vakit kaybetmek pahasına da olsa, bunu burada bir defa daha söylemeyi görev saydım. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar lütfen... rica ediyorum... (Gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bu İçtüzük 1973 yılında çıkarılmıştır. 1982 Anayasası, İçtüzükten takriben on sene sonra çıkmıştır. Anayasanın 96 ncı maddesi toplantı yeter sayısını düzenler. Bu madde der ki, "Meclis, üye tamsayısının üçte biri ile toplanır, dörtte biri ile karar verir." Dikkat ederseniz, tartışma konusu yapılan 58 inci maddenin son fıkrasında yoklamayla ilgili olarak Anayasadan farklı bir hüküm vardır. Burada der ki, "... salt çoğunluk varsa.." Halbuki yeni Anayasa salt çoğunluk aramıyor. Ne arıyor?.. Üçte bir çoğunluk arıyor.

Yoklamanın amacı nedir?.. Yoklamanın amacı şudur değerli arkadaşlarım. Maddeyi, tekrar, bütün arkadaşlarımın, bir kelimenin altını çizerek, dikkatlerine sunuyorum. "Başkan, birleşimi açtıktan sonra tereddüde düşerse..." Ne zaman?.. Tereddüde düşerse oylama yapılacaktır...

FETHULLAH ERBAŞ (Van) - Birleşimi açtıktan sonra...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Birleşimi açtıktan sonra.

Eğer Başkan günlük göz alışkanlığı ile Genel Kurulda 150 üyeden aşağıya, -çünkü içeride sirkülasyon var, girip çıkan var- düştüğüne kanaat getirirse, kendisi yoklama yapar. (ANAP sıralarından gürültüler)

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Açtıktan sonra yoklama yapmadınız ki...

BAŞKAN - Lütfen... Sayın Aşık, konuştunuz siz...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Sayın Aşık, İçtüzüğü bu Meclise gelmeden evvel noktasına, virgülüne kadar biliyordum; öyle geldim,

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Ben de on senedir tatbik ediyorum.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Biraz zor öğrendiniz...

Görüşmeler sırasında -dikkat ediniz, arkadaşlarımın dikkatine sunuyorum- bu Mecliste üç türlü oylama vardır; işari oylama, açık oylama, gizli oylama.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) - İçtüzük yazıyor mu bunları?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Evet...

Madde diyor ki, "Görüşmeler sırasında işaretle oylamaya geçildiği sırada..." dikkat ediniz, işaretle...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Şekil şartları var.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Başkan ne yaptı?.. Dedi ki, "Açık oylama teklifi var" Açık oylama istenmesi ve açık oylama teklifi kabul edildikten sonra, üyeler yoklama isteme hakkını haiz değildir; çünkü, işari oya aittir. Kaldı ki, o dahi, Başkanın tereddüde düşmemiş olması; yani 150 kişinin var sanılması halinde, üyelerin tereddüde düşmesinden; yani "Burada 150 kişi yok" gibi bir tereddüde düşmesinden, Anayasanın koymuş olduğu hükme göre, 150 rakamının üzerinde bir tereddüt hâsıl olmasından dolayı, bu tereddüdü gidermek içindir. Yoksa, Sayın Şener'in dediği gibi, "Burada ad okunarak..." Beyler, yoklama yapılmasından maksat, Genel Kurulda ismen kimlerin bulunduğu tespitini mi, yoksa Genel Kuruldaki toplantı yeter sayının tespiti mi?

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Her ikisinin de...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Hayır, her ikisi de değil. Burada önemli olan, Meclisin, Anayasanın 96 ncı maddesindeki, toplantı yeter sayısına sahip bulunup bulunmadığıdır. Bu da, ancak işari oyla istenebilir, demek ki, o anda Genel Kurulda açık oylama yapılıyorsa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Topçu, lütfen sözlerinizi bağlar mısınız efendim?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Gizli oylama yapılıyorsa, siz 10 kişi ayağa kalkarak yoklama isteyemezsiniz. O bakımdan, Başkanın yaptığı işlemin hiçbir yanlış tarafı yoktur.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Kendisini rahmetle anıyorum; Eğer bu tartışmanın açılacağını bilseydim, gider kütüphaneden örneklerini getirirdim; Rahmetli Hocaoglu'nun, burada, Anavatan Partisi İktidarı döneminde, bizim bu taleplerimize karşı "Beyler, madde budur, ben burada 150 kişiden fazla kişi görüyorum. Yerinize oturun" dediği zaman, biz saygıyla yerimize oturduk. Biz de yaptık bu işi; ama, oturduk yerimize.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - O zaman 150 kişi yoktunuz.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Dedik ki "Başkan mademki böyle diyor, zorlayamayız" Binaenaleyh, eğer Başkanın buradaki Meclisin sayısı ile ilgili görüşü "kesin olarak bu Mecliste 150 kişiden fazla insan vardır" şeklindeyse, yoklama yapmak mecburiyeti olarak yorumlanamaz.

Önergeye gelince: Arkadaşlarımız sanıyorlar ki, burada 243 kişilik iktidar grubu üyelerinin, bir kanun görüşülürken önerge verme hakları yoktur; bu önerge verme hakkı sadece muhalefete aittir, "siz niye önerge verdiniz? Efendim, sizin önergeleriniz saçma" diyorlar. Evvela, bunu, bu Mecliste bulunan değerli arkadaşlarımıza, imza sahibi arkadaşlarımıza saygısızlık sayarım, bu bir. Eğer, önergelerde saçmalık arıyorsanız, biz de sizin verdiğiniz önergelerde yüzlerce saçmalık buluruz. Herkes bu Mecliste birbirinin önergesini saçma olarak nitelemek hakkına haiz değildir. Bunlar, Mecliste herkesin birbirine olan saygısı ve sevgisiyle bağdaşmayacak ifadelerdir. Onun için, Başkanın tutumu doğrudur, yapılan işlemde bir hata yoktur.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Zabıtlar öyle demiyor.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Zabıtlar için de sadece şunu söyleyeyim; ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim. Komisyonun buradaki Anayasaya aykırılık görüşü, sizin söylediğiniz anlamda İttüzük muamelesi yaptırmaz. Yasa teklifi komisyon gündemindeyken komisyon Anayasaya aykırı kararına varırsa, onun hakkında işlem yapar.

NEVŞAT ÖZER (Muğla) - Başkana söyle...

BAŞKAN - Sayın Topçu lütfen son cümlelerinizi söyleyin.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir dakika beyler...

Burası Büyük Millet Meclisi, Büyük Millet Meclisinde komisyon fikrini söyler; ama, komisyonun fikri Genel Kurulun önüne geçmez.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Zabıtlar geldi, zabıtlar burada...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Nitekim, burada komisyon katılıyor, katılmıyor; ama, Genel Kurul istediği kararı veriyor. Başkanın veya komisyonun burada -komisyon dışında, Genel Kurul gündeminde- bir maddeyi Anayasaya uygun veya aykırı bulması, sizin söylediğiniz anlamda, İttüzükte komisyondayken yapılacak muamelenin yapılmasını da gerektirmez. Bu da zorlama bir iş. Zorlamadan, normal obstrüksiyon hakkınızı kullanırsanız saygıyla ve takdirle karşılarız...

Hepinize saygılar sunarım. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Topçu.

Sayın milletvekilleri, tutumumu oylarınıza sunuyorum, yani, Başkanın yoklama yapmakta takdir hakkı olup olmadığını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... (ANAP sıralarından gürültüler)

SÜLEYMAN HATİNOĞLU(Artvin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU(Artvin) - Sayın Başkan, zabıtlar geldi.

BAŞKAN - Efendim, eğer zapta öyle geçmişse, bir dakika, ben size söyleyeyim; ben sizin dediğinizi anladım. Eğer, Anayasaya aykırılık önergesine ben "kabul edilmiştir" demişsem yanlış demişim ve...

SÜLEYMAN HATİNOĞLU(Artvin) - Bu kanunu görüşmeye devam edemezsiniz. Zabıtlara göre, kabul edilmiştir.

BAŞKAN - Hayır, daha yeni işte aynı oturumda ve onu düzeltiyorum; ona imkân verdiğiniz için de teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

SÜLEYMAN HATİNOĞLU(Artvin) - Nerede düzeltiyorsun; düzeltemezsin, Kanunun Anayasaya aykırı olduğu kabul edilmiş Genel Kurulca.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Anayasada, kanunlarda ve İktüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen hususlarda da, 15 üyenin yazılı istemde bulunması halinde açık oya başvurmanın mecburi olup olmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	3	58	28.12.1993	460-467	Kamer Genç	Ali Günaydın	İlhan Kaya

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, oylamadan önce açıklama yapacağım.

BAŞKAN - Tamam, bir dakika... Arkadaşlar, durun... Ben ne söyleyeceğim...

Sayın Korkmazcan, bir durun... Bir konuşayım, ondan sonra... (RP sıralarından gürültüler)

Lütfen arkadaşlar, bir durun, ifade edeyim...

Bu önerenin oylamasının da açık oyla yapılmasını istiyorlar. Ben, daha önceki önergede, önergelerin açık oylama yoluyla oylanıp oylanmayacağı konusunu oyladım. Ancak, Genel Kurulda çok itiraz var; buyurun, usul tartışması açıyorum.

Buyurun Sayın Asiltürk.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, usul tartışmasından önce, önergeyle ilgili bir açıklama yapacağım... Değişiklik önerimiz var...

BAŞKAN - Efendim, artık usul tartışması açtık ve önergeyle ilgili açıklama usulden değildir.

Buyurun Sayın Asiltürk.

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Başka söz isteyen?..

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, aleyhinde...

BAŞKAN - Eyüp Bey daha önce istemişti. (CHP sıralarından "Hayır" sesleri)

Buyurun efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında şu Mecliste her meseleyi gayet rahat bir şekilde görüşüp, konuşup neticeye bağlayabiliriz; bir tek şartla: Usule riayet edilmesi şartıyla. Şimdi, elimizde bir İktüzük var, Başkanın bu İktüzüğü uygulaması lazım; ama, bundan önceki birleşimlerde de, gördük ki, Başkan, bu İktüzük yokmuş gibi hareket ediyor.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Doğru!..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Bu İçtüzükten size okuyayım; benim söz istemem, söz talebim hangi haktan doğuyor, neden dolayı ben söz isteyebiliyorum ve Başkan neden dolayı bana söz vermeye mecbur: "Madde 64. - Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet..." İşte, şimdi ben bunu talep ediyorum. Bu, İçtüzüğün 64 üncü maddesiyle düzenlenmiş. "... usule ait konular, diğer işlemlerden önce konuşulur" diyor; "konuşulabilir" demiyor, "konuşulur" diyor. Yani, bu İçtüzüğü ya reddederiz "yok" deriz, yahut da, varsa, buna uyarız. Daha sonra "Bu yolda bir istemde bulunulursa, onar dakikadan fazla sürmemek şartıyla, lehte ve aleyhte en çok ikişer kişiye söz verilir" denilmektedir İçtüzüğün 64 üncü maddesinin ikinci fıkrasında. Bu içtüzüğü siz mi çıkardınız; siz çıkardınız; uygulanması gerekir mi. Gerekir... Peki, niçin uygulanmıyor?..

İçtüzük konusunda yeterli görüşü olmayan bazı arkadaşlarımız olabilir, yerlerinden bağırabilirler; ama, eğer bu hakkın elde edilmesi bir harple oluyorsa, Meclisin birleşimine iki kere ara verdirtmesine varacak kadar büyük gürültüyle oluyorsa, buna nasıl "Hak" diyorsunuz siz? Böyle hak mı olur? (RP ve CHP sıralarından alkışlar) Şuradaki iki grup bütün gücüyle diretmedikten sonra bu hak elde edilemiyorsa, böyle haktan bahsedilmez; kimse kendini aldatmasın!..

Eğer bu İçtüzük hükümleri uygulanırsa, kimsenin bir şey demeye hakkı yok. Buradaki arkadaşlarımız, İçtüzüğün imkânları içerisinde, sayısal ekseriyeti eriyile her şeyi geçirebilirler; ama, İçtüzük hükümlerine uymak kaydıyla... "Biz, hem İçtüzüğü tanımayacağız hem burayı istediğimiz gibi idare edeceğiz hem de siz bize tabi olacaksınız" denirse, kimse bu davranışı bizden beklemesin.

İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre söz verilmesi lazımken verilmiyor; söz verilmesi mecburiyet olduğu halde, Başkan, idare amirlerini çağırıyor, "şunları şuradan uzaklaştırın" diyor.

TURHAN TAYAN (Bursa) - İşte söz verdi ya?

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Nasıl veriliyor, böyle şey mi olur?

TURHAN TAYAN (Bursa) - Önergelerde açık oylama yapılmasına ilişkin hüküm var mı?! Hangi tüzük maddesi bu?..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - İkincisi, esas ihlal konusunu, arkadaşlarıma gayet kısa bir şekilde ifade edeyim:

İlgili arkadaşlar, dikkatle okuyanlar, İçtüzüğe aşina olanlar bilirler; İçtüzüğün 88 inci maddesinde, kanunlarla ilgili olarak, kanun tasarıları veya teklifleriyle ilgili olarak, bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkında, milletvekillerinin bu önergeleri için, son fıkra ile bir düzenleme getirilmiştir: "önergeler bu müzakerelerden sonra, işaret oyu ile, ayrı ayrı oylanır" deniliyor. Hangisinin oylanacağı da maddenin başında belli, üstünde yazıyor: Bir maddenin reddi, komisyona iadesi, değiştirilmesi veya metne madde eklenmesi hakkındaki bütün önergeler işaret oyu ile oylanır. Bunların başka türlü yapılması hakkında bir önerge verilirse, o nazarı itibara alınmaz; bunlar belli.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Arkasından 116 ncı madde geliyor: "... açık veya gizli oylama zorunluluğu yoksa, kaide olarak, işaret oyu kullanılır" deniliyor.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Doğru; ama!..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Bakın, sözlerimi dikkatle dinleyin. "Açık veya gizli oylama zorunluluğu yoksa, kaide olarak, genel hüküm olarak işaret oyuyla oylanır..."

Değerli arkadaşlarım; ama, İçtüzük 116 ncı maddeden ibaret değildir, bir de 119 uncu maddesi var.

119 uncu maddede açık oylama istemiyle ilgili söylenen husus ne?

ALİ ESER (Samsun) - Ne? "oylama lazımsa" diyor. Bu durumda oylama lazım değil ki.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - 119 uncu maddede, işaret oyu veya gizli oy zorunlu değilse, eğer böyle bir zorunluluk İçtüzüğün herhangi bir yerinde mevcut değilse, böyle bir zorunluluk getirilmemişse, kaidenin dışında, genel kaideye aykırı -aykırı demek yanlış olur- genel kaideye uymamak şeklinde, eğer 15 milletvekili açık oylama yapılmasını talep ederse, bu yerine getirilir deniliyor.

MEHMET HALİT DAĞLI (Adana) - "Açık oy" mu diyor? Bu açık oylama değil ama!..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) -Açık oy...

Demek ki, genel kaide olarak, açık oylamanın yapılması bir kurala bağlanmış. Bu kural nedir?.. Bu kural, 116 ncı maddedeki genel kural olan işaret oyunun, 119 uncu madde ile, 15 milletvekilinin talep etmesi halinde, bu şekilde yapılacağını ifade ediyor. Yani, eğer herhangi bir konuda, İçtüzüğün bir yerinde bir mecburiyet yok ise, bu mecburiyet olmayan hallerin tamamında geçerli olmak üzere, 15 milletvekili isterse -nerede olursa olsun, kanunlarla ilgili demin okuduğum konuların dışında- açık oylama yapılır.

Şimdi, Başkanlığa geçen arkadaşın, İçtüzük bilgisinden bu kadar yoksun olduğunu ben kabul etmiyorum. Burada ne yapılıyor?.. Burada, bir nevi engelleme yapılıyor; yani, haklar engelleniyor, hakların kullanılmasına mani olunuyor. Bu yanlış bir yoldur; bununla bir yere gidilemez. Bununla bir yere gidilemeyeceğini geçmişte de gördük, şimdi de işte görüyoruz, bundan sonra da göreceğiz.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başkandan rica ediyorum: Şu İçtüzüğe uyması halinde, problemlerin yüzde 90'ı hallolur, bu İçtüzüğün verdiği hakların kullanılmasına da mani olma imkânı yoktur. Demin ifade ettiğim tarzda, eğer 15 kişi bu oylamayı talep ediyorsa, mutlaka bu oylamanın, yani açık oylamanın yapılması lazımdır.

Başka usulsüzlük nedir?.. Sayın Başkan burada şunu fark etmelidir. Burada yapılan oylama, Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılması oylamasıdır; yani, Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılmasının gerekçelerinin oylanması değildir. Bir şeyi iyi bilmek lazım: Burada Çekiç Güç'ün görev süresi uzatılacak mı, uzatılmayacak mı? Hiçbir gerekçe olmadan, "milli menfaatlerimize uygun olduğu için" diye, Hükümet bunu gönderebilir, öyle bir gerekçeyle de geçebilir veya çok çeşitli gerekçeler de olabilir. Gerekçeler önemli değildir; burada oylanana, Çekiç Güç'ün görev süresi uzatılacak mıdır uzatılmayacak mıdır konusudur. Dolayısıyla, eğer biz oylamada, Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılmasını reddedecek olursak -şu anda bilinmiyor, oylamada belli olacak- o zaman, Sayın Başkanın, daha önce önerge olarak oylayıp da Meclisin kabul ettiği şeklinde ortaya koyduğu, karara bağladığı hususlar ne olacak? Ne olacak? (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, rica ediyorum, müdahale etmeyin...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Yok mu olacak?..

BAŞKAN - Sayın Asiltürk, bir dakikanız var efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Devamla) - Onun için, oylamalar yapılırken, aykırılık derecesine göre oylanacak; en aykırı önerge Cumhuriyet Halk Partisinin verdiği önerge'dir. Diyorlar ki, bu Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılması değil, tamamen kaldırılması lazımdır. Bu önergeden başlanacak; oylanacak. Ondan sonra, üç ay süreyle uzatılması talebi vardır, o oylanacak, sonra da Hükümetin önerisi oylanacak. Bu kadar basit bir meseleyi problem haline getirmek elbette Başkanlığın büyük bir hatasıdır. Umuyorum ki bu son olsun; ama, bu temennide bulunurken, bu ümidimin gerçekleşeceğine dair fevkalade büyük endişelerim vardır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (RP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Asiltürk.

Lehinde, Sayın Yaşar Topçu; buyurun,

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; bir süredir, Meclis oturumlarında, İçtüzük ile ilgili olarak, muhalefete mensup arkadaşlarımız, itirazlarını itiraz olmaktan çıkarıp, Meclisi çalıştırmamaya, Başkanlık Divanını, zorla, kanaatleri dışında işlem yapmaya icbar etmek için... (RP sıralarından gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Ne alakası var!..

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - ... Tüzük dışı, Anayasa dışı...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Ne Anayasası?..

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - İşte, İçtüzük burada!.. (RP sıralarından gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN- Lütfen efendim...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) -... taleplerini buraya getiriyorlar. (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, siz konuştunuz; lütfen dinleyin...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - İçtüzük diyen arkadaşlarımız, buradan "İçtüzük İçtüzük" diye bağırarak arkadaşlarımız İçtüzüğün nasıl uygulanması gerektiği konusunda, kendi kanaatlerini ve düşüncelerini, Başkanın yerine geçerek, zorla bu Meclise kabul ettiremezler. (DYP sıralarından alkışlar, ANAP ve RP ve CHP sıralarından gürültüler)

YAVUZ KÖYMEN (Giresun) - İçtüzüğü sen mi biliyorsun?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - İçtüzük "Talepler konusunda Başkan ve Divan karar verir" diyor. Siz talepte bulunuyorsunuz, Başkan da karar veriyor. Diyelim ki yanlış karar verdi, farzediniz yanlış karar verdi; ama, karar verme yetkisi, hakkı ona ait. Eğer, burada, siz onun yerine karar verir, her seferinde "hayır, bizim dediğimizi yaparsınız; bizim dediğimizi yapmazsanız biz Meclisi çalıştırmayız" dersiniz, o zaman, siz, baştan zaten İçtüzüğe aykırı hale gelirsiniz. (RP sıralarından gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Teslim mi olacağız?..

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Şimdi gelelim sizin dediğinize... Beyler, ben birkaç defadır, özellikle Refah Partisinin değerli başkanvekili arkadaşımıza giderek, daha önceki uygulamalarda da, özellikle bu açık oylama uygulamalarında, bilgilerinin yanlış olduğunu, halisane, kendilerine arz etmeye çalıştım; şimdi de size çalışayım. Evvela -İçtüzüğü hep kendi düşündüğünüz yönde yorumlayabilirsiniz de- benim söylemek istediğim şu: Burayı icbar edemezsiniz; burada, Başkanlık Divanında, yetki ve hak Başkana ait. Başkanın tutumunu beğenmeyebilirsiniz de... İşte buyurun, size müzakere açtım...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Bize değil!.. İçtüzüğün dediği...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir saniye efendim... Biz sizi dinledik... Şimdi, bakınız, burada, Başkan "İçtüzüğün 116 ncı maddesi genel bir kural koymuştur; 119 uncu maddesi de açık oylama isteminin nasıl yapılacağını göstermiştir" dedi.

Şimdi, oylanan husus nedir? Bir Hükümet tezkeresidir. Hükümet tezkereleri İçtüzüğün hangi maddesine göre buraya geliyor? 52 nci maddesine göre geliyor.

BAŞKAN - Sayın Topçu, önerge üzerinde lütfen...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bir saniye efendim...

İçtüzüğün 52 nci maddesi der ki, "Resmi tezkereler..." işte bir tezkere; Başbakanlık bir tezkere göndermiş. Bu tezkere Anayasaya göre, Genel Kurulun

onayına tabi olduğu için oylanıyor; onayına tabi olmasa, sadece bilgiye sunulmuş olacak. Demek ki, işlem sebebi İçtüzüğün 52 nci maddesi ve oylama sebebi de Anayasa.

Şimdi, 116 ncı maddede, "kaide olarak, başkaca", yani "açık oylama ve gizli oylama mecburiyeti olmayan hallerde, kaide olarak..." deniliyor.

Sayın Grup Başkanvekili arkadaşım, zatıinaliniz bilirsiniz, bütün arkadaşlarım da bilir, kaidenin yeni deyimi kuraldır. Kural, mecburiyet, zorunluluk demektir. Tabii, 52 nci maddede başka bir kural olmadığına göre, yani "hükümet tezkereleri şöyle oylanacaktır" diye bir ayrı kural olmadığına göre, bu tezkere, Anayasanın onaylama görevi bakımından, 116 ncı maddeye tabidir. 116 ncı maddeye tabi olunca da, kaide olarak işaret oyuna tabidir.

TEMEL GÜNDOĞDU (İstanbul) - Kendine çalış!..

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) - Kamer Genç'in savunmasını yapmak sana nasip oldu.

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Bugüne kadar bu Mecliste hiçbir değişiklik önergesi açık oylamaya tabi olmamıştır. (RP sıralarından gürültüler) Siz, -(RP sıralarından gürültüler) İzin verin, söyleyeceğim- "Bu, kanunlar maddesinde yazıyor." diyorsunuz. Efendim, hüsnüniyet kuralı da Medeni Kanunun 2 nci maddesinde yazıyor, başka yerlerde uygulamayacak mıyız? (RP sıralarından gürültüler)

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Hoppala!..

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Uygulamayacak mıyız?.. Medeni Kanunun 2 nci maddesindeki hüsnüniyet başka yerlerde uygulanmıyor mu? Uygulanıyor. Niye?.. Diyebilir misiniz ki, bu, yalnız Medeni Kanunda uygulanacak bir husustur? Hayır; her yerde uygulamak zorundasınız. İçtüzük burada bir kaide koymuş.

Sonra... (RP ve CHP sıralarından gürültüler) Bir saniye dinleyin lütfen.

Bakınız, değerli arkadaşlar, bu Mecliste buraya çıkan hatipleri, bu işi bilenleri dinlerseniz belki görüşleriniz değişebilir, ola ki yararlanırsınız; aksi halde, dört sene boşa gidip gelmiş olursunuz. Burası bir mektep... (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkanın, bana göre, oylamadan da geçebileceği bir husus vardı; ama, oylanmasında, Yüce Meclisimizin olaya gösterdiği hassasiyet bakımından, fayda vardı. Neydi o?..

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Olağanüstü hali oyluyoruz.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sen inanıyor musun söylediğine?

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Sayın Başbakanın imzasıyla gelen tezkeredeki, yeni ilave metin. Tezkerenin sahibi Sayın Başbakan olduğuna

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

göre, bu, bir değişiklik önergesi değildir; -geçmişte de olmuştur- değişiklik önergesi sayılmadan, doğrudan doğruya metne ilave edilmek suretiyle, oylamaya tabi tutulmayabilirdi; ancak, Sayın Başbakanın bu metinde getirmiş olduğu hususlar, yani, Irak'ın toprak bütünlüğü ve buradaki insani mülahazalar hususları Yüce Meclisimizin tüm üyelerinin hassasiyet gösterdiği bir konu olduğu için, böyle bir ilavenin burada bir oylamayla oraya eklenmesi, Meclisin hassasiyetini ve ortak görüşünü ifade bakımından uygun olmuştur.

Şimdi, esas tezkere Anayasaya göre Meclisin onayına tabi olduğuna ve Sayın Başkan da bu tezkerenin de açık oylamaya tabi tutulacağını belirttiğine göre, burada sadece süre meselesi vardır. Süre meselesini Yüce Meclis eğer üç ay olarak kabul ederse, Başbakanlık tezkeresi, o, üç aylık haliyle oylanacaktır; reddederse, Başbakanlık tezkeresi altı aylık haliyle açık oylamaya tabi tutulacaktır. Yapılan işlemlerde hiçbir yanlışlık yoktur.

Sözlerimi şöyle bağlıyorum: Yalnız, geçen defa da söyledim, bütün demokratik ülkelerde, parlamentolarda muhalefet obstrüksiyon yapar, engelleme yapar; buna saygı duymamak mümkün değildir, buna saygı duymayan insanların kafası demokrat değildir. Biz, arkadaşlarımızın itirazlarını, bu açıdan anlayışla karşılıyoruz. Buraya kadar tamam; ama, kürsünün önüne yığılıp, Başkanlığı, âdeta, birtakım şeylere icbar ederek, bağırarak çağırarak, zorla işlem yaptırmaya kalkışmanın ne medeni bir davranışla ne bize, milletvekiline yakışan bir davranışla ne İçtüzükle ne de olayın mahiyetiyle uygun tarafı bulunmaktadır.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Siz yapmıyor musunuz... Siz, kürsüde adam dövüyorsunuz...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Öbür itirazlarınızı biz saygıyla karşılarız; onların içerisinde doğru olanlar varsa, onlara sahip de çıkarız. Geçmişte, sizin oturduğunuz sıralarda biz de oturduk, biz de bu işi yaptık; ama, hiçbir zaman Başkanlık Divanını "hayır, bizim dediğimizi yapacaksınız" diye bir icbara tabi tutamadık.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sen, kendini aldatıyorsun...

YAŞAR TOPÇU (Devamla) - Tutanakları incelerseniz, bunu böyle görürsünüz.

Yapılan işlem doğrudur. Şimdi, Anavatan Partisinin vermiş olduğu önerenin işleme konulması gerekir; bunun işaret oyuyla yapılması gerekir; eğer oradaki süre kabul edilirse, genel tezkerenin buna göre oylanması gerekir, kabul edilmezse, Başbakanlık tezkeresinin o haliyle oylanması gerekir.

Hepinize saygı sunuyorum. (DYP ve SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Topçu.

Sayın Aşık, buyurun efendim.

EYÜP AŞIK (Trabzon)- Sayın Başkan, benden sonra kim var efendim?..

BAŞKAN - Sayın Uluç Gürkan...

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Belki gününden evvel adaylığını da açıklamış olur.

BAŞKAN - Aleyhinde, Sayın Uluç Gürkan; buyurun.

Sayın Gürkan, süreniz 10 dakika.

Buyurun.

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Değerli milletvekilleri, burada bizim yaptığımız, engelleme değil, ülkenin bağımsızlığıyla, egemenlik haklarıyla ve bölünmez bütünlüğüyle ilgili bir temel anlayışımızı dile getirebilme mücadelesidir. Sayın Topçu, bunu eğer basit bir engelleme gibi algılıyorsa -kusura bakmayın ama- ülkenin bağımsızlığına, Türkiye'nin egemenlik haklarına ve ülkenin bölünmez dediğimiz, üzerine yemin ettiğimiz bütünlüğüne çok fazla saygı duymuyor demektir. (DYP sıralarından gürültüler, CHP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen... Arkadaşlar!..

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, sözünü geri aldırınız...

BAŞKAN - Sayın Uluç Gürkan, bu memlekette herkes ülkenin bütünlüğüne saygı duyar... (DYP sıralarından gürültüler)

Arkadaşlar, lütfen...

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bunun için, bunu basit bir engelleme olarak almayalım; birbirimizi bu konuda ikna edecek şeylerimiz varsa, düzenli, rahat, İktidârın öngördüğü hükümlere, usullere göre konuşabilelim diye, bir oldu bittiye getirmeyelim diye söylüyorum.

Bakın, baştan beri çok vahim usul hataları yapılıyor. Birinci usul hatası. Türkiye Büyük Millet Meclisinde, yalnız milletvekili olarak değil, uzun yıllardan beri gazeteci olarak bulundum; ilk defa, önergelerin aykırılık derecesi gözetilmeden oylamaya konulduğunu izliyorum. Acaba neden? Bir önerge var, "Çekiç Güç'ün görev süresi hiç uzatılmasın" diyor; Hükümet tezkeresine en aykırı önerge; bundan başlayacaksınız, ondan sonra ANAP'ın önergesi, sonra Sayın Coşkun Kırca'nın önergesi oylanacak... Niçin bu aykırılık sırası değiştirildi?

Lütfen alınmayın; ama benim aklıma şu geliyor: Sayın Coşkun Kırca'nın önergesinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabulünden korkuluyor. (DYP sıralarından gürültüler)

CENGİZ ÜRET MEN (Manisa) - Haydi oradan be!

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyin...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) - Bakın, bir başka olay: önerge sahiplerinin hiçbir gerekçesi olmadığı halde, konuşma hakları peşinen engelleniyor; hiçbir nedeni yok. Şimdi, bunda, önerge sahiplerinin konuşma hakkında karar verme, Başkanın takdir yetkisinde midir? Olur mu öyle şey? Olmaması gerekir; ama, bu da peşinen engelleniyor. Aykırılık derecesi her nedense gözetilmiyor, tam tersine çevriliyor ve de açık oylama talepleri gözardı ediliyor... Bunlar yanlıştır.

Bakın, Çekiç Güç'le ilgili Hükümet tezkeresinin kendisini açık oylama suretiyle oylayacağız. Önergeleri açık oyla oylamayamıyorsak kendisini nasıl açık oylama suretiyle oylayacağız? Nereden çıktı bu? Bu usul nereden çıktı? (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ben sizin haklarınıza saygı göstermek istiyorum, haklarınızı hatırlatmak istiyorum. Çünkü, burası Danışma Meclisi değil, burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Emirle iş yapmamalı. Özgür iradesiyle iş yapması gereken bir Meclis burası. Burada ön seçimle, merkez yoklamasıyla ve benim gibi kontenjanla gelmiş insanlar var; ama, emirle gelmiş tek bir kişi yok değerli arkadaşlarım, özgürce, o iradesini herkes gösterebilmeli, örneğin ben kontenjandan geldim; ama sokaktan gelmedim. Birileri, 12 Eylülde, burada füzuli şağil gibi otururken ben Mamak Askeri Cezaevindeydim, oradan geldim değerli arkadaşlarım.

Hepinize saygılar. Sağ olun. (CHP sıralarından, "Bravo" sesleri alkışlar, DYP, SHP ve RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Gürkan, sizin sözlerinizi... (DYP ve SHP sıralarından "neden cezaevindeydin?.." sesleri, gürültüler)

H. ULUÇ GÜRKAN (Devamla) - O sebep benim onurumdur.

BAŞKAN - Tamam efendim, lütfen iner misiniz?

Sözlerinizi, cevaba değer görmüyorum. (Gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, sataşmadan dolayı söz istiyorum. (Gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen... Arkadaşımız bir şey söylüyor, dinleyelim; bir dakika...

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın hatip benden bahsederken, "bizim uygulamamızı basit bir engelleme sayan Sayın Yaşar Topçu Türkiye'nin bağımsızlığından yana değildir" dedi; benim vatanseverliğime dil uzattı; onun için söz istiyorum.

BAŞKAN - Peki, sataşmadan dolayı size söz vereceğim; önce şu konuyu halledelim.

Değerli milletvekilleri... (Gürültüler)

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Niye buraya kadar geldi?!

BAŞKAN - Sayın Asiltürk, rica ederim...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Demek ihtiyaç duyuluyor; kürsüye yürüdü...

BAŞKAN - Bir dakika... Rica ediyorum... Oturur musunuz Sayın Asiltürk...

Değerli arkadaşlarım, ben yirmi sene, Danıştayda hâkimlik yaptım. (Gürültüler)

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Sen hakimlik yapamazsın.

BAŞKAN - Arkadaşlar, beni dinleyin; benim savunma hakkımı bana tanıyın.

Bakın, 116 ncı madde ne diyor: "Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte açık veya gizli oylama yapılmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün hususlarda kaide olarak işaret oyuna başvurulur. "

KEMAL NACİ EKŞİ (İstanbul) - İçtüzüğün 119 uncu maddesi belirtiyor. (Gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika arkadaşlar... izah edeyim...

Yani, Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte açık oylanmasının zorunlu olduğu belirtilmeyen konularda oylama işaret oyuyla yapılıyor.

KEMAL NACİ EKŞİ (İstanbul) - İçtüzüğün 119 uncu maddesi, Sayın Başkan...

BAŞKAN - Müteakip fıkrada da, "İçtüzükte işaret oyuyla halledileceği belirtilen hususlarda, oylamanın işaretle yapılması zorunludur" deniliyor.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Nerede?..

BAŞKAN - Yani, bir konunun açık oylamaya tabi olabilmesi için ya Anayasada ya kanunda ya da İçtüzükte hüküm olması lazım. Hukukçu olan arkadaşlar bunu bilir; olmadığına göre, yine bu 116 ncı maddenin ikinci fıkrasına göre işaret oyuyla yapılması lazım.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - 119'da var...

BAŞKAN - Müzakereler bitmiştir. Tutumumu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... (RP ve CHP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Gene yapıyor... Sayın Başkan, kanunda bu... Olamaz! Yani, 119 uncu madde... Böyle yapma yahu...

BAŞKAN - Sayın Kazan, siz...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Kabul etmeyenler... Tutumum kabul edilmiştir arkadaşlar. (RP ve CHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlar, şimdi, siz, usul meselesini açtırmadınız mı?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - İnsanın cinlerini tepesine çıkartıyorsun. Hem Meclisi mahvediyorsun hem Divanı.

BAŞKAN - Sayın Kazan, ben tutumumu size izah ettim. (RP ve CHP sıralarından gürültüler)

Ben, yalnız önerge konusundaki tutumumu oylarınıza sundum; tezkereyi ayrıca açık oya sunacağım.

OĞUZHAN ASILTÜRK (Malatya) - Senin Türkçen yok mu?.. 119'u oku.

BAŞKAN - Sayın Asiltürk, rica ederim, bakın...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Ne biçim Başkanlık Divanı?!, ikaz edin yahu!..

BAŞKAN - Sayın Kazan, lütfen... Bakın, beni ceza uygulamaya zorlamayın. Tartışmayı aştık... (RP sıralarından gürültüler, kürsü önünde toplanmalar)

Genel Kurulda toplantı yeter sayısı bulunmasına rağmen bir konuda karar yeter sayısı oluşmaması halinde gündemin diğer maddelerinin görüşmelerine devam edilemeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	3	68	8.2.1994	191-196	Mustafa Kalemli	Abbas İnceayan	Ali Günaydın

BAŞKAN - Usul tartışması açıyorum.

Buyurun Sayın Korkmazcan. (RP sıralarından, "açamazsınız" sesleri)

Açarım efendim.

Değerli arkadaşlar, İçtüzükte açık bir durum var; bunu karara bağlayalım. Yüce Genel Kurul, karara bağlasın, "Toplantı yeter sayısı olmasına rağmen, bir konuda karar yetersayısı da bulunmuyorsa, Meclisi tatil edelim" diyorsanız, hay hay...

Buyurun efendim.

ALİ ESER (Samsun) - Sayın Başkan, Sayın Korkmazcan konuşmadan önce, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ ESER (Samsun) - Bugünkü yazılı gündemin 4 üncü sayfasında aynı husus zaten teyit ediliyor; daha önce oylaması yapıldı, 114 çıkmadı, bugüne ertelenmiş, tekrar oylanacaktır.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Korkmazcan.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri arkadaşlarım; şimdi, Meclis Genel Kurulunun çalışabilmesi için, Meclisin üçte bir üyesinin birleşimde hazır bulunması zorunluluğu var. Meclisin karar alabilmesi için de, 114 Sayın üyenin, karar alınacak doğrultuda olumlu oyuna ihtiyaç var. Karar yetersayısının istenmesi usulü, Meclisin, zaten yeterli çoğunluğa sahip olmadığını tespit bakımından kolaylaştırılmış bir yoklama usulüdür. Gerçek yoklama isteği, belli bir grubun, belli sayıdaki milletvekilinin oylama esnasında ayağa kalkması suretiyle yoklama talepleriyle işleme konulur; ama karar yetersayısı, herhangi bir milletvekilinin talebiyle aranır.

Şimdi, karar yetersayısının bulunmadığı yerde, çoğunluğun bulunduğunu neyle tespit edeceksiniz? Şu anda da görüşme yeter sayısının bu salonda bulunduğunu iddia etmek, benim buradan gördüğüm kadarıyla, mümkün değil.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Yoklama iste.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Yoklama istenilmemiş. Karar yeter sayısı dahi bulunmamış bir Mecliste, yoklama isteğiyle, yoklamayla kaybedilecek süre içerisinde de çoğunluğun bulunması mümkün değil.

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Şunu hangi mantığa göre ortaya koyuyorsun?

BAŞKAN - Lütfen, müdahale etmeyin.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Şu mantıkla konuşuyorum; sözümü bitirdiğim zaman anlayacaksınız hangi mantıkla konuştuğumu.

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Neyi anlayacağız canım. "Her şeyi biliyoruz" diye çıkmayın, şurayı da meşgul etmeyin. Uluslararası anlaşmaları geçirdik burada. Bir kısmında karar yeter sayısı bulamadık, öbürlerine devam ettik.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, karar yeter sayısının bulunmadığı yerde, oylamayı erteleyerek başka bir işe geçecek olursanız, başka bir işe geçilip geçilmemesine de karar vermek durumunda Genel Kurul. (DYP sıralarından gürültüler) Elbette, başka bir işe geçmek için de karar yeter sayısı bulmak durumunda. Yani, en azından...

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Sen mi yorumluyorsun? Var mı bu İçtüzükte?

BAŞKAN - Lütfen, müdahale etmeyin.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Var İçtüzükte efendim. Meclis düzenli bir şekilde...

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Geçende uluslararası anlaşmaları geçirdik; bazılarında karar yeter sayısı bulunamadı.

YUSUF BOZKURT ÖZAL (Malatya) - O ayrı mevzu.

BAŞKAN - Sayın Hoşver, lütfen, rica ediyorum; konuşsun arkadaşımız.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Sayın Başkan, kürsüden mi konuşulacak, yoksa herkes koltuğundan istediği gibi mi konuşacak?

Sayın üyeler, burada bir usul müzakeresi yapıyoruz; siz de görüşlerinizi usul dairesinde gelip burada ifade edebilirsiniz.

Şimdi, diyelim ki, bir kanunun müzakeresi esnasında bir önerge oylandı ve bu önergenin oylaması sırasında da karar yeter sayısı istendi. Bunu geri bıraktınız, geçeceksiniz öbür önergeye; onu da geriye bıraktınız, gelecek maddenin oylaması; orada da karar yeter sayısı yok, geçelim ikinci maddeye!.. Böyle bir kanun müzakeresi olabilir mi? Siz, bu şekilde, o kanunun birtakım maddelerini kabul edip geçmiş olacaksınız, bir kısım maddelerini de sonradan oylayacaksınız!..

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Bunlar ayrı şeyler; birbirleriyle bağlantılı olan şeyler değil.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Bağlantılı efendim. Bir şeyin sırası dahilinde görüşülmesinin mantığı budur. Meclis mantıksız iş yapmaz. Şimdi yapacağı işle, biraz sonra yapacağının birbiriyle bağlantılı olması lazım. Bu bağlantıyı, her safhada kararını vererek geçirir, ondan sonraki safhalar ondan sonra gelir, müzakere edilir ve karara bağlanır ve Meclis, çelişkiye düşmemek için, her aldığı kararı kontrol ederek götürür. Yoksa, kupaların gezdirilmesi hadisesi birbirinden bağımsız oylamalardır. Zaten, burada "oylaması yapılacak işler" konusu -bilhassa akçeli kanunlarda, bütçeyle ilgili hususlarda- İçtüzük tarafından belli bir oylama şekli tespit edildiği için, müstakil olarak yapılır ve zaten bunlar müstakil işlerdir; ama, şu anda yaptığımız işler, Meclisin görüşmesi safhasında, bir kanunun müzakeresi safhasında yaptığımız oylamalar, müstakil oylamalar değildir. Siz, Meclisi, bir an önce çalıştıralım derken, birbiriyle çelişkili işler yapmış duruma düşürebilirsiniz. Onun için, Sayın Başkanın uygulaması usule uygun değildir, teamüle uygun değildir, İçtüzüğe ve Anayasaya da uygun değildir. Anayasanın koyduğu, görüşme yeter sayısı ile karar yeter sayısı birbiriyle bağlantılıdır ve karar yeter sayısının olmadığı yerde görüşme yeter sayısı da yoktur.

Farz edelim ki, Sayın Başkanın ifade ettiği gibi, burada, yeteri kadar milletvekili, yani 200 kişi var; ama karar yeter sayısı sağlanamıyor; o zaman dahi ara vermenin kendine uygun bir mantığı var. Grupların ve milletvekillerinin o arada istişare edip, bir karar istikametinde toplanabilmeleri sağlanır. Aksi halde, Meclisin yaptığı çalışmalar, birbiriyle çelişen birtakım hükümlerin ortaya çıkması sonucunu doğurur ki, Meclis, âdeta abesle iştiğal etmiş duruma düşürülebilir. Bu bakımdan, Sayın Başkanın yanlış bir yola gitmesini uygun bulmuyoruz ve bu konuda yapılacak bir oylamanın da, bir teamül meydana getirmenin de mümkün olmadığı kanaatindeyiz.

İçtüzüğe ve Meclis çalışma usullerine göre, Anayasanın ilgili maddesinin bu kadar açık olduğu bir hususta, İçtüzük değiştirme, mahiyetindeki bir oylamayı yapmak da mümkün değildir. Meseleyi soğukkanlılıkla değerlendirdiğiniz zaman, gerçekten, Meclisi çelişkili kararlar almaya zorlayacak bir yola gitmenin yanlışlığını sizler de takdir edeceksiniz.

Hepinize saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Korkmazcan.

Aslında, siz bana, İçtüzüğün hangi maddesine aykırı hareket ettiğimi söyleyebildiniz mi? Yani nedir?.. İçtüzüğün 58 inci maddesinde, "yoklama yapılır, çoğunluk olmazsa en geç bir saat ara verilir, bir saat sonra da çoğunluk olmazsa birleşim kapatılır" diyor; ama, karar yeter sayısı olmadığı zaman ne yapılır?

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Başka bir işe geçemezsiniz.

BAŞKAN - Efendim, başka işe de geçilebilir. Tabî, Meclisin çalışması lazım, Meclisin çalışması için de burada 150 milletvekilinin olması lazım. Lehide, Sayın Topçu buyurun efendim.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Ben de aleyhinde söz istiyorum efendim.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tartışması yapılan iş, gündemin, "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" bölümüyle ilgilidir. Bizim, yerimizden yaptığımız mülahazalarımız da bununla ilgilidir; Sayın Başkanın yorumu da öyledir. Sayın Korkmazcan'ın verdiği misal olaya uygun değildir. Kanun görüşmesi bir küldür, bütündür. Zaten, kanun görüşmesi için usulde ayrı hükümler var. Nedir?.. Bir kanun gelir, geneli üzerinde görüşme açılır, gruplar konuşur, kişisel görüşmeler yapılır, sonra maddelerine geçilip geçilmemesi oylanır.

Nedir karar yeter sayısı?.. Meclisin, olumlu ya da olumsuz bir kararını ortaya koymasındır. Anayasa, bunun için asgari bir rakam koymuş; diyor ki, "112,5; 112,5 olmaz, bir fazlası; yarımı tama iblağ edersiniz, 114 kişi." Demek ki, kanun oylamasında bir konunun kabul edilebilmesi, tümünden maddelerine geçilmesi, bir maddenin kabul edilmesi veya bir önerenin kabul edilebilmesi ya da reddedilebilmesi için, Meclisin asgari sayıda bir iradeyi ortaya koymuş olması lazım.

Şimdi, burada tartışılan konu, Meclisin tatilini gerektiren konu değil. Neden değil?.. Çünkü, "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları: 1. Cumhurbaşkanlığı tezkereleri, 2. Meclis araştırma önermeleri" ve 3. diyor, devam ediyor. Bunların her biri bu "Sunuşlar" bölümünün ayrı bir gündem maddesidir.

Şimdi, gelmişiz gelmişiz, en sonunda üç maddede, Şırnak Milletvekili Mahmut Alınak ve Bursa Milletvekili Fethi Akkoç ve yine Bursa Milletvekili Fethi Akkoç hakkındaki teklifler var. Bunlar birbirinden müstakil; yani, birisini kabul ettiğiniz zaman, diğeri için oylama yapılmayacak diye bir şey yok. Kaldı ki, burada, farz ediniz ki, Sayın Mahmut Alınak için oy kullanmayan, tereddüt eden bir arkadaşımız, bir sonraki oylamada Fethi Akkoç arkadaşımız için oy kullanabilir veya tersine, onun için tereddütü olan bir arkadaşımız diğeri için kullanabilir. Eğer 114 rakamını bulamazsanız, bunlar "Sunuşlar" bölümünün mutlaka Genel Kurulun kararına bağlı -bir de üstelik kabul kararına bağlı; ret kararı olduğu zaman da olmuyor- işlerden olduğu için, bunu geriye bırakabilirsiniz. Bu, gündemi çiğnemek veya Meclisin önündeki bir işin gündemini değiştirmek; yani, kanun görüşülürken bırakılıp genel görüşmeye geçmek, genel görüşme yapılırken, bırakılıp, başka bir işe geçmek anlamında işlerden değildir. Kaldı ki, Başkanın verdiği misalde, "Efendim, 114 sayısını bulamamışsınız, bu toplantı yeter sayısı yoktur anlamına gelmez." Ben, rakamla misal vereyim: 100 arkadaşımız kabul oyu için parmak kaldırdı, 100 arkadaşımız ret oyu için parmak kaldırdı... "Efendim, nereden biliyorsunuz?.." Saydı; işte 100 tane kabul oyu var, 100 tane de ret oyu var; hatta, belki parmak kaldırmayanlar da var, onları da saydı. Diyelim, 50 kişi de parmak kaldırmadı, işte saydı, 250 kişi var. 250 kişi varken; yani toplantı yeter sayısı varken, "Efendim, toplantı yeter sayınız var; ama, siz karar vermiyorsunuz. Haydi bir kahve için gelin, ben Meclisi tatil ettim..." böyle şey olur mu? Yanlıştır.

Bu, gündemin özel maddesidir. Başka bir husus olsa, Sayın Korkmazcan'ın söylediği gibi kanun olsa, burada 114 rakamı elde

edilemediğine göre, eğer maddelerine geçilmesi oylanmışsa -tersine bir oy varsa zaten reddedilmiş sayılır- ve rakam bulunamamışsa, o zaman ara verilebilir veya Meclisin oyuna başvurularak gündem değiştirilebilir; çünkü Meclis her zaman gündemine hâkimdir, istediği gibi gündeminde değişiklik yapma yetkisini haizdir.

Binaenaleyh, görüştüğümüz konu bakımından, Başkanlığın tutumunda, samimi kanaatimiz odur ki, bir yanlışlık yoktur; bunun her biri ayrı bir gündem maddesi olduğu için, bu maddenin içerisinde ayrı bir fasıl olduğu için, her biri hakkında ayrı ayrı oylama yaparak 114'ü bulabiliyorsa, kabul oyunu bulabiliyorsa, gündeme almak, bulamıyorsa, ertelemek suretiyle oturumun sonuna bırakmak, oturumun sonunda bulamıyorsa, bir sonraki güne bırakmak suretiyle oturuma devam etmesi normaldir.

Ha, esasen 150 kişi yoktur; o ayrı; o, bahsidiğer bir iş. O, Anayasanın toplantı için mecburiyet sayıdır. Yoklama istenir veya Başkan resen bakar, gözü almıştır, "Genel Kurulda 150 kişi görmüyorum, ara verdim" der, ara verir. O, onun yetkisindedir. Yapılan işte bir hata yoktur. O bakımdan, gündemin sonuna kadar uygulamaya devam edilmesi kanaatindeyim.

Arz ederim.

Saygılarımla Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Topçu.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, lehte mi aleyhte mi?..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Aleyhte.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Ben de söz alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN - Efendim, iki kişi aleyhte söz istediğine göre...

Buyurun Sayın Sungurlu.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; aslında, arkadaşlarımızın hepsi işin bir doğru tarafını dile getirdiler. İhtüzük, Meclisin çalışması için yapılmıştır. Bugün, Meclis Başkanvekilimizin ileri sürdüğü husus doğrudur; yani, biz olayı böyle tefsir edersek, çalışma zorlaşır. Ama, bir başka tehlike var; şimdi, biz, eğer bu kararı alırsak, bir içtihat kararı haline gelirse, o zaman da, Sayın Hasan Korkmazcan'ın dediği gibi, kanunları görüşemeyiz. Onun için biz, bir genel karar alıyoruz ve bir içtihat kararı alıyoruz. İleride karşımıza çıkacak bir problem haline gelir.

Sayın Başkan bunu bir şekilde uyduramazsa, eğer bu kararı bu haliyle çıkarırsa, kanunların görüşülmesi, biraz önce ifade ettiğim gibi, zor olur.

ALİ YALÇIN ÖĞÜTCAN (Adana) - Daha kolay olur...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Zor olur, görüşülmez o zaman.

ALİ YALÇIN ÖĞÜTCAN (Adana) - Sizin dediğinizde, o maddeleri atlar atlar sonuna gelir...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Sonuna gelir tabii; yani, görüşme şansı olmaz. Bu bir içtihat olur.

Kaldı ki...

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Ayrı konular canım...

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyelim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Bakınız arkadaşlar, bu usul şurada kullanılacak, burada kullanılmayacak diye bir şey yok. Burada, Sayın Başkanın söylediği husus doğrudur; İçtüzükte açık bir hüküm yoktur; ama, bugüne kadar tatbik edilen, yüzlerce defa tatbik edilen bir teamül vardır. Şimdi o teamülü kaldıracacağız, ne yapacağız; bir içtihat yaratacağız. O zaman da, o içtihatla, bu kanun teklif ve tasarıları nasıl görüşülecek; takdirlerinize arz ederiz.

Biz, böyle bir yanlışlığa meydan vermemek için -çünkü, alınacak kararı tefrik etmiş değiliz; şu hadiseler için böyle bir usul, şu hadiseler için böyle bir usul tatbik edilir şeklinde bir karar çıkmayacağına göre, genel bir karar çıkacağına göre- ona imkân vermemek için -zaten Mecliste ekseriyet de yok-yoklama talep ediyoruz. Kanaatimizce, bu tatbikat, ileride, bizim için problem teşkil eder.

Arz ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sungurlu.

Başka söz isteyen?.. Yok.

MAHMUT ALINAK (Şırnak) - Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, aslında, tabii, bunun, bugüne kadar yaptığımız uygulamaların tersine bir uygulama olduğunu biliyorum; ancak, İçtüzükte ve Anayasada, bu konuda Meclisin tatil edileceğine dair bir hüküm de yok ve Sayın konuşmacılar, özellikle aleyhte konuşan arkadaşlar da, benim uygulamamın yanlış olduğu konusunda ne İçtüzükte ne de Anayasada bir hüküm gösteremediler.

Ama, ben de, bu kadar önemli bir uygulamayı tek başıma başlatmak da istemiyorum; konuyu Başkanlık Divanına götürmeyi düşünüyorum. Bu itibarla, bugün eski uygulamamıza devam edeyim diyorum. Karar yeter sayısı olmadığı için 10 dakika ara vereceğim ve ayrıca da, bu konuyu Başkanlık Divanına götürüp, ya İçtüzüğü bu Meclisi çalıştırır şekilde yorumlayalım veyahut da çalıştırmaz şekilde yorumlayalım diye düşünüyorum.

Bu itibarla, birleşime 10 dakika ara veriyorum.

İzmir Milletvekili Işın Çelebi'nin milletvekilliğinden istifasının Genel Kurulca onaylanmasının gerekip gerekmediği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	3	84	31.3.1994	231-233, 235-236	Yasin Hatiboğlu	Abbas İnceayan	Cengiz Üretmen

BAŞKAN - Evet, Sayın Sungurlu, usul tartışması açıyorum.

Lehte mi, aleyhte mi söz istiyorsunuz?

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Aleyhte konuşacağım.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu'ya aleyhte söz veriyorum.

Buyurun Sayın Sungurlu.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Işın Çelebi, Meclis Başkanlığına verdiği bir dilekçeyle, "milletvekilliğinden istifa ettiğini" bildirmiştir. Orada, "İzmir için" demek suretiyle, muhtemelen, İzmir'deki bir hizmeti için olduğunu ima etmiştir. Nitekim, İzmir'den belediye başkanlığına adaylığını koymuştur; ama, dilekçesinde istifa sebebi "adaylığımı koyacağım" olarak geçmemektedir. Kaldı ki, geçse bile, Anayasanın 84 üncü maddesine dayanarak istifa dilekçesini vermiş, yaptığı açıklamalarda da, Anayasanın 82 nci maddesine göre, bir milletvekilinin başka bir kamu görevi alamayacağı sebebiyle, belediye başkanı seçildiği takdirde, o zaman oylaması yapılacak bir işle, istifasının kabul edilmemesi ihtimaline binaen bu dilekçesini verdiğini ifade etmiştir.

Bu arada, bir başka gelişme olmuştur: İktidar kanatlarından gelen bir teklifle, milletvekillerinin aday olması halinde veya milletvekillerinin belediye başkanı seçilmeleri halinde bunun kendi tercihlerine bırakılacağı yolunda -biraz önce Sayın Başkanın zikrettiği kanun- bir kanun geçmiştir; yani, seçimlerden sonra onbeş gün içinde, kendi tercihi neyse onu kullanacağına; ister milletvekilliğinde kalacağına, isterse belediye başkanlığını tercih edeceğine dair bir kanun. Bu kanuni hakkını Sayın Işın Çelebi kullanmamıştır. Çünkü, Anavatan Partisi olarak görüşümüz bu kanunun Anayasaya aykırı olduğu noktasında idi. Ancak, bizim bu ısrarımıza rağmen teklif Yüce Meclisten geçmiş ve kanunlaşmıştır.

Şimdi, Sayın Işın Çelebi, bu kanuna ve belediye başkanlığı gibi meselelere sığınmaksızın, mücerret, Anayasanın 84 üncü maddesine göre "ben istifa ediyorum" demiştir. İstifa işleminin Anayasanın 84 üncü maddesine göre seçimlerden önce işleme konması mümkünken konamamış ve bugüne gelmiştir. Bugün, Başkanlık bu işlemi huzuruza getirmiştir ve oylaması yapılması lazım gelmektedir. Yüce Meclis istifasını kabul eder milletvekilliği sona erer veya Yüce Meclis istifasını kabul etmez milletvekilliği devam eder; iş bu kadar basittir.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Şimdi, bu arada, Sayın Başkan "henüz seçimler bitmemiştir" diyor. Işın Çelebi seçimlere dönük bir istifa talebinde bulunmamıştır; seçimlerin neticesine göre istifa ediyorum veya etmiyorum dememiştir. Nitekim, Sayın Başkanın zikrettiği kanun, seçimlerden sonra on beş gün içinde istifa etmeyen milletvekilleri için belediye başkanlığını veya milletvekilliğini seçme konusunda bir tercih hakkı getirmektedir. Sayın Işın Çelebi bu kanundan dolayı istifa etmeyi düşünmemiştir, bu kanuna dayalı bir işlem yapmamıştır. Bu itibarla, seçim mazbatalarının verilir verilmemesi Işın Çelebi hakkında hiçbir netice doğurmaz.

Kaldı ki, eğer Işın Çelebi'yi korumak niyetindeyseniz, o takdirde şöyle düşünürüz: Işın Çelebi yarın İzmir Belediye Başkanlığını kazanırsa, Sayın Başkanın söylediği hukuki gerekçeye dayalı olarak, on beş gün içinde, "ben milletvekilliğini tercih ediyorum" veya "belediye başkanlığını tercih ediyorum" der. Bizim bugün vereceğimiz karar o kanunu ortadan kaldırmıyor ki... Eğer kaybederse, zaten bizim bugün vereceğimiz karar ona yine bir zarar getirmeyecek.

Şimdi, bir hukuki işlemi, yapmayarak Anayasanın açık bir hakkını işleme koymayarak neyi himaye etmek istiyoruz? Himaye etmek istediğimiz Işın Çelebi ise himaye edemiyoruz; zarara sokmak istediğimiz Işın Çelebi ise zarara sokamıyoruz... O zaman, bu irade beyanını, bu hukuki işlemi geciktirmek için ortada hukuka dayalı hiçbir sebep yoktur. Sayın Bedrettin Dalan ve Melih Gökçek için istikbalde, haklarında verilecek kararlar Yüce Meclisin takdirine kalmıştır. Belki de, Sayın Başkanın söylediği kanun gereği olarak, Yüce Meclise gelmeyecektir. Çünkü belediye başkanlığını kazandıkları takdirde tercih haklarını kullanacaklardır. O, münakaşalı bir husustur.

Sayın Kamer Genç'in görüşüyle Sayın Başkanın görüşü farklıdır; ama, bu, Işın Çelebi'yi hiç alakadar etmeyen bir meseledir. Bu itibarla, Sayın Başkanın şu anda verdiği karar yanlıştır. Kaldı ki, Başkanlık Divanınca gündeme alınmış bir meseleyi değiştirmesi için de ne bir hukuki sebep ne de bir yetkisi vardır; bu hususta ancak Yüce Meclisin karar vermesi söz konusudur. Bu gündem maddesinin oylamaya konulması gerekmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sungurlu.

Başka söz talebi var mı efendim?

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Çok kısa bir şey söylemek istiyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Saraçlar.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Bir milletvekilinin, milletvekilliğinden istifa edip etmemesi kendi iradesi dışındadır; bu bir.

İkincisi: Sayın Başkanlığın, bir milletvekilinin istifasını kabul etmeye veya etmemeye yetkisi yoktur.

Üçüncüsü: Bu yetki, Anayasanın 84 üncü maddesinin birinci fıkrasının son cümlesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine aittir.

Arz ederim.

BAŞKAN - Sayın Saraçlar, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bu istifa mücerret bir istifa olsa idi, yani sıradan bir milletvekili arkadaşımızın, şimdi, şurada yazacağı bir istifa dilekçesi olsa idi ve hüviyeti tespit edilse idi, bana göre, Sayın Sungurlu'nun ortaya koyduğu gerekçe haklı olabilirdi. Başkanlığın o noktadaki görüşü değişmiştir. Yani, mücerret bir istifa; ama, burada mevsuf bir istifa var; bütün satırlar böyledir.

Bu nedenle, bu konuda:

1. Henüz seçimlerin neticelenmemiş olması sebebiyle,

2. 3959 sayılı kanun muvacehesinde, Başkanlığın görüşünde bir değişiklik olmamıştır. (ANAP sıralarından gürültüler)

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Oylamak lazım.

BAŞKAN - Oylamak zorunda değilim efendim.

NABİ POYRAZ (Ordu) - Sayın Başkan, Genel Kurulca kabul edilen Danışma Kurulu önerisini değiştirme yetkiniz yok ki.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, plastik patlayıcıların teşhisi amacıyla işaretlenmesi sözleşmesine...

TURHAN TAYAN (Bursa) - Ara vermeniz lazım Sayın Başkan.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, bir dakika...

BAŞKAN - Buyurun, buyurun efendim.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Zatıalınız Meclis iradesinin üstünde misiniz yani?

BAŞKAN - Hayır efendim, ne münasebet...

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Şu halde, Meclisin gündemi olarak kabul edilen ve Yüce Mecliste her zamanki gibi görüşülen bir mesele var, teamül var...

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, usul üzerinde durmadınız.

BAŞKAN - Efendim, usul tartışması açtık; açtık Sayın Korkmazcan.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Usule ilişkin değil. Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Buyurun efendim.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Şimdi, tartışılacak olan usul şudur: Bir milletvekilinin istifası konusu bundan önceki tatbıkatta da daima Meclis Başkanlık Divanı tarafından ele alınıyor, Divan bu istifanın gerçekten vaki olup olmadığını tetkik ediyor, imzanın o kişiye ait olup olmadığını tetkik ediyor, ondan sonra Genel Kurula havale ediyor, gündeme konuyordu. Gündeme konulmuş bir konu hakkında Başkanın usul tartışması açma imkânı dahi yoktur. Tartışmada asıl nokta budur; ama, açtıysanız, Genel Kurulun oyuna sunacaksınız; çünkü, gündem değişikliği sonucunu veriyor. Bu husus, 5 dakika mı konuşsun, 10 dakika mı konuşsun gibi sizin takdirinize ait bir husus değil; gündemdeki konunun yerine getirilip getirilmeyeceğine dair, esasa dair bir husustur. Aslında, usul tartışması bile açamaz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Korkmazcan, talep ettiniz; talebiniz üzerine usul tartışması açtık.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - O zaman, oylama yapacaksınız Sayın Başkan; gündem değişikliği yapıyorsunuz.

BAŞKAN - 64 üncü madde gayet açıktır, oylama yapmıyorum efendim. (ANAP sıralarından gürültüler)

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, olmaz, yapamazsınız...

BAŞKAN - Efendim, Sayın Aşık, gerek görürsem yaparım; gerek görmedim.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Abbas, gel!..

BAŞKAN - Sayın Aşık, bu, hiç örneği görülmemiş bir uygulamadır. Divan üyesini siz buradan çağıramazsınız. Divan üyenizi çağırırsanız, Divan teşekkül etmemiş sayılır, birleşime ara veririm. (ANAP sıralarından gürültüler)

NABİ POYRAZ (Ordu) - Genel Kurulca kabul edilen Danışma Kurulu önerisini siz değiştiremezsiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, müsaade buyurun da şu oylamayı bir tefhim edeyim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Plastik Patlayıcıların Teşhisi Amacıyla İşaretlenmesi Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısının açık oylamasına 202 sayın üye katılmış, 202 oy kabul istikametinde çıkmış; bu suretle, bu sözleşmeye dair tasarı kabul edilmiştir.

BAŞKAN - Atmosfer Dışı Uzaya Gönderilen Cisimlerin Tescili Sözleşmesine Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısının açık oylamasına 194 sayın üye katılmış; 193 kabul, 1 ret istikametinde oy kullanılmıştır. Bu tasarı da Genel Kurulca kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler"... (ANAP sıralarından gürültüler, DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Hayır efendim, ara verin Sayın Başkan.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Abbas, gel...

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Hayır, başka konuya geçemezsiniz; Divan yok.

BAŞKAN - Sayın İnceayan... Sayın İnceayan... Yerinize oturur musunuz lütfen. Siz, Divan Üyesisiniz...

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan, İctüzüğe bu kadar aykırı şekilde bir uygulama yapamazsınız.

(Kâtip Üye Abbas İnceayan Divanı terk etti)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, usul tartışması...

BAŞKAN - Açtık efendim, açtık...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Oylamıyorsunuz Sayın Başkan. Niye oylamıyorsunuz?

BAŞKAN - Oylamam efendim, mecbur değilim; gerek görürsem oylarım. (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler)

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Oylamaya mecbursunuz Sayın Başkan.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Divan teşekkül etmemiştir, ara verilmesini istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, Sayın Aşık, İctüzük gayet açık; İctüzüğün 64 üncü maddesinin son fıkrasına göre, gerek görürsem oylarım efendim; gerek görmedim.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Mecbursunuz efendim... öyle şey olur mu.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Metazori iş olmaz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim... (ANAP sıralarından gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Divan eksilmiştir efendim, ara verilmesini istiyorum.

BAŞKAN - Sayın İdare Amirleri, sükûneti sağlar mısınız...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Ara vermeniz gerekiyor, Divan eksilmiştir.

BAŞKAN - Evet, maalesef, belki ilk defa Divan böyle eksilmiştir.

Divan teşekkül etmemiş olduğundan, Divanın teşkilini sağlamak maksadıyla, saat 16.50'de yeniden toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN: Başkanvekili Yasin Hatiboğlu

KÂTİP ÜYELER: Abbas İnceayan (Bolu), Işıl Saygın (İzmir)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, 84 üncü Birleşimin ikinci Oturumunu açıyorum.

Değerli milletvekilleri, kürsü arkasında Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ilgili ve yetkilileriyle istişare ettik; Başkanlığın kanaati, seçime dayalı bir istifadır...

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - Allah Allah!..

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim, bir ifade edeyim, sonra "Allah Allah, lâ havle illâ billâh" dersiniz. Müsaade buyurun ifade edeyim.

İzmir'de seçim neticeleri henüz kesinleşmiş değildir. Yine ifade ettiğim gibi, Sayın Çelebi'nin istifası mücerret bir istifa değildir ve yine 3959 sayılı Kanun "seçilen belediye başkanı, milletvekilliği veya belediye başkanlığından birini onbeş gün içerisinde tercih etme hakkına sahiptir. Şayet onbeş gün içerisinde bu hakkını kullanmaz ise son seçildiği görevi reddetmiş olur" diyor.

Genel Kurul, pratik değeri olmayan bir konuyla meşgul olmasın, pratik değeri olmayan bir karar vermesin diye bütün bu ifadeleri zapta geçirme durumunda kaldım, bunun için bunları ifade ediyorum.

Muhtemeldir ki, İzmir seçimleri bugün veya yarın, şöyle veya böyle kesin olarak neticelenir. Ben, bu konunun ileri bir tarihte görüşülmesi hususunun iyi ve isabetli olacağı kanaatini taşıyorum; ancak, bu kanaatimin teyidini Genel Kuruldan alacağım, yani istenilen oylamayı yapacağım. Genel Kurul, "ileri bir tarihe kalsın" derse, bugün oylayacağım; ama, "ileri bir tarihe kalsın" derse, oylama işlemi ileri bir tarihe kalacaktır; yapacağımız budur.

ALİ YALÇIN ÖĞÜTCAN (Adana) - Bizim istediğimiz de bu idi Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, zatıalinizin veya bendenizin istediği yetmiyor tek başına. Hukuka uygun kararlar vermek zorundayız -Sayın üyeleri tenzih ediyorum, hukuka uygun hareket ediyorlar- çünkü, bu kararların her biri gelecek içindir.

Sayın Tayan, kafanızı böyle iki yana sallıyorsunuz, inşallah bir tikiğiniz falan yoktur değil mi?!..

TURHAN TAYAN (Bursa) - Siz devam edin işinize; hareketlerimi size göre tayin edecek değilim.

BAŞKAN - Sayın Tayan, mimikleri yorumlama kabiliyetim vardır da onun için söylüyorum.

TURHAN TAYAN (Bursa) - Yüce Kurulun önünde ne duruma düşüyorsunuz?!..

BAŞKAN - Sayın Milletvekilleri, zabıtlara geçen bütün Başkanlık beyanlarına rağmen, milletvekilliğinin düşürülmesine dair oylamanın ileri bir tarihte yapılması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir; bugün oylanacaktır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Bir Meclis soruşturması önergesindeki imza sayısının 45'in altına düşmesi halinde önergenin otomatikman düşmüş sayılıp sayılmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	3	104	17.5.1994	231-233	Kamer Genç	Ali Günaydın	Işıl Saygın

BAŞKAN - Usul tartışması açıyorum.

İki lehte iki aleyhte söz vereceğim...

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Ben de söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Size de söz vereceğim efendim.

Buyurun Sayın Korkmazcan.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bugün, Meclisin denetleme günü olarak çalışma programımızda belirleniyor; her salı günü saat 15.00'te başlayan toplantıda, dağıtılmış olan gündem gereğince, arkadaşlarımız, hangi denetleme yollarına başvurulduğunu tespit edip hazırlıklarını ona göre yaparak Meclise geliyorlar.

Meclis çalışmalarının gerçek anlamda bir yasama faaliyeti ve denetleme faaliyeti olabilmesi için, bu çalışmalarda bir istikrar olması zorunluluğu vardır. İstikrarı sağlayan husus da İttüçük hükümleri ve o İttüzüğün gerektirdiği şekilde, Meclis Başkanlık Divanının, Danışma Kurulunun aldığı kararlardır. Önümüzdeki gündemde bulunan "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" arasında, Ankara Milletvekili Sayın Uluç Gürkan ve 47 arkadaşının verdikleri soruşturma önergesi var. Bu önerge görüşülecektir diye Meclis gündemine konulduğuna göre, şu anda oturumu yönetmekte olan Sayın Başkanvekilinden daha yetkili olan Meclis organları bu gündemi tespit etmişler, buraya yazmışlar ve görüşüleceğini de bütün üyelere duyurmuşlardır. Burada Sayın Meclis Başkanvekilinin, önergenin usulüne uygun verilip verilmediğini, önergedeki imzaların yeterli olup olmadığını araştırmak gibi ayrı bir görevi yoktur. Esasen bu önergede vaktiyle verilmiş olan 47 imzadan bazıları bir ara aşamada geri alınmışsa, 2 nci defa bu önergeye katılan arkadaşlarımızın imzalarıyla önergedeki Anayasal şart yerine getirilmiştir; yerine getirilmiştir ki, gündeme konulmuştur. Artık bunu tekrar araştırıp, her safhada, Meclisi yöneten başkanın mesele haline getirmesi mümkün değildir.

Eğer, Sayın Başkanın mantığı ile hareket edecek olursak, şimdi de bu önergeyi okuttuktan sonra, müzakere etmeden evvel, "bu 47 kişi imzasına sahip mi değil mi, hâlâ imzanızı tutuyor musunuz geri mi aldınız" diye yoklama yapması lazımdır. Bu 47 kişi burada yoktur. Bunlar hazır olsalar dahi, yeni baştan "Siz bu imzalarınıza sahip misiniz, yoksa görüşülmeye geçerken şu arada vaz mı geçtiniz" diye, yeniden araştırma yapması gerekir...

VAHDET SİNAN YERLİKAYA (Tunceli) - Yazılı değil, irade beyanı.

HASAN KORKMAZCAN (Devamla) - Efendim, irade beyanı olmuştur bir ara aşamada, onu ben de kabul ediyorum; 7 kişi veya 4 kişi imzasını almış; ama, 18 imza ile o eksiklik giderilmiş; artık, Anayasanın aradığı 45 kişilik imza sayısı değil, daha fazlası meydana getirilmiş. Bütün bunları kim değerlendirir; bütün bunları oturumu yöneten başkanvekili değerlendirmez, bu gündemi hazırlayan Meclis organı değerlendirir; o değerlendirme bu binanın dışında yapılmış ve gündeme girmiştir. Bu safhadan sonra, Genel Kurulun yapacağı iş gündem değişikliği değildir. Aslında gündem değişikliği de yapılacak olursa, onun usulü vardır; ya Danışma Kurulu karar alır veya Danışma Kurulu toplantısından sonra, gruplardan herhangi birisi böyle bir itirazı gündeme getirmek suretiyle önerge verir, o önergenin müzakeresiyle gündem değişebilir. Eğer bu türlü gündem değişikliklerini usul haline getirirsek, birtakım görüşmeler her aşamada engellenebilir; şu anda şöyle bir eksiklik oldu, bu anda böyle bir eksiklik oldu, imza değişti gibi, metin değişikliği oldu gibi ifadelerle Meclisin çalışmaları sekteye uğratılabilir. Bu yolu açmamak bakımından, Sayın Başkanın açtığı usul görüşmesinde, takip ettikleri tutumun yanlış olduğunu ifade ediyorum ve gündemin olduğu gibi takip edilmesi zorunluluğuna işaret ederek sözlerime son veriyor, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Korkmazcan.

Yalnız ben gündemi değiştirmiyorum. Usul müzakeresi açmamdaki amacım, Genel Kurulun iradesine başvurmuş olmaktır.

Sayın Gürkan, buyurun efendim.

Konuşma süreniz 10 dakikadır efendim.

H. ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten de Başkanlık Divanında oturan Başkanvekilinin gündemi değiştirme yetkisi yoktur. Bu gündem, Başkanlık Divanı tarafından alınmış ve önümüzdeki basılı metne girmiştir.

Şimdi, o hafta Meclisi yönetecek her başkan gündemi önüne alır ve çalışır. Burada, Genel Kuruldaki çoğunluğa sığınıp, bir zaman tasarrufu anlayışına girilmesi son derece yanlıştır. Eğer o hafta yetkili olan Başkanvekilinin bir itirazı olacak idiyse, bunu önceden Başkanlık Divanına yapması ve bu gündemin yeniden düzenlenmesi gerekirdi. Ancak, şu an Genel Kurul iradesi yanıtılmak isteniyor -biraz yetki tasarısını filan da görüşmek durumunda olduğumuz için- zamandan tasarruf maksadıyla suni bir sorun yaratılıyor.

Şimdi, o kadar suni bir sorun ki, evet bazı imzalar çekilmiştir; ama, asıl - tutanaklarda düzelmesi bakımından söylüyorum- çekilen imzalar hatıra binaendir. Bazı imzalar hatıra binaen çekilmiştir; 10 imzadır, yerine 18 imza verilmiştir. Artık, Uluç Gürkan ve 47 arkadaşı değil, 55 arkadaşına çıkmıştır sayı; sayı da artmıştır ve bu da bir yarışma içinde olmamıştır; bu Meclisin ilgili

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

kurumları, "sayı düştü, tamamlayın" diye beni uyarmıştır, o uyarı gereğince yapılmıştır. Bu arada -gene tutanaklarda bir düzeltme yapmak için söylüyorum- Sayın İrfan Gürpınar, imzasını çekenlerden değil, yeniden verenlerdendir.

Ayrıca, hepiniz biliyorsunuz ki, bu Mecliste bir yoklama istendiği zaman, Başkan, önergedeki imzaları kontrol eder. Tekabbül diye bir olay var; yoktur o kişi, birisi onu tekabbül eder. Şimdi, eğer, çekilen imzayı geçerli, ama yerine verilen yeni imzayı geçersiz sayma gibi bir çifte standarda düşersek, tekabbül olayından hareketle, kıyasen, yeni verilen imzaların bu soruşturmanın zamanında görüşülmesine neden olacağını kabul etmezsek, burada, gerçekten, Sayın Korkmazcan'ın dediği gibi, sırf kendi keyiflerimiz için, yetki tasarısını gece saat kaç kadar görüşeceğimiz konusundaki kuşkularımız nedeniyle, Meclis gündeminde, hiç hakkımız olmayan oylamaları yapmış oluruz.

Nihayet, son bir olay da, bakın, eğer bu soruşturma önergesini görüşmezsek -usul tartışması sonunda böyle bir oy vererseniz- bu gündem bütünüyle düşmüş olur. 1 inci maddesi aşıldığı zaman, bu Meclis, 2 nci maddeyi hangi hakla görüşecektir?! Gündem bütünüyle bozulmuştur. Eğer, hukuka, İçtüzüğe, yasalara, mevzuata riayet edeceksek, burada bu soruşturmayı şu an, zamandan tasarruf diye devreden çıkarma yoluna gidersek, bundan sonra, Meclisi yöneten Başkana düşen, oturumu kapatmaktır; oturuma devam ederse, o, ne yazık ki, gündem bozulduğu için, biraz usulüne uymayan bir oturum olur.

Bu anlayışla, hepinizin durumu değerlendireceğini düşünüyorum.

Saygılar. Sağ olun.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Gürkan.

Değerli milletvekilleri, bakın, burada 48 imza sahibinin ismi okundu; daha sonra imzalarını çeken arkadaşların isimlerini okuyorum: İstanbul Milletvekili Gürol Soylu, İzmir Milletvekili Timur Demir, İstanbul Milletvekili Melike Tugay Hasefe, İstanbul Milletvekili Elaattin Elmas, İstanbul Milletvekili Engin Güner, Rize Milletvekili Ahmet Kabil, İstanbul Milletvekili Halil Orhan Ergüder, Samsun Milletvekili Hüseyin Özalp, İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı...

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bir bakan veya bir başbakan hakkında soruşturma istemek ciddi bir iştir ve "bu bakan ve başbakan Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre suç işlemiştir, bunu Yüce Divan yargılasın" diye imza veriyoruz. Bu kadar ciddi bir işte, veren insanlar bu imzalarını sonradan geri çekiyorlarsa, demek ki bunun ciddiyetine inanmamışlar; bunun günahı bende değil.

Şimdi, ben önergeyi işleme koymamazlık yapmıyorum, işte usul tartışması açtım; ama Anayasanın 11 inci maddesi, Anayasa hükümleri yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlayan temel hukuk kurallarıdır" diye genel ilke koymuş. Anayasanın 100 üncü maddesi "soruşturma önergeleri 45 imzayla verilir" diyor; ama, bu önergede imzası olan 48 milletvekilinden 10 tanesi imzasını geri çekmiş. Şimdi, bu durum burada fark edilmiş, dolayısıyla soruşturma talebi düşmüştür. Ben bunu hatırlatmak istedim.

Bu konuda Genel Kurulun oyuna başvuracağım.

SÜLEYMAN HATİNOĞLU (Artvin) - Sayın Başkan, karar yetersayısının aranmasını istiyoruz.

BAŞKAN - Tamam, karar yetersayısını arayalım efendim.

Tutumumun doğru olup olmadığını oylarınıza sunuyorum: Tutumumun doğru olduğunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Benim tutumumun doğru olduğu kabul edilmiştir. Dolayısıyla, gündemi değiştirme gibi bir sonuç da, Başkanın talebiyle değil, Genel Kurul oylamasıyla sonuçlanmıştır ve bir başka emsal de olmaz.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

TBMM Başkanlık Divanının, Ankara Milletvekili İ. Melih Gökçek'in, isminin ad defterinden silinmesinin Genel Kurulun bilgisine sunulmasına ilişkin kararına rağmen, üyeliğinin düşmesi için oylama yapılmasının gerekip gerekmediği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	4	4	8.9.1994	317-324	Mustafa Kalemli	Cengiz Üretmen	İbrahim Halil Çelik

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Sayın Başkan...

BAŞKAN- Buyurun efendim, söz mü istiyorsunuz?

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Evet efendim.

BAŞKAN- Önce, niçin söz istediğinizi oradan izah edin.

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Sayın Başkan, bu yaptığınız işlemin Anayasada ve Meclis İçtüzüğünde herhangi bir yeri olmadığını ifade etmek üzere söz istiyorum.

BAŞKAN- Böyle bir söz istemi İçtüzüğümüzde yok. İçtüzüğün hangi maddesine göre söz istiyorsunuz?

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Ben de size soruyorum.

BAŞKAN- Siz bana bir şey sormayın efendim. İçtüzüğün hangi maddesine göre söz istiyorsunuz?

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Sayın Başkan, Meclis Başkanı, Melih Gökçek'in milletvekilliği durumunun açıklığa kavuşturulması konusunda Başkanlık Divanını toplantıya çağırıyor. Anayasanın 82 nci, İçtüzüğün 113 üncü maddesi gereğince durumunun ele alınması konusunda yapılan görüşmede, sizin de içinde bulunduğunuz Başkanlık Divanı, bu konunun kendileriyle ilgisi olmadığını ve milletvekilliğiyle bağdaşmayan işler kapsamında bulunmadığına karar veriyor ve Anayasanın...

BAŞKAN- Sayın Kul, bir dakikanızı rica ediyorum efendim... Bu işlemin...

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN- Efendim, söz vereceğim size; ama, size yardımcı olmaya çalışıyorum. Siz, bu işlemin içtüzüğe uygun olmadığını mı iddia ediyorsunuz, yoksa, bu işlemin benim takip ettiğim yolun uygun olmadığını mı iddia ediyorsunuz? Eğer, benim takip ettiğim yolun usule ve İçtüzüğe uygun olmadığını iddia ediyorsanız, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre size söz verebilirim.

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Sayın Başkan...

BAŞKAN- Şimdi siz, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre söz talep ediyorsunuz, öyle mi efendim?

MUSTAFA KUL (Erzincan)-Evet efendim.

BAŞKAN- Bir dakika yerinize geçin efendim...

Sayın milletvekilleri, biraz önce tamamlamış bulunduğumuz ve bilgilerinize sunduğumuz işlemle ilgili olarak, bir Sayın milletvekili, içtüzüğün 64 üncü maddesi gereğince söz istemiştir. Bu durumda, iki lehte ve iki aleyhte olmak üzere Sayın milletvekillerine söz verebilirim.

Lehte ve aleyhte söz isteyen Sayın milletvekilleri işaret buyursunlar.

MUSTAFA KUL (Erzincan)-Aleyhte.

EYÜP AŞIK (Trabzon)- Kararın lehinde.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli)- Lehte.

RECEP KIRIŞ (Kahramanmaraş)- Aleyhte.

MAHMUT UYANIK (Diyarbakır)-Aleyhte.

BAŞKAN- Üç kişi oldu; eğer vazgeçerlerse, size söz vereceğim.

Aleyhte başka söz isteyen var mı efendim? Yok.

Buyurun Sayın Kul; aleyhte.

MUSTAFA KUL (Erzincan)- Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; biraz önce, Başkanlığın sunuşları arasında, Başkanlık Divanının Melih Gökçek'in Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinin hukuki durumu hakkındaki kararı bilgiye sunuldu, daha sonra karşı oy yazıları da okundu ve Melih Gökçek'in tercih hakkını kullanarak, milletvekilliğinden düştüğü, Meclis Başkanvekilimiz tarafından ifade edildi.

Değerli arkadaşlarım, yasa yapmakla görevli olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin, burada yasaları yapmakla görevli olan bir kurulun, Anayasa ve yasa hükümlerinin uygulanıp uygulanmamasını kesinlikle tartışma konusu yapmaması lazım. Eğer Meclis, "Anayasanın şu maddesini uygulayalım mı uygulamayalım mı; şu yasaı uygulayalım mı uygulamayalım mı" diye bir tartışma başlatırsa ve adamına göre, insanına göre, "bu yasa uygulansın" veya "şu yasa uygulanmasın" diye bir işlem yapılırsa, burada çıkardığımız yasalara sokaktaki vatandaşlarımızın uymasını bekleyemeyiz.

Sayın Başkan ifade ettiler; "sunduk, tamam, bu iş bitti." Her şeyden önce, bize, Anayasa veya Meclis İçtüzüğünde Melih Gökçek'in milletvekilliğinin düşmesi konusunda bir madde gösterilmeden, "şu maddeye göre düşmüştür" diye ifade edilmeden, Melih Gökçek'in milletvekilliği bizce devam ediyor demektir.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Daha önce, Meclis Başkanının çağrısı üzerine, Başkanlık Divanı toplanıyor; Başkanlık Divanı, bu konunun, Anayasanın 82 nci ve Meclis içtüzüğünün 113 üncü maddesi gereğince ele alınamayacağına, bunun, ancak Anayasa ve Adalet Komisyonlarından oluşan karma komisyonda değerlendirilmesi gerektiğine karar veriyor; 2 Mayıs 1994 tarihinde Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu bir karar veriyor; bu karar o günden bugüne kadar uygulanmıyor ve bugün, nedense, birdenbire bu karar Meclisin bilgisine sunuluyor ve Melih Gökçek'in milletvekilliğinin düştüğü ifade ediliyor.

Değerli arkadaşlarım, Anayasanın 84 üncü maddesi çok açık ve net. Milletvekilliğinin nasıl sona erdirileceği, milletvekilinin kendi milletvekilliğini nasıl sona erdireceği veya bir milletvekilinin tutum ve davranışlarından dolayı milletvekilliğinin nasıl düşürüleceği çok açık bir şekilde ifade edilmiştir. Hangi sebeple olursa olsun -milletvekilliğiyle bağdaşmayan işlerden dolayı olabilir, devamsızlıktan dolayı olabilir, kendi istifa dilekçesini vererek, kendi isteğini belirterek olabilir; ama- mutlaka ve mutlaka, 84 üncü maddede, "Meclis Genel Kurulunun salt çoğunluğuyla karar verilir" diyor. Yani, 5 oturum arka arkaya Meclis toplantılarına katılmadığı veya milletvekilliğiyle bağdaşmayan işler kapsamında ele alındığı zaman da mutlaka ve mutlaka Meclisin onayına sunulmak şarttır.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Bilmiyorsun!

MUSTAFA KUL (Devamla) - Şimdi, bu, onaya sunulma olmadan, salt çoğunluk aranmadan, 84 üncü maddedeki bu açık hüküm uygulanmadan Melih Gökçek'in milletvekilliği düşmüş sayılmaz.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Yanlış söylüyorsun.

MUSTAFA KUL (Devamla) - Hangi maddeye göre?.. Sayın Ergüder, Başkanlık Divanından bu soruma cevap bekliyorum. Anayasanın kaçınıcı maddesine göre, Meclis İchtüzüğünün kaçınıcı maddesine göre Melih Gökçek'in milletvekilliğinin düştüğünü bize açıkça ifade etmeleri gerekiyor. Bunu söyleyemiyorlar.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Anayasayla alakası yok.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - O kanunu siz çıkardınız.

BAŞKAN- Müdahale etmeyin efendim.

MUSTAFA KUL (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, şimdi, bir kere şunu sormak istiyorum: Melih Gökçek'in, milletvekilliğinin düşmesi, istifa etmesi veya tercihi konusunda Meclis Başkanlığına herhangi bir başvurusu olmuş mudur?

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Hayır, bu Seçim Kurulunun...

MUSTAFA KUL (Devamla) - Seçim Kurulu değil, bu konuda karar verecek olan Meclistir. O zaman, gelin, Anayasayı değiştirelim.

BAŞKAN - Sayın Kul... Sayın Kul...

MUSTAFA KUL (Devamla) - Buyurun Sayın Başkanım:

BAŞKAN- Lütfen, Genel Kurula hitap edin; karşılıklı konuşmayın efendim.

MUSTAFA KUL (Devamla) - Neye göre milletvekilliğini düşürüyoruz? Eğer, Anayasa ve Adalet Karma Komisyonunun kararı uygulanacak idiyse, 2 Mayıs tarihinde verilmiş olan karar bugüne kadar niye uygulanmadı? Eğer bugün uyguluyorsak, madem o günden bugüne o karar geçerliydi, Melih Gökçek hakkındaki soruşturma dosyaları niye gönderilmemiştir?

Değerli arkadaşlarım, bu şekilde oldubittiye getirerek...

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Hayır...

MUSTAFA KUL (Devamla) - ...Anayasayı ihlal ederek... Anayasayı beğenmeyebiliriz. Tamam, Anayasayı topyekûn değiştirmeyi hepimiz istiyoruz. Anayasanın bu maddesi, yani milletvekili istifa etmiş dahi olsa, onun istifasının başkalarının oy kullanmasıyla kabul edileceği konusu, tabii ki, insan hak ve özgürlüklerine aykırıdır. Ben bir karar vermişsem, benim adıma başkalarının kararımı engelleme hakkı, şansı olmaması lazım. Anayasadaki bu hüküm yanlıştır -bu doğrudur-ama, bugün Anayasamızda bu hüküm yer almışsa, istifa olsun, milletvekilliğiyle bağdaşmayan işler olsun veya devamsızlık konusu olsun, hangi konu olursa olsun, mutlaka Genel Kurulda oylanması lazımdır. Yasaya ve Anayasaya, Meclisin sahip çıkması lazımdır.

Ben, son olarak, Sayın Başkanlık Divanının, Anayasanın ve Meclis İçtüzüğü'nün hangi maddesine göre bu sunuşu yaptıkları ve milletvekilliğinin nasıl düştüğü konusunda bize net ve açıklayıcı bir bilgi vermesini rica ediyorum. Eğer, Anayasa maddesine ve Meclis İçtüzüğü'ne dayanmıyorsa, bu işlemin geçersiz olduğunu, Melih Gökçek'in milletvekilliğinin devam edeceğini Meclisin bilgisine sunuyorum.

Ayrıca, yine Başkanlığın bu sunuşunda, 2976 sayılı Yasadan bahsediliyor; orada tercih hakkı getirilmiş. Aslında, 2976 sayılı Yasanın kendisi, bugünkü Anayasamıza aykırıdır.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - O kanunu siz çıkardınız.

MUSTAFA KUL (Devamla) - Bu nedenle, Anayasaya aykırı bir yasaya dayanarak, "tercih hakkını kullanmıştır" diyerek, bir oldubitti ile ve sadece bir sunuşla Melih Gökçek'in milletvekilliği düşemez, düşmemiştir.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Düşer.

MUSTAFA KUL (Devamla) - Bilgilerinize arz ediyorum.

Saygılar sunarım. (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkür ederim Sayın Kul.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul)- Sayın Başkan, 61'i isteyeceğiz; sonra...

BAŞKAN- Sayın Ergüder, biraz önce işaretinizi aldım efendim; Sayın Başkanla beraber Anayasa ve Adalet Karma Komisyonunda imza sahibi üyelerin de okunması konusundaki işaretinizi aldım. Dikkat ettim; fakat, usul, bu tür raporlarda "Başkan ve üyeler..." şeklinde olduğu için o usulün dışında davranmam mümkün değil.

Arz ederim efendim.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Orada, çok değerli sosyal demokrat arkadaşlarım var.

BAŞKAN - Aleyhte Mahmut Bey işaret etmişlerdi.

MAHMUT UYANIK (Diyarbakır) - Vazgeçtim efendim.

BAŞKAN - Lehte, Sayın Eyüp Aşık; buyurun.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; bize göre, Sayın Başkanlığın ve Başkanlık Divanının verdiği karar yerindedir, doğrudur ve Sayın Melih Gökçek, böylece, seçilmek için sarf ettiği gayretten daha fazla bir gayretle milletvekilliğinden yakasını kurtarabilmiştir. (RP sıralarından alkışlar) Kendisine, yeni görevinde başarılar diliyorum. Sevgili Melih Gökçek'i, "güle güle" diyerek uğurluyoruz.

Zaten bu tartışmanın konusu, Melih Gökçek sevgisi değil. Hepinizin bildiği gibi, bu tartışmanın konusu, ara seçim korkusudur. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar) Herhalde hiç kimse, hele hele sevgili Kamer Genç, sevgili Melih Gökçek'i sevdiği için bu muhalefet şerhini koymamıştır.

Esas itibariyle, yapılan işlem, Anayasanın 67,79, 82, 84 üncü maddelerine uygun olarak yapılmıştır. Anayasanın 79 uncu maddesi, seçimlerle ilgili tüm düzenlemeleri yapma ve itirazları karara bağlama işini Yüksek Seçim Kuruluna vermiştir. Yüksek Seçim Kurulu, Melih Gökçek'in belediye başkanlığını tercih ettiğini, dolayısıyla milletvekilliğinden ayrılması gerektiğini kabul etmiştir. Gene, Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Karma Komisyonu, Sayın Erdal İnönü'nün de imzasıyla, Melih Gökçek'in milletvekilliğinin düştüğüne daha evvel karar vermiştir.

Değerli arkadaşlar, bu kanuna mesnet teşkil eden 2972 sayılı Kanunda değişiklik yapılırken; o oturumda Sayın Kamer Genç Başkanlık yapıyordu, yani oturumu yönetiyordu ve biz, kendisine, bu kanunun Anayasaya aykırı olacağını söylediğimiz zaman "hayır" demişti. Sayın Kamer Genç'in Başkanlık ettiği bir oturumda, Yüce Heyetin kabul ettiği bir kanunla milletvekilinin istifa etmeden aday olabileceği ve seçildiği takdirde 15 gün içinde iki görevden birini tercih edeceği kabul edilmiştir.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - O kanunu kim çıkardı?

EYÜP AŞIK (Devamla) - Bu kanun, 28 Aralıkta Yüce Meclisten çıkmıştır ve bizden başka da itiraz eden olmamıştır; yani, ne SHP'den ne Doğru Yol Partisinden itiraz gelmiştir.

O kanuna göre Melih Gökçek dilekçesini vermiştir, belediye başkanlığını tercih ettiğini söylemiştir, Yüksek Seçim Kurulu da kararını vermiştir. Sayın Kamer Genç, Yüksek Seçim Kuruluna, Anayasanın 82 ve 84 üncü maddelerine göre itiraz etmiştir. Yüksek Seçim Kurulu bu itirazı reddetmiştir ve sonunda Yüce Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı oylamaya gerek kalmadan -çünkü bu bir istifa değil, sadece bir tercihtir, 84 üncü maddeye girmez- Melih Gökçek'in milletvekilliğini düşürmüştür. Karar doğrudur, hayırlı olsun.

Esasen benim burada üzerinde duracağım daha önemli bir konu var.

Değerli arkadaşlar, bugün, bize göre ara seçim için anayasal şart gerçekleşmiştir; yani, bugünden itibaren doksan gün içerisinde ara seçim yapılması mecburi haldedir. Çünkü, Melih Gökçek'in istifasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisinde 22 üyelik boştur. Anayasa "her dönemde bir kere ara seçim yapılır" diyor; "yapılabilir" değil, "yapılır." 23 boş üyelik -yani, yüzde 5'ten fazla olan üyelik- Anayasa göre ara seçim için sizin karar verebileceğiniz bir rakam değil; parlamentonun karar vereceği bir rakam değil. 23 üyelik boşaldığı zaman, otomatikman Yüksek Seçim Kurulu, Meclis Başkanlığının yazısıyla -siz istemeseniz de- doksan gün içerisinde ara seçim yapacaktır. Aslında bu rakam 23 değil, 22,5'tir; buçuğu 23'e tamamlamak suretiyle "şart gerçekleşmedi" diyorsunuz.

Şimdi bakalım gerçekleşti mi? Sayın Bedrettin Dalan istifa etmiştir; Yüce Meclis onu reddetmiştir.

HALİL ORHAN ERGÜDER (İstanbul) - Resmen...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Şimdi Sayın Nabi Sabuncu istifa etmiştir; istifası yürürlüğe girmiştir; sizin oylamanızı bekliyor.

AHMET SAYIN (Burdur) - Işın Çelebi ne oldu; onu da söyle.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Işın Çelebi'yi de reddettiniz.

Sayın milletvekilleri, bakınız, burada önemli bir hususu belirteceğim, çok dikkatle dinlemenizi rica ediyorum.

Anayasanın 84 üncü maddesi, istifa durumunda veya diğer konularda milletvekilliğinin nasıl düşeceğini tarif ediyor ve burada diyor ki, Mecliste oylama yapılır, salt çoğunluğun oyuyla karar verilir. Peki, acaba 84 üncü madde, Sayın Dalan gibi, "ben istifa ediyorum, Meclisinize de gelmiyorum, bir senedir de devam etmiyorum, yakamı bırakın" diyenlere zorluk çıkarmak için mi konmuştur? İlle "sen istifa edemezsin" demek için mi konmuştur? Yoksa 84 üncü madde, milletvekilinin fevri bir hareket karşısında veya baskıyla istifa etmesi halinde onu korumak için mi konmuştur?

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

84 üncü madde, Sayın Dalan gibi, Sayın Sabuncu gibi "ben istifa ediyorum, onurumu düşünüyorum, böyle bir hükümette, böyle bir idarede milletvekilliği yapmak istemiyorum" diyen insanları zorla buraya devam ettirmek için konmamıştır. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Nihayet, bakınız, Anayasanın 18 inci maddesi var, bir insana bir görev, bir hizmet zorla yaptırılmaz diyor; yani, angarya yasaktır.

Değerli milletvekilleri, şimdi açık söylüyorum. Sayın Dalan'ın istifasında veya Çelebi'nin istifasında biz aynı hassasiyeti göstermedik. Çünkü, o zaman 22 üyelik boş değildi. Şimdi 22 üyelik boştur. 23 üncü kişi istifa etmiştir. Eğer onun istifasını kabul etmezseniz, Anayasanın 18 inci maddesine aykırı bir iş yapmış olursunuz. Yani "ben milletvekilliği yapmak istemiyorum, göreve de devam etmiyorum" diyen bir insana, "zorla bunu yapacaksınız" demek Anayasanın 18 inci maddesine aykırıdır.

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) - Kaçak güreş...

EYÜP AŞIK (Devamla) - Açıkça söylüyorum, Anavatan Partisi olarak, eğer Sayın Sabuncu'nun veya bundan sonra istifa edecek herhangi bir kişinin - belki Sayın Sabuncu istifasını geri alabilir- istifasını reddederseniz, Anayasa Mahkemesine götüreceğiz, 18 inci maddeye göre zorla milletvekilliği yaptıramayacağınız için, verdiğiniz kararı bozduracağız. Sizi, tuta tuta, zorla seçime götüreceğiz.

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) - Kaçamayacaklar.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Kaçamayacaksınız.

Ara seçimden kurtulmanın bir tek yolu var; erken seçimdir. Bize göre alınacak doğru karar, erken seçim kararıdır. Tabii bu, sizin için ölümlerden ölüm beğenmektir. Tercih sizindir, isterseniz ara seçim, isterseniz erken seçim; ama, birini mutlaka üç ay içerisinde karara bağlamak zorundasınız.

Biz Anayasa Mahkemesine giderek, vereceğiniz aksi kararı da bozdurabiliriz,

Değerli milletvekilleri, burada bir hususun altını çizeyim; "ara seçim olursa riske gireriz, ara seçim olursa Refah Partisi gelir" korkutmacası...

BAŞKAN - Sayın Aşık, lütfen, artık toparlayın.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Buradan açıkça söylüyorum: "ara seçim olursa, ara seçimi Refah Partisi kazanır" sözü, ara seçimden korkan, kaçan DYP'nin milleti tehdididir.

Yarın Adıyaman'a gidiyorum. Sayın Genel Başkanımız yarın Adıyaman'da olacaklar. Adıyaman'da ara seçim olarak iki seçim yapılacaktır. Gözlemcilerinizi gönderin, gazetecileri gönderin...

BAŞKAN- Sayın Aşık, biraz konunun dışına taşmaya başladınız; lütfen toparlayın efendim.

EYÜP AŞIK (Devamla)- Bitiriyorum. Sadece ara seçimden söz edeceğim.

BAŞKAN - Hayır hayır... Biraz toparlayın.

EYÜP AŞIK (Devamla)- Ara seçim olursa güneydoğuda kim kazanır, batıda kim kazanır; ara seçim olursa kim gelir, onu bir kere daha kendiniz gözden geçirin. Açıkça söylüyorum: "Ara seçim olursa Refah Partisi gelir" korkutmacasıyla milleti yanıltmayınız. "Ara seçim olursa, istikrar bozulur, ekonomi bozulur" tehdidi de yanlıştır; çünkü, bildiğiniz gibi, son altı ayda Türkiye ekonomik yönden yüzde 11 küçülmüştür. Yani, bugün bu Hükümetin devamı, bırakınız seçim ekonomisini, savaş ekonomisinden daha büyük tahribat yapmaktadır. Savaş yıllarında olmayan tahribat, savaş yıllarında olmayan küçülme, son altı ayda olmuştur.

MEHMET CAVİT KAVAK (İstanbul) - Doğrudur.

EYÜP AŞIK (Devamla) - Onun için, ekonomik istikrarsızlık korkusu, Refah gelir korkusu, sadece ara seçimden kaçma gayretidir. Bunu başaramayacaksınız ve temennim, tavsiyem, istifa eden arkadaşımızın istifa dilekçesini en kısa zamanda Genel Kurula getiriniz, ocak ayında, şubat ayında kışın ortasında, ara seçime mecbur kalmadan oylayınız ve kendi iradenizle seçime gidiniz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Aşık.

Lehte, Sayın Kazan; buyurun efendim.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bendeniz, Sayın Başkanın ve Sayın Başkanlık Divanının, Yüce Meclise arz etmiş olduğu sunuşun, kararın, her bakımdan hukuka uygun olduğunu ifade etmek üzere lehte söz almış bulunuyorum. Konuşmamın elbette bununla sınırlı olduğunu biliyorum, bunun dışına çıkmayı da katiyen düşünmüyorum.

Değerli milletvekilleri, Başkanlık Divanı, Melih Gökçek'in hukuki durumunu görüşmüş ve bu görüşme neticesinde biraz önce Yüce Heyete sunulan kararı almış bulunuyor. Alınmış bulunan bu kararın hukuki müstenidatı da okunmuştur. Her ne kadar bu hukuki müstenidat arasında sadece Karma Komisyon Raporu okunmuş ise de, ayrıca yine bunun münderecatı içerisinde Yüksek Seçim Kurulunun almış olduğu kararı da düşünmek gerekir. İşte, bütün bu kararlar muvacehesinde Başkanlık Divanının biraz önce okuduğu ve Ankara Milletvekili Melih Gökçek'in milletvekilliğinin düştüğü konusundaki kararı, fevkalade isabetli bir karardır.

Değerli arkadaşlar, bir yanda Anayasa var, bir yanda kanunlar var. Yüksek Heyetinizce malumdur ki, anayasalar, devletin nasıl işleyeceğini, yetkilerin

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

kime ait olduğunu, temel hak ve hürriyetlerin neler olduğunu esasları itibariyle tanzim eden üstün normlardır. Ancak, bir anayasa metnini elinize aldığınız ve incelediğiniz zaman ve anayasanın sonuna bu anayasanın yürürlüğünü kim temin edecek diye baktığınız zaman, buna ait bir madde göremezsiniz.

Anayasayı kim uygular?..

Kanunların sonuna, bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür diye bir madde konuluyor, peki Anayasayı kim uygular?..

Anayasa, yetkiler belirler, bu yetkiler, temel organlar olan yasama, yürütme ve yargıya taksim edilir; yasama, yürütme, yargı, Anayasadan aldığı yetkiye göre çalışır; bu çalışmasında da çıkarılan kanunları esas alır; o kanunlara göre meseleleri karara bağlar.

Sayın Mustafa Kul arkadaşımız, biraz önce kürsüde konuşurken "her ne kadar 2972 sayılı Kanun böyle bir hüküm ihtiva ediyorsa da, bu kanun Anayasaya aykırıdır" dediler. Bir an için böyle olduğunu kabul edelim. Peki, bu kanun geçersiz midir? Bu kanun geçerlidir ve bu kanun yürürlüktedir.

MUSTAFA KUL (Erzincan) - Yasalar üstünde Anayasa var ama.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Eğer, Anayasaya aykırı ise, Anayasa Mahkemesine gidilir, Anayasa Mahkemesinde Anayasaya aykırılık tescil edilir, bu madde iptal edilir, bu madde iptal edildikten sonra, bu kanun yürürlükten kalkar. Dolayısıyla, bu kanunun ilgili maddesi şu anda iptal edilmediğine göre yürürlükte olan kanunlara göre muamele yapılır.

Eski hukukumuzda bir karar var, bir kaide var: Mevridi nasta içtihat mesâğ yoktur denilir. Yani, bir konuda bir kanun hükmü varsa, o kanun hükmünün olduğu konuda ayrıca içtihat bulunmaya gerek yoktur. Eğer bir eksiklik varsa, belki o eksikliği gidermek için içtihat olunur; ama, hüküm açıksa orada hiçbir zaman içtihat mesâğ yoktur. Dolayısıyla, söz konusu karma Komisyon Raporunda ve Başkanlık Divanının takdiminde, meselenin Anayasanın 67 nci maddesine, ve 2972 sayılı Kanunun 17 nci maddesine göre tercih hakkının kullanılması şeklinde milletvekilliğinin düşmesine karar verilmesinde, bize göre, büyük bir isabet vardır.

Anayasanın 84 üncü maddesinde söz konusu olan, istifadır, istifa hakkı ayrı şeydir, tercih hakkı ayrı şeydir. Kanun, tercih hakkını, özel bir tabirle ifade etmek ve "tercih hakkını kullanır; mesele açıklığa çıkar" demek suretiyle karara bağladığı için, ayrıca bunun üzerinde münakaşaya gerek olmadığı kanaatindeyim.

Başkanlık Divanının almış olduğu karar yerindedir.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum ve Sayın Gökçek'e belediye başkanlığı, bir defa daha hayırlı olsun diyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Sayın milletvekilleri, böylece, 64 üncü madde çerçevesinde...

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN- Sayın Müftüoğlu, söz taleplerini başlangıçta aldım, o zaman bir talebiniz olmadı. Aleyhte konuşmalar bittikten sonra lehte konuşmalara geçtim; takdir edersiniz ki, geriye dönmem bahis konusu olamaz.

GÜNEŞ MÜFTÜOĞLU (Zonguldak) - Konuşmaktan vazgeçen oldu Sayın Başkan.

BAŞKAN-Mümkün değil efendim, usullerimiz böyle; çok özür dilerim...

Sayın milletvekilleri, böylece, 64 üncü maddeyle ilgili olarak yapılan görüşmeler tamamlanmıştır.

Sunuşlara devam ediyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Anayasa maddelerinin gizli oylama yöntemi hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	4	123	14.6.1995	400-402	Yasin Hatiboğlu	Abbas İnceayan	İşıl Saygın

BAŞKAN - Maddelerine geçilmesi hususunu oylayacağım; ancak, Sayın Dinçerler'in, oyların kullanılması biçimiyle ilgili bir teklifi var: Hücre kurulmasını ve oyların hücrede kullanılmasını, her Sayın üyeye iki ayrı zarf, üç ayrı renkte de yuvarlak pul verilmesini ve Sayın üyenin, dilediği biçimde oyunu kullanmasını teklif eder.

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) - Zaten öyle.

BAŞKAN - Efendim, bizim, öteden beri uygulamamız -ki, zannediyorum, en son 1993 senesinde yaptığımız anayasa değişikliğinde uyguladık- şöyle: Başkanlık kürsüsünün önüne -ki, hatip kürsüsünün içeriden alt tarafına- iki ayrı kutu koyacağız. Her Sayın üye, komisyon sıralarında oturan iki Sayın Divan Üyesinin birinden, üç ayrı renkte yuvarlak pul alacak. Diğer Sayın Divan üyemiz pul verilen Sayın üyenin isminin karşısına işarette bulunacak. Pulları alan Sayın üye, hatip kürsüsünün önüne gelip, kullanmak istediği renkteki pulu oy kutusuna, kullanmak istemediği, kullanmadığı iki pulu da diğer kutuya atmak suretiyle oyunu kullanmış olacak. Bizim, bugüne kadarki uyguladığımız yöntem budur. Burada, Sayın Dinçerler'in hedeflediği, gizliliği sağlamaktır. Mevcut yöntemle de gizliliğin sağlanacağından emin olabilirsiniz, gizliliği engelleyen bir hal yoktur; bugüne kadarki uygulama da böyledir.

Sayın Dinçerler, buyurun.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Sayın Başkan, fevkalade önemli bir konuyu görüşüyoruz, usul tartışması açmanın ne kadar zor ve gereksiz olduğunu biliyor, ve bütün Heyetten özür diliyorum.

BAŞKAN - Estağfurullah efendim.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Yalnız, geçen oylamalarda, televizyonların çektiği bazı filmlerde kimin ne renkte oy kullandığı bile görülmüştür. Yani, gizlilik tam olarak sağlanamıyor; bu bir.

İkincisi; yanlışlıkla da olsa, ana kutuya, yani oyların atılması gereken esas kutuya iki pul atılabilir.

Benim önerim, zarfla atılmasıdır. Kulübe olmayabilir. Zarf verilmesini öneriyorum, bu kadar basit. Zarf verilecek; her üye oyunu zarfın içine koyacak; eğer sayım sırasında o zarftan iki oy çıkarsa, kullanılan oy iptal edilecek.

Önerimin iki unsuru var; birisi gizlilik, diğeri de iptal meselesine fırsat vermesi. Herhangi bir şekilde, yanlışlıkla kutuya iki pul atılsa, hangi oyu iptal edeceksiniz?..

Müsaade ederseniz, bir usul tartışması açalım. Benim önerim, İçtüzüğe aykırı değil. Önerimden kulübeyi çıkarıyorum; sadece, mevcut usulde, kullanılan usulde, pulun zarfın içine konularak atılmasını öneriyorum.

BAŞKAN - Sayın Dinçerler, zannediyorum, iki kutunun birisinden çıkan oy, ıskartadaki kutudan çıkan oyun yarısı olacaktır; yani, yanlışlıkla fazla atıldığını... (DYP ve CHP sıralarından "Olmaz, olmaz" sesleri, gürültüler)

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Efendim, yanlışlıkla atılabilir.

BAŞKAN- Efendim, bir Sayın milletvekilinin...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Efendim, "olmaz" derseniz, bazı şeyleri söylemeye mecbur kalırım.

BAŞKAN - Sayın Dinçerler, zarfa da yanlış konabilir...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - O zaman iptal edilir efendim. Eğer, zarfa yanlışlıkla iki pul atılırsa, iptal edilir efendim.

Efendim, müsaade edin, İçtüzüğe göre usul tartışması açalım...

BAŞKAN - İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre usul tartışması açılmasını istiyorsunuz...

Buyurun. (DYP ve CHP sıralarından "Oo" sesleri)

Sayın milletvekilleri, İçtüzüğün 64 üncü maddesi gayet açık; yapabilecek başka bir şeyim yok, söz vermek zorundayım.

Lütfen, o veciz ifadenizle... Kısa rica edeyim...

Buyurun.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Hay hay efendim...

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizden tekrar özür diliyorum; gerçekten zamanı değil; ancak, benim kusurum yok.

Bakınız, ben, bu yazıyı, 23 Ocak 1995 günü, Sayın Meclis Başkanına, Başkanvekillerine ve grup başkanvekillerine yazdım. Eğer, bir parlamentoda, bir milletvekilinin çok haklı olarak iddia ettiği ve bazı şeyleri de yazdığı bir metin altı ay içerisinde tepki görmüyorsa, beni mazur görmenizi tekrar istirham ediyorum.

Efendim, mesele şudur: Üç tane yuvarlak pul veriliyor; yeşil, beyaz, kırmızı... Birisini oy atacağımız kutuya, ikisini ıskarta kutusuna atıyoruz. Diyelim ki, yanlışlıkla, bir elimizde iki tane yuvarlak var, öbür elimizde bir tane yuvarlak var; şu elimizi sokacağımıza bu elimizi soktuk.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Milletvekili nasıl oy kullanacağını bilir...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Devamla) - Müsaade edin...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Ne olacak?.. Diyelim ki, 305 kişi oy kullandı; oy kutusunda, 305 yerine 315 oy çıktı...

MEHMET DÖNEN (Hatay) - Ama, renkler farklı...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Devamla) - Tabî...

315 oy çıktı ve 10 tane oyu iptal edeceksiniz... Olumlu verilen oylar iptal edilirse, yazık, günah olmaz mı?!

Efendim, önerim de gayet basit; hiçbir şey değişmiyor; o da şu: Sadece, ilave bir zarf verilecek. Eğer, zarfın maliyetinden kaçırırsanız, ona bir şey demem; ama, oylamaya gölge getirmeyiniz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkür ediyorum.

Efendim...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, lehte iki kişiye söz veriyorsun ya...

BAŞKAN - Efendim, usul tartışması açtım; lehte iki Sayın üyeye, aleyhte iki Sayın üyeye söz verme imkânım var; söz talebiniz varsa, buyurun.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Ben, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Sayın Başkan, değerli üyeler; aslında, konunun, çok uzatılmadan, gayet kısaca halledilmesi lazım. Konu, Meclisin -zaman zaman hepimizin de rahatsız olduğu- saygınlığıyla ilgili birtakım yorumlara meydan vermeyecek şekilde, bu işin halledilmesini isteyen bir tekliftir.

Teklif şu: Demin dikkatle dinlediniz; bundan önceki bu kabil oylamalarda oy verilirken, arkadaşlar, kabul, ret ve çekinse manasında 3 tane pul alıyorlar. Kim almışsa, bir de işaret konuluyor. Arkasından, hepimiz gördük, birkaç defa, oy kullananların sayısından daha fazla, kabul, ret veya çekinse olarak, tek oy atılan yerde pul çıktı. Şimdi, peki, hepimizin, vicdanen, böyle bir durumu, böyle, tekrar tekrar defalarca gündeme gelmesine sebep olacak bir tatbikata rıza göstermemiz mümkün olur mu? Hiçbir şey daha fazla uzamayacak. Bir kişi alacak, zarfın içerisine bir tane pul koyacak. Diyelim ki -daha önce olduğu gibi- bir arkadaş iki tane pul koysun; yani, bir kabul bir ret koysun; bir çekinse bir ret koysun -ne olursa olsun- diyelim ki, böyle atсын; hiç olmazsa, o arkadaşın oyu iptal edilsin.

Halbuki, şimdi ne oluyor; bakıyoruz, sayıyoruz, diyelim 300 kişi oy kullanmış, 320 tane de oy çıkmış. Ne yapacağız; 20 tanesini iptal edeceğiz. O

zamanki iptal, haklı olan bir iptal olmuyor. Oyu fazla atanınki değil, normal atanın oyu iptal ediliyor. Hiç, uzatılacak bir şey yok.

Değerli arkadaşlarımdan istirham ediyorum, bu konuda, çok kısa bir şekilde hemen oylama yapalım ve kabul edelim.

Çok teşekkür ediyorum; saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Asiltürk.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Dinçerler'in teklifine biz de katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Siz de katılıyorsunuz... Hay Allah razı olsun ya!.. Şu işe bak yani... Yani, bakın, 48 saat çalışmaya hazırım; şu iştirak, şu katılım, şu dayanışma...

O zaman, hazırlığımızı yapmamız için, Sayın grup başkanvekillerinin de müsamahasıyla, bir ara vermemiz lazım.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Teklifi oylamanız lazım.

BAŞKAN - Efendim, bu, bir usul tartışmasıdır, bir önerge değildir...

Sayın Dinçerler'in, oylama biçimiyle ilgili teklifini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, münasip bir ara vermemiz lazım ki, hazırlık yapılsın.

Sayın milletvekilleri, saat 17.45'te toplanmak üzere, birleşime ara veriyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Üzerinde görüşmeler tamamlanmış bir maddeyi komisyonun önergelerle birlikte geri alıp, redakte ederek geri getirmesi halinde, metnin yeni bir madde kabul edilerek tekrar görüşmeye tabi tutulup tutulmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	3	124	15.6.1995	37-41	Yasin Hatiboğlu	Abbas İnceayan	İşıl Saygın

BAŞKAN - Şimdi, burada, tabii, Başkanlığın kanaatiyle, Komisyonun ve grup başkanvekili arkadaşlarımızın kanaati arasında uyumsuzluk vardır. Ben, bunun için usul tartışması açıyorum. İki lehte, iki aleyhte olmak üzere arkadaşlarıma söz vereceğim. Bu işi, kökten çözmüş oluruz diye düşünüyorum.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, takip ettiğiniz usul aleyhinde söz istiyorum efendim.

BAŞKAN-Başkanlığın bu görüşü aleyhinde söz istiyorsunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben de aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN-Sizi bir gün lehte görebilsek!.. Sayın Genç de aleyhte söz istiyor.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, tutumunuz lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Kazan, Başkanlık tutumunun lehinde söz istediler.

Başka, lehte aleyhte?.. Sayın Oğuz lehte.

Sayın Korkmazcan, buyurun.

HASAN KORKMAZCAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; dün, Anayasa değişiklik teklifinin 1 inci maddesi üzerinde arkadaşlarımızın önergeleri Başkanlığa sunuldu. Bu önergeler arasındaki çelişkileri gidermek ve Komisyon Raporunda önergeler doğrultusunda değişiklik yapmak üzere, Komisyon, önergelerle birlikte maddeyi geri aldı. Bu, bildiğiniz gibi İçtüzüğümüzün 83 üncü ve 89 uncu maddelerine göre her zaman yapılabilen bir çalışmadır. Komisyonumuz, önerge sahibi arkadaşlarımızın görüşlerini biri birine yaklaştırabilmek ve önergelerden yararlanabilmek için bu yola başvurmuştur.

Bu sabah, Genel Kurul çalışmalarından bir saat önce de Anayasa Komisyonu toplanarak önergeleri değerlendirmiş, madde metnini yeniden redakte ederek hazırlamış ve raporunu Başkanlığa sunmuştur. Bu aşamada, bildiğiniz gibi 1 inci maddeyle ilgili müzakereler artık geride kalmıştır. 1 inci madde üzerinde, grupların söz hakları, gruplara ilaveten iki milletvekili

arkadaşımızın söz hakkı, hatta Komisyonun ve Hükümetin söz hakları geride kalmıştır. Şimdi, önergeler ışığında yapılan redaksiyondan sonra, geride kalan işlere dönmek yerine, Meclisin sağlıklı çalışabilmesi bakımından işlemi ileriye doğru devam ettirmek gereklidir. İleriye doğru olan işlem şudur: Yeni hazırlanmış olan, redakte edilmiş olan madde metni, burada okunacaktır; oylamaya geçmeden önce, önerge sahiplerinden bu yeni metinle tatmin olmayanlar varsa, 5'er dakika söz hakları vardır, gelip burada konuşacaklardır; ondan sonra, oylama yapılacaktır; mesele bundan ibarettir.

Sayın Başkanın, konuyu yeniden müzakereye açarım, bu yeni bir maddedir, gruplara tekrar söz hakkı doğar yönündeki değerlendirmesi yanlıştır.

Saygılarımla bilgilerinize sunarım. (ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Korkmazcan, teşekkür ediyorum.

Sayın Genç, Başkanvekili olarak bu tartışmaların dışında kalmanızı gönlüm çok arzu ederdi; ama...

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - İçtüzük...

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim...

Sayın Başkanvekilleri, görevleriyle ilgili tartışmaların dışındaki tartışmalara katılamazlar; ama, Sayın Genç katılır!

İLHAN KAYA (İzmir) - Lehte mi, aleyhte mi?..

BAŞKAN - Aleyhte efendim.

Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Başkanlığın görevi -biz de Başkanvekiliyiz- İçtüzüğün usulüne uygun bir uygulama geleneğini yaratarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmasına işlerlik kazandırmaktır. Burada, aramızda itilaf doğabilir. Sayın Başkan, zaten benim hakkımda çok peşin hükümlü "her şeyin aleyhinde" falan dedi. Ben, her şeyin aleyhinde değilim; ben, daima müspet fikirlerden yanayım.

Şimdi, bence, Sayın Korkmazcan, olayı gayet güzel ortaya koydu. Bizim, yeni bir şey keşfetmemize de gerek yok. İçtüzüğün 83 üncü maddesinde, aynen "Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş ve madde değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınmışsa, komisyon önergeleri görüştüktan sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir" deniliyor; olayda olduğu gibi.

"Önerge sahipleri, komisyon toplantılarına katıldıkları takdirde beş dakikayı geçmemek üzere konuşabilirler.

Komisyon, kabul ettiği metnin önergelerden önce ve açık oyla oylanmasını üye tam sayısının salt çoğunluğuyla isterse, Genel Kurulda, önergelerden önce komisyon metni oylanır. Bu metin Genel Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla kabul edilirse, önergeler reddedilmiş ve madde kabul edilmiş sayılır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Açık oylamadan önce, önerge sahiplerinin beşer dakikayı geçmemek üzere konuşma hakları vardır." deniliyor. Çok açık seçik; bugünkü olayı çözümleyen bir Tüzük maddesi. Bu Tüzük maddesini bir tarafa bırakarak yeni bir yorum getirmek, ne Başkanlığın ne bizlerin haddi değildir, hakkı da değildir.

Bu itibarla, bizim istediğimiz, milletimizin sabırsızlıkla beklediği bu anayasa değişikliğini en süratli şekilde yapmaktır. Şimdi, Anayasa Komisyonumuz bir metin hazırlamış getirmiştir. Aslında, Sayın Başkanlığın bu tutumunu kabul ederseniz -bu maddede birçok önerge verilmiş, madde burada müzakere edilmiş, Komisyon düşüncelerini söylemiş, milletvekilleri düşüncelerini söylemiş, yeni verilen önergeler ışığında da yeni bir metin getirilmiştir- eğer, böyle bir tekrar tekrar müzakere sistemini getirirseniz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir şeyin sonucunu almak mümkün değildir.

Bu itibarla, ben, Sayın Başkanlık, zaten açık olan İttüzük hükümlerini yerine getirerek, Komisyonun getirdiği metni -tabii, burada, Anayasa hükmü olduğu için, burada özel bir hüküm var-Anayasanın 175 inci maddesine göre gizli oyla oylayacaktır. Tüzükte her ne kadar "komisyon metni üyelerin salt çoğunluğuyla" diyorsa da, bence, bu çoğunlukla değil, Anayasanın 175 inci maddesindeki çoğunlukla olacak; açık oyla da olmayacak, çünkü, Anayasa değişiklik teklifleri gizli oyla olacak, Anayasanın 175 inci maddesine göre Komisyonun getirdiği metni, gizli oyla oylayacak. Genel Kurul, komisyon metnine, asgarî 270 kabul oyu verirse, o zaman, bu metin kabul edilmiş olur ve önergeler reddedilmiş olur; aksi takdirde, madde düşmüş olur. Ben, olaya bu şekilde, pratik bir uygulama şekli geleceğine inanıyorum.

Sayın Başkana da söz verdiği için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Genç, İttüzüğün 83 üncü maddesini okuma vaktiniz oldu mu efendim?

KAMER GENÇ (Tunceli) - Efendim, ben İttüzüğü her zaman okurum.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genç.

Lehinde, Sayın Kazan; buyurun efendim.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz anayasa değişikliği çalışmalarında, Komisyon tarafından 1 inci maddenin önergeleriyle birlikte geri istenmesi üzerine, Komisyonca yapılmış olan çalışmanın, şu anda Genel Kurulda nasıl değerlendirilmesi lazım geldiği hususunda, Sayın Başkanın ortaya koyduğu görüşün lehinde kanaatimi ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bir anayasa değişikliği yapıyoruz, bu yolda bir çalışma içerisindeyiz. Elbette, bu değişikliği yaparken, fevkalade hassas olmamız lazım geldiği, işin süratini düşünmek kadar sağlıklı olabilmesi yönünü de düşünmemiz gerektiği hususuna işaret etmek istiyorum.

Şimdi, İçtüzüğü'nün 83 üncü maddesinde "Bir kanunun bir maddesi hakkında birçok önerge verilmiş ve madde değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınmışsa -Buraya kadar dün yapılan muamele tarif edilmektedir-komisyon, önergeleri görüştüktan sonra eski metni kabul edebilir veya yeni bir metin hazırlayabilir." Şimdi, eğer Komisyon önergeleri geriye çektikten sonra, eski metinde bir değişiklik yapmasaydı, bu tartışmalara gerek olmayacaktı; ama, eski metinde bir değişiklik yapılmıştır. Eski metinde yapılan bu değişiklik, kısmen de olabilir, tamamen de olabilir; İçtüzükte buna bir açıklık getirilmemiştir. Ama "yeni bir metin hazırlayabilir" ibaresi ve ifadesi, bu konuda, bu değişikliğin tamamen olabileceğini de, ister istemez düşündürmektedir. Şimdi, böyle olduğu takdirde; yani, yapılmış olan bu değişiklik nedeniyle, daha önce, gruplar adına yapılan konuşmalar, eski metin üzerinde olduğu için ve bu defa, metin değiştirildiğinden dolayı, grupların görüşlerinde de birtakım yenilikler olabileceğinden, önerge sahiplerine tanınmış olan hakların, elbette gruplara da tanınması gerektiği kanaatindeyim. Dolayısıyla, Sayın Başkanın tutumunun isabetli olduğu görüşündeyim ve bu istikamette oy kullanılmasının doğru olduğu kanaatindeyim.

Saygılarımı sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Sayın Kazan, teşekkür ediyorum.

Sayın Oğuz, buyurun efendim.

ALİ OĞUZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; 1 inci maddenin Komisyona geri verilmesi durumunu hepimiz biliyorsunuz. Arkadaşlarımızın verdiği önergeler doğrultusunda maddenin yeniden müzakeresi istendi ve sabah saat 9.30'da Komisyonumuz toplandı, verilen önerge istikametinde bu konu tartışıldı, müzakere edildi, oylandı ve ortaya yeni bir madde çıktı. Her ne kadar, Sayın Şemsek'in verdiği önerge istikametinde oylama ve müzakere yapıldıysa da, yeni bir madde ortaya çıkmıştır. Bu yeni madde muvacehesinde durumun değerlendirilmesi iktiza eder değerli arkadaşlarım. Yeni bir maddenin Meclise gelmesi, Başkanlığa gelmesi, onun müzakeresi ve oylanması ayrı bir statüye tâbidir. Onu sadece önergeyle yapılan bir madde değişikliği meselesi olarak telakki etmek mümkün değildir, çünkü o, burada yapılmadı, Komisyonda yapıldı ve Komisyonun da ifade ettiğine göre, yeni bir madde ortaya çıkmıştır. 2 nci maddede de bunu aynı şekilde yapıyorsunuz; bunu bir yol ihdas ederek bir hakkın suistimaline tevessül ediyorsunuz; 1 inci madde de böyle oldu, 2 nci madde de böyle oldu.

Hukukun bir kaidesi vardır: Bir hakkın, sırf gayri ızzar eden suistimalini kanun himaye etmez. Bunu 1 inci maddede yaptınız, 2 nci maddede de yaptınız; artık, bu, yol oldu; aynı şekilde diğer maddelerde de bunu yapacaksınız. Bu suistimali himaye etmeniz veya tecviz etmeniz ve teyit etmeniz mümkün değildir.

Başkanlığın görüşünün isabetli olduğu kanaatindeyim; saygılarımla arz ederim efendim. (RP sıralarından alkışlar)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN-Sayın Oğuz, teşekkür ediyorum. Sayın milletvekilleri, usul tartışmaları tamamlanmıştır.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, bir şey sorabilir miyim?..

Sayın Bakan bir açıklama yapabilir mi acaba; bundan sonraki maddelerle ilgili verilmiş olan önergeler de, maddelerde, yine aynı usulle tekrar geri çekilerek, Genel Kuruldaki müzakerelerin önlenmesi yolunu ihdas edecekler ve bu uygulamaya devam edecekler mi?

BAŞKAN - Efendim, talep edildiği zaman, zatıaliniz de, bendeniz de görürüz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Bakandan soruyorum efendim.

DEVLET BAKANI BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz efendim?..

BAŞKAN - Buyurun efendim.

DEVLET BAKANI BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Efendim, Sayın Salih Kapusuz'un bahsettiği konu, Hükümete müteveccih değil, bunun muhatabı Komisyon Başkanlığıdır.

Bunu arz etmek istiyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin birleşimlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi, hepinizin malumu olduğu üzere, Tüzükteki hükümlerle mümkündür. Tüzükte sarahat olmadığı ahvalde, teamüllere bakılır; teamülde de bir uygulama olmamışsa, bu takdirde Yüce Kurulun Tüzük tadili niteliğinde olmayan konularda -ama, onu tasrih etmem lazım- Yüce Heyetin görüşü alınır ve bu görüş artık, teamül sayılır; yani, mukteda- bih sayılır. Onun için, benim istirhamım şudur: Yüce Kurulun, karar verirken çok titiz davranmasını istirham ediyorum.

Bakınız, bu 1 inci maddeye vaki değişiklik, gerçekten bir iki cümleden ibarettir. Diyor ki: "Türk vatani ve milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen" maddenin muhtevasına baktığımız zaman, bu, çok küçük bir bölümdür; doğrudur. Eğer, biz, bu yolu açarsak, yarın olabilir ki, Komisyon, metni geri çeker, bir tek cümlesini bırakır, otuz cümleyi yeniden düzenler ve bu kararı, bugünkü usul tartışması neticesinde alınan kararı mesnet sayarak tartışmadan kaçırabilir; ilerideki bir çalışma...

SÜHA TANIK (İzmir) - Sayın Başkan, lehte mi, aleyhte mi konuşuyorsunuz?

BAŞKAN - Ben, bu kürsüde oturan, sizin gibi sorumluluk hissi içerisinde olan bir arkadaşınızım; aydınlatmak, bu konuda uyarıda bulunmak, benim hukukî ve vicdanî görevimdir; bunu ifade ediyorum.

Şimdi, Başkanlığın tutumunu oylayacağım. Başta ifade ettiğim gibi, Başkanlık, Komisyonca verilen yeni metnin, yeniden müzakereye açılması kanaatindedir; ama, bazı görüşler de açılmaması kanaatindedir.

Şimdi, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre, Başkanlığın tutumunu oylarınıza sunuyorum: Başkanlığın tutumunun uygun olduğunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Yeni bir madde telakki edilmeyecek, madde üzerinde müzakere açılmayacak; ama, onun dışındaki prosedür yerine getirilecektir.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Anayasa değişiklik teklifinin ikinci görüşmelerinde Komisyonca maddelerin ikinci kez geri çekilip çekilmeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Katip üye	Katip üye
19	4	134	5.7.1995	590-601	Kamer Genç	Ali Günaydın	Abbas İnceayan

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Biz, sizden usul hakkında söz istiyoruz.

BAŞKAN - Bir dakika... Ben durumu anlatayım size,

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Neye itiraz ettiğimizi biliyor musunuz efendim?.. Neye itiraz ettiğimizi biliyor musunuz?

BAŞKAN - Siz, benim, hatalı ara verdiğime itiraz ediyorsunuz.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane)-Tamam; ama...

BAŞKAN - Ben biliyorum.

RİFAT SERDAROĞLU (İzmir) - Sayın Başkan, söz verin...

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Sayın Başkan, usul hakkında bir tartışma açın..

BAŞKAN - Peki, Sayın Sungurlu; usûl hakkında söz veriyorum size; buyurun. (ANAP ve RP sıralarından alkışlar)

CENGİZ BULUT (İzmir) - Sayın Başkan, şuradan, milletvekillerinden izin almanızı teessüfle karşılıyorum; oradan idare ediyorlar sizi... Şurada grup başkanvekili sizi idare ediyor; teessüf ederim size; yanlış bir davranış Sayın Başkan.

BAŞKAN - O size yakışan bir davranış. Buyurun Sayın Sungurlu.

Efendim, tutumumun lehinde mi, aleyhinde mi söz aldınız.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Aleyhinizde tabii...

BAŞKAN-Aleyhinde... Peki, buyurun..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, usul hakkında söz aldım.

BAŞKAN - Usul hakkında... Tutumum hakkında...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Usul hakkında.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; şimdi bakınız, yapmak istediğimiz bir işte, lüzumsuz yere ... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar bir dinleyin bakalım, ne oluyor anlamıyorum.

Sayın Sungurlu, bir dakikanızı rica ediyorum.

Şimdi, Sayın milletvekilleri, burada ciddi bir görev yapıyoruz. Rica ediyorum arkadaşlar; bana biraz yardımcı olmanızı istiyorum.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Sayın Başkan, burada, bir milletvekilinden izin almanıza teessüf ediyorum!

RİFAT SERDAROĞLU (İzmir) - Cengiz, otur ve sus!..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Şimdi, arkadaşlar, yeni tatbik edilen bir mesele; bu meselede herkes yanılabilir, sonucunda Meclis oylamasına gidilir; karara varılır.

Sayın Başkan "ben, 1971 tarihinde yapılan bir tatbikata göre işlem yapıyorum" diyor, öyle, söylüyor ve hiç bilmediğimiz halde, birdenbire, Meclis oturumunu kapatıyor ve "ben 20.30'a kadar Meclis çalışmalarını tehir ettim; Komisyon maddeleri geri çekti" diyor.

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) - Önergelerle beraber...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Bakınız, muhterem arkadaşlar, şimdi, daha evvelki tatbikatı mutlak ki, Sayın Başkan okumuştur; ama, anayasa değişiklikleri iki defa görüşülür, iki defa oylanır, ikinci görüşmelerde yalnız önergeler görüşülür, maddeler görüşülmez; yani, ikinci görüşmede, madde görüşmesi yok.

Şimdi, bu ikinci görüşmede Başkan "maddelerin geri çekildiğini" söylüyor. Peki, bu maddelerle, önergeler geri çekildi, değişiklik yapıldı, yapabilir mi; çünkü, ikinci defa burada görüşme şansı yok. O zaman, Meclis, ikinci defa görüşme şansından mahrum ediliyor, Komisyon istediği şekilde madde tanzim edip, buraya getirirse; nasıl olacak, peki; şimdi, bu maddeler görüşülmeden mi geçecek?..

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) - Sayın Başkan, Komisyon, Anavatan Partili arkadaşlar da var...

BAŞKAN-Efendim, müdahale etmeyelim, rica ediyorum.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Şimdi, arkadaşlar istirham ederim; müsaade buyurun.

Efendim, bazı arkadaşlar, çok haklıysalar, anlatırlar. Ben de, sükûnetle anlatmaya çalışıyorum; bir yanlışlık yapmayalım.

Şimdi bunlar çekiliyor bu bir; ikincisi, Sayın Başkan konuşmasında diyor ki "efendim, bunlar ikinci görüşme olduğu için, maddeler iki defa geri çekilebilir." Şimdi, bakıyoruz, Anayasa diyor ki, bunlarda, şu şu usuller tatbik edilir, bu usullerin dışında İktüzük hükümleri tatbik edilir; İktüzük hükümlerine bakıyoruz "madde veya geneli bir defa geri çekilir" diyor. Bu maddeler, daha önce çekilmiş, şimdi, bir daha çekiyorsunuz... İktüzüğün 89 uncu maddesinde "madde veya tümü bir defa çekilebilir" diye hüküm var; şimdi, ikinci defa çekiyorsunuz. Sayın Başkan "biz, bunları ikinci defa çekiyoruz; çünkü, iki defa

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

görüşme yapılıyor" diyor. İki defa görüşme yapılmıyor efendim; bu maddeler üzerinde ikinci görüşme yapılmıyor, ikinci defa önergeler üzerinde görüşme yapılıyor ve ayrıca söylediğim gibi, Anayasada açık hüküm var. Diyor ki "eğer bu Anayasa hükümlerinin dışında bir şey tatbik edilecekse, kanunların yapılışındaki usul tatbik edilir."- Kanunların tatbikindeki usul de bellidir; maddelerin veya kanunun iki defa komisyona çekilme şansı yok; buna rağmen ikinci defa çekiliyor.

Komasyon burada bulunmuyor, yani Komasyon burada yok; Başkan diyebilirdi ki, Komasyon yerinde yok, Hükümet yok, ben oturumu tatil ediyorum. Oysa, Komasyonun olmadığı bir esnada "maddeleri Komasyona veriyorum" diyor. Komasyon yerine gelmemiş veya oturum açılmamış, Sayın Başkan kendi yaptığı işleri anlatıyor; ben şunları şunları yaptım diyor ve bütün bunlar için bize söz vermiyor.

Yaptığı işlerin hepsinin doğru olduğunu -ki bir kısmının doğru olmadığı çok açık- kabul edelim; bütün bunlar ileride ihtilaf konusu olabilecek şeyler ve başlangıçta da biz, Başkanlık Divanına rica ettik "yapılacak usulleri getirin, bize bildirin, biz uyalım" dedik.

Nitekim, bugün Başkanlık Divanı getirdi; Gruptaki bir çok arkadaşımız o görüşte olmamasına rağmen, kolaylık sağladığı için, mademki bunlarda açık bir hüküm yok, biz "tamam" dedik, yani çalışmaları kolaylaştırdık. Ama burada saat 18.30'da oturuyoruz, birdenbire, orada Komasyon yok, hiçbir şey yok, efendim ben bunları Komasyona iade ediyorum diyorsunuz.

Biz, Komasyonda bulunan üye arkadaşlarımıza "böyle bir kararınız var mı" diye sorduk; "yok", dediler.

Bakınız; 89 uncu maddeye göre Komasyon bir tasarı veya teklifi geri isteyebilmesi için, yarıdan fazlasının oyu lazım; böyle bir şey var mı; bu da yok.

Başka bir şey söyleyeyim: Çektiniz de Komasyona mı gitti? Bizim buraya geldiğimiz saate kadar Anayasa Komasyonu toplanmamıştı; özel komasyon varmış, orada görüşülecek.

Arkadaşlar, bu maddeler her halde, Meclis özel komasyonunda görüşülmek için çekilmedi; saat 18.30'da çekildi, saat 20.20'de, bizim aldığımız bilgilere göre -yanlış değilse- Anayasa Komasyonu halen toplanmamıştı; şimdi bakacağız, belki halen de gelmemiştir.

Muhterem milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi ile Doğru Yol Partisi arasında bir ihtilaf var; doğrudur. Biz bu ihtilafın giderilmesi için gerek sendikalar gerek dernekler gerek üniversiteler konusunda, azami gayret sarf ettik, zaman müsaadesi verdik; ama, müsaade buyurun da, bizim Grubumuza hiç bilgi vermeden, hiç haber vermeden, bütün kaideler ihlal edilmek suretiyle, Anavatan Partisi Grubu olarak sanki bir nevi mahkûmuş gibi, bütün bu desteğimize rağmen, bu kadar gayri ciddi şekilde dışlanmamız... (ANAP sıralarından alkışlar)

KADRİ GÜÇLÜ (Bursa) - Hangi destekten bahsediyorsunuz...

BAŞKAN - Efendim, müdahale etmeyelim, rica ediyorum...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Devamla) - Muhterem milletvekilleri, bu, dördüncü hafta oldu; burada, bu dört hafta boyunca, hangi partilerin, buna hangi müşkülatları çıkardığını hepimiz biliyoruz. Bütün gücümüzle, bu anayasa çalışmalarının faydalı bir noktaya gitmesi için gayret sarf ettik; Sayın Başkana da bunu anlatmaya çalıştık. 18.30'da kapatırken, bize söz hakkı verin; usul müzakeresi açalım... Eğer, 18.30'da bunu yapmış olsaydık, 20.30'da bu sıkıntıya girmeyecektik. Bu itibarla yapılan işlemler yanlıştır, usulen hatalıdır; bunların düzeltilmesi lazımdır diyoruz. Bu meselelerde, Sayın Başkan bizim gibi düşünmüyorsa, usul müzakeresi açmak zorundadır ve zaten bu da bir usul müzakeresidir.

Yüce Meclisi saygılarımla selamlarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sungurlu.

Sayın Ateş, siz lehte söz istediniz...

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Ercan?..

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Lehte Sayın Başkan.

BAŞKAN - Peki efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Aleyhte Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Asiltürk de aleyhte...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Efendim, yazılı müracaatım var.

BAŞKAN - Efendim, ikinizden biriniz konuşun.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, Oltan Beyin konuşmasını aleyhte mi saydınız?

BAŞKAN - Aleyhte tabii efendim. Sayın Oltan Sungurlu'ya sordum; "lehte mi aleyhte mi" diye, "aleyhte" dedi efendim.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Tutumunuzla ilgili söz aldı da onun için söylüyorum.

BAŞKAN - Tabî, ben de onun müzakeresini açtım.

Buyurun Sayın Ateş.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; bugün öğleden sonra, bu oturum öncesindeki kargaşayı ve değerli iki partimizin üyelerinin itirazlarını, şu ana kadar anlayabilmiş değilim; çünkü...

CENGİZ BULUT (İzmir) - Ne ilgisi var!..

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) -... aynı konuda, bundan yaklaşık 15 gün önce; yani, anayasa değişikliği görüşmelerine başladığımız zamanın ilk günlerinde, yine, aynı konuyla ilgili böylesi bir tartışma olmuş ve o gün oturumu yöneten Sayın Başkanvekili, bizi arka odaya çağırarak, bu arka odada bütün partilerin grup başkanvekilleri dahil olmak üzere -biraz önce, bunun aleyhinde; yani, bu tutumun aleyhinde, bu uygulamanın aleyhinde konuşan Sayın Sungurlu da zannediyorum oradaydı- Komisyonun bazı yasa tekliflerini, maddelerini nasıl geriye çekebileceğini, bu konuda uygulamalar olup olmadığını, İttüzüğümüzün müsait olup olmadığını hep birlikte konuştuk ve neticede anlaştık. Şimdi, bu anlaşma yapıldıktan sonra ve bu anlaşma yapılırken, bizimle birlikte bu konuyu görüşen arkadaşlar, Divanın arkasındaki odada bu görüşmeyi yaptıktan ye mutabakat sağlandıktan sonra, bugün, saat 18.00 civarında yapılan tartışmayı yeniden alevlendirmelerinin bir anlamını göremiyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

CENGİZ BULUT (İzmir) - Tartışmayı siz açtınız...

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) - İkinci bir konu da şu: Efendim, ikinci tur görüşmelere geçtik; işte, önergeler geri çekilirse -zaten, sadece önergeler görüşülecek- ondan sonra tartışılacak bir şey kalmaz gibi yeni bir imaj yaratılmaya çalışıldı; bu, yanlış. (ANAP sıralarından gürültüler)

YAVUZ KÖYMEN (Giresun)-Afaki konuşuyorsun!..

CENGİZ BULUT (İzmir) - Maddeyi siz geri çekiyorsunuz...

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) - Dinleyin beyefendi!.. Sayın milletvekili, dinleyin; size, gerçekleri açıklamaya çalışıyorum.

BAŞKAN-Arkaadaşlar, dinleyelim; rica ediyorum...

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) - Şimdi, Komisyon, kendisine intikal eden önergelerin hepsini tek tek incelemiştir ve bu önergeler içerisinde metne redaksiyonla enjekte edilebilecek uygun; yani, anayasa değişikliklerini daha olumlu, daha yararlı hale getirebilecek bazı önergeleri benimsemiştir, benimsemiş olmasının da yararı vardır; çünkü, anayasa değişiklikleri bir konsensüs gerektirir. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, geriye kalan önergeler mutlaka sizin huzurunuzda gelecektir; bu önergeler, mutlaka tartışılacaktır, Şimdi, önergeler tartışılacağına ve önerge de olmayacağına göre, bu yüce kürsüye çıkıp da, "biz burada ne konuşacağız?" demek, vicdana sığar mı? Bunu nasıl yapıyorsunuz anlayamıyorum. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

HALİL İBRAHİM ÖZSOY (Afyon) - Zekâ durumun müsait değil.

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) - Bunu yapmayalım...

Bakınız, çalışmalarımız güzel bir noktaya geldi ve bu Anayasa değişikliğine, başta ANAP olmak üzere, MHP'sinden, DSP'sine, Cumhuriyet Halk Partisine, Doğru Yol Partisine kadar; haftalardan beri, hatta 3,5 yıldır emek veriyoruz.

REFİK ARSLAN (Kastamonu) Niye anlaşılmadınız o zaman?

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) - Şimdi, bu emeğin ürünü tam alırken, ufak tefek usul tartışmaları açtırarak, aramızda halledebileceğimiz ve bütün ulusun bizden beklediği sonucu akamete uğratmaya, olumsuzlukla sonuçlandırmaya hakkımızın olduğuna inanmıyorum. Şimdiye kadar olduğu gibi, yine, hep birlikte, bunun için gösterdiğimiz dayanışmayı gösterip bu Anayasayı çıkarmak zorundayız. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

Değerli Grup Başkanvekili Sayın Sungurlu, son gelişmelerle ilgili haberi belki alamamıştır; ama, kendi arkadaşlarıyla, ANAP'tan gelen değerli hukukçularla yaklaşık sabah saat 9'dan beri toplantı halindeyiz, yoğun bir çalışma yaptık; bu çalışmalar çok olumlu sonuçlar verdi; uyuşmadığımız, anlaşamadığımız herhangi bir nokta hemen hemen kalmadı, bitti...

REFİK ARSLAN (Kastamonu) - Anlaştığınız şeyi niye çektiniz?

ABDULKADİR ATEŞ (Devamla) - Sayın milletvekilleri, şimdi bu noktaya gelinmişken; lütfen, sizlerden istirham ediyoruz, sizlerden ulus adına rica ediyoruz; lütfen, bu tür kısır çekişmeleri bir tarafa bırakalım; hangi kanattan olursak olalım, ulusumuzun ihtiyaç duyduğu, bir askeri rejimin, diktayla başımıza getirdiği bu Anayasayı, hep birlikte değiştirmek için birbirimize güç ve kuvvet verelim.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım. (CHP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkür ederim Sayın Ateş.

Sayın Kazan, siz mi konuşacaksınız?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Evet efendim.

BAŞKAN- Buyurun efendim.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Sayın Ateş, önce kendi ortağınızla anlaşın.

BAŞKAN - Sayın Bulut, devamlı konuşuyorsunuz, bakın, rica ediyorum. Dün de dövizzedeleri getirdiniz, Meclisin şanına yakışmayacak bir hareket başlattınız.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Ben getirmedim, kendileri geldiler. Sizin de böyle insanlara sahip çıkmanız lazım.

BAŞKAN - Rica ediyorum efendim...

Buyurun Sayın Kazan.

Süreniz 10 dakika.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, Sayın milletvekilleri; Sayın Başkanın İçtüzüğe aykırı davranışları münasebetiyle, tutumu hakkında söz talep etme zarureti hâsıl olunca, Sayın Başkanla karşılıklı çekişmemek için, münakaşa etmemek için, yazılı olarak başvurumuzu yaptık. Sayın Başkan,

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

kürsüye oturduğu zaman, bu yazılı başvuru önündeydi, şöyle bir baktı; ama, okumaya gerek görmedi. Eğer, Sayın Sungurlu'nun, daha önce bizim yaptığımız mücadeleye benzer mücadelesi olmasaydı, belki şu anda, bu tezkereyi yine okumayacak, biz, yine, konuşma imkân ve fırsatı bulamayacaktık. Onun için, Sayın Sungurlu'ya, bize meramımızı anlatma imkân ve fırsatı verdiği için teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, celse kapanmadan önce yaptığınız davranış, usule ve İçtüzüğe aykırıdır; üç noktadan aykırıdır. Bir tanesi, bu Meclis, bu İçtüzükle yönetildiğine göre, bu İçtüzükte ne yazıyorsa, ona uyulması lazım. Bu İçtüzüğün 89 uncu maddesine bakıyoruz, "tasarı veya tekliflerin belli bir maddesinin komisyona geri verilmesinin, bir defaya mahsus olmak üzere, görüşülmeksizin yerine getirileceği" hükmü var. Demek ki, İçtüzüğün bu maddesine göre komisyon, herhangi bir kanun müzakeresinde, bir maddeyi veya metnin tamamını bir defaya mahsus isteyebilir.

Şimdi, anayasa değişikliğini müzakere ediyoruz; anayasa değişikliğini müzakere ettiğimize göre -İçtüzükte değil- Anayasanın 175 inci maddesinin ikinci fıkrasında "değişiklik tekliflerinin kabulünde, özel hükümler dışında, görüşmelerin, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabi olacağı" yazılıyor. O halde, şu anayasa değişikliğinde, iki defa görüşme ve oylanma nisapları dışında, hangi usule riayet edeceğimizi, İçtüzüğün 89 ve Anayasanın 175 inci maddesini birlikte mütalaa ettiğimiz zaman, kolaylıkla çıkarırız.

Sizin, Genel Kurulun oyuna müracaat etmeden, Genel Kurulun görüşünü almadan, bu maddeleri Komisyona geriye verirken, belki, dikkatinizden kaçan bir husus olmuştur; nedir o husus: Bu maddeler; yani, Anayasanın 51, 52, 54 ve 128 inci maddeleriyle ilgili bu değişiklikler, daha önce, Komisyon tarafından geriye alınmıştır ve bu geriye alışı, İçtüzüğün 89 uncu maddesine göre olmuştur. Biraz önce, Sayın Ateş, burada konuşurken "buna benzer bir durum birinci görüşmede oldu; ama, o zaman anlaştık" diyor.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Siz,de vardınız...

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Sayın Ateş, lütfen, o görüşmede bendeniz de vardım; görüşmenin konusu, bizim, şimdi tartıştığımız konu değildi.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Maddeleri geri çekme konusuydu.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Görüşmenin konusu; o gün, Meclisi idare eden Başkan, önergeler sebebiyle Komisyonda büyük ölçüde değişikliğe uğramış olan maddelerin tümü üzerinde, gruplara yeniden söz hakkı verilecek mi verilmeyecek mi; bu tartışma için bizi içeriye davet etti, biz, bu konuyu görüştük. Şimdi, siz/kürsüye çıkıyorsunuz, bu konuyu görüştüğümüz halde, görüşülen konu bu olduğu halde, şimdi tartışılan konuyumuş gibi, Genel Kurulu yanıltıyorsunuz.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Hayır efendim...

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - O nedenle -lütfen...- iki günden beri burada neler cereyan ettiğini hep beraber görüyoruz... Yeri geldiği zaman İçtüzük, yeri geldiği zaman uygulama, yeri geldiği zaman şu, yeri geldiği zaman bu diye, hep, işin içinden çıkmaya çalışıyorsunuz.

Peki, bu usul hükümlerine uyulmama meselesi, acaba, bu anayasa değişikliği sırasındaki bu aksaklıklar, bu eksiklikler esasta neyi sakatlıyor; neyi sakatladığını hepimiz çok iyi biliyoruz. Bu, anayasa değişikliğinin, usul yönünden iptali zaruretinin ortaya çıkarıyor.

O nedenledir ki, Sayın Başkanın bu uygulaması hatalıdır, yanlıştır; ikinci bir defa, 89 uncu maddeye göre, Komisyonun talebi üzerine, bunların iade edilmemesi gerekirdi; fakat, iade edilmiştir, yanlış yapılmıştır. Şimdi, bundan sonra, Sayın Başkanın nasıl hareket edeceğini hep beraber ibretle seyredeceğiz.

Saygılar sunuyorum (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Ben, şimdi bir fikir beyan etmek istemiyorum; çünkü, fikir beyan ettiğim zaman, arkadaşların bazılarında büyük tepki görüyorum; susmak daha iyi; ben öyle görüyorum.

Lehte, Sayın Nevzat Ercan, buyurun efendim.

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Anayasa Komisyonu Başkanımız, Başkanlığa bir yazılı başvuruda bulunarak, Anayasa değişiklik paketinin 3, 5, 16, 21, 6,7, 9, 11, 13 ve 17 nci maddelerini, İltüzüğün 89 uncu maddesine göre Komisyona geri çekti.

Şimdi, Komisyona geri çekilen bu maddeler üzerinde verilen çok sayıda önerge vardı. Hemen şunu peşinen söyleyeyim ki, sözünü ettiğim bu maddelerin Komisyona geri çekilmesindeki maksat, bu maddelerle ilgili verilmiş önergelerin birlikte tezekkürü ve bu önergeler üzerinde fikir edinmekti. Anayasa Komisyonu, geri çektiği maddeler üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadığı halde -bakınız, tekrar ediyorum- çok gereksiz, çok anlamsız bir biçimde burada tartışma açıldı.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Hiç değişiklik yapılmadı mı?..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Anayasa değişikliğini hükme bağlayan Anayasamızın 175 inci maddesi neyi emrediyorsa, o istikamette, o çerçevede işlem yapmak üzere, işlem görmek üzere bu maddeler geri çekilmişti; yani, geri çekilen maddelerde, en ufak bir değişiklik yapmamak kaydıyla...

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Niye çekildi o zaman?..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Peşinen söyledim ya!.. Dedim ki, verilmiş...

YAVUZ KÖYMEN (Giresun) - Neyi söyledin?! Bir daha söyle!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlar, hepimizin maksadı, bu Anayasayı, buradan değiştirerek çıkarmaksa, hepimizin görevi, bu noktada bu işi kolaylaştırmaksa, verilmiş çok sayıdaki önergenin Anayasa Komisyonunda

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

bir defa daha tezekkürü gerekiyor. Partilerarası komisyonda -ki, o Komisyona, Anavatan Partisinden çok değerli arkadaşımız Hasan Korkmazcan katıldı ve ben de DYP adına katılanlardan biriyim- bütün bu konuları müzakere ettik; tezekkür ettik, hiçbir anlaşmazlığımız nokta yok, hiçbir ihtilafımız yok... Bilmiyorum arkadaşımız burada mı..

MUSTAFA BALCILAR (Eskişehir) - CHP ile anlaşmamışsınız!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, izah edeyim; aslında, sizinle bizim aramızda, olayı çekişmeye vardıracak herhangi bir anlaşmazlığın olmaması lazım. Neden olmaması lazım; Komisyonca geri çekilen bu maddeler, Komisyon tarafından hiçbir değişikliğe uğratılmaksızın Genel Kurul gündemine yine gelecek... (ANAP sıralarından "Niye geri çektiniz" sesleri, gürültüler) Ancak, onunla birlikte komisyona tevdi edilen çok değişik önergeler var. Şimdi, uzlaşma arıyoruz; birlikte, Anayasanın aradığı çoğunluğu sağlayabilmek için, var olan, ortada gözükten sıkıntıları aşmaya çalışıyoruz; olay bu.

Verilmiş olan bu önergeler, eğer birbirine çok yakınsa, ortak noktaları varsa, biz...

İLHAN KAYA (İzmir) - CHP ile olan sıkıntı...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Efendim, CHP ile, sizinle, hatta bizden kaynaklanan eğer birtakım sıkıntılar varsa, sizlerle uzlaşarak, milletimizin beklentilerine, anayasa değişikliğini gerçekleştirerek cevap vermek istiyoruz. (DYP ve CHP sıralarından alkışlar) Bu sıkıntılar bizlerden de kaynaklanabilir. Anayasada yapılacak olan değişiklikleri, uzlaşarak, anlaşarak gerçekleştireceğiz; bunun başka bir yolu yoktur. O bakımdan, hepimizin, bu değişikliği sağlayabilmemiz açısından, işi kolaylaştırmamız lazım, üzerimize düşeni yapmamız lazım.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Sırayı bozmayın o zaman...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Tekrar ediyorum; Anayasa Komisyonunca geri çekilen, tadat ettiğim, saydığım bu maddelerden hiçbiri değiştirilmeyecek, değiştirilerek Yüce Heyetinizin huzuruna gelmeyecek. Partilerarası komisyon olarak, sadece, o önergeler üzerinde tartıştık, okuduk, ortak noktaları birlikte aradık, Genel Kurulda, Anayasanın aradığı sayıyı bulabilme yönünde gayret gösterdik, çaba gösterdik; bu maddeler başka bir maksatla geri çekilmiş değil.

CENGİZ BULUT (İzmir) - 10 madde bir saatte biter mi?

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Şimdi, Anayasa Komisyonu, bu maddeleri tekrar Genel Kurulun huzuruna getirecek. Bu maddeler üzerinde verilmiş önergeler var. Anayasamız neyi emrediyorsa o yapılacak; yani, ikinci müzakerede, sadece değişiklik önergeleri görüşülebilecek. O halde, o verilmiş önergeler, Yüce Heyete takdim edilecek, okunacak ve sonra müzakere edilip karara bağlanacak; evvela işari oyla oylanacak; 270 ve onun üzerinde bir sayı bulabilirsek, o önerge, bu defa gizli oylamaya tabi tutulacak ve ondan sonra da, madde oylanacak.

YUSUF PAMUK (İstanbul) - Bu söylediklerinizi bilmeyen var mı!..

MÜMTAZ SOYSAL (Ankara) - Çoğunluk sağlanırsa.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Tabii, çoğunluk varsa. Çoğunluğun işari oyuyla kabul edilirse, sonra, gizli oyla 270 sayısı aranacak ve böylece, önergeyle ilgili oylama işlemi tamamlandıktan sonra da, önergeyle ilgili madde oylanacak; hadise, bundan ibaret. O bakımdan, hiç gereksiz yere, manasız yere birbirimizi incitmeden, küstürmeden, darıltmadan, bu Anayasa değişikliğini yapalım... Öyle değil mi Sayın Aşık?..

EYÜP AŞIK (Trabzon) - O, senin dediğin gibi olsa..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Öyle zaten; bizim dediğimiz gibi.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - O zaman geri çekilmemiş sayılır.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Sayın Aşık, zaten, onun için, geldim dedim ki, acaba, bu fırtına niye... Yani, yoksa, bu anayasa değişikliğini yapmama gibi bir niyet mi taşıyoruz dedim. (ANAP sıralarından "Allah korusun" sesleri) Allah korusun... Hepimiz için söylüyorum, İnşallah, iyi niyetle, hep beraber bu değişiklikleri yapma imkânını, fırsatını buluruz, o başarıyı gösteririz. (DYP sıralarından alkışlar)

Samimiyetle ve içtenlikle söylüyorum; Komisyonun bu maddeleri geri çekisinde başka bir maksat yok; bunu bilersiniz. Onun için, özellikle bunu arz etmek istedim.

Refah Partisi sözcüsü değerli bir arkadaşıma da cevaben, bir hususu burada tekrar Yüce Heyetin bilgilerine aktarmak istiyorum, Anayasa Mahkemesinin incelemesi hususunda. Biliyorsunuz, Anayasamızın 148 inci maddesinde bir çerçeve getirilmiş, Sayın Kazan'ın dediği gibi değil o; aynen okuyorum. Bakınız, orada diyor ki: "Kanunların şekil bakımından denetlenmesi, son oylamanın, öngörülen çoğunlukla yapılıp yapılmadığı - sınırlamış, bakınız tadat etmiş- anayasa değişikliklerinde ise, teklif ve oylama çoğunluğuna ve ivedilikle görüşülemeyeceği şartına uyulup uyulmadığı hususları ile sınırlıdır" demiş.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Oylama çoğunluğuna...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Sadece burada zikredilenler, ancak, anayasa incelemesinde esas alınabilir... Gayet sınırlı bir çerçeve çizmiş, onu da ayrıca belirtmek ihtiyacını hissettim.

Tekrar ediyorum, dünden beri, partilerarası komisyonda birlikte çalıştığımız çok değerli arkadaşımız Sayın Korkmazcan'ın da önemli katkıları olmuştur ve bütün bu olup bitenlerden haberdardır. Bunu, tekrar tekrar, gayet açık ve net söylüyorum.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

O bakımdan, bu anayasa değişikliği konusunda, Yüce Heyetin, birbirimizi anlayacak tarzda biraz daha gayret göstermesini diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DYP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ercan.

Sayın milletvekilleri, konu anlaşılmıştır.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, bir husus var.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Sayın Başkan, şimdi, Sayın Ateş ve Sayın Ercan'ın verdiği izahatlarda bir çelişki var. Sayın Ercan'ın verdiği izahata göre, çekilen Anayasa maddeleri, değişikliğe uğramadan, yeniden eskisi gibi burada görülecek. Eğer böyle ise, zaten bizim itirazımız yok; ama, Sayın Ateş'in dediğinde farklı bir şey var. Bu anayasa değişikliği, Komisyonda...

BAŞKAN - Sayın Aşık, geldiği zaman göreceğiz.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Hangisi olduğunu...

BAŞKAN - Efendim, şimdi, rica ediyorum.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Oy vereceğiz.

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

Zaten geldiği zaman göreceğiz. Bize, daha bir madde intikal etmedi.

EYÜP AŞIK (Trabzon) - Efendim, Komisyon Başkanı izahat versin.

BAŞKAN - Bakın, konu anlaşıldı. Sayın Aşık, rica ediyorum, hepinizden de ayrı ayrı yardım bekliyorum.

EYÜP AŞIK (Trabzon)- Komisyon Başkanı izahat versin.

BAŞKAN - Bir dakika efendim, Komisyona da söz vereceğim.

Yani, şu anda yaptığım uygulama ilk değil. Bakın, 1971 yılında yapılan anayasa değişikliği ikinci görüşmesinde...

CENGİZ BULUT (İzmir) - Askerî...

BAŞKAN - Bir dakika arkadaşlar... Rica ediyorum... Yani, eğer, İçtüzükte bir hüküm yoksa, belirli bir kural yoksa, geçmişteki uygulamada açık bir hüküm yoksa, teamüllere bakılır, uygulamalara bakılır.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Muhtırayla yapılmış...

BAŞKAN - 1971 yılında da, anayasa değişikliğinin ikinci görüşmelerinde, Komisyon, bazı maddeleri geri almış.

CAVİT KAVAK (İstanbul) - O zaman muhtıra vardı.

BAŞKAN - Rica ediyorum... Tabii, çok ciddi bir konuyu görüşüyoruz; çok ciddi bir konuyu görüştüğümüz için de, çok pürkuralcı olmayalım. Burada, önemli olan, anayasa değişikliklerini, en sağlıklı, ülkemize, halkımıza en yararlı şekilde çıkarmaktır. Bunu çıkarmak için de birbirimize yardımcı olacağız; ben, arkadaşlarımdan yardım rica ediyorum.

Şimdi, Komisyona soruyorum; Komisyon, geriye aldığı önereleri, maddeleri ne yaptı, o konuda bir bilgi versin; ondan sonra müzakerelere devam edeceğim.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI ŞERİF ERCAN (Edirne) - Sayın Başkanım, söz verdiğiniz için teşekkür ederim.

Yazılı olarak talep ettiğimiz 10 madde üzerinde verilen önereleri, tavrımızı belirlemek, üzerinde hangi şekilde işleme tabi tutacağımızı tayin etmek için geri çekmiş bulunuyoruz. Bu talebimiz, sadece, önereler üzerinde bir hat ve hareket belirlemek içindir.

Ayrıca, İçtüzüğümüzün 89 üncü maddesi hükmü gereğince, bir defaya mahsus olmak üzere geri çekilme işlemi, yeni bir genel görüşmenin başlaması nedeniyle, bir hak olarak ortaya çıkmıştır ve emsali de vardır. Bu nedenle "bir defaya mahsus olmak üzere çekildi, bundan sonra çekilemez" gibi bir iddianın burada geçerli olmadığı inancını taşıyoruz. Önergeler üzerinde belirli bir görüş belirledikten sonra, maddelere hiçbir şekilde dokunmadan, hepsini Genel Kurulumuzun huzuruna getireceğiz.

Yarın sabah, saat 9.00'da Anayasa Komisyonunu toplantıya çağırıyoruz. Yüce Meclisin bilgilerine saygıyla sunuyoruz efendim. (Gürültüler)

BAŞKAN-Teşekkür ederim...

İLHAN KAYA (İzmir) - Daha gelmedi mi?...

YAVUZ KÖYMEN (Giresun) - Ayıp, ayıp!..

BAŞKAN - Efendim, rica ediyorum.... Rica ediyorum... Mesele anlaşılmıştır. Şimdi, 4 üncü madde geri çekilmediğine göre, 4 üncü maddeyi okutuyorum... (ANAP sıralarından "Hayır, hayır" sesleri, sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

YAVUZ KÖYMEN (Giresun) - Sayın Başkan, burası oyuncak oynama yeri mi?!

CENGİZ BULUT (İzmir) - Anayasayı paçavra paçavra çevirdiniz!..

BAŞKAN - Anlamadım... Arkadaşlar, sizi, hep bir ağızdan konuşmanızdan dolayı anlayamıyorum. (ANAP sıralarından gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan... Sayın Başkan...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, 1 kişiyi dinleyebilirim; ancak, 10 kişiyi dinleyemem...

Buyurun. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, biraz evvel de anlattık, maddeler, Anayasa Komisyonuna çekilmemiş, özel uzlaşma komisyonuna çekilmiştir. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Arkadaşlar, gürültü etmeyelim... Rica ediyorum arkadaşlar...

Sayın Sungurlu, uygun görürseniz 10 dakika ara vereyim; gruplar olarak kendi aranızda konuşun.

BEDRETTİN DOĞANCAN AKYÜREK (İstanbul) - Bir madde üzerinde iki saattir ne yaptınız; saat 18.30'dan 20.30'a kadar ne yaptınız?!. 5 gündür çalışmadık...

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, evvela Grubunuzu susturur musunuz!..

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, şimdi, bakınız, aslında, bizim anlattığımız usuli meselelerin hepsi doğru; biz, problem yapmıyoruz, iş yürüsün. İş yürüsün; ama, işin yürümediğini anlıyoruz. Partiler arasında, Komisyonunda bir uzlaşma olmamış. Şimdi, biz, burada, yine başlayacağız, yine ihtilaf... Ara verelim, Anayasa Komisyonu, 3 üncü maddeyi ne zaman anlaşıp, getirirse, görüşmeye devam edelim Sayın Başkan; yani, biz, aksi takdirde, burada kötü bir muameleye maruz kalıyoruz.

MEHMET KERİMOĞLU (Ankara) - Yarım saat ara verelim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, şimdi, bakın, memurlarla ilgili meselede, Cumhuriyet Halk Partisi ile biz, bir tarafta, Doğru Yol Partisi bir başka tarafta. Doğru; böyle bir ihtilaf var. Şimdi, bu ihtilafın çözülmesi lazım. Şimdi, bakın, biz bunun...

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri; ben, şimdi, bir Başkanım. Meclisi yönetebilmem için sizin yardımınıza ihtiyacım var. (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Anladım, ama, siz diyorsunuz ki, biz, ne yaparsak yapalım kabul edin...

BAŞKAN - Efendim, bir dakika... Ben de sözümü söyleyeyim...

Sayın Sungurlu, bir dakika... Bir sonuca ulaşacağım... Efendim, bir sonuca ulaşacağım...

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan, 4 üncü maddeye devam edelim. (ANAP ve RP sıralarından kürsü önüne toplanmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, bir dakika... Bir dakika arkadaşlar...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Olur mu yani, 4 üncü madde, 3 üncü maddeyle bağlantılı!..

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Sayın Başkan, devam edin.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Art niyetliler, bakın, iyi niyetli değiller, "devam et" diyor, ANAP'ı kale almıyor...

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir yerde herkes konuşursa orada anarşi olur. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisidir, rica ediyorum... (ANAP ve RP sıralarından, sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) -Türkiye Büyük Millet Meclisinde anarşi mi var şimdi?!.

ABDULKADİR ATEŞ (Gaziantep) - Devam edin efendim.

CENGİZ BULUT (İzmir) - Kale almadı... Bakın, öyle söylüyor!..

BAŞKAN - Şimdi, ben, rica ediyorum...

Şimdi, gruplar... (ANAP ve RP sıralarından gürültüler)

Efendim, bir dakika... Hepiniz konuşuyorsunuz...

CENGİZ BULUT (İzmir) - Memuru getirin, memuru!..

TURHAN TAYAN (Bursa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Sungurlu, şimdi, benim kararım, 4 üncü maddenin müzakeresine başlamaktır.

Ben okutuyorum, buyurun efendim: (ANAP ve RP sıralarından "Hayır, hayır" sesleri, sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Seçim tarihi ayrı bir kanunla daha evvel belirlenmiş olmasına rağmen, aynı konuda Meclis kararı alınması yönündeki Anayasa Komisyonu Raporunun görüşülüp görüşülemeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
19	5	16	27.10.1995	155-160, 161-164, 171	Mustafa Kalemlî	İlhan Kaya	Cengiz Üretmen

BAŞKAN - Şimdi, iki lehte, iki aleyhte söz taleplerini bekliyorum.

Vehbi Bey?..

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Aleyhte söz istiyoruz...

BAŞKAN - Bir dakika efendim, önce Vehbi Beyin yazılı müracaatı var; onun için, ondan başlıyorum.

Aleyhte, lehte söz istiyor musunuz?

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara)-Lehte...

BAŞKAN - Lehte istiyorsunuz...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Usul tartışmasının açılması lehinde; olayın aleyhinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Usul tartışması açıyorum zaten.

M. VEHBİ DİNÇERLER - Tamam; aleyhinde konuşacağım.

BAŞKAN-Aleyhinde...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara)-Aleyhinde...

BAŞKAN - Efendim, işaret buyurdular; oraya da geliyorum şimdi.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, müsaade buyurur musunuz...

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - Sayın Başkan, usul tartışmasının konusu nedir?

BAŞKAN-Biraz önce izah ettim; bir daha mı izah edeyim?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Diyorlar ki, itiraz eden sayın arkadaşlarım "bu konuda söz veremezsiniz; yâni, gruplar tarafından verilen bu tezkereler, artık, dün kabul edilen kanun sonucu bir mana ifade etmiyor; bunu gündeme almanız bile hataydı" Bu nedenle usul tartışması açıyorum; hata mı, değil mi...

CENGİZ BULUT (İzmir) - Doğru efendim; siz doğru yapıyorsunuz.

MUHTAR MAHRAMLİ (Tekirdağ) - Hata yapıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN -Efendim, grubunuzun temsilcisi çıkar, görüşlerini söyler burada.

CENGİZ BULUT (İzmir)-Efendim, bırakın siz onu; siz doğru yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Dinçerler, lehte mi, aleyhte mi?..

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Aleyhte.

BAŞKAN - Sayın Kazan?..

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, yanlış...

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN - Aleyhte Seyfi Oktay, aleyhte Vehbi Dinçerler.

MUHTAR MAHRAMLI (Tekirdağ) - Usulsüzlük yapıyorsunuz Sayın Başkan.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Bunun gündeme alınıp alınmamasını mı oyluyorsunuz.

BAŞKAN - Evet efendim, tabii, usul tartışması açıyorum. Diyor ki, arkadaşlarım "gündeme alamazsın."

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Efendim, Danışma Kurulu kararı oylandı...

BAŞKAN - Efendim, buna rağmen usul tartışması açıyorum; evet, bunu da ifade ettim.

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Neye göre... Olmaz efendim...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Olur mu efendim; bu müzakereyi açamazsınız Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, bakın, benim tutumumu arkadaşlar doğru bulmadılar. Diyorlar ki...

MEHMET ÇEBİ (Samsun)- Baştan beri doğru değil sizin tutumunuz.

BAŞKAN - Öyle mi Sayın Çebi... Nasıl doğru değil; izah eder misiniz bana?

MEHMET ÇEBİ (Samsun)- Siz zorla açtınız bu durumu...

BAŞKAN - Ya, öyle mi...

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Öyle tabii... Öyle tabii; maksatlı yaptınız...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, Genel Kurul gündemine alın şunu.

BAŞKAN - Efendim, ben de onu söylüyorum; deminden beri ifade ettiğim o...

Sayın Kazan, bir daha ifade ediyorum

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Ama, eğer, gruplara ve kişilere söz verilme sırasında birtakım zühul oldu; bu zühul dolayısıyla gruplara yeniden söz vermediğimden dolayı tutumum hakkında diyorsanız...

BAŞKAN - Hayır, efendim, öyle söylemiyorum.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Onun dışında, açıklama...

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN - Tutumumun doğru olduğunu biliyorum.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Gündeme alınmıştı.

BAŞKAN - Hayır efendim. Bir kere daha izah ediyorum.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Ben "görüşülemez" diyorum.

BAŞKAN -Bakınız, resmi müracaat var, yazılı müracaat var. Yazılı müracaatta diyor ki... Sayın Seyfi Oktay da aynı şeyi söyledi. Siz, aksini söylediniz, "yapılan işlem normaldir" dediniz; tamam mı?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Normaldir.

BAŞKAN - Ama, buna rağmen, iki grup diyor ki "hayır, sizin, bunu gündeme almamanız lazımdı; yanlış yapıyorsunuz." Ben de cevaben diyorum ki, Danışma Kurulunda bugün niye söylemediniz?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Şimdi açıklanmıştır.

BAŞKAN-Tamam; Bütün bunları söylüyorum ben.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Bendeniz lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Siz de lehinde söz istiyorsunuz; şimdi anlaşıldı demektir.

Lehinde başka söz isteyen var mı efendim?

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Lehinde...

BAŞKAN - Sayın Saraçlar lehinde söz istemişlerdir. İki aleyhte, iki lehte söz vereceğim.

Sayın Dinçerler, aleyhte konuşmak üzere, buyurun.

M. VEHBİ DİNÇERLER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın başında ve sonunda aynı cümleyi kullanacağım. Bu Yüce Meclis 24 Aralıkta seçim yapılması kararını vermiştir. Bu karar, değerli ve güzel bir karardır; milletimize, memleketimize hayırlı olsun. Bu karar icra edilecektir; buna itirazı olan var mı efendim? (ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

Konuşmamın da sonunda aynı cümleyi kullanacağım. Demek ki, olay, seçim tarihi meselesi değil. Olay, şu Parlamentonun, kendi koyduğu kurallara göre düzgün karar vermesi, hata yapmaması ve de seçimlerin hukuki prosedürüne önümüzdeki günlerde gölge düşmemesi olayıdır; yani, biz, bu müdahalemizle, usul tartışması açmakla, Parlamentonun doğru karar vermesini koruyoruz. Parlamentoyu koruduğumu iddia etmiyorum; ama, doğru karar verme prosedürünü korumak için huzurunuzdayım; bunu lütfen böyle kabul ediniz.

Şimdi, çok teknik bir iki şey söyleyeceğim. Bendeniz, Anayasa Komisyonu üyesi olarak, Anayasa Komisyonunun kurduğu seçim kanunuyla ilgili alt komisyon üyesi olarak, hasbelkader, çoğunuzdan çok fazla dakika, saat vermiş bir kişiyim şu konuya. Görüşmelerimizin sonunda ve Yüce Meclisin dün geç vakit aldığı kararla, şu Kanunun geçici maddesinde, 24 Aralık 1995'te seçim yapılacağı tespit edilmiştir; bu, bir Meclis kararıdır, Meclis iradesidir; adına hukukilik getirmeyin, Meclis iradesidir. Dün verilen 24 Aralık 1995

seçim tarihi kararıyla, görüşüyle ilgili irade, vacibülicradır. Ben yorumumu söylüyorum ve kişisel yorumumu söylüyorum.

Sayın Cumhurbaşkanı şu Kanunun her maddesini veto etse, benim hukukçulardan edindiğim bilgi, intiba ve de kararına göre, kanaatıma göre, bu Kanunun geçici maddesi olan, 24 Aralık 1995'te seçimlerin yenileneceğine dair kararı, veto edemez. (ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Bravo... Bravo...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Devamla) - Doğru mu efendim?..

Dolayısıyla, boşuna, bazı arkadaşlarımız ve hukukçular özellikle ve biraz da siyasetçilerimiz, fazla siyasetçilik yapan arkadaşlarımız sanıyorum telaşlanıyorlar, yeni bir karar alma ihtiyacını duyuyorlar; buna gerek yok.

KADİR BOZKURT (Sinop) - Ne mahzuru var?

M. VEHBİ DİNÇERLER (Devamla) - Hah, mahzurunı söyleyeceğim.

Mahzuru şurada: Eğer, siz, yaptığınız işe inanmıyorsanız; eğer, şu Parlamentonun dün verdiği iradeye saygı duymuyorsanız, yenilenme ihtiyacını duyarsınız. (ANAP ve CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Efendim, beni mazur görün, ben görüşümü söylüyorum; bu bir. Efendim, bu, işin siyasî yönü. Vaktinizi de almak istemiyorum fazla.

İkincisi, işin bir teknik yönü var. Hasbelkader gene Anayasa Komisyonunda olmanın ve İçtüzükle ilgili olmanın, İçtüzük Komisyonunda da aylarca alt komisyonda yenilerde çalışmanın verdiği bir rahatlıkla söylüyorum, dünyanın hiçbir parlamentosunda ama hiçbir parlamentosunda, bir karar iki kere alınmaz; çünkü, bu, hem hukukun hem mantığın hem genel aklın kurallarına aykırıdır. Kendi kendinizi mi inkar ediyorsunuz ki, iki kere karar alıyorsunuz?

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Onu, kararı alanlara söyle, alanlara...

M. VEHBİ DİNÇERLER (Devamla) - Şimdi kimseye söylemiyorum efendim, kimseye söylemiyorum. Şu anda, herkese, samimiyetle görüşümü arz ediyorum.

Şimdi, Anayasa Komisyonunda ve alt komisyonda şu karar görüşülürken büyük münakaşalar çıktı. Israrla orada da belirttik -yani şu anda söylediğim, aklıma gelip de söylediğim düşünce değil bunlar- orada da söyledik; dedik ki, eğer kanun yoluyla, kanun prosedürüyle Meclisin iradesini belli etmek istiyorsak, zaten karara ihtiyaç yok. Anayasanın hükmü çok açık; buna bağlı olarak, Milletvekili Seçimi Kanunundaki hüküm çok açık. Seçimlerin yenilenmesi için önemli iki iradeden biri, Meclisin kendi kararıdır; öbürü de, Cumhurbaşkanının, şartların oluşması halindeki iradesidir. Meclis kendi kararını veriyor.

Şunu getirmek istiyorum: Meclisin iradesi belli olduktan sonra, bu iradenin prosedürel şekli, yani iradenin birisi, bir yolla Sayın Cumhurbaşkanına gönderiliyor, kanun haline geliyor; öbürü de, Sayın Cumhurbaşkanına gönderilmiyor, karar olarak kalıyor; ancak, her ikisinin de yürürlüğe girmesi, Resmi Gazetede ilanına bağlı. Bu karar da, kanunla oluşan o karar da, kanun

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

içerisinde oluşan o karar da, Resmi Gazetede ilan edilmeden ve diğer prosedürler tamamlanmadan zaten icra edilir hale gelmiyor. Dolayısıyla, diyemezsiniz ki, "kanun metni denen metnin içindeki geçici maddenin adı kanundur." Ben diyorum ki, değildir. Onu diyemezsiniz; o da karardır.

Tekrar, sözümü şöyle bağlayıp bitirmek istiyorum, fazla vaktinizi almayacağım; çok gerekçe var; ama, benden sonra konuşacaklar da var: Yani, o kararı, Sayın Cumhurbaşkanı veto edemez. Bakınız, benim iddiam bu; yanlış, olabilirim. Sayın Cumhurbaşkanı o kararı veto edemez, o kararı değiştiremez; kanunun diğer hükümlerini veto edebilir, incelenmek üzere geri gönderebilir; ama, onu yapamaz. Meclisin iradesinin üzerine, Cumhurbaşkanı, iradesini bu noktada koyamaz; çünkü, Meclis, çok tabii olarak Anayasada kendine verilen bir hakkı kullanıyor. Bunu yaparsanız ne olur; bunu yaparsanız, usule de, Anayasaya da, Meclisin teamülüne de bomba koymuş olursunuz ve çok kötü bir teamül başlatmış olursunuz. İhtiyaç olmadığını söylüyorum.

Son sözüm şudur: Şu Mecliste seçimden kaçan bir tek kişi yoktur. Hepimizin kararıyla, şöyle veya böyle katkısıyla seçime karar verilmiştir. Allah, bu seçimleri, 24 Aralıkta icra edilecek olan seçimleri memleketimizin, milletimizin hayrına tecelli ettirsin ve inşallah -bütün gönlümüzle de gayret ediyoruz- vaktinde de icra edilecek; ama, şu yanlış yapmayalım diyor, saygılar sunuyorum. (ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN -Teşekkür ederim Sayın Dinçerler.

Lehte, Sayın Şevket Kazan; buyurun.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Danışma Kurulu önerisi üzerine aldığımız Meclis kararının görüşülmesi konusundaki tutumunuzun lehinde söz almış bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Yüce Parlamentoda, siyasi parti gruplarının, 24 Aralıkta seçim yapılması konusundaki ilk iradeleri, 3 siyasi parti grubunun, 17.10.1995 tarihinde Yüce Parlamentaoya takdim ettikleri, seçimlerin erkene alınması konusundaki önergelerdir. 3 siyasi parti grubu, Meclisin, karar almak suretiyle, 24 Aralıkta seçime gitmesini önermişlerdir. Bu öneri, İçtüzüğün 93 üncü maddesine göre yapılmış bir öneridir. Dolayısıyla, bu önerilerin, mutlaka ilgili komisyonda görüşülmesi gerekirdi; görüşülmüştür; birleştirilmesi imkânı vardı; birleştirilmiştir. Komisyonda görüşülmüş, karara bağlanmış olan bu önerilerin, Genel Kurula mutlaka indirilmesi ve görüşülmesi gerekirdi; şu anda yapılan da odur. Bu önerilerin verilmesinden sonra, yeni koalisyonun kurulması konusunda, aralarında müzakereler yapan iki parti yetkilileri bir araya gelmişler; 24 Aralıkta yapılacak bu seçimin, hem kanunda tarihini belirtelim hem de yeni birtakım düzenlemeler getirelim diye, ayrıca bir de kanun hazırlamışlardır. Eğer, Anayasa Komisyonu, bu kanun teklifini beklemeden, 3 parti tarafından verilmiş olan önergeleri müzakere etseydi, birleştirseydi, bu kanun teklifi görüşülmeden önce, bu Parlamentodan 24 Aralıkta seçim tarihi çıkmış olacaktı; ancak, mesele, ille bu kanun teklifinin görüşülmesine bağlandı.

Şimdi, biz, bugün, Danışma Kurulunu topladık. Anayasa Komisyonunda muamelesi tamamlanan, görüşülen, birleştirilen bu önergelerin, bugün Genel Kurulda görüşülmesinde, grubu olan 4 siyasi partinin 4'ü de mutabık kaldı.

Şimdi, buraya geliniyor, itiraz ediliyor; bunu anlamak mümkün değil. Eğer, itiraz edecek idiyse neden imza attınız... Bir grup başkanvekilinin, imza atmadan önce, imza attığı şeyin mahiyetini bilmesi lazım. Terörle mücadele konusunda biz imza atmadık; çünkü, bu Kanun üzerinde birtakım tereddütlerimiz var; Sayın Saraçlar biliyor. Demek ki, inceledik, onun için imza atmadık; ama, bunun üzerine hepimiz attık. Şimdi, bu itirazın manası nedir...

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir) - Sayın Kazan, asıl olan burası...

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Müsaade buyurur musunuz, tamamlayayım konuşmamı.

Şimdi "mesele seçim tarihi meselesi değildir" deniliyor, ben de aksini iddia ediyorum. Burada, bugün bu tartışmanın söz konusu olması seçim tarihinden dolayıdır. 24 Aralıkta seçim kararı verildikten sonra, bu karara parmaklarıyla katılan bazı siyasi partilerde şimdi tereddütler başlamıştır; kıvrımanın yolları aranmaktadır. O nedenledir ki, mesele seçim tarihi meselesidir. Biraz önce kürsüye çıkıp konuşan Sayın Dinçerler, Komisyonunda, "24 Aralıkta seçim yapılmaz" demiştir. Şimdi, kendisi, burada "karardı, kanundu" diyerek onu ona, onu ona karıştırıyor; zarfa mazruf uydurmaya çalışıyor. Bir defa, kanun ayrı şeydir karar ayrı şeydir. Biraz önce, oturduğum yerden izah etmeye çalıştım; buradan bir kanun çıkarırız, çıkarmış olduğumuz bu kanun, buradan çıkmakla tamamlanmaz, cumhurbaşkanının mutlaka bunu imzalaması lazım. Kanun, ancak Cumhurbaşkanının imzalamasından sonra tekemmül eder ve ilan edilir; ama, Meclis, seçimlerin yenilenmesine karar verdiği zaman, bunun, ayrıca, Cumhurbaşkanının tasdikine ihtiyacı yoktur.

Kararla kanun arasındaki farkı, 19 uncu Dönemin son günlerini yaşadığımız şu anda, daha birbirinden ayıramıyorsak, millet bize güler... Lütfen... (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Kendimizi gülünecek hale getirmeyelim.

Şimdi, mesele nedir; biz bu kararı alırsak, Tansu Çiller bu Azınlık Hükümetiyle devam edermiş!.. Zaten seçime gidiyoruz, devam etse ne olur etmese ne olur... Mesele o kadar önemli değil. Mesele şu noktada toplanmaktadır: Anayasa Mahkemesine müracaat durumu söz konusudur. Cumhurbaşkanı, Kanunu veto etmez, ben de etmeyeceğine inanıyorum. Cumhurbaşkanı Kanunu veto etmez; ama, bu kanun ilan edildiği anda, bazı milletvekilleri bir faaliyet göstereceklerdir, 90 imzayı tamamlamaya çalışacaklardır... Belki Anavatan Partisi tek başına Anamuhalefet olarak gidecek, o da mümkün, o da ihtimal dahilinde...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Hayır, öyle bir şey yok...

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - O zaman 90 imza tamamlanacak ve neticede Anayasa Mahkemesine gidilecek...

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Biz seçim istiyoruz, milleti oradan yanıltmayın...

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Sana söz düşmez Halit Bey, burada grup sözcüleri var.

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) - Bizim adımıza konuşmayın.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

BAŞKAN-Sayın Kazan, siz konuşmanıza devam edin efendim.

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Ne diyor Sayın Dinçerler; Sayın Dinçerler buraya çıkmış, diyor ki: "Anayasa Mahkemesi, Kanunun bütün maddelerini iptal edebilir; ama tarihine dokunmaz." Peki, Anayasa Mahkemesi, Kanunun bütün maddelerini iptal edip de tarihine dokunmadığı zaman biz ne yapacağız, neye göre hareket edeceğiz?!. Geçen defaki araseçimlerde, Anayasa Mahkemesi, Kanunun bir fıkrasına dokundu, o fıkra dokunmasının arkasından da, bildiğiniz gibi, Yüksek Seçim Kurulu "benim işim zorlaştı, ben bu tarihte seçim yapamam" dedi. Aynı şeyle karşı karşıya kalma ihtimalimiz vardır.

Bu karar, inşallah, bugün buradan geçecektir ve çift dikiş yapılacaktır... (RP ve DYP sıralarından alkışlar) Yani, bu kararın buradan geçmesi demek, 24 Aralıkta seçimin yüzde yüz gerçekleşmesi demektir. İşte, onun için, biz, Refah Partisi olarak, 24 Aralıkta seçimin, bu millet için bir kurtuluş umudu olması bakımından yapılmasını istiyoruz ve Refah Partisi Grubu olarak, bu önerge -inşallah, müzakere edilecek- lehinde oy vereceğiz.

Saygılar sunuyorum. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, bir hususu açıklamak zorundayım; Sayın Kazan, Anavatan Partisi bakımından bir şey söyledi. Sataşmadan dolayı söz istiyorum. (RP sıralarından "ne sataşması" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Sungurlu. (DYP sıralarından gürültüler)

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, bir kere, müzakere bitsin efendim.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; sataşmadan dolayı söz istedim, sataşma mevzuunda konuşacağım; yoksa, sizin hukuk dışı işlerinizi konuşmayacağım. Neden rahatsız oluyorsunuz?

Şimdi, Sayın Şevket Kazan, Anavatan Partisinin, Anamuhalefet Partisi olarak, Seçim Kanununu Anayasa Mahkemesine götürebileceğini söyledi. Bu suretle, bir suitefehhüm, bir şüphe yaratmak istedi. Anavatan Partisi, bu seçimi isteyen partidir. Refah da kaçsa, Doğru Yol da kaçsa, bu seçime gideceksiniz; hiç çaresi yok. (ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, Anavatan Partisi, İktidara teminat verdi; Genel Başkanı vasıtasıyla "hangi kanunla olursa olsun, ne zaman olursa olsun, nerede olursa olsun, hodri meydan, buyurun seçime" dedi. Biz, bu Kanunu Anayasa Mahkemesine götürmeyeceğimizi, defaatle, bu kürsüde ve her yerde ifade ettik; söylediğimiz sözlerin arkasında durduğumuzu da bugüne kadar ispat ettik. Kendisinin söylediği sözlerden şüphe edenler, kendisine güvenmeyenler varsa, bizim, onlar için söyleyecek bir sözümüz yok. Bizim sözümüz söz, bunun aksini de kimsenin söylemeye hakkı yok. Ben, bunu, burada ifade ediyorum, bu sataşmayı kabul etmiyorum.

Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, dün görüştüğümüz kanunla, ilgili Sayın Dinçerler'in, Anayasa Mahkemesine gideceğine dair beyanı var.

BAŞKAN - Sayın Kazan, söz vermedim size...Aleyhte, buyurun Sayın Oktay.

M. SEYFİ OKTAY (Ankara) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hiç hatırlatmaya da aslında gerek yok, şu Yüce Meclis, Türk Ulusunun, Türk Milletinin tümünün temsil edildiği bir organ, yüce bir organ, Türk Ulusunun iradesinin tecelli ettiği bir organ; cumhuriyet organları içerisinde, bu niteliği taşıyan bir başka organ da yok; muhalefetiyle, iktidarıyla birlikte Türk Ulusunun iradesini tecelli ettiren ve onu temsil ettiren yüce bir organ. Eğer biz, bu yüce organı ciddiye almazsak, ona saygı duymazsak, başkalarından bu yüce organa saygı beklemek bizim hakkımız olur mu değerli arkadaşlarım?!.

Dün, bir karar alındı burada. Nedir karar...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Kanun çıkarıldı...

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Bir kanun hükmü olarak karar alındı. Nedir o; 24 Aralıkta seçim yapılacak; Türkiye'de, 24 Aralıkta genel seçim yapılacak.

Şimdi ne diyoruz; şimdi, ikinci gün, neyi konuşuyoruz; 24 Aralıkta seçim yapılsın... Bu nasıl iştir; yani, kendi kendimizi ciddiye almıyoruz ve Yüce Parlamenti'yi ciddiye almıyoruz demektir bu. Kuşkunuz mu var çünkü alınan karardan; çünkü alınan kararın ciddiyetinden kuşkuluy musunuz; hukuksal geçerliliğinden kuşkuluy musunuz... (DYP sıralarından gürültüler)

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Mümtaz Soysal'dan kuşkuluyuz.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla)-Müsaade buyurun; tamam...

" Şimdi şunu arz edeyim: Bunun altında yatan, olsa olsa şu olabilir; yani, Meclisi bu kadar müşkül duruma sokan, Meclisin kendi kendini ciddiye almadığı görüntüsü veren bugünkü olayın altında şu var: Efendim, Cumhurbaşkanı, bu Yasayı iade ederse, veto ederse bu karar yürürlüğe girer ve eski seçim sistemiyle, halen yürürlükte olan seçim sistemiyle, Türkiye, seçime gider. Bu, bir ham hayalden ibarettir, ham hayal...

Cumhurbaşkanının bir an için geri çevirdiğini düşünelim. Siz, bu aldığınız kararlar ne yapıyorsunuz; olayı, bir, Cumhurbaşkanının tetkikinden kaçırıyorsunuz; iki, Anayasa Mahkemesinin tetkikinden, denetiminden kaçırıyorsunuz. Diyelim ki kaçırdınız, böyle bir yola gidiyorsunuz...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Anayasal hakkımızdır.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Şimdi, almış olduğunuz karar, her ne kadar Meclis kararı niteliğini taşıyorsa da yahut şöyle ifade edeyim; prosedürü itibariyle, şekli itibariyle her ne kadar Meclis kararı ise de, içeriği itibariyle, bir kararın çok ötesinde güç taşıyan, içeriği olan bir karardır.

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Anayasal bir karardır.

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Anayasa Mahkemesi "bu, karardır" diye bunu denetlemekten kaçmaz. Bu, içerik itibariyle, yasa hükmündedir. Ne diyor bu karar? Eğer o durum gerçekleşirse; yani, Cumhurbaşkanının iade durumu söz konusu olursa ne olacaktır? Bu karar, eski sistemle seçime gidelim demektir. Bu, içerik itibariyle bir kanun değil midir... Hem de kanundan daha da güçlü, daha da kapsamlı, daha da içerikli bir kanundur, önemli bir kanundur...

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Kanun başka, karar başka!

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Böyle durumlarda, Anayasa Mahkemesi bu kararı alır "bu karar, karar değil; içeriği itibariyle, kapsamı ve mahiyeti itibariyle kanundur" der, inceler ve iptal eder değerli arkadaşlarım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Edemez.

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Sayın Başkan, bir kere, bu yönden de statü farkı vardır; o, kanundur, bu da karardır, şeklinde düşünmek suretiyle, ikinci kez bir karar alma durumuna gelinmesi, bu açıdan da anlamsızdır.

O halde, siz, nasıl oluyor da, dün Meclisin kabul etmiş olduğu bir kararı veya bir hükmü, yeniden, bir kere daha bu huzura getiriyorsunuz...

Şunu soruyorum: Bir an için düşünelim ki, önerilen bu karar metni reddedildi; ne duruma düşecek bu Yüce Meclis?!. Bir an için düşünelim; oylanacak ve reddedilecek; bu durumda, bu Yüce Meclisin düşeceği durumu düşünebiliyor musunuz. Bu Meclisi, bu kadar sakıncalı pozisyonlara düşürmek!.. Bu kadar ciddiyetten uzak bir konuma getirmek!.. Ne hakkınız var değerli arkadaşlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa)-Grup Başkanvekilinize söyleyin!..

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Bu, doğrudan doğruya, Türk Milletine, Türk Ulusuna, gereği nispette saygı duymamanın bir sonucudur.

İBRAHİM HALİL ÇELİK (Şanlıurfa) - Grup Başkanvekiliniz niye imzaladı?!

M. SEYFİ OKTAY (Devamla) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin onuruna, Yüce Meclisin yüceliğine, haysiyetine sahip çıkınız ve oylamayınız.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (CHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Sayın Oktay, sen onu kendi arkadaşına söyle...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Milletten kaçıyorlar, milletten!..

BAŞKAN - Sayın Saraçlar, lehinde.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar; konuyla ilgili, Doğru Yol Partisinin görüşlerini; lehte olarak ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, sizleri saygılarımla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, benden önce konuşan çok değerli hatip arkadaşım, bu Meclisin, bu Yüce Meclisin, saygıya değer bu Yüce Meclisin, saygısızlıklara tahammülü olmayacağını, buna saygı göstermemiz gerektiğini ve bu Yüce Meclisi, saygınlığını yitirecek noktaya getirmekte haksızlık etmiş olacağımızı ifade buyurdular; tamamen katılıyorum kendilerine. Yüce Meclis, Türkiye'de hakimiyetin kayıtsız şartsız millette olduğunu ve onların temsilcisi olarak da bizlerin burada bulunduğumuzu tespit eden bir durum içerisinde. Burada konuşan arkadaşlarımız, burada imza atan arkadaşlarımız, televizyonlarda, Anayasa Komisyonlarında veya her vesileyle konu geldiğinde bu konu üzerine söz söyleyen arkadaşlarımız, lütfen, filmi biraz tersine çevirsinler ve neler söylediklerini, neler dediklerini, neler yaptıklarını hatırlasınlar. O zaman, zannediyorum ki -herkes için değil, bunları söyleyenler için söylüyorum- akşam evde aynalarının karşısına geçip baktıkları zaman yüzlerinin kızardığını müşahade edeceklerdir. (DYP sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, burada, çok değerli konuşmacı arkadaşlar bir yandan bu konuda aleyhte konuşuyorlar, bir yandan da -daha şu anda saat 3'e çeyrek var değil mi, 3'e çeyrek var- tam iki saat önce bu arkadaşlarımız ve bu arkadaşlarımızla birlikte yine bazı arkadaşlarımızı temsil eden gruplar adına orada bulunan arkadaşlarımız bu karara imza atmışlardı arkadaşlar, bu karara imza atmışlardı.

ADALET BAKANI BEKİR SAMİ DAÇE (Adana) - Kimler, kimler?..

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - İsimlerini söyle...

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - Nasıl olabiliyor böyle bir şey?! Hangi saygınlık?!. Kim saygısızlık yapmış, biz hangi saygısızlığı yapmışız?!

COŞKUN GÖKALP (Kırşehir)-Sayın Saraçlar, asıl olan burası.

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - Çok değerli Refah Partisi Sözcüsü Grup Başkanvekili arkadaşımıza şükranlarımı sunuyorum. Oradaki sahneyi aynen ifade ettiler, tabloyu aynen anlattılar; teşekkür ediyorum kendilerine. Onların sözlerine ilave edecek bir şey de bulmuyorum. Yalnız, size bir şey söylemek istiyorum: Bu husus, grubu olan 3 siyasi parti tarafından Yüce Meclise getirildi; Anayasa Komisyonunda incelendi ve Anayasa Komisyonu karar verdi. Anayasa Komisyonunda bulunan değerli arkadaşlarımız, yani, diğer siyasi partilere mensup arkadaşlarımız da bu kararı imza ettiler. Şimdi, burada bas bas bağırın değerli bir arkadaşımızın orada neler söylediğini biliyoruz; geçelim.

Bundan sonra ne oldu; bu sabah, Danışma Kuruluna geldi; Danışma Kurulunda konu görüşüldü -daha bu sabah- grubu olan 4 siyasi partinin grup başkanvekilleri bunu imza ettiler; bugün görüşülmesine ve de müstacelen; yani, 48 saatlik bekleme süresinin beklenmesine mahal bırakılmadan görüşülmesine dair imza ettiler. Çok değerli arkadaşlarım, dikkatinize sunuyorum, bu kadar çelişki olabilir mi... Lütfen... Rica ediyorum...

MUSTAFA YILMAZ (Malatya) - Genel Kurul, Danışma Kurulunun oynacağı mı?

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - Geliyorum aşağıya; gündeme geldi, konuşuldu. Çok değerli Başkanlık, bu kararı Yüce Meclisin oylarına sundu ve

19. Dönem Usul Tartışmaları (14.11.1991-4.12.1995)

Yüce Meclis, bu kararı kabul etti; yani, burada, görüşme kararını kabul etti ve Sayın Başkan, daha ileri giderek, siyasi partiler adına, gruplar adına söz isteyen olup olmadığına dair Meclise sordu; söz isteyen olmadı. Şahısları adına söz isteyen arkadaşlar oldu; muhtelif partilerden olan bu arkadaşlar, burada görüşlerini ifade ettiler; "olsun-olmasın" dediler. Bütün bunlar bittikten sonra, nasıl oldu, nasıl bir oyun oluyor anlamıyorum!.. Arkadaşlar, sizler değil misiniz "erken seçim yapalım, 24 Aralık'a varız, besa besa" diyen; siz değil misiniz?!

CENGİZ BULUT (İzmir) - Karar alındı.

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) -İşte, buyurun... İşte, bunun fermanı burada...

CENGİZ BULUT (İzmir) - Dün aldık kararı.

FERİDUN PEHLİVAN (Bursa) - Dün çıktı, dün.

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - İşte, bunun mührü burada; buyurun, parmaklarınızla bunu tespit edin ve de hiçbir kimsenin değiştiremeyeceği bir şekilde verdiğiniz bu karar, 24 Aralık kararı, hiç kimse tarafından değiştirilemeyecek bir karar olacaktır. Bu itibarla, Yüce Meclisin onuru olacaktır... Çok rica ediyorum...

CENGİZ BULUT (İzmir) - Sayın Başkan, dün karar çıktı.

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - Yüce Milletimize hizmet ederken bu çelişiklere düşmeyelim, bu küçük hesaplara girmeyelim, kendimizi böyle zor yollara koşmayalım, asfalt yollar varken patikalara düşmeyelim arkadaşlar.

CENGİZ BULUT (İzmir) - O yollara siz gidiyorsunuz...

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - Kendi kendimize izah edemeyiz bunları. Daha sabahleyin imza edenler öğleden sonra sözlerinden dönüyorlar. "Anayasa Mahkemesine gitmeyeceğiz" diyorlardı; nasıl gitmeyeceksiniz... Bizzat Mesut Yılmaz'ın demeci var. Anavatanlı arkadaşlarım, lütfen dinleyiniz. Bakın, ne diyor Sayın Mesut Yılmaz: "Çıkan kanunda Anayasaya aykırı hükümler görürsek, milletvekili arkadaşlarımızı Anayasa Mahkemesine müracaatta serbest bırakacağım." Ne demek bu; bunun manası ne?!.

CENGİZ BULUT (İzmir) - "Görürsek" diyoruz...

FERİDUN PEHLİVAN (Bursa) - Var mı müracaat eden?!

İHSAN SARAÇLAR (Devamla) - Hani, biraz evvel, siz değil miydiniz şu kürsüden "Anayasa Mahkemesine gitmeyeceğiz" diye bas bas bağırıran... İşte Genel Başkanınızın beyanı... İşte burada... (DYP sıralarından alkışlar)

Muhterem arkadaşlar, bu memleketi samimiyetle, ihlasla yönetmek istiyorsak, bırakın bizlere karşı samimi olmayı, evvela kendi kendinize lütfen samimi olunuz. Sizlere saygılarımı sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, biraz önce açtığımız usul tartışması, lehte ve aleyhte konuşmalarla, hatta, sataşmalara cevap konuşmalarıyla sona erdi. Şimdi, bu usul tartışmasının sonucunu almak istiyorum; çünkü, usul tartışması açmam istenildiğinde, Sayın üyelerden bazıları dediler ki "yaptığınız yanlıştır, bu önergeleri gündeme alamazsınız." Bazıları da dediler ki "yaptığınız doğrudur, bu önergeleri gündeme alırsınız, görüşür ve oylarsınız."

Şimdi, yaptığım işin doğruluğunu kabul edenler işaret buyursunlar. (DYP sıralarından "Yaptığınız işin ne olduğunu anlayamadık" sesleri) .

Sayın Cengiz Üretmen, bir daha müdahaleye devam ederseniz, sizi, bu Divandan alırım. Size, ihtaren söylüyorum: Bir Meclis Divan Kâtibinin görevi, Başkana ve buradan milletvekillerine müdahale değildir.

Efendim, siz susun; siz, lütfen, vazifenizi yapın...

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, anlaşılmadı.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bir kere daha izah ediyorum.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Sayın Başkan, yani, şu mu: Kabul edilmesi mi gerekir; onu, öyle söyleyin...

BAŞKAN - Efendim, bir kere daha izah ediyorum.

İHSAN SARAÇLAR (Samsun) - Lütfen, rica edeyim.

BAŞKAN - Anlamayan arkadaşlarım için, bir kere daha izah ediyorum:

Bakınız, şimdi oya sunacağım hadise şu: Yaptığımız iş nedir; Anayasa Komisyonunun şu raporunu görüşmeye açmaktır. Ben, bu yaptığımız işin doğru olduğunu iddia ettim, bazı arkadaşlarım, yanlış olduğunu iddia ettiler; lehte ve aleyhte konuşmalar oldu.

Şimdi, doğru olduğunu kabul edenler işaret buyursunlar...

RÜŞTÜ KÂZIM YÜCELEN (İçel) - İşleminiz doğru diye sizi bir de alkışlasınlar efendim.

BAŞKAN - Sayın Yücelen, müdahaleniz zapta geçti efendim.

Doğru bulmayanlar işaret buyursun lütfen... Başkanlık Divanının tutumu ve davranışı doğrudur, kabul edilmiştir.(DYP ve RP sıralarından alkışlar) Sayın Çebi, siz de mi alkışlıyorsunuz efendim?

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Ben alkışlamadım.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederim alkışlarınıza.

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Ben alkışlamadım.

BAŞKAN -Deminden beri aksi kanaatleydiniz de... Demek ki, böyle, tavra göre değişiyor!..

MEHMET ÇEBİ (Samsun) - Hayır, ben alkışlamadım; benim kanaatim aynı.

20. DÖNEM
8.1.1996-25.3.1999

İÇİNDEKİLER

Bir Meclis araştırması önergesinin öngörüşmelerinin konunun yargı organına intikal etmiş bulunması nedeniyle yapılıp yapılamayacağı hakkında.....	1475
İçtüzük değişikliğinden sonra sözlü soruların görüşülmesinde uygulanacak usule ilişkin Başkanlık açıklaması.....	1486
İçtüzüğün 87 nci maddesine göre, verilen değişiklik önergeleriyle ilgili daha evvelce yapılan uygulamalara devam edilip edilmeyeceği hakkında.....	1489
Başkanın, Genel Kurulu yönetme üslubu hakkında.....	1503
Açık oylama sonucunda oluşan ihtilaf ve yanlışlığın o birleşim içerisinde anlaşıldığı takdirde yapılacak uygulamaya ilişkin usul tartışması...	1510
(9/10) esas numaralı Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergenin açık oylamasının tekrarlanmasının Genel Kurulun onayına sunulması hakkında.....	1527
Anayasa değişikliği teklifinin birinci görüşmesinde, teklifin maddelerine geçilmesi hususunun onaylanması sırasında beşte üç çoğunluk aranmasının zorunlu olup olmadığı hususunda.....	1540
RP Grubu önerisinin yapılan oylamasının beliren tereddütler sebebiyle tekrar edilmesi talebini yerine getirmediği gerekçesiyle Başkanın tutumu hakkında.....	1549
Daha önce karara bağlanmış bir soruşturma önergesiyle aynı içerikte olduğu öne sürülen bir diğer soruşturma önergesinin, daha sonraki bir tarihte işleme konulmasına hukuken imkân bulunup bulunmadığı hakkında.....	1560
Anayasa değişikliği tekliflerinin ikinci kez görüşülmesi sırasında hükümetin TBMM Genel Kurulunda temsil edilmesi zorunluluğunun bulunup bulunmadığı hakkında.....	1581
TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağrıldığı konu görüşülüp, bu konu üzerindeki işlem tamamlanıncaya kadar Danışma Kurulunun toplantıya çağrılıp çağrılmayacağı; Danışma Kurulu toplantısının yapılmaması durumunda, çağrı sahibi grubun önerilerinin Genel Kurulun onayına sunulup sunulamayacağı hakkında.....	1587
TBMM Başkanlığınca Komisyona havale edilen bir hususun, o komisyonca karara bağlanmasından önce, bir siyasi parti grubu önerisi olarak TBMM Genel Kurulunda görüşülüp karara bağlanmasının uygun olup olmadığı hakkında usul görüşmesi.....	1600
	1473

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bir Meclis araştırması önergesinin öngörüşmelerinin konunun yargı organına intikal etmiş bulunması nedeniyle yapıp yapılamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	1	52	15.5.1996	452-460	Yasin Hatiboğlu	Salih Kapusuz	Fatih Atay

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, şu anda, basılı gündemde bugün görüşüleceği konusunda tarihi kayıt düşülen önerenin görüşülemeyeceği hususunda, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre söz talep ediyorum.

BAŞKAN - Efendim, 64 üncü madde, bir konunun görüşülemeyeceğine ya da sırasının burası olmadığına yahut öne alınmasına, tehir edilmesine dairdir. O konuda usul tartışmasının açılmasını mı istiyorsunuz?

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Evet.

BAŞKAN-Peki.

2 lehte 2 aleyhte olmak üzere 4 sayın üyeye söz vereceğim.

ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) - Sayın Başkan, aleyhte söz istiyorum.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Lehte söz istiyorum Sayın Başkan.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Sayın Başkan, Başkanlığın görüşü istikametinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Kazan ve Sayın Malkoç aleyhte, Sayın Gönül ve Sayın Türk lehte söz istemişlerdir.

Efendim, meseleyi bir kere daha, bir cümleyle vazedeyim. Başkanlık, görüşülebileceği kanaatindedir. Başkanlığın tutumunda usule aykırılık yoktur; ancak, Sayın Kazan "İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre tavrınız yanlıştır" diyor; saygı duyuyoruz Genel Kurula, sayın üyelere. Bu bakımdan, 10'ar dakikayı aşmamak üzere 4 sayın üyeye söz veriyorum.

Tutumumuzun aleyhinde olmak üzere, Sayın Kazan, buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

ŞEVKET KAZAN (Kocaeli) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şu anda, müzakeresine başlanılmak üzere önümüze getirilmek istenen önerenin, İçtüzüğün 64 üncü maddesine göre, görüşülemeyeceği hususundaki görüşlerimi sizlere arz etmek istiyorum. Tabii, görüşlerimizi arz ederken, bunun Anayasadaki hukuki mesnetlerine de bilhassa işaret etmek istiyorum..

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasanın 2 nci maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti Devleti bir hukuk devletidir. Bir hukuk devleti, devlet yetkisi kullanan bütün organları itibariyle hukuka bağlı bir devlet demektir. Anayasanın 6 ncı maddesinde, bu, sarahaten ifade edilmiştir. Devlet adına yetki kullanacak olan organ, bu yetkiyi Anayasadan almış olacaktır. Anayasanın 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddeleri, devlet adına yasama, devlet adına yürütme, devlet adına yargı yetkilerinin nasıl kullanılacağı hususunda da hükümleri açıkça ihtiva etmektedir. Yine Anayasanın 11 inci maddesinde de “Anayasa hükümleri, yasamayı, yürütmeyi, yargıyı bağlar”denilmektedir.

Anayasamızın 87 nci maddesinden 92 nci maddesine kadar olan maddeler, Yüce Meclisin görevlerini teker teker tatat etmiştir; maddeler halinde, maddelerin içerisinde tatat etmiştir; ama, Yüce Meclisin görev alanı dışında kalan konular ise Anayasanın diğer maddelerine serpiştirilmiştir. Anayasanın 138 inci maddesi, Yüce Meclisin yetki alanında kalan hususları ifade etmektedir. 138 inci maddeye göre, yargı organına intikal etmiş olan konularda, özellikle dava açılmış olan olaylarla ilgili konularda Yüce Mecliste görüşmeler yapılamaz, müzakereler yapılamaz, hatta yargı makamlarına etkide bulunacak herhangi bir faaliyet gösterilemez.

138 inci maddeyle ilgili olan bu konu, yüksek mahkemeler tarafından, mahkeme başkanları tarafından da sık sık dile getirilmiştir. Bakınız, son olarak, Danıştayın 128 inci Kuruluş Yıldönümü münasebetiyle İdarî Yargı Günü konuşan Danıştay Başkanı Sayın Füzûzan İkinciogulları, konuşmasında aynen şunları söylemiştir: "Bu bağlamda, Anayasamızın 138 inci maddesinde ifade edilen 'görölmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz' hükmünün. Yasama Organı üyeleri için olduğu kadar, basın dahil, toplumun her kesimi için de geçerli olduğunu ve bu yasaklamanın adaletin etkilenmeksizin gerçekleşmesi ve yargı bağımsızlığının korunması açısından önemini hatırlatmak isterim."

Bir yüksek mahkeme başkanının bu açık ifadesi, Anayasanın bahsetmiş olduğum maddesine fevkalade mükemmel bir açıklık getirmektedir, teyit etmektedir.

Bir de Anayasanın 69 uncu maddesi var. Anayasanın 69 uncu maddesi ise, siyasî partilerin faaliyetleriyle ilgilidir ve bu arada siyasî partilerin mali denetiminin Anayasa Mahkemesine ait bir görev olduğunu açıkça ifade etmiştir. Herhangi bir organ, herhangi bir makam, ister icra kuvvetini haiz hükümet olsun ister yasama yetkisini haiz Parlamento olsun, bir siyasî partinin hesaplarını inceleyemez, defterlerine el koyamaz. Neden; çünkü, bu yetki, doğrudan doğruya Anayasa Mahkemesine verilmiştir.

Elbette, gerek 138 inci maddenin gerekse 69 uncu maddenin Anayasa yapıcısı tarafından Anayasaya konulmasında birtakım haklı nedenler vardır. Devletin yapısı, Üç kuvvet arasında belirlenmiştir: Bir yanda yasama organı, bir yanda yürütme organı, bir yanda yargı organı... Hepsinin de yetki alanları belirlenmiştir; birbirleri arasında yetki tecavüzü olmaması için gereken hassasiyet gösterilmiştir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bugün; bir hukuk devleti olan Türkiyemizde, bir olayla ilgili dava açılması konusunda, bir mahkemenin yetkili, diğer mahkemenin yetkisiz olması hususuna gösterilen itinaı, lütfen, hukukçu arkadaşlarımız teemmül buyursunlar. Bir dava, yetkisiz bir mahkemede açıldığı zaman, hemen, yetkili olan mahkemede açılması konusunda, dava açan kişiye imkân verilmektedir. Yetkiler, bu kadar önemli temel taşlarını teşkil etmektedir, devletin.

Şimdi, verilmiş olan bu önerge... Biz, bu önergenin özünden herhangi bir endişeye kapılıyor değiliz. Bu önerge, tamamen, son zamanlarda meydana gelen bir siyasî kargaşa içerisinde, iş olsun diye verilmiş bir önerge; ama, bunun özüne girmek istemiyorum; ben, doğrudan doğruya, hukukî gerçekleri vurgulamaya çalışıyorum.

Bu önergenin konusu iki noktaya taalluk etmektedir: Bir yandan, Süleyman Mercüme isimli bir vatandaşın Bosna'ya yardım paralarını ne yaptığı...

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) - İç etti!..

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Bu, şu anda yargıdadır; mahkemesi görülmektedir, yargılanmaktadır; hatta, yargılama bitmiş, Yargıtaya intikal etmiş, Yargıtay kararı bozmuş, yargılamaya devam edecektir. Dolayısıyla, Anayasanın 138 inci maddesi hükmü, bizim, burada, bu görüşmeyi yapmamıza anayasal bir engel teşkil eder, bu bir.

İkinci konusu nedir bu önergenin; Süleyman Mercüme ile Refah Partisinin mali bir ilişkisi olup olmadığına dair yönüdür. Süleyman Mercüme ile Refah Partisinin mali bir ilişkisi olup olmadığı hususu, Anayasanın 69 uncu maddesine göre, bu Mecliste kurulacak bir araştırma komisyonu tarafından araştırılabilecek bir husus değildir; neden değildir; çünkü, bir siyasî partinin mali hesaplarını, yani, Siyasî Partiler Kanununa aykırı olarak, birtakım kaynaklardan, yasak kaynaklardan kasasına para aktarılıp aktarılmadığı hususunu denetleme yetkisi Anayasa Mahkemesine verilmiştir; bu yetki, Anayasa Mahkemesinin hasrı yetkisidir. Dolayısıyla, bu açıdan da bu önergenin görüşülmesi imkânı yoktur.

Efendim, biz görüşürüz... Anayasanın 138 inci maddesine rağmen, 69 uncu maddesine rağmen, biz, bunları istediğimiz gibi yorumlarız; biz, bunların, bunun görüşülmesine engel teşkil etmeyeceği kanaatine varırız; biz, burada bunu görüşürüz... Görüşürsünüz de, görüşmenin neticesinde bir içtüzük hükmü ihdas etmiş olursunuz, işte, o içtüzük hükmü ihdası da, işi nereye kadar götürüyor; sizler, bunu, elbette çok çok iyi biliyorsunuz, takdir ediyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, Parlamentomuzdaki çalışmaları Anayasaya ve İçtüzüğe uygun olarak yürütmekte büyük hassasiyet göstermemiz gerektiğine inanıyorum. 19 uncu Dönemde bu hassasiyet gösterilmediği içindir ki, özelleştirmeye ilgili birçok kanun, Meclisten bu mantıkla geçirildi; ama, Anayasa Mahkemesinden geriye döndü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen, toparlar mısınız efendim...

ŞEVKET KAZAN (Devamla) - Hemen toparlıyorum.

Yine 20 nci Dönemde, bildiğiniz gibi, bu Parlamentoda, 3 hayati oylama yaptık. Bu oylamaların geçerli olmadığı konusunda, oylamadan sonra vaki olan itirazlarımız dikkate alınmadı, Anayasa Mahkemesine başvuruldu, işte. Anayasa Mahkemesi kararları açık.

Şimdi, milletimiz "bu Parlamentoda yer alan, görev alan milletvekilleri, sayın üyeler kanun çıkarmasını bilmiyor, çıkardıkları kanunlar Anayasa Mahkemesince iptal ediliyor. Bu Parlamentoda alınan kararlar doğru dürüst alınmıyor, alınan kararlar iptal ediliyor..." Bunlar, gerçekler, bunlar vakıalar. Şimdi, bu vakıalar, Parlamentonun itibarını, acaba yitirmeye mi vesile oluyor, yoksa artırmaya mı vesile oluyor?!

O nedenle, değerli arkadaşlarım, bendeniz diyorum ki, bu bahsettiğim noktai nazardan, yani Anayasanın 138 inci maddesi açısından görülen bir dava var, o davayla ilgili bir konu burada görüşülemez.

İkinci perspektiften, Anayasanın 69 uncu maddesi, bir siyasî partinin mali denetimini Meclise bırakmamıştır, Anayasa Mahkemesine bırakmıştır; bu siyasî partilerin demokratik teminatı olarak... Yoksa, bir siyasî parti, iktidarda çoğunluktadır, gelişmekte olan bir muhalefet partisini, kamuoyu nazarında yıkabilmek için bir aksiyona geçebilir, onun hakkında araştırmalar açabilir, önergeler verir; haliyle, rakibiyle burada, bu şekilde mücadele eder. Hayır... İşte, Anayasa yapıcı, buna imkân vermemek için, mali denetimleri münhasıran Anayasa Mahkemesine vermiştir.

Sayın Başkanım, bu iki açıdan, bu önergenin görüşülemeyeceği kanaatinde olduğumu ifade ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkür ederim Sayın Kazan.

Sayın Gönül, Başkanlığın görüşü istikametinde söz aldınız; buyurun.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bizim kanaatimiz odur ki, öncelikle, Meclis gündemine girmiş bir konu üzerinde, daha görüşmelere başlamadan, Başkanlığın tutumu hakkında görüşme açılmayacağı yolundadır; ancak, gündeme alınmış ve gündeme geçilme aşamasında, sizin olumlu görüşünüzü Genel Kurulumuza sunmak ve tutumunuzun doğru olduğu yolunda kanaatlerimi izhar etmek için huzurunuzda gelmiş bulunuyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri; Anayasanın 98 inci maddesi "Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir" hükmünü vazetmiştir. Anayasamızın 138 inci maddesinin üçüncü fıkrası da "Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz" hükmünü vazetmiştir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Size, bir fıkradan bir hüküm daha okumak istiyorum: "Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclislerinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz." Bu hüküm, 1961 Anayasamızın 132 nci maddesinin üçüncü fıkrasıdır; yani, 1982 Anayasamızın ve 1961 Anayasamızın üçüncü fıkra olarak düzenlenmiş olan bu hükmü aynıdır. Diyeceksiniz ki, niçin 1961 Anayasasının 132 nci maddesinin üçüncü fıkrasını okudunuz? Anayasa Mahkemesinin, 1980 öncesinde bu konuda vermiş olduğu bir karara sebep olan konunun ayniyetini Yüce Kurulunuza arz etmek için okudum.

Değerli arkadaşlarım, Anayasanın 132 nci maddesi, yargı organına intikal eden bir konuda -ve 138 inci maddenin, yine üçüncü fıkrası- Meclis araştırması yapılmasına engel olmaması gerekir; çünkü, Meclis araştırmasıyla, olayın, sadece siyasal yönü ele alınmakta, kesinlikle suçlu tespitine gidilmemektedir. Bu nedenle, yasama organınca yapılacak Meclis araştırmasıyla, mahkemelerin bağımsızlığının zedelenmesi, yargı organınca verilecek kararın etkilenmesi söz konusu olamaz. Esasen, Anayasanın, görülmekte olan bir dava hakkında yasama meclislerine yasakladığı husus, sadece, yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulması, görüşme yapılması ve beyanda bulunulmasıdır.

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) - Bizimki öyle değil...

ALİ RIZA GÖNÜL (Devamla) - Anayasa Mahkemesinin görüşü de aynen böyledir. Yüksek Mahkeme, aynı konu, yargı organına intikal etmiş bulunduğu için, 1970 yılındaki bir dava için, Başbakan hakkında yürütülmekte olan Meclis soruşturmasının, dava bitimine kadar ertelenmesine ilişkin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı kararını Anayasaya aykırı bulduğundan, 18.6.1970 tarihinde iptal etmiştir.

Değerli milletvekilleri, biraz önce, Refah Partisi Milletvekili Sayın Kazan, burada, Anayasanın 2, 6, 11, 89, 97, 138 inci maddelerinden bahsettiler. Bu maddeleri burada ayrı ayrı okumak, irdellemek için zamanımız yok; ama, bu maddelerin birbirini nakseden ne lafzı, ne de ruhu var. Bütün bu maddeler, bir uyum içinde, Anayasamızın ilgili maddelerinde yer almıştır.

Şimdi, Danıştay Başkanımızın, Danıştayın açılış törenlerinde yapmış olduğu görüşlere saygı duyarız; ancak, o, kendi kişisel görüşüdür; esas olamaz. Ben, Yüce Heyetinize, Anayasa Mahkemesinin bu konudaki kararını arz edeceğim, kısaca da gerekçesini sunmaya çalışacağım.

Cumhuriyet Halk Partisi ve Güven Partisinin açtıkları iptal davası üzerine. Anayasa Mahkemesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısında alınan bu kararı, içtüzük değişikliği niteliğinde gördüğü için, esasına girmiş ve Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesinin, 1970/25 ve 26 esas sayılı, 1970/32 karar sayılı ve 18.6.1970 tarihli bu kararını Yüce Meclise arz ediyorum: Bu kararın gerekçesinde, kısaca "Anayasanın 132 nci maddesinin üçüncü fıkrası, yalnızca görülmekte olan bir dava hakkında yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulmasını, görüşme yapılmasını ve

beyanda bulunulmasını yasaklamaktadır. Bir başka deyimle, yasama meclislerindeki görüşmelere, üçüncü fıkrayla konulan kısıtlama, sadece belirli bir davada kullanılan yargı yetkisiyle sınırlıdır. Bu nedenle, bir bölüm hükümlerini işlemez duruma getirmesi -yani, Anayasa, uyumlu bir bütündür-veya işlemelerini aksatması düşünülemez" diyor. Anayasa Mahkememizin, şu tartışmış olduğumuz konu üzerinde, 1970 yılında, tarih, esas ve karar numarasını Yüce Heyetinize arz ettiğim kararı vardır. Bu karar doğrultusunda gündeme alınması, görüşülmesi ve görüşülmeye başlanması yolundaki Sayın Başkanın kararı yerindedir; katılıyoruz ve olumlu oy kullanacağız.

Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gönül, teşekkür ediyorum efendim. Sayın Türk, buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son günlerde, siyaset ve hukukun iç içe geçtiği bir ortamda yaşıyoruz. Hukuk, siyasal mücadelelerde bir araç, bir silah olarak kullanılmaya başlanmıştır. Tabii, bir şeyi silah olarak kullandığınız zaman, bu, size karşı da kullanılabilir; bugün, aynı olayı, benzer bir olayı yaşıyoruz.

Şüphesiz, Türkiye'nin çok ciddi iç ve dış sorunlarla karşı karşıya bulunduğu bir sırada, Yüce Meclisin gündeminin, sürekli olarak, araştırma ve soruşturma konularıyla işgal edilmesi, bu sorunların çözümü bakımından olumsuz, üzücü bir durumdur; ancak, karşılıklı yolsuzluk iddialarıyla siyasal ortam öylesine karartılmıştır ki, durumun aydınlığa kavuşması, hem kamu vicdanının tatmini hem bütün ilgililerin yararı bakımından uygun olacaktır. Bu düşünce içerisinde, müzakere konusu araştırma önergesinin belirli bir çerçeve içerisinde görüşülmesine anayasal bir engel bulunmadığı kanısındayım.

Daha önce konuşan Sayın Kazan, bu önerenin öngörüşmesinin yapılması konusunda başlıca iki anayasal engel gösterdiler. Bunlardan birincisi; siyasal partilerin hesaplarının, gelir ve giderlerinin, mal edinimlerinin Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenmesidir; doğru, Anayasamızın 69 uncu maddesinde bu konu düzenlenmiş bulunmaktadır. Ancak, Anayasa Mahkemesi, hesap incelemesini, siyasî partilerin gelir ve giderleriyle, mal edinimlerinin denetimini, Siyasî Partiler Kanununun 75 inci maddesine göre evrak üzerinde yapar. Oysa, verilen araştırma önergesinde, belgeye bağlanmamış bazı hususların da araştırılması gerektiği ve önergede sözü edilen Süleyman Mercüme ile Refah Partisi arasındaki ilişkilerin aydınlığa kavuşturulması istenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin incelemesi konusuna girmeyen, giremeyecek olan hususların, Yüce Meclisin oluşturacağı bir araştırma komisyonunca incelenmesine herhangi bir anayasal engel yoktur, Anayasamızın 69 uncu maddesi böyle yorumlanamaz, Meclisin bilgi edinme ve denetleme hakkını kısıtlayıcı bir biçimde değerlendirilemez.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Anayasanın 138 inci maddesine gelince: Sayın Gönül'ün de belirttikleri gibi, bu madde, 1961 Anayasasındaki bir düzenlemeyi devam ettirmektedir. 1960 öncesinde yaşanan bazı üzücü olaylar, bu hükümlerin, konulmasına neden olmuştur. Öyle zaman olmuştur ki, bir adalet bakanı, Meclis kürsüsünden, bir mahkeme tarafından verilen kararı eleştirebilmiş, onun yanlış olduğunu söyleyebilmiştir. İşte, bu gibi durumlara meydan vermemek üzere, Anayasamızın 138 inci maddesinde, görülmekte olan bir davayla ilgili olarak, Yasama Meclisinde, yargı yetkisiyle ilgili herhangi bir görüşme yapılamayacağını, herhangi bir soru sorulamayacağını hükme bağlamaktadır; ancak, burada altı çizilmesi gereken nokta, yasak kapsamının, yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili olmasıdır.

Eğer, 1962 Anayasasında bu hükmün nasıl yer aldığını hatırlayacak olursak, konu kendiliğinden açıklığa kavuşacaktır. Kurucu Meclis, Temsilciler Meclisince kabul edilen 1961 Anayasasının 132 nci maddesinin ilk metninde, "yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili" ibaresi yer almamakta idi. Orada, görülmekte olan bir dava hakkındaki soru sorma ve görüşme yasağı, mutlak bir biçimde ifade edilmişti; ancak, Millî Birlik Komitesinde verilen bir önergeyle bu ibare eklenmiştir.

Buradan açıkça görülüyor ki, getirilen hüküm, hem 1960 öncesi olaylarına bir tepki hem de kuvvetler ayrılığının bir gereği olan hususun belirtilmesinden ibarettir. Burada görüşme yapılamayacak olan konu, yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgilidir. Yani, bu kürsüden, herhangi bir kişinin suçlu ya da suçsuz olduğu yolunda bir telkinde bulunulamaz, böyle bir soru sorulamaz, böyle bir görüşme yapılamaz.

Önümüzdeki araştırma önergesi, Süleyman Mercümelek ile ilgili olduğu ölçüde ve bu kişi hakkında, şu anda, ceza yargısında devam eden davalarla ilgili olduğu ölçüde, ortak bir noktaya sahiptir; yani, görülmekte olan bu davalarla, bu araştırma önergesi, kesişen iki daireye benzetilebilir. Burada yapılacak olan görüşmelerde, bu kesişen noktaya girilmeyecektir. Ancak, bu araştırma önergesinde de belirtildiği gibi, olayın, ceza yargısı kapsamı dışında kalan hususları da vardır. İşte, araştırma konusu olan budur. Bu, son derece hassas bir görevdir. Yüce Meclisinizce kabul edildiği takdirde, oluşturulacak olan araştırma komisyonu, bunu, çok dikkatli bir biçimde yerine getirmek durumundadır. Ayrıca, Anayasamızın 138 inci maddesinin, bu çerçevede içerisinde bir Meclis araştırmasına engel olmadığı; bu anlamda, Meclisin bilgi edinme ve denetleme hakkını kısıtlayıcı biçimde yorumlanamayacağı, bilimsel öğretilere kabul edilen görüştür.

Ayrıca, Sayın Gönül'ün, burada bir bölümünü okuduğu Anayasa Mahkemesi kararında da açıkça belirtildiği gibi, Anayasa Mahkemesi, 1970'te, zamanın başbakanı hakkındaki bir Meclis soruşturmasının, konunun yargıya intikal ettiği gerekçesiyle ertelenmesi kararını iptal ederken, belirtilen gerekçede, Meclisin araştırma yetkisinin kısıtlanamayacağını göstermektedir.

Şüphesiz, Anayasanın bütün hükümleri bir bütünlük içerisinde değerlendirilmelidir; Anayasanın hükümleri birbirini engelleyici, birbirini tıkayıcı biçimde anlamlandırılmaz. Anayasanın 138 inci maddesinde yasaklanan, yargı yetkisinin kullanılması konusunda, mahkemelere herhangi bir talimat verilmesidir, o yönde bir telkinde bulunulmasıdır, buradaki görüşmelerde, burada sorulacak olan sorularda, öyle bir sonuca varılmasıdır, yasaklanan budur; ama, bu çerçeve dışında, Meclisin araştırma hakkı tartışılmaz, zaten Meclis araştırması, Meclisin, belli bir konuda bilgi edinmesinden ibarettir. Eğer, komisyon, bu araştırma sonucunda, bir suç unsuruna, ayrıca, şimdiye kadar ceza yargısına konu teşkil etmeyen bir suç unsuruna rastlayacak olursa, bunu da, şüphesiz, ilgili makamlara duyurmaktan geri kalmayacaktır.

Özetleyecek olursak, Anayasamızın ne 69 uncu maddesi ne 138 inci maddesi, belirtilen çerçeve içerisinde bir Meclis araştırması yapılmasına engel değildir. Bu araştırmanın yapılması, hem olayın, Anayasa Mahkemesinin hesap incelemesi kapsamı dışında kalan yönleriyle hem ceza yargısının kapsamı dışında kalan yönleriyle aydınlığa kavuşması hem de Refah Partisinin kamu vicdanında aklanması bakımından yararlı olacaktır. Bu bakımdan, bu araştırmanın yapılmasına hukuki bir engel bulunmamaktadır.

Bu düşüncelerle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (DSP, DYP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türk, teşekkür ediyorum.

Sayın Malkoç, buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

Başkanlık görüşünün aleyhinde.

ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sözlerime başlarken, hepinizi hürmetlerimle ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, bugün, çok önemli bir konuyu görüşmekteyiz. Bizim, Refah Partisi olarak, Süleyman Mercümeç'in veya herhangi bir konunun araştırılmasından yana endişemiz yoktur; ancak, endişe ettiğimiz başka bir husus vardır ve bu, son derece önemlidir. Belki, Türk siyasî hayatında, bugün, belli bir denge oluşmuştur; ancak, belli bir müddet sonra, bizim burada alacağımız yanlış bir kararın, ileride kötü örnek teşkil edeceği kanaatindeyim.

Anayasanın 138 inci maddesi incelendiğinde, bu 138 inci maddenin, mahkemelerin bağımsızlığıyla ilgili bir bölüm olduğu; mahkemelerde, hâkimlerin, karar verirken hangi hususlara dikkat ederek, riayet ederek, ne şekilde hüküm verecekleri açıklanmıştır ve bu konuda, mahkemelere "görülmede olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz" hükmünün getirilmesinin arka planı vardır. Tarih okuyanlar ve yaşı müsait olanlar bilirler; Anayasaya; yani, 1961 Anayasasına bu hüküm konulmadan önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, 1950-1960 dönemi arasında kurulan tahkikat komisyonları, mahkemelerin işleyişine tesir etmiş, kararlarını olumsuz yönde etkilemişlerdir. İşte, bizim endişemiz de,

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

atılacak olan bu adımın, yanlış olarak alınacak olan bu kararın, ileride endişelere yol açması ve kötü emsal teşkil etmesi sebebiyledir; yoksa, Allaha çok şükür, bizim Partimizin, hiçbir şeyden, araştırılacak hiçbir husustan endişesi yoktur. (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, özellikle üzerinde durmak istediğim diğer bir husus da şudur: Biz, burada göreve başlarken, bu Anayasanın üzerine yemin ettik ve bu Anayasaya bağlı kalınacağına dair yemin edildi. İşte, bu Anayasanın 138 inci maddesinin farklı şekilde yorumlanarak ileride sıkıntıya yol açması, mahkemeler üzerinde gölgeye neden olacaktır.

Muhterem Başkan, sayın arkadaşlarım; bu kuralları biz koymadık, Anayasayı yapanlar bu kuralları koydu; ama, mevcut kurallara hepimizin uyma mecburiyeti vardır. Eğer bu kurallara uymazsak ne olur biliyor musunuz; en hafifinden, Hükümetin güvenoyu almasıyla ilgili, olağanüstü halle ilgili ve Çekiç Güç'le ilgili yapılan yanlış yorumlar neticesinde olduğu gibi, bu yanlış kararlar da, Anayasa Mahkemesinden döner. Biz bunu istemiyoruz. Meclisin, hukuka yemin etmiş olan milletvekilleri Anayasaya uysunlar istiyoruz.

Değerli kardeşlerim, bizden önce konuşan değerli sözcüler. Anayasa Mahkemesinin, 1970/25 esas, 1970/32 sayılı kararından bahsettiler; Doğrudur; bu karar yerindedir; ama, bu karar bizi desteklemektedir. Zira, bu kararda söz konusu olan hadise, Meclis soruşturmasıyla ilgilidir. Oysa, şimdi görüşeceğimiz husus, Meclis araştırmasıyla ilgili bir olaydır. Arada ne fark vardır; Meclis soruşturması, tıpkı, Anayasanın 138 inci maddesi gibi, Anayasanın 100 üncü maddesinden kaynaklanmaktadır. Meclis araştırması ise, İçtüzük hükümlerinden kaynaklanmaktadır. Bizden önce konuşan değerli arkadaşlarımı ve değerli hukukçuları bu konuya dikkat etmeye davet ediyorum.

Değerli kardeşlerim, Süleyman Mercüme'le ilgili, 19 uncu Dönemde yapılan araştırmalarda, komisyon rapor verdi ve raporun 242 nci ve 243 üncü sayfalarında, Süleyman Mercüme ile Refah Partisinin alakasının bulunmadığı rapora derç edildi. Bu raporu hazırlayan komisyonda, Refah Partisinin, sadece 1 üyesi vardı, bu araştırmayı veren Doğru Yol Partisinin de 5 üyesi vardı. Peki, ne değişti; aslında hiçbir şey değişmedi. Sadece, ortamı bulandırmak için bunlar yapılmaktadır.

Ayrıca, şunu ifade etmek istiyorum: Refah Partisinin eğer bu konuda yanlış bir tutumu varsa, Anayasanın 69 uncu maddesinde belirtildiği gibi, Anayasa Mahkemesi, bu konuyu inceleyebilir. 69 uncu madde çok dikkatlice okunduğunda, şu görülecektir: Anayasa Mahkemesine bu denetim görevi verilerek, Mecliste çoğunluğu bulunduran siyasî partilerin, diğer partiler üzerindeki baskıları ortadan kaldırılmıştır. Yani, siyasetin yerine hukuk, birinci plana alınmıştır, o açıdan önemlidir; ama, biz, burada, eğer yanlış bir karar verirsek, Anayasaya aykırı karar verirsek, önümüzdeki günlerde, önümüzdeki yıllarda, iktidarda bulunan partiler, muhalefet partileriyle ilgili olarak, Mecliste bu tür araştırmaları yapar ve Türk siyasî hayatında yeni sıkıntılara sebep oluruz. Yoksa, bizim, bu hukuki mütalaalardan başka herhangi bir endişemiz yoktur.

Değerli kardeşlerim, Anayasanın 69 uncu maddesinde, siyasî partilerin, siyasetin, siyasîlerin husumetinin dışında bırakılmak istenmesindeki sebep, tarihi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Değerli sözcüler, burada,

1961 Anayasasına dayanarak birtakım şeyler söyleyebilirler; ama, unutulmasın ki, aynı şeyleri, biz Refah Partisi olarak "alınan güvenoyu geçerli değildir" daha doğrusu "güvenoyu alınmamıştır" dediğimizde de söylediler; ama, ne oldu; olay, Anayasa Mahkemesinden döndü ve neticede, bizi izleyen vatandaşlarda "bu Mecliste doğru dürüst karar almasını bilmiyorlar" intibasını uyandırdılar. İşte, biz, bu sıkıntıyı silmek için, sırf hukuki mütalaalar sebebiyle bunun üzerinde hassasiyetle duruyoruz.

Ayrıca, Refah Partisinin, mali yönden, Anayasaya veya Siyasî Partiler Kanununa aykırı eylemleri varsa, Anayasa Mahkemesinin yanı sıra, Cumhuriyet Başsavcılığı, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı da bunun üzerinde durabilir; ama, bunlara dikkat etmeyerek, bu Mecliste yemin ettiğimiz Anayasa ve hukukun üstünlüğü yerine, siyasî tercihlerimizi birinci plana alırsak, önümüzdeki günlerde, mahkemeler üzerinde gölgeler oluşacaktır.

Değerli kardeşlerim, Anayasanın 138 inci maddesinin diğer önemli bir tarafı da şudur ve biz, onun için diyoruz ki, mahkemelere intikal etmiş olan hususlar, Mecliste araştırma konusu yapılamaz.

Meclis soruşturması farklıdır, buna da dikkatinizi çekmek istiyorum. Biliyorsunuz, Meclis soruşturması, bakan veya başbakanla ilgili olur; ama, Meclis araştırması, Süleyman Mercüme'le ilgili olabileceği gibi, herhangi bir kişiyle ve herhangi bir konuyla ilgili olabilir. Bunun önemi şuradadır: Değerli kardeşlerim, bugünkü Anayasada, hâkimler ve savcılarla ilgili, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu vardır. Eğer, biz, burada, yargıda görülen bir meseleyle ilgili, bir davayla ilgili araştırma yaparsak, iktidarda olan parti, bu komisyonda zaten çoğunluktadır; aynı zamanda, iktidarda olan parti, Adalet Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı Müsteşarıyla, hâkimler ve savcılar üzerinde etkilidir. İşte, bu hususlara dikkat etmemiz gerekir.

Allah'a çok şükür, bizim, ne Süleyman Mercüme konusunda ne de herhangi bir konuda hesap veremeyecek hiçbir hususumuz yoktur; alnımız açıktır o konuda. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Lütfen... Toparlarmısınız...

ŞEREF MALKOÇ (Devamla) - Tekrar ifade etmek istiyorum; eğer, Anayasanın 138 inci maddesi gözardı edilirse, şunu unutmayın ki, önümüzdeki yıllarda, 1950 ilâ 1960 yılları arasındaki mahkemeler üzerinde belli ölçüde baskı kuran siyasî dönem yeniden gelecektir. Bu, ne iktidara yarar ne muhalefete yarar ne halkımıza yarar ne de Türk Milletine yarar. Bu açıdan, tekrar, hukuki endişeyle ve mütalaayla ifade ediyorum; Yüce Meclisin değerli üyelerinin, bu hukuki mütalaalara kulak vererek, usul konusunda, Refah Partisinin görüşüne olumlu oy vermelerini temenni ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Malkoç, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Yüce Kurul, 7.5.1996 tarihli 48 inci Birleşimde, gündemin 46 ncı sırasında yer alan (10/63) esas numaralı Meclis araştırmasının bugün görüşülmesine dair karar vermiştir. Usul tartışmasındaki görüşlerden, şuna ya da buna, Başkanın içtenlikle katılıyor olması ya da olmaması, Başkanlık için çok önemli değildir. Başkanlar -arzu etmiyor olsalar bile- hukuk ne arzu ediyorsa onu uygulamak zorundadır, tarafsızlığın gereği budur.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Açtığım usul tartışmasında, Başkanlığımızın, başta izhar ettiği kanaatte değişiklik olmamıştır. Neden olmamıştır; çünkü, Genel Kurul daha önce bir karar vermiştir. Bu kararı değiştirebilmem...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Niye açtın o zaman?

BAŞKAN - Sayın Genç, neden açtığımı, 64 üncü maddeye...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bir dakika... Soruyorum size, Genel Kurulun karar verdiği bir konuda usul tartışması açılır mı? (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN-Müsaade buyurun... Oturur musunuz... Lütfen... Oturur musunuz...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bana karşı biraz saygılı hitap etmesini bilin. (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Genç, mecbur musunuz ortalığı karıştırmaya? (RP sıralarından alkışlar)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Partili olabilirsiniz; ama, Meclis Başkanvekilisiniz, taraf olamazsınız. (RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Genç, oturur musunuz...

Buraya çıkardık kurtulalım diye, yine kurtulmak mümkün olmadı...

Sayın Genç; oturur musunuz...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sizden kurtulalım... Benden niye kurtulalım?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, daha önce izhar ettiğim gibi, Sayın Genel Kurula, hukukî bir mütalaadan ziyade, bir kanaat arz etmeye çalışıyorum. O kanaatimi neden izhar ettim; benim kanaatim istikametinde değil de, Sayın Kazan'ın, çok gerekçeli biçimde ortaya koyduğu hususlara uymuş olsaydım, bugün, bunu değiştirmiş olmam gerekirdi. Halbuki, bizim Meclisimizde tekriri müzakere yöntemi yoktur, çift Meclisle birlikte tekriri müzakere usulü ortadan kaldırılmıştır. Bundan dolayı, Genel Kurulun 7.5.1996 tarihinde aldığı kararı Başkanlığın yok sayması mümkün değildir.

M. HALUK MÜFTÜLER (Denizli) - O zaman niye açtınız usul tartışmasını Sayın Başkan?

BAŞKAN - Açtığım usul tartışmasına gelince, 64 üncü madde gayet açıktır; Başkan, usul tartışması açabilir seçeneğini vermiyor "açar" diyor. Bu amir hükme uymaya mecburum, benim Başkanlık anlayışım budur. Başkasının ters anlayışına benim uymam da, lütfen, beklenmemelidir. (RP sıralarından alkışlar)

Bu sebeple, Başkanlığın görüşünde bir değişiklik olmamıştır.

İçtüzük değişikliğinden sonra sözlü soruların görüşülmesinde uygulanacak usule ilişkin Başkanlık açıklaması

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	1	57	4.6.1996	240-243	Kamer Genç	Ali Günaydın	Ünal Yaşar

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, alınan karar gereğince "Sözlü Sorular" kısmına geçeceğiz; ancak, bilindiği üzere, sözlü soruların müzakere biçimiyle ilgili İçtüzüğümüzde yeni bir değişiklik yapıldı. Aslında, ilk uygulaması olması dolayısıyla, ben, Genel Kurulun bu konuda bazı noktaları açıklığa kavuşturması gerektiğine inanıyorum.

Şimdi, özellikle, 98 inci maddenin sondan ikinci fıkrasında diyor ki: "Hükümet adına cevap vermek için söz alan bakan; gündemde bulunan sözlü soru önergelerinden birden fazlasını sıra gözetmeden cevaplayabilir. -bu doğru- Bu hakkını kullanmak isteyen bakan, önceden birleşimi yöneten Başkana isteğini bildirir. Başkan bu isteği birleşimi açtıktan sonra derhal Genel Kurula duyurur. Konuları aynı olan sözlü sorular birleştirilerek cevaplandırılabilir." Sayın milletvekilleri, burada bir tereddüt var. Biliyorsunuz, birleşim açılır açılmaz, önce gündem dışı konuşmalar var; gündem dışı konuşmalardan sonra da Genel Kurula sunuşlar var, seçim var. Ondan sonra, bu sırayı takip ederek, Meclis araştırması varsa o görüşülecek, yoksa, birleşimin başında birer saat sorular sorulacak.

Şimdi, benim burada Genel Kuruldan öğrenmek istediğim şudur: Benim şahsi fikrime göre, bakan, aynı birleşimde birkaç tane soruyu cevaplandırmak isterse, bu isteğini Başkana iletmesi ve birleşimin başında, daha gündeme geçmeden, Başkanın, bunu Genel Kurulun bilgisine sunması biraz olanaksızdır. Bence, İçtüzüğün bu hükmünü şu şekilde yorumlarsak, daha sağlıklı olur: Sözlü soruların cevaplandırılmasına geçildikten sonra, bakan, bu isteğini belirtsin ve Başkan da, o sırada, Genel Kurulun bilgisine arz etsin. Aksi takdirde, Başkanın, daha birleşimi açar açmaz, gündem dışı konuşmalara geçmeden, gündemin son sıralarındaki bir konuyu açması, çalışma insicamını, nizamını da bozar. Ben, bu konuyu, bu şekilde uygulamak istiyorum. Eğer, Genel Kurulda, bu konuda bir itiraz varsa veya arkadaşlarımız bu konuya daha değişik bir yorum getirmek isterlerse, bunu belirtsinler. Gerekirse, bir usul tartışması da açarım; çünkü, bundan sonraki uygulamalara esas olacağı için, İçtüzüğün 98 inci maddesini ilk defa uygulayacağımız için bir tereddüt olmasın; Genel Kurulda "yok efendim, bakan, şu safhada bunu sorsaydı, sormadı; cevaplandıramaz" gibi itirazlar olmasın; Başkanlık Divanında bulunan arkadaşlarımız da zor duruma düşmesin. Yani, İçtüzükte deniliyor ki: "Bu hakkını kullanmak isteyen bakan, önceden birleşimi yöneten Başkana isteğini bildirir." Önceden denilen, bir gün önceden mi, iki gün önceden mi veyahut da Genel Kurul sırasında mı... Bunların hepsi açıklanmaya muhtaç konulardır. İçtüzükte "Başkan bu isteği, birleşimi açtıktan sonra derhal -'derhal' kelimesi de var- Genel Kurula duyurur" deniliyor. Benim uygulamam bu şekilde olacaktır. "Sözlü Sorular" bölümüne geçildikten sonra, birden fazla soruyu cevaplandırmak isteyen bakan, Başkanlık kürsüsünde bulunan Başkanvekiline isteğini bildirir; o sırada da, birleşimi yöneten Başkan, bu konuyu,

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Genel Kurulun bilgisine arz eder.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Doğan.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) – Sayın Başkan, şimdi, konuşmalarınız zabıtlara geçiyor ve belli bir usul ihdas ediyorsunuz. Sayın bakan isterse, oturum açılmadan önce, size bir yazıyla başvurabilir; çünkü, bu...

BAŞKAN – Hayır, ona bir şey demiyorum; Başkanın Genel Kurula sunuş şekli önemli.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) – Yani, konuşmalarınızdan, o kapıyı kapattığınız anlamı çıkıyor.

BAŞKAN – Hayır, hayır, o kapıyı kapatmıyoruz.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) – Bir bakan, her zaman -ki, bu tartışmaya başlamadan önceye kadar- Başkana, bu soruları ne şekilde cevaplandırabileceği konusunda, birkaç tanesini de birleştirerek cevaplandırma isteğini verebilmelidir.

BAŞKAN – Zaten, o, İçtüzükte var.

ABDULLAH AYKON DOĞAN (Isparta) – Evet.

BAŞKAN – İçtüzükteki bir yorum meselesi; 98 inci madde yeni değişti. Şimdi, esas olan, bakanın, bunu, önceden, yazılı olarak Başkanlığa bildirmesidir. Başkanlık da, olanak bulursa, bunu, hemen -telefonla veya en seri şekilde- soru sahiplerine bildirebilir; ama, İçtüzükte "bakan, önceden -birleşimden önce, daha önce- birleşimi yöneten Başkana isteğini bildirir. Başkan derhal Genel Kurulun bilgisine sunar" deniliyor. Birleşim ne zaman açılıyor; yeterli çoğunluk olunca açılıyor. "Derhal" dediği için, o sırada sunmak zorunda kalıyor. O zaman daha gündem dışı konuşmalar var; gündeme geçilmemiştir. Yani, esas olan şudur: Sayın Bakanın, bu konuları, önceden, yazılı olarak bildirmesi temel kuraldır; ancak, bunu, önceden bildirmediği takdirde, Genel Kurula da geldiğinde bildirdiği takdirde, sözlü soruların cevaplandırılmasının başında -ortasında değil- başkana bildirmeli ve başkan da bu konuyu o sırada Genel Kurulun bilgisine sunmalıdır.

Ben, bu şekilde yorumluyorum; yani, ileride bir ikilik olmasın, Başkanlık Divanında bulunan arkadaşlarımız da zor duruma düşmesin diye ben, bunu bu şekilde yorumluyorum; ama, bu konuda ters bir şey...

Sayın Asiltürk, sizin de ayrı bir fikriniz varsa, söyleyin efendim.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) – Sayın Başkan, bu düzenlenirken, daha önceden sayın bakanların bu arzularını bildirmeleri, bu arzularını sayın bakanlar bildirdikten sonra da, Meclis Başkanlığının, ilgili arkadaşlara haber vermesi düşünüldüğü için böyle bir düzenleme yapılmış oldu ve buna paralel olarak, hemen Meclis açılır açılmaz bildirmesi de, yine, o arkadaşların burada olmalarını sağlamak bakımından önemli. Eğer, öyle yapılırsa daha uygun olur.

BAŞKAN – Efendim, dediğiniz doğru. Tabii, önceden bildirilmesi temel ilke; yani, yazılı bildirilmesi ve soru sahibine de, Başkanlıkça, önceden

bildirilerek, sayın milletvekili arkadaşımızın Genel Kurul salonunda bulunmasının sağlanması en doğru şey; fakat İttüzük hükmü o şekilde anlaşılmıyor. Bakın, İttüzükte "Bu hakkını kullanmak isteyen bakan, önceden birleşimi yöneten başkana isteğini bildirir. Başkan bu isteği birleşim açıldıktan sonra -bakın, birleşim ne zaman açılıyor; işte, toplantı yetersayısı vardır, ondan sonra açılıyor, ondan sonra- derhal Genel Kurula duyurur" deniliyor. İttüzük değişikliğini getiren arkadaşlarımız böyle yazmış. Tabii, biz de bunu yeni kabul ettik. Bu husus, biraz da, herhalde hazırlayanların ve bizim de dikkatimizden kaçmıştır, yani, buna bir yorum getirmek için...

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) – Sayın Başkan iki husus var. Bir tanesi, daha önceden bildirilmesi hususu. Bu, o oturumdan önceye ait bir konu; bildirir, Başkanlık ilgili arkadaşları haberdar eder. Ancak, ilgili arkadaşları haberdar ettikten başka, ayrıca, bir de, Genel Kurula, daha görüşmelerin başlangıcında haber vermiş olur ki, bu iş biraz daha sıhhatli yürüsün. Yani, böyle düşünüldü, böyle bir düzenleme...

BAŞKAN – Başkanlığı, daha önceden o üyeleri haberdar eder yükümlülüğü altına sokamayız, İttüzük de böyle bir yükümlülük getirmiyor; ama, böyle bir kolaylığın sağlanması konusunda, Başkanlık, gayret sarf edecektir; ama, buraya gelip de "Başkanlık daha önceden bana bu konuyu bildirmede, dolayısıyla sorumu cevaplayamazsınız" denilmemesi için, ben bunu açıklama ihtiyacını hissettim. Yani, esas olarak, dediğinize riayet edilecektir; ama, Başkanlığın daha önceden soru sahibine bu konuyu bildirmemesi, o sorunun burada cevaplandırılmasına engel teşkil etmez.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) – Tabii.. Ayrıca, işte onu da nazarı itibara alarak, Başkanlık, daha önce, iyi niyetle ulaştırmaya çalışır; ama, ulaşamaz... İşte bunu düşünerek, açılır açılmaz da Genel Kurula bildirir, bütün bunlar yerine getirilmiş olur.

BAŞKAN – Ama, Sayın Asiltürk, daha gündeme geçmeden, yani, gündem dışı konuşmalardan önce, Başkanlığın Genel Kurula sunması biraz ters bir şey oluyor. Yani, gündem konusu dışında bir konuyu dile getirmek oluyor ki, o bakımdan, ben, bunu, sözlü sorulara cevap verilmesinin tam başlangıcında söylemekte yarar var diyorum.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) – Yani, o sizin tefsir ettiğiniz...

BAŞKAN – Uygulamayı bu şekilde yapalım diyoruz; ama, arkadaşlarımız, ileride, Genel Kurulu ve milletvekillerini daha rahatlatacak bir çözüm tarzını getirirlerse, o yolda da hareket edilecektir. Değil mi?.. Öyle yapalım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) – Sayın Başkan "Sunuşlar" kısmında sunulur, olur, geçer efendim. O zaman, bu konu ihtilaf olmaktan çıkar. "Sunuşlar" kısmında takdim edilir, Genel Kurul haberdar edilmiş olur, ilgili arkadaşlar da olayı takip eder.

BAŞKAN – "Sunuşlar" bölümünde de olabilir. "Sunuşlar bölümünde" dersek daha sağlıklı olur; o da bir sunuş olarak geçer; daha iyi olur. Ben, arkadaşşıma teşekkür ederim. Şimdi "Sözlü Sorular" kısmına geçiyoruz.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

İçtüzüğün 87 nci maddesine göre, verilen değişiklik önergeleriyle ilgili daha evvelce yapılan uygulamalara devam edilip edilmeyeceği hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	1	85	31.7.1996	271-281	Kamer Genç	Kâzım Üstüner	Ünal Yaşar

BAŞKAN - Şimdi, önergeleri, aslında, aykırılık derecelerine göre işleme koyacağım; yalnız, benim, İçtüzüğe göre, önergelerin bu şekilde okunmasıyla ilgili olarak ciddi bir tereddüdüm var. Önce, gelen önergeler okunur; okununca, gerekçesiyle birlikte ilk okumada okunmayan kısmı, sonradan ikinci defa okumak, bence, bir defa usule aykırı. Bir uygulama yapılmış; ben, bu uygulamayı içime sindiremiyorum.

Bakın "Başkan, önergeye katılıp katılmadığını komisyona ve Hükümete sorar. Komisyon ve Hükümet katılmama gerekçelerini kısaca açıklayabilirler. Hükümetin veya komisyonun katılmadığı önerge, sahibi tarafından beş dakikayı geçmemek üzere açıklanabilir." Her halükârda "komisyon ve hükümet katılmadığı takdirde, önerge sahibinin açıklama hakkı vardır. Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez" denilmektedir. Olabilir ki, önerge sahibi, önergesi hakkında konuşmak istemez, der ki "gerekçesi var, gerekçesini okuyun." Yani, yapılan uygulama, bence çok hatalı. Geçmişte uyguladığımız bir usul vardı; geçmişteki bu usulde ne yapıyorduk? Komisyon, komisyon sıralarında çoğunluğu buluyor, önergeye katılıyordu; o zaman, önerge sahibinin konuşma hakkı doğmuyordu.

Şimdi, bugüne kadar yapılan uygulamada, yani, benden önce bir arkadaşımızın yaptığı uygulamada, evvela önerge okunmuş -yalnız metin okunmuş, gerekçe okunmamış- arkasından, hükümete sorulmuş, hükümet veya komisyon katılma yönünde fikir beyan ederse, önerge sahibine konuşma hakkı doğmuyor. Bu sırada, önerge sahibi konuşacak veyahut da önergenin gerekçesi okunacak; bence ters bir şey. Benim şahsi anlayışıma göre, evvela, önerge, gerekçesiyle birlikte okunmalıdır, ondan sonra, hükümete ve komisyona sorulmalıdır. Eğer, komisyon ve hükümetten herhangi birisi bu önergeye katılırsa, önerge sahibinin konuşma hakkı doğmamalıdır; İçtüzüğün değiştirilmesindeki amaç bu olmalıdır. Yani, bu, çok önemli bir uygulama olduğu için, eğer, gruplar isterlerse, bu konuda bir usul tartışmasını da açmak istiyorum; yani, çünkü, bundan sonra çok karşımıza gelecek. Yok, önce gerekçeyi okumayacağız, hükümet katılmayacak, o zaman, "benim söz hakkım var" der üye... Böyle olursa, o zaman, İçtüzüğün değiştirilmesinin amacı da bu değil.

ÖNDER SAV (Ankara) - Usul tartışması açalım...

NİHAT MATKAP (Hatay) - Usul tartışması açalım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet, bu konuda usul tartışması açmak istiyorum; yani, usul tartışmasını şu konuda açmak istiyorum arkadaşlar: Şimdi, önerenin gerekçeli verilmesi zaten İktüzük hükmüdür.

Önerge, önce okunurken, gerekçe ve metin de okunmalıdır; ancak, önergeyi veren milletvekili arkadaşımız, gerekçenin okunmasını istemezse, o zaman, önerenin gerekçesi okunmaz ve arkasından, hükümet veya komisyon, bu önergeye katılırsa, önerge sahibinin söz hakkı da doğmaz; ama, önergeye, hükümet ve komisyonun katılmamasına rağmen, eğer, milletvekili arkadaş "ben konuşmak istemiyorum, benim gerekçem zaten yazılıdır" derse, bu halde de, kendisine söz verilmez.

Ben, İktüzüğün bu maddesini böyle anlıyorum. İsterseniz, arkadaşlarımız, bu konudaki düşüncelerini söylesinler; çünkü, bundan sonra da çok uygulama olacak, ters bir şey olmasın.

Benim bu düşüncemin lehinde ve aleyhinde söz isteyen var mı efendim? Sayın milletvekilleri, başka bir şekilde, yani, oya konulmasını talep ediyorlarsa, buna da açığım. Bu konuda bir görüşme açmak istiyorum efendim.

ÖNDER SAV (Ankara) - Sayın Başkan, söz istiyorum

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) - Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Sav, Sayın Soysal...

Sayın Sav, buyurun efendim.

Efendim, siz, benim düşüncemin lehinde mi aleyhinde mi konuşacaksınız, onu bir anlayalım da.

ÖNDER SAV (Ankara) - Ben, sizin düşüncenizin aleyhinde konuşacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Peki efendim. Zaten, her zaman karşı karşıyayız herhalde. (Gülüşmeler)

ÖNDER SAV (Devamla) - Ben, Meclisi yöneten, tarafsız olması gereken bir sayın üyeyle, asla karşı karşıya olmayı düşünmem; ama, uygulaması hukuka aykırıysa, elbette, hukuk bilginin gereği, karşı olmayı da görev bilirim Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki efendim, buyurun.

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Sayın Başkanımız, belki, gerçekten, ileride de tartışılmaya devam edilecek düşüncesiyle, İktüzüğün 87 nci maddesindeki "Değişiklik önermeleri" başlıklı pek çok fıkradan oluşan metni tartışmaya açmak gerektiğini duydu. Aslında, usulden midir, değil midir; onu, bir kez daha düşünmemiz gerekiyor.

Sayın Başkanımız, sanıyorum, bu maddenin, daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda tartışması yapılırken, herhalde, Genel Kurul

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

salonunda yoklardı. Kendilerinin şimdi oturduğu makamda, Refah Partisi Grubu adına Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekilliğine seçilmiş olan değerli arkadaşımız Sayın Yasin Hatiboğlu oturuyor ve Meclise başkanlık ediyordu.

BAŞKAN - Ben de Komisyon sırasında Meclisi temsil ediyordum Sayın Sav.

ÖNDER SAV (Devamla) - Gözleyememişim efendim, kusura bakmayın. O zaman, bunu bilmeniz gerekiyor Sayın Başkan. Benimle karşılıklı tartışmayın da, bu konuşma bittikten sonra, bunu, karşı karşıya, dostça konuşalım. Lütfen, şimdi, beni sükûnetle dinleyin de...

O zaman, Sayın Hatiboğlu, benim uyarım üzerine bu uygulamanın ileride de sıkıntı yaratacağını düşünerek, yapmış olduğu uygulamadan döndü ve çok güzel bir duyguyla "hatadan dönmek de büyüklüktür" deyip hatadan döndüğünü söyledi ve bu, Meclis tutanaklarına da geçti.

Sayın Hatiboğlu, bu maddenin uygulamasını, o zaman, bizim istediğimiz biçimde yorumladı. Değişiklik önergesinin verilmesiyle, değişiklik önergesinin okunmasını, okunduktan sonra, komisyona ve hükümete sorulmasını, komisyon ve hükümetin katılmama gerekçesini kısaca açıkladıktan sonra, bu konuda katılmadığı belirince, önerge sahibinin iki seçeneği var önünde, iki tercihi var: Ya 5 dakikayı geçmemek üzere çıkıp önergesini açıklayacak ya da "ben önergeme iliştiğim gerekçeyle yetiniyorum, o gerekçe yeter derecede açıktır" diyecek ve gerekçenin okunmasıyla yetinecek.

Aslında, İçtüzüğün düzenlenişi belki biraz çapraşık, belki takdim tehirler var, belki sondaki fıkranın biraz önde yazılması gerekiyordu.... Fıkralarda bir karışıklık olmuş olabilir; ama, tümüyle okunduğu zaman, bu maddenin lafzını bir kenara bıraktığımızda, ruhu da, bizim anlatmaya çalıştığımız şekildedir. Yani, önerge okunacak, hükümet ve komisyona sorulacak, hükümet önergeye katılıyorsa, mesele yok; katılmıyorsa, önerge sahibinin tercih hakkı doğacak; dönecek, oturumu yöneten Meclis Başkanı "komisyon ve Hükümet önergenize katılmadı, konuşacak mısınız" diyecek veya üye yerinden "ben konuşacağım" diyecek, tercih hakkını kullanacak. Sayın Başkanımızın açıkladığı türdeki bir uygulama, üyenin tercih hakkını, baştan ketm ediyor, baştan yok ediyor. Üyenin ne yapacağını, Meclisi yöneten Sayın Başkanımız bilemez; o, ilerideki evrede ortaya çıkacak bir konudur. O nedenle, Sayın Yasin Hatiboğlu'nun Genel Kurulu yönettiği gündeki, tutanaklara geçen uygulaması doğrudur; Yüce Meclisin bu uygulamayı değiştirmesine de hiçbir gerek yoktur.

Bu düşüncemizi bu şekilde açıklamak gereğini duyduk.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sav.

Sayın Soysal... (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Soysal, lehte mi aleyhte mi?

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) - Üzerinde konuşacağım Sayın Başkan. Bir tartışma açtınız. Yani, o konuda görüş belirsiz de, o görüş belirlensin diye konuşacağım.

BAŞKAN - Lehte, aleyhte deniliyor da efendim...

Buyurun.

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) - Benden önce konuşan Sayın Sav da söyledi. Bazı takdim tehirler yapılması gerekiyor aslında, Tüzük maddesinin yazılmasında. Eğer, Tüzük maddesi deseydi ki "değişiklik önergesi gerekçesiyle birlikte okunur" tartışma çok daha basitleşmiş olacaktı; çünkü; ondan sonra yapılacak olan tartışmanın ne üzerinde yapıldığını, hükümetin ya da komisyonun niçin katılıp katılmadığını anlayabilmek için önce, değişiklik önergesini anlamak gerekir; zaten, gerekçe de o maksatla yazılır. Eğer, lafzı açık değilse -ki, çoğu zaman olabilir- onu açıklamak üzere bir gerekçe yazılmıştır. Onun için, önerge okunduğu zaman, o gerekçe de birlikte okunursa o zaman, Hükümet niçin katılıyor, niçin katılmıyor; o, zaten, kendiliğinden bir ölçüde anlaşılmış olur. Onun için, ben diyorum ki, hükümet ya da komisyon, katılsın ya da katılmasın, önerge sahibinin "gerekçem okunmuştur zaten, Meclis fikir sahibi olmuştur" demesi mümkün ya da bu gerekçe okunduğu halde, "Hükümet şu noktalarda ya da komisyon şu noktalarda katılıyor katılmıyor, orada bir yanlış anlama var" ya da "gerekçe yeterince açık değildir" ya da "yeni bir delil getirmişlerdir, onun üzerinde konuşmak istiyorum" diyerek, önerge sahibinin, yine söz hakkının olması gerekir.

Onun için, o noktada önerge sahibine, gerçi, İçtüzük maddesinde "...gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez" deniliyor, bu olabilir; fakat, gerekçesinin okunmasını bu noktada değil; yani, onun tercihinin bırakmamak gerekirdi. Belki, bir daha okunmasını; yani, öyle anlamamız gerekir. Önerge, gerekçesiyle birlikte başında okunmuştur; önerge sahibi "Hükümet ya da komisyon bu noktada itiraz etti, gerekçemin bir daha okunmasını istiyorum" diyebilir; ama, onun dışında, bunu demişse, artık kendisine söz verilmez.

Onun için, o noktada, sormak değil de, "gerekçemin yeniden okunmasını istiyorum" diyen önerge sahibine söz verilmez biçiminde yorumlamak daha doğru olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN - Pardon efendim; yani, hangi halde önerge sahibine söz verilmez?

Hükümet ve komisyon katılıyor, Hükümet veya komisyondan birisi önergeye katılıyor; buna rağmen, önerge sahibi de çıkıyor diyor ki, "ben önergemin gerekçesinin okunmasını istemiyorum." Söz verecek miyiz vermeyecek miyiz?

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Efendim, zaten onun takdirine bırakılmaması gerekir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Ama, efendim, işte, ben de o konuda tereddüt ediyorum.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - İşte onun için, önerge, gerekçesiyle birlikte bir bütündür, gerekçesiyle birlikte okunması gerekir. Böyle olduğu içindir ki, zaten tahdit konulmuştur; yani, saatlerce gerekçe okunmasın diye "500 kelimeyi geçemez, geçiyorsa da, bunun özeti yazılsın" denilmiştir.

Dolayısıyla, önergenin gerekçesiyle birlikte okunması gerekir. O takdirde, zaten bu tartışma büyük ölçüde önlenmiş olur. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, çok teşekkür ederim.

Efendim, başka konuşmak isteyen?..

Sayın İyimaya, buyurun efendim.

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, yerimden bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Bir dakika Sayın İyimaya, Sayın Hatiboğlu bir şey söylemek istiyor.

Buyurun efendim.

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, 87 nci maddenin uygulamasıyla ilgili olarak, bendenize de atıfta bulunduğunuz için, İçtüzüğün 61 inci maddesine göre, bir hususu arz etmek istiyorum Yüce Başkanlığa.

Sayın Başkan, biliyorsunuz, Tüzük yapıcı, burada zaman tasarrufunu esas almıştır. Gerekçeler, maddelerin neden sevk edildiğinin izahıdır. Konuşmacı, önerge sahibi, zaten konuşmayı yaparken...

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Kürsüden konuşsun Sayın Başkan.

BAŞKAN - İsterseniz buradan izah edin Sayın Başkan; tutanaklara geçsin, önemli bir usul tartışması yapıyoruz.

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Emsal olmamak üzere Sayın Başkan...

BAŞKAN - Şimdi, öyle bir karar vereceğiz ki, ilerideki bütün uygulamalar buna göre olacak; bir nevi, İçtüzüğün yorumu olacak bu.

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkanı ve Yüce Heyeti selamlıyorum. Sayın Başkan, emsal olmamak üzere kürsüye çıktım; bir. Bir de, ödünç olmamak üzere kürsüye çıktım.

Sayın milletvekilleri, Tüzük yapıcı, burada, zannediyorum, zamandan tasarrufu esas almıştır; yani, uzun uzun bir gerekçe okunsun, arkasından da önerge sahibi çıksın, uzun uzun -5 dakika da olsa... Bazen çok uzun süre olabilir 5 dakikalık süre- o süreyi kullansın istememiş. Zaten, gerekçeler, takdir olunacağı üzere, önerge sahibinin, o maddeyi, neden sevk ettiğinin, getirdiğinin izahıdır; konuşma da odur, gerekçe de odur.

O halde, bana göre, uygun olanı şu olmalıdır: İktüzüğün 87 nci maddesinde "önergeler verilir verilmez, hemen, gerekçeleriyle birlikte komisyonlara ve gruplara gönderilir" hükmü vardır. Buradan maksat, zannediyorum, hem komisyon haberdar olsun diğer işlemler yapılırken hem gruplar kendisini hazırlasın.

Şimdi bu safhada yapılacak nedir: Sayın Başkan, Komisyona ve Hükümete sormalıdır, aslolan komisyondur. Komisyon önergeye katılmadığını... O gerekçeyi de çünkü görecektir, madde diyor ya "gerekçeyle birlikte komisyona gider" diye; komisyon o gerekçeyi görmüştür, bu değişiklik niye isteniliyor bunu gayet iyi biliyor; o gerekçeyi de gördükten katılabilir katılmayabilir. Katıldığını varsayalım, zaten önerge sahibinin yapacağı bir şey yoktur, karar Yüce Kurulundur. Muhtemeldir ki, komisyon katılmayabilir, işte, o zaman, Başkanlığın önerge sahibine iki yoldan birini kullandırma imkânı ve hakkı vardır. Diyecektir ki, önerge sahibine "gerekçenizi mi okuyalım, yoksa gerekçe okunmasın, siz onu buradan mı anlatırsınız" ve önerge sahibi, tamamen tercih hak sahibidir "gerekçem okunsun, iktifa ediyorum" derse, gerekçe okunacak ve mesele oylanacak. "Hayır, gerekçeme gerek yok, zaten gruplar gördü, zaten komisyon gördü, ben izah etmek istiyorum" diyecek ve önerge sahibinin görevi burada bitecek. Bana göre, yol bu olmalıdır, bu silsileyi takip etmelidir; en uygun, istikrarlı, bundan sonra tartışmalara meydan vermeyecek, mahal bırakmayacak uygulama, bu uygulama olur diye düşünüyor; Başkanlığı ve Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Hatiboğlu.

Sayın İyimaya, buyurun efendim.

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Değerli Başkanım, Yüce Parlatentonun değerli üyeleri; İktüzük uygulaması konusunda, Doğru Yol Partisinin görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzdayım.

BAŞKAN - Hayır, şahsınız adına söz aldınız.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Grup adına...

BAŞKAN - Hayır efendim, grup yok, şahıs adına.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Peki, teşekkür ediyorum.

Bu kuralın tedvinindeki amaç; yani, ratio legis, yasama ekonomisini; yani, yasama tasarrufundaki sürati ve verimi sağlamaktır. Bu kuralı yorumlarken bu ilkeyi gözden kaçırmamak lazımdır.

Önergelerle ilgili olarak İktüzüğün 87 nci maddesi hayli çok sayıda ilke getirmektedir. Birinci ilke, önergenin gerekçeli olmasıdır. Gerekçesiz önerge yasağı vardır. Önergenin gerekçeli olması bir ilke; ama, gerekçenin okunup okunmaması önerge sahibinin tercihinine bırakılmıştır. Burada seçimlik bir hak bulunmaktadır. Önerge sahibi, dilerse, gerekçenin okunmasını tercih ederek konuşma hakkından vazgeçmek veya dilerse, gerekçenin okunmamasını tercih ederek konuşma hakkını gündeme getirmek gibi bir seçeneği kullanabilir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Burada, kuralın bütünü yorumlanırken "Başkanlık Divanı şahsında Başkan hangi usulü uygulamalıdır" sualine şöyle bir cevabın verilmesi uygun olur diye düşünüyorum: Önerge evvela okunmalıdır, gerekçesi okunmamalıdır; çünkü, gerekçesinin okunmasında önerge sahibine bir tercih hakkı verildiği, kuraldan, kuralın kümülatif yorumundan anlaşılmaktadır ve bu aşamada -zaten Parlamento aşamasında, Komisyonumuzda değil Mecliste bir değişikliğe uğradı; önergelerin gruplara ve komisyona tebliği, iletilmesi, ulaştırılması ilkesi benimsendi. Burada bilgilendirme var- Başkan, önergeyi okutmalı; Hükümete ve komisyona -ki, asıl unsur komisyondur- sormalı; komisyonun önergeye katılmaması halinde önerge sahibine tercih hakkı hatırlatılmalı.

Bence, en uygunu, önergeye, bir not, bir zeyl düşülerek, önerge sahibi "ben konuşmak istemiyorum" veya "konuşmak istiyorum" gibi dipnot koyabilir; seçimlik hakkının tabii neticesidir. Bunu koymaması halinde, Başkan bunu sual etmeli, sormalı. Komisyonun katılmaması halinde, önerge sahibi "gerekçemin okunmasını istiyorum" diyebilir veya "konuşmayı istiyorum" diyebilir; bu kadar açık.

Komisyonun kabul etmesi halinde durum ne olacak?.. Bence, burada, Tüzük susuyor; içtihatla bir boşluk doldurulabilir. O içtihatla boşluk nasıl doldurulabilir? Burada, bir, önerge hakkında grup başkanvekilleri bilgi sahibi; iki, komisyon ve hükümet bilgi sahibi. Belki, müzakereler sırasında, üyelerin, oy kullanmak durumunda olan Yüce Parlamento Heyetinin bilgisini sağlamak da amaçtır. O gibi durumda bir konuşma hakkı verilebilir veya grup başkanvekilleri temsil kuramı içerisinde ulaştığına göre, böyle bir konuşma hakkı verilmez de denebilir; fakat, burada, bence, bir Tüzük boşluğu vardır; yani, komisyonun katılması halinde durum ne olacaktır? Tüzük susmaktadır diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın İyimaya.

Sayın milletvekilleri, biliyorsunuz, bu maddenin getirilmesindeki amaç, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarında zaman tasarrufunu sağlamaktır. Zaman tasarrufunun sağlanmasını şu şekilde düşünüyorum: Önerge sahibine önce başkan sormalıdır -maddenin düzenlenmesinde, gerçekten, bir takdim tehir de var- "önergenizin gerekçesinin okunmasını istiyor musunuz?" Eğer "istiyorum" diyorsa, bu halde, önerge sahibinin, söz hakkı doğmayacaktır ve gerekçe de okunacaktır; artık, o, ikinci kısım, yani hükümet veya komisyon katılır mı katılmaz mı, o da, yine, bir başka maddeye göre yorumlanır. Eğer, hükümet veya komisyonun herhangi biri katılmazsa, önerge sahibinin zaten söz hakkı doğacaktır.

Hayır, pardon... Bir defa, önerge sahibi önergesinin gerekçesini okutmak istiyorsa her halükârda söz hakkı yoktur, feragat ediyor demektir; birinci husus bu.

Eğer, önergesinin gerekçesinin okunmasını istemiyorsa, o zaman, hükümet ve komisyonun oraya katılıp katılmamasına bağlı. Kanunlar Müdürü

arkadaşım da yaptığımız şey bu; çok açık. Bunu oylayacağım. Eğer, önerge sahibi, önergesinin gerekçesini daha ilk aşamada okutmak istiyorsa, artık, o önergeyle ilgili olarak söz hakkı yoktur.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Öyle olur mu Sayın Başkan?..

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, rica ederim... Yok, fazla uzatmaya gerek yok.

Ondan sonra, ben önergemin gerekçesini okutmuyorum diyorsa, o zaman, söz hakkı doğup doğmadığı, yine, fıkra da hükme bağlanmıştır.

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Değerli Başkanım.., Sayın Başkanım, efendim, izin verir misiniz...

Sayın Önerge sahibi, hükümetin katılıp katılmama gerekçesini duymadan bu tercihe zorlanırsa, yanlış olur. Komisyon ve hükümetin katılıp katılmama gerekçesinden sonra önerge sahibi...

BAŞKAN - Efendim, o da çok dolambaçlı oluyor. Rica ediyorum... (DSP sıralarından gürültüler)

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Sayın Başkan, İçtüzüğe aykırı işlem oluyor.

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kamalak.

Arkadaşlar, bu işi uzatmayalım. Buradaki arkadaşlarımızda yılların deneyimi var. Ben, kendi düşüncelerine de...

CEVDET AKÇALI (Adana) - Sayın Başkan, ben komisyon başkanıydım o zaman; izin verin, ben izah edeyim.

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, izah edebilir miyim?...

BAŞKAN - Peki... Yerinizden, ikiniz de düşüncenizi söyleyin efendim.

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, sizin dediğiniz gibi bir uygulama usul olmaz, Tüzük değişikliği olur.

BAŞKAN - Tüzüğün yorumlanması olur efendim.

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Hayır hayır... Tüzüğün değişimi olur o.

BAŞKAN - Siz nasıl istiyorsunuz?

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Bana göre, burada o kadar müphem bir durum da yok, Tüzük gayet açık. Diyor ki Tüzük: Bir önerge verildiği zaman, Başkan bunu derhal komisyona sunar, komisyonu bilgilendirir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN-Tabî...

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Neticede, hükümete ve komisyona -ikinci aşamada bu var- katılıyor musunuz diye sorar, katılmadığı takdirde, son söz Meclisin olacağı için...

BAŞKAN - Efendim, okumadan neyi soracak?!

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Müsaade buyurun...

Önerge sahibine, orada, şunu sorar: Gerekçe mi okunsun, yoksa, Genel Kurula karşı, 5 dakikayı geçmemek üzere açıklama mı yapacaksınız; önünüzde iki yol var; hangisini tercih ediyorsunuz diye sorar; yani, hükümetin ve komisyonun görüşünden sonra, önerge sahibine bu tercih hakkı tanınır. Eğer, bu tercih hakkı, komisyonun ve hükümetin görüşünü almadan sorulacak olursa, bu, bir Tüzük değişikliği anlamına gelir.

BAŞKAN - Efendim, anladım dediğinizi. Şimdi, olay şu: Zaman tasarrufu nasıl sağlanır? Tüzükte deniliyor ki, önergenin gerekçeli olması gereklidir. O safhada, bana göre, Başkan önergeyi okuttuğu sırada, önerge sahibine "gerekçenin okunmasını istiyor musunuz" diye sormalıdır; gerekçenin okunmasını istiyorsa, o halde, artık, milletvekilinin söz hakkı olmaz.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Baştan okumak zorunda.

BAŞKAN - Efendim, baştan okumak zorunda. Zaten, önerge ilk okunduğu zaman gerekçeyi eksik okutursanız, yeniden okuttuğunuzda o önergeye ilaveler yapamazsınız. Yani, yıllarca biz burada uygulama yaptık. Eğer, arkadaşımız "gerekçeyi okumayın" derse, ondan sonraki yoruma göre bu Tüzüğü şey edeceğiz.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN - Efendim, yani, artık bitirelim bunu...

CEVDET AKÇALI (Adana) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Yerinizden efendim; buyurun. (DSP ve CHP sıralarından "oylama yapın" sesleri)

CEVDET AKÇALI (Adana) - Sayın Başkan, bu madde yapıldığı zaman ben Komisyon başkanıydım. Şimdi, gerekçenin okunması, komisyonu ikna bakımından önemlidir. Gerekçe okunmadan, komisyon "ben katılıyorum" veya "katılmıyorum" derse...

BAŞKAN - Önerge zaten komisyonun önüne gidecek...

CEVDET AKÇALI (Adana) - O zaman okumuştur komisyon. Komisyon katıldıktan sonra... Eğer katılmıyorsa gerekçesine izah hakkı vardır; ama, katılıp katılmadığını söylemeden evvel okutmanın bir manası yoktur.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Tamam, doğrudur efendim. Müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN - Arkadaşlar, bakın, bu işi...

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Efendim, burada, yeteri kadar konuşuldu; yani, bu kadar da çok uzatmak gerekmez.

CEVDET AKÇALI (Adana) - Sayın Başkan, bir dakika...

BAŞKAN - Efendim, siz, eski uygulamayı biliyorsunuz.

CEVDET AKÇALI (Adana) - Komisyon Başkanıydım ben o zaman beyefendi...

BAŞKAN - Hayır efendim; eski uygulamasını biliyorsunuz.

CEVDET AKÇALI (Adana) - Uygulama değil ki bu...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Türk.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Bildiğiniz gibi, bütün yasa tasarıları, bütün yasa önerileri, gerekçeli olarak verilmek zorundadır. Dolayısıyla, burada, herhangi bir yasa tasarısı veya önerisiyle ilgili bir değişiklik önergesi verildiği zaman, onun gerekçesiyle birlikte okunması gerekir. Zaten, İçtüzükte "Değişiklik önergeleri gerekçeli olarak verilir" deniliyor. Dolayısıyla, bir değişiklik önergesi, gerekçesiyle birlikte bir bütündür. O nedenle, ilk okunuşta, önerenin gerekçesiyle birlikte okunması gerekiyor. Ondan sonra, toplantıyı yöneten başkan, komisyona ve hükümete, katılıp katılmadığını soracak; katılmadığı takdirde önergeyi veren, dilerse, gerekçe okunmuş...

BAŞKAN - Ee, okundu hocam...

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - O gerekçenin tekrar okunması gerekiyor.

BAŞKAN - Şimdi, efendim, bakın...

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Komisyon katılmadığı için açıklamak istiyor.

BAŞKAN - Efendim, bakın...

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Sözlü olarak açıklamak istiyor.

BAŞKAN - Efendim, bakın, ben, zatı âlinizin dediğini...

O zaman "Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez." Birinci defa okutursak, artık, bu fıkranın anlamı kalmaz.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Ayrıca, konu, değişiklik önermeleri...

BAŞKAN - Efendim, kâfi derecede anlaşıldı, Genel Kurul nasıl karar verirse versin.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Anlaşılmadı Sayın Başkan.

ATILÂ SAV (Hatay) - Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Peki Sayın Sav, siz de buyurun.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - İleride, yasaların yorumu bakımından çok önemli bir konudur bu.

BAŞKAN - Efendim, ben de onu diyorum işte, çok önemseydiğimiz için burada sağlıklı bir karara varalım da... Hem de Meclisin zamanını harcamayalım. O bakımdan...

Buyurun Sayın Sav.

ATILÂ SAV (Hatay) - Şimdi, Sayın Başkan, maddenin sekizinci fıkrasında "değişiklik önermeleri önce verilmiş, sonra aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur" deniliyor. İşlem nedir? Dokuzuncu fıkrada söylüyor işlem nedir: "Başkan, önermeye katılıp katılmadığını komisyona ve hükümete sorar." İşlem başladı; önce, komisyona ve hükümete soracak. "Komisyon ve hükümet katılmama gerekçelerini kısaca açıklayabilirler. Hükümetin veya komisyonun katılmadığı önerge, sahibi tarafından beş dakikayı geçmemek üzere açıklanabilir." İşlem devam ediyor; önerge sahibinin hakkı, komisyonun görüşünün belirlenmesinden sonra sıraya geliyor. Nedir? Beş dakikayı geçmemek üzere konuşma yapabilir veya gerekçenin okunmasını istediği takdirde önerge hakkında söz verilmez.

BAŞKAN - Ama, işte, başta önergenin gerekçesini okuyoruz efendim.

ATILÂ SAV (Hatay)-Efendim...

BAŞKAN - Başta gerekçeyi okuduğumuz zaman, artık, ikinci kez...

ATILÂ SAV (Hatay) - Hayır... Hayır... Şimdi, Sayın Başkan, sekizinci fıkrada neyin okunacağı yazılmış, "yalnız önergeler" diyor ve "gerekçeleri" demiyor; yalnız önergeler okunur.

BAŞKAN - Efendim, bakın...

ATILÂ SAV (Hatay) - Fıkra açık...

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, son olarak size de söz vereyim de...

Buyurun.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Sayın Başkan, Başkanlığımız gerekçesiz bir önergeyi kabul edebilir mi?

BAŞKAN - Etmez...

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Edemez...

BAŞKAN - Okumak da zorundayız...

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Dolayısıyla, gerekçe, önerenin ayrılmaz bir parçasıdır; önerenin mütemmim cüzüdür. "Önergeler verilmiş sırasına göre okunur" denildiğine göre, o önergeyi eksik okuyamazsınız, önergeyi tam okuyacaksınız.

BAŞKAN - Son cümle var Sayın Keçeciler. Bakın, beni de tereddüte düşüren o.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Ama, sırayla!.. Zaten 87 nci maddede söylenilmiş.

BAŞKAN - Gerekçeyi başta okuduğumuza göre "Önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez" cümlesinin anlamı ne?!

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Okuyacaksınız zaten...

BAŞKAN-Tamam efendim, mesele bitmiştir.

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Komisyona sorulacak.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bu maddede benim uygulamam şöyle: Önergeler verildiği zaman, başlangıçta, Başkan, zaten önergeyi gerekçesiyle birlikte, komisyona ve gruplara gönderiyor. Başkan, önergeyi okutmadan önce önerge sahibine "önergenin gerekçesinin okunmasını istiyor musun" diye soracak. Önerge sahibi, "önergenin gerekçesini okuyun" derse, bu halde kendisinin söz hakkı doğmaz. Mesele budur. Eğer bu şekilde, gerekçenin okunmasını isterse söz hakkı doğmaz; eğer okunmasını istemezse, o zaman komisyon ve hükümetin önergeye katılıp katılmama durumuna göre olay işleme konulur.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim rica ediyorum...

Bu hususu, benim düşüncemi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) - Olmaz, anlaşılmadı...

BAŞKAN - Rica ediyorum, arkadaşlarımız anladılar.

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) - Biz anlamadık...

BAŞKAN - Önerge verildiği zaman gruplara, komisyonlara ve hükümete gönderilir...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Milletvekili ne yapacak Sayın Başkan?

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Bir dakika, rica ediyorum.

Eğer önerge sahibi "gerekçemi okuyun" derse, bu halde önerge sahibinin söz hakkı olmaz. Eğer "okumayın" derse, o zaman, o işleme göre, yani hükümetin veya komisyonun katılmama durumuna göre o olay belirlenir.

Bu hususu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Gerekçesiz önerge olur mu Sayın Başkan?!

BAŞKAN - Efendim, reddedilirse, gerekçe baştan okunur...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Sayın Başkan, baştan reddediyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın arkadaşım, rica ediyorum, bir dakika...

Eğer reddedilirse, yani benim düşüncem reddedilirse, uygulama şu şekilde olur.

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, takdir sizin; zatı âlinize bir hatırlatmada bulunmak istiyorum.

BAŞKAN - Efendim, kesin şeye vardım...

BAŞKANVEKİLİ YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Bir; zatı âlinizin uygulama şekli var, yani ona usul tartışması açtınız, bir de önceki uygulama var; ikisini oylayın efendim.

BAŞKAN-Evet.

Peki efendim, benim düşündüğüm şekilde, önerge burada Başkan tarafından okunmadan, hatta önerge sahibi önergesini verirken de, benim önergemın gerekçesi okunmasın şeklinde bir not da düşebilir. (ANAP sıralarından gürültüler)

Neyse efendim, rica ederim.

Ondan sonra, eğer önergesinin gerekçesinin okunmasını istemiyorsa, söz hakkı doğar, önergesinin gerekçesinin okunmasını istiyorsa, söz hakkı doğmaz.

Bu hususu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...(ANAP sıralarından gürültüler)

Yani ben anlamıyorum; sabahtan beri, benim eksğim nedir, anlamıyorum. (ANAP sıralarından "oyla" sesleri)

Efendim oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Kabul etmeyenler...

HİLMİ DEVELİ (Denizli)-Aldın mı?

BAŞKAN - Yani o söz size yakıştı mı?... (ANAP ve DSP sıralarından gülüşmeler)

Evet, bu uygulama kabul edilmemiştir; yani, önerge burada gerekçesiyle birlikte okunacak bu duruma göre; arkasından, işleme konulduğu zaman, ikinci şeyde gerekçesi okunacak mı okunmayacak mı diye sorulacak...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) - Sayın Başkanım gerekçesi ...

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Sayın Başkan, işleme koyduğunuz zaman...(DYP sıralarından gürültüler)

Müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN - Efendim, artık oyladık. (ANAP ve DYP sıralarından karşılıklı konuşmalar)

Sizin şu anda kabul ettiğiniz şeye göre, son cümle; "önerge sahibine, gerekçesinin okunmasını istediği önerge hakkında söz verilmez" cümlesinin bir anlamı kalmadığı için, bunu uygulamaya sokmuyoruz; peki.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Müsaade eder misiniz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emiroğlu.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Bu hususu çıkarırken, Anayasa Komisyonu Başkanı bendenizdim; bu konu üzerindeki müzakereleri, müsaadenizle ...

BAŞKAN - Oyladık ama.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Oyladınız da, ikinci kere oylarken neyi oylayacaksınız, onu söyleyeyim: Bakınız şimdi, önergeler okunduğu zaman zaten gerekçeleriyle beraber okunuyor; değil mi efendim?

BAŞKAN - İşte okunmuyor, bu hükme göre okunmayacak.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Hayır, hüküm var efendim; hükme göre, gerekçeleriyle beraber sıraya koyuyorsunuz; ondan sonra...

BAŞKAN - Efendim, birinci defa okunmuş gerekçeyi, ikinci defa okunup okunmasın diye niye soralım? Zaten bundan önceki uygulamalarımızda, birinci okumada gerekçeyi okuyorduk, ikinci okumada gerekçeyi okumuyorduk.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Yine okumayacaksınız.

BAŞKAN - Niye bu fıkra ilave edildi?

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Efendim, yine okumayacaksınız. Bakınız, sürat için, ikinci kere gerekçeyi okumaya gerek yok.

BAŞKAN-Tamam Sayın Emiroğlu...

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Efendim, işleme koyduğunuz zaman, eğer, komisyon kabul etmiyorsa, önergeyi veren kişinin konuşma hakkı doğar.

BAŞKAN - Önergeleri işleme koyuyorum efendim.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Gerekçeyi okumanıza gerek yok onu söylüyorum. Sürat kazanmak için biz bunu bu şekilde tanzim ettik efendim; onu arz ediyorum.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Başkanın, Genel Kurulu yönetme üslubu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	2	16	12.11.1996	442-447	Yasin Hatiboğlu	Kâzım Üstüner	Ali Günaydın

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, İkinci Oturum esnasında Sayın Sav'ın ve şimdi muttali olduğum şekilde Sayın Baykal'ın, tutumum hakkında söz talepleri var.

SABRİ ERGÜL (İzmir) - Duyulmuyor, duyulmuyor!..

BAŞKAN - Efendim, fazla gür sesin de yanlış yorumlanabileceği endişesini taşıdığım için, mümkün mertebe yavaş konuşmaya çalışıyorum.

MEHMET SEVİGEN (İstanbul) - İşinizi yapın yeter; başka bir şey istemiyoruz!..

BAŞKAN - İzharı güç, ızmarı güç; ne diyeyim.

Sayın milletvekilleri, bir şey söylüyorum: Sayın Sav'ın, Sayın Baykal'ın tutumum hakkında söz talepleri var, usul tartışması açacağım; yalnız, tutumumu Sayın Genel Kurula arz edeyim; sonra, usul tartışması açacağım Sayın Baykal.

Efendim, Birinci Oturumdan sonra, ikinci oturumu açtığımda ve hatta Hükümeti arayıp müzakereye başlayacağımız sırada, Sayın Baykal imzalı bir tezkerenin geldiğini, bana, Divan üyesi arkadaşım haber verdi. Sayın Baykal'ın, Sayın Adalet Bakanının, konuşmaları esnasında, kendi ifade etmediği hususları, kendilerine izafe ettiğinden bilbahis, söz talep eder olduğunu gördüm. Ancak, bu talebin dayanağı olan 69 uncu madde gayet açıktır; sataşma veya yanlış izafelerde açıklama hakkını kullanmak isteyen sayın üyenin, aynı oturumda bu hakkını kullanma imkânı var.

NİHAT MATKAP (Hatay) - O şansı vermediniz Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Halbuki... (CHP sıralarından gürültüler)

Efendim, müsaade buyurun... Efendim, ben, İçtüzüğü ve tutumumu arz ediyorum Yüce Kurula...

ADNAN KESKİN (Denizli) - Özü kabahatinden büyük!..

BAŞKAN - Dolayısıyla, benim tutumumda, Tüzüğe ve teamüllere aykırı bir husus yoktur...

ADNAN KESKİN (Denizli) - Nasıl yoktur?!

BAŞKAN-... ama, Sayın Baykal, aykırı olduğu iddiasındadırlar.

Şimdi, usul müzakeresi açıyorum.

Başkanlığın tutumu lehinde iki sayın üyeye ve aleyhinde de iki sayın üyeye söz vereceğim.

Efendim, Sayın Baykal, zatı âliniz mi, Sayın Sav mı, bir başka sayın üye mi söz almak isterler?

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Ben konuşacağım.

BAŞKAN - Sayın Baykal konuşacaklar.

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Sayın Başkan, ben de aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Öymen de, aleyhte söz istediler.

Sayın Baykal, sormak zait; ama, zabıtlara geçsin diye soruyorum, tutumum aleyhinde konuşacaksınız değil mi; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

DENİZ BAYKAL (Antalya) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Meclis Başkanvekilinin, Meclisi yönetim tutumuyla ilgili olarak söz aldım.

Bundan, önceki oturumda yaşadığımız görüntüler, Sayın Meclis Başkanvekilinin, şu andaki oturumun Başkanının, Meclisi yönetme üslubunun, belki böyle bir tartışmanın gerginliğinden de biraz çıkarak, soğukkanlı bir şekilde görüşülmesini gerekli kılıyor.

Sayın Başkan -önce ifade edeyim- nedense, bulunduğu makamın gerektirdiği özen, sorumluluk ve dikkat içinde olmayı bir kenara bırakarak, özel ilişkilerinde belki anlayışla karşılanabilecek olan bir üslubu, bir şakalaşma üslubunu, bir sohbet üslubunu, istediği anda, istediği kişiyle Başkanlık makamından, doğrudan, espriye dayalı temas kurarak bir iletişim sağlama anlayışını, çok tartışmaya açık bir biçimde yürütüyor. Bu üslubun, Meclis Başkanlığına uygun düşmediğini, bu Meclisin bir üyesi olarak ifade etmek istiyorum. (CHP ve DSP sıralarından alkışlar)

Meclis Başkanları, her lafa laf yetiştirmek ve laubali değerlendirmeleri sık sık Meclis Başkanlığı otoritesinden yararlanarak ortaya atmak durumunda olmamalıdır. Bulunulan merciin bir önemi vardır, bir ağırlığı vardır, bir sorumluluğu vardır; herkese, saygıyla değer vermeyi gerektiren bir yönü vardır. Bunların, Meclis Başkanı tarafından, öncelikle takdir edilmesi gerektiğine inanıyorum. Orayı, bir laubali laf atma makamı gibi kullanmayı, Meclis Başkanlığı makamının nezahetine, seviyesine uygun görmüyorum. Bunu, bu vesileyle, burada, öncelikle ifade etmek istiyorum; bir. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, daha önceki oturumda, Sayın Adalet Bakanının, benim konuşmama cevap verme ihtiyacına yol açabilmek için, Meclis Başkanlığının gerektirdiği tarafsızlık anlayışını bir kenara bırakarak, emrivakilerle, özel bir gayret sergilemiştir. Sayın Adalet Bakanının, benim burada yaptığım, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına yaptığım konuşmaya cevap vermesini usulî açıdan mümkün kılacak, hiçbir dayanak bulunmadığı halde; yani, 69 uncu

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

maddede söz konusu edilen "sataşma" söz konusu olmadığı halde ya da Sayın Bakanın ifade etmediği bir düşünceyi onun adına, ona izafe ederek benim dile getirmem gibi bir durum söz konusu olmadığı halde, sanki bunlardan birisi varmışcasına, bu konuyu incelemeden, irdelemeden, bir olupbittiyle kürsüye davet ederek, usulü ciddi şekilde ihlal etmiştir. Bunu tespit ediyorum; iki. (CHP ve DSP sıralarından alkışlar)

Üç; Sayın Başkan, bu manzara karşısında, biz, sükûnetle Sayın Adalet Bakanını dinledikten, usulen konuşma hakkı olmadığı halde, Sayın Başkanın maharetle, bir olupbittiyle sağladığı fırsatı, Sayın Adalet Bakanının rahat rahat ve gereksiz bir biçimde, bize cevap sadedinde kullanmasına göz yummasından sonra, biz de, çok doğal olarak, buradan ifade edilen görüşleri yanıtlama ihtiyacı içine girdik ve böyle bir arayışa teşebbüs etme hazırlığı içindeyken, Sayın Başkanın, usul konusunda bir emrivaki yaparak, derhal, böyle bir müracaatın değerlendirilmesi fırsatını tanımadan, sadece böyle bir müracaat imkânını ortadan kaldırmak için, aynı oturumda konuşma hakkımızı elimizden almak için, hüsnüniyete dayanmayan, iyi niyete dayanmayan bir emrivakiyle, bir tüzük tertibi içine girdiğini gördüğümüz için yanlış yaptığını inanıyoruz.

Üç tane temel noktada, Sayın Başkan yanlış davranmıştır; üslubu yanlıştır, laubalidir, o makama yakışmayan bir laubalilik içindedir. Oradan, biz, vakar bekliyoruz, tutarlılık bekliyoruz, saygı bekliyoruz, sevecenlik bekliyoruz, sıcaklık bekliyoruz; ama, olgunluk bekliyoruz; bir.

İki; usulün ciddi şekilde ve adaletle, eşitlikle uygulanmasını bekliyoruz.

Bunların dışında, baskıcı, tertipçi, kapıp kaçırıcı, korumak istediği, himaye etmek istediği gruba fırsat veren, söz hakkını kesmek istediği çevreyi konuşamaz hale getirmek için, yine haksız tertipler yapan bir Başkanlık hüviyetinde gördüğümüz için tutumunun yanlış olduğuna inanıyoruz ve Sayın Şevket Kazan'ı cevaplandırmak istiyoruz.

Sayın Şevket Kazan, cevaplandırılması gereken şeyler söylemiştir; haksız olarak söylemiştir. Sayın Şevket Kazan, o konuşmasında... (RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

FİKRET KARABEKMEZ (Malatya) - Siz de başka şeyi konuşamazsınız.

BAŞKAN - Efendim, müsaade eder misiniz... Lütfen...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Haklısınız, haklısınız; ben, Başkanın tutumunu görmeye çalışıyorum.

BAŞKAN - Efendim, lütfen... Müsaade eder misiniz...

Sayın Baykal, siz buyurun efendim. Bir usulî tartışmadır; siz buyurun efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Evet.

Haklısınız, tamamen katılıyorum. (CHP ve RP sıralarından gürültüler)

ADNAN KESKİN (Denizli) - Otur yerine!.. Otur yerine!..

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, rica ediyorum...

Sayın Baykal, siz buyurun efendim. (RP sıralarından gürültüler)

Sayın milletvekilleri...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Yok, ben değerli arkadaşlarıma hak veriyorum; haklıdırlar ve ifade edeyim...

Şimdi, Sayın Şevket Kazan'ın, deminki konuşmasında söylediklerine cevap verme ihtiyacı içinde, böyle bir açılım yaparken vicdanen rahatsız olduğumu ifade etmeliyim; çünkü, usule uygun değildir. Bir uygunsuzluğu ortadan kaldırma arayışı içindeyim ve bu niyetimi ifade ettim, hemen cevap vermeye kalkmadım mesela. Bunu, sizin bilginize intikal ettirmek; sizin reaksiyonunuzu görmek, Sayın Başkanın reaksiyonunu görmek istedim. Öyle anlaşılıyor ki, Sayın Başkan, demin sorumlusu olduğu durumun bir ölçüde ezikliğinin etkisi içinde "hadi sen de konuş da, dengeyi sağlayalım" anlayışıyla ve usulü yine ihlal ederek, sizin de işaret ettiğiniz gibi, bir tutum sergiliyor.

FİKRET KARABEKMEZ (Malatya) - Şimdi, siz de aynı şeyi yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Baykal, bir usul tartışmasıdır, zatıalınız söz talep ettiniz, söz verdik; buyurun efendim. Ben eziklik hissetmiyorum size söz vermiş olmaktan dolayı.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Anlıyorum. Sayın Şevket Kazan'ın söylediklerine cevap vermeme izin veriyor musunuz?

BAŞKAN - Gayet tabii, onun için söz aldınız efendim; buyurun.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Tamam, teşekkür ederim, teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Şevket Kazan, öyle anlaşılıyor ki...

BAŞKAN - 3 dakika süreniz var Sayın Baykal, buyurun efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

METİN EMİROĞLU (Malatya) - Efendim, usul tartışmasında bu olmaz ki, bu hususta ayrıca karar vereceksiniz.

BAŞKAN - Efendim, şimdi...

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Sayın Başkan, süremi dikkate alıyorsunuz değil mi?

BAŞKAN - Efendim, siz buyurun; siz buyurun efendim.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, Sayın Şevket Kazan'ın, demin, benim yaptığım konuşmadan çok ciddi şekilde rahatsız olduğunu anlıyorum.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Niye rahatsız olmuştur: Ben, Sayın Şevket Kazan'ın, olayın, bir trafik kazası çerçevesi içinde değerlendirilmesine ağırlık veren yaklaşımını eleştirdim ve olayın öbür boyutuyla ilgili, burada vermediği bilgilerin önemine dikkati çekmeye çalıştım ve saydım: Yeşil pasaporttan bahsetmediniz, kimlik kartından bahsetmediniz, silahlardan bahsetmediniz, susturuculardan bahsetmediniz dedim. Bunları söylerken, bunlar hakkında gereğini yapmadınız demedim; bunları ortadan kaldırdınız demedim; bunlardan burada bahsetmediniz, kamuoyunda konuyu örtbas etme, trafik olayı çerçevesi içerisinde tutma arayışlarına yardımcı olacak bir takdim yaptınız, bu da uygun düşmedi, bu boyutu var olayın dedim. Bundan çok rahatsız olduğumu anlıyorum; ama, bu rahatsızlık, tabii, sorunun çözümünü engellemeye yetmeyecektir.

Şunu ifade etmeliyim: Konuşmamda, ben, polislerin arkasına saklanmayın demiştim, unutmuşum, şimdi, unuttuğum bir şeyi daha söylemeliyim, lütfen, devletin arkasına da saklanmayınız. (CHP sıralarından alkışlar) Polislerin arkasına da saklanmayın, devletin arkasına da saklanmayın...Devlete saygı anlayışını, Cumhuriyet Halk Partisi, Refah Partisinden öğrenecek değildir. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Refah Partisine devlet anlayışını, devlet saygısını, gerekirse, öğretecek olan parti Cumhuriyet Halk Partisidir. (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Baykal, lütfen toparlar mısınız; usul hakkında söz söyleyecektiniz.

DENİZ BAYKAL (Devamla) - Devlete saygı konusu, mafyanın etkisi altına girmiş olan bürokratlarla ilgili soruşturmadan tedirginlik duyarak, devlet kavramını o soruşturmanın önüne engel gibi çıkararak sağlanmaz; devlete saygının gereği, mafyanın üzerine yürümektir; devlete saygının gereği o yeşil pasaportu kimin verdiğini cesaretle çıkıp söylemektir. Onu söylemekten kaçanların "devlete saygı..." demeye hakları yoktur.

Saygılar sunarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Baykal teşekkür ediyorum.

Sayın Öymen, usul hakkında talebiniz var mı efendim?

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Maksat hasıl olmuştur, vazgeçtim efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, lehinde konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Lehinde konuşmak istiyorsunuz, peki, buyurun efendim. (RP sıralarından alkışlar)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Refah Partisi Grubu açısından çok önem arz ettiğine inandığımız böyle ciddi bir araştırma önergesi karşısında, İktidar Partisi Grubu olarak, Gruplarından büyüğü olarak...

İRFAN GÜRPINAR (Kırklareli) - O ne demek o?!

RİFAT SERDAROĞLU (İzmir) - Doğru Yol küçük mü?..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) -... biz, başından beri bu önergeye açık ve net bir şekilde destek vereceğimizi ilan ettik. (RP sıralarından alkışlar)

Maalesef, bu ortam içinde, değerli arkadaşlarımız, âdeta, bir şov üslubu içinde, gereksiz yere ortamı elektriklendirmek istediler; sebebini anlamak mümkün değil, (CHP sıralarından gürültüler) Siz ne yapmak istiyorsunuz?

FATİH ATAY (Aydın) - Bizi bırak da Başkanın tutumunu anlat.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) -Yani, burada...

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, Başkanlığın tutumunun usule uygun olduğunu ifade etmek üzere kürsüye çıkmıştınız; yalnız o konuda, lütfen...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Başka zamanlar başka şeyler söylersiniz... Lütfen... Usul tartışmasıdır bu.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Sayın Başkanım..

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) - Sayın Baykal da riayet etmemiştii.

BAŞKAN - Sayın Korkutata, Sayın Baykal'ın usulü ihlal etmiş olması size de ihlal hakkı vermez ki!.. Rica ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Kapusuz, buyurun.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Sayın Başkanım, ben daha sözlerime giriş yapıyorum; yani, ben...

BAŞKAN- Lütfen... Sayın Kapusuz, lütfen...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Lütfen, müsaade edin Sayın Başkanım.

Değerli arkadaşlar, biz, Refah Partisi Grubu olarak, bu konuda ciddi bir çalışma yapılmasının, her zaman için, tarafı olduk, bu konuda açık destek vereceğimizi ifade ettik. (RP sıralarından alkışlar)

YILMAZ ATEŞ (Ankara) - Sen Başkanı anlat.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Ancak, yine anlamakta güçlük çektiğim sebeplerle, arkadaşlarımız, her nedense, ille, ortamın elektrikleşmesi gibi, âdeta bu işi sen-ben havasına çekmek gibi, iyi niyet amacı olmayan bir tavır içerisinde görüyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

Bu yaklaşım içinde, karşılıklı açıklamalara fırsat veren Değerli Başkanın, görüşmelerin iyi bir ortam içinde devam etmesini arzu ettiğini, açıklamalara fırsat verdiğini, değerli arkadaşlarımız yine doğru anlamadılar.

Bize göre Sayın Başkanın tutumu yerindedir, açıklama fırsatı vermiştir, bu konuda bir suinayet söz konusu değildir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Elbette, Sayın Baykal'a yakışmayan dediğimiz bazı hususları burada tekrar etmiş olmasına, yine üzüldük. Kesinlikle, Refah Partisi devleti de bilir, devleti korumayı da bilir, suçluyu da bilir, suçlunun cezalandırılmasını da en ciddi şekilde isteyen tek siyasi partidir. (RP sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Dolayısıyla...

FATİH ATAY (Aydın) - Kayseri'den bahset.

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, size usulle ilgili söz verdim. Araştırma önergesiyle ilgili Grubunuzun söz hakkı var efendim. Usulle ilgili konuşun, rica ediyorum...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Sayın Baykal'ın usul konusunda söz alıp da, buraya çıkıp yaptığı biraz önceki ithamları karşısında, müsaade edin bir cümlelik açıklama yapayım.

Biz, devletin arkasına gizlenmeyiz, polisin de arkasına gizlenmeyiz; ama, ne polisi ne devleti töhmet altında bırakmanıza da fırsat vermeyiz. (RP sıralarından alkışlar)

FATİH ATAY (Aydın) - Bu konuşma usul konusunda mı?

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Bu konularda yüzü ak olan, bütün meselelerin üzerine en cesur bir şekilde giden, bugüne kadar gitmiş olan, bundan sonra da gidecek olan tek siyasî parti Refah Partisidir. (RP sıralarından alkışlar)

ALİ RIZA BODUR (İzmir) - Reklamlara mı geçtik?

BAŞKAN - Sayın Kapusuz...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Sadece ve sadece bu konuları dile dolamak için, usul hakkında söz alıp da, başka şeyleri burada ifade ettiğinizden dolayıdır ki, bu konulara girmişimdir.

Bunun dışında, Sayın Başkanın tutumunu destekliyor, uygun olmuştur diyor; hepinize saygılar sunuyorum. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, usulle ilgili görüşmeler tamamlanmıştır.

Başkanlığın tutumunu izlemiştiniz. Başkanlık olarak tutumumuzun ne olduğunu ifade etmiştim, arz etmiştim. Sayın Baykal'ın, aleyhte yaptığı konuşmayı dinledik; Sayın Kapusuz, lehte beyanda bulundular. Başkanlığın tutumunun 69 uncu maddeye uygun olduğu yolundaki kanaatimizde değişiklik olmamıştır.

Yüce Heyetin bilgilerine arz ederim. (CHP sıralarından "oylayın" sesleri)

Efendim, müsaade buyurun; yetki devri yapmadım.

Açık oylama sonucunda oluşan ihtilaf ve yanlışlığın o birleşim içerisinde anlaşıldığı takdirde yapılacak uygulamaya ilişkin usul tartışması

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	2	53	30.1.1997	8-20	Yasin Hatiboğlu	Kâzım Üstüner	Ali Günaydın

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, Başkanlığın sunuşu olarak ifade edilen bu karara katılamadığımızı ifade etmek istiyorum.

Belirtilen oylamada ihtilaf ve yanlışlık, birleşim içerisinde meydana gelmiştir ve bir yanlışlığın olduğu, o günkü birleşimde, grup başkanvekilleri tarafından Başkanlığınıza arz edilmiştir.

Eğer, birleşimden sonra yanlışlığın yapıldığı anlaşılıyorsa, bu konuda karar vermeye ve konuyu irdelemeye Başkanlık Divanı yetkiliydi.

İçtüzüğün 13 üncü maddesi gereğince, bu konuyu incelemek ve karar altına almak, bir usul görüşmesi açmak suretiyle, sizin yetkinizdediydi.

Yapılmış olan işlemde bir yanlışlığın olduğunu kabul ediyoruz. Birleşim içerisinde, yanlışlığın Başkanlığınıza iletildiği de bir gerçektir. O nedenle, bu konuda bir usul tartışması açılması talebinde bulunuyoruz.

BAŞKAN - Sayın Gönül, bu itirazların içerisinde -birleşimi yöneten Başkan olarak ifade ediyorum- birleşim esnasında yapılan itirazlar olduğu gibi, birleşimden sonra tespit edilip, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yapılan itirazlar da var; yani, birleşimden sonra yapılmış itirazlar da var.

Bundan dolayı, birleşimi yöneten Başkan olarak, kanaatimce, Başkanlık Divanının meseleyi tezekküründe ve inceleme istikametinde bir karar almasında Tüzük engeli yoktur; ama, 63 üncü maddeye göre usul tartışması açılmasında ısrarlı iseniz, ben, usul tartışması açacağım; ancak, Başkanlığın kanaati ve tutumu şudur: Başkanlık Divanının toplanması, usullere ve Tüzüğe uygundur; Başkanlık Divanının, şikâyetleri, itirazları inceleme yolundaki karar alışı Tüzüğe ve usullere uygundur; Başkanlığın görüşü budur; ama, ille usul tartışması açalım diyorsanız, ben, usul tartışması...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, buna benzer itirazı, biz, oylamanın hemen akabinde, birleşim devam ederken, Yüksek

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Başkanlığa arz ettik, Sayın Ahmet Neidim arkadaşımız da, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu yöneticileri de... Bu yapılan başvuruyla ilgili olarak, o anda, Yüksek Başkanlık herhangi bir usul tartışması açılmasına gerek duymadı. Bunu saygıyla karşılıyoruz. Artı, bugün toplanan Meclis Başkanlık Divanı bu konuda bir karar almıştır. Burada açılacak olan ikinci bir usul tartışması ve bunun oylanması, Başkanlık Divanının yetkilerini, bir nevi, burada tartışmaya açmak olacaktır. Oradaki usulün tamamlanmasına kadar, artık, Başkanlık Divanına tevcih edilmiş bu hadisenin sonucunu beklemekte yarar görüyoruz; bunu arz etmek istiyoruz.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Ben, Başkanlık olarak kanaatimi ifade ettim. Ben de diyorum ki, Başkanlık Divanı meseleyi tezekküre yetkilidir; o yetkisi içerisinde toplanmış, tezekkür etmiştir; ancak, bu konunun usule aykırı olduğu yolunda iddiası var bir arkadaşımızın...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan, Sayın Başesgioğlu'nun söylediği de, bizim, zaten, iddiamızı ve talebimizi teyit eder mahiyettedir. Usul tartışması açılmasında fayda gördüğümüzü arz ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Gönül, bu usul tartışmasında ısrar ediyorsunuz?

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Ediyorum efendim.

BAŞKAN - Peki, bu konuda usul tartışması açıyorum.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - Hangi usulsüzlük var burada?!

RÜŞTÜ KÂZİM YÜCELEN (İçel) - Usul tartışmasıyla neyi değiştireceksiniz?!

BAŞKAN - İki lehte iki aleyhte söz vereceğim.

Söz isteyenler?..

Sayın Kamer Genç, Sayın Başesgioğlu, Sayın Uluğbay, Sayın Öymen, Sayın Dumankaya.

Sayın Genç, buyurun efendim.

Başkanlığın tutumunun...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Aleyhinde.

BAŞKAN - Başkanlığın tutumunun aleyhinde...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri; daha önce yapılan, Meclis soruşturması açılıp açılmamasına ilişkin bir oylamada, oylamada birtakım usulsüzlükler yapıldığı konusunda, oylamanın yapıldığı birleşimde, gruplardan itirazlar geldi. O zaman,

Yüce Genel Kurulumuzu yöneten Sayın Başkanvekilimiz dedi ki: "Bu konuda, Meclis Başkanlığına da itirazlar var; biz, bu itirazları Başkanlık Divanında inceleyeceğiz ve ona göre bir karar vereceğiz." Bu, zabıtlara geçen sözler.

Şimdi, ben, konuyla ilgili İttüzük hükümlerini size okumak istiyorum. İttüzüğümüzün 13 üncü maddesinin ikinci fıkrasında "Genel Kuruldaki oylamalarda ve seçimlerde önemli bir yanlışlık olduğu iddia edilirse, Başkan, usul görüşmesi açabilir ve gerekirse oya başvurarak düzeltme yapar" deniliyor. Gerekirse... Çok açık seçik.

AHMET NEİDİM (Sakarya) - İyi ki kürsüde yoktun o gün... Anasını ağlatırdın...

KAMER GENÇ (Devamla) - Bir dakika...

Bakın arkadaşlar, hukukçu arkadaşlarımızın iyi dinlemesini istiyorum; fıkranın devamında, "yanlışlık birleşimden sonra anlaşılırsa, Meclis Başkanı, Divanı toplayarak takip edilecek yolu kararlaştırır" deniliyor. Şimdi, burada, Meclis Başkanının, bu oylamayla ilgili Başkanlık Divanını toplama yetkisi yok. İttüzüğümüz açık; diyor ki, eğer, yanlışlık, birleşim devam ettiği zaman anlaşılırsa, Meclis Başkanı bir usul tartışmasını açar, gerekirse oylamaya başvurur ve bu konuyu düzeltir. Zaten, işin mantığı da bu.

Yüce Genel Kurulda yapılan bir oylamanın sonucunu başka bir kurumun değiştirmesi mümkün değil; yani, Başkanlık Divanı kalkıp da, Genel Kurulda alınan sonucu değiştiremez. (ANAP ve CHP sıralarından gürültüler)

Efendim, bakın, dinleyin de bir şeyler öğrenin... Rica ediyorum...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, dinleyelim efendim.

KAMER GENÇ (Devamla) - Burada, açıkça, çok önemli bir şeyi vurguluyorum.

AHMET NEİDİM (Sakarya)-Sahte oylar varsa?..

KAMER GENÇ (Devamla) - Sayın Neidim, zatiâlinizden rica ediyorum, bir dinleyin... Bir dinleyin de ondan sonra...

Şimdi, İttüzük hükümleri, uymamız gereken hükümlerdir. Oylamadaki yanlışlıklar, birleşim devam ederken anlaşılmıştır. O halde, o sırada yapılan bir yanlışlık, yeni bir oylama yapılmak suretiyle düzeltilir.

SABRİ ERGÜL (İzmir) - O birleşim içerisinde...

KAMER GENÇ (Devamla) - Ancak, o yapılmadığına göre; şimdi, burada ortaya bir İttüzük eksikliği çıkıyor.

AHMET NEİDİM (Sakarya) - Sen yoktun...

KAMER GENÇ (Devamla) - Efendim, vardım ben; oylamaya da katıldım. Biraz dinlerseniz, olup olmadığımı söylerim size.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bence -ben, bunu Başkanlık Divanında da söyledim- Başkanın, bu konuda Başkanlık Divanını toplama yetkisi yoktur.

Arkadaşlar, İçtüzük hükümleri açık; Anayasada da bağlayıcı bir hüküm var. Yani, Meclisimizin, Meclisin kurumlarının kendisine göre bağlı olduğu kurallar, bu kurallarda açık seçik hükümler varsa, bu kuralları bir tarafa iterek, biz, keyfi birtakım yetkiler kullanamayız. Anayasamızda diyor ki, hiçbir kurum ve kuruluş, kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisini kullanamaz. O halde, Meclis Başkanlık Divanının bugün toplanması yanlıştır.

O zaman, yapılması gereken şudur: O gün Meclisimizi yöneten Sayın Başkanımız da, bu konuda Başkanlığa da itirazlar var dedi. Bana göre, Başkanlığa yapılan o itirazların bir önemi yok; çünkü, daha Meclis çalışıyor, birleşim devam ediyor. İçtüzük bunu kurala bağlamış; burada, bir usul tartışması açılarak, bu işin düzeltilmesi gerekirdi.

Şimdi, Başkanlık Divanı toplandı; bunu tahkik etmek üzere beş kişilik bir komisyon kurdu.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, bazı arkadaşlarımız diyor ki, bazı arkadaşlarımızın adına oy kullanılmış. Şimdi, kendi adına oy kullanılan bir milletvekilinin bunda bir günahı var mı; yok. O halde, olmadığına göre, kullanan insanların hatası var.

MUSTAFA GÜVEN KARAHAN (Balıkesir) - Sahtekârlar var, sahtekârlar!..

KAMER GENÇ (Devamla) - Bir dakika efendim; anlatacağım işte. (ANAP sıralarından gürültüler)

Değerli milletvekilleri... (ANAP sıralarından gürültüler)

Sayın ANAP'lılar, size dinlemesini öğretemedim. Bakın, kaç senedir şu Meclisteyim, vallahi, ben size bir türlü dinlemeyi öğretemedim.

İRFAN KÖKSALAN (Ankara) - Doğru konuş, doğru!..

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, rica ediyorum...

KAMER GENÇ (Devamla) - Şimdi, olay hukukî bir meseledir...

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) - Sayın Başkan, ANAP'lılar kürsüde konuşan her hatibi dinler; lütfen ikaz edin!

BAŞKAN - Sayın Ersümer...

KAMER GENÇ (Devamla) - Şimdi, değerli arkadaşlarım, bakın, bu Mecliste, Türkiye Büyük Millet Meclisinin sayın üyeleri hakkında hiçbir kimsenin muhakkiklik görevi yapmaya hakkı yoktur. Yani, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı da olsa, bir milletvekilinin... (Gürültüler)

Arkadaşlar, dinleyin; fikirlerimizi söylüyoruz, niye dinlemesini bilmiyorsunuz... Dinleyin... Eğer, benim fikirlerime itimat etmezseniz, kürsü hepimize açık, kürsüye çıkar, fikirlerinizi söylersiniz.

AHMET KABİL (Rize) - Niye sahtekârlık yapıyorsunuz?!

KAMER GENÇ (Devamla) - Başkanlık Divanı şöyle bir karar aldı: Efendim, 5 kişilik bir komisyon kuralım -hem de yetkisiz bir toplantı ve yetkisiz bir komisyon- milletvekillerinin kullandığı oyları tahkik edelim.

Sayın milletvekilleri, bir milletvekilinin kullandığı oy tahkik edilemez. Bu yol açıldığı zaman, bundan sonra yapılacak olan kritik oylamalarda, her milletvekili "efendim, biz bu oylamada yoktuk. Bu oylama hatalı yapıldı" diyecek; dolayısıyla hem Yüce Meclisimizin değeri, itibarı zedelenecek ve hem de bu yol, Türkiye Büyük Millet Meclisinde şimdiye kadar seçilmemiş bir yoldur.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - Bunlar ne, bunlar?!

KAMER GENÇ (Devamla) - Sayın Çakan, bakın...

AHMET KABİL (Rize) - Sahtekârlık yapılmış, sahtekârlık!..

KAMER GENÇ (Devamla) - Efendim, kimin ne yaptığını bilemiyorum... Ben şimdi sizlerden rica ediyorum... Ben fikirlerimi söyleyeyim arkadaşlar...

Önemli olan, bir yanlışlık, yeni bir düzeltmeyle düzeltilebilir. Yoksa, bir yanlışlığın üzerine, yeni yeni araştırmalar yapılarak, o araştırmaları derinleştirmek bu Meclisin çalışma sistemine aykırı. Şimdi, farzedelim ki, Başkanlık Divanı inceleme yaptı. Neyi inceleyecek; milletvekillerinin imzalarını mı istiktaba sürükleyecek, istiktab mı edilecek?! Böyle bir sistem yok. Milletvekilinin beyanı esastır; kullandıysa kullandım, kullanmadıysa kullanmadım diyecek; ama, burada bir yanlışlık varsa, bu yanlışlık yine Genel Kurulun kararıyla giderilebilir.

O zamanki Sayın Başkanımız, o birleşimde bu düzeltmeyi yapmadı, Meclis Başkanlık Divanının da bir yetkisi yok; ortada bir İçtüzük boşluğu doğuyor. O halde, bu İçtüzük boşluğunu, biz burada doldurmak zorundayız; yani, bir karar alarak, teamülle bu yanlışlığı düzeltmek zorundayız; ya o gün yapılan oylamayı muteber addederiz "yanlışlık yok" deriz, Genel Kurul buna karar verir veyahut da -bana göre, tabii, İçtüzükte ne aleyhinde ne de lehinde bir hüküm, var- yeni bir oylama yapmak suretiyle yapılan oylamanın meşruluğunu sağlarız; başka çaresi yok; çünkü, Başkanlık Divanının yetkisi yok. Başkanlık Divanının yetkisi, yanlışlık birleşimden sonra anlaşılırsa; bunu özellikle vurgulamak istiyorum ki, arkadaşlarımız bu inceliği anlasınlar. Yani, bir insanın bir konuda karar verebilmesi için, ya Anayasada ya İçtüzükte ya da kanunda bir yetkisi olması lazım. İçtüzükte deniyor ki, eğer hata birleşimde anlaşılırsa, birleşimde halledilecek, Genel Kurul halledecek; birleşimden sonra anlaşılırsa, Meclis Başkanlık Divanı toplanacak. Olay birleşimde anlaşıldı. Nitekim, birleşimde anlaşıldığı, burada verilen dilekçelerden anlaşılmaktadır.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Değerli milletvekilleri, onun için, Sayın Başkanın, şurada, bu konuyu, şu şekilde Yüce Kurulun takdirine sunması lazım: Birincisi, o birleşimde yapılan oylamada hatanın var olduğu öne sürülüyor veyahut da tutanaklara intikal eden şeylerde karar yetersayısı teşekkül etmemiştir. Anayasanın 96 ncı maddesine göre toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verilmesi lazım; bu teşekkül etmemiştir. Ortada bir soruşturma önergesi de var. Dolayısıyla, bugün Başkan, Başkanlık Divanını yetkisiz toplamıştır. O halde ne yapmak lazımdır; Başkanlık Divanının bu konuda toplanıp karar verme yetkisi yoktur konusunun karara bağlanması lazım.

İkincisi, orada yapılan bir eksikliği, İçtüzükteki bu eksikliği burada yeni bir oylama yapmak suretiyle -lehte, aleyhte- gidermek lazımdır. Ben bu konuyu belirtmek için huzurlarınıza geldim.

Hepinize saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN - Sayın Genç, teşekkür ediyorum.

Sayın Başesgioğlu, lehinde, aleyhinde?..

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Lehinde.

BAŞKAN - Yani, Başkandan yanasınız.

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Evet.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, çok muhterem milletvekilleri; sözlerimin başında Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Tabii, bu Parlamentonun bir üyesi olarak, böyle üzücü bir konunun tartışılması münasebetiyle kürsüye çıkmış olmaktan dolayı da son derece üzüntü duyduğumu sözlerimin başında ifade etmeliyim.

Değerli üyeler, bir konuyu hemen açıklığa kavuşturmak istiyorum, Doğru Yol Partili Meclis Başkanvekili Sayın Kamer Genç, çıktı, buradan, oylamalarla ilgili görüşünü ifade etti. Sayın Genç, Meclis Başkanlık Divanı üyesidir; demin buradan yaptığı konuşmalarıyla ihsası reyde bulunmuştur. Şimdi, Sayın Kamer Genç'ten ricamız, bu konudaki teamüller gereği, bundan sonraki Başkanlık Divanı toplantılarına katılmamasıdır. (ANAP ve DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Ayrıca, bir teşekkürümü de ifade etmek istiyorum. Dün, çeşitli kanallarda, oylamaya katılmadıkları halde adlarına oy çıkan değerli milletvekili arkadaşlarımız, Genel Kurulda bulunmadıklarını ve kimseye vekâlet vermediklerini çok açık bir şekilde ifade etmişlerdir. Bu arkadaşlarıma da teşekkür ediyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, biz, 65 milyon insanımızın, bu Parlamentodan çok şey beklediğini bilen insanlarız. Özellikle, Türkiye'nin yaşamış olduğu konjonktür içerisinde, bütün çözümlerin Parlamentodan geçeceğini bekleyen çok büyük bir

kesim var. Böyle bir konjonktür içerisinde, Parlatentonun kendi içerisinde şaibeli oylarla halkımızın güvenini sarsmaya hakkı yoktur. Biz, 20 nci Dönem milletvekilleri olarak, bu konuyu aydınlığa çıkarmak zorundayız. Bu işin partisi, grubu olmaz. Sahtekârlığın, samimiyetsizliğin savunabileceği, sığınabileceği hiçbir yer yoktur. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar) Ve şunu kabul etmemiz lazım: Eski Başbakan Sayın Çiller hakkında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önerenin oylanmasında, maalesef, birtakım gerçekdışı oylar kullanılmıştır. (ANAP sıralarından "şaibeli" sesleri) İmzalar taklit edilmek suretiyle, isimler taklit edilmek suretiyle sahte oylar kullanılmıştır.

NABİ POYRAZ (Ordu) -Sahte imza... Sahte imza...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Şimdi, çeşitli tevil yollarına giderek bunun aksini savunmak mümkün değildir. Hele, DYP Grubuna mensup arkadaşlarımızın icat ettiği yeni bir husus var, diyorlar ki: "Bunu muhalefet yapmıştır."

Değerli milletvekilleri, muhalefet, ret oyunu kullanmak suretiyle size niye katkı sağlasın; Sayın Tansu Çiller'in soruşturma komisyonuna gidip gitmemesi konusunda, niye Sayın Çiller'in de işine yarayacak oy kullansın; bunun bir mantığı var mı?!

Yine, bu, Almanya'da Sayın Çiller hakkında uyuşturucu ticaretiyle ilgili konuda çeşitli beyanlarda bulunan Alman hâkime "ANAP'lı" diye ad taktınız. Yani, Alman hâkime ANAP'lı demek ne kadar gülünçse, bu işi muhalefetin üzerine fatura etmek de o kadar gülünçtür. Lütfen... Bu konuda biraz daha ciddi olmamız gerekiyor; çünkü, karşı karşıya bulunduğumuz durum bundan ibarettir.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, Başkanın tutumuyla ilgili konudaki düşüncelerimi arz etmek istiyorum. Buradan açıklanan oylama neticelerine göre, oylama neticesi 244 ret, 242 kabuldür. Burada bulunmadığını bütün Türk kamuoyuna ilan eden 3 sayın milletvekilinin oyu düşüldükten sonra, önerenin kabulü yönündeki oylar reddi yönündeki oylardan fazladır. Dolayısıyla, burada konuşan Sayın Genç'in iddiasının kabulü gerekirse, Sayın Çiller hakkında Meclis soruşturması açılması kabul edilmiş demektir. (ANAP ve DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Doğrudur... Doğrudur...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla)-Ama...

DEVLET BAKANİ H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Oylayalım... Bir daha oylayalım...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) -Tabii, siz, bugün bu hadisenin oylanmasına çoktan taraftarsınız; yani, bunu kabullendiniz; ama, Sayın Bakan, siz, Cumhuriyet Hükümetinin bir bakanısınız, hem de önemli mevkillerde görev yapan bir bakansınız; attığınız imzalarla trilyonlar yer değiştiriyor; sizin bu konuda daha samimi, daha ciddi, daha duyarlı olmanız lazım.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

DEVLET BAKANI H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Samimiyim.

AHMET NEİDİM (Sakarya) - Ne samimisi?! Ne samimisi?!

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Peki, oylama yapılsın, oylama yapılsın da, bu 3 sahte oyun hesabını kim verecek bu Mecliste?! (ANAP, DSP ve CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu Meclis, kanarya sevenler derneği değil, kuş sevenler derneği değil; o dernekte yapılan hatalar bile insanı mahkemelere götürür. Dolayısıyla, bu Mecliste, hem de önemli bir soruşturma önergesinde yapılan sahtekârlığın hesabını, neticesini Başkanlık Divanı sonuna kadar götürmek zorundadır; Anavatan Partisi olarak bunun sonuna kadar takipçisiyiz. Öyle, hemen, bugün oylama yaptırıp, oldubittiyle bu işi kurtarmanız mümkün değil. (DYP sıralarından "biraz sakın ol" sesleri)

Sayın Bakan laf attığı için, o konuda, özür dilerim, sesimi yükseltmek zorunda kaldım; ama, konunun ciddiyetini ve vahametini bütün parlamenteler olarak paylaşmak zorundayız.

AHMET NEİDİM (Sakarya) - Oy çalmak, bir mabetten sakalı şerifi çalmak gibidir!

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Netice olarak, Meclis Başkanlık Divanı, İçtüzüğümüzün 13 üncü maddesine göre, duruma el koymuştur ve bugün yapmış olduğu toplantıda, 5 kişilik bir komisyon kurulmasına karar vermiştir; artık, bu noktadan itibaren, hadise, Meclis Başkanlık Divanının yetkisi içerisindedir.

Sayın Kamer Genç'in iddia ettiği gibi...

KAMER GENÇ (Tunceli)- İyi oku...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Ama, 13 üncü maddenin başlığı "Başkanlık Divanının Görevleri" dir.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Orayı oku...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Ben çok okudum Sayın Genç, size tekrar okumanızı tavsiye ederim.

BAŞKAN - Sayın Başesgioğlu, siz, kendi sürenizi kendiniz kullanın lütfen.

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Peki Sayın Başkan, toparlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu konunun soruşturulması lazım. Bu konunun araştırılması lazım. Hemen oylama yapıp -oylama neticesi ne olursa olsun, hiç önemli değil- bu hadiseyi geçiştirmemiz mümkün değil; ama, bu Parlamentoda bir daha bu tür üzücü olayların tekrerrütmemesi için, Başkanlık Divanının bu hadiseyi sonuna kadar araştırmasında ve açığa çıkarmasında sonsuz fayda vardır. Türk toplumu, Parlamentodan, birtakım yolsuzlukların, usulsüzlüklerin ortaya çıkarılmasını beklerken, Parlamento, kendi içinde kendi güvenliğini yönetecek bir tutum ve davranış içerisine giremez.

Evet, Anavatan Partisi Grubu olarak görüşlerimizi bu şekilde ifade ediyor, Başkanlık Divanının da bu yolda bir karar alacağını umutla bekliyor, Yüce Meclise saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Sayın Başesgioğlu, teşekkür ediyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, kişisel konuştu, grup adına konuşmadı.

BAŞKAN - Sayın Genç, usul tartışmaları grup adına olmaz, kişisel... Ben öyle mi söyledim efendim?

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, kendisine hatırlatın.

BAŞKAN - Sayın Başesgioğlu, grup adına mı konuştunuz?

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Şahsım adına konuştum efendim.

BAŞKAN - Efendim, grup adına olmaz zaten.

Usul tartışmasında dört sayın üyeye söz verilir; iki lehte, iki aleyhte...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Şahsım adına konuştum efendim; ama, grubumuzun genel temayülünün de öyle olduğunu söyledim.

BAŞKAN - Tamam efendim, kişisel görüşmedir.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Gönül.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Kürsüden konuşmak istiyorum efendim.

BAŞKAN - Hayır efendim, yerinizden konuşun.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan, söz istemiştim.

BAŞKAN - Efendim, siz konuştunuz...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Konuşmadım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Affedersiniz efendim.

Efendim, talep olarak biz, Sayın Genç'i, Sayın Uluğbay'ı, Sayın Öymen'i ve Sayın Başesgioğlu 'nu tespit etmiştik; zaten dört üye var.

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Uluğbay'ı tespit ettiniz; o, söz hakkını Sayın Gürkan'a verdi.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - İki aleyhte, iki lehte olduğuna göre, arkadaşlarımız da zaten Başkanlığınızın tutumunun lehinde konuşacaktır...

BAŞKAN - Efendim, siz buyurun...

Konuşma sırası Sayın Gürkan'da.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Buyurun. (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Gürkan, Başkanlığın tutumunun lehinde mi aleyhinde mi efendim?

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Lehinde efendim.

BAŞKAN - Başkanlığın tutumunun lehinde konuşacaksınız.

Buyurun.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; önümüzde, önemli ve mutlaka çözüme kavuşturmamız gereken yalnızca bir sorun yok, iki sorun var. Bu sorunlardan bir tanesi, hiç kuşkusuz, önceki gün yaptığımız oylamanın sonucunu, Meclis kararı olarak bir biçimde şekillendirmek, bir biçimde ilan edebilmek; ama, yaşadığımız olaylar -birleşimden başlayarak, oylamanın bitiminden, birleşim sonrasında gelişen olaylar- bizi, aynı zamanda, bu oylamayla ilgili olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığı, demokrasiye olan inanç ve güven bakımından da son derece önemli, son derece ciddi olarak düşünüp karar vermemiz gereken bir noktaya itmiştir.

Bu olayı tartışırken, bugünkü Başkanlık Divanı toplantısında bütün Divan üyeleriyle hemfikir olduğumuz bir konuyu Genel Kurulun huzurunda sizinle paylaşmak istiyorum. Bu olaya, başımızda siyasî şapkalarımızla bakamayız. Eğer, bu olaya başımızda siyasî şapkalarımızla bakarsak, Türkiye'de demokrasiye, Parlatmentonun saygınlığına, itibarına, peşinen, bireysel çıkarlarımız için, siyasî anlayışlarımız için, gölge düşürmüş oluruz; ister iktidar mensubu olalım ister muhalefet, bundan mutlaka sıyrılmamız gerekir ve Başkanlık Divanı da -çok büyük bir mutlulukla, güvenle, inançla burada ifade etmek istiyorum ki- kararını bu anlayışla oluşturmuştur.

Şimdi, bu kararla başlayan sürecin, burada tartışılması dahi -benim anlayışına göre- Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygınlığını ve demokrasimizin işleyişinde çok önemli bir yeri olan Türkiye Büyük Millet Meclisindeki oylamalara güven konusunda yeniden başlayan olumlu bir süreci, âdeta, kamuoyu önünde tartışmaya itmiştir, kamuoyu önünde yeniden sorunlu hale getirebilme istikametine yöneltmiştir.

İçtüzüğümüzün 13 üncü maddesi gerçekten çok açık; diyor ki: "Genel Kuruldaki oylamalarda ve seçimlerde önemli bir yanlışlık olduğu iddia edilirse, Başkan usul görüşmesi açabilir ve gerekirse oya başvurarak düzeltme yapar." Birleşim içerisinde, böylesi bir yanlışlık, Demokratik Sol Parti Grup Başkanvekili Sayın Hikmet Uluğbay tarafından ifade edilmiştir burada. Sayın Bülent Ecevit'in, oy kullandığı halde, oyunun sayımda çıkmadığı, gereği Başkanlığa sorulmuştur ve Başkanlık, o birleşimde, o oturumda, o birleşimin içerisindeki oturumlarda gereğini yerine getirmiştir; Başkanlık doğru işi yapmıştır. Bunun dışında, diğer iddialar, bir kısmı, bütün Başkanlık Divanı üyeleri tanıktır, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri tanık olacaktır...

AHMET NEİDİM (Sakarya) - Ben de tanıgım, ben de...

ULUÇ GÜRKAN (Devamla) - Hayır, o anlamda söylemiyorum.

...Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri tanık olacaktır, Anavatan Partisi Grup Başkanvekilleri tanık olacaktır; ama, en önemlisi burada, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilinin tanıklığıdır; çünkü, iki Grup Başkanvekili ortak imzalarıyla, bugün, biz, daha Başkanlık Divanı toplantımıza başlarken, oylamayla ilgili itirazlarını iletmişlerdir. Şimdi, kalkıp burada, 13 üncü madde gereğince "bu itirazların gereği birleşimi içerisinde yapılmalıdır" demek, hangi mantığa, hangi hukuk anlayışına, hangi düşünce anlayışına sığar; olur mu böyle şey?! (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar) Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekillerinin imzasıyla bugün Başkanlık Divanımıza itiraz gelmiştir. Bizden, Doğru Yol Partisi Grubu, bir itirazı incelememizi talep etmiştir; bunun gereğini yaptığımız için kınanmamalıyız; yani, böyle bir şey olmamalıdır.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sizi kınamıyoruz biz Sayın Başkan.

ULUÇ GÜRKAN (Devamla) - Bir şey anlatmak istiyorum. İhtüzüğün 13 üncü maddesine sığınma, bir zorlama mantıktır, bu Parlamento hukukuna uygun bir mantık değildir. Başkanlık, bu bakımdan -Sayın Başkana teşekkür ediyorum- çok doğru bir iş yapmıştır. Ben, kendi kendime düşündüm; sizinle paylaşmak istiyorum; hepiniz bir gün aynı durumda kalabilirsiniz. Bu kürsüde ben olsaydım, her oylamada olduğu gibi, başkası yerine oy kullanıldı vesaire denilseydi -yoklamada dahi biz aşağıdan bu tür tepkileri alıyoruz- şimdi, orada, Sayın Başkan, kalkıp bunu ciddiye alıp -daha doğrusu, elbette ciddiye alması lazım, ama- "bunun gereğini yapacağım; oylama sonuçlarını bu incelemenin sonuna kadar ilan etmiyorum" diyebilir miydi; böyle bir hakkı olabilir miydi?! Böyle bir şey yapsaydı Sayın Hatiboğlu kürsüde, acaba bu Meclisin saygınlığı ne olurdu?! Ama, şimdi, ortada, birleşimden sonra televizyonlarda tartışmalara çıkmış bazı arkadaşlarımızın -üç arkadaşımızın- televizyonlarda açık beyanları var; bunu görmezlikten gelemeyiz.

Bize ulaşmış 8 oyla ilgili, grup başkanvekilleri imzalı, Demokratik Sol Parti, Doğru Yol Partisi, Anavatan Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi grupları adına itiraz var.

HASAN GÜLAY (Manisa) - Refah Partisi yok mu Refah!..

ULUÇ GÜRKAN (Devamla) - Bir oylamanın sonucunun şöyle ya da böyle ilan edilmesi konusunda siyasî kaygılarımız nedeniyle, bunu, şimdi, görmezlikten gelebilir mi bu Türkiye Büyük Millet Meclisi. Şuna emin olun, beni, hiçbir şekilde, Başkanlık Divanında o oyun sonucuyla ilgili araştırmamda bir siyasî kaygı veya siyasî anlayış etki altına alamaz; almamalıdır; ama, genel olarak, şu an Türkiye Büyük Millet Meclisini de böyle bir kaygı almamalıdır.

Sayın milletvekilleri, Başkanlık Divanı, tarihî bir sorumlulukla bu kararı almıştır ve sizin de bunu paylaşmanız gerekmektedir. Eğer, biz, şimdi... 8 itiraz var; 3 arkadaşımız, 8 itirazda çıkmışlar "ben oy kullanmadım" demişler. Bunu

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

görmezlikten gelirsek, bunu gözardı edersek, bu konudaki iddialardan kaytarırsak, yalnızca TURBAN olayıyla ilgili oylamayı değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, kupaların sıraların arasında dolaştırılarak yaptığı geçmişteki her oylamayı ve bundan sonra, gelecekteki her oylamayı gölge altına atmış oluruz, şaibeli kılmış oluruz. Eğer, Türkiye'de demokrasiye inancımız varsa, böyle bir talebi hiçbirimizin hiçbirimizden istemeye hakkı yoktur diyorum.

Hepinizi, beni sabırla dinlediğiniz için saygıyla selamlıyorum. Sağ olun. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gürkan, teşekkür ediyorum.

MEHMET BATALLI (Gaziantep) - Kamer Genç cevap versin Başkan!

BAŞKAN - Efendim, sırada Sayın Öymen var; ancak, Sayın Öymen...

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Zatiâlinizin tutumu aleyhinde...

BAŞKAN - Tutumumun aleyhinde... Göreceğiz. (Gülüşmeler)

Buyurun.

Sayın Öymen, görüyorsunuz, aleyhimde konuşmaya, büyük bir tehalükle davette bulunuyorum.

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; Sayın Başkanın tutumunun aleyhinde söylenebilecek söz, tabii, hayli fazladır. Bugün yaptığı uygulamayla, çünkü uygulamayı karşılaştırırsak, bu, bunlardan biridir.

Biz, dün gene burada -başka bir konuydu ama- 63 üncü maddeye dayanarak bir usul tartışması için aynı şekilde söz istedik; 63 üncü maddenin amir hükmü olmasına rağmen ona söz vermedi; çünkü, 63 üncü madde "söz verir" diyor. Burada ise başka bir mütalaa üzerine söz verdi. Bu, bir kere aleyhteki bir durum.

BAŞKAN - Evet, bundan sonra da aleyhte devam etmeli Sayın Öymen; çünkü, konu o.

ALTAN ÖYMEN (Devamla) - Eğer dinlemek lütfunda bulunursanız devam edeceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Tabî, tabî... Konu o.

Buyurun.

ZEKİ ÇAKIROĞLU (Muğla) - Sayın Başkan, sayın hatibe sataşmayın.

ALTAN ÖYMEN (Devamla) - Önümüzdeki konu, 13 üncü madde burada uygulanmalı mıydı, uygulanmamalı mıydı. Arkadaşlarım izah ettiler. Burada, gerçekten, o birleşim içinde bir usulsüzlük, bir yanlışlık olduğu öne sürülürse, o birleşim içinde bunun halledilmesi mümkündür. Biz de, zaten böyle bir talepte bulunmuştuk; ama, şöyle bir durum ortaya çıktı, hadiseler şöyle gelişti: Sayın Çiller hakkındaki soruşturma önergesinin yapılan oylamasının sonucuyla ilgili,

burada, kürsüden yapılan ilk açıklama şöyle idi: 242'ye karşı 247'yle önerge reddedilmişti; birleşim bir yandan devam ediyordu; fakat, o sırada birkaç şey birden arka arkaya çıkmaya başladı: Sayın Ecevit, oylamada bulunduğu ve kabul oyu kullandığı halde, onun, tutanaklara geçmediği tespit edildi. O tutanaklar incelenirken, yine başka bir şey tespit edildi: 3 arkadaşımız tarafından mükerrer oy kullanılmıştı; ilk açıklama sırasında bu mükerrer oyları da dahil etmişlerdi. Yani, 247'ye 242 açıklaması sırasında mükerrer oylar da sayılmıştı; mükerrer oyların tabii sayılmaması lazım; onun için, tutanaklardan ikinci bir şey daha çıktı.

Özetle, Sayın Başkan burada bir açıklama yaptı, 247'ye 242. Sonra, tutanaklarda bir şey oldu -bu tutanaklar burada- ondan iki saat sonra bu sonuç tutanaklarda değişti, 242 kabul, 244 ret oldu. Bir süre sonra, Ecevit hakkındaki müdahale yapılırken, birleşim devam ederken, tutanaklar yine değişti, 243'e 244 oldu; yani, böyle borsa endeksleri vardır ya, onun gibi mütemadiyen inip çıkan bir vaziyet karşısında kaldık. O arada da, 3 arkadaşımızın burada bulunmadıkları halde oy kullandıkları tespit edildi ve bunun üzerine, Başkanlık Divanına bir müracaatta bulunuldu. Yani, bu durumda, 13 üncü maddenin o fıkrasının uygulanmasına da fiilen imkân kalmadı ve Başkanlık Divanına mesele havale edildi.

Şimdi, burada yapılması gereken ne? Ben, Meclis Başkanvekili Sayın Kamer Genç'in buradaki mütalaalarını hayretle izledim. Özetle, diyor ki: "Başkanlık Divanının bu konuda yetkisi yoktur." Halbuki, burada, şöyle deniliyor: "Meclis Başkanı, Divanı toplayarak takip edilecek yolu kararlaştırır."

KAMER GENÇ (Tunceli) - Başını oku.

ALTAN ÖYMEN (Devamla) - Müsaade buyurun.

"Meclis Başkanının bu yetkisi olmadığına göre, ya daha önce yapılan oylama sonucunu, burada ilan edilen oylama sonucunu yahut tutanaklardaki oylama sonucunu muteber sayacağız ya da yeniden oylayacağız" diyor.

Şimdi, bir kere, burada muteber sayacaksanız, hangisini muteber sayacaksınız; 247'ye karşı 242'yi mi, 242'ye karşı 244'ü mü, 242'ye karşı 243'ü mü; yoksa, son yapılan müracaatta açıkça ortaya çıktığı ve televizyonlara da yansıdığı üzere, o arkadaşların oy kullanmadığını tespit edecek şekilde, 244'e karşı 241 'i mi?.. Hangisini yapacaksınız, belli değil.

İçtüzüğün 13 üncü maddesinde belirtildiği halde, bu işi Başkanlık Divanı yapmayacak da, kim yapacak? "Kimse yapmayacak" diyor, "öyleyse, bir daha oylama yaparız."

Şimdi, arkadaşlar, burada yapılan şey bir usul hatası falan değil; bu, bir irade ifsadıdır. Başkasının adına oy kullanılmıştır ve bir kere bunların tespit edilmesi lazımdır. Yani -televizyonlardaki bu kadar yayına rağmen- bu böyle gitsin, bunu ortadan kaldıralım, hiçbir şey olmamış gibi yeniden başlayalım... Buna imkân var mıdır?! Meclis Başkanının da, Başkanlık Divanının da yetkisi

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

13 üncü maddede açıkça tasrih edildiği halde... Bu, burada her şey yapılabilir, bu mubahtır, bu meşrudur demek anlamına gelir. Yarın bir daha açık oylama yapıp kupalar dolaştırılınca, aramızda, aynı şey yeniden yapılabilir; buna kimsenin bir itirazı olmaz; zaten, bunu tetkik edecek merci yok demek olur. Böyle bir şeyi diyebilir miyiz?! Bu, açıkça, oylarda sahtekârlık yapmayı teşvik etmek olur. Meclisimiz, böyle bir şeyi kabul edebilir mi?!

Şimdi, arkadaşlar, Meclis Başkanlık Divanı bugün toplandı. Bu toplantının sonucu da buradan açıklanmadı; sadece Sayın Kamer Genç, Meclis Başkanvekili sıfatıyla -grup başkanvekili gibi konuşmasına rağmen- burada açıkladı. Bunun dışında, kararı da resmen bilmiyoruz. Bildiğimiz şudur: Başkanlık Divanı, arasından bir grubu görevlendirmiştir. Bu arkadaşlarımıza, oylamada bulunmadıkları halde bulunmuş gibi gösterilen arkadaşlarımıza "bulundun mu, bulunmadın mı" diye sorulacaktır. Herhalde, o arkadaşlar da doğrusunu söyleyecektir. Nitekim, bir kısmı, bunun doğrusunu, televizyonlarda zaten söylemişlerdir; öteki arkadaşlara da sorulacaktır. Bu tespit edildikten sonra da, elbette, o gün ortaya çıkan irade neyse, Başkanlık Divanı, onun üzerine bir karar verecektir. Bu karar daha oluşmadan bu karar oluşmasın demek, ya ilan edilen sonuçları muteber saymak yoluna gidilmesini tavsiye etmek ya da yeni bir oylamayı istemek demek, kaç tarafından mahzurludur... Başkanlık Divanı başlamış, bu hadiseyi götürüyor; tam o sırada siz araya giriyorsunuz "bunu yapamaz" diyorsunuz. Yani, burada "çoğunluk kimdeyse, o birdenbire vaziyete hâkim olur" diyerek, çoğunluğa güvenerek Meclisin iradesinin ifsat edilmesi, hadisenin üzerine sünger çekmek olur; bunun hesabını kimse veremez.

Burada bir başka tehlike daha var: 63 üncü maddede -şimdi, Başkanın tutumundan asıl aleyhte olunup olunmaması, tutumunun neresinin aleyhinde olunup olunmayacağı burada belli olacak-"bu müzakere sonunda başkan oylamayla durumu halleder" deniliyor. Yani, Kamer Beyin teklifi oylanırsa burada, şimdiye kadar ilan edilen netice muteber olsun -hangisiyse o netice, bu üç neticeden dört neticeden hangisiyse- o ilan edilsin yahut da Meclis Başkanlık Divanının yetkisi yok denilsin, oylama tekrarlınsın. Bu, burada oylamayla tespit edilirse, o da bu Meclisin esasına, hukukun genel ilkelerine, hepsinin esasına aykırı olur. Sayın Başkana saygıyla öneriyorum; sakın böyle bir oylamaya gitmesin.

Ayrıca, Mecliste yapılan oylamaların da ne kadar tartışmalı olduğu meydanda. Nasıl yapılacak bu oylama? El kaldırma usulüyle olduğu zaman, her zaman burada yanlışlık olabilir tabii; bir kişi görülmeyebilir, el görülmeyebilir falan... Böyle başabaş durumlarda çok tehlikeli bir durum ortaya çıkar, yanlışlık yapma tehlikesi ortaya çıkar. Kupaları yeniden dolaştıralım. O da, oylamayla, elle kararlaştırılacak o yapılırsa, Sayın Kamer Genç'in mantığına göre "ne olacak; atılırsa atılır, yapanın yanına kâr kalır" diyerek ya yeniden böyle şeyler yapılırsa ne olacak? Böyle bir oylamaya, sakın ola ki Sayın Başkan gitmesin.

Bu şekilde, Sayın Başkana da uyarma görevini yerine getirerek şunu rica ediyorum: Bırakınız, Başkanlık Divanı, bu araştırmasını tamamlasın; araştırmasını tamamladıktan sonra, karar buraya gelsin. Karar, nasıl olsa Meclisin oyuna sunulacak; o zaman oylayalım ve bu tartışmayı o zaman yapalım.

Teşekkür ederim sayın arkadaşlar. (CHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Öymen, teşekkür ediyorum efendim.

Müçtehitler diyorlar ki: "Vuku bulmamış olaylar için fetva verilmez."

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Hayır, ben, baştan itibaren yol göstermek için...

BAŞKAN - Hayır, bu bir yol göstermeyse, Başkanlığın buna ihtiyacı yok, takdirini kullanır; bir. İki..

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Benim burada her şeyi söylemeye hakkım var Sayın Başkan.

BAŞKAN - Hayır efendim... Ama, şöyle yapın demeye hakkınız yok; siz görüşünüzü ifade edersiniz. (CHP ve DSP sıralarından gürültüler)

Buyurun efendim.

AHMET NEİDİM (Sakarya) - Başkanlığın tutumuna teşekkür ediyorum. Burası kutsal bir mabettir. Burada, sakalı şerif çalınmak üzeredir. Sakalı şerif bir camiden nasıl çalınırsa, buradaki oy çalma da aynı mahiyettedir. Ben, bu konuda... (RP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Neidim, anladım efendim.

AHMET NEİDİM (Sakarya) - Ben, bu Yüce Meclisin bir milletvekili olarak, bu konuda, yazanı gördüm, tanıklık yapmaya da hazırım.

BAŞKAN - Sayın Neidim, teşekkür ediyorum efendim.

Sayın milletvekilleri...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Öymen benim sözlerimi çarpıttı; dedi ki, "Sayın Kamer Genç'in yönetiminde, her kötülük, yapanın yanına kâr kalır mantığıyla..." Müsaade ederseniz, bir iki kelime, sataşmadan dolayı...

BAŞKAN - Efendim, bu, usul tartışmasıdır. Rica ediyorum... Şöyle buyurun, zabıtlara geçsin efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Müsaade ederseniz kürsüye geleyim.

BAŞKAN - Efendim, kürsüye müsaade edemem.

SABRİ ERGÜL (İzmir) - Sayın Başkan, zaten anlaşılmıyor lisanından; çıksın, kürsüden konuşsun.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Hem Sayın Başesgioğlu da bana sataştı. Müsaade ederseniz kürsüye geleyim. İki dakika... Rica ediyorum...

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Hayır efendim, oradan buyurun.

KAMER GENÇ (Tunceli) - İnsanların okuduğunu anlamaları... (CHP sıralarından gürültüler) Efendim, gürültü ediyorlar.

BAŞKAN - Efendim, izin verin... İzin verin lütfen...

KAMER GENÇ (Tunceli) - İnsanların okuduğunu anlamaları büyük bir fazilettir. O fazilete sahip olabilmek için, insanlar, cümleleri yarı yarıya okumamalı. İttüzüğün 13 üncü maddesinde deniliyor ki "eğer, birleşimden sonra hata anlaşılırsa Başkanlık Divanı toplanır..." (Gürültüler)

Arkadaşlar, siz benim fikirlerimden korkuyorsunuz; açıklıyorum fikirlerimi... (Gürültüler)

FATİH ATAY (Aydın) - Fazileti senden mi öğreneceğiz!..

BAŞKAN - Sayın Genç, teşekkür ediyorum efendim. Zaten... (Gürültüler)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Eğer bir suiistimal yapıyorsa, sonuna kadar üzerine gidilsin.

Ayrıca, gayet tabii, hukuku tartışıyoruz. Yani, bir Meclis Başkanvekili olarak İttüzüğe sahip çıkıyorum. (Gürültüler)

SABRİ ERGÜL (İzmir)-Allah, akıl fikir ihsan etsin...

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, efendim, lütfen sakın olalım; telaşa hacet yoktur. Başkanlık... (Gürültüler)

Sayın Genç, buyurun efendim.

Sayın milletvekilleri, birleşimi yöneten Başkanınız, görüşünü, müzakerelerden önce Yüce Kurula arz etti.

Salı günkü soruşturma önergesinin oylamasıyla ilgili, o gün, hemen her gruptan -Refah Partisi Grubu hariç, onun dışında kalan her gruptan- şöyle veya böyle itirazlar geldi; daha sonra da, Başkanlık Divanına itirazlar gelmeye devam etti; bugün bile, Divan toplantısından önce yeni itirazlar geldi. Öyle iddialar var ki, bunları, hemen, şuracıkta, bir usul müzakeresiyle hal-ü-fasl etmemiz mümkün olmazdı.

Sayın Öymen, onun için, ben bir işlem yapmadım, yapamadım ve zaten, Başkanımız, Divanı bugün için toplantıya çağırdığını da bildirmişti ve bugün de Divan toplandı.

Sayın milletvekilleri, bugün, usul tartışmasına vesile sayılan belge, sadece, bilgiye sunuş belgesidir, bir işlem değildir; Başkanlık Divanı, aldığı kararla, bu iddiaları kısa bir süre içerisinde inceleyecek. Muhtemeldir ki, yeni bir oylama yapılacak -muhtemeldir ki- bilmiyorum. Muhtemeldir ki, bu iddiaların bir kısmı varit veya vaki görülecek, dolayısıyla, yeniden sıhhatli katılım tespit edi-

lecek; buna göre karar yetersayısı yeniden oluşacak ve belki de reddedilmiş olacak ya da kabul edilmiş olacak; bilemiyoruz. Yani, Genel Kurulun bir karara bağlaması gereken, Divanın, bir kararı yok, yaptığı işleri Yüce Kurula bilgi olarak sunma tavrı vardır; bu, bilgiye sunuştur. Bütün bu usul tartışmalarından sonra -ki, Başkanınız görüşünü ta başında açıkladı, Divanda da açıkladı- benim görüşümde herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" bölümüne devam ediyoruz.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

(9/10) esas numaralı Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önerenin açık oylamasının tekrarlanması Genel Kurulun onayına sunulması hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	2	55	5.2.1997	236-245	Uluç Gürkan	Kadir Bozkurt	Zeki Ergezen

BAŞKAN - İktüzüğün 63 üncü maddesi gereğince usul görüşmesi açacağım.

Bu görüşme çerçevesinde, lehte ve aleyhte ikişer milletvekiline söz vereceğim.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) - Söz istiyorum Sayın Başkan...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Aleyhte söz talep ediyorum...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan, söz istiyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, lehte, Mehmet Ali Şahin...

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Sayın Başkan, yazılı başvurduk...

BAŞKAN - Lehte, Sayın Ali Rıza Gönül, Sayın Gözlükaya, Sayın Mehmet Ali Şahin...

Aleyhte Sayın Hikmet Sami Türk, Sayın Murat Başesgioğlu, Sayın Önder Kırılı.

Sayın milletvekilleri, usul görüşmesine başlamadan önce, Genel Kurulu doğru bir biçimde bilgilendirmek üzere, tezkereyle ilgili matematiksel bir açıklama yapmak ihtiyacı içindeyim: Tutanak Müdürlüğünün açıkladığı sonuçlara göre, itiraz yapılan oylama, 492 kullanılan oy içermekteydi. Ancak, sayımda 3 mükerrer oy tespit edilmişti; dolayısıyla, karar yetersayısına esas olan geçerli oy sayısı 489'a düşmüştü. Bu karar yetersayısına esas 489 oyun 243'ü kabul, 244'ü ret, 2'si de geçersiz olarak belirlenmişti.

Bugün, Başkanlık Divanının ayrı ayrı yaptığı değerlendirme sonucunda, 243 olan kabul oy sayısının 241'e düştüğü, 1 kabul oyunun kullanılmış sayılamayacağı, 1 kabul oyunun ise, İktüzük uyarınca geçersiz, kullanılmış; ama, kabul değil, geçersiz sayılması gerektiği yolunda bir karar verildi. Ret oy sayısı 244'ten 240'a indi. Başkanlık Divanı, 4 ret oyunun kullanılmış sayılamayacağına -2'si için ittifakla, 2'si için oy çokluğuyla- 1 geçersiz oyun kullanılmış sayılamayacağına da oy çokluğuyla karar verdi. Böylece ortaya çıkan tablo, karar yetersayısına esas olan oy sayısının 483'e indiği, kabul oy sayısının 241'de, ret oy sayısının 240'da kaldığı, 2 geçersiz oy bulunduğu, bu

durumda, 483 katılımda karar yetersayısı için Anayasanın aradığı -Anayasa Mahkemesi kararıyla da pekişen- salt çoğunluğa, 242 oya ulaşamadı. Şimdi, onayınıza sunduğumuz ve ondan önce, usul tartışmasına açtığımız konudaki tablo budur.

Sayın Gönül...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Gözlükaya konuşacak efendim.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Gözlükaya, tezkerenin lehinde; buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın Gözlükaya, süreniz 10 dakikadır.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin başında hepinize saygılarımı sunuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı, 28.1.1997 günü yapılan oylamayla ilgili olarak bir araştırma yapmış, bir karara varmış ve bu kararı, oylamanın yeniden yapılması için Genel Kurulun onayına, bir öneri olarak getirmiştir. Ben, şahsen bu öneriye katılıyorum, Başkanlık Divanı, yerinde bir karar vermiştir. Şöyle ki: Öncelikle, 28.1.1997 günü yapılan oylamada, birleşimi yöneten Sayın Başkan, oylamanın sonucunu tespit etmiş; yalnız, dikkat ederseniz, kabulü veya reddi yönünde bir karara varılmıştır şeklinde bir açıklamada bulunmamıştır. Bu bakımdan, Başkanlık Divanının aldığı karar yerindedir.

Ayrıca, Başkanlık Divanının kararının asıl gerekçesi, karar yetersayısının bulunmadığı şeklindedir ki, biz, buna ihtirazi kayıtla katılıyoruz. Şöyle ki: Bizim, Doğru Yol Partisine mensup olup da, burada oy kullandığını bildiğimiz ve kendilerinin de söyledikleri, Sayın Ergun Özkan ve Sayın Abdulkadir Cenkçiler -ki, bu arkadaşlarımız, hasta olmalarına rağmen- oy kullanmışlardır; ama, Sayın Divan, bu oylamayı, bunların oylarını da geçersiz saymıştır... (ANAP, DSP ve CHP sıralarından gürültüler)

İSMET ATALAY (Ardahan) - Ayıp, ayıp!.. Yalan söylüyorsunuz!..

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - İşiniz gücünüz yalan!..

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) - Saygı duyuyoruz...

BAŞKAN - Sayın Gözlükaya, bir saniye...

Sayın milletvekilleri, lehte ve aleyhte konuşmalar yapılacak. Lehte ve aleyhteki konuşmacıları, lütfen sükûnetle değerlendirelim. Siyasî olarak gönlümüz ne istiyor olursa olsun, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinin oylamalarında, geçmişle, bugünü ve yarınıyla, son derece önemli değerlendirmelere konu olacak bir karar vereceğiz.

Bu nedenle, lütfen, usul tartışmasında, lehte ve aleyhte konuşan sayın sözcüleri sükûnetle dinleyelim. Burada, sıralar arasında laf attığımız tepkilerimizle değil; vicdanımıza göre, geleceği de bağlayacak bir kararı verelim.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Onun için, lütfen, bu tartışmayı sükûnetle yürütelim.

Buyurun Sayın Gözlükaya.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) - Sayın Başkan, ben tartışma yaratmıyorum, fikrimi söylüyorum...

YÜCEL SEÇKİNER (Ankara) - Yalan söylüyorsun, yalan!..

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) - Burada, tecrübeli bir parlamenter oradan yanlış laf atıyor. Sayın Seçkiner'e bunu yakıştıramadığımı ifade ediyorum. Söylediğinizi aynen size iade ediyorum... Ne söylediyse aynen iade ediyorum... (ANAP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, ben, Başkanlık Divanı kararına, bunlara rağmen saygılı olduğumuzu söylüyorum. Bunlar kesin olarak böyledir diye herhangi bir iddiamız olmadı; şimdi, bunun tartışmasının da yeri yok.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Niye yok!.. Tartışsın...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) - Şimdi, ayrıca, Başkanlık Divanının bir kararı daha var; o da, bizim itiraz ettiğimiz, Sayın Pakdemirli'nin oyunun, seçim çevresinin belirtilmediği gerekçesiyle muteber addedilemeyeceği yönündeki karardır ki, biz, buna iştirak ediyoruz. Zaten, oylama sırasında, oylamanın sonuçları ilan edildiği sırada da, itirazımızı açıkça, yazılı olarak, burada, oturum kapanmadan belirtmiştik.

Şimdi, niye doğrudur, bu karar: Bize göre, İçtüzüğümüzün 139 ve 143 üncü maddelerinin son fıkralarına göre, açık oylamalarda oy kullanan milletvekilinin, aynen, verilen kâğıtlarda görüldüğü gibi, adı soyadı, seçim çevresi ve imzasının bulunması asli şartlardandır; yani, biri olmazsa geçerlidir, bu tanınıyordur gibi bir iddayı ileri sürmek mümkün değildir. İçtüzük, kamu düzenini tanzim eden, taalluk eden hükümleri düzenleyen bir yasadır; hatta, tatbikatta "sessiz anayasa" olarak tanımlanan bir İçtüzüktür. İçtüzük hükümlerine göre, seçim yeri yazılmadığı için geçersiz sayılan Sayın Pakdemirli'nin oyu için verilen karara da iştirak ettiğimizi ifade ediyoruz.

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Divanımızın aldığı karar, hukuken yerindedir ve Parlamentomuz, şu veya bu şekilde, geçen oylamada bir şaibe altına girmiştir.

HALİT DUMANKAYA (İstanbul) - Parlamento değil... Biz değil...

MEHMET GÖZLÜKAYA (Devamla) - Bir dakika Sayın Dumankaya...

Parlamentonun itibarının korunması, bugün, hepimiz ve gelecek için, buraya gelecek nesiller için de önemlidir, demokrasi hepimiz için önemlidir, Meclis önemlidir. Bakın, geçmişte, bütün gruplar, bu tip oylamalarda arkadaşlarının oylarını kullanmışlardır; bunu hiç kimsenin inkâr etmesine gerek

yoktur; ama, bakın, Sayın Matkap'ın -burada olmadığı halde- bile oyu kullanılmış; sonradan "kullanmadım" demiştir. O bakımdan, şunu söylüyorum: Biz, Doğru Yol Partisi olarak, bu oylamanın yeniden yapılmasını, her bakımdan, doğru ve yerinde görüyoruz. Hatta, diyoruz ki, bu oylamanın ad okunarak yapılmasını da zaruri görüyoruz. (Alkışlar)

Sayın Başkan ve Divan Üyeleri, hepinize teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum; sağ olun. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Gözlükaya.

NECDET TEKİN (Kırklareli) - Sayın Başkan, konuşmacı "bundan önceki oylamalarda da şaibe vardır" demekle daha önceki oylamaları çok kötü bir şekilde suçlamıştır. Böyle bir şaibe, diğer oylamalarda yoktur. Kayda geçmesini istiyorum.

BAŞKAN - Sayın Tekin, Sayın Gözlükaya da, önceki oylamaları şaibe altına koyacak bir beyanda bulunmadı.

Yalnız, benim bir düzeltme yapmam lazım. Başkanlık Divanı, Sayın Ekrem Pakdemirli'nin oyuna "muteber değildir" demedi, "geçersizdir" dedi. Muteber olmamak, sayıdan düşmeyi gerektirir ki, o zaman, kabul yönünde bir sonuç çıkabilir.

Başkanlık tezkeresinin aleyhinde konuşmak üzere, Sayın Hikmet Sami Türk; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Türk, süreniz 10 dakikadır.

HİKMET SAMİ TÜRK (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Parlatentonun saygınlığını korumak hepimizin görevi, Parlatentonun sağlıklı çalışmasını sağlamak da hepimizin görevi. Bu bakımdan, üzerinde usul tartışması açılan konu, son derece önemlidir. (9/10) esas numaralı Meclis soruşturması önergesi hakkında yapılan oylamada kabul oylarının, ret oylarından fazla çıkmasına rağmen, Anayasanın 96 ncı ve İçtüzüğün 146 ncı maddesinde öngörülen çoğunluğun oluşmadığı, Başkanlık Divanının çoğunlukla aldığı kararda ifade edilmektedir; ancak, burada, oylamanın sonucunu etkileyen önemli bir nokta var; bu da, Sayın Ekrem Pakdemirli'nin oyudur.

Benden önce konuşan değerli hatip, İçtüzüğün 143 üncü maddesinde öngörülen seçim çevresinin, oy pusulasında belirtilmediğini ve bunun asli unsur olduğu için oy pusulasının geçersiz sayılması gerektiğini ifade ettiler, Başkanlık Divanı kararı da bu yönde oluştu.

BAŞKAN - Sayın Türk, bir dakikanızı rica edeceğim.

Sayın milletvekilleri, lütfen, usul tartışmasını dinleyelim. Şu an sergilediğimiz görüntü, bu konuda vereceğimiz oylarımız konusunda peşin hükümlü olduğumuz görüntüsüdür; bu da, bu Parlatentoya yakışmıyor. Önemli bir karar vereceğiz; lütfen, sıralar arasında dolaşmayalım; lütfen, ayakta birbirimizle konuşur bir durumda olmayalım. Çok önemli bir usul tartışması yapıyoruz.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Buyurun Sayın Türk.

HİKMET SAMİ TÜRK (Devamla) - Sayın Başkan, gerçekten, konuştuğumuz konu, Parlamento teammüllerinin oluşması bakımından büyük önem taşıyan bir konudur. Burada, İçtüzüğün yorumlanması, İçtüzük hükümlerinin nasıl anlamlandırılması gerektiği, sorunun çözümünde temel noktadır. İçtüzüğü doğru yorumlamak, Parlamentonun sağlıklı çalışmasını sağlayacak biçimde yorumlamak için hukuktaki bir temel yorum kuralını hatırlamak gerekir. Bu yorum kuralı, Medenî Kanunun 1 inci maddesinde ifade edilmiştir. Medenî Kanunun 1 inci maddesine göre, kanun, lafzıyla ve ruhuyla temas ettiği bütün meselelerde meridir. Eğer, bunu İçtüzüğe uygulayacak olursak, İçtüzük, sözüyle ve özüyle deşindiği bütün sorunlarda geçerlidir.

Şimdi, İçtüzük hükümlerini bir bütün olarak değerlendirmek gerekir. İçtüzüğümüz, çeşitli dönemlerde düzeltmeler görmüş, yenileştirilmiş bir İçtüzüktür ve maalesef, ifadeleri arasında tam bir tutarlılık yoktur. Gerçekten, İçtüzük, açık oylamayla ilgili 139 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, açık oylamanın üç türünü belirtmekte ve bunlardan birini -oy pusulasıyla gerçekleşeni- şöyle ifade etmektedir: "Açık oylama, üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması... suretiyle olur." Diğer biçimler üzerinde durmuyorum.

Şimdi, bu maddeye baktığınız zaman, biçimsel unsur olarak, şekli unsur olarak şunların oy pusulasında yer alması gerektiğini görüyoruz: Milletvekilinin adı, soyadı ve seçim çevresi. Bunun dışında imza öngörülüş değil, oyun rengi de öngörülüş değil. Bu, basılı oy bakımından öngörülen düzenleme. Eğer, milletvekilinin oylama sırasında basılı oy pusulası elinde değilse, herhangi bir kâğıt üzerine de oyunu yazabilir. Nitekim, bu, İçtüzüğün 143 üncü maddesinin son fıkrasında öngörülen bir yoldur. Buna göre "Açık oylama sırasında basılı oy pusulası bulunmayan milletvekili bir beyaz kâğıt üzerine adını ve seçim çevresini yazıp imzalamak suretiyle oyunu kullanabilir." Burada belirtilen unsurlar, milletvekilinin adı ve seçim çevresidir; ama, milletvekilinin soyadını yazması öngörülüş değildir; oyunun rengini belirtmesi de öngörülüş değildir; fakat, bildiğiniz gibi, uygulamada kolaylık olmak üzere Başkanlık Divanı tarafından basılan ve üzerinde milletvekilinin adı, soyadı, seçim bölgesi, oyunun rengi ve imzası hanelerinin bulunduğu oy pusulalarını kullanmaktayız; ancak, bu bir zorunluluk değildir; çünkü, 143 üncü madde herhangi bir beyaz kâğıt üzerine oyun yazılabileceğini öngörmektedir. Buna göre, 143 üncü maddenin özüne uygun yorumu ne olabilir? Eğer, biz, 143 üncü maddenin sözüne takılacak olursak, İçtüzüğün diğer maddelerini yorumlamakta da güçlüklerle karşılaşırız. İçtüzüğün, Parlamentonun sağlıklı çalışması bakımından, Medenî Kanunun 1 inci maddesinde ifadesini bulan temel yorum kuralı doğrultusunda uygulanması, yorumlanması durumunda, bu maddede oy pusulası için öngörülen unsurları şöyle sıralayabiliriz: Önce, asli unsur, temel unsur; her durumda milletvekilinin adı olması gerekir. 143 üncü maddede yazılı olmamakla birlikte,

milletvekilinin soyadının da yer alması gerekir ve orada açıkça belirtildiği gibi, imzasının yer alması gerekir, ama, bu oy pusulasının amacı, 143 üncü maddede olmadığı halde, milletvekilinin kullandığı oyu belirtmektir. Dolayısıyla, oyun renginin de, bu oy pusulası üzerine yazılması gerekir. Öyleyse bunlar, 143 üncü madde anlamında, oy pusulasının aslı unsurlarıdır, temel unsurlarıdır. Bunun yanında seçim çevresinin yazılması, bir tali unsur niteliğindedir, bir ikincil unsur niteliğindedir.

Bu oylamada önemli olan iki nokta var: Birincisi, oy kullanan milletvekilinin kimliği üzerinde tereddüt uyanmamasıdır; hangi oy pusulasının, hangi milletvekiline ait olduğunun belli olmasıdır; açık oylamanın amacı da budur. Seçim çevresi ise, eğer aynı adı taşıyan birden çok milletvekili varsa, o zaman önem taşır. Örneğin, bu çatı altında iki Ekrem Pakdemirli olsaydı, o zaman, bunun Manisa Milletvekili Ekrem Pakdemirli mi, yoksa başka bir ilimizin milletvekili Ekrem Pakdemirli mi olduğu konusunda tereddüt uyanırdı. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar) Oysa, böyle bir tereddüt yok ve bu çatı altında bir tane Ekrem Pakdemirli var. Bu konuda herhangi bir duraksamaya yer yoktur, herhangi bir tereddüte yer yoktur. Eğer, seçim çevresi yazılmadı diye, bir oy pusulası geçersiz sayılacak olursa, o zaman 143 üncü maddede öngörülmediği halde, fazladan soyadını da içeren oy pusulalarını da geçersiz saymak gerekir; çünkü, o da, orada öngörülmejen bir şekil unsurlarını ortaya koymaktadır. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, yasaları, bu arada Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünü, ancak, amacına göre, özüne göre doğru yorumlayabiliriz. Katı biçim kurallarına, katı şekil kurallarına takılıp kalacak olursak, ileride, bu İçtüzüğün uygulamasında başka güçlüklerle karşılaşırız. Bu oylamada önemli olan, milletvekilinin kimliğinin ve kullandığı oyun tereddüte yer bırakmayacak biçimde, açıkça belli olmasıdır. Olayımızda bu gerçekleşmiştir; söz konusu olan oyun, Sayın Ekrem Pakdemirli tarafından kullanıldığı açıktır. Öyleyse, böyle bir oyu geçersiz saymak, iptal etmek, İçtüzüğün amacına, ruhuna aykırı bir işlemdir.

A. TURAN BİLGE (Konya) - Doğru.

HİKMET SAMİ TÜRK (Devamla) - Özetle, Anayasamızın ve İçtüzüğün, doğru, Parlamentonun sağlıklı çalışmasını sağlayacak biçimde yorumunda, kullanılan oyun -Sayın Ekrem Pakdemirli'ye ait olan oyun- geçerli kabul edilmesi gerekir. Geçerli kabul edildiği takdirde, kabul oylarının sayısı 242'ye yükselmektedir ve bu durumda, Anayasasının 96 ncı ve İçtüzüğün 146 ncı maddesine göre (9/10) esas numaralı Meclis soruşturması önergesi kabul edilmiş bulunmaktadır.

Burada, benden önce konuşan değerli hatibin işaret ettiği bir noktaya da değinmek isterim. Bu, bundan sonraki açık oylamalar bakımından önemli bir noktadır. Değerli arkadaşlarım, vekâlet oyu, sadece bakanlar için öngörülmüştür; milletvekillerinin birbirlerine vekalet etmesi, bizim Anayasamızda öngörülmüş değildir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde tartıştığımız konuda, tereddüte yer bırakmayacak açık bir durum vardır; bu da, Sayın Ekrem Pakdemirli'nin oyunu geçerli bir biçimde kullandığıdır. Bu çerçevede içerisinde, oylamanın tekrarına gerek yoktur.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (DSP, ANAP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkür ediyorum Sayın Türk.

Tezkerenin lehinde, Sayın Gönül siz mi konuşacaksınız?

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Hayır, ben konuşmayacağım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Mehmet Ali Şahin konuşacak.

BAŞKAN - Tezkerenin lehinde, Sayın Mehmet Ali Şahin; buyurun. (RP sıralarından alkışlar)

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, Meclisimizin saygıdeğer üyeleri; hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Önce, bir oylamanın sonuçlarının bu noktaya gelmiş olmasından büyük üzüntü duyduğumu belirtmek istiyorum. Parlamentomuz, milletimizin nazargâhıdır; milletvekillerimiz, en az hatalı, hatta, hiç hatasız olmak durumundadır.

AHMET KABİL (Rize) - Göreceğiz...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, Başkanlık Divanının, TURBAN'daki suiistimallerle ilgili verilmiş soruşturma önergesiyle ilgili oylamaların sonucuna yapılan itiraz üzerine almış olduğu kararın tezkereleri üzerine, Refah Partisi Grubu adına görüşlerimi arz etmek üzere huzurunuzdayım.

Başkanlık Divanı, biraz önce, değerli sözcülerin de ifade ettiği gibi, almış olduğu kararda, o günkü oylamaya iştirak eden sayın milletvekili sayısının 483 olduğunu ve salt çoğunluğun da 242 olduğunu kararlaştırmıştır ve yine, Başkanlık Divanı, kararında, kabul oylarının 241, ret oylarının da 240 olduğunu açıklamıştır.

Değerli arkadaşlarım, bu durumda, bizim görüşümüze göre, kabul oluşmamış ve karar teşekkül etmemiş olmaktadır. Bu durumda, soruşturma açılmamış sayılmalıdır. Yine, bize göre, yeniden oylamaya da gerek yoktur; çünkü, Başkanlık Divanının görevi bir tespitten ibarettir; bu tespitini yapmış, şu anda, bu tespitini Genel Kurula arz etmiştir ve Başkanlık Divanının almış olduğu karar, İttüğüümüze göre bu aşamada bitmektedir. Ancak, şu hususu da belirtmeden huzurunuzdan ayrılmak istemiyorum. Biraz önce, hukukî yorumlarına ve mütalaalarına gerçekten büyük değer verdiğim, Demokratik Sol Parti Grubu adına konuşan Sayın Profesör Türk...

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Sayın Başkan, Grup adına konuşmadı bizim sözcümüz; bu tartışmalarda grup adına konuşulmaz...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Özür dilerim efendim.

Kişisel görüşlerini arz eden...

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Siz de grup adına konuşmuyorsunuz.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özkan.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Çok teşekkür ederim uyarınız için.

Biraz önce kişisel görüşlerini arz eden Sayın Türk, Ekrem Pakdemirli Beyin kullanmış olduğu oyla ilgili değerlendirmede bulundular -Başkanlık Divanında bugün görüşülmüş, ben yoktum; ancak, ilgili arkadaştan aldığım bilgiye göre- Ekrem Pakdemirli Beyin oyunda, kullanmış olduğu yazılı oyda seçim çevresinin yazılı olmadığı ifade edilmektedir. Acaba, seçim çevresinin olmaması o oyun geçersizliği için yeterli midir?

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Değil.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, İçtüzüğümüzün 139 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında "Açık oylama, üzerinde milletvekillerinin ad ve soyadlarıyla seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarının kutuya atılması..." diye ifade edilmektedir.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Rengi nerede?...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Şimdi, seçim çevrelerinin, kullanılan oyda bir şekil şartı olduğu ifade ediliyor ve ayrıca, yine, İçtüzüğümüzün 143 üncü maddesinin son fıkrasında "Açık oylama sırasında basılı oy pusulası bulunmayan milletvekili bir beyaz kâğıt üzerine adını ve seçim çevresini yazıp imzalamak suretiyle oyunu kullanabilir" denilmektedir. Demek ki, seçim çevresi, İçtüzüğümüzün her iki maddesinde de mutlaka yazılması gereken bir şekil şartıdır.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - Soyadı yok orada...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - 143 üncü maddenin sonuncu fıkrasında soyadının olmamasını, acaba bir eksiklik mi sayacağız? Ama, biz, İçtüzüğü bir bütün olarak değerlendirmek zorundayız. Bu eksikliği, biraz önce okumuş olduğum İçtüzüğümüzün 139 uncu maddesi doldurmaktadır. O halde, kullanılan bir oyun geçerli olabilmesi için, İçtüzüğümüzü bir bütün olarak kabul ettiğimizde, ad, soyad ve seçim çevresinin mutlaka oy pusulasında yazılı olması gerekmektedir.

Bu durumda, Başkanlık Divanının almış olduğu kararın doğru olduğu kanaatindeyiz. Kabulün oluşmadığı ve kararın teşekkür etmediği kanaatimi burada belirtir, hepinize, sevgilerimi, saygılarımı sunarım efendim. (RP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) - Bu sizi kurtarmaz.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Tezkerinin aleyhinde, Sayın Murat Başesgioğlu; buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Başkanlıkça okunmuş bulunan Başkanlık Divanı kararının aleyhinde, şahsım adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülke, iki haftadır, ülke gündeminin çok yoğun yaşandığı ve diğer gündem maddelerinin yanı sıra, maalesef, Meclis yapılan bu şaibeli oylamaya da gündeminin belli yerlerinde yer ayırmak zorunda kalmıştır.

Değerli arkadaşlar, parlamenter rejimde oylama, rejimin ve demokrasinin namusudur. Oylama, oy pusulasını, sadece kupaya atmaktan ibaret bir işlem değildir; şu tartıştığımız konuda görüldüğü üzere, 1 oyun dahi nelere etkili olabileceğini göstermektedir. Şimdi, bu vesileyle temennimiz odur ki, bundan sonraki oylamalarda, temsil edilen oyun manasına uygun şekilde oy kullanılsın ve inşallah, bu Parlamentoda, burada bulunmayan milletvekilleri yerine de, bir daha oylar kullanılsın.

Bu oyların kimler tarafından kullanıldığı, kimin adına kullanıldığı, hangi gruba izafe edildiği açık ve seçik ortada. Bunu, hiç tartışmaya meydan vermeyecek şekilde, Başkanlık Divanı görüşmeleri de ortaya koymuş bulunmaktadır. Ama, Başkanlık Divanının şu kararı karşısında, TURBAN'la ilgili Meclis soruşturması önergesine muhatap olan Sayın Bakan, eski Sayın Başbakan, kendi durumunu yeniden değerlendirmek zorundadır. Parlamento âdeta ikiye bölünmüş, Başkanlık Divanının son tespitlerine göre, kabul oyları bir oy farkla öne geçmiş olmakla, bu konuda, Meclis çoğunluğunun iradesi ortaya çıkmıştır; yani, Parlamento "Sayın Çiller hakkında Meclis soruşturma komisyonu kurulsun, Meclisin çoğunluk iradesi budur" demiştir. (ANAP sıralarından alkışlar)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Karar yetersayısı diyorsunuz...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Tabii, karar yetersayısı gibi, Sayın Pakdemirli'nin "Manisa" yazmadığı gibi çeşitli suni gerekçelere sığınarak bundan kurtulmayı isteyebilirsiniz, burada oylama yapmak isteyebilirsiniz; ama, arz etmek istediğim, Parlamento, yapılan oylamada, çoğunluk kararını ortaya koymuştur. Bu, bir oyla dahi fazla olsa, Sayın Çiller hakkında Meclis soruşturması açılması kararıdır. Bu nedenle, biz, Başkanlık Divanı kararına katılmıyoruz. Kaldı ki, Sayın Pakdemirli'nin oyunun geçersiz sayılması da, bize göre doğru değildir. Sayın Pakdemirli -ben biliyorum ki- bundan önceki birtakım oylamalarda bile, seçim bölgesini yazmamıştır; çünkü, oylamalar çok acele olarak yapıldığı için, oyunu, seçim bölgesini yazmadan, kullanmıştır. Şu zabıtlar tetkik edilse, seçim bölgesi yazılmamış bunun gibi yüzlerce oy çıkar.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu)-Doğru...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Devamla) - Değerli milletvekilleri, Başkanlık Divanının bu kararına katılmadığımız için, Yüce Genel Kurul, bu konuda bir karar vermek durumundadır. Sayın Başkandan istirhamımız, bu usul tartışması sonucunu oylamaya sunmasıdır veyahut da bu konuyla ilgili vermiş olduğumuz bir önerge var, o önergeyi de, yine Yüksek Kurulun takdirlerine sunmasıdır.

Değerli milletvekilleri, oy pusulasına seçim bölgesinin yazılmaması asli bir unsur değildir. Sayın milletvekilinin sadece adını yazması dahi kâfidir; adını, soyadını ve oyunun rengini yazması, iradesini beyan için yeterlidir. Dolayısıyla, Başkanlık Divanının bu konudaki kararı bizce doğru değildir. Başkanlık Divanından beklediğimiz karar, bu oyu da hesaba katarak, karar yetersayısının olduğu noktasında ve eski Başbakan Sayın Çiller hakkında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin usuli prosedürün tamamlanmasına ilişkin olması yolundaydı. Bu nedenle, Başkanlık Divanı kararına muhalif olduğumu arz ediyor, Sayın Başkandan da, arz ettiğim veçhile, önergemizin ve usul tartışmalarının Yüce Genel Kurulun takdirine sunulmasını arz ediyor, saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Başesgioğlu.

Sayın milletvekilleri...

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Pakdemirli.

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Belki elli defa "Sayın Pakdemirli" adı geçmiştir; dolayısıyla, konuşma hakkı doğmuştur.

BAŞKAN - Sayın Pakdemirli, bu bir usul tartışması; şahsınıza sataşma olmadı.

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Var efendim... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Pakdemirli, yerinizden lütfen, iradenizle ilgili... Lütfen... Şahsınıza bir sataşma olmadığı için kürsüye çağıramayacağım sizi. (ANAP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA CUMHUR ERSÜMER (Çanakkale) - Sayın Başkan, kürsüden konuşun...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

EKREM PAKDEMİRLİ (Manisa) - Parlamentonun bilinen, hatırlanan tarihinde hiçbir zaman, oylamanın sonuçları seçim çevresine göre tasnif edilmiş değil veya seçim çevresine göre kabul edilmiş veya reddedilmiş değildir. Nitekim, on yıldır, ben, kendi seçim çevremi yazmıyorum. Seçim çevremi yazmadan oy kullandığım da muteberdir bugüne kadar. Anayasamızın 80 inci maddesine göre, ben Manisa'nın değil, beni seçenlerin değil, Türkiye'nin milletvekiliyim ve Türkiye'yi temsil ediyorum. Burada, irademi belli etmişim; Manisa'nın

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

yazılmaması asli unsur değildir, benim oyumu geçerli kılması veya kılmaması da düşünülemez. Eğer bunu böyle düşünen biri varsa, Manisa'ya sığmıyor demektir. Manisa milletvekilinin iradesi bellidir. Manisa'ya sığmıp da bir oylamanın neticesini değiştirmek fevkalade yanlıştır; reddediyorum, protesto ediyorum efendim. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Sayın Pakdemirli, burada; maalesef, ben, bireysel bir karar verme durumunda değilim; Başkanlık Divanının, İçtüzüğün 13 üncü maddesine göre almış olduğu "izlenecek yol" bağlamındaki bir tezkereyle ilgili işlemleri yürütmek zorundayım. Onun için, sizi anlıyorum; ama, yapılabilecek, bu başlattığımız süreç dışında herhangi bir işlemin olmadığını da anlayışla karşılamanızı istiyorum.

Sayın milletvekilleri, şimdi, Şükrü Yürür, Hüseyin Yayla, Safder Gaydalı, Korkut Özal, Oltan Sungurlu, Murat Başesgioğlu, Selahattin Beyribey, Zeki Çakan, Seyit Eyyüpoğlu, Mustafa Taşar, Mehmet Ali Bilici, Ali Hatipoğlu, Salih Yıldırım, Ataullah Hamidi, Necati Güllülü, Yüksel Yalova, Recep Mızrak, Abbas İnceayan, Ahmet Kabil, Şerif Bedirhanoğlu, Yıldırım Aktürk imzasıyla Başkanlığımıza ulaşmış bir önerge vardır.

Önerge şöyle:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Başkanlık Divanı kararını oylamadan önce, şu hususun ayrıca oylanması gerektiği görüşündeyiz.

Sayın Pakdemirli'nin oyunda Manisa yazmaması oyu geçersiz saymaya sebep olmuştur. Eğer birden fazla Ekrem Pakdemirli olsa ve hangisinin oyu olduğu hususunda bir münakaşa bulunsa, o takdirde geçersizliği düşünülebilirdi; bu oy geçerlidir. O takdirde, karar yetersayısı oluşmaktadır. Bu sebeple, Önce, bu oyun geçersizliğinin Yüce Mecliste kaldırılması gerekecektir.

Sayın Başkan, önce bu hususun gizli oylanmasını ve buna göre işlem yapılmasını talep etmekteyiz.

Saygılarımızla.

Gerekçe:

Oylamada milletvekilinin soyadının yazılması, oy pusulasının sahibini tespit etmektedir. Oy pusulasında oy veren milletvekilinin kimliği belli ve oyunun rengi belliyse, artık, bu pusulanın sıhhatinden şüphe edilemez. Oylama, Parlamentonun itibarıyla alakalı bir oylamadır ve her açıdan sağlıklı olması için, İçtüzük 147 nci madde gereği, gizli oylama talep edilmiştir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öncelikle şunu belirteyim; birincisi, böylesi bir oylamada, önergeyi işleme koysak bile, gizli oylama yapamayız.

İkincisi, ifade edilen konu, her iki yönüyle de, Sayın Pakdemirli'nin, oyunun geçerli olup olmaması konusundaki iddiası ve bunun genel karardan

ayrıca oylanması, benim, Başkanlık Divanında dile getirdiğim şahsi görüşümdür; ancak, ben, burada, kendi görüşümü değil, Başkanlık Divanının almış olduğu karar uyarınca şekillendirdiği izlenecek yolu onayınıza sunmak zorundayım. Bu oylamayı da, şu an, işaret oyuyla yapmak durumundayım.

Bu nedenle, kendisi aynı zamanda partisinin Genel Başkanı ve Grup Başkanı olan Sayın Başbakan dışındaki bütün sayın bakanların, Bakanlar Kurulu sıralarına gelmelerini öncelikle rica ediyorum; normal sıralarda hiçbir sayın bakan kalmasin; sayın bakanların sıralarında da hiçbir sayın milletvekili kalmasin.

Balkondaki arkadaşlardan rica ediyorum, lütfen, Refah Partisi ve Doğru Yol Partisi Gruplarında sayın bakanların boşalttığı sıraları dolduralım.

Sayın milletvekilleri, lütfen, bakanlara ait sıralarda sayın milletvekili kalmasin. Bakanlar Kurulu sırasındaki sayın milletvekillerinin oylarını saymayacağım.

Sayın milletvekilleri, Doğru Yol Partisi Grubunda iki boş sıramız, Refah Partisi sıralarında boş sıralarımız var, lütfen dolduralım, sayıma bir gölge düşürmeyelim, tartışma yaratmayalım. Lütfen...

Sayın milletvekilleri, oylamayı yapacağız, lütfen ayakta, sayın milletvekili kalmasin.

Sayın milletvekilleri, şimdi, Başkanlık tezkeresini kabul edenlerin oylarını sayacağım. Salonda 30 sayın bakan bulunmaktadır. Sayın bakanlar, Sayın Başbakan dahil, lütfen, oylamada ellerini kaldırmasınlar, 37 olarak mevcut sayıya ilave edileceklerdir.

Başkanlık tezkeresini kabul edenler işaret buyursunlar...

YILDIRIM AKTÜRK (Uşak) - Sayın Başkan, bakanlar burada vicdanen farklı oy kullanabilirler, 37'yi niye bir kefeye koyuyorsunuz ki?!

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Sayın Başkan, bir maruzatım var; oylamaya geçmeden önce, zatiâlinize bir şey arz etmek istiyorum.

BAŞKAN - Şimdi, reddedenleri oylayacağım; ama, Sayın Özkan'ın bir talebi var.

Buyurun.

HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Sayın Başkan, burada Hükümet tasarısı oylamıyoruz. Onun için, sayın bakanların oylarını da burada kendi iradeleriyle tespit etmeniz gerektiğini savunuyorum; lütfen, onlar da parmak kaldırsın ve sayınız.

BAŞKAN - Sayın bakanlardan kabul edenler işaret buyururlar mı efendim... (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar [!])

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Teşekkür ediyorum sayın bakanlar.

Sayın Menteşe, aramızda bir tereddüt var; siz, oylama sırasında orada 4 kişi mi oturuyordunuz efendim?

NAHİT MENTEŞE (Aydın) - Evet, 4 kişi oturuyorduk.

BAŞKAN - Tamam. (CHP sıralarından "ad okuyarak yapın" sesleri)
Başkanlık tezkeresini kabul etmeyenler...

Sayın milletvekilleri, Başkanlık tezkeresi kabul edilmiştir. (ANAP, DSP ve CHP sıralarından alkışlar[!])

Anayasa değişikliği teklifinin birinci görüşmesinde, teklifin maddelerine geçilmesi hususunun onaylanması sırasında beşte üç çoğunluk aranmasının zorunlu olup olmadığı hususunda

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	3	16	19.11.1997	467-473	Kamer Genç	Ali Günaydın	Zeki Ergezen

BAŞKAN - Usul tartışmasının konusu şu: Anayasa değişikliği teklifinin birinci görüşmesinde, maddelerine geçilmesinde, beşte üç çoğunluk mu gerekli; yoksa, oylamaya katılanların salt çoğunluğu mu gerekli? Bu konuda benim şu andaki kararım, salt çoğunluğun gerekli olduğu yolundadır.

Bu hususta bir usul tartışması açıyorum; lehte ve aleyhte ikişer arkadaşla söz vereceğim.

UĞUR AKSÖZ (Adana) - Lehinde söz istiyorum Sayın Başkan.

OYA ARASLI (İçel) - Lehinde söz istiyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, her şeyden önce, usul yönünden böyle bir tartışmayı açamazsınız; çünkü, açık Anayasa hükmü, İçtüzük hükümleri, 1993, 1995 uygulamaları orta yerde iken, siz de bu birleşimin başında, bu işi böyle yapacağınızı ilan ettiğiniz halde...

BAŞKAN - Uygun görürseniz, düşüncenizi kürsüden... (RP sıralarından gürültüler)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Müsaade edin efendim.

Bu müzakereyi açamazsınız. Başlangıçta ilan ettiniz. Hiçbir gruptan -görüşmeler sırası dahil olmak kaydıyla- oylamanın sonuna yaklaşıncaya kadar hiçbir talep gelmemiştir.

NİHAT MATKAP (Hatay) - Gelmediğini nereden biliyorsun?

BAŞKAN - Efendim, müdahale etmeyin, rica ediyorum...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Geneli üzerindeki görüşmeler yapılmıştır, oylamaya geçilmiştir; 330 oyun aranacağı da açık bir şekilde, gizli olacağı zımnen, Genel Kurul tarafından kabul edilmiş, oylama yapılmış, oylamanın sonucu da ilan edilmiştir. Böyle bir durumda, kamuoyu baskısından ve Parlamentodaki parmak sayısının fazlalığından, ne Anayasa değişikliği ne İçtüzük değişikliği yapılmadan, siz, böyle bir uygulamaya geçemezsiniz. Bu yapmış olduğunuz işlem, esastan da, usulden de, kesinlikle tatbikatta da mümkün olmayan bir uygulama olacaktır. Kesinlikle, Parlamento olarak, sizin bu tavrınızı kabul etmiyoruz.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

ALİ RIZA BODUR (İzmir) - Sen Parlamento musun?!

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Böyle bir usul açıklaması da yapamazsınız. Sonuç ortadadır. (Gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Bir dakika...

Sayın Kapusuz, düşüncenizi söylediniz...

Sayın Aksöz, lehte mi, aleyhte mi efendim?

UĞUR AKSÖZ (Adana) - Lehte.

BAŞKAN - Lehinde, Sayın Aksöz; buyurun efendim.

Süreniz 10 dakika. (ANAP sıralarından alkışlar)

UĞUR AKSÖZ (Adana) - Değerli arkadaşlar. Anayasa değişikliği konusunda, maddelere geçilmesi için bir oylama yapılmış ve 300 kabul, 198 ret oyu çıkmıştır. İktüzüğümüz çok açıktır, hiç tartışmaya bile gerek yoktur; aynen okuyorum:

"Madde 94.- Anayasada değişiklik tekliflerinin birinci ve ikinci görüşmelerinde, maddelerin kabulü ile ikinci görüşmenin sonunda tümünün kabulü üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyu ile mümkündür."

Yani, burada, maddelere geçilmesi beşte üçle mümkündür demiyor; sadece, maddelerin kendileri tek tek görüşülürken, orada beşte üç ararım; bir de, maddeleri bitirirsiniz, en son, tümü oylanırken beşte üç ararım diyor. 94 üncü madde çok açık, hiç tartışmaya bile gerek yok.

EMİN KUL (İstanbul) - 93'ü de oku.

UĞUR AKSÖZ (Devamla) - Şimdi, peki, böyle olunca ne olacak; 94 üncü madde böyle olunca ne yapacağız; 93 üncü maddeye bakacağız. 93 üncü maddede deniliyor ki: "Anayasa değişiklik teklifleri, diğer kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir." Yani, maddelere geçilmesi, kanunlardaki usule tabi. Kanun nedir; katılanların yarıdan fazlası eğer kabul oyu vermişse, o kanun tasarı veya teklifinin maddelerine geçilir. İşte, burada da, 300 kabul, 198 ret oyuyla maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, bunun hiç tartışılacak tarafı da yoktur, İktüzük çok açıktır. Sayın Başkan daha önceki konuşmasında, burada, önceki oturumda demişti ki "1995'te böyle yapılmıştı, 1993'te böyle yapılmıştı." Ancak, size şunu hatırlatmak istiyorum: Benim dayandığım bu 94 üncü madde, 16 Mayıs 1996 tarihinde 424 numaralı Meclis kararıyla değiştirilmiştir.

Bakın, tekrar ediyorum; Sayın Başkanın daha önce söylediği, "efendim, 1993'te, 1995'te böyleydi" dediği konuda dayandığı madde, 16 Mayıs 1996 tarihli ve 424 sayılı Meclis kararıyla değişmiştir. Demek ki, bu madde 1996'da geldi; 1996'da gelen maddenin, artık, 1993'e, 1995'e emsali olur mu arkadaşlar? 94 üncü madde çok açıktır; maddelere geçilmesinde çoğunluk yeterlidir, tartışılacak hiçbir taraf yoktur. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Refah Partisinin bu tutumunu da bütün milletin gözü önünde teessüfle karşıyorum. (RP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler) Bu kadar direnmeleri de uygun değildir. (RP sıralarından gürültüler)

Teşekkür ediyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, bu konuşmasını kendisine iade ediyoruz. Burada usul bu değildir. Herkes görüşünü söyler.

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, bir dakika efendim... Beni dinler misiniz...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Kimsenin ukalalığa hakkı yok.

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, burada herkes fikrini açıkça ve medeni ölçüler içinde söyler.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Ama, hakaret etmeye hakkı yok.

BAŞKAN - Burada biz birbirimize mi saldıracamız...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Niye ikaz etmediniz?

BAŞKAN - Rica ediyorum efendim... Lütfen oturur musunuz...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Niye ikaz etmiyorsunuz?

BAŞKAN - Her parti, öteki partiyle ilgili düşüncelerini söyler. Rica ederim...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Hakaret mi edecek yani?!

BAŞKAN - Hakaret etmedi efendim. Dedi ki "tavrını millete sergiliyoruz." Zaten, millet görüşüyör bizi canım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sergilenen tavır ortada.

BAŞKAN - Rica ediyorum Sayın Kapusuz...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, bu tavırlar yakışmıyor.

BAŞKAN - Sayın Araslı, buyurun.

Süreniz 10 dakikadır.

OYA ARASLI (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada, çok önemli bir hususun şu anda tartışmasını yapıyoruz. Anayasa değişiklikleri hakkındaki kanun tekliflerinin maddelerinin görüşülmesine salt çoğunluk yeterli midir, yoksa, burada da beşte üç çoğunluk mu aranmalıdır? Bunun yanıtını, bize, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 93 ve 94 üncü maddeleri veriyor.

Anayasamız, anayasa değişikliklerinin kabulünün beşte üç çoğunlukla olacağını amir ama, bir anayasa değişikliğinin kabulünden ne anlaşıldığını, İçtüzüğümüzün 94 üncü maddesi açıklığa kavuşturmuş durumda. Bu kabul, maddenin kabulüyle ve tümü hakkında oylamanın kabulüyle gerçekleştirilecek bir

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

husustur. İçtüzüğün 94 üncü maddesi de bu aşamalarda beşte üç çoğunluğun aranmasını gerekli kılmıştır; ama, maddelere geçilmesi konusunda beşte üç çoğunluk aranmasına ilişkin hiç bir hususu İçtüzükte bulabilmek mümkün değildir.

İçtüzüğümüzün 93 üncü maddesi "Anayasa değişiklik teklifleri, diğer kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir" demiştir; ancak, Anayasanın getirmiş olduğu istisnalarda bu kurala uyulmayacağını belirlemiştir. Bu kural, zaten Anayasamızın 175 inci maddesinden İçtüzüğe aktarılmış olan bir kuraldır.

İçtüzüğümüzün 93 ve 94 üncü maddeleri birlikte değerlendirildiği zaman, şu aşamada maddelerin görüşülmesine geçilebilmesi için, Anayasanın 96 ncı maddesinde söz konusu olan salt çoğunluğun yeterli olacağı sonucuna varmamız gerekmektedir.

Bu husus, bu görüşün doğruluğu, İstanbul Hukuk Fakültesi anayasa hukuku öğretim üyesi Sayın Erdoğan Teziç ve yine, Ankara Hukuk Fakültesi emekli öğretim üyelerinden ve şu an Bilkent'te anayasa hukuku ve siyasal bilim dersi vermekte olan Prof. Ergun Özbudun tarafından yapılan açıklamalarda da doğrulanmış durumdadır.

Bu nedenle, bu hususta tereddüte mahal bırakacak herhangi bir yan olmadığı görüşündeyim. Bu tereddütü yaratan durum olarak, bundan önceki uygulamalar karşımıza çıkarılmaktadır; ama, hepimiz biliyoruz ki, bir uygulama yıllardır gerçekleşiyor olabilir, ama, bugün onun yanlış olduğunu tespit etmek mümkündür. Ki, geçtiğimiz yasama yılında bunun örneğini biz yaşadık. Yıllardan beri, biz, hükümetin hangi çoğunlukla güvenoyu alabileceğini tespit etmiştik, çok uzun yıllardır da bu doğrultuda uygulama yapıyorduk; ama, Refah Partisi Grubu, bu uygulamada söz konusu olan çoğunluğun yetersiz olduğunu, Anayasaya aykırı olduğunu, İçtüzük ile Anayasa arasında bir uyumsuzluk bulunduğunu iddia etti, konuyu Anayasa Mahkemesi önüne götürdü ve karar aldı. Çok ilginçtir, o gün, uygulamalarda bir yanlışlık varsa, ondan her an dönülebileceğini ifade eden Refah Partisi, şu anda bizim yanlış olduğu konusunda çok ciddi kuşkular taşıdığımız bir konuda, uygulamayı kanıt getirerek, o uygulamanın çok uzun yıllardan beri söz konusu olduğunu ileriye sürerek, burada beşte üç çoğunluk aranmasının doğru olduğunu iddia ediyor. Niçin dün öyle söylüyordu, bugün böyle söylüyor; bunu anlayabilmek mümkün değil. Bunu anlayamamanın yanı sıra, burada fikirler dile getirildiği zaman da, Refah Partisi tarafından buna niye çok şiddetle tepki konuyor; bunu da çözebilmek bence mümkün değil.

Bu çok önemli konuda eğer bir yanlışlık tespit ediyorsak, bu yanlışlığı tespit ettiğimiz anda bundan dönmekte sayısız yarar vardır. Hele bu yanlışlığı, biz, dokunulmazlıklar gibi çok önemli bir anayasa değişikliği görüşülürken tespit ediyorsak, onun üzerinde çok daha önemle durmamız, çok daha ciddiyetle tartışmamızda da sayısız yarar vardır diye düşünüyorum.

Bu usul tartışmasının da açılmış olmasından, bu nedenle, çok büyük bir memnuniyet duyduğumu ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, yanlış meydandadır. Bir yanlış yapmakta olduğumuz, çok değerli bilim adamlarından gelen görüşlerle de bugün ortaya konulmuş vaziyettir.

Ben, değerli milletvekillerinin bu konudaki kuşkuları dağıtacak ve bir yanlışlığın bundan sonra devam etmesini engelleyecek bir anlayış içerisinde olacaklarını ümit ederek sözlerime son vermek istiyorum.

Teşekkür ederim. (CHP, ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Araslı.

Sayın Kapusuz, siz aleyhte konuşacaksınız, değil mi efendim?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Aleyhte...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kapusuz. (RP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şu anda, yasama ve denetimle millet tarafından görevlendirilmiş, milletin ümidi olan Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekilleri olarak, çok ciddi bir sınavla karşı karşıyayız. Anayasaya uyulması, Anayasaya uygun hareket edilmesi gerektiğini her önüne geldiği zaman gündeme getiren değerli siyasî parti yetkilileri ve milletvekilleri, lütfen, Anayasaya ve Anayasa doğrultusunda hazırlanmış kurallara uygun hareket etmelidir.

Biraz önce, biz, bir çalışma yaptık. Yapmış olduğumuz çalışma, çok ciddi iddialar ihtiva eden anayasa değişikliğiyle ilgili. Bir işlem başladı. Başlayan işlem... Sayın Başkan, lütfen...

BAŞKAN - Efendim, rica ediyorum...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Arkadaşlarımız başka yerde münakaşalarını yaparsa, memnun oluruz.

BAŞKAN - Peki efendim... Peki...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Başlayan çalışmalar gereği, zatîâliniz müzakereyi başlattınız. Teklifin bütünü üzerinde, geneli üzerinde, bütün siyasî partilere mensup arkadaşlarımız konuşma yaptı; sonuca gelindi, oylama yapıldı. Oylamanın sonucu ilan edildiği anda, üzümlere söyleyelim ki, Sayın Meclis Başkanımızın da Meclisi yöneten Sayın Kamer Genç'e talepleri doğrultusunda, kendi inancı, kendi görüşü de, doğru olan düşüncesi de, ilan noktasında donduruldu.

Beraber bir müzakere ortamına çağırıldık. Tabî, Anayasayı oradaki toplantıda değiştirmek mümkün değil, İçtüzük değişikliği yapmak da mümkün değil. Şayet, ortaya çıkan sonuç birilerini tatmin etmiyor ise, yapılacak usul bellidir; siz, beğenmediğiniz Anayasa maddesini değiştirirsiniz, beşte üç değil

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

de, üçte bir ararsınız, 100 milletvekili ararsınız; istemediğiniz, hoşunuza gitmeyen sonucun çıkmasına sebep olan İçtüzük maddesini de değiştirirsiniz; ama, yok... "Sonuç bizim istediğimiz gibi çıkmadı, o zaman yapacağımız şey bellidir; biz tutarız, sonucu kendi istediğimiz şekilde nasıl ilan ederiz." Bunun arayışına girme hakkını size bu Meclis vermemiştir! (RP sıralarından alkışlar)

Şimdi, efendim, şu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yayınıdır. Anayasa değişiklik teklifleri karşılaştırmalı metin olarak yayımlanmıştır. O zaman Parlamentoda bulunan bütün siyasî partiler, Anayasa değişikliği hakkındaki görüşlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına vermişlerdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığında bu metinler yazılı hale getirilmiştir. Anayasanın 83 üncü maddesiyle ilgili değişiklik önergelerine şöyle yukarıdan aşağıya bir bakayım istedim. Bakınız, yasama dokunulmazlığıyla ilgili metin buraya konulmuş. Değişiklik teklifi Anavatan Partisinde var mı; yok; Büyük Birlik Partisinde yok, Cumhuriyet Halk Partisinde yok, Demokratik Sol Partide yok, Doğru Yol Partisinde yok, Halkın Emek Partisinde var, Millet Partisinde yok, Milliyetçi Hareket Partisinde yok, Refah Partisinde var. Lütfen dikkat buyurun, ne değişti ki, siz bu dokunulmazlık konusunu o zaman gündeme hiç almadığınız bir ortamda, bugün orta yere getirdiniz.

AHMET ALKAN (Konya) - Ne alakası var!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Var efendim alakası... Şimdi dikkat edin, dikkat buyurun.

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Bir dakika... Müdahale etmeyin...

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Ne alakası var!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Var alakası... Alakası var... İşte, bugünkü ararejim bunu alakası, aradönem bunun alakası. Evet!.. (RP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bırakın bunu; getirmişsiniz, uyum yasaları olarak, sonuç itibariyle bir noktaya gelmiş, görüşmelerine başlanmış; burada, Komisyon oturdu, Hükümet oturmadı. Onun için, bu oturumda Hükümetin aranma şartı da yok. Bunları özellikle ve bilerek zapta geçirmek istiyorum; çünkü, geçen haftaki oturumda, Komisyon Başkanı yerine oturdu, Hükümet oturmadı. İçtüzük gereği, şu anda Hükümetin burada olma mecburiyeti yoktur. Niye; çünkü, önceki aramada Hükümet olmadığı için, birinci sefer erteleme hakkı doğmuştur. Şu anda bir ertelemeye ihtiyaç duyulmamıştır; Komisyon Başkanı oturduğu için Hükümete de ihtiyaç yoktur. Şimdi, sonuç: Gelmiş, görüşülmüş, konuşulmuş; 330 oy mecburiyeti, ki, nereden geldiğini bir kez daha ifade etmek istiyorum:

Değerli arkadaşlar, elimizdeki, yürürlükteki, mevcut Anayasanın 175 inci maddesi açıktır. Açık olan hükümler karşısında siz, ille de birtakım sonuç elde edebilmek için eğri büğrü yollara girmemelisiniz. Hukukçu arkadaşlarımız var, metin de her okuyan tarafından anlaşılacak tarzda açıktır.

Bakınız, sonuç itibariyle, 175 inci madde diyor ki: "Anayasanın değiştirilmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte biri tarafından yazıyla teklif edilebilir. Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür. Değiştirme teklifinin kabulü Meclisin üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür." (DSP sıralarından gürültüler)

DEVLET BAKANİ HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Sayfayı çevir!..

BAŞKAN - Müdahale etmeyin arkadaşlar, müdahale etmeyin efendim, arkadaşımız ne söylüyor...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Bakınız, işte mesele burada. Gizli oy; evet, gizli oy... Devamı var. Bakınız, lütfen dikkat edin, devamında ne diyor: "Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında -buraya kayıt koymuş; ne arayacaksınız; rakam olarak bunu arayacaksınız ve gizli yapacaksınız- kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tâbidir." Şartlarını koymuş Anayasa; ne demiş; siz, beşte üç çoğunluk arayacaksınız, gizli oyla yapacaksınız. Bundan sonra, önerge mi vereceksiniz, önergelerin görüşülmesi nasıl olacak ve benzeri diğer uygulamalarla ilgili olarak takip edilecek usul, buradakilerin dışında neye tabidir; işte o zaman, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir.

Peki, ben şimdi bunu böyle söylüyorum da, geçmişte ne yaptık? 19 uncu Dönemde aramızda bulunan arkadaşlarımız buradalar. Bakınız, 1993 yılındaki teklif ve uygulamalar, biraz önce yapmış olduğumuz tarzda olmuştur. Aynen okumak istiyorum; Sayın Başkan açıklamalarda bulunuyor: "Şimdi, teklifin maddelerine geçilmesi oylarınıza sunulacaktır. Oylama, Anayasanın 175 inci maddesi gereğince gizli olarak yapılacaktır. Maddelere geçilmesinin kabulü için, Anayasanın öngördüğü üye tamsayısının beşte üçünün oyu yani, asgari -o zaman 450'yi- 270 oy aranacaktır. 270'in altında kabul oyu çıktığı takdirde, maddelere geçilmesi reddedilmiş olacaktır; dolayısıyla, teklif reddedilmiş olacaktır."

Biz, Anayasanın 175 inci maddesini değiştirdik mi; değiştirmedik.

LÜTFİ YALMAN (Konya) - Dün dündür!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Aramızda bulunan sayın arkadaşım Yalova dahil, DSP'li, CHP'li, DYP'li arkadaşlarımızın hepsi, bu görüşmelerin aynen böyle olmasını kabul ettiler; biz buna göre işlem yaptık, uygulama aynen bugün olduğu gibi oldu.

Anayasayı değiştirdiysek, bizim bir yanlış yaptığımızı düşünmemiz mümkün; ama, Anayasada değişiklik olmadığına göre, bu Anayasa, bu madde olduğu gibi kalıp, uygulama da böyle olduğuna göre, şimdi siz, illa da, birileri baskı yapıyor diye, kamuoyu baskısı vardır diye... (RP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) ...böyle bir yola girerseniz, sizin için, ne Anayasa ne yasa ne içtüzük, hiçbir şeyin bir değeri ve anlamı olmaz.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Kim baskı yapıyor?!.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Yine, 1995 değişiklik teklifinde de aynı şekilde olmuştur. "Sayın milletvekilleri, Anayasanın 175 inci maddesine göre, maddelere geçilmesi için 270, yani, beşte üç kabul oyu verilmiş olması gerektiğini sizlere hatırlatıyorum. Dolayısıyla, şayet bu rakamı elde edemezseniz, maddelere geçilemediği için, bu teklif reddedilmiş olur" denilmiştir. Sayın Genel Başkan Bülent Ecevit de bundan önce bir konuşma yapmış. Zabıtları okumak istemiyorum. Lütfen, bu konularda, siz, bu teklif illa da bir daha gelmez diye düşünmeyin. Geçmişte olduğu gibi, şayet...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, süreniz bitti; lütfen, toparlar mısınız.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Toparlayacağım Sayın Başkanım.

Şimdi, şayet siz bunu tekrar getirmek isterseniz, İçtüzüğümüze göre, bir yıl sonra tekrar getirme imkânına sahipsiniz; ama, şu anda, reddedilmiş bir teklifi burada birtakım yollarla geçirmeye kalkmış olmanız, kesinlikle hukuka uygun düşmez, Parlamenteoya yakışmaz, bu Genel Kurulun orta yere koymuş olduğu geçmişteki uygulamalara da ters düşer. Lütfen, bu Parlamantonun itibarından bahsederken, biz, yasalara herkesten daha çok saygılı olmalıyız, daha duyarlı bulunmalıyız. Aksi takdirde, siz bugün Anayasayı ihlal ederseniz, başkaları da -zaten hiç Anayasa dinlemiyorlar- ihlal etmeye devam ederler.

Sayın Başkanım, size bir hatırlatma yapmak istiyorum. 1993'te, 1995'te böyle de, şimdi nasıl? Siz, aynı şeyleri, bugünkü oturumun başında da tekrar ettiniz. Sayın Oya Araslı, bizim, burada geçmişte yapılan bir uygulamayı Anayasa Mahkememize götürdüğümüzü, bunda da haklı çıktığımızı, bugün için bize delil göstermek istiyor. Biz de, kendilerine tavsiye ediyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, lütfen, rica ediyorum efendim... Son cümlelerinizi söyler misiniz.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Topluyorum Başkanım; tamam efendim.

Bugün yapılan uygulamayı olduğu gibi kabul etmek mecburiyetindesiniz. Eğer burada bir yanlışlık varsa, Anayasa Mahkemesine giderseniz, Anayasa Mahkemesi iptal eder; biz o iptale saygı gösteririz, burada kalındığı yerden başlanılmış olur. (RP sıralarından alkışlar) Ama, değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, lütfen, gelin, birtakım yollarla, birtakım yanlışlıklarla, Anayasaya aykırı şekilde, oyunu göstererek kullanmak marifetleriyle falan, böyle bir yanlışlığı burada kapı olarak açmayın; yanlış olur.

Böyle bir usul tartışması bile doğru olmamakla birlikte, siz böyle bir yola girdiğiniz için, ben, bu usulün yanlış olduğunu, açık Anayasa hükümlerine,

İçtüzük hükümlerine aykırı olduğunu, bugüne kadar Mecliste en geçerli Anayasa ve İçtüzük hükümlerinden sonra gelen teamüllere aykırı olduğunu, bu zabıtlardan okumuş oldum, tekrar etmiş oldum. Lütfen, vicdanlarınıza sesleniyorum; hukuka ve Anayasaya saygılı olmak hepimizin görevidir.

Saygılar sunarım. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kapusuz.

Sayın milletvekilleri, aslında, tabii, burada çok açık bir durum yok. Anayasanın 175 inci maddesi diyor ki, anayasa değişikliği müzakereleri iki defa yapılır. Tamam, o zaman... (RP sıralarından gürültüler) Bir dakika efendim... Bir dakika...

Yani, açık seçik; 175 inci madde diyor ki, anayasa değişikliği müzakereleri iki defa yapılır. Şimdi, böyle bir hüküm koymuş ortaya; o zaman, bu hükmü nasıl uygulayacağız?! Yani, burada, sizin zannettiğiniz kadar çok açık bir şey yok. Yine, İçtüzüğün 94 üncü maddesi, maddelerinin ve tümünün kabulünde esas alıyor.

Şimdi, usul tartışması bitmiştir; yani, anayasa değişikliğiyle ilgili müzakerelerde, maddelere geçişte beşte üç çoğunluk aranmayacağı konusunda tartışma açtım; bu husustaki görüşüm budur. Bu hususu oylarınıza sunuyorum; yani, bu usul meselesinde benim tavrımın kabulünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SUAT PAMUKÇU (Bayburt) - Emir var, emir...

CEMALETTİN LAFÇI (Amasya) - Emir nereden geldi?!

SUAT PAMUKÇU (Bayburt) - Emirle iş yapıyorsun; sana hiç yakışmıyor. (RP sıralarından "Emir var" sesleri)

BAŞKAN - Sayın arkadaşlar, hesabınıza öyle geliyor diye böyle yorumlamayın. İnanınız ki, buna vicdanen çok kaniim. (RP sıralarından gürültüler)

Rica ediyorum... Oturur musunuz...

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylece, teklifin maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

RP Grubu önerisinin yapılan oylamasının beliren tereddütler sebebiyle tekrar edilmesi talebini yerine getirmediği gerekçesiyle Başkanın tutumu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	3	53	11.2.1998	22-30	Hasan Korkmazcan	Mehmet Korkmaz	Mustafa Baş

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, Birinci Oturumda, bildiğiniz gibi, gündemin "Sözlü Sorular" kısmına geçmiştik.

Şimdi, İkinci Oturumu açtığım sırada, Refah Partisi Grup Başkanvekili Sayın Salih Kapusuz'un bir önergesi Başkanlığa ulaştı. Başkanın tutumuyla ilgili olarak, Refah Partisi Grup Başkanvekili Sayın Salih Kapusuz söz talep etmektedir. Kendisine, İçtüzüğün 63 üncü maddesi gereğince söz veriyorum.

HÜSAMETTİN KORKUTATA (Bingöl) - Teşekkür ederiz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kapusuz. (RP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, biz, Refah Partisi olarak, Parlamentonun layık olduğu noktada olması, demokrasinin gerçek anlamıyla ülkemizde tatbik edilmesi doğrultusunda, Parlamentodaki çalışmalara ağırlıklı olarak destek olacağımızı, demokrasi, insan hakları ve özellikle özgürlüklerin tatbikatında yapılacak çalışmaların, bir iktidar-muhalefet çalışması olarak değil, bir Parlamento çalışması olarak her türlü destekle yürütülmesinden yana olduğumuzu. Genel Başkanımızın öncülüğünde gruplarımıza yapmış olduğumuz ziyaretlerde, daha sonra grup başkanvekilleriyle ve değişik konularda siyasî parti yetkilileriyle yapmış olduğumuz her görüşmemizde de sürekli tekrar ettik.

Bu doğrultuda, tam 1995 anayasa değişikliğinden günümüze kadar, o değişikliğin devamı mahiyetinde olan uyum yasaları, uyum komisyonu marifetiyle Parlamenteoya sürekli sevk edildi; zannedersem 16-17 tane uyum kanunu bu Parlamenteodan çıktı; en son, çıkmasına ihtiyaç duyduğumuz Siyasî Partiler Kanunu değişikliğinin de Parlamento tarafından sonuçlandırılması için, biz, Refah Partisi olarak ilave bir teklif gündeme getirdik. Bu, gündeme getirdiğimiz husus, yine hem sizler tarafından... Belki bu çalışmaları milletvekili arkadaşlarım takip etme imkânına sahip olmadıkları için bilmiyor olabilirler; biz, on gün önce, yazılı hale getirdiğimiz metni, bütün siyasî partilerimize, medya kurum ve kuruluşlarına dağıttık. Bu süre içerisinde hazırlıklar tamamlansın, tamamlanan hazırlıklar doğrultusunda, siyasî partilerimiz buna katkı sağlasın dedik; dün, Türkiye Büyük Millet Meclisine,

teklifimizi arz ettik. Tabii, bu arada, bunun biraz da hızla çıkarılması gereğinden hareketle, bir Danışma Kurulu toplantısı talep ettik; bu Danışma Kurulu toplantısı talebimize siyasî partilerimiz birtakım gerekçelerle katılmadılar.

Biz, Refah Partisi Grubu olarak, bir öneri getirdik. Önerimiz burada okundu. Biz, Genel Kurulun bugünkü yoğun olan gündemini de bildiğimiz için, önemli birtakım kanunlara da destek vereceğimizi arkadaşlarımıza söyleyip geçen hafta istemiş olduğumuz Danışma Kurulu toplantısı marifetiyle de birkısım kanunların önplana çekilmesini istedik ve bir mutabakat sağladık. Böyle yoğun bir gündemin görüşüleceği günde, sadece ve sadece, bir kanun teklifini, gündemine hâkim olan Anayasa Komisyonu 48 saat beklemeden gündemine alsın diye bir öneride bulunduk. Maalesef ama maalesef, Sayın Başkanımız -hiç gerek olmadığına inandığımız, bu kadar zaman kaybetmeye de sebep olan- bu önerimizle ilgili bir oylamanın tekrar edilmesine müsaade etmedi. Burada, binlerce defa diyebileceğimiz, yapılan oylama uygulamalarında, teamüle yerleşmiş olan bir sistemimiz var. Şayet siyasî partilerin böyle bir talebi veyahut da işaret oyuyla Genel Kurulda yapılması gerekli olan bir oylama karşısında, Divan kendi arasında mutabakat sağlarsa durum farklı, sağlamazsa durum farklı; ama, her halükârda, Genel Kurulun, mutlaka ama mutlaka, oylamalarla ilgili kanaat ve düşüncelerini itiraz yoluyla orta yere koyması da mümkün ve bugüne kadar da böyle oldu. Biraz önceki oylamada, Başkanlık Divanı olarak, Sayın Başkan ve Kâtip Üyeler mutabakat sağlamadılar; biz, bunu biliyoruz. Mutabakat sağlamadıkları için, farklı uygulama olarak Sayın Başkan, en azından bizim itirazımıza mahal olmaksızın, lütfedip tekraren bir oylama yapabilirlerdi. Şayet bu oylamada ihtilafa düşerlerse, yapacakları şey bellidir; ne yapmaları gerektiği hususunda İctüzüğün 141 inci maddesi açıktır. Maddeyi sizlere okumak istiyorum:

"İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde Başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister.

Kâtip Üyeler, kendi oylarını Genel Kuruldaki oyların sayımı bittikten sonra Başkana bildirirler.

Oylama sonucu, Başkan tarafından Genel Kurula kabul edilmiştir veya kabul edilmemiştir demek suretiyle ilân olunur.

İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları. Başkan ile Kâtip Üyeler beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde, Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir.

Ayağa kalkmak suretiyle -ki, ayağa kalkmak suretiyle bir tekrar olmamıştır- oylamaya başvurulmasından hemen sonra bir arada ayağa kalkan beş milletvekili sonucun açıkça anlaşılmasıyla gerçeğiyle oylamanın tekrarlanmasını isterlerse, oylama salonda ikiye bölünmek suretiyle yeniden yapılır." "Yapılabilir" demiyor "yeniden yapılır" diyor.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Şimdi, değerli arkadaşlar, ellerinizi vicdanınıza koyun; bu oylamada, elbette, arkadaşlarımız Genel Kurula yeni iştirak ettikleri için, hem kabul edenler hem de kabul etmeyenler tarafından sürekli içeriye girmeler oldu; sayım hatası olabileceği doğaldır. Sonucun kabul veyahut ret şeklinde olmasından önemli olan Sayın Başkanın tutumu ve İçtüzüğe uygun hareket edilip edilmemesi olayıdır. Bizim, önplana çıkarmak istediğimiz husus, diyoruz ki, bu Parlamentoda bulunan yedi, sekiz, on -beşten fazla- milletvekili ayağa kalktık "Sayın Başkan -başından beri, oylamada usul yönünden hata yapılabileceğinden hareketle, suçlamadan- lütfen, bu oylamayı tekrar edin" dedik. Ama, Sayın Başkanın, maalesef ama maalesef, üzülerək söylüyorum, keşke bunu burada tekrar etmeseydim, bütün oturumlarında, maalesef, böyle hiç denebilecek kısa bir tekrar süresi için bile tahammül gösteremeyip, tarafgir davranarak, sadece bağlı ve kendisini bağımlı olarak gördüğü partisi karşısındaki tutumundan dolayı bu Parlamentoda bu sıkıntı yaşıyor. Bakın, burayı yöneten arkadaşlarımız marifetiyle, uygun olarak çalışmalarından dolayı, yönetimde bulunan arkadaşlarımıza Genel Başkanımız teşekkür etmiştir. Hatırlarsınız, 8 yıllık eğitimle ilgili gece gündüz bu Parlamento çalıştı. O çalışmada, biz, 8 yılın kesintisiz uygulanması hatalarında direndik, görüşümüzü orta yere koyduk; ama, onun bitiminde, Sayın Genel Başkanımız Grubumuza teşekkür ederken, aynı şekilde, Sayın Uluç Gürkan'a da, aralıksız yönetmiş olduğu bu idaredeki tarafsızlığından dolayı teşekkür etmiştir. Bizim için aslolan şey, hukuka, yasalara uygun hareket etmektir.

Değerli arkadaşlar, şu halde, İçtüzük bu kadar açıkken, sizlerden istirhamımız, Sayın Başkanımız da buna anlayış gösterebilir, lütfen, bu İçtüzüğe uygun olarak, şu oylamayı yenileyelim; kabul de edilebilir, ret de edilebilir; mühim olan kabul edilmesi veyahut reddedilmesi değildir; mühim olan, Parlamantonun yapması gerekli olan, uyması gerekli olan, İçtüzüğe göre hareket etmektir. Aksi takdirde, bundan sonra çalışmalarımız devam edecek; çok faydalı kanunların belki buradan çıkması gerekiyor, bekleyen çevrelerimiz var, polislerimiz başta olmak üzere. Sayın Başbakan, yurtdışına gidecek, kendileri talep ettiler. Grupları marifetiyle, yurtdışına uluslararası sözleşmeleri çıkarmış olarak gitmek istediler; peki dedik; perşembe günü gidecekleri için, onu da kabul ettik. Biz, burada, Parlamento çalışsın, Parlamentoda, bütün milletimizi memnun edecek, bütün kesimlerimizi memnun edecek çalışmaları yürütelim ve milletimizin, Parlamantoya olan, güvenilir Parlamantoya olan güvenlerini tekrar etmek gibi bir ihtiyacın olduğunu her zeminde vurguladığımız gibi, bir kez daha orta yere koyalım. Onun için, Sayın Başkanım ısrarından vazgeçsinler; lütfen, bu oylamayı -şöyle veyahut da böyle bir gerekçeye sınımlı- tekrar edelim; kabul edilirse de saygıdeğer, kabul edilmezse de saygıdeğerdir. Bizim için mühim olan, kurallar ve kaidelerdir; Türkiye'de Refah Partisi olarak, başından beri ve günümüzde hep önplana çıkarmış olduğumuz husus. Sonra, istediğimiz şey ne, neyi çıkarmak istiyoruz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Konuşmanızı tamamlayın Sayın Kapusuz.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

Uyum yasalarında yer alıp da çıkmayan sadece Siyasî Partiler Kanunu değişikliği kaldı. Bu kanun, her ne kadar uyum yasası olarak Anayasa Komisyonunda bekliorsa da, biz grup olarak, bir de teklif takdim ediyoruz; istenirse, birleştirilerek de yürütülebilir ki, zaten Komisyon, gündemine hâkimdir. Onun için, lütfen... Bir teklifin, ki, ciddi bir teklifin, sadece Refah Partisinin meselesi değil, sadece bu Parlamentonun meselesi değil, Türkiye'nin meselesi olan bir hususun, Parlamentoda karara bağlanması için verilen bir teklifin, 48 saat beklemeden bir komisyonda görüşülmesi, acaba, bu Genel Kurulun bu kadar çok zamanını almaya değer miydi; bize göre değmezdi. Yapılacak şey, elbette, hürriyetten yana olmak, yasakçılıktan yana olmamaktır; birtakım parti çıkarlarının veyahut da partililik mantığının üzerinde meselelere yaklaşmaya yönelmek, bu Parlamentaoya yakışan bir tavır olur.

İstirhamımız, bu oylama yenilensin. Sayın Komisyona, bunu 48 saat beklemeden görüşmesi için Parlamentonun bir tavsiyesini -uyar veyahut da uymaz- bu Parlamentodan vermek, diğer siyasî parti gruplarımız açısından da zor ve yanlış olacak bir husus değildir. Huzurlarınızda bunun tekrar edilmesini ve sizlerin de buna katkı sağlamasını temenni ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum. (RP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Tutumum hakkında konuşan Sayın Salih Kapusuz'a teşekkür ediyorum.

Yine, tutumumla ilgili olarak Sayın Temel Karamollaoğlu da söz istemişlerdir; kendisine söz veriyorum.

Buyurun Sayın Karamollaoğlu. (RP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; ülkemiz birtakım sıkıntılı dönemlerden geçiyor. Ülkemizde demokrasinin sağlıklı işlemediği konusunda büyük tereddütler var. Ülkemiz, yurt dışında -Avrupa Birliğine müracaat ettiğimiz zaman bile- bu konuyla ilgili olarak devamlı itham altında tutuluyor.

Parlamentomuzda, iki sene önce bir komisyon kurulmuş. Bu komisyon münasebetiyle daha demokratik, insan haklarına daha saygılı, hukuku üstün tutan bir sistem oluşturulmaya çalışılıyor; Anayasamızda ve yasalarımızda birtakım yanlış anlamalar varsa, bunlar giderilmeye çalışılıyor; genel olarak, evrensel olarak kabul edilen prensiplerin tereddütsüz bir tarzda ülkemizde tatbikine, bütün partilerin ittifakıyla, gayret gösteriliyor. Şu anda da, biz, bu konuyla ilgili olarak bir kanun teklifini, Büyük Millet Meclisine -sadece Refah Partisi olarak değil, Doğru Yol Partisinden, bağımsızlardan, Büyük Birlik

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Partisinden ve diğer partilerden arkadaşlarımızın da iştirakiyle- takdim etmiş bulunuyoruz. Danışma Kurulu talep edildi "bunlar, 48 saat geçmeden, Büyük Millet Meclisi ilgili komisyonlarında görüşülsün" diye; mutabakat sağlanamadı, bunun üzerine de, konu, Sayın Meclisin takdirine arz edildi; bir oylama yapıldı. Elbette, biz, Sayın Meclisin kararına saygılıyız; ister lehte, isterse aleyhte olsun; ancak, böyle bir oylamada, o anda içeriye giren, çıkan, sonradan gelen arkadaşlarımızın da meydana getirdiği bir tereddüt doğdu, sadece bir tereddüt ve bu tereddüt neticesinde, arkadaşlarımız ve biz, bu sayımın, oylamanın yenilenmesi talebinde bulunduk; fakat, üzülererek ifade ediyorum, bu ilk defa meydana gelmiyor; bakın, bizim dört Meclis Başkanvekilimiz var, bu Meclisi bu dört Meclis Başkanvekilimiz yönetiyor; ancak, ne zaman Refah Partisinin gündeme getirdiği bir konu, bir oylama, bir tavır olursa, Sayın Meclis Başkanvekilimiz, mutlaka, tarafsız bir başkan olarak değil, burayı yönetirken, sanki Meclisi yönetiyor gibi değil...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Öyle bir şey yok Temel Bey.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - ...kendi partisinin prensip ve kurallarını burada uygulamak ister gibi bir tavır sergiliyor.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Ayıp, ayıp!.. Sana yakışmıyor.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - İlk defa olmuyor.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Öyle bir şey yok.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Efendim, bakın, ilk defa olmuyor... (ANAP sıralarından gürültüler)

Muhterem arkadaşlarım, bazı arkadaşlarımız benimle aynı fikirde olmayabilir.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Ayıp... Size yakışmıyor!

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Biraz önce Sayın Kapusuz net bir tarzda ifade etti...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Neyi ifade etti?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Biz 8 yıllık kesintisiz eğitimin karşısında idik...

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Evet...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Burada, sizlerle beraber 24 saat çalıştık ve biz karşı tavır koyduk.

ABBAS İNCEAYAN (Bolu) - Evet...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Sayın Uluç Gürkan, şu koltuktan kalkmadan 23 saat oturdu; ama, en ufak bir ihtilaf meydana gelmedi. Siz düşünebiliyor musunuz; eğer, o oturumu, bugün Meclisi yöneten Sayın Başkanvekili yönetmiş olsaydı, emin olun 48 saatte o kanun çıkmazdı... (ANAP sıralarından gürültüler)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Hayır, hayır...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Efendim, müsaade edin... Ben, Sayın Başkanın tutumu hakkında konuşuyorum.

BAŞKAN - Bir saniye bana kulak verir misiniz Sayın Karamollaoğlu.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Dinliyorum efendim.

BAŞKAN - Siz, benim biraz önce uyguladığım İçtüzük uygulamasıyla ilgili tutumum hakkında söz istediniz...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Evet.

BAŞKAN - Hasan Korkmazcan'ın kişiliğini tartışma hakkını vermez bu. Ona göre konuşun efendim.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Efendim, müsaade edin, ben de, elbette, sizin tutumunuzu izah ederken, bundan önce yapmış olduğunuz haksızlıkları da gündeme getireyim "ilk defa olmuyor" diyeyim.

BAŞKAN - Efendim, hangi haksızlıkta, onu söyleyin; o haksızlık...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Siz, efendim... Bakın, Meclis zabıtları...

BAŞKAN - Müsaade buyurun, Karamollaoğlu, müsaade buyurun.

Hangi haksızlığı yaptığımı, açıkça, misal olarak söyleyebilirsiniz.

İkincisi: O haksızlığa uğradığınız zaman, bu Parlamento çatısı altındaki bir grup olarak yasal haklarınızdan hangilerini kullandınız benimle ilgili, söyler misiniz?

KAHRAMAN EMMİOĞLU (Gaziantep) - Niçin Uluç Bey hakkında söylemiyor?..

BAŞKAN - Sadece, belki teşekkürünüzden mahrum kalmış olabilirim...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Tabî...

BAŞKAN - Ama, bugüne kadar hangi tutumum hakkında, hangi işleme başvurduunuz da, bu geçmiş şeyleri karıştırma hakkını kendinizde buluyorsunuz?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, sizde konuşarak zamanımı alıyorsunuz; bir defa, onu da hemen izah edeyim.

BAŞKAN - Buyurun efendim; ama, sadet içinde... Lütfen...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Tabî...

BAŞKAN - Usule uygun konuşalım; çünkü, size, usule ilgili olarak söz verdim.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Efendim, sadet içinde konuşuyorum ve doğrudan doğruya, konuyla ilgili olarak, sizin tutumunuzun doğru olmadığını ifade ediyorum.

Madde çok açık. Maddede, oylama neticesi başkanın takdirine bırakılmıştır denilmiyor; oylamanın arkasından 5 kişi ayağa kalkar ve oylamanın anlaşılmadığını iddia ederse, oylama yenilenir deniliyor. Bu oylamanın yenilenmesi, Meclise, sadece 5 dakika, hadi bilemedik, 10 dakika zaman kaybettirirdi. Kime ne zararı olurdu; hiçbir zararı olmazdı. Buralarda, siz, bize konuşma zamanı tanıyorsunuz. 10 dakika konuşurken, bazen 1 dakika, bazen 2 dakika, hatta bazen yerine göre 3-4 dakika mühlet veriyorsunuz. Neden veriyorsunuz; çünkü, buradaki konuşmacı, kendi fikrini, bütünlük içinde, tam olarak dile getirebilsin, kendisi rahat olsun, burada fikirler kısıtlanmasın diye... Ee, ne olurdu, burada yapılan bir oylama İçtüzüğü'nün ilgili maddesine göre -açık bir şekilde tekrarlanır derken- tekrarlanmış olsaydı?! Bakın, ben -bunu söylerken, şu anda, hangi gün, hangi konu üzerinde olduğunu çok açıkça hatırlayabilmiş değilim; ama, size onları takdim ederim- daha önce, sizin bu konularda tarafgir, yanlı davrandığınızı defalarca buradan ifade ettim. Arkadaşlar, bunu, sadece benim değil, diğer grup başkanvekillerimizin ifadeleriyle de biliyorlar. Neden başkalarına itiraz olmuyor da, sadece siz Meclisi yönetirken bu problemler çıkıyor?

Sayın Başkanım, sayın milletvekili arkadaşlarım; istirham ediyorum. Basit bir konu; ancak, bu konu, mühim de bir konu. Siz, bizimle aynı kanaatte olmayabilirsiniz; fakat, bu fikirlerin, bu düşüncelerin, çok açık bir tarzda Meclis tarafından oylanmasında zaruret var.

Bakın, burada, yine 139 uncu maddede de "İşaretle oylama, üyelerin el kaldırması; tereddüt halinde ayağa kalkmaları; beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır" diyor, Başkan takdir eder demiyor. Bakın, "beş üyenin ayağa kalkarak..." Çok açık. Bu kadar açık, net bir hükmü, eğer, siz, bu Meclisi yöneten Başkan olarak ihlal ederseniz, elbette size karşı itimadımız kalmaz.

Burada, bizim, Sayın Korkmazcan'a karşı özel bir husumetimiz yok; kendisini şahıs olarak severiz, dışarıda dostluğumuz da devam eder; ama, bu Meclis oturumları yönetilirken, eğer burada haksızlıklar yapılırsa, eğer İçtüzük çiğnenirse, eğer insanlara söz hakkı verilmezse, eğer bir konuda tereddüt var da o giderilmezse, elbette bunu da burada dile getirmek mecburiyetindeyiz.

Muhterem milletvekilleri, muhterem arkadaşlarım; konu, kanaatimize göre açıklık kazanmıştır. Biz bir talepte bulunduk. Bu talebin yerine getirilmesinden dolayı Meclisin üzerine hiçbir gölge düşmez; tam tersine, bu Mecliste tereddüt olduğu zaman oylamalar yeniden yapılabilir, İçtüzük uygulanıyor denilir ve zatiâliniz de, bugüne kadar tutumunuz hakkında farklı bir düşüncemiz varsa, bunu da tavzih etme fırsatını bize tanımış olursunuz.

Gelin, bu oylamanın yeniden yapılmasını, sizin de kararınız ve milletvekili arkadaşlarımızın da tasvibiyle, sağlayalım. Bundan, sadece ülkemiz kazanır, Meclisimiz kazanır ve biz, itibarımızı daha üst noktaya taşımış oluruz.

YAVUZ KÖYMEN (Giresun) - Tereddüt var...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Bu sözlerle...

Bu kadar sabırsızlık göstermenize ben hayret ediyorum; bu kadar sabırsızlığa gerek yok muhterem arkadaşım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karamollaoğlu, konuşmanızı tamamlayın efendim.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Toparlıyorum.

Bu kadar sabırsızlığa hiç gerek yok. İçinde bulunduğumuz şartlarda, bazen biz bu konuları dile getiririz, bazen de sizler dile getirirsiniz. Çözümlerde birbirimizle ittifak etmeyebiliriz; ama, birtakım temel prensiplerde anlaşmak mecburiyetindeyiz. Bunun temelinde de adalet yatar. Bu adaleti, İçtüzüğe, kanunlara, Anayasanın ruhuna uygun tavırlarla sağlarız.

Ben, bu konunun tekrar tezekkür edileceğini ve oylamanın yeniden yapılacağını ümit ediyor, bütün arkadaşlarıma saygılar sunuyorum, hayırlı günler diliyorum efendim. (RP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu aleyhinde konuşan Sayın Temel Karamollaoğlu'na teşekkür ediyorum.

UĞUR AKSÖZ (Adana) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Uğur Aksöz, söz mü istiyorsunuz efendim?

UĞUR AKSÖZ (Adana) - Evet.

BAŞKAN - Başkanlığın tutumuyla ilgili, Sayın Uğur Aksöz de söz istiyorlar.

Buyurun Sayın Aksöz. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

A. TURAN BİLGE (Konya) - Yasin'den bahset, Yasin'den...

UĞUR AKSÖZ (Adana) - Değerli arkadaşlar, konu, bir oylamanın tekrarlanması talebinden ibaret olduğuna göre, tamamen o sınırlar içerisinde kalacağım.

İçtüzükten, madde 141'i okuyorum -hiç fazla lafa lüzum yok, sinirlenmeye lüzum yok- bakın ne deniliyor: "Başkan ile Kâtip Üyeler beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları takdirde..." Anlaşamama var mı? İki Kâtip Üye ve Başkan anlaştılar ki -Refah Partili Sayın Baş da orada "evet" dedi ki- Sayın Başkan sonucu ilan etti. Demek ki, anlaşamama yok.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

"Oylar tespit edilemezse" deniliyor; tespit edildi, işte sayım yapıldı; böyle bir olay da yok.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - İlan da edildi.

UĞUR AKSÖZ (Devamla) - Bakın, bu haller varsa, bu iki hal varsa, yani anlaşamama veya tespit edememe varsa "Başkan, oylamanın ayağa kalmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir" deniliyor. Şimdi, burada, çok ince, hukuki bir nüans var; hukukçular bilir bunu. Bakın "Ayağa kalkmak suretiyle oylamaya başvurulmasından hemen sonra bir arada ayağa kalkan beş milletvekili ... tekrarlanmasını ister" deniliyor. Demek ki, tekrar istemenin önşartı, olmazsa olmaz şartı, birinci şartı, ayağa kalkarak saymaktır. Deminki olayımızda ayağa kalkarak sayma var mıydı ki tekrar istiyorsunuz?!

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul)-139'a bak, 139'a...

UĞUR AKSÖZ (Devamla) - Arkadaşlar, işaretle oylamada, sonuç ilan edildikten sonra, tekrarlanma istenemez; bu bir. Ayağa kalkılarak sayma yapılmamışsa tekrarlama istenemez; bu iki. Bu, olayın hukukî kısmı.

Şimdi, gelelim, Sayın Refah Partili kardeşlerimin biraz önceki beyanlarına; diyorlar ki: "Bu ne sabırsızlık?!" Peki, kardeşlerim -bakın ne kadar yumuşak soruyorum, hiç kızmıyorum- değerli kardeşlerim, bu telaş niye, sizdeki sabırsızlık niye?! Dün akşam... (RP sıralarından "vay vay" sesleri)

Vay vay diyeceğinize şu kayda bakın: Bu kanun tasarısı, 10 Şubat 1998'de -yani dün- akşam 18.30'da bize veriliyor; bugün geliyorsunuz, aman bunu 48 saat geçmeden görüşelim...

Şimdi, ben, size değil, kamuoyuna soruyorum: Bu sabırsızlık niye?!

Saygılar sunuyorum. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar)

ASLAN POLAT (Erzurum) - Siz niye sabırsız oldunuz!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Başkanlığın, Birinci Oturumdaki tutumu hakkında, iki sayın milletvekili aleyhte, bir sayın milletvekili de lehte konuştular. Ben, öncelikle, aleyhte konuştukları için değil; ama, konunun dışına çıkmak suretiyle şahsımla ilgili yaptıkları değerlendirmelerden dolayı, arkadaşlarıma, sadece, bu Meclis kürsüsünde bulunduğum süre içerisinde, benim birinci görevimin, Anayasayı ve İçtüzüğü uygulamak olduğu hususunu hatırlatmak istiyorum.

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) - Biz de aynı şeyi söylüyoruz.

BAŞKAN - Bu, her oturumda, her birleşimde, ayrıca, sizin aranızda oturup da diğer arkadaşlarımla oturumları yönettiği, bir milletvekili olarak sıralar arasında bulunduğum zaman da, benim birinci derecede öncelik verdiğim bir konudur. Otuz yıldan beri Türkiye Büyük Millet Meclisinin tutanaklarına geçmiş usul görüşlerim vardır, tutumum vardır. İçtüzüğe aykırı bir hususu bulan arkadaşım olursa, onu, kamuoyu önünde, açıkça, tekrar tartışırım; ama, buradan yapılan birtakım tek taraflı ve sübjektif ithamları, tek

tarafı ve sübjektif değerdirmeleri bu konunun dışında tutuyorum. Benim burada yaptığım işlemler hakkında itirazınız varsa, o itirazlarla ilgili tutulacak yol bellidir; ya Genel Kurulda onun çözümlü bulunur veya Başkanlık Divanına yazılı olarak götürölür. Ben, sizin yaptığınız grup başkanvekilliği görevini yaptığım zaman, birkaç defa, Başkanlık Divanına, burada çözüm bulamadığım hususları da götürdüm. Kaldı ki, Başkanlık kürsüsünde oturan arkadaşlarımız da, zaman zaman hata yapabilirler, yanlışlıklar yapabilirler. Bunların karşılanması, Genel Kurul salonunun tamamen çalışılmaz hale getirilmesi şeklinde bir reaksiyonla olmamalıdır.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - "Yuh" çekerek hiç olmamalı.

BAŞKAN - Ağırbaşlılık içerisinde meselelere bakmamız lazım.

Burada, bu çatı altında kullanılmaması gereken bazı kelimeleri de kullanan arkadaşlarım oldu. Onları da, dışarıya çıktıkları zaman, soğukkanlılıkla kendi tutumlarını değerdirmeye davet ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, ben, Meclis kürsüsünde bulunduğum süre içerisinde, asla, İttüzük dışında bir beyanda bulunmamaya gayret ediyorum. Hata yapabiliriz. Mesela, ben, hiçbir hatibe, süresi bittiği zaman "ilave süre veriyorum" dememişimdir; çünkü, İttüzük gereği, öyle bir beyana hakkım yok; sadece "sayın milletvekili, konuşmanızı tamamlayın" diyorum. Bunun sebebini, herhalde, bazı arkadaşlarımız fark ediyordu; çünkü, Meclis Başkanının, İttüzüğü değıştirme yetkisi yok. Meclis İttüzüğü, buradaki hangi konuşmaların hangi süreyle yapılacağını belirlemiş; ben, o süreye riayet ediyorum. Bundan dolayı, arkadaşlarımdan "ilave süre vermedi" gibi değerdirenler olabilir, bundan kırılanlar olabilir, ama, katı olarak bunu uyguluyorum; çünkü, kuralları-değışmediği sürece- uygulayıcıların, hudutlar içerisinde uygulama mecburiyetleri vardır, başka bir mecburiyetleri ve bağımlılıkları da yoktur.

Şimdi, konumuzla ilgili, Anayasanın 95 inci maddesi var: "Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı İttüzük hükümlerine göre yürütür." Biz, Anayasa gereği, buradaki bütün çalışmalarımızı, her unsurıyla İttüzük içerisinde kalarak yürütmenin üzerine yemin etmişiz.

Şimdi, zannediyorum ki, arkadaşlarım, oylamayla ilgili bir hususu karıştırdı. Sayın Karamollaoğlu, burada 139 uncu maddeyi okudu. 139 uncu madde oylama şekillerini anlatır; yani, Mecliste uygulanacak her türlü oylamayı saymaktadır, eski tabirle, tadat etmektedir. Maddede, onların arasında "İşaretle oylama üyelerin el kaldırması; tereddüt halinde ayağa kalkmaları; beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır" denilmektedir. Bu, sadece oylama şekillerini belirleyen maddedir. Bizim konumuza uygulanacak madde ise, 141 inci maddedir. 141 inci maddede deniliyor ki: "İşaret oyuna başvurulması gereken hallerde Başkan oylama yapılacağını bildirerek önce oya sunulan hususu kabul edenlerin, sonra kabul etmeyenlerin el kaldırmasını ister." Ben bunu yaptım, kabul edenlerin el kaldırmasını istedim. O sırada, bazı arkadaşlarım, Genel Kurul salonuna girdi. Karışıklık olmasın diye arkadaşlarıma uyarıda bulundum, lütfen, sonradan gelenler arka sıralara

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

geçsinler dedim; çünkü, ön sıralardan saymaya başladığımızda sıralar arasında kargaşa çıkarsa, iki, üç, beş, altı oy sapması olabilir. Onu önlemek için arkadaşlarımı uyardım ve bu uyarının büyük ölçüde yerine getirildiğini de tespit ettim.

Ondan sonra "Kâtip Üyeler, kendi oylarını Genel Kuruldaki oyların sayımı bittikten sonra Başkana bildirirler" deniliyor. Bu işlem de yapılmış.

"Oylama sonucu, Başkan tarafından Genel Kurula 'kabul edilmiştir' veya 'kabul edilmemiştir' demek suretiyle ilan olunur.

İşaretle oylama sırasında oya sunulan hususun lehinde ve aleyhinde el kaldıranları, Başkan ile Kâtip Üyeler beraberce sayarak tespit ederler. Aralarında anlaşamadıkları veya oyları tespit edemedikleri hallerde, Başkan, oylamanın ayağa kalkmak suretiyle tekrarlanacağını bildirir."

Şimdi, değerli arkadaşlar, biz bu aşamadayken, Başkanlık Divanında herhangi bir tereddüt olmadı; kabul edenler ile kabul etmeyenler arasında bir tereddüt var, acaba bu oylama kabul edilmiş midir, edilmemiş midir gibi bir tereddüt Başkanlık Divanında olmadı. Sonuç itibarıyla, Başkanlık Divanında, önerenin reddedildiği şeklinde kesin bir kanaat oluştu; ben de bunu sizlere duyurdum. Bu aşamada, ayağa kalkmak suretiyle oylamanın tekrarını isteme hakkı doğmamıştır. Eğer, biz, Divan olarak bir tereddüt geçirseydik ve Başkan olarak ben "ayağa kalkmak suretiyle tekrar sayacağız" diye bir beyanda bulunsaydım -orada Genel Kuruldan herhangi bir katkı olmaz, doğrudan doğruya Başkanın vereceği karardır- sizleri ayakta tutup tekrar sayacaktık. Onda da tereddüt olursa, o zaman, tereddüt, bir anlamda Başkanlık Divanından Genel Kurula sirayet etmiş olacağı için, oradan beş arkadaşımız ayağa kalkmak suretiyle oylamanın tekrarını talep edebilirlerdi. Böyle bir duruma gelmeden arkadaşlarımın gösterdikleri reaksiyonu, meseleyi incelemeyen yürüttükleri bir reaksiyon olarak alıyorum.

Konunun çözümü için başka yollar da vardır. Eğer, bu öneriler Anayasa Komisyonunda ele alınsın deniyorsa, Anayasa Komisyonunda değişiklik önermeleri de verilebilir. Yani, Genel Kurul salonuna başka yerlerde çözümlenmesi gereken sorunları taşımak suretiyle bir yere varmamız mümkün değildir.

Ben, görevimi, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Anayasa ve İçtüzük çerçevesinde yürüteceğimi bir kere daha ifade ediyorum. Benim partimin, Meclis kürsüsünde görev yapan insanların tarafsızlığını bozmaları suretiyle bir bağımlılığa zaten ihtiyacı yoktur. Böyle bir şeyi bana da yakıştıran, Grubuma da yakıştıran arkadaşlarıma bu konuda biraz insafsızlık ettiklerini hatırlatmak suretiyle, çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Bildiğiniz gibi gündemin "Sözlü Sorular" kısmına geçmiştik. Şimdi, sözlü soruları tek tek okumak suretiyle soru sahiplerinin sorularının cevaplandırılması işlemine başlıyoruz.

Daha önce karara bağlanmış bir soruşturma önergesiyle aynı içerikte olduğu öne sürülen bir diğer soruşturma önergesinin, daha sonraki bir tarihte işleme konulmasına hukuken imkân bulunup bulunmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	3	78	16.4.1998	14-29	Hasan Korkmazcan	Haluk Yıldız	Mehmet Korkmaz

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, geçen birleşimde, Sayın Ahmet İyimaya'nın istemi üzerine bir usul tartışması açılıp açılmaması konusunu değerlendireceğimi ifade etmiştim. Bu toplantıdan sonra, benden önceki birleşimi yöneten arkadaşımın Genel Kuruldaki beyanlarını ihtiva eden tutanakları da inceledim ve aşağıdaki sonuca vardım. Şimdi, bu hususu, Yüksek Genel Kurulun bilgilerine sunuyorum:

Meclis soruşturması önergelerinin taşınması gerekli şartlar, Anayasanın 100 ve İçtüzüğün 107 nci maddelerinde açıkça belirtilmiştir. Bu maddeler hükümlerine göre, Meclis soruşturması önergeleri, görevde bulunan veya görevinden ayrılmış olan başbakan ve bakanlar hakkında, üye tamsayısının en az onda birinin vereceği bir önergeyle istenebilir ve bu önergelerde, Bakanlar Kurulunun genel siyasetinden veya bakanlıkların görevleriyle ilgili işlerden dolayı hakkında soruşturma açılması istenen başbakan veya bakanın, cezaî sorumluluğu gerektiren fiillerinin görevi sırasında işlendiğinden bahsedilmesi, hangi fiillerinin hangi kanun ve nizamaya aykırı olduğunun gerekçe gösterilmek ve maddesi de yazılmak suretiyle belirtilmesi zorunludur.

Sayın Tansu Çiller hakkındaki Meclis soruşturması önergesi, 107 milletvekili tarafından, 18.3.1998 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiştir. Konuyla ilgili olarak, İstanbul Milletvekili Meral Akşener ve 2 arkadaşı tarafından 18.3.1998 tarihinde, Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 2 arkadaşı tarafından da 19.3.1998 ve 24.3.1998 tarihlerinde Başkanlığa yapılan müracaatlarda, söz konusu önergenin, daha önce Başkanlığa verilen ve Genel Kurulda görüşülerek Yüce Divana sevke mahal görülmeyen önergeyle aynı konuda olduğu, Genel Kurulca kesin hükme bağlanmış olan bu konunun tekrar soruşturulmasına hukuken imkân bulunmadığı ileri sürülerek, soruşturma önergesinin işleme konulmaması talebinde bulunulmuştur.

Sayın Tansu Çiller hakkında verilmiş olan (9/16) esas numaralı Meclis soruşturması önergesi, bu taleplerle birlikte Başkanlıkça incelenmiş ve ayrıca inceletilerek uzman görüşleri alınmıştır. Başkanlığın, kendisine intikal eden yazı ve önergeler üzerindeki inceleme yetkisinin, yazı üslubu ve Anayasa ve İçtüzükte belirtilen şekli şartlar bakımından mümkün olduğu, bunun dışında,

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

önergenin içeriğiyle ilgili bir inceleme ve yorum yetkisi bulunmadığı; dolayısıyla, soruşturma önergesinin içeriğinin değerlendirmesini yapmaya ve Meclis soruşturması açılıp açılmayacağına karar vermeye yetkili tek makamın Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu olduğu, önergede yeterli imza sayısı bulunduğu, ilgilinin cezai sorumluluğunu gerektirdiği iddia edilen fiillerin görevleri sırasında işlendiğinin ve bu fiillerinin hangi kanun ve nizama aykırı olduğunun gerekçe gösterilerek ve maddesi de zikredilerek önergede belirtildiği, önergenin, kaba ve yaralayıcı sözler içermediği tespit edilerek, soruşturma önergesinin Anayasa ve İçtüzükte öngörülen şartları taşıdığı sonucuna varılmıştır.

Bilahara, önerge bastırılarak, 25.3.1998 tarihinde dağıtılmış ve Genel Kurulun aynı tarihli 73 üncü Birleşiminde okunarak bilgiye sunulmuştur. Önergenin görüşülme günü de, 14.4.1998 Salı günü yapılan Danışma Kurulu toplantısında mutabakat sağlanamaması üzerine, Doğru Yol Partisi Grubunca münferiden ve Anavatan Partisi, Demokratik Sol Parti ve Demokrat Türkiye Partisi Gruplarınca müştereken getirilen öneriler uyarınca, Genel Kurulun 14.4.1998 tarihli 76 ncı Birleşiminde tespit edilmiş ve önergenin 16.4.1998 Perşembe günü görüşülmesi kabul edilmiştir. Önerge üzerinde söz talepleri de kaydedilmiştir.

Durum böyle olmakla beraber, önergenin verilmesinden, okunmasından, görüşülme gününün tespit edilmesinden sonra olduğu gibi, şimdi de usulsüzlük itirazları yapılmakta ve usul müzakeresi açılması istenmektedir. Yukarıda açıkladığım üzere, önergenin görüşülmesine kadar gerekli bütün prosedür tamamlanmış ve sıra, önergenin görüşülmesine gelmiştir.

Başkanlığımıza göre, önergenin verilişinden başlayarak, her aşamada, bütün usul kuralları yerine getirilmiştir. İtiraz konuları, önergenin içeriğiyle ilgilidir ve bu da, yapılacak görüşmelerde tartışılmak suretiyle, Yüce Genel Kurulun hakemliğine başvurularak karara bağlanacaktır. Ancak, bazı gruplarımızın, görüşmeye başlamadan önce bir usul görüşmesi açılmasına dair yoğun taleplerini dikkate alarak, önceki oturumlarda -ben de dahil- Başkanlarca konunun değerlendirileceğinin ifade edilmesini göz önünde tutarak ve yukarıda açıkladığım nedenlerle, ileride emsal teşkil etmemesi kaydıyla, bir usul müzakeresi açacağım. Usul müzakeresinde, Başkanlığın takip ettiği usul ve işlemin iki aleyhinde, iki lehinde söz vereceğim.

Söz isteyenler?..

Sayın Ahmet İyimaya Başkanlığın tutumunun aleyhinde, Sayın Mümtaz Soysal Başkanlığın tutumunun lehinde, Sayın Nevzat Ercan aleyhinde, Sayın Kamalak lehinde söz istiyorlar; kaydettim.

Şimdi, öncelikle, Başkanlığın tutumu aleyhinde söz istemiş bulunan Amasya Milletvekili Sayın Ahmet İyimaya'ya söz veriyorum.

Buyurun Sayın İyimaya. (DYP sıralarından alkışlar)

Sayın İyimaya, konuşma süreniz 10 dakikadır.

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Değerli Başkan, değerli üyeler; sözlerimin başında, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şu anda Meclis gündeminde bulunan soruşturma önergesinin işleme konması ve görüşülmesi, gerek Parlamento hukuku ve gerekse Yüce Divan yargılama hukuku bakımından mümkün değildir; hem kötü emsalin teşekkülünü önlemek, bu konuda Yüce Heyetinizi aydınlatmak hem de hassasiyetlerin zabıtlara intikalini sağlamak için hitap etme zorunluluğu doğmuştur.

Bakan veya başbakan hakkında soruşturma önergesi verilebilmesi, bazı şartların gerçekleşmesine bağlıdır. Bu husustaki tek olumsuz şart, aynı konuda sonuçlandırılmış bir soruşturmanın olmaması şartıdır. Soruşturma kurumunun hukukî yapısından kaynaklanan bu şartın varlığı, anayasanın kurucu görüşmelerinde ve ihtisas kaynaklarında vurgulanarak belirtilmiştir.

Danışma Meclisi müzakerelerinde, dönemin Komisyon Başkanı, Anayasanın ruhunu şöyle açıklamıştır: "Meclis soruşturması açılıp, Mecliste karara bağlandıktan sonra, eğer, herhangi bir tahkikat yahut Yüce Divana sevk kararı verilmezse, bu karar kesindir. Aslında, müessese, Türkiye'de dejenere olmuştur; bunun, yeniden, daha fazla dejenere olmasını önlemek istedik."

Yüce Divana sevk etmeme yönündeki Parlamento kararının kesinliği, onun yalnızca yargısal karar olma niteleğinden kaynaklanmamaktadır. Bu sonuç, bakan, görev suçu ve Yüce Divan yargısı gibi anayasa ve siyaset yoğun kavramların hassas dengelerde oturması, aynı iddiaların tekrarının, sisteme, istikrara ve insan haklarına taşınamaz bir yük yüklemesi gerçeğine dayanmaktadır.

1876 yılından bu yana, bir asrı aşan sürede, aynı konunun, Türk Parlamentosunda ikinci kez soruşturma konusu yapılmamış olmasının, bu kıdemli ve sükûtî Meclis teamülünün, özel bir anlamı ve bağlayıcılığı vardır. Aksine bir anlayış, kaliteyi ve yeteneği siyasetten uzaklaştırır; politikayı, vasat ve muhteris insanların oyuncağı haline getirir. Bu usul ilkesi, duyguları, düşünceleri ne olursa olsun, her milletvekilini ve Yüce Parlamento'yu bağlar. Milletvekili, hukuk hassasiyeti içerisinde, aynı iddiaları, beyaz kâğıda yazma ve Başkanlığa takdim imkânından mahrumdur; değiştirilmedikçe, sistemin de gereği budur.

Değerli arkadaşlar, Prof. Dr. Tansu Çiller'in mal varlığı konusunda, özel yasadaki tüm hükümleri kapsar genişlikte, daha önce soruşturma önergesi verilmiş, oluşturulan soruşturma komisyonu raporunu hazırlamış, Genel Kurulda görüşülmüş, 19.2.1997 tarihli oturumda Yüce Divana sevk etmeme kararı alınmıştır. Bu, Parlamantonun dosyadan el çekmesini içeren anayasal ve yargısal karardır.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Sonuçlanan soruşturma önergesi, komisyon zabıtları ve komisyon raporu dosya bütünü içerisinde değerlendirildiğinde, şu andaki önergede, farklı bir iddia veya isnat kümesi ileri sürülmüş değildir. Önümüzdeki soruşturma önergesinde ileri sürülen her vakıa ve iddia, önceki soruşturma aşamasında gündeme gelmiş, tutanaklara geçmiştir. Sözgelimi "yeni iddia" denilen Bolu'yla ilgili vakıa, 323 sahifeden ibaret önceki soruşturmanın 26 ayrı sahifesinde, Amerika'daki mallarla ilgili iddia ise, 63 ayrı sahifesinde yer almıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Değerli Başkanı, Divan veya Yüce Parlamento "aynı iddiaları yeniden ele alabiliriz" diyorlarsa, o zaman, faaliyetimiz hukukî olmaktan çıkar, kolektif irademizi, keyfiliğin ve komplo siyasetinin emrine tahsis etmekten başka bir şey yapmış olmayız. (DYP sıralarından alkışlar) Oysa, hukuk devleti, bir Meclis başkanının veya başbakanın veya parti genel başkanının değil, kişilerin değil, keyfi arzuların değil, kuralların yönetimidir. Kendi kararını tanımayan bir parlamento örneği oluşturmamak zorundayız.

Yüce Divana sevk etmeme kararı, özel niteliği gereği, hiçbir şekilde ortadan kaldırılamaz, bir soruşturma engeli oluşturur, eski iddiaların yeni delille dahi ihyası mümkün değildir. Bu kararın, zorlama bir usul yorumuyla yargılamanın yenilenmesi veya takipsizlik kararının etkisizleştirilmesi yoluyla kaldırılması düşünülse dahi, somut olayımız bakımından sonuç değişmez.

Bu arada, sevk etmeme kararının yargısal düzeyde takipsizlik kararı değil, men'i muhakeme kararı olduğu hususu, yayımlanmamış iki özgün doktora tezinde ortaya konulmuştur. Bu kararların dahi ortadan kaldırılması, ancak yeni iddia ve yeni delille mümkün olabilir.

Soruşturma önergesinde yeni delil de getirilmiş değildir. Yargılama ve parlamento hukukunda bu anlamdaki yeni delil, elbette ki, herhangi bir delil değil, belli niteliği olan delildir. Soruşturma döneminde elde edilmesi imkânsız, gizlenmiş veya temin edilememiş ve sonucu etkili kanıtlar, ancak, yeni delil sayılabilir. Hele, ciddi sebebe dayansa dahi, herhangi bir dava, hiçbir şekilde delil argümanı olamaz. Kaldı ki, kâzib şöhrete ulaşan davalar, asgari hukukî temelden yoksundurlar. Davada kesinleşen ve sonuca etkili olan yargı kararı, ancak, yeni delil olabilir. Bu tür bir gerçekleşme de yoktur. Yeni dava, ancak, bir bekletici sorun niteliğine bürünebilir. Esasen, görülmekte olan davada siyasetin susma görevi Anayasada emredici şekilde tanzim edilmişken, onu savaşına malzeme yapan çirkin politika gerçeği, ibret vericidir. Görülmekte olan davalara da dayandırılan bu önergenin, sırf bu sebeple dahi, Anayasanın 138 inci maddesi hükmüne göre, şu anda Başkanvekili tarafından düşürülmesi gerekir. Aksine bir yol hukukumuzda öngörülseydi, suni dava açarak veya sonradan bilirkişi raporu istihsal ederek, retle sonuçlanan bütün soruşturma dosyalarını yenilemek, yasamayı, yasama görevini dosya savaşına boğmak mümkün olurdu.

Tüm hukuk devleti düzenlerinde, soruşturulan istese dahi, aynı konuda ikinci kez soruşturmaya girişilemez. Parlamentonun, yargısal ve anayasal

içerikli önceki kararının bağlayıcılığı, kamu düzeni kuralı gereğidir. Parlamento hukukunun sınırlarına saygı, bir kimlik ve bağımsızlık şartıdır. Saymayan, sayılmaz.

Değerli arkadaşlar, parlamento hukukunu çiğneyerek ihdas edeceğimiz kötü emsalle, eski dosyaları, şartlarını taşımaya da, parmak sayısına ulaşıldığında yeniden gündeme getirmenin bir tehlikeli yolunu açıyoruz. Örneğin, karara bağlanıp bağlanmadığı Genel Kurulda tartışılmamış bir özel olay, soruşturma süreci işletilmeden, merhum ve büyük insan Özal'ın yerinde görüşleri doğrultusunda, 20.6.1984 tarihli bir Parlamento kararıyla düşürülen 270 dosyadan niteliklerini koruyanlar -246 ncı sırada da Sayın Ecevit vardır-milletvekili sıfatı devamı sebebiyle zamanaşımına uğramamış bütün soruşturma dosyaları, herhangi bir günün sabahında Yüce Divan yolculuğuna koyulabilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın İyimaya, konuşmanızı tamamlayın efendim.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Başkanım, tamamlıyorum; hoşgörünüze sığınıyorum.

Türkiye, bir siyasiyi yok etme ihtirası içinde, böyle bir keyfiliğe, İstikrarsızlık adımlarına ve yasama itibarını hiçe sayacak sakat tavırlara layık mıdır?

Değerli arkadaşlarım, anlattığım hukuk kuralları aşılarak oluşturulacak bir İçtüzük kuralı, Anayasaya aykırı olacaktır.

Sonuç olarak, Anayasanın 100 üncü, 138 inci ve İçtüzüğün 107 nci ve devamı maddeleri ile 43 üncü ve 63 üncü maddeleri hükümleri uyarınca, önerenin, doğrudan işleminden kaldırılması gerekir.

Divana bağlı olarak hukukçu milletvekillerinden oluşacak özel komisyona ön inceleme yaptırarak bir çözüme ulaşmak, teamüle aykırı olmayan bir başka yoldur. Başkaca bir seçenek,

Parlamento hukukuna ve istikrara anahtar vurmak anlamına gelecektir. Siyasal ihtirasların, siyasal husumetlerin, yalnızca hasımla değil, aynı zamanda hukukla çatıştığı zamanlarda "tercih, hukukadır" diyen Parlamento, demokrasiyi, ruh ve zihniyet kimliğiyle varlık iklimine sindirmiş Parlamentodur.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Amasya Milletvekili Sayın Ahmet İyimaya'ya teşekkür ediyorum.

Şimdi, Başkanlığın tutumu lehinde, Zonguldak Milletvekili Sayın Mümtaz Soysal'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Soysal. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

MÜMTAZ SOYSAL (Zonguldak) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aslında, siyasal boyutları da olan bir konuda, mümkün olduğu kadar siyasete girmeden, işin hukukunu gözden geçirmek ve bu usul tartışmasına bir açıklık getirmek için söz aldım.

Dikkat ediyorum, bu konuda -benden önceki sözcü de aynı şeyi yaptı- usule ilişkin olarak ileri sürülen iddiaların özünü şu teşkil ediyor: Burada, Parlamentonun bu konuda yaptığı işlem, yargısal bir işlemdir, yargıya ilişkin, yargı niteliği olan bir işlemdir ve dikkat ediyorum, kullanılan terimler, "kesin hüküm" gibi, "yargılamanın yenilenmesi" gibi, hep, yargıya ilişkin terimlerdir. Acaba öyle mi; acaba, Meclis soruşturması, gerçekte, özü, yargılama olan bir işlem mi; asıl onun üzerinde duracağım; çünkü, Meclis soruşturmasının niteliğine baktığımız zaman, özellikle, çeşitli ülkelerdeki uygulamalarına ve düzenleniş biçimlerine baktığımız zaman, şunu görmeden edemeyiz: Meclis soruşturması, her ülkenin, her parlamentonun kendi özellikleri içinde oluşan bir usuldür. Örneğin, İngiltere'de, meclislerden biri -Avam Kamarası- suçlar, öbür meclis -Lordlar Kamarası- yargılar. Lordlar Kamarasının, sadece, "hukuk lordu" denen 9 lordu değil, bütün kamara, bütün meclis birden yargılar ve hem de öylesine yargılar ki, orada, ayrıca ceza da verir; yani, şu kadar yıla mahkûm eder ya da para cezasına mahkûm eder.

Buna karşılık, aşağı yukarı aynı usulü benimsemiş olan Amerikan Kongresinde, Temsilciler Meclisi suçlar ve Senato, üçte iki çoğunlukla mahkûm eder. Mahkûm edişi mahkemeninkine benzemez; o kişinin görevi düşer; başkansa başkanlığı düşer; ama, mahkûm edilmesi için; yani, ayrı bir ceza görmesi için, ayrıca dava açılması gerekir; ama, İngiltere'deki usulde bile, bu usul öylesine tam bir yargı usulü değildir ki, yasaların yapılış usullerine uymak gerekir; yani, sonuçta -cumhurbaşkanının onayına benzer bir biçimde- hükümdarın onayı gerekir.

Onun için, bundan çıkarılacak olan sonuç şudur: Meclis soruşturması, mutlaka, yargıyla paralelliği kurulması gereken, o konudaki terimlerin kullanılmasını gerektiren bir soruşturma usulü değildir. Bizde de, baktığımızda, Osmanlı döneminde, Divanı Âli'ye sevk edilmiş olan kişiyi 30 kişilik bir Divanı Âli yargılar; onun 10 kişisi Parlamentonun içindedir, 10 kişisi Temyizdendir, 10 kişisi de Şûrayı Devlettedir. Dolayısıyla, bütün sistemlerde farklı usuller vardır.

Şimdi, bizim sistemimizde, bugün uygulanmakta olan sistemde, görünüşte, bu önerge kabul edilirse kurulacak olan soruşturma komisyonu, sanki yargı organıymış gibi bazı yetkileri kullanır; örneğin, özel ya da resmî kurumlardan belge ister, tanık dinler; hatta, ceza muhakemeleri usulü kurallarına uygun olarak, adli mercilerin -hatta- hürriyeti kısıtlayıcı kararlar almasını isteyebilir; ama, sonuçta yargı mercii değildir. Niçin yargı mercii değildir; çünkü, üyeleri siyasidir ve buradaki kişiler, kurayla, her partinin üç misli gösterdiği adaylar arasından saptanacak olan kişilerdir.

Dolayısıyla, sonuç, yargı kararı gibi kesin hüküm niteliği taşıyan bir karar değildir. Karar kesindir, ama "karar kesindir" demek "bu, kesin hükümdür" demek değildir; "karar kesindir" demek "bir itiraz mercii yoktur" demektir. (DYP sıralarından gürültüler)

İSMAİL KARAKUYU (Kütahya) - Karar, siyasidir.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Bu kavramlar, hukukta, ayrı ayrı kavramlardır; ben burada hukuku konuşturuyorum. (DYP sıralarından gürültüler)

Dinlerseniz, öğreneceksiniz.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, müdahale etmeyin.

İSMAİL KARAKUYU (Kütahya) - Hoca, mert ol!..

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Bu açıdan bakınca, delillerin değerlendirilmesi de mahkemelerde olduğu gibi yapılmaz, mahkemelerdeki usuller aynen uygulanmaz, kanaate dayanır; çünkü, mahkemenin kesin delil dediği şey, hükme bağlanmış bir şeydir. Burada, bir mahkeme hükmü yok, burada, komisyonun edindiği bir kanaat var.

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Mecliste örneği var mı?!

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Bu kanaatin bir yargı ölçüsüne vurulması gerekiyor.

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Mecliste örneği var mı?!

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, müdahale etmeyin.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Dinlerseniz, öğreneceksiniz; masaya vurmakla olmaz!

BAŞKAN - Sayın Ekinci, müdahale etmeyin efendim.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Masaya vurmakla olmaz! Ben burada hukuku konuşturuyorum; dinleyin de öğrenin...

BAŞKAN - Sayın Ekinci, böyle bir usulümüz de var mı efendim?! Sıra kapağına vurarak, hatiple diyaloga girme usulümüz var mı?!

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Süreyi durdurur musunuz...

BAŞKAN - Tabî efendim.

Müsaade edin, biraz sonra, Başkanlığın tutumu aleyhinde, yine, sayın grubunuza mensup bir arkadaşımız konuşmasını yapacak. Sükûnetle görüşmeyi takip etme usulümüz var efendim; rica ediyorum.

Buyurun Sayın Soysal.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Dolayısıyla, kesin delil diye bir kavram burada da söz konusu değildir. Nasıl ki, bir savcılık -eğer, ille benzetmek istiyorsanız- bir dava açtığı zaman... (DYP sıralarından gürültüler) Lütfen dinler misiniz!..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Aynı konuda 20 defa soruşturma açılır mı?! Böyle şey olur mu?!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, söz attığınız sürece, hatibin süresine ilave edeceğim... Müzakerenin sürecini durdurup, hatibin süresine ilave edeceğim; çünkü, söylenenlerin bütün Genel Kurulca anlaşılması önemli. (DYP sıralarından gürültüler)

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Uzatmalarda söylerim, anlarsınız!

BAŞKAN - Hocam, müsaade eder misiniz...

Kürsüdeki hatibin konuşmasının, bütün Genel Kurulca sükûnetle dinlenebilmesi lazım.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Millet seni dinliyor!..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir)-Ayıp!..

BAŞKAN - Dinlenemediği sürece, onu konuşmaya ilave ederim; ama...

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Üniversite hocaları da, hukukçular da dinliyor!..

BAŞKAN - Sayın Hoşver, sizin tutumunuz da pek usule uygun olmuyor; müsaade edin...

Buyurun Sayın Soysal.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Delillerin değerlendirilmesinde de mahkemenin titizliği , gösterilmez... (DYP sıralarından gürültüler)

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Cumhuriyet tarihinde, Mecliste örneği var mı!

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Var!..

BAŞKAN - Müsaade buyurun efendim...

Sayın Grup Başkanvekilleri, müzakereye böyle devam edilir mi?! (DYP sıralarından gürültüler) Beni, gerekli tedbirleri almak zorunda bırakmayın!.. Sükûnetle bir şeyi konuşalım istiyoruz... Bir usul müzakeresi yapıyoruz...

İSMAİL KARAKUYU (Kütahya) - Var mı bir tane örneği?..

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Susarsanız söyleyeceğim dedim.

BAŞKAN - Karakuyu, milletvekiline soru sorma hakkınız yok efendim! Var mı böyle bir hakkınız! Yok sizin böyle bir hakkınız! (DYP sıralarından gürültüler)

İSMAİL KARAKUYU (Kütahya) - Sen ne bağıryorsun! Ne biçim konuşuyorsun sen!

UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Anayasayı katlediyorsun!..

BAŞKAN - İktüzüğün ve Anayasanın verdiği hakkı kullanıyor bir hatip... (DYP sıralarından gürültüler)

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Anayasayı katlederek kullandı.

BAŞKAN - Efendim, o konuda bir usul müzakeresi açmışım; buna bile tahammül edemiyor musunuz. Dinlemezseniz, karşı görüşü nasıl anlayacaksınız, bu konuda nasıl karar vereceksiniz.

Buyurun Sayın Soysal.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Niçin hukuku dinlemekten bu kadar rahatsız oluyorsunuz!.. Niçin bu kadar rahatsız oluyorsunuz!..Niçin bu kadar rahatsızsınız !.. (DSP sıralarından alkışlar)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Hayır, rahatsız olmuyoruz.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Sakin olun, bir konuşayım bakayım, anlatayım...

İSMAİL KARAKUYU (Kütahya) - Hukuku perişan ettiniz...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Hukuku katlettiniz...

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Hele sen sus!.. Hele senin ve geçmişin... Uu...Sen sus...(DSP sıralarından alkışlar)

H.UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sen sus!

BAŞKAN - Sayın Söylemez...

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN - Efendim, sürenizin 5 dakikası benim arkadaşlarla karşılıklı konuşmama gitti; devam buyurun efendim.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Bu, o kadar öyledir ki... Bu dediklerim o kadar...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Siyaset yapıyorsun.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Demagoji yapıyorsun. Demagoji yok... (DYP sıralarından gürültüler)

(DSP sıralarından, "siz bize doğru anlatın Hocam" sesleri)

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Ama, onların duyması daha önemli, öğrenmeleri lazım.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bu dediklerim o kadar doğrudur ki, başka konularda uygulanan kurallar, bu konuda uygulanmaz.

İSMAİL KARAKUYU (Kütahya) - Mert ol, mert!..

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Örneğin, aradan bir yıl geçmemiş olsaydı bile, yeni delil ortaya çıktığı için soruşturma önergesi yine verilebilirdi. (DSP sıralarından alkışlar; DYP sıralarından gürültüler) Çünkü -şimdi o bağırımlarınıza yanıt veriyorum- yeni delil de ortaya çıkmıştır; bakalım şimdi ne diyeceksiniz?!

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Nerede?..

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Ha, söyleyeyim -üstelik önergede var- 500 kişilik restoranı ben mi yaptırdım. (DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Bunun ruhsatını alabilmek için, gazinosunun asansörünün, çevre düzenlemesinin ruhsatını alabilmek için 70 bin doları ben mi ödedim. (DSP sıralarından "Bravo"sesleri alkışlar; DYP sıralarından gürültüler)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Yazık!..Kendine bak, kendine...

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Bütün bunlar yeni ortaya çıkmış olan delillerdir.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) - Usulle ilgili konuş.

BAŞKAN - Müdahale etmeyin efendim.

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Onun için, bakın... (DYP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Müdahale etmeyin efendim... Müdahale etmeyin...

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - ...sözlerime son verirken, şunları söylemek istiyorum: Ben, burada, ilk kez konuşmuyorum; Meclis soruşturması konusunda ilk kez konuşmuyorum; daha önce de konuştum. Geçen dönemde de, bazı arkadaşlarımız, haklarında Meclis soruşturması açıldı ve Yüce Divan önüne çıktılar. (DYP sıralarından gürültüler)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Yazık!.. Ayıp, ayıp!..

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Yüce Divan önünde aklandıkları zaman, kendileri sevinmiş olabilirler; ama, Yüce Divan önünde birisi aklandığında, emin olun, en çok sevinen, onu oraya yollamış olanlardır ve en çok sevinen, hatta, bu konuda konuşmuş olandır. Ben, geçmişte, o biçim konularda, içimizden bazı arkadaşlar için, Yüce Divana gitme talebinde bulunan bir kişiyim; ama, onlar, orada aklandığı zaman sevindim. Sizin de bu aklanmayı beklemeniz ve o sevinci karşılamanız gerekir. Niye sevinmek istemiyorsunuz?! (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar) Niçin sevinmek istemiyorsunuz?! Niçin sevinmek istemiyorsunuz da, bağırıp duruyorsunuz?! Yaa!.. (DYP sıralarından gürültüler)

Bu Meclis soruşturması...

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Ayıp!... Yakışmıyor sana!..

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Ben, efendice konuşuyordum; sizler efendice davranmayınca, ben de konuşmam. (DYP sıralarından gürültüler) Dinlerseniz, şunu söyleyeceğim...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Ne desen inanmayız sana biz...

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Meclis soruşturması. Meclisin bütün üyelerinin tertemiz kalabilmeleri için bulunmuş olan bir yoldur (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar) tertemiz kalabilmeleri için... Yoksa, şaibe altında çalışmaya devam etmemeleri içindir bu. Şaibe mi istiyorsunuz; buyurun... (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar; DYP sıralarından gürültüler) Şaibe istiyorsanız, buyurun...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Yaşar Topçu'yu...

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Şaibe ortadan kalksın istiyorsanız, alnınız ak, liderinizi Yüce Divan önüne yollarsınız ve o zaman, aklanmış olarak gelir, hep beraber seviniriz içimizde şaibeli insan kalmadı diye.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sıra size de gelecek!

MÜMTAZ SOYSAL (Devamla) - Çok teşekkür ederim. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar; DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN - Başkanlık tutumu lehinde konuşan Zonguldak Milletvekili Sayın Mümtaz Soysal'a teşekkür ediyorum.

Şimdi, söz sırası, Başkanlığın tutumu aleyhinde söz isteminde bulunan Sakarya Milletvekili Sayın Nevzat Ercan'da.

Buyurun Sayın Ercan. (DYP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Parlamento tarihimizde emsali bulunmayan bir olayla karşı karşıyayız; Yüce Meclis tarafından soruşturulan ve karara bağlanan bir önerge, aradan bir yıl geçtikten sonra, tamamen siyasî amaçlı olarak yeniden Meclis gündemine getirilmiştir.

Değerli milletvekilleri, geçen dönem de bu Parlamentodaydım. Geçen dönemde de, Sayın Çiller'in mal varlığıyla ilgili olarak Meclis araştırması önergesi verilmişti. Değerli arkadaşlar, bundan, birtakım siyasiler öylesine sonuç bekliyordu ki, geçen yasama döneminde üçüncü yasama yılı çalışmasını tamamlamış olan Meclis, 28 Haziran 1994'te tatil kararı almıştı. Ben, o dönemde de milletvekili olan iktidar ortaklarına mensup ve Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarıma sesleniyorum: Tatile girmiş bir Meclis, olağanüstü bir çağrı toplantısına maruz bırakıldı.

Değerli arkadaşlar, neydi Türkiye Büyük Millet Meclisinin tatilde olduğu bir dönemde olağanüstü toplantıya çağırılmasının sebebi; değerli arkadaşlar, bu

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

çağrının bir tek sebebi vardı: Sayın Tansu Çiller'in ve ailesinin mal varlığının araştırılmasıydı. Şimdi, o günlerde böyle bir zihniyetle, böyle bir yaklaşımla Meclisi olağanüstü toplayan bir siyasî anlayış, o günden bugüne aradan geçen sürede müteaddit kereler aynı konuda bir Meclis araştırması ve en son da bir Meclis soruşturması önergesi vererek, bundan birtakım sonuçlar elde etmek istedi; beklentileri oydu.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, anayasa hukukçusu Değerli Hocamızı dinledim. (DYP sıralarından "neresi değerli" sesleri) Şimdi, hiç evelemeye gevelemeye gerek yok, teville gerek yok; bu önerge, kesinleşmiş bir önerge; yani, Yüce Divana şevkine mahal olmadığına dair karar almış bir komisyonun Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanan bir kararı, kesinleşen bir kararı hiçe sayılarak, yeniden, tekraren, tamamen siyasî amaçlı olarak ve Doğru Yol Partisinin Genel Başkanı Sayın Çiller'i tasfiye etmek ve Doğru Yol Partisini parçalamak hedefine yönelik olarak, ne yazık ki, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine tekrar getirilebilmiştir. (DYP sıralarından alkışlar)

O tarihlerde, 1982 Anayasasının hazırlık döneminde Anayasa Komisyonunun Başkanlığını yapan Sayın Orhan Aldıkaçtı'nın bu konuya ilişkin tutanaklara geçen çok açık, çok net bir beyanı var; Sayın Hocamızın bunu okumasını isterim. Buraya yeterli araştırma yapmadan, olayı mecrandan saptırarak, bir başka biçimde, çarpıtarak...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Ruhunu kartelcilere satmış!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Elbette ki... Elbette ki!..

Önümüzdeki çarşamba günü görüşülecek olan Sayın Yılmaz'a ilişkin soruşturma önergesinde de aynı tarzda mütalaalarınızı bekliyoruz Değerli Hocam. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi, bakınız, ne diyor Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı: "Meclis soruşturması -bilindiği gibi- Başbakan veyahut bakanlar aleyhine açılabilir. Meclis soruşturması açılıp, Mecliste karara bağlandıktan sonra, eğer herhangi bir tahkikat yahut Yüce Divana sevk kararı verilmezse, bu karar kesindir."

Değerli arkadaşlar, bu Meclis geçen yasama döneminde soruşturma önergesini görüştü, aynı konuyla ilgili, aynı iddialar; bu konuyu burada görüştü ve karara bağladı. Eğer, siz, bu Meclisin geçmişte aldığı bir kararı yok farz ederseniz, bugün de, yarın da bu Meclisin alabileceği her türlü kararı yok farz etmek durumunda kalırsınız.

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Siyasî meşruiyet kalmaz.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bunu söyledim. Şimdi, hukukun size verdiği bir hakkı kullanarak, insanlara suç isnadında bulunabilirsiniz. Tam birbuçuk senedir, bu mal varlığıyla ilgili görüşmeler Mecliste yapıldı; araştırma komisyonu Amerika'ya gitti; hatta araştırma komisyonu kurulmadan evvel, Anavatan Partisinin bir milletvekili, temsil yetkisi olmadığı halde, Meclis Başkanlığından bir vekâletname alıp, Amerika Birleşik Devletlerine gitti, orada Sayın Çiller'in Amerikan vatandaşlığı ve

oradaki mal varlığıyla ilgili, eyalet mahkemesinde açtığı bir davayla, Türkiye'nin onuruyla, itibarıyla oynadı.

Değerli arkadaşlar, bıkmadınız bundan; ama, size bir şey söyleyeyim; "kaçacak" dediğiniz, bütün bu isnatlarınıza, iftiralarınıza muhatap olan, seviyesiz suçlamalarınıza muhatap olan, acımasız suçlamalarınıza muhatap olan Sayın Çiller Amerika Birleşik Devletlerine kaçmadı, duruyor Türkiye'mizde; yılmadı ve yıkılmadı; beklentileriniz bu noktada suya düştü; ama, Anayasayı ihlal pahasına, görüşülmüş ve karara bağlanmış bir soruşturma konusunu yeniden Meclis gündemine getirebiliyorsunuz.

YAHYA ŞİMŞEK (Bursa) - Bir dönem daha garantilendi, haydi bakalım!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Hukukun yetkili kıldığı merciler, sizin bu isnadınızı incelemek ve hukuk adına bir karar vermek durumundadır. Bunda da anlaşılmayacak bir şey yok. Hukukun verdiği sonuç, hukukun verdiği karar, sizin iddianızı doğruluyorsa mesele yok; böyle büyük bir vicdan rahatsızlığı içerisinde "adalet yerini buldu" dersiniz.

Peki, ya bu karar sizin iddianızı yalanlıyorsa, sizin beklentilerinize hizmet etmiyorsa ne yapacaksınız; hoşunuza gitmese de sonucu içinize sindirecek misiniz, yoksa bu önergeye imza koyanlar gibi bir isnadın sahibi olmaktan çıkıp, bir inadın sahibine mi dönüşeceksiniz; yani, hukukla inatlaşmaya mı kalkacaksınız.

İlkellikle medeniyetin ayrıştığı temel noktalardan birisi işte budur. Aynı soruşturmayı tekrar tekrar Meclis gündemine taşımanın, bir kan davasının ilkel takipçiliğinden ne farkı var. Şayet, hukukî bir prosedürün tespit ettiği sonuç bizi bağlamıyorsa ve bağlamayacaksa, o zaman, bu ülkede kim kendini güvencede hissedebilir; o zaman, en basitinden bile bir hak kavramının varlığından nasıl söz edilebilir; aramızdaki tartışmaları nasıl sonuçlandırabilir ve hayatın kesintisiz devamını nasıl sağlayabiliriz.

Yüce Meclisten kendi kararını geçersiz saymasını, kendi kendisini yalanlamasını nasıl isteyebilirsiniz. Hukukun üstünlüğünün karşısına siyasî gücün üstünlüğüyle dikiliyor ve Yüce Meclisi kamu düzeni kavramını geçersiz ve işlevsiz kılacak bir tasarrufa zorluyorsunuz. Dikkat buyurunuz, hiçbir şahsın kişisel suiistimali, sonuçları itibarıyla bundan daha vahim değildir. Aslında bunun hiç kimseye de yararı yoktur. Şayet bu Meclis, çoğunluk öfkesinin sınır tanımazlığına bir kere prim verirse, bu salonda çalışacak giyotinlerin kimlerin başını uçuracağını ve bu salondan kimlerin salimen çıkacağını kimse tahmin edemez. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sıra gelecek!

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Dolayısıyla, bugün, şeref ve haysiyeti, kişisel onuru ve siyasî geleceği tehdit edilen sadece Sayın Tansu Çiller değildir; hakkında soruşturma önergesi verilmiş ve reddedilmiş siyasetçiler de

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

-Mustafa Taşar ve arkadaşları dahil olmak üzere, çoğunu tanıyorum- bilsinler ki, çok yakın ve çok ağır bir tehdidin altına girmekteler. Şayet bu yöntemle Sayın Çiller aleyhindeki soruşturma tekrarlanabilecekse; şayet, Yüce Meclisin iradesi, hukukun icabından uzaklaşıp siyasî gücün arzusuna ram olacaksa, o zaman cevaplamamız gereken soru, Sayın Tansu Çiller'in kaderinin ne olacağı değildir; bu Parlamente'ye ne olacağıdır; bu Parlamente'nin bütün üyelerine ne olacağıdır. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar).

ALİ HAYDAR ŞAHİN (Çorum) - Bir şey olmaz, bir şey olmaz...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Hüküm kale alınmayan ve ihtilafları sona erdiremeyen bir hukuk, ne kamu düzenini sağlayabilir ne de vatandaş olarak her birimizin kişisel güvenliğini garanti edebilir. Gücün terörizmi, hukukun üstünlüğüne bir kere son verirse, yani bu fitili bir kere ateşlerseniz, hep birlikte kopacak kıyametin esiri olursunuz. İsteddiğiniz bu mudur; eğer, istediğiniz buy-
sa, durmayın, yapın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ercan, konuşmanızı tamamlayın efendim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Pek muhterem önerge sahipleri, geçen soruşturmadan bu yana ortaya çıkan yeni delillerden bahsediyorlar; "nedir o yeni delilleriniz" diye sorduğumuzda, Sayın Tansu Çiller'in eşi Sayın Özer Çiller aleyhinde açılmış olan bir davayı gösteriyorlar.

ÖMER BARUTÇU (Zonguldak) - Emirle, emirle!..

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Karşı bir itiraza ihtiyacı olmaksızın kendi kendini imha eden böyle bir gerekçeyle milletin ve tarihin huzuruna çıkanlar, özürlerinin kabahatlerinden daha büyük olduğunun farkında bile değiller. Önce, bir gerekçe imal edeceksin; sonra, bu gerekçeye dayanarak hukukun evrensel mantığını tersine çevireceksin!.. Herkes biliyor ki, o davanın açılmasına sebep olan müfteriler, bu önergeyi Meclis gündemine getirenlerle aynı siyasî çıkar hesabının ortaklarıdır. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bir hukuk devletinde, henüz sonuçlanmamış bir davaya hukuki delil statüsü verilmez; çünkü, dava açılması, bir sonuç değil, bir süreçtir; nasıl sonuçlanacağı bilinmeyen bir hukuki süreç bahane edilerek, insanların hak ve menfaatlarını kökünden zedeleyecek bir tasarrufa kalkışılmaz ve Anayasanın 138 inci maddesine göre de, görülmekte olan bir dava hakkında, burada, düşünce ve mütalaa serdedilemez. Bu basit gerçeği, yasama organının önergeci mensupları bilmiyorlar mı; elbette biliyorlar; ama, kişisel hırs ve ihtirasların yönetip yönlendirdiği bir linç operasyonunda, bilginin, aklın ve sağduyunun ne önemi var! Mademki bir dava açılmasını temin ettiniz, o zaman, bu aceleciliğe ne gerek var. Neden bu kadar sabırsızsınız ve neden kendi açtığınız davanın dahi sonuçlanmasını beklemiyorsunuz? Sizi bu kadar sabırsız ve tahammülsüz kılan sebep nedir? Yaklaşan seçimler mi gözünüzü korkutuyor?..

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Doğru... Doğru...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Eğer, öyleyse, kahredici bir aldanış içindesiniz demektir. Tansu Çiller'i Yüce Divana gönderseniz ve hatta assanız bile, milletin hakkınızda verdiği hükmü bozamazsanız, değiştiremezsiniz. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, siz, sadece, Türkiye Büyük Millet Meclisinden ibaret mi sanıyorsunuz Türkiye'yi? Millet Meclisinden ibaret mi sanıyorsunuz? Meclisin dışında, sizi seçen milletin olduğunu unutmayınız. Önce, millî iradenin ortaya çıkardığı Parlamento aritmetiğini değiştirdiniz. Televizyon ekranlarına yansıyan mebus pazarlıklarınızı, bu millet daha unutmadı. Millî irade gaspıyla dayalı iktidar ve ikbal hesaplarınız altı ayda çöktü, iflas etti.

ALİ RIZA BODUR (İzmir) - Bize bakarak konuşma.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Bütün bunlar size yetmedi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ercan, konuşmanızı tamamlayın efendim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Şimdi de siz, Parlamentodan kanaat değiştirmesini istiyorsunuz; dün "ak" dediğine bugün "kara" demesini bekliyorsunuz.

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Ar yok, ar...

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Bu Parlamantonun güvenilirliği, onuru ve saygınlığı sizi ilgilendirmiyor. Sizi, üzerine yemin ettiğiniz Anayasanın bağlayıcı hükümleri de ilgilendirmiyor. Muhakeme sürecindeki bir konuyu siyasî tartışmaların ve siyasî hesaplaşmaların mevzuu haline getiriyorsunuz. Bu, açık bir Anayasa ihlalidir.

Değerli milletvekilleri, aslında bu önergeye vücut veren siyaset bezirgânlığı, geçen yılki oylamanın sonuçlarını da tanımamıştı. O soruşturma mekanizmasını da işleten kendileriydi; ancak, soruşturma sonucu istedikleri gibi çıkmayınca, Yüce Meclisin kurumsal kişiliğine dahi dil uzatmaktan çekinmediler: "Parmak hesabıyla aklandın" dediler. "Siyasî bir kararla aklandın" dediler. Madem sonuçlarına razı olmayacaktınız, neden o mekanizmayı işlettiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ercan, lütfen tamamlayın efendim.

NEVZAT ERCAN (Devamla) - Sayın Tansu Çiller, o soruşturmada parmak hesabıyla aklandıysa, parmak hesabıyla suçlandığı içindir. Soruşturmayı bitiren karar siyasî idiyse, başlatan karar da siyasidir. Eğer, yok, soruşturmayı başlatan karara hukukîdir diyorsanız, bitiren karara da hukukîdir demek zorundasınız. Aksi takdirde, Türkiye'nin son iki yılını bloke eden bu dosya savaşlarının adi bir sokak kavgasından ne farkı kalır.

Değerli milletvekilleri, bugün geçen yılkinden farklı şekilde oy verecekleri umulan sayın milletvekillerinin onuru ve şerefi bilhassa töhmet altındadır.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

(DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Evet, tanıyorum o yüzleri. Siz geçen yıl DYP milletvekiliydiniz "patronunuz Çiller'di" demişti Sayın Yılmaz ve "siz bağımsız iradenizle değil, Çiller'in talimatlarıyla oy kullandınız..." Şimdi patronunuz Yılmaz, bakalım kanaatinizi boyun eğerek nasıl değiştireceksiniz? (DYP sıralarından alkışlar)

O talihsiz beyanın... Hangi şerefli milletvekilinin -onu görmeye çalışıyoruz- Sayın Yılmaz'ın bu talimatına baş eğeceğini hep birlikte göreceğiz. Bugün, burada, Sayın Çiller hakkında bir oylama yapmıyoruz, Parlamentomuz bugün kendi kendisini oylayacak. Yüce Meclisin bu oylamadan alınının aklıyla çıkacağına, kendisine yuh çektiren bir zihniyete teslim olmayacağına inanıyor, hepinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Başkanlığın tutumu aleyhinde konuşan Sakarya Milletvekili Sayın Nevzat Ercan'a teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, yaptığımız usul müzakeresi dahil, bütün müzakerelerin sonucunda Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, kararlarını, kendi hür vicdanlarıyla vereceklerdir. (ANAP sıralarından alkışlar)

KADİR BOZKURT (Sinop) - Belli olacak.

BAŞKAN - Hiç kimsenin kararını şimdiden değerlendirmeye kalkışmayalım.

KADİR BOZKURT (Sinop) - Göreceğiz şimdi.

BAŞKAN - Ben, bu çatı altındaki hiçbir arkadaşına, vicdanına uymayan bir yönde oy kullanma ithamını yakıştıramıyorum. Henüz olmayan şeyler için birbirimiz hakkında kötü zanda bulunmayalım. (DYP sıralarından "Avukat mısın sen? " sesleri)

Hayır efendim, ben, Meclisin avukatıyım. Türkiye Büyük Millet Meclisinin avukatıyım. Bu çatıya, herhangi bir sebeple, yanlış anlamalara meydan verecek ithamların gelmesini istemiyorum.

Şimdi, Başkanlığın tutumu lehinde söz isteyen, Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mustafa Kamalak'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Kamalak. (FP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakikadır efendim.

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; konuşmama başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından "Ses... Ses..." sesleri)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım, Genel Kurulda sükûnet olursa, mikrofondan, yeterli ölçüde ses yansıyor.

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Sayın Başkanım, bugün, burada, kanaatimce, gerek demokrasimiz gerekse Meclisimiz bakımından çok önemli bir konuyu görüşmekteyiz.

Ben, konuyu, ana hatlarıyla, beş açıdan ele almak istiyorum:

1-Temiz siyaset bakımından,

2- Hukuk bakımından,

3-Anayasa açısından,

4-Demokrasi bakımından,

5-Uygulama açısından.

NECMİ HOŞVER (Bolu) - Meclisin şerefi açısından...

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, saygı duyduğum değerli hocam Mümtaz Bey, temiz siyasetten bahsettiler, doğru söylediler, "herkes şaibeden kurtulmalıdır" dediler, hakları var; ancak, şu hususu da bilmemiz gerekiyor -o arada, geçmişe şöyle bir baktım- Sayın Demirel hakkında, bu Mecliste, tam 91 tane Meclis soruşturması önergesi verilmiştir; nerede şu an Demirel? (FP sıralarından "Köşkte" sesleri)

Değerli arkadaşlarım, Sayın Ecevit hakkında tam 42 tane önerge verilmiştir; nerede Sayın Ecevit?

(DYP sıralarından "yok, yok" sesleri)

Değerli arkadaşlarım, bunların tamamı Meclis kararıyla kaldırılmıştır. Sayın Yılmaz hakkında tam 3 tane, Sayın Baykal hakkında ise 6 tane önerge verilmiştir. Bunların hiçbirisi Yüksek Mahkeme kararıyla ibra edilmiş değildir. Yanlış mı?..

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Bunları da öğren Hocam; öğretirsin!..

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, birincisi, görüldüğü gibi, iddia, temiz siyaset bakımından tutarlı değildir.

İkincisi, hukuk bakımından:

Değerli arkadaşlarım, bu Anayasa hazırlanırken, hatta 1961 Anayasası hazırlanırken "acaba bu konularda ne denilmiştir" diye tutanakları inceledim. Bütünyle gördüm ki, bütün hatipler, konuşmacılar, Anayasa koyucu bir konuda Meclis soruşturması açılıp da o konuyu Meclis reddetmişse, o konu bir daha ele alınamaz hükmüne varmıştır. Bütün kararlar bu yöndedir.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Dinle dinle; öğrencilerine öğretirsin Hocam.

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, kanaatimce, bu önerge, Anayasanın ruhuna da aykırıdır, lafzına da aykırıdır. Evet, iki

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

bakımdan Anayasaya aykırılık söz konusudur. Herşeyden önce, Anayasanın lafzına aykırıdır. Ben, Başkanlığın lehine ve önergenin üzerinde konuşuyorum; hukukun lehine konuşuyorum arkadaşlar.

Değerli arkadaşlarım, kanaatimce, Meclise dışarıdan baskı yapıldıkça, başka bir ifadeyle, Meclis, pasifize oldukça, kendisine saldırmaktadır. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; FP sıralarından alkışlar) Yani, içe kapanmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bakın, oylama yapılıyor, dışarıda anketler yapılıyor "Meclis, sürekli itibar kaybediyor" deniliyor. Acaba, niçin? Niçin acaba? Kanaatimce, birtakım ayak oyunlarından dolayıdır; yanlış uygulamalardan dolayıdır; kanun, kanun diyerek kanunlar çiğnendiği içindir; Anayasa ihlal edildiği içindir. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bildiği gibi, Anayasamızda, Meclis soruşturmasını düzenleyen madde 100 üncü maddedir. 100 üncü maddeye göre, eski başbakan veya bakanlar hakkında Meclis soruşturması açılmaz. Bunu, şimdi söylemiyorum, 1996 yılında yazmış olduğum makalede açık bir şekilde dile getirdim. Şimdi söylemiyorum ben bunu.

Değerli arkadaşlarım, uygulama yanlıştır; bu zamana kadar da öyle olmuştur -biliyorum, uygulama, benim iddialarımın aksi yönünde- çünkü, Anayasanın 100 üncü maddesine göre, Meclis soruşturması, başbakan veya bakanlar hakkında açılır. Değerli arkadaşlarım "eski başbakan veya eski bakanlar" ifadesi yok burada.

Anayasaya baktığımızda, bu kavramlardan neler anlaşılmalıdır diye yorumlamaya gittiğimizde görüyoruz ki, Anayasanın tümü ele alındığında, kastedilen mevcut başbakan ve bakanlardır. Bunun gayesi de gayet açık. Bakın, Anayasanın 113 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında "Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı ile Yüce Divana sevk edilen bir bakan, bakanlıktan düşer. Başbakanın Yüce Divana sevki halinde, hükümet istifa etmiş sayılır."

Değerli arkadaşlarım, sözgelimi, eski Başbakan Yıldırım Akbulut Bey Yüce Divana sevk edildiği takdirde, Hükümet niye düşsün?! Sanıyorum, buradaki kastedilen şey, halihazırdaki Başbakandır. (DYP sıralarından alkışlar)

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Hocam, duyuyor musun?..

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bunun manası da belli; çünkü, Anayasa koyucu diyor ki: Ey Hükümet, ey Başbakan, senin arkanda, seni destekleyen bir çoğunluk vardır; ülkenin ufkunu açma görevi sana aittir. Korkma, arkanda bir çoğunluk var.

Değerli arkadaşlarım, bir lider veya eski bir Başbakan Başbakanlıktan düşmüş, artık arkasında yeterli bir çoğunluk yok; bunun Yüce Divana gitmesine kim karar verecek; herhalde rakipleri... Halbuki, Anayasanın asıl amacı korumaktır, Başbakan ve bakanları korumaktır; yani, onları tehdit etmek değildir. Bu yönüyle, önerge, kanaatimce, Anayasanın sadece lafzına değil, ruhuna da aykırıdır.

Değerli arkadaşlarım, tutanaklara indim. 100 üncü madde görüşülürken, Şanlıurfa temsilcisi Mehmet Velid Köran "Efendim, eski Başbakan ve bakanlar hakkında hiçbir hüküm yoktur; bu madde, halihazırda görev başında olan kimseleri kapsamaktadır..."

YAHYA ŞİMŞEK (Bursa) - Sayın Kamalak, gensoruyla karıştırıyorsun.

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - "...Eğer eskiler de bu maddenin kapsamına alınacaksa 'görevlerinden ayrılmış olsalar bile' ifadesini ekleyelim" diyor ve maddeye birtakım eleştiriler yöneltiyor. Neticede, madde geri çekiliyor. Diğer eleştiriler düzeltiliyor; ama, bu kısım boşlukta kalıyor.

1961 Anayasası görüşülürken, Bahri Savcı Bey "Hükümetin arkasında belli bir çoğunluk vardır; bu durumda, maddeyi işletmek mümkün değildir; bu durumda, Senato'ya da soruşturma önergesi verme yetkisi tanıyalım" diyor. Oradan da görüyoruz ki, görev başındaki bakan yahut bakanlar kastediliyor.

Değerli arkadaşlarım, Tüzük farklı, uygulama da farklı, biliyorum; ama, Tüzük, Anayasaya aykırı olamaz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kamalak, konuşmanızı tamamlayın efendim.

AHMET KABİL (Rize) - Sayın Başkan, lehte mi, aleyhte mi konuşuyor?

BAŞKAN - Sayın Kamalak lehte konuşuyor efendim.

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, ben, demokrasinin, hukukun ve Meclisin lehinde konuşuyorum. (FP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, kısacası, bu önerge, hukuka aykırıdır, Anayasaya aykırıdır, demokrasiye aykırıdır ve yetmişbeş yıllık uygulamaya aykırıdır. Takdir sizin...

Şair öyle demişti, aşağı yukarı doksan yıl önce: "Kanun kanun diyerek kanunlar çiğnendi." Sizler de, anayasa anayasa diyerek anayasayı çiğneyecekseniz, buyurun, başarılar diliyorum.

Saygılar sunuyorum. (FP ve DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Açılan usul müzakeresinde, Başkanlığın tutumu lehinde konuşan Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mustafa Kamalak'a teşekkür ediyorum.

Şimdi, usul müzakeresinin sonuçlarını... (DYP sıralarından gürültüler)

HASAN EKİNCİ (Artvin) - Sayın Başkan, bu oylama yapılamaz; Anayasaya aykırı, hukuka aykırı, geleneğe aykırı. Ayrıca, çok kötü bir gelenek oluşturuyorsunuz, cumhuriyet tarihinde bu Mecliste olmayan bir geleneği oluşturuyorsunuz ve çok kötü örnek oluşturuyorsunuz. Anayasaya aykırıdır,

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

hukuka aykırıdır, geleneklere aykırıdır; Cumhuriyet tarihinde, bu Parlamentoda böyle bir şey olmamıştır! Çok kötü bir yönetim sergiliyorsunuz, kötü bir örnek teşkil ediyorsunuz! Bu oylama yapılamaz burada!

BAŞKAN - Sayın Ekinci, teşekkür ederim. (DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

Şimdi, Başkanlığın tutumunun doğru olduğunu kabul eden arkadaşlarımın işaret buyurmalarını rica ediyorum. (DYP sıralarından gürültüler, kürsü önünde toplanmalar)

Kabul edenler... (DYP sıralarından gürültüler)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu)- Sayın Başkan!.. Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Sayım yapıyorum efendim. (DYP sıralarından gürültüler)

Kabul etmeyenler... Başkanlığın tutumu kabul edilmiştir değerli arkadaşlarım. (ANAP ve DSP sıralarından alkışlar; DYP sıralarından gürültüler)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu) - Kulağın duymuyor mu senin; gözün görmüyor mu?!

Ayıp!.. Ayıp!.. Ayıp, Başkan!.. Utan!.. Utan!..

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Haluk... Haluk... Divanı terk et.

KADİR BOZKURT (Sinop)- Oylama yapamazsınız!..

KÂTİP ÜYE HALUK YILDIZ (Kastamonu) - İçtüzüğe uygun mu...

BAŞKAN - Ben oylamayı yaptım efendim.

Genel Kurulun oylarıyla, görüşmelere geçiyoruz. (DYP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlarım, bu yönde... (DYP sıralarından gürültüler)

KÂTİP ÜYE HALUK YILDIZ (Kastamonu) - Başkan; 113 üncü madde...

BAŞKAN - Böyle bir yetkiniz yok. Çekilin şuradan! Çekilin şuradan! Disiplini bozacaksınız. Genel Kurul karar verdi, bitti. (DYP sıralarından gürültüler)

KÂTİP ÜYE HALUK YILDIZ (Kastamonu) - "Çekilin" diye bağırıramazsınız ki.

BAŞKAN - Efendim, sen de buraya gelip, böyle bir şeye müdahalede bulunamazsın. (DYP sıralarından gürültüler)

KÂTİP ÜYE HALUK YILDIZ (Kastamonu) - Böyle bir oylamayı yapamazsınız.

TAHSİN IRMAK (Sivas) - Taraflı davranıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlarım... (DYP sıralarından gürültüler)

NURHAN TEKİNEL (Kastamonu)-Ayıp!.. Ayıp!..

(Kâtip Üye Kastamonu Milletvekili Haluk Yıldız Başkanlık Divanını terk etti)

TAHSİN IRMAK (Sivas) - Bu oylamayı yapamazsın; Divan eksik Sayın Başkan!

İRFETTİN AKAR (Muğla) - Divanın yok Sayın Başkan, Divanın uygun değil.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Anayasa değişikliği tekliflerinin ikinci kez görüşülmesi sırasında hükümetin TBMM Genel Kurulunda temsil edilmesi zorunluluğunun bulunup bulunmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	4	46	27.1.1999	266-270	Uluç Gürkan	Ünal Yaşar	Haluk Yıldız

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Sayın Başkan, 63 üncü maddeye göre -Başkanı usule uymaya davet etme maddesine göre- tutumunuzla ilgili söz rica ediyorum; müsaade ederseniz arz edeyim.

BAŞKAN - Benim tutumum usule tümüyle uygun; ama, sırf, bunu yanlış bir tutum olarak değerlendirmeyin diye bu sözü veriyorum size.

Buyurun.

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın arkadaşlarım; 63 üncü maddeye göre söz istedim. Böyle münakaşalı bir durum olduğu zaman, Sayın Başkanın bir görüşme açarak, çeşitli görüşlere burada yer vermesi imkânı vardır, bu imkânı kullanırsa iyi olur. Bunun gerekçesi de şudur: Bir tartışma var, ben size, 19.11.1997 tarihinde anayasa değişikliği önerilerinin ilk görüşmesi sırasında o zamanki Başkanın kürsüden yaptığı konuşmayı okuyorum:

Elimdeki tutanağa göre "...Anayasanın 83 üncü maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu" diye, gündem maddesi okunuyor, okunduktan sonra:

"Başkan - ...Anavatan Partisi Genel Başkanı Rize Milletvekili Mesut Yılmaz, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Tansu Çiller, Demokratik Sol Parti Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Ecevit, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Antalya Milletvekili Deniz Baykal ile 292 Milletvekilinin; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporunun müzakeresine başlıyoruz.

Komisyon?.. Burada.

Efendim, geçen defa Hükümet bulunmamıştı. Hükümetin bulunmasına da gerek yok, bu konuda tartışma açmaya da gerek yok. Bu, zaten, Anayasanın 175 inci maddesine göre, Meclisin yapacağı bir şeydir. İçtüzüğün 62 nci maddesine göre, Hükümet, görüş bildirmek üzere o sırada bulunuyor. Anayasanın kabulü ve değiştirilmesi hususunda Hükümetin bildireceği bir görüş de bulunmadığından, Hükümeti aramıyoruz.

Şimdi, Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza sunacağım: Komisyon raporunun okunmasını kabul edenler..."

Şimdi, bu, birinci görüşmede böyledir; ikinci görüşmede böyle olmadığını gösterecek herhangi bir içtüzük hükmü, maddesi de yoktur, herhangi bir içtihat da yoktur.

ÖNDER SAV (Ankara) - Bunu böyle uygulamak için Uluç Gürkan olmak lazım!.. Ancak Uluç Gürkan uygular böyle!..

ALTAN ÖYMEN (Devamla) - Onun için, anayasa değişikliğinin görüşülmesi, malum, iki defa görüşmeye tabidir ve tamamen ayrı bir usule tabidir. Şimdi, bu ayrı usulün başlangıcında Hükümeti aramaya gerek yokken, ikinci görüşmede Hükümetin aranmasına gerek olduğunu öne sürmenin mantıkla da bir ilgisi yoktur. Ne bir yasal dayanağı var, içtüzüksel dayanağı var ne de mantıkla ilgisi var. Bu bakımdan, şimdi ben bu görüşü belirtiyorum; Başkanın bu görüşe karşı görüşü de olabilir; ama, burada diğer arkadaşlarımın, grupların görüşleri de olabilir ve bu anayasa değişikliği görüşmesinin de başlaması lazımdır. Anayasa değişikliği görüşmesi 19.11.1997 tarihinde başlamış; onüç aydan fazla zaman geçmiş arkadaşlar. Birinci görüşme yapılmış, ikinci görüşme yapılmamış ve bu görüşme, büsbütün güncel hale gelmiş; çünkü, son malum aklama anlaşmasından sonra partiler arasında gerekçe olarak denilmiş ki: "Biz bu anlaşmayı yaptık; çünkü, siyaseten istismar ediliyordu bu soruşturma önergeleri; ama, bu boşluğu kapatmak için biz, 83 üncü maddeyi derhal değiştireceğiz." Anavatan Partisi Grup Başkanvekili Sayın Ülkü Güney söylemiş; 4 Aralık günü "bir hafta içinde değiştireceğiz" demiş. O zamandan bu zamana yedi hafta geçmiş, hâlâ bir şey yok. Bu derece aktüel hale gelmiş bir konuyu -bir de 101 inci madde var, onun için de aynı şeyleri söylemiştir, o ayrı bir konu ama- herhangi bir şekilde savsaklamak, hem içtüzük hukukumuzla aykırıdır hem mantığa aykırıdır hem de bu konunun artık bir sonuca bağlanmasını bekleyen kamuoyuna karşı saygısızlıktır.

Bu hususu dikkatinize arz ediyorum ve bu konuda görüşme açılmasını rica ediyorum.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Güney.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan, sayın sözcü konuşmasında, bizim de Anayasanın 83 üncü maddesini değiştirmek istediğimizi, bunun bir an evvel değiştirilmesi gerektiğini ifade ettiler. Doğrudur; biz bunu her yerde, her platformda söyledik; ama, bu, Meclis İçtüzüğünü zorlamak, buradaki yönetimi zorlayarak bir noktaya gelmek demek değildir. Yaptığımız uygulama doğrudur. O ayırdır, bu ayırdır; bunu lütfen karıştırmayın... (CHP sıralarından "Nasıl ayır" sesleri)

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Efendim, lütfen, yerinizden konuşmayın...

Sayın Güney, teşekkür ediyorum...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Bu karıştırılmasın. Burada çıkıp da, eskiye dönüp, şu oldu bu oldu, diye polemik yapmakla hiçbir yere varamazsınız.

BAŞKAN - Sayın Güney, teşekkür ediyorum...

ADNAN KESKİN (Denizli) - Anlaşıldı Başkan... Bunun gerekçesi yok da, siyasî gerekçesi var bu işin.

BAŞKAN- Sayın Keskin, bir kişiye daha tutumum aleyhinde söz verebilirim; eğer söyleyecek bir şeyiniz varsa, buyurun kürsüye.

ADNAN KESKİN (Denizli) - Yok benim söyleyeceğim; ben buradan söylüyorum.

BAŞKAN - Hayır; kürsüye çıkmayınca, yerinizden konuşmanız çok doğru olmuyor.

ÖNDER SAV (Ankara) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Sav.

ÖNDER SAV (Ankara) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; gerçekten, bugün, bir hukuk trajedisi, bir anayasa trajedisi, bir içtüzük trajedisi yaşıyoruz; ne yazık ki, bu trajedinin yaratıcısı da, bugün oturumu yöneten Meclis Başkanvekilimiz oldu; doğrusu, kendisinden böyle bir yönetimi hiç beklemiyordum.

Belleğim beni yanıltmadı; Sayın Öymen'in okumuş olduğu Meclis tutanağı, anayasa değişiklikleri konusunda Hükümetin aranmayacağını çok açık bir şekilde ortaya koyuyor. Bu durum böyle iken, Hükümetin aranması, bu konunun görüşülmemesinin istenmesiyle eşdeğerdir. Ne yazık ki, Hükümetin daha ilk defa arandığı gün, çok iddialarla kurulan, tek başına Türkiye'yi yöneteceği iddiasıyla gelen bir hükümetin, maalesef hiçbir bakanı şu sıralarda mevcut değil. (CHP sıralarından alkışlar) Bir bakan vardı bu sırada, sanıyorum, Kanunlar Müdürü gelip bizle görüştüktan sonra, o bakan da bir işaret üzerine ışınıldı ve Meclis salonunu terk etti, ne böyle hükümet etmekle mesafe alınır ne böyle Meclis yönetmekle mesafe alınır. Her şeyin bir yakışanı vardır, bir kuralı vardır, hukuk ölçüleri içerisinde değerlendirilmesi gereken yönü vardır. Hele hele, Sayın Başkanın kendisinin hatasını zımnen kavrayıp da "efendim, zaten anayasa değişikliğini sağlayacak bir çoğunluk da bu salonda, görünmüyor" şeklindeki iddiası da bir başka aczin ifadesi oluyor. Biz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, önce, birtakım kurallar konusunda anlaşmalıyız, ortak dili kullanmalıyız. Ortak dili kullanamıyorsak, şimdi yaşadığımız türden kargaşalar olur.

Beni en çok üzen konulardan biri de, bir grubumuzun değerli başkanvekilinin "dün dündür, bugün bugün" felsefesiyle, İçtüzüğü, Anayasayı

ve Meclis uygulamalarını bir kenara bırakmasıdır. Biz burada, birbirimizle belli konular üzerinde uzlaşıp anlaşarak belli sorunları çözmeye çalışıyoruz. Belki, oturumu yöneten Meclis Başkanvekilinin söz vermeme, konuyu yanlış yorumlama, konuyu saptırma adı altındaki gerekçelerinden yola çıkılarak bugünkü görüşme engellenebilir; ama, anayasa değişikliği, yasaların görüşülmesinde gündemin ilk sırasını tuttuğu sürece, bugün, belki "hükümet yoktur" mantığıyla geçirilebilir; ama, gelecekte, üzerinde uzlaşılan, anlaşılacak kimi kanunların görüşülmesine sıra geldiği zaman da, bu anayasa değişikliğiyle ilgili -83 üncü madde değişikliğiyle ilgili- konu tekrar önümüze gelir; bunu burada konuşur, tartışırız.

Uzun söze gerek yok; bugün, otuzbeş yıllık hukukçu yaşamımda, Anayasayı da çok iyi yorumladığımı, içtüzüğü de çok iyi yorumladığımı iddia eden bir hukukçu olarak, bugünkü yönetimi üzüntüyle izlediğimi tutanaklara geçirtmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Sav.

Öncelikle şunu vurgulayayım: Söz vermeme tarzı bir eğilimim olmadı. Söz istemi -başka bir konuya geçtiğim zaman- Sayın Öymen tarafından ifade edildiği an verdim. Siz, sadece yerinizden müdahale ettiniz; İçtüzüğün 63 üncü maddesi gereğince tutumum hakkında bir görüşme açılması talebinde bulunmadınız. Onun için, maksadı aşan -tutumumla ilgili- bir beyanınız olduğunu kabul ediyorum. Söz vermemek diye bir görüşüm yok. Benim verdiğim söz sayesinde kürsüye çıkarak konuşabildiniz.

ÖNDER SAV (Ankara) - Tutanaklara bakılırsa, benim arada söz istediğim anlaşılır.

BAŞKAN - Yerinizden konuştunuz; kürsüye gelip söz istemediniz. Söz istemeniz, Sayın Öymen'in belirttiği gibi, 63 üncü maddeye göre tutumum hakkında olursa, onu açarım veya açmam; nitekim, talep edildiğinde açtım; ama, herhangi bir milletvekili herhangi bir oturumda "söz istiyorum" dediği zaman söz vermek diye bir usulümüz olmadığı, İçtüzüğümüzü ve Anayasayı bilen saygın bir Grup Başkanvekili olarak en iyi sizin tarafınızdan takdir edilmeli.

İçtüzüğün ve Anayasanın yorumuna gelince: Hükümetin temsil edilip edilmemesi konusunda, hem Anayasa bakımından hem İçtüzük bakımından hem de bugüne kadarki bütün uygulamalar ve bu görüşmenin birinci uygulaması bakımından, sadece, yoruma hiç tereddüt bırakmayacak hükümleri okuyacağım.

Anayasanın 175 inci maddesinin ikinci fıkrası: "Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, bu maddedeki kayıtlar dışında, kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tabidir." Anayasa değişikliğinin görüşülmesi, Anayasa bakımından da -aynı şekilde,

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

İçtüzüğümüzün 93 üncü maddesinde de yazılı olduğu biçimde- farklı değildir Sayın Öymen'in ve Sayın Sav'ın burada iddia ettiği gibi; aynen, kanunların görüşülmesi usulüne tabidir. Nitekim, Anayasanın bu hükmü de, İçtüzüğümüzün 93 üncü maddesinde "Anayasa değişikliği teklifleri, diğer kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir" denilmektedir. Onun için, Sayın Sav izin versinler, ben, bu konuda, hükümeti ararken, kendileri bu açık sözü, kanunların görüşülmesi ile anayasa değişikliği görüşmelerinin aynı olması dolayısıyla benim hükümeti arama mecburiyetimi, nasıl bir yorumla olayın istismarı olarak değerlendirdiğini bana ayrıca anlatabilir; ama, hiçbir yoruma yer bırakmayacak bir açıklıkta hükümeti aramak zorundaydım.

Hükümetin arandığında, bir defaya mahsus ertelenmesi, ertelenmemesi... Nitekim, bu konuda Sayın Kamer Genç, birinci görüşmeler sırasında bir tereddüde düşmüş, bu Genel Kurulda bir tartışma yapılmış. 6 Kasım 1997 günü 11 inci Birleşimde, birinci görüşmeler sırasında, komisyon var, hükümet yok. Bazı tereddütler var -Sayın Öymen'in okuduğu gibi- burada, hükümet temsil edilmeli mi edilmemeli mi? Bazı üyelerimiz yerlerinden usul hakkında görüşlerini belirtmişler, Sayın Öymen onları okumadı.

ALTAN ÖYMEN (İstanbul) - Şimdi, okuyabilirim.

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Ve Başkanın kararı: "Hükümet bulunmadığından bir defaya mahsus ertelendi." Bu erteleme, bu açıdan yeni bir icat; benim olayları çarptırmam, İçtüzüğü ihlal etmem, iğfal etmem anlamına gelmiyor.

İkinci görüşme, birinci görüşmenin devamıdır gibi bir görüş ileri sürülebilir, onu, saygıyla, bir usul tartışması olarak kabul ederim; ama, takdir edin, hükümetin aranıp aranmaması konusunda Anayasada ve İçtüzükte açık yazılı, yoruma hiç yer vermeyen hükümler varken, Anayasa değişikliği teklifinin bu birinci görüşmesinde hükümetin temsil edilip edilmemesi aranıp, bir defaya mahsus ertelenmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi uygulaması olarak yapılmışken, başlamışken, herhalde, sizin ilk itirazlarınızı ciddiye alamazdım, ciddi bulamazdım.

İkinci görüşme ile birinci görüşmenin aynı olup olmaması konusu: Bugüne kadar uygulama yok; ama, şimdi gördüğünüz gibi, dersimizi çalışarak çıktık bu kürsüye. Benim eğilimim, ikinci görüşme ile birinci görüşmenin birbirinden çok farklı olduğudur. Niçin farklı olduğu; çünkü, anayasa değişiklikleri iki kere görüşülür derken, birinci görüşme ile ikinci görüşmenin arasına süre koyuyor; bir; fark, yepyeni bir görüşme.

İki; oylamalarda kabul veya ret sayılarının miktarlarını, sayısal değerlerini değiştiriyor; bütünüyle bir fark.

Üç; değişiklik önergelerinin görüşülmesi için ayrı bir usul getiriyor; yani, birinci görüşme ile ikinci görüşmenin usulleri de birbirinden farklı.

Onun için, ikinci görüşmeye başlarken, bütün hukukçu arkadaşlarımla konuşarak, tartışarak bir değerlendirme yaptım ve ikinci görüşmede de gerekirse -böyle bir olay yaşayacağımızı da bilmiyordum; ama, tamamen hazırдық, fikren, hukuken ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin bugüne kadarki uygulamaları bakımından- bu açıdan, bir defaya mahsus olarak ertelenmesi yolunda bir kanaatimiz oluşmuştu. Bunun, hiçbir yerden hiçbir şey kaçırmak anlamına gelmediğini ve Sayın Sav'ın söylediği gibi, bir aczin ifadesi de olmadığını vurgulamak isterim. Buradaki sayısal değerler de, benim bir yanlışımlı örtbas etme gayreti değil, olsa olsa, Meclisteki şu anki manzara, sadece ve sadece, bu konuda, kimin, ne kadar samimi olduğunun bir ifadesidir.

Saygılar.

TUNCAY KARAYTUĞ (Adana) -Oylayın...

BAŞKAN - Bunun için, oylamaya da başvurmayacağım; İçtüzük ve Anayasa çok açık.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağrıldığı konu görüşülüp, bu konu üzerindeki işlem tamamlanıncaya kadar Danışma Kurulunun toplantıya çağrılıp çağrılmayacağı; Danışma Kurulu toplantısının yapılmaması durumunda, çağrı sahibi grubun önerilerinin Genel Kurulun onayına sunulup sunulamayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	4	54	13.3.1999	28-38	Hikmet Çetin	Hüseyin Yıldız	Abdulhaluk Mutlu

BAŞKAN - Ben, bu önerilerden yalnızca birincisinin oylanabileceği görüşündeyim; ama, arkadaşlarımla bir usul tartışması görüşünde olduğumu görüyorum, 63 üncü maddeye göre de bir usul müzakeresi açıyorum.

Aleyhinde, Sayın Gürkan.

TURHAN GÜVEN (İçel)-Aleyhinde Sayın Başkan.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Lehinde Sayın Başkan.

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Lehinde Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Gürkan.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün açtığımız usul müzakeresi dahi usulsüz. Bu açıdan, Sayın Başkan, bugün itibarıyla, üç konuda, şu an açtığınız usul müzakeresinin biçimi de dahil olmak üzere, İçtüzüğü, açıkça, okuyan herkesin anlayacağı biçimde ihlal ettiğinizi, yanlış uyguladığınızı, üzülerək, sizi seven, sizi sayan birisi olarak, itiraf etmek zorundayım.

İçtüzüğün 7 nci maddesi, bugünkü toplantımızın düzenini belirtiyor. İçtüzüğün 7 nci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin olağanüstü toplantıya çağırıldığı konu görüşülüp bu konu üzerindeki işlem tamamlanıncaya kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Danışma Kurulunun toplantıya çağırılması dahil hiçbir işlem yapamayacağını; sizin de, İçtüzüğün 7 nci maddesi çerçevesinde, bırakın şimdi konuyu, burada bir grup önerisini oylamaya sunma, Danışma Kurulunu dahi toplantıya çağırma konusunda bir hakkınız olmadığını açıkça yazıyor. Dileyen herkes İçtüzüğün 7 nci maddesini okuyabilir.

İkinci olay: Bu öneriyi, usule aykırı, İçtüzüğün 7 nci maddesini -deyim yerindeyse- paspas gibi çiğneyerek çağırdığınız Danışma Kurulunun, olmamış, olmaması gereken, Meclise, Meclisin kurallarına açık bir aykırılık, saygısızlık ifade eden o sözde Danışma Kurulu toplantısını, yapılmamış, çağrı sahibi grubun önerisini de -Danışma Kurulunda da tartışılmamış- burada okutmakla yeni bir usul hatası yaptınız; çünkü, şimdi "genel görüşmenin açılması halinde

oylayacağım" dediğiniz "oylanabilir" dediğiniz konu, genel görüşmenin yapılması halinde hangi gün yapılacak... Efendim, lütfedip içtüzüğün 103 üncü maddesini okur musunuz: "Genel görüşme için özel gündem" diyor. Şu an, biz, olağanüstü toplantı için yeterli olan sayıyı bulduk, başladık; genel görüşmenin ön görüşmesine geçmek durumundayız. Usulümüzü, uygulamamızı belirleyen, İçtüzüğün 103 üncü maddesidir. Madde aynen şöyle: "Genel görüşme açılmasına karar verilirse, genel görüşme günü bir özel gündem halinde Danışma Kurulunca tespit edilir."

İçtüzüğün bunu bu kadar açık ifade ettiği bir durumda, geçmişte -varsa- yapılmış bir yanlış uygulamayı kendinize emsal alarak, Sayın Başkan, açılmamış bir genel görüşmenin gününü, kime, hangi hakla tayin ettirmeye çalışıyorsunuz?! İçtüzüğün ihlalidir, İçtüzüğü görmezden gelmektir, özel çıkarlar, özel beklentiler için İçtüzüğü ihlal edip, bu Meclisi keyfi olarak yönetmek anlamına gelir bu. (DSP sıralarından alkışlar, DYP sıralarından "Bravo" sesleri)

Üç: İçtüzüğün, açıkça, genel görüşmenin açılmasından sonra, yetkisini Danışma Kuruluna verdiği bir sorumluluğu da, gün tayinini de, Genel Kurula, Türkiye'nin en üstün yasama organı, karar belirleyici organı olan Genel Kurula yetkisinde olmayan bir konuyu oylatmaya çalışarak da, İçtüzüğü yine ihlal etmeye çalışıyorsunuz. Bu tutumunuz, yeni bir içtüzük ihdası anlamındadır; haksızdır, yersizdir, usulsüzdür.

İçtüzüğün 103 üncü maddesini, bizim bugünkü çalışma usulümüzü belirlemesi gereken İçtüzüğün 103 üncü maddesini tekrar okuyorum. Bu usulsüzlüğü kimse savunmasın, kimse uygulamasın. Bu Meclis hepimizin Meclisidir. Şu an görüşlerimiz farklı olabilir; ama, farklı görüşlerimizi üstün kılacağız diye, İçtüzüğü, Anayasayı ihlal edemeyiz. Buna ne hakkımız vardır ne de haddimiz vardır; kimsenin de haddi olmaması gerekir. (DSP sıralarından alkışlar) "Genel görüşme açılmasına karar verilirse, genel görüşme günü bir özel gündem halinde Danışma Kurulunca tespit edilir." Genel Kurulun onayına gelir demiyor; Danışma Kurulu tespit edecektir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin uygulamalarında -varsa- yanlış olabilir; ama, yanlış, içtüzük ihlaline -İçtüzük ihlalleri bizi ileride Anayasa ihlaline götürebilir- Anayasa ihlallerine çanak tutamaz, tutmamalıdır. Kimsenin de -bir süre daha başka hesapları, her ne ise bundan sonrası için hesabı- Anayasayı ve İçtüzüğü paspas gibi çiğneyip, ihlal etmeye hakkı yoktur, haddi yoktur. (DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, sizi seven, size saygı duyan bir Başkanvekiliniz olarak öneriyorum; bu yanlış usul tartışmasını burada kesin ve normal, İçtüzüğün emredici hükümlerine göre, lütfen, yönetiminizi sürdürün. Bu Meclisi daha fazla yıpratmaya, ikinci bir Meclis Başkanı olarak, sizin hakkınız olmadığını, niyetiniz olmayacağını düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DSP ve ANAP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; DYP sıralarından alkışlar)

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Gürkan.

Lehte, Sayın Kapusuz.

Buyurun Sayın Kapusuz. (FP sıralarından alkışlar)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bana göre, böyle bir tartışmaya ihtiyaç yoktu; çünkü, her şey apaçık ortadadır. Biraz önce, bir değerli Başkanvekili arkadaşımın değerlendirmesini dikkatle dinledim. Her şeyden önce, bir husus var ki, bütün bu kuralları da ihtiva eden, hepimizin uymakla mükellef olduğu, hem Anayasa, yasa ve İçtüzük bir hususu öne çıkarmaktadır ki, değerli arkadaşlarımızın hepsinin bu konuda hemfikir oldukları kanaatindeyim; öncelikle, Genel Kurul, gündemine hâkimdir. Bu, bir genel kuraldır. Şayet, Genel Kurul gündemini yapamayacaksa, gündemiyle ilgili birtakım düzenlemeler yoksa, burada, çalışmaları sanal bir ortamda devam ettirmek mümkün değildir. Burada fiilî bir ortam vardır, kuralları vardır, bu kuralları da açıkça ortadadır.

Her şeyden önce, müzakere ve münakaşa konusu olan husus nedir; Danışma Kurulunun toplantıya çağrılıp çağrılmaması, çağrılmışsa bu önerinin buraya getirilmesi hususudur. Evet, değerli arkadaşım bir başka maddeyi okudular, ileri seviyede uygulanacak bir başka maddeyi okudular; ama, ben kendilerini, Danışma Kuruluyla ilgili -kendi çalışmaları doğrultusunda- İçtüzüğün 19 uncu maddesini okumaya davet ediyorum ve dikkatle, bir hususu huzurlarınızda okumak istiyorum: "Danışma Kurulu, Başkanın gerekli görmesi veya bir siyasî parti grubu başkanlığının istemi üzerine en geç yirmidört saat içinde Başkan tarafından toplantıya çağrılır." Meclis açık; olağanüstü toplantı da olsa, bugün, Meclis çalışıyor. Meclis çalıştıktan...

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Şu dakikadan sonra...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Müsaade edin, onu arz edeceğim efendim.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Çalışmadan çağırdınız.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Arz edeceğim efendim.

Meclis çalıştığı gün itibariyle neye hâkimdir... Elbette, Danışma Kuruluyla ilgili birtakım düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Şimdi, biz neyi yapıyoruz; bir olağanüstü toplantıda, bir genel görüşmeyle ilgili olarak bir çalışma yapılacak... Genel görüşmenin, hem Anayasada hem de İçtüzükte, iki grup halinde yapılması kabul edilmiştir. Birincisi, deniliyor ki "öngörüşme yapılacak." Öngörüşme, biraz sonra, bu Genel Kurulda yerine getirilecek. Şayet bu genel görüşme...

ULUÇ GÜRKAN (Ankara)-Çok ayıp!.. Çok ayıp!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Hiçbir şey ayıp değil Sayın Başkan. Sizin oradan, oturduğunuz yerden müdahaleniz hiç yakışmıyor.

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) - Bu Mecliste ayıbı sen yapıyorsun.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Çok ayıp!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Evet, yakışmayan -bana kalırsa- o.

Meclis açılmış mı; açılmış. Çalışmalarına şu anda olağanüstü olarak devam ediyor mu; ediyor. Devam ettiği konu ne; genel görüşme. Peki, biz, zaman yönünden çok fazla imkâna sahip olan bir durumda bulunmamaktayız. Geçmişte, sadece 1992'de değil, 1990'da da bununla ilgili uygulamalar söz konusudur. Yine, aynen, bugün olduğu gibi, bir genel görüşme talebiyle Meclis toplanmış, aynen bizim istediğimiz gibi Danışma Kurulunun toplanması istenmiş, orada birlik sağlanamamış, Genel Kurulda öneri olarak gelmiş -lütfen dikkat buyurun, uygulama olarak söylüyorum bunu size- genel görüşmenin öngörüşmesi yapılmış, esas görüşmesi yapılmış; ayrıca, Genel Kurul, Körfez Savaşı münasebetiyle yurtdışına asker göndermekle ilgili konuyu müzakere etmiş ve karar altına almış. Nasıl yapabilmiş bunu; çünkü, Genel Kurul gündemine hâkimdir, onun için yapmıştır.

Değerli arkadaşlar, Danışma Kuruluna sunduğumuz talepler biraz önce huzurlarınıza geldi. Sayın Başkanla mutabık olmadığımız husustan hareketle şunu vurgulamak istiyorum: Bu öneriyi bölemezsiniz; yani, 1 inci maddesi uygulamaya konulur, 2 nci maddesi uygulamaya konulmaz diye bir uygulama söz konusu değildir; uygulamak mecburiyetindesiniz.

Şimdi, istenilen şey açıkçası şu: Olağanüstü toplandı, genel görüşmenin öngörüşmesini yapacağız. Öngörüşme yapılması kabul edildi. Peki, asıl görüşme ne zaman yapılacak? Biz, tedbir olarak diyoruz ki, bunu, eğer bugün kabul edilecek olursa, salı günü yapalım; şarta bağlamışız. Genel görüşmenin öngörüşmesinin kabul edilmesi halinde, 48 saat öncesiyle 7 gün sonraya bırakılmaması ölçüleri içerisinde, bu arada bir yerde genel görüşmenin esas görüşmesini yapmak durumundayız. O zaman, biz diyoruz ki, bugün kabul edilmesi halinde esas görüşme salı günü yapılsın. Açık ve net. Bunu engelleyen de hiçbir hüküm söz konusu değil.

Aslında, bu önerilerle ilgili usul tartışmasından sonra, niçin bunları öneri olarak getirdiğimizi de ayrıca izah etmek için huzurlarınızı işgal edeceğim.

Peki, ikinci önerimizle neyi getiriyoruz; ikinci getirdiğimiz husus şudur: Sayet, Parlamentoda, bugünkü çalışma kararını alan bu heyet Parlamentonun tatil kararını kaldırırsa, derse ki "biz tatil kararını kaldırıyoruz, çalışmaya karar veriyoruz" o zaman, bu Parlamento neyi çalışacak, öncelikler neye göre olacak? Biz, sorumluluğunu müdrik bir siyasî grup olarak, Fazilet Partisi olarak, önceliklerimizi Danışma Kuruluna getirmek istedik. Üzülerek söyleyelim ki, hiçbir siyasî partimiz Danışma Kuruluna katılmadı; ama, Danışma Kuruluna katılmamaları, bizim bu önerimizi getirmeye mani teşkil etmediği için, şu anda getirdik.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

İstedüğimiz şey şudur; Meclis çalışma kararı verirse, öncelikli olarak, bugünkü genel görüşmeyle de yakından irtibatlı olarak: Uluslararası ilişkilerimiz açısından bağımlı olduğumuz birtakım anlaşmaları da göz önünde bulundurduğumuz bir ortamda -fevkalade önemli, kritik bir dönemde bulunuyoruz şu anda- devlet güvenlik mahkemeleriyle ilgili ciddi bir sıkıntı yaşıyor bu ülke. (FP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) - Yok, yok...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Evet, evet, bununla ilgili ciddi bir sıkıntı yaşıyor bu ülke.

Bizim gönlümüz şunu arzu ederdi: Başta, bu heyet, yani, Bakanlar Kurulu, derhal acil bir toplantı talebinde bulunmalıdır. Şu anda, Apo'nun yargılama süreci başlayacak. Bu süreçte, şimdiye kadar, devlet güvenlik mahkemesinden verilmiş kararlarla ilgili Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidilmiş, orada bu kararların aleyhine karar alınmış ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti -neyle mükellef kılınmıştır- cezai müeyyideyle karşı karşıya kalmıştır, parasal ödeme yapmak durumuyla karşı karşıya kalmıştır.

AHMET UYANIK (Çankırı) - Şehitler ne olacak, şehitler!..

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Birçok konular da, bundan sonra, peş peşe gelecektir.

Peki, Apo'nun yargılanması hususunda, devlet güvenlik mahkemelerinin -yapısıyla ilgili anayasal düzenlemeye, belki, şu anda zaman yetmeyebilir; ama- yapısıyla ilgili kanuni düzenlemeleri yapmak için, Hükümet, derhal bir tasarı veyahut da acil bir teklifle Parlamento'yu mutlaka toplantıya çağırmalıydı; ama, bunu yapmadılar. Mademki bugün böyle bir toplantı fırsatı doğmuştur, Genel Kurul da böyle bir karar alırsa, neyi öneriyoruz; bununla ilgili, derhal bir düzenleme yapınız...

Yine, terörün belini kırmak ve yok etmek için, sizler tarafından, bizimle alakası olmayan -birçok arkadaşımızın haklı, kendilerine göre eksikleri de olan- bir pişmanlık yasası düzenlemesi söz konusudur. Bunu getirip konuşmak lazım.

Yine, aynı şekilde, bu çağda bir bin yıl geriye gidiyor, yeni bir bin yıl başlıyor ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti de seçimleri yapmak üzere karar almış; 18 Nisanda seçimler yapılacaktır. Biz, seçimlerin yapılması konusunda en ufak bir tereddüt göstermiyoruz. Biz diyoruz ki, hem seçimler yapılmalı hem de bu düzenlemeler, bu demokratik adımlar, Türkiye'nin ihtiyaçları, mutlaka ama mutlaka, Parlamento çatısı altında çözüme kavuşturulmalıdır. (FP sıralarından alkışlar)

Onun için, devlet güvenlik mahkemeleri, pişmanlık yasası, Türk Ceza Kanununun 312 nci maddesi ve terörle mücadelenin 8 inci maddesi...(ANAP ve DYP sıralarından gülüşmeler "Bravo" sesleri [!]) Evet... Aynı zamanda, Uyum Komisyonundan çıkmış Siyasî Partiler Kanunu...

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, lütfen, konuşmanızı tamamlayın.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) - Şimdiye kadar neredeydiniz?

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Güzel!.. Arkadaşlar, bakınız, konuştukça batıyorsunuz; konuştukça, Sayın Arseven, batıyorsun.

NEJAT ARSEVEN (Ankara) - Meclis çalışırken ne işlerle meşguldünüz?

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Bakın, bu gündemde, bu kürsülerde, biz -54 üncü hükümet döneminde de, 55 inci hükümet döneminde de- her zaman bu konuları dile getirdik, Parlatentonun gündemine taşımaya davet ettik ve sizleri bu konuda teste tabi tuttuk; ama, gördüğümüz ve yaşadığımız olay, bunlara yanaşmadınız. Bakınız, bu taşanları kim hazırlamış; şimdi, bu, sizin, biraz önce tenkit ettiğiniz, uygun bulmadığınız 312 ile ilgili düzenlemeyi kim hazırlamış...

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, lütfen, sözlerinizi bağlayın.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Bunların öneriyle ne alakası var; hayali konuşmalar...

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Bir defa, 18.3.1998 tarihinde, Mesut Yılmaz'ın, 634 sıra sayılı Türk Ceza Kanununun bazı maddeleri ve Terörle Mücadele Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesiyle ilgili tasarıdır, bugüne kadar beklemiştir. Yine, aynı şekilde, uyum yasası olarak gündeme getirilen, bütün siyasî partilerin katılımıyla orta yere çıkmış olan, anayasa değişikliğinden sonra çıkarılması mecburi olan bir tekliftir; bu da gündemde beklemektedir, sizlerin katkılarıyla sağlanmıştır. Aynı şekilde, pişmanlık yasası, yine bir tasarıdır, 21.6.1996 tarihinde, Sayın Mesut Yılmaz'ın Başbakan olduğu bir dönemde Meclise sevk edilmiş bir tasarıdır.

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, bağlayın lütfen.

SALİH KAPUSUZ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bütün bunlarla şunu söylemek istiyorum: Eğer, Genel Kurul böyle bir kararı vermişse, Fazilet Partisinin öncelikleri bunları görüşmektir; bunları görüşelim, seçimimizi de yapalım diyoruz; ama, siz, dün bundan kaçtınız, bugün de kaçarsanız, o, sizin bileceğiniz bir iş.

Son kez ifade etmek istiyorum ki, evet, seçimler yapılmalıdır ve yapılacaktır. Bu adımların atılması da, bu Parlatentodan beklenen bir görevdir; bunu da yerine getirmeye hepimiz mecburuz. Bu konuda, milletimiz bizi dikkatle takip edip, bizlerin kararını görecek ve değerlendirecektir.

Elbette, grup önerisiyle ilgili, geriye kalan kısmındaki ifade etmek istediğim diğer hususlar saklı kalmak kaydıyla, hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Kapusuz.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Aleyhte, Sayın Turhan Güven; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir partinin sözcüsünün cümlelerini dinledikten sonra, 18 Nisan tarihinin değişmeyeceğini ifade etmeleri üzerine, insanın ciddi endişelerinin olduğunu söylemek lazım. Bu kadar engeli koyduktan sonra, siz, 18 Nisanda seçim mi yapmak istiyorsunuz?! (FP sıralarından "Evet" sesleri)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Hayali bir şey...

TURHAN GÜVEN (Devamla) - Anayasa değişikliğini gündeme getireceksiniz, Türk Ceza Kanununda değişikliği gündeme getireceksiniz, Terörle Mücadele Kanununu, Siyasî Partiler Kanununu gündeme getirmek istiyorsunuz, çıkarmak istiyorsunuz daha doğrusu ve ondan sonra da, sanki 486 milletvekili olarak siz burada bir karar vermişçesine değil, o kararın aleyhine bir tutum ve davranış içinde olduğunuzu da unutacaksınız ve Sayın Başkan, İçtüzük hükümlerini de gözardı edeceksiniz ve bugün, gündemi kendiniz tespit etmeye çalışacaksınız; bu mümkün değildir.

Şimdi, bakınız, Meclisi davet ettiniz; doğru olabilir. Sayın Başkan da, yeterli imza dışında -yani şekil unsuru dışında- hukuki değerlendirmeyi yapmaksızın, sadece şekle dayanarak -bugüne kadar olduğu gibi, daha önceden de sadece şekle dayanarak verdiği kararlar için de- bir davetiye çıkarmıştır. Peki, şurada Anayasanın açık hükümlerini ve bunun yanında, İçtüzüğün "Genel görüşme için özel gündem" diye üzerine vura vura tasrih ettiği hususu ne yapacaksınız?!

Sayın Başkan, siz bir usul hatası içindesiniz. Siz, bugün, saat 15.00'te görüşülmesine başlanacak olan; ama, saat 15.00'ten evvel de -daha evvel emsal gösterdiğiniz yanlışlığı da göz önüne alarak- saat 13.30'da Danışma Kuruluna çağrıda bulunuyorsunuz. Sizin buna yetkiniz yoktur; ama, siz bunu yaparak ne yapıyorsunuz biliyor musunuz; işte, bir partinin -o zaman o konuda haklıdıkları- doğrudan doğruya bir grup önerisi getirmesini sağlıyorsunuz. Sizin buna hakkınız yoktur Sayın Başkan. Siz grup önerisinin gelmesini sağlamış oldunuz. Halbuki, Danışma Kurulunu toplantıya çağırma yetkiniz yoktu. Şimdi, Anayasada var, şurada var, burada var, ben usul tartışması açmıyorum diyorsunuz; arkasından usul tartışması açıyorsunuz.

Şimdi, bu kadar açık hüküm var; İçtüzüğün 103 üncü maddesinde ne deniliyor: "Genel görüşme açılmasına karar verilirse, genel görüşme günü bir özel gündem halinde Danışma Kurulunca tespit edilir." Siz, Danışma Kurulunu yok farz ediyorsunuz. Siz, burada, bu önergeyi okutarak, bir gün tespiti hususuna girdiğiniz anda, açıkça İçtüzüğe aykırı davranış içinde bulunuyorsunuz ve buradan, giderek de, Anayasanın tağyir ve tebdil hükmüne girersiniz. Hiç kimsenin bir Anayasa hükmünü tağyir ve tebdil hakkında böyle bir işlem içinde olmasına da gönlüm razı olmuyor; çünkü, ileride, birileri gelir, sizden bunun hesabını sorar. Birileri gelir, sizin Anayasayı neden tağyir ve tebdil içinde olduğunuzu sorar Sayın Başkan.

Bakınız, bir başka olay daha vardır: "Birleşim yeterli çoğunlukla açılabilirdiği takdirde" diye başlayan 7 nci maddenin beşinci bendinin devamında deniliyor ki: "Başkan, ilk önce çağrı yazısını okutur..." Okutacaksınız, tamam. Sonra ne yapacaksınız; bu toplantıyı gerektiren konu görüşülür, konu... Oysa, siz, konuya girmeden, konuyu görüştürmeden, konuyu tamamlamadan, bir önergeyi gündeme getirmeye çalışıyorsunuz. Bunun neresinde hukuk var; bunun neresinde anayasa var; bunun neresinde içtüzük var; size sormak da benim hakkımdır Sayın Başkanım. "Konu üzerinde gerekli işlemler tamamlanınca..." diyor İçtüzükte. Konu üzerinde gerekli işlemler tamamlanınca... Hangi işlemi tamamladınız siz? Konuşmalar yapıldı mı? Siz, mümkün olabileni değil, mümkün olmayanı yeğliyorsunuz. Görüşmeler tamamlandıktan sonra gün tespitinde Danışma Kuruluna verilen yetkiyle ilgili hükmü gözardı ederek yaptığınız bu işlem, ileride fevkalade sıkıntı yaratacaktır. Onun için -müsaade ederseniz- madem yetersayıyla bir toplantı yapılmasına karar verilmiştir, şu anda siz, o konu üzerinde görüşme yaptırmak mecburiyetindesiniz. Onun dışında, siz, önergenin ne birinci maddesini ne ikinci maddesini görüştürme imkânına sahipsiniz. Kaldı ki, siz bile tereddüt halindesiniz.

Grubumuza gönderilen yazılar burada, önümde duruyor. Siz, hukuki bir inceleme yaptırmadan ilk yazıyı gönderiyorsunuz -sayıları aynı; her ikisinde de 17 289- ne diyorsunuz: "Fazilet Partisi Grup Başkanlığının istem yazısındaki konuları görüşmek üzere" diyorsunuz Sayın Başkan. Ondan sonra, değiştiriyorsunuz -kimle görüştünüz, onu da bilmiyorum- bu defa, konulardan birincisi için toplantıya çağırıyorsunuz. Bu yetkiyi nereden alıyorsunuz? Siz, eğer birinci yazıya itibar ediyorsanız, bunu hukuki görüyorsanız, ikinci yazıya niye gerek gördünüz; ikinci yazı doğruysa, birinci yazıdaki hukuki yanlışınızı nerede çözeceksiniz? Nereden bakarsanız bakınız -elbette yetersayıdaki imzayla Meclisin toplantıya çağırılmasını, ben, doğal karşılarım; bir şey demiyorum- siz, 1992 yılında Anavatan Partisi Grup Başkanvekilinin getirdiği bir teklife "evet" derken, yine, daha evvel Meclis Başkanı olan Sayın Karaduman'ın yapmış olduğu işlemi niye gözardı ediyorsunuz? Teamülse, budur; anayasaysa, budur... (DYP sıralarından alkışlar) Yani, bir Meclis Başkanı gelecek, toplantıya çağırmayacak; bir başkası gelecek, çağıracak... O zaman, oturalım, bu konuyu tartışalım.

Sekiz dokuz ay evvel verilen bir karar vardır. Bu karardan vazgeçmek mümkün değildir. Türkiye'de siyasî istikrarı yakalamak istiyorsanız, neresinden bakarsanız bakın, 18 Nisanda bu seçimler yapılacaktır. Bunun dışında, yapılmasını istemeyenlerin, bazı yerlerde yerini bulamayanların... Sebep de araştırmıyorum, gerekçe de göstermiyorum; ama, burada "aslanan iyi niyet" hükmünü, siz gözardı edebilecek misiniz Sayın Başkanım? Genellikle olan, aslanan, burada, iyi niyet midir, suiniyet midir? Bu şartlar altında, sizin, bu görüşmede, sadece görüşme yaptırmaktan başka yapacak bir işleminiz yoktur. O yüzden, önergeyi işleme koyarsanız, fahiş bir hata değil, hatayı azim içinde olursunuz ve bu hatanız da bağışlanması mümkün olmayan bir durum arz eder.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Hepinize saygılar sunuyorum. (DYP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkürler Sayın Güven.

Lehte, Sayın Yılbaş...

Buyurun.

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Sayın Başkanım, şahsınızda Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Burada konuşmamıza vesile olan konu, bir usul meselesidir. Usul, konuyla ilgili hukukun ilgili maddelerini, herhangi bir yoruma tabi tutmadan, lafzıyla burada tekrarlamadır. Aksi halde, hamasî söylevlerle bir usul tartışması yapmakla, Meclisin çalışmasına yardımcı olunmaz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Okuma yazması olan, İçtüzüğü iyi anlar.

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Kamer, oğlum, Tunceli'ye git!

BAŞKAN - Lütfen... Lütfen...

FERİT BORA (Diyarbakır) - Otur! Dinle!

A. HAMDİ ÜÇPINARLAR (Çanakkale) - Otur! Öğren!

MAHMUT YILBAŞ (Devamla) - Sayın Başkanım, zatı âlinizin de hukuki incelemesi sonunda, bugün, Genel Kurulumuzun olağanüstü toplanmasıyla görüşülmekte olan konu açık. Bazı arkadaşlarımızın, burada, gruplarına bağlı olarak konuşma yaptıklarını zannetmiyorum, kişisel konuşmalarıyla nereye varmak istediklerini de şahsen kestiremiyorum. Acaba, arkadaşlarım, bugünkü toplantıyı, 1995'teki olağanüstü toplantıyla mı karıştırıyorlar? 116 arkadaşın, Meclisin olağanüstü toplanması için verdiği imza gayet açık. Ben, burada, neyin tartışıldığını anlamakta güçlük çekiyorum. Demek ki, bir tarih saptırması var; tarihi geçmişe çekip, 1995'i, o günkü toplantıyı yaşıyorlar arkadaşlarımız. Hatta, 1995'te Meclisin olağanüstü toplantısının ilk oturumuyla değil de - yukarıda, bir genel başkanın odasında yapılmış olan pazarlık sonunda- ikinci oturumuyla karıştırıyorlar.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Ne ilgisi var yahu?!. Ne kadar ayıp!..

MAHMUT YILBAŞ (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, arkadaşlarımız buraya geldiler -işin aleyhinde olmak isteyenler- tuttular, projektörü Tüzüğün muayyen bir maddesine çevirdiler "103 üncü madde" dediler; ama -konuyla ilgili maddeler, sadece 103 üncü maddeden ibaret değil- İçtüzüğün 7 nci, 19 uncu, 49 uncu ve 103 üncü maddeleri, dördü bir arada mütalaa edildiğinde, Meclis Başkanlığının tutumunun içtüzük hükümlerine riayetkâr olduğu ortaya çıkmaktadır. 7 nci maddenin bazı fıkraları okunuyor ve deniliyor ki: "Meclis Başkanı, bu işte, nerededir?" Sadece, milletvekillerinin beşte l'inin değil, Meclis Başkanının da, tatil veya ara verme durumunda olan Meclisi olağanüstü toplantıya çağırma yetkisi var; Cumhurbaşkanlığı makamıyla ilgili... Bu, sadece beşte 1

imzayla olağanüstü toplantıya çağırılma meselesi değil; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının buna yetkisi var. Bu yetkiyi, mevcudun beşte 1'iyle bağdaştırdığınızda, birleştirdiğinizde, iki makamın, Genel Kurulun olağanüstü toplantı yapması konusunda bir fikir birliğinin olduğunu göstermektedir.

Değerli arkadaşlarım, bundan sonra dikkat edilmesi gerekli olan madde ise, Danışma Kuruluyla ilgili 19 uncu maddenin son fıkrasıdır. 7 nci maddeye biraz önce yaptığımız atıfta da açıkladığımız gibi, Danışma Kurulu toplanmış ve son fıkrada bulunan hüküm gereğince de, Sayın Başkanlık makamı, Danışma Kurulundaki bir öneriyi Yüce Meclisin ıttılana sunuyorlar. Ne deniliyor son fıkrada: "...Genel Kurula sunabilirler. Bu durumda istemin oylanması ilk birleşimin gündemindeki Başkanlık sunuşlarında yer alır ve Genel Kurul işaret oyuyla karar verir."

Bir Danışma Kurulu toplantısı yapılmış, Danışma Kurulunda bir konu görüşülmüş ve öneri katılanlar tarafından tümüyle onaylanmamış; bir parti grubu da bu Öneriyi Meclise getirmiş ve ilk toplantıda "Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları" bölümünde Genel Kurulun bilgisine sunulmak mecburiyetinde.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, 49 uncu maddede ne deniliyor: "Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun gündemi şu kısımlardan ibarettir.

1. Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları." Demek ki, Genel Kurul açıldığında ilk gündeme getirilecek ve konuşulacak konular, 1 inci kısımla ilgili konulardır. Sayın Başkanvekillerimiz üç yıl içerisinde onlarca Genel Kurul toplantısına başkanlık yaptılar ve uyguladıkları sistem, mekanizma bu, başka bir mekanizma yok. "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" ise, gündemin 6 ncı kısmında. Yani, gündemin 1 inci kısmındaki konuyu Meclis Genel Kurulu görüşüp karara bağlamadan gündemin 6 ncı maddesine geçmesi ve orada genel görüşme önergesini Genel Kurulun bilgisine sunması ve burada müzakereye açması söz konusu değildir. Niçin, arkadaşlarımız, 103 üncü maddeye gelmeden önce, İctüzüğün biraz evvel sizlere arz ettiğim üç maddesindeki hükümleri sizin bilgilerinize sunmuyorlar?

Değerli arkadaşlarım, burada herkesin, Türkiye'de kamuoyunun bildiği mesele, bir genel görüşmedir. Gönül arzu ederdi ki, Meclis ister tatilde olsun ister ara versin... Bir de, bazı arkadaşlarımızın, oradan, oturdukları yerden Başkanlık makamına söz atmakla, "seçim için, Meclisin yenilenmesi için tatile giren Meclisin bir daha toplanması söz konusu değildir, bu usulsüzdür" demeleriyle, Anayasanın hükümlerini yakından takip etmedikleri orta yere çıkmaktadır. Meclis, 1995 yılında yaptığı değişiklikle, kendisini yenilemeye karar verdikten sonra da çalışmalarına devam eder. Meclis, yenileme kararıyla, kendisini feshetmiş değildir; arifeye kadar, Meclis, arzu ederse, her konuda burada çalışmasını sürdürür.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bugün, Türk Milleti, Türk kamuoyu bir şeyi merak ediyor, bir şeyde bilgilenmek istiyor; terör açısından, Türkiye, çok önemli olaylar yaşıyor ve ancak ve ancak, çok kısmi olarak, Sayın Başbakanın zaman zaman verdiği bilgilerden başka, Türk kamuoyunun mesele hakkında bilgisi yok. Gönül arzu ederdi ki, bu genel görüşme talebi Hükümetten gelsin; Hükümet, gelsin buraya, Meclisi toplansın ve bilgi versin. Bu ülke, hepimizin ülkesi; bu ülke, sadece bir başbakanın veya hükümetinin yönetimiyle... Onun çok daha ilerisinde sorumlulukları olan bir ülkede yaşıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, onun için, burada, zaman zaman yapacağımız usul tartışmalarıyla, Meclisin huzurunu meşgul etmekten fazla bir şey yapmamış oluruz. Eğer özel bir maksat yoksa, eğer bu özel maksat... Hani, dervişin fikri neyse zikri odur; bizim fikrimiz de bir, zikrimiz de. Eğer sizin fikrinizle zikriniz farklıysa, onu da burada tartışırız.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (DTP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN-Teşekkürler Sayın Yılbaş.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Sayın Başkanım, İçtüzüğün 69 uncu maddesine göre, Sayın Yılbaş, açıkladığım görüşten farklı bir görüş beyan etti.

BAŞKAN - Ne gibi?

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Efendim, İçtüzüğün maddelerini yerimden çok kısa olarak açıklamak istiyorum.

BAŞKAN - Yerinizden söyleyeceksiniz; buyurun.

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Efendim, dünyanın en zor işi, okuduğunu anlamayana, yaşadığını bilmeyene laf anlatmaktır. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Biz, saat 15.10 itibarıyla tatil kararının kaldırıldığı bizzat sizin tarafınızdan ilan edilen Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir organının, tatildayken, hangi yetkiyle toplantıya çağrıldığını; hangi yetkiyle, olmayan bir toplantıda, toplantının yapılmış varsayıldığını ve bir grubun önerisinin buraya oylanmak üzere sunulduğunu ve bu öneriyle, İçtüzükte açıkça Danışma Kuruluna verilmiş olan bir yetkiyi ve genel görüşmenin öngörüşmesinin tamamlanmasından sonra belirlenmesi gereken gün tayininin, bugün, burada, Genel Kurulun onayına sunulduğunu sorduk. Bundan ibaret Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, benim davranışlarımda, tutumlarımda, Anayasaya ve İçtüzüğe aykırı bir durum söz konusu değildir... (ANAP, DYP ve DSP sıralarından "Var, var" sesleri)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Var, var.

BAŞKAN - Bir dakika...

Değerli arkadaşlarım, ben, geçmişe gidip, bu konuda söylenenleri burada okuyup, tartışma konusu yapmak istemiyorum.

Değerli milletvekilleri, 1992 yılında bir olağanüstü toplantı çağırısı yapılmış. O olağanüstü toplantı sırasında, toplantıya geçmeden önce, Danışma Kurulunun kararı, Meclis kararı haline gelmiş.

Şimdi, Sayın Gürkan'a göre, Meclisin o kararı, bir karar değil; ama, burada Sayın Gürkan'ın vereceği karar, karar... (FP sıralarından alkışlar) Ben şimdi o kararı okuyorum...

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Hayır efendim, İktüzük....

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Okuyacağım...

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Okuyacağım... Bir dakika... Meclis kararını okuyacağım....

Sayın milletvekilleri, ben, Meclisin o günkü kararını okuyacağım, yani, Danışma Kurulunun değil...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Yanlış... İktüzük ihlal edilmiş o zaman efendim...

BAŞKAN - Meclisin kararı hepsinin üstünde... Bir dakika; okuyayım... Kararı okuyayım...

"27.8.1992 Perşembe günü saat 13.00'te olağanüstü toplanacak olan Genel Kurulun, çalışmalarını saat 22.00'ye kadar sürdürmesi; genel görüşme açılması kabul edildiği takdirde -bakınız, daha açılmamış; genel görüşme yine- genel görüşmenin olağanüstü toplantı konusu olması nedeniyle -bakın, olağanüstü toplantı; yani, İktüzüğün 103 üncü maddesi normal zaman içindir- İktüzüğün 101 inci -yani, bugünkü 103'üncü- maddesindeki sürelerle bağlı kalmaksızın, Genel Kurulun aynı günkü birleşiminde yapılması; genel görüşmede hükümet ve gruplar adına yapılacak konuşmaların 45'er dakika olması; genel görüşmenin bitiminde Meclis çalışmalarına devam edilmesi kararlaştırıldığı takdirde -bakın, hiç daha kararlaştırılmamış- ekli listedeki sıralamaya göre kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülmesi ve bu görüşmelere 28 Ağustos 1992 Cuma günü de saat 13.00-22.00 arasında devam olunması önerilmiştir. "

Bu öneri, Parlamentoda hiç itiraz edilmeden oylanmış, kabul edilmiş.

Şimdi, arkadaşlarımın, daha önce Parlamentonun kararı haline gelmiş, bir örnek diye ortaya konulan ve o gün hiç kimsenin itiraz etmediği, belki de bugün itiraz eden arkadaşlarımızın da çoğunun bulunduğu bir mecliste itiraz edilmeyen bir konuda bugün benim yaptığım bir uygulamayı Anayasa ve İktüzüğü aykırı görmelerini anlayamıyorum. Benim yaptığım, İktüzüğe de Anayasa da uygundur. Daha önce Parlamentonun bu konuda vermiş olduğu karar var; sadece bir uygulama değil, Parlamentonun verdiği bir karardır. O Yüce Parlamentonun verdiği bir kararı örnek alarak, onu esas alarak, yine de ona bir yorum getirerek, sadece birinci kısmı, yani "...genel görüşme açılması kabul edildiği takdirde" diye başlayan, önerinin sadece birinci maddesini oylarınıza sunacağım.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bu görüşmelerden sonra da benim düşüncem ve görüşüm değişmemiştir. Önerinin sadece birinci maddesini oylayacağım; ikinci maddesinin, sonraki aşamalarda, eğer Meclis çalışmaları devam ederse, böyle bir durum ortaya çıkarsa, ancak o aşamalarda gündeme gelebileceğini düşünüyorum; yalnızca birinci maddesini oylayacağım.

Buyurun Sayın Yılbaş.

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Sayın Başkan, biraz önce Sayın Gürkan konuşmasının başında aynen şu şekilde bir ifadede bulundu: "Okuduğunu veya yaşadığını anlamayana laf anlatmak çok zordur." Eğer bunu söylediğini kabul ediyorsa, tutanaklardan sildirmek istemiyorsa, kendisi hakkında gereğini yerine getireceğim. Eğer bir sürçülisan varsa, kendisinin burada açık olarak beyan etmesini istiyorum.

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli)-Az bile... Az!..

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Aksı halde, hem hukuk karşısında hem de Yüce Meclisin huzurunda kendisine aynen iade edeceğim.

BAŞKAN - Ben, sizi kastederek söylediğini kabul etmiyorum, sanmıyorum.

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Kendisi söylesin Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Kendisi de söylesin.

Buyurun.

Ben, Sayın Yılbaş kastederek söylemediğinizi anladım...

ULUÇ GÜRKAN (Ankara) - Efendim, üstüne alınmak için bir gerekçesi varsa, o benim sorunum değil.

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Sayın Başkan, benim sözüm üzerine konuştular kendileri.

Sayın Gürkan, bu Meclisin defalarca başkanlığını yapmış olan bir kişiye o sözü yakıştıramıyorum; yazıklar olsun size!..

BAŞKAN - Sağ olun, çok teşekkür ederim.

MUSTAFA KEMAL AYKURT (Denizli) - Az bile; az, az!..

MAHMUT YILBAŞ (Van) - Hadi canım sende!..

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, önerilerden sadece birincisini okutarak oylarınıza sunacağım.

TBMM Başkanlığınca Komisyona havale edilen bir hususun, o komisyonca karara bağlanmasından önce, bir siyasi parti grubu önerisi olarak TBMM Genel Kurulunda görüşülüp karara bağlanmasının uygun olup olmadığı hakkında usul görüşmesi

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
20	4	60	21.3.1999	495-507	Yasin Hatiboğlu	Ali Günaydın	Hüseyin Yıldız

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, daha önce arz ettiğim hususta, İçtüzüğümüzün 63 üncü maddesine göre usul tartışması açacağımı ifade etmiştim; şimdi, o konuda, iki lehte ve iki aleyhte söz vereceğim. (ANAP ve DYP sıralarından gürültüler; kürsü önünde toplanmalar)

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Hayır, açamazsın!..

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Biz, bunu size söyledik; açamazsınız.

MEHMET GÖZLÜKAYA (Denizli) - Açamazsınız!..

BAŞKAN-Efendim, İdare Amirleri...

Efendim, telaşlanmayın...

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Sayın Başkan, çok büyük yanlış yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Hatipoğlu, bakın, siz, İdare Amirisiniz; kürsü önünü boşaltır mısınız.

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - İdarenizde yanlışlık görürsem, uyarmak en tabii hakkımdır.

BAŞKAN - Efendim, boşaltır mısınız kürsü önünü. (FP sıralarından alkışlar)

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Hayır efendim.

BAŞKAN - Efendim, kürsü önünü boşaltır mısınız.

Efendim, ben, bir kere karar verdim; usul tartışması açacağım.

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Açamazsınız!..

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Açamazsınız!..

BAŞKAN - Ben açacağım!

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Açamazsınız!..

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Efendim, görüşlerinizi kürsüden ifade buyurun. ("Hayır" sesleri)

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Sayın Başkan, yanlış yapıyorsunuz...

BAŞKAN - Efendim, kürsüden ifade buyurun.

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Hayır; yanlış yapıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim, kürsüden ifade buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri... Efendim, kürsüden ifade edin...

Efendim, kürsünün önünü boşaltır mısınız...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Efendim...

BAŞKAN - Herhalde ayıp yani...

Sayın milletvekilleri, kürsüden ifade edin...

Sayın milletvekilleri, bu şartlarla...

Sayın milletvekilleri... Efendim, bu şartlarda... Sayın milletvekilleri, bu şartlarda müzakerelerin yapılması ihtimali gözüküyor....

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 60 ıncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, demokratik parlamenter sistemlerde, eğer, parlamentolar, görüşlerini, büyük bir özgürlük ve hürriyet içerisinde konuşamıyor, tartışamıyorsa...

HACI FİLİZ (Kırıkkale)-Tarafsız olursan...

BAŞKAN - İzin ver... Tahammül et... İzin ver... (ANAP, DSP ve DYP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

...ve kürsü, Başkanlık kürsüsü esaret altına alınıyorsa, Başkanlığı esaret altına almak isteyen hiçbir insanın...

İBRAHİM YAZICI (Bursa) - Sen alıyorsun, sen...

BAŞKAN - ...bu halka söyleyeceği hiçbir söz olamaz. (DYP ve ANAP sıralarından gürültüler; FP sıralarından alkışlar)

Gerçekten, üzülererek ifade edeyim ki, bu görüntülerle, gazete manşetlerinin gölgelediği...

İBRAHİM YAZICI (Bursa) - Sayende... Sayende...

BAŞKAN - ...Türkiye sathında, hangi demokrasiyi, hangi demokratik ölçüleri, hangi ifadelerle söyleyeceksiniz?.. Üzülüyorum... (FP sıralarından alkışlar) Herkes, her platformda, görüşünü, sonuna kadar...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Tarafsız olamazsın sen...

BAŞKAN -... çok net biçimde ifade eder. Beğenmeyenin, denetim yolları vardır, beğenmediği kararı denetim yollarına götürür. Bundan daha doğal, bundan daha tabii bir şey olamaz. (FP sıralarından alkışlar)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Taraf oluyorsun...

BAŞKAN - Bu görüntünün, hepimiz için, özellikle 20 nci Dönem için çok önemli ayıraç olduğunu, mihenk olduğunu üzülererek ifade etmek istiyorum.

HACI FİLİZ (Kırıkkale) - Sayende...

İBRAHİM YAZICI (Bursa) - Sayende oldu.

BAŞKAN - 21 inci Dönemin böyle manzaralara muhatap olmamasını çok arzu ediyorum. Alkışlayan arkadaşlarıma bakıyorum; dün, tepki gösteriyordu...

İBRAHİM YAZICI (Bursa)-Yalan!.. Yalan!..

BAŞKAN - Müsaade buyurun; ben, alkışın ne anlama geldiğini, hangi alkışın riya koktuğunu, hangi tepkinin anlamsız, manasız, demokrasiye darbe olduğunu çok iyi bilirim. (FP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM YAZICI (Bursa) - Sayende oluyor...

BAŞKAN - Onun için, alkışların anlamlarını çok iyi bilen insanım. Hayatım alkışlarla geçti; ama, hep seçtim; işe yarayanını aldım. Umuyorum, 21 inci Dönem bu manzaralarla karşılaşmaz. Evet, şimdi, usulle ilgili Ahmet Alkan'ın söz talebi var. (ANAP ve DYP sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

Buyurun Sayın Alkan. (Başkanlık kürsüsü önünde toplanmalar, gürültüler)

Sayın milletvekilleri... Sayın Gözlükaya...

Sayın Alkan'a söz verdim efendim. (DTP ve FP sıralarından"Bravo" sesleri alkışlar)

Sayın Alkan, tamam, buyurun. (Kle kapalı olduğu, hatip kürsüsü etrafında milletvekilleri toplandığı için ve gürültüler nedeniyle, tutanakta yer alan ifadeler kadar, Konya Milletvekili Ahmet Alkan'ın konuşması duyulamadığı için tutanakta yer almamıştır)

AHMET ALKAN (Konya) - ... değişikliklerin mahiyetine bakılması gerekmektedir. Anayasanın 77/1 inci maddesine göre, Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri beş yılda bir yapılır. Esas anayasal kural budur. Bu kuralın istisnası olarak, bu kuraldan da olağandışı ayrılma olarak nitelendirilebilecek üç durum, yine Anayasada düzenlenmiştir. ("Sayın Başkan, söz verdiniz mi" sesi)

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

BAŞKAN - Efendim, söz verdim; süresinde verdim.

AHMET ALKAN (Devamla) - Öncelikle, Anayasanın 77/2 nci maddesi, seçimlerin yenilenmesi kararını, ikinci olarak, Anayasanın 116 ncı maddesi, Cumhurbaşkanınca seçimlerin yenilenmesine karar verilmesini ve üçüncü olağandışı durum olarak, Anayasanın 78 inci maddesi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimlerin geriye bırakılmasına karar verebilmesini düzenlemiştir.

Seçimlerin, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla yenilenmesini düzenleyen içtüzüğün 95 inci maddesi, başlığından ve içeriğinden de anlaşılacağı gibi, sadece, yalnız seçimlerin yenilenmesi önerileri için uygulanabilir. 95 inci maddeyi, seçimlerin iptali veya geri bırakılması hallerine kıyasen uygulamak mümkün değildir. Bu hüküm, seçim süresini belirleyen veya değiştiren bütün hallerde uygulanacak olsaydı, ortaya, açıkça Anayasaya aykırı durum çıkardı.

Anayasa, seçimlerin yenilenmesini ayrı bir başlıkla Anayasanın 77 nci maddesinde düzenlemiştir. (ANAP ve DYP sıralarından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler) Seçimlerin ertelenmesini, yine, 78 inci madde düzenlemiştir. Alınmış bir seçim yenileme kararının iptali için herhangi bir usul hükmü de, Anayasa ve İçtüzükte yer almamaktadır. Bu nedenlerle, seçimlerin yenilenmesinin, ancak ve yalnız, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla mümkün olduğu, kararın iptali için İçtüzükte açık bir düzenleme bulunmadığı; bu durumda, usul koyma yetkisinin, Genel Kurula ait olduğu, esas anayasal işleyişe dönüş kararının olağandışı işleyiş getiren karardan basit usullerle gerçekleşmesinin Anayasanın genel tercihlerine ve yasama etkinliklerinin niteliğe uyduğu, Anayasa Mahkemesi kararıyla da... (ANAP, DYP ve DSP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri... (ANAP, DYP ve DSP sıralarından gürültüler "Yuh" sesleri)

AHMET ALKAN (Devamla) - ... desteklenen birer açık gerçektir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri... (ANAP, DYP ve DSP sıralarından gürültüler "Yuh" sesleri)

AHMET ALKAN (Devamla) -... Grup önerisinin oylanmasına karar verilmesini Yüce Meclisin takdirine sunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DTP ve FP sıralarından alkışlar; ANAP, DYP ve DSP sıralarından "Yuh" sesleri)

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Sayın Başkan... (ANAP, DYP ve DSP sıralarında gürültüler)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, İçtüzüğün 68 inci maddesine göre, birleşimi kapatacağım efendim... (ANAP, DYP ve DSP sıralarından gürültüler)

Birleşimi kapatacağım efendim...

Müsaade buyurun....

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, bu Meclis böyle çalışmaz!.. Sayın Başkan, kapatın Meclisi...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt)-Sayın Başkan...

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Sayın Başkan, bu Meclis böyle çalışmaz, gınahtır, yazıktır; kapatın Meclisi... Yazıktır...

BAŞKAN - Efendim, başka söz isteyen var mı? (ANAP, DYP ve DSP sıralarından gürültüler "Yuh" sesleri; FP sıralarından "Mehmet Ali Şahin konuşacak" sesleri)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Ne sözü ya!..

İRFETTİN AKAR (Muğla) - Ayıp, ayıp... (ANAP ve DYP sıralarından gürültüler "Yuh" sesleri)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Olmaz kardeşim; yazıktır...

LEVENT MISTIKOĞLU (Hatay) - Utanmıyor musun?!.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Ali Şahin... (RP sıralarından alkışlar, ANAP ve DYP sıralarından gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Bu vaziyette burada hiçbir şey görüşülmez...

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepinize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Önergenin konusu...

BAŞKAN - Başka söz talebi var mı efendim? (Gürültüler)

MUSTAFA RÜŞTÜ TAŞAR (Gaziantep) - Böyle Meclis olmaz... Batırdın Meclisi...

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) - Herkes otursun...

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - ... seçimlerin geri bırakılmasına dair grup önerisinin, Anayasa Komisyonuna gitmesi veya gitmemesi hususuyla ilgilidir. Seçimlerin yenilenmesiyle ilgili önergelerin, İçtüzüğümüzün 95 inci maddesine göre Anayasa Komisyonuna gitmesi, İçtüzüğümüzün amir hükmüdür. Seçimlerin yenilenmesiyle ilgili Anayasa kuralı 77 nci maddedir. 77 nci maddenin İçtüzükteki usuli uygulaması, İçtüzüğümüzün 95 inci maddesidir.

Seçimlerin geriye bırakılmasıyla ilgili düzenleme, Anayasanın 78 inci maddesinde düzenlenmiştir. Ancak, bu konuda, İçtüzüğümüzde bir boşluk vardır. Nitekim, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, bu konuda bir mütalaa almış, bu mütalaa da, İçtüzüğümüzde bu konuda bir boşluk olduğunu bu rapor ifade etmektedir. Bu konuda yapılması gereken nedir; eğer, bir konuda İçtüzükte bir boşluk varsa yasama organı bu boşluğu doldurur,

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

gerekirse İçtüzük ihdas ederek doldurur. (FP sıralarından alkışlar) Kıyas yoluyla, paralellik ilkesi gereğince, 95 inci maddeyi, bu noktada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Sayın Başkanım, konuşmaya devam ediyorum...

ABDULKADİR ÖNCEL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, ses kesildi...

BAŞKAN - Efendim, şu kürsünün önünü bir boşaltır mısınız lütfen... (Gürültüler)

FERİDUN PEHLİVAN (Bursa) - Sayın Başkan, sözü neden kesiyorsunuz?..

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Konuşmama devam etmek istiyorum efendim.(Gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, kürsünün önünü boşaltınız.

SEYYİT HAŞİM HAŞİMİ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, hatibin sesini duymuyoruz; mikrofonu açar mısınız lütfen.

BAŞKAN - Efendim, taleplerinizi yerlerinizden alayım. (Gürültüler)

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Sayın Başkanım, mikrofon kesildi. (Gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, taleplerinizi yerlerinizden alayım.

Sayın Önder Sav, söz talebiniz var galiba?..

Sayın Sav...

NİHAT MATKAP (Hatay) -Burada efendim.

(FP sıralarından "mikrofon kapalı" sesleri)

BAŞKAN - Açık efendim.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, eğer bir boşluk varsa, bu boşluğu yasama organının doldurması gerektiğini ifade ettim. Kıyas yoluyla, paralellik ilkesi yoluyla bir kuralın başka bir kurala da uygulanması idare hukukunun bir kuralıdır.

NİHAT MATKAP (Hatay) - Sayın Başkan, Sayın Sav konuşacak...

BAŞKAN - Sayın Matkap, çağırdım efendim.

NİHAT MATKAP (Hatay) - Kürsü boşalmadı efendim.

BAŞKAN - Efendim, ben ne yapayım kürsüyü Sayın Matkap...

Kim var orada efendim?

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Daha sürem dolmadı, konuşmama devam ediyorum.

BAŞKAN-Tamam efendim; siz buyurun Sayın Şahin.

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - Kürsü dolu; sen adam çağırıyorsun!..

BAŞKAN - Kim konuşuyor, kim?

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Ben konuşuyorum efendim.

İdare hukuku kuralı yasama organı kuralı olarak kullanılamaz. İdare hukuku, paralellik ilkesi gereğince bir kuralı başka bir olayda uygulayabilir; ama, yasama organının, kendisinden gelen, yasama organı olması dolayısıyla yapacağı şey, bu konuda bir kural ihdasıdır. O bakımdan, 95 inci maddenin, seçimlerin geri bırakılmasıyla ilgili uygulanması bu noktada mümkün değildir.

Usulle ilgili görüşlerimi bu şekilde ifade ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

(Başkanlık kürsüsü önünde toplanmalar, gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Sav, buyurun efendim; aleyhte.

ÖNDER SAV (Ankara) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri... (Gürültüler) ,

Sayın Başkan, eğer, özgür bir ülkenin özgür parlamentosunda özgürce konuşacaksam, konuşacağım. (CHP ve FP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Söylediklerim, Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevli memurları tarafından tutanağa alınabilecekse konuşacağım; size sesim ulaşabilecekse konuşacağım; yüce ulusumuza buradan sesim ulaşabilecekse konuşacağım. (CHP ve FP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu kürsünün önü boşalmadıkça ve bu gürültüler sürdüğü sürece, benim konuşmamın da bir anlamının olmayacağını düşünüyorum. (Gürültüler)

Sayın Başkan... Ses gelmiyor... (FP sıralarından "Duyuyoruz, devam et" sesleri) Duyuluyor mu arkadaşlar?..

ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) - Konuşun efendim, duyuyoruz... (Gürültüler)

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Demokrat Türkiye Partisinin 20 Mart... ("Sayın Başkan, kürsünün önünü boşaltın" sesleri)

ASLAN ALİ HATİPOĞLU (Amasya) - Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Efendim, hepimizin ne işi var, ben de onu merak ediyorum. Boşaltmıyorum... Efendim boşaltın, hepiniz boşaltın!.. (Gürültüler)

Efendim, hepiniz boşaltın burayı!.. (Gürültüler)

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, önümdeki saatten benim 4 dakikamın gittiğini görüyorum...

BAŞKAN - Efendim, boşaltın kürsünün önünü!.. Kürsünün önünü boşaltın efendim!.. (Gürültüler)

ÖNDER SAV (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, kürsünün önündeki arkadaşlarım, kürsüye gelen hatibin özgürce konuşmasına, lütfen, saygı duyunuz...

BAŞKAN - Efendim, boşaltın... Boşaltın efendim...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Bu şekilde, bu oturumu yönetemezsiniz; duyulmuyor!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Lütfen boşaltınız kürsünün önünü... (Gürültüler)

Sayın Başkan, konuşabilir miyim efendim? Sükûnet sağlandı mı efendim? Sükûnet sağlanırsa konuşacağım... (Gürültüler)

O zaman, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli tutanak görevlilerine soruyorum: Benim sesim ulaşıyor mu kendilerine?

("Hayır, hayır ulaşmıyor" sesleri; alkışlar)

MUSTAFA BAHRİ KİBAR (Ordu) - Hayır, ulaşmıyor...

ÜLKÜ GÜNEY (Bayburt) - Önder Bey, seni dinleyen var mı?!.

ÖNDER SAV (Devamla) - Ben de konuşmuyorum zaten... (Gürültüler)

NİHAT MATKAP (Hatay) - Devam... Devam...

BAŞKAN - Efendim, kürsünün önünü boşaltır mısınız lütfen...

İBRAHİM YILMAZ (Kayseri) - Ayıp!.. Ayıp!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, eğer, benim söz süremi yeniden başlatırsanız konuşacağım.

VELİ ANDAÇ DURAK (Adana) - Niye konuşmuyorsun? Zabıtlar burada; zabıtlara geçecek.

BAŞKAN - Kürsünün önünü lütfen boşaltın...

ÖNDER SAV (Devamla) - Tutanaklara geçmesi kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma düzenine uygun bir çalışmanın sağlanması da gerekli...

NİHAT MATKAP (Hatay) - Sayın Başkan, süreyi yeniden işletin lütfen. (Gürültüler)

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, ben şimdi konuşuyor muyum konuşmuyor mu; onu bilmek istiyorum!

NİHAT MATKAP (Hatay) - Sayın Başkan, süreyi yeniden işletin.

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri...

(Başkanlık kürsüsü önünde yığılmalar ; gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, siz, İdare Amirisiniz; sizin göreviniz burayı boşaltmak...

İdare Amirlerinden rica ediyorum, kürsü önünü boşaltsınlar...

NİHAT MATKAP (Hatay) - Sayın Başkan, böyle, konuşulmaz ki...

BAŞKAN - Efendim konuşuyor... ("Ara verin" sesleri; gürültüler)

Efendim iki defa ara verdim; kürsünün önünü boşaltabilirsiniz.

ÖNDER SAV(Devamla) - Sayın Başkan, ben işaretinizi bekliyorum efendim...

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - Sayın Başkan, kapatın o zaman, ne bekliyorsunuz? Yani, bu kadar insanın sinirlerini bozmaya ne gerek var. ("Ara verin" sesleri)

BAŞKAN - Efendim, ara verdim efendim...

METİN PERLİ (Kütahya) - Başkanım konuşun...

BAŞKAN - Efendim, Sayın Sav konuşuyor zaten... (Başkanlık kürsüsü önünde yığılmalar, gürültüler)

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - Nasıl konuşuyor Sayın Başkan?..

BAŞKAN - Konuşuyor efendim; nasıl konuşmuyor!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; sanıyorum, cumhuriyet tarihimizin en önemli oturumlarından birini yapıyoruz. Cumhuriyet tarihimizin hiçbir döneminde, 11 kez seçimlerin erken yapılması kararı alınmışken, ilk kez, erkene alınmış seçimlerin geleceğini konuşuyoruz, ulusumuzun geleceğini konuşuyoruz. (Gürültüler)

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - Önder Başkanım, böyle nasıl konuşulur ya!.. Şu vaziyete bir baksanıza!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Türkiye Büyük Millet Meclisi, şu arkamızda yazan yazıda olduğu gibi, kayıtsız şartsız, egemenliğin tek sahibi olan ulusun temsilcilerinden oluşan bir meclistir. (CHP ve FP sıralarından alkışlar) Böyle bir Mecliste konuşabilmek, bulunabilmek, ulus adına söz söyleyebilmek, o ulusun temsilcileri olarak bize bahşedilmiş olan bu hakkı sükûnetle kullanabilmek durumundayız. Sükûnetin geriye geldiğini görmüş olmaktan dolayı büyük bir mutluluk duyuyorum. (Gürültüler)

A.TURAN BİLGE (Konya) - Hangi sükûnet ya!.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

ÖNDER SAV (Devamla) - Demokrat Türkiye Partisinin...

A.TURAN BİLGE (Konya) - Kürsüye bir bak, kürsüye!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Efendim?..

A.TURAN BİLGE (Konya) - Kürsüye bir bak...

ÖNDER SAV (Devamla) - Ben...

A.TURAN BİLGE (Konya) - Hangi sükûnetten bahsediyorsun...

ÖNDER SAV (Devamla) - Karşılıklı konuşmayalım. Sizler asıl sükûneti korumakla yükümlü insanlarsınız. Siz buna katkı koyarsanız olmaz...

A.TURAN BİLGE (Konya) - Arkanıza bir bakın!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Demokrat Türkiye Partisinin 20 Mart 1999 tarihinde, yenilenmesine karar verilen seçimlerin değerlendirilmesi ve buna göre Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma gün ve saatlerinin yeniden belirlenmesi konusuyla ilgili olarak verdiği grup önerisinin ilk kısmının, İçtüzüğün 19 uncu maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, konuyu işleme koymamış ve Danışma Kurulu da toplanamamış, bir karara varamamış.

Demokrat Türkiye Partisi, Danışma Kurulunda görüşülmesini istediği konuyu, daha da açarak, 19 uncu maddede yazılı olduğu biçimde, oybirliğiyle, tespit, teklif veya görüş bildiremediği gerekçesiyle, aynı gün, 20 Mart 1999 günü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tekrar başvurmuş bulunmaktadır ve bu başvurusunda, özetle, 30 Temmuz 1998 tarihinde alınan Türkiye Büyük Millet Meclisi kararının kaldırılmasını talep etmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Demokrat Türkiye Partisinin görüşülmesini istediği konunun, Danışma Kurulunun görev alanı içinde bulunmadığı gerekçesiyle, öneriyi, buraya, Genel Kurula indirmemiştir.

Önerinin içeriğini tartışmak istemiyorum; önerinin içeriğini tartışmak bir başka konudur. Kuşkusuz, aleyhte söz almış olmam, işlemeye başlamış olan erken seçim sürecinin engellenmesini, mensubu olduğum Cumhuriyet Halk Partisinin, 18 Nisan 1999 tarihinde yapılması kararlılığını ifade etmek içindir. (CHP sıralarından alkışlar) Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin aldığı karara uygun olarak, seçimlerin 18 Nisan 1999'da yapılmasından yanadır; içeriğine girmiyorum.

Bir grubun Danışma Kuruluna verdiği önerinin dikkate alınmadığı ya da usulsüzlük yapıldığı gerekçesiyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, buranın, bu Yüce Kurulun hakemliğine başvurması kadar doğal bir şey olamaz. (CHP ve FP sıralarından alkışlar)

MEHMET KEÇECİLER (Konya) - Herhalde, bu, Anayasa Komisyonuna havale edilmiş.

ÖNDER SAV (Devamla) - Ama, sözümün sonunu dinlemiyorsunuz ki!

NİHAT MATKAP (Hatay) - Lütfen... Evet...

ÖNDER SAV (Devamla) - Doğal olan, bu hususu, birleşim açıldıktan sonra, İçtüzüğün 63 üncü maddesine göre talep etmek idi. Böyle bir talep, üzümlere söylüyorum ki -tutanak elimde- tutanaklara geçmedi; böyle bir talebi, Sayın Başkan, okuyarak ya da okutarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kuruluna sunmadı.

NİHAT MATKAP (Hatay) - Evet... .

ÖNDER SAV (Devamla) - Okuttuğu öneri, bir değerli grubumuzun kendisine sunmuş olduğu öneri değil; okuttuğu öneri, dün Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilen talep.

Bir grubumuzun İçtüzüğün 63 üncü maddesine göre bir usul tartışma isteği Yüce Genel Kurulun ıttılama ulaşmadı ki; böyle bir talep, okunarak tutanaklara geçmedi ki! Tutanak önümde... Buna dayanarak, Sayın Başkan...

İBRAHİM GÜRDAL (Antalya) - İşte bu!.. Sayın Başkan, duyun siz, duyun bunu.

MEHMEL ALİ BİLİCİ (Adana) - Dinle!.. Dinle!..

ÖNDER SAV (Devamla) - Bir dakika efendim... Sayın Gürdal, lütfen sükûnetle dinleyin; anlaşıcağız, bir yere geleceğiz.

...İçtüzüğe uygun bir usul tartışması başlatılması gerek. Bizler, oturduğumuz yerden, bir değerli grubun usul tartışması açılmasını istediğini, 63'e göre böyle bir tartışmanın başlatılmak istendiğini bilmiyoruz, duymuyoruz, üyeler olarak haberimiz yok! Sayın Başkan bunu duyurmadı; duyurduğu talep, dün, Türkiye Büyük Millet Meclisine verilen talep. 63'e göre, ben, usul tartışması açıyorum demenin de bir usulsüzlüğü var. Sayın Başkanın, burada, usulsüz uygulamasına dikkat çekmek istiyorum.

Değerli milletvekillerinin veya siyasî parti grup başkanvekillerinin usulüne uygun bir talebi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yansımamışken, kürsü önüne gelerek tartışma başlatmaları da anlamsızdır. Hem Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun dışındaki diğer tüm grupların grup başkanvekillerini kastediyorum hem de kürsünün önüne gelerek, bilir bilmez tartışma başlatan arkadaşlarıma duyurmak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Usulüne uygun bir işlem başlamamışken, usul tartışması yaparsın yapmazsın tartışmasına girmek de, bence, bir başka yanlışlık.

Talep konusuna gelince; talep konusu, İçtüzüğümüzün 19 uncu maddesinde yazılanlar, sayılanlar arasında yoktur, içtüzük önümde yok; ama, belleğim beni yanıltmıyorsa, içtüzüğün 19 uncu maddesinde, Danışma Kurulunda teklif, tespit ya da görüşmede uyuşulamazsa deniliyor. Şimdi, gelen bu öneri, teklif midir, tespit midir, görüş müdür? Bana kalırsa, hiçbirisi değildir.

Şimdi, Danışma Kurulunun kendi görev alanına girmeyen bir konuyu, hukuku dolanarak, usul kurallarını yanlış yorumlayarak, esası elde etmeye

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

kalkışmak yasama tasarruflarının bir başka denetimini karşımıza getirir koyar. O denetim barajını aşamayacak duruma gireriz diye endişe ediyorum.

Yanlış usul isteği, esası sağlamaya yönelik gibi görünüyor; yani, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün seçimlerin yenilenmesine ilişkin 95 inci maddesinde tarif edilen, Anayasa Komisyonunda işin esası görüşüldükten sonra buraya inmesine yönelik olan 95 inci maddenin, o yenilenmeye uygun usulün, yenilenmenin ertelenmesine ilişkin olarak da gerçekleştirilmesi gerektiği esasına ters düşer. O nedenle, hukuk, böyle bir yanlışlığa cevaz vermez.

Aslında, 13 Marttan bu yana -yine, üzülererek söylemek istiyorum- Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Meclis Başkanvekili arkadaşlarımız hem Türkiye Büyük Millet Meclisinin içinde, burada, hem de, maalesef, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dışında yanlış üstüne yanlış yapmaya devam ediyorlar. İçtüzüğü'nün 64 üncü maddesini unutup, görevli olmadıkları zaman, burada, sadece oyunun rengini belirtmek için konuşma hakkına sahip olan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanvekilleri, bırakınız Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde oyunun rengini belirtmeyi, televizyon televizyon dolaşıp, kendi Meclis Başkanıyla kavgayı sürdürüyorlar. (CHP, FP ve DTP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Böyle anlamsızlık, böyle bir yetkiyi kötüye kullanma hakkı demokrasilerde hiç kimseye tanınmaz, verilemez.

Bir başka arkadaşımız da "ben olsam, o Meclisi kapatırdım" deme yetkisini kendinde görüyor.

Şimdi, bu yanlışlıklara düşerek Türkiye Büyük Millet Meclisini sükûnetle idare etmek ve ulusumuzun bizden beklediği sağlıklı kararları almak, demokratik rejimi, o rejimin ana beşiği olan Türkiye Büyük Millet Meclisinden yönlendirebilmek mümkün değildir. Ben, evvela, Türkiye Büyük Millet Meclisini yöneten Meclis Başkanvekillerini, demokrasinin, hukukun kurallarına uymaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Anayasanın 77 nci maddesinin ikinci fıkrası "Meclis, beş yıllık süre dolmadan seçimin yenilenmesine karar verebilir" diyor. Seçimi yenileyebilen irade, yani, burası, yani, bizler, elbette, yenileme kararını da kaldırabiliriz. (CHP, FP ve DTP sıralarından alkışlar) Onda hiçbir kimsenin kuşku yok. Konu, burada çetrefilleşiyor. İçtüzüğü'nün 95 inci maddesi, seçimlerin yenilenmesine ilişkin, demin söylediğim gibi, cumhuriyet tarihimizde ilk kez karşımıza çıkan bir erken seçim ertelemesi usulünde görülüyor. Eğer, usulde bir açıklık yoksa, hukuki tasarrufun hangi yolla ihdas edildiğine, hangi yolla yapıldığına bakılır. Bir hukuki tasarruf, hangi yolla ihdas edilmiş, hangi yolla yapılmışsa -hukukun temel kuralı- o yolla değiştirilmesidir. Buna göre, o usul izlenerek kaldırılması söz konusudur. Siyaseti hukuka uygun yapmalıyız; yoksa, hukuku siyasallaştırmaya kalkarsak, oturumun başından beri yaşadığımız trajedileri yaşamaya, maalesef, devam ederiz.

Herkes hukukun üstünlüğüne uymak zorundadır. Avrupa Güvenliği İşbirliği Konferansında alınan temel kurallardan biri "hiç kimse hukukun üstünde olamaz" kuralıdır. Son zamanlarda, kendisini hukukun üstünde

görmeye çalışan kimi çevrelerin de kulağına küpe olsun bu sözüm. (CHP, FP ve DTP sıralarından alkışlar)

Hukukun üstünlüğüne bağlı kalmak zorundayız; önce bizler, bu çatı altında yasama görevini yapan, bu çatıya, yüce ulusun güvenerek gönderdiği insanlar. Hukuksuzluğu biz yapalım, onu başka merci düzeltsin diye geçiştiremeyiz. Hukukun kalıpları içinde kalmak zorundayız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Demokrat Türkiye Partisinin önerisini işleme koymamasında, hukuka bir aykırılık görmediğimi ifade ediyorum. Sükûnetle beni dinlediğiniz için Yüce Meclise ve sizlere saygılar, sevgiler sunuyorum. (CHP, FP ve DTP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sav, teşekkür ediyorum.

Efendim, aleyhte, Sayın İyimaya'nın söz talebi var.

Buyurun Sayın İyimaya. (DYP sıralarından alkışlar)

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Değerli Başkan, değerli üyeler; sözlerimin başında, hepinizi, sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Yüce Türk Milletinin yüksek iradesinin tecelligâhı olan Parlamento, şu anda, zannediyorum tarihinde yaşadığı en büyük hukuksuzluklarından, usulsüzlüklerinden birisine sahne olmaktadır. Yıllarını hukuka, tahlile ve tenkite veren bir parlamenter arkadaşınız olarak, bugün açılan ve sürdürülmekte olan talebin, tartışmanın, hukuktaki, parlamento hukukundaki yerini arıyorum, haklılığını arıyorum; ama, bir türlü bulamıyorum.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bugün açılan usul tartışmasının, hukuken tamamen yok olduğunu, parlamento hukukunun ilgili maddelerini tek tek tahlil ederek, kısa kısa ifade etmeye çalışacağım.

Açılan usul tartışması, İçtüzüğün 19 uncu maddesinde düzenlenen Danışma Kurulu yöntemine tamamen aykırıdır. Dikkatle incelenecek olur ise, bir grubumuzun, Danışma Kurulunu toplantıya çağrı istemi vardır; ama, oradaki çağrı konusu, seçim işlerinin değerlendirilmesi sınıрыyla sınırlanmıştır.

Meclis Başkanının, bunun, İçtüzükte tanzim edilen veya edilmeyen, bu sebeple dışarıya bırakılan konu olup olmamasına bakmıyorum; ama, sonra, yani, huzurunuzda getirilen önergedeki konu, seçimlerin ertelenmesi konusu, Anayasanın 77 nci maddesinin birinci fıkrasına uygun tanzim konusu.

Sayın Başkanım, şimdi, Danışma Kurulunun gündemine getirilmeyen bir konuyu, dilekçe veya metin saptırması yoluyla Genel Kurulun gündemine getirmek mümkün mü; değil. 19 uncu madde, buna, hayır diyor; üçüncü fıkrasını okuyun, dördüncü fıkrasını okuyun, ikinci fıkrasını okuyun. Başka bir şey:

Yine, 19 uncu maddede, Danışma Kurulunun görevleri tanzim edilirken, Danışma Kuruluna bir görevin İçtüzük hükümlerince verilmiş olması lazımdır deniliyor. İçtüzüğün bütün maddelerine tek tek bakın; seçim işleriyle ilgili herhangi bir yetki yok. Kaldı ki, seçim işlerinin başka bir kurula, başka bir anal komisyona ait olduğu görülecektir.

20. Dönem Usul Tartışmaları (8.1.1996-25.3.1999)

Bütün bunlar birlikte değerlendirildiğinde, İçtüzüğün 19 uncu maddesi yoluyla yüksek Genel Kurulun işgali ve makamınıza bu yönde önerge verilmesi, 19 uncu maddedeki kurucu şartlar bakımından mümkün değildir.

Bir başka gelişme var bu sabah. O da, Parlamento Başkanının aynı önergeyle ilgili bir tasarrufu değerli arkadaşlar. Eğer, biz, hukuk devleti isek, eğer, Parlamentonun tekliği ve temsilde birlik Anayasanın 93 üncü maddesinin tabii gereği ise, aynı önergeyle ilgili olarak, Meclis Başkanının o önergeyi Anayasa Komisyonuna sevk işlemine karşı, ona tebean çalışan, İçtüzüğün 15 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre ona bağımlı olarak çalışan Değerli Başkanımın kendi Başkanıyla çatışması mümkün mü? Bunu, demokrasiyle, bunu hukuk devletiyle, bu çelişkiyi tutarlılıkla, bütünlükle bağdaştırmamız mümkün mü?

Değerli Başkanım, kıymetli arkadaşlar; Anayasanın 95 inci maddesi, Meclis faaliyetlerinin Genel Kurul kararlarıyla değil, İçtüzükle tanzimini öngörmektedir. Yine, İçtüzüğün 95 inci maddesi, seçimlerin yenilenmesiyle ilgili önergelerin görüşülme merciini, tahsisen, bağımsız Anayasa Komisyonu olarak göstermiştir. Hukukçu, hükmün Türkçe anlamıyla yetinemez; hukukçu, kurumsal, kavramsal ve müessesesevi düşünmek zorundadır.

MEHMET ALTAN KARAPAŞAOĞLU (Bursa) - Enine boyuna çek, istediğin tarafa çek.

AHMET İYİMAYA (Devamlı) - Seçimlerin yenilenmesi üst kavramı, onun tesisi, onun değiştirilmesi, onun kaldırılması ve geri alınması alt kavramlarını bünyelerine almaktadır.

Sayın Başkanım, İçtüzüğün 45 inci maddesinin de nazarı itibare alınması lazımdır. Meclis Başkanı, önergeyi Anayasa Komisyonuna havale etmiş, Anayasa Komisyonu meseleye el koymuş ve 190 sayıyla kayıt işleminde bulunmuştur. Komisyonunda görüşülen işlerin Genel Kurula nasıl getirileceği hususu, yine, Genel Kurulun kararıyla değil, İçtüzüğün metinleriyle takdir, tayin ve tespit olunmuştur. Burada, Anayasa Komisyonundan bir yetkili; yani, Tüzüğün 45 inci maddesinde ismi sayılan başkan, başkanvekili veya sözcü olmadıkça, sizin, hukuk devleti içerisinde, İçtüzük hukuku içerisinde bu önergeyi işleme koymanız mümkün değildir. İçtüzüğün tanzim ettiği alanlarda Yüce Heyeti hakem de tayin edemezsiniz; çünkü, o İçtüzük, bu Yüce Heyetin tartışa tartışa, oylaya oylaya taknin ettiği bir metindir; Genel Kurul iradeleri yoluyla İçtüzük hukuku aşılamaz.

Değerli Başkanım, bir kaygımı şu anda ifade etmeye mecburum. Tüzüğün 63 üncü maddesi gereği açılan tartışmalarda kural, genel olarak, tartışmalar yapıldıktan, konuşmalar bittikten ve görüşler serdedildikten sonra, Başkanın tatmin olması, belli bir içtihadı ulaşması ve kendisinin ulaştığı içtihadı, deruni içtihadı uygulayarak oylamaya gitmemesidir. Gerçekten, 63 üncü madde iyice okunulursa "gerekirse oylama" deniliyor.

Şimdi, önümüzde;

1. Oylama hangi hallerde gerekebilir; şerh edelim, kuralı biraz derince inceleyelim.

Çelişkili bir uygulama varsa bu konuda... Parlamento tarihinde, hem kararla hem yasayla alınmış bir seçim kararının tartışılması, geriye alınması önergelerinde, birbirini nakzeden uygulamalar varsa, elbette ki, oylamaya gideceksiniz.

2. İttüzük hükümlerinde, kapalı, müphem bir durum varsa oylamaya gideceksiniz.

Refah Partisi sözcüsü (FP sıralarından "Fazilet Partisi" sesleri) veya kişisel olarak konuşan Fazilet Partisi milletvekili arkadaşımız Mehmet Ali Şahin'in bir konuşmasına muttali oldum; "efendim, burada boşluk var, İttüzük boşluğu var; Genel Kurul doldurabilir " diyor.

Bakınız, Sevgili Başkanım, hukuk devleti, ne başkanın ne devlet başkanının ne başka bürokratların yönettiği devlet değil, kuralların yönettiği devlettir. (DYP sıralarından alkışlar)

Eğer, burada bir İttüzük boşluğu varsa, o zaman, ya Anayasa Komisyonu Başkanı ya bir milletvekili, İttüzüğün 181 inci maddesine göre, boşluğu doldurmak için, İttüzük ihdası rejimini işletecektir ve orada boşluk dolabilecektir. Bana göre, 95 inci maddede bir boşluk yok; paralellik ilkesi bakımından yok, yorumu bakımından yok.

Haa, buna rağmen, oldubittiyle oylama yaparak, bir İttüzük ihdas ederek, ben bu işi doğrudan doğruya Genel Kurulda görüşürüm, sonuca bağlarım dersiniz ne olur; çok şeyler olur Sayın Başkanım. O zaman, hukuka değil, keyfiliğe öncelik tanımış olursunuz. (DYP sıralarından alkışlar) O zaman, Büyük Genel Kurulun Anayasa Komisyonunda tartışa tartışa hazırladığı İttüzükle bağlı kılmazsınız kendinizi, hukukun kurallarını, çoğunluğun parmaklarıyla değiştirmek gibi, hukuk devletine, demokrasiye yaraşmayan, bağdaşmayan bir keyfi davranışa girmiş olursunuz.

Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; bu usul tartışması sonunda ulaşılması gereken tabii, hukuki ve milletimizin yararına olan netice, hukukun çizdiği netice olmalıdır. Oyla İttüzük değiştirilemez, Genel Kurul İttüzük ihdas edemez ve şu anda, bu sorun, kesilmeli; çünkü -esasa ileride girilirse bahsedeceğim- Parlamentonun geriye alamayacağı kararlar vardır sevgili arkadaşlar, hiçbirisi durmadı, Parlamentonun geriye alamayacağı kararlar vardır. O kararların en başında, fesih veya yenileme kararıdır. Parlamento, Anayasanın 78 nci maddesinin birinci fıkrasının imkânı dışında, harp dışında, kendisini feshetmiş bir varlık iken, "ben, yine, kendim kendimi temsil ediyorum" diyemez. 18 Nisandan sonra bu Parlamentonun temsil kabiliyeti, anayasal olarak, demokratik olarak, meşruiyet olarak yoktur.

Saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İyimaya, teşekkür ediyorum.

Sayın Yalçınbayır, maalesef, bir beşinci arkadaşımıza söz verme imkânımız yok; iki aleyhte, iki lehte arkadaşımız ifadede bulundu.

21. DÖNEM
2.5.1999-1.10.2002

İÇİNDEKİLER

İşaretle oylamalarda Başkan ve kâtip üyeler arasında sayı bakımından ihtilaf olmadığı hallerde oylamanın üyelerin sayılması tarzında yapılıp yapılmayacağı hakkında.....	1619
Görüşülen bir maddenin fazla fıkra ihtiva etmesi halinde, fıkraların ayrı ayrı açık oya sunulması istendiği takdirde, bu istemin yerine getirilmesinin zorunlu olup olmadığı hakkında.....	1632
(8/6) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin görüşülmesi sırasında, Başkanın tutumu hakkında.....	1639
Başkanın, teklifin maddelerine geçilmesinde salt çoğunluğun kabul oylarının yeterli olacağı görüşü hakkında.....	1652
Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 18.11.1992 Tarihli ve 3842 Sayılı Kanun ile Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 4719 Sayılı Kanun ile ilgili olarak, Anayasanın 89 uncu maddesinde "Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda Türkiye Büyük Millet Meclisi, sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir" hükmü çerçevesinde Başkanlıkça İçtüzüğün 81 inci maddesinde belirtilen usule göre, sadece Cumhurbaşkanınca uygun bulunmayan maddelerinin görüşmeye açılacağı yönündeki uygulamasına ilişkin.....	1660
Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde hükümetçe verildiği anlaşılan değişiklik önergelerinin tasarının anayapısını değiştireceği iddialarına ilişkin.....	1669
Bir Meclis soruşturması komisyonu raporunun İçtüzükte belirtilen 7 günlük süreden önce görüşülüp görüşülemeyeceğine ilişkin.....	1679
Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen RTÜK Kanununun Anayasa Komisyonunda görüşülmeyen maddeleri üzerinde Genel Kurulda müzakere açılıp açılmayacağı hakkında usul görüşmeleri.....	1688

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

İşaretle oylamalarda Başkan ve kâtip üyeler arasında sayı bakımından ihtilaf olmadığı hallerde oylamanın üyelerin sayılması tarzında yapılıp yapılmayacağı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
21	1	49	13.8.1999	32-43	Murat Sökmenoğlu	Burhan Orhan	Şadan Şimşek

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok önemli ve kamuoyunun dikkatle takip ettiği bir kanun tasarısı üzerinde müzakereleri sürdürüyoruz.

Bu müzakerelerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi lazım ve de iktidarın, bir an önce Türkiye Büyük Millet Meclisinden bu tasarıyı geçirerek konuyu kapatma peşinde olduğu izlenimi burada ortaya çıkmış durumdadır. Nitekim, bu anlayışın bir parçası olarak, Sayın Başkan, usul hükümlerine uymadan, maddelerin oylanmasını mümkün olduğunca hızlandırarak müzakereleri götürmeye çalışmaktadır.

Burada, kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesi sırasında, milletvekillerinin de Sayın Başkanın da, İçtüzük ve diğer mevzuata uygun olarak işlemleri yürütmesi bir zorunluluktur, bir gerekliliktir. Zaten, belli düzenin kurulmuş olması, belli düzenlemelerin İçtüzükte veya diğer metinlerde yapılmış olmasının sebebi, görüşmelerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesini temin maksadıyladır. Eğer, böyle bir ihtiyaç ortaya çıkmamış olsaydı, Genel Kurulda kanun tasarısı ve teklifleri hangi usullerle, hangi esaslar çerçevesinde görüşülecek, bununla ilgili İçtüzükte bir hüküm bulamazdık. Eğer belli kurallar ve usullerle kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesine ihtiyaç duyulmasaydı, bu konuda, zaman zaman, Başkanlık Divanında kararlar alınmazdı, bu konuda, zaman zaman, hatta, Başkanlık sunuşlarıyla ilgili yönlendirmeler yapılmazdı.

Dolayısıyla, burada, uymamız gereken temel kurallar vardır. Bu ana kuralları İçtüzük belirlemiştir; ancak, Meclis Genel Kurul salonundaki elektronik sistemin yerleştirilmesinden sonra, bu sistemle oylamaların nasıl yapılacağıyla ilgili İçtüzük hükümlerinde yeterli ve ayrıntılı bilgilerin bulunmaması üzerine, Meclis Başkanı, Meclis Başkanvekillerinin birlikte düzenledikleri bir toplantıda konuyu belli esaslara bağlama ihtiyacını hissetmişlerdir. Eğer bu arada bir İçtüzük değişikliği yapılabilmiş olsaydı, elbette ki, bu hükümlerin, elektronik sistemle oylamanın nasıl ve hangi hallerde yapılacağıyla ilgili kuralların İçtüzük değişikliğinde belirlenmesi mümkündür; ama, bir İçtüzük değişikliğinin bu arada yapılmaması olması sebebiyle, bu ihtiyaç var olduğu için ve bu ihtiyaç gerekli olduğu için 5.10.1998 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının başkanlığında, Başkanvekilleriyle yapılan toplantıda belli tespit ve mutabakatlar oluşturulmuştur. Bu tespit ve mutabakatlar 11 madde halinde düzenlenmiştir. Sayın Meclis Başkanı da, Meclis Başkanvekilleri de "evet, bu elektronik sistemle oy vermede başvurulacak temel esaslar ve hangi hallerde bu sistemle oylamaya başvurulacağını belirleyelim; bunda mutabakatı sağlayalım ve bu konuda da bir

düzenlilik oluşturalım" demişlerdir ve altını imzalamışlardır; bu kararı almışlardır.

5.10.1998 tarihli kararın 8 inci maddesi aynen şöyledir: "İşaretle oylama, ihtilaflı ve itirazlı haller ile karar yetersayısının arandığı durumlarda elektronik sistemle, diğer hallerde ise üyelerin el kaldırması suretiyle yapılacaktır." Yani, hangi hallerde el kaldırma suretiyle oy verilecek, hangi hallerde elektronik sistemle oy verilecek; bunu belirlerken, çok açık, net ve tereddüte yer vermeksizin, karar yetersayısının arandığı hallerde elektronik sistemle oy verileceğini belirlemişlerdir ve de 5.10.1998 tarihinden sonra, bu konuda Meclis Genel Kurulunda yapılan oylamalarda, bu, düzenli bir şekilde uygulanmıştır. Zaman zaman, belki, talep edilmeyen hallerde ve zühul eseri olarak, elektronik sistemle oylamaya başvurulmamış olabilir; ama, bu kararın uygulanmasının gerektiği, bu konuda düzenlilik ve istikrar gösterilmesi gerektiği, 5.10.1998 tarihli alınan kararın bir gereğidir ve bu haliyle, o günden bugüne kadar, bu uygulama bir İktüzük ihdası haline dönüşmüştür. Dolayısıyla "İktüzükte böyle bir hüküm yoktur" demek, bu kararın uygulanmamasını gerektirmez. Bu karar uygulanmalıdır; çünkü, çalışma usul ve esaslarıyla ilgili bütün hususların İktüzükte tek tek, maddeler halinde düzenlenmesi gerektiğiyle ilgili bir iddiada bulunulamaz; zaman zaman İktüzük ihdası niteliğinde uygulamalar vardır ve o uygulamalardan biri de budur.

Nitekim, İktüzük incelenecek olduğu takdirde, birçok konuda Başkanlık Divanına ve diğer birimlere, kararlar alma, uygulamaya yön vermeyle ilgili yetkiler, görevler ve sorumluluklar da yüklenmiştir. Dolayısıyla, bu çerçeve içerisinde düşündüğümüz takdirde, Sayın Başkanın, bu, 5.10.1998 tarihli karar beni bağlamaz demesinin izah edilebilecek, savunulabilecek hiçbir tarafı yoktur. Sayın Başkan diyor ki: "Bu kararı ben almadım, o dönemdeki Meclis Başkanı da ben değilim, başkanvekilleri arasında da ben yokum. O halde, ben bulunmadığıma göre, bu karar beni bağlamaz." Hiçbir hukuk mantığıyla, bu izah tarzının kabul edilebilirliğini düşünmek mümkün mü değerli arkadaşlarım?! İdarede devamlılık var, idarede devamlılık esastır. (FP sıralarından alkışlar)

Bir sayın bakan gelecek "eski bakan döneminde alınan kararlar, eski bakanlar kurulunun almış olduğu kararlar beni bağlamaz; çıkarılan yönetmelik, benden önce çıkarılmış, bu yönetmelik beni bağlamaz" diyecek, bir başkası "çıkan kanunu ben çıkarmadım, benden önceki Meclis çıkarmış" diyecek; böyle şey olur mu? İdarede ve devlet düzeninde bir devamlılık vardır. Bu devamlılık, şahıslara bağlı bir devamlılık değil, kurumsal bir devamlılıktır. Buna herkes uymak zorundadır ve Sayın Başkan da uymak zorundadır. (FP sıralarından alkışlar)

Onun için, kamuoyunun yakinen takip ettiği ve izlediği bu kanun tasarısının, usule, daha önce alınmış olan kurallara uygun olarak Mecliste görüşülmesi, müzakeresinin devamı gereklidir.

Biz, bu müzakereleri bir an önce bitireceğiz. İşçiler sokakta, Kızılay Meydanında, genel grevde; ama, bu önemli değil. Biz, ne pahasına olursa olsun, bunu, bu mezarda emekliliği bir an önce Meclisten geçireceğiz demek, toplumun duygularıyla, duyarlılığıyla doğrudan doğruya alay etmek demektir

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

ve de basit, doğal usul hükümlerini bile, mezarda emeklilik uğruna çiğnemek anlamına gelir. (FP sıralarından alkışlar)

Bunu yapmaya kimsenin hakkı yoktur ve normal, aklıselim sahibi insanların da, burada, müzakerelerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinden yana tavır sergilemesi lazımdır.

Acele etmeye hiç gerek yok değerli arkadaşlarım. Elektronik sistemle oylama 5 dakika sürüyor. Mezarda emekliliği getireceksiniz, 5 dakika önce geçsin diyeceksiniz; bunu nasıl izah ediyorsunuz?! (DSP sıralarından gürültüler, FP sıralarından alkışlar)

Müsaade edin beyler... Müsaade edin beyler...

İşçiler mezarda emekliliği beklerken, siz niye 5 dakikayı beklemiyorsunuz? (FP sıralarından alkışlar) Niye beklemiyorsunuz?! Bekleyin!..

TURAN BİLGE (Konya) - Bekliyoruz... Bekliyoruz...

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Şimdi, bu usul tartışması sonucunda ret oyu vereceksiniz ve bu ret oyları çok çıktı diye de alkışlayacaksınız!.. Aslında, ret çıktığı için sıkılmanız lazım, rahatsızlık duymanız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Sayın Başkan, 1 dakika eksüre verecek misiniz?

BAŞKAN - Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bu müzakereleri 5'er dakika kısaltalım, aman, süratli, jet hızıyla geçirelim, nasıl tartışıldığı anlaşılmasın, maddelerin ne getirdiği anlaşılmasın diye zorlamanın bir mantığı, bir anlamı yoktur; bırakın, 5 dakika da, elektronik sistemle oy verirken geçsin; ama, hızlandırmayın, hızlandırmaya çalışmayın.

Neyi kaçırmaya çalışıyorsunuz değerli milletvekilleri?

CAHİT SAVAŞ YAZICI (İstanbul) - Siyasî Partiler Yasasında siz ne yapıyordunuz?!

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Haktan, doğrudan bir yana oy verdiğiniz zaman, o oylar çok çıktığı zaman, alkışlayabilirsiniz; bunda sizi haklı görebilirim; ama, doğru olmayan, bir hakkın gaspı anlamına gelecek bir oylamada çoğunluğu sağladık diye alkışladığınız zaman, doğrusu sizin adınıza üzüldüğümü ifade ediyorum, yanlış yaptığınızı ifade ediyorum ve Meclise saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sağ olun.

Buyurun Sayın Genç.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Peş peşe muhalefete söz verilmez, bir müspet, bir menfi, ayrı ayrı verilir Sayın Başkan; usul yönünden de bu böyle uygulanır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Genç, buyurun efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Başkan tutumuyla ilgili bir usul tartışması açtı. Usul tartışmasının konusu şu: Bu salon biliyorsunuz, yeni yapıldı; ondan önce Senato salonundaydık. Senato salonundaki sandalye ve koltuk sayılarını belirlemiştik; muhalefetin oturduğu koltuk sayısı da belliydi, rahat tespit ediliyordu, iktidarın oturduğu koltuk sayıları da rahat belli oluyordu; zaten böyle elektronik cihaz da yoktu; o zaman mecburen sayıyorduk. Arkadaşlarımız biliyorlardı, işte, iki Divan üyesi, bir başkan döne döne sayılıyordu "aman yanlış oldu" hele sayılar bir fazla veya bir eksik olduğu zaman döne döne sayılıyordu; belki 10 dakika değil, 20 dakika zaman kaybediliyordu; dolayısıyla, hakikaten, bu sayım meselesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarında büyük zaman kaybı oluyordu.

Sonra bu salona geçip de elektronik cihaz kullanılmaya başlanınca, dört başkanvekili arkadaşımız vardı; herbirisi, yine, karar yetersayısı istendiği zaman "sayalım mı, yoksa elektronik cihazı mı kullanalım..." "Mademki, devlet, buraya, bu kadar, bire on pahalı bir sistem getirdi, yani bunun gerçek maliyeti şeydi... Yani, öyle büyük, astronomik rakamlarla bu salon yapıldı ki, devlet, bu kadar büyük masraf yaparak bu elektronik cihazı getirdiğine göre, bunun sağladığı zaman tasarrufunu da kullanalım. Yine, karar yetersayısını parmak işaretiyle ararsak, bu salondaki koltuk düzenini de kürsüden tespit etmek kolay olmuyor" dedik. Yani, şurada, mesela kaç tane koltuk var, aslında belli; ama, arkadaşlarımız, bu koltukları doldurmadan ara ara oturuyorlar, dolayısıyla, sağlıklı sayılmıyor. "O zaman ne yapalım, elektronik cihazı kullanalım; süratle sayılıyor. Yani, aslında, elektronik cihaz kullanılırken, 5 dakikada da olabiliyor, 3 dakikada da olabiliyor; ama, bu elektronik cihazı muhakkak kullanalım" dedik. Dolayısıyla, yani o zaman elektronik cihazın hilafı da ileri sürülmeyeceğine göre "yok eksik saydı, yok yüksek saydı, yok düşük saydı" diye bir münakaşa da söz konusu olmayacağına göre "elektronik cihaz kullanalım" dedik. O zamanki Meclis Başkanı ve dört başkanvekili arkadaşımız geldi, bu şekilde bir karar alındı ve bu karar, burada, bu salonun açıldığı tarihten itibaren de uygulandı.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yönetimi Anayasa ve İçtüzüğe göre yapılır. Eğer Anayasa ve İçtüzükte açık bir hüküm yoksa, Türkiye Büyük Millet Meclisinde geçmişte yapılan uygulamalar bir teamül teşekkül eder ve o teamüller devam ettirilir, hilafı Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmedikçe. Onun için, geçmiş tarihlerde karar yetersayısı istendiği takdirde, bunun muhakkak elektronik cihazla yapılması konusu, bu Meclisin teamüllerine yerleşmiş, bir gelenek haline gelmiştir. Bunun aksini uygulamak için, yeni bir İçtüzük düzenlemek lazım veyahut da Sayın Başkanın açacağı bir usul tartışmasından sonra, yeni bir düzenlemeye gitmesi lazım. Tabii, bu düzenlemede de, evet, gözle bir şey görünüyor, koltuklar görünüyor ama, burada karar yetersayısı isteyen arkadaşın da tatmin olması lazım.

Biz, Başkanlık Divanında, acaba, hakikaten yapılan sayım doğru mudur değil midir, doğru sayılıyor mu sayılmıyor mu?.. Tabii, sayılır da, insan, göz aldanıyor değerli arkadaşlarım. Göz aldanmasın, kafalarda şüphe uyanmasın

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

diye, biz diyoruz ki, elektronik cihazla bu sayım yapılsın ve herkes de bu sonuca katlansın.

Deniliyor ki, zaman kaybı var. Değerli milletvekilleri, bu kanunu bu kadar aceleye getirmenin ne anlamı var? Yani, bu kanun bugün çıktığı zaman, Türkiye bütçesine ne giriyor? Bu sene ne giriyor? Seneye ne giriyor? Ondan sonraki seneye ne giriyor? Bir şey girmiyor, değil mi? Giriyor diyen varsa; çıksın, burada, bunu ispat etsin.

Sonra, bakın, bazı çevrelerden aferin almak için de bu Meclis çalıştırılmaz. Bu Meclis, kendi iradesiyle çalışmalıdır. Evet, ciddi bir çalışma gösteriyor. Şimdi, bakın, okullar tatil, ağustos ayı, dışarıda sıcaklık 35 derece... Hiçbir şeyi fazla konuşmaya gerek yok; şurada, meydana bekleyen polis arkadaşlarımız var; 35 derece sıcaklık altında, sabahtan akşama kadar, bu insanlar, dışarıda görev yapıyorlar. Bu insanların bu yaptıkları görev, çekilemez bir eziyet haline gelmiştir. Ne ihtiyacı var; yani, bunun, çok, o kadar... Bence, bu Meclisin tatil kararı alması lazım. Bakın, eğer zamanı tasarruf etmek istiyorsa, tatil kararını almalıdır; Eylülün 15'inde veyahut 10'unda Meclis olağanüstü toplantıya çağrılır... Bakın, herkesin çocukları tatildedir. Burada çalışan bürokratlar var. Ayrıca, kamu görevi yapan birçok memur, Meclisin tatil olmaması dolayısıyla tatillerini de yapamamaktadırlar. Dolayısıyla, Meclis tatile konulmalıdır. Ondan sonra, zaten, hakikaten, büyük bir iktidar çoğunluğu var, bu kanunlar uzun uzun... Ayrıca, yaz tatilinin yarattığı süre içinde, bu kanunlar, enine boyuna tartışılır ve ondan sonra, gelir, burada çıkarılır. Biraz önce konuşan arkadaşımızın da dediği gibi, mezarda emekliliğe bu kadar çok fazla heves etmeyin; siz bunu çıkarırsınız, yarın birisi çıkar, der ki; kardeşim, bu 58-60 yaş çok fazla... Bunu bir seçim propagandası yapar; gelir, bunu 50'ye indirir; yani, hiç merak etmeyin; onun için, bu kadar fazla ısrar etmeye de gerek yok.

Bu konuların burada ihtilafsız çözümlenmesi lazım. Sayın Başkan diyor ki: "Geçmiş Başkanlık Divanının aldığı karar bizi bağlamaz." Tabii, Sayın Şener de bahsetti, böyle bir mantık olmaz; Meclisin çalışmalarında devamlılık vardır; devamlılığın olduğu yerde, Meclis Başkanvekili eskiyi uygulamak zorundadır; eskiden bir sapma yapabilmesi için, aksine bir karar alması, İçtüzük değişikliği getirmesi lazımdır.

Bence, bu Meclisin çalışma randımanı çok yüksek; muhalefet de, Meclisin özellikle çalışmasını sağlayacak ve muhalefet de ciddi engellemelere gitmiyor; bunu herkesin kabul etmesi lazım. Bakın, ben, Mecliste çok uzun zaman bulunduğum için, bir kanun maddesinin üç ay çıkmadığını biliyorum değerli milletvekilleri, yani, engelleme böyleydi. Bunlar geçti...

Şimdi, bakın, ben, sizin karar organlarınıza, liderlerlerinize de özellikle şunu tavsiye ediyorum: Meclisi tatile soksunlar; çok acil bir kanun da yok, belki bir af kanunu konusunda... Aslında, af kanununu da çıkarılırsa... Böyle, aylarca, yıllarca önce deklare edilip de, insanlar öldürülmeye teşvik edilmez; işte Şemsi Denizler'in öldürülmesi, bu af kanunu lafının belki çok önceden ortaya atılmasından da kaynaklanmış olabilir. O bakımdan, şimdi, eğer af çıkaracaksınız, bunu hiç uzatmaya gerek yok; getirirsiniz, kuralını koyarsınız, çıkarırsınız; böyle, aylarca, yıllarca, af çıkaracağız-çıkaramayacağız tartışması

da yapılmaz. Eğer af da çıkaracaksanız, onu getirin hemen, çıksın. Bu kanun da zaten uzun zaman burada müzakere edilecektir. Eylülde geldikten sonra...

Arkadaşlar, bu Meclisin, bir kanun çıkaran makine haline dönüştürülmemesi lazımdır. Çok acele çok kanun çıkarırsanız, çok hata yaparsınız. Sonra, şu anda, memleketin de çok acil bir kanuna da ihtiyacı yok. Ha, ekonominin düzeltilmesi... Ekonomi eğer kötü idare ediliyorsa, ekonominin başındaki insanların kötü yönetiminden ve bilgisizliğinden kaynaklanıyor. (DYP sıralarından alkışlar) Eğer memlekette... Burada alınması gereken bir karar yok ki... İşte, Vergi Kanununu çıkardınız. Onu da çıkarırken, holding temsilcilerinin burada ne güzel önergeler dolaştırdıklarını da gördük!.. Yani, holdingleri vergilerden muaf ettiniz, ondan sonra, esnafın vergisine 5 puan fazla bindirdiniz, bilmem şeyin vergisine bindirdiniz; dolayısıyla, yine fakir fukaranın cebine el uzattınız, zenginlerin sırtını okşadınız; aferin!.. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI HASAN HÜSAMETTİN ÖZKAN (İstanbul) - Usul hakkında konuş.

KAMER GENÇ (Devamla) - Efendim, usul işte... Tamam, usule geleceğim. Şimdi, bazen, usulle esas karışıyor. İşte, usulle esas karışınca bunları ayırt etmek için, hem esası iyi izah etmek lazım hem usulü iyi izah etmek lazım; o bakımdan, ben onu uyguluyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Başkanın belki bir haklı tarafı var; diyor ki: İşte, bir tarafta 351 milletvekili var, bir yerde de 200 küsur milletvekili arkadaşım var, karar yetersayısı istenildiği zaman, karar yetersayısı zaten 129, bunu görüyorum... Sayın Başkan, bakarsınız, işte, göz aldanabilir. Onun için, bu salonda oturan milletvekili arkadaşlarımızın hepsinin vicdanen müsterih olabilmesi için, yine elektronik cihazı kullanalım, hiç olmazsa birinci önergede kullanalım, ondan sonra, peş peşe gelen oylamalarda onu kullanmayabilirsiniz; ama, "efendim, benim işim acele..." Senin işin acele; ama, işçinin bu konuda işi acele değil, memurun işi acele değil; çünkü, belki, sonbahara bunu ertelersek, emeklilik süresi dolan vatandaşlarımızdan bir kısmı emekli olur; onların haklarını niye gasp edelim. Onun için "acele işe şeytan karışır" derler. Bu memurun, işçinin, yaşlının işini böyle biraz uzatırsanız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Bir toparlayın efendim.

Teşekkür ederim, benim lehimde konuşuyorsunuz, almış olduğum kararın.

KAMER GENÇ (Devamla) - Efendim, tabii, bilmiyorum, sizin anlayışınız oysa, tebrik ederim anlayışınızı!.. Fakat, ben, İltüzüğün uygulamasının, sizin uygulamalarınızın aksine olduğunu, teamülün, sizin uygulamalarınızın aksine olduğunu, yani, burada her karar yetersayısı istenildiğinde, bunun elektronik cihazla yapılması gerektiğini vurguladım; bunun zaman kaybı olmadığını, bilakis, Türkiye Büyük Millet Meclisi tasarruflarında hiç hile ve desisenin dönmediği, herkesin ikna olduğu bir elektronik cihazla tespit edilen rakamlar gerçeğine her beynin inandığını belirtmek istedim. Yoksa ki, gözle yapılan sayımlarda insanlar aldanıyor, sayıda aldanıyor; o itibarla, beni dinlerseniz; yani, burada ihtilaflar yaratarak kavga çıkarmaktansa, hiç olmazsa birinci

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

önergeyi elektronik cihazla, ondan sonra da arkadaşlar arasında bir ihtilaf olmazsa, büyük bir sayı çıkarsa, onu da karşılamak suretiyle, sonradan...

(Mikrofon elektronik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Genç...

KAMER GENÇ (Devamla) - Efendim, bitirdiniz mi süreyi?

Benim demek istediğim bunlar efendim.

Teşekkür ederim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Genç.

Lehte Sayın Köse, buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime başlarken, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sabah yapmış olduğumuz toplantıdan sonra, şu anda ortaya koymuş olduğumuz davranışlarımız, bir öncekiyle tamamen tezat teşkil ediyor. Yalnız, şunu ifade etmek istiyorum: 21 inci Dönem, bir ilkeyi koymuştur; bu Yüce Mecliste, bu mukaddes çatı altında, Hazreti Peygamberimizin de buyurduğu gibi "İslam, ahlak ve edeptir" ilkeleri, bütün insanlarımızı, nasıl, inançları itibariyle davranışlarını yönlendirmişse, bu Yüce Mecliste, 21 inci Dönemde kavga olmayacaktır. (MHP sıralarından alkışlar) Evet, her şey, istişareyle ve tartışmayla olacaktır; ahlak ve edebimizi bozmayacağız.

Sayın Başkan usule riayet etmiştir, bir yanlış davranışta bulunmamıştır ve içtüzük hükümlerini uygulamıştır. Hangi maddeyi uygulamıştır? İchtüzüğün 87 nci maddesinin son fıkrasını, yani 'önergeler işaretle oylanır' ilkesini, esas olduğu için uygulamıştır.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - İşaret bu değil.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın sözcünün ifade ettiği, bir istisna kaidesidir.

Devlet devamlıdır, devlet bakidir diyoruz. Yönetim dediğimiz birimler, istediği anda, o günün şartlarına göre kararını alır; eğer konjonktür değişmiş ise, yeniden müracaat eder, istişare eder. O gün geriye takılıp kalırsak, o zaman 2000 yılını nasıl karşılayacağız ve SSK hastanelerini, Ağrı'da, Van'da, Hakkâri'deki doktorsuz hastaneyi nasıl doktora kavuşturacağız? İşte onun için sürat istiyoruz, zaman bizim için altın bir fırsattır diyoruz. (MHP ve ANAP sıralarından alkışlar) 21 inci Dönemin manası ve önemi de budur; bunu anlatacağız inşallah bu sabırla; çünkü, hükümet, sorumludur, siyasî sorumluluğu vardır; taşın altına elini koyan, hükümettir. Tabii, muhakkak surette muhalefetin de sorumluluğu var. Muhalefet de, Sayın Başkanın ikazına rağmen, kendisinin kişisel yapısından kaynaklanan o tevazu ilkelerine, ölçüsünün sınırlarını aşmak suretiyle, ta sınırları aşarak, Sayın Başkana hakarete varan bir tavırla ileriye doğru gelmek demek değildir. Dolayısıyla, usul ve esasları, hem davranışımızla hem konuşmamızla hem de içtüzükte yazılan hükümlere göre, bir de, elimizi vicdanımıza koyarak yapmalıyız.

Niyetler bellidir. Niyet; hükümet bir tasarı getirmiştir, güvenoyu veren hükümetin temsilcisi olan siyasi partilerimizin grupları da hükümetin arkasındadır. Güvenoyu verdiğimiz bu hükümetimizin isabetli yasalar getirdiğini ve bu yasaların da bir an önce çıkarılmasından yana olduğumuzu ifade ediyoruz ve Sayın Başkanın da, bu zaman içerisinde, Tüzüğü de kendisine vermiş olduğu yetki çerçevesinde, zamanı değerlendirerek, işaretle... Özellikle, önergeyi konuşulan. Önerge üzerinde konuşma engellenmemiştir, önerge üzerinde tartışma konusunda herhangi bir problem yoktur. Sayın ANAP Grup Başkanvekilinin de ifade ettiği gibi, iktidar çoğunluğunu suiistimal ederek veya muhalefet sussun, biz tüm gücümüzü kullanarak, burada bu usulle bütün kanunları çıkarırız diye bir hareketin içerisinde olmamışız, oraya Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerini de oturtmamışız. Neden; muhalefete de saygımız var. Hiçbir şekilde, yalnız iktidar partisi mensuplarının, Meclisin bir kanadının ortaya koymuş olduğu iradeyle, tartışmayla yasalar çıkmaz. Demokrasinin gereği de, iktidarıyla-muhalefetiyle birlikte hareket etmektir ve muhalefetin de bu kürsüden söyledikleriyle, muhakkak surette kamuoyunun bilgilendirilmesi lazımdır; ancak, kamuoyunu bilgilendirirken, hiç alakası olmayan usul tartışması yapıyoruz; usulle ilgisi olmayan, balkonlara selam vermekle veya kamuoyunu yanıltmakla, hakikati hiçbir şekilde inkâr edemezsiniz. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Burada, göz varsa, eğer gözümüzün önüne perde inmemişse, baktığımızda, şurada ne kadar insan oturduğunu, sağ başta oturan arkadaşımız da, ortadaki arkadaşımız da, bu tarafta oturan arkadaşımız da, kesinlikle -eğer gözlerine perde gelmemişse- ne kadar insan olduğunu, çoğunluğun olup olmadığını kestirirler; ancak, bir hakkı suiistimal etme düşüncesindeyseniz, buna, Tüzüğün de, kanunun da ve Sayın Başkanımızın da gücü yetmez; ama, bu milletin gücü yetmiştir. Bu millet, 18 Nisanda, bir irade değişikliğiyle, bir karar değişikliğiyle "ben, Mecliste kavga istemiyorum, istismar istemiyorum, ben, ülkemin gerçekleri istikametinde, realite neyse..." Burada, 21 inci Dönemde buraya gelmiş olan milletvekillerimizin hangisi, işçinin hakkının kesilmesinden yana parmak kaldıracaktır? Hangisi, ayakları kesilmiş, bir proteze ihtiyacı olan, alnteri dökmüş bir işçinin protezine engel olmak için el kaldıracaktır?! Hangi vicdan bunu söyleyecektir?! (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

MAHFUZ GÜLER (Bingöl) - Al işte! Bu kanun!

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Onun için, değerli milletvekilleri, meseleyi istismar etmeyelim.

İşte, şu anda, benim hemşerim, İzmir'de, iki ayağı kesildi, protez takıldı; iki kolunun protezini, SSK, maddi imkânsızlıktan dolayı vermiyor; Sayın Bakanımıza ismini vermişim; halen, bir aydan bu yana, iki kolunun takılması için bekliyor. Düşünün, bir insan, iki bacağını kaybetmiş, iki kolunu kaybetmiş ve mektup yazmış, Sayın Bakana vermişiz. Şimdi, nasıl takacağız bu iki protezi? Bir kaynak bulacaksınız; kaynağı bulmak için kanun lazım, kanun! Kanunları çıkaracaksınız ki, ondan sonra kaynağı bulalım. (FP sıralarından "Ne alakası var" sesleri)

Tatil yok değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisinin gündeminde tatil yok... (MHP sıralarından alkışlar) ...ülke gerçekleri var, ülkenin sıkıntıları

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

var, ülkenin ihtiyaçları var. İsterse, 37 derece değil, 47 derece sıcak olsun ya da soğuk olsun, bu ülkenin gerçeği, bu ülkenin menfaati neyi gerektiriyorsa, Türkiye'nin menfaati neyi gerektiriyorsa, biz onun için geldik. Onun için, meseleleri burada istismar etmeye, haklarımızı suiistimal etmeye lüzum yok.

MAHFUZ GÜLER (Bingöl) - Siz hiç okudunuz mu?! Bunu hiç okudunuz mu?! (MHP sıralarından "Otur" sesleri)

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Bir hak var, nedir o hak; önerge konuşuluyor, önerge hakkında konuşmalar yapılıyor. Tartışma açıldı; usul tartışmasını da, Sayın Başkan, isteseydi açmayabilirdi; çünkü, İktüzük açık; ama...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Mecbur açmaya...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Müsaade buyurun... Müsaade buyurun...

Talep ettiniz, Sayın Başkan kabul etti; usul tartışması açıldı.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Mecbur... Mecbur...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Şimdi, siz, kendi mantığınızla algıladığınızı ifade ettiniz, biz de, kendi anladığımız manada doğruyu söylüyoruz. Sayın Başkan İktüzüğe uygun hareket etmiştir; ama, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak diyoruz ki, eğer Sayın Başkan bizden bir başka destek istiyorsa, biz Grup olarak, İktüzüğün 63 üncü maddesinin uygulanmasını ve Genel Kurulun iradesine başvurulmasını da saygılarımızla arz ediyoruz.

Teşekkür ediyorum; sağ olun. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Köse.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Köse, konuşmaları sırasında, Sayın Başkana hakaret sadedinde bir davranış olarak nitelendirdi. Bu ifade tarzı yanlıştır.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Hayır, hayır; öyle demedim.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) - Hayır; iftira ediyorsun.

BAŞKAN - Öyle bir şey demedi efendim. "Oraya varabilecek" dedi. Bir nüans var.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Her zaman, Sayın Başkana saygımız vardır. Bir usul tartışması istemekle, saygısızlığın, istismarın hiçbir ilgisi ve alakası yoktur. Eğer bir istismardan söz edecek olursak, mezarda emekliliğin faturasını proteze yüklemektir; onu ifade ediyorum.

NİDAİ SEVEN (Ağrı) - Sayın Başkan, yerinde konuşsun; yerine geçsin de Öyle konuşsun...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - İkincisi, işaretle oylama, elektronik sistemle de yapılır. 87 nci maddeyi Sayın Köse anlamamış. Elektronik sistemle de işaretle oylama yapılabilir. İşaretle oylama, sadece, elleri kaldırmak demek

değildir; önce, İktüzüğün hükmünün ne olduğunu anlaması, ondan sonra konuşması, Genel Kurulu bilgilendirme açısından daha isabetli olur.

BAŞKAN - Peki efendim, teşekkür ederim; anlaşılmıştır efendim.

Hareketinizin, tarafımdan hakaret gibi algılanmadığını da arz edeyim size. Sizin nasafetiniz ve terbiyenizin buna müsait olmadığını biliyorum.

Buyurun Sayın Günay. (DSP sıralarından alkışlar)

ALİ GÜNAY (Hatay) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, 21 inci Dönemde, bugüne kadar, iktidar kanadıyla olsun, muhalefet kanadıyla olsun, çok iyi bir çalışma sergiledi; ancak, eskiden kalma bir alışkanlıktan, bir zayıflıktan, bazı arkadaşlarımız, maalesef kendilerini kurtaramıyor; bu kürsüye çıktıkları zaman, konuya bağlı kalmak ve konu üstünde konuşma yerine, maalesef, özellikle, belirli bazı kesimlere yönelerek, belirli bazı yerlerden kendilerine sataşmada bulunulmasını sağlayıcı türde kışkırtıcı konuşmalardan kendilerini alıkoyamıyor.

ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) - Yanlış söylüyorsunuz; doğru değil.

ALİ GÜNAY (Devamla) - Dilerim ki, bugünden sonra, bu konuşmalarımıza dikkat ederiz; kışkırtıcı konuşmadan, kendimize sataşmalarda bulunulmaya davetiye çıkarmaktan kendimizi alıkoyarız.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, İktüzük hükümlerine göre yürütür. Tartışma konusu yaptığımız oylamalarla ilgili, İktüzükte gayet açık düzenlemeler var. Türkiye Büyük Millet Meclisi İktüzüğünün 139 uncu maddesine baktığımız zaman, bu madde, oylamanın şekillerini gösteriyor. Bildiğiniz gibi, bu oylamalar üç çeşittir; birincisi işaretle oylama, ikincisi açık oylama ve diğeri de gizli oylama. Bu maddenin belirlediği işaretle oylama ise aynen şöyle yazılı: "İşaretle oylama üyelerin el kaldırması; tereddüt halinde ayağa kalkmaları; beş üyenin ayağa kalkarak teklif etmesi halinde de salonda olumlu ve olumsuz oy verenlerin ikiye bölünerek sayılmaları suretiyle yapılır."

Değerli arkadaşlar, anımsayacağınız üzere, 20 nci Dönemde, 55 inci ve 56 ncı hükümetler döneminde azınlık hükümetleri vardı; bu nedenle, oylamalar yapıldığında olumlu ve olumsuz oyların birbirine çok yakın olmaları nedeniyle, bu oyların sayılmasında tereddütler oluşuyordu ve elektronik sisteme kavuştuğumuzda, evet, geçen dönemde bir karar aldık, karar yetersayısı arandığında, elektronik sistemle oylama yapılıyordu; ancak, bu aldığımız karar, bir İktüzük hükmü değildir...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Şimdiye kadar, bu sistemle yapılan oylamalar boşa gitti o zaman...

ALİ GÜNAY (Devamla) - İktüzük hükmüne göre, biraz önce söylediğim gibi, işaretle oylama, üyelerin el kaldırması yoluyla yapılan oylama şeklindedir.

Bugün ise, 57 nci hükümet döneminde, bildiğiniz gibi, iktidarın tereddütlere meydan vermeyecek kadar bir oy çoğunluğu vardır; o nedenle, bu işaretle oylamaların, ellerin havaya kaldırılması şeklinde yapılmasında

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

tereddüde meydan vermeyecek sonuçların alınması, 57 nci hükümetin kurulmasından bu yana hep karşımıza çıkan hal tarzı olmuştur.

Şimdi, bizlerin yapabileceği davranış şekli ne olmalı: Bildiğiniz gibi, maddelerle ilgili, maddelerin her fıkrası için 4 önerge verilebiliyor ve bu 4 önergenin tümünde karar yetersayısının aranmasının istenmesi, bir hakkın kötüye kullanılmasından başka bir sonuç vermiyor. Geçmişteki uygulamalarda olduğu gibi, bugün de uygulamalar arasında, bildiğiniz gibi, yalnız karar yetersayısı yok, bazen de toplantı yetersayısı olup olmadığını ararız ve toplantı yetersayısının olup olmadığının tespiti için bir yoklama istendiği zaman, yerleşmiş uygulamalarımızda, eğer salonun normal görünümünde toplantı yetersayısının olduğu sonucuna varılırsa, Sayın Başkan, o yoklama istemini geri çevirebiliyor; burada da, karar yetersayısı arandığı zaman, eğer salonun görüntüsünden karar yetersayısının olduğu açık bir şekilde görülebiliyorsa, bu işaretle oylamanın elektronik sistemle yapılmasına gerek olmadığına karar verebilmesi gayet doğal karşılanmalıdır.

Biz, şunu teklif ediyoruz: Eğer, işaretle oylamalarda, ellerin havaya kaldırılması şekliyle yapılan oylama sonrasında Başkanlık Divanı bir tereddüde düşürse, bu tereddüt sonrasında -bu durumu onların takdirine bırakalım- gerekirse elektronik sistemle oylamaya karar verebilsinler ve yaptırınsınlar; ancak, bu tereddüt olayı yok ise, işaretle oylamanın, üyelerin el kaldırması şekliyle yapılmasıyla yetinilebilsin.

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Ama, yeni bir Divan kararı lazım.

ALİ GÜNAY (Devamla) - Yani, daha önce almış olduğumuz karar, biraz önce de söylediğim gibi, bir İçtüzük hükmü değildir. Başkanlık Divanı, elbette ki, İçtüzük hükümlerini uygulayacaktır ve bu İçtüzük hükümlerinin 139 uncu maddesine göre de, normal, olması gereken bir uygulama yapmıştır.

Konuşmacı arkadaşlarımızdan, özellikle aleyhte konuşan arkadaşlarımızdan birisi dedi ki: "Tatile çıkalım." Evet, değerli arkadaşlar; tatilde olmamız gereken bir tarihte Meclis çalışıyor, hepimizin kararıyla Meclis çalışıyor. Sayın Genç eğer tatile çıkmak istiyorsa, onu tutan yok, isterse tatile çıkabilir; ama, biz, çalışmak istediğimiz konuların tamamını görüşüp karara bağlayıncaya kadar çalışmalara devam etmeye kararlıyız. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Hepinize saygılar sunuyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Günay.

Sayın milletvekilleri, karar yetersayısı istendiğinde, Başkan ve kâtip üyeler arasında ihtilaf olmadığı takdirde, oylamanın işaretle, yani elektronik cihaz kullanılmadan yapılabilmesi hususu hakkında az önce usul tartışması açtım. Esasen, İçtüzüğün 87 nci maddesine göre, önergelerin işaret oyuyla oylanması gerekir; 1998'de söz konusu yapılan, bir tespittir, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının kararı değildir.

Devlette devamlılığın esas olduğunu çok iyi bildiğimin ve titizliğimin de altını çizmek isterim. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

Lehte ve aleyhte konuşmaları dinlediniz. Benim tutumumun doğru olduğu kanaatini koruyorum. Bu konuda Genel Kurulun kararını almayı uygun görüyorum. Bu nedenle, karar yetersayısı istenildiği takdirde, Başkan ve Kâtip Üyeler arasında ihtilaf söz konusu olmadığı takdirde, oylamanın işaretle yapılmasını oylarınıza sunacağım!..

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI METİN BOSTANCIOĞLU (Sinop) - El kaldırmak suretiyle ama...

BAŞKAN - Evet, el kaldırmak suretiyle.

Oylamanın... (FP sıralarından gürültüler)

Müsaade eder misiniz efendim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, oylamaya geçmeden, bir şey arz edebilir miyim efendim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kapusuz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, biraz önceki yaklaşımınızdan hareket ederek, şayet Başkanlık Divanı kararında, ihtilafsız olmak şartını arayacak olursak, orada, muhalefetten bir arkadaşın bulunması gerekir. Dikkat ederseniz, her üçünüz de iktidardansınız...

BAŞKAN - Karar değil efendim, tespiti o.

OĞUZ AYGÜN (Ankara) - Sayın Başkan, eksiksiz hakkınız var.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Divanda, muhalefetten de birinin olması lazım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Efendim, arz edeceğim husus, ikinci olarak da şudur: Sayın Kamer Genç söylemişti, şu anda zatiâliniz başta olmak üzere, oraya hangi üyeyi çıkartırsanız çıkartın, şu Genel Kurulun sayısını tespit etme şansı yoktur. Orada bulunan arkadaşlarımız çok iyi bilirler. Hakikaten bu işi yapmak çok zor.

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz efendim...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Onun için, bu konuyu uzlaşarak bir noktaya taşımak isabetli olur kanaatindeyim.

Oylamadan önce değerlendirmeniz için söylüyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kapusuz.

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) - Devam Başkan, devam...

BAŞKAN - Karar yetersayısı istendiğinde, Başkan ve Kâtip Üyeler arasında ihtilaf olmadığı takdirde, oylamanın, elektronik cihaz kullanılmadan işaretle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Neyin oylaması?!

BAŞKAN - Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Teşekkür ederim.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, efendim, biraz önce konuşma yapan sayın arkadaşımız...

BAŞKAN - Efendim 63'e göre tartıştık, karar aldık Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Biraz önce konuşma yapan arkadaşımız "Kamer Genç isterse tatile gitsin" dedi.

Bu, bir sataşmadır, iki cümleyle cevap vereyim müsaade ederseniz.

BAŞKAN - Efendim, bunun sataşma olmadığını siz de biliyorsunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en büyük çalışmayı gösteren benim, her kanun üzerinde çalışan benim. Bu arkadaşlarımız, kanunların ne olduğunu bilmezler; öyle zannediyorlar ki, birileri okuyor, getiriyor, talimatla parmak kaldırıyorlar. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından gürültüler) Halbuki, ben, hem Mecliste çalışıyorum hem de seçim bölgeye gidiyorum.

BAŞKAN - Sayın Genç, lütfen, yerinize oturur musunuz efendim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Yani, benim dediğim tatil... Bu Meclis yalnızca bu salonda çalışmaz ki!

BAŞKAN - Yerinize oturur musunuz efendim, böyle bir usul olmadığını siz de biliyorsunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Milletvekillerinin seçim bölgelerine gitmesi lazım; yani, ben, tatil derken, buradaki çalışmalarını bir süre tatil edelim de seçim bölgelerimize gidelim...

BAŞKAN - Efendim, maksat hâsıl olmuştur, yerinize oturur musunuz.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ama, kendilerinin karşıma çıkmaya cesaretleri yoksa, günah bende değil.

Görüşülen bir maddenin fazla fıkra ihtiva etmesi halinde, fıkraların ayrı ayrı açık oya sunulması istendiği takdirde, bu istemin yerine getirilmesinin zorunlu olup olmadığı hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
21	1	52	16.8.1999	843-848	Nejat Arseven	Şadan Şimşek	Sebahattin Karakelle

BAŞKAN - Bundan önceki oturumda, Fazilet Partisi Grup Başkanvekili Sayın Abdüllatif Şener, İçtüzüğün 83 üncü maddesine göre, maddenin fıkraları itibariyle oya sunulmasına ilişkin vermiş olduğu önergesiyle ilgili yapmış olduğumuz işlemin usule uygun olmadığını ileri sürmüştür. İçtüzüğün 63 üncü maddesine göre, usul tartışması açıyorum.

Lehte ve aleyhte olmak üzere, ikişer üyeye söz vereceğim.

Aleyhte, Sayın Abdüllatif Şener; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada, günlerdir, kamuoyunun çok yakından izlediği önemli bir kanun tasarısı üzerinde müzakerelerimizi sürdürüyoruz.

Doğrudan veya dolaylı, 54 milyon yurttaşımızı ilgilendiren ve bu tasarının Meclisten geçmemesi umudunu besleyen çalışanların yakından izlediği böyle bir tasarı görüşülürken, anamuhalefet partisi olarak Fazilet Partisi, görüşlerini ve düşüncelerini başından beri ifade etmiştir. Bu kanun tasarısının Meclisten geçmesi, ülke menfaatine değildir. Bu bakımdan, biz de, anamuhalefet partisi olarak, bu kanun tasarısının bu Meclisten geçerken ya düzeltilmesi veya hiç geçmemesi için, yasalara uygun olarak, elimizdeki bütün imkânlarla muhalefet edeceğimizi ve engelleyeceğimizi açıkça ilan ettik. (FP sıralarından alkışlar)

Şu ana kadar, Fazilet Partisinin, kanunlara ve İçtüzüğe uygun olarak yürüttüğü muhalefet anlayışı, herkesin gözü önünde cereyan etmektedir, kamuoyunun da, iktidar partilerinin de gözü önünde cereyan etmektedir. Hiçbir zaman, sertlikten ve Meclis çalışmalarını engellemekten yana tavır içerisinde olmadığımız da bütün üyelerin bilgisi dahilindedir. Ancak, usul tartışmasına konu olan talebimiz, bir İçtüzük hükmünün uygulanmasıyla ilgilidir. Biz Fazilet Partisi olarak diyoruz ki "biz, muhalefetimizi ve bu yasaı engellemeyi İçtüzük hükümlerine göre sürdürüyoruz ve sürdüreceğiz." O halde, İçtüzüğün 83 üncü maddesi açıktır; yoruma elverişli de değildir. Nedir 83 üncü madde, 83 üncü madde diyor ki: "Görüşülen bir madde birçok mesele veya fıkralardan mürekkep ise ve bunların ayrı ayrı oya konmaları onbeş üye tarafından yazılı olarak teklif olunmuşsa gereği yapılır."

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Görüşmekte olduğumuz madde dört fıkradır. Biz de, onbeş milletvekilinin talebiyle, hatta yirminin üzerinde milletvekilinin talebiyle bir önerge veriyoruz, "Sayın Başkan, 83 üncü maddeye göre, bu dört fıkralık maddenin her fıkrasını ayrı ayrı oya sunmanı istiyoruz" diyoruz. Sayın Başkan diyor ki "böyle bir talepte bulunamazsınız, ben, bunu işleme koymam." Sayın Başkan, Genel Kurulun oyuna başvuracağım diyor; öyle mi yapsam böyle mi yapsam... 83 üncü madde "Genel Kurulun oyuna başvurulur" demiyor ki, "Sayın Başkanın inisiyatifi vardır" da demiyor. 83 üncü madde açıkça ifade ediyor, diyor ki "eğer, onbeş üye talep etmişse, Başkan gereğini yapar." Burada Başkana düşen görev, her fıkrayı ayrı ayrı oylatmaktır; ama, Sayın Başkan, aynı önergede bulunan ikinci bir teklifimizi de İttüüzüğe uygun bulmuyor. O teklif nedir; her bir fıkranın ayrı ayrı açık oylamasının yapılması talebidir.

Değerli milletvekilleri, bu talep de İttüüzük hükümlerine uygun bir taleptir. 81 inci maddede özel bir durum düzenlenmiştir, "kanunun tümü ve maddeler hakkında eğer yirmi üye açık oylama isterse, yapılır" deniliyor. Fıkralar, açık oylamaya tabi değildir diyor Sayın Başkan; ama, 81 inci madde dışında, bu İttüüzüğün 140 ve 143 üncü maddeleri var. 140 inci maddesinde, eğer, İttüüzükte, bir hususun, özellikle gizli oyla veya açık oyla oylanacağı ifade edilmemişse, kaide olarak işaret oyuyla oylama yapılır deniliyor. 143 üncü madde de, işaret oyuna geçilirken, eğer onbeş milletvekili açık oylama isterse, Başkan, açık oylamayı yapmak zorundadır diyor. Dolayısıyla, konu, iki boyutu itibariyle de, Fazilet Partisinin İttüüzük hükümlerini uygulama talebidir; ama, hükümler son derecede açık, yoruma elverişsiz olduğu halde, Sayın Başkan "hem açık oylamayı yaptırmam hem de fıkralar itibariyle oylama yapmam" diyor.

Değerli milletvekilleri, bunun, izah edilebilecek, yorumlanabilecek, savunulabilecek hiçbir tarafı yoktur. Olsa olsa, sayın iktidarın şu talebi söz konusu olabilir: "Biz, bu kanun tasarısının Meclisten bir an önce çıkmasını istiyoruz. Zaman zaman, bir defaya mahsus veya birkaç defaya mahsus, İttüüzük hükümleri ihlal edilirse de önemli değildir; ama, kamuoyunun bu konudaki duyarlılığının bir an önce kapanması için, İttüüzük hükümlerini de gerekirse ihlal ederek, bir an önce bu tasarının yasalaşmasını istiyoruz, müzakerelerin uzamasını istemiyoruz; onun için, anamuhalefet partisi Fazilet Partisinin bu konudaki talebini de bu sebepten dolayı kabul etmemiz mümkün değildir" diyorsa, bunun, hukuk devletiyle bağdaşır bir tarafı yoktur sayın üyeler. (FP sıralarından alkışlar)

Evet, açıkça söylüyorum, biz, bu kanun tasarısının, şu ana kadar geçen maddelerini de dikkate alarak, bu Meclisten çıkmasını ülke menfaatine görmüyoruz. Kamuoyu da, bu kanun tasarısına "mezarda emeklilik" demiştir ve gerçekten, mezarda emeklilik tasarısıdır bu tasarı. Bu tasarının Meclisten geçmesini istemiyoruz; bunun için, yasal zeminde, her türlü engellemeyi yapacağımızı da ifade ediyoruz. Şu andaki talebimiz de, bu kanun tasarısının müzakerelerinin, İttüüzük hükümlerine uygun olarak yürütülmesi yolundadır.

Bu talebi kabul etmemek, bu talebe karşı çıkmak, uygulanmasını engellemek, kamuoyunun beklentilerine karşı -hukuk devleti beklentilerine karşı da aynı zamanda- doğrudan doğruya duyarsızlık anlamına gelir. Hukuk devleti konusunda en duyarlı olması gereken yer Türkiye Büyük Millet Meclisidir; Sayın Başkandır, muhalefetiyle, iktidarıyla bütün siyasî partilerdir. Hukuk devleti kuralları, bu Mecliste, her şeyden önce dikkate alınması gereken temel bir husustur, temel bir ilkedir.

Biz, açıkça, İçtüzük hükümlerinden yararlanan bütün engelleme hakkımızı ve gücümüzü ortaya koyacağız; şimdiye kadar koyduk, bundan sonra da koyacağız. (FP sıralarından alkışlar) Onun için, Sayın Başkanın ve iktidar partilerinin, Fazilet Partisinin, bu İçtüzük hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili talebini dikkate almalarını bekliyoruz.

Heyetinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Şener.

Başka söz talebi var mı efendim?

ALİ GÜNAY (Hatay) - Lehte söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Günay. (DSP sıralarından alkışlar)

ALİ GÜNAY (Hatay) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yüce Mecliste, çalışmalarımızı, elbetteki, içtüzük hükümlerine uygun olarak yapmak durumunda ve zorundayız. Ancak, bu çalışmalar içinde bulunurken, gruplar, maddelerin, kendi düşünceleri ve istekleri yönünde yorumlanmasını isteme hakkına sahip değildirlere. İçtüzüğümüzde, tartışma konusu yaptığımız konuyla ilgili 2 tane madde var...

ŞEREF MALKOÇ (Trabzon) - 4 tane madde var.

ALİ GÜNAY (Devamla) - Açık oylamayla ilgili... Onları ifade ediyorum.

Açık oylamayla ilgili düzenleme, 81 inci ve 143 üncü maddelerde mevcuttur. Biliyorsunuz, kanun teklifleri ve anayasa değişikliklerinin yanı sıra, genel görüşme, Meclis araştırması, Meclis soruşturması ve benzeri konularda oylamalar yapıyoruz. Acaba, bu oylamalarla ilgili 81 inci madde hangisini düzenliyor, hangisine münhasır olarak uygulanıyor, 143 üncü madde hangisine uygun düşüyor? Bu yorumu yaparken, bu maddelerin ifade ettiği hususları açıklığa kavuştururken birbirine karıştırmamamız lazım.

Değerli arkadaşlar, İçtüzüğün 81 inci maddesinin ikinci fıkrasına baktığımızda aynen şöyle diyor: "Anayasa değişiklikleri hariç, kanunun tümünün veya maddelerinin oylanması, yirmi üye tarafından açık oy istenmemişse, işaretle olur." Ne söyleniyor sayı olarak; verilen rakam yirmidir. Yazılı olan husus nedir; kanunun tümü veya maddeleri. Kanun diye tarif ediyor, başka bir şey sormuyor, başka bir şey yazmıyor ve sayıyı yirmi olarak belirliyor.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Şimdi, 143 üncü maddeye bakalım; maddenin birinci fıkrasını aynen okuyorum: "Anayasa, kanunlar ve İçtüzük gereğince işaret oyuna yahut gizli oya başvurulması zorunlu olmayan hallerde açık oylama yapılması en az onbeş milletvekilinin yazılı istemine bağlıdır."

Değerli arkadaşlar, İçtüzüğün 81 inci maddesinde öngörülen sayı yirmi ve yazılı olma şartı aranmıyor; ancak, 143 üncü madde, 81 inci maddede yirmi olan sayıyı onbeşe indiriyor, ancak, yazılı isteme durumunu da zorunlu olarak karşımıza çıkarıyor. Benim anladığım bu ve doğru olduğuna inandığım husus şu: 81 inci madde kanunun oylamasında uygulanan maddedir; 143 üncü madde, kanunların dışındaki oylamalarda uygulanan maddedir. Gayet açıktır; çünkü, birinde yirmi sayısı var, birinde onbeş sayısı var ve 81 inci maddede de gayet açık bir hüküm var "kanunun tümü veya madde" deniyor "fıkra" denmiyor. "Fıkra" denilmiş olsaydı, o zaman değerli arkadaşlarımın fıkrayla ilgili açık oylama istemlerinde "haklısınız" diyebiliriz. Maddenin veya yasanın tümü açık oylamaya tabi tutulabilir; burada uygulanacak olan 81 inci maddedir, 143 üncü madde değildir.

Saygılar sunuyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum efendim.

Başka söz talebi var mı efendim?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri)- Sayın Başkan, aleyhte söz istiyorum.

BAŞKAN - Aleyhte, Sayın Salih Kapusuz; buyurun (FP sıralarından alkışlar)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şu anda Sayın Başkan, kendi tutumuyla ilgili bir müzakere açmış bulunmaktadır. Bendeniz, aleyhte söz almış bulunuyorum. Her şeyden önce hukuk devletlerinde kuralların yapılması ve uygulanması, yapılış tarzına göre de değişikliği gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla, Sayın Başkan, o makamda oturuyor diye, kurallar, kendi yorum ve anlayışlarına göre şekil almazlar, almamalıdır. Çünkü, bu kural, biraz önce zatiâlinizin geçmişe atfettiğiniz birtakım uygulamaları örneklendirdiğiniz gibi, bundan sonraki uygulamalar için de örnek olabileceği için, bu tartışmanın doğru bir zeminde, doğru bir karara bağlanmasında da zaruret vardır. Aksi takdirde, bundan sonraki uygulamaların yanlış başlangıcı, geçmişe atfedilen değerlendirmelere bağlanırsa, bundan sonra da yanlış olacaktır. Eğer, biz, uygulamaları doğru yapar, bunu, bundan sonrası için de böyle devam ettirirsek, bu kurallar doğru uygulanmış olacaktır.

Sayın Başkan, elbette, stresli bir ortamda sürekli orada bulunuyorsunuz; ama, muhatap aldığınız milletvekili arkadaşlarımızın veyahut da grup başkanvekillerinin, en azından meramlarını anlatabilecekleri zemini, zatiâlinizin anlayışla karşılaması lazım; söz ve hitabınıza da bu ölçüler içerisinde yaklaşmalısınız.

Lehinde konuşan arkadaşımız bir değerlendirme yaptılar. Değerlendirmelerinde, açık oylamada, zannederseniz, öne çıkardıkları hususla oylamanın birbirine karıştırıldığı şeklinde oldu. Oylama var ve oylamanın da ayrıca şekilleri var; zaman zaman uyguluyoruz; bir oylama yapılacak, ama, açık oylamanın şekli nasıl olsun diye. Açık oylama var, işarî oylama var, gizli oylama var; bunlar hep oylama şekilleridir.

İçtüzüğün 81 inci maddesini okuduğumuz takdirde, sadece, bu kurumun içerisinde bulunan bizler değil, bizleri dinleyen bütün hukukçular, okuduğunu anlayan herkes, şundan ne anlar; birlikte bir kez daha okuyalım. Arkadaşımızın iddiası buraya dayandığı için ifade etmek istiyorum; 81 inci maddede "Anayasa değişiklikleri hariç, kanunun tümü veya maddelerinin oylanması, yirmi üye tarafından açık oy istenmemişse, işaretle olur" denilmektedir. Yani, bir grup milletvekilinin açık oy talebi olmazsa, işaretle oylama yapılacaktır; bunda bir problem yok; doğrudur bu hüküm. Ama, müzakere konusu olan husus bu değil, 83 üncü madde. 83 üncü maddenin ikinci fıkrasını bir kez daha okuyorum: "Görüşülen bir madde birçok mesele veya fıkralardan mürekkep ise ve bunların ayrı ayrı oya konmaları onbeş üye tarafından yazılı olarak teklif olunmuşsa gereği yapılır. Burada ihtilaf konusu nedir allahaşkına, ben bunu anlamadım.

Değerli arkadaşlar, ne Başkanlığa ne bir başka kesime, bu kanunda, özel bir yetki ve imkân verilmemektedir. Şayet, bu madde hoşunuza gitmiyorsa -İçtüzüğün değiştirilmesinin usulü bellidir-İçtüzüğü değiştirirsiniz, o değiştirilen İçtüzüğe göre de işlem yapılır.

Sayın Başkan, belki şuna takılmış bulunabilir; nedir o? Şimdiye kadar böyle bir uygulama olmamıştır. Hakikaten, şimdiye kadar bu tip talepler olmuş; ama, böyle bir uygulama olmamıştır. Ama, şimdiye kadar böyle bir uygulamanın olmaması, bu hükmü yok kılar mı? Hayır. Şayet, iktidar, birtakım sıkıntılardan dolayı, bu kanun, iki saat sonra çıksa, üç saat önce çıksa, bir gün sonra çıksa... Mühim olan, bu kanunun müzakere süresinin -çalışma zamanı itibarıyla- uzaması veyahut da kısılması değil; aslolan, bu kuraldır. Hukuk devletinde, hukuku yapan yasama meclisi üyeleri, şayet bu kuralları kendileri tanımaz, kendileri çiğnerlerse, o zaman, başkalarına söyleyecek sözümüz olmaz. (FP sıralarından alkışlar) Dayatmalardan şikâyetimiz oluyor, sıkıntılarımız oluyor, kurallar çiğneniyor, hukuk siyasallaştı diyoruz; hepimiz, bu dertten, ortak bir şekilde, şikâyetçi bulunuyoruz. O zaman, hüküm bu...

Değerli arkadaşlarım, yine, Grubumuzdan böyle bir talepleri olursa, Grup, bunu da yerine getirir. İlle de, bu uygulama konulmasın, şimdilik zamana ihtiyaç vardır diyebilirsiniz; ama, bizim böyle bir yaklaşıma evet dememiz bile, bu kuralı ortadan kaldırmaz. Demek ki, oylama ve şekilleri ile maddenin her bir fıkrasının ayrı ayrı oylanmasını istemiş olmak farklı şeylerdir. Sayın Başkanın tutumu yanlıştır.

Sayın Başkan bir başka yanlışı da şurada yapmaktadır. Bu kural burada açık dururken "efendim, ben, bunu Genel Kurula soracağım" demiş olması fevkalade hatalıdır. Sayın Başkan, bunu uygulamak istemiyorsanız, böyle bir

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

yola giremezsiniz, böyle bir uygulama yapamazsınız; yapacağınız şey, bir içtüzük değişikliğini derhal gündeme almak, prosedürü gereği Meclise indirmek, Genel Kurulda bu değişikliği yapmak, ondan sonra, söylediğiniz uygulamayı yerine getirmektir. Siz, burada, bu hüküm ve bu kural bulunurken, çıkar da, Genel Kurulda, içtüzük ihdas edercesine, bir oylamayla, bir hükmü ortadan kaldırmak isterseniz, o zaman şöyle bir uygulamayı yapınız lütfen: Bu içtüzük, bu kanun çıkıncaya kadar yürürlükten kaldırılmıştır, oylarınıza sunuyorum deyiniz -çoğunluk iktidar tarafında mevcuttur; içtüzüğü bir kenara koyunuz- ondan sonra, istediğiniz gibi bu Genel Kurulu yönetiniz! Bu, kesinlikle doğru değil.

Değerli arkadaşlar, onun için, biz, hissiyatımızla değil, kendi yorum ve anlayışımızla değil, çıkarılmış olan, değiştirilinceye kadar geçerli bulunan hukuk kurallarına uyarak buradaki işlemlerimizi tamamlamamızda fevkalade fayda vardır; bunun dışındaki uygulamalar yanlış olacaktır. Benim arzım budur.

Sayın Başkanın, böyle bir açık hüküm varken, bunu, başka yorumlarla, başka maddelerle ilişkilendirerek, bu hükmü çığnemiş olması fevkalade yanlış olacaktır. Onun için, bu düşüncenizden ve böyle bir yanlış uygulamadan vazgeçmenizi tavsiye ediyorum.

İsteğimiz de şudur: Şayet, siz, bu konuda, bizim Grubumuzdan, tek tek fıkraların oylanması... Bundan sonraki uygulamalar için endişe duyuyor olabilirsiniz. Bu konuyu, biz, şimdilik talep etmeyebiliriz; ama, bu kural burada vardır, bu kuralı değiştirmedikçe, bu kurala hepimizin uymak mecburiyeti vardır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kapusuz.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, lehinde söz istiyorum.

BAŞKAN - Lehinde Sayın Köse; buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben de, konuşmama başlarken, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum ve Başkanımızın, şu anda Genel Kurulumuzun çalışmalarını yürüten Sayın Başkanımızın, şu anda yapmış olduğu işlemin doğru olduğunu ve herhangi bir yanlış yapılmadığını söylemek istiyorum.

81 inci madde açıktır sayın milletvekilleri. Tabii, kanunun çıkması konusunda karşı olabilirsiniz, kendi düşüncelerinizi ortaya koyabilirsiniz, muhalefet olarak daha iyi olmasını arzu edebilirsiniz. İktidar partisi veya hükümet bir kanun tasarısı getirmiştir; usul, İchtüzükte bellidir. Ben, bir ara tereddüt geçirdim, Sayın Abdülatif Şener Beyefendinin yanına gittim, hatta, usul tartışmasını ben talep ettim; ancak, değerli Grup Başkanvekilimizin, o andaki içerisinde bulunmuş olduğu psikolojik durumun buna müsait olmadığını gördüm ve çekildim.

Şimdi, Sayın Meclis Başkanvekili, bütün bunlara rağmen, doğru işlem yapmasına rağmen, insicamı temin etmek, sükûneti temin etmek için ve bu yasa tasarısının da ülkemize faydalı bir yasa tasarısı olduğuna inandığı içindir ki... Çünkü, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, şu anda, Türk Milletinin

temsil edilmiş olduğu Meclisin Başkanı; aleyhe herhangi bir olaya vesile olamaz, lehe olan bütün meseleler için de gayret sarf etmek mecburiyetindedir, asli görevi budur. Buna rağmen, ara verdi ve arkada, kendi odasında grup başkanvekillerimizi bir araya getirmek suretiyle görüşlerimizi aldı. Muhalefet ve iktidar partisinin grup başkanvekillerinin, kendi düşünceleri istikametinde düşüneceklerine belki inanabiliriz, öyle de olabilir; ama, orada hakem var. Sıkıştığı anda veya herhangi bir bilgi sorması gerektiği anda ya da geçmiş dönemlerdeki uygulamalar konusunda bilgisine müracaat ettiği çok değerli, yetmiş bürokratlarımız var, Mecliste bu görevi üstlenen arkadaşlarımız var. O arkadaşlarımızı dinledikten sonra, bu meselede artık ısrar etmememiz gerektiğine ve uygulamanın da doğru olduğuna ben de orada kanaat getirdim.

Şimdi, 85 kişinin ismini orada okutmak, kanunun çıkmasını engellemek demek değildir. 85 kişinin yerine, 500 kelimeyi geçmemek kaydıyla, engel olacağınız şekliyle, gerekçenizi ve ona göre hangi konuyu istiyorsanız onu yazabilirsiniz. Onun için, kamuoyu, bu yüce millet, herşeyi açıklıkla görmektedir. Ben diyorum ki: Türkiye Büyük Millet Meclisi, kavga yapmadan, bu işi, sabırla, teenniyle götürecektir. Bağcıcı dövdürmeyeceğiz, üzümü yiyeceğiz Allah'ın izniyle.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Köse.

Değerli milletvekilleri, söz konusu işlemle ilgili olarak, Yüce Genel Kurulun 12.6.1985 tarih ve 112 nci, 19.3.1987 tarih ve 79 uncu, 30.4.1987 tarih ve 97 nci, 17.8.1988 tarih ve 36 ncı, 20.3.1992 tarih ve 56 ncı, 23.6.1994 tarih ve 122 nci, 28.4.1994 tarih ve 97 nci birleşimlerinde ve ayrıca dün, yine Fazilet Partisi Grubundan talep edilen bu tür bir işlem karşısında, biraz önce benim yapmış olduğum uygulama yapılmıştır Başkanlık tarafından.

Başkan olarak yapmış olduğum işlem, yerleşmiş uygulamalara tamamen uygundur. Bu nedenle, İçtüzüğün 63 üncü maddesine göre, görüşmeler sonucunda oya başvurmayı gerekli görmüyorum. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, bu durumda, 83 üncü maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kalkmış mı oluyor efendim?

BAŞKAN - Hayır efendim, kalmış olmuyor; gereği, Yüce Genel Kurulun oyunu almak suretiyle yerine getirilmiş oluyor. Ben de bu işlemi yaptım; siz değerli bütün milletvekillerinin takdirine sundum. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Hayır efendim, yürürlükten kaldırdınız şimdi.

MUSA UZUNKAYA (Samsun) - Yürürlükten kaldırdınız.

BAŞKAN - Zannediyorum ki, şahıs olarak kendim değil, bu konuda gereğinin ne şekilde yerine getirileceği hususunda Yüce Heyetin görüşünü almak en doğru yoldur.

Çok teşekkür ediyorum.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

(8/6) esas numaralı Meclis araştırması önergesinin görüşülmesi sırasında, Başkanın tutumu hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
21	2	33	14.12.1999	309-319	Mehmet Vecdi Gönül	Cahit Savaş Yazıcı	Mehmet Ay

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bakın, bu ay ramazan ayı. (FP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Dinleyelim efendim... Lütfen oturalım...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Bugün, Cenabı Peygamberimizin "haram ayları" dediği, kâfirlerle dahi savaş yapılmayacağı şeklinde men koyduğu ve hepimizin saygı duyduğu... Hepimiz de bu mübarek aya saygı duyan insanlarız.

Bir hususu hatırlatmak istiyorum; bakın, bayrağın olmadığı yerde ibadet yapamıyor Çeçen kardeşlerimiz, devletin olmadığı yerde ibadet yapamıyor Çeçen kardeşlerimiz; ama, Türkiye Cumhuriyeti Devleti var, bayrağımız var ve ibadetimizi yapıyoruz. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı...

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Usul bu mu Sayın Başkan?

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın Başkanım, müsaadenizle...

Sayın Abdülatif Şener, ne sürçülisan ettiğini ne de yanlış bir kelime kullandığını hiçbir şekilde ifade etmiyor; tekrar vurguluyor ve devam ediyor; "Rus lobisi yerleşmiştir, bunu açıkça ifade ediyorum." Geçiyorum.

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) - Baştan oku!..

İSMAİL KÖSE (Devamla) - "Bu lobi hükümeti yanlış yönlendirmektedir." Yani, devletin içerisinde bir lobi var, Rus lobisi var, Rus etnik yapısından bir lobi var ve bu lobi Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini de yönlendiriyor diyor. "Bu lobinin ayakları nerelere kadar uzanıyorsa, en kısa zamanda tespit edilmelidir. Türkiye'nin menfaatleri bu lobinin yönlendirmelerine kurban edilmemelidir."

Değerli arkadaşlarım, bakın, kendisinin içerisinde bulunduğu haleti ruhiyesini konuşmasına intikal ettirmiş, burada zabıtlara geçmiş ve tekrar devam ediyor: "Geçen yüzyılda, koyu Rus yanlısı Mahmut Nedim Paşa adlı bir sadrazam vardı.

Değerli arkadaşlarım, anlaşılan odur ki, Cumhuriyet döneminde, Mahmut Nedim Paşaların sayısı artmışa benziyor.(DYP sıralarından alkışlar)"

Evet "DYP sıralarından alkışlar".

ABDULLAH GÜL (Kayseri) - Bunda ne var?

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Şimdi, bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Burada, kardeşiz, duygularımız bir yere kilitlendi, bir yere konsantre olduk. Bu konsantrasyonumuzu bozmak için bir dinamit konuluyor. Kim bu dinamiti koyan; Çeçen olduğunu iddia eden ve Çeçen haklarını savunma heyecanını gösterme durumundaki olan...(MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

Şimdi, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin içerisinde, gayri resmî, illegal veya bizim milletimizin herhangi bir unsurundan olmayan hiç kimse yoktur, hele devlet görevlisi olarak hiç kimse olamaz.

Dolayısıyla, bunu bir inat meselesi yapma Sayın Şener...Sayın Şener, ben, size sesleniyorum; bunu, bir inat meselesi yapma...(FP sıralarından "Usul bu mu?" sesleri, gürültüler)

(MHP ve FP milletvekillerinin birbirleri üzerine yürümeleri)

BAŞKAN - Yerinize oturun efendim, yerinize...

Sayın Sobacı, lütfen...

ŞÜKRÜ ÜNAL (Osmaniye) - Efendim, zatîâliniz, biraz sükûnete davet edecek yerde, dinamiti siz koyuyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen yerinize oturun efendim...

Sayın milletvekilleri, yerinize oturmazsanız ara vereceğim...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın milletvekilleri...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri, yerinize oturun; yoksa, ara vereceğim. (MHP ve FP sıralarından gürültüler)

İdare amirleri, lütfen göreve...

İSMAİL KAHRAMAN (İstanbul) - Sayın Başkan, böyle usul konuşması olmaz; kapatacaksınız ya da ara vereceksiniz.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri... Yerinize oturun efendim, yerinize oturun... (MHP ve FP sıralarından gürültüler)

MURAT AKIN (Aksaray) - Ara ver Başkan... Ara ver...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Hayır, ne arası kardeşim?! Ne arası veriyor?! Konuşma yapıyoruz.

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - İdare amirleri Sayın Başkan... İdare amirleri...

BAŞKAN - Söylüyorum efendim, idare amirleri görev başına diyorum.

Efendim, yerinize oturun lütfen... (MHP ve FP sıralarından gürültüler)

YAŞAR TOPÇU (Sinop) - İsmail Bey yatıştırmaya çalışın .

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Toparlayacağım; ama, otursunlar...

BAŞKAN - Yerinize oturun!.. Yerinize oturun!..

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

ŞÜKRÜ ÜNAL (Osmaniye) - Tahrik etmeyin.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Tamam kardeşim, ben söylüyorum; ben tahrik etmiyorum.

(FP ve ANAP sıralarından "Sayın Başkan bitirin" sesleri, gürültüler)

Hayır, niye bitiriyor kardeşim, niye bitiriyor?! Gel, özür dile!

MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) - Başkanım, kapatın; hepimiz ayağa kalktık...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın Başkanım... Sayın Başkanım, bir saniye... Bitireceğim.

BAŞKAN - Hayır kapatacağım...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Hayır, bir saniyenizi istirham ediyorum, bitireceğim.

BAŞKAN - Dinleyen yok ki... (Gürültüler)

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Bakın, geçti arkadaşlarımız.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - İsmail Bey konuşmayın.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Hayır bir şey olmaz...

Değerli milletvekilleri... Değerli milletvekilleri... Sayın milletvekilleri, lütfen oturur musunuz... (Gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, yerinize oturun lütfen.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, bakın, söylediklerimi lütfen takip etmenizi istirham ediyorum. Sayın milletvekilleri, bakın, bir söz söylüyoruz; burada...

VEYSEL CANDAN (Konya) - Başkanım, kapatın...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Değerli Başkanım... Bakın, tekrar istirham ediyorum Sayın Başkanım... (Gürültüler)

BAŞKAN - Sayın Köse, bir dakika müsaade eder misiniz.

Değerli arkadaşlar, yerinize oturmazsanız ara vereceğim; ancak, ara vermekle bir yere varılmıyor. Yerinize oturun, sayın hatibi dinleyin lütfen...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Değerli Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Köse, siz de lütfen yalnız usul hakkında...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Bakın efendim, usul hakkında söylüyorum...

VEYSEL CANDAN (Konya) - Neresi usul hakkında bu konuşmanın?!

BAŞKAN - Efendim, yerinize oturun lütfen...

VEYSEL CANDAN (Konya) - Neresi usul hakkında?!

BAŞKAN - Biraz sabırlı olalım efendim, bunu bitirmek zorundayız.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Rahatsız mı oldun Sayın Candan, rahatsız mı oldun?!

VEYSEL CANDAN (Konya) - Hakaret ediyorsun, usul hakkında konuşma mı bu?! (MHP sıralarından gürültüler)

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Rahatsız mı oldun?! (FP sıralarından gürültüler "ne rahatsızlığı" sesleri)

VEYSEL CANDAN (Konya) - Tahrik etme ya...

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) - Sayın Köse, lütfen...Tahrik etme...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri... (MHP ve FP sıralarından gürültüler)

NURETTİN AKTAŞ (Gaziantep) - Yeter artık Sayın Başkan... (MHP ve FP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, yerinize oturun lütfen... Yerinize oturun...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın Başkanım, işte, benim aylardan bu yana söylediğim, aylardan bu yana üzerine titrediğim konu buydu. (MHP ve FP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, yerinize oturun lütfen...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Bu güzel havayı bozmamak ve bu verimli çalışmaları engellemek için, sabretmenin çok önemli bir faktör olduğunu her zaman söyledik. Lütfen, konuşmalarımıza dikkat edelim, lütfen birbirimizi tahrik etmeyelim. Hassasiyetlerimiz vardır, hepimizin hassasiyeti vardır. Burada, Türkiye Cumhuriyeti Devletini mukaddes kabul etmeyen herhangi bir insanın olduğunu da kabul etmiyorum; ama, bir söz sarf edilmiştir. Bu sözün geri alınması gerekiyor. Bu söz, benim şahsi meselem değil, Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun da meselesi değil. Bu söz, üç siyasî partiden müteşekkil hükümete yukarıdan aşağıya büyük bir hakaret içeriyor. Ben, hükümetin adına konuşmuyorum, öyle bir usul de yok; ama, ben, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin sadık bir vatandaşım. Bu vatandaşlık görevimi de bir manada yerine getiriyorum ve zatiâlinizin üstün devlet görevi yaptığınızı... Aynı müessesede beraberce olduğumuz ve aynı istikamette duyguları paylaştığımız için, sizin adınıza üzülüyorum Sayın Başkanım. Siz, olayı çok basite indirgemek suretiyle "efendim olmuştur böyle bir şey, deklarasyonu yayınlayalım, önemli olan, oylama yaparsak sıkıntıya gelirsiniz" şeklinde, iktidar partisini -bir tehdit olarak kullanmak suretiyle önergely- böyle yönlendirmeye gitmediğinize de eminim. Sizin de, iyi niyetle, buradan bir netice almak düşüncesinde olduğunuzu biliyorum; ancak bir şeyi daha biliyorum: Bu zabıtlarda, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Rus lobisiyle donanmış olduğunu ve Rusya'nın lehine çalışmış olduğunu söylemek, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı olarak sizin... Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bir parçasısınız. Bakın, üç tane müessesemiz var; idare, yürütme ve yasama.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

VEYSEL CANDAN (Konya) - Nasıl usul bu?!

MUSTAFA GÜL (Elazığ) - Sus be kardeşim!

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Yasama, devletin bir parçası. Sayın Başkanım, eğer Türkiye Cumhuriyeti Devleti Rus lobisiyle suçlanırsa, Türkiye Büyük Millet Meclisinde de onun uzantıları var demektir. Anayasaya göre...

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Uzantısı orada.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Evet...

Onun için, biz, üç grup olarak, bunu kökünden reddediyoruz. Bu cümlelerin, ister tevil yoluyla, ister maksadını aşmak suretiyle, hangi manada kullandıysa, Türkiye Cumhuriyeti Devletini bu töhmetten elbirliğiyle kurtarmamız lazım. Hani, yine de anlayacağınız dilden hep beraberce söylüyorum: İnelleha meaz sabrin: Allah sabredenlerle beraberdir.

Saygılar sunuyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan...

ÖMER İZGİ (Konya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz efendim, gruptan konuşuldu.

Şimdi, ben size 102 nci maddeyi açıklamak zorundayım... Şimdi, geldiğimiz noktada, genel görüşme açılıp açılmamasını oylamak zorundayım. (MHP sıralarından gürültüler)

Bir dakika, sözümü dinleyin...Sözümü dinleyin... Oylanmasını istemiyorsanız, onu da anlayışla karşılarım. Zaten bir saatten beri sabır gösteriyorum; içinizde belki en soğukkanlı benim. (MHP ve DSP sıralarından gürültüler)

SAĞLIK BAKANI OSMAN DURMUŞ (Kırıkkale) - Yönetiminiz tarafsız değil, biz de sabır gösteriyoruz...

BAŞKAN - Bakın arkadaşlar...

SAĞLIK BAKANI OSMAN DURMUŞ (Kırıkkale) - Tarafsızlığınızı yitirdiniz, biz sabır gösteriyoruz. Lütfen... Oylayacağım diye tehdit ediyorsunuz. Biz sabır gösteriyoruz; tarafsızlığınızı yitiriyorsunuz.

BAŞKAN - Hayır.

102 nci madde oylanmasını amir. Ben, İsmail Beyin söz istemesinden, usul hakkında bize yol göstermesini bekliyordum.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Sizin göreviniz, özür dilemesini sağlamaktır efendim. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Şimdi...

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Türkiye Büyük Millet Meclisinin şahsına karşı yöneltilmiş bir hakaret vardır.Özür dilemesini sizin sağlamanız gerekir.

BAŞKAN - Sayın milletvekili, defaatle, kendisine söz verdim; özür dilemedi. (DSP ve MHP sıralarından "o zaman, dışarı çıkar" sesleri; FP sıralarından gürültüler)

Affedersiniz... Affedersiniz... Özür dilemesini gerektirecek bir şekilde olmadığını açıkladı.

Şimdi... (DSP ve MHP sıralarından gürültüler)

YÜCEL ERDENER (İstanbul) - Nasıl olmadı?!

BAŞKAN - Müsaade eder misiniz efendim.

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Dışarı çıkarılması gerekiyor.

BAŞKAN - Müsaade edin efendim.

ÖMER İZGİ (Konya) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Ömer Bey söz istiyor; belki, bize yol gösterecek bir şey söyleyecektir.

YÜCEL ERDENER (İstanbul) - Bilmiyorsanız işi, bilenler gelsin. Bu kadar basit efendim. Bu saate kadar sizi dinliyoruz.

BAŞKAN - Hanımefendi, müsaade edin.

Sayın İzgi, mikrofonunuz açıldı; buyurun, konuşun.

ÖMER İZGİ (Konya) - Sayın Başkan, ben, bu olaylara neden olan konuşma sırasında, deklarasyon hazırlığı için salonun dışındaydım. O bakımdan, o zamanki konuşmaları kulağımla duyup, gözümle görmedim; ancak, şimdi gelen zabıtları incelediğimde, daha, konuşmacı Sayın Şener, "Türk Devleti" adından bahsedip, içine de "Rus lobisi"ni soktuğu zaman, zatiâlinizin, İçtüzüğün 66 ncı maddesi gereğince, derhal, sözünü kesmeniz gerekirdi. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar) Ayrıca, ikazlarınıza rağmen aynı konuşmaya devam ederlerse, salondan çıkarılmaya kadar ceza vermeniz gerekeceğini de sizler biliyorsunuz.

Şimdi, bu durumda, mademki, konuşması sırasında, Başkanlık Divanı olarak gereğini yerine getirmediğiniz, şu anda getirmenize İçtüzükte bir engel yok; yani, sayın konuşmacıyı kürsüye davet ederek, konuşmasının tevîl yoluyla, tavih yoluyla, kendisinin bizlerin anladığının dışında konuşma yaptığını söylemesi yeterli olabilir; ancak, buna rağmen, eğer, sayın konuşmacı "ben, sözümü geri almıyorum, sözümün yanlış anlaşılması yönünde de herhangi bir ikrarda bulunmam" derse, o zaman "söylemedim" demesi de işe yaramayacak, o sözü söylemiş durumuna düşecektir. İşte, ondan sonra, bu Genel Kurul gereğini yapar.

Şimdi, ben, sizleri göreve davet ediyorum. Lütfen, konuşmacıyı çağırın ve Türk Devletinde Rus lobisinin varlığını söyleyip söylemediğini, o anlama gelecek bir ifadeyi kullanıp kullanmadığını açıklasın ve Genel Kurulumuz tatmin olsun efendim.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Teşekkür ederim. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz...

BAŞKAN - Buyurun Bülent Bey.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Yerimden mi?..

BAŞKAN - Yerinizden lütfen.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Efendim, yerinizden...

ABDULLAH GÜL (Kayseri) - Sayın Başkan, o kadar mesele var; çıksın kürsüden izah etsin, sakın sakın konuşsun; usul tartışması açtınız...

BAŞKAN - Evet, buyurun efendim.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kuzey Kafkasya ve Çeçenistan olaylarıyla ilgili genel görüşme açılıp açılmamasına ait öngörüşme yapıldı. Bütün grupların değerli temsilcileri önemli konulara temas ettiler ve gerçekten faydalı bir görüşme oldu. Grup sözcümüz ve bu önerenin ilk imza sahibi Sayın Şener, konuşmasını 30 dakika olarak yaptı; 20 dakikası Grubumuz adınadır, 10 dakikası şahsı; yani, imza sahibi adınadır. Yarım saatlik konuşmanın bütünü incelendiği takdirde, bu konudaki hassasiyetinin hangi boyutlarda olduğu açıkça görülür. Yıllarca hukukçuluk yaptık... (DSP sıralarından "oo!" sesleri)

Lütfen, istihza etmeyin... Bakın, gece saat 12.00'yi geçti ve üzüntü duyan bir arkadaşınız olarak konuşuyorum.

Bir konuşmada yanlışlık olup olmadığı, bir kitapta suç işlenip işlenmediği, bir cümleden, bir sayfadan hareket edilerek bulunmaz; bütününe bakılır, ne amaçlandığı anlaşılır. (MHP sıralarından gürültüler)

Müsaade eder misiniz arkadaşlar...

BAŞKAN - Efendim, dinleyelim lütfen.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, itiraz edilen noktaya da geleceğim. Sayın Şener, bu konuşmada, bir hususun üzerinde durdu; hiç tepki almadı. Hatta, şu anda en çok tepkiyi gösteren partimizin üyeleri bile "çok doğru" dediler, tasdik ettiler. O da şuydu: Bugün, Türkiye'nin dış politikasıyla ilgili bir konu görüşülüyor, Sayın Dışişleri Bakanı ve Kafkaslarla ilgili bakanlığın bürokratları, bu toplantıya katılmadılar. Bu, gerçekten dikkat çekici bir olaydı; ama, bunu herkes kabul etti, uygun gördü ve makul gördü, bu konuda bir itiraz olmadı.

İkincisi, Sayın Başbakan'a atfedilen ve gerçekten, televizyonda da söylendiği zaman hepimizin işittiği "Çeçenistan'ı, Rusya'nın bir iç meselesi

olarak görme" ifadesi konuşuldu, bunda da tepki olmadı; çünkü, bu da bir gerçektir. Rusya'ya niçin gittiği soruldu; bunun da zamansız ve yersiz olduğu ifade edildi. Bu konuda da, sanıyorum, sükûtle takip edilen bir konuşma oldu. (DSP sıralarından gürültüler)

ERDOĞAN TOPRAK (İstanbul) - Sonuca gel...

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkanım, bir konuya gelindi ki, orada tepki oldu. Sayın Köse, DSP'li sayın arkadaşlarımız ve hemen herkes, bu konuda bir yanlış anlaşılma olduğunu düşündü. (DSP sıralarından "düzeltsin o zaman" sesleri) Siz, doğru anlamış olabilirsiniz; ama, Anayasanın 83 üncü maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine kürsü masuniyeti veriyor ve konuşmasında eğer yanlışlık varsa, Sayın İzgi'nin ifade ettiği gibi, bir konuda, Sayın Başkan görevini yapıyor. Burada itiraz edilen söz -zabıtlara baktığımız zaman- şudur: Rusya ve Çeçenistan olayları birlikte incelendiğinde, Türk dış politikasının ve Sayın Başbakanın Rusya ziyaretinin niçin zamansız olduğu köşe yazarlarınca ortaya konuldu, denildi ki "Rusya'da Türk müteahhitlerin büyük ölçekte işleri var. Rusya, kuvvetli bir sınırdışımızdır, ülkemize yakındır, Türkiye üzerinde emelleri vardır. Rusya'yla ilişkilerin iyi olmasında, Türk dış politikası adına faydalar umulmaktadır." Bu köşe yazarlarından bir kısmı, işi biraz daha ileri götürdüler, tahlil ettiler. Bunlardan birisi de, Sabah Gazetesinin yazarlarından Sayın Cengiz Çandar'dır; köşesine aldığı bir yazısında "acaba, Türkiye'de bir Rus lobisi mi var" diye bir köşe yazısı yazdı. Eğer, tutanağa bakılırsa -lütfen, sabrınızı istirham ediyorum- Sayın Şener'in ifadesi şudur: "Bir gazetenin yazarlarından birisi Türkiye devlet sistemi içerisinde âdeta bir Rus lobisi mi vardır" gibi bir cümleyi konuştu.

Bir defa şuna dikkat etmemiz lazım...

ERDOĞAN TOPRAK (İstanbul) - Sayın Başkan, dahası var, devamı var...

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Efendim, takdir sizlerin.

Şimdi, ben, duyguların ve hislerin iyice ayağa kalktığı, akıl ve mantığın biraz uzaklara kaçtığı bir zamanda konuşuyorum; ama, burada, hakikaten hepimiz birer Çeçeniz; kimse bunu kendisine bir mazhariyet gibi görmesin. Hepimiz birer Çeçeniz. Nasıl Bosna-Hersekli gibi olduysak, nasıl Kosovalı olduysak, nasıl zulme uğradığı zaman Filistinli olduysak, bugün de, burada, hepimiz birer Çeçeniz. Dindaşlarımızın, zulme uğrayanların, mağdur olanların haklarını müdafaa etmek için buradayız; onların meselelerine kardeşliğimizi göstermek için buradayız. Bu, sadece Sayın Şener'in vazifesi değil, hepimizin vazifesidir, hepimizin görevidir.

Burada itiraz edilen sözün, bir gazetede çıkan köşe yazısından hareketle yazara ait bir görüş olduğunu Sayın Şener konuşmasında ifade ediyor.

İBRAHİM YAVUZ BİLDİK (Adana) - Ne alakası var?!

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Bunu "âdeta" kelimesi olarak da söylüyor. Türkiye'de bir kısım ihalelerin alınmasında Fransız lobilerinin, İngiliz lobilerinin, Amerikan işadamlarının etkisi olduğu söylene, bir zamanların

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

siyasî düşünceleriyle şimdi birbirlerine çok yakın gibi duran iki siyasî partinin temsilcilerinin birbirlerine bağırıp çağırımları sırasında konuştukları ifadeleri burada konuşmaya kalksak, sanırım birbirimize selam verecek halimiz olmaz. Burada konuşulan, bir köşe yazısında, birisinin Türkiye'de Rus menfaatlerini koruyan bir lobi olup olmadığı konusudur.

Ben, sizin hassasiyetinizi şu noktada kabul ediyorum. Her Türk milliyetçisi, Türk devleti içerisinde Rus lobisi olmaması gerektiğine inanır; bunun sahipleri varsa, bunları da cımbızla ortaya çıkarır ve haklarını görür. Eğer, bu konuyu söylüyorsak, bunda aramızda hiçbir fark yok; ama, Sayın Şener'in bir tek cümlesini 30 dakikalık konuşmanın içerisinde alıp, bunu bir siyasî rant haline getirmeyi, inanıyorum ki, hiçbirimiz aklımızdan geçirmiyor; ama, lütfen hislerimizi değil, şu mukaddes davanın, şu mazlum milletin derdine nasıl çare olabileceğsek... Her şey söylendi. Ben kendi adıma -konuşulanlar, söylenenler, burada ortaya dökülen gerçekler adına değil, ama- bütün arkadaşlarımdan gecenin saat 00.30'unda, 550 milletvekilinin birbirini sevmesi ve bir millî davada millî bir takım gibi görünmesi gayreti içerisinde olmasına inanıyorum ve bu konuda bütün partilerin üzerlerine düşecekleri yapacaklarına inanıyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, müsaade eder misiniz efendim...

Şimdi, geldiğimiz noktadan ileri gidebilmemiz için 102 nci maddenin gereğini yapmama telkinini sizden aldım; yani, diyorsunuz ki "oylama sıkıntı getirir."

MEHMET TELEK (Afyon) - Hayır!

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Görevinizi yapın Başkanım.

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Şartlı uygulamayın.

BAŞKAN - Efendim, müsaade eder misiniz...

Şimdi, bu saatten sonra biz iki kanun daha görüşeceğiz. İki kanun daha görüşecek zamanımız da olduğunu zannetmiyorum. İkincisi, aklıselim ve en doğru kararın verilebilmesi için, belki biraz zamana ihtiyacımız var.

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Sayın Başkan, oylayalım.

BAŞKAN - Bakın, şimdi, bunu oylamayı bir sayın üyemiz tehdit olarak kabul etti. Şimdi, tehdit olarak kabul edilmiş bir olayı, benim gündeme getirmem yanlış olabilir; hakikaten yanlış olabilir. Şimdi, İktüzük, oylama yapmadan, daha ileri gitmeme mani. Anlatabiliyor muyum derdimi... O zaman iki şeyden birini yapacağım. Bakın...

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Sayın Başkan, görevinizi yapın.

BAŞKAN - Efendim, beni dinleyin lütfen... Efendim, beni dinleyin lütfen...

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Lütfen İctüzüğü ifa edin... Lütfen şartlı konuşmayın...

BAŞKAN - İctüzük...

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Sayın Başkan, davet etmek bu kadar zor mu geliyor size; davet edin bakalım arkadaşı...

BAŞKAN - Hayır, davet ettim.

İctüzük, şu aşamada oylama yapmamızı istiyor...

AHMET GÜZEL (İstanbul) - O zaman, gereğini yapalım.

BAŞKAN - ...ama, oylamaya karşı, oylamanın getireceği sonuçların, sonra, gayri kabili telafî bir noktada, birbirimizi üzecek noktada olmamamız lazım. Onun için, ben, müsaade ederseniz, toplantıyı kapatmayı düşünüyorum. (DSP ve MHP sıralarından "hayır" sesleri; FP sıralarından "kapatalım" sesleri.) Efendim, yarına kadar bir zaman kazanınız. (DSP ve MHP sıralarından "hayır, hayır" sesleri; FP ve DYP sıralarından "oylayın" sesleri)

MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) - Oylayın efendim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, her konuşmada tansiyon yükseliyor. Her konuşmada birbirinizi kıracak hareketlerde bulunuyorsunuz. Buradan, benim size... Bu toplantının devamı süresince birbirinizi daha fazla kırmanızı arzu etmiyorum.

HASAN ÖZGÖBEK (Uşak) - Sayın Başkan, Sayın Şener, böyle bir şeyi kastetmediyse buraya çıksın, desin ki...

BAŞKAN - Efendim, kastetmediği, kastettiği kendisini alakadar eder. Ben onu söyledim... (DSP ve MHP sıralarından gürültüler)

HASAN GÜLAY (Manisa) - Sayın Başkan, görevini tam yap!

BAŞKAN - Hayır efendim...

AKİF SERİN (İçel) - Taraf tutmayın Sayın Başkan.

BAŞKAN - Ben onu zorla, herhangi bir harekete... Hiçbir sayın milletvekilini...

M. HADİ DİLEKÇİ (Kastamonu) - Davet et! Davet et!

BAŞKAN - Davet ettim efendim.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkanım, İctüzükte, Genel Kurulun...

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Sayın Başkan, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN - Efendim, lütfen soğukkanlı olur musunuz? Lütfen... Bakın çok sıkıntılı bir durum var.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Evet efendim, buyurun.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Değerli Başkanım, bu Meclis çalışmak için bugün Danışma Kurulunu topladı. Danışma Kurulu kararını Meclisimiz onayladı. Bir tek cümle için, bu Meclis, çalışmalarına ara veremez. Tekrarlıyorum, zatiâlinizin, İçtüzüğün 102 nci maddesi de o manada değildir; özür diliyorum. Ben, tekrar, zatiâlinize, İçtüzüğün değil, Türkiye Cumhuriyeti Devletine duyduğunuz hassasiyeti hatırlatmak istiyorum ve diyorum ki, bir tek cümle için bakın bu kadar zamanımızı alan bu arkadaşımızın ve kaldı ki, önerge sahibi, kaldı ki, kendi davasına katkıda bulunma düşüncesinde olan bir insan. Tekrarlıyorum, yani, eğer iyiniyetle verilmişse bu önerge, bu sözü geri almak, kendi onurunu kırsa dahi -ki kırmayacaktır- hatadan dönmek fazilettir -partisinin ismini de hatırlatıyorum- dolayısıyla, gelip "ben, böyle birşey söyleyemem; ben, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım, benim devletimin içerisinde Rus ajanı, Rus lobisi olmaz" dememek için direnmesini, tekrar hatırlatıyorum Değerli Başkanım.

İki, oylamayı, kabul edenler, etmeyenler şeklinde değil, Danışma Kurulunda da bir mutabakat sağlanmış, konuşmalar yerini bulmuştur, maksat hâsıl olmuştur, genel görüşme açılmasına da lüzum kalmamıştır şekliyle, öylece kapatıp (FP sıralarından "hayır, hayır" sesleri) gündemin ikinci kısmındaki kanunlar kısmına geçebiliriz. Aksi takdirde -bakın tekrarlıyorum- oylamayı, kabul edenler, etmeyenler şeklinde yapmak değil...

Zatiâlinizin şu anda içerisinde bulunduğu konum itibarıyla arz ediyorum Değerli Başkanım, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bir parçası ve bu parçanın başında olan bir insan olarak söylüyorum, tekrar istirham ediyorum, bizim, Sayın Şener'le şahsi bir davamız yok; biz, burada, yıllardan bu yana kardeşçe, omuz omza, beraberce hareket ettik ve bir davanın beraberce, omuz omza savunucusuyuz, inançlarımızın savunucusuyuz, milliyetimizin savunucusuyuz. Kendisinden daha fazla heyecan duymamızın dolayısıyla burada bu meseleyi uzatıyoruz.

Onun için, ben, değerli kardeşimizden istirham ediyorum, lütfen, bu mübarek gecede, gelsin kardeşimiz desin ki "bir yanlış anlaşılma vardır." Düzeltsin şunu, bitirelim şu işi kardeşim.

Arkasındaki arkadaşlarımız da, tahrik etmesin. Bakanlık yapmış, Türkiye Cumhuriyeti Devletini temsil etmiş; başkasından akıl almaya da ihtiyacı yoktur, kendi iradesiyle kendi kararını verme noktasındadır.

Teşekkür ediyorum. (FP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, müsaade eder misiniz...

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Sayın Başkan, işlem yapın, konuşmayın. Kapatacaksanız kapatın, oylayacaksınız oylayın; kürsünün hakkını verin.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öngörüşmeyle ilgili müzakereler bitmiştir. Müsaade ederseniz. ..

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Ne müsaadesi... Gerekeni yapın.

BAŞKAN - Efendim, bana da müsaade edin lütfen...

MUSTAFA BAŞ (İstanbul) - Gerekeni yapın...

BAŞKAN - Müsaade ederseniz, Sayın Şener'in kendisine soruyorum. (DSP ve MHP sıralarından gürültüler) Siz, bir teklifte bulundunuz... Konuşmayı arzu edip etmediğini soruyorum... (DSP ve MHP sıralarından gürültüler) Efendim, kendisine soruyorum.

Konuşmayı arzu ediyor musunuz?

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan...

ÖMER İZGİ (Konya) - Sayın Şener...

BAŞKAN - Efendim, bir şekilde bunu çözelim istiyorum.

Çalışmaya devam edebilmemiz, geldi, sizin bir parça suhulet göstermenize bağlandı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, yerimden bir iki cümle söyleyebilirim.

BAŞKAN - Bunu, arkadaşlarımızı...

Şimdi, lütfen... Ama, yeni bir tartışmaya sebebiyet vermeyelim. Lütfen, şu...

Bakın, nasıl oylayacağımı da söyleyeyim: Kıbrıs'ta yaptığımız gibi oylayacağım. Görüşmelerde mesele anlaşılmıştır, tavazzuh etmiştir, genel görüşme açılmasına da hacet yoktur şeklinde oylamayı arzu ederim; çünkü, genel görüşmede de bunları konuşacağız ve bir daha da bunları konuşmayalım.

Siz, bize yardımcı olur musunuz lütfen.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan...

A. TURAN BİLGE (Konya) - Tesir etmeyin...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Ne söyledim?

A. TURAN BİLGE (Konya) - Size değil... Sizi rahat bırakmalarını...

BAŞKAN - Efendim, birbirimize konuşmayalım... Zaten, vakit bir hayli geç oldu.

Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, söylediğim cümlelerde, arkadaşlarımızın takdim etmeye çalıştığı abartılı, kapsamlı bir anlam yoktur. Ne söylediğimi açıklamaya çalışan, kürsüye çıkan veya yerinden konuşan arkadaşlarımız, sürekli, özenle seçilmiş bir cümleyi, ifade etmediği manalarla örülü olarak takdim etmektedirler. Dolayısıyla, ilgili gruplara mensup milletvekilleri de, kendi grup başkanvekillerinin veya sözcülerinin abartılı ifadeleri karşısında, benim öyle bir şey söylediğim şeklinde, aşırı tepkiler göstermektedirler. Söylediğim cümle bana ait değildir, bir köşe yazarına aittir, bir ay önce yayımlanmıştır...

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

BAŞKAN - Yani, siz kastetmediniz...

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - ...kimse tepki göstermemiştir; bir.

İkincisi, cümle özenle seçilmiştir. "Âdeta" kelimesi özenle kullanılmıştır cümle içerisinde ve halk arasında ifade ettiğimiz pek çok cümlede de bunu kullandığımız zaman, anlamın ne olduğu tekrar tezekkür edilir. "Âdeta, gökten başımıza taş yağıyor" dediğimiz zaman, gökten başımıza taş mı yağıyor?! Ben ne söylediğimi biliyorum; fakat, arkadaşlarımızın abartılı anlamları o cümlede yoktur, özenle seçilmiş bir cümledir.

Arz ederim.

BAŞKAN - Efendim, o cümlede o anlamın olmadığını izah ettiler. Lütfen, daha fazla ısrar etmeyelim.

Sayın milletvekilleri, şimdi, bakın, arkadaşlar...

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Böyle bir hakkı var mı efendim?!

YÜCEL ERDENER (İstanbul) - Sözümü geri aldım demiyor.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, mesele yeterince tartışılmıştır. Bundan sonra, genel görüşme açılmasında, tekrar can sıkıcı hususlar olabilir. Binaenaleyh, müsaade ederseniz, şöyle oylamayı düşünüyorum: Aynen, Kıbrıs meselesinde yaptığımız gibi... Keşke, bir metinde ulaşabilseydik...

ÖMER İZGİ (Konya) - Metin hazır.

BAŞKAN - Metin var mı elimizde?

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Metin var efendim. Sayın Başkanım, çalışmalarımıza devam ederken metin gelecektir, hep beraber anlaşacağımız bir metin gelecektir.

BAŞKAN - O zaman, grup başkanvekilleri bir metin üzerinde anlaşmayı düşünüyor mu?

TURHAN GÜVEN (İçel) - Evet, düşünüyoruz.

ZEKİ ÇAKAN (Bartın) - Düşünüyoruz.

BAŞKAN - O halde, bir metin üzerinde anlaşmak kaydıyla, görüşmelerin yeterli olduğunu uygun görenler işaret etsinler... Uygun görmeyenler... Uygun görülmiştir.

Hepinize, son oylamada gösterdiğiniz anlayıştan dolayı teşekkür ederim.

Şimdi, gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

Başkanın, teklifin maddelerine geçilmesinde salt çoğunluğun kabul oylarının yeterli olacağı görüşü hakkında

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
21	2	73	29.3.2000	338-344	Ali İliksoy	Levent Mıstıkoğlu	Mehmet Elkatmış

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, İçtüzüğün 63 üncü maddesine göre, tutumunuzla ilgili ve takip ettiğiniz usulle ilgili söz istiyorum. İçerideki konuşmalarımızda, sizin beyan ettiğiniz gibi bir karara varmadık; konu üzerinde müzakere açacağınızı ifade etmiştiniz. Ben, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN - Ben "içerideki konuşmada böyle bir sonuca vardık" demedim; kendi görüşümü ve düşüncemi açıkladım.

Tutumum hakkında 63 üncü maddeye göre bir tartışma açılmasını istiyorsanız, bu tartışmayı açıyorum.

Lehte mi konuşacaksınız aleyhte mi konuşacaksınız diye sormama gerek yok; buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakika efendim.

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce, tümü üzerinde şahsım adına söz almış ve bugün yapılan müzakerelerin, ülkemiz açısından ve Parlamentomuz açısından ne kadar önemli olduğunu izah etmeye çalışmıştım. Biraz evvel, tümü üzerinde oylama yapıldı; maddelere geçilmesi konusunda çıkan neticeyi hepiniz biliyorsunuz. Bu neticeden hepimizin ders alması gerekir; bu, fevkalade önemli bir sonuçtur. Bu bakımdan, Parlamentoyu özellikle kutluyorum; bütün arkadaşlarımıza, ister beyaz ister kırmızı olsun, verdikleri karardan dolayı şükranlarımı sunuyorum.

Bu, önemli bir sonuçtur. Bu önemli sonucun arkasından on defa da görüşme yapsanız, yirmi defa da oylama yapsanız, bana kalırsa, şu andaki netice fevkalade önemlidir. Bu değişikliklerin, Parlamentomuz tarafından büyük bir ekseriyetle onaylanmadığı ortaya çıkmıştır. Bu, benim kişisel kanaatim.

Tartışmalara gelince, değerli arkadaşlar, elbette, bir anayasa değişikliği yapıyorsak, bu anayasa değişikliklerinin de Anayasaya uygun olması gerekir. Bunun dışında, sübjektif yorumlarla, daha önce genelleştiremeyeceğimiz uygulamalarla bir neticeye varmak mümkün değil.

Sayın Başkan, isabetli olarak, grup başkanvekillerini davet etti. Komisyon Başkanının da bulunduğu toplantıda, arkadaşlarımız, fikirlerini ortaya

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

koydular. Ben, arzu ederdim ki, bu konu, Genel Kurulun da bilgisine sunulsun, bütün görüşler ortaya dökülsün ve sonucunda bir karar verilebilsin. Anlıyorum ki, Sayın Başkan, münakaşaya veya müzakereye girmek yerine, kendi kararını, toplamımızın kararı olarak ortaya koymak istedi. Ben de, bu tutumun aleyhinde söz aldım.

Şimdi, anayasa değişikliklerinin kanuni mesnedi, hem Anayasada hem de İçtüzükte var; Anayasanın 175 inci maddesi, İçtüzüğün 93 ve 94 üncü maddesi. Tabii, şüphesiz, bazen, Genel Kurul çalışmalarında karşılaşıyoruz; acaba, buradaki uygulama nasıl olacaktır diye baktığımızda, çok açık bir hüküm yok; ya eskiye dayanan Genel Kurul kararlarına veya uygulamalara istinad ediyoruz. Bu konuda da, esasen, bu müzakereleri takip eden uzman arkadaşlarımız da yardımcı oluyor.

Şimdi, 175'e baktığınızda, 93 ve 94'e baktığınızda, bu değişikliklerin, arada 48 saatten az olmamak üzere iki defa görüşüleceği, maddeler ve tümü üzerindeki oylamalarda nitelikli çoğunluk aranacağı, yani, beşte 3'e itibar edileceği yazılı. Maddeler yazılmış da, tümü görüşülüp maddelere geçilmesi sırasındaki oylamada beşte 3 mü aranacak yoksa salt çoğunluk mu aranacak, zaman zaman, tartışma konusu olmuş. Maddelerde gizli oyu arayan, nitelikli çoğunluk arayan bir yasa yapıcının, tümü üzerindeki müzakerelerden maddelere geçiş sırasında aynı çoğunluğu istememesi, sizce normal midir? Bir düşünceye göre, maddeler ayrı, tümünün oylanması ayrı diyorlar. Ben, bunu, doğrusu, çok mantıklı bulmuyorum.

Bu müzakereler sırasında bir tek şey yapılabilir; sadece, değişiklik önergeleri, önce işarı oyla kabul edilirse, sonra, o değişiklik, beşte 3 çoğunluğa sahip midir diye gizli oylama yapılır; biz de, buna hayır demiyoruz zaten. Tümü üzerindeki görüşmelerde beşte 3 çoğunluğun aranması gerektiği yolunda elimizdeki dokümanlardan birisi Anayasa Mahkemesi kararıdır. 1971 yılında, bir uygulama sebebiyle mahkeme karar vermiş, vaktinizi almamak için son cümlesini okuyorum: "her oylamada söz konusu özel yetersayının aranmasının zorunlu olduğu üzerinde en küçük bir kuşkuyla bile düşmek mümkün değildir."

Efendim, bunun tarihi eski, o zaman başka Anayasa vardı, o zaman 450 milletvekili vardı dersiniz; ben teferruata girmedim, sadece "her oylamada nitelikli çoğunluk aranacağı" şeklindeki cümlemin bize ışık tutacağını ifade etmek istiyorum. Anayasanın 153 üncü maddesi, Anayasa Mahkemesi kararlarının ne kadar bağlayıcı olduğunu gösteriyorsa, 11 inci maddesi yasama, yürütme ve yargının Anayasa karşısında görevlerini gösteriyorsa, 1971 tarihli bu Anayasa Mahkemesi kararından yola çıkarak, nitelikli çoğunluğun, tümü üzerindeki oylamada da aranacağını söyleyebiliriz.

Bununla da kalmayalım. Bu Genel Kuruldaki müzakereler sırasında, bu meselede çoğunluk olan görüş şudur: Bizzat, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar Kararlar Müdürlüğünün elimize verdiği bilgilere göre, "Anayasa değişikliği tekliflerinin maddelerine geçilmesi, maddeleri ve ikinci görüşmenin sonunda tümü gizli oya sunulur..." Üç şey var; maddelerine geçilmesi, maddeleri ve sonunda tümü, "...kabul için en az beşte üç; yani 330 kabul oyu aranır." Meclis kararı; 1969'da, 1971'de, 1974'te, 1995'te.

İki tane farklı uygulama yapılmış, birisi 1997 yılında, orada da "salt çoğunluk yeterlidir, beşte üç çoğunluk aranmaz" denilmiş, 83 üncü madde değişikliğiyle ilgili, hemen hemen siyasî parti liderlerinin, ellerinde kırmızılarını göstererek, "beyaz oy attık" dedikleri oylama sırasında yapılan; bir de bu yıl içerisinde yaptığımız 143 üncü maddeyle ilgili değişiklikte.

Şimdi, dört tane, beş tane burada var; bir tane, iki tane burada varsa, mevcut mevzuat içerisinde buna bir yön çizmek mecburiyetindeyiz. Onu da şöyle yapabiliriz değerli arkadaşlarım: Bütün bu gelişen durum karşısında, bugünkü oylamada 303 kabul oyu çıktı. Bu, nitelikli çoğunluğun altındadır; yani, 330 bulunamamıştır. Bu takdirde, teklifin tümü reddedilip, bugün, bu iş burada bitecek midir? Bir görüşe göre, evet, teklifin tümü oylandığına göre, nitelikli çoğunluk da olmadığına göre, teklif burada reddedilmiş sayılır.

Yine bir diğer görüş, madem ki, 175 inci maddede, 94 üncü maddede iki defa görüşme mecburiyeti var, bugün çıkan rakam ne olursa olsun, onu, kabul yönünde anlayıp, ikinci görüşmeye bunu götürmek yolu. Şüphesiz, bu konuda, bugüne kadar, tasarı ve tekliflerin oylanmasında, tümünden maddelerine geçilmesinin, o teklif veya tasarının reddi konusunda etkili olduğunu hepimiz biliyorsunuz. Bu, bir defalık haktır, bir defada da tükenmiştir. Hukukçularımızın bir kısmı da böyle düşünüyorlar.

Değerli arkadaşlarım, eğer, bunun dışında bir düşünce ortaya çıkacaksa veya bununla ilgili bir tartışmayı, Genel Kurulumuz belki de işaret oyuyla belirleyecekse, bütün bu gelişmeler karşısında, vereceğimiz kararın, hem siyasî ahlak açısından hem Parlamentomuzun gösterdiği irade açısından hem Parlamentomuzun gelenekleri açısından bir örnek karar olması icap eder. Zorlamalarla, sunî yorumlarla, birtakım başka uygulamaları göstermek suretiyle, bugünkü kararımızın, sadece bugünkü oylamaya münhasır, konjonktürel bir karar olmasını, doğrusu hiçbirimiz kabul edemeyiz.

Naçizane görüşüm şudur: Biz, bugünkü oylamada 303 oy almış olan bu teklifin reddedilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Saygılar sunuyorum hepinize. (FP sıralarından alkışlar)

ÖMER İZGİ (Konya) - Sayın Başkan, lehte söz istiyorum.

BAŞKAN - Sayın İzgi lehte söz istiyorlar.

Buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

ÖMER İZGİ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa tadili hakkındaki bir kanun teklifinin tümü üzerindeki öngörüşmeleri yapıldı; şimdi sıra, maddelerine geçilip geçilmemesinde. Tartışma konumuz ise, maddelere geçilip geçilmemesi sırasında, Anayasa tekliflerinde değişikliğin kabulü için aranan 330 oya ihtiyaç var mıdır yok mudur sorusudur; vuzuha kavuşturulacak husus budur.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Gerçekten, benden önce konuşan değerli arkadaşımın belirttiği gibi, 1971 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından bu konuda verilmiş bir karar var. Karara baktığımızda, çok da mantıklı bulduğumuzu hemen ifade etmek istiyorum. Daha açık şekilde olduğu için okuyayım:

"Bilindiği gibi, bir tasarının, bir teklifin tümünün müzakeresi bittikten sonra, maddelere geçilmesinin reddi, teklifin reddi demektir. Öyleyse, teklifin reddi için 367 oyun altında olsa bile, 330'un altındaki oy yeterliyse, burada da maddelere geçilmesinde 330 oyun altındaki bir sayı teklifin reddedilmiş olduğu anlamına gelir" diyor; diyor ama, 1971 yılında alınmış bir Anayasa Mahkemesi kararı. O zaman uygulanan Anayasamız, 1961 yılının Anayasası. Dayanak; 1961 Anayasasının 155 inci maddesi. O maddeye baktığımızda, 1982 Anayasasının 175 inci maddesini ihtiva eden hususları içermediğini görüyoruz. 1961 Anayasasının 155 inci maddesi, 1924 Anayasasının 102 nci maddesinin aynısı; ama, 1982 Anayasası, değişik şekliyle vücut bulmuş ve değişikliklerin nasıl olacağı, oylamaların nasıl yapılacağı, birinci ve ikinci oylamanın ne şekilde sonuçlanacağı hakkında düzenlemeler getirmiş. Bu karar bakımından en etkileyici durum ise, 1982 Anayasasında "teklif iki kere görüşülür" denilmiştir. Halbuki, 1924 ve 1961 Anayasaları "teklif ivedilikle görüşülür" hükmünü taşıyordu. Demek ki, Anayasa değişikliği tekliflerinin kanun haline gelebilmesi için diğer kanunlardan ayrık olarak iki kere görüşülme mecburiyetiyle karşı karşıyadır. Önce, bu hususu tespit etmiş olayım.

Diğer taraftan, 1982 Anayasasının 175 inci maddesi nelerin, nasıl oylanacağını da vuzuha kavuşturmuş ve Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının en az üçte ikisinin altında oyla Anayasa değişiklik teklifleri reddedilir şeklinde, reddi kayıt altına alınmış. "Anayasanın değiştirilmesi hakkında teklifler Genel Kurulda iki defa görüşülür" denilmiş; o da kayıt altına alınmış. "Değiştirme teklifinin kabulü için Meclis üye tam sayısının beşte üç çoğunluğunun oyunu almak gerekir" denilmiş; o da kayıt altına alınmış. "Oylama gizli oyla yapılır" denilmiş, onu da kayıt altına almış.

Ondan sonra, ikinci fıkrasında da "Anayasanın değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin görüşülmesi ve kabulü, -yani, usul- bu maddedeki kayıtlar dışında, -biraz önce arz ettiğim kayıtlar dışında- kanunların görüşülmesi ve kabulü hakkındaki hükümlere tâbidir" denilmiş. Artık, böylesine açık, böylesine ayrıntılı bir Anayasa hükmü varken, bu ayrıntılara ve açık hükümlere yer vermeyen, 1961 Anayasasına dayalı olarak verilmiş olan 1971 tarihli Anayasa Mahkemesi kararını hâlâ geçerli saymak, bence, hukukî değildir.

Bununla da kalmamış gelişmeler. Meclis İçtüzüğümüzde de değişik teklifler, değişik zamanlarda yer bulmuş. Bu karar çıktığı zaman, Meclis Dahili Nizamnamesinde -yani, Meclis İçtüzüğümüzde- Anayasanın değiştirilmesine ait açık hüküm yok. 8 inci maddede, reisicumhurun değişimiyle ilgili, bağlantı kurulabilecek bir hüküm var; ama, 1973 yılında, Meclis İçtüzüğü değiştikten sonra, bu konuda düzenleme yapılmış ve 94 üncü madde, tıpkı, Anayasanın 175 inci maddesine uygun olarak düzenleme getirmiş, ayrıca eklerine de yer vermiş. O değişiklik de yetinmeyen Meclisimiz, 1996 yılında, tekrar, Meclis İçtüzüğünün 94 üncü maddesini değiştirmiş ve bugünkü şeklini vermiştir.

Bugünkü şekline baktığımızda "Anayasada değişiklik tekliflerinin birinci ve ikinci görüşmelerinde, maddelerin kabulü ile ikinci görüşmenin sonunda tümünün kabulü, üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun gizli oyuyla mümkündür" denilmiş. Demek ki, İktidâr bakımından da getirilen kayıt budur.

Bunun dışında, üçüncü fıkrasıyla bir kayıt daha getirmiş. "Teklif hakkında verilen değişiklik önergesinin kabulü halinde, kabul için gerekli olan beşte üç çoğunluğun tespiti için bu önerenin oylanması ayrıca gizli oyla yapılır" denilmiş. Çünkü, teklif kanunlaşacak, şimdi verdiğimiz diğer teklifler arasında değişiklik önergesi yer alacağı için, gizli oy düşüncesini oraya da yansıtmıştır.

Değerli arkadaşlarım, 1971 yılındaki Anayasa Mahkemesi kararı, o günkü Anayasamızın 155 inci maddesine, o günkü Dahilî Nizamnamemize uygun bir karardı, mantıklı tarafı da vardı; ama, o karar, bugün, yerini, Anayasanın değişmesi şekliyle, işlemez halde bulundurmaktadır, artık o karar işlememektedir; çünkü, o kararın verildiği Anayasa hükmü değişmiştir, yeni hükümler gelmiştir.

Anayasamızın 175 inci maddesinde, ilk oylamada 330 oyu almasa bile, ikinci oylamada 330 ve yukarıdaki oyu alan teklifler kabul edilirken, nasıl bir mantıktır ki, Anayasada böyle bir düzenleme olmamasına rağmen, Anayasada, kanunların kabulü ve görüşülmesine yollama bulunmasına rağmen, maddelere geçilmesi şeklindeki bu hususta, 330 ve yukarıdaki oyu arayacağız?! Burada, hukukî bir mantığı bulmamız mümkün değildir.

Bu itibarla, Meclis Başkanlığımızca yapılan oylama sonucu, bence, maddelere geçilmesi için yeterli sonucu vermiştir, maddelere geçilmesi hukukidir, mantıkidir ve bugüne kadar yapıla gelen gelişmelere de uygundur; zira, 10.8.1999'da en sonuncusu, 15.6.1999'da ondan bir önceki, 19.11.1997'de de ondan da bir önceki Anayasa değişiklik teklifleri gelmiş ve şimdi arz ettiğim hususların uygulanmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu itibarla, Yüce Heyetinizden çıkan mevcut sonucun, maddelere geçilmesi için yeterli sayılmasının kabul edileceğini umar, hepinizi saygıyla selamlarım. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Lehinde söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Başkanımızın tutumuyla ilgili olarak, Başkanımızın kararını olumlu bulduğumuzu ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, böyle önemli bir konuda veyahut Mecliste herhangi bir faaliyetimiz sırasında, bize yol gösterecek üç temel unsur var; bunlardan

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

birisi Anayasamız, diğeri İktüzüğümüz, üçüncüsü de teamüller. Ben, müsaade ederseniz, çok kısaca, üçünden de ufak örnekler vererek, Sayın Başkanın yaptığı uygulamanın, vermiş olduğu kararın doğru olduğunu, aslında, bu konuyu, bu kadar uzatmaya hiç gerek olmadığını açıklamaya çalışacağım.

Anayasamızın 175 inci maddesinde, Anayasanın değiştirilmesiyle ilgili hükümler açıklanmış ve Ömer Beyin de ifade ettiği gibi, üç konuda özellikle tanımlama yapılmış. Bunlardan bir tanesi, üye sayısının en az üçte l'inin yazılı teklifiyle bu değişikliğin gündeme gelebileceği, Genel Kurulda iki defa görüşülebileceği ve kabul için, Meclis üye tamsayısının beşte 3 çoğunluğunun gerektiği. Bunun dışında, maddelere geçişle ilgili herhangi bir kayıt söylenmiyor.

İktüzüğümüze baktığımız zaman, 93 üncü maddede "Anayasa değişiklik teklifleri, diğer kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesindeki usule tabidir" deniliyor. Yani, diğer kanunlarda, maddelere geçmek için salt çoğunluk nasıl yeterli oluyorsa, Anayasa değişikliklerinde de aynı durum geçerlidir.

Son olarak bakmamız gereken nokta da teamüller. Meclisimizin Anayasa değişikliğiyle ilgili yapmış olduğu en son üç uygulamaya baktığımızda, bunlardan bir tanesinin tarihi 19 Kasım 1997'dir. Sayın Kamer Genç'in Başkanlığında bu konu yine gündeme gelmiş ve yapılan görüşmeler neticesinde, salt çoğunluğun yeterli olacağı sonucuna varılmıştır. 15.6.1999'da, Meclisimiz, yine, hiçbir görüşmeye gerek kalmadan, Anayasa değişikliği için maddelere geçilmesinde salt çoğunluğu yeterli bulmuştur. Yine bu Meclisimiz, 10 Ağustos 1999'da benzer bir uygulama yapmıştır. Elimizde son üç uygulama, salt çoğunluğu yeterli buluyorken, şu an, aksi bir uygulamayı, tartışmaya açmak bile gereksizdir.

Sayın Başkan, son olarak da bir konuyu, kayıtlara geçmesi açısından ifade etmek istiyorum: Anayasa Komisyonu Başkanı, sizin de, oturumu başlatırken ifade ettiğiniz gibi, muhalefet şerhini ortaya koymuştur. Dolayısıyla, şu an, Komisyon Başkanı, Komisyon çoğunluğunu, dolayısıyla Komisyonu temsil etmemekte, sadece şahsını temsil etmektedir; bunu da bilgilerinize arz ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Sayın Başkan...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Lehte ve aleyhte ikiye söz vermek durumundayım. Bir aleyhte konuşuldu, iki lehte konuşuldu...

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Sayın Başkan, İktüzüğe göre lehte söz alma imkânım olmadığı için, kısaca ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN - Evet, yerinizden, belki bir iki cümle size de söz vereceğim.

MURAT BAŞESGİOĞLU (Kastamonu) - Arzımız şudur: 1997 ve 1999 yılındaki Anayasa değişiklikleriyle ilgili uygulamaları göz önüne aldığımızda, Başkanlığın bu son uygulamaya ilişkin tutumunu tasvip ettiğimizi ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederim.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkanım, benim ismimden bahsedildi.

Efendim, sayın grup başkanvekili bir konuyu söyledi. Milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılmasıyla ilgili anayasa değişikliğini, o zaman, milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması konusunda yoğun bir baskı vardı ve ben, 330'un altında oy alan o anayasa değişikliği teklifi düşmüştür diye -tutanaklarda vardır- kanaatimi Yüce Meclise söyledim. Ancak, sonradan -sadece Fazilet Partisi hariç- beş grubun benim üzerimde baskı kurması sonucunda, ben, usul tartışması açmıştım.

Sayın Başkan, sadece milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması önlendi diye, kamuoyu baskısı, gelen yoğun baskılar üzerine usul tartışması açmıştım ve Genel Kurul karar verdi; yani, benim kararım değil efendim.

Onu belirtmek istedim.

BAŞKAN - Evet, Genel Kurul kararı...

Buyurun Nevzat Bey.

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Sayın Başkanım, Doğru Yol Partisi Grubu olarak tutumunuzu tasvip ettiğimizi ifade etmek istiyorum. Uygulamanızı doğru buluyoruz; müzakerelere devam olunmalıdır. Kaldı ki, başlangıçta düşüncenizi de ifade ettiniz. Dolayısıyla, bu usul hakkında müzakereyi oya sunmanızı doğru bulmadığımızı ifade etmek istiyorum; aksi halde, Başkanlık olarak görüşünüzle Genel Kurulun farklı görüşünün tartışmaya açılmasını da doğru bulmadığımızı ifade etmek istiyorum. Saygılarımla.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederim.

Buyurun.

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANI ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilindiği gibi, mahkeme kararları özü ve sözüyle bir bütündür. Mahkeme kararlarının uygulanması, Anayasanın 138 inci maddesi gereğidir ve herkesi bağlamaktadır. Aynı zamanda, Anayasanın 153 üncü maddesi, Anayasa Mahkemesi kararlarının özüyle ve sözüyle uygulanacağına amirdir.

Hukuk devleti olma yolunda iddiamızı sürdürmekteyiz; kriterlerimizden birisi de budur.

Fevkalade önemli günlerin arifesindeyiz. Bir taraftan yürütme, diğer taraftan yasama ve yargı ve bunların bağımsızlığı; ama, birbiriyle medeni ilişkisi ve iş bölümü. Şimdi, bunun arifesindeyiz. Mahkeme kararının

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

bağlayıcılığı hususunu, ruhu itibariyle de dikkate almamız gerekmektedir. 7 Nisan 1971 günlü Resmî Gazetede yayımlanan karardan bu yana, özü itibariyle hiçbir şey değişmemiştir, nitelikli çoğunluk değişmemiştir. Mahkeme kararlarını neticesiz ve tesirsiz hale getirmek için birçok şeyin yapıldığını zaman zaman görmekteyiz. Umarım ki, Meclis, bu hususu dikkate alacaktır.

Ben, bunu arz etmek istiyorum. Bu hususu parmaklarla tayin edemeyeceğimizi belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Bu husustaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Bir tartışma açılabilmesi için, ben, kendi görüşümü açıklamak durumundaydım; ki, usul de öyledir. Herhangi bir şekilde görüş açıklamazsak neyin tartışılacağı belli olmaz. O bakımdan, ben, görüşümü açıkladım ve bunun üzerine tartışmalar yapıldı. Tartışmalar esnasında yapılan konuşmalar da dikkate alındığında, ben, bunu, tekrar oylarınıza sunma gereğini de hissetmiyorum.

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 18.11.1992 Tarihli ve 3842 Sayılı Kanun ile Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 4719 Sayılı Kanun ile ilgili olarak, Anayasanın 89 uncu maddesinde "Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda Türkiye Büyük Millet Meclisi, sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir" hükmü çerçevesinde Başkanlıkça İçtüzüğü'nün 81 inci maddesinde belirtilen usule göre, sadece Cumhurbaşkanınca uygun bulunmayan maddelerinin görüşmeye açılacağı yönündeki uygulamasına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
21	4	32	6.12.2001	457-463	Mustafa Murat Sökmenoğlu	Sebahattin Karakelle	Burhan Orhan

BAŞKAN - 63'e göre usul tartışması açıyorum efendim.

Yüksek Heyetinizin vereceği kararlar zaten iş netleşmiş olacak; fark etmez, yarım saatinizi alacak.

Usul hakkında, lehte aleyhte, ikişer kişiye söz veriyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ben, raporun aleyhinde istiyorum.

BAŞKAN - Aleyhte istiyorsunuz. Madde 63'e göre efendim...

Efendim, ben, komisyon raporu hakkında usul tartışması açmadım.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Tamam efendim.

BAŞKAN - Arz edeyim efendim.

Ben, Başkanlığın görüşü hakkında usul tartışması açıyorum ki, vuzuha kavuşsun. Tamam mı efendim?

Siz, Başkanlığın görüşü hakkında, aleyhte söz istiyorsunuz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Aleyhte...

BAŞKAN - Siz de mi aleyhte...

Lehte söz isteyen?.. Herhalde İsmail Köse Bey var.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Doğrudur...

BAŞKAN - Başka lehte isteyen var mı?

Sayın Tümen?..

AYDIN TÜMEN (Ankara) - İstemiyoruz efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Aleyhte, Tunceli Milletvekili Sayın Kamer Genç.

Sayın Başkan, buyurun.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Süreniz 10 dakika.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir anayasa değişikliği yaptık; ilk uygulama yapıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanı tarafından bir kanun kısmen veto edilmiştir; İçtüzüğe göre bunun bir uygulaması yok.

Gelen komisyon raporunun başında "Kanun, Başkanlıkça, Anayasa ve Adalet Komisyonlarına havale edilmiştir" deniliyor. Bir defa, Anayasa Komisyonu bunu ne yapmıştır? Yani, bu rapor, 29.11.2001 tarihinde, yani, altı gün önce Cumhurbaşkanının ret gerekçesi burada okunmuş. Cumhurbaşkanının ret gerekçesi, hadi 30'unda, yani 30 Eylülde, bundan beş veya altı gün önce, hem Adalet Komisyonuna ve hem de Anayasa Komisyonuna bu rapor gitmiş. Şimdi, İçtüzüğümüzün 37 nci maddesine göre "tali komisyonun bu konuda on gün içinde karar vermesi lazım." Bir defa, bu karar var mıdır, yok mudur; bunun açıklanması lazım.

Ayrıca, burada "kısmen veto edilmesi halinde, Meclis kısmen görüşebilir" deniliyor. Bence, bu kararın ret gerekçesi Genel Kurulda okunduğu zaman, burada karara bağlanması lazım. Şimdi, Adalet Komisyonu raporuna bakıyoruz, Adalet Komisyonu, kısmen mi incelemiş veya tümünü mü incelemiş; burada belli değil. Maddelerini kısmen incelediği belli oluyor; ama, bunu da kendi raporunda belirtmemiş. Bu itibarla, komisyon raporunda ciddi bir eksiklik var bana göre. Dolayısıyla, bu raporun bu halde incelenmemesi lazım.

Sonra, niye bu kadar acele ediyoruz?! Altı gün önce çıkmış... Cumhurbaşkanı, raporu incelediğiniz zaman, hakikaten, Türk Ceza Kanununun 313 üncü maddesiyle ve 4422 sayılı örgütlü Suçlarla Mücadele Kanunuyla ilgili, çok haklı, gerekli birtakım gerekçeler öne sürmüş. Yani, acaba, birileri, birtakım güç odakları, bu kanunu, bir an önce, hemen beklemekte midir? Yani, bu güç odakları bu kadar mı güçlüdür?

Bu itibarla, bence, evvela, usulüne uygun olarak, bu kanunun komisyona gidip, orada incelenmesi lazım; incelenmemiştir. Bana göre, Anayasaya ve Meclis İçtüzüğüne de aykırıdır. Yani, Meclis, daha bu konuda karar vermemiştir; ama, yalnız Cumhurbaşkanı tarafından veto edilen maddeler görüşülür diye bir karar verilirse, bundan sonra komisyona havale edilmesi lazım. Yani, bu, önce, komisyona gidecek, komisyonda incelenecek, tekrar gelecek; bence, olmaz. Onun için, bence, Genel Kurul şimdi bir karar vermelidir. Cumhurbaşkanının veto ettiği bu kanun kısmen mi incelenecek, veto edilen maddeler mi yalnız görüşülecek, yoksa, tümüyle mi görüşüleceği konusunda Genel Kurul bir karar vermelidir. Bu karar talimatı doğrultusunda, komisyonumuz, yeniden toplanmalıdır ve buna göre bir karar vermelidir. Yoksa, daha hiçbir şey gelmeden, komisyonda incelenmeden... Tabii, bilmiyorum, komisyon ne açıklayacak. Bu konuda, Anayasa Komisyonunun kararı niye beklenilmedi? Biliyorsunuz, tali komisyonlara gittiği zaman, bu raporlara tali komisyonun da raporları yazılıyor. İşte, Anayasa Komisyonu şöyle dedi, öteki komisyon şöyle dedi... Bunların hiçbirisi yok. Türkiye Büyük Millet Meclisinin, bu kadar, belirli

kişilerin istekleri ve vesayeti çerçevesinde davranan, Anayasaya aykırı karar alan bir görüntü içinde görünmemesi lazımdır.

Sayın Cumhurbaşkanı, bana göre çok önemli bir karar vermiştir; çünkü, 313 üncü maddede, her türlü suçu, devlet güvenlik mahkemesi, suçlu cezalandırmıştır. Mesela, Anayasanın 143 üncü maddesi. Devletin birliğine, düzenine, bütünlüğüne karşı işlenen suçlar hem 313 üncü madde kapsamındadır hem de Anayasanın 143 üncü maddesi kapsamındadır. Yine, Yargıtay 8 inci Dairesinin, bir mahallî mahkemenin kararını bozması üzerine verdiği bir karar, Yargıtay Ceza Genel Kurulunda kabul edilmiş. Bu karara göre, eğer, laik düzeni yıkmaya yönelik herhangi bir suç işlenirse, bu suçun suçlusu, bu suçu işleyen kişi 313 üncü maddeye göre cezalandırılır denilmiştir. Şimdi, siz, eğer, 313 üncü madde kapsamındaki bütün suçları alıp, devlet güvenlik mahkemesi kapsamından çıkarırsanız, bence, rejim bakımından da çok tehlikeli sonuçlar yaratabilecek bir uygulamaya sebebiyet verebilir.

Devlet güvenlik mahkemesine karşıyız, karşı değiliz; onlar ayrı bir konu. Mesela, benim bölgemde olağanüstü hal var. Olağanüstü halde, işte, bir terör örgütü üyesi yakalandığı zaman, bana falanca ekmek verdi dediği zaman, devlet güvenlik mahkemesinde, aylarca, hatta, yıllarca, mahkemeye bile çıkarılmamaktadır. Hatta, işte, görüyoruz; okuldan çıkıp giden 15-16 yaşındaki çocuğun eline bir bildiri sıkıştırılıyor, işte, terör örgütü diye bunu cezaevinde... Sayın Adalet Bakanımız da biliyor. Yüzlerce bunun misali var. Beş senedir, on senedir daha yargılanmamış insanlar var. Eğer, Sayın hükümet ve iktidar grubu, hakikaten, bu konudaki sıkıntıları gidermek istiyorsa, evvela, bu insanların sıkıntılarını, dertlerine bir çare bulmalıdır; yoksa, devletin parasını çalmış veyahut bankaların içini boşaltmış insanları, bu sırada içine düştükleri bu sıkıntıdan, kısa zamanda, hemen kurtarmak yönündeki böyle kolaycı muamelelere girişmek, bence, haklı ve ülkenin gerçeklerine uygun bir şey değildir. Bu kanunun bu kadar aceleyle getirilmesi, bana göre gereksizdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bana göre, burada iradesini koymalıdır. Bunun, evvela Anayasaya uygun bir düzenleme yapılması lazımdır.

Gerekçeyi okudum. Ben zannetmiyorum ki, Cumhurbaşkanımızın bu kanunu ret gerekçesinin, uzun uzadıya izahının birtakım insanlar tarafından okunduğunu; hakikaten, gerekçeler, çok ayrıntılı bir şekilde yazılmıştır. Bu kanun bu haliyle çıktığı zaman, maalesef... Yani, ben, ağır ceza mahkemeleri iyi yargılar, devlet güvenlik mahkemeleri iyi yargılar gibi bir şey yok. Sayın Cumhurbaşkanının gerekçesinde, burada şöyle bir şey var; isterseniz onu da okuyayım. Aslında, bence de burada gözden kaçırılmaması gereken nokta, genel yetkili adli yargı yerlerinde görev yapan yargıç ve savcıların 4422 sayılı Yasada öngörülen yetkilerle donatılmamış olmalarıdır.

Bilinmektedir; yani, bence, bugün, burada çıkardığımız -devlet güvenlik mahkemesi- bu kanun kapsamında çıkardığımız, bankaların içini boşaltan kişilerin suçlarıdır, hayali ihracatçılarıdır, devlet ihalelerine fesat karıştıranlardır ve çete kurarak devleti soyanlardır.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Şimdi, bunları, esas, tam yargılamamız gereken kişileri... Eğer devlet güvenlik mahkemesi yürürlükte kalacaksa, bence, birinci öncelikle, bunları bunlara göre yargılamamız lazım.

Bir anda ekonomi çöküntüye gitmiş, devlet iflas etmiş; IMF gelmiş, yüzbin tane memurun görevine son verin, bunları kapiya atın diyor; öte taraftan, devletin içini boşaltan insanlara, devlet ihalelerine fesat karıştıran, bankaların içini boşaltan, hayali ihracat yapan insanlara da diyorsunuz ki, bunların yargılamalarını şey edelim. Getirilen bu şeyde, Sayın Cumhurbaşkanının gerekçesinde de var. Eğer, bunu, devlet güvenlik mahkemelerinden alır, ağır cezalara verirsek, bunlar tekrar yargılanır ve büyük bir kısmı da zaman aşımına uğrar deniliyor.

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Onu kanunda görüşebiliriz Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Devamla) - Ben, burada düşüncelerimi söylüyorum. Kanunda da görüşebilirim de, bu usul meselesinde de bunları söylemek lazım. Yani, sayın milletvekillerine, bu kanunun neden bu kadar aceleye geldiğinin bilinmesi konusunda bazı şeyler vurgulamak istiyorum.

Bana göre, bu haliyle çıkması mümkün değildir. Biz, kısmen inceleyeceksek, kısmen inceleme kararını almalıyız, kanunu tekrar komisyona göndermeliyiz, komisyon bu yönde incelemelidir.

Sonra, komisyon, mesela, 6 ncı ve 7 nci maddeyle ilgili bir karar vermemiştir; bu kanun ne zaman yürürlüğe girecektir, kim yürütecektir? Yani, bunların hepsi eksiklikler bana göre. Onun için, çok eksik bir rapordur. Biz, bunu, burada ilave de edemeyiz Sayın Başkan.

Bunları vurgulamak için söz aldım.

Saygılar sunarım efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, teşekkür ediyorum.

Ancak, ben, 63'e göre usul hakkında müzakere açtım. Yani, Başkanlığın bir teklifi var. Başkanlığın tutumunun yanlış olduğunu ifade etmediniz; demek ki, ben doğru yapıyorum; bir. Çünkü, siz, komisyonu alakadar eden bir konuda konuşuyorsunuz. Sayın Cumhurbaşkanının vetosunun gerekçelerini, haklı gerekçelerini ifade ettiniz. O, bizi hiç alakadar etmez; ama, ben, sonuna kadar, Meclis Başkanvekilisiniz diye sabırla dinledim. Usul...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, bana cevap vermek zorunda değilsiniz.

BAŞKAN - Demek ki, Meclis Başkanlığımızın, bizim biraz evvel okuduğumuz kararın doğru olduğu kanaatindeyim.

Efendim, ikinci aleyhte, buyurun...

MASUM TÜRKER (İstanbul) - Sayın Başkan, usul hakkında söz istedim, konuşmayla ilgili söz istedim.

BAŞKAN - Hayır, öyle bir hakkımız yok. Size, lehte söz vereceğim efendim.

MASUM TÜRKER (İstanbul) - Hayır efendim, hatırlatma yapacağım, İçtüzükle ilgili hatırlatma yapacağım.

EROL AL (İstanbul) - İçtüzükle ilgili efendim...

BAŞKAN - Efendim, ben sizin yerinize ifade ettim; istirham ederim...

MASUM TÜRKER (İstanbul) - Hayır efendim...

BAŞKAN - Bir dakika efendim... Size lehte söz vereceğim. Niye "hayır" diyorsunuz?

MASUM TÜRKER (İstanbul) - Biraz evvel yapılan konuşma, Anayasanın 94 üncü maddesinin son fıkrasına aykırıdır. Fıkrayı okuyalım birlikte ve konuşmanın da zabıtlardan çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN - Efendim, bu, Anayasanın o tartışmalı 94 üncü maddesi. Senatonun bir kararı var. Ben, bir kere daha Sayın Kamer Genç'e aynı şeyi yaptım. Tamam mı efendim? Sebebine gelince: Ben, 94'e uyuyorum şahsen; ama, bazı üyeler uymuyor. Cumhuriyet Senatosunda Anayasa Mahkemesinden dönen bir karar var, onu da okumuştum size.

MASUM TÜRKER (İstanbul) - Ama, o zaman bu Anayasa yoktu efendim.

EROL AL (İstanbul) - Yani, Anayasaya isteyen uyup, isteyen uymuyor mu Sayın Başkan? İsteyen uyar, isteyen uymaz...

BAŞKAN - Efendim, Anayasanın içtihadında "müzakerelere katılabilir" ifadesi var. İstirham ederim... Yani, biz zaten vermişiz.

EROL AL (İstanbul) - Vallahi bravo!

BAŞKAN - Ben ifade ediyorum efendim... Sayın Ali Ilıksoy da geçen gün söz verirken aynı ifadeyi kullandı; dedi ki: "Sayın Genç, size söz vereceğim; ama, bu tartışmalı; çünkü, elimizde bir Anayasa Mahkemesi kararı var, bir de Anayasa var."

KAMER GENÇ (Tunceli) - Efendim, benden önce, Sayın Nejat Arseven, Meclis Başkanvekiliyken grup adına konuştu. Buna ses etmiyorsunuz da, bana niye ses ediyorsunuz?!

BAŞKAN - Evet efendim, onun için arz ediyorum. Sayın Genç, ben sizin lehinizde olduğum zaman lehinizde, doğruya doğru söylüyorum.

Efendim, özür diliyorum; buyurun...

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

MASUM TÜRKER (İstanbul) - Size karşı saygımız azalmasın Sayın Genç; onun için söyledim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Kapusuz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; gecenin bu saatinde uzun uzun konuşmak için söz almadım; ancak, ilk uygulaması yapılacak olan, anayasa değişikliğini ilgilendiren bir konuyla ilgili, Meclis bundan sonraki birtakım uygulamaları yaparken buraya atıfta bulunacağı için, bu konunun lehinde ve aleyhinde birtakım değerlendirmelerin yapılmasında ve uygulamalarda da yanlışlık olmaması için, bazı hususların netleşmesi açısından birkaç şey söylemek istiyorum.

Bildiğiniz gibi, biz, 3.10.2001 tarihinde yapmış olduğumuz değişiklikle, Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasına ilaveler yaptık. Bu ilavelerden bir tanesi, biraz önce Başkanlığın da ifade ettiği gibi "Yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşmek üzere, bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte aynı süre içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir. Cumhurbaşkanı'nca kısmen uygun bulunmama durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir" şeklindedir. Yani, görüşür demiyor, görüşebilir diyor. Genel Kurula, Meclise ihtiyari bir serbestlik getiriyor. Bu konuda yetkiyi, Anayasamız, Meclise bırakıyor.

Dolayısıyla, şimdi önümüzde de bir yasa var, uygulayacağımız bir örnek var. Şimdi, bu yasadaki hareketle, bundan sonrası için şunlara dikkat edilmesi gerekli olduğu kanaatini taşıyorum: Birinci olarak, Anayasa bir üst normdur. Başkanlığın da ifade ettiği gibi, İçtüzüğün ilgili maddesinde değişiklik yapılmadığına göre, uyulması gerekli olan nedir; Anayasadır.

Geçmişte bunun uygulaması nerede oldu: Malumunuz, bu seçme yaşını 18'e indirdiğimizde, ilgili yasalarda değişiklik yapmamıştık. Yüksek Seçim Kurulu ve ilgililer, yetkililer, Anayasayı üst norm kabul ettiği için, 18 yaş uygulamasını esas kabul etti. Dolayısıyla, burada, biz, bunu esas kabul edeceğiz; fakat, Sayın Başkanım, biz, uygulamada birtakım sıkıntılarla da karşılaşabiliriz; şöyle ki: Şimdi, bu yasa, daha önce çıkarıldı ve Cumhurbaşkanlığınca da, bu yasanın 1, 2, 3 ve geçici 1 inci maddeleri veto edildi, geriye 3 maddesi kaldı, 4, 5, yürürlük ve yürütme.

Biraz önce Sayın Genç'in hatırlattığı, benim de bir kez daha vurgulamak istediğim husus şu: Şimdi, bu yasa, komisyon, usulüne uygun görüşmedi. Aslında komisyon, kendi içerisinde bir usul tartışması yapmalıydı veya da -yine, Genel Kurulda bir tartışma konusu olsun diye söylüyorum- belki biz, öncelikle Genel Kurul olarak buna karar vermeliyiz, belki daha sonra komisyon, Genel Kurulun verdiği karar ölçüsünde, bunu gündemine o şekliyle almalı.

Şimdi, biz bu yasa görüşürken, dikkat edecek olursanız, şu anda yürürlük ve yürütme maddeleri burada da mevcut. Sadece daha önce veto edilen yasanın 2

maddesini görüşmemiş oluyoruz, 4 üncü ve 5 inci maddesini. Dolayısıyla, biz, 6-7 maddelik yasanın sadece 2 maddesini görüşmemiş oluyoruz. Belki, bu görüşmelerde aynen iade ettiğimiz için ve peşinden hemen Cumhurbaşkanından gelen rapordan sonra bu konuyu gündemimize alıp görüştüğümüz için, birtakım değişikliğe ihtiyaç duymamış olabiliriz. Ola ki, bir başka yasada değişikliğe ihtiyaç duysa Genel Kurul, bir önergeyle bazı maddelerde değişiklik yapsa, o zaman ne olacak; belki yasa içerisinde, kendi arasında, görüşülen ve görüşülmeyen maddeler arasında tenakuz oluşabilir, hatta şartların değişikliği gereği, yasada da değişiklik yapmak istesek; diyelim ki, bir sene sonra, altı ay sonra bu değişikliğe ihtiyaç duysak, o zaman Genel Kurul gündemine alsın, bu sefer nasıl hareket edeceğimiz konusu muallâkta kalıyor. Belki, bu kanunu, acele edildiği için, gecenin bu saatinde görüşüyor, konuşuyoruz; ama, vuzuha kavuşturulması gerekli olan detay konular mevcuttur.

Sayın Başkanım, onun için prensip olarak, Başkanlığın bu konudaki görüşü yönünde, bu yasaya münhasır olmak kaydıyla, bu hususu böylece uygulamaya koyabilirsiniz; ama, bundan sonrası için müstakilen bu konuyu belki ilgili komisyonda veyahut da İttüyük değişikliğini gündeme alarak, bu maddeyle ilgili, uyum yasası gibi düzenlememiz gerekli olan hususu da düşünerek bu konuya açıklık getirilmesine ihtiyaç var. Aksi takdirde, çıkan yasaların gelecekte tenakuza düşmüş olması gibi sıkıntıyla karşı karşıya kalırız. Bunun sorumluluğu da, âdeta, Genel Kurula ait olmuş gibi olur. Ben, şahsen, bu yasanın mutabakatla çıkacağı kanaatini taşıdığım için, sadece 4 üncü ve 5 inci maddeleri yok kabul edilerek çıkarmak yerine, tamamını görüşerek çıkarmayı, yani, veto edilmeyen maddelerinin de burada bir nevi görüşülmesini temin ederek çıkarmayı uygun buluyorum. Çünkü, biraz önce de söyledim; 1, 2, 3 ve geçici 1 inci maddeleri görüşüyoruz, burada mevcut. Yürürlük ve yürütme var; o da mevcut. Sadece 4 üncü ve 5 inci maddeler kalıyor ki, bir uygulama örneği olsun diye, burada, onları da okutarak, oylayarak, görüşerek geçirmek daha uygundur; ama, biz, Genel Kurul olarak, ilgili komisyonlarda, İttüyük tadili dahil bu konuyu vuzuha kavuşturursak, bundan sonraki uygulamalar açısından uygun olacağını düşünüyör, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, teşekkür ediyorum. Ayrıca, tekrar teşekkür ediyorum; çünkü, aleyhte söz almanıza rağmen, Başkanlığın tutumunun doğru olduğunu ifade etmiş oluyorsunuz. Teşekkür ederim.

Ancak, müsaade eder misiniz, ben bir açıklama yapayım Sayın Köse'ye vermeden sözü. Siz, tamamen haklısınız; Sayın Genç de haklı. Komisyon ne yapmış; maddeleri görüşmüş. Maddeleri görüştüktan sonra bunu rapora derç etmemiş. Derç etmesi lazımdı; ama, bu demek değildir ki, komisyon raporuna derç edilmediği halde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurulu düzeltmez diye bir hadise yok. Zaten bizim tutumumuz, böyle bir hatanın, Genel Kurulca, oylarınızla düzeltilmesi içindir. Yoksa, tamamen haklısınız. Zaten, bundan sonra Başkanlığımız, bu konuda, Sayın Cumhurbaşkanından kısmi veto gelirse, komisyonları ikaz edecektir; ama, ilk uygulama olduğu için ben bu kararı almak mecburiyetindeyim.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Yani, Genel Kurulun kararından sonra komisyonların gündemine alınacak. Öyle mi Sayın Başkan?

BAŞKAN - Tabii efendim. Yani, Meclis Başkanlığı ikaz edecek. Hadise bu; ama, rapora derç edilmediğine...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Anayasa Komisyonu ne diyor?

BAŞKAN - Efendim, siz lehte söz istemiyor musunuz?.. Komisyona lehte söz vereyim.

Komisyon Sözcüsü şahsı adına konuşuyor; Komisyona söz veremem efendim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Komisyonda mecburiyet yok canım.

BAŞKAN - Efendim, olsun; Salih Erbeyin'e, ben, şahsı adına söz veriyorum; lehte...

SALİH ERBEYİN (Denizli) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; bu yasa değişikliği yapıldıktan sonra, değişen Anayasamız uyarınca Sayın Cumhurbaşkanınca geri gönderilmiştir. Bu yasa tekrar görüşülmek üzere veto edilip komisyona geldiğinde, Sayın Cumhurbaşkanımızın veto gerekçesi, İçtüzüğümüzün 37 nci maddesi uyarınca daha önce bu yasa metinleri Anayasa Komisyonunda görüşülmemesine rağmen, daha önceden oradan bir komisyon kararı olmamasına rağmen, alt komisyon kararı olmamasına, tali komisyon olarak karar vermemesine rağmen, İçtüzüğümüzün 37 nci maddesinin son fıkrası, "bu süre Başkanlıkça kısaltılabileceği gibi, komisyonun müracaatı halinde uzatılabilir" diyor.

Meclis Başkanlığı, bu veto gerekçeleriyle beraber Adalet Komisyonuna bunu göndermiş ve üst yazıda dört günlük süre vermiştir. O süre içerisinde görüşülmediği için, komisyonumuz, esas komisyon olarak görüşmüştür; biraz önce ifade ettiğiniz gibi, Anayasanın 3.10.2001 tarihinde değişen 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, kısmen görüşmeyi uygun görmüştür. Her ne kadar zabıtlarda, daha doğrusu, gerekçeli karar komisyon raporunda yer almasa da, bu, kısmi olarak yer almıştır.

Komisyon raporunda aynen şöyle ifade edilmiştir: "Sayın Cumhurbaşkanımız, Anayasanın değişik 83 ve 104 üncü maddeleri gereğince, kanunun 1, 2 ve 3 üncü maddeleriyle, geçici 1 inci maddesini bir kez daha görüşülmek üzere geri göndermiş ve gerekçeli geri gönderme tezkeresi, Genel Kurulumuzun 29.11.2001 tarihli 28 inci Birleşiminde okunmuştur. Komisyonumuz, 14.1.2000 tarihli 4719 sayılı Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun, 18.11.1992 tarih ve 3842 sayılı Kanun ile Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 1, 2, 3 üncü maddeleriyle geçici 1 inci maddesini -tekrar vurguluyorum- Anayasamızın 89 uncu maddesindeki değişik ikinci fıkrası uyarınca, 5.12.2000 tarihli 42 nci toplantısında görüşerek karara bağlamıştır."

Bu noktada, komisyonumuz için "usul tartışması açması gerekiyordu, açmadı" şeklindeki beyanlara katılmıyoruz. Komisyonumuz, Anayasanın yeni değişik hükmüne göre usul tartışması açmış, Anayasanın amir hükmü uyarınca buna gerek görmemiştir ve İçtüzüğümüzün 37 ve Anayasanın değiştirdiğimiz 89 uncu maddesine göre komisyonumuzca yapılan işlemin uygun olduğu kanaatindeyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Efendim, biz, komisyonunuzun yanlış yaptığını ifade etmedik; ancak, bu söylediklerinizi rapora derç etmediğiniz için Sayın Genç ve Sayın Kapusuz itiraz ettiler. Bu eksikliği gidermek için -biz bunu gördük- Büyük Millet Meclisinin oyuna sunup, bu işi düzeltiyoruz. Onlar da haklı, siz de haklısınız; ama, bir eksiklik var.

SALİH ERBEYİN (Denizli) - Raporumuzun dördüncü fıkrasında bu durum açık olarak belirtiliyor; anlayışınıza ve takdirinize bırakıyorum.

BAŞKAN - Sayın Köse, ikinci lehte söz sizin.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Açıklığa kavuştu Sayın Başkan; oylamayı yapın.

RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) - Sayın Başkan, komisyonda usul tartışması yapılmadı, verilen bilgi doğru değil.

BAŞKAN - Efendim, aleyhte konuşmalar bitti; başka, lehte var mı efendim?.. Yok.

Sayın milletvekilleri, konunun benim tutumum hakkındaki... Şimdi oylama yapacağım. Kanunun, İçtüzüğün 81 inci maddesinde belirtilen usule göre, ancak, sadece, Cumhurbaşkanınca uygun bulunmayan 1, 2, 3 ve geçici 1 inci maddelerinin görüşülmesini oylarınıza sunacağım efendim. Neyi oylayacağımızı bir daha okuyayım mı? ("Hayır" sesleri)

Şimdi, efendim, benim getirdiğim öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, teşekkür ederim efendim.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı üzerinde hükümetçe verildiği anlaşılan değişiklik önergelerinin tasarının anayapısını değiştireceği iddialarına ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
21	4	50	10.1.2002	25-33	Mustafa Murat Sökmenoğlu	Burhan Orhan	Sebahattin Karakelle

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - 10 dakika gider çok çok... İstirham ederim yani... Bunun için kavga etmeye lüzum yok ki.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN - Buyurun... (SP sıralarından alkışlar)

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN - Buyurun efendim, istirahat ederim... Kavga etmeye lüzum yok. İnsanlar konuşa konuşa anlaşır. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Başlayabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN - Buyurun efendim, açtım mikrofonunuzu.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok önemli, reel sektörü, hatta, tarlasında çift süren köylüyü, hastanede ilaç bekleyen hastayı, üniversitenin önünde titreyen, okumak isteyen öğrenciyi, hulusa, 65 000 000 insanın her kesimini, hayatının her kesitiyle çok yakından ilgilendiren bir konuyu görüşüyoruz.

Başka kanunları görüşürsünüz, yanlışlar olur, eksikler olur, düzeltirsiniz; ama, bazı kanunlar vardır ki, onun eksikliğinin açacağı yaraların, vuracağı darbelerin telafisi mümkün değildir.

Hatırlayacaksınız, bundan iki gün önce, Sayın Pakdemirli arkadaşımız, Grubu adına konuşma yaparken şu ifadede bulundu: "Olur; yani, ne var bunda; biz, Sayın Başbakanımızı biraz güçlü göndermek istiyoruz."

Değerli milletvekilleri, ülkesini seven, milletini seven, memleketini seven hangi insan, kendi başbakanını diyarı âlemdе, diyarı gurbette, başka bir ülke önünde güçlü görmek istemez?! Kim istemez bunu?! (MHP sıralardan "Sen, sen" sesleri)

Bırakın şimdi bu lüzumsuz, Parlamente'ye yakışmayan, hatta insan olmaya yakışmayan bu lüzumsuz lafı bırakın. Ben, bir şey söylüyorum. (SP sıralarından alkışlar) Siz, Sayın Başbakanın adını, resmini görmediğinizde ben

birlikte çalışma yapmış insanım. Başbakanın nasıl bir insan olduğunu, ülke için ne düşündüğünü, sizin hayalinizden geçiremeyeceğiniz kadar bilir ve tanırım. Onun için, siz susun! (SP sıralarından alkışlar)

ALİ GEBEŞ (Konya) - Vay be!..

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Siz susun...

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayalım.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Siz susun.. Siz, kendi işlerinize bakın. Bırakın, biz, Parlamento'yu konuşuyoruz.

YUSUF KIRKPINAR (İzmir) - Biz de Parlamento'yu konuşuyoruz.

BAŞKAN - Sayın Kırkpınar, lütfen efendim...

ALİ GEBEŞ (Konya) - Şov yapıyor, şov!..

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Elbette, her milletvekili, kendi Başbakanının; çünkü, kendi Başbakanıdır, kendi partisinin üyesi olmayabilir; hatta, güvenoyu vermemiş olabilir; hatta, gensoru vermiş olabilir; ama, Amerika'da olacaksa benim ülkemin Başbakanı, elbette güçlü olmalıdır; ama, değerli milletvekilleri, bakın, bir söz vardır, bunu ben icat etmedim, siz çok iyi bileceksiniz: "Veren el, alan elden üstündür." Biz, veren elin önüne gidiyoruz. Biz, üstünlüğümüzü, bunu düşünerek ancak sağlayabiliriz.

Şimdi, Sayın Pakdemirli kardeşimize hak vermiyor değilim; elbette hak veriyorum; ama, güçlü gidiş, böyle gidiş değildir, hele, Parlamento'nun bu manzarasını gördükten sonra.

Görüşülen bir kanundan, gece baskınıyla -beni bağışlayınız- zula yöntemiyle gelip geçirilen bir kanundan sonra, benim hükümetimin Başbakanı, benim milletimin Başbakanı, nasıl güçlü gitmiş olacak? Bu, hangi güçtür? Başbakanın üzerinde, Başbakanı bu hale getiren, hükümeti bu hale getiren, Parlamento'yu bu hale getiren güç, hangi güçtür diye başkaları düşünmeyecek mi?

Onun için, lütfen, bu kanun tasarısını, geliniz, enine boyuna tartışalım ne olur... Bizim yarın çalışma saatimiz var, çalışma günümüz yarın. Ne olur, bir ara verin, bir şey demiyoruz, bu tasarıyı çekin demiyoruz; tasarıyı getirmek hükümetin hakkıdır, elbette en tabii hakkıdır. Çekin bu tasarıyı, bir saat, üç saat, beş saat, müsaade edin, gruplar konuşsunlar, incelesinler, istişare etsinler, belki size yardımcı olurlar. Buna fırsat verin. Hayır dersenez, o zaman, Sayın Derviş'in -şahsiyle bir ilgimiz yok bizim- Sayın Devlet Bakanının, sorumlu Devlet Bakanının, bir partimizin grubunda söylediği gibi, efendim, arabanın direksiyonunda bir şoför olur, viraja geldiği zaman o kumanda etmelidir. Arkada oturan herkesten bir ses gelirse, bu araba uçuruma gider. Bu, bir tehdit ve dayatmadır. Bu tehdit ve dayatmaya gönüllü olanlar olabilir. Bizim gönlümüz yatmıyor; bizim rızamız yoktur. (SP sıralarından alkışlar) Parlamento, razı değil buna.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Sayın Başkanım, bundan dolayı size söylenecek bir sözümüz yok, sadece saygı duyarız. Bir usul tartışması açtınız. Sizin tavrınız, tutumunuz, size göre uygun olabilir, hükümetin de işine geldiği için uygun olabilir; ama, sekiz sene, hasbelkader, bulunduğunuz yerde bulunmuş, Meclis idare etmiş bir arkadaşınız olarak, bu uygulamanın yanlış olduğunu düşünüyorum.

Bakınız, 5 tane anamaddesi var şu görüşeceğimiz tasarının, 9 tane önerge var ve geldiği zaman göreceksiniz ki, tasarımı tamamen değiştiriyorlar. Eğer böyle olmasaydı, üç sayın lider, geceyarılarına kadar niye tartışılar; neyi tartışılar? Zaten, hazırlanmış, gelmiş bir tasarı vardı, zaten vardı!.. Demek ki, bu tasarımı alabora edecek, altüst edecek bir düzenleme, değişme düşünülüyor ki, gece sabahlara kadar, sağ olsunlar, istirahatlarından fedakârlık ederek çalışılar, gayret ettiler ve önerge hazırladılar.

Öyleyse, izin veriniz; kanun yapma hakkı bizimdir efendiler, kanun yapma hakkı bizimdir, Parlamentonundur, sizindir. Hükümet, sadece ve sadece, tavsiyede, teklifte bulunur. Bunun adı tasarıdır, aslında, bir teklif etmedir; ama, söz sizindir. Sözünüzün isabeti ise, meseleye vukufunuza bağlıdır. Vukufunuz ise, incelemeye, araştırmaya bağlıdır. İzin veriniz, lütfen... Sayın Başkanlığın şahsına saygım sonsuz olmakla beraber, Sayın Başkanlığın, bu konudaki tutumu İktidara aykırıdır, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine aykırıdır. Lütfen, Hükümet veya Komisyon bu tasarımı geri çöksin. Bir süre versin -bugün gitsin demiyoruz- bize birkaç saatlik süre versin, bugün, yarın, oturup çıkaralım, yardımcı olalım kendilerine; söyledığımız budur.

Saygılar sunuyorum Sayın Başkan, Muhterem Heyet; saygıyla selamlıyorum efendim. (SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

İkinci aleyhte söz, Manisa Milletvekili Sayın Bülent Arınç'ta.

Buyurun efendim. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BÜLENT ARINÇ (Manisa) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepinizi hürmetle selamlıyorum, çalışmalarımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, önemli bir kanun tasarısı görüşülmek üzere; üzerinde çokça tartışıldı; hatta, hükümet ortakları bile, getirilen düzenleme üzerinde tereddütleri olduğunu ifade ettiler. Bu tereddütler giderilmeye çalışıldı; liderler zirvesi toplandı, değişik partilere mensup Bakanlar bir araya geldiler; sonunda bir noktaya gelindiği müjde olarak ifade edildi; ama, bu değişiklikler hangi maddelerde, ne getiriyor ne götürüyor, şu an itibarıyla bundan, Yüce Parlamentonun haberi yok. Yerimden kalktığım ana kadar, bu önergeler var mı, varsa kaç tane, hangi maddeler üzerinde, dağıtılmış ve elimize geçmiş değil. Oysa, biz çalışmalara başlayalı tam 1 saat oldu.

Değerli Başkanımıza her zaman saygı duyuyoruz ve Parlamentoyu yönetme konusundaki başarısını da takdir ediyoruz. Sayın Sökmenoğlu hakkındaki bu kanaatimizi hepiniz biliyorsunuz, bunda çok samimiyiz. Sayın

Başkan hem milletvekillerimizin söz haklarını sonuna kadar kullanmalarını sağlayan bir kişidir hem de Parlamantonun itibarını sonuna kadar korumaya gayret eden bir insandır. Bunu söylerken...

MAHMUT GÖKSU (Adıyaman) - Bir de sizi dinleseler...

BÜLENT ARINÇ (Devamla) - Beni dinlemiyor mu? (AK Parti sıralarından "Dinlemiyor" sesleri)

Evet... Bu kadar iltifat boşa gitti.

Sayın Başkan, sizden bahsediyordum; ama, bir bürokrat sizi meşgul etti; çok üzgünüm...

BAŞKAN - Özür dilerim efendim.

BÜLENT ARINÇ (Devamla) - Evet... Sizle ilgili olarak şunu söyledim; bu, samimi kanaatimdir, her yerde söylerim: Sayın Başkanımızın Parlametoyu yönetmesi bir başarıdır; hem milletvekili arkadaşlarımızın söz haklarına sonuna kadar sahip çıkar hem de Parlametomuzun itibarını koruma noktasında, çok şükür, hassasiyet gösteren bir insandır. Dün, eğer, Osmanlı kalesinin yıkılmasıyla ilgili bu Genel Kurulda bütün siyasî partilere söz verilmiş ve bu hassasiyet dile getirilmişse, bu, Sayın Başkanın bu konulardaki, özellikle, duyarlılığından ibarettir; ancak, bugün, biraz önce başlayan ve tartışmalara yol açan bu uygulamadan, yine, inanıyorum ki, Sayın Başkan da mustarıptır. Ne yapalım ki, bugün nöbet sırası ondadır. Bu kanunun görüşülmesi, bir an önce, kendisinden rica edilmiştir mutlaka. O da, çalakalem bu iş bir başlasa da arkası gelse diye bekliyor. Ben, zannediyorum ki, bugüne kadarki uygulamalarından anladığım kadarıyla, Sayın Başkan, şu yürütülen müzakere tarzından ve hele hele hükümetin yaptığı bu yanlış işten fevkalade üzgündür. O zaman, Sayın Başkanın inisiyatif kullanmasına ihtiyacımız var. Eğer, bu duyguları bizimle birlikte paylaşıyorsa, oradan ifade etmesine ayrıca gerek yok; yapacağı şey, arkadaşlarımızın, hakikaten, vicdani ve İctüzüğe göre uygun olan taleplerinin yerine getirilmesidir.

Değerli arkadaşlar, biz, Parlametoyuz. Hükümet tasarı gönderecektir. Bu tasarılar da bu çoğunluk içinde çıkacaktır. Bir görev yapıyoruz. Bu görevi Parlametoya uygun olarak yapmış olmamız gerekir. Şimdi, mali sektörle ilgili çok önemli ifade edilen bir kanun tasarısını görüşmeye başlarken, henüz, hükümet ortakları -ANAP'ın çok fazla itirazlarının olmadığını duydum; ama, özellikle Milliyetçi Hareket Partisinin bu tasarıda önemli değişiklikler yapılması gerektiği görüşünde olduğunu duyuyoruz; inşallah, doğrudur- ve bazı bakanlar bir araya geldiler, liderler bir araya geldiler ve sonunda, değişiklik önermeleri verilmek suretiyle bu kanunun çıkarılması üzerinde anlaşıldığını duyduk. Bunları bize komisyon söylemiyor, hükümet konuşarak söylemiyor; sağ olsun ki, televizyon haberlerinden izliyoruz. Şimdi de önerge verileceği söylendiğine göre, demek ki, bunlar bir gerçek.

Şimdi, bu kanunda itiraz edilen çok yerler olduğunu söyleyen hükümet ortağından itirazcı partilerin hiçbir milletvekilliğinden şu anda uygulanan

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

yönteme bir itiraz yok. İtirazı yapıyor oturduğu yerden, bir sayın üyenin sakalından utanması gerektiğini söylüyor bir sayın milletvekili. Aslında, utanması gereken, şu kanunu, daha ne olduğunu bilemediğimiz değişiklik önergeleriyle oldubittiye getirmek isteyen hükümetin ta kendisidir. (AK Parti sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Hiçbir arkadaşımızın, ne sakalından ne kıyafetinden utanacak hali yok; asıl utanması gereken, bu ithamı yapan insanın ta kendisidir. (AK Parti sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, hükümet, bunu, çoğunluğuyla çıkaracak. Bize düşen, doğruya destek olmaktır. Şu önergelerinizi bilseydik, üzerinde çalışma yapsaydık, belki destek olabilirdik; belki, pek çok arkadaşımız, çatısı bu önergelerle yeniden teşkil edilecek bu kanun üzerinde başka türlü konuşabilirdi. Şimdi, bundan sonrası için konuşmuyorum. İlk konuşmacı bizim değerli bir milletvekilimiz, AK Parti Grubu adına bu tasarı üzerindeki konuşmasını yaptı; neye göre yaptı; dağıtılan komisyon raporuna göre yaptı ve onunla ilişkili şeyler söyledi; ama, siz, şimdi, önergeleri bundan sonra vereceksiniz ve bu, üzerinde konuşulan kanunu önemli ölçüde belki değiştirmiş olacak. Peki, bu konuşma nereye gitti; havaya uçtu. Bu, Parlamente'ye bir saygısızlık değil midir?! Bu, bir siyasî partiye karşı bir duyarsızlık değil midir?! Bir sayın milletvekilinin görüşlerini açıkladığı, bir komisyon metninden farklı olarak, biraz sonra ortaya çıkaracağınız şeyle bizi aldatmış olmuyor musunuz?! Bu, yanlış bir şey değil mi?! (AK Parti ve SP sıralarından alkışlar)

Biraz evvel Sayın Cevat Ayhan'ı buraya davet ettiniz. Sayın Cevat Ayhan, hâlâ değişiklik önergelerinden habersiz; bizim gibi, hepimiz gibi. Ne konuşacak; yine, elindeki komisyon metnine göre konuşacak. Bu, ona bir saygısızlık değil mi?! Onun partisine, tümde siyasete, Parlamente'ye karşı bir yakışsız iş değil mi?! Siz, bunun neyini savunuyorsunuz allahaşkına?! Yani, Sayın Başkan hükümetten rica edebilir; ya konuşun, açıklayın ya bu önergeler dağıtılmadıkça ben bu toplantıya başlamıyorum dese, kim Sayın Başkana yanlış yapıyorsunuz diyecektir. Bu görüşmeleri saat 19.00'a bıraksanız, saat 20.00'de başlasanız, ondan sonra da, herkes önünü görerek burada bir konuşma yapsa, doğru olan bu değil midir?! Sayın Başbakanın buna itirazı olabilir mi?! Sayın Başbakan Yardımcılarının "canım, onlar önemli değil; biz işimizi yürütelim de bu işi bir an önce bitirelim" gibi bir saçma düşüncesi olabilir mi?! (AK Parti sıralarından alkışlar) Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Başbakanı olan bir insan, bu Parlamente'ye hepimizden daha çok saygı gösteren bir insandır. Biz, böyle düşünüyoruz. Parlamente'nin iradesini dikkate almayan bir düşünceye biz de saygı duymayız. Elbette, bu Parlamente'de, bu önergeler, bir an önce -varsa- dağıtılmalıdır; incelenmesine imkân verilmelidir. Ve bu siyasî partiler demokratik hayatın vazgeçilmez unsurlarıysa ve herkes, kurucu iradesiyle, bu ortaya konulan tasarı üzerinde bilerek bir şeyler konuşacaksa, ondan sonra, belli bir saatte bu görüşmeler başlamalıdır; hem de AK Parti sözcüsünden başlamalıdır; tekrar kendisine konuşma imkânı verilmelidir. Kendisine yapılan bu saygısızlıktan dolayı, ancak böyle özür dilenebilir. (AK Parti sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bu Parlamento, hepimize ebediyete kadar lazım. Sadece Parlamento, millet iradesinin tecelli ettiği bir yerdir; milletin kiblegâhıdır. Ona saygısızlık yapacak veya bu anlama gelecek bir davranış, başta Başkanımız olmak üzere, hiçbir arkadaşımızın kabulleneceğini düşünemiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Lehte, Konya Milletvekili Sayın Emrehan Halıcı; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de, Sayın Başkanımızın usul üzerinde açmış olduğu tartışmada lehte görüşlerimi bildirmek üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Bu tasarı üzerinde bir şeyler söyleyecek değilim; çünkü, birazdan tasarı üzerinde, detaylı olarak, bütün partilerin değerli sözcüleri görüşlerini açıklayacaklar; ancak, biraz önce, değerli muhalefet sözcülerimiz, önergeler verilmesiyle ilgili bir konu gündeme getirdiler ve önerge verilmesinin İçtüzüğe uygun bir biçimde cereyan etmediğini ilettiler. Biz, aynı fikirde değiliz, aynı düşüncede değiliz. Şimdiye kadar önergelerin nasıl verildiği İçtüzükte bellidir. Buna uygun bir şekilde hareket edilmiştir; ancak, bu Mecliste, biz, her zaman uzlaşmanın hâkim olmasını arzuluyoruz ve muhalefet sözcülerinin bu önergeleri görme dileklerini, hükümet de mantıklı buldu ve Başkanlığa bu önergelerin verildiğini de ifade ettiler. Dolayısıyla, şu anki süre içerisinde de, muhalefet partilerimizin çok değerli yöneticileri ve milletvekilleri, bu önergeleri alıp, inceleme şansına sahiptirler.

Benim özellikle ifade etmek istediğim bir nokta şudur: Hükümet ve hükümeti oluşturan partilerin bütün milletvekilleri, tabii ki, inandıkları, bu milletin ve ülkemizin yararına olduğuna inandıkları kanunları burada geçirmeye çalışıyorlar. Aynı düşüncelerle, muhalefet partilerimizin değerli milletvekilleri de, yine, milletin yararına olacak bir biçimde bunlara muhalefet ediyorlar veya değişiklik önergeleri vermek istiyorlar. Bu konuda, iki taraf da birbirini çok net ve iyi niyetle anlamalı. Biz, nasıl milleti düşünüyorsak, tabii ki, siz de milleti düşünüyorsunuz. Zaman zaman fikir ayrılıklarımız olabilir, görüş ayrılıklarımız olabilir; bu doğaldır. Parlamentoda da zaten bunun için varız; düşüncelerimizi açıklayacağız. Düşüncelerimize zaman zaman katılmayabiliriz; ancak, bu katılmamamızı, sert bir üslupla, kavgaya varacak bir biçimde, hiçbir zaman Parlamento'ya taşımamalıyız. Bunu yaptığımız zaman, hepimiz ve Parlamentomuz ve sistemimiz yara alıyor.

Biraz önce söz alan değerli muhalefet partilerinin sözcüleri, bu konudaki aleyhte görüşlerini ifade ettiler; içeriklerine katılmıyorum; ancak, üslupları gayet sakin ve nazikti. Onların bu üsluplarının bütün milletvekillerine örnek olmasını diliyorum.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Ben, usul hakkındaki bu tartışmada Sayın Başkanımızın yönteminin ve tutumunun İçtüzüğe uygun olduğunu düşünüyorum ve bu yasanın milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Başka lehte söz isteyen var mı efendim?

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan, aleyhte...

BAŞKAN - Aleyhte verdim efendim iki tane...

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Lehte...

BAŞKAN - Lehte istiyorsunuz...

Buyurun Sayın Ali Rıza Gönül. (DYP sıralarından alkışlar)

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Biraz evvel bu kürsüden Genel Kurula hitap eden Sayın Halıcı'nın, ortak paylaştığımız, uzlaşma düşüncesine yürekten katıldığımızı söylemekle sözlerime başlamak istiyorum.

Uzlaşma dileğinin, mutlaka, kişilere, gruplara yüklemesi gereken ve yüklediği birtakım sorumlulukların da olduğunu gözdardı etmemek lazım. Uzlaşma dileği ve temennisi yetmez; uzlaşma için, müspet adımların, delillerin ve emarelerin de olması gerekir. Biz, uzlaşmayı, demokratik platformda, Meclis Genel Kurulunda ve onun ayrılmaz bir parçası olan komisyonlarda tartışma olarak da niteliyoruz ve tartışarak uzlaşacağımıza inanıyoruz.

Bugün, Türkiye'nin gözü bu Meclistedir. Ekonomik yıkıntının sonucu toplumun geldiği nokta itibariyle, köylüsü, kasabalısı, şehirlisi, okumuşu okumamışı, işsizi, esnafı, çiftçisi, emeklisi, memurun gözü, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bugün görüşülmesine başlanan ve usul tartışmasıyla yarım kalan bu yasa tasarısının görüşülmesindedir. Milletın gözü buradadır, kulağı radyolardadır. Televizyonların karşısında, beni kurtarmayan hükümet, beni bu hale getiren hükümet, acaba birilerini mi kurtarmak istemektedir... (DYP sıralarından alkışlar) Bu sorunun cevabını aramaktadır. Onun için, kamuoyu hassastır, dikkatlidir, hatta tedirgindir.

Değerli milletvekilleri, bakınız, elimizde bir kanun tasarısı var. Bu kanun tasarısı 9 madde; ama, şu an elimize ulaşan önergeleri sayıyoruz, o da 9 tane. Şimdi, bu yasa tasarısını buraya getiren, Meclise getiren irade, şu 9 önergeyle ortadan kalkmıştır, yok olmuştur. Peki, hangi irade gelmiş, bu yasa tasarısını Genel Kurula getiren iradenin yerine hâkim olmuştur; ihtilaf nedeniyle, uzlaşma adı altında yapılan toplantılar, toplantılar, tartışmalar sonucu üç iktidar partisinin genel başkanının ortak iradesi haline gelmiştir.

SAFFET ARIKAN BEDÜK (Ankara) - O zaman komisyona ne gerek var?!. Komisyonları kaldıralım.

ALİ RIZA GÖNÜL (Devamla) - Ama, önemli olan kişilerin iradesi değil, milletin iradesi olmalıdır. O irade de işte bu Genel Kuruldur, o irade komisyonlardadır. Biz, değişiklik önermelerini, anlayabildiğimiz, basında yer alabildiği kadarıyla, görsel basından ve yazılı basından öğreniyoruz; takip ediyoruz ki, 9 tane önerge verilecekmiş.

Değerli milletvekilleri, bu Meclisin onurlu üyeleri, sizler, hepimiz, milletin temsilcisi olan hepimiz, bu bilgileri biz basından almamalıydık. Bunu biz, hükümetten, sorumlulardan ve ilgili bakandan almalıydık. İşte elimde, Sayın Derviş, bugün, bir açıklama yapıyorlar. Tabî ki, doğrudur, hakkıdır; DSP Grubunda, bilgilendirme görevini ifa ediyorlar. Biz, Sayın Derviş'ten beklerdik ki, bunu, sadece DSP Grubunda değil, üç gün sonra, beş gün sonra çıkmalıydı, bu Genel Kurulda, bütün milletvekillerine açıklama yapmalıydı, partilerin gruplarında yapmalıydı; açıklık ve şeffaflık yönetimin gereği de buydu ve bu olmalıydı.

Şimdi, değerli milletvekilleri, bu haliyle, bu tasarının özü kaybolmuştur. Bu tasarımı buraya getiren irade ortadan kalkmıştır. Yapılacak olan iş, derhal, hükümetin bu yasa tasarısını geri çekmesi, komisyonlarda görüşülmesi, bütün siyasî partilerin, millet iradesini temsil eden bütün siyasî partilerin görüşlerinin alınması, tartışılması ve orada, tekrar olgunlaştırılarak, bu Meclise getirilmesiydi ve böyle olması gerekir.

Şu anki görüşme usulü, İçtüzüğe aykırıdır, vicdanlara aykırıdır, yasa yapma tekniğine de aykırıdır. O nedenle, burada, bugün biz, eşî görülmemiş bir görüşme usulüyle karşı karşıyayız.

Bakınız, dün akşam, yasalaştırdığımız Endüstri Bölgeleri Yasasının 3 üncü maddesinde, hükümet, baskın şeklinde bir önerge getirmek suretiyle, maddenin tümünü değiştirdi ve 4 üncü madde... Affedersiniz... 4 üncü maddenin tümünü değiştirdi. Milletvekilleri, gruplar, bir oldubittiyle karşı karşıya bırakıldı ve yeni bir düzenlemeyle, kimin ne diyeceği, ne görüş serdedeceği, hangi ortak paydada buluşabileceği veya buluşamayacağı imkânı dahi ortadan kaldırılmak suretiyle, milletin iradesi, burada, açıkça söylüyorum ki, gasbedilmiştir; zorla, bu yasanın 4 üncü maddesi geçirilmiştir.

Şimdi, biz, yine, böyle bir oldubittiye rıza gösteremeyiz, kabul etmiyoruz. Eğer, siz, kabul ediyorsanız, o zaman, bizleri televizyonları karşısında izleyen insanlarımız, o çaresiz insanlar, umudunu tüketme noktasına gelmiş insanlarımız, kafalarında, acaba, hükümet, birilerinden mi korkuyor sorusunu sorar; acaba, hükümet, bir oldubittiyle, Meclisten ve millettten bir şeyler mi kaçırmak istiyor sorusunu sorar ve acaba, hükümet, bu tavrının ve bu davranışının arkasına bir şeyler mi saklıyor sorusunu sorar. O nedenle, siz, bu vebalin altından kalkamazsınız. Eğer, iktidarı oluşturan siyasî partilerimizden bir değerli grubun temsilcileri, milletvekilleri, özünde, milletin hakkının korunması için birtakım çekinceler ifade etmişler ise ve bunda samimi iseler, bu kürsüden ortaya koyduğumuz görüşlere katılma iradesini de izhar etmelidirler; onu ortaya koymalıdır.

Bu nedenle, biz, Doğru Yol Partisi olarak, finans sektörünün sorunlarının tartışılmasından yanayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

BAŞKAN - Sayın Başkan, 10 dakikanız bitti; lütfen, toparlayın.

ALİ RIZA GÖNÜL (Devamla) - Bu sorunların giderilmesi için, eğer yapılması gereken, hakkaniyet ölçüsünde tartışılması gereken varsa, tartışalım; ama, böyle, milletin hakkını, acaba birilerine peşkeş mi çekiyoruz, dağıtıyor muyuz imajı yaratacak bir davranış içerisinde olmamalıyız; reel sektörün de sorunlarını tartışmalıyız.

Muhterem Heyetinize saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Efendim, siz, lehte söz almıştınız; benim tutumumun doğru olduğunu ifade etmiş oluyorsunuz.

ALİ RIZA GÖNÜL (Devamla) - Sayın Başkanım, ben, tabî ki, lehte konuşuyorum. Milletim böyle istiyor, milletimin hakkı burada; milletimin lehine konuşmak da, takdir buyurursunuz ki, bizim için bir görevdir. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Ben, bu usul tartışmasını, kendi tutumumun doğru olup olmadığı konusunda açtım.

Sayın milletvekilleri, İçtüzüğün 87 nci maddesinde şöyle deniliyor: "...bir maddenin değiştirilmesi, metne ek veya geçici madde eklenmesi hakkında, milletvekilleri, esas komisyon veya Hükümet, değişiklik önermeleri verebilir. Bu esaslar dairesinde, her madde için, komisyon ve Hükümetçe birer; milletvekillerce, Anayasaya aykırılık önermeleri dahil, en fazla üç önerge verilebilir." Yani, mecbur değil herkes.

"Değişiklik önermeleri kanun tasarı veya tekliflerinin basılıp dağıtılmasından itibaren Başkanlığa verilebilir." Verilir demiyor; onun için, son anda da verebilir hükümet.

Ve ayrıca: "Görüşülmekte olan tasarı veya teklifin konusu olmayan sair kanunlarda ek ve değişiklik getiren yeni bir kanun teklifi niteliğindeki değişiklik önermeleri işleme konulmaz" deniliyor. Onun için, başka bir kanunla ilgisi yoktur.

Efendim, ben...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, bir şey arz edebilir miyim; konuya ilişkin bir şey söyleyebilir miyim?..

BAŞKAN - Buyurun.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkanım, biz, bir yazılı metin gönderdik; eğer takdim etmişlerse size, şöyle bir önerimiz olmuştur:

Komisyon ve hükümet, Genel Kurula bir bilgi verirse -ki, bu, usuldendir, yapılabilir- Genel Kurul, bundan sonraki süreci, böyle, kıymetli bir şekilde değerlendirebilir. Aksi takdirde, ara vermediğinize göre, öyle düşünmediğinize göre, komisyon ve hükümet, bu konuda Genel Kurulu bilgilendirirse, bu haklı talepler yerine getirilmiş olur kanaatini taşıyorum.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Ali Şahin'in bir önergesi var; ben okuyayım da, zapta geçsin.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 792 sıra sayılı kanun tasarısının, hükümetçe dün hazırlandığı bilinen 9 adet önergeyle omurgasının önemli ölçüde değiştiği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, İçtüzüğü'nün 61 nci maddesine göre, önce esas komisyona sonra hükümete söz verilerek ciddi değişiklikler konusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve gruplara bildirilmeli, geneli üzerinde konuşmalar buna göre yapılmalıdır.

Arz ederim.

Mehmet Ali Şahin

AK Parti Grubu Başkanvekili

Efendim, böyle bir usulümüz de yok, böyle bir önerge vermeye hakkınızda yok; ama, ben, zabıtlara geçirdim.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Müsaade edin efendim. Ben, İçtüzüğü okudum size, benim kanaatim budur...

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Ben, başka bir maddeyi hatırlatıyorum efendim, böyle de olabilir diye; takdir sizindir efendim.

BAŞKAN - Efendim, affedersiniz. Tabii, ben, İçtüzüğe göre usul tartışması açtım tansiyonun daha fazla yükselmemesi için.

Tutumumu; yani, kanun tasarısının görüşmelerinin devamı hususunu oylarınıza sunuyorum efendim: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim; teşekkür ederim anlayışınıza.

Bu arada, bir şey de ilave edeyim: Önergeler bize saat 14.40'ta gelmiştir. Malumunuz, Başkanlığa sunulan önergeler saati dakikasıyla veriliyor. 14.40'ta gelmiştir...

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Gazetelerden sonra size geliyor!..

BAŞKAN - 14.40'ta gelen önergeyi de dağıttım; tutumum budur.

Şimdi, efendim...

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) - Basına saat 11.00'de gitmişti de Sayın Başkan!..

BAŞKAN - Efendim, bitti artık!.. Yeter!..

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Bir Meclis soruşturması komisyonu raporunun İçtüzükte belirtilen 7 günlük süreden önce görüşülüp görüşülemeyeceğine ilişkin

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
22	4	64	13.2.2002	38-44	Kamer Genç	Levent Mıstıkoğlu	Mehmet Batuk

BAŞKAN - İki lehte, iki aleyhte söz vereceğim.

Benim düşüncem şudur: Bunun işleme konulmaması, gündemden çıkarılmasıdır.

Sayın Köse, buyurun efendim...

Sayın Köse, inanmanızı istiyorum, benim samimi düşüncem budur. İlk uygulamayı yapıyoruz. Daha doğru bir şey yapalım, Meclisin de kararına bağlayalım.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, tutumunuzun lehinde söz istiyorum....

BAŞKAN - Peki efendim.

Buyurun Sayın Köse. (MHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) - Sayın Köse, Başkanın tutumunun aleyhinde söz istedi.

BAŞKAN - Hayır, tutumumun lehinde istiyor canım.

Buyurun.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Hayır, hayır; sizin tutumunuzun aleyhinde...

BAŞKAN - Hayır, aleyhinde istiyorsunuz; tabî...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sizin aleyhinizde konuşacağım.

BAŞKAN - Efendim, aleyhte istiyorsunuz; tabî, tabî...Efendim, siz aleyhte söz istiyorsunuz...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Yani, Sayın Başkan, lehte bir harekette bulundunuz mu ki, ben sizin lehinize konuşayım?! (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Tamam canım; size göre uygun değil.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Birleşimin başından bu yana, Meclisi açtığın saatten bu yana...

BAŞKAN - Hayır, hayır, ben, Sayın Hatiboğlu'nu kastettim. Zaten, sizden, benim lehime bir davranış da beklemiyorum.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meclis, Meclis Başkanvekili tarafından, İçtüzük ve Anayasaya göre yönetilir; kendi hislerine, kendi siyasî düşüncesine, kaprislerine göre yönetilmez. (MHP sıralarından alkışlar)

Kamuoyu, yine bu ibret verici tabloyu izlemektedir. Sizin, her zaman olduğu gibi, şu andaki davranışınız da, sanki bir suçlama neticesi doğacak ya da doğmayacak şekliyle, ortaya çıkmış olan bir raporun görüşülmesiyle ilgili bir grup önerisi görüşülüyor. Siz, bunun üzerinde hiçbir tartışma yapamazsınız. Üç grup, bu öneriyi getiriyor, buna karşı diğer muhalif gruplar da "hayır, biz bu öneriyi kabul etmeyeceğiz" diyor. Yani, böyle bir düşünce ortaya çıkmak üzeredir. Siz, hangi düşünceden hareketle grup önerisinin aleyhinde burada tartışma ve usul hakkında görüşme açıyorsunuz?! Anayasaya aykırı hareketiniz.

Anayasanın 100 üncü maddesini bundan üç ay önce bu Genel Kurul değiştirdi. "On gün içerisinde görüşülür" diyoruz ve burada, Uzlaşma Komisyonuna iştirak eden çok değerli grubun temsilcisi milletvekili arkadaşlarımız var. On içerisinde görüşmenin hangi manaya geldiği, ne zaman başlayıp ne zaman sona ereceği hakkında, zabıtlarda, milletvekili arkadaşlarımızın düşünceleri var.

O itibarla, biz, grup önerisi olarak gelen önerinin doğru olduğunu, birinci öneride ittifakla karar alındığını, iki gün Meclisimizin çalışmalarına ara verileceğini; ikinci önerinin ise, yarın, bu soruşturma raporunun, Yüce Meclisin Genel Kurulunda oylanmasının teklifini getiriyoruz.

Siz, Meclis Başkanımızın Vekili olduğunuza göre, Meclis Başkanı, Meclisin çalışmasından sorumludur bu İçtüzüğe göre. Ben size tavsiye ediyorum; siz, bu İçtüzüğün maddelerine göre değil, kendi kafanızın doğrultusunda bu Meclisi yönetmeye çalışıyorsunuz; bakın, çok yanlış yapıyorsunuz Sayın Başkan. Ben, Meclis Başkanlığına olan saygım dolayısıyla, daha fazla, bu Meclise yakışmayacak şekilde sözleri sarf etmekten kaçınıyorum; çünkü, çok büyük bir haksızlıkla Meclisimiz karşı karşıyadır. Bu Meclisin iradesine bir öneri gelmiştir, Meclis iradesini ortaya koyacaktır. Meclis Başkanvekili olarak, sizin, yapacağınız bir tek şey vardı: Bu önerinin geldiğini çok iyi biliyorsunuz; çünkü, Meclisi yönetmek üzere görevlisiniz, Meclis Başkanını telefonla aradınız "Sayın Başkan, bu Danışma Kurulu sizin nezaretinizde yapıldı, niçin, Anayasanın 95 inci maddesine göre, İçtüzükteki bu noksanlık giderilmeden ilk defa bir çalışma yapılıyor? Benim düşüncem budur" diyerek Meclis Başkanıyla görüşmeden ve Meclis Başkanının da vekili olarak alınmış olan kararı, siz, peşinen reddediyorsunuz. Meclis Başkanvekili olarak, Meclis Başkanının Başkanlığındaki toplantıda alınan kararı, hiçbir hakkınız ve İçtüzükte, Anayasada yetkiniz olmamasına rağmen peşinen reddediyor ve kendi düşüncenizden hareketle, hiç yeri olmayan... Burada, konuşmacının daha sözü bitmemiş, 2 dakikalık konuşma süresi var, o süreyi tamamlaması gerekirken milletin iradesine ambargo koydunuz. (MHP sıralarından alkışlar)

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Evet, şahsi düşüncelerinizle ve kendi hissiyatınızdan hareket etmek suretiyle, milletin iradesine ambargoyu koyup 2 dakikalık konuşma süresini tamamlamadınız konuşmacıya. Konuşmacı konuşmasını tamamladı, usul tartışması başından açılırdı. Siz, usulsüzlük yaptığının, şu anda, bir daha, ikinci örneğini veriyorsunuz. Usul tartışması, gelir, burada, başında açılırdı; "Danışma Kurulu kararı, önerisi geldi; fakat, ben, Meclis Başkanvekili olarak usule aykırı görüyorum, bir usul tartışması açtacağım" diyerek Meclis böyle açılma durumunda olurdu, Meclisi bu şekilde açardınız. İki yönüyle de haksızsınız, tutumunuz yanlıştır ve bu yanlışlık doğrultusunda kanaatimi ifade ediyor, Yüce Heyeti saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Köse.

Sayın milletvekilleri, bir defa, benim kişiliğim kastedilerek saldırıda bulunduğu için savunma hakkım var.

Bir defa, ben, Meclisi kapris ve hislerimle yönetmiyorum. Sayın Köse, ben, Meclisi İçtüzüğe göre yönetiyorum.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Bir madde göster, İçtüzükte bir madde göster.

BAŞKAN - Efendim, bir eksikliğim oldu kabul ediyorum. Başlangıçta bu öneriyi...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - İşte bu kadar.

BAŞKAN - Bir dakika, rica ediyorum efendim, düşüncemi söyleyeyim. Bakın, siz söylediniz.

Bir eksikliğim oldu. Bu öneri okutulduğu zaman diyebilirdim ki, bu İçtüzüğe aykırıdır. O safhada bir hatam oldu; ama, daha ilk konuşma böyle kesilince ben tekrar bir şeye baktım, baktım hatalı...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Şimdi bu sözün üzerine ikinci hatayı yapıyorsunuz.

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

Şimdi, bir defa, Danışma Kurulu önerisi değil bu. Bakın, hep, kürsüde "Danışma Kurulu önerisidir" dediniz; Danışma Kurulu önerisi değildir. Bu, iktidar grubunun önerisidir. İktidar grubu...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Üç grubun önerisidir.

BAŞKAN - Dediniz ki: "Siz Meclis Başkanının kararına aykırı hareket ediyorsunuz." Meclis Başkanı burada bir karar almaz. Ben de Danışma Kuruluna Başkanlık yaptım, bulundum; Meclis Başkanı Danışma Kurulunu toplar; Meclis Başkanının o Danışma Kurulunda oy hakkı dahi yoktur gruplar anlaşmazsa. Gruplardan bir tanesi karşı çıkarsa, burada, Meclis Başkanının oy hakkı bile yoktur; yani, biraz bunları öğrenesiniz diye size izah ediyorum.. (MHP sıralarından gürültüler) Onun için, ben, aşağı yukarı...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Meclis Başkanı Anayasaya ve İçtüzüğe aykırı uygulama yaptırmaz.

BAŞKAN - Bir dakika, rica ediyorum Sayın Köse...

Bana çok ağır ithamlarda bulundunuz... Rica ediyorum...

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Yaptığın hatayı telafi etmeye çalışıyorsun...

BAŞKAN - Bir dakika... Ama, bakın, Grup Başkanvekilisiniz, çıktınız, beni çok itham ettiniz. Hatta çok ağır, söyleyeceğinizi söylediniz; ama, Meclis Başkanlığına vekâlet ettiğim için de çok ağır konuşmayacağınızı söylediniz. Bunun ne anlama geldiğini biliyorum.

Şimdi, benim amacım, Meclisi çalıştırmak; ama, ben, Danıştay'da onaltı sene hâkimlik, savcılık yaptım. Ben, aşağı yukarı yirmi senedir de Parlamentodayım ve sekiz senedir Meclisi yönetiyorum, kusura bakmayın; yani, biraz hukuku da biliyoruz. Onun için, burada, bir hatanın telafisi için... Çok da uzatmak istemiyorum...

Sayın Hatiboğlu, zatiâliniz benim lehimde konuşacaksınız değil mi?

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Hayır efendim, Başkanlığın...

BAŞKAN - Düşüncemin lehinde...Hayır, düşüncemin lehinde; demin öyle dediniz canım...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Efendim, lehinde talep ettim...

BAŞKAN - "Başkanlığın görüşü lehinde" dediniz.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Tabî efendim, lehinde efendim.

BAŞKAN - Yani "benim" derken, ben Başkanım canım, onu diyorum... Neyse canım, nasıl konuşursanız konuşun...

Buyurun.

Süreniz 10 dakika.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, kahretmeyin bana; yüreğim yufkadır dayanamam.

BAŞKAN - Peki efendim... Yok yok... Ben, kimseden merhamet beklemiyorum.

Buyurun.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, Yüce Heyetin değerli üyeleri; bir usul tartışmasıyla ilgili söz almış bulunuyorum. Zannediyorum, doğru esası bulabilmenin yolu iyi bir usulden geçer; yani, yargıda bunu çok görürüz hep. Hatalı bir usul düzenlemesiyle adaleti bulmanız, doğruyu bulmanız mümkün olmaz. Onun için, usul önemlidir. Bizim çalışma usulümüzü düzenleyen belge de İçtüzüğümüzdür. Şahsi kanaatim şudur: Sizin, bunu

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

işleme koymamanız lazımdı; yani, şu mümkün değildir... Benim kanaatimi arz ediyorum; sakın ha, bu meselenin oylanacak, görüşülecek, konunun içeriğiyle ilgisi, ilgisiyle uzak yakın hiçbir meselem yok; Allah şahittir, hiçbir meselem yok. Zaten, bugün oylama ile 10 gün sonraki oylama neyi değiştirecek; bunu da çözebilmiş değilim. Yani, niye acele edilir?! Halbuki, bu gibi olaylarda, mümkün olduğunca acele edilmez, teenniyle davranılır.

Şimdi "nedir senin bilemediğin, çözemediğin; niye acele ediliyor acaba" diye, soruyorum kendi kendime. Onun için, oralara girmiyorum; acele eden arkadaşlarımızı, aceleleriyle baş başa bırakıyorum, ben işin usulüne dönüyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, diyelim ki, Sayın Başkan, bir kanun müzakere ediliyor, İçtüzüğü'nün 87 nci maddesi çok açık; ben, aklıma esen bir önerge getirip veriyorum, size de diyorum ki: "Bunu işleme koy kardeşim; oyla, Genel Kurul reddetsin." Siz, bunu yapabilir misiniz; hayır. İçtüzük belirlemiş; hangi önergeler işleme konur, hangi önergeler işleme konmaz...

Diyelim ki, 10 tane önerge geldiyse bir maddeyle ilgili -son değişiklikten sonra- siz 10'unu da işleme koyabilir misiniz; hayır. O halde, yani "değerli, kendilerine şahsen saygı duyduğum iktidar kanadına mensup grup başkanvekili arkadaşlarımızın grup teklifleridir, dolayısıyla, bunun işleme konulmak mecburiyeti vardır" diye bir mantığa sahip çıkamayız. Bu, bir mantık değildir. İçtüzüğe uygun olanlara sahip çıkılır.

Şimdi, Anayasa yapıcı, soruşturma raporlarının ne kadar süre içerisinde gündeme getirileceğini ve ne kadar süre içerisinde müzakere edileceğini, görüşüleceğini ifade etmiş. 100 üncü madde gayet açık; nedir bu: Genel Kurulun bilgisine sunulduktan yahut dağıtıldıktan sonra... İzin verirsiniz, asıl kendi metnini okuyayım, yanlış olmasın: "Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır..." Sayın Başkanlık, onbirinci güne bırakamaz; ama, o, isterse, geldiği gün de dağıtabilir, orası çok önemli bir şey değil. Sürat sağlar, birinci gün dağıtır, ikinci gün dağıtır; ama, onuncu günü öbür tarafa aşamaz.

Şimdi ikinci bir onuncu gün var burada: "...dağıtımından itibaren on gün içinde görüşülür ve gerek görüldüğü takdirde ilgilinin Yüce Divana sevkine karar verilir." Dağıtıldığından sonraki on gün içinde görüşülür. Bu, birinci gün de olabilir, ikinci gün de olabilir, dokuzuncu gün de olabilir, eğer bütün düzenleme bundan ibaret olsa; hayır, bundan ibaret değil.

Yine, bizi, Anayasanın 95 inci maddesinin, o maddenin gönderdiği bir İçtüzük hükmü var, 112 nci madde. 112 nci madde, buyurun, diyor ki: "Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine dağıtılır -soruşturma raporu- Rapor, üyelere dağıtıldıktan yedi gün sonraki birleşimin gündemine alınır..."

İkisini birlikte düşünmek zorundayız. Dağıtımından yedi gün sonraki birleşime, tüzük yapıcı, içtüzük yapıcı, buna niye ihtiyaç duymuş; şunun için ihtiyaç duymuş: En küçük karakterli harflerle yazdığınız -ben, zannediyorum, makinelerde daha küçük karakterli bir harf yok- kitap bile 478 sayfa, bu, 1 000 sayfadır; bunu, milletvekili okuyacak.

Değerli milletvekilleri, yapmayın, bunu okumak zorundayız, vicdanen oy vereceğiz. Yani, niye, böyle, herkesin, peşinen, değerli bir arkadaşımızın Yüce

Divana sevki yolunda karar verecek endişe ve korkusuna nereden giriyorsunuz? Bu, bizi suçlamadır, bizim hakkımızda yanlış kanaat izhar etmedir, korkuya düşmedir; buna niye düşüyorsunuz?! Herkes okuyacak, bakacak; eğer, diyecekse ki, olur, birisi diyebilir ki "doğrudur, bu düzenlemeye göre arkadaşımızın aklanması lazım"; birisi de "hayır, ben, henüz o noktaya gelmedim; bu araştırmayı eksik buluyorum, bu araştırmanın derinleştirilmesi lazım" diyebilir. Bu imkânı vermemiz lazım beyler.

Bakınız, bir İctüzük yaptınız; 60 ncı madde, 81 inci madde, 87 nci madde, 91 inci madde; bunların hepsi, milletvekilinin okumasını engelliyor, düşünmesini engelliyor, önergesini engelliyor, millet adına haykırmasını engelliyor. Bunları iptal ettirdik; bu, size bir yol göstermiyor mu?! Geliniz, ne olur, ben rica ediyorum ve Sayın Başkandan da rica ediyorum.

Sayın Başkanım, lütfen, bu usul müzakeresinden sonra oylamaya gitmeyin; kendi kanaatiniz olarak, eğer kanaatinizde bir değişiklik olduysa "evet, bu görüşmelerden sonra kanaatimde değişiklik oldu; ben, görüşmelere devam edeceğim" diyebilirsiniz; değişiklik olmadıysa "hayır, kanaatimde bir değişiklik olmadı, benim görüşüm doğrudur; dolayısıyla, işleme koymuyorum" diyebilirsiniz. Peki, oylamaya sunarsanız ne olur: Oylamaya sunarsanız, bu, Genel Kurul kararı olur; bundan sonraki bütün benzer işlemlerde herkesi bir güne sıkıştırırsınız; yani, yedi günlük asgari süreyi kullanma mecburiyetini ortadan kaldırırsınız. Bu, yanlış olur, doğru olmaz.

Ben, zatiâlinize ve Değerli Heyete saygı sunuyorum; kolay gelsin diyorum. (SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Hatiboğlu.

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) - Ben de lehte konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - Lehte, Sayın Yalçınbayır; buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL YALÇINBAYIR (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, burada, üyelere yeterli araştırma fırsatı verilsin diye çalışıyoruz. Bir de, hakkında soruşturma açılan kişi itibariyle konuyu düşünün. Eğer, o kişi deseydi ki: "Siz, benim savunma hakkımı sınırlandırdınız; böylesine kapsamlı raporu, üç gün içinde, benim inceleyip savunma yapmam mümkün değildir." Anayasa değişikliği, işin yirmi gün içinde bitirilmesini emretmektedir. İlk on günlük süreyi Meclis Başkanı tüketmiştir. İkinci on günlük süre ise, hem savunma yapabilmek içindir hem de konuyla ilgili görüş sahibi olabilmek, inceleme yapabilmek ve burada konuşabilmek içindir. Siz, hakkında soruşturma açılan kişinin veya buradaki üyelerin hukukunu, Anayasanın amir hükmüne rağmen, gözardı edemezsiniz. Anayasa, herkesi bağlamaktadır ve Anayasada yaptığımız bir değişiklikle, 36 ncı maddede adil yargılanma hakkını getirdik. Adil yargılanma hakkını, bütün unsurları itibariyle, aleyhinde soruşturma açılan itibariyle ve üyeler itibariyle kullanalım.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Benim konuşmalarım da bu çerçevedeydi. İşin esasına da girmek istemediğimi özellikle belirttim; hatta, arkadaşların bazı tavırlarına rağmen, ben, mevcut deliller karşısında, Sayın Bakanın herhangi bir şeyi kendi çıkarına kullandığını düşünüyorum demedim ki; buna rağmen, niye isyan ediliyor?!

Biz, Anayasanın üstünlüğü üzerine yemin ettik; koalisyon adabı üzerine etmedik, liderin emri üzerine etmedik. Onun için, ben parti değiştirmedim, bu partiler değiştirdi.

Teşekkür ederim. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yalçınbayır.

Sayın milletvekilleri, ben...

NİHAT GÖKBULUT (Kırıkkale) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Siz de söz mü istiyorsunuz efendim?..

NİHAT GÖKBULUT (Kırıkkale) - Tutumunuzun aleyhinde...

BAŞKAN - Usul üzerinde; buyurun efendim.

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) - Aleyhinde...

BAŞKAN - Siz de aleyhte herhalde, benim düşüncemin aleyhinde...

MUSTAFA MURAT SÖKMENOĞLU (İstanbul) - Şahsınızın değil, düşüncenizin aleyhinde...

BAŞKAN - Efendim, zaten şahsımla ilgisi yok ki, bir düşünce...

Buyurun.

NİHAT GÖKBULUT (Kırıkkale) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; tabiatıyla, her insan kendi mesleğinin sahip olduğu norma göre düşünür. Ben bir mühendisim. Mühendis insan analitik düşünür, pozitif düşünür; diğer meslekler de farklı düşünebilir.

ÖZKAN ÖKSÜZ (Konya) - Ayıp!.. Ayıp!.. Başkaları negatif mi düşünüyor?!.

NİHAT GÖKBULUT (Kırıkkale) - Bir esas, bir de usul vardır. Kalkınan ülkelere bakalım, esası ele alır ve esas için, usul konusunda fazla tartışmaz.

Usul, muhakkak önemlidir, usul, esasa varabilmek için kullanılır; ama, bakın, bizim gibi az gelişmiş ülkelere, hep usul tartışmaları esaslı örter. Onun için de, neden geri kaldık tartışmasını her zaman yaparız.

Sadece basit bir örnek vereceğim. İmar Kanunuyla ilgili Yargıtayın aldığı bir karara göre, usulden bozuyor, deyimi aynen şu: "Birinci katın muhafaza edilmesi, zemin katın yıkılması." Neden; çünkü, usul hatası yapılmış, usulen bozuyor, zemin katın yıkılmasını, ama, birinci katın kalmasını istiyor. Bu

tartışmalarımız da, bu. Usulle vakit kaybetmeye gerek yok, esas olan soruşturmadır.

Bakınız, esas dikkatinizi çekeceğim husus şu: Biz, Anayasanın 100 üncü maddesini niçin değiştirdik; sizin ve hepimizin haklı olduğu bir itiraz üzerine değiştirdik. Meclis soruşturma komisyonları raporları yedi gün sonra gündeme alınır ve öncelikle görüşülür... Bu "öncelikli" kavramını çok farklı tasavvur ediyorduk ve öncelikli zaman belki bir ay oluyordu, üç ay oluyordu, altı ay oluyordu ve siz hep onu eleştiriyordunuz, haklı olarak. İşte, Anayasanın 100 üncü maddesinde, bu haklı eleştiriyi kaldırabilmek için, soruşturma komisyonu raporunun on gün içinde görüşüleceği belirtiliyor; on gün içinde, bir gün de olabilir, on gün de olabilir; ama, bu on gün sınırının dışına çıkılamaz.

Şimdi, İçtüzüğün ilgili 112 nci maddesi, Anayasa değişikliğine uygun olarak değiştirilmediği için burada bir çelişki görünüyor.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Bir çelişki yok, mühendisini gördüğü çelişki o!

NİHAT GÖKBULUT (Devamla) - Bu çelişki, Danışma Kurulunda arkadaşlarımızla tartışıldı. Bu tartışma şöyle oldu; eğer İçtüzükte, Anayasaya aykırı bir husus varsa -çünkü çelişki oluyor- Anayasanın amir hükmü dikkate alınır ve on gün içinde görüşülür diye mutabakata vardık ve arkadaşlarımızla grup önerisi olarak getirdik.

Bana göre, işin esası, bakış açısı ve mantıktır. Yani, şimdi, siz, bu soruşturma komisyonunun hazırladığı raporu incelemediğinizi iddia ederek mi sürenin tartışmasını açıyorsunuz? İlgilenen kişi bunu 24 saat içerisinde inceler ve bakar; ama, ilgisiz olan insana...

VEYSEL CANDAN (Konya) - Öyle yazın o zaman, Tüzüğe, öyle yazın, 24 saat diye yazın.

NİHAT GÖKBULUT (Devamla) - Siz on gün değil, yüz gün verin, ilgilenmez ve bakmaz. (MHP sıralarından alkışlar) Bana göre, biz, bu işin esastan aykırı olan tartışmasını yapıyoruz.

Saygılar sunuyorum. (ANAP ve MHP sıralarından alkışlar)

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Realiteye hiç uymadı bu, biraz hayali oldu.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Peki, yerinizden kısa bir açıklama yapabilirsiniz.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Ben, Sayın Adalet Bakanının, sayın konuşmacının bir lafı üzerine derhal müdahale edeceğini zannettim; bir Yargıtay kararından bahsetti. Şimdi, tabii, değerli arkadaşımın usul ve esası pek iyi kavrayamadığı anlaşılıyor; hukukta, usul nedir, esas nedir... Ama, bana lütfen, hani, şu zeminin yıkılması da birinci katın kalmasına dair Yargıtay kararını verir mi; bir tarih ve sayı istiyorum. Lütfen, onu bana verirlerse çok

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

memnun olacağım. Yargı böyle karar vermez Sayın Başkan, yargıdan böyle bir karar çıkmaz.

BAŞKAN - Gerek yok Sayın Güven, zaten Yargıtaydan böyle mantıksız bir karar beklenmez.

Efendim, yine de kanaatim değişmemiştir.

Bunu işleme koyabilmem için oylarınıza sunacağım...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Lehinde, Sayın Başkan...

BAŞKAN - Lehinde bitti fendim.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Hayır efendim, bir kişi konuştu.

BAŞKAN - Hayır efendim, bir Sayın Hatiboğlu, bir de Sayın Yalçınbayır konuştu.

Sayın Hatiboğlu'nun düşüncesine katılmıyorum; İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesine göre, benim grup önerisini işleme koymama gibi bir yetkim yok. O bakımdan, İçtüzüğe aykırı gördüğüm için... Eğer, Genel Kurul isterse koymam, benim önerim, koyulmaması yönündedir.

Benim önerimi, yani Başkanlığın tutumunu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Başkanlığın tutumu kabul edilmemiştir.

Öneriye devam ediyoruz.

Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen RTÜK Kanununun Anayasa Komisyonunda görüşülmeyen maddeleri üzerinde Genel Kurulda müzakere açılıp açılmayacağı hakkında usul görüşmeleri

D	YY	B	Tarih	Sayfa	Başkan	Kâtip üye	Kâtip üye
22	4	95	2.5.2002	33-46	Yüksel Yalova	Burhan Orhan	Mehmet Batuk

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, dünkü birleşimde, kanunun tümünün görüşülmesine başlamadan önce, kanunun Anayasa Komisyonunda görüşülmeyen maddeleri üzerinde Genel Kurulda görüşme açılıp açılmayacağı hususunda tereddütlerin ortaya çıkması nedeniyle, bu konuda usul tartışması açılacağı ve alınacak karara göre işlem yapılacağı belirtilmişti. Bu nedenle, belirtilen konuda, lehte ve aleyhte ikiye söz vereceğim. Esasen -bundan önce tartışmıştık- yasa koyucunun iradesi, önce, lehte söz isteyenlerin konuşması şeklindeydi; ama, dünkü Başkanlık tutumunda, ilk olarak, aleyhte söz talebinde Amasya Milletvekili Sayın Ahmet İyimaya belirtildiği için, Başkanlığın tutumuna riayet ediyorum.

Aleyhte olmak üzere, Amasya Milletvekili Sayın Ahmet İyimaya; buyurun.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, yalnız, raporu okutmadınız İçtüzük gereği; ama, Sayın Cumhurbaşkanının iade gerekçesi okunması lazım.

BAŞKAN - Bastırılıp dağıtıldı.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Bastırılıp dağıtılması yetmiyor Sayın Başkan. Bu, rapor değil, iade gerekçesi.

BAŞKAN - İade gerekçesi geldiğinde okundu; bürokrat arkadaşlarımız okunduğunu söylüyorlar.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, kanunun görüşülmesi daha yeni başlıyor; ne zaman okundu?!

BAŞKAN - Salı günü, iade edilip geldiğinde okunduğunu, bakın, okuyan Sayın Kâtip Üye arkadaşım da söylüyor Sayın Başkanvekili.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, tasarı yeni görüşülmeye başlanıyor. Başkanlığın sunuşu olarak okunmuş olsa bile tasarının görüşülmesiyle alakalı olarak burada okunması lazım.

BAŞKAN - Geldiği gün okunmasa niye okutmayalım?!

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Hayır efendim... Okunmadı demiyorum Sayın Başkan.

MAHMUT GÖKSU (Adıyaman) - Tutanaklara bakın.

BAŞKAN - Arkadaşlarımız okunduğunu söylediler. Okuyan arkadaşımız da kendisi söyledi. Tutanaklara da bir baktırayım.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, bakın, biraz önce söyledim, sunuş olarak okunmuş olabilir, Başkanlığın sunuşu olarak okunmuştur; fakat,

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

bir tasarı görüşüyoruz. Bu tasarıda, bu sunuşlardan ayrı olarak bu iade gerekçesinin okunması lazım.

BAŞKAN - Sayın Kapusuz, 19.6.2001 tarihli 120 nci Birleşimde okunduğuna dair tutanaklar elimizde.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Başkanlığın sunuşları olarak, sunuş olarak...

BAŞKAN - Kusura bakmayın; buyurunuz Sayın İyimaya.

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Değerli Başkan, Yüce Meclisin saygıdeğer üyeleri; sözlerimin başında hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Büyük Meclis, bugün, ilan edilmemiş bir sınavla karşı karşıyadır. (AK Parti sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Büyük Meclis, bugün, ya Anayasanın ve milletin sesine veya uydurulmuş yöntemlerin ve hiçbir zaman uygulanmaması gereken usullerin oyununa gelecektir. Öne almak istediğimiz, müzakere etmek istediğimiz yasanın özünü ilgili, millete ait kürsüden dört defa konuştum. Siyaset yapmayacağım, siyasi yönünü tartışmayacağım; ama, bugün, Parlamantonun hukuka saygı derecesini veya iktidar çoğunluğunun hukuk karşısındaki, mercek hassasiyetinde, konumunu teşhise, tespitte ve Yüce Millet karşısında arz etmeye çalışacağım.

Değerli arkadaşlar, gerçekten, Meclisi, olur olmaz müzakerelerle meşgul etmemek için, 2001 yılı ekim ayında Anayasayı değiştirdik ve Cumhurbaşkanının bir kanunu kısmen geri göndermesi halinde, gönderilen bölümlerin müzakere edilmesi ve oylanması kuralını getirdik. Şimdi, iktidar çoğunluğu ve Parlamento Divanı, yeni değişikliğin, RTÜK'teki geri göndermede uygulanabileceğini varsaymakta ve bence -mantığını da anlayamadım, ne kadar zaman tasarruf edeceklerse- bu yeni yöntemi uygulayarak bir tereddütlü hukuk yolunda yürümekteler. Sanki, ucu görünmeyen bir tünele Meclis sokulmak istenmekte.

Sorunu arz edeceğim. İktidar çoğunluğunun görüşlerinin değişmeyeceği yönünde, neredeyse önyargı içindeyim; ancak, bunun, başka inceleme mercileri var; Cumhurbaşkanlığı var, Anayasa Mahkemesi var. Resmî Gazetede yayımından önce, bunun geri gönderilmesini sağlayacak hukuk yolunu ortaya koyarak, bu yasanın, gelecekteki sürecine hizmet etmeye çalışacağım.

Bu anlamda arkadaşlar, bu sorunu dört açıdan incelememiz lazım: Birincisi, Anayasa değişikliğinin yürürlük dönemi bakımından; ikincisi, normları, muhtevası bakımından; üçüncüsü, Cumhurbaşkanımızın, Parlamento zabıtlarında şimdiye kadar çok az gördüğüm ileri bir tahlili, ısdar yetkisi bakımından ve en sonunda, bir empati yaparak "kendinizi Cumhurbaşkanının yerine koysanız ne olurdu" sorusuna cevap vererek.

Değerli arkadaşlar, anayasa değişikliği, Ekim 2001'de yürürlüğe girdi. Cumhurbaşkanımız, bu kanunu 18 Haziran 2001 tarihinde geri gönderdi. Hukukun iptidaî bilgisidir; bir olaya, olay tarihindeki hukuk uygulanır. Bir olaya, olay tarihindeki hukuk uygulanır. Veto edildiği tarihte durum ne idiye o uygulanacaktır. Başka bir nokta: Anayasamızın o dönemdeki 89 uncu maddesi, bir daha görüşülmek kaydıyla geri gönderme hükmünü düzenlemektedir. O dönemdeki yürürlükte olan Anayasaya göre, bu maddeler kanun niteliğini

yitirmiştir. Millî iradeye tekrar dönüşülebilmesi için yeniden görüşülmesi gerekti; yani, 89 uncu madde, Cumhurbaşkanı tarafından uygulanmıştır. Artık, yeni 89'u uygulamanız mümkün değildir. Bu, 1918 yılında ölen bir murisin, ölenin mirasını medeni hukuk hükümlerine göre taksim gayretine benzer; mümkün değil, geriye doğru yürümesi mümkün değil.

Normların muhtevasına bakmak lazım. Anayasamızın yeni değişikliği buna uygulanamaz. Niçin; çünkü, Cumhurbaşkanımızın iradesi sarihtir. Gerekçede bazı maddelere atıf yapılmıştır "şu, şu, Anayasaya aykırıdır" diye; ama, nihaî irade, tümünün geri gönderilmesidir. Son bendi, son fıkrayı, son cümleyi okuyunuz. Ayrıca, Anayasamızın 89 uncu maddesinin uygulanabilmesi için, kısmen de uygun bulmaması lazım. Kısmen uygun bulmama iradesi, bu geri göndermede yok.

Değerli arkadaşlar, sonra, meseleyi, Cumhurbaşkanının yayım yetkisi bakımından da ele almak lazım. Zannedilmesin ki, kanunların yayımlanması yetkisi, sadece yayım işlemiyle sona eriyor. Bu, ön işlemi zorunlu kılan bir karma tasarrufu gerektirir; o da ısdardır.

Cumhurbaşkanı şuna bakacaktır: Bir: Bu irade, Türkiye Büyük Millet Meclisinin mi iradesidir, böyle bir irade var mıdır? Bakacak; yok. Gösterin allahaşkına arkadaşlar, 1 inci maddeyle ilgili bir irade gösterin. Şu anda müzakere edilmeyen maddelerle ilgili, Anayasa Komisyonunda bir irade teşekkül etmiş mi, Mecliste bir irade teşekkül etmiş mi? Tümünü oylayacağız, kendisi yok... 89 uncu maddenin daha önceki yürürlük hükmüne göre felç edilmiş geri gönderilerek... O zaman, ya aynen kabul edecektin, değiştirerek kabul edecektin, reddederek ortadan kaldıracaktın. Bu tasarruflarda bulunmadın. Şu anda yoku oyluyor Parlamento.

Kısa geçiyorum, zamanım kalmadı çünkü; daha derin tahlillerde bulunabilirdim. İki: Kendimizi bir empati yaparak, tefekkürümüzü de derinleştirelim arkadaşlar. Şimdi, iktidar çoğunluğu, o parmaklarınızla seçtiğiniz ve seçtiğimiz Cumhurbaşkanının tavrı ne olur sualine de cevap aramak durumundadır. Orada ne olur? Biz dedik ki, şu af müzakerelerinde beşte 3 nisap vardır, 330 dedik -bir cümleyle, iki cümleyle- dinlemediniz. Geri gönderdi; empatidir işte.

Biz dedik ki, Anayasayı maddeleri taksim ederek, bölerek geri gönderebilir; dinlenmedi. Bugün ne yapar?.. Vakıa, Büyük Atatürk hiç veto yetkisinde bulunmadı; İnönü, Celal Bayar bulunmadı. Vetonun ilk aktörü, darbeci Cumhurbaşkanımız Cemal Gürsel'dir; 14 vetoda bulunmuştur.

Cumhurbaşkanının ne yapacağını tahmin etmemiz, kesinlik anlamında değil ama, zor olmasa gerektir. Hukuk ne diyorsa, onu yapar ve hukuk da, böyle eski Anayasa rejimine tabi olan bir sorunu yeni Anayasa rejimiyle çözemezsiniz diye geri gönderir.

Sonuç olarak Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; bu usul müzakeresinden sağlıklı bir netice çıkarmamız lazım. İki sonuca varabilirsiniz; bunlardan birisi, Anayasa Komisyonu raporunun komisyona iadesi yoludur. Bana diyorlar ki, dün ifade edildi ki, İçtüzükte komisyon raporlarının çekilme veya geri çekilme usulleri tatad edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Sayın Başkan, 2 dakika lütfederseniz... Çok faydalı...

BAŞKAN - Lütfen sonuçlandırınız; herkesin konuşması faydalı Sayın İyimaya...

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Arkadaşlar, birincisi, Anayasamızın 89 uncu maddesiyle ilgili İçtüzükte en ufak bir hüküm yok, ne yenisinin ne eskisinin. Bunu, doğrudan o hükmü uygulayarak, Anayasanın 89 uncu maddesinin İçtüzük karakterini uygulayarak ve Anayasanın 11 inci maddesine dayanarak, doğrudan yatay etki sebebiyle yapabilirsiniz. İkincisi, zamanı dolsaydı, hükümetin tasarısını müzakereye temel alabilirdiniz; ama, 37 nci maddeye göre o süre de dolmadı.

Ben merak ediyorum, rasyonel yapılar, akılcı yapılar tereddütlü yolda yürümezler, tereddütü sıfır olan kesin yolda yürürler. 7,8,10 madde için bu kanunu yine muallal hale getiriyorsunuz ve ben buradan bir taktik seziyorum. Hükümet çoğunluğu bu kanunu çıkarmak istemiyor; ama, sözünden de dönemiyor. Böyle sakat bir yol yaratarak, Cumhurbaşkanının vetosundan medet umuyor; ama, ifade edeyim ki arkadaşlar kanunun özü bakımından da haklı değiliz. Bu kanuna öncelik verecek herhangi bir gerekçeyi, herhangi bir siyaset kurumu veya unsuru veya öznesi ortaya koyamaz; millî gündemle bir ilişkisi yoktur. Özgürlük alanını daraltıyorsunuz, siyaset mühendislerine siyaset alanını daraltmak için altın tepside fırsatlar sunuyorsunuz, yerel televizyonları katlediyorsunuz, gelişmekte olan internet hukukunu ve bu alandaki teknolojik gelişimin önünü tıkiyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın İyimaya, size teşekkür edebilir miyim.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Bitti Sayın Başkan.

BAŞKAN - 2 dakika oldu...

AHMET İYİMAYA (Devamla) -2 dakika Başkanım... Sabırlı davranın, bitiriyorum.

BAŞKAN - Lütfen sonuçlandırınız.

AHMET İYİMAYA (Devamla) - Tamam bitiriyorum, teşekkürler.

Geliniz arkadaşlar, bu kanunu, daha genişçe, usulüne uygun olarak müzakere edelim ve millî irade karşısındaki bu sınavda milletin istediğini yapalım. Parlamentoyu da, gücü de kapalı bir tünele değil, ucu açık bir yola sevk edelim.

Saygılar sunuyorum. (DYP, AK Parti ve SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın İyimaya.

Aleyhinde ikinci söz talebi, İstanbul Milletvekili Mehmet Ali Şahin'e ait.

Buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 10 dakika.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; hepinize sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisini en çok meşgul eden yasal düzenlemelerden bir tanesi, sanıyorum, RTÜK Yasasında yapılmak istenen değişiklikler olmuştur. 20 nci Dönemde de -geçtiğimiz dönemde- Türkiye Büyük Millet Meclisinin komisyonları ve Genel Kurul RTÜK Yasasında birtakım değişiklikler için çalışmış; ama, Genel Kurul bu yasa tasarısını, maddelerine geçilmesiyle ilgili oylamada reddetmişti. Şimdi, 21 inci Dönemde 57 nci cumhuriyet hükümeti de bundan aşağı yukarı on ay kadar önce, yine aynı mahiyette, biraz daha genişleterek, RTÜK Yasasında, Basın Yasasında, Gelir Vergisi Yasasında, Kurumlar Vergisi Yasasında değişiklik öngören bir tasarını getirdi ve 4676 sayılı Kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçti.

Değerli arkadaşlarım, hatırlayacaksınız, Sayın Cumhurbaşkanımız, 7 Haziran 2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinden çıkan bu kanunu Anayasaya aykırı bularak, 11 gün sonra Türkiye Büyük Millet Meclisine iade etmişti. Şimdi, aradan uzun bir zaman geçtikten sonra, yeniden Türkiye Büyük Millet Meclisinin önüne geldi. Anayasa Komisyonu, geçici maddeleri ve yürürlük maddeleriyle birlikte 35 maddeden ibaret olan bu kanunun 18 maddesini görüştü; yürürlük maddelerini bir tarafa bırakacak olursak, 15 maddesini görüşmedi. Niçin görüşmedi; raporu okuduğumuzda görüyoruz ki, bu kanunun belirli maddelerini Cumhurbaşkanı veto etmiştir; Anayasa da 3 Ekim 2001 tarihinde değişmiş, Cumhurbaşkanı kısmi veto imkânı vermiştir; dolayısıyla, hepsini görüşmeye gerek yok demiştir.

Değerli arkadaşlar, Sayın Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresinin son fıkrasını çok dikkatli şekilde okumak mecburiyetindeyiz. Sayın Cumhurbaşkanı burada diyorlar ki: "Yukarıda önemli görülen kimi maddelerine ilişkin açıklanan gerekçelerle, kamu yararıyla bağdaşmayan, demokratik geleneklere, temel hak ve özgürlüklere, hukuka ve anayasal ilkelere uygun düşmeyen kurallar içeren 4676 sayılı Kanunun Anayasanın 89 uncu ve 104 üncü maddeleri uyarınca yayımlanması uygun görülmemektedir." Sayın Cumhurbaşkanının buradaki ifadeleri önemlidir; önemli görülen kimi maddelerine ilişkin açıklamalar yaptım, bütününi geri gönderiyorum, bütününi Türkiye Büyük Millet Meclisi yeniden görüşmelidir demek istiyor. Sayın Cumhurbaşkanı geri gönderme tezkeresinde böyle bir irade ortaya koyduktan sonra, ne Anayasa Komisyonunun Sayın Başkanı ne Anayasa Komisyonu ne de Genel Kurul "ben, buradan seçtiğim maddeleri görüşürüm, diğerlerini görüşmem" diyemez.

Sayın İyimaya, biraz önce, bunun gerekçeleriyle ilgili, gerçekten doyurucu bilgiler verdiler. Bir defa, Anayasa değişikliği, bu kanunun vetosundan önce gerçekleşti. Sayın Cumhurbaşkanının, daha önce, böyle bir veto, kısmi veto imkânı yoktu. Kısmi veto, bu kanunun geri gönderilmesinden sonra gerçekleştiğine göre, Sayın İyimaya'nın da biraz önce isabetle belirttiği gibi, o tarihteki Anayasa kuralı neyse, o Anayasa kuralını uygulamak zorundasınız. O Anayasa kuralı, 89 uncu maddenin ikinci fıkrası, tamamının komisyonlarda ve Genel Kurulda görüşülmesini öngörmektedir. Ayrıca, Anayasa Komisyonu, bu işi görüşürken İçtüzüğe bakmak zorundadır; çünkü, Anayasanın 95 inci maddesine göre, komisyonlar İçtüzük hükümlerine göre çalışırlar. Öyle diyor işte 95 inci madde: "Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı İçtüzük hükümlerine göre yürütür." Sizin İçtüzüğünüzün 81 inci maddesinde, bunun bir kısmını ayıracaksınız, bir kısmını görüşmeyeceksiniz diye bir hüküm

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

var mı; yok. Ee, o zaman, yaptığınız iş, hem Anayasaya aykırı hem İçtüzüğe aykırıdır. O bakımdan, Anayasa Komisyonunda, bu geri gönderilen yasanın tamamının görüşülerek Genel Kurula gönderilmesi gerekirdi; bu yapılmamıştır. Yapılması gereken nedir şimdi; komisyonun bu kanuna bağladığı raporunu geri çekmesidir, geri çekmesi gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, biraz önce değişik vesilelerle kürsüye çıkan saygıdeğer arkadaşlarımız da belirttiler. Bu hükümet, maalesef, birçok konuda, her şeyi yüzüne gözüne bulaştırmaktadır. Bu tabiri kullandığım için üzgünüm; ama, başka bir benzetme de aklıma gelmiyor.

Şimdi size soruyorum: Bu hükümet döneminde, Çankaya'dan dönen, Anayasa Mahkemesinden dönen kanunların ve kanun hükmünde kararnamelelerin sayısının ne olduğunu bir çırpıda söyleyecek kaç kişi var? 50'yi geçti... Bu hükümet, maalesef, Anayasaya ve anayasal kurumlarla cedelleşmeyi kendisine meslek edinmiştir; buna hakkı yoktur, bunu yapamaz, yapamamalıdır.

İşte, afla ilgili durum ortada. Şimdi, bu hükümet, yönetimde ve idarede bir boşluğa sebep olduğu gibi, yasalarda da boşluğa sebep olmuştur. Bir yasal boşluk meydana geldi. Şimdi, cumhuriyet savcıları, bir bir cezaevlerinden tahliyeler gerçekleştiriyor. Bu hükümetin ne yaptığını bilmemesinin en çarpıcı örneklerinden bir tanesi budur diye düşünüyorum değerli arkadaşlarım.

Şimdi, neden bu böyle oluyor; neden Anayasa Mahkemesinden dönüyor, Cumhurbaşkanından dönüyor? Sayın Cumhurbaşkanımız, hatırlayacaksınız, biraz önce de ifade edildi, 23 Nisan resepsiyonunda -ki, televizyonlarda hepimiz izledik- şu beyanlarda bulundu: "Yasalar düzenlenirken, RTÜK Yasası konusunda da, veto ettiğimde, Sayın Başbakanla görüşmemde, bu yasayı o da kendi içine sindiremediğini, benim doğru yaptığımı söylemişti." Bu cümleler, Sayın Cumhurbaşkanına aittir, 23 Nisan resepsiyonunda söylemiştir. "Ama, maalesef, duyuyorum ki, tekrar Meclis gündeminde söz konusu yasa. Sayın Başbakana da hatırlattım bunu, böyle demiştiniz, şimdi niye getiriyorsunuz diye. Kendisi bir şey söylemedi. Veto gerekçelerini, elbette, hâlâ, geçerli olarak koruyorum" diyor Sayın Cumhurbaşkanı.

Şimdi, Sayın Karakoyunlu buyuruyorlar ki "iyisini sonra yapalım." Bu cümlelerin mefhumu muhalifinden çıkan sonuç şudur: Bu, kötü bir yasadır, iyisini sonra yapacağız. Sayın Karakoyunlu, Değerli Bakanım, yani, iyisini yapmak varken, niye kötüsünü yapmak için bu Meclisi meşgul ediyorsunuz? (AK Parti sıralarından alkışlar) Gelin, bu iyisini, hep birlikte yapalım şimdi. Böylesine bir anlayış, böylesine bir mantık olabilir mi?! Sizi, bu, doğru bulmadığınız, kötü bulduğunuz yasayı aynı şekilde geçirtmeye zorlayan nedir; kim tazyik ediyor? Sayın Başbakanı ve Başbakan Yardımcılarını, uzun süredir, hep birlikte burada görememiştik. Bunu sağlayan güç nedir? Bunu bilmek istiyoruz, bunu milletimiz de bilmek istiyor. (AK Parti sıralarından alkışlar)

Şimdi, dün, bir bakan gündem dışı konuşma yapacaktı -biraz önce ifade edildi- konuşmadı, milletvekilleri konuşmasın, gruplar konuşmasın diye. Bugün de gündem dışı konuşmalar iptal edildi. Bununla şu mu söylenmek isteniliyor veya bundan şunu mu çıkaracağız: Bu yasa o kadar önemli ki, arkamızdaki tazyik o kadar önemli ki, biz, bunun için milletvekillerinin sesini kısarsız, Parlamento'yu konuşturmayız, Parlatonun sesini de kısarsız. Bunu

mu demek istiyorsunuz? Eğer bunu demek istiyorsanız, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve millet iradesini burada temsil eden sayın milletvekillerine çok büyük haksızlık yapmış oluyorsunuz.

Sayın hükümetin içine sinmeye sinmeye getirmiş olduğu bu kanunun buradan geçmemesi gerekir. Bu hükümet, maalesef, bir hazım, bir sindirim problemi yaşıyor. Bu sindirim problemini çözmenin yolu birtakım ilaçlar değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayınız Sayın Şahin.

MEHMET ALİ ŞAHİN (Devamla) - Sayın Başkan, tamamlıyorum.

Bu sindirim problemini çözmenin yolu -Anayasa üzerine yemin ettiniz- Anayasaya sadık kalmaktır. Anayasanın 167 nci ve 172 nci maddelerine tamamen aykırıdır bu yasa. Üzerine yemin ettiniz; buna sadık kalın. Eğer Anayasaya sadık kalırsanız, sindirim probleminiz de olmaz.

O bakımdan, biz AK Parti Grubu olarak, bu usul tartışmasında, bu kanunun maddelerinin tamamen görüşülmesinin hem Anayasaya hem İçtüzüğe göre zorunlu olduğuna inanıyoruz. Bir kısmını burada görüşerek bu işi geçiştiremezsiniz. Sonra, hep yaşadığımız gibi, yine, bu tür tasarruflarınız gerekli yerlerden dönecek, yine, bu Parlamente'ye fazla mesai yaptırmış olacaksınız.

Bu bakımdan -biraz sonra, Genel Kurulda, Sayın Başkanım herhalde oylamaya sunacaktır- milletvekili arkadaşlarımızın, tamamının görüşülmesiyle ilgili oy kullanmalarını temenni ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. (AK Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Şahin.

Lehte ilk söz, Denizli Milletvekilimiz Sayın Beyhan Aslan'a ait.

Buyurun Sayın Aslan. (ANAP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

BEYHAN ASLAN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şahsım ve Anavatan Partisi Grubu adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Yine, şahsım ve Anavatan Partisi Grubu adına, evvelki gün kaybettiğimiz, bugün defnettığımız İsmail Aydın'ı'ya da Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, 7.6.2001 günü kabul edilen 4676 sayılı Kanunla, Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun bazı maddelerini değiştirmiş; ama, Cumhurbaşkanımız, Meclisle mutabık olmamış -17 asıl, bir de geçici 4 üncü madde olmak üzere- yayımlamamış ve Meclise geri göndermiştir. Ne zaman geri göndermiştir; 18.6.2001... Acelesi falan yok bu işin, onbir ay beklemişiz; yani "acele ediyorlar; baskı, tehdit var" şeklindeki ithamlar fevkalade yanlış ithamlar. Onbir ay sonra, biz, bunu Komisyon'da görüşmüşüz ve Anayasa Komisyonumuz, burada olduğu gibi usul tartışması açmış. Orada da yine, bu kanunun tüm maddeleri mi görüşülsün, yoksa, Cumhurbaşkanımızca geri gönderilen maddeler mi görüşülsün şeklinde görüşler ortaya atılmış ve Anayasa

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Komisyonu, oyçokluğuyla, Cumhurbaşkanının onaylamayarak geri gönderdiği maddelerin görüşülmesini karar altına almış. Orada, sadece, Sayın Kamalak'ın muhalefet şerhini görüyoruz. Sayın Kamalak'ın hem usule hem esasa ilişkin muhalefet şerhini okuduk. Tabii, usule ve esasa ilişkin muhalefet şerhini de saygıyla karşılıyoruz; ancak, ben, şunu ifade etmek istiyorum: Biz -bu Meclis- 3.10.2001 tarihli ve 4709 sayılı Kanunla Anayasayı değiştirmişiz ve yine, değişik 89 uncu maddenin ikinci fıkrası ortada. Anayasa açıkça ortadayken, bizim şu anda yapacağımız tüm tasarrufların Anayasa çerçevesinde olması gerekir. Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası ne diyorsa, onu nasıl yorumluyorsak, bugünkü Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre yorumlamak ve buna göre işlem yapmak durumundayız; yoksa, Anayasaya aykırı hareket etmiş oluruz.

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Eski onay uygulanır diyor mu Sayın Başkan?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Hayır efendim, orada "görüşülür" demiyor "görüşülebilir" diyor.

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Onun için, biz, burada, Anayasa Komisyonumuz tarafından değerlendirilen ve oyçokluğuyla kabul edilen, yani, Cumhurbaşkanımızca geri gönderilen maddelerin görüşülmesi konusunda Meclisçe aynı işlemi yapmış olursak, doğru bir işlem yapmış oluruz. Bu nedenle, burada, Cumhurbaşkanımızın geri gönderdiği maddeler, yani, Anayasa Komisyonu raporu doğrultusunda görüşmeler yapmamız lazım. Aksi hal, Anayasa aykırı olur ve bugün, Anayasa açıkça yürürlükteyken, Anayasanın maddesi açıkça ortadayken, bizim, buna aykırı bir davranış içerisinde bulunmamız yasal olmaz.

Bir diğer konu şudur: Şimdi, muhalefetin -tabii, henüz görüşmüyoruz; ama- şartla salıvermeye ilişkin görüşlerini de alıyoruz. Orada diyorlar ki: "Anayasa var ortada, 330 oy isteriz." Peki, Anayasa var ortada, 330 oy isteriz...

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Kamu düzeni var...

BEYHAN ASLAN (Devamla) - O da eski olay... O da eski olay... O zaman çifte standart olmuyor mu? Yani, onda Anayasa uygulansın, bunda uygulanmasın!..

Şimdi, bu çifte standartı kabul edemeyiz. Onun için, oradaki şartlar değişik aslında. Anayasa Mahkemesinden gelen bir karar; ama, orada ne istiyorsanız, burada da onu istemeniz gerekir; çifte standart olmaz.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - 330 oy gerekir.

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Orada "330 oy gerekir, Anayasa var" diyorsunuz; ama, burada Anayasa varken, Anayasayı yok sayıyorsunuz.

MEHMET ALİ ŞAHİN (İstanbul) - 330 oyu bulacaksınız; yok öyle şey!..

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Bir kere, bu çelişkiyi gideremediniz.

Tekrar ediyorum: Bu nedenle, biz, burada, Cumhurbaşkanımızın geri gönderdiği maddeleri, yani, 17 asıl, 1 geçici maddeyi görüşmek durumundayız ve ancak o zaman yasal bir işlem yapmış oluruz.

Anayasa Komisyonunun raporu doğrudur. Yüce Meclisin, o rapor doğrultusunda bir karar vereceğini tahmin ediyorum.

Saygıdeğer arkadaşlarım, bir diğer konu da şu: Tabii ki, biz, muhalefetin, esas açısından bu yasaya gösterdiği tepkiyi saygıyla karşılıyoruz. Milletvekillerimiz, elbette, her yasanın lehinde de olacaktır, aleyhinde de olacaktır. Bu, tamamen saygıyla karşılanacak bir husus. Usule ilişkin de değişik görüşleriniz olabilir; ama, hiç kimsenin, bu Meclisin hiçbir üyesinin, bu Meclisi töhmet altına sokmaya, çıkar gruplarıyla ilişkilendirmeye veya "birtakım tehditler altında bulundu" şeklinde itham etmeye hakkı yoktur. (AK Parti sıralarından gürültüler)

MUSA UZUNKAYA (Samsun) - Hükümet baskı altında.

BEYHAN ASLAN (Devamla) - Bunu da, Yüce Meclisin saygınlığına düşürülmüş bir gölge olarak kabul ediyorum. Lütfen, bu tür beyanlardan kaçınalım.

Yüce Meclisin saygınlığına önce saygıdeğer milletvekillerimizin sahip çıkması gerekir diyorum ve Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Aslan.

Lehinde ikinci söz talebi, Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mustafa Kamalak'a aittir. (SP sıralarından alkışlar)

Buyurunuz Sayın Kamalak.

Süreniz 10 dakikadır.

M. ZEKİ SEZER (Ankara) - Lehinde konuşacaksınız değil mi efendim?

MUSTAFA KAMALAK (Kahramanmaraş) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Bazı arkadaşlarım, latife türünden de olsa "lehinde söz aldın, onun için alkışlıyoruz, o yönde konuşmanı istiyoruz" diyorlar.

Değerli arkadaşlarım, bana göre, bir kanun için en lehte konuşma, onun Anayasaya en uygun şekilde çıkmasını sağlayıcı konuşmadır diye düşünürüm.

Değerli arkadaşlarım, bildiğiniz gibi, kısaca RTÜK Kanunu diye bilinen kanun, maalesef, dört beş seneden beri Yüce Meclisimizin gündemini işgal etmiştir. Geçen sene kanunlaşmış; ancak, bu sefer de, 16 sayfalık gerekçeyle, Sayın Cumhurbaşkanımız veto etmiştir.

Ne diyor Sayın Cumhurbaşkanımız gerekçesinde; zaman sınırı olduğu için sonuç cümlesini kısaca arz ediyorum: Yukarıda görülen kimi maddelerine ilişkin -bütününe değil, örnek babından- açıklanan gerekçelerle,

- 1- Kamu yararıyla bağdaşmayan,
- 2- Demokratik geleneklere aykırı düşen,
- 3- Temel hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan,
- 4- Hukuka aykırı olan,

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

5- Anayasal ilkelere uygun düşmeyen kurallar içeren -kısaca- RTÜK Kanununu bir daha görüşülmek üzere iade ediyorum.

Değerli arkadaşlarım, emin olun, yakından da tanıyorsunuz, hiçbir zaman engelleyici tutum içerisine girmedim, girmedik de; ama, ortada, gerçekten, Anayasaya aykırı olan, demokratik hukuk kurallarıyla bağdaşmayan bir kanun vardır. Yüce Meclis, mehabetine uygun kanunlar çıkarmak mecburiyetindedir.

Değerli arkadaşlarım, Cumhurbaşkanının iadesi üzerine, Meclis Başkanlığımız, kanunu Anayasa Komisyonuna havale etmiştir. Anayasa Komisyonu, Sayın Cumhurbaşkanının sadece örnek babından zikredip gerekçelendirdiği maddelerle ilgili sınırlandırma görüşmesine karar vermiştir.

Değerli arkadaşlarım, her şeyden önce, komisyonun böyle bir sınırlandırma kararına yetkisi yoktur. Sayın Meclis Başkanımıza soruyorum, Sayın Hükümetimize soruyorum, sayın siz milletvekillerine soruyorum: İçtüzüğün hangi maddesine dayanmış Anayasa Komisyonu bu sınırlandırma kararını alırken? Sınırlandırma kararı, bakın, İçtüzükte yoktur; çünkü, Anayasa değiştikten sonra, yani, cumhurbaşkanının kısmen bir kanunu geri göndereceğine dair hüküm 89 uncu maddeye girdikten sonra, İçtüzükte değişiklik yaptınız mı?

BEYHAN ASLAN (Denizli)- Yapmasak dahi...

MUSTAFA KAMALAK (Devamla)- Hayır... Hayır...

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğün bazı maddelerini iptal etti. İçtüzükte değişiklik yaptık mı; hayır.

BEYHAN ASLAN (Denizli)- Gerek yok; Anayasa hükmü...

MUSTAFA KAMALAK (Devamla)- Ha, gerek yok... Haklısınız, haklısınız; ama, Anayasaya uygun değildir bu davranış. Niye değildir?

Değerli arkadaşlarım, bakın, bu Meclisin hızlı çalışmasını hepimiz istiyoruz. Bu İçtüzüğü kim hazırlayacak? Bu Meclisin İçtüzüğünü başkaları mı hazırlayacak?! Bakın, Anayasanın -yani, üzerine bu kürsüden yemin ettiğimiz Anayasanın- 95 inci maddesinin ilk fıkrası ne diyor: "Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı İçtüzük hükümlerine göre yürütür."

Değerli arkadaşlarım, Anayasa Komisyonunun sınırlandırma kararı, bir içtüzük ihdası niteliğindedir, yeni bir tüzük hükmü koyma mahiyetindedir ve bu yeni içtüzük ihdası niteliğindeki uygulama da, Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırıdır. Niye?.. Değerli arkadaşlarım, şöyle deniliyor ikinci cümlede: "Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir." Dikkatlerinizi çekiyorum; "komisyonlar, sadece o maddeleri görüşür" denilmiyor, "Türkiye Büyük Millet Meclisi" deniliyor.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi ile her bir komisyon eş anlamda mı; hayır. Şu halde, Anayasa Komisyonunun sınırlandırma kararı, bu hükme açıkça aykırıdır.

Müteakip fıkra da, üçüncü fıkra da "Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu aynen kabul ederse" deniliyor.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi sınırlandırma kararı almadan, metnin esasını bilmeden nasıl görüşecek? Kabul etme, inceleme, tartışma, müzakere etme kavramını da içermez mi; elbette içerir. Peki, Türkiye Büyük Millet Meclisi, esası hakkında görüşme açmadan, sınırlandırma kararı vermeden nasıl kabul etmiş olacak? Anayasaya aykırı düşmez mi bu; elbette düşer.

Değerli arkadaşlarım "biz, kanun dinlemeyiz, Anayasa dinlemeyiz, bu metin buradan geçecektir" diyorsanız; elhak, bu Meclis, elbette bunu başarır; ama, yapılan iş Anayasaya uygun düşmez. Uygun düşmez de ne olur?

Birinci olarak, Sayın Cumhurbaşkanı der ki: Anayasada "Türkiye Büyük Millet Meclisi kısmen görüşür" deniliyor; halbuki, komisyon görüşmüştür. Bu münasebetle, çıkardığınız kanun, Anayasanın 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasına aykırıdır; geri iade ediyorum.

İkinci olarak der ki: Çıkardığınız kanun, Anayasanın 89 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına aykırıdır; geri iade ediyorum. Çünkü, burada "Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır" dediğimiz gibi "aynen kabul etme" müzakereyi, tartışmayı ve sonunda, hür iradesiyle benimsemeyi ifade eder. Halbuki, Anayasa Komisyonunun sınırlandırma kararında Genel Kurulun iradesi yoktur.

Değerli arkadaşlarım, burada, bir hususu da arz etmek istiyorum. Dün, yine, bir kanun münasebetiyle, Anayasaya aykırı bulunduğu için bir kısım hükümleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen bir kanun münasebetiyle Yüksek Komisyonumuz, Anayasa Komisyonumuz toplanmıştı. Orada, Komisyon Başkanımız çok enteresan, tarihî bir konuşma yaptı; kendilerine teşekkürlerimi arz ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kamalak, lehinde söz istediniz... Bir anayasa profesörü olarak anlayışınıza sığınıyorum ve lütfen tamamlayınız. Konuyu değiştirmeyelim.

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım; ama, ben, başta dediğim gibi, bu kanunun Anayasaya uygun olarak çıkmasını istiyorum. Bu, herhalde, aleyhte bir şeyi olmasa gerek diye düşünüyorum.

BAŞKAN - İki anayasacı birbirine böyle söylemez.

MUSTAFA KAMALAK (Devamla) - Sayın Başkan "21 inci Dönem Meclisi, çıkardığı kanunlar Cumhurbaşkanı tarafından en fazla veto edilen, Anayasa Mahkemesi tarafından en çok geri gönderilen Meclis olmuştur" mealinde konuşarak üzüntülerini belirtiyordu. Bu üzüntü -ben, orada da belirttim- sadece Komisyon Başkanımıza ait değildir. Anayasa Mahkemesinin 40 ıncı Kuruluş Yıldönümünde, Sayın Anayasa Mahkemesi Başkanı da "kanunlar özensiz çıkarılıyor, Anayasaya aykırı olarak çıkarılıyor; bu da, bizim yükümüzü ağırlştırıyor" diye aynı şeyden yakınıyordu.

Değerli arkadaşlarım, takdir sizin; ama, ortada bir gerçek var: Bu kanun, Anayasaya açıkça aykırıdır.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Arz ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (SP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kamalak.

Sayın milletvekilleri, Başkanlık olarak görüşümüzde bir değişiklik olmamıştır. Bu nedenle, İttüzüğümüze göre, kanunun, esas komisyon olarak...

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Sayın Başkan, izin verir misiniz?..

BAŞKAN - Sayın İyimaya, yerinden söz talebiniz mi var?

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Evet, usulle ilgili bir iki cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN - Sayın İyimaya, diğer arkadaşlarımız soru-cevap işlemi için sıraya girdiler...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, soru sormak için değil, bir hususu belirtmek için söz istiyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben, soru sormak için değil, usulle ilgili söz istiyorum.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkanım, elektronik cihaz vasıtasıyla bizim de bir söz talebimiz var; ışık yanıp sönüyor...

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, söz istiyorum...

BAŞKAN - Sayın Genç, sizin isminiz, burada, beşinci sırada gözüktüyor.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Ben usulle ilgili söz istiyorum.

BAŞKAN - Usulle ilgili kim söz istediye, onu da yerine getirdik.

Buyurun Sayın İyimaya.

AHMET İYİMAYA (Amasya) - Sayın Başkanım, Sayın Beyhan Aslan, bilhassa, bizim konuşmalara atıf yaparak, "87 nci madde için başka, 89 uncu madde için başka", "çifte standart" deniyor... Anayasanın af nisabını düzenleyen 87 nci maddesi, sosyal kamu düzeniyle ilgidir. Sosyal kamu düzenine ilişkin her türlü hukuk değişikliği geriye yürür. Anayasanın müzakere usulünü düzenleyen 89 uncu maddesi, iç düzen kuralıyla ilgilidir. İç düzen kuralında, sonraki değişiklikler geriye yürümez. İptidâi bu hukuk bilgisini arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Çok teşekkür ediyorum Sayın İyimaya.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Kapsuz, bir şey mi söylediniz?

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkan, Başkanlıktan bir şey öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN - Buyurunuz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi, siz bir oylama yapacaksınız; fakat, hem Genel Kurulun hem şahsımın öğrenmesi ve hem de zabıtlara geçmesi açısından bir hususu zatiâlinize sormak istiyorum. Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanının iade gerekçesi okunmadı. Siz, geçmişte yapılan, sunuşlar kısmında okunmuş olanı okunmuş kabul ettiniz. Benim burada sormak istediğim ve sizin tarafınızdan açıklığa kavuşturulmasını istediğim husus şudur: Sayın Cumhurbaşkanının göndermiş olduğu veto gerekçesinin son paragrafı arkadaşlarımız tarafından okundu. Şimdi, bu gönderilen kanun, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından "kısmî görüşlün" için herhangi bir hüküm ihtiva ediyor mu?

BAŞKAN - Ben, kendi hukukî görüşümü, burada hiçbir zaman sizin değerlendirmenize sunmam, o hakkı kendimde görmem, benim yetki alanımın dışında; ancak, siz "okunmadı" diyorsunuz, demin de burada Genel Kurulun bilgisine sunmuştum, 19 Haziran 2001 tarihli 120 nci Birleşimde okunduğuna dair de ben size tutanakları göstermiştim; usulü takip ediyorum Sayın Kapusuz.

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Şimdi, Sayın Başkanım, biz, şahsî görüşünüzü istemiyoruz, Başkanlığın görüşünü istiyoruz.

BAŞKAN - İşte, ben okuyordum Başkanlık görüşünü...

SALİH KAPUSUZ (Kayseri) - Dolayısıyla, bu kanunun tamamı Türkiye Büyük Millet Meclisine iade edilmiştir, sadece birkaç maddeden, arkadaşlarımızın ifade ettikleri gibi 17 madde gerekçe gösterilmiştir; ama, kanunun tümü iade edilmiştir; dolayısıyla, Komisyon yanlış yapmıştır, Başkanlık yanlış bir eylem ve işlem içerisinde. Şu anda, sizlerin usul tartışmasıyla geçiştirmek istediğiniz bu husus, hem Anayasaya hem İktüzüğe hem de bugüne kadar hiç uygulanması olmadığından dolayı, teamüller açısından da -ilk defa teamül haline getiriyorsunuz- aykırıdır diye ifade ediyorum, zabıtlara geçmesini de belirtiyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Siz zabıtlara geçmesini istediniz, biz de, Başkanlık olarak, yaptığımız işin Anayasaya, İktüzüğe, teamüllere uygun olduğu düşüncesindeyiz. Kaldı ki, ben, bu noktada tek başıma karar verme mercii değilim, onun için, zaten, siz sayın milletvekillerinin, Genel Kurulun onayını alacağız.

Evet Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, ben de, usulle ilgili...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Genç.

KAMER GENÇ (Tunceli) - Sayın Başkan, elbette ki, burada, Meclis Başkanlığının bir kanunun müzakeresi sırasındaki yetkisi sınırlıdır; ancak, gelen komisyon raporu usulsüzdür ve eksiktir. Nasıl eksiktir; biliyorsunuz, komisyonların yetkisini belirleyen 35 inci maddeye göre, komisyonlar, tasarı ve teklifleri parça parça sunamazlar.

Şimdi, bir kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildikten sonra Cumhurbaşkanı gider. Cumhurbaşkanı, eğer bunu kısmen uygun görürse, ben, şu şu şu maddelerini kabul ettim, şu şu şu maddelerini de reddettim der.

21. Dönem Usul Tartışmaları (2.5.1999-1.10.2002)

Sayın Cumhurbaşkanı, ben, şu şu şu maddeleri kabul ettim demedikten sonra, o maddeler yok hükmündedir. Bunu, herhalde, akli eren herkes bilir.

Şimdi, burada da, Cumhurbaşkanının -arkadaşlarımızın sunduğu son cümlede- ben, şu şu şu maddelerini uygun gördüm, şu şu şu maddelerini uygun bulmadım şeklinde bir ibaresi yoktur; tümünü veto ediyor. Dolayısıyla, biz, bu kadar kavga gürültüden sonra, bu kanunu tekrar müzakere edip de, yine Cumhurbaşkanımıza gönderdiğimiz takdirde, Anayasaya göre aynen kabul etmediğimiz için, yani, Komisyonun burada müzakere etmediği maddelere Cumhurbaşkanını diyecek ki, Meclis bu konuda bir karar vermemiştir. Zaten, bunlar, keenlemeyekün; yani, birinci vetodan sonra, Meclisin bunları yeniden kabul etme zorunluluğu var; aksi takdirde, böyle bir madde yok. Dolayısıyla, Sayın Cumhurbaşkanımızın bunu tekrar veto etme hakkı doğar; bu kesindir. Yani, herkesin bunu anlaması lazım. Burada boşuna zaman kaybetmeyelim.

Bana göre, komisyon, bu raporunu eksik yapmıştır; eksik komisyon raporunun gündeme getirilerek müzakere edilmesi olanağı yoktur. Burada, kimsenin, açıkça, Meclisin bu kadar zamanını yok etmeye hakkı da yoktur.

Şimdi, veto edilen bir kanun Meclis tarafından tekrar ele alınmadığı zaman kadük oluyor, hiçbir hükmü de kalmıyor. Bu itibarla, çok büyük bir hata yapılmaması konusunda bu ikazı yaptım.

Saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Genç.

Sayın milletvekilleri, Başkanlık olarak görüşümüzde bir değişiklik olmamıştır. Bu nedenle, İçtüzüğümüze göre, Kanunun, esas komisyon olarak görüşen Anayasa Komisyonunun raporu ve kabul ettiği metin üzerinden görüşülmesini ve söz konusu Kanunun, İçtüzüğün 81 inci maddesine göre, ancak, sadece Cumhurbaşkanının geri gönderme tezkeresinde yer alan ve Anayasa Komisyonunca görüşülen 2, 3, 5, 7, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 29 ve geçici 4 üncü maddelerinin görüşülmesini Genel Kurulun onayına sunacağım.

BAŞKAN - Oylama yapmadan önce, sayın milletvekillerinin bir yoklama yapılması talebi vardır.

Talepte bulunan sayın milletvekillerimizin Genel Kurul salonunda bulunup bulunmadıklarını tespit edeceğim.

Ahmet Karavar?.. Burada.

Fahrettin Kukaracı?.. Burada.

Musa Demirci?.. Burada.

Mustafa Niyazi Yanmaz?.. Burada.

Ahmet Demircan?.. Burada.

Alaattin Sever Aydın?.. Burada.

Nezir Aydın?.. Burada.

Rıza Ulucak?.. Burada.

Ahmet Sünnetçioğlu?.. Burada.

Süleyman Arif Emre?.. Burada.

Fehim Adak?.. Burada.

Lütfi Doğan?.. Burada.

Mustafa Kamalak?.. Burada.

Latif Öztekin?.. Burada.

Mukadder Başegmez?.. Burada.

Mustafa Geçer?.. Burada.

Hüseyin Karagöz?.. Burada.

Cevat Ayhan?.. Burada.

Sacit Günbey?.. Burada.

Bahri Zengin?.. Burada.

Sayın milletvekilleri, elektronik cihazla yoklama yapacağız.

Yoklama için 5 dakika süre vereceğim.

Sayın milletvekillerinin, oy düğmelerine basarak salonda bulunduklarını bildirmelerini; bu süre içerisinde elektronik sisteme giremeyen milletvekillerinin salonda hazır bulunan teknik personelden yardım istemelerini, buna rağmen sisteme giremeyen üyelerin ise yoklama pusulalarını teknik personel aracılığıyla, 5 dakikalık süre içerisinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yetersayısı vardır. Şimdi, biraz önce arz ettiğim maddelerle ilgili Genel Kurul onayını arayacağım: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

DİZİN

Af

- Tasarının af niteliği taşıdığından bahisle oylamada nitelikli çoğunluk aranacağı.....1774(22), 1787(22), 1790(22), 2213(23)

Anayasa değişikliği

- İmza sayısı yeter sayının altına düşen anayasa değişikliği teklifinin komisyon başkanı tarafından re'sen Meclis Başkanlığına iade edilebileceği.....1110(17)
- Değişiklik teklifinin Anayasaya aykırı olup olmadığı.....2033(23), 2273(23)
- Birinci tur görüşmelerden sonra teklifin tümünün oylanıp oylanmayacağı...68(15)
- Birinci tur görüşmelerde maddelere geçilmesi için salt çoğunluğun yeterli olduğu.....1540(20), 1652(21)
- Anayasa değişikliğine ilişkin teklifin görüşmeleri tamamlandıktan sonra komisyona geri alınan bir maddesi üzerinde, komisyondan geldikten sonra tekrar görüşme yapıp yapılamayacağı.....1439(19)
- İkinci tur görüşmelerde hükümetin aranması.....1581(20)
- Anayasa değişikliği teklifinin ikinci tur görüşmelerinde bir maddenin komisyona geri çekilip çekilemeyeceği.....1445(19)
- Teklifin görüşmeleri sırasında verilecek önergelerdeki imza sayısı..1110(17)
- Cumhurbaşkanınca bir kez daha görüşülmek üzere iade edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanunların bir maddesinin kabulü için 2/3 kabul oyu gerekmediği.....1964(22)

Anayasa Mahkemesine üye seçimi.....149(15)

Asker gönderme tezkeresi

- Başbakanlığın yurt dışına asker gönderme tezkeresinin Anayasaya aykırı olduğu.....1244(18), 1899(22)
- 1 Mart 2003 tarihli tezkerenin görüşülmesine yer olmadığı.....1729(22)

Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları

- Sunuşların her gün yapıp yapılmayacağı.....2246(23)
- Birden fazla sözlü soruyu cevaplayacak bakanın isteminin Sunuşlar kısmında Genel Kurula duyurulması.....1486(20)
- Grup önerisinin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları dışında okutulamayacağı.....1759(22)
- Uluslararası anlaşmanın süresi geçtikten sonra GK'un bilgisine sunulması...468(15)

Not: Başlıkların sonunda yer alan ilk rakam sayfa numarasını, parantez içerisinde yer alan ikinci rakam yasama dönemini göstermektedir.

Başkanlık Divanı

- Başkanlık Divanı ve komisyon üyelikleri için bütün gruplarca aday gösterilmeden seçimlerin yapılıp yapılamayacağı.....669(16)
- Kürsüde görevli Divanın bütün üyelerinin aynı partiden olamayacağı....2061(23)
- Başkanlık Divanı oluşmadan Genel Kurulda görüşme yapılıp yapılamayacağı.....665(16)
- Hükümet programının görüşme gününün Danışma Kurulu yerine Başkanlık Divanınca belirlenip belirlenemeyeceği.....1211(18)
- Oylama sonucu açıklandıktan sonra Başkanlık Divanı üyeleri arasında ihtilaf olduğundan bahisle oylamanın tekrarlanamayacağı.....1013(17)
- Genel Kurulda yapılan oylamada yanlışlık yapıldığına dair itirazın kürsüdeki Divan yerine Meclis Başkanlık Divanı tarafından karara bağlanıp bağlanamayacağı.....1510(20)
- Divan üyeleri arasında ihtilaf yoksa işaretle oylamanın el kaldırmak suretiyle yapılması.....1619(21)
- Divan üyeleri arasındaki anlaşmazlık nedeniyle açık oylamanın tekrarlanması.....1829(22)
- İptal edilen oylar nedeniyle karar yeter sayısı olmadığı için açık oylamanın Başkanlık Divanı kararı ile tekrarlanması.....1527(20)
- Divan üyeleri arasında ihtilaf yoksa işaretle oylamanın el kaldırmak suretiyle yapılması.....1619(21)
- Yüce Divana sevk edilen bakanın vekillikten istifa dilekçesine yapılacak işlem.....1004(17)
- Başkanlık Divanının teklifi üzerine Anayasanın 83. Maddesi gereğince Genel Kurulda yapılan konuşmadaki düşüncelerin Meclis dışında tekrarlanmaması kararı.....1138(18)

Birleşime (açma, ara verme, uzatma, kapatma)

- Hükümet bulunamayınca birleşime ara verilmesi.....851(17)
- Karar yetersayı bulunamaması üzerine ara verildikten sonra karar yeter sayısı için yapılacak ikinci/üçüncü oylama öncesinde açık oylama talebi yapılamayacağı.....2094(23)
- Birleşime belli bir süre ara verilmesine rağmen aranın daha uzun sürmesi...2380(23)

Bütçe görüşmeleri

- Meclis bütçesinin görüşmelerinde Meclis adına İdare Amirinin konuşmasından sonra Meclis Başkanının da konuşamayacağı.....505(15)
- Ödenek aktarılmasına ilişkin önerge.....242(15)

Usul Hakkında Görüşmeler

- Genel ve katma bütçeli dairelerden kesinti yapıp Maliye Bakanlığı bütçesine ekleme yapmayı öngören önerenin gider arttırıcı mahiyette olup olmadığı.....522(15)
- Bütçeden başka kanunda değişiklik öngören önerenin işleme alınıp alınamayacağı.....544(15)
- Gider arttırıcı veya gelir azaltıcı önergelerin işleme konulmaması.....980(17)
- Bir değişiklik önergesinin gider arttırıcı mahiyette olup olmadığı.....552(15)
- Görüşülen bütçeye görüşülecek bir bütçeden ödenek aktarılması önergesi....780(16)
- Gelir Vergisi Kanununda değişiklik öngören önerenin işleme alınmaması.....783(16)
- Bütçe kanunu üzerinde verilen önergelerin gerekçelerinin okutulmayacağı.....1841(22)
- Cumhurbaşkanınca bir kez daha görüşülmek üzere iade edilen Anayasa değişikliğine ilişkin kanunların bir maddesinin kabulü için 2/3 kabul oyu gerekmediği.....1964(22)

Çalışma gün ve saatleri

- Çalışma saatlerinin denetim ve tasarı/teklif görüşmesi olarak düzenlenmesi.....749(16)
- Sona ermekte olan iş için süre uzatım kararının alınma zamanı...1928(22), 1931(22)
- Sona ermekte olan bir iş için birleşimin ne kadar uzatılabileceği.....851(17)
- Görüşülecek maddelerin sona ermek üzere olan iş olarak kabul edilip edilemeyeceği.....851(17)
- Çalışma saatinden önce Başkan tarafından birleşimin kapatılması.....665(16)
- Çalışma saatlerinin 24:00'e kadar uzatılmasına ve görüşülen işin bitmemesi halinde Cumartesi ve Pazar günleri de çalışmalara devam edilmesine karar verilmesi halinde hafta sonu da saat 24:00'e kadar çalışılıp çalışılmayacağı.....1180(18)
- Bir işin bitimine kadar karar alınınca çalışmalara saat 24:00'den sonra devam edilip edilemeyeceği.....1281(19), 1748(22), 2227(23)

Danışma Kurulu (DK) Önerisi

- Grup önerisinin Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları dışında okutulamayacağı.....1759(22)
- DK önerisi okunmaya başlandığı anda söz taleplerinin kabul edileceği.....1837(22)
- Söz talepleri aynı anda gelmişse konuşmacıların kura çekilerek belirlenmesi.....1870(22)
- DK önerisinin oylanıp oylanmayacağı.....207(15)
- Bir grubun imzalamadığı önerinin DK önerisi olup olamayacağı.....154(15)
- Oybirliği sağlanamayan DK önerilerinin durumu.....207(15), 226(15)
- Bütün grupların imzası olmadan DK önerisi olup olmayacağı.....359(15)
- DK'nca belirlenen gündemden üyelerin bilgisi olmadığı gerekçesiyle birleşimin ertelenmesi gerektiği.....558(15)
- Alınmış seçim kararının iptal edilmesine ilişkin bir siyasi parti grup önerisi....1600(20)
- DK toplanamaz veya oybirliğiyle karar alamazsa Grup önerisi ile tekrar-i müzakere yapılabileceği.....1847(22)

- Muhalefet şerhi eklenmeden bastırılan komisyon raporunun GK gündemine alınmasına dair grup önerisinin işleme konulmasına itiraz.....1981(23)
- Bir işin bitimine kadar olan çalışma saatinin 24:00'e kadar olarak değiştirilmesi halinde gündemin nasıl belirleneceği, başka işlere geçilip geçilemeyeceği.....2015(23)
- Bir siyasi parti grubunun DK toplantı çağrısının diğer gruplara ulaştırılmadığı gerekçesiyle o grubun önerisinin GK'da işleme konulup konulamayacağı.....2104(23)
- DK'nu toplantıya çağırmayan grubun GK'a öneri götüremeyeceği.....2181(23)
- Hükümet programının görüşme gününün Danışma Kurulu yerine Başkanlık Divanınca belirlenip belirlenemeyeceği.....1211(18)
- Danışma Kurulunca kararlaştırılan konuşma sürelerinin kullanımı....714(16)
- Olağanüstü toplantı gündemine ilişkin Danışma Kurulu toplantısı yapılması.....1587(20)
- Olağanüstü toplantı sonrası çalışmalara devam edilmesi halinde gündemde değişiklik öngören grup önerisinin işleme alınmaması.....1587(20)

Değişiklik Önergesi

- Verilme zamanı.....154(15)
- Önerge işlemi başladıktan sonra gelen önergelerin işleme alınmayacağı.....2340(23)
- Verilebilecek değişiklik önergesi sayısı.....906(17), 924(17)
- Verilebilecek 7 önergenin milletvekilleri ve gruplar arasında dağılımı.....1986(23)
- Bütçe kanunu üzerinde verilen önergelerin gerekçelerinin okutulmayacağı.....1841(22)
- İstem üzerine önerge oylamasının açık oylama şeklinde yapılıp yapılamayacağı.....274(15)
- Başka bir kanunda değişiklik içeren önergenin işleme konulamayacağı.....446(15), 560(15)
- Görüşülen teklifle ilgisi olmayan değişiklik önergesinin işleme konulamayacağı.....484(15)
- Yeni kanun teklifi mahiyetinde değişiklik önergesi.....734(16)
- İşleme alınan önergenin oylanmadan Komisyona geri çekilip çekilemeyeceği.....451(15)
- Hükümetin ve salt çoğunlukla komisyonun katıldığı önergelerde önerge sahibine söz verilmemesi.....1890(22)
- Gerekçenin okunması halinde önerge sahibinin konuşma yapamaması.....1439(19)
- Komisyon tarafından önerge verilmesi.....732(16)
- Teklife Genel Kurulda ek madde ilavesine ilişkin kabul edilen önergenin komisyona geri çekilmesinin ardından komisyonun madde ilavesini uygun görmeyen raporu.....846(17)
- Sadece rakamlar değiştirilerek tekrarlanan önergelerin işlemi.....906(17)

Usul Hakkında Görüşmeler

- Metinleri çok büyük ölçüde aynı olan önergelerden sonrakinin sadece farklı bölümlerinin okutulması.....1277(19)
- Anayasaya aykırı değişiklik önergesinin işleme alınması.....1060(17)
- TRT'nin farklı dil ve lehçelerde yayın yapmasına izin veren önergenin Anayasaya aykırı olup olmadığı.....2033(23)
- Görüşülen maddeyle sonraki iki maddeyi birleştiren önergenin işlemi.....1065(17)
- Kabul edilen önergeyle birlikte maddenin komisyona geri istenmesi.....1079(17)
- Değişiklik önergelerinin saklandığı iddiası üzerine.....1669(21)
- Reddedilen bir maddenin içeriği büyük ölçüde aynı bir değişiklik önergesiyle başka bir maddeye eklenip eklenemeyeceği.....1756(22)
- Temel kanun maddelerinde ilk önerge uygulaması.....1903(22)
- Önergelerle yapılan değişikliğin içeriğine/niteliğine Başkanlığın karışamayacağı.....1986(23)
- GK gündemindeki teklifin önergeyle tasarıya eklenip eklenemeyeceği.....2237(23)
- Madde üzerinde çok sayıda önerge verilmesi halinde 4 siyasi parti grubu için 4 önergenin ayrılıp kalan 3 önerge için milletvekilleri arasında kura çekilmesi.....2361(23)
- Verilen değişiklik önergesi hakkında konuşma yapıp yapılamayacağı.....374(15)
- Değişiklik önergeleriyle birlikte komisyona geri alınan tasarı/teklifin komisyondaki görüşmelerinde önergelerin dikkate alınmadığı.....1344(19)

Disiplin cezaları

- Disiplin cezasının uygulanması.....760(16)
- Meclis Başkanının disiplin cezasına ilişkin tezkeresinin birleşimi yöneten Başkan tarafından işleme konulmaması.....1290(19)

Doğrudan Genel Kurul gündemine alınma önergesi (tasarı/teklif)

- Görüşmelerin usul görüşmesine tabi olup olmadığı.....65(15)
- Görüşmelerde komisyonun temsili.....255(15)
- Doğrudan Genel Kurul gündemine alınan bir tasarı/teklifin bir maddesinin görüşmeler sırasında komisyona geri çekilip çekilemeyeceği.....274(15)
- Doğrudan Genel Kurul gündemine alınan bir tasarı/teklifin tümünün görüşmeler sırasında komisyona geri çekilip çekilemeyeceği.....282(15)
- Olağanüstü toplantıya konu 2 önergenin nasıl işleme alınacağı.....313(15), 334(15)
- Verilen değişiklik önergesi hakkında konuşma yapıp yapılamayacağı.....374(15)
- Esas komisyonun görüşmediği ve doğrudan GK gündemine alınan teklifin Genel Kurul görüşmelerinde komisyon sıralarında tali komisyonun oturup oturamayacağı.....412(15)

Genel Kurul (GK) Gündemi

- Gündemin belirlenmesi.....2273(23)
- Genel Kurulda Salı günü denetim konularının, Çarşamba ve Perşembe günleri kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerin görüşülmesine ilişkin grup önerisinin usule uygun olup olmadığı....1168(18)
- Gündeme alınma için 48 saatlik süreye Cumartesi Pazar'ın dâhil olup olmadığı.....842(17)
- Görüşmesi yarım kalan KHK'nın görüşmeleri tamamlanmadan gündemin diğer maddelerine geçilmesi.....1322(19)
- Sözlü soru önergesinin Genel Kurul gündeminden çıkartılması.....1148(18)
- Konusu gensoru önergesiyle aynı olan sorunun gündemden çıkartılması....1148(18)
- Komisyonunda belli bir saate kadar görüşmeleri tamamlanamayan teklifin grup önerisiyle Genel Kurul gündemine alınıp görüşülmesi (olağanüstü toplantı).....1045(17)
- Dağıtılan Meclis soruşturması raporunun, Anayasa ile İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri arasındaki uyumsuzluk nedeniyle hangi gün gündeme alınıp görüşüleceği.....1679(21)

Genel Görüşme Önergesi

- Gelen Kâğıtlarda yayımlanmayan fakat GK'un bilgisine sunulan genel görüşme önergesinin görüşülebileceği.....2139(23)

Genel Seçim/Ara Seçim

- Kanunla seçim tarihi belirlendikten sonra Meclis kararı ile de belirlenmesi.....1459(19)
- Alınmış seçim kararının iptal edilmesine ilişkin bir siyasi parti grup önerisi....1600(20)
- Ara seçime ilişkin teklifin görüşmelerinin belli bir saate kadar Anayasa Komisyonunda tamamlanamaması halinde grup önerisiyle Genel Kurulda görüşülmesi.....1045(17)

Gensoru Önergesi

- Gündeme alınması kabul edilen gensoru önergesinin görüşme gününün tespit edilmesi.....682(16)
- Verilişinden sonraki üç birleşim içerisinde görüşülür ibaresinin okunduğu günden sonraki üç birleşim olarak anlaşılması gerektiği.....582(15)
- Hakkında gensoru açılması istenen bakan yerine Başbakan veya görevlendireceği bir bakanın konuşması.....1158(18)
- Gensoru önergesinin görüşmelerinin yarım bırakılıp başka işe geçilmesi.....749(16)

Usul Hakkında Görüşmeler

Gündem dışı konuşma

- Gündem dışı konuşmanın içeriğine Başkanın müdahale etmesi....777(16), 1132(18)
- Gündem dışı konuşma sürelerinin Başkan tarafından çok uzatılması.....1310(19)
- Bakanın gündem dışı söz talebinin olağanüstü acele hale ilişkin olup olmadığı.....563(15)
- Bakanların şahısları adına gündem dışı konuşma yapabilecekleri....1119(18)
- Aynı birleşimde birden fazla bakana hükümet adına gündem dışı söz verilip verilemeyeceği.....805(16)
- Gündem dışı konuşma yapan bakana soru sorulup sorulamayacağı....811(16)

Havale

- Görüşülmekte olan kanun tasarısının havalesine itiraz.....712(16), 976(17)
- Bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen kanuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı tezkeresi GK'un bilgisine sunulmadan kanunun ilgili komisyona havale edilebileceği.....1955(22)

Hükümet programı

- Hükümet programının görüşme gününün Danışma Kurulu yerine Başkanlık Divanınca belirlenip belirlenemeyeceği.....1211(18)
- Hükümet programı üzerinde şahsı adına yapılan sözlü ve yazılı söz taleplerinin nasıl sıralanacağı.....1378(19)

Hükümetin ve Komisyonun temsili.....43(15)

- Hükümet bulunamayınca birleşime ara verilmesi.....841(17)
- Komisyonların sözcü tarafından temsil edilip edilemeyeceği.....2024(23)

Kanun tasarısı ve tekliflerinin görüşülmesi

- Komisyonların sözcü tarafından temsil edilip edilemeyeceği.....2024(23)
- Hükümet bulunamayınca birleşime ara verilmesi.....841(17)
- Komisyon kararı alınmadan komisyon başkanının gündemdeki tasarısı/teklifi komisyona geri çekip çekemeyeceği.....704(16)
- Komisyonunda belli bir saate kadar görüşmeleri tamamlanamayan teklifin grup önerisiyle Genel Kurul gündemine alınıp görüşülmesi (olağanüstü toplantı).....1045(17)
- Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderilen kanunun sadece Cumhurbaşkanınca uygun bulunmayan maddelerinin görüşülmesi.....1660(21), 1688(21)

- Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderilen kanunun bütün maddelerinin görüşülmesine grup önerisiyle karar verilmesi.....1880(22)
- Anayasanın 138 inci maddesi gereği TBMM'de yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin görüşme yapılamayacağından bahisle bir teklifin görüşülüp görüşülemeyeceği.....2150(23)
- Bir kanun tasarısının bir maddesi ile de bir KHK yürürlükten kaldırıldığı için temel kanun olarak görüşülüp görüşülemeyeceği.....2206(23)
- Bir maddede birden fazla kanunda veya aynı kanunun birden fazla maddesinde değişiklik yapılması halinde fıkraların ayrı madde olarak görüşülüp görüşülmeyeceği.....2392(23)
- Komisyonunda aynı mahiyetteki teklifle birleştirilmeyen tasarının GK'da görüşülmesine itiraz.....2403(23)
- Kalkınma planı görüşmelerinin belirlenen sürede tamamlanamaması halinde görüşmelere devam edilip edilemeyeceği.....725(16)
- Yetki kanununa ilişkin kanun teklifinin öncelikle görüşülüp görüşülemeyeceği.....400(15)

Kapalı oturum

- Kapalı oturum önergesi okunduktan sonra gerekçenin kapalı oturumda görüşüleceği.....589(15)

Karar Yeter Sayısı

- İşaretle oylamada istem üzerine karar yeter sayısının aranacağı.....1017(17)
- Divan üyeleri arasında ihtilaf yoksa işaretle oylamanın el kaldırmak suretiyle yapılması.....1619(21)

Konuşma

- Konuşma üslubu.....857(17)
- Başkanın konuşmanın içeriğine müdahale etmesi veya hatibi uyarması gerektiği.....1301(19), 1639(21), 1961(22), 1804(22), 2293(23), 2330(23)
- Başkanın hatibin sözünü kesmesi.....2316(23)
- Danışma Kurulunca kararlaştırılan konuşma sürelerinin kullanımı....714(16)
- Şahıslar adına söz verildikten sonra tekrar grup adına söz verilememesi.....1320(19)
- Meclis Araştırması önergesinin görüşmelerinde konuşma sırası.....251(15), 697(16)
- Hükümet adına iki bakanın konuşamayacağı.....571(15)
- Milletvekili olmayan bakana sataşma nedeniyle söz verilmesi.....609(16)
- Gündem dışı konuşma sürelerinin Başkan tarafından çok uzatılması.....1310(19)
- Başkanvekilinin keyfi olarak konuşma sürelerini uzatması.....1804(22)

Usul Hakkında Görüşmeler

- Tasarı/teklifler üzerinde kişisel söz taleplerinin iktidar tarafından alınması.....1821(22)
- İhtüzük 60'a göre yerinden konuşmaların 1 dakika ile sınırlandırılması.....2394(23)
- Başkanlık Divanının teklifi üzerine Anayasanın 83. Maddesi gereğince Genel Kurulda yapılan konuşmadaki düşüncelerin Meclis dışında tekrarlanmaması kararı.....1138(18)
- “Son söz milletvekilinindir” kuralı.....51(15)

Komisyonu geri alınma

- Maddenin/Metnin Komisyonu geri istenmesi.....177(15)
- Karma komisyon raporunun komisyona iadesi.....406(15)
- KİT Komisyonu raporunun komisyona geri alınması.....861(17)
- Değişiklik önerleriyle birlikte komisyona geri alınan tasarı/teklifin komisyondaki görüşmelerinde önerilerin dikkate alınmadığı.....1344(19)
- Anayasa değişikliğine ilişkin teklifin görüşmeleri tamamlandıktan sonra komisyona geri alınan bir maddesi üzerinde, komisyondan geldikten sonra tekrar görüşme yapıp yapılamayacağı.....1439(19)
- Anayasa değişikliği teklifinin ikinci tur görüşmelerinde bir maddenin komisyona geri çekilip çekilemeyeceği.....1445(19)

Komisyonunda görüşme

- Tasarı veya teklife konu olmayan bir tasarıda değişiklik yapılması halinde komisyon raporunun GK'da görüşülüp görüşülemeyeceği.....2033(23)

Meclis Araştırması

- Konuşma sırası.....251(15)
- Meclis Araştırması önergesinin öngörüşmesi.....43(15)
- Komisyonun yurt dışında inceleme yapıp yapamayacağı.....419(15)
- Cumhurbaşkanının Başbakan olduğu döneme ilişkin önerenin görüşülemeyeceği.....1255(18)
- Yargıya intikal etmiş bir konuya ilişkin Meclis Araştırması önergesinin görüşmelerinin yapıp yapılamayacağı.....1475(20)
- Şarta bağlı önerelerin işleme konulup konulamayacağı.....432(15)

Meclis Başkanı

- Geçici Meclis Başkanının görev ve yetkileri.....626(16)
- Meclis Başkanının seçimi.....181(15), 614(16), 619(16), 620(16)
- Meclis Başkanının istediği zaman Genel Kurulu yönetebileceği.....2348(23)

- Cumhurbaşkanına vekâlet ederken Meclis Başkanının Genel Kurulu yönetip yönetemeyeceği.....886(17), 2165(23)
- Meclis bütçesinin görüşmelerinde Meclis adına İdare Amirinin konuşmasından sonra Meclis Başkanının da konuşamayacağı.....505(15)
- Meclis Başkanının disiplin cezasına ilişkin tezkeresinin birleşimi yöneten Başkan tarafından işleme konulmaması.....1290(19)
- Sözlü soru önergesinin muhatabı bakanlığın belirlenmesinde Meclis Başkanının takdir yetkisi.....1148(18)
- Soru önergesinin içeriğine ilişkin Meclis Başkanının takdir yetkisi.....1148(18)

Meclis Soruşturması

- Eski bir bakan hakkında Meclis soruşturmasına konu olabilecek iddialar içeren Başbakanlık tezkeresinin Genel Kurulun bilgisine sunulması.....961(17)
- Önergenin Anayasanın Geçici 15. Maddesi nedeniyle görüşülemeyeceği.....980(17), 995(17)
- İmza sayısının yeter sayının altına düşmesi halinde önergenin işlemde kaldırılması.....1421(19)
- Daha önce reddedilen Meclis soruşturması önergesiyle aynı içerikteki bir önergenin Genel Kurulda görüşülebileceği.....1560(20)
- Dağıtılan Meclis soruşturması raporunun, Anayasa ile İçtüzüğün ilgili maddeleri arasındaki uyumsuzluk nedeniyle hangi gün gündeme alınıp görüşüleceği.....1679(21)

Milletvekilliğinin sona ermesi

- Yüce Divana sevk edilen bakanın vekillikten istifa dilekçesine yapılacak işlem.....1004(17)
- Belediye başkanı seçilen milletvekilinin üyeliğinin düşmesi için oylama yapıp yapılamayacağı.....1414(19)
- Belediye başkanlığına aday olan bir milletvekilinin istifa dilekçesinin seçimler sonuçlanmadığı için işleme konulmaması.....1425(19)

Olağanüstü toplantı

- Olağanüstü toplantı gündemine ilişkin Danışma Kurulu toplantısı yapılması.....1587(20)
- Çağrıya konu işin net olarak belirtilmediği için görüşme yapılamayacağı.....295(15)
- Aynı konuda ikinci defa olağanüstü toplantı çağrısı yapıp yapılamayacağı.....334(15)
- Olağanüstü toplantı süresince yapılan yoklamalarda toplantı yeter sayısı bulunamaması halinde tatile girilmesi gerektiği.....351(15)
- Olağanüstü toplantıya konu işlerden birisinde komisyon bulunmazsa tatile girilip girilmeyeceği.....1910(22)

Ortak bildiri

- Bütün gruplarca imzalanmayan bir ortak bildirinin Genel Kurulda okutulamayacağı.....1764(22), 1776(22)

Oylama

- Tasarı veya teklifin maddelerine geçilmesinin oylaması.....59(15)
- Oylamaya geçildikten sonra gelen önerenin işleme alınmaması.....769(16)
- Bakanların vekâleten oy için dönem başında toplu vekâlet vermesi...951(17)
- Divan üyeleri arasında ihtilaf yoksa işaretle oylamanın el kaldırmak suretiyle yapılması.....1619(21)
- İptal edilen oylar nedeniyle karar yeter sayısı olmadığı için açık oylamanın Başkanlık Divanı kararı ile tekrarlanması.....1527(20)
- Açık oylamanın zorunlu olduğu veya istem üzerine yapılabildiği durumlarda gizli oylama yapılıp yapılamayacağı.....1397(19)
- Yeter sayıda milletvekilinin istemine rağmen Başkanın açık oylama yaptırmaması.....1385(19)
- Açık oy pusulasına seçim çevresi yazılmadığı için iptal edilmesi.....1527(20)
- Açık oylama yapılan hallerde gizli oylama yapılamayacağı.....1762(22)
- Açık oylama süresi bittikten sonra oy kullanılmasına müsaade edildiği.....1829(22)
- Gizli oylamanın pulları kabin içerisinde zarfa koymak suretiyle yapılması.....1435(19)
- Gizli oylamanın gizli yapılıp yapılmadığı.....2348(23)
- Divan üyeleri arasındaki anlaşmazlık nedeniyle açık oylamanın tekrarlanması.....1829(22)
- Oylamanın duyulmadığından bahisle tekrarlanması istemi.....1335(19)
- Oylama sonucu açıklandıktan sonra tekrarlanması istemi.....1549(20)
- Oylama sonucu açıklandıktan sonra Başkanlık Divanı üyeleri arasında ihtilaf olduğundan bahisle oylamanın tekrarlanamayacağı.....1013(17)
- Genel Kurulda yapılan oylamada yanlışlık yapıldığına dair itirazın kürsüdeki Divan yerine Meclis Başkanlık Divanı tarafından karara bağlanıp bağlanamayacağı.....1510(20)
- Karar yetersayısı bulunamaması üzerine ara verildikten sonra karar yeter sayısı için yapılacak ikinci/üçüncü oylama öncesinde açık oylama talebi yapılamayacağı.....2094(23)

Öncelikle görüşme.....226(15), 595(15)

Sataşma

- Sataşma olup olmadığı.....1017(17), 1227(18), 1784(22), 1937(22), 1979(23), 2173(23), 2303(23)
- İsim belirtilmeden sataşma yapılmışsa söz verilip verilemeyeceği...1073(17)
- Sataşmadan dolayı sözün aynı oturumda verilmesi gerektiği.....1503(20)
- Sataşma nedeniyle söz talebinin aynı oturumda karara bağlanması gerektiği.....2139(23)
- Milletvekili olmayan bakana sataşma nedeniyle söz.....609(16)
- Sataşmadan dolayı söz vermediği gerekçesiyle bir önceki birleşimi yöneten başkanın tutumu.....935(17)
- Başkanvekilinin sataşmalara müdahale etmesi gerektiği.....1804(22)
- Başkanın iktidar partisine yapılan her eleştiriye cevap verilmesine izin vermesi.....2070(23)
- GK’da cevap verme hakkı bulunmayan kişilerin ismen eleştirilmesinin doğru olup olmadığı.....2330(23)

Sayıştay’a üye seçimi

- Plan ve Bütçe komisyonunda Sayıştay üyelikleri için yapılan seçim hakkında.....940(17)

Seçim

- Meclis Başkanının seçimi.....181(15), 614(16), 619(16), 620(16)
- Başkanlık Divanı ve komisyon üyelikleri için bütün gruplarca aday gösterilmeden seçimlerin yapılıp yapılamayacağı.....669(16)
- Plan ve Bütçe komisyonunda Sayıştay üyelikleri için yapılan seçim hakkında.....940(17)

Soru Önergesi

- Soru önergesinin içeriğine ilişkin Meclis Başkanının takdir yetkisi.....1148(18)
- Birden fazla sözlü soruyu cevaplayacak bakanın isteminin Sunuşlar kısmında Genel Kurula duyurulması.....1486(20)
- Sözlü soruların toplu halde cevaplandırılmasındaki usule itiraz.....2130(23)
- Genel Kurulda veya kulislerde olan bakanın soru önergesini cevaplandırmaması.....865(17)
- Sözlü soru önergesinin muhatabı bakanlığın belirlenmesinde Meclis Başkanının takdir yetkisi.....1148(18)
- Sözlü soru önergesinin Genel Kurul gündeminden çıkartılması.....1148(18)
- Konusu gensoru önergesiyle aynı olan sorunun gündemden çıkartılması....1148(18)

Usul Hakkında Görüşmeler

Söz sırası

- Hükümet programı üzerinde şahsı adına yapılan sözlü ve yazılı söz taleplerinin nasıl sıralanacağı.....1378(19)
- Usul tartışmasında söz sırasının nasıl verileceği.....2266(23)

Televizyon yayını

- TRT'nin Genel Kurul çalışmalarını radyo ve TV'den yansıtma şekli.....1194(18)
- TRT dışında özel bir kanalın Genel Kurul görüşmelerinde çekim yapması.....1327(19)

Tutanak

- Tutanakların eksikliği iddiası.....873(17)
- Uluslararası anlaşmanın süresi geçtikten sonra GK'un bilgisine sunulması....468(15)

Vekâlet/Vekâleten oy

- Cumhurbaşkanına vekâlet ederken Meclis Başkanının Genel Kurulu yönetip yönetemeyeceği.....886(17), 2165(23)
- Başbakanın Cumhurbaşkanı seçilmesinin ardından bir bakana başbakanlığa vekâlet yetkisi verip veremeyeceği.....1202(18)
- Bakanların vekâleten oy için dönem başında toplu vekâlet vermesi...951(17)

Yeniden görüşme (tekrir-i müzakere)

- DK toplanamaz veya oybirliğiyle karar alamazsa Grup önerisi ile tekrar-i müzakere yapılabileceği.....1847(22)
- Hükümetin talebinde gerekçenin metin içerisinde yer alabileceği....2119(23)

Yoklama ve Toplantı Yeter Sayısı.....933(17)

- Yoklama talebinin yerine getirilmesinde Başkanın takdir yetkisi.....1189(18)
- Sık sık yoklama istenmesi karşısında Başkanın tutumu.....875(17)
- Açık oylama talebinden önce yoklama isteminin işleme konulmaması.....1374(19)
- Oylamaya geçildikten sonra yoklama talebinde bulunulamayacağı.....1857(22)
- Olağanüstü toplantı süresince yapılan yoklamalarda toplantı yeter sayısı bulunamaması halinde tatile girilmesi gerektiği.....351(15)
- TBMM Birleşik toplantısından sonra yoklama yapılmadan Birleşimin açılmayacağı.....797(16)
- Cumhurbaşkanlığı seçiminde toplantı yeter sayısı.....1946(22)

